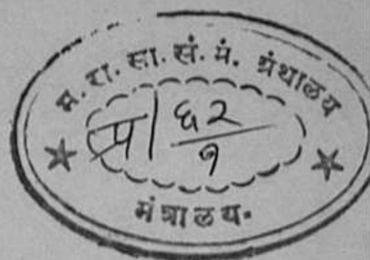
गुजराती-मराठी शब्दकोश

आंतरभारती : पुष्प पहिले

गुजराती-मराठी शब्दकोश

संपादक

श्री. स. ज. धर्माधिकारी

पहिली आवृत्ती : मार्च १९६७

किंमत पंधरा रुपये

प्रकाशक :
अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ
सचिवालय, मुंबई ३२

मुद्रक :
वि. पु. भागवत
मौज प्रिंटिंग ब्यूरो, खटाववाडी, मुंबई ४

निवेदन

भारत हे बहुभाषी राष्ट्र आहे. कमीत कमी १६ ते २२, कमीजास्त प्रमाणात लेखनिविष्ट व लोकांच्या दैनंदिन व्यवहारात वापरल्या जाणाऱ्या भाषा भारतात आहेत. भारतीय १४ भाषा भारताच्या संविधानातील अनुसूचीत मान्य केलेल्या आहेत. हिंदी, उर्दू, बंगाली, पंजाबी, काश्मिरी, सिंधी, आसामी, उडिया, गुजराती, मराठी, तेलगू, कानडी, तामीळ व मल्याळम् या तर संघराज्यमान्य भाषा आहेतच. त्याशिवाय भोजपुरी, मैथिली, राजस्थानी, कोंकणी, तुळू, नेपाळी इत्यादी भारतीय भाषाही लेखनिविष्ट भाषा म्हणून समजल्या जातात. शिवाय उपभाषा किंवा बोलीभाषा म्हणून परिगणन केल्यास त्यांची संख्या २०० ते २५० च्या दरम्यान उपलब्ध होते.

भारताची राष्ट्रीय एकात्मता ही पश्चिमी देशांतील एकराष्ट्र व एकभाषा अशा समीकरणाची नाही. अपवादात्मक स्वित्झर्लंड, कॅनडा इत्यादी छोटी राष्ट्रे सोडल्यास बाकीच्या पश्चिमी राष्ट्रांची एकात्मता ही भाषिक एकात्मतेशी समांतर आहे. उदयाला आलेल्या व वाढीस लागलेल्या वा महनीय परिणतपदास पोहोचलेल्या जगातील राष्ट्रांत भारत हेच एक राष्ट्र एकात्मक असून त्याच्यातील प्रत्येक एकभाषिक प्रदेश युरोपातील मोठ्या प्रगत राष्ट्रांएवढा आहे. येथे वैविध्यपूर्ण, वैचित्र्यपूर्ण व साहित्यसंपन्न अशा १२ तरी भाषा आहेत.

या सर्व भारतीय भाषांच्या व साहित्याच्या देवघेवीची प्रक्रिया व सांस्कृतिक व वैचारिक विनिमयाची प्रक्रिया संस्कृत भाषेच्या द्वारे व धर्मांच्या द्वारेच आजपर्यंत झाली आहे. इंग्रजी राज्य झाल्यानंतरच्या काळात पश्चिमी संस्कृतीच्या व पश्चिमी ज्ञानाच्या व पश्चिमी आधुनिक शिक्षणाच्या द्वारा विचार व भावना यांचे संवादित्व या भारतीय भाषांमध्ये निर्माण होऊ लागले आहे. स्वातंत्र्याच्या आंदोलनाने व राजकीय एकात्मतेमुळे या भाषांचे वैचारिक संबंध अधिक निकटचे बनले आहेत.

परंतु या भाषांचा भाषिक सीमाप्रदेश सोडल्यास अन्योन्यसंबंध आवश्यक तितका प्रभावी स्वरूपात निर्माण होत नाही. वैचारिक, भावनात्मक व सांस्कृतिक मूल्यांची देवघेव, परंपरागत धर्म व इंग्लिश भाषा यांच्या द्वारेच राखला जात आहे. हिंदी, गुजराती, मराठी, बंगाली, पंजाबी, आसामी, उडिया, नेपाळी, काश्मिरी व उर्दू यांच्यामध्ये, त्या इंडो-आर्यन भाषा असल्यामुळे, बरेच सादृश्य आहे म्हणून त्यात शब्दांची व कल्पनांची देवघेव आपोआप जितकी होते त्यापेक्षा दक्षिणेकडील तेलगू, तामीळ, मल्याळम् व कानडी या द्राविडी भाषा व वर उल्लेखिलेल्या इंडो-आर्यन भाषा यांच्यामध्ये त्या मानाने फारच कमी देवघेव होते. ही परस्पर देवघेव विपुल प्रमाणात होणे आपल्या सांस्कृतिक प्रगतीचा वेग वाढविण्याच्या दृष्टीने आवश्यक आहेच. परंतु त्याहीपेक्षा भारताची राष्ट्रीय एकात्मता दृढ व अभेद्य बनविण्याकरिता अधिक आवश्यक आहे.

याकरिता महत्त्वाचा उपाय म्हणजे प्रादेशिक मातृभाषा बोलणाऱ्या लोकसमूहामध्ये लगतच्या किंवा दूरच्या भारतीय प्रदेशांच्या भाषा उत्तम रीतीने अवगत केलेले, त्यांपैकी एक किंवा अनेक भाषा उत्कृष्ट रीतीने लिहू व बोलू शकणारे आणि त्याचप्रमाणे त्या त्या अन्यप्रदेशीय भाषांतील प्रथितयश लेखांचे, ग्रंथांचे व

ग्रंथकारांचे साहित्य स्वतःच्या प्रादेशिक मातृभाषेत चांगल्या रीतीने, भावार्थ न गमावता, भाषांतरित व रूपांतरित करण्यास समर्थ झालेले सुशिक्षित निर्माण होण्याची मोठी निकड आहे.

ही निकड भागविण्याची पहिली पायरी म्हणून महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळाने आंतरभारती योजना आखली आहे. या योजनेप्रमाणे मराठी सुशिक्षित मनुष्यास गुजराती, उर्दू , बंगाली, कानडी, इत्यादी इंडो-आर्यन वा द्राविडी भाषा स्वप्रयत्नाने शिकता याव्यात म्हणून प्रत्येक भाषेचे द्विभाषिक कोश (दोन्ही प्रकारे—म्हणजे गुजराती-मराठी आणि मराठी-गुजराती असे), भाषाप्रवेश आणि वाचनपाठमाला अशी चार पुस्तके प्रकाशित करण्याचे ठरविले आहे. या कार्यक्रमानुसार उर्दू-मराठी शब्दकोशाचे मुद्रण पुरे होत आले आहे व बंगालीभाषाप्रवेशाचे मुद्रण सुरू झाले आहे. कानडी-मराठी शब्दकोश, कानडी भाषाप्रवेश व कानडी वाचनपाठमाला मंडळापाशी मुद्रणप्रतींच्या रूपाने आल्या आहेत. तसेच तामीळ भाषाप्रवेश, मल्याळम्‌भाषाप्रवेश, गुजरातीभाषाप्रवेश इत्यादिकांच्या मुद्रणप्रती तयार झाल्या आहेत.

याच आंतरभारती योजनेपैकी श्री. स. ज. धर्माधिकारी संपादित "**गुजराती-मराठी शब्दकोश**" छापून वाचकांच्या हाती देण्यास आम्हांस समाधान वाटत आहे. अन्य भाषांप्रमाणेच गुजरातीचेही भाषाप्रवेश व वाचनपाठमाला मराठी वाचकांच्या हाती देण्यास लवकर संधी मिळेल अशी कार्यवाही आम्ही करीत आहोत. त्याचप्रमाणे, मौज प्रिंटिंग ब्यूरो, मुंबई यांनी काळजीपूर्वक या कोशाच्या छपाईचे काम करून दिले त्याबद्दल त्यांचे आम्ही ऋणी आहोत.

लक्ष्मणशास्त्री जोशी
अध्यक्ष,
महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ

सचिवालय, मार्च १९६७

प्रस्तावना

सुमारे २८ वर्षांपूर्वी श्री. यशवंत रामचंद्र दाते यांनी श्री. चिं. ग. कर्वे, श्री. आबा चांदोरकर आदी समर्थ सहकाऱ्यांच्या मदतीने "महाराष्ट्र शब्दकोश" हा बहुमोल ग्रंथ ८ विभागांत प्रसिद्ध केला, त्यांतील पहिल्या विभागाच्या प्रस्तावनेत त्यांनी एकूण कोशवाङ्मयाची तावत्कालपावेतोची माहिती देऊन पुढे म्हटले होते की, "अद्यापपर्यंत 'गुजराती-मराठी' अगर 'मराठी-गुजराती' शब्दकोश तयार करण्याकडे कोणी लक्ष दिलेले आढळत नाही...मुंबईसारख्या शहरात या दोन्ही भाषा परस्परांस शिकण्यास फार सुलभ असल्यामुळे व इंग्रजी या भाषेच्या सामान्य माध्यमामुळे कदाचित असा प्रकार घडला असावा..."

कितीतरी वर्षांपूर्वी श्री. दाते यांनी अशा प्रकारच्या कोशाची अपेक्षा नमूद करून ठेवली होती. तसा कोश मराठीत आता या ग्रंथाच्या रूपाने पहिल्याप्रथमच अस्तित्वात येत आहे हे सांगताना साहजिकच मनाला आनंद वाटतो.

वास्तविक गुजरात आणि कर्णाटक हे दोन भाषिक प्रदेश महाराष्ट्राच्या उशा-पायथ्याशी असल्यासारखे आहेत. स्वातंत्र्यपूर्व काळात तर गुजरात, महाराष्ट्र (म्हणजे पश्चिमेकडील महाराष्ट्राचे १२ जिल्हे) आणि कर्णाटक हे तीन्ही भाषाप्रदेश एका मुंबई इलाख्यातच नांदत होते आणि एका भाषाप्रदेशातील सरकारी नोकर हे दुसऱ्या भाषाप्रदेशात बदलून जाण्या-येण्याची क्रिया नित्य चालू असे. तसेच, व्यापारी, व्यापारी कंपन्या, वकील, डॉक्टर, इंजीनियर या धंदेवाईक मंडळींचीहि ये-जा या ना त्या निमित्ताने सदोदित होत असे. त्यातून एकमेकांचे सामाजिक स्नेहसंबंधही बांधले जात असत; एकमेकांविषयी आपुलकीची व आदराची भावना स्वाभाविकपणेच पोसली जात असे. कचेरीची भाषा जरी इंग्रजी असली तरी आपापसांत ही मंडळी एकमेकांच्या भाषेत एकमेकांशी बोलण्याचा प्रयत्न आवर्जून करीत. स्वातंत्र्योत्तर काळात कानडी भाषेचे चार जिल्हे मुंबई राज्यापासून अलग होऊन म्हैसूर राज्यात सामील झाले. तथापि गुजरात आणि महाराष्ट्र हे काही काळ द्विभाषिक राज्य म्हणून एकाच अमलाखाली नांदले. तेही पुढे भाषावार राज्यरचनेच्या तत्त्वानुसार विभक्त झाले. तथापि आज 'पश्चिम भारत' या नावाने गुजरात व महाराष्ट्र हा एक देशविभाग मानण्यात आला आहे.

"यो वै भूमा तत् सुखम्" असे ऋषीचे वचन आहे. व्यापकता–विशालता ही माणसाच्या आत्म्याला प्राणदायी हवेसारखी आहे. लोकशाहीत राज्यकारभार स्वाभाविकपणेच लोकभाषेत चालणार–चालला पाहिजे. म्हणून इंग्रजी अमलाच्या काळात त्यांच्या गरजेप्रमाणे भाषेच्या दृष्टीने अस्ताव्यस्तपणे पडलेल्या प्रांतांची भाषावार पुनर्रचना स्वातंत्र्योत्तर काळात होणे अपरिहार्यच होते. तसे भाषावार प्रांत म्हणजे राज्ये आज बनली आहेत. ही बनताना राजकीय व इतर अनेक कारणांनी खळखळ झाली त्यामुळे शेजारीशेजारी असणाऱ्या भिन्नभिन्नभाषिकांतील संबंध तंग झाले, त्यातून एकमेकांविषयी मनोमालिन्यही काहीसे निर्माण झाले. परंतु एकदा भाषिक राज्ये बनण्याची प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर हा आलेला दुरावा दूर झाला पाहिजे आणि शेजाऱ्याशेजाऱ्यात आता पूर्वीपेक्षाही एकमेकांच्या निकट येण्याची ओढ निर्माण झाली पाहिजे. ही प्रक्रियासुद्धा स्वाभाविक अशीच आहे. या प्रक्रियेला मदत म्हणून एकमेकांनी एकमेकांच्या भाषेचा, साहित्याचा, कलांचा परिचय व आस्वाद घेऊ लागले पाहिजे, रसग्रहण केले पाहिजे.

आजच्या महाराष्ट्र राज्यात मराठी बोलणाऱ्यांची संख्या ३ कोटींच्या वर आहे. त्याखेरीज म्हैसूर, गुजरात, मध्यप्रदेश, आंध्र अशा शेजारच्या राज्यांत वस्ती करून राहिलेल्या मराठीभाषिकांची संख्याही काही लाखांपर्यंत मोजता येण्यासारखी आहे. म्हैसूरमधील बेळगाव व कारवार या दोन जिल्ह्यांत तर मराठी-

भाषिकांची बहुसंख्या असल्याचा दावा आहे. अगदी अलिकडच्या खानेसुमारीअनुसार म्हैसूर राज्यात मराठी बोलणाऱ्यांची संख्या १० लक्ष ५६ हजार आहे, मध्यप्रदेशात ८ लक्ष ६० हजार आहे आणि गुजरातेत ६ लक्ष १६ हजार आहे. महाराष्ट्रातल्या मराठीभाषी लोकसंख्येशी गुजरातमधल्या मराठीभाषी लोकसंख्येचा अनुपात साधारणतः ३३२ : ५ असा पडतो. याउलट गुजरात राज्यातील गुजरातीभाषिकांची संख्या २ कोटी ३० लक्ष आहे व महाराष्ट्रातील गुजरातीभाषिकांची संख्या १० लक्ष ७० हजार आहे. म्हणजे हा अनुपात २३ : १ असा पडतो. याचा अर्थ मराठीभाषिकांची गुजरातेत जेवढी वस्ती आहे त्याहून गुजरातीभाषिकांची महाराष्ट्रात वस्ती कितीतरी जास्त प्रमाणात आहे असा आहे. आणि ते साहजिक आहे. गुजराती लोक हे प्रामुख्याने व्यापारी पेशाचे आहेत आणि त्या निमित्ताने जगभर सर्वत्र फिरण्याची व वस्ती करण्याची त्यांची वृत्ती आहे. अर्थात शेजारच्या प्रदेशात ते अधिक संख्येने येऊन राहतात यात नवल नाही. मुंबई शहर हे प्रामुख्याने मराठी-गुजराती-भाषिकांचेच आहे. पारशी समाज हा गुजरातीभाषी समाज आहे. यामुळे एक परिणाम असा घडला आहे की मराठी माणसाला गुजराती माणूस म्हणजे व्यापारी–'शेटजी'–अशाच स्वरूपात परिचित आहे. याच्या मानसिक प्रतिक्रिया मराठी माणसाच्या अंतःकरणात तशाच स्वरूपाच्या होतात. पण गुजराती शेजाऱ्याची ही ओळख अगदीच अपुरी आहे आणि म्हणून त्याला अन्याय करणारी आहे. महाराष्ट्राची जशी एक विशिष्ट विलोभनीय संस्कृती आहे, त्याला एक अभिमानास्पद इतिहास आहे, त्याची एक राहणीकरणीची 'शान' आहे, तशीच सौराष्ट्रसहित गुर्जरदेशाची एक विशिष्ट आदरणीय संस्कृती आहे, त्याचाही एक प्रतिष्ठापूर्ण इतिहास आहे, त्याचीही एक राहणीची शोभनीयता आहे, ती महाराष्ट्राने समजून घेणे अवश्य आहे. तसे प्रयत्नसुद्धा झाले पाहिजेत. 'आंतरभारती'सारखी लोकसंस्था आणि महाराष्ट्र राज्याचे 'साहित्य आणि संस्कृति मंडळ' या दिशेने करीत असलेली कामगिरी फार मोलाची आहे, यात शंका नाही.

गुजराती लोक हे केवळ व्यापारी वृत्तीचेच नाहीत, तें केवळ दुकानदार, कारखानदार किंवा 'शराफ'च नाहीत तर त्यांच्यात उत्कृष्ट 'साक्षर' (साहित्यकार) आहेत, कलाकार आहेत, राजकारणी मुत्सद्दी आहेत, शिक्षणशास्त्रज्ञ आहेत, उच्च प्रतीचे संशोधक आहेत. गुजराती साहित्याला गांधीयुगापासूनच ओप चढत गेला आहे ही गोष्ट खरी असली तरी, नाटक आणि संगीत या कलांत गुजरात अजून बराच मागसलेला असला तरी, गुजराती साहित्यकारांनी जगाच्या वाङ्मयात आपला झेंडा फडकविला आहे हेही लक्षात घेतले पाहिजे. जुन्या गुजराती साहित्यात जुन्या मराठी साहित्याप्रमाणेच काही उत्कृष्ट संतवाङ्मय आहे. आजची गुजराती भाषा मराठीप्रमाणेच नव्या युगाच्या आकांक्षा, ध्येये व कर्तृत्व झेलण्याची, पेलण्याची आणि उमटविण्याची शक्ती धारण करण्याचा प्रयास करीत आहे, आणि मराठी साहित्यिकांनी आणि वाङ्मयप्रेमी लोकांनी आपल्या या भाषाभगिनीला त्या कामी आपलेपणाने साहाय्य करण्याची वृत्ती आणि शक्ती ठेवली पाहिजे. गुजरातीला आणखी 'कालेलकर' जर मिळाले तर त्यांना 'गरवी गुजरात' 'आवकार'च देईल अशी मला खात्री वाटते.

गुजरातीच्या मराठी वाचकाला–अभ्यासकाला–काही मर्यादेपर्यंत या कामी मदत व्हावी म्हणून हा 'गुजराती-मराठी शब्दकोश' बनविण्याला मी प्रवृत्त झालो आहे. माझी शक्ती अल्प आहे, त्यामुळे माझा आवांकाही मी अल्पच ठेवला आहे. ४२ वर्षांपूर्वी जेव्हां माझा पहिल्याप्रथम गुजराती भाषेशी खुद्द गुजरातच्या (त्यावेळच्या अनभीषिक्त) राजधानीत (अहमदाबादमध्ये) संबंध आला त्यावेळी मला ती अपरिचित अशी वाटली नाही, काही थोड्या दिवसांच्या काळातच मी ती आत्मसात करू शकलो. याचे कारण गुजराती ही मराठीशी पुष्कळ प्रमाणात मिळतीजुळती आहे. एकतर, मराठीतल्याप्रमाणेच गुजरातीत संस्कृत शब्दांचा जवळजवळ ३०–३५ टक्क्यांइतका भरणा आहे, त्याचप्रमाणे मराठीत आहे त्याच राजकीय व कोर्टकचेऱ्यांशी संबंधित असलेल्या अरबी-फारशी शब्दांचाही तिच्यात भरणा आहे. पोर्तुगीज आणि इंग्रजी शब्द हे सुद्धा दोन्ही भाषांत समान आहेत. राहता राहिले जवळजवळ निम्मे तद्भव व 'देश्य' शब्द. गुजराती ही 'शौरसेनी' प्राकृत भाषेतून बनलेली आहे, तर मराठी ही 'महाराष्ट्री' या प्राकृत भाषेच्या शाखेची आहे. त्यामुळे तद्भव शब्द बनवण्याची त्या दोहोंची हातोटी वेगवेगळी आहे. या

दोहींत येणारे 'देश्य' शब्दही क्षेत्रविभागानुसार वेगवेगळे आहेत. परंतु व्याकरण या दोहोंचे सारखेच आहे. वाक्यरचनेची पद्धतही एकच आहे. लिंगे तितकीच आहेत आणि बऱ्याच शब्दांच्या बाबतीत लिंगाची समानताही आहे. विभक्ति-प्रत्यय मात्र भिन्न आहेत, आणि कारकांत काहीसा फरक आहे.

गुजरातीचा एक विशेष चटकन लक्षात येतो तो म्हणजे गुजराती पुल्लिंगी नामे बहुशः 'ओ'कारान्त असतात व बनवितानाहि 'ओ'कारान्त बनवितात, आणि नपुसकलिंगी नामे 'उं'कारान्त असतात व तशीच बनवितात. उदाहरणार्थ, मराठी 'ताबा' हा पुल्लिंगी शब्द गुजरातीत 'ताबो' म्हटला जातो आणि मराठीतील 'नाके' हा नपुंसकलिंगी शब्द गुजरातीत 'नाकुं' म्हटला जातो.

उदाहरणादाखल वर दिलेले दोन्ही शब्द मराठीत व गुजरातीत समान अर्थाचे म्हणून दिले. पण गुजराती व मराठी शब्दांच्या बाबतीतली आणखी एक गंमत आहे. मराठीच शब्द गुजरातीत तसाच किंवा किंचित फरकाने असलेला तुम्हांला आढळला तरी त्याचा अर्थ समान असेलच असे नाही. मराठीतला 'पटका' तुम्ही गुजरातीत घ्यायला गेलात तर छोटासा 'फडका'च तुमच्या हाती येईल; मराठीतली 'हालहवाल' गुजरातीत बोललात तर 'दुर्दशा' होईल; मराठीतली 'अक्का' गुजरातीत 'अबोला' धरील, 'अडसर' 'आडे' बनेल आणि 'अभाव' 'अरुचि' होईल.

कणकीत आपण जे तेल घालतो त्याला आपण 'मोहन' म्हणतो. मुळात तो शब्द 'मोवण' किंवा 'मोण' असा आहे व तो 'मोवुं' या धातूवरून बनलेला मूळ गुजराती शब्द आहे. 'मोवुं' म्हणजे मऊ करणे किंवा तेलकट करणे ('मऊ' या शब्दाचे सुद्धा 'मोवुं'शी साधर्म्य नाही का?); 'मोवण' म्हणजे तेल-पदार्थ. एखाद्या खरेदीचा आपण जो तात्पुरता लेखी करार करतो त्याला मराठीत 'साटेखत' म्हणतात. हा मूळ 'साटाखत' असा गुजराती शब्द आहे. 'साटुं' म्हणजे बोली-करार; 'साटवुं' म्हणजे बोली करणे. असे कितीतरी शब्द गुजरातीतून मराठीत अपभ्रष्ट होऊन तर काही अर्थांतर होऊन आलेले आपल्याला आढळतात.

अशा रीतीने गुजराती भाषेचे मराठी भाषेशी फार साधर्म्य आणि सहकार्य आहे. त्यामुळे गुजराती शिकणे मराठी माणसाला कठीण जात नाही. इतकेच काय, पण मराठी माणसे ही गुजराती भाषा जास्त लवकर आपलीशी करू शकतात असा अनुभवच आहे.

हा 'गुजराती-मराठी शब्दकोश' सर्वच्या सर्व गुजराती शब्द घेऊन बनविलेला नाही. शाळा-कॉलेजे व सर्वसामान्य वाचकवर्ग यांना उपयोगी पडावा अशा स्वरूपाचा हा कोश आहे. गुजराती शब्दसंख्या एकूण ६० हजारांच्या आसपास आहे. पण यात अजमासे १७–१८ हजारच शब्द घेतले गेले आहेत व वर त्या शब्दांना धरून असलेले वाक्यप्रयोग घेतले आहेत; मिळून जवळजवळ २६००० शब्द-वाक्प्रयोगांचा हा कोश झाला आहे. या कोशाची घडण पुढील गोष्टी लक्षात ठेवून करण्यात आली आहे :

१. मांडणी करताना (१) मूळ गुजराती शब्द, (२) त्याचे गुजराती वर्णलेखन, (३) त्याचे व्याकरण, आणि (४) अर्थ, अशी केली आहे. लिपी नागरीच सर्वत्र वापरली आहे.

   वर्णलेखन करताना 'गुजराती जोडणी कोशा'ने घालून दिलेले नियमच पाळले आहेत; कारण तेच आज गुजरातीचे सर्वमान्य नियम आहेत.

२. शब्दसंख्या मर्यादित ठेवण्याची असल्यामुळे काही प्रकारचे शब्द वगळले आहेत ते पुढीलप्रमाणे :

   (अ) समानार्थी संस्कृत तत्सम शब्द. उदा०, 'गर्व', 'नैमित्तिक', 'प्रकाश', 'महिला' इ.

   (आ) समानार्थी अरबी, फारसी, इंग्रजी व पोर्तुगीज या विदेशी भाषांतील शब्द. उदा०, 'कलगी', 'बारदान', 'टॉर्च', 'अल्मारी' इ.

   (इ) समानार्थी समान शब्द. उदा० 'कापाकापी', 'निलाजरा' (गु. 'निलाजरो') 'गांठ', 'कलकलाट', 'ठसणे' (गु. 'ठसवुं') इ.

   (ई) 'अकबर', 'गीता', 'राम' अशा प्रकारची विशेषनामे. मात्र समास होऊन बनलेल्या शब्दांत उपर्युक्त वर्ज्य शब्द आलेला असला आणि समासामुळे अर्थ भिन्न होत असला तर तो शब्द घेतला आहे. उदा० 'अकबरदिली', 'रामकहाणी', 'रामायण' इ.

(उ) काठियावाडी, कच्छी, चरोतरी असे विशिष्टविभागीय शब्द.

(ऊ) पारिभाषिक म्हणजे काव्य, विज्ञान, गणित, तर्कशास्त्र, इ. शास्त्रीय परिभाषांचे शब्द. ते संस्कृतोद्भव असतात, व निरनिराळ्या भाषांत ते निरनिराळ्या रीतीने बनविले जातात.

(ए) संख्यावाचक शब्द.

पण ते स्वतंत्रपणे एकत्र शेवटी परिशिष्टात दिले आहेत.

३. गुजरातीत व मराठीत रूपाने समान पण अर्थाने भिन्न असे असलेले शब्द घेतले आहेत. उदा० 'अजोळ', 'अकस्मात', 'सांथ', 'लाकडी', इ.

४. प्रत्येक शब्दाचे जेवढे अर्थ व्यवहारात रूढ आहेत तेवढे देण्याचा प्रयत्न केला आहे. गुजराती शब्दाला शक्य तो मराठी प्रतिशब्द त्या अर्थाचा देण्याचा प्रयत्न केला आहे. पण जेथे तसा योग्य शब्द मिळाला नाही तेथे अर्थ स्पष्ट होण्याकरिता खुलासा केला आहे.

५. ज्या शब्दापासून किंवा शब्दाला धरून वाक्प्रयोग रूढ झाला असेल त्या शब्दाच्या खालीच तो वाक्प्रयोग देऊन त्याचा मराठीत अर्थ दिला आहे. शक्य तेथे मराठीतील तत्सम वाक्प्रचार देण्याचा प्रयत्न केला आहे.

अशी ही थोडक्यात या कोशाची घडण आहे.

हा कोश तयार केला तो 'नवजीवन प्रकाशन मंदिर' अहमदाबाद, या संस्थेने प्रकाशित केलेला उत्कृष्ट कोश 'सार्थ गुजराती जोडणी कोश' पुढे ठेवूनच. त्यामुळे शब्दांच्या व वाक्प्रचारांच्या अर्थाच्या बाबतीत जी शास्त्रशुद्धता व 'चोकसाई' (नेमकेपणा) असावी लागते ती आपोआप पाळली गेली आहे. असा एखाद्या कोशाचा आधार घेतल्यावाचून द्विभाषिक कोश बनविणे फारच कठीण आहे. या कोशाप्रमाणेच श्री. लल्लुभाई गोकळदास पटेल यांच्या 'शालोपयोगी गुजराती शब्दकोशा'चीही मी मदत घेतली आहे. या सहायकांचा मी अतिशय ऋणी आहे.

फार दिवस मनात असलेले हे कोशाचे काम प्रत्यक्षात आणणे 'महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृति मंडळ'च्या मदतीने शक्य झाले याबद्दल त्या मंडळाचाही मी अतिशय आभारी आहे. पुढचा 'मराठी-गुजराती शब्दकोश' प्रसिद्ध करण्यालाही मंडळ हातभार लावील याची मला खात्री आहे.

आणखी एका सन्मित्राचा उल्लेख मला या ठिकाणी कृतज्ञतापूर्वक केला पाहिजे. ते म्हणजे 'कांति मुद्रणालय, पुणे'चे मालक श्री. कांतीभाई परीख हे होत. त्यांनी जी कोणती पुस्तके मी मागितली त्यांतील मिळतील ती आणून देण्याची खटपट करून मला उपलब्ध करून दिली. त्यांच्या स्नेहाबद्दल त्यांचे काय आभार मानावेत!

या कोशाचा वापर करताना ज्या उणिवा, जे दोष, ज्या चुका अभ्यासूंना आढळतील त्या जर त्यांनी खालील पत्त्यावर मला कळविण्याची कृपा केली तर पुढे त्यांचा विचार होऊन सुधारणा होण्यास मदत होणार आहे. म्हणून अभ्यासूंनी तसे करण्याची तसदी घ्यावी अशी मी विनंती करतो व आढळलेल्या चुकांबद्दल, पहिलाच प्रयत्न म्हणून, क्षमा याचितो.

'निवारा', ६०।१३ भारती निवास
सहकारी वसाहत, एरंडवन, पुणे ४

विनीत
भाऊ धर्माधिकारी

कोश वापरण्याबाबत सूचना

१ मराठी व गुजराती वर्णमाला सारखीच आहे. स्वरमालिकेतील 'अं' हा स्वर मालिकेच्या अनुक्रमानुसार कित्येक कोशांत 'औ'च्या नंतर स्वतंत्रपणे घेऊन 'अं'ने आरंभ होणारे शब्द एकत्र दिले गेले आहेत. आम्ही संस्कृत-इंग्रजी कोशाचे कर्ते प्रो. वामन शिवराम आपटे यांचा दाखला घेऊन 'अं' हे अनुनासिक मानले आहे व 'क' वर्गापासून 'प' वर्गापर्यंत प्रत्येक वर्गाच्या शेवटी जी अनुनासिके (ङ्, ञ्, ण्, न्, म्) येतात तो अनुक्रम धरून त्या त्या वर्गाच्या अनुनासिकाचे शब्द त्या वर्गात दिले आहेत. उदाहरणार्थ, 'अङ्ग' (अंग) हा शब्द 'अ घ'च्या मालिकेतच शेवटी घातला आहे.

२ 'क्ष्' आणि 'ज्ञ्' ही गुजरातीत स्वतंत्र व्यंजने मानलेली नसून जोडाक्षरे मानली आहेत. म्हणून आम्ही 'क्ष' ने आरंभ होणारे शब्द 'क' गटात व 'ज्ञ'ने आरंभ होणारे 'ज' गटात दिले आहेत.

३ मराठीत विशेषणवाचक शब्द स्वतंत्रपणे सामान्यतः पुल्लिंगात उच्चारण्याचा प्रघात आहे; उदा०, 'चांगला'; गुजरातीत तो नपुंसकलिंगात उच्चारतात; उदा० 'सारुं'. या कोशात मराठीच्या व गुजरातीच्या या वैशिष्ट्यांचा भंग केलेला नाही. गुजराती विशेषणवाचक शब्द देतांना गुजरातीच्या प्रथेप्रमाणे तो नपुंसकलिंगातच दिला आहे आणि त्याचा मराठी प्रतिशब्द बहुधा नपुंसकलिंगात पण कोठे कोठे पुल्लिंगातही दिला आहे. खास स्त्रीलिंगी विशेषणे स्त्रीलिंगी प्रतिशब्द देऊनच मराठीत दिली आहेत. उदा० 'अनुभवियण' = अनुभवी (स्त्री); 'अलवाई' = एक दोन महिन्यांचे वत्स असलेली (गाय किंवा म्हैस).

४ व्युत्पत्ती म्हणजे शब्दाचा मूळ उगम. दिलेला शब्द मूळ कोणत्या भाषेचा ते सांगण्याकरिता त्या भाषेचा फक्त नामोल्लेख तिचे प्रथमाक्षर चौकोनी कंसात घालून केला आहे. या रीतीने संस्कृत, प्राकृत, अरबी, फारसी, हिंदी, इंग्रजी, पोर्तुगीज, तुर्की या भाषांचे उल्लेख केले आहेत.

५ प्रत्येक शब्दापुढे त्याचे व्याकरण दिले आहे; म्हणजे तो शब्द नाम असेल तर फक्त त्याच्या लिंगाचा, म्हणजे (पु.), (स्त्री.), किंवा (न.) असा, सर्वनाम असेल तर (सर्व.) असा, विशेषणाचा (वि.) क्रियापद असेल तर (स. क्रि.) असा, म्हणजे सकर्मक क्रियापद किंवा ('अ. क्रि.') म्हणजे अकर्मक क्रियापद असा, आणि तो शब्द अव्यय स्वरूपाचा म्हणजे क्रियाविशेषण, उभयान्वयी इ. अव्ययवाचक असेल तर (अ.) असा संकेताने उल्लेख केला आहे.

६ काही शब्द नाम म्हणून वापरले जातात, काही नाम व विशेषण म्हणून आणि काही नाम, विशेषण व अव्यय स्वरूपात असे वापरले जातात. प्रत्येक अर्थ देण्याकरिता त्याच्या अर्थाच्या प्रारंभी संकेताने तसातसा उल्लेख केला आहे. उदा० 'ठेलवुं' = (१) (स. क्रि.) ठोकर मारणे (२) (न.) लाथ.

७ काही शब्दांचे वाच्यार्थ एक व लक्ष्यार्थ भिन्न असतात. तो लक्ष्यार्थ (लाक्ष.) असा संकेत करून पुढे दिला आहे. उदा० 'छींडुं' = (१) कुंपणाला ठेवलेले भोक (२) (लाक्ष.) पळवाट

८ वाक्प्रचार ज्या शब्दावरून बनला आहे त्या शब्दाच्याच खाली आडवी रेघ (डॅश '–') घालून तो व त्याचा अर्थ दिला आहे. त्या डॅशचा अर्थ 'वरील शब्द जसाच्या तसा घेणे' असा करावयाचा आहे; उदाहरणार्थ,

घांटो (पु.) – साद, कंठ

–काढवो – तारस्वराने बोलणे.

जेथे वरच्या शब्दात विकृती झाली असेल तेथे विकृत वर्णच तेवढा डॅशच्या पुढे देऊन वाक्प्रचार जोडला आहे; उदा०

तडाको (पु.) – गप्प, थाप.

–की दास (पु.)–गप्पिष्ट, थापेबाज.

शुद्धिपत्र

[खालीलप्रमाणे अशुद्ध शुद्ध करून घेऊन मगच कोशाचा उपयोग करावा—ग्रंथकर्ता]

पृष्ठ	स्तंभ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
२	२	३	અકે–કે–કકું	અકે–કકે–કું
		१०	(પણુ)	(પણું)
		३५	अक्कलक (–ग–रो)	अकल्क (–ग) रो
३	२	२	–फुड	–फुडं
४	१	१७	अगडबगडं	अगडंबगडं
	२	१	(१) न जाण्यासारखा	(१) न जाणण्यासारखा
५	१	२७	अग्नि मुकवो	अग्नि मूकवो
६	१	६	अति भयायक	अति भयानक
७	१	३०	अंगूठा	अंगूठो
	२	३६	अचव्यु	अचव्युं
८	२	२८	घसणे	घासणे
९	१	३	स्वरात	स्वरान्त
		६	झाकळलेला	झाकलेला
१०	२	१६	(२) साप्ताहिक पत्र	(२) (न.) साप्ताहिक पत्र
		१९	आठवावु	अठवावुं
११	१	११	अडकावबु	अडकावबुं
१२	२	३७	अडयुं	अडयुं
		३९	अडयुंखडयुं	अडयुं खडयुं
३१	१	३३	आवाळु	अवाळु
३३	२	१६	अळवीतळे	अळावातळे
५९	२	३३	(५) काठी	(५) काठीं–काठावर
६७	२	१८	ऊधुं	ऊंधुं
६८	१	३१	ઉભટ	ઊભટ
८७	१	२१	(स. क्रि.)	(अ. क्रि.)
	२	३६	कणोनुं	कणोतुं
८८	१	२	(न.) काटेरी	(१) काटेरी
९०	२	३३	ढोल	ढोली
९४	२	१५	अंकुर	अंकुश
११२	१	९	કાવો	કાવું
११४	२	३१	[म]	[अ.]
११९	२	२९	केढ	केड
१२६	१	६	ख(–ड)खडाडवुं	ख(–ड)खडाववुं
	१	११	( )	(४)
	२	२	(ખંખ–ગ–ળવવું)	ખંખ–ગ–ળાવવું
१२७	२	९	ખટમસી	ખટમાસી
	२	२९	(ખટાશ)	(ખટાશ) (स्त्री.)
१२८	१	१६	छिद्रदोप	छिद्र, -दोप
	१	३२	त्याचा वेळ	त्यांचा वेळ
	२	८	वाह्राण	(वाह्राण)
	२	२९	ખડં	(ખડું)
१२९	१	८	ખણખાજ	ખણખોજ
	१	१९	द्वेपभावनेने करणे	द्वेपभावनेने भरणे
१३३	१	२७	[म.]	[अ.]
	२	२९	–खळां	खळां
	२	३०	–खळुं	खळुं
१३४	१	६	ખક-ખ	ખાક-ખ
	१	८	ખકસાર	ખાકસાર
	१	१८	ખખસૂસ	ખાખસૂસ
	१	३४	(पुं. स. व.)	(पुं. ब. व.)
१३४	२	९	(ખજું)	(ખાજું)
१३५	१	३	खडुंबडु	खडुंबडुं
	१	२८	(ખટીમીઠી)	(ખાટીમીઠી)
		२९	(ખાટુ)	(ખાટું)
	२	५	जाजरुं	जाजरू
	२	६	(ખડાળું)	(ખાડાળું)
	२	१९	(ખ ળું)	(ખાળું)
	२	३६	मनाचा उच्चार	मनाचा उच्चाट
१३६	१	११	(ખાંડું)	(ખાંડુ)
१३८	१	३	(ખમણો)	(ખામણો)
	१	४	(ખમી)	(ખામી)
	१	३४	(ખર)	(ખાર)
	१	३८	(ખરપાટ)	(ખારપાટ)
	२	३	(ખરસ્તી)	(ખારસ્તી)
	२	७	(ખરું)	(ખારું)
१४०	१	६	(ખિલવું)	(ખિલાવું)
	१	३१	–खींटीए...होवुं	खींटीए...होवुं
	१	३३	–खींटीए मूकवुं	खींटिए मूकवुं
	२	१०	–ठाकवी	–ठोकवी
	२	३१	–खीसामां	खीसामां
	२	३३	–खीसा तर करवा	खीसा तर करना
	२	३४	–खीसा खाली	खीसा खाली
	२	३७	(ખુટમણ)	(ખુટામણ)

पृष्ठ	स्तंभ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
१४२	१	३६	(ખૂચાવવું)	(ખૂંચાવવું)
	२	२२	(ખૂટડું)	(ખૂંટડું)
१४३	२	३३	–ढीलो थवो	–ढीलो थवो
१४४	२	३	(ખેરીયો)	(ખેરીયો)
१४५	१	२५	(३) बेर	(३) (न.) बेर
	२	७	(ખોટબોલું)	(ખોટાબોલું)
१४८	२	३	गजरूं	गजरुं
१५०	२	२१	(ગધ્ધા ભરણી)	(ગધ્ધાભરતી)
	२	२६	(ગધેયું)	(ગધ્ધેયું)
१५१	२	१५	(ગભ–ભરુ)	(ગભ–ભ–રુ)
१५५	२	२४	(२) न सुधर	(२) न सुधरणे
१५६	१	३९	(गाढ-डुं)	गाढ–डुं
१५७	१	३३	(गांधिवडुं)	गांधीवडुं
	१	३७	–मारवी, –मारवुं	–मारवी, –चुं मारवुं
१५८	२	२८	(ગળિયું)	(ગાળિયું)
१६१	१	२५	(ગલિસ્તાન)	(ગુલિસ્તાન)
	२	३७	(ગૂંડું)	(ગુંડું)
१६२	१	७	गूणसूं	गूणसुं
	१	१७	थुं	–थुं
१६४	२	२२	गोदनणी	गोदवणी
१६५	१	१२	गोवववुं	गोपववुं
१७०	२	२२	–आगणुं	–आंगणुं
१७४	१	२५	र) र	गाळणे
	१	२६	('घ)	('घर
१७५	१	२१	(धुसाडववुं)	(धुसाडवुं)
१७७	१	२१	(ધોંચાટવું)	(ધોચાટવું)
१७७	२	१७	खुटी	खुंटी
१७९	१	२६	वर्तुळाकर	वर्तुळाकार
१८०	१	१८	(ચગોટી)	(ચંગોટી)
	१	२१	(१) चार चरणे	(१) चरचरणे
१८४	२	३३	चहटालि(–लि)युं	चहटालि(–लि)युं
१८५	२	१८	(ચાગાલું–ળું)	(ચાગલું–ળું)
१८७	२	३	–लोकमा	–लोकमां
	२	२७	–चलाववो, पाडवो, बांधवो	–चलाववो, –पाडवो, –बांधवो
	२	२७ व २८च्या मध्ये		चाल्वुं (ચાલવું) (अ. क्रि.) — चालणे, (मराठीतील सर्व अर्थी)
१८८	२	१३	चळा	चाळ
१९१	२	३१	–पहोंचना	–पहोंचवा
१९२	१	२६	चोकठु	चोकठुं
१९४	१	९	चोप(–पा)	चोप(–पा)ट
	२	५	(ચોકૂલું)	(ચોફૂલું)
	२	६	(ચોકૂલો)	(ચોફૂલો)
१९५	१	११	(છચોટ)	(છચોર)
	२	५	छठुं (છઠું)	छठ्ठुं (છઠ્ઠું)
१९८	१	११	–डाघ लागवो, रहेवो	–डाघ लागवो, –रहेवो
	१	१३	(२) इष्टी 'छातीमां घालवुं'	पहा 'छातीमां घालवुं'
२००	१	२४	उभयवचनी रूप आहे, आहेत	उभयवचनी रूप–आहे...
२०४	२	२३	अवजरा	अवजार
२०५	२	२५	(જલત)	(જસત)
२१०	२	१	धैर्य. जुलपु	धैर्य शब्द गाळणे
	२	३३	(१) पहा 'जु'	पहा 'जुठ्ठुं'
२११	१	६	जूंलहवुं	जूंहलवुं
	२	२१	–मां उतरवुं	–मां ऊतरवुं
	२	३०	(व.)	(न.)
२१३	१	११	(-ब)	(-प)
	२	२०	झ(–ण)णी	झ(–ण)झणी
२१४	२	३८	झळझळीयुं	झळझळियुं
२१५	२	२	–णी	–कणी
	२	४	–वुं	–कवुं
	२	२४	झपाडुं	झापडुं
२१६	१	३५	(ઝીંધરાં)	(ઝીંથરાં)
२१७	१	१८	कटवुं	टकवुं
	२	२	(ઝો)	(ઝોડ)
२२३	२	३९	(ડૂંશ–રું)	(ડૂંશ–સ)
२३१	२	३५	(ઢૂંઢણ–ણ–સું)	(ઢૂંઢ–ણ–સું)
२३२	१	२	(ઢેકાળો)	(ઢેખાળો)
	२	३०	(તકા–ગ–વી)	(તકા–ગા–વી)
२३३	१	३६	(તડકાવ)	(તડકાવવું)
	२	१२	(ત–ર–ફડિયાં)	(તડ–ર–ફડિયાં)
	२	२१	ततकीर	तपकीर
२३४	१	४	तडुश तडुश	तडूश तडूश
२३६	१	२३	(તરેફણ)	(તરફણ)
२३७	२	२४	आशाळधून	आशाळभूत
२३९	१	३५	[म.]	[अ.]
	२	१	(दस्त्याला)	(दस्त्यातला)
२४१	१	३८	(તુરા)	(તૂરા)
२४१	२	१५	(उदा नववधूला)	(उदा० नववधूला)
	२	१८	(તેડવવું)	(તેડાવવું)

पृष्ठ	स्तंभ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
२४२	१	१८	–तेवडुं	–तवंडुं
	१	१९	(તે વારે–રે)	(તે વાર–રે)
	१	३४	(તોજડું)	(તોછડું)
२४३	१	४	बदामनुं	–बदामनुं
	२	२१	त्रूट	त्रुट
२४६	२	२४	दंडे (रो દંડેરો)	दंडरो (દંડેરો)
२५१	१	१४	–दाणो	दाणो
	१	२३	(દાડિયું)	(દાંડિયું)
	१	२७	–नीचोरीप होवुं	–नी चीरीप होवुं
२५४	२	१९	(ઢૂંગો)	(ઢૂંગો)
	२	२७	दूघ	दूध
२५५	२	४	(દેડકો)	(દેગ)
२५६	२	१९	दोढि	दोढी
२५८	१	२२	(ધડુકાવું)	(ધડુકાવવું)
	१	२२	(२) गाजलेसे	(२) गाजेल से
	२	२६	(ધંધદાર)	(ધંધાદાર)
	२	३२	थीं	–थीं
२५९	१	३०	धमधमववुं	धमधमवुं
	२	३९	–वु	० वुं
२६१	२	१	धारालुं	धाराळुं
२६३	१	२०	धुंधळ्वुं (ધુંધળવું)	धूंधळवुं (ધૂંધળવું)
	१	२२	धुंधळावुं (ધુંધળાવું)	धूंधळावुं (ધૂંધળાવું)
	१	२३	(ધુંધળું)	(ધુંધળું)
	१	२४	(ધુંધી)	(ધૂંધી)
	१	२५	(ધુંવાંપૂવાં)	(ધૂંવાપૂંવાં)
	१	२७	(ધૂપ)	(ધૂપ)
	१	३६	(ધુમર–સ)	(ધૂમર–સ)
	२	२६	मेंगुं करवुं	–मेंगुं करवुं
२६४	२	१४	(ધોલાણ)	(ધોવાણ)
२६५	१	२७	(નકસ)	(નકર)
	१	३२	(નકસ)	(નકલ)
	१	३३	(નકલિઓ)	(નકલિયો)
२६६	२	१०	नंस्वाई	नंखाई
२६७	२	८	(નનધફ્કું)	(નધફ્કું)
२६८	२	२६	नवघर	नवथर
२६९	१	२३	(નવઈ)	(નવાઈ)
	२	३७	नशीब	नसीब
२७३	१	१५	।મુના–સિ–બત)	(નામુનાસ–સિ–બ)
२७४	१	१४	(१) ।श्चिंत होणे	निश्चिंत होणे
	१	१५	(३) पैशा रिकामें	पैशानें रिकामें
	१	१६	(નાહિમત)	(નાહિંમત)
२७७	१	२	(નીચણ)	(નીચાણ)
	१	२३	–कांगलण	–भांगलण
२७९	१	९	नोक (–स्व)	नोक(–ख)
	१	२६	(નોંઝજણું)	(નોંજણું)
	२	६	(નાધલું)	(નોંધલું)
	२	१४	(१) पद्य 'कर'	(१) पद्य 'नूर'
२८१	२	३६	–मरवुं	–भरवुं
२८२	१	२१	–जियुं	–गियुं
	१	२६	(५) निश्चितपणे	(५) निश्चितपणे
२८६	२	२०	तळठीप	तळटीप
२८७	१	२५	पंधरापंधेरांचा	पंधरापंधरांचा
२८८	२	२९	(પરસ્તી)	(પરસ્તી)
२९१	२	४१	श्रम (झाझात)	श्रम
२९३	२	१६	करवुं	–करवुं
२९४	१	४	(९) (व.)	(९) (न.)
२९५	१	३४	(પાળીયારી)	(પાળિયારી)
२९६	१	४१	–लियो	–ळियो
२९९	२	१९	(१) चुलत भावंडे	(१) चुलत भावंड
३०५	१	१७	(પેતરો)	(પેંતરો)
३०७	२	१९	(પોવ–વું–)	(પો–વ–વું)
३०९	१	३५	(ફડફવું)	(ફડફડવું)
३११	२	३५	(ફાડ)	(ફાંટ)
	२	३८	फाटियो	फांटियो
३१३	१	३०	(ફુફૂવારો)	(ફુવારો)
	१	३७	(ફુલારા)	(ફુલારો)
	२	१०	(ફુગ)	(ફૂગ)
	२	३६	(ફુર્તી)	(ફૂર્તિ)
३१४	१	३९	(ફેકર)	(ફેફર)
३१५	२	१३	(ફાર)	(ફોર)
३१६	१	११	ढोल	ढोली
	१	२४	(બચલ)	(બગલ)
	२	१९	(બચકું)	(બચકું)
३१९	२	१४	(७) हवेत से	(७) हवे तसे
३२०	१	१७	(બલગમ) (अ.)	(બલગમ) [अ.]
३२२	२	३	(બાઠ)	(બાંઠ)
	२	३३	विरोध घेणे	विरोध येणे
३२३	१	१६	बानु	बानुं
	१	२२	(१) बांधण्याचाक	(१) बांधण्याचा
३२६	२	२८	(બુઝૂર્ગ)	(બુઝુર્ગ)
३२८	२	८	(બેહોડું)	(બેહાડું)
३२९	२	२१	बे मिसल	बेमिसल
३३०	१	२८	प्रमाने	प्रेमाने
३३१	२	१	शिवून ओळे	शिवून ओवळे

पृष्ठ	स्तंभ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
३३३	१	४१	(क)	(न.)
३३४	१	१५	भकिडयुं	भडकियुं
३३७	२	२४	– बडाई	– बटाई
३३८	१	१०	कटीण	कठिण
३४१	१	१६	अनजार	अवजार
	२	४०	(काडीच्या…	(काठीच्या……
३४४	१	२४	चत्था	जत्था
३४६	२	८	न्यून ठेवणे	न्यून ठेवणे
	२	१३	– वो ढीले करवो	– यो ढीले करवो
	२	२७	– बिवुं	– बियुं
३४७	१	२४	– मन उपर	मन उपर
३४९	१	३२	(१) मृयु	(१) मृत्यु
३५१	२	३	– चोपडवुं लगाववुं	– चोपडवुं, – लगाववुं
३५२	१	६	(ભાઝ)	(ભાઝા)
३५५	१	९	– आववु	– आववुं
	१	२५	– ती	– ली
	१	३३	मार (वि.)	मार (पु.)
	२	१५	मार्यु मार्यु	मार्यु मार्यु
	२	२८	मार्यु	मार्यु
३५८	२	३३	– तियुं, ती	– तियुं, – ती
३५९	२	७	बांधलेले	बांधणे
	२	११	मसद्दी	मुसद्दी
३६१	१	२६	– खाडी	– खाड
३६२	२	२८	– बेसवुं	– रे बेसवुं
३६५	२	३	मोरमण	मोरवण
३६८	१	२	– कियुं	– छियुं
	२	३७	रडयुं खडयुं	रड्यु खड्यु
३७५	१	४	(રિખણું)	(રીખણું)
३७६	१	४	રેખભલ	રેખભાલ
	१	११	રેકવું	રૈંકવું
३८०	२	५	– (ठिं–ठींगुं)	– ठिं(– ठीं)गुं
	२	१६	લડક–કુ	લડાક–કુ
३८२	२	३०	લળરવું	લળકવું
३८६	२	२६	– लेवो	– खो लेवो
३९०	२	६	वचाववुं	वंचाववुं
३९३	१	१६	વલુર	વલૂર
	१	२९	बल्लु	बल्लुं
	२	२७	जवा	जवां
४०२	१	२२	वेंठ	वेठ
	१	३२	– वेडा	वेडा
४०३	१	१९	વેળાવેળ	વેળોવેળ
	२	३	વઈં	વૈદું
४०४	१	३८	– वी	– बी
४०५	१	३०	(શળ)	(શાળ)
४०९	२	२८	सपरामण	सथरामण
४११	२	१५	समुळणुं	समूळगुं
४१३	२	३९	(સલક્ષ–ખ–તુ)	(સલક્ષ–ખ–ણું)
४१४	१	११	(સલેપાર)	(સલેપાટ)
४१६	१	२	साजु	साजुं
	१	८	सांच्यं	सांच्युं
४१८	१	३०	सांबेल (સાંબેલ) (स्त्री.) – पाहा 'समोल'	सांबेल (……) जूं अडकविण्याची खीळ
४२१	२	२२	निजन	निर्जन
४२५	१	२८	(હથેલી-લી)	(હથેલી–હથેળી)
	२	१४	(હપડી)	(હમડી)
	२	१८	(હમ રાહી)	(હમરાહી)
	२	१९	(હમ વનની)	(હમવતની)
४२६	२	५	(હલક)	(હલાક)
	२	८	धम्य	धर्म्य
	२	१७	(હલેલું)	(હલેસું)
४३४			२. महिने व तिथ्यांची नावे	हा मजकूर 'टीप' या मजकूराच्या खाली पाहिजे, तसा वाचावा.

गुजराती-मराठी शब्दार्थ कोश

अ (અ)

अ (અ) [सं.] (पुं.) – (१) (संस्कृतप्रमाणे) अभावदर्शक – नकारार्थी पूर्वग; उदा० 'असुख'.
(२) 'अति' या अर्थी; उदा० 'अघोर'.
(३) 'अयोग्य' या अर्थी; उदा० 'अकाळ'.
(४) निरर्थक; उदा० 'अमुझावुं'.

अउ (અઉ) (न.) – (१) चावणारे एक जिवाणू (२) साप (३) कास (गायी – म्हशीची).

अऋणी (અઋણી) [सं.] (वि.) – निष्कर्जी.

अक (અક) [सं.] (न.) – (१) दुःख (२) पाप.

अकच (અકચ) [सं.] (वि.) – केस नसलेला - ली - ले.

अकटोविकट (અકટોવિકટ) (वि.) – (१) अति बिकट (२) भयानक.

अकडाअकडी (અકડાઅકડી) (स्त्री.) – (१) चुरस (२) मारामारी.

अकडाई (અકડાઈ) (स्त्री.) – (१) ताठा. (२) ऐटबाजी.

अकडाट (અકડાટ) (पु.) – (१) ताठ्याची वागणूक (२) सांधे धरणे.

अकडावुं (અકડાવું) (अ. क्रि.) – (१) सांधा – अंग – आखडणे (२) तोऱ्यात – दिमाखात फिरणे.

अकतो (અકતો) (पु.) – कामाच्या सुटीचा दिवस (याला कोठे 'पाळक दिवस'ही म्हणतात).
– कांतवो – बाहेर सुट्टी घरात खूप कामात गुंतणे.
– पाळवो – सुट्टी पाळणे.

अकथ (અકથ) वि. – (१) न सांगितलेले (२) अवर्णनीय.

अकपट (અકપટ) [सं.] (न.) – कपटाचा अभाव.

अकबर (અકબર) [अ.] (वि.) – सर्वश्रेष्ठ.
– दिली (– દિલી) (स्त्री.) – मनाचा उमदेपणा, दिलदारपणा.

अकबंध (અકબંધ) (वि.) – अखंड, 'पॅकबंद', न खोललेले, जसेच्या तसे.

अकरण (અકરણ) [सं.] (वि.) – (१) इंद्रिय नसलेले (२) (न.) नाकर्तेपण.

अकराकेर (અકરાંકેર) (पु.) – (१) हाहाःकार (२) सत्यानाश.

अकराम (અકરામ) [अ.] (न.) – (१) बक्षीस, इनाम (२) सन्मान.

अकरांतियुं (અકરાંતિયું) (वि.) – खादाड, हावरे.
– यावेडा (पु. ब. व.) – खादाडपणाची वागणूक.

अकरुं (અકરું) (वि.) – (१) उकिडवे बसलेले (२) अस्थिर, चुळबुळे.

अकर्तव्य (અકર્તવ્ય) [सं.] – (वि.) न करण्यासारखे (२) (न.) दुराचरण.

अकर्म (અકર્મ) [सं.] – (१) कर्माचा अभाव (२) दुष्कर्म.

अकर्मण्य (અકર્મણ્ય) [सं.] (वि.) – (१) काम करण्याला नालायक (२) न करण्यासारखे.
(न.) – कर्म न करणे, निरुद्योग.

अक(-क)र्मी (અક-ક્ક-ર્મી) (वि.) – (१) दुर्दैवी, (२) कर्म न करणारा – री – रे (३) दुराचारी.
– ना पडिया काणा – अभाग्याचे लक्षण खोटे.
– निशाळियाने वतरणा घणा – नाचता येईना अंगण वाकडे.

अकर्मण (અકર્મણ) (स्त्री. वि.) – (१) अभागिनी (२) कुलटा.

अकल (અકલ) [अ.] (स्त्री.) – बुद्धी, अक्कल.
– मंद (वि.) – बुद्धिमान.
– लकडियुं (वि.) – प्रत्युत्पन्नमती असलेला – ली – ले, समयसूचक.

अकल(-ळ) (અકલ-ળ) (वि.) – अगम्य, न कळण्यासारखे.
– कला(- ा) (स्त्री.) – अगम्य लीला, माया.

अकला(-ळा) (અકલા-ળા) (स्त्री.) – (१) कलाशून्यता (२) वाईट कारागिरी.

अकलि(-ळि)त (અકલિ-ળિ-ત) (वि.) – न कळलेले, न कल्पिलेले.

अकली (અકલી) (वि.) – अक्कलवान, हुषार.

अकल्पित (અકલ્પિત) [सं.] (वि.) – (१) कल्पित नव्हे – खरे असे (२) अनपेक्षित.

अकविता (અકવિતા) (स्त्री.) – काव्यगुणविहीन कविता.

अकस (અકસ) [अ.] (पु.) – आकस, वैर.
– खोर (वि.) – द्वेषी.

अकसर (અકસર) [अ.] (अ.) – प्रायः, बहुतकरून.

अकसीर (અકસીર) [अ.] – (१) (वि.) रामबाण, अचूक इलाज करणारा-री-रे. (२) (स्त्री.) रामबाण औषध – इलाज.

अकस्मात (અકસ્માત) [सं.] (पु.) – अनपेक्षित घटना (२) नशिबात असेल तें, होष्यमाण.

अकळविकळ (અકળવિકળ) (वि.) – घाबराघुबरा.

अकळावुं (અકળાવું) (अ. क्रि.) – (१) जीव घाबरा होणे, बावरून जाणे (२) उबगणे (३) चिडणे.

अकळामण (અકળામણ) (स्त्री.) – (१) घबराट (२) उबग (३) चीड.

–(कोईनी उपर) काढवी –(कोणावर) राग काढणे, रागाने बोलणे किंवा मारणे.
अकंटक (અકંટક) [सं] (वि.) – निष्कंटक, निर्विघ्न.
अकंपित (અકંપિત) [सं.] (वि.) – स्थिर.
अकाक (અકાક) (वि.) – सुखदुःखाच्या पलीकडे.
अकाज (અકાજ) (वि.) – निरर्थक (२) असहाय, दीन.
अकातर (અકાતર) (वि.) – भेकड नसलेला-ली-ले, धैर्यवान.
अकाबर (અકાબર) [अ.] (पु.) – (१) प्रतिष्ठित-शिष्ट माणूस (२) अधिकारी, अमलदार.
अकाम (અકામ) (न.) – अयोग्य काम.
अकाम-मी (અકામી) (वि.) – वासनारहित, कामवासनारहित.
अकार (અકાર) (अ.) – निष्कारण, फुकट.
अकारज (અકારજ) (न.) – (१) अयोग्य काम (२) (अ.) व्यर्थ.
अकारण (અકારણ) (वि.) – विनाकारण.
अकारत (–थ) (અકારત–થ) (अ.) – व्यर्थ, निष्फळ.
–जवुं – वाया जाणे.
अकारुं (અકારું) (वि.) – अप्रिय, नावडते.
–पाडवुं – (१) अप्रिय होईलसे करणे (२) खोटे पाडणे, लाज आणणे.
अकाल(–ळ) (અકાલ–ળ) [सं.] (१) (वि.) – अकाली आलेले (२) (पु.) – अयोग्य काळ, वाईट काळ. (३) दुष्काळ. (४) काळातीत – परमेश्वर.
अकालिक (અકાલિક) [सं.] (वि.) – भलत्या वेळी आलेले.
अकालीनता (અકાલીનતા) (स्त्री.) – कालविपर्यास (ॲनॅक्रॉनिझम्).
अकाली (અકાલી) (पु.) – शीख धर्माच्या एका शाखेचा अनुयायी, किंवा ती शाखा.
अकांड (અકાંડ) [सं.] (वि.) – (१) आकस्मिक, अनपेक्षित. (२) पेरा (कांडे) नसलेला – ली – ले.
अकीक (અકીક) (पु.) – एक गुळगुळीत चकाकणारा दगड, काचमणी.
अकीकियो (અકીકિયો) (पु.) – काचमण्याच्या वस्तू बनविणारा कारागीर.
अकुटिल (અકુટિલ) [सं.] (वि.) – सरळ, निखालस.
अकुशल(-ळ) (અકુશલ–ળ) (वि.) – (१) गैरवाकबगार, (२) (न.) अनिष्ट, अशुभ.
अकुंठ–अकुंठित (અકુંઠ–ઠિત) [सं.] (वि.) – (१) मागे न पडणारे, कार्यसाधक, अप्रतिहत (२) तीक्ष्ण, बोथट नसलेले.
अकूपार (અકૂપાર) [सं.] (पु.) – समुद्र.
अकृत (અકૃત) – (वि.) (१) न केलेले (२) अयोग्य वा वाईट केलेले, (३) (न.) पाप.
अकृतात्मा (અકૃતાત્મા) [सं.] (वि.) – (१) अज्ञानी (२) निष्फळ (३) ईश्वरदर्शन न झालेला – ली – ले.
अके(-क्के)क(-कुं) (અકે–કે-કકું) (वि.) – एकेक (२) एका मागून एक (३) दरेक.
अकोट [सं.] (અકોટ) (पु.) – (१) सुपारीचे झाड (२) सुपारी.
अकोटी(-टो) (स्त्री.) (અકોટી–ટો) (पु.) – (१) सुपारी घाटाचा बायकांच्या कानांतला एक अलंकार (२) घुंगुराच्या आकाराची लोळी.
अकोणुं (અકોણું) (वि.) – (१) एकलकोंडे (२) तुसड.
अकोणाई(-पणु) (स्त्री) (અકોણાઈ–પણું) (न) – एकलकोंडेपणा.
अक्कड (અક્કડ) (वि.) – (१) कडक, ताठर, न वळणारे (२) ताठ (३) गर्विष्ठ.
–बाज (वि.) – अक्कडबाज, नटवेखोर.
अक्करचक्कर (અક્કરચક્કર) (अ.) – अचानक – अकल्पितपणे (२) वाटेल त्या रीतीने, वेडेवाकडे भरवून देऊन.
अक्कल (અક્કલ) (स्त्री.) बुद्धी.
–नुं आंधळुं
–नुं ऊंधुं
–नुं बारदान
–नो ओथमीर
} – मूर्ख, अकलेचा खंदक.
–नो आगळो – दीडशहाणा.
–उछीनी लेवी – अकल उसनी घेणे, दुसऱ्यापासून शिकणे, समजावून घेणे.
–गाम जवी – अक्कल न चालणे.
–चालवी – बुद्धी चालणे.
–फूटवी, फूटी जवी
–बहेर मारी जवी
–मारी जवी
} – प्रसंगी काही न सुचणे, बुद्धीने काम न देणें, बुद्धिभ्रंश होणे.
–बेची खावी – बेअकल बनणे.
–फूटुं (वि.) – बेअकली, मूर्ख.
–बाज (वि.) – युक्तिबाज, बुद्धिमंत.
–मठुं (वि.) – मंदबुद्धी.
–मंदी (स्त्री.) – बुद्धिमत्ता.
–होशियारी (स्त्री.) – अकलहुषारी.
अक्कलक(-ग-रो) (અક્કલક–ગ-રો) (पु.) – अकलखार.
अक्का (અક્કા) (स्त्री.) – अबोला, रुसवा, संबंध तोडणे.
–करवी – फू गट्टी करणे.
–थवी – फू गट्टी होणे
अक्रम (અક્રમ) [सं.] (वि.) – अनियमित. (२) (पु.) – क्रमाचा अभाव.
अक्रिय (અક્રિય) [सं.] (वि.) – (१) निष्क्रिय (२) निरुद्योगी, सुस्त.

अक्ष (અક્ષ) [सं.] (पु.) – (१) फासा (जुगारातील) (२) माळेचा मणी (३) (चाकाचा) आस (४) डोळा (५) ज्ञानेंद्रिय.
–माला (स्त्री.) – रुद्राक्षांची माळ, जपमाळ.
अक्षणिक (અક્ષણિક) [सं.] (वि.) – शाश्वत, स्थिर.
अक्षणुं (અક્ષણું) (न.) – तांदळाने भरलेले पात्र.
अक्षम (અક્ષમ) [सं.] (वि.) – (१) असमर्थ, दुर्बळ (२) असहिष्णू.
अक्षमा (અક્ષમા) [सं.] (स्त्री.) – ईर्ष्या (२) क्रोध.
अक्षय (અક્ષય) [सं.] (वि. – (१) कधी न संपणारा-री-रे. (२) अविनाशी.
–धाम (न.) – वैकुंठ किंवा मोक्ष.
–वाणी (स्त्री.) – (१) कधीं क्षीण न होणारी वाणी (२) सरस्वती.
अक्षर (અક્ષર) [सं.] (वि.) – अविनाशी;
(पु.) – (१) वर्ण (भाषा) (२) बोल
(पु. ब. व.) – (१) सही (२) विधिलेख.
(न.) – ब्रह्म.
–उतारवा – टोमणा टाळणे.
–काढवो – (तोंडाने) बोलणे, किंवा (हाताने) लिहिणे, अक्षर काढणे.
–पाडवो – लिहिणे.
–पडवो – लिहिताना अक्षर गळणे.
–मेळववा – (१) तपासणी करण्याकरितां अक्षरे मिळवून (तुलना करून) पाहणे (२) दोघांची जन्माक्षरे मिळतात का ते पाहणे.
–वाळवा – वळणदार अक्षर काढण्याचा प्रयत्न करणे.
–क्षेत्र (न.) – साहित्यक्षेत्र.
–गणित (न.) – बीजगणित.
–ज्ञान (न.) – लिहितावाचता येणे.
–देह (पु.) – (१) अविनाशी देह (२) कीर्ती (३) साहित्य – कला – कृती.
–धाम (न.) – मोक्ष.
–पद्धति (स्त्री.) – वर्ण लिहिण्याची पद्धती.
–बंध (पु.) – (१) गाढ मैत्री, न सुटणारा संबंध. (२) अक्षरांची रचना. (३) हस्ताक्षर, सही.
–माळा (स्त्री.) – वर्णमाला.
–विन्यास (पु.) – शुद्धलेखनकला.
अक्षरार्थ (અક્ષરાર્થ) (पु.) – (१) शब्दार्थ (२) संकुचित अर्थ.
अक्षि (અક્ષિ) [सं.] (स्त्री.) – डोळा.
–गोलक (पु.) – बुबुळ.
–तारा (स्त्री.) – डोळ्यातली बाहुली.
–पटल (न.) – डोळ्यावर येणारा पडदा (मोतीबिंदू इ. ने).
–फुट्ट (वि.) – आंधळे.
अख(-ख्ख)ड (અખ-ખ્ખ-ડ) (वि.) – (१) नांगरट करता न येणारे, पडीत (शेत) (२) गवतसुद्धा न येणारे, – बरड (३) वापरात नसलेले.
अखड दहाडा (અખડ દહાડા) (पु. ब. व.) – (१) काम करण्याकडे मन न लागण्याजोगे दिवस (२) कंटाळा येण्याजोगे दिवस.
अखडबखड (અખડબખડ), अखडाबखडी (અખડાબખડી) (वि.) – खाचखळगे – उंचसखल – असमान असलेले.
अखडावुं (અખડાવું) (अ. क्रि.) – आपटणे, टक्कर खाणे.
अखत(-त्त)र } अखतरुं (અખતરું) } (અખત-ત્ત-ર) (वि.) – घाणेरडे, द्वाड.
अखतरडाह्युं (અખતરડાહ્યું) (वि.) – दीडशहाणे.
अखतरो (અખતરો) [अ.] (पु.) – प्रयोग
अखतराखोर – राबाज (અખતરાખોર–રાબાજ) (वि.) – प्रयोगशील.
अखत्यार (અખત્યાર) [अ.] (पु.) – (१) अधिकार (२) पसंती.
–नामुं (न.) } –पत्र (पु. न.) } – मुखत्यारपत्र, सनद.
–री (स्त्री.) – सत्ता, अधिकार.
अखबार (અખબાર) [अ.] (पु., न.) – वर्तमानपत्र.
–नवीस [फा.] (पु.) – (१) बातमीदार, पत्रकार.
अखम (અખમ) (वि.) – (१) असहनशील (२) नाजूक (३) असमर्थ.
अखर (અખર) (स्त्री.) – पडित जमीन, गोचर रान.
अखरामण (અખરામણ) (न.) – विरजण्याकरिता घातलेले मुरवण.
अखरोट (અખરોટ) [अ. व फा.] (पु) – अक्रोड
अखंतर (અખંતર) (वि.) (१) गलिच्छ (२) (न.) झपाटणी (भुताची).
अखाद्य (અખાદ્ય) (वि.) (१) अखाद्य, (२) (न.) निषिद्ध अन्न, (मांस इ.).
अखाडा करवा – कानाडोळा करणे, लक्ष न देणे, न मानणे.
अखाडो (અખાડો) (पु.) – (१) आखाडा, व्यायामशाळा (२) बैराग्यांचा अड्डा (३) अड्डा.
–जामवो – (१) कुस्तीचा किंवा व्यायामाचा आखाडा व्यवस्थित चालू राहणे. (२) अड्डा किंवा बैठक रंगात येणे.
अखाडियो (અખાડિયો) (पु.) – व्यायामप्रेमी, कसरतबाज.
अखात (અખાત) [सं.] (वि.) – (१) न खणलेले (२) (पु.) आखात. (३) नैसर्गिकपणे बनलेला तलाव – सरोवर – कुंड.

अखात्रीज (અખાત્રીજ) (स्त्री.) – अक्षयतृतीया.
अखियाणुं (અખિયાણું) (न.) – वायन (शुभकार्याच्या प्रारंभी भटजीला किंवा सुवासिनीला देतात ते), वाण.
अखियातुं (અખિયાતું) (वि.) – (१) सहीसलामत (२) तंदुरुस्त.
अखूट (અખૂટ) (वि.) – संपणार नाही असे, अक्षय.
अखोड (અખોડ) (न.) – अक्रोड.
अखोवन (અખોવન) (वि.) – (१) सगळे (२) (स्त्री.) जिचें एकही अपत्य मेले नाही अशी सौभाग्यवती.
अख्याति (અખ્યાતિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) अपकीर्ती (२) अप्रतीती.
अग (અગ) [सं.] (वि.) – (१) चालू न शकणारे (२) (पु.) झाड, (३) पर्वत.
–ज (वि.) – पहाडी.
अग(-ग्ग)ड (અગ–ગ્ગડ) (न.) – आगड, साठमारीचे मैदान.
अगडधूत (અગડધૂત) (वि.) – (१) अगडबंब (२) (पु.) एक बैराग्याची जात. (अवधूत).
अगडबगडं (અગડંબગડં) (वि.) – (१) खरेखोटे, वाटेल तसे (२) (न.) काहीही खरे खोटे – स्पष्टता नसलेले बोलणे.
अगडो (અગડો) (पु.) – अमुक, फलाणा ('बगडो' च्या जोडीने अगोदर येणारा शब्द – उदा०, 'अगडे बगडो मार्यो ने बगडे कागडो मार्यो')
अगण (અગણ) (वि.) – अगणित.
अगणुं (અગણું) (वि.) – तिसरे (पद्यात)
अगण्य (અગણ્ય) [सं.] (वि.) – मोजता न येण्याजोगे.
अगति (અગતિ) (स्त्री.) – (१) अवगती (२) (अमुक विषयात) गम्य नसणें (३) (वि.) गती नसलेले, स्थिर.
–क (वि.) – (१) अवगतीला गेलेले (२) कुंठित.
अगतियो (અગતિયો) (पु.) – एक हिरवट रंगाचा काजवा.
अगत्य आपवी (पु.) – आवश्यक किंवा महत्त्वाचे मानणे.
अगथियो (અગથિયો) (पु.) – अगस्तीचे झाड
अगद (અગદ) [सं.] (न.) – औषध
अगन (અગન) (स्त्री.) – (१) अग्नी (२) आग, अंगाची लाही.
–ऊठवी – एकदम आग व्हावयास लागणे.
–बेसवी – आग व्हावयाची बंद होणे.
अगम (અગમ) [सं.] (वि.) – (१) अगम्य, इंद्रियांना न कळणारे (२) (न.) भविष्य.
–चेती (स्त्री.) – पुढचा विचार करून अगोदर सावध राहणे.
–निगम (न.) – (१) भूत-भविष्य (२) वेद आणि शास्त्र (आगमनिगम).
–निगमवाद (पुं.) – गूढवाद (मिस्टिसिझम).
–पच्छम (स्त्री.) – मागचेपुढचे, भूत आणि भविष्य.
–पंथ (पु.) – (१) न जाण्यासारखा, माहीत नसलेला, गूढ मार्ग. (२) ईश्वरप्राप्तीचा मार्ग.
–बुद्धि (स्त्री.) – (१) पुढचा विचार अगाऊ करू शकेल अशी बुद्धी (२) (वि.) तशी बुद्धी असलेला–ली–ले.
–बूधियुं (वि.) – 'अगमबुद्धि' पाहा.
–भाखी (वि.) – भविष्यज्ञानी, भविष्य सांगणारा–री–रें.
–वाणी (स्त्री.) – (१) गूढ वाणी (२) भविष्यवाणी (३) वेदवाणी.
अगमदोरो (અગમદોરો) (पु.) – घोड्याच्या गळ्यातील शृंगार.
अगमो (અગમો) (पु.) – नावड.
अगम्या (અગમ્યા) (वि.) – संग निषिद्ध असलेली स्त्री.
अगम्यागमन (અગમ્યાગમન) (न.) – निषिद्ध स्त्रीशी व्यभिचार.
अगर (અગર) (पु.) – (१) मीठ पिकविण्याचे खाचर – आगर (२) (न.) चंदन.
अगर (અગર) [फा.] (अ.) – (१) जर (२) अथवा.
–चे (अ.) – जर.
–जो (अ.) – यद्यपि, जरी.
अगरीयण – अगरी (અગરિયણ – અગરી) (स्त्री.) – मीठ पिकविणारी स्त्री, आगरीची बायको.
अगरियो (અગરિયો) (पु.) – आगरी, मीठ पिकविणारा.
अगराडा (અગરાડા) (पु. ब. व.) – ज्वारी-बाजरीची हिरवी ताटे.
अगरु (અગરુ) [सं.] (न.) – चंदन.
अगल (અગલ) (स्त्री.) – गल, सई (विटीदांडूच्या खेळात करतात तो लहानसा खळगा).
अगलबगल (અગલબગલ) [फा.] (अ.) – आसपास.
अगवड (અગવડ) (स्त्री.) – गैरसोय, अडचण.
–आववी – थवी – पडवी – अडचण येणे किंवा वाटणे.
अगवाडुं (અગવાડું) (न.) – घरापुढचे अंगण, पुढचा भाग.
अगवाडो (અગવાડો) (पु.) – (१) अंगण (२) अंगरख्याचा पुढचा भाग, आगा.
अगवो – अगुवो (અગવો – અગુવો) (पु.) – (१) (वाट दाखवण्यासाठी) पुढे चालणारा, वाटाड्या. (२) नेता.
अगस्त्य (ऋषी) ना वायदा – दीर्घकाळचे आणि पाळता न येणारे–खोटे–वायदे.
अगळ (અગળ) (वि.) – न गळणारे, न ओघळणारे.
अगाउ (અગાઉ) (अ.) – अगाऊ, पूर्वी
–थी (अ.) – पहिल्यापासून.
अगाडी (અગાડી) (अ.) – (१) पूर्वी (२) पहिल्यांदा (३) जवळ, नजीक (४) दूर, पुढे (५) भविष्यकाळी.
–थी (अ.) – (१) पहिल्यापासून (२) पुढच्या भागापासून किंवा स्थानापासून.

—पछाडी (अ.)—(१) मागेपुढे (२) (स्त्री.) घोड्याच्या गळ्याला व पायांना बांधण्याच्या दोऱ्या.
अगात (અગાત) (अ.)—(१) अगाऊ (२) (पु.) शिलालेख.
अगार (અગાર) (पु. न.)—घर.
अगाशियुं (અગાશિયું) (न.)—उघडा ओटा.
अगाशी(-सी) (અગાશી-સી) (स्त्री.)—गच्ची.
अगासुं (અગાસું) (वि.)—खुले, झाकण किंवा छप्पर नसलेले.
अगियारमुं (અગિયારમું) (वि.)—(१) अकरावे (२) (न.) मृत्यूनंतरची अकराव्या दिवसाची क्रिया (३) त्या दिवशीची जेवणावळ.
अगियारश(-स) (અગિયારશ-સ) (स्त्री.)—एकादशी.
—करवी—एकादशीचा उपास करणे.
—ऊजववी—एकादशीचे व्रतोद्यापन करणे.
—भांगवी—तोडवी—एकादशीचे व्रत मोडणे.
अगियारा (અગિયારા) (पु. ब. व.)—अकराचा पाढा.
—गणवा, गणी जवा, भणवा—पोबारा करणे, निसटून जाणे.
अगियारी (અગિયારી) (स्त्री.)—(१) अकरकी (२) पारशी लोकांचे मंदिर—अग्यारी.
अगुणी (અગુણી) [सं.] (वि.)—(१) अवगुणी (२) उपकार न मानणारा-री-रे.
अगोचर (અગોચર) [सं.] (वि.)—(१) पाऊल ठेवावेसे न वाटण्यासारखे (२) पाऊल ठेवतां न येण्यासारखे.
अगोप (અગોપ) (वि.)—गुप्त.
अग्नि ऊठवो—एकदम अंगाची आग व्हावयास लागणे.
अग्निने उधई न लागे (वळगे)—(१) सत्याला आंच नाही (२) सत्याला मरण नाही.
अग्नि मुकवो—विस्तव ठेवणे—लावणे.
अग्निकोण–खूणो (पु.)—आग्नेय दिशा.
अग्निक्रिया (स्त्री.)—प्रेताला अग्नी देण्याची क्रिया.
अग्निक्रीडा (स्त्री.)—दारूकाम.
अग्निगर्भ (न.)—चकमक.
अग्निदिव्य (–परीक्षा)—भयंकर कसोटी, भयंकर दिव्य.
अग्निदाता (पु.)—प्रेताला अग्नी देणारा.
अग्निदीपन (न.)—जठराग्नी प्रज्वलित करणारे.
अग्निप्रद (वि.)—जठराग्नीला सतेज करणारे.
अग्रणियो (અગ્રણિયો) (पु.)—(१) अग्रणी, म्होरक्या (२) ब्राह्मण.
अग्रणी (અગ્રણી) (पु.)—नेता.
अग्रधान्य (અગ્રધાન્ય) (न.)—पावसाळ्यातले पहिले पीक.
अग्रशाळा (અગ્રશાળા) (स्त्री.)—ओसरी.
अग्रसर (અગ્રસર) (वि.)—अग्रेसर.
अग्रहायण (–न) (અગ્રહાયણ–ન) (पु.)—मार्गशीर्ष महिना.
अग्रहार (અગ્રહાર) (पु.)—सरकारकडून देवस्थानाला इनाम दिलेली जमीन.
अग्र्य (અગ્ર્ય) (वि.)—सर्वांच्या पुढे असलेला-ली-ले, श्रेष्ठ.
अघओक (અઘઓક) (स्त्री.)—(१) हागओक (२) कॉलरा.
अघटतुं (અઘટતું) (वि.)—अयोग्य, न साजेसे.
अघटित (અઘટિત) (वि.)—न घडणारा-री-रे.
अघड (અઘડ) (वि.)—(१) असंस्कारी, मूर्ख (२) (पु.) चर, खड्डा.
अघय(-र)णी (અઘય–ર–ણી) (न., स्त्री.)—(१) पहिल्या-प्रथमच गर्भधारणा (२) पहिलटकरणीला सातव्या महिन्याला करण्याचा विधी.
अघय(-र)णियात (वि. स्त्री.)—पहिल्याप्रथमच गर्भधारणा झालेली स्त्री.
अघरुं (અઘરું) (वि.)—कठीण.
—पडवुं—कठीण वाटणे किंवा होणे.
अघरेणियात (અઘરેણિયાત) (वि.)—गहाण ठेवून न घेतलेले, स्वतःच्या मालकीचे.
अघवुं (અઘવું) (अ. क्रि.)—(१) शौच करणे, हगणे (२) (लाक्ष.) जोर-जुलमाला वश होणे.
—अघी पडवुं—बेशुद्धीत किंवा भीतीने एकदम शौचाला होणे.
—अघीने उसेडवुं,—वाळवुं—करणे अयोग्य ते केल्यानंतर ते निस्तरण्याचा प्रयत्न करणे.
अघण (न.)—(१) हगवण (२) गुदद्वार.
अघणखाड(-ण) (स्त्री.)—शौचाचा खड्डा, नरककुंड.
अघणियुं (वि.)—हागरे.
अघणशी(-सी) (वि.)—हागरा री-,रे हगवण लागलेला-ली-ले.
अघमूतर (स्त्री.)—(१) हागमूत (२) (लाक्ष.) पराकाष्ठेच्या घबराटाने, त्रासाने किंवा मेहनतीने होणारी दुर्दशा.
अघ(-घा)ववुं (स. क्रि.)—(१) शौचाला करणे (२) खूप मारणे, ठोकणे (३). जोरजुलूम करून हवी ती वस्तू काढणे.
अघवाट (स्त्री.)—गुदद्वार.
अघवाड (स्त्री.) (-डो)(पु.)—हागून केलेली घाण.
अघराळो (અઘરાળો) (पु.)—ओगराळ.
अघाट (અઘાટ)—(वि.) (१) अपार, अनंत (२) (दस्तऐवजांत) सर्व हक्कानिशी. (३) (पु.) शिलालेख (४) (पु.) देवस्थानाला इनाम दिलेली जमीन (५) स्नाना-धुण्याचा घाट.
अघाटियुं (અઘાટિયું) (वि.)—(१) सर्व हक्कानिशी दिलेले (२) निमकहराम.
अघा(-घे)डो (અઘા–ઘે–ડો) (पु.)—आघाडा.
अघाण (અઘાણ)—मळ, विष्ठा.

अघाणुं (અઘાણું) (वि.) – सारखी शौचाची सवय असणारे.
अघामण (અઘામણ) (स्त्री.) – अतिसार.
अघायु (અઘાયુ) [सं.] (वि.) – पापी, दुष्ट.
अघार (અઘાર) (स्त्री.) – पाखरांचा – किड्यांचा मळ.
अघारो (અઘારો) (पु.) – कचरा – घाण.
अघोर (અઘોર) (वि.) – (१) अति भयायक (२) घातकी (३) शुद्ध नसलेले (४) अति कठीण किंवा तीक्ष्ण (५) गाढ (उदा. 'अघोर वन').
–पंथ (पु.) – भूतपिशाचांची साधना करणाऱ्या बुवा बैराग्यांचा पंथ
–विद्या (स्त्री.) – भूतपिशाच वश करण्याची विद्या.
–री (वि.) – (१) ऐदी, झोपाळू (२) कंटाळा – वीट आणण्याइतकें गलिच्छ.
अघोष (અઘોષ) [सं.] (पु.) – (व्याकरणात) क, च, ट, त, प आणि ख, छ, ठ, थ, फ या व्यंजनांना 'अघोष' व्यंजने म्हणतात.
अंक (અંક) [सं.] (पु.) – (१) आकडा, संख्येचे चिह्न (२) खूण (३) डाग, कलंक (४) मांडी (५) नाटकाचा भाग. (६) ध्रुवद.
अंकन (અંકન) (न.) – गायनाचे स्वर लिपिबद्ध करणे (नोटेशन).
अंकमुख (અંકમુખ) (न.) – नाटकाच्या ज्या भागात सबंध नाटकवस्तूचे सूचन करण्यात आले असेल असा भाग.
अंके (અંકે) (अ.) – रकमेचा आंकडा शब्दांत, अक्षरीं.
–करवुं, बांधवुं – (१) रकमेचा आकडा शब्दात (अक्षरीं) लिहिणे (२) पक्कें किंवा सिद्ध करणे.
–सो करवा – करार पुरा करणे.
अंकाई (અંકાઈ) **अंकामण – मणी** (स्त्री.) – (१) गणण्याचे काम (२) गणण्याची मजुरी.
अंकाववु (અંકાવવું) (स. क्रि.) – (१) पारख – कसोटी करविणे. (२) गणायला लावणे. (३) गिरवायला लावणे.
अंकित (અંકિત) [सं.] (वि.) – (१) खूण केलेले किंवा छाप मारलेले. (२) प्रसिद्ध (३) स्वाधीन.
अंकुश (અંકુશ) [सं.] (पु.) – (१) नियंत्रण, ताबा (२) हत्तीला टोचण्याचे हत्यार.
–राखवो, अंकुशमां राखवुं – ताबा किंवा नियंत्रण ठेवणे, ताब्यात ठेवणे.
–रहेवो, अंकुशमां रहेवुं – नियंत्रणात राहणे.
अंकोडी (અંકોડી) (स्त्री.) – आकडी, गळ.
अंकोडो (અંકોડો) (पु.) – (१) कडी (२) पकड, सांडसी.
–डाबंध (अ.) – कडीत कडी अडकविल्याप्रमाणे (२) हारबंद (३) मजबूत, पक्के.

अंग (અંગ) [सं.] (न.) – शरीर (२) अवयव (३) भाग (४) स्वतः.
–उधार वि. – वैयक्तिक पतीवर कर्जाऊ.
–उपर – स्वतःच्या जबाबदारीवर.
–उमंग (पु.) – मनाचा उल्लास.
–जोर (पु.) – अंगबळ.
अंगत (वि.) – व्यक्तिगत, व्यक्तिविषयक, खासगी.
अंगतुं (वि.) – (१) आपल्या गाठचे, स्वतःचे (२) विश्वासू (३) नजीकचे (नात्याचे).
अंगभंग (पु.) – (१) अंग आंबून जाण्याचा अनुभव (२) आळोखे पिळोखे.
अंगभंगी (हवी) – अंगविक्षेप.
अंगभूत (वि.) – भाग बनलेला – ली – ले.
अंगमोडा (पु. ब. व.) – (ताप येण्यापूर्वी) अंग मोडून येणे.
अंगरक्षणी (स्त्री.) – (१) लहान अंगरखा (२) एक प्रकारचे चिलखत.
अंगरस (पु.) – पाणी न मिसळलेला (फळांचा वगैरे) रस.
अंगरंग (पु.) – शरीराची कांती, चेहरा (२) भोगविलास.
अंगवस्त्र (१) – उपरणें (२) (लाक्ष.) राख (ठेवलेली बाई).
अंगसंस्कार (पु.) – शरीराची टापटीप.
अंगस्वभाव (पु) – उपजत स्वभाव.
अंग आपवुं – मदत करणे.
–उपर कूदवुं – स्वतःच्या हिंमतीवर उडी घेणे, साहस करणे.
–उपर आववुं – (१) शरीरावर चालून येणे (२) डोक्यावर येऊन पडणे.
–उपरथी उतारी नाखवुं – जबाबदारी पार पाडणे.
–तळे घालवुं – अयोग्य रीतीने – दडपून – पचवून टाकणे.
–तूटवुं, तोडवुं – शरीरात वेदना उत्पन्न होणे, कळा लागणे.
–तोडावुं – खूप श्रम करणे.
–भरावुं – शरीर दुखू लागणे, अंग भरून येणे (तापापूर्वी).
–भारे थवुं – (१) शरीर जड वाटू लागणे. (२) 'अंग भरावुं' पहा.
–मरडवुं – आळोखेपिळोखे देणे.
–रही जवुं – (१) अंग धरणे. (२) अंग लटके पडणे.
–वळवुं – (१) कसरतींत अवयव पाहिजे तसे वळणे (२) शरीर पुनः भरणे.
–वाळवुं – अवयवांना पाहिजे तसे वळविणे.
–साचववुं – अंग चोरणे, अंग चोरून वागणे.
अंगाउ (અંગાઉ) (वि.) – (१) स्वतःशी खास संबंधित; खासगी. (२) अंगावर उसने दिलेले.
–खर्च – (१) हातखर्ची (२) स्वतःसाठी खर्च.

अंगांगिभाव (અંગાગિભાવ) (पु) अंग म्हणजे गौण आणि अंगी म्हणजे मुख्य यांचा परस्परसंबंध.
अंगारवुं (અંગારવું) (स. क्रि.) – तावणे, अग्नीत टाकून शुद्ध करणे.
अंगारियुं (અંગારિયું) (वि.) – भस्म
अंगारी (અંગારી) (स्त्री.) – (१) छोटा निखारा, ठिणगी. (२) शेगडी.
अंगारो (અંગારો) (पु.) – विस्तव, निखारा.
– **अंगारा ऊठवा** – खूप आग होणे, मनाला अतिशय लागणे.
– **अंगारो ऊठवो** – कुलांगार निपजणे.
अंगित (અંગિત) (वि.) – (१) रक्तसंबंधी (२) विश्वासू.
अंगियुं (અંગિયું) (न.) – झबले.
अंगियो (અંગિયો) (पु.) – बिनबाह्यांचे पोलके.
अंगी (અંગી) [सं.] (१) (वि.) – खास स्वतःचे (२) अवयवी (३) मुख्य, प्रधान.
– **भूत** (वि.) – पहा 'अंगभूत'.
अंगी(-गे)ठी (स्त्री.) **अंगीठुं** (न.) – (१) शेगडी (विशेषेकरून सोनाराची) (२) शेकाटा.
– **अंगीठीनो अंगारो** – वेष बावळा पण अंगीं नाना कळा.
अंगुर (અંગુર) (न. पु.) – नवी कातडी, खपली.
– **आववो** – खपली बसणे.
अंगुल (અંગુલ) [सं.] (पु.) (१) आंगळ (मोजमाप) (२) बोट.
अंगूछो (અંગૂછો) (पु.) – टॉवेल, अंग पुसण्याचा रुमाल.
अंगूठो (અંગૂઠો) (पु.) – अंगठा.
– **अंगूठानो रावण करवो** – पराचा कावळा करणे.
अंगूठा पकडवा – (१) अंगठे धरणे (२) (लाक्ष.) चूक कबूल करून त्यातून बोध घेणे, कानाला खडा लावणे.
– **अंगूठे कमाड ठेलवुं** – (१) लक्षांत न येईल अशा रीतीने वागणे, काम करणे, मदत करणे, (२) आपले काम दुसऱ्यावर ढकलणे.
अंगूठा देखाडवो, – बनाववो – अंगठा दाखविणे (लाक्षणिक 'नाकारणे' या अर्थी).
– **आपवो, करी आपवो, पाडवो** – (१) सहीऐवजी अंगठ्याची निशाणी करणे (२) कबुलीची सही करणे.
– **ठाड्राव** (पु.) कुस्तीतील एक पेच.
अंगूठियुं (અંગૂઠિયું) (वि.) (१) अंगठ्याएवढ्या मापाचे (२) (न.) अंगठ्याचा एक अलंकार.
अंगूठी (અંગૂઠી) (स्त्री.) – पायाच्या अंगठ्यात घालण्याचा एक दागिना, बोटवे, जोडवे.
अंगूर (અંગૂર) (स्त्री.) – द्राक्षाची एक उंची जात.
अंगे (અંગે) (अ.) – विषयी, बाबतीत.
अंगोअंग (અંગોઅંગ) (अ.) – एकूण एक अंगात, नखशिखान्त.
अंगोर (અંગોર) (स्त्री.) – (१) तलावापलीकडील काठाची जमीन (२) खूप पाणी प्यालेली किंवा अतिशय सुपीक जमीन.
अंग्रेज (અંગ્રેજ) (पु.) – इंग्रज माणूस.
अंग्रेजण (અંગ્રેજણ) (स्त्री.) – इंग्रज स्त्री.
अंघोळडी (અંઘોળડી) (स्त्री.) – (१) अंघोळीचे पाणी तापविण्याची लहानशी तपेली (२) नहाणीघर (३) तांब्याचे घंगाळ. (४) वर-वधूंना अंघोळ घालताना गाण्याचे गीत. (५) वराला अंघोळ घालणारी स्त्री.
अंघोळवुं (અંઘોળવું) (अ. क्रि.) – अंघोळ करणे.
अंघोळियुं (અંઘોળિયું) (न.) – (१) आंघोळीचे पाणी तापविण्याचे भांडे (२) आंघोळीचा पाट.
अंघोळियो (અંઘોળિયો) (पु.) – (१) अंघोळ घालणारा नोकर. (२) हंडा.
अचक (અચક) (स्त्री.) – (१) आडखीळ (२) ठेच.
अचकडुं (અચકડું) (न.) – हुंदका.
अचकमचक (અચકમચક) (अ.) – अचानक, एकाएकी.
अचकवुं / **अचकावुं** (અચક–કાવું) (अ. क्रि.) – थबकणे.
अचकामण (અચકામણ) (स्त्री.) – विघ्न, अडचण.
अचकारो (અચકારો) (पु.) – हिसका.
अचकोमचको (અચકોમચકો) (पु.) – नखरा, लचक.
अचड (અચડ) (वि.) – खात्यावर न मांडलेली (रक्कम), उधार.
अचपचुं (અચપચું) (वि.) – (१) अनुभव आणि हिम्मत नसलेले, भोळे (२) ना प्रवाही ना घट्ट असे.
अचबूच (અચબૂચ) (अ.) – अचानक
अचंबो (અચંબો) (पु.) – आश्चर्य, अचंबा.
– **अचंबाभरेलुं** (वि.) – आश्चर्यकारक.
– **लागवो** (आ. क्रि.) / – **थवो** (आ. क्रि. – आश्चर्य वाटणे.
अचरको (અચરકો) (पु.) – (१) उमाळा (२) धक्का.
अचरज (અચરજ) (न.) / **अचरत(-ती)** (અચરત–તી) (स्त्री.) – नवल, आश्चर्य.
– **पामवुं** – आश्चर्य – नवल वाटणे.
अचरपचर (અચરપચર) (वि.) – (१) कच्चेपक्के (२) (अ.) राहून राहून, वरचेवर.
अचरे अचरे सीताराम – पोपटाला शिकविण्याचे शब्द.
अचव्यु (અચવ્યું) (वि.) – (१) न सांगितलेले (२) न चाखलेले.
अचार (અચાર) [फा.] (न.) – लोणचे.
अचाल (અચાલ) (स्त्री.) – (१) हरकत, अडचण (२) अतिशय अगत्य, नड. (३) रजोदर्शन.

अचालो (અચાલો) (पु.)–अनिवार्य, अगत्य, अपेक्षा.
अचिंतु (અચિંતુ) (पु.) (वि.)–अनपेक्षित.
अचूक (અચૂક) (अ.)–न चुकता.
–बाण (न.)–कधीं व्यर्थ न जाणारा बाण.
–बाण आववु–न चुकता येणे.
अचेत (અચેત) [सं.] (वि.)–(१) चैतन्यविहीन, जड (२) बेमान.
–ना (स्त्री.)–मूर्च्छा, बेशुद्धी.
अचेष्ट (અચેષ્ટ) [सं.] (वि.)–अचेतन.
अचो (અચો) (पुं.)–(१) जमाव, गर्दी. (२) कचऱ्याचा ढीग (३) कारागिरांचा सुटीचा दिवस.
–पाळवो–(१) कामकाज बंद ठेवणे, पाळक दिवस पाळणे. (२) घरात कोणाला देवी आल्यामुळे बाहेरच्यांना घरात न घेणे.
–पचो (पु.)–घाणेघाण.
अच्छत (અચ્છત) (अ.)–गुपचुप.
अच्छिन्न (અચ્છિન્ન) [सं.] (वि.)–अखंड.
–धारा (स्त्री.)–(१) सतत वाहणारा झरा. (२) अभिषेकपात्र.
अच्छुं (અચ્છું) (वि.)–चांगले.
अच्छेरियुं (અચ્છેરિયું) (१) (वि.) अच्छेर मावेल तेवढे. (२) (न.) अर्ध्या शेराचे माप.
अच्छेरो (અચ્છેરો) (पु.)–अर्ध्या शेराचे वजन.
अछक (અછક) (अ.)–पाहता पाहता, हां हां म्हणता.
अछड(-र)तुं (અછડ-ર-તું) (वि.)–(१) चाटून–लगटून जाणारे. (२) शिगोशीग (३) शीग भरून हिंदकळणारे.
अछत (અછત) (स्त्री.)–कमतरता, वाण, तुटवडा.
अछतुं (અછતું) (वि.)–गुप्त.
अछत्र (અછત્ર) [सं.] (वि.)–वर वडिलांचे छत्र नसलेले, पोरके, अनाथ.
अछवडा (અછવડા) (पु. ब. व.)–कांजिण्या.
–नमवा–कांजिण्या मावळू लागणे.
–नीकळवा–कांजिण्या बाहेर पडू लागणे.
अछवावुं (અછવાવું) (अ. क्रि.)–(१) (एखाद्या झाडाच्या) वसपाखालीं आल्याने खुरटणे. (२) कोमेजणे.
अछाडपछाड (અછાડપછાડ) (स्त्री.)–गडबड धांदल.
अछाभा (અછાભા) (पु. ब. व.)–मंडोळ्या.
अछाववुं (અછાવવું) (स. क्रि.)–(नवे भांडे) वापरण्यास काढणें.
अछीप (અછીપ) (वि.)–अतृप्त.
अछूत (અછૂત) (वि.)–अस्पृश्य.
अछो अछो करवुं, अछो अछो वानां करवां–(१) लाडालाडाचे शब्द बोलणे, लाडे लाडे करणे, (२) उचंबळून आदरसत्कार करणे.
अछोछांयडा (અછોછાંયડા) (पु. ब. व.)–लाड करण्याची क्रिया.
अछोडी (અછોડી) (स्त्री.)–पोटातली कळ.
अछोडो (અછોડો) (पु.)–(१) साखळी (१६ फूट लांबीच्या मापाची) (२) गळ्यात घालण्याची सोन्या रुप्याची साखळी (३) (घड्याळाचा) छडा.
अछडावा (અછડાવા) (अ.)–एक साखळीच्या अंतरावर.
अजतरफ(-फे) (અજતરફ-ફે) (अ.)–तर्फे.
अजपाज(-जा)प (અજપાજ-જા-પ) [सं.] (पु.)–स्वभावतः चालणारा सोऽहं जप.
अजमा(-य)श (અજમાયશ) (स्त्री.)–अजमावणी.
अजमाववुं (અજમાવવું) (स. क्रि.)–अजमावणी करणे.
अजमूदो (અજમૂદો)–(वि.) (१) अनुभवी (२) अदमास.
अजमो (અજમો) (पु.)–ओवा.
–आपवो (लाक्ष.)–(मनांतली गाठ काढण्याकरिता) लाच देणे.
–फकाववो (लाक्ष.)–(१) कळ थांबविण्याकरिता ओवा देणे (२) रुसवा दूर करणें.
अजंप(-पो) (અજંપ-પો) (पु.)–अस्वस्थता, चुळबुळ.
अजर (અજર) [अ.] (स्त्री.)–(१) बहाणा, निमित्त (२) कांकूं, विलंब.
अजराल(-ळ) (અજરાલ-ળ) (वि.–(१) विशाळ (२) विक्राळ.
अजरो (અજરો) (पु.)–अपचन.
अजल (અજલ) [अ.] (स्त्री.)–(१) शेवट (२) मरण (३) अपमृत्यु.
–मंजिल (स्त्री.) शेवटचे स्वधाम.
अजवाश (અજવાશ) (पु.)–उजेड.
अजवाळवुं (અજવાળવું) (स. क्रि.)–(१) घासून चकचकीत करणे, घसणे. (२) उजेड करणे. (३) नाव करणे (प्रतिष्ठा वाढविणे).
अजवालियुं (અજવાળિયું) (न.)–(१) शुक्लपक्ष (२) झरोका.
अजवाळी (અજવાળી) (स्त्री.) (१) चांदणी (प्रकाशयुक्त) रात्र. (२) (वि.) प्रकाशयुक्त.
अजवाळुं (અજવાળું) (न.)–प्रकाश.
जोवुं–(१) जन्माला येणे, (२) (पुस्तक किंवा एखादी निर्मिति) लोकांपुढे येणे.
–करवुं–(१) दिवा लावणे, उजेड करणे. (२) नाव करणे.
–थवुं, नीकळवुं–सकाळ होणे, फटफटणे.
–अजवाळामा आववुं–(१) उजेडांत येणे (२) प्रसिद्धीस येणे.
–अजवाळामा मूकवुं–प्रसिद्ध–जाहीर करणे.
अजवुं (અજવું) (अ. क्रि.)–ठिबकणे.
अजश (અજશ) (पु.)–अपयश, बेअब्रू.

अजस्र (અજસ્ર) [सं.] (वि.) – (१) एकसारखे, समान (२) (अ.) सतत, नेहमी.
अजंत (અજંત) [सं.] (वि.) – स्वरात (व्याक.)
अजाची (અજાચી) (वि.) – अयाचक.
अजाडी (અજાડી) (स्त्री.) – हत्तीला किंवा रानटी जनावरांना फसवून पकडण्याकरिता झाडझाडोऱ्यांनी झाकळलेला खड्डा.
–मां पडवुं – फसणे, अडचणींत येणे, फंदांत फसणे
अजाडुं (અજાડું) (वि) – भांडखोर.
अजाण्ये (અજાણ્યે) (अ.) – नकळत, अज्ञानाने.
अजाण्युं (અજાણ્યું) (वि.) – अज्ञात.
अजाणपणुं (અજાણપણું) (न.) – अज्ञान, माहितीचा अभाव.
अजामी (અજામી) [फा.] (स्त्री.) – बुरखा.
अजायब (અજાયબ) (वि.) – आश्चर्यकारक.
–घर (न.) – वस्तुसंग्रहालय.
अजायबी (અજાયબી) (स्त्री.) – आश्चर्य.
अजिर (અજિર) [सं.] (न.) – (घरापुढचे) आंगण, चाळीपुढचा चौक, मोहोल्ला.
अजीज (અજીજ) [अ.] – (१) (वि.) लाडका-की-के, प्रिय (२) (पु.) दोस्त.
अजीठुं (અજીઠું) (वि.) – उष्टे
अजीठवाड (અજીઠવાડ) – उष्टे खरकटे.
अजीरण (અજીરણ) (१) अजीर्ण, अपचन.
–थवुं – (एखादी वस्तू किंवा गोष्ट) धारण न होणे. (तिचा) फाजील प्रभाव पडणे उ० 'वातनुं अजीरण' – गोष्ट पोटांत न राहून सांगून टाकण्यासारखी परिस्थिती; 'पैसानुं अजीरण' – पैशाचा गर्व होण्याची परिस्थिती, इ.
अजुक्त, अजुगतुं (અજુક્ત–અજુગતું) (वि.) – अयोग्य.
अजोखणी (અજોખણી) (स्त्री.) – काटेरी झाडझाडोरा ओढून घेण्याची लोखंडी आकडी.
अजोग (અજોગ) (पु.) – गैरवेळ, कुमुहूर्त (२) गैरमेळ, बेबनाव.
अजोड (અજોડ) (वि.) – अद्वितीय.
अजोणां (અજોણાં) (न. ब. व.) – न बघण्याचें व्रत.
अजोळ (અજોળ) (वि.) – (१) अर्धवट (२) लटकते (३) (स्त्री.) अनिश्चितता.
अज्जु (અજ્જુ) (न.) – वेलांटी.
अज्जुका (અજ્જુકા) [सं.] (स्त्री.) – वेश्या.
अजनबी (અજનબી) [अ.] (वि.) – परदेशी
अझान (અઝાન) [अ.] (स्त्री.) – बांग.
अंचई (અંચઈ) (स्त्री.) – (खेळण्यांत) वाकडे किंवा खोटे बोलणे किंवा वागणे.

अंचळवो (અંચળવો) } (१) रंगीबेरंगी दुपटे (२) तेलात
अंचळो (અંચળો) } (पु.) बुचकळून पेटविलेली दोरी.
अंजाम (અંજામ) [फा.] (पु.) – (१) शेवट (२) परिणाम.
अंजावुं (અંજાવું) (अ. क्रि.) – (१) डोळे दिपून मिटणें (२) दुसऱ्यापुढे निस्तेज होणे.
अंजाववुं (અંજાવવું) (स. क्रि.) – (१) ('आंजवुं' धातूचे प्रयोजक रूप) डोळ्यांत अंजन घालायला लावणे (२) ('अंजावुं'चे प्रयोजक रूप) दिपविणे.
अंजुमन (અંજુમન) [फा.] – (१) मंडळ, समाज.
अटक (અટક) (स्त्री.) – (१) विघ्न, बाधा, अडथळा (२) अडचण (३) अंदेशा (४) कच्ची कैद (५) ठेच (६) संकल्प, प्रतिज्ञा.
अट(-ड)क (અટ–ડ–ક) (स्त्री.) – आडनाव.
अटकचाळुं (અટકચાળું) (वि.) – (१) खोडकर (२) (न.) दंगामस्ती.
अटकडी (અટકડી) (स्त्री.) – उचकी.
अटकण (અટકણ) (वि.) – (१) अडणारा-री-रे (२) (स्त्री. न.) वटकण, टेकू.
–टट्टु (न.) – अडेलतट्टू
अटकणियुं (અટકણિયું) (वि.) – (१) अडेल (२) (न.) टेकू.
अटकवुं (અટકવું) (अ. क्रि.) – अडणे, थांबणे.
अटकळ (અટકળ) (स्त्री.) – अनुमान.
–वुं (स. क्रि.) – अनुमान करणे.
–पचीशी(-सी) (स्त्री.) – अनुमानधपका.
–बाज (वि.) – तर्काने हेरणारा–री–रे.
अटकामण(-णी) (અટકામણ–ણી) (स्त्री.) – (१) हरकत, अडचण (२) रजोदर्शन.
–आववी – विटाळशी होणे.
अटकायत (અટકાયત) (स्त्री.) – (१) प्रतिबंध (२) अटक.
–ती (वि.) – अटकेत ठेवलेला–ली–ले. '(डेटेन्यू')
अटकाव (અટકાવ) (पु.) – (१) प्रतिबंध (२) विघ्न, अडचण (३) रजोदर्शन.
–आववो – विटाळ येणे, रजोदर्शन होणे.
–नाखवो – हरकत घेणे, विघ्न उभे करणे.
–पाळवो – विटाळाचे विधि-निषेध संभाळणे.
अटकाववुं (અટકાવવું) (स. क्रि.) – 'अटकवुं'चे प्रयोजक अटकविणे, अटकाव करणे.
अटकावुं (અટકાવું) (अ. क्रि.) – विटाळशी होणे.
अटकी पडवुं – (१) मध्येच बंद पडणे (२) खोटी होणे, (३) अशक्त होणे.
अटकी रहेवुं – (अमक्यावाचून) खोळंबणे.
अटकुंलटकुं (અટકુંલટકું) (न.) – सहज फेरा.

–मारवुं –सहज फेरा टाकणे.
अटको (અટકો) (पु.) – तांब्याचे हलके (जुने) नाणे; टका.
–अटकानो घोडो – दमडी किंमतीची वस्तू.
अटकोमटको (અટકોમટકો) (पु.) – नखरा.
अटंक(-की,-कुं) (वि.) – (१) हट्टी (२) निश्चयी.
अटंग (અટંગ) (वि.) – (१) पांगळे, लंगडे (२) (अ.) अगदी.
अटण(-न) (અટણ–ન) (न.) – भ्रमण, प्रवास.
अटणी(-नि-नी) (અટણી) (स्त्री.) – (१) धनुष्याच्या ज्या टोकाला दोरी चढवायची त्या टोकाला काढलेला काप. (२) चिव्याचा तट्टया.
अटपटुं (અટપટું) (वि.) – गुंतागुंतीचे.
अटल (અટલ) (वि.) – (१) न टळणारे (२) अट्टल.
अटवाण (અટવાણ) (स्त्री.) – पायगुंता.
अटवामण (અટવામણ) (स्त्री.) – (१) गुंती (२) रखडपट्टी (३) गोंधळ (मनाचा).
अटवावुं (અટવાવું) (अ. क्रि.) – (१) रखडणे (२) पाय अटकून खाली पडणे (३) गोंधळून जाणे, व्याकुळ होणे.
अटवावुं (अ. क्रि.) – बाटले जाणे, घोटून एकरस होणे.
अटवुं (અટવું) (अ. क्रि.) – भटकणे.
अटळ (અટળ) (वि.) – (१) न टळणारे (२) नित्य, सनातन.
अटा (અટા) – (१) (स्त्री.) (संन्यासी, बैरागी यांच्याप्रमाणे उगीचच) भटकंती (२) (अ.) वेड्यावाकड्या रीतीने.
अटा (स्त्री.) – माडी, वरचा मजला.
अटाउ (અટાઉ) (स्त्री.) – फसवेगिरी.
–अटाउ नो माल बटाउमा जाय – हपापाचा माल गपापा.
अटाट (અટાટ) (वि.) – (१) निष्कारण, व्यर्थ (२) (अ.) वाईटपणे, अन्यायानें.
अटाणे (અટાણે) (अ.) – याच वेळी, आत्ता.
अटापटा (અટાપટા) (पु. ब. व.) – (१) रंगीबरंगी लांबरुंद पट्टे (२) वेडेवाकडे पट्टे (लाठीकाठी किंवा पट्टा फिरविताना होणारे.)
अटामण (અટામણ) (न.) – पिठी.
–मां जवुं – (पिठीप्रमाणे) उगीचच वापरले जाणे, मधल्यामध्ये खलास होणे.
अटार (અટાર) (स्त्री.) – धूळ.
अटारियुं (અટારિયું) (न.) – झरोका, खिडकी.
अटारी (–री–णी) (स्त्री.) – (१) माडी (२) झरोका, गवाक्ष.
अटारुं (અટારું) (वि.) – खोडकर.
अटारो (અટારો) (पु.) – सामानसुमान, अडगळ.
अटावुं (અટાવું) (स. क्रि.) – (१) पिळले जाणे, घोटले जाणे.
अटिंबर (અટિંબર) (पु.) – (१) टेकाड (२) ढिगारा.
अटीनो करार – अटीतटीचा करार.
अटूलुं (અટૂલું) (वि.) – एकलकोंडे.
अटेडु (અટેડું) (वि.) – सरळ.
अटेरण (અટેરણ) – (१) सूत उतरण्याचा लपेटा.
अटेरवुं (અટેરવું) (स. क्रि.) – (१) सूत लपेटल्यावर गुंडाळणे (२) हाताने सुताची गोल गुंडी बनविणे (३) बोट करून दाखविणे.
अटोप (અટોપ) (स्त्री.) – आटोप.
अटोपवुं (અટોપવું) (स. क्रि.) – आटोपणे, आवरणे.
अट्ट (અટ્ટ) [सं.] (वि.) – (१) भसाडा आवाज असणारा (२) (पु.) सज्जा. (३) बुरूज. (४) महाल.
अट्टल (અટ્ટલ) (वि.) – (१) प्रवीण, पक्के (२) अटळ (३) बाजवी, योग्य, रास्त.
अट्टा (અટ્ટા) (पु. ब. व.) – मुख्य दरवाजाची दारे.
अठवाडियुं (અઠવાડિયું) (न.) – आठवडा.
अठवाडिक (અઠવાડિક) (वि.) – (१) आठवड्याचे (२) साप्ताहिक पत्र.
अठवाडुं (અઠવાડું) (न.) – (१) एक हात मापाचा गज (२) दोरीला पीळ देण्याचा लाकडी तुकडा.
अठवावु (અઠવાવું) (अ. क्रि.) – गुंतून-अडकून पडणे, सापडणे.
अठंग (અઠંગ) (वि.) – पक्के, वस्ताद, बनेल.
अठाक (અઠાક) (स्त्री.) – (स्त्रियांच्या) घागऱ्याची नाडी.
अठावकुं (અઠાવકું) (वि.) – (१) उथळ मनाचे (२) नादान.
अठिं(-ठीं)गण (અઠિંગણ) (न.) – (१) टेकण. (२) तक्क्या.
–देवुं –टेकण देणे.
–मुकवुं – (१) टेकण्यासारखे करणे. (२) टेकायला काही देणे.
अठिं(-ठीं)गवुं (અઠિંગવું) (स. क्रि.) – टेकायला देणे.
अठिं(-ठीं)गुं (અઠિં–ઠીં–ગું) (वि.) – (१) हट्टी. (२) लठ्ठ, अंगाने भरलेले.
अठीक (અઠીક) (वि.) – (१) अयोग्य (३) बेचैन.
अठे (અઠે) (अ.) – येथे
अठेअडे (અઠેઅડે) (अ.) – इकडे इकडे.
अठे द्वारका – येथेच आता मुक्काम, 'इथेच आमचे पंढरपुर.'
अठोठी (અઠોઠી) (स्त्री.) – गुळाच्या काहिलीत उकडलेले आले.
अठ्ठाई (અઠ્ઠાઈ) (स्त्री.) – (जैनांचे) आठ उपवास.
अठ्ठाशि(-सि)यां (અઠ્ઠાશિયાં) (न. ब. व.) – बायकांच्या पायांतला एक दागिना, तोडे.
अठ्ठो (અઠ્ઠો) (पु.) – (१) अठ्ठ्या (२) पटाच्या प्रत्येक टोकाकडे तीन खाने असतात ते.
अठ्ठावंध (અઠ્ઠાબંધ) (वि.) – सोंगट्यांच्या खेळात शेवटच्या तीन खाने पाडलेल्या घरात गेलेली सोंगटी मारायची नाही अशा शर्तीचे.

अड (અડ) (स्त्री.)–(१) अडचण, नड (२) आडवे येणे, विरोध (३) हट्ट.
–नुं सगुं–खरा–जवळचा नातेवाईक.
अडकलुं (અડકલું) (न.)–हातची गोष्ट, सहज होण्याजोगी गोष्ट.
अडकवुं (અડકવું) (स. क्रि.)–(१) स्पर्श करणे, शिवणे. (२) (अ. क्रि.) आड येणे.
अडकाडवुं (અડકાડવું) (स. क्रि.)–('अडकवुं'चे प्रयोजक) स्पर्श करायला लावणे.
अडकायेली (અડકાયેલી) (वि.) (स्त्री.)–विटाळशी.
अडकाव (અડકાવ) (पु.)–विटाळ, (बायकांचे) दूर बसणें.
अडकाववु (અડકાવવું) (स. क्रि.)–कोंडणे, कोंडून ठेवणे–टाकणे.
अडकावुं (અડકાવું) (अ. क्रि.)–(१) विटाळ येणे (२) कोंडले जाणे.
अडखेपडखे (અડખેપડખે) (अ.)–आजूबाजूस.
अडग (અડગ) (वि.)–दृढ, न डगमगणारे.
अडंघोद्दघो –पडघो –मडघो (અડધો–દડધો)–(१) पाडव्यादिवशी पहाटे कचऱ्याने भरलेले मडके भरचौकात नेऊन फोडण्याची गुजरातेतील एक जुन्या समजुतीची रूढी (२) दोषाचे खापर.
अडंगो (અડંગો) (पु.)–(१) (हट्टाने टाकलेला) मुकाम (२) कुस्तीचा पेच.
अडछतुं (અડછતું) (वि.)–अर्धवट ज्ञानी, अर्धविदग्ध.
अडण (અડણ) (न.)–कास (गाय, म्हैस इ. ची).
अडतलुं (અડતલું) (न.)–(१) कांकूं (२) फुकट प्रयत्न.
अडतलो (અડતલો) (पु.) (१) आसरा (२) अटकळ.
अडताळो (અડતાળો) (पु.)–४८ शेरी मणाचे जुने वजन.
अडथळ (અડથળ) (वि.)–(१) सोशिक (२) मेहनती.
अडथलो (અડથલો) (पु.)–(१) आडपडदा (२) अडथळा.
अडद (અડદ) (पु. ब. व.)–उडीद.
–देखाडवा–पळवून लावण्याची युक्ती करणे.
–मग भरडी देवा–विचार न करता वाटेल तसे करीत–बोलत–राहणे.
अडदाळुं (અડદાળું) (वि.)–उडदाचे.
अडदीया छांटवां–(उडदाच्या अक्षता टाकून) मंत्राने भारणे.
अडदावो (અડદાવો–ળો) (पु)–तिंबलेला गोळा.
–काढवो–कामाने किंवा माराने हाडे मऊ करणे.
अडदियुं (અડદિયું) (वि.)–(१) उडदाच्या रंगाचे (२) उडदाचे बनविलेले.
अडध (અડધ) (वि.)–अर्धे.
–पांसळीनुं (वि.)–अतिशय नाजूक किंवा दुबळ्या शरीराचे.
अडधियुं (અડધિયું) (न.)–(१) अर्धे माप (२) नेहमी कामात असताना हातांत घालण्याचा बायकांचा चुडा.
अडधी राते–(१) वाटेल त्या वेळी (२) आपत्तीच्या वेळी.
अडधुं (અડધું) (वि.)–अर्धे.
–अंग (न.)–धर्मपत्नी.
–अडधुं थई जवुं–हर्षनिर्भर होणें.
–थई जवुं–वाळणे, अशक्त होणे.
–करी नाखवुं–माराने अर्धमेले करणे.
–पडधुं–अर्धमुर्धे
अडधो पायो ओछो होवो–डोक्याचा स्क्रू ढिला असणे, अर्धवट असणे.
अडधो रोटलो–कसेबसे पोटापुरते दोन घास.
अडधोअडध (वि.)–निम्मेनीम.
अडधोजी (અડધોજી) (पु.)–अधेला
अड(-डी)नुं (અડ-ડી–નું) (वि.)–जवळचे.
अडप (અડપ) (स्त्री.)–(१) हिंमत (२) चिकाटी (३) आग्रह, हट्ट. (४) निश्चय.
अडपझडप (અડપઝડપ) (स्त्री.)–(१) आपत्तीचा फटकारा (२) त्वरा.
अडपडियाळी (અડપડિયાળી) (वि.)–अर्धवट मिटलेले (डोळे) (२) (स्त्री.) मस्ती भरलेली स्त्री.
अडपलुं (અડપલું) (वि.)–(१) दंगेखोर, मस्तीखोर (२) (न.) मस्ती (मुले करतात ती), खोडी.
अडपवुं (અડપવું) (अ. क्रि.)–चिकाटीनें काम करीत राहणे, चिकटून राहणें.
अडफ(-फे-फो-)ट (અડફ-ફે-ફો–ટ) (स्त्री.)–(१) सपाटा, झपाटा (२) टक्कर.
–मां आववु–टक्करणे, मध्येच येणे.
अड(-ल)फाड (અડ-લ–ફાડ) (वि.)–फालतु.
अडब(-व)डवुं (અડબ-વડવું) (अ. क्रि.)–(१) लटपटत चालणे (२) इकडेतिकडे रखडणे.
अडब (-व)डियुं–(१) चक्कर, घेरी.
अडबंग (અડબંગ) (वि.)–एक सांगितले तर भलतेच करणारा, (२) नादान, मूर्ख (३) माथेफिरू, बेफिकीर.
अडबाउ काटलुं (અડબાઉ કાટલું) (न.)–(१) दगडाचें किंवा खोटें वजन (२) (लाक्ष.) बावळट माणूस.
अडबोत(-थ) (અડબોત-થ) (१) (वि.)–पहा 'अडबंग' (२) (स्त्री) थप्पड.
–खावी–थप्पड खाणे.
–ठोकवी–थप्पड मारणे.
अडंबी (અડંબી) (स्त्री.)–(१) तोरा, मगरूरी (२) ऐट (३) हट्ट.

अडवाणुं (અડવાણું) (वि.) – अनवाणी.
अडवाळवुं (અડવાળવું) (स. क्रि.) – (१) भेसळ करणे (२) बिघडविणे (भेसळ करून).
अडवुं (અડવું) (वि.) – पहा 'अडवाणुं'.
  – लागवुं – कसेतरी–चमत्कारिक वाटणे, चुकलेचुकलेसे वाटणे.
अडवुं (स. क्रि.) – (१) स्पर्श करणे, शिवणे (२) आड येणे (३) झीज लागणे.
अडवुं (अ. क्रि.) – (१) मागोमाग होणे–पोचणे. (२) करीत राहणे (३) अडणे.
  – अडी बेसवुं – (१) अडून बसणे (२) अडकून राहणे.
अडसट्टो (અડસટ્ટો) (पु.) – अंदाज, अदमास.
  – काडवो – अंदाज घेणे.
अडसर (અડસર) (स्त्री.) – आडे, तुळई.
अडा (અડા) (स्त्री.) – आधार
  – देवी – (मागे सरून दुसऱ्याला) संधी देणे, (दुसऱ्याचे) ऐकणे – मानणे.
अडाअडी (અડાઅડી) (स्त्री.) – (१) आणीबाणीची वेळ (२) लगट (३) शिवाशीव. (४) (अ.) अंगाला अंग लावून, लगटून.
अडाऊ (અડાઉ) (वि.) – न पेरता उगवलेले.
अडाकडी (અડાકડી) (स्त्री.) – (१) चढाओढ (२) कटोकटीचा सामना.
अडाडवुं (અડાડવું) (स. क्रि.) – (१) स्पर्श करविणे (२) पोहोचविणे (३) एकत्र मिळविणे (४) ढकलून देणे (५) घुसडणे.
अडाणियुं (અડાણિયું) } (वि.) – गहाण ठेवलेले.
अडाणुं (અડાણું) }
अडाबीड (અડાબીડ) (वि.) – (१) अजस्र (२) खोड वा व्यंग नसलेले.
अडामी (અડામી) (स्त्री.) – भिंतीतले फडताळ.
अडायुं (અડાયું) (न) – गोवरी.
अडाली (અડાલી) (स्त्री.) – काटवट.
अडाववुं (અડાવવું) (स. क्रि.) – (१) थाप–गप मारणे. (२) खोटे सांगणे (३) खादाडणे (४) घुसडणे (५) धमकावणे.
अडासे (અડાસે) (अ.) – (१) जवळ (२) आडोशाला.
अडाळपडाळ (અડાળપડાળ) – आढ्याच्या दोन्ही बाजूंकडील ढाळ.
अडाळी (અડાળી) (स्त्री.) – एकाच भिंतीची काढलेली ओसरी.
  – ठोकवी – छप्पर काढणे–करणे.
  – पडाळी (स्त्री.) – मागच्यापुढच्या बाजूची एकाच भिंतीची ओसरी.
अडियल (અડિયલ) (वि.) – (१) अडून बसण्याच्या स्वभावाचे, अडेल (२) कसेही करून घुसण्याच्या स्वभावाचे.
  – टट्टु – अडेलतट्टू.
अडिंगो (અડિંગો) (पु.) – अड्डा, मुक्काम.
  – अडिंगा लगाववा – मुक्काम टाकून राहणे.
अडी (અડી) (स्त्री.) – (१) सोनाराचे एक हत्यार. (२) कटोकटीची वेळ.
  – ओपटी (स्त्री.) – अडचणीची–आपत्तीची वेळ.
  – खम (वि.) – (१) आपत्ती सहन करू शकण्याजोगे (२) शूरवीर.
  – वेळा (स्त्री.) – आणीबाणीची वेळ.
  – जडीने (अ.) – चिकाटीने.
  – नुं (वि.) – नजीकचे.
अडीं(-डीं)ट (અડીં-ડીં–ટ) (वि.) – देठ नसलेले.
अडु(-डे)डाट (અડુ-ડે–ડાટ) (अ.) धावत, उड्या घेत, जोरात येत.
अडूकदडूक (અડૂકદડૂક) (अ.) – घटकेत येथे घटकेत तेथे.
  – कियुं (वि.) – (१) दोन्ही पक्षांत असल्यासारखे (२) अस्थिर.
अडेकडे (અડેકડે) (अ.) – समसमान.
अडो (અડો) (पु.) – गाडीचे जूचे टेकण, शिपायी.
अडोअड (અડોઅડ) (अ.) – लागूनलगटून.
अडोल (અડોલ) (वि.) – न डोलणारे, स्थिर.
अडोली (અડોલી) (स्त्री.) – दोराच्या शेवटाला जोडण्यात येणारा लाकडाचा लहान तुकडा, माकडी.
अडोशपडोश (અડોશપડોશ) } (पु.) – (१) शेजारपाजार.
आडोशपाडोश } (२) आसपासचा वस्तीचा भाग.
अडोशीपडोशी } (न.) – शेजारीपाजारी.
आडोशीपाडोशी }
अडोळ (અડોળ) (वि.) – बेडौल, आकार नसलेला – ली-ले.
अडोळकाटलुं – (वि.) (१) बिनकामाचे, निरुपयोगी (२) (न.) काहीच आकार न दिलेला दगड.
अड्डो (અડ્ડો) (पु.) – (१) अड्डा (२) (लाक्ष०) व्यापक प्रभाव.
  – जमाववो – (१) बैठक जमविणे (२) छाप ठेवणे.
  – लगाववो – मुकाम ठोकणे.
अड्युं (અડ્યું) (वि.) – अडलेले.
  – रहेवुं – अडून राहणे.
अड्युं खड्युं (અડ્યું ખડ્યું) (वि.) – अटकून राहिलेले.
अढण (અઢળ) (वि.) – (१) खूप (२) बरे.
अढवण (અઢવણ) (वि.) – अनवाणी.

अढळक (અઢળક) (वि.) – अमाप, खूप.
–ढळवुं – खूप कृपावंत होणे, कृपेचा वर्षाव करणे.
अढार गाउनुं छेटुं – खूप लांबीचे अंतर किंवा तफावत.
अढार बाबु – ठगांची टोळी.
अढारभार वनस्पति – सगळ्या प्रकारची वनस्पती.
अढार(-रे)वर्ण – सगळे वर्ण – जाती.
अढारवसा – बहुतकरून.
अढार(-रे)वांका होवां – सर्वच प्रकारे बेढौल-अष्टावक्र असणे, सर्व खोडी असणे.
अढाववुं (અઢાવવું) (स. क्रि.) – (ढोरे) चरण्यास पाठविणे.
अढी (અઢી) (वि.) – अडीच.
–शेरी (स्त्री.) – अडीच शेरी माप किंवा वजन.
–हथ्थ्युं (वि.) – टेंगणेठुसके.
अढेलवुं (અઢેલવું) (स. क्रि.) – (१) टेकणे, (२) टेकून ठेवणे.
अण (અણ) – (१) नकारवाचक उपसर्ग (संस्कृत 'अन्' प्रमाणे) उदा० अणगमतुं (२) पुल्लिंगी नामाला स्त्रीलिंग बनविणारा प्रत्यय, उदा० धोबण.
–आवड(-त) (स्त्री.) – (कोणतीही गोष्ट) करता न येणे, अकुशलता.
–उतार (वि.) – न उतरणारे, सतत चालू राहणारे.
–ऊण – (वि.) (१) पुष्कळ, उणीव नसलेले (२) (स्त्री.) वैपुल्य.
–खपतुं (वि.) – न खपण्याजोगे, न चालण्याजोगे.
–खपियुं (वि.) – खप–उपयोग नसलेले, निरुपयोगी.
–खायुं (वि.) – न खाल्लेले.
–खूट(-ट्युं) (वि.) – न संपणारे, अक्षय.
–खेडयुं (वि.) – लागवडीखाली न आणलेले.
–गण(-ण्युं) (वि.) – अगणित.
–गमतुं (वि.) – नावडते, नापसंत.
–गमो (पु.) – (१) नावड (२) कंटाळा.
–गळ(-ळ्युं) (वि.) – न गाळलेले.
–घटतुं (वि.) – अयोग्य, न साजेसे.
–घड (वि.) – असंस्कारी.
–चाख्युं (वि.) – न चाखलेले, न उष्टावलेले.
–चाल (स्त्री.) – (१) हरकत, अडचण (२) अगत्य, नड.
–चाले(-लते) (अ.) – नाइलाजास्तव.
–चिंतव्युं, चिंतुं(-त्युं) (वि.) – अनपेक्षित, अकल्पित.
–छतुं (वि.) – गुप्त.
–छीपी (वि.) (स्त्री.) – अतृप्त (इच्छा इ.)
–जाण (वि.) – (१) अज्ञानी (२) (स्त्री.) अज्ञान.
–तोल
–तोल्युं } (वि.) – वजन न केलेले.
–दीठ(-ठुं) (वि.) – न बघितलेले.
–दोह्युं (वि.) – धार न काढता राहिलेले.
–दोह्युं रहेवुं – जरुरीचे काम राहून जाणे.
–धार्युं (वि.) – अनपेक्षित.
–नम (वि.) – न नमणारे, न वाकणारे.
–पतीज (स्त्री.) – नापत, अविश्वास.
–बनती (स्त्री.)
–बनाव (पु.) } – बेबनाव, झगडा.
–बनाव राखवो – मनात बेबनाव ठेवणे.
–बुद्ध (वि.) – (१) बुद्धिशून्य (२) अज्ञानी.
–बोट(-टेलुं, -ट्युं) – न उष्टावलेले.
–बोलाव्युं (वि.) – अगांतुक, न बोलावता आलेले.
–बोल्युं (वि.) – न बोललेले–सांगितलेले असे.
–भणेल(-लुं) (वि.) – अशिक्षित.
–भंग (वि.) – अखंड.
–भावतुं (वि.) – अप्रिय.
–मठ्युं (वि.) – नाराज, क्रुद्ध.
–मणुं(-नुं) (वि.) – उदास, विमनस्क.
–मानीतुं (वि.) – मान नसलेले.
–मूल (वि.) – अमूल्य.
–मेळ (वि.) – (१) मेळ न खाण्याजोगे (२) (पु.) बेबनाव.
–राग (पु.) – बेबनाव.
–लेखे (अ.) – (१) कोणाला न दिसेल अशा रीतीने, कोणाच्या लक्षात न येता (२) उगीच.
–विचार्युं (वि.) – ज्यावर विचार केलेला नाही असे.
–समज(-ण) (स्त्री.) – समजुतीचा अभाव.
–समजणुं
–समजु } (वि.) – समजूतदार नसलेले.
–सरज्युं (वि.) – (१) अनिर्मित (२) अनपेक्षित.
–सूंघ्युं (वि.) – न हुंगलेले, ताजे.
–हूतूं (वि.) – अस्तित्व नसणारे.
–होणुं (वि.) – न होण्याजोगे – होणारे.
अणक (અણક) (स्त्री.) – अडचण.
अणकू(-को)ट (અણકૂ-કો-ટ) (पु.) – अन्नकोट.
अणख (અણખ) (स्त्री.) – ईर्ष्या.
अणखत(-ल) (અણખત) (स्त्री.) – (१) तिटकारा (२) ईर्ष्या.
अणगार (અણગાર) (वि.) – घरदार नसलेला – ली – ले.
अणछ (અણછ) (स्त्री.) – (१) अनिच्छा (२) सवय.
अणछियुं (અણછિયું) (न.) – झणकारा, तिटकारा.
अणछो (અણછો)
अणछोवणछो } (पु.) – पिकाचे नुकसान करणारी झाडांची छाया, वसप.

अणवट (અણવટ) (पु.) – जोडवे.
अणवण (અણવણ) (वि.) – अनवाणी पायांचा – ची – चे.
अणवर (અણવર) (पु.) – पहिल्यांदाच सासरी निघालेल्या वरासोबत किंवा वधूसोबत जाणारा सोबती.
अणवरियुं (અણવરિયું) – (१) पाठराखणीसंबंधीचे (२) (न.) पाठराखणीपणा.
अणवरी (અણવરી) (स्त्री.) – पाठराखीण म्हणून जाणारी वधूची बहीण किंवा मैत्रीण.
अणवाणुं (અણવાણું) (वि.) – अनवाणी पायांचा – ची – चे.
अणसखडी (અણસખડી) (स्त्री.) – (खरकटा न मानला जाणारा) कच्चा शिधा – फराळ.
अणसार (અણસાર) (पु.) – (१) मिळतेजुळतेपणाचा अंश, सारखेपणा (२) सूक्ष्म छाप.
अणसारो(-र) (पु.) – (१) संकेत, इषारा (२) आवाज करून इषारा देण्याची क्रिया.
अणाववुं (અણાવવું) (स. क्रि.) – 'आणवुं'चे प्रयोजक. आणविणे, मागविणे.
अणि(-णी) (અણિ-ણી) [सं] (स्त्री.) – (१) टोक (२) शिखर (३) अगदी शेवटाचा भाग, अवधी, अंत. (४) आणीबाणीची वेळ.
  –णियुं (न.) – टाकाचे टोक, 'निब'.
  –याळुं / **–येल** (वि.) – टोकदार.
  –शुद्ध (वि.) पूर्ण दोषरहित.
  –मा [सं.] (स्त्री.) – वाटेल तेवढे सूक्ष्म रूप धारण करण्याची योगशक्ती.
  –काढवी – छिलून टोक करणे.
  –चूकवी – खरी आणीबाणीची वेळ टळणे, त्यातून बचणे.
  –साचववी – आणीबाणीच्या वेळी उपयोगी पडणे, मदत करणे.
अणु (અણુ) [सं] (वि.) – अतिसूक्ष्म.
अणुक (અણુક) (वि.) – अत्यंत बारीक.
अणुकणु (અણુકણુ) (न.) – परमाणू.
अणुमात्र (અણુમાત્ર) (वि.) – (१) यतकिंचित (२) (अ.) बिलकुल.
अणुव्रत (અણુવ્રત) (न.) – (गृहस्थाने घ्यावयाचे) लहानसें व्रत.
अणू(-णो)जो (અણૂજો) – कारागिरांचा काम न करण्याचा सुट्टीचा दिवस.
  –पाळवो, राखवो – सुट्टी पाळणे.
अणोदरी (અણોદરી) (वि.) – (१) कृशोदरी (२) (स्त्री.) जैनधर्मात रोज जेवण कमी कमी करीत आणण्याचें व्रत.
अणोसरुं (અણોસરું) (वि.) – (१) निस्तेज (२) उदास, खिन्न.
अंटवावु / **अंटेवावु** (અંટ-ટે-વાવું) (अ. क्रि.) – (१) ठेचकाळणे (२) दोरीत पाय गुंतून खाली पडणे.
अंटवाण (અંટવાણ) (स्त्री.) – (१) पायगुंता (२) कोलदांडा.
अंटस (અંટસ) (पु.) – वैर, द्वेष.
अंटेवाळ (અંટેવાળ (स्त्री.) – (१) मध्ये येणे, विघ्न (२) गाई-म्हशीचे दूध काढण्याच्या वेळी तिच्या मागच्या पायांना घालण्यात येणारा फास.
  –के आववुं – निष्कारण मध्ये कडमडणे.
अंटोळ (અંટોળ) (वि.) – (१) रखडू (२) कसलीही जबाबदारी नसलेलें (३) बेकार.
  –काटलुं (न.) – (१) खोटे वजन (२) (लाक्ष.) रखड्या माणूस – कोणीही ज्याला जवळ करीत नाही असा माणूस.
अंड (અંડ) [सं.] (न.) – (१) पुरुषाच्या जननेंद्रियाच्या खालची गोटी (२) अंडे.
अंडळ (અંડળ) (वि.) – विनाश्रमाचे, हरामाचे.
  –गंडळ (वि.) – खरेखोटे, वाटेल तसे.
अंडूस (અંડૂસ) – (जननेंद्रियाखालची) गोटी, अंड (२) (न.) सीताफळ.
अंडोळ (અંડોળ) (वि.) – डोलते, झुलते.
अतडुं (અતડું) (वि.) – (१) फटकून असणारे (२) तुटक.
  –रहेवुं – वेगळे किंवा फटकून राहणे.
अतळाई–ळापणुं – (અતળાઈ–ળાપણું) (१) तुटकपणा (२) एकांडेपणा.
अतथ्य (અતથ્ય) [सं.] – (१) (वि.) असत्य, तथ्य नसलेले, निःसार (२) (न.) असत्य.
अतमा (અતમા) (वि.) – (१) क्षिती नसलेले, बेपर्वा (२) (स्त्री.) बेदरकारी.
अतमी (અતમી) (वि.) – (१) बेपर्वा (२) शेखीखोर.
अतरडी (અતરડી) (स्त्री.) – छोटी कानस.
  –डो (पु.) – मोठी कानस.
अतरंग (અતરંગ) [सं.] (वि.) – तरंगविरहित, शांत.
अतरंग (वि.) – (१) बिनआधाराचे, अधांतरी असणारे. (२) अलग, भिन्न.
अतरापी-पु (અતરાપી–પુ) (वि.) – तिऱ्हाईत, परके, अनोळखी, बाहेरचे.
अतर्क (અતર્ક) [सं.] (वि.) – (१) न्यायाच्या विरुद्ध (२) (पु.) खोटा तर्क.
अतर्कित (वि.) – अनपेक्षित, कल्पनेपलीकडचे.
अतल(-ळ) (અતલ–ળ) (वि.) – तळ नसलेले, खूप खोल.
अतलगनुं (અતલગનું) (वि.) – अगदी जवळचे – नात्याचे.

अतलस (અતલસ) [अ.] (स्त्री.) – रेशमी कापडाचा एक प्रकार.
अतवख (અતવખ–ષ) (न.) – अतिविष.
अतसि(-सी) (અતસિ–સી) [सं.] (स्त्री) – (१) अळशी (जवस) (२) तागाचे रोपटें.
अतळी (અતળી) (वि.) – अतुल.
– बळ (वि.) – अतुल बलशाली.
– बाण (वि.) – (१) प्रचंड (२) भयानक.
अतंग (અતંગ) (वि.) – (१) न कसलेला–ली–ले. (२) तंग (घोड्याच्या पोटाखालून ओढून घेऊन जिन कसण्याचा पट्टा) नसलेला–ली–लें.
अतंत्र (અતંત્ર) [सं.] (वि.) – (१) तारा नसलेलें (तंतुवाद्य) (२) निरंकुश (३) तंत्र नसलेला–ली–लें, अव्यवस्थित.
अतंद्र(-द्रित) (અતંદ્ર–દ્રિત) [सं.] (वि.) – सावध, जागृत.
अताई (અતાઈ) (पु.) – गुरू न करता शिकलेला उत्तम गवई.
अताग (અતાગ) (वि.) – अथांग.
अतिकश (અતિકશ) [सं.] (वि.) – कह्यात न राहण्याजोगे.
अतिकाय (અતિકાય) [सं.] (वि.) – प्रचंड शरीराचा, धिप्पाड.
अतिकाल (અતિકાલ) [सं.] (पुं.) – वेळ उलटून जाणे.
अतिक्रम (અતિક્રમ) [सं.] (पुं.) – मर्यादा–उल्लंघन (२) काळ निघून जाणे (३) चढाई.
अतिचार (અતિચાર) [सं.] (पुं) – अतिक्रम.
अतिजात (અતિજાત) [सं.] (वि.) – बापाहून सवाई.
अतिज्ञान (અતિજ્ઞાન) [सं.] – फाजील-व्यर्थ ज्ञान.
अतिदेश (અતિદેશ) [सं.] (पु.) – (१) एका ठिकाणच्या नियमाचे दुसऱ्या ठिकाणी आरोपण.
अतिपत्ति (અતિપત્તિ) [सं.] (स्त्री.) – अतिक्रम.
अतिपात (અતિપાત) [सं.] (पुं.) – (१) अतिक्रम (२) उल्कापात (३) विनाश.
अतिपातक (અતિપાતક) [सं.] (न.) – मोठ्यांत मोठे पाप.
अतिपेदाश (અતિપેદાશ) [सं.] (स्त्री.) – फाजील निर्मिती.
अतिप्रतिज्ञा (અતિપ્રતિજ્ઞા) [सं.] (स्त्री.) – मर्यादेपलीकडची – अयोग्य प्रतिज्ञा.
अतिप्रश्न (અતિપ્રશ્ન) [सं.] (पु.) – (१) अधिकार किंवा मर्यादा ओलांडून केलेला प्रश्न (२) तर्काच्या शेवटच्या मर्यादेपर्यंत जाऊन विचारला जाणारा अंतिम प्रश्न.
अतिप्रसंग (અતિપ્રસંગ) [सं.] (पु.) – मर्यादेबाहेरचा संबंध (२) मर्यादेपलीकडे मोकळीक.
अतिभौतिक (અતિભૌતિક) [सं.] (वि.) – भौतिकाच्या पर ('मेटॅफिझिकल्').
– शास्त्र – (१) भौतिकाच्या पर असलेले–अध्यात्मशास्त्र ('मेटॅफिझिक्स').
अतिमनुष्य (અતિ મનુષ્ય) [सं.] (पु.) – अलौकिक मनुष्य ('सुपरमॅन').
अतिमानुष(-षी) (અતિમાનુષ-ષી) [सं.] (वि.) – अलौकिक, मनुष्याच्या शक्तीपलीकडचे.
अतियोग (અતિયોગ) [सं.] (पु.) – रेलचेल, वैपुल्य.
अतिरिक्त (અતિરિક્ત) [सं.] (वि.) – (१) पुष्कळच (२) शून्य, रिकामे (३) श्रेष्ठ (४) भिन्न, शिवायचे.
अति(-ती)रेक (અતિ-તી-રેક) [सं.] (पु.) (१) अति आधिक्य (२) श्रेष्ठपणा.
अतिवाद (અતિવાદ) [सं.] (पु.) – फार बोलणे (२) अप्रिय–कठोर वचन (३) तर्काला शेवटच्या मर्यादेपर्यंत ताणून केला जाणारा वाद.
अतिवैदिक (અતિવૈદિક) [सं.] (वि.) – वैदिक काळापूर्वीचे.
अतिसंधान (અતિસંધાન) [सं.] (न.) – फसवणूक.
अतिसंरक्षक (અતિસંરક્ષક) [सं.] (वि.) – फाजील सनातनी.
अतूट (અતૂટ) [सं.] (वि.) – (१) अखंड (२) तोडता तुटणार नाही असे.
अतोड (અતોડ) (वि.) – न तोडता येण्याजोगे.
अत्तर करवां, – थवां – अत्तर लावून सन्मान करणे किंवा होणे.
अत्तरियुं (અત્તરિયું) [सं.] (न.) – अत्तरदाणी.
अत्तरियो (-री) (पु.) – अत्तरवाला, सुगंधी.
अत्तर (अ.) – येथे.
– घडी –
– पगले – आत्ताच.
– सात –
अत्तारी (અત્તારી) (पु.) – सुगंधी.
अत्यय (અત્યય) [सं.] (पु.) – अतिक्रम.
अत्यंताभाव (અત્યંતાભાવ) [सं.] (पु.) – पूर्ण अभाव.
अत्याकृष्ट (અત્યાકૃષ્ટ) [सं.] (वि.) – ओढूनताणून बसविलेला (अर्थ).
अत्यार (અત્યાર) (स्त्री.) – चालू घडी, ही वेळ.
अत्यारे (અત્યારે) (अ.) – आत्ताच.
अत्रत्य (અત્રત્ય) [सं.] (अ.) – येथील.
अत्रे (અત્રે) (अ.) – येथे.
– थी (अ.) – येथून.
अथ किम् (અથકિમ) [सं.] (अ.) – होय, असेच.
अथक (અથક) (वि.) – अविश्रांत.
अथडवुं(-डावुं) (અથડ-ડાવું) (अ. क्रि.) – (१) रखडणे (२) फुकट हेलपाटे घालणे. (३) व्यर्थ धडपडणे (४) झगडा होणे.

अथडाअथडी (અથડાઅથડી)
अथडामण(-णी) (અથડામણ-ણી) } –(१) इकडून तिकडे तिकडून इकडे हेलपाटे (२) रखडपट्टी (३) लढालढी.
अथराई (અથરાઈ) (स्त्री.) – (१) अस्थिरता, चंचलपणा (२) उतावीळपणा.
अथर्यु (અથર્યું) वि. – (१) अस्थिर, चंचल (२) उतावीळ.
अथाक (અથાક) (वि.) – अविश्रांत.
अथाक(-ग) (वि.) – अथांग, अगाध.
अथाणुं (અથાણું) – लोणचे.
–करवुं – (लाक्ष.) उगीचच साठवून ठेवणे, उपयोगात न आणणे.
–नाखवुं – खारण्यासाठी घालून ठेवणे.
अथावुं (અથાવું) (अ. क्रि.) – मीठ किंवा मसाला बरोबर मुरणे, खारणे.
अथाह (અથાહ) (वि.) – अथांग.
अथेति (અથેતિ) [सं.] (अ.) – अथपासून इतीपर्यंत, संपूर्ण.
अथोभ (અથોભ) (वि.) – अविरत चाललेले.
अदक (અદક) (वि.) – अधिक, फाजील.
–जीभुं (वि.) – बडबडे.
–डुं (वि.) – अतिशहाणे.
–पांसळुं(-ळियु) (वि.) – (१) मोठेपणा किंवा श्रीमंती पचवू न शकणाऱ्या स्वभावाचे (२) ज्याच्या पोटात कोणतीही गोष्ट टिकत नाही असे, गप्पिष्ट.
–कुं
–करूं } (वि.) – अधिक.
अदक्ष (અદક્ષ) [सं.] (वि.) – कौशल्य नसलेलें.
अदन (અદન) [सं.] (न.) – जेवण, खाण्याची क्रिया.
अदना(-नुं) (અદના–નું) [अ.] (वि.) – यःकश्चित, बापुडा – डे
अदब (અદબ) [अ.] (स्त्री.) – (१) आदर (२) कोपरांपासून दोन्ही हात जोडून करावयाचा नमस्कार.
–करवी, – वाळवी – कोपरांपासून नमस्कार करणे.
–राखवी – मान-मर्यादा संभाळणे.
अदबद (અદબદ) (वि.) – अनिश्चित, संशयास्पद, डळमळित.
अदम्य (અદમ્ય) [सं.] (वि.) – न दबले जाणारे, कोणी दाबू शकणार नाही असे.
अद(-ध)रकवुं (અદ-ધ-રકવું) (स. क्रि.) – विरजणे.
अदरस (અદરસ) (पु.) – आल्याचा रस.
अदरावुं (અદરાવું) (अ. क्रि.) – (१) 'आदरवुं' चें प्रयोजक. आदर करायला लावणे (२) सगाई होणे.
अदर्श (અદર્શ) [सं.] (वि.) – अदृश्य.

अदल (અદલ) [अ.] (वि.) – न्याय्य, यथायोग्य, खरे, बरोबर.
–ता (स्त्री.) – यथायोग्यपणा, न्याय्यता.
–नो कांटो – चोख न्याय.
अदल(-ळ) (वि.) – (१) पर्णहीन-पान नसलेले (झाड इ.) (२) जाडी नसलेले (३) ज्याची डाळ पडत नाही असे (धान्य)
अदलफदल (અદલફદલ) वि. – लठ्ठ.
अदलबदल (અદલબદલ) (अ.) – अदलाबदल.
अदलाबदली (स्त्री.)
अदलोबदलो (पु.) } – फेरबदल, बदलाबदल.
अदवारकुं (અદવારકું) (अ.) – याच वेळीं, आत्ताच.
अदा (અદા) [फा.] (स्त्री.) – (१) नखरे (२) हावभाव.
अदा [अ.] (अ.) – पुरते, चुकते.
–करवु – चुकते करणे; फेडणे.
अदा (स्त्री.) – वैर, सूड, अदावत.
अदाचिट्ठी (અદાચિટ્ઠી) (स्त्री.) – सूडचिठ्ठी.
अदाता [सं.] (वि.) – कृपण (२) (पु.) कृपण माणूस.
अदाप (અદાપ) (पु., न.) – पो (पु.) – जळफळ.
–वुं (स. क्रि.) – दुःख देणे.
अदायाद (અદાયાદ) [सं.] (वि.) – (१) वारसा हक्क नसलेले (२) वारस नसलेले.
अदायिक (અદાયિક) [सं.] (वि.) – (१) वारसहीन (२) वारसाशी संबंध नसलेले.
अदार (અદાર) [सं.] (वि.) – विधुर
अदालत (અદાલત) [अ.] (स्त्री.) – कोर्ट, न्यायकचेरी.
–ते चढवुं – कोर्टाची पायरी चढणें.
अदावत (અદાવત) [अ.] (स्त्री.) – (१) वैर (२) द्वेष.
अदावतियुं (અદાવતિયું) (वि.) – द्वेष-वैर बाळगणारे.
अदियो (અદિયો) (पु.) – भेट, बक्षीस, इनाम.
अदीठ(-ठुं) (અદીઠ – ઠું) (वि.) – (१) न पाहिलेलें (२) न पाहण्याजोगे.
अदींट (અદીંટ) (वि.) – पहा 'अडींट.'
अदुःखनवमी (અદુઃખનવમી) [सं.] (स्त्री.) – विक्रम संवत भाद्रपद शु. ९.
अदूगडुं(अधूकडुं) (અદૂગડું–અધૂકડું) (वि.) चंप्यांवर राहिलेले.
–रहेवुं – स्वस्थता नसणे, अस्वस्थ असणे.
–राखवुं – स्वस्थता न लाभू देणे, अस्वस्थ ठेवणे.
अदृष्टि (અદૃષ્ટિ) [सं.] (वि.) – कुदृष्टी, रागाची किंवा विखारी दृष्टी.
अदेखुं–खियुं (અદેખું-ખિયું) (वि.) – मत्सरी.
अदेखाई (અદેખાઈ) (स्त्री.) – मत्सर.
अदो (અદો) (पु.) – (१) आजोबा (२) 'उदे उदे' असा घोष.

–भवानी–(१) भवानी आईचा उदे उदे ! (२) (लाक्ष.) हिजडा.
अदोदळुं (અદોદળું) (वि.)–स्थूल, लठ्ठ.
अदोष-षित-षी (અદોષ) (वि.)–निर्दोष.
अद्दल (અદ્દલ) [अ.] (अ.)–बरोबर, अचूक.
अद्रक (અદ્રક) (न.)–आलें.
अद्रव (અદ્રવ) (वि.)–(१) प्रवाही नसलेले (२) न वितळण्यासारखे.
अध (અધ) (वि.)–अर्धे, अर्धवट (बहुशः उपसर्गासारखा शब्दाच्या पूर्वी वापरला जातो; उदा. अधखोलुं)
–कचरुं (वि.)–(१) अर्धवट चिरडलेले (२) कच्चेपक्के (३) (लाक्ष.) अर्धवट शिक्षित.
–कोस (पु.)–अर्धा कोस.
–खायुं (वि.)–(१) अर्धवट खाल्लेले (२) मिश्रित (धातू)
–खोखरुं (वि.)–कुटलेले–खरडलेले.
–खोलुं (वि.)–अर्धवट उघडे.
–गज (पु.)–सुमारे बारा इंच.
–गाउ (पु.)–अर्धा कोस.
–गारियुं (न.)–शेण-मातीचे मिश्रण.
–घडी (स्त्री.)–थोडा वेळ.
–पचुं (वि.)–(१) (फळासंबंधी) थोडे मऊ झालेले (२) आत थोडे पाणी असलेले (३) पूर्ण न पिकलेले.
–पडियाळी (वि. स्त्री.)–अर्धे मिटलेले (डोळे), मस्ती भरलेली (नजर).
–बळ्युं (वि.)–(१) अर्धवट जळलेले (२) हेवाखोर, मत्सरी, भांडखोर.
–भण्युं (वि.)–अर्धवट शिकलेले.
–मणियुं (वि.)–अर्धा मण धान्य ज्यात मावेल असे मापाचे भांडे.
–मणियो–मणिको (पु.)–अर्ध्या मणाचे वजन.
मूउं–(वि.)–अर्धमेले
–मूंडयुं (वि.)–(१) अर्धवट मुंडन केलेले (२) अर्ध्या डोक्याचे मुंडन केलेले.
–रात (स्त्री.)–(१) अर्धी रात्र (२) (लाक्ष.) फार गैरसोयीची वेळ.
–रात मधरात (अ.)–(१) मध्यरात्री सुद्धा, वाटेल त्या वेळी (३) ऐन संकटाच्या वेळी.
–वच (स्त्री.)–(१) मध्य (२) (अ.) मध्येच (३) पुरे होण्यापूर्वीच.
–वचरुं (वि.)–(१) मध्येच टांगते (२) मध्यापर्यंत येऊन अटकलेले (३) अर्धवट समजूतदार.
–वचाळ (अ.)–मध्येच.
–वधरुं (वि.)–अर्धवट समजूत असलेले, अर्धशिक्षित.
–वार (पु.)–निम्मेनीम करून देण्याची क्रिया.
–वारवुं–(१) (अ. क्रि.) अर्धे होणे (२) (स. क्रि.) निम्मेनीम करणे.
–वारियुं (वि.)–(१) निम्मे केलेले (२) (न.) अर्धेच केलेलें काम. (३) दोन ठिकाणी चिन्हाड ठेवणे.
–वारुं (१)–दोन ठिकाणीं राहण्याचें ठेवणें (२) अध्यांत भागी ठेवणे.
–वाल (स्त्री.)–अर्धा वाल (वजनी, १॥ रतीभार)
–वाली (स्त्री.)–दीड रतीभाराचे वजन.
–वापर्युं (वि.)–अर्धे वापरून–खर्चून टाकलेले.
–ससतुं (वि.)–अर्धमेले.
अधणियातुं (અધણિયાતું) (वि.)–मालक नसलेले, बेवारशी.
अधधध (अ.)–अबबब.
अधन(-नी) (અધન) (वि.)–निर्धन.
अध(-ध्ध)र (અધ-ધ્ધ-ર) (अ.)–अधांतरी
–ताल (वि.)–लटकते, अनिश्चित.
अधरकवुं (અધરકવું) (स. क्रि.)–पहा 'अदरकवुं', विरजणे.
अधरण (અધરણ) (न.)–आधण.
अधरतुं (અધરતું) (वि.)–मध्येच बंद पडलेले, (कामधंद्यावाचून) रखडणारे.
अधरवट (અધરવટ) (अ.)–अधांतरी.
अधरायुं (અધરાયું) (वि.)–अतृप्त.
अधर्मनुं (અધર્મનું) (वि.)–हरामाचे, अनीतीचे ('लेवुं', 'खावुं' इ. शी जोडून)
अधवायुं (અધવાયું) (वि.)–(१) गाड्या भाड्याने फिरविणारे (२) (न.) तो धंदा.
अध(-धो)वायो (અધવાયો) (पु.)–(१) पहा 'अधवायुं'. (२) ढोरांचा व्यापारी.
अधाधंध, अधाधुं(-धूं)ध(–धी) (स्त्री.)–अंदाधुंदी.
अधाधू(-धो)म (अ.)–अगदी, निव्वळ.
अधांध (वि.)–जवळजवळ आंधळे, अस्पष्ट पाहू शकणारे.
अधिकतर (અધિકતર) (वि.)–बरेच अधिक.
अधिक प्रसंग (અધિક પ્રસંગ) (पु.)–(१) वाजवीपेक्षा जास्त संबंध (२) मर्यादेपेक्षा जास्त मुभा, फाजीलपणाचे वर्तन.
अधिकाई (અધિકાઈ) (स्त्री.)–अधिकपणा.
अधिकोत्तर (અધિકોત્તર) (वि.)–(१) ठरलेल्याहून-मर्यादेहून जास्त, अलौकिक, विलक्षण.
अधिनामी (અધિનામી) (वि.)–प्रख्यातांत श्रेष्ठ.
अधियारी (અધિયારી) (स्त्री.)–(१) फुकट फौजदारी. (२) ठवे.

–सारवी–फुकट डोकेफोड करणे, लाभ नसताना उगीच पंचायतीत पडणे.

अधियारुं (અધિયારું) (न.)–गाय–म्हैस असे जनावर वितीपर्यंत पाळण्याकरिता भागाने देणे.

अधियुं-यो (અધિયું-યો) (वि.)–ढ, मूर्ख.

अधिवास (અધિવાસ) [सं.] (पु.)–(१) राहण्याचे मुख्य ठिकाण. (२) सुगंध (३) शेजारी.

अधिवासर (અધિવાસર) [सं.] (पु.)–सणाचा–उत्सवाचा दिवस.

अधीन (અધીન) [सं.] (वि.)–वश, ताबेदार.

अधीरा (અધીરા) (वि.) (स्त्री.)–(१) धीर सोडून देऊन कोप करणारी (नायिका) (२) वीज.

अधीरज (અધીરજ) (पु.)
अधीरापणुं (અધિરાપણું) (न.)
अधीराई (અધીરાઈ) (स्त्री.) } –उतावीळपणा.

–आववी–धीर न राहणे.

–राखवी
–लाववी } –उतावीळ होणे.

अधीरुं (અધીરું) (वि.)–धीर गमावलेला, उतावीळ.

अधुसारवुं (અધુસારવું) (अ. क्रि.)–जवळजवळ अर्धी मुदत संपून जाणे.

अधुकडुं (અધુકડું) (वि.)–पहा 'अदूगडुं'.

अधूरियुं (અધૂરિયું) (वि.)–अपूर्ण.

अधूरुं (અધુરું) (वि.)–अपूर्ण, कमी पडलेले.

–अधूरा पूरा करवा–आयुष्याचे राहिलेले दिवस कसेबसे काढणे.

–अधूरामां पुरु–जणू कमी पडलेले पुरे करण्यासाठी, भरतीला आणखी (म्हणून).

–अधूरुं छोडवुं, मूकवुं, राखवुं–अपुरेच सोडणे, ठेवणे.

–अधूरे आववुं, अवतरवुं, जन्मवुं–नऊ महिने पुरे न भरताच जन्म होणे.

–अधूरे जवुं–पोटचे पडणे, गर्भपात होणे.

–अधूरो घडो छलकाय–उथळ पाण्याला खळखळ फार.

अधेड (અધેડ) (वि.)–प्रौढ.

अधेलो (અધેલો) (पु.)–अधेला, अर्धा पैसा (सापिका).

अधोट(-ड) (અધોટ-ડ) (वि.)–प्रौढ.

अधोटियुं (અધોટિયું) (न.)–अर्धे मांदाण (उसाच्या रसाचे मोठे लोखंडी भांडे).

अधोटी (અધોટી) (स्त्री.)–उसाचा शिजविलेला रस.

अधोडुं (અધોડું) (न.)–मेलेल्या ढोराच्या बदल्यात मालकाला चांभार जे कातडे देतो ते.

अधोतर (અધોતર) (न.)–एक प्रकारचा जाडा कपडा.

अधोतुं (અધોતું) (न.)–वापरलेले किंवा जीर्ण वस्त्र.

अधोध (અધોધ) (अ.)–अधिकाधिक खाली.

अधोल (અધોલ) (न.)–पर्वताच्या तळाशी असलेला सपाट प्रदेश.

अधोळ (અધોળ) (न.)–अडीच रुपये भार वजन.

–ळी (स्त्री.)–अडीच रुपये भाराचे वजन.

अध्धर (અધ્ધર) (अ.)–अधांतरी, बिनआधार, लटकते.

–जबाब–उडवाउडवीचे किंवा पूसतपास न करता दिलेले–अनिश्चित उत्तर.

–उडाववुं–(१) उडवाउडवीचे उत्तर देऊन बोळवण करणे सरळ उत्तर न देणे (२) न समजेल अशा रीतीने उडविणे-उचलणे.

–ने अध्धर चालवुं,–रहेवुं–बेपर्वाईने, किंवा ताठ्यानें, किंवा कामात अंग न मोडता वागणे.

ने अध्धर राखवुं–(१) उभेच्या उभे ठेवणे, स्वस्थ बसूं न देणे. (२) फुलासारखे संभाळणे.

–(माथुं) अध्धर फरवुं–(१) अभिमानाच्या तोऱ्यात किंवा मस्तीत कोणालाही न जुमानणे (२) आजाराने डोके फिरल्यासारखे होणे.

–राखवुं–रकम नावे न लिहिता देणे.

–लणवुं–थाटे उभी ठेवूनच कणसांची कापणी करणे.

–थी (अ.)–(१) ठावठिकाणाशिवाय (२) हवेतून (३) अनिश्चितपणे (४) बिगरतपास.

–ताल (अ.)–अधांतरी.

–पध्धर (अ.)–अगदी अधांतरी.

अध्यक्षर (અધ્યક્ષર) [सं.] (पु.)–ॐकार, मुख्य अक्षर.

अध्यवसाय (અધ્યવસાય) [सं.] (पु.)–(१) प्रयत्न, मेहनत (२) निश्चय (३) साक्षेप.

अध्यारी (અધ્યારી) (स्त्री.)–फुकट फौजदारी, फुकट पंचायत.

अध्यारु (અધ્યારુ) (पु.)–(१) अध्वर्यू (२) मास्तर, गुरुजी (३) निमंत्रणे पोचविणारा.

अध्यारूढ (અધ્યારૂઢ) [सं.] (वि.)–(१) वर चढलेला-ली-ले (२) श्रेष्ठ.

अध्यारोप (અધ્યારોપ) [सं.] (पु.)–(१) नसलेल्या गुणधर्मांचे आरोपण (२) भ्रामक ज्ञान.

अध्यास (અધ્યાસ) [सं.] (पु.)–(१) मिथ्या आरोपण (२) ध्यास.

अध्याहार (અધ્યાહાર) [सं.] (पु.)–(१) अर्थ समजण्याकरिता वाक्यात जे शब्द किंवा जी पदे आवश्यक असतील त्या शब्दांची किंवा त्या पदांची गळलेल्या ठिकाणी भरती.

–रहेवुं, –होवुं–वाक्यात न सांगितलेले पद राहणे.
–राखवुं–अध्याहार ठेवणे.
–लेवुं–अध्याहृत असलेले पद धरणे.
अध्याहृत (અધ્યાહૃત) [सं.] (वि.)–वाक्यात अर्थाकरिता आवश्यक असलेला शब्द किंवा पद गुप्त–लुप्त असणे.
अध्येता (અધ્યેતા) [सं.] [पु.]–विशिष्ट विषयाचा अभ्यास किंवा संशोधन करण्याकरिता विद्यापीठातर्फे निवडलेला स्नातक ['फेलो'].
अध्रुव (અધ્રુવ) [सं.] (वि.)–अस्थिर.
अध्वांत (અધ્વાંત) [सं.] (न.)–(१) झुंझुरका प्रकाश (२) ज्ञानाचा अभाव.
अनक्षर (અનક્ષર) [सं.] (वि.)–(१) मुके (२) निरक्षर, अशिक्षित.
अनगळ (અનગળ) (वि.)–(१) निरंकुश (२) न गाळलेले.
अन-ना-गार (અન-ના-ગાર) (-रिक) वि.–(१) बेघर (२) (पु.) साधू, संन्यासी.
अनघ (અનઘ) [सं.] (वि.)–निष्पाप.
अनथ (અનથ) (वि.)–(१) वेसण न घातलेले (२) काबूत न आणलेले.
अनघड (અનઘડ) (वि.)–असंस्कारी.
अनध्याय (અનધ્યાય) [सं.] (पु.)–अभ्यासातून सुटी.
अनेनास (અનેનાસ) (न.)–अननस.
अनन्ययोग (અનન્યયોગ) [सं.] (पु.)–(१) अद्वितीय संबंध (२) उत्कृष्ट संयोग वा शकुन.
अनपेक्ष (અનપેક્ષ) [सं.] (वि.)–(१) निरपेक्ष, निरिच्छ (२) कसल्याही संबंधांच्या अतीत ('ॲब्सोल्यूट').
अनमठ्युं (અનમઠ્યું) (वि.)–(१) अप्रिय, (कोणाशी) न जमणारे.
अनमनुं (અનમનું) (वि.)–विमनस्क.
अनमी (અનમી) (वि.)–न नमणारा–री–रे.
अनय (અનય) [सं.] (पु.)–(१) अनीती, अन्याय (२) संकट (३) (वि.) अन्यायी, दुष्ट.
अनर (અનર) (पुं.)–नपुंसक, हिजडा.
अनरतुं (અનરતું) (वि.)–खराब-गलिच्छ नसलेले, चांगले.
अनराधार (અનરાધાર) (वि.)–मुसळधार.
अनर्गल(-ळ) (અનર્ગલ-ળ) (वि.)–निरंकुश.
अनर्थ (અનર્થ) [सं.] (पु.)–(१) चुकीचा अर्थ (२) वाईट कृत्य (३) जुल्म.
–क (वि.)–निरर्थक.
अनलहक (અનલહક) (अ.)–'मी हक (म्हणजे खुदा) आहे,' अहं ब्रह्मास्मि.
अनवसर (અનવસર) [सं.] (पु)–अवेळ.
अनहद (અનહદ) (वि.)–अमर्याद, अपार.
अनंक (અનંક) [सं.] (वि.)–असंख्य.
अनागत (અનાગત) [सं.] (वि.)–आतापर्यंत न आलेला-ली-ले, पुढे येणारा-री-रे किंवा होणारा-री-रे.
–**विधाता** (पु.)–अनागताविषयी सावध–दीर्घ दृष्टीचा माणूस.
अनाज (અનાજ) (न.)–धान्य, दाणा.
–**भरवुं**–धान्य साठवून ठेवणे.
अनाड (અનાડ) (पु.)–(१) बिघाड, नुकसान (२) अडचण.
अनाडी (અનાડી) (वि.)–(१) अडाणी (२) हट्टी, दुराग्रही.
–**वेडा** (पु. ब. व.)–अडाण्यासारखे वर्तन.
अनाथ्युं (અનાથ્યું) (वि.)–वेसण न घातलेले, निरंकुश.
अनाम (-मी) (અનામ-મી) (वि.)–(१) निनावी (२) अप्रसिद्ध (३) नामी, उत्तम.
अनामत (અનામત) (वि.)–(१) संभाळून ठेवण्यासाठी सोपविलेले (२) (स्त्री., न.) ठेव.
–**मूकवुं**–(१) संभाळून ठेवण्याकरिता सोपविणे (२) (विनाव्याज) ठेव म्हणून ठेवण्याकरिता देणे.
–**रहेवुं**–रकम कोणाच्या नावावर-खात्यावर न टाकली जाता अधांतरी राहणे.
–**राखवुं**–कोणाच्या खात्यात रकम न टाकता अधांतरी ठेवणे.
अनामती (वि.)–अनामतीशी संबंधित.
अनामय (અનામય) [सं.] (१) (वि.) निरोगी (२) (न.) आरोग्य.
अनामिक (અનામિક) [सं.]–(वि.) (१) निनावी (२) (पु.) अंत्यज.
अनामी (અનામી) (वि.)–(१) निनावी (२) (पुं.) परमेश्वर (३) (स्त्री.) (प्रेत नेण्याची) तिरडी.
अनायक (અનાયક) [सं.] (वि.)–कोणी पुढारी नसलेले, बेशिस्त.
अनार (અનાર) [फा.] (न.)–डाळिंब.
–**कळी** (स्त्री.)–डाळिंबाची कळी.
अनारत (અનારત) (वि.)–अविरत, निरंतर.
अनारसुं (અનારસું) (न.)–अनरसा.
अनार्य (અનાર્ય) [सं.] (वि.)–असभ्य, आर्याला न शोभण्यासारखे.
अनावड(-डत) (અનાવડ-અનાવડત) (स्त्री.)–अकौशल्य, (एखाद्या कामाचे) गम्य नसणे–अज्ञान असणे.
अनावला (અનાવલા) (वि.)–अनाविल जातीचे.
–**लो** (पु.)–त्या ज्ञातीचा पुरुष.

अनाविल (અનાવિલ) [सं.] (वि.) – (१) दोषरहित, स्वच्छ (२) अनाविल ज्ञातीचे.
अनासर (અનાસર) [अ.] (न.) – इस्लामधर्माप्रमाणे प्रकाश, पाणी, वारा आणि पृथ्वी ही चार मूलतत्त्वे.
अनासाद्य (અનાસાદ્ય) [सं.] (वि.) – असाध्य, अप्राप्य.
अनास्रव (અનાસ્રવ) [सं.] (वि.) – (जैन) अनासक्त.
अनाहत (અનાહત) [सं.] (वि.) – (१) न मारलेले (२) न ल्यालेले, नवे (३) आपोआप उठणारा (ध्वनी).
–नाद (पु.) – योग्यांनाच ऐकूं येणारा अनाहत ध्वनी.
अनिमित्त (અનિમિત્ત) [सं.] (वि.) – (१) कारण–निमित्त नसलेले (२) (न.) अपशकुन.
अनियत (અનિયત) [सं.] (वि.) – (१) अनियंत्रित, नियमनात नसलेलें. (२) अनिश्चित, नेम नसलेले.
–ति [सं.] (स्त्री.) – (१) अव्यवस्था (२) असंयम.
अनियम (અનિયમ) [सं.] (पु.) – अव्यवस्था.
अनिर्णय (અનિર્ણય) [सं.] (पु.) – निर्णयाचा अभाव, अनिश्चितपणा.
अनीक (અનીક) [सं.] (न.) – (१) लष्कर (२) युद्ध.
अनीठ (અનીઠ) (वि.) – (१) अक्षय, अपार (२) अशुभ, अभद्र.
अनीश (અનીશ) [सं.] (वि.) – (१) वरिष्ठ नसलेले (२) असमर्थ.
अनुकूल(-ळ) (અનુકૂલ-ળ) (वि.) – (१) आपल्या बाजूचे (२) हितकर, पथ्य, रुचणारे,
–आववुं, –पडवुं – अनुकूल असणे, सोयीचे होणे.
–करवुं – सोयीचे होईल, आवडेल, किंवा अनुमत होईल असे करणे किंवा तसा प्रयत्न करणे.
–थवुं – (अमक्याला) अनुकूल अशा रीतीने वागणे.
अनुकृति (અનુકૃતિ) (स्त्री.) – अनुकरण, नक्कल.
अनुक्त (અનુક્ત) [सं.] (वि.) – (१) न सांगितलेले–बोललेले (२) अपूर्व, असामान्य.
अनुक्षण (અનુક્ષણ) [सं.] (अ.) – क्षणोक्षणी.
अनुग (અનુગ) [सं.] (वि.) – (१) मागून जाणारा-री-रे (२) (पु.) अनुचर (३) (व्याक.) प्रत्यय.
अनुगम (અનુગમ) [सं.] (पु.) – (१) मागोमाग जाण्याची क्रिया (२) आचारविचारांची धार्मिक सरणी.
अनुगुण (અનુગુણ) [सं.] (वि.) – अनुरूप.
अनुचिंत(-व)न (અનુચિંતન) [सं.] (न.) – (१) विचार (२) स्मरण (३) काळजी.
अनुजीवी (અનુજીવી) [सं.] (वि.) – आश्रित.
अनुतप्त (અનુતપ્ત) [सं.] (वि.) – पश्चात्तापदग्ध.
अनुत्तर (અનુત્તર) [सं.] (वि.) – (१) निरुत्तर, चूप (२) ज्याला उत्तर नाही किंवा देता येत नाही असे (३) ज्याहून अधिक वरचढ नाही असे – उत्तम.
अनुदरी (અનુદરી) (वि.) (स्त्री.) – कृशोदरी, बारीक कमर असलेली स्त्री.
अनुद्योग (અનુદ્યોગ) [सं.] (पु.) – (१) उद्योगाचा अभाव, (२) कामाच्या सुट्टीचा दिवस.
अनुधार्मिक (અનુધાર્મિક) [सं.] (वि.) – समान गुणधर्मी.
अनुधावन (અનુધાવન) [सं.] (न.) – पाठीमागे लागण्याची क्रिया.
अनुनय (અનુનય) [सं.] (पु.) – विनवणी, अजीजी.
अनुनाद (અનુનાદ) [सं.] (पु.) – झंकार.
अनुप (અનુપ) [सं.] (वि.) – अनुपम, श्रेष्ठ.
अनुपळ (અનુપળ) [सं.] (अ.) – पळापळाला.
अनुपाती (અનુપાતી) [सं.] (वि.) – (१) अमक्यातून निष्पन्न होणारे, मागून येणारे (२) एकसारखे.
अनुपूर्ति(-र्त्ति) (અનુપૂર્તિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) अधिक घालणे, पूर्ती करणे (२) (लाक्ष.) चिथावणी.
अनुप्रदान (અનુપ્રદાન) [सं.] (न.) – (१) भेट, अहेर. (२) पूर्ती.
अनुप्रवेश (અનુપ્રવેશ) [सं.] (पु.) – (१) मागून – मागच्या दाराने प्रवेश. (२) व्यवस्थित एकामागून एक प्रवेश.
अनुबंध (અનુબંધ) [सं.] (पु.) – (१) संबंध (२) एकाला एक जोडून असा क्रम (३) मागचापुढचा संबंध.
अनुबोध (અનુબોધ) [सं.] (पु.) – (१) मागाहून झालेले ज्ञान (२) स्मरण.
अनुभव (અનુભવ) [सं.] (पु.) – (१) प्रत्यक्ष ज्ञान, स्वतः जाणून घेणे (२) भोगले ते.
–करवो, लेवो – अनुभव घेणे.
–थवो – अनुभवाला येणे.
अनुभवियण (અનુભવિયણ) – अनुभवी स्त्री.
अनुमरण (અનુમરણ) [सं.] (न.) – सती जाणे.
अनुमानवुं (અનુમાનવું) (सं.) – अनुमान करणे.
अनुमित (અનુમિત) [सं.] (वि.) – अनुमान केलेले, अनुमानावर आधारलेले.
अनुमिति (અનુમિતિ) [सं.] (स्त्री.) – एका ज्ञानाच्या योगाने झालेले दुसरे ज्ञान; अनुमानप्रमाणाचे झालेले ज्ञान.
अनुमोद (અનુમોદ) [सं.] (पु.) – सहानुभूतीमुळे निर्माण होणारा आनंद.
–न (न.) – संमती, टेका.
अनुरोध (અનુરોધ) [सं.] (पु.) – (१) आग्रहपूर्वक विनंती (२) प्रतिबंध.

अनुरोधवुं [ल. क्रि.] – (१) चिकटून राहणे (२) अनुरोध करणे.
अनुलक्षवुं (અનુલક્ષવું) (स. क्रि.) – उद्देशणे, लक्षांत ठेवणे.
अनुलेखन (અનુલેખન) [सं.] (न.) – (१) उतरून घेणे, नकल करणे (२) सांगता सांगता लिहून घेणे (डिक्टेशन).
अनुवेश (અનુવેશ) [सं.] (पु.) – मोठ्या भावाच्या अगोदर लहान भावाचा विवाह.
अनुषंग (અનુષંગ) [सं.] (पु.) – (१) निकट संबंध, साहचर्य (२) अवश्यंभावी परिणाम (३) करुणा (४) भावना, इच्छा.
– गी (वि.) – (१) (-चा) परिणाम म्हणून झालेले, – होणारे; (२) जोडलेले, संबंधी.
अनुस्नातक (અનુસ્નાતક) [सं.] (वि.) – स्नातक झाल्यानंतरचा (अभ्यासक्रम इ.) 'पोस्ट ग्रॅज्युएट'.
अनुस्मरण (અનુસ્મરણ) [सं.] (न.) – वरचेवर आठवण काढणे.
अनूखळ(-ळो) (અનૂખળ-ળો) (पु.) – लाकडी उखळ.
अनूछ (અનૂછ) (न.) – सीताफळ.
अनूछडी (અનૂછડી) (स्त्री.) – सीताफळीचे झाड.
अनूठुं (અનુઠું) (वि.) – (१) विलक्षण (२) अपूर्व.
अनूढ (અનૂઢ) [सं.] (वि.) – अविवाहित.
– ढा (स्त्री.) – अविवाहिता.
अनृत (અનૃત) (न.) – खोटेपणा, हरामखोरी
– तुं – हरामाचे.
– मां मळवुं – खऱ्या कमाईचे नसणे.
अनूरी (અનૂરી) (स्त्री.) – सीताफळीचे झाड.
– रुं (न.) – सीताफळ.
अने (અને) (अ.) – आणि, व.
अनेरुं (અનેરું) (वि.) – (१) न्यारे (२) असामान्य, विचित्र.
अनैकांतिक (અનૈકાંતિક) [सं.] (वि.) – (१) अनेक बाजू – पक्ष असणारे (२) अनिश्चित.
अनोखुं (અનોખું) (वि.) – (१) अविभक्त, एकत्र (२) असामान्य, अगदी वेगळे.
अनोठी (અનોઠી) (स्त्री.) – तबल्यावरची जोराची थाप.
अन्न (અન્ન) [सं.] (न.) – (शिजविलेले) अन्न.
– कूट (पु.) देवापुढे नैवेद्य म्हणून करण्यात येणारा अन्नाचा ढीग.
– जल(–ळ) (न.) – (१) दाणापाणी (२) (लाक्ष.) ऋणानुबंध (३) भाग्य, संचित.
– जळ ऊठवुं, खूटवुं – (१) ऋणानुबंध संपणे, (२) नशीब फिरणे.
– पाणी (न.) – निर्वाहाचे साधन.
– झेर थई जवां – दुःख इ. आवेगाने खाण्यापिण्यात रुची न राहणे.
– मय कोष (पु.) – स्थूल शरीर ('सूक्ष्म'च्या विरुद्ध).
– नुं पाणी थवुं – खाल्लेले अंगी न लागणे (रोगामुळे)
– नो कीडो, – नो पिंड – अन्नावरच ज्याचा जीव असा (वृद्ध, मूल किंवा खादाडाच्या बाबतीत हा शब्दप्रयोग वापरतात.)
– नो माळवो – उदार अन्नदाता.
– भेगुं थवुं – अन्न लाभणे – मिळणे.
– आहारे ने धी व्यवहारे – जसे योग्य असेल तसे करावे.
– तेवो ओडकार – कर्म तसे फळ, पेरावे ते घ्यावे.
अन्नैयुं (અન્નૈયું) (वि.) – अन्यायी, वाकडे बोलणारे.
अन्यमनुं (અન્યમનું) (वि.) – अन्य(वि)मनस्क, मन ठिकाणावर नसलेले.
अन्ये के पन्ये – दुसऱ्याने किंवा स्वतः, वाटेल ते करून.
अन्यारी (અન્યારી) (स्त्री.) – जळाऊ लाकडे बरोबर बसवून केलेली मोळी किंवा तशी गाडी.
– खडकवी – तशी गाडी करणे.
अन्वय (અન્વય) [सं.] (पु.) – (१) संबंध (२) वाक्यामध्ये पदांचा एकमेकांशी बरोबर संबंध (३) कार्यकारण नियम (४) भावार्थ.
– बेसवो – वाक्यात पदांचा संबंध व्याकरणाने आणि भावार्थाच्या दृष्टीने बरोबर बसणे, अन्वय लागणे (लाक्ष.).
– व्याप्ति (स्त्री.) – साधन असेल तेथे साध्य असेल अशा संबंधाचे दर्शन.
– यागत (वि.) – वंशपरंपरेने आलेले.
अन्वर्थ(-क) (અન્વર્થક) [सं.] (वि.) – बरोबर लागू होणारे – पडणारे, यथार्थ.
अन्वेषक (અન્વેષક) [सं.] (वि.) – (१) तपासणी करणारा (२) (पु.) हिशेबतपासनीस.
– ण (न.) – शोध, तपास, संशोधन.
अंत (અંત) (पु.) – (१) टोक, शेवटचा भाग (२) समाप्ती, शेवट (३) हद्द (४) मरण, विनाश.
– आणवो, – लाववो – (१) पुरे करणे (२) नाश करणे.
– आववो – (१) पुरे होणे (२) नाश पावणे.
– काडवो – (१) शेवटपर्यंत न सोडणे, (२) बरोबर शोध करून छडा लावणे (३) कंटाळा आणणे सतावणे, अंत पाहणे.
– लेवो – (१) छडा लावणे (२) शेवटपर्यंत चिकटून राहणे.
– वेळा (स्त्री.) – मरणकाळ.
अंतक (અંતક) [सं.] (पु.) – (१) मारेकरी (२) काळ, मरण (३) यम.
अंतकाळियुं (અંતકાળિયું) (वि.) – अंतकाळी उपयोगी पडेल असे.
अंतवंत (અંતવંત) [सं.] (वि.) – नाशवंत.

अंतर (અંતર) [सं.] (वि.) – (१) आतील (२) जवळचे (पु.) (३) आतला भाग (४) अंतःकरण, मन (५) अवकाश (६) मधला काळ (७) तफावत, भेद (८) भेद, वेगळेपणा.
 –खोलवुं – मन उघडे करणे.
 –पडवुं – (१) दोघात दूरता राहणे (२) मनात दुजेपणा येणे.
 –राखवुं – (१) वेगळेपणा – परकेपणा मानणे (२) मोकळे मन न ठेवणे.
 –छाल – अंतरसाल.

अंतराई (અંતરાઈ) (स्त्री.) – (१) अंतर (२) वेगळेपणा, दुजेपणा.

अंतरस (અંતરસ) (न.) – (पाणी किंवा अन्नकण श्वासनळीत जाऊन लागणारा) ठसका.

अंतराय (અંતરાય) [सं.] (पु.) – अडचण, विघ्न.
 –आववो, –पडवो – विघ्न येणे.
 –करवो – हरकत घेणे.
 –यी (वि.) – विघ्नकारी.

अंतरावुं (અંતરાવું) (अ. क्रि.) – (१) अंतरणे (२) प्रतिबंध होणे (३) सापडणे, वेढले जाणे.

अंतरामण (અંતરામણ) (स्त्री.) अंतराय पडणे.

अंतरित (અંતરિત) [सं.] (वि.) – (१) झाकलेले (२) घेरून टाकलेले (३) वेगळे पाडलेले.

अंतरियाळ (અંતરિયાળ) (अ.) – अधांतरी.

अंतर्वेध (અંતર્વેધ) (पु) – घराचा दरवाजा बसविताना झालेला दोष.

अंतर्वेर (અંતર્વેર) (न.) – हाडवैर.
 –री (वि.) – हाडवैरी.

अंतःकरणना लाळा – जळफळाट किंवा दुश्चिता.
 –नो धक्को – मर्माघात.

अंतःकोप (અંતઃકોપ) (पु.) – (१) अंतःकरणातील खळबळ (२) मनात असलेला क्रोध.

अंतःपंचक (અંતઃપંચક) [सं.] (न.) – मन, बुद्धी, चित्त, अहंकार आणि जीव असे मिळून पंचक.

अंतःपुरिका (અંતઃપુરિકા) [सं.] (स्त्री.) – अंतःपुरातील स्त्री.

अंतःप्रकृति (અંતઃપ્રકૃતિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) मूळ स्वभाव (२) राजाचा खाजगी प्रधान.

अंतःसत्त्वा (અંતઃસત્ત્વા) [सं.] (वि.) (स्त्री.) – सगर्भ, गर्भवती.

अंतिक (અંતિક) [सं.] (वि.) – जवळचे.

अंतियु (અંતિયું) (वि.) – (१) शेवटचे (२) (लाक्ष.) जिवावर उदार झालेले (३) फारच चिडलेले.
 –अंतियां करवां – चिडून गुरकावणे.

अंते (અતે) (अ.) – शेवटीं.

अंतेवासी (અંતેવાસી) [सं.] (वि.) – (१) जवळ राहणारा-री-रे (२) (पु.) शिष्य (गुरूजवळ राहणारा).

अंत्यावस्था (અંત્યાવસ્થા) (स्त्री.) – (१) म्हातारपण (२) शेवटची अवस्था.

अंत्याश्रम (અંત્યાશ્રમ) (पुं.) – संन्यासाश्रम.

अंत्र (અંત્ર) (सं.) (न.) – आतडे.
 –जाळ (स्त्री.) – आतड्यांचे जाळे.

अंदर (અંદર) [फा.] (१) आत (सप्तमी प्रत्यय) (२) (अ.) आत.
 –खाने, –थी (अ.) – आतून, गुप्तरीतीने.

अंदाज लेवो – तपासून पाहणे, अजमावणे, अंदाजणे.
 –होवो – निश्चित मर्यादा असणे.

अंदाजी (અંદાજી) (वि.) – अंदाजाने नक्की केलेले, अंदाजे.

अंदु(-दूक) (અંદુ-દૂ-ક) [सं.] (स्त्री.) – हत्तीच्या पायाला बांधण्याची मोठी साखळी.

अंदेश-शो (અંદેશ-શો) (पु.) – संदेह, संशय.
 –आववो, –जवो – संशय येणे.
 –आणवो, –लाववो – संशय घेणे.
 –राखवो – संशयित राहणे, साशंक राहणे.

अंदोल(-ळ)वुं (અંદોલ-ળ-વું) (स. क्रि.) – झोके घालणे.

अंध (અંધ) [सं.] (वि.) – (१) आंधळा-ळी-ळे (२) विवेकहीन, समजूत नसलेला-ली-ले.
 –क (वि.) – (१) झुंझुरक्याचे, अंधुक उजेड असलेलें (२) फिके.

अंधकूप (અંધકૂપ) (पु.) – (१) गडद काळोख असलेली विहीर – आड (२) झाडांझुडुपांनी झाकून दिसण्यासारखा केलेला खूप खोल खड्डा (जनावरांना फसवून अडकविण्यासाठी).

अंधतामिस्त्र (અંધતામિસ્ત્ર) (पु.) (१) पूर्ण अंधार (२) गाढ अज्ञान.

अंधरावुं (અંધરાવું)
अंधारवु (અંધારવું) } – (अ. क्रि.) – अंधारून येणे.

अंधाधूनी (અંધાધૂની) (स्त्री.) – अंदाधुंदी.

अंधापो (અંધાપો) (पु.) – आंधळेपणा.

अंधार काळुं (અંધારકાળું) (वि.) – गडद काळे.

अंधारकोट (અંધારકોટ) (पु) – ढग भरून येऊन झालेला अंधार.

अंधारपछेडी (અંધારપછેડી)
 –डो (पु.) } (स्त्री.) – (१) जे पांघरल्याने अदृश्य किंवा गुप्त राहतां येते असे (काळे किंवा जादूचे) वस्त्र. (२) (लाक्ष.) गुप्त किंवा अज्ञात राहणे.

अंधार पछेडी ओढवी
 –डो ओढवो, –पहेरवो } – गुप्त किंवा दिसेनासे होणे.

अंधारपछेडो ओढाडवो – दुसऱ्याला मंत्राने भारून टाकणे, भ्रमात पाडणे.
अंधारपटो (અંધારપટો) (पु.) – डोळ्यांवर बांधण्याचा पट्टा.
अंधारवुं (અંધારવું) (अ.क्रि.) – (ढगांनी आकाश भरून) अंधारणे.
अंधारियुं (અંધારીયું) (वि.) – (१) अंधाराने भरलेले (२) (न.) कृष्णपक्ष.
अंधारी (અંધારી) (स्त्री.) – (१) अंधारकोठडी (२) अंधारकोठडीची शिक्षा (३) चक्कर (४) मंत्राची भारणी (५) डोळ्यांवर बांधलेला पट्टा.
अंधारुं (અંધારું) – (न.) (१) अंधार (२) अव्यवस्था, अंधाधुंदी (३) गुप्तता (४) अज्ञान (५) (वि.) अंधार असलेले.
– **थवुं** – अंधार पडणे, रात्र पडणे.
– **मूकवुं** – अंधार सोडणे, प्रकाशातून स्वतः बाजूला होऊन प्रकाश मोकळा करणे.
– **वळवुं** – अंधार पसरणे, अंदाधुंदी माजणे.
– **घोर** (न.) – अतिशय गडद अंधःकार.
अंधारां (અંધારાં) (न. ब. व.) – अंधारी, चक्कर.
– **उलेचवा** – (प्रकाश मिळविण्याची) व्यर्थ धडपड करचे.
अंधारामां कुटावुं – अंधारांत, किंवा काही दिसत–समजत नाही अशा परिस्थितीत, व्यर्थ धडपड करणे.
– **जवुं** – लक्षात न येता–दृष्टीआड काही घडणे.
– **रहेवुं** – (१) न कळता राहणे (२) लोकांपुढे न येणे, अज्ञात राहणे.
– **राखवुं** – (१) अज्ञानात ठेवणें (२) अज्ञात–गुप्त ठेवणे.
अंधुं (અંધું) (वि.) – आंधळे.
अंधेमूल (અંધેમૂલ) (वि.) – मूढ, गम (समज) न पडणारे.
अंधेर (અંધેર) (न.) – अंदाधुंदी, अराजकता.
– **री** (स्त्री.) – अंधेरनगरी.
अपई (અપઈ) (वि.) – जाणते, समजशक्ती असलेले, अनुभवी.
अपकर्म (અપકર્મ) (न.) – अपकृत्य.
अपकाय (અપકાય) [सं.] (पु.ब.व.) – पाण्यातील जंतू (जैनशास्त्र).
अपकृष्ट (અપકૃષ્ટ) [सं.] (स्त्री.) – (१) अवनत, पतित (२) अधम, नीच.
अपक्रिया (અપક્રિયા) [सं.] (स्त्री.) – नुकसानीची क्रिया, बाईटक्रिया.
अपक्षय (અપક્ષય) [सं.] (पु.) – विनाश.
अप(-ब)खो – (અપ-અખો) (पु.) नावड, अरुची.
अप(-व)खोडवुं (અપ-વ-ખોડવું) (स. क्रि.) – निंदा करणे, दोष काढणे.
अपचय (અપચય) [सं.] (पु.) – क्षय, हानी.
अपचार (અપચાર) [सं.] (पु.) – (१) दुराचरण (२) कुपथ्य.
अपचिह्न (અપચિહ્ન) [सं] (न.) – अपशकुन.
अपचो (અપચો) (प.) – अपचन, अजीर्ण.
अपजश(-स) (અપજશ-સ) (पु.) – अपयश, अपकीर्ती.
– **मळवो** – अपकीर्ती होणे, निंदा होणे.
– **लेवो** – अपकीर्ती ओढवून घेणे.
अपजशि(-सि)युं (અપજશિ-સિ-યું) – अपेशी, अपेश देणारे.
अपजात (અપજાત) [सं.] (पु.) – आईबापाहून कमी गुणांचा मुलगा.
अप(-प्प)ट (અપ-પ્પ-ટ) (१) (अ) दररोज, नेहमी. (२) (वि.) मूर्ख.
अपटी (અપટી) [सं.] (स्त्री.) – (१) नाटकाचा पडदा. (२) आपटी (नुकसान).
अपढ (અપઢ) (वि.) – अशिक्षित.
अपत (અપત) (न.) – अपत्य.
अपतीज (અપતીજ) (स्त्री.) – अविश्वास.
अपथ (અપથ) (पु.) – (१) कुमार्ग (२) पाखंडी मत.
अपथ्य (અપથ્ય) (न.) – कुपथ्य.
अपदेवता (અપદેવતા) [सं.] (पु.) – भूतप्रेतादी.
अपध्यान (અપધ્યાન) [सं.] (न.) – विपरीत – अनिष्टाचे चिंतन.
अपनाववुं (અપનાવવું) (स. क्रि.) – आपलेसे करणे, आपले मानणे.
अपपाठ (અપપાઠ) [सं.] (पु.) – चुकीचा पाठ.
अपभवन (અપભવન) [सं.] (न.) – वक्रीभवन.
अपर (અપર) [सं.] (वि.) – (१) दुसरे, वेगळे (२) मागाहूनचे. (३) सावत्र.
– **मा** (स्त्री.) – सावत्र आई.
– **रात्र** (स्त्री.) – उत्तररात्र.
अपरंच (અપરંચ) [सं.] (अ.) – विशेषेकरून, शिवाय.
अपरा (અપરા) (वि. स्त्री.) – (१) निकृष्ट, हलक्या दर्जाची (२) परक्याची (३) भिन्न.
अपराविद्या (અપરાવિદ્યા) (स्त्री.) – ब्रह्मविद्या सोडून बाकीची सर्व विद्या.
अपराह्ण (અપરાહ્ણ) [सं.] (पु.) – दिवसाचा उत्तर भाग, तिसरा प्रहर.
अपलखणुं (અપલખણું) (वि.) – (१) अवलक्षणी (२) खोडकर, दंगेखोर.
अपलाप (અપલાપ) [सं.] (पु.) – लपविणे, खरी गोष्ट दडवून टाकणें.
अपल्या (અપલ્યા) (स्त्री.) – (१) दुबळी स्त्री (२) घाणेरडी स्त्री.
अपवर्ग (અપવર્ગ) [सं.] (पु.) – (१) समाप्ती (२) मोक्ष.

अपवाद (અપવાદ) [सं.] (पु.) – (१) सामान्य नियमात बाध. (२) निंदा, आळ (३) खंडन, इन्कार.
–बेसवो, –लागवो – अपवाद येणे, आळ येणे.
अपवास (અપવાસ) (पु.) – उपवास.
अपविद्ध (અપવિદ્ધ) [सं.] – (१) टाकून दिलेला-ली-ले. (२) अधम (३) (पु.) आईबापांनी टाकून दिलेला आणि कोणी अनोळखी माणसाने पाळून वाढविलेला मुलगा.
अप(-व)शुकन (અપ-વ-શુકન) (पु.) – अपशकुन.
अपशुकनियण (અપશુકનિયણ) (वि. स्त्री.) – अपशकुनी स्त्री.
अपशुकनियाळ (અપશુકનિયાળ) (वि.) – अपशकुनी.
अपशुकनियुं (અપશુકનિયું) (वि.) – अपशकुनी.
अपसरवुं (અપસરવું) (अ. क्रि.) – दूर सरणे.
अपात्र (અપાત્ર) [सं.] (वि.) – (१) अयोग्य (२) (न.) निरुपयोगी भांडे.
अपाववुं (અપાવવું) (स. क्रि.) – 'आपवुं'चे प्रयोजक. देवविणे.
अपासरो (અપાસરો) (पु.) – जैन मुनींचे राहण्याचे ठिकाण.
–अपासरे दीवो – (अपासरात दिवा लावायचा नसतो त्यावरून) अशक्य गोष्ट, सूर्य पश्चिमेला उगवणे.
अपास्त (અપાસ્ત) [सं.] (वि.) – तिरस्कृत.
अपांग (અપાંગ) [सं.] (पु.) – डोळ्याचा कोपरा.
–दर्शन (न.) – कटाक्ष.
–दृष्टि (स्त्री.) – कटाक्ष दृष्टी.
–नेत्र (वि.) – टोचणाऱ्या नजरेची-ची-चे.
अपील (અપીલ) [इं.] (स्त्री.) – आग्रहाची विनंति, अनुरोध.
–करवुं – हृदयात उतरेल, परिणाम करील अशा रीतीने विनविणे.
–थवुं – (१) हृदयात उतरणे, परिणाम होणे, आवडणे. (२) वर्गणीकरिता विनंती. (३) खालच्या कोर्टाच्या निकालावर वरच्या कोर्टात अपील होणे.
अपुण्य (અપુણ્ય) [सं.] – (वि.) (१) अधर्म्य, अपवित्र, मलिन (२) (न.) पुण्याचा अभाव, पाप.
अपूत (અપૂત) [सं.] (वि.) – अपवित्र.
अपूप (અપૂપ) [सं.] (पु.) – (१) एक मिष्ट खाद्यपदार्थ (२) मधाचे मोहोळ.
अपूरतुं (અપૂરતું) (वि.) – अपुरें.
अपूश (અપૂશ) (स्त्री.) – (१) कपडा गुंडाळून केलेले बूच (२) (लाक्ष.) दम कोंडून ठेवलेली अवस्था.
–नीकळी जवी – दम न राहणे, खूप थकून जाणे.
–काढवी – दमविणे, थकविणे.
अपू(-पो)शण (અપૂ-પો-શણ) (१) – आपोशान, आपोष्णी.
अपेख (અપેખ) (वि.) – अदृश्य.
अपतरंगी (અપતરંગી) (वि.) – लहरी, चंचल.
अप्रसंग (અપ્રસંગ) [सं.] (पु.) – (१) संबंधाचा किंवा संगाचा अभाव (२) अयोग्य वेळ किंवा स्थान (३) अप्रस्तुतपणा.
–गी (वि.) – अप्रासंगिक.
अफर (અફર) (वि.) – न फिरणारे–बदलणारे, निश्चित.
अफरतफर (અફરતફર) (स्त्री.) – (१) अफरातफर (२) विस्कटाविस्कट.
–री (स्त्री.) – (१) विस्कटाविस्कट (२) गडबडघोटाळा.
अफरावुं (અફરાવું) (अ. क्रि.) – (पोटाला) तडस लागणे.
अफरामण (અફરામણ) (स्त्री.) – तडस.
अफरांटुं (અફરાંટું) (वि.) – उफराटे.
अफळ (અફળ) (वि.) – निष्फळ.
अफलातून (અફલાતૂન) (पु) – प्लेटो.
–नी (वि.) – (१) प्लेटोविषयक (२) सुंदर.
अफवा (અફવા) ऊडवी–चालवी–अफवा उडणे–असणे.
अफसोस (અફસોસ) [फा.] – (१) (पु.) शोक, पस्तावा, दिलगिरी (२) (अ.) अरेरे.
अफळावुं (અફળાવું) (अ. क्रि.) – आपटले जाणे.
–ट (पु.) आपटण्याचा आवाज.
अफाळकूट (અફાળકૂટ) (स्त्री.) – डोकेफोड.
अफाळवुं (અફાળવું) (स. क्रि.) – आपटणे.
अफीण (અફીણ) (न.) – अफू.
अफीणियुं-णी (અફીણિયું) (वि.) – अफूबाज
अब(-भ)खो (અબ-ભ-ખો) (पु.) – नावड, अरुची.
–आववो – नावड वाटू लागणे.
–काढवो – नावड – अरुची दूर करणे.
अबखोरो (અબખોરો) (पु.) – लोटा, तांब्या.
अबगरवुं (અબગરવું) (स. क्रि.) – उपकार करणे.
अबगार (અબગાર) (पु.) – अन्नशुद्धी (तूप वाढून).
अबघडी (અબઘડી) (अ.) – आत्ता.
अबतर (અબતર) [अ.] (वि.) – खराब, बिघडलेले.
अबदाळी (અબદાલી) [अ.] (पु.) – (१) धर्मशील पुरुष (२) इस्लाम धर्मात जगाला टिकवून धरणारे सतरा अवतारी पुरुष मानले जातात त्यांतील प्रत्येक.
अबदुल्ला (અબદુલ્લા) [अ.] (पु.) – खुदाचा–देवाचा बंदा–गुलाम–सेवक.
अब(-व)धूत (અબ-વ-ધૂત) (पु.) – (१) बैरागी (२) अलमस्त.
अबनाल (અબનાલ) [फा.] (स्त्री.) – तरवारीच्या मुठीवरील जडाव.
अबनूस (અબનૂસ) (न.) – शिसवीचे लाकूड.
–सी (वि.) – शिसवी.

अबरक(-ख) (અબરક-ખ) (न.) – अभ्रक.
अबरू (અબરૂ) (स्त्री.) – भुवई.
अबलक(-की-ख-खी) (અબલક) (वि.) – चित्रविचित्र, रंगीबेरंगी.
अबसात (અબસાત) (अ.) – आत्ता.
अब(-भ)ळखा (અબ-ભ-ળખા) (स्त्री.) } – (१) इच्छा, अभिलाषा
–खो (पु.) } (२) डोहाळा.
अबाध (અબાધ) (वि.) – अबाधित.
अबाब (અબાબ) (पु.) – मुलीच्या लग्नाच्या वेळी करतात ती देण्याघेण्याची यादी.
अबारुं (અબારું) (न.) – अंदाधुंदी.
अबी (અબી) (अ.) – आत्ताच.
अबु(-बो)ध (અબુ-બો-ધ) (वि.) – (१) अज्ञान, समजूत न आलेले (२) मूर्ख (३) जगाचे ज्ञान नसलेले.
अबूझ (અબૂઝ) (वि.) – अबोध.
अबूर (અબૂર) (वि.) – पुष्कळ.
अबे (અબે) (अ.) – अरे ए.
–तबे (स्त्री.) – अब तबेची भाषा म्हणजे हिंदी.
अबोखा (અબોખા) (पु. ब. व.) – वीट, अरुची.
– खे पडवुं – (एखाद्या वस्तूचा) वीट येणे, अरुची वाटू लागणे.
अबोट (અબોટ) (पु.) – (१) सोवळेपणा (२) आंघोळ केल्याशिवाय जायचे किंवा शिवायचे नाही अशी जागा.
–देवो – पोतेऱ्याने सारवणे.
अबोटियुं (અબોટિયું) (न.) – सोवळ्याचे वस्त्र (तागाचे किंवा रेशमाचे).
अब्बा (અબ્બા) (पु.) – बाबा (विशेषतः मुसलमानात)
–जान – [फा.] (पु.) – बापाला उद्देशून प्रेमवाचक संज्ञा.
अब्बासी (અબ્બાસી) (वि.) – जांभळ्या रंगाचे.
अभक्षाभक्ष (અભક્ષાભક્ષ) (पु.) – अभक्ष्य भक्षण.
अभडावुं (અભડાવું) (अ. क्रि.) – (१) ओवळे होणे, शिवाशीव होणे (२) बिटाळशी होणे.
अभडायेलुं (અભડાયેલું) (वि.) – (१) शिवाशीव झालेले (२) अस्पृश्य–अपवित्र झालेले.
अभण (અભણ) (वि.) – न शिकलेले, निरक्षर.
अभर (અભર) (वि.) – (१) रिकामे, न भरलेले (२) गरीब.
अभराभरण (અભરાભરણ) (वि.) – (१) गरीबाचे भरणपोषण करणारा-री-रे (२) गरिबाचे भरणपोषण.
अभर(-ळ)खो (અભર-ળ-ખો) (पु.) – अभिलाषा.
अभराई(અભરાઈ) (स्त्री.) – (१) छोटी गची (२) लहानसा सज्जा
– उपर चडाववुं, मूकवुं – मनातून किंवा कामातून बाजूला काढणे, मनावर न घेणे.
अभरे भरवुं – समृद्ध करणे, भारून टाकणे.
अभव (અભવ) [सं.] (पु.) – पुनर्जन्माचा अभाव, मोक्ष.
अभागण(-णी) (અભાગણ-ણી) (वि. स्त्री.) – अभागिनी.
अभागियुं (અભાગિયું) (वि.) – अभागी.
अभाव (અભાવ) [सं.] (पु.) – (१) अस्तित्व नसल्याची अवस्था (२) अरुची.
– आववो – अरुची उत्पन्न होणे, तोंडाला मिठी बसणे.
अभावो (અભાવો) (पु.) – अरुचि, तोंडाला मिठी.
अभावा (અભાવા) (पु. ब. व.) – गरोदर स्त्रीला होणारे डोहाळे.
अभि(-भी)क (અભિ-ભી-ક) (वि.) – विषयासक्त, कामी.
अभिक्रम (અભિક્રમ) [सं.] (पु.) – (१) आरंभ (२) चढाई.
अभिगमन (અભિગમન) [सं.] (न.) – (१) कडे–पुढे जाणे (२) संभोग.
अभिचार (અભિચાર) [सं.] (पु.) – कोणाच्याही बाईटाकरिता मंत्रप्रयोग करण्याची क्रिया.
अभिजन (અભિજન) [सं.] (पु.) – (१) संबंधी जन, गणगोत (२) वंश, कुल.
अभिज्ञ (અભિજ્ઞ) [सं.] (वि.) – (१) अनुभवी (२) माहीतगार
– ज्ञात (वि.) – ओळखलेले.
– ज्ञान (न.) – (१) स्मृती, ओळख (२) ओळखीची खूण
अभिनव(-वुं) (અભિનવ) (वि.) – (१) अगदी नवे (२) शिकाऊ, कच्चे.
अभिनिविष्ट (અભિનિવિષ્ટ) [सं.] (वि.) – (१) मग्न, गुंतलेला-ली-ले (२) -च्या मागे निश्चयपूर्वक लागलेला-ली-ले (३) आग्रही.
अभिनिवेश (અભિનિવેશ) [सं.] (पु.) – (१) तन्मयता (२) आसक्ती (३) दृढनिश्चय (४) आग्रह, हट्ट.
अभिनिष्क्रमण (અભિનિષ્ક્રમણ) [सं.] (न.) – (१) बाहेर पडणें (२) संन्यास.
अभिभव (અભિભવ) [सं.] (पु.) – (१) पराजय (२) अनादर.
अभिमत (અભિમત) [सं.] (वि.) – (१) इष्ट (२) संमत.
अभियुक्त (અભિયુક્ત) [सं] (वि.) – (१) गुंतविलेले (२) नेमलेले (३) शत्रूंनी घेरलेले (४) (पुं.) आरोपी, प्रतिवादी.
अभियोग (અભિયોગ) [सं.] (पु.) – (१) निकट संबंध (२) दीर्घ उद्योग, चिकाटी (३) विद्वत्ता (४) हल्ला (५) आरोप, फिर्याद.
अभियोगी (અભિયોગી) (वि.) – (१) मग्न, रत (२) हल्ला करणारा (३) फिर्यादी.
अभिरूप (અભિરૂપ) [सं.] (वि.) – (१) अनुरूप, योग्य (२) देखणा-णी-णे (३) अतिशय प्रिय.

अभिलाख (અભિલાખ) (पु.) – (१) मनोकामना, अभिलाषा (२) उत्कट इच्छा.
–वुं (स. क्रि.) इच्छिणे.
अभिवाद (અભિવાદ) [सं.] (पु.) – (१) नमस्कार. (२) आरोप (३) उलट वादविवाद चालविणे.
–न (क) – नमस्कार.
अभिव्यक्ति (અભિવ્યક્તિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) प्रकटीकरण (२) स्पष्टता.
अभिहित (અભિહિત) [सं.] (वि.) – म्हटले गेलेले, नांव असलेलें.
अभीक (અભીક) [सं.] (वि.) – निर्भय.
अभीर (અભીર) [सं.] (पु.) – अहीर, गवळी.
अभींज (અભીંજ) (वि.) – न भिजणारे.
अभुक्त (અભુક્ત) [सं] (वि.) – (१) न खाल्लेलें (२) न भोगलेलें (३) उष्टे न केलेले.
अभोक(-ग) (અભોક-ગ) (पु.) – काव्याची शेवटची ओळ की ज्यात कवीचे नाव येते. (उदा० तुका म्हणे.)
–वाळवो – (१) कवीच्या नावाची शेवटची ओळ पुरी करणें (२) (काव्य) करणे.
अभ्यर्थना (અભ્યર્થના) [सं.] (स्त्री.) – प्रार्थना, विनंति.
अभ्यास पडवो – (१) संवय किंवा शिरस्ता पडणे (२) मध्येच शिक्षण बंद पडणे (३) मध्येच सवय किंवा शिरस्ता तुटणे
अभ्यासयोग (અભ્યાસયોગ) (पु.) – वारंवार चित्त स्थिर करण्याचा योग.
अभ्यासी (અભ્યાસી) – (१) (वि.) उद्योगी (२) (पु.) विद्यार्थी (३) पंडित.
अम (અમ) (सर्वनाम) – आम्ही ('अमे' चे संक्षिप्त रूप.)
अमत (અમત) [सं.] (वि.) – (१) विचारात न घेतलेले (२) मान्य न केलेले.
अमथुं (અમથું) (वि.) – (१) व्यर्थ (२) अकारण (३) फुकटचे, आयते.
अमन (અમન) (न.) – (१) शांति (२) सुखस्वास्थ्य.
–चमन (न.) – मौजमजा.
–सभा (स्त्री.) – शांतिसभा.
अमरख (અમરખ) (पु.) – (१) क्रोध, अमर्ष (२) असहिष्णुता (३) हेवा.
अमराई (અમરાઈ) (स्त्री.) – आमराई.
अमल (અમલ) [अ.] (पु.) – (१.) सत्ता, अधिकार (२) कारकीर्द, राज्यकारभार (३) कैफ किंवा नशा, कैफ आणणारी वस्तू.
–ऊतरवो – नशा उतरणे.
–करवुं – सांगितल्याप्रमाणे किंवा आज्ञेप्रमाणे आचार करणे.
–करवो – नशा करणे.
–चडवो – नशा चढणे.
–जोरी – (स्त्री.) सत्तेचा जोर.
–पाणी (न.) – नशापाणी.
अमली (અમલી) (वि.) – (१) अमलात आणलेले किंवा आणण्याचे. (२) सक्रिय (३) व्यसनी, सुस्त.
अमलो (અમલો) (पु.) – (१) अमलदाराची कचेरी (२) इमला, इमारती बांधकाम.
अमस्तुं (અમસ્તું) (वि.) – उगीच, अकारण.
अमळावुं (અમળાવું) (अ. क्रि.) – (१) आवळलें जाणे, पीळ पडणे (२) पोटात कळ येणे (३) घुसमटणे.
अमळाट (અમળાટ) (पु.) – (१) वळ (२) आकडी (पोटातली) (३) तोरा (४) बाकुडपणा.
अमान (અમાન) [अ.] (न.) – अभय, रक्षण.
–त (स्त्री.) – अनामत.
–तदारी [फा.] (स्त्री.) – (१) विश्वस्तपणा, पालकत्व (२) सचोटी.
अमानी (અમાની) (वि.) – निरभिमानी.
अमायिक (અમાયિક) (वि.) – निष्कपट.
अमारिघोषणा (અમારિઘોષણા) [सं.] (स्त्री.) – हिंसा करू नये अशी घोषणा.
अमारुं (અમારું) (सर्व.) – 'अमे' (आम्ही) चे षष्ठीचे एकवचन, आमचे.
अमास (અમાસ) (स्त्री.) – अमावास्या.
अमी (અમી) (न.) – (१) अमृत (२) गोडी (३) कृपा (४) थुंकी (५) मोल.
–दृष्टि, –नजर (स्त्री.) – कृपादृष्टी, प्रेमदृष्टी.
–निधि (पु.) – (१) अमृताचे भांडार (२) चंद्र.
–रस (पु.) – सुधारस, अमृतासारखा गोड रस.
अमीट (અમીટ) (वि.) – अनिमेष, पापणी न मिटतां लावलेली (दृष्टी)
अमीन (અમીન) [अ.] (वि.) – (१) विश्वासू (२) (पु.) रक्षक, पालक, विश्वस्त (३) लवाद, पंच (४) गावचा एक मोठा अधिकारी.
–गीरी – दारी [फा.] (स्त्री.) } (१) अमीन हा हुद्दा,
–नात [अ.]. **नी –** [फा.] (स्त्री.) } (२) अमीनचे वर्षासन.
अमीर (અમીર) [अ.] (पु.) – (१) सरदार, उमराव (२) अफघाणिस्तानचा राजा (३) खानदान किंवा धनिक कुटुंबाचा मुख्य मनुष्य.
–जादी (स्त्री) – अमिराची मुलगी.

–जादा (पु.) – अमिराचा मुलगा.
अमीराई(-त) (અમીરાઈ-ત) (स्त्री.) – (१) अमीरपणा (२) अमीर हा हुद्दा (३) अमिराचे वर्षासन.
अमीरी (અમીરી) (वि.) (१) अमिरासारखे (२) (स्त्री.) अमीरपणा.
अमु(-मूं)झावुं (અમુ-મૂંઝાવું) (अ. क्रि.) – (१) गोंधळून – घाबरून जाणें (२) बावरून जाणें (३) बुजणें.
अमू(-मूं)झण (અમૂ-મું ઝણ) (स्त्री.) – (१) गोंधळ (२) बावरलेली मनःस्थिती.
अमूर्छ-र्छित (અમૂર્છ-ર્છિત) [सं.] (वि.) – सावध.
अमूर्त(-र्त्त) (અમૂર્ત) (वि.) – (१) आकाररहित (२) अस्पष्ट.
अमूल, –क (અમૂલ–અમૂલક) [सं.] (वि.) – (१) मूळ नसलेले (२) निराधार.
अमू(-मो)लख (અમૂલખ) } (वि.) – अमूल्य, बहुमोल.
अमू(-मो)लुं (અમૂ-મો-લું) }
अमृतजडी (અમૃતજડી) (स्त्री.) – जीवन देणारी – मरण अटकावणारी वनस्पती.
अमे(-मो) (અમે-મો) (सर्व.) – (हुं) (मी)चे बहुवचन, आम्ही.
अम्मा (અમ્મા) (स्त्री.) – आई.
अम्लफळ (અમ્લફળ) (न.) – चिंच.
–वृक्ष (पु.) – चिंचेचे झाड.
–सार (पु.) – लिंबाचा रस.
अंब (અંબ) [सं.] (स्त्री.) – (१) आई (२) देवी.
अंबट (અંબટ) (वि.) – आंबट.
अंबष्ठ (અંબષ્ઠ) [स.] (पु.) – (१) ब्राह्मणापासून वैश्य स्त्रीला झालेला मुलगा (२) माहूत.
अंबळावुं (અંબળાવું) (अ. क्रि.) – पहा 'अमळावुं'.
अंबाजी (અંબાજી) (स्त्री.) – (१) अंबाभवानी (२) अंबाभवानीचे धाम – अबू.
अंबाट (અંબાટ) (पु.) – आंबणे (दात).
अंबाड (અંબાડ) (पु.) – डोळ्यांत तीव्र औषध घातले म्हणजे होणारी चुरचुर.
अंबाडियुं (અંબાડિયું) (न.) – गोवऱ्यांचा ढीग.
अंबाडी (અંબાડી) (स्त्री.) – अंबारी.
–नशीन (वि.) – अंबारीत बसलेला-ली-ले.
अंबाडो (અંબાડો) (पु.) – आंबाडा.
अंबार (અંબાર) (पु.) – ढीग, भांडार, अंबारी (धान्याची).
अंबावुं (અંબાવું) (अ. क्रि.) – आंबणे.
अंबोडियुं (અંબોડિયું) (न.) – कच्च्या कैरीचे वाळवून ठेवलेले काप.
अंबोडो (અંબોડો) (पु.) – केसांचा बांधलेला आंबाडा.
–लेवो – आंबाडा करून बांधणे.
–वाळवो – आंबाड्याची गाठ घालणे.
अंबोळवुं (અંબોળવું) (स. क्रि.) – (१) आंबविणे (२) वृद्धी करणे, वाढविणे.
अरक (અરક) (पु.) – अर्क, सत्त्व.
अरघवुं (અરઘવું) (स. क्रि.) – (१) पूजा करणे (२) (अ. क्रि.) शोभणे, योग्य होणे.
अरघियुं (અરઘિયું) (न.) – पूजेचे पात्र.
अरज (અરજ) (स्त्री.) – डोहाळे.
–पडवी – डोहाळे लागणे.
अरज (स्त्री.) – (१) अर्ज (२) फिर्याद, तक्रार.
–बेगी [फा.] (वि.) – अनेकांकडे अर्जी करणारा-री-रे.
–जी (स्त्री.) – (१) अर्ज, तक्रार (२) अर्ज लिहिलेला कागद.
अरजोळे (અરજોળે) (अ.) – (१) अधांतरी (२) अनिश्चितपणे
अरजोळो (અરજોળો) (पु.) – ओळंबा.
अरडूसी (અરડૂસી) (स्त्री.) – सो (पु.) – अडूळसा.
अरदास (અરદાસ) (स्त्री.) – अर्ज.
अरधुं (અરધું) (वि.) – अर्धे.
–धपंचाळ (वि.) – निम्मेशिम्मे.
अरबा (અરબા) (पु.) – (अरबांची) लढाई.
–ऊडवा – रागानें सामना देणें.
–पीने जवुं – हिमतीने विरोधाला टिकणे.
अरमान (અરમાન) [फा.] (स्त्री.) – (१) अभिलाषा (२) उमेद (३) आतुरता.
अरमार (અરમાર) (स्त्री.) – आरमार.
अरर (અરર) (अ.) – अरेरे!
अरल (અરલ) (वि.) – (१) निरोगी (२) जाडे, लठ्ठ (३) मूर्ख.
अरवा (અરવા) (पु.) – (१) आत्मा (२) अंतःकरण.
अरशदरश (અરશદરશ) (वि.) – हुबेहूब.
अरसपरस (અરસપરસ) (अ.) – परस्परांशी, एकमेकांशी.
अरसो (અરસો) (पु.) – (१) मुदत, काळ (२) अवसर, संधी.
अराखडुं (અરાખડું) (न.) – आराखडा.
अराग (અરાગ) (पु.) – (१) अप्रीती (२) बेबनाव.
अराम (અરામ) (वि.) – बिनव्याजी.
अरावलि (અરાવલિ – લી, – ળી) (स्त्री.) – (चाकाच्या) आरांची रांग.
अरीठुं (અરીઠું) (न.) – रिठा.
अरीसो (અરીસો) (पु.) – आरसा.
अरुचतुं (અરુચતું) (वि.) – न रुचणारे.
–वुं (अ. क्रि.) – न रुचणे, अरुची होणे.
अरुणिमा (અરુણિમા) [सं.] (स्त्री.) – लाली.

अरुपरु (અરુપરુ) (अ.) – इकडेतिकडे, मागेपुढे.
अरुं (અરું) (अ.) – (१) जवळ (२) इकडे, ह्या बाजूला.
अरे (અરે) – (१) (स्त्री.) काळजी, फिकीर (२) हाय (३) (अ.) आश्चर्य, दुःख, चिंता, क्रोध इ. सूचक उद्‌गार.
अरेकार(-रो (અરેકાર-રો) (पु.) – 'अरे' असा उच्चार.
अरेराट – राटी (અરેરાટ) (पु.) (स्त्री.) – फिकीर, चिंता.
अरोडुं (અરોડું) (न.) – डो (पु.) – कपाशीचा खुडवा.
अर्गला(-ली) (અર્ગલા-લી) (स्त्री.) लहान आडणा.
अर्बुद (અર્બુદ) [सं.] (पु.) – (१) बादळ (२) दशकोटी संख्या (३) अबू पर्वत.
अलकमलक (અલકમલક) (पु.) – कुठला तरी दूरचा देश, आटपाट नगर.
अलकाब (અલકાબ) [अ.] (पु.) – किताब, पदवी.
अलक्त (અલક્ત) [सं.] (पु.) – अळीता.
अलख (અલખ) (वि.) – (१) अज्ञेय (२) (पु.) ब्रह्म.
– जगाववी – 'अलख' घोष करणे, तसा घोष करून भीक मागणे.
– निरंजन – अज्ञेय निर्गुण ब्रह्म.
अलखत (અલખત) (स्त्री.) – दौलत, धन.
अलखतियुं (અલખતિયું) (वि.) – धनवान.
अलग (અલગ) (वि., अ.) – वेगळे, दूर.
अलगत (અલગત) (स्त्री.) – (१) अगत्य (२) धडा, उदाहरण.
अलगार (અલગાર) [तु.] (स्त्री.) – ओळ, पंक्ती.
अलगारी (અલગારી) (वि.) – शोकीन (२) मस्त (३) मनस्वी.
अलगोजा (અલગોજા) (न.) – अलगूज.
अलछ, अळछ(-श) (અલછ, અળછ-શ) (स्त्री.) – गरिबी.
अल(-ळ)तो (અલ-ળ-તો) – अळीता.
अलज्ज (અલજ્જ) [सं.] (वि.) – निर्लज्ज.
अलपतुं (અલપતું) (वि.) – (१) न दडलेले (२) आलाप काढणारे.
अलपवुं (અલપવું) (स. क्रि.) – आलाप काढणे, गाणे.
अलप(-पा)वुं (અલપ-પા-વું) (अ. क्रि.) – दडणे, छपणे.
अलफा (અલફા) [फा.] (पु.) – फकिराचा झगा.
अलफाऊ (અલફાઊ) (वि.) – निरुपयोगी, फालतु.
अलबत – त्ता (અલબત-ત્તા) (अ.) – अलबत, खचित, जरूर.
अलबुं (અલબું) (वि.) – कठीण.
अलबेलुं (અલબેલું) (वि.) – फाकडे, इश्कबाज, प्रणयी.
अलभ (અલભ) (वि.) – अप्राप्य.
अलमस्त (અલમસ્ત) [फा.] (वि.) – मदमस्त, आपल्या मस्तीत गुंग (२) मल्लासारखे, धष्टपुष्ट.
अलमारी (અલમારી) [पो.] (स्त्री.) – (१) भिंतीतले कपाट, फडताळ.
अलवण (અલવણ) [सं.] (वि.) – बिनमिठाचे, अळणी.
अलववुं (અલવવું) (अ. क्रि.) – चूप – मुकाट राहणे.
अलवाई (અલવાઈ) (वि. (स्त्री.) – एकदोन महिन्यांचे वत्स असलेली गाय किंवा म्हैस.
अलवान (અલવાન) [अ.] (न.) – कांबळे, बिनकिनारीची शाल.
अलवे (અલવે) (अ.) – मजेने, गमतीने.
अलस (અલસ) [सं.] (वि.) – (१) आळशी (२) थकलेले (३) मंद.
– गति (स्त्री.) – मंदगती.
– मति (स्त्री.) – मंदमती.
– अलसा (स्त्री.) – गोगलगाय.
अलसावुं (અલસાવું) (अ. क्रि.) – (१) आळसावणे (२) थकून जाणे.
अलंग (અલંગ) (अ.) – दूर, अलग.
अलंगळलंग (અલંગળલંગ) (अ.) – अधांतरी, बिनाधार.
अलंबुद्धि (અલંબુદ્ધિ) [सं.] (स्त्री.) – आहे त्यात संतोष मानण्याची वृत्ती, संतोषवृत्ती.
अला (અલા) [अ.] (स्त्री.) – समृद्धी.
अलाउ (અલાઉ) (वि.) – (१) वेगळे (२) बिनमाहितीचे.
अलाको(-खो) (અલાકો-ખો) [अ.] (पु.) – इलाखा, प्रांत.
अलाखो (पु.) – लोभ, अभिलाषा.
अलाधव (અલાધવ) [सं.] (१) गौरव (२) वाल्हाळ.
अलाणवुं (અલાણવું) (अ. क्रि.) – (उंट) ओरडणे.
अलाणी (અલાણી) (स्त्री.) – विहिरीतून मोट खेचताना बैलांनी चालायची उतरती वाट, वरोटा.
अलाणुं (અલાણું) (वि.) – (१) हा–ही–हे (२) अमुक.
– फलाणुं (वि.) – अमुकतमुक.
अलात (અલાત) [सं.] (न.) – (१) कोलीत (२) मशाल.
– चक्र (न.) – कोलीत गोल गोल फिरविले असता होणारे चक्र.
अलाद (અલાદ) [अ.] (वि.) – निर्धन, दीन.
अलान (અલાન) [सं.] (न.) – हत्ती बांधून ठेवण्याचा खांब, दोर, साखळी वगैरे.
अलापचारी (અલાપચારી) (स्त्री.) – मागे राहून कळ लावून दंगा उडविणे.
अलाबला (અલાબલા) (स्त्री.) – (१) इडापिडा, भूतबाधा (२) पीडा, उपाधी.
अलाबु(-बू) (અલાબુ-બૂ) [सं.] (स्त्री.) – कडू भोपळा, तुंबा.
अलामत (અલામત) [अ.] (न.) – खूण, चिह्न.
अलायची (અલાયચી) (स्त्री.) – एक जातीचे जिरगे (बारीक) भात.
अलायदुं (અલાયદું) [अ.] (वि.) – आगळे, न्यारे, भिन्न.

अलायो (અલાયો) (वि.) (पु.)–देवाला सोडलेला पोळ.
अलार (અલાર) (स्त्री.)–ओळ, पंक्ती.
अलाव (અલાવ) (पु.)–आलाव्यात नाचण्यासाठी पेटविलेले निखारे.
अलावडुं (અલાવડું) (वि.)–(१) खोटेनाटे सांगून चिथावणारे (२) चहाडखोर (३) थापेबाज (४) (न.) खोटेनाटे (५) चहाडी-चुगली (६) थाप.
–डावेडा (पु. ब. व.)–खोटेनाटे–चहाडी चुगली करीत राहण्याची सवय.
–डांखोर (वि.)–तशी सवय असणारा–री–रे.
अलावा (અલાવા) [अ.] (न.)–शिवाय, व्यतिरिक्त.
अलाहिदुं (અલાહિદું) (वि.)–वेगळे, निराळे.
अलियानी (અલિયાની) (वि.)–उच्च कुळीचे, खानदानी.
अलील (અલીલ) (वि.)–अति दुर्बळ प्रकृतीचे.
अलीलख (અલીલખ) (वि.)–मोठ्या संख्येचे.
अलू(-लू)खडुं (અલૂ-લૂખડું) (न.)–अळवीचा कंद.
अलूणुं (અલૂણું) (वि.)–(१) अळणी (२) भुकेले (३) (न.) मीठ न खाण्याचें व्रत.
अलूणां (અલૂણાં) (न. ब. व.)–मीठ न खाण्याच्या व्रताचे दिवस.
अलेक (અલેક) [अ.] (न.)–सुका सरळ ठेवून गलबत हाकारणे.
अलेखुं (અલેખું) (वि.)–(१) लेख करून (लिहून) न घेतलेले (२) निष्फळ.
–खे (अ)–(१) वाया, निष्फळ (२) बहुत.
अलेखेल (અલેખેલ) (अ.)–या खेपेस
अलेणुं (અલેણું) (न.), **अलेणाभाव** (અલેણાભાવ) (पु.)–देण्याघेण्याचा संबंध नसणे, बेबनाव.
अलेतुं (અલેતું) (वि.)–बेअकली, पोरकट.
–ताई (स्त्री.)–पोरकटपणा.
अलेल (અલેલ) (वि.)–(१) अंदाधुंदी असलेले, अव्यवस्थित. (२) बिनअंदाजी.
–टप्पु (वि.)–(१) अंदाजपंचे ठोकणारा.
अलैयांबलैयां (અલૈયાં બલૈયાં) (न. ब. व.)–'इडापिडा टळो' म्हणून तोंडावरून हात ओवाळतात ते.
अलोक (અલોક) [सं.] (वि.)–(१) अलौकिक (२) अदृश्य.
अलोक्य (અલોક્ય) [सं.] (वि.)–(१) अदृश्य (२) लौकिक म्हणजे नेहमीच्या रिवाजाचे नव्हे असें (३) पुण्य लोक प्राप्त करण्याला बाधक.
अलोप (અલોપ) (अ.)–अदृश्य, लुप्त.
अल्पावुं (અલ્પાવું) (अ. क्रि.)–(१) कमी होणे, घटणे (२) आंखडणे.
अल्या(-ल्यो) (અલ્યા-લ્યો) (संबोधन)–लेका.
अल्ला (અલ્લા) (अ.) (पु.)–ईश्वर.
–एक बदाम थवुं–पुरते गरीब बनणे.
–नी गाय,–गावडी–अल्लाची गाय, अत्यंत गरीब (सालस) माणूस.
–हु अकबर–ईश्वर सर्वांहून महान आहे.
अल्लाई (અલ્લાઈ) (वि.)–ईश्वरासंबंधींचे (२) भोळेभाबडे.
–कारखानुं–रामभरोसे (भोळा) कारभार
अल्ला कोटे वळगवी–बरे करायला जाता बुरे होणे, पीडा होणे.
अल्लायो (અલ્લાયો) (पु.)–भोळाभाबडा माणूस, अवलिया.
अवकरा (અવકરા) (स्त्री.)–उलटा परिणाम, अवक्रिया.
अवकळा (અવકળા) (स्त्री.)–अस्वस्थता, व्याकुळता.
अवकात (અવકાત) [अ.] (स्त्री.)–ताकद, कुवत.
अवकाश (અવકાશ) [सं.] (पु.)–(१) पोकळी, आकाश (२) प्रसंग, संधी (३) क्षेत्र (४) फुरसत.
अवकाळी (અવકાળી) (वि.)–कुयोगाचे, भलत्या काळाचे.
अवकीर्ण (અવકીર્ણ) [सं.] (वि.)–पसरलेले (२) चुरा चुरा झालेलें.
अवक्रिया (અવક્રિયા) [सं.] (स्त्री.)–(१) उलटा परिणाम (२) नुकसान.
अवखोडवुं (અવખોડવું) (स. क्रि.)–निर्भर्त्सना–निंदा करणे.
अवगणवुं (અવગણવું) (स. क्रि.)–अवगणना करणे, लक्ष न देऊन अपमानित करणे; अवज्ञा करणे.
अवगत (અવગત) [सं.] (वि.)–माहीत, ज्ञात (२) अवगतीला गेलेले.
अवगति (અવગતિ) [सं.] (स्त्री.)–नीच दशा.
अवगतियुं(-क) (અવગતિયું-ક) (वि.)–अवगतीला गेलेले.
अवगुणियुं–अवगुणी (અવગુણિયું, અવગુણી) (वि.)–(१) दुर्गुणी (२) कृतघ्न.
अवगुंठन (અવગુંઠન) [सं.] (न.)–आच्छादन, झाकण (२) बुरखा.
अवघड (અવઘડ)–(१) (वि.) कठीण, (२) (स्त्री.) कठीणपणा, असुगमता.
अवचिह्न (અવચિહ્ન) [सं.] (न.)–अशुभचिह्न, अपशकुन.
अवजश (અવજશ) (न.)–अपयश.
अवजोग (અવજોગ) (पु.)–अशुभ मुहूर्त.
अवटंक (અવટંક) (स्त्री.)–उपनाम, आडनाव.
अवटावुं (અવટાવું) (अ. क्रि.)–(१) रखडणे (२) (पोटात) कळ उठणे (३) घोटून एकजीव होणे.
अवड (અવડ) (वि.)–फार काळ वापरात नसलेले.
अवडचवड (અવડચવડ) (वि.)–अरबटचरबट.

अवढव (અવઢવ) (न.) – (१) डगमग, अस्थिरपणा (२) (स्त्री.) मनची इच्छा.

अवण (અવણ) (वि.) – चारी वर्णांच्या बाहेरचे, नीच.

अवध (અવધ) (स्त्री.)–अवधी.

अवध (पु.)
–**पुरी** (स्त्री.) } – अयोध्या.

अवधान (અવધાન) [सं.] (न.) – (१) लक्ष, एकाग्रता (२) काळजी.

–**वश** (वि.) – स्मरणात ठेवलेले.

अवधारणा (અવધારણા) [सं.] (स्त्री.) – (१) निर्णय-निश्चय करणे (२) मर्यादा ठरविणे.

अवधि (અવધિ) [सं.] (पु., स्त्री.) – (१) मर्यादा, हद्द. (२) शेवट, कमाल (३) निश्चित वेळ.

–**करवी** – कमाल करणे.

–**थवी** – कमाल होणे.

–**बांधवी** – मर्यादा निश्चित करणे.

–**होवी** – (कोणत्याही बाबतींत) टोक किंवा पराकाष्ठा गाठलेली असणे.

अवधिए – अवधे – पहोंचवुं – म्हातारे होणे, वय होणे.

–**मरवुं** – योग्य वयाला मरणे.

अवनवुं (અવનવું) (वि.) – (१) अगदीं नवीन (२) नवनव्या प्रकारचे (३) विचित्र, अद्भुत.

अवनीमंडळ (અવની મંડળ) (न.) – सारी पृथ्वी.

अवयोग (અવયોગ) [सं.] (पु.) – अशुभ मुहूर्त, वाईट वेळ.

अवर (અવર) [सं.] (१) (सर्व.) इतर (२) (वि.) दुसरे (३) कनिष्ठ, हलके.

–**ज** (वि.) – अनुज, मागाहून जन्मलेला-ली-ले.

अवरजवर (અવરજવર) (पु., स्त्री.) – येजा, रहदारी.

अवरावुं (અવરાવું) (अ. क्रि.) – (१) झाकले जाणे, लपविले जाणे (२) वश होणे, ताब्यात येणे.

अवरेख (અવરેખ) (अ.) – खचित.

अवल (અવલ) [अ.] (वि.) – (१) पहिले, मुख्य (२) उत्तम.

–**अर्जी** (स्त्री.) दाव्याचा पहिला अर्ज, फिर्याद.

–**आखर** (अ.) – अथपासून इतिपर्यंत.

–**थी** (अ.) – पहिल्यापासून

–**मंजल** (स्त्री.) – (१) दफन (२) (पारशांची) स्मशानयात्रा ('पायदस्त').

–**साल** (स्त्री.) – पहिले वर्ष (२) नवे वर्ष.

–**सिलक** (स्त्री.) – (१) श्रीशिल्लक (२) व्यापार किंवा पेढी सुरू करण्यावेळचे भांडवल.

अवलंबवुं (અવલંબવું) (१) (स. क्रि.) अवलंबणे, आधार ठेवणे, आधाराने राहणे (२) (अ. क्रि.) लटकणे.

अवलेह (અવલેહ) [सं.] (पु.) – चाटण.

अवश (અવશ) [सं.] (वि.) – (१) परतंत्र (२) लाचार.

अवशुकन (અવશુકન) (पु.) – अपशकुन.

अवशिष्ट (અવશિષ્ટ) [सं.] (वि.) – उरलेले.

अवसर (અવસર) [सं.] (पु.) – (१) संधी (२) वेळ (३) बराबाईट प्रसंग.

–**पाणी** – मरणभोजन.

अवसात (અવસાત) (अ.) – (१) आत्ता, या क्षणी (२) एकाएकी.

अवसात (અવસાન) [सं.] (न.) – (१) बंद पडणें, थांबणे (२) मरण (३) हद्द, शेवटची मर्यादा.

अवळचंडाई (અવળચંડાઈ) (स्त्री.) – कर-नकरीचा वसा (सांगितले त्याच्या उलटे करण्याची प्रवृत्ती).

–**चंडु** (वि.) – (१) सांगितले की त्याच्या उलट करणारे (२) मस्तीखोर, द्वाड.

–**पंचक** (न.) – (१) वरचेवर तीच तीच विटंबना सोसावी लागणे. (२) (लाक्ष.) बरे करायला जाता वाईट होणे, उलटे होणे.

–**वाणी** (स्त्री.) – (१) वाच्यार्थाच्या उलट अर्थ सूचित करणारी बोली, व्यंग्यार्थक शब्द (२) गूढ वाणी (३) अशुभ वाणी (४) वांकडे बोल.

–**सवळ** (अ.) – उलटसुलट.

–**ा सवळी** (अ.) – उलटेसुलटे.

अवळाई (અવળાઈ) (स्त्री.) – (१) वाकुडपणा (२) सांगितले त्याच्या उलट करण्याची सवय (३) हट्टीपणा.

अवळियुं (અવળિયું) (न.) – बरोबर न बसणारे – आत जाणारे झाकण.

अवळको (અવળકો) (पु.) – तडफड.

अवळुं (અવળું) (वि.) – (१) उलटे (२) वाकडे, आडवे, विरुद्ध (३) चुकीचे.

–**करवुं** – (१) उलट करणे, वाकडे करणे. (२) फिरवून टाकणे. (३) बिघडवून टाकणे.

–**सवळुं** (वि.) – उलटेपालटे.

अवळा करवा – थवा (रुपिया) – खोट येणे.

अवळा पाटा देवा – बांधवा – बंधाववा – (१) भलता रस्ता दाखविणे, भ्रमात टाकणे.

अवळा – अवळे हाथे – पूजेला ! – गेल्या जन्मी पाप केले होते !

अवळु पडवुं – उलटे वाटणे किंवा ठरणे.

अवळुं मों करवुं–(१) रुसणे (२) तोंड वाकडे करणें (३) दुर्लक्ष करणे, नापसंती दर्शविणे.
अवळे मोढे पडवुं–(१) तोंडावर (खाली तोंड होऊन) पडणे (२) आजारी पडणे.
अवळे पाने चूनो देवडाववो–इच्छेविरुद्ध काम करवून घेऊन मागाहून त्रास देणे.
अवळे हाथे देवी–जोराने धपाटा किंवा थप्पड मारणे.
अवाई (અવાઈ) (स्त्री.)–आवई, अफवा.
अवाक (અવાક) [सं.] (वि.)–मूक, स्तब्ध, स्तिमित.
अवाक (वि.)–निःसत्त्व, चिकटपणा नसलेले.
अवाची (અવાચી) (स्त्री.)–(१) उचकी (२) घोट घेताना किंवा रडताना होणारा 'घुट्‌क' असा गळ्यातील आवाज.
अवाज (અવાજ) [फा.] (पु.)–(१) मोठ्याने काढलेला आवाज, नाद.
–**उठाववो**–(१) मोठ्या आवाजात बोलणे (२) आपले म्हणणे जोराने जाहीर रीत्या मांडणे.
–**उतरी जवो**–गाण्याजोगा कंठ न राहणे.
अवाजी (અવાજી) (वि.)–(१) आवाज असणारा-री-रे (२) (पु.) तोफ–बंदूक उडविणारा-री-रे (३) गाण्याचा कंठ.
अवाट (અવાટ) (वि.)–(१) वाट–रस्ता न पडलेला-ली-ले. (२) (स्त्री.) चुकीची वाट (३) अनीती.
अवाडुं (અવાડું) (न.)–बागुलबुवा.
अव्हा(व्हे)डो (અવ્હા-વ્હે-ડો) (पु.)–ढोरांना पाणी पिण्याकरिता केलेले विहिरीजवळचे कुंड.
अवाढ (અવાઢ) (वि.)–(१) कापता न येण्याजोगे (२) बोथट (३) उसाची पड (जमीन).
अवाण (અવાણ) (स्त्री.)–(१) (बैलाची) हिंडण्या–फिरण्याची चाल (२) त्याच्या चालीवरून ओळखायची जात किंवा गुण.
–**वुं** (स. क्रि.)–चालीवरून पारख करणे.
अवारनवार (અવારનવાર) (अ.)–(१) कधी कधी, प्रसंगोपात्त (२) पाळीपाळीने
अवावरुं (અવાવરું) (वि.)–फार दिवसांपासून वापरात नसलेले.
आवाळु (અવાળુ) (पु. न.)–(१) हिरडी (२) लाळ उत्पन्न करणारा मांसपिंड.
–**आववुं**–हिरडी सुजणे.
अवांतर (અવાંતર) (वि.)–(१) आतील (२) मध्ये आलेले (३)–च्या आत समाविष्ट (४) इतर, अगांतुक.
अविकळ (અવિકળ) [सं.] (वि.)–(१) अखंड (२) व्यवस्थित (३) व्याकुळ न झालेले–न घाबरलेले.
अविचळ (અવિચળ) [सं.] (वि.)–(१) न चळणारे–ढळणारे, स्थिर.
अविरल (અવિરલ) [सं.] (वि.)–(१) विरळ नसणारे (२) घट्ट, गाढ (३) अखंड.
अविलंब (અવિલંબ) [सं.] (वि.)–(१) विना उशीराचे (२) (पु.) विलंबाचा अभाव.
अवेज (અવેજ) (पु.)–(१) मोबदला, घेतलेल्या मालाच्या किंमतीचा बदला माल (२) डबोले, पैसा.
–**जी** (वि.)–(१) बदल्या, तात्पुरता (२) (स्त्री.)–च्या बदली असणे.
अवेध (અવેધ) (वि.)–अव्यंग.
अवेर (અવેર) (पु.)–(१) देखरेख, दाब, काबू (२) विवेकाने वापर करणें, सुव्यवस्था (३) काटकसर (४) आवर, आटोप.
–**वुं** (स. क्रि.)–(१) सुव्यवस्थित ठेवणे, आवरणे (२) संभाळणे, जतन करणे. (३) काटकसर करणे.
अवे(-वै)र (न.)–वैराचा अभाव, प्रेम.
–**निष्ठा** (स्त्री.)–वैराच्या विरुद्धही अवैराचा उपयोग करण्याची श्रद्धा.
अवेरुं (અવેરું) (वि.)–(१) अल्लड, भाबडे (२) घाबरट.
अवेराट (અવેરાટ) (पु.)–घबराट.
अवेव (અવેવ) (पु.) अवयव.
अवेला (અવેળા) (स्त्री.)–भलती वेळ.
–**ळु** (अ.)–भलत्या वेळी (२) अधांतरी.
अवैध (અવૈધ) (सं.) (वि.)–(१) विधीशिवायचे, नियमाविरुद्ध (२) शास्त्राने मान्य न केलेले, निषिद्ध (३) घटनेच्याविरुद्ध.
अशग (અશગ) (वि.)–आचळ नसलेले.
अशन (અશન) [सं.] (न.)–खाणे, भोजन.
अशनाई (અશનાઈ) (स्त्री.)–(१) स्नेहसंबंध, भाईचारा (२) चाळा.
अशरण (અશરણ) [सं.] (वि.)–निराधार.
–**शरण** (वि.)–निराधाराचा आधार (ईश्वर).
अशरफी (અશરફી) [अ.] (स्त्री.)–सोन्याची मोहोर.
अशराफ (અશરાફ) [अ.] (वि.)–अश्राप, निष्पाप, इमानी, कुलीन.
–**फी** (स्त्री.)–कुलीनता, इमानदारी (२) सुजनता.
अशरीरिणी (અશરીરિણી) [सं.] (वि.) (स्त्री.)–दैवी (वाणी)
अशर्म (અશર્મ) [सं.] (वि.)–(१) दुःखी (२) (न.) दुःख, अस्वस्थता.
अशंक (અશંક) [सं.] (वि.)–शंकारहित, निःशंक.
अशास्त्र(-स्त्रीय) (અશાસ્ત્ર-સ્ત્રીય) [सं.] (वि.)–(१) शास्त्रविरुद्ध, अविहित (२) शास्त्राशी संबंध नसलेले, शास्त्रशुद्ध नसलेले, लौकिक.
अशो-(षो) (અશો-ષો) [फा.] (वि.)–पवित्र, शुद्ध.

–ई (स्त्री.)–पावित्र्य.
अश्कर (અશ્કર) (अ.)–बहुतकरून.
अश्वतर (અશ્વતર) (पु.)–खेचर.
–री (स्त्री.)–खेचरी.
अष्टंपष्टं (અષ્ટંપષ્ટં) (अ.)–वेडेवाकडे, वाटेल तसे, खरेखोटे.
अष्टावुं (અષ્ટાવું) (अ. क्रि.)–(१) दुःखीकष्टी होणे (२) पस्तावणे.
असबाब (અસબાબ) [अ.] (पु.)–सामानसुमान.
असमज (અસમજ) (स्त्री.)–समजुतीचा अभाव.
–णुं (वि.)–समज नसलेले.
–जूत, –जूती (स्त्री)–(१) गैरसमज (२) बेबनाव.
असमातुं (અસમાતું) (वि.)–(१) न मावण्याजोगे, न मावणारे (२) कोठेही न सामावू शकणारे.
असर (અસર) [अ.] (स्त्री.)–(१) परिणाम, छाप (२) भावना.
–तळे आववुं (स्त्री.) (-ची)–छाप पडणे.
–पडवी–प्रभाव पडणे, परिणाम होणे.
–कारी, –कारक (वि.)–परिणामकारक.
असरार (અસરાર) [अ.] (न.)–(१) कानगोष्ट (२) रहस्य.
असल (અસલ)–(१) (वि.) मूळ (२) प्राचीन (३) उत्तम (४) खरे, सच्चे (५) (अ.) प्रथम.
–ता (स्त्री.)–सच्चाई, खरेपणा.
–नुं / असली } (वि.)–पूर्वीचे, जुने, मूळ.
असवर्ण (અસવર્ણ) [सं.] (वि.)–भिन्न वर्णाचे–जातीचे
असवार (અસવાર) [फा.] (पु.)–स्वार.
–री (स्त्री.)–स्वारी.
असह (અસહ) (वि.)–दुःसह.
असहाय (અસહાય) [सं.] (वि.)–निराधार, एकले.
असाच (અસાચ) (वि.)–(१) खोटे, असत्य (२) क्षणभंगुर.
असाचवट (અસાચવટ) (न.)–अप्रामाणिकता.
असामयिक (અસામયિક) [सं.] (वि.)–(१) समयाला–प्रसंगाला धरून नसलेले, अप्रासंगिक (२) निश्चित काळवेळ नसलेले.
असारो (અસારો) (पु.)–पीळ दिलेला रेशमाचा धागा.
असांसतुं (અસાંસતું) (वि.)–धीर नसलेलें, अधीराईमुळे बावरलेले.
असीम (અસીમ) [सं.] (वि.)–निःसीम, अमर्याद.
असील (અસીલ) [अ.] (वि.)–(१) कुलीन (२) सालस (३) (पु.) पक्षकार.
असुख (અસુખ) (सं.) (न.)–(१) बेचैनी (२) दुःखावस्था.
–काकारी (स्त्री.)–बेचैनी, आजारीपणा.
असूम (અસૂમ) (वि.)–उदार.
असूयाळु (અસૂયાળુ) (वि.)–मत्सरी, हेवेखोर.
असूर(-रुं) (અસૂર-રું) (अ.)–उशीरा.
असेमसे (અસેમસે) (अ.)–या ना त्या मिषाने.
अस्तरियुं (અસ્તરિયું) (न.)–सोन्याची मोहोर 'स्टर्लिंग'.
अस्तरो / अस्त्रो } (અસ્તરો, અસ્ત્રો) [फा.] (पु.)–वस्तरा.
अस्तु (અસ્તુ) [सं.] (अ.)–(१) बरे असो (२) 'तुझ्या इच्छेप्रमाणे होवो' या अर्थाचे उद्‌गार.
अस्थ (અસ્થ) (न.)–हाड.
अस्थायी (અસ્થાયી) [सं.] (वि.)–(१) न टिकण्याजोगे, चंचळ (२) कायम नसलेला-ली-ले.
अस्थि (અસ્થિ) [सं.] (न.)–(१) हाड (२) (न. ब. व.) प्रेत जाळल्यानंतर राहिलेल्या अस्थी.
–नांखवां, पधरावबां–मेलेल्याच्या अस्थी तीर्थात वा नदीत बोळविणे.
–पं(पिं)जर (न.)–हाडांचा सापळा.
–मय (वि.)–केवळ हाडे राहिलेला-ली-ले.
अस्वर (અસ્વર) [सं.] (वि.)–(१) मंद किंवा खराब आवाजाचा-ची-चे (२) (पु.) व्यंजन.
अस्वरित (અસ્વરિત) [सं.] (वि.)–न फुटलेला (शब्द), अनुच्चारित.
अहक (અહક) (पु.)–(१) हक्काचा अभाव (२) (वि.) बिगरहक्काचा, गैरवाजवी.
अहमो (અહમો) (पु.)–(१) ताप, उकाडा (२) क्षुब्धता.
अहसान (અહસાન) [अ.] (न.)–'अहेशान' पहा.
अहालेक (અહાલેક) (पु.)–(१) आल्हख (२) (लाक्ष.) (स्त्री.) प्रचाराकरिता केलेली कोणतीही भावनोत्पादक घोषणा.
अहीर (અહીર) (पु.)–गवळ्यांची एक जात.
अहीं, अहींया (અહીં, અહીંયા) (अ.)–येथे.
–थी–येथून
अहींकणे (અહીંકણે)–या ठिकाणीं.
अहींतहीं (અહીંતહીં) (अ.)–येथेतेथे, इकडेतिकडे.
अहेत (અહેત) (न.)–प्रेमाचा अभाव.
अहेतु / अहेतुक } (અહેતુ, અહેતુક) (वि.)–(१) हेतूशिवाय किंवा कारणाशिवायचे, स्वाभाविक (२) निष्प्रयोजक (३) निष्काम.
अहेवाल (અહેવાલ) (पु.)–वृत्तांत, अहवाल.
अहेशा(-सा)न (અહેશા-સા-ન) (न.)–उपकार, आभार.
–मंद (वि.)–आभारी, कृतज्ञ.
अहोबुद्धि (અહોબુદ્ધિ) [सं.] (स्त्री.)–(१) आश्चर्यकारक बुद्धी (२) (कटाक्षाने) मंद बुद्धी.

अहोभाव (અહોભાવ) (पु.) – (१) आश्चर्याचा भाव (२) स्तुती, वाखाणणी.
अहोहो (અહોહો) (अ.) – आश्चर्य, करुणा, स्तुती, खेद इ. दर्शविणारा उद्गार.
अळ (અળ) (न.) – कळ, युक्ति-प्रयुक्ती.
अळखामणुं (અળખામણું) (वि.) – (१) मान नसलेले (२) अप्रिय, नावडते.
अळगुं (અળગું) (वि.) – (१) दूरचे, टोकाचे (२) वेगळे, निराळे, न्यारे.
अळगुं (न.) – विटाळ, रजोदर्शन.
 – **चडवुं** – (१) ठरलेल्या मुदतीत विटाळ न जाणे (२) गर्भ राहणे.
 – **बेसवुं** – विटाळशी बसणे.
अळछ(श) (અળછ–શ) (स्त्री.) – (१) दारिद्र्य, निर्धनता (२) कचरा ढीग.
अळतो (અળતો) (पु.) – अळीत्याचा लाल रंग.
अळदावुं (અળદાવું) (अ. क्रि.) – थकून लोळागोळा होऊन जाणे, पिळवटून जाणे.
अळप (અળપ) (वि.) – बडबड्या–डी–डे (२) दंगेखोर, खोडकर.
अळपझळप (અળપઝળપ) – (१) (स्त्री.) हावभाव (२) (वि.) अंधुकअंधुक.
अळपावुं (અળપાવું) (अ. क्रि.) – पहा 'अलपावुं', लपणे.
अळफसळफ (અળફસળફ) (वि.) – दिसले न दिसलेसे, होते–नव्हतेसे.
अळवी (અળવી) (स्त्री.) – आळूचा गड्डा.
अळवीतरुं (અળવીતરું) (वि.) – (१) दंगेखोर, खोडकर (२) (न.) खोडकरपणा.
अळशी(-सी) (અળશી–સી) (स्त्री.) – अळशीचे (जवस) बी
 – **युं** (न.) – अळशीचे (जवसाचे) तेल.
अळसावुं (અળસાવું) (अ. क्रि.) – आळसणे, आळसावून काम न करणे.
अळसाणुं (અળસાણું) (वि.) – (१) आळसट, जड (२) थकलेले (३) अडून पडलेले.
अळंबो (અળંબો) (पु.) – पावसाळ्यात उगवणारी छत्रीसारखी वनस्पती, अळंबी (कोकणी).
अळाई (અળાઈ) (स्त्री.) – घामोळी.
 – **करडवी** – घामोळ्यांची खाज सुटणे.
 – **नीकळवी** – घामोळया होणे.
 – **बेसवी** – घामोळ्या नाहीशा होणे.
अळावो (અળાવો) (पु.) – (१) फास. (२) उपकार.
 – **अळवातळे आववुं** (अ. क्रि.) – ओशाळे होणे.
अळांसवुं (અળાંસવું) (स. क्रि.) – मातीचे कोरे भांडे स्वयंपाकात वापरण्याला घेण्यापूर्वी त्याला आतील बाजूने तेल चोपडणे.
अळुखडुं (અળુખડું) (न.) – अळूचा गड्डा.
अंशक (અંશક) [सं.] (पु.) – (१) भागीदार (२) वारस.
अंशभागी (અંશભાગી) [सं.] – (१) (वि.) भाग मिळण्याचा हक्क असलेला – ली – ले. (२) (पु.) हिस्सेदार.
अंशिक (અંશિક)[सं.] (वि.) – थोडे, थोड्या हिश्शाचे.
अंशीजन (અંશીજન) [सं.] (पु.) – देवअंशी मनुष्य.

आ (આ)

आ (सर्व०) – हा – ही – हे.
आइतवार (આઇતવાર) (पु.) – रविवार.
आइजी (આઇજી) (स्त्री.) – सासू.
आइन (આઇન) (पु.) – (१) कायदा (२) आरसा.
आउ (આઉ) (न.) – कास (स्तन असलेला भाग).
आक, आकडो (આક, આકડો) (पु.) – सावरी (शेवरी).
 – **आकडानां तूर ऊडी जवां** – पाहता पाहता नाहीसे होणे. (सावरीचा कापूस उडून जातो त्याप्रमाणे).
आकरण (આકરણ) (स्त्री.) – ओरडून, हाका मारून बोलावणे.
आकरुं (આકરું) (वि.) – (१) तीव्र (२) असह्य (३) कठीण (४) तापट (५) महाग.
 – **पडवुं** – तीव्र किंवा असह्य किंवा महाग वाटणे.
आकर्षणी (આકર્ષણી) (स्त्री.) – आकडा असणारी लांब काठी.
आकर्ष (આકર્ષ) [सं.] (पु.) – निकष, कसाचा दगड.
आकसबाकस (આકસબાકસ) (न.) – (१) खुर्दा (२) कोरा शिधा.
आकळ विकळ (આકળ વિકળ) (वि.) – घाबराघुबरा.
आकळुं (આકળું) (वि.) – (१) अधीर, उतावळे (२) तापट.
आकळाश (આકળાશ) (स्त्री.) – उतावीळपणा.
आकंप (આકંપ) [सं.] (पु.) – हलका कंप.
 – **न** (न.) – सूक्ष्म कंपन.
आका(-गा) (આકા–ગા) [अ.] (पु.) – शेठ.
आकार (આકાર) (पु.) – (१) जमीनकर (२) हिशेब, गणना.
 – **णा** (स्त्री.) – हाक.

–णी (स्त्री.) – (१) जमाबंदी (२) गणना (३) (शेतात) तास पाडण्याचे अवजार.
–वुं (स. क्रि.) – (१) किंमत – दरदाम नक्की करणे (२) अंदाज काढणे (३) जमिनीची मापणी करणे (४) नावावर (येणे) काढणे.
आकाश (આકાશ) **चडी आववुं** – आभाळ भरून येणे.
आकाशना तारा उखाडाव, उतारवा – प्रचंड उलथापालथ करणे.
–**तारा मागवा** – अशक्य मागणी करणे.
आकाशनां पंखी झालवां – अशक्य ते शक्य करणे.
आकाशनी साथे वातो करवी, आकाशने अडवुं – आभाळाला हात टेकणे.
आकाशमां ऊडवुं – (१) गुप्त होणे (२) व्यर्थ होणे (३) फुलून जाणे (४) अतिशय उच्च किंवा अशक्य गोष्टी किंवा कल्पना करणे.
–**चडवुं, जई पहोंचवुं** – (१) खूप फुलून जाणे (२) कल्पनेचे तारे तोडणे
आकाशमां–आकाशे–चडाववुं – (स्तुतीने) खूप फुलवणे–चढवणे.
–**चंदरवो बांधवो** – देशोदेशी नाव काढणे.
आकाश हेठे आववुं – अशक्य शक्य बनणे.
आकाशचल्ली (स्त्री.) – आकाशात उंच गेल्यावर खालची मोठी वस्तू अति लहान दिसते ते दर्शन (२) एक पक्षी.
आकाशमुनि (पु.) – (१) वर तोंड ठेवून तप करणारा मुनी (२) उंट.
आकाशवृत्ति (वि.) – (१) पावसावरच जीवनाचा आधार असलेला (२) (स्त्री.) अस्थिर कमाईचा धंदा (३) ईश्वर देईल त्यावर गुजारा करण्याची वृत्ती.
आकाशस्फटिक (पु.) – गार.
आकाशिका (स्त्री.) – गच्ची.
आकाशियुं (वि.) – (१) पावसाळी पीक (२) (न.) गव्हाची एक जात.
आकीन (આકીન) [अ.] (पु., न.) – श्रद्धा, विश्वास.
–**दार** – श्रद्धावान.
आकुळव्याकुळ (આકુળવ્યાકુળ) – घाबराघुबरा.
आकूर (આકૂર) (न.) – (१) कुवत, वकूब (२) स्फूर्ती, चेतना.
आकेबत (આકેબત) (स्त्री.) – शेवट, अंत.
आकेल (આકેલ) [अ.] (वि.) – अक्कलवंत.
आखडवुं (આખડવું) (अ. क्रि.) – (१) रखडणे (२) ठोकर खाणे, ठेचकाळणे (३) भांडायला उठणे.
आखडियुं (આખડિયું) (न.) – ठेचकाळून खाली पडण्याची क्रिया.
आखडी (આખડી) (स्त्री.) – नवस.
आखर (આખર) (स्त्री.) – (१) शेवट (२) (अ.) शेवटी.
–**आववी** – पुरते होणे, शेवट येणे.
–**करवी** – कमाल करणे.
–**घडी** (स्त्री.) – (१) शेवटची घटका (२) मरणघटका.
–**मोसम** (स्त्री.) – मोसमाचा शेवटचा भाग.
–**सरवाळे** (अ.) – शेवटी, एकंदरीने.
–**साल** (स्त्री.) – (१) वर्षाचा शेवटचा भाग किंवा काळ (२) मरणकाळ.
–**री** (वि.) – अंतिम, शेवटचे.
–**रे** (अ.) – (१) शेवटी (२) निरुपायास्तव.
आखरवुं (આખરવું) (स. क्रि.) – विरजणे.
आखरण (આખરણ) (न.) – मुरवण.
आखलो (આખલો) (पु.) – खच्ची न केलेला पाडा, गोऱ्हा, वळू.
आखलियुं (આખલિયું) (न.) – पाडा.
आखवुं (આખવું) (स. क्रि.) – भाकणे, सांगणे.
आखळ(-ळी) (આખળ–ળી) (स्त्री.) – दगड घडविण्याची जागा.
आखळियो (આખળિયો) (पु.) – पोळपाट.
आखा (આખા) (पु.ब.व.) – अक्षता.
–**जोवडाववा** – भुताने किंवा कशाने झपाटले आहे ते पाहण्यासाठी अंगावर तांदूळ टाकणे.
आखियुं (આખિયું) (न.) – कातड्याच्या पखालीचे पुढे आलेले तोंड.
आखी (આખી) (स्त्री.) – अक्षता उतरून टाकण्याची क्रिया.
आखुं (આખું) (वि.) – (१) अखंड, सगळे (२) पुरते, सलग.
–**आखा हाडकानुं** – अंग न मोडणारे, कामाला आळशी असे.
–**आखी अणीए** – सहीसलामत, जसेच्या तसे सुरक्षित.
–**आखुं कोळुं शाकमां जवुं** – सगळे मुसळ केरात जाणे.
–**पाखुं,–भाग्युं** (वि.) – अर्धेमुर्धे, अर्धवट.
आखाखाउ (આખાખાઉ) (वि.) – दुसऱ्याला बुडवून स्वतः सगळे गडप करण्याच्या वृत्तीचे.
आखाबोलुं (આખાબોલું) (वि.) – फटकळ.
आखून, आखूदजी (આખૂન, આખૂદજી) [फा.] (पु.) – (१) गुरू, वस्ताद (२) अरबी भाषेचा शिक्षक.
आखेप (આખેપ) (पु.) – (१) सफर (२) सवय (३) व्यासंग.
आखोघडी(-ए) (આખોઘડી) (अ.) – वारंवार.
आग (આગ) (पु.) – आगमन.
आगखेल (આગખેલ) (पु.) – दारूकाम.
आगतास्वागता (આગતા સ્વાગતા) (स्त्री.) – आदरसत्कार.
आगम (આગમ) [सं.] (पु.) – (१) आगमन (२) जन्म (३) शास्त्र, धर्मशास्त्र (४) प्राचीन जैन धर्मग्रंथ (५) खत, दस्त

ऐवज, पुराव्यात दाखल करण्याजोगा लेख.
– निगम (१) – वेदशास्त्रे, शास्त्रे.
– निर्गम (पु.) – (१) आवकजावक (२) आयात-निर्यात.
– रहित (वि.) – (१) लिखित प्रमाणपत्रविरहित (२) शास्त्राधार नसलेले.
आगमच(-ज) (આગમચ-જ) (अ.) – पहिल्यापासून, पूर्वीपासून, आगाऊ.
आगमण (આગમણ) (स्त्री.) – चुलीच्या तोंडाचा भाग (जेथे विस्तव काढून विझवतात तो.)
आगमाळुं (આગમાળું) (न.) – वरणभात.
आगरण (આગરણ) (स्त्री.) - (१) लोहाराची-सोनाराची-भट्टी (२) आग्री स्त्री.
आगरवुं (આગરવું) (स. क्रि.) – सारख्या अंतरावर पट्ट्या मारणें.
आगरो (આગરો) (पु.) – पैशाच्या ओढघस्तीचा काळ.
आगलीपाछली (આગલી પાછલી) (स्त्री.) – झाली गेली गोष्ट.
– **काढवी** – झाले गेले पुनः उकरून काढणे.
– **भूलवी – काढी नांखवी** – विसरणे, क्षमा करणे.
आगलुं (આગલું) (वि.) – (१) पूर्वीचे, पूर्वी घडलेले (२) मुख्य, म्होरके.
– **पाछलुं** (वि.) – (१) मागीलपुढील (२) (न.) झाले गेले.
आगवाळो (આગવાળો) (पु.) – एंजिनात कोळसे घालण्याचे काम करणारा कोळसेवाला, 'फायरमन'.
आगवुं (આગવું) (वि.) – आगळे, स्वतःचे.
आग(-ग)वो (આગ-ગુ-વો) (पु.) – म्होरक्या, पुढारी.
आगळ (આગળ) (अ.) – (१) पूर्वी, अगोदर (२) कडे, पाशी (३) पुढे, सन्मुख (४) बाहेर, जाहीर (५) यानंतर, पुढे (कालदर्शक).
– **आववुं** – पुढे येणे (शर्यत, चढाओढ इ. त दुसऱ्यांना मागे टाकून).
– **पडवुं** – तोंडाला – पुढे – मोहरे होणे, पुढारीपण करणे, उडी घेणे.
– **थवुं** – अगोदर पुढे होणे-जाणे किंवा मरणे.
– **पर, – उपर** (अ.) – पुढेमागे.
– **पडतुं** – (वि.) – (१) लोकांपुढे येणारे (२) प्रमुख.
– **पाछळ** – (अ.) – (१) मागेपुढे (स्थळ आणि काळ दोन्ही बाबतीत लागू) (२) चहू बाजूस.
– **वा** (अ.) – पूर्वी – पहिल्या–पासून.
आगळुं (આગળું) (वि.) – वरचढ, श्रेष्ठ.
आगळो – ळियो (આગળો – ળિયો) (पु.) – अडसर.
आगळी (આગળી) (स्त्री.) – (१) उभा अडसर (२) मलमपट्टी.
आगंतुक (આગંતુક) [सं.] (वि.) – (१) एकदम आलेले, नेहमीचे नव्हे असे (२) न बोलावता आलेले (३) (पु.) अतिथी (४) प्रवासी.
आगा (આગા) [तु.] (पु.) – पहा 'आका', शेठ.
– **खान** (पु.) – खोजा लोकांचा धर्मगुरू.
आगाबानी (આગાબાની) (स्त्री.) – एक जातीचा सुती कपडा.
आगार (આગાર) [सं.] (न.) – (१) घर, निवासस्थान. (२) [जैन०] सूट, अपवाद.
आगाही (આગાહી) [फा.] (स्त्री.) – पुढे काय होईल त्याचे सूचन, आगाऊ सूचना, भाकित.
आगियुं (આગિયું) – (१) आगीचे, आग असलेले. (२) उग्र, तीक्ष्ण, तापट (३) (न.) अग्निपात्र (४) ज्वारीवरचा आग्या रोग.
आगियाखडक (આગિયાખડક) (पु.) – ज्वालामुखी पर्वत.
आगियो (पु.) – (१) काजवा (२) आग्या रोग.
आगे (આગે) (अ.) – मागे, पूर्वी
– **आगे गोरख जागे** – उद्याची-भविष्याची चिंता न करता त्यावेळी दैवयोगाने काहीतरी चांगलेच होईल किंवा मार्ग सुचेल अशी श्रद्धा ठेवण्याचा भाव, पुढे सर्व काही ठीक होईल.
– **वान** – (१) (वि.) पुढे चालणारा (२) (पु.) नेता.
– **वानी** (स्त्री) – पुढारीपण.
आगोतर(-रु) (આગોતર-રું) (वि.) - (१) सुरुवातीचे, पहिले (२) जवळचे.
आगोपीछो – (અગોપીછો) (पु.) – (सदऱ्याचा) आगापिछा.
आग्रयण (આગ્રયણ) [सं.] – (१) (पु.) यज्ञकाल (२) (न.) वर्षाऋतूच्या शेवटी पहिल्या पिकाची आहुती.
आग्रहायण (આગ્રહાયણ) [सं.] (पु.) – मार्गशीर्ष महिना.
आघरो (આઘરો) (पु.) – आग्रह.
आघुं (આઘું) (१) (वि.) दूरचे (काळ आणि अंतर दोन्हींनी) (२) (अ.) जरा पुढे, नजीक.
– **आववुं** – जरा पुढे येणे.
– **ओढवुं** – (१) (पदर डोक्यावरून तोंडावर पुढे ओढून घेऊन) लाज काढणे. (२) बायकी बनणे.
– **करवुं** – (१) (दार) लावणे, पुढे करणे. (२) दूर ढकलणे. (३) (चुलीतले जळके लाकूड) बाहेर ओढणे. (४) (लाक्ष.) मनातून दूर करणे, प्रेम काढून टाकणे.
– **मूकवुं** – (१) (काम वस्तु) बाजूला ठेवणे. (२) पुरे करणे, काम संपवून मुक्त होणे.
– **बेसवुं** – (१) दूर सरणे, अलग अलग बसणे. (२) विटाळशी बसणे.
– **जईने पाछुं पडवुं** – फाजील पुढे जाण्याची चूक करून पुनः

मागे पडायला झाल्याने पस्तावणे, चूक करून पस्तावणे, निष्फळता ओढवून घेणे.

आधुंपाछुं (આધુંપાછું) (वि.)–(१) मागेपुढे केव्हांतरी किंवा कुठेतरी येणारे, आसपास कुठे तरी असेल असे. (३) जागा बदलल्याने एकदम दृष्टीला न पडण्याजोगे. (४) खरेखोटे, योग्यायोग्य.

–करवुं–मागेपुढे हलविणे किंवा थोडे इकडे तिकडे करणे (उदा० 'आधुंपाछुं करी जुवो तो बधुं पेटीमां माई जशे', 'लाकडां आघां पाछां कर्यां एटले सळग्युं') (२) लपविणे (३) कान भरणे, चहाडीचुगली करणे.

–कहेवुं–खरेखोटे, योग्य-अयोग्य किंवा वाढवून सांगणे.

–जोवुं–मागचापुढचा सर्व विचार करणे, परिणामाचा संभाळ घेणे.

–थवुं–(१) मागेपुढे होणे, इकडून तिकडे किंवा आसपास फिरत राहणे, फेऱ्या घालणे, उगीच धडपड करणे. (२) लपणे.

आघे (આઘે) (अ.)–दूर.

–थी (अ.) दुरून.

–नुं (वि.)–(१) दूरचे (२) भविष्यकाळचे.

आंक (આંક) (पु.)–(१) आकडा (२) भाव, मूल्य. (३) सुताचा नंबर. (४) चिह्न (५) अंदाज (६) हद्द, (७) (पु. ब. व.) पाढे.

–चाळणी (स्त्री)–बारीक भोकांची चाळणी.

–करवा–पाढे घोकून तयार करणे.

–काढवो–सुताचा नंबर काढणे.

–पाडवो–मांडवो–भाव, किंमत नक्की करणे.

–बोलवा–पाढे म्हणणे.

आंक (पु.)–कणा.

आंकडियुं (આંકડિયું) (वि.)–आकडा असलेले, खुण असलेले

आंकडी (આંકડી) (स्त्री.)–(१) कडी, दुवा, हूक (२) आकडी, गळ (३) पोटात उठणारी वेदना, कळ (४) आकडी रोग.

–धूंकडी (स्त्री.)–डावपेच.

–आववी–(१) आकडी येणे. (अंग–अवयव ताठणे.) (२) पोटात कळ उठणे.

–देवी, चडाववी–कडी घालणे.

–राखवी (पेटमां)–मनात डंख ठेवणे, मनात गुप्त विरोध ठेवणे.

आंकडो (આંકડો) (पु.)–(१) कडी, 'हूक' (२) गळ (३) (विंचवाचा वगैरे) दंश (४) मिशीचा पीळ.

–अध्धर ने अध्धर रहेवो,–ऊंचो ने ऊंचो रहेवो–ताठा कमी न होणे.

–मारवो–डंख मारणे.

–मूकवो–ताठा सोडणे, नरम होणे.

–नमवो–नरम पडणे, गर्व नाहीसा होणे.

आंकडो (पु.)–(१) अंक, संख्या (२) घेण्या-देण्याचा हिशेब, किंवा तक्ता (३) बिल.

–करवो–येणे असणाऱ्याची रक्कम निश्चित करणे.

–पाडवो–(१) अंक लिहिणे. (२) भाव ठरणे.

–मूकवो–आकडा किंवा निश्चित रक्कम टाकणे (लिहिणे).

बे आंकडा–चार दोन अक्षरे, सामान्य लिहिणे वाचणे

आंकडावही (આંકડાવહી) (स्त्री.)–जमा नोंदण्याची वही.

आंकडाशास्त्र (આંકડાશાસ્ત્ર) (न.)–आकडेशास्त्र.

आंकण (આંકણ) (न.)–(१) किंमत करणे (२) खळ्यावर धान्याला वारे देताना चांगले दाणे बाजूला काढणे.

आंकणी (આંકણી) (स्त्री.)–(१) आखण्याची पट्टी. (२) कसाचा किंवा किंमतीचा अंदाज.

आंकणुं (આંકણું) (न.)–(सुतारीमधील) लाकडावर रेघ ओढण्याचे अवजार, रेघणी.

आंकवुं (આંકવું) (स. क्रि.)–(१) अंक टाकणे किंवा खूण करणे. (२) रेघ ओढणे. (३) कसाचा किंवा किंमतीचा अंदाज काढणे. (४) विशिष्ट कामासाठी म्हणून रक्कम बाजूला काढून ठेवणे. ('ईयरमार्क')

आंकेलो सांढ (पु.)–डागाची निशाणी करून मोकळा (देवाला) सोडलेला वळू.

आंको (આંકો) (पु.)–(१) खुणेची रेघ. (२) अंदाज (३) मर्यादा, प्रमाण.

–पाडवो–अंक टाकणे किंवा निशाणी करणे.

–राखवो–मर्यादा किंवा प्रमाण संभाळणे.

आंकोशियां (આંકોશિયાં) (न. ब. व.)–(१) बरगड्या. (२) कसून केलेली मेहेनत. (३) मेहेनतीमुळे लागणारी धाप.

आंख (આંખ) (स्त्री.)–(१) डोळा. (२) देखरेख. (३) डोळ्यासारखे किंवा डोळ्याएवढे (पडलेले-पाडलेले) भोक. (४) उसाचा डोळा.

–चांदलो (चाँल्लो) (पु.)–टिकली.

–चोरी (स्त्री.)–कानाडोळा.

–ढांकणी (स्त्री.)–डोळ्यावरची झापड (बैलाच्या, घोड्याच्या वगैरे)

–मिंचकारो (पु.)–(१) डोळे मिचकावण्याची क्रिया. (२) नजरेचा इषारा.

–मिंचामण (न.)–डोळेझाक.

–आडा कान करवा–ऐकले न ऐकलेसे करणे.

–आववी–(१) (प्राण्याच्या पिल्लाचे) डोळे उघडणे. (२)

डोळे येणे. (३) (लक्ष.) डोळे उघडणे (समज येणे या अर्थी)
–ऊघडवी–(१) बरोबर समज येणे, डोळे उघडणे (लक्ष.) (२) सावध किंवा सतर्क राहणे.
–ऊँची करवी–(१) निर्भय होऊन पाहणे. (२) गुंतलेल्या कामातून डोळे वर करून पाहणे. (३) डोळे बटारणे. (४) डोळे उघडणे (जसे, आजाऱ्याने).
–ऊठवी–पाहा 'आंख आववी'.
–एकठी थवी–(१) डोळ्यांना डोळे भिडणे. (२) नेत्रपल्लवी होणे.
–करवी–डोळा मारणे.
–काढवी–डोळे बटारून भिवविणे, धमकावणे.
–काणी करवी पण दिशा काणी न करवी–खाल्ल्याघरचे वासे न मोजणे, निमकहराम न होणे.
–खेंचवी, ताणवी–डोळे ताणून पाहणे.
–घेरावी–(झोपेने) डोळे भरणे.
–चडी आववी–डोळे सुजणे, डोळे येणे.
–चळी जवी–(१) उद्धटपणे पाहणे. (२) पाहिल्याने मनात विकार उपजणे.
–चोरवी–नजर चुकविणे. (२) संभ्रमात टाकणे, थाप मारणे.
–चोळतुं(-चोळीने) रहेवुं–(१) डोळे चोळीत–हार खाऊन–रडत बसणे. (२) लाचार, असहाय बनणे.
–टाढी थवी–डोळे निवणे, चिंता मिटणे, पाहून आनंदित होणे.
–ठरवी–डोळे थंड होणे. (२) अतिशय आवडणे, डोळे ठरणे.
–ठरी जवी–डोळे कायमचे मिटणे.
–ठरडावी–(मरतेवेळी) डोळे फिरविणे.
–तरवी–डोळे तळावणे, डोळ्यांना सूज येणे.
–तळे आववुं–देखरेखीखाली येणे.
–तळे काढवुं–तपासून–पाहून घेणे.
–दबाई जवी–लाजेने चूर होणे.
–दबावी–डोळे मिटणे (मरणे).
–देखाडवी, बताडवी–धमकावणे.
–नीकळी पडवी–न पाहवणे, सहन न होणे.
–फरकवी–डोळा उडणे, बरा-वाईट शकुन होणे.
–फरवी, फाटवी–डोळे फिरणे–फाटणे. (एखादे अतिभव्य, अतिक्रूर, अतिभयानक दृश्य पाहून).
–फूटवी–(१) आंधळे होणे (२) (लक्ष.) लक्षात येणे, सुचणे.
–फेरववी–करड्या नजरेने पाहणे.
–फोडवी–डोळे ताणून पाहणे किंवा वाचणे.
–भरवी–अश्रू भरून येणे.
–भरावी–पाहा 'आंख ठरवी'
–भारे थवी–डोळे जड होणे (झोपेने वगैरे).
–मळवी–डोळे मिटणे (झोपेने, मृत्यूने).
–मारवी–डोळा मारणे.
–मांडवी–टकमक बघणे.
–मी(-मीं) चवी–डोळे मिटणे.
–नुं चणियारुं करवुं–विवेक दृष्टी साफ नष्ट करून टाकणे.
–नुं चणियारुं खसवुं–रागाने डोळे फिरणे.
–नुं फूटेलुं–आंधळे, समजूत नसलेले, मूर्ख.
–नी कीकी–डोळ्यातली बाहुली (लक्ष.) अतिशय प्रिय.
–नो पाटो–अतिशय अप्रिय.
–मां आववुं–(१) नजरेस पडणे. (२) हेवा वाटू लागणे.
–मां आंगळीओ घालवी–डोळ्यात बोटे घालणे (लक्ष.)
–मां आंजवुं–(१) नजरबंदी करणे, भूल पाडणे. (२) (दुसऱ्याला) लाजविणे, शरमिंदे करणे. (३) झाकून टाकणे.
–मां कमळो होवो–कावीळ होणे (लक्ष.), आपल्याच दोषाने दुसऱ्याचे वाकडे (मुळांत तसे नसताना) दिसणे.
–मां कूवा पडवा–डोळे खोलात जाणे.
–मां खूंचवुं,–मां करकर आववी–(दुसऱ्याचे भले) न पाहवणे, डोळ्यात सलणे.
–मां खुन्नस आववी–डोळ्यात खून भरणे.
–मां चकलां रमवां–चंचलतेने डोळे चमकणे.
–मां तडतडियां पडवा–पाहा 'आंखमां खूंचवुं'.
–मां धूळ नाखवी–डोळ्यात धूळ फेकणे.
–मां पिया आववा–हेवा वाटणे.
–मां भमरीओ रमवी–सर्वत्र लक्ष ठेवणारी तीक्ष्ण आणि दक्ष नजर असणे.
–मां मरचां लागवां–पाहा 'आंखमां खूंचवुं'
–मां मीठुं आंजवुं,–नांखवुं,–भरवुं–(१) हाल करणे, छळ करणे. (२) पाणउतारा करणे, हरविणे. (३) थाप मारणे, फसविणे.
–मां मीठुं पडवुं,–राई भरावी–मत्सराने जळणे.
–मां लहेर आववी–झोपेने डोळे घेरणे.
–मां शनिश्चर होवो–दुसऱ्याचे बिघडविण्याची द्वेषी वृत्ती असणे.
–मां सांपोलियां रमवां–कामोत्तेजित नजर होणे.
–मांथी काळा काढी जवा–डोळ्यांत धूळ फेकणे
–मांथी भाला काढवा–करड्या नजरेने पाहणे, चिडून पाहणे.
–मींचीने अंधारुं करवुं–एकदम विचार न करता डोळे मिटून वर्तन करणे.

– मींचाई ने नगरी लुटाई – आपण मेलो जग बुडाले.
आंखे आववुं – पहा 'आंखमां आववुं.'
– आंख मळवी – नेत्रपल्लवी होणे.
– अंधारी बांधवी – डोळ्यांत धूळ टाकणे.
– बाझवुं – खूप सुंदर असणे.
– चडवुं – (१) नजरेस पडणे, एकदम दृष्टीपुढे येणे. (२) डोळ्यांवर येणे (लाक्ष).
– तळाव पाणियारा बांधवा – एवढ्यातेवढ्याने आसू ढाळणे.
– पाटा बांधवा – (१) अक्कल नाहीशी होणे. (२) भ्रमांत पाडणे, फसविणे.
आंखेथी पाटा छोडवा – अक्कल – समज ठिकाणावर येणे, सावधान होणे.
आंखो अवळी थवी } – थकूनभागून लोळागोळा होऊन जाणे,
– बोचीए आववी } खूप श्रम पडणे.
आंखो ऊँची करावधी – (१) उतावीळ बनविणे – व्हायला लावणे. (२) दुःख, त्रास देणे.
– चडवी, – जवी – गर्व होणे.
– मींचीने – डोळे मिटून, कसलाही विचार न करता.
बे आंखनी शरम – समोरासमोर जो प्रभाव किंवा दडपण पडते ते.
आंखियुं (આંખિયું) (न.) – झापड (बैलांच्या डोळ्यांपुढे लावतात ती).
आंखियां (આંખિયાં) (न. ब. व.) – (१) मूर्छा. (२) डोळे वटारणे. (३) आसू.
– आववां – मूर्छा किंवा आसू येणे.
– काढवां – डोळे वटारून पाहणे किंवा भिवविणे.
आंगड (આંગડ) (स्त्री) – (१) दागिने, रोकड वगैरे मोलाच्या वस्तू. (२) त्यांची जोखीम.
आंगडियो (આંગડિયો) (पु.) – दागिने, रोकडसारखी जोखमीची वस्तू घेऊन जाणारा माणूस, विश्वासू नोकर.
आंगडी (આંગડી) (स्त्री.) – आंगडे.
आंगणुं (આંગણું) (न,) – आंगण.
– ऊठी जवुं – (१) उच्छेद होणे, निर्वंश होणे. (२) सत्यानाश होणे.
– घसी नाखवुं – पुष्कळ वेळां एखाद्याच्या घराकडे हेलपाटे घालणे.
आंगत (આંગત) (वि.) – (१) आपले स्वतःचे. (२) स्वतंत्र मालकीचे. (३) जवळचे, नात्याचे.
आंगमण (આંગમણ) (स्त्री.) – कुवत, जोर.
आंगमवुं (આંગમવું) (स. क्रि.) – टक्कर देणे, झुंजणे ('मरण आंगमे ते भरे मूठी').
आंगलुं (આંગલું) (न.) झबले.
– आंगलां टोपी करवां – आंगडें टोपडे देणे.
आंगळ (આંગળ) (न.) – बोट (२) आंगूळ.
आंगळी (આંગળી) (स्त्री.) – बोट.
– आपवी – (१) मदत करणे, हात देणे. (२) आठवण करून देणे. (३) (खूण करून) चिथावून देणे.
– ऊंची करवी – (१) संमती दर्शविण्याकरिता बोट उंच करणे. (२) वर एक परमेश्वरच आहे असे बोट करून दाखविणे, असे दाखवून लाचारीची अवस्था दर्शविणे. (३) (काहीसे) विरुद्ध जाणे.
– आपतां पहोंचो पकडवो, – पहोंचे वळगवुं – बोट देता मनगट धरणे, थोडे द्यायला जाता सगळेच ओढून घेणे, भटाला दिली ओसरी, भट पाय पसरी.
– करवी – (१) इषारा करून चिथावणे, चिडविणे. (२) बोट करून दाखविणे. (३) निंदणे.
– खूंपवी – बोट शिरकणे (लाक्ष.), प्रवेश असणे.
– थवी – निंदा होणे, फजिती होणे.
– बतावबी – (१) (बोटाच्या खुणेने) धमकावणे, माराची भीती दाखविणे. (२) (मार्गदर्शन करून) मदत करणे
– ना वेढा पर, – ने टेरवे – होवुं – पाठ असणे, ज्ञान किंवा माहिती तयार असणे.
– ने वेढे गणाय एटलुं – बोटांवर मोजण्याइतके, फार थोडे.
– ने टेरवे नचाववुं, – पर नचाववुं – बोटावर नाचविणे, (एखाद्याला) कह्यांत – ताब्यात ठेवणे.
– पर राखवुं – (१) ताब्यात ठेवणे. (२) (प्रेमाने) आपल्याजवळच राखणे, दृष्टीबाहेर जाऊ न देणे, लाड करणे.
आंगळी थी नख वेगळा – (बोटावरच नख असूनसुद्धा) बोट वेगळे, नख वेगळे; म्हणजे त्यांच्याप्रमाणे एका घरांत – भागात – असूनहि विभक्तपणा.
आंगळी – देखामणुं (આંગળી – દેખામણું) (न.) – (लोकांनी बोटे दाखवून दाखवून होणारी) फजीती.
आंगळुं (આંગળું) (न.) – पाहा 'आंगळी'
– ळां करडवां – मनगटे चावणे (लाक्ष.), (पश्चात्ताप, आश्चर्य, चिंता किंवा निराशा हा भाव दाखविते), काळजीत पडणे (२) चकित होणे (३) पस्तावणे.
आंगळां चाटी पेट भरवुं – व्यर्थ धडपड करणे, दात टोकरून पोट भरणे.
आंगिक (આંગિક) [सं.] (वि.) – अंगासंबंधीचे, शरीरासंबंधीचे.
आंगी (આંગી) (स्त्री.) – (१) ठरलेल्या वराला सासुरवाडीकडून मिळणारे टीप न घातलेले कोरे वस्त्र. (२) देवीच्या मूर्तीऐवजी ठेवलेले रंगीबेरंगी टाक.
(३) हनुमानाच्या मूर्तीवरील तेलशेंदुराचा थर (४) जैन

मूर्तीचा शृंगार (५) वावटळीने उडणारा धुळीचा लोट.

–उतारवी–तेलशेंदुराचा थर काढणे.

–चडाववी–नवस म्हणून देवीचे प्रतीक तिच्या मूर्तीला वाहणे.

–पहेरावववी–वराला (वर वर्णन केलेले) वस्त्र देणे.

आचकवुं (આચકવું) (स. क्रि.)–हिसका देऊन ओढणे.

आचकी (આચકી) (स्त्री.)–(१) उचकी. (२) आकडी (फिटने अवयवांना येणारा ताण).

–को (पु.)–(१) हिसका (२) (लाक्ष.) संकोच, आनाकानी (३) धक्का (४) नुकसान.

–खावो–(गती एकदम थांबल्याने) हिसका बसणे.

–आपवो–हिसका देणे.

–मारवो–जोराने एकदम खेचून घेणे.

–आववो–लागवो–पाहा 'आचको खावो'

आचरकूचर (આચરકૂચર)–(१) (वि.) सटरफटर, फुटकळ, (२) (न.) फराळ, अरबटचरबट खाद्य. (३) किरकोळ सामान.

आचारी (આચારી) (वि.)–आचार–नियम पाळणारा.

आछ (આછ) (स्त्री.)–(१) न्यून, कमीपणा (२) ताकाचे पाणी, फळकवणी.

आछकलुं (આછકલું) (वि.)–(१) क्षुद्र मनाचे, नादान. (२) मोठेपणा न पचवू शकणारे. (३) फुलणारे, बहकणारे.

–लाई (स्त्री.)–लापणुं (न.),–लावेडा (पु. व. व.)–क्षुद्र वर्तन.

आछ(-छे)टवुं (આછ–છે–ટવું) (स. क्रि.)–(१) झटकणे. (२) आपटणे.

आछणलूछण (આછણલૂછણ (न.)–टापटीप, नीटनेटकेपणा.

आछर (આછર) (पु.)–(१) पोषाख (२) सतरंजी, आसन.

आछरवुं (આછરવું) (अ. क्रि.)–(१) ओसरणे. (२) नरम पडणे. (३) आंथरणे.

आछुं (આછું) (वि.)–(१) विरळ (२) कमी, थोडे. (३) विरविरीत (४) अस्पष्ट.

–पातळुं (वि.)–(१) थोडेबहुत, (२) साधारण

आछा दहाडा–आपत्तीचे–गरिबीचे दिवस.

आछेरुं (આછેરું) (वि.)–पाहा 'आछुं'

आछोतरुं (આછોતરું) (वि.)–(१) फारच विरळ (२) अति अस्पष्ट.

आजकाल (આજકાલ)–(१) (अ.) थोड्या काळांत, आज उद्या, एवढ्यात, हल्ली. (स्त्री.) आजचा दिवस उद्याचा दिवस.

–करवी–आज उद्या करणे, पुढे पुढे ढकलणे, वायदे करणे, लांबणीवर टाकणे.

–करतां–आजउद्या करता करता, हळूहळू.

–नुं (वि.)–(१) अलीकडचे. (२) थोड्या दिवसांचे (३) बिनअनुभवी.

–नो जोगी ने घुंटणलगी जटा–मियाँ मूठभर दाढी हातभर.

–मां (अ.) थोड्याच दिवसांत.

आजनी घडी अने कालनो दिवस–गेली घडी ती संपली. (वायद्याच्या भाषेतला शब्दप्रयोग.)

आजम (આજમ) [अ.] (वि.)–(१) मोठे, महान् (२) माननीय.

आजी (આજી) (स्त्री.)–आईची आई.

आजा-जो (આજા-જો) (पु.)–आईचा बाप.

आजीवक (આજીવક) [सं.] (पु.)–(लाक्ष.) ढोंगी संन्यासी.

आजीविका (આજીવિકા) [सं.] (स्त्री.)–(१) चरितार्थ. (२) चरितार्थाचे साधन.

आजूबाजू (આજૂબાજૂ) (अ.)–आसपास, चहूबाजूस.

–ए,–मां (अ.)–आसपास, चहूतरफ.

–ए थी–चहूबाजूंनी.

आजूकुं (આજૂકું) (वि.)–आजचे.

आजे (આજે) (अ.)–आज.

आज्ञा (આજ્ઞા) [सं.] (वि.)–(१) हुकूम (२) परवानगी.

–उठाववी,–मानवी–माथे चढाववी–हुकूम पाळणे–शिरसामान्य करणे.

–मां आववुं–ताब्याखाली–नियंत्रणात येणे, कह्यात येणे.

–कर (वि.)–हुकूम देणारा–री–रे.

–कारिता (स्त्री.)–कारित्व (न.)–हुकुमाप्रमाणे चालणे.

–कारी (वि.)–आज्ञेप्रमाणे चालणारा–री–रे, आज्ञांकित.

–पन (न.)–हुकूम, फर्मान.

–पत्र (न.)–राजाचा लेखी हुकूम, हुकूमनामा.

आझा (આઝા) (स्त्री.)–इजा.

आंच (આંચ) (स्त्री.)–(१) जाळ (२) आंच ३() तेज, रुबाब. (४) धमकी, त्रास. (५) इजा.

–आपवी–आंच देणे, खूप गरम करणे.

–आववी,–लागवी–इजा होणे.

–लागवी–भाजणे.

–देवी–त्रास देणे.

आंचकवुं (આંચકવું) (स. क्रि.)–एकदम जोराने खेचणे.

आंचकी (આંચકી) (स्त्री.)–(१) आकडी ('फिट') (२) उचकी.

आंचणी (આંચણી) (स्त्री)–बिचकत बोलण्याची तऱ्हा.

आंचलुं (આંચલું) (वि.)–अतिशहाणे.

आंचळ (આંચળ) आववो–आचळ सुजणे.

–उडी जवो–आचळांतून दूध न निघणे.
–झरवो–आचळातून दूध झरू लागणे.
–दूझवो–आचळाच्या सडांतून दुधाबरोबर रक्त येणे.
आंचळी (આંચળી) (स्त्री.)–पदर, पदराचे-फेट्याचे-टोक.
आंछ (આંછ) (स्त्री.)–(१) अंधुक (२) डोळ्यावर येणारा पडदा.
आंजण (આંજણ) (न.)–(१) अंजन, काजळ. (२) फसवणूक, कपट.
आंजवुं (स. क्रि.)–(१) डोळ्यांना काजळ लावणे. (२) दिपणे. (३) (लाक्ष.) निस्तेज करून टाकणे, दिपवून सोडणे.
आंजियुं (આંજિયું) (न.)–ज्वारीवरचा एक रोग, आग्या.
आंजो (આંજો) (पु.)–शीड बांधण्याचे मोठे दोर.
आट (આટ) (पु.)–(१) आटणी, विणताना धागा दाट ठोकण्याचे एक अवजार (२) वर ठेवलेले पडणार नाही अशा रीतीने रचलेली गोवऱ्यांची चळत.
आटआटलुं (આટઆટલું) (वि.)–इतके (खूप)
आट(-ड) काट (આટ-ડ-કાટ) (पु.)–सागवानाखेरीज इतर कसलेही लाकूड.
आटलुं (આટલું) (वि.)–अमुक इतक्या दाखविलेल्या निश्चित आकारा–मर्यादे–प्रमाणा–इतके.
–बधुं (वि.)–इतके पुष्कळ.
आटलामां (આટલામાં) (अ.)–(१) अमुक मर्यादित (क्षेत्राच्या–अवधीच्या) आत. (२) एवढ्यात (जवळ कुठे तरी). (३) इतक्यात.
आटविक (આટવિક) [सं.] (पु.)–जंगलातला मनुष्य.
आटापाटा (આટાપાટા) (पु. ब. व.)–आट्यापाट्या.
आटापाणी (આટાપાણી) (न. ब. व.)–(१) अन्नजळ (२) (लाक्ष.) चरितार्थाचे साधन (३) नशीब.
आटालूण (આટાલૂણ) (न)–(१) पीठ नि मीठ. (२) (लाक्ष.) धूळधाणी.
–मां जवुं, –खपवुं–व्यर्थ जाणे, धूळधाण होणे.
आटियुं (આટિયું) (न.)–जात्यातून पीठ झाडून काढण्याचा नारळीचा कुंचला.
आटो (આટો) (पु.)–(१) पीठ (२) कणीक.
–अने आवरदा एक थवां, –उडवो (१) अति त्रस्त होणे; थकवा, मार किंवा श्रम यांनी गळून जाणे. (२) सत्यानाश होणे.
–काढवो–खूप दमविणे.
–दळवो, पीसवो–वेठ करणे, मेटाकुटीने–कसेबसे काम करणे.
–नीकळवो–दमछाक होणे, थकून जाणे.
–बांधवो–कणीक किंवा पिठाचा गोळा तयार करणे.
आटोप (આટોપ) (पु.)–(१) अवडंबर, ऐट, शेखी (२) आवर.
आटोपवुं (આટોપવું) (स. क्रि.)–(१) आटोपणे. (२) आवरणे.
आठडो (આઠડો) (पु.)–(१) आठाचा आकडा, (२) विणताना ताणी ताणून राहण्याकरिता दोरीने ओढून बांधणे.
आठम (આઠમ) (स्त्री.)–अष्टमी.
आठा (આઠા) (पुं. ब. व.)–आठाचा पाढा.
आठे अंगे–सर्वांगेकरून, पुरेपूर.
आठेगांठे (આઠેગાંઠે) (अ.)–संपूर्णपणे.
आठेजाम (આઠેજામ) (अ.)–(१) अष्टौप्रहर (२) बारमाही.
आठणुं (આઠણું) (न.)–दोराला वळ देण्याची फरकडी.
आठियुं (આઠિયું) (वि.)–ठग, लुच्चे.
आठोठ (-ढ) (આઠોઠ–ઢ) (वि.)–व्यापून टाकलेले, ओतप्रोत.
आठोड (આઠોડ) (स्त्री.)–ताटावर उभ्या असलेल्या कणसाचे दाणे झटकून गोळा केलेली ज्वारी.
आड (આડ) (स्त्री.)–(१) आडवे गंध, आडवी कुंकवाची कोर (२) हट्ट
–छोडवी, मूकवी–हट्ट सोडून देणे.
–लेवी, –पकडवी–हट्ट धरणे.
–आडे चडवुं–हट्टाला पेटणे.
आड (पु.)–(कापसाच्या बोंडांची वगैरे) वखार.
आड (स्त्री.)–(१) दोहोंच्या मध्ये असणारी वस्तू (२) प्रतिबंध.
–मां मूकवुं–(रकमेची उचल करण्यासाठी) तारण म्हणून देणे.
–नुं दोढ करवुं–एकाचे दोन करणे, उलटेपालटे करणे.
–कतरातुं (वि.)–तिरकस किंवा वाकडे जाणारे.
–कतरूं (वि,)–(१) वाकडेतिकडे (२) अप्रत्यक्ष.
–कथा (स्त्री.)–(१) गोष्टीत येणारी गोष्ट, उपकथा. (२) बोलताना झालेले विषयांतर.
–खरच(-खर्च) (पु.)–मुख्य खर्चाव्यतिरिक्त वेडावाकडा खर्च.
–खील(-ली) (स्त्री.), –खीलो (पु.)–(१) विघ्न (२) आडखीळ, अडसर.
–गीर (पु.)–गहाण ठेवलेली वस्तू पुनः गहाण ठेवणे.
–घरेणे (अ.)–गहाण म्हणून.
–ताळो (पु.)–ताळा.
–त्रांसुं (वि.)–आडवेतिडवे, वेडेवाकडे.
–दावो (पु.)–विरुद्ध दावा.
–धंदो (पु.)–गौण धंदा

—नाम (न.)—आडनाव
—पासुं(-से) (अ.)—कुशीवर, एका बाजूवर.
—फेटियुं—फेटुं—शेटुं (वि.)—वाट चुकलेले, भरकटलेले.
—भींतीयुं (न.)—भिंतीपुढे भिंत घालून बनविलेले गुप्त कोठार, भंडारी.
—शेरी (स्त्री.)—बोळ.
—सर (पु., स्त्री., न.)—(१) पाणी अडवून ठेवण्याची पाळ
—साल (स्त्री.)—एक वर्ष आड करून येणारे वर्ष.
—सोड, (स्त्री.)—सोडियुं (न.)—(१) घोंगड्याच्या किंवा रजईच्या आंत लावण्याची चादर (२) छातीबरोबर येईल असे पांघरूण घेण्याची रीत
आडहथियार (આડહથિયાર) (न.)—शस्त्राच्या अभावी जे काही शस्त्र म्हणून उपयोगाला येईल ते.
आडणी (આડણી) (स्त्री.)—पोळपाट.
आडत (આડત) (स्त्री.)—आडत, दलाली.
आडतियो (આડતિયો) (पु.)—दलाल.
आडश (આડશ) (स्त्री.)—आडपडदा, आडोसा.
आडंबर (આડંબર) (पु.)—(१) थाट, दबदबा. (२) ढोंग. (३) अहंकार.
आडाझूड (આડાઝૂડ) (वि.)—(१) अस्ताव्यस्त, (२) भरगच्च.
आडाबोलुं (આડાબોલું) (वि.)—आडवे बोलणारे.
आडामोई (આડામોઈ) (वि. स्त्री.)—हट्टी–आग्रही बाई.
आडियुं (આડિયું) (न.)—(१) करवत (२) कपाळावर गंध उठविण्याची मुद्रा. (३) (शेंबडे पोर सद्याच्या बाहीने शेंबूड पुसते तसे) आडवे पुसण्याची रीत.
—करवुं—सद्याच्या बाहीने शेंबूड पुसणे.
आडी (આડી) (स्त्री.)—(१) वाटेत आडवी टाकण्याची वस्तू. (२) नवस. (३) हट्ट. (४) सीमा. (५) कुस्तीतला एक डाव.
—अवळी वातो—आडव्यातिडव्या गप्पा.
आडीतर (આડીતર) (स्त्री.)—होडीने नदी वगैरे ओलांडणे.
आडीवाडी (આડીવાડી) (स्त्री.)—कुटुंबपरिवार.
आडुं (આડું) (वि.)—(१) आडवे. (२) सरळ नाही असे. (३) अडथळा होणारे–करणारे लोढणे. (४) हट्टी. (५) हरकती घेणारे. (६) अप्रत्यक्ष. (७) वाकडे. (८) विरुद्ध मध्ये येणारे. (९) (अ.) आडबाजूला. (१०) (न.) गाडीच्या खालचा पेटारा. (११) भूत इ. नीच योनी.
—अवळुं (वि.)—खोटेनाटे, वेडेवाकडे, उलटे पालटे.
आडीखीली (આડીખીલી) (स्त्री.)—आडखीळ, विघ्न.
—जीभ करवी—मध्येच वाकडे बोलून हरकत आणणे.
—दोंटे (खावुं)—इकडेतिकडे न पाहतां यथास्थित (खाणे.)
—वाटनी धूळ—व्यर्थ धडपड.

आडुं(-डे) आववुं—(१) आडवे येणे, नडविणे. (२) मदतीला येणे.
आडुं(-डे) ऊतरवुं—(१) वाटेत कोणी आडवे येईल त्याला ओलांडून जाणे. (२) (विशेषेकरून मांजर आडवे गेल्याने) अपशकुन होणे.
—तेडुं—आडवे तिडवे.
आडुं थवुं—(१) आडवे पडणे, निजणे. (२) विरुद्ध होणे.
—फाटवुं—मधूनच फुटणे, वाकड्या रस्त्याला वळणे. (२) वाकडे बोलून वगैरे मध्येच हरकत (विघ्न) आणणे.
—ने ऊभुं लेवुं—खूप धमकावणे, निर्भर्त्सना करणे.
आडो आंक वाळवो—कमाल करणे.
—हाथ करवो—थांबविणे, अटकविणे.
—हाथ मारवो—(१) अप्रामाणिकपणाने मिळविणे. (२) लांच खाणे.
आडे हाथे—खरे खोटे न पाहता, अप्रामाणिकपणाने, वाकड्या मार्गाने.
आडुं अवळुं लेवुं—निर्भर्त्सना करणे, कानउघाडणी करणे, रागावणे.
आडुं तेडुं वेतरवुं—उलटेपालटे करून टाकणे.
आडे दहाडे—सुटीच्या किंवा सणाच्या दिवसाखेरीज किंवा अमुक दिवसाव्यतिरिक्त दुसऱ्या कोणत्याही दिवशी.
आडेधडे (આડેધડે) (अ.)—कांही धोरण न ठेवता, जसे येईल तसे.
आडो (આડો) (पु.)—अटकाव, विरोध. (२) हट्टीपणा, अडून बसणे.
—आंक (पु.)—कमाल, परिसीमा (उदा० 'तमाराथी तो आडो आंक'–तुम्ही तर कमाल केलीत!)
—खोबो (पु.)—अर्धी ओंजळ.
आडोधड (આડોધડ) (वि.)—बिलकुल नियमाला सोडून असलेले, नियमबाह्य.
आडोपु (આડોપુ) (न.)—(१) एखाद्याच्या उपयोगी पडणे. (२) अप्रत्यक्ष सूचनेने अमक्याकडून काम करवून देणे.
आडोशपाडोश (આડોશપાડોશ) (पु.)—(१) आसपासचा राहण्याचा भाग. (२) शेजारपाजार, आसपासची वस्ती.
आडोशीपाडोशी (આડોશીપાડોશી) (पु. न.)—शेजारीपाजारी.
आढ (આઢ) (पु.)—(१) ढीग. (२) पुंजका. (३) स्वैपाकासाठीं आणून ठेवलेला गोवऱ्यांच्या तुकड्यांचा ढीग.
आढक (આઢક) (पु., न.)—आठशेर धान्य मावण्याजोगे लाकडाचे माप.
आढवुं (આઢવું) (अ. क्रि.)—चरायला–भटकायला जाणे.
आढियो (આઢિયો) (पु.)—(१) रूची वलार असणारा व्यापारी. (२) गवळी, गुराखी.
आढ्य (આઢ્ય) [सं.] (वि.)—(१) धनवान. (२) (अमक्याने) भरपूर, उदा० 'गुणाढ्य'.

आण (આણ) (स्त्री.) – द्वाही. (२) आज्ञा (३) शपथ घालून मनाई.
 – द्राण (स्त्री.) – (१) कर वसूल करण्याची सत्ता. (२) अधिकार.
 – देवी – देवाची शपथ घालून मनाई करणे.
 – फरवी, – वर्तवी – हुकूम किंवा सत्ता चालणे, आण वर्तणे, द्वाही फिरणे.
 – फेरववी – वर्तावची – दवंडी पिटणे, द्वाही फिरविणे.
आणवुं (આણવું) (स. क्रि.) – दुरून आणणे, जाऊन आणणे.
आणपाण (આણપાણ) (स्त्री.) – आणे, पैसा, पै दर्शविणारी रेघीची लिपी. (उदा. ·॥≡|||)
आणाआण (આણાઆણ) (स्त्री.) – लगोलग किंवा इकडून तिकडून आणविण्याची धडपड.
आणीकोर – गम – तरफ, – मग (આણીકોર, – ગમ, – તરફ, – મગ) (अ.) – इकडे, या बाजूला.
आणीपार (આણીપાર) (अ.) – ऐल तीराला.
आणीपेर (આણીપેર) (अ.) – या रीतीने.
आणुं (આણું) (न.) – (१) माहेराहून वधूला विधिपूर्वक सासरी घेऊन येणे. (२) मुलीला सासरी पाठविताना करण्याचा आहेरविधि.
 – आववुं – वधूला सासराहून बोलावणे येणे.
 – करवुं – (१) बोलावणे पाठविणे. (२) बोलावणे पाठविण्याचा विधि करणे.
 – मोकलवुं – बोलावणे पाठविणे.
 – वाळवुं – मुलीला सासराहून बोलावणे येताच तिची पाठवणी करणे.
आणे आववुं – जवुं – बोलावणे करण्याकरिता येणे-जाणे.
आणासुखडी (આણાસુખડી) (स्त्री.) – बोलावणे करण्याच्या वेळी द्यावयाची पक्वान्नाची मिठाईची वगैरे भेट, वाण.
आणे (આણે) (सर्व.) – याने (या माणसाने) (बहुवचन – 'आमणे')
आंट (આંટ) (स्त्री.) – (१) गाठ. (२) वळ. (३) अढी, वैर. (४) साख, अब्रू. (५) हातोटी. (६) हातकाम करण्यात किंवा लिहिण्या-बोलण्यांत कुशलता. (७) अंगठा आणि तर्जनी यांच्यामधला भाग जेथे कलम टेकवून लिहितात तो.
 – छोडवी – वैर सोडणे.
 – जवी, – तूटवी – साख – पत जाणे.
 – बेसवी – (१) हातोटी साधणे (२) पत वाढणे
आंटण (આંટણ) (न) – घट्टा.
आंटवुं (આંટવું) (स. क्रि.) – (१) नेम धरणे. (२) मागे टाकणे.

आंटियाळुं (આંટિયાળું) (वि.) – गाठी असणारे, गाठकळ.
आंटी (આંટી) (स्त्री.) – (१) गाठ. (२) वळ. (३) कातलेल्या सुताची गुंडी. (४) (लाक्ष.) मनात ठेवलेला डंख. (५) फासा, पेच. (६) कारस्थान. (७) कोडे. (८) साख, पत, अब्रू.
 – आववी – पेचात सांपडणे, पेच पडणे.
 – उकेलवी, – काढवी – पेच सोडविणे.
 – नाखवी – पेचात टाकणे.
 – पडवी (१) खुरटणे. (२) बेबनाव होणे, वैर उत्पन्न होणे.
 – मां नाखवुं – पेचात टाकणे.
 – राखवी – अढी ठेवणे.
 – घूंटियाळुं (वि.) – कपटी कारस्थानी.
 – घूंटी (स्त्री.) – (१) कपट कारस्थान. (२) डावपेच.
आंटो (આંટો) (पु.) – (१) वळ, फेर. (२) फेरी, चक्कर. (३) अढी.
 – खावो – (१) वळ किंवा पीळ असेल त्याप्रमाणे फिरणे, ठरलेल्या परीघात फिरणे. (२) चक्कर मारणे, फेरी टाकणे.
 – मारवो – (१) फेऱ्या घालणे. (२) फुकट हेलपाटा घेणे.
 – लेवो – पहा 'आंटो खावो!'
 – राखवो – अढी ठेवणे.
 – फेरो (पु.) – फेरफटका.
आतम (આતમ) (पु.) – आत्मा.
आतवार (આતવાર) (पु.) – रविवार.
आतश (– स) (આતશ–સ) (पु.) – (१) अग्नि. (२) जळफळ. (३) क्रोध.
 – परस्त – (१) (वि.) अग्निपूजक. (२) (पु.) पारशी,
 – बहेराम (पु.) – अग्यारी (पारशी लोकांची).
 – बाजी (स्त्री.) – दारूकाम.
आतशि(– सि) यो (આતશિ–સિ–યો) (पु.) – काजवा.
आतशी(– सी) (वि.) – (१) अग्नि असलेले, गरम. (२) तापट. (३) कडक आग सहन करू शकेल अशी (बाटली).
आती(– थी) पोती (– थी) (આતી–થી–પોતી–થી) (स्त्री.) – पुंजी.
आतो (આતો) (पु.) – (१) आत्म्यासारखा प्रिय पुत्र. (२) युवराज किंवा ज्येष्ठ पुत्र. (३) आजा. (बापाचा बाप).
आत्मबुद्धि (આત્મબુદ્ધિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) आपली स्वतंत्र बुद्धी. (२) आपलेपणाची बुद्धी. (३) मतलबीपणा, स्वार्थीपणा.
आत्मबंधु (આત્મબંધુ) (पु.) – रक्ताचा संबंधी.
आत्मभोग (આત્મભોગ) (पु.) – स्वार्थत्याग.
आत्मवान (આત્મવાન) (वि.) – (१) स्वतःवर ताबा ठेवणारा. (२) आत्मज्ञानी. (३) चैतन्ययुक्त.

आत्मवेगी (આત્મવેગી) (वि.) – आपल्या आपण चलनवलन करणारा – री – रे.
आत्मसंकोची (આત્મસંકોચી) (वि.) – संकोचशील.
आत्महत्यारुं (આત્મહત્યારું) (वि.) – आत्मघात करणारे.
आथ(-था) (આથ–થા) (स्त्री.) – पुंजी, ठेव.
आथड (આથડ) (स्त्री.) – रखडपट्टी.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) रखडणे, भटकणे. (२) झगडा जुंपणें
आथडियां (આથડિયાં) (न. ब. व.) – (१) हेलपाटे. (२) गोते.
– खावां – (१) गोते खाणे. (२) फुकट हेलपाटे खाणे.
आथणुं (આથણું) (न.) – (१) लोणचें. (२) लोणचे घालण्याची कृती.
आथमणुं (આથમણું) (वि.) – मावळतीकडचे.
आथमवुं (આથમવું) (अ. क्रि.) – (१) मावळणे (२) दृष्टीआड होणे. (३) पडती दशा येणे.
आथर (આથર) (पु.) – (१) गवताचा थर (२) जाड मोठी चादर, रजई.
– ण (न.) – सतरंजी (२) आंथरूण.
– वुं (स. क्रि.) – (१) आंथरणे. (२) गंजी रचणे. (३) आच्छादणे.
आथवुं (આથવું) (स. क्रि.) – मीठ-मसाल्यात घालून खारविणे, आंबविणे (खमीर घालून).
आथा (આથા) }
आथीपोथी (આથીપોથી) } (स्त्री.) – पुंजी, मालमिळकत.
आथो (આથો) (पु.) – (१) खारणे, आंबणे. (२) खारण्या-आंबण्याकरता घालून ठेवलेला पदार्थ.
– आववो, – चडवो – खारण्याची क्रिया होणे, खार सुरू लागणे.
– नांखवो – आंबविण्याकरिता, खारण्याकरिता घालणे.
आदत (આદત) [अ.] (स्त्री.) – सवय, अभ्यास.
आदमखोर (આદમખોર) (वि.) – माणूसखाऊ.
आदमजात (આદમજાત) (स्त्री.) – मनुष्यजात.
आदमी (આદમી) (पु.) – मनुष्य.
आदमियत (આદમિયત) (स्त्री.) – माणुसकी.
आदरणी (આદરણી) (स्त्री.) – साखरपुडा झाल्यानंतर मुलीला वरपक्षाकडून देण्यात येणारी वस्त्रे-दागिने इ. ची भेट.
आदरवुं (આદરવું) (स. क्रि.) – (१) आरंभणे. (२) स्वीकारणे, मानपूर्वक घेणे. (३) प्रेमाराधन करणे.
आद (– द्य) वेर (આદ–દ્ય–વેર) (न.) – (१) हाडवैर (२) जुने वैर.
आदाब (આદાબ) [अ.] (पु.) – नमस्कार, विनय.
आदाय (આદાય) [सं.] (पु.) – (१) स्वीकार. (२) नफा, लाभ. (३) प्राप्ती, उत्पन्न.
आदाशीशी (આદાશીશી) (स्त्री.) – अर्धशिशी.
आदिम (આદિમ) [सं.] (पु.) – मूळ, आरंभीचें
आदुं (આદુ) (न.) – आले.
– काढी नांखवुं – जोर किंवा आवेग नरम पडेल असे करणे.
– खाईने – अतिशय चिवटपणे आणि मेहनतीने, खूप जोर करून.
आदानी सूंठ थवी – शरीर सुकून बारीक होणे.
आदापाक (આદાપાક) (पु.) – (१) आलेपाक (२) (लाक्ष.) मार.
– आववो – मारणे, ठोक देणे.
आदे (આદે) (अ.) – तोबा ('आता पुरे पुरे' असा अजीजी करणारा उद्गारवाचक)
आदोकदमी (આદોકદમી) (वि.) – पुरातन, जुन्या काळचे.
आध (આધ) (वि.) – अर्धे.
आध (– र) ण (આધ–ર–ણ) (न.) – आधण.
– मूकवुं – (१) आधणाचें पाणी चुलीवर ठेवणे. (२) स्वैपाकाची तयारी करू लागणे. (३) व्यर्थ खर्चून टाकणे, उधळून टाकणे.
– ऊकळी जवां – वेळ निघून जाणे.
आधरकण – (આધરકણ) (न.) – विरजण.
आधापलीत (આધાપલીત–તું) (वि.) – अर्धवट, अर्धे खुले
आधिक (આધિક) (पु.) – मांत्रिक, देवऋषी.
आधीनपणुं (આધીનપણું) (न.) – स्वाधीनता.
आधे (આધે) (अ.)–अर्ध्या हिश्शाने (ढोर संभाळायला देणे.)
– आपवुं,–मूकवुं,–बंधावबुं – ढोराला अर्धभागाने संभाळायला देणे – ठेवणे.
आधेड (આધેડ) (वि.) – पन्नाशीला पोचलेला – ली – ले, प्रौढ वयाचा – ची – चे.
आधेवायुं (આધેવાયું) (वि.) – गाड्या भाड्याने देण्याचा धंदा करणारा.
आन (આન) (वि.) – अन्य.
आनक (આનક) [सं.] (पु.) – नगारा, मृदंग.
आनति (આનતિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) नमणे (२) नमस्कार (३) मान, पूज्यभाव.
– प्रदेश (पु.) – सखलातला प्रदेश.
आनर्त (-र्त्त) (આનર્ત) [सं.] (पु.) – काठेवाडचे प्राचीन नाव.
आनंदवुं (આનંદવું) (अ. क्रि.) – आनंदणे, खूष होणे.
आनंदा (આનંદા) (स्त्री.) – भांग.
आनाकानी (આનાકાની) (स्त्री.) – हो ना, का-कू, मनाची अनिश्चित स्थिती.

आनावारी (આનાવારી) (स्त्री.) – पिकाची आणेवारी, उत्पन्नाचा अंदाज.
आनियुं (આનિયું) (न.) – (स्त्रियांच्या) गळ्यात घालण्याची पुतळी.
आनी (આની) (स्त्री.) – (१) आणेली. (२) (लाक्ष.) सोळावा हिस्सा.
– भार (पु.) – १ तोळ्याचा १६ वा भाग.
आनुं (આનું) – 'आ' या सर्वनामाचे षष्ठीचे एकवचनाचे रूप, ह्याचे (ब. व. 'आमनुं')
आंतबार (આંતબાર) (पु.) – आडखीळ, विघ्न.
आंतर (આંતર) [सं.] (वि.) – अंतर्गत, आपापसातील, आंतरिक.
– युद्ध (न.) – यादवी.
आंतर, – डुं (આંતર,–ડું) (न.) – आंतडे (मोठे), पोटातील नळ.
– डां ऊंचा आववां, गळे आववां – फार श्रम पडणे.
– डानी माया – अंतःकरणापासूनची ममता.
– डानी सगाई – खरे नाते.
आंतरडां रंगवां – खूप मारणे, सतावणे, दुःख देणे.
आंतरडी (આંતરડી) (स्त्री.) – (१) लहान आतडे. (२) हृदय, अंतःकरण.
आंतरवुं (આંતરવું) (सं. क्रि.) – विभक्त पाडणे (२) वेढणे. (३) अटकावणे, अडविणे.
आंतरसी (–से) वो (આંતરસી–સે–વો) / आंतरसो (આંતરસો) } (पु.) – आतली शिवण.
आंतरी (આંતરી) (स्त्री.) – (१) दशी (धोतर, चादर इ. चा शेवटचा (बिनविणलेला भाग) (२) किनार, पदर. (३) कसर (एक प्रकारची कीड).
आंतरो (આંતરો) (पु.) – (१) अंतर, गाळा (२) अंतराय, आडपडदा, (३) विभक्तपणा, भेदभाव. (४) गाण्याच्या चिजेमधील उत्तरार्ध – अंतरा.
– भरवो – अंतराय उभा करणे, वेगळे पाडणें.
– राखवो – भेदभाव ठेवणे, मन मोकळे करून न बोलणे, परके मानून वागणे.
आंत्र (આંત્ર) [सं.] – (१) (वि.) आतड्यासंबंधीचे. (२) (न.) आतडे.
आंधळुं (આંધળું) (वि.) – (१) आंधळे. (२) विचाराचा डोळा नसलेले. (३) अज्ञानी.
आंधळा पाटा बांधवा – भुलविणे, भ्रमात टाकणे.
आंधळानी आंख – अतिशय प्रिय व अगत्याचे.
आंधळी गाय – निष्पाप गरीब स्वभावाचा माणूस.
आंधळु गूमडुं – तोंड न पडलेले करट.
आंधळे बहेरुं कुटावुं – घोटाळा अधिक वाढणे.
आंधळो धंधो – बिनमिळकतीचा किंवा नफा-नुकसान न कळून येणारा धंदा.
आंधळियुं (न.) – साहस, अविचारी कर्म.
– यां करवां – डोळे मिटून साहसात उडी घेणे.
आंधळी भींत (वि.) – पुरते आंधळे.
आंधळाने सूझे एवुं – अत्यंत स्पष्ट – लख्ख.
आंधळामां काणो राजो – वांसरांत लंगडी गाय शहाणी.
आंधळानी आगळ आरसी – वाघापुढे जसे गवत.
आंधळो पाटो – आंधळी कोशिंबीर.
आंधी (આંધી) (स्त्री.) – (१) सोसाट्याची वावटळ. (२) अंधपणा.
आप (આપ) – (१) (सर्व.) 'तुम्ही'ला बहुमानार्थी शब्द. (२) आपण स्वतः, खुद्द (३) (न.) अहंपणा. (४) आपले शरीर.
– अक्कल (स्त्री.) – स्वतःची बुद्धि.
– अखत्यार (वि.) – स्वतःच्या मर्जीप्रमाणे चालणारा – री – रे, सर्वसत्ता स्वाधीन ठेवून वागणारा – री – रे.
– आप करवुं – (१) बहुमान देऊन बोलणे किंवा वागणे. (२) खुशामत करणे.
– आपणुं (वि.) – आपापले.
– आपमां – आपापसांत.
– कमाई (स्त्री.) – स्वतः केलेली कमाई.
– कर्मी (वि.) – स्वतःच्याच पुरुषार्थावर विसंबणारा – री – रे
– कळा (स्त्री.) – आपोआप येत असलेली कला.
– खुद (वि.) – सर्व सत्ता स्वतःच्या हाती ठेवून चालणारा.
– खुदी (स्त्री.) – हुकूमशाहीचे वर्तन.
– खुशी (स्त्री.) – स्वतःची मर्जी.
– घात (पु.) – आत्महत्या.
– घातियुं (वि.) – आत्मघात करणारे.
– झलुं (वि.) – आपल्या बळावर टिकून राहणारे, स्वाश्रयी.
– डाह्युं (वि.) – (१) स्वतःला फार शहाणे समजणारे. (२) अतिशहाणे.
– दृष्टि (स्त्री.) – स्वार्थी दृष्टी.
– बळ (न.) – स्वतःचे बळ.
– बुद्धि (स्त्री.) – (१) स्वबुद्धी (२) स्वार्थबुद्धी.
– भोग (पु.) – स्वार्थत्याग.
– मतलबी (– बियुं) (वि.) – आपमतलबी.
– मतियुं, – मतीलुं (वि.) – (१) आपल्याच मताने चालणारे (२) दुराग्रही, झक्की.

–मुखत्यार (वि.)–आपल्या मर्जीप्रमाणें करण्याची सत्ता असणारे.
–मुखत्यारी (स्त्री.)–तसा अधिकार.
–मेळे (अ.)–आपोआप.
–रखुं (वि.)–आपलेच तेवढे संभाळून राहणारे, स्वार्थी.
–वखाण, –वडाई (स्त्री.)–आत्मश्लाघा, आत्मस्तुती.
–वीती (स्त्री.)–आपण भोगलेले प्रसंग–अनुभव, आत्मकथा.
–हत्यारुं (वि.)–आत्मघातकी.
आपे (આપે) (अ.)–आपोआप.
आपणुं (આપણું)–'आप' सर्वनामाचे षष्ठीचे एकवचनाचे रूप, आपले.
आपणे (આપણે) (सर्व.)–आपण, मी–तुम्ही.
आपत (આપત) (स्त्री.)–आपत्ती.
आपन्या (આપન્યા) (स्त्री.)–(१) आपल्या परिस्थितीची जाणीव. (२) आत्मसंतोष.
आपले (આપલે) (स्त्री.)–देवाणघेवाण.
आपवुं (આપવું) (स. क्रि.)–(१) देणे (२) सोपविणे, हवाली करणे.
आपसमां (આપસમાં) (अ.)–आपापसात.
आपात (આપાત) [सं.] (पु.)–(१) पतन. (२) चालू क्षण (३) प्रथम दृष्टी.
–तः–एकदम.
आपापर (આપાપર) (वि.)–स्वतःचे आणि दुसऱ्याचे, तुझे माझे, आपपर.
आपुशाह (આપુશાહ) (पु.)–सावकार, आपले देणे भरून टाकील असा गृहस्थ.
आपो (આપો) (पु.)–(१) बाप (२) वृद्ध मनुष्य, वडील.
आपोपुं (આપોપું) (न.)–(१) आत्मीयभाव, आपलेपणा. (२) (अ.) आपोआप.
आप्त (આપ્ત) [सं.] (वि.)–(१) संबंधी (जन) (२) विश्वासपात्र (बातमी इ.) (३) विश्वासू. (४) प्राप्त (५) (पु.) प्रमाणपात्र मनुष्य.
–काम (वि.)–ज्याची इच्छा सफल झाली असा, संतुष्ट.
–वर्ग (पु.)–आप्तजनांचे मंडळ–समूह.
–वाक्य (न.)–विश्वासार्ह बोलणे.
आफणी (આફણી) (स्त्री.)–(१) आपत्ती (२) फेस.
आफणीए (આફણીએ) (अ.)–(१) आपोआप. (२) एकदम.
आफत (આફત) [अ.] (स्त्री.)–आपत्ती.
आफताब (આફતાબ) [फा.] (पु.)–सूर्य.
–गीरी (स्त्री.)–अबदागिरी.

अफरकवुं, आफरवुं (અફરકવું, આફરવું) (अ. क्रि.)–पोट फुगणे.
आफरीन (આફરીન) [फा.] (अ.)–(१) फिदा, कुर्बान. (२) धन्य, शाबास! (३) (स्त्री.) शाबासकी.
आफरो (આફરો) (पु.)–(१) पोटफुगी (२) खूप खाल्ल्याने लागणारी तडस.
–चडवो–पोट फुगून तडस लागणे.
–ऊतरवो, –बेसवो–पोट उतरणे.
आफळवुं (આફળવું) (अ. क्रि.)–(१) आपटणे. (२) निष्फळ होणे.
आब (આબ) [फा.] (न.)–(१) पाणी (२) तेज (३) धारेची तीक्ष्णता, पाणी.
–कारी (स्त्री.)–(१) दारू गाळण्याचे काम. (२) दारू इ. मादक पदार्थांवर घेतला जाणारा कर.
–खोरी (स्त्री.)–लोटी.
–खोरो (पु.)–लोटा.
–दस्त (न.)–नमाजापूर्वी हात, पाय, तोंड धुतात तो वजू.
–दार (वि.)–धारदार, पाणीदार.
–दारखानुं (न.)–पाणी भरण्याची जागा.
–आबरू (આબરૂ) [फा.] (स्त्री.)–कीर्ति, पत
–आपवी–मान देणे, प्रतिष्ठा ठेवणे.
–उघाडवी, –उघाडी करवी–फजिती किंवा बेअब्रू करणे.
–उपर आववुं–चारित्र्यावर किंवा अब्रूवर शिंतोडे उडविणे.
–उपर वात आववी–अब्रू जाण्याचा प्रसंग येणे.
–काढवी–कीर्ति मिळवणे, नाव करणे.
–ना कांकरा–अब्रूच्या ठिकऱ्या, बेअब्रू.
आबाद (આબાદ) [फा.] (वि.)–(१) वस्ती असलेले (२) समृद्ध. (३) कसलेली, सुपीक (जमीन) (४) सुरक्षित, सुखी. (५) उत्तम. (६) अचूक (७) न चुकता.
–दानी–दी (स्त्री.)–समृद्धी.
आबि(–बे)द (આબિદ) [अ.] (वि.)–धार्मिक, पवित्र, प्रार्थना करणारे.
आबेहयात (આબેહયાત [फा.] (वि.) (न.)–अमृत.
आबेहूब (આબેહૂબ) (वि.)–हुबेहूब.
आबोहवा (આબોહવા) [फा.] (स्त्री.)–हवापाणी, वातावरण.
आभ (આભ) (न.)–(१) आकाश. (२) ढग.
–ऊंडळमां लेवुं } –कुवतीबाहेर हिंमत करणे, साहस अंगावर घेणे.
–नी साथे बाथ भीडवी, –बांथ भरवी }
– जमीन नो फरक, फेर–जमीन-अस्मानाचे अंतर.
–ना तारा उखेडवा, – उतरवां–प्रचंड उलथापालथ करणे.

–तूटी पडवुं, –पडवुं – आकाश कोसळणे
–ना तारा देखाडवा – अतिशय त्रास देणें, डोळ्यांपुढे काजवे चमकायला लावणे.
–ना तारा देखवा – जणू स्वर्ग दोन बोटे उरणे.
–ना तारा खरवा – (१) प्रचंड खळबळ होणे. (२) उल्कापात होणे.
–फाटयुं त्यां थींगडुं क्यां देवाय ? – आकाश फाटले तिथे ठिगळ कुठे लावणार ?
–लुं (न.) – (१) आकाश. (२) ढग. (३) आरसा. (४) बारीक गोल काचेची चकती जी साडीवर चिकटवितात. (काठेवाडी स्त्रिया)
आभालाडु (આભાલાડુ) – मनातले मांडे.
आभडछेट (આભડછેટ) (स्त्री.) – (१) विटाळ, शिवाशीव. (२) रक्तस्राव, विटाळ (स्त्रियांचा) (३) प्रसूतीच्या वेळी बाहेर पडणारा द्रव पदार्थ, रक्त इ.
आभडवुं (આભડવું) (अ. क्रि.) – शिवाशिव करणे. (२) शिवणे, स्पर्श करणे.
आभडवा जवुं – मेलेल्याच्या अंत्यसंस्काराकरिता जाणे.
आभासी (આભાસી) (वि.) – (१) दिसणारे. (२) प्रकाशणारे. (३) आभास दाखविणारे. (४) –च्या सारखे दिसणारे.
आभिजात्य (આભિજાત્ય) [सं.] (न.) (१) कुलीनता, खानदानी. (२) श्रेष्ठता, सौंदर्य.
आभीर (આભીર) [सं.] (पु.) – गवळी, अहीर.
आभुं (આભું) (वि.) – चकित, दंग.
–बनवुं – चकित–दंग होऊन जाणे.
आभेस (આભેસ) (न.) – शीड.
–करवुं – शीड चढविणे.
आभोक (આભોક) (पु.) – (१) आटोपणी. (२) भोगवटा, कबजा.
–वाळवो – उपसंहार करणे.
आभोग (આભોગ) [सं.] (पु.) – (१) उपभोग. (२) घेर, विस्तार. (३) नागाची फणा.
आभ्यंतर (આભ્યંતર) (–रिक) [सं.] (वि.) – आतील, अंतरातील.
आम (આમ) [सं.] (पु.) – (१) आव (२) मुरडा होऊन शौच.
–रस (पु.) – आव.
–वात (पु.) – आवेमुळे होणारा संधिवात.
आमातिसार (આમાતિસાર) (पु.) – संग्रहणी.
आमाशय (આમાશય) (न.) – आव असणारा पोटाचा भाग.
आम (આમ) (स्त्री.) – आंबा.
–चूर (न.) – (किसून केलेला) कैरीचा मुरंबा, लोणचे.
–रस (पु.) – आंबरस.
–रसियुं, –रसी – आंबरसासारखे.
आम (अ.) – (१) याप्रमाणे, या रीतीने. (२) इकडे, या बाजूला.
–तेम (अ.) – (१) इकडे तिकडे. (२) वाटेल तसे, अव्यवस्थित.
–तेमथी (अ) – (१) वाटेल तसे. (२) वाटेल तेथून. (३) इकडून तिकडून.
–थी (अ.) – इकडून.
–नुं (वि.) – या बाजूचे.
आमनो सूरज आम ऊगवो – इकडचा सूर्य तिकडे उगवणे, सामान्यतः शक्य न होईल असे घडणे.
आम [अ.] (वि.) – सर्वसामान्य.
–जनता, –प्रजा (स्त्री.) – सर्वसामान्य लोक (अमुक वर्गाचे नव्हेत).
–वर्ग (पु.) – सामान्य लोकांचा वर्ग.
–सभा (स्त्री.) – सामान्य लोकांची सभा. (२) सामान्य लोकांच्या प्रतिनिधींची (विशिष्ट वर्गाच्या नव्हे) सभा.
–सरा (स्त्री.) – (१) सराई, धर्मशाळा. (२) दोन मोहल्ल्यांमधील सार्वजनिक जागा, चौक.
आमचुं (આમચું) (न.) – (१) आमसूल. (२) कोणत्याही आंबट फळाचे सुकविलेले तुकडे.
आमट (આમટ) (वि.) – आंबट.
आमण (આમણુ) (स्त्री.) – आतड्याचा शेवटाचा भाग. (२) चाकाचा एक भाग.
आमणदूमणुं (આમણદૂમણું) (वि.) – (१) उपकाराखाली दबलेले, मिंधे. (२) हताश.
आमणे (આમણે) (सर्व.) – याने (या माणसाने)
आमद, -नी, -दानी (આમદ, -ની, -દાની) [फा.] (स्त्री.) – (१) प्राप्ती. (२) उत्पन्न.
आमनसामन (આમનસામન) (अ.) – (१) आमोरासमोर (२) आपापसांत. (३) परस्पर.
आमन्या (આમન્યા) (स्त्री.) – (१) आज्ञापालन. (२) मर्यादा, शिष्टाचार.
–पाळवी – (१) आज्ञापालन करणे. (२) (वडिलांची–थोरांची) मर्यादा पाळणे.
–मां रहेवुं – आज्ञा किंवा मर्यादा उल्लंघन न करणे, –च्या वचनात राहणे.
–रहेवी – मर्यादा संभाळली जाणे.
आमली (આમલી) (स्त्री.) – चिंच.

–रमाडवी–(१) वेडेवाकडे सांगून भ्रमात टाकणे (२) फुकट धडपड करायला लावणे.
आमळ (આમળ) (स्त्री., न.) (१) आंतड्याच्या शेवटचा भाग. (२) नाळ.
आमळवुं (આમળવું) (स. क्रि.)–पिळणे, पीळ देणे.
आमळो (આમળો) (पु.)–(१) पीळ. (२) अभिमान, जिद्द. (३) द्वेष, आकस.
–चडवो–(१) पीळ–वळ चढणे, आकस उत्पन्न होणे.
–राखवो–मनांत द्वेष धरून ठेवणे.
आमळी (આમળી) (स्त्री.)–आवळ्याचें झाड.
आमळुं (આમળું) } (न.)–आवळा.
आंबळुं }
आमान्न (આમાન્ન) [सं.] (न.)–(१) तांदूळ. (२) कच्चा शिधा.
आमिल (આમિલ) [सं.] (पु.)–(१) अमलदार. (२) एक सिंधी हिंदूमधील जात.
आमीन (આમીન) [अ.] (अ.)–तथास्तु.
आमुख (આમુખ) [सं.] (न.)–उपोद्घात.
आमेज (આમેજ) [फा.] (वि.)–सामिल केलेले, समाविष्ट करून घेतलेले.
आंबवुं (આંબવું)–(१) (स. क्रि.) गाठणे. (२) (अ. क्रि.) आंबणे
आंबेल (આંબેલ) (न.)–(जैनांचे) एक वेळ अळणी (मिठाशिवाय) जेवण करण्याचे व्रत.
आंबो (આંબો) (पु.)–आंब्याचे झाड.
–आंबा गोडी नाखवा–कधी भरून न येण्याजोगे नुकसान करणे.
आंबलियो (पु.)–आंब्याचे झाड.
आंबागाळो (पु.)–आंब्याचा मोसम.
आंबामोर (पु.)–(१) आंब्याचा मोहोर. (२) आंबेमोहोर (तांदूळ).
आंबावाडियुं (न.) –वाडी (स्त्री.)–आंबराई.
आंबाशा (–सा) ख (स्त्री.)–झाडावर पिकलेला आंबा.
आंबोळियुं (આંબોળિયું) (न.)–सुकविलेल्या कैरीच्या गराचे तुकडे.
आंबोई (આંબોઈ) (स्त्री.)–बेंबीच्या खालच्या नसांची गाठ.
आंबोसुं (આંબોસું) (न.)–(१) सुके जर्दाळू (२) सुके द्राक्ष.
आंस (આંસ) (पु.)–कणा, आस.
आंसु (આંસુ) (न.)–अश्रू.
–ढाळ–(१) (वि.) डोळ्यांतून पाणी काढायला लावील असे. (२) (स्त्री.) घोड्याची एक जात.

आंहां (આંહાં) (अ.)–अंहं.
आंहांतूस (આંહાંતૂસ) (स्त्री.)–हो ना करणे, (मनाची) अनिश्चितता.
आंहीं,–कणे (આંહીં,–કણે) (भ.)–येथे.
आय (આય) (न.)–आयुष्य.
आय [सं.] (पु.)–(१) लाभ, प्राप्ती. (२) उत्पन्न. (३) अंतःपुरातील रखवालदार.
–व्यय (पु.)–प्राप्ती व खर्च.
आय (स्त्री.)–(१) शक्ती, कुवत. (२) हिंमत.
आय(-व)खुं (આય–વ–ખું) (न.)–आयुष्य.
आयडु (આયડુ) (पु.)–गुराखी.
–डुं (न.)–ढोरे चरायला जाणे.
आयतुं (આયતું) (वि.)–आयते, अनायासे मिळालेले.
–तापर रायतुं–जमविलेल्या पैशातून खर्च करणे.
–ताराम (पु.)–आयतोबा.
आयदो (આયદો) (पु.)–हिस्सेदाराचा ठरविलेला हिस्सा.
आयनो (આયનો) (पु.)–आरसा.
आयपत (આયપત)–(१) (स्त्री.) प्राप्ती, कमाई, उत्पन्न. (२) (न.) वारसा.
–वेरो (पु.)–प्राप्तिकर.
आयंदे (આયંદે) (अ.)–(१) इतःपर. (२) एकंदरीने.
आयासी (આયાસી) (वि.)–(१) आयास–कष्ट करणारा–री –रे, मेहेनती. (२) दुःखप्रद. (३) थकलेले.
आयोजन (આયોજન) [सं.] (न.)–(१) व्यवस्था करणे. (२) व्यवस्थेची साधनसामग्री.
–ना (स्त्री.)–व्यवस्था, जमवाजमव.
आर (આર) (पु.)–पाण्याचा वेग–ओढ.
आर (स्त्री.)–(१) लोखंडी टोक (पराणीचे असते तसे) (२) पराणी (३) चांभाराची आरी.
आर (पु.)–(१) खळ (कापडाला किंवा कपड्याला लावतात ती). (२) आहार.
–उतारवो,–काडवो–खळ काढून टाकणे.
–चडाववो,–देवो–खळ लावणे.
आरकुं (આરકું) (न.)–कमान, मेहेरप.
आरगणुं (આરગણું) (न.)–चांभाराची आरी.
आरजू (આરજૂ) [फा.] (स्त्री.)–(१) इच्छा (२) उमेद, आशा. (३) आतुरता, तीव्र इच्छा.
–मंद (वि.)–इच्छा–आशा असलेला–ली–ले.
आरजो (આરજો) (पु.)–रोग, आजार, व्याधी.
आरणकारण (આરણકારણ) (१) (न.) काहीतरी कारण, निमित्त, (२) (वि.) अनिश्चित.

आरणुं (આરણું) (न.)–शेणकूट, गोवरी.
आरत (આરત)–(१) (वि.) आर्त, पीडित. (२) अडचणीत सापडलेला–ली–ले, (३) अगत्याचे. (४) आतुर (५) (स्त्री.) अडचण, संकट, नड. (६) उत्कट इच्छा.
–बंधु (पु.)–अडचणीच्या–संकटाच्या वेळचा बंधू.
तियुं–(न.)–आर्त असणारे.
आरती (આરતી) (स्त्री.)–(१) दुःख, पीडा. (२) आरती (देवाला ओवाळतात ती).
–उतारवी,–आरती करणे.
–जेवुं–स्वच्छ.
–लेवी–आरती ओवाळल्यानंतर तिच्यावरून हात फिरवून ते डोळ्यांवरून फिरविणे.
आरतियुं (આરતિયું) (न.)–आरतीपात्र.
आरशी (આરશી) (पु.)–(१) हत्तीच्या गंडस्थळाच्या खालचा भाग. (२) रक्षण.
आरवा (આરવા) (पु.)–मन, आत्मा, जीव.
आरवे (આરવે) (पु.)–फार खाल्ल्याने पोटाला लागलेली तडस.
आरस–पहाण (આરસ,–પહાણ) (पु.)–आरसपान, संगमरवर
–बंधी (स्त्री.)–संगमरवरी फरसबंधी.
आरसी (આરસી) (स्त्री.)–लहान आरसा.
–गरो (पु.)–आरशांचा कारागीर.
–छल्लो (पु.)–छापुं (न.)–जिच्यात कांचतुकडा किंवा लोलक बसविला आहे अशी अंगठी.
–सो (पु.)–आरसा.
आरंग (આરંગ) (न.)–शस्त्र, हत्यार.
आरंबी (આરંભી) (वि.)–उत्तम.
आरंभण (આરંભણ) (न.)–प्रारंभ.
आराधवुं (આરાધવું) (अ. क्रि.)–(१) प्रसन्न करून घेणे. (२) पूजणे, भजणे.
आराम (આરામ) [सं.] (पु.)–बगीचा.
–मिक (पु.)–माळी.
आराम (फा.) (पु.)–(१) विश्रांती (२) शांती, स्वस्थता (३) दुःखनिवृत्ती.
–थवो–आजार इ.तून बरे होणे.
–गाह (स्त्री.)–(१) विश्रांतिस्थान (२) कबर.
–दिन (पु.)–सुट्टीचा दिवस, रविवार.
आराव (આરાવ) [सं.] (पु.)–आरडा ओरडा.
आराव (–वा) ल्ला, आरावारा (આરાવ–વા–લ્લા, આરાવારા) (पु. ब. व.)–श्राद्धपक्षाचे दिवस.
आरासुर (આરાસુર) (पु.)–अरवली पर्वताच्या (आबूच्या) एका शिखराचे नाव.
–री (स्त्री.)–त्या पर्वतावरील देवी.
आरास्ते (આરાસ્તે) [फा.] (वि.)–सजविलेले, चांगली सजावट केलेले.
आरास्तगी (આરાસ્તગી) [फा.] (स्त्री.)–आरास, सजावट.
आरियां (આરિયાં) (न. ब. व.)–होडी–गलबत इ. वरील शीड उतरून ठेवण्याची क्रिया.
–करवां–कोणतीही वस्तु खाली उतरविणे.
आरियुं (આરિયું) (न.)–(१) टोपली. (२) काकडी, चिबूड. शेंदाड.
आरी (આરી) (स्त्री.)–(१) चांभाराची अरी. (२) लहान करवती.
आरीकारी (આરીકારી) (स्त्री.)–(१) चतुराई (२) डावपेच.
आरीसो (આરીસો) (पु.)–आरसा.
आरेडुं (આરેડું) (वि.)–(१) अति रडवे. (२) दंगेखोर. (३) झक्की, हट्टी.
आरेतारे (આરેતારે) (अ.)–अगदी किनाऱ्याला लागण्याच्या वेळी, शेवट येण्याच्या वेळी.
आरो (આરો) (पु.)–(१) किनारा. (२) परतीर (३) (लाक्ष.) मार्ग, सुटण्याचा उपाय.
आरे आवेलुं वहाण डूबवुं–शेवट गाठतो न गाठतो एवढ्यात नष्ट होणे, प्रयत्नांनी पुरे करीत आणलेले धुळीस मिळणे.
आरो (पु.)–(१) चाकाचा नाभीपासून परिघापर्यंतचा एक भाग, आरा. (२) गोवऱ्यांची भट्टी.
आरोगवुं (આરોગવું) (स. क्रि.)–जेवणे, खाणे.
आरोपवुं (આરોપવું) (स. क्रि.)–(१) एकाचा गुण किंवा धर्म दुसऱ्याला लावणे. (२) आळ घेणे किंवा आरोप ठेवणे. (३) घालणे, ओवणे, ठेवणे, लावणे, टाकणे. ('वरमाळा आरोपवी,' 'प्रभुमां आरोपवुं' इ.)
आरोवारो (આરોવારો) (पु.)–(१) सुटका. (२) शेवट.
आर्जव (આર્જવ) [सं.] (न.)–(१) ऋजुता, सरळपणा, निखालसपणा. (२) प्रामाणिकपणा. (३) विनवणी, आजीजी.
आर्य (આર્ય) [सं.]–(१) (वि.) सुसंस्कृत, सुधारलेला. (२) कुलीन. (३) (पु.) तसा मनुष्य.
आर्हत (આર્હત) [स.] (१) (वि.) जैन मताविषयीचे. (२) (पु.) जैनमत.
आल (આલ)–(स्त्री.) संवय.
आलण (આલણ) (न.)–कण्यांचा केलेला एक खाद्यपदार्थ, खीर
आलपाल (આલપાલ) (स्त्री.)–(१) सेवाचाकरी. (२) शुश्रूषा, संभाळ. (३) सरबराई.
आलम (આલમ) [अ.] (स्त्री.)–जग.
–गीर [फा.] (वि.)–जग जिंकणारा–री–रे.

−नूर −(१) (वि.) प्रकाशमय. (२) (न.) अतिशय प्रकाश. प्रकाशमय स्थिती.
−पनाह [फ.]−(१) (वि.) जगाचे रक्षण करणारा−री−रे, (२) (पु.) बादशहा.
आलवाल (આલવાલ) [सं.] (पु.)−आळें.
आलवुं (આલવું) (स. क्रि.)−देणें.
आलसवीलस (આલસવીલસ) (अ.)−तहानेने व्याकुळ.
आलसाल (આલસાલ) (वि.)−बरोबर सांधा न बसलेले−ढिले.
आलंबवुं (આલંબવું) (स. क्रि.)−(१) आधारून राहाणे. (२) लटकणें.
आला (આલા) [अ.] (वि.)−अति उंची, उत्तम, श्रेष्ठ.
आलापवुं (આલાપવું) (स. क्रि.)−(१) गप्पा मारणे. (२) आलाप घेऊन गाणे.
आलामत (આલામત) [अ.] (स्त्री.)−खूण, निशाणी, चिह्न.
आला(−लुं) लीलुं (આલા−લું−લીલું) (वि.)−ओले सुके.
आलांबालां (આલાંબાલાં) (न. ब. व.)−बहाणे, निमित्ते.
आलिम (આલિમ) [अ.] (वि.)−विद्वान.
आली (આલી) [अ.] (वि.)−उच्च, उंची, भव्य.
−जनाब, हजरत [फा.] (वि.)−उच्च पदवीधारी.
−जहां, −जाह [फा.] वि.−उच्च दर्जाचा−ची−चे.
−शान [फा.] (वि.)−पाहा 'आलेशान'.
आलीगारुं (આલીગારું) (वि.)−खोडकर, दंगेखोर, उचापतीखोर
आली लीली (આલીલીલી) (वि. स्त्री.)−(१) ताजी, हिरवी, (२) समृद्ध, सुपीक.
आलु (આલુ) (न.)−खोटा आळ.
आलुंचन (આલુંચન) [सं.] (न.)−डोक्याचे केस उपटून काढणे.
आलू (આલૂ) [फा.] (न.) (१) जर्दाळू. (२) बटाटा.
आले (આલે) (वि.)−(१) नजीकचे, लाडके. (२) उच्च दर्जाचे, श्रेष्ठ.
आलेख (આલેખ) [सं.] (पु.)−(१) लिखाण. (२) खतपत्र., दस्तैवज. (३) सनद. (४.) मोहोर, ('सील'). (५) 'ग्राफ' (६) चित्र.
−न (न.)−लिहिणे. (२) चित्र काढणे.
−नी (स्त्री.)−(१) कलम. (२) ब्रश.
आलेप (આલેપ) [सं.] (पु.)−लेप, मलम.
−न (न.)−लेप लावणे, मलम लावणे.
आलेशान (આલેશાન) [अ.] (वि.)−(१) प्रतिष्ठित, उत्तम. (२) भव्य, भपकेदार (३) अति मोठे.
आलोक (આલોક) [सं.] (पु.)−(१) पाहणे. (२) दर्शन, 'व्ह्यू' (३) दृष्टिमर्यादा. (४) तेज, दीप्ति.
−वुं (स. क्रि.)−पाहणे, अवलोकन करणे.
आलोच (આલોચ) [सं.] (पु.)−(१) दर्शन, पाहणे, (२) विचार, चिंतन, मनन. (३) अवलोकन, विवेचन.
आलोपालो (આલોપાલો) (पु.)−(१) झाडाची पाने−मुळे वगैरे वनस्पती. (२) पालाभाजीचा साधा आहार.
आलोयण (આલોયણ) (न.)−विचार, चिंतन. (२) दोषांची कबुली देऊन प्रायश्चित्त करण्याचा विधी (जैनांत)
आलोल (આલોલ) [सं.] (वि.)−(१) हलते, कापणारे. (२) क्षुब्ध, व्यग्र.
आव (આવ) (स्त्री.)−आवक, आयात.
आवक (આવક) (स्त्री.)−(१) येणे. (२) उत्पन्न, कमाई, प्राप्ती.
−चिठ्ठी (स्त्री.)−(१) माल पाठविल्याची रसीद, पोच, पावती. (२) बिल, बीजक.
−जावक (स्त्री.)−येणे आणि जाणे (२) जमा आणि खर्च. (३) जमाखर्चाची वही.
−वेरो (पु.)−(१) प्राप्तिकर (२) येणाऱ्या मालावरील जकात.
आवकार (આવકાર) (पु.)−स्वागत, आदरसत्कार.
−आपवो, देवो−स्वागत करणे, 'या या' म्हणणे.
−वुं (स. क्रि.) स्वागत करणे.
आवखुं (આવખું) (न.)−आयुष्य.
आवजा (स्त्री.)−ये−जा.
आवजो (આવજો) (अ.)−निरोप देतानाचा बोल, 'यावे'.
आवटवुं (આવટવું) (अ. क्रि.)−(१) निष्पन्न होणे. (२) बदलणे, फिरणे. (३) चहूबाजूंनी घेरले जाणे. (४) अस्वस्थ होणे, गोंधळून जाणे.
आवड(−त) (આવડ-ત) (स्त्री.)−अवगत असणे, कुशलता, करता येणे.
आवडत्रेवड (स्त्री.) (१) घरकामाची योग्य ती तजवीज. (२) काटकसर.
आवडवुं (આવડવું) (अ. क्रि.)−(अमुक करता) येणे, (अमुक काम) माहीत असणे, (अमुक कामाचे) गम्य असणे. (उदा. 'मने गातां आवडे छे'=मला गाता येते, 'मने भूगोल आवडे छे=मला भूगोल माहीत आहे.)
आवडुं (આવડું) (वि.)−अमुक एवढ्या आकाराचे, अमक्या-इतके, इतके.
आवतुं (આવતું) (वि.)−येते (उदा० 'आवती काल'=उद्यां, 'आवतो रविवार' इ.)
आवदानी (આવદાની) (स्त्री.)−पाहा 'आमदनी'
आवन जावन (આવનજાવન) (न.)−(१) येणेजाणे (२) जन्ममरण फेरा.
आवरकू(-खू)टो (આવરકૂ-ખૂ-ટો) (पु.)−(१) आयुर्मर्यादा संपणे, मरण. (२) लोळागोळा.

आवरदा (આવરદા) (पु. स्त्री. न.) – आयुर्मर्यादा, आयुष्य.
– **नुं पूरुं, – बळियुं** – पुरते आयुष्य असलेले, आयुष्याची दोरी बळकट असलेले.
– **बहु लांबी छे** – 'शंभर वर्षें आयुष्य' असें उद्‌गार.

आवरदो (આવરદો) (पु.) – बाहेरून आणून पाळलेला, आश्रित.

आवरवुं (આવરવું) (स. क्रि.) – (१) झाकणे, आच्छादणे, (२) व्यापणे (३) वेढून टाकणे.

आवरो (આવરો) (पु.) – (१) आवक. (२) मासिक जमाखर्चाची कीर्दवही.
– **जावरो** (पु.) – (१) ये-जा. (२) जमा आणि खर्च.

आवरो ('आ' चा उच्चार हकाराने) (पु.) – (आजारातून उठल्यानंतर होणारी) खा खा.

आवर्जना (આવર્જના) [सं.] (स्त्री.) – रिझविणे, खुशामत.

आवर्तवुं (આવર્તવું) (अ. क्रि.) – (१) चक्राकार – गरगर फिरणे. (२) फिरून फिरून तेच येणे. (३) (स. क्रि.) भेटणे, वेंघेत घेणे.

आवल (આવલ) (न.) – ताजा पिंजलेला रू, पोल.

आवलां (આવલાં) (न. ब. व.) – (१) व्यर्थ खटपट. (२) मोट, दोर इ. पाणी वर ओढण्याची साधने.

आववुं (આવવું) (अ. क्रि.) – (१) येणे. (२) असणे. (उदा. 'पूना महाराष्ट्रमां आव्युं'.)

आवी चडवुं – एकदम – अनपेक्षित येणे.

आवी चूकवुं, – रहेवुं – (१) पुरे होणे, संपणे, (२) कमी पडणे.

आवी जवुं – (१) उभ्या उभ्या येऊन परत जाणे, खेप टाकून जाणे. (२) येऊन पोचणे. (३) सामावून जाणे. (४) भांडायला उठणे.

आवी पडवुं – अनपेक्षित अंगावर येऊन पडणे.

(-नु)आवी बनवुं – चे मरण ओढवणे.

आवी मळवुं – एकदम येऊन मिळणे किंवा प्राप्त होणे.

आवश्य (આવશ્ય) (सं.) – (वि.) (१) अगत्याचे, अनिवार्य (२) (स्त्री. न.) अगत्य, अनिवार्य वस्तू किंवा क्रिया.

आवळगोवळ (આવળગોવળ) (स्त्री.) – बाळगोपाळ, परिवार.

आवळियो (આવળિયો) (पु.) – (१) मनातली इच्छा. (२) आवळ्याचे झाड.

आवागमन (આવાગમન) (न.) (१) येणे-जाणे. (२) जन्मणे आणि मरणे.

आ वार (આ વાર (अ.) – या वेळी, या खेपेस.

आवास (આવાસ) [सं.] (पु.) – (१) घर, निवासस्थान, (२) घराचे दालन, खोली.

आविष्ट (આવિષ્ટ) [सं.] (वि.) – (१) शिरलेले, प्रविष्ट. (२) भुताने झपाटलेले (३) आवेशयुक्त.

आवुं (આવું) (वि.) – यासारखे, या प्रकारचे.
– **क** (वि.) – अशासारखे काहीसे.

आवृत (આવૃત) [सं.] (वि.) – (१) व्यापलेले. (२) आवरण घातलेले, झाकलेले (३) वेढलेले.

आवेग (આવેગ) [सं.] (पु.) – (१) जोस, भावनेचा वेग. (२) क्षोभ, आवेश (३) अधीरपणा.

आवेशी (આવેશી) (वि.) – आवेश असलेले.

आश (આશ) (स्त्री.) – (१) आशा. (२) आशिष.

आशक (આશક) (पु. स्त्री. न.) – (१) प्रेमी. (२) (वि.) मोहित, फिदा, आषक.
– **माशूक** (न. ब. व.) – आषुकमाषुक.

आश(-स)का (આશ-સ-કા) (स्त्री.) – आरती, भस्म इ. घेणे.

आशकार(-रा) (આશકાર,-રા) [फा.] (वि.) – प्रकट, उघड, जाहीर.

आशटवुं (આશટવું) (सं. क्रि.) – पाहा 'आछटवुं', आपटणे.

आशना (આશના) [फा.] – (१) (पु.) भाईबंद. (२) प्रियकर. (३) (स्त्री.) प्रिया.

आशरवुं (આશરવું) (स. क्रि.) – आसरा घेणे.

आशरो (આશરો) (पु.) – (१) आसरा, छत्रछाया (२) आधार, आलंबन. (३) अंदाज.
आशरे बेसवुं, – रहेवुं – भरंवसा ठेवून निश्चित राहणे, आधारावर विसंबून राहणे.
आशरो काढवो – अंदाज काढणे.

आशरागत, – तियुं, – ती (આશરાગત) (वि.) – आसऱ्याला आलेले.

आशरापडतुं (આશરાપડતું) (वि.) – अंदाजाप्रमाणे असलेले.

आशरे (આશરે) (अ.) – अंदाजे, सुमारे.

आशंकावुं (આશંકાવું) (अ. क्रि.) – शंका येणे, संशय वाटणे.

आशा (આશા) [सं.] (स्त्री.) – (१) उमेद, इच्छा. (२) विश्वास, आस्था.
– **आपवी, – देवी** इच्छा सफळ होईल असा विश्वास देणे, आशा दाखवणे.
– **पडवी** – आशा सफळ होण्याला कारण मिळणे, विश्वास – संभव वाटणे, आशा वाटणे.
– **बांधवी,-राखवी,-सेववी** – अपेक्षा बाळगणे.
– **करवी** – इच्छा करणे.
– **दर्शी** (वि.) – आशावादी.
– **पूरी** (वि. स्त्री.) – (१) आशा पुरी करणारी, (२) (स्त्री.) आशापूर्ती करणारी देवी.
– **बंध** – (पु.) (१) आशेचा तंतू. (२) विश्वास. (३) (वि.) आशावादी. (४) विश्वास करणारे.

-वंधुं (वि.)-आशा असलेला-ली-ले.
-भर्युं (वि.)-आशायुक्त.
आशिका (આશિકા) (स्त्री.)-साधूचा, देवाचा किंवा यज्ञाच्या रक्षेचा अंगारा.
आशीनीशी (આશીનીશી) (अ.) - मन मानेल तसे.
आशूरा (આશૂરા) [अ.] (पु.)-ताबूत बुडविण्याचा दिवस, आलावा.
आसन (આસન) [सं.] (न.)-(१) बसण्याची जागा. (२) बसण्याची, झोपण्याची किंवा उभे राहण्याची ढब. (३) आसन, बस्कुर (४) पुस्तकात किंवा पत्रकात पाडलेले कोष्टक, खाना.
-वाळवुं-बैठक मारणे.
-राखवुं-स्थान किंवा मुक्काम चालू राहील असे करणे.
-मांडवुं-(१) अड्डा जमवून बसणे. (२) आसन-बैठक-बरोबर घालणे.
-ओछुं न होवुं-बहु होवुं-तक्रार करण्याजोगी लक्षणे असणे.
आसनियुं (આસનિયું) (न.)-बसण्याची बैठक.
आसनी (આસની) (स्त्री.)-बस्कुर.
आसनावासना (આસનાવાસના) (स्त्री.)-(१) आश्वासन. (२) सरबराई, आदरसत्कार.
आसन्न (આસન્ન) [सं.] (वि.)-जवळ आलेले.
-काल(-ळ) (पु.)-मरणकाळ.
आसमान (આસમાન) [फा.] (न.)-आकाश.
-पर चडवुं-गर्वाने खूप फुगणे.
सातमा आसमानपर चडवुं-कमालीचे गर्वाने फुगून जाणे
आसमानी (આસમાની) (वि.) (१)-अस्मानी रंगाचा-ची-चे (२) दैवी, नैसर्गिक (३) (स्त्री.) दैवी आपत्ती-कोप.
-सुलतानी (स्त्री.)-(१) चढती-पडती (२) अनपेक्षित किंवा दैवी आपत्ती.
आसमास (આસમાસ) (अ.)-(१) जवळ (२) जाणूनबुजून.
आसरडवुं (આસરડવું) (स. क्रि.)-मचमच करीत खाणे.
आसवतुं (આસવતું)-(१) (वि.) कामात मग्न असणारे, कामात गुंतलेले. (२) (न.) काम.
आसंग (આસંગ) [सं.] (पु.)-(१) आसक्ती. (२) समागम, संभोग. (३) कर्तृत्वाभिमान.
आसाएश (આસાએશ) (स्त्री.)-आराम, विश्रांती.
आसान (આસાન) [फा.] (वि.)-सोपे, सहज, मऊ.
-कैद (स्त्री.)-साधी कैद.
-नी (स्त्री.)-सोपेपणा.
आसामी (આસામી) (पु. स्त्री.)-(१) मनुष्य, व्यक्ती (२) ऋणको, कूळ. (३) पैसेवाला-प्रतिष्ठित मनुष्य. (४) गिऱ्हाईक, अशील.
-वार-माणसागणिक
आसूदा(-दुं) (આસૂદા,-દું) [फा.] (वि.)-निश्चित, सुखी.
आसेध (આસેધ) [सं.] (पु.)-अटक, कैद.
आसेब (આસેબ) [फा.] (न.)-भूतप्रेत.
आसोपालव (આસોપાલવ) (पु.)-अशोक वृक्ष.
आस्तर (આસ્તર) (पु.),-ण (न.)-(१) अंथरणें, पसरणें. (२) बिछायत, गालीचा (३) चादर (४) पांघरूण.
आस्ते (આસ્તે) (अ.)- सावकाश, धीमे.
-रहीने-(१) सावकाशीने, आस्ते आस्ते (२) हळूच, अलगद.
आस्था (આસ્થા) [सं.] (स्त्री.)-(१) आदर, मान. (२) श्रद्धा, विश्वास (३) भांडवल, पुंजी.
-बेसवी-श्रद्धा किंवा विश्वास बसणे.
-ऊठवी-श्रद्धा किंवा विश्वास उडणे.
आस्थिक (આસ્થિક) (वि.)-आस्था असलेला-ली ले.
आस्थानमंडप (આસ્થાનમંડપ) [सं.] (पु.)-सभामंडप.
आस्रव (આસ્રવ) [सं.] (पु.)-(१) दुःख, पीडा. (२) स्राव. (३) (जैन दर्शन) कर्म आत्म्यात प्रविष्ट होणे किंवा ते झाल्यामुळे होणारी पापप्रवृत्ती.
आस्वादवुं (આસ્વાદવું) (स. क्रि.)-(१) चाखणे, स्वाद घेणे. (२) भोगणे.
आह (આહ)-(१) (स्त्री.) हाय, निसासा (२) (अ.) अरे, ओ! (दुःखोद्गार)
-भरवी-निसासा टाकणे, हाय भरणे.
आहरडवुं (આહરડવું) (स. क्रि.)-उरकणे.
आहारी (આહારી) (वि.)-(१) आहार करणारा. (२) खादाड.
आहीर (આહીર) (पु.)-(१) गवळी-भरवाड जात. (२) त्या जातीचा पुरुष.
-डी,-ण,-णी,-राणी- (स्त्री.)-आहीर जातीची स्त्री.
आहुति लेवी (આહુતિ લેવી)-(१) नैवेद्य किंवा बलिदान घेणे. (२) पचनी पाडणे.
-लईने ऊभा रहेवुं-वाईट करण्याची किंवा नाश करण्याची संधी पाहात राहणे.
आहूत (આહૂત)]सं.] (वि.)-निमंत्रित.
आहेडी (આહેડી) (पु.)-शिकारी, पारधी, भिल्ल.
आहोड (આહોડ) (स्त्री.)-(१) नुकतीच लागवडीला आणलेली जमीन (२) ताजी पेरणी.

आहोतुं (આહોતું) (न.) – (१) दैनिक क्रिया, रोजचे काम. (२) खुशामत.
आह्निक (આહ્નિક) [सं.] – (१) (वि.) दैनिक (२) (न.) नित्यकर्म.
आळ (આળ) (स्त्री.) – दंगामस्ती, खोडकरपणा.
आळ (આળ) (न.) – (१) खोटा आरोप (२) खोटेनाटे.
– ऊतरवुं – कलंक नाहीसा होणे, आरोप खोटा ठरणे.
– चडवुं, – चोटवुं, – बेसवुं – बट्टा लागणे, आरोप येणे.
– मूकवुं – आळ घालणे.
आळपंपाळ (वि.) – (१) मिथ्या (२) खोटेनाटे, वेडेवाकडे (३) फूस लावणारे (४) (न.) आश्वासन (५) भुतेखेते
आळवण (આળવણ) (वि.) – बट्टा, बदनामी.
आळवाळ (આળવાળ) (पु. न.) – आळे
आळवीतरुं (આળવીતરું) (वि.) – मस्तीखोर, दांडगट.
– राई (स्त्री.) – दांडगटपणा, मस्तीखोरी.
आळवीतुं (આળવીતું) (वि.) – पाहा 'आळवीतरुं'
आळस (આળસ) (स्त्री. न.) – आळस, ऐदीपणा, सुस्ती.
– खावी(– वुं) – आळसुटलेपणाने पडून राहणे.
– मरडवी – आळस देणे, आळोखेपिळोखे देणे.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) आळस करणे, मंद किंवा सुस्त होणे (२) बंद पडणें, अटकणे.
– नो पीर – भयंकर आळशी माणूस.
आळसु (वि.) – आळशी, सुस्त
आळालुंबो (આળાલુંબો) (पु.) – संसाराची लालसा – तृष्णा.
आळियो (આળિયો) (पु.), – युं (न.) – कोनाडा (विशेषतः विहिरीमोवतालच्या भिंतीतील).
आळी (આળી) (स्त्री.) – सोनाराची शेगडी ठेवण्याचा उंच ओटा.
आळीगाळुं (આળીગાળું) (वि.) – खोडकर, दंगेखोर.
आळुं (આળું) (वि.) – (१) हिरवेचार, ओले (२) ताजे सोलून काढलेले (कातडे) (३) नाजूक (जरा हात लावताच दुखेल असे) (४) मऊ.
आळुंभोळुं (આળુંભોળું) – (वि.) भोळेभाबडे, निष्पाप (२) (न.) बालक.
आळोटवुं (આળોટવું) (म. क्रि.) – लोळणे.
– ण – (१) (वि.) लोळण्याची सवय असलेले (२) (न.) लोळण्याची इच्छा, लोळण.

इ (ઇ)

इकबाल (ઇકબાલ) [अ.] (न.) – (१) नशीब (२) सद्भाग्य.
इकरार (ઇકરાર) [अ.] (पु.) – (१) मान्यता, कबुली (२) कैफियत; प्रतिज्ञापूर्वक सांगितलेला किंवा लिहून दिलेला मजकूर.
– नामुं [फा.] (न.) – प्रतिज्ञापूर्वक सांगितलेला मजकूर ('ॲफिडेव्हिट').
इकोतेर कुळ तरवां – बेचाळीस कुळांचा उद्धार होणे.
इखलाक (ઇખલાક) [अ.] (पु.) – विनय, सभ्यता.
इ(-ए) खलास (ઇ-એ-ખલાસ) [अ.] (पु.) – गट्टी, दोस्ती.
इख्तेसार (ઇખ્તેસાર) [अ.] (पु.) – संक्षेप, सार.
इंगार(-रो) (ઈંગાર,-રો) (पु.) – अंगार, निखारा, इंगळ.
इंचावुं (ઇચાવું) (अ. क्रि.), – ववुं (स. क्रि.) – ठासून खाल्ले जाणे, ठासून खायला लावणे. ('ईचवुं' ची अनुक्रमे कर्मणी व प्रयोजक रूपे).
इच्छवुं (ઇચ્છવું) (स. क्रि.) – (१) इच्छिणे. (२) आशा बाळगणे. (३) मागणे.
इच्छनधारा (ઇચ્છનધારા) (स्त्री.) – संतत धार, सतत प्रवाह. (२) अभिषेकपात्र.
इच्छामां आववुं (ઇચ્છામાં આવવું) – इच्छा होणे, आवडणे, पसंत पडणे.
इच्छाभेदी (ઇચ્છાભેદી) – सडकून जुलाब करणारी औषधि.
इजन (ઇજન) – निमंत्रण, आमंत्रण.
इजनेर (ઇજનેર) (पु.) – एन्जीनिअर.
– री (स्त्री.) – एन्जीनिअरचे काम किंवा विद्या.
इजलास (ઇજલાસ) [अ.] (स्त्री.) – सभा, बैठक, अधिवेशन.
इजाजत (ઇજાજત) [अ.] (स्त्री.) – परवानगी.
इजाफत (ઇજાફત) [अ.] (स्त्री.) – (१) समावेश. (२) खालसा करणे, जोडणे.
– गाम (न.) – इनामी गाव किंवा वतन.
इजारवुं (ઇજારવું) (अ. क्रि.) – दुःख–संताप करणे, दुःखी होणे.
इजारो (ઇજારો) [अ.] (पु.) – (१) मक्ता, हक्काची सनद, करार. (२) ठेका.
इजारदार (ઇજારદાર) (वि.) – तसा हक्क असणारा. (२) ठेकेदार.
– दारी (स्त्री.) – ठेकेदाराचे काम.
इज्जत (ઇજ્જત) [अ.] (स्त्री.) – (१) अब्रू, प्रतिष्ठा. (२) स्त्रीचे पावित्र्य.
– आपवी, – करवी – मान देणे, प्रतिष्ठा वाढविणे.
– जवी, – ना कांकरा थवा, – प्रतिष्ठा नाहीशी होणे.

–ते आस्तर, –दार वि. –अब्रूदार, प्रतिष्ठित.
इझहार (ઇઝહાર) [अ.] [पु.] –(१) जाहीरनामा, प्रकट निवेदन. (२) जबानी.
–नवीस (पु.) –जबानी लिहिणार.
इंचियुं (ઇંચિયું) (वि.) –एक इंची.
इंजल (ઇંજલ) (पु.) –बायबल समजणारा पादरी.
इंजिल (ઇંજીલ) [अ.] (न.) –बायबलचा नवा करार.
इट्टा(-ट्टी) (ઇટ્ટા,-ટ્ટી) (स्त्री.) –गट्टी फू
इडरियो (ઇડરિયો) (वि. पु.) –(लाक्ष.) अति मजबूत –अजिंक्य (गढ.)
–जितवो –अशक्य असा पराक्रम करणे.
इतबार (ઇતબાર) [अ.] (पु.) –विश्वास.
–री (वि.) –विश्वासाला लायक, प्रामाणिक
इतमाम (ઇતમામ) [अ.] (वि.) –(१) तमाम, एकूण एक (२) (पु.) सरंजाम, रिसाला.
इतराई (ઇતરાઈ) (स्त्री.) –क्षुद्रपणा, खोटा मोठेपणा.
इतराज (ઇતરાજ) (अ.) (वि.) –नाखुष, नाराज.
–जी (स्त्री.) –नाराजी, अवकृपा.
इतरेतर (ઇતરેતર) [सं.] (वि., सर्व०) –एकमेकांचा–ची–चे.
इतलाख (ઇતલાખ) (वि.) –(१) वेगळे, विभक्त. (२) (पु.) फारकत, काडीमोड.
इतिमाद (ઇતિમાદ) [अ.] (पु.) –विश्वास, भरंवसा.
इत्तिफाक (ઇત્તિફાક) [अ.] (पु.) –(१) एकमत (२) एकी, गट्टी (३) घटना, संयोग.
इनकार (ઇનકાર) (पु.) –(१) इन्कार, निषेध (२) नामंजुरी, अस्वीकार.
–जवुं –नाकारणे, इन्कार करणे.
इनाम अकराम (ઇનામ અકરામ) (न.) –(१) बक्षीस (२) बक्षीस आणि मान.
इनाम इजाफत (ઇનામ ઇજાફત) (न.) –इनामात वाढ करणे.
इनाम फेझाबी (ઇનામ ફેઝાબી) (स्त्री.) –इनामी जमिनीचा सरकारी कर.
इनायत (ઇનાયત) [अ.] (स्त्री.) –भेट, बक्षीस.
इबादत (ઇબાદત) [अ.] (स्त्री.) –भक्ती, उपासना, स्तुती.
–गार (स्त्री.), –खाना (न.) –उपासनामंदिर.
इब्लिस (ઇબ્લિસ) [अ.] (पु.) –(१) सैतान. (२) (वि.) दुष्ट, राक्षसी.
इमलो (ઇમલો) (पु.) –(१) मजला (२) इमला.
इम्तिहान (ઇમ્તિહાન) [अ.] (पु.) –परीक्षा, तपासणी.
इयळ (ઇયળ) (स्त्री.) –आळी.
इलकाब (ઇલકાબ) [अ.] (पु.) –किताब.
इलम (ઇલમ) (पु.) –(१) विद्या, शास्त्र, कला (२) जादू (३) गुप्त –पिशाच –विद्या (४) उपाय, मार्ग.
–बाज,–मी (वि.) –(१) विद्या किंवा उपाय जाणणारा. (२) समर्थ, हुषार.
इला (ઇલા) (अ.) –'या खुदा!' असा उद्‌गार.
–इला पोकरावबी –त्राहि भगवान् करायला लावणे, इतका जुलूम करणे.
इलाज लेवो –इलाज योजणे, उपाय किंवा उपचार करणे.
–जी (ઇલાજી) (वि.) –इलाज जाणणारा. (२) (पु.) वैद्य. हकीम.
इलायची (ઇલાયચી) (स्त्री., न.) –वेलची, वेलदोडा.
इलायदुं (ઇલાયદું) [अ.] (वि.) –वेगळे, अलाहिदा.
इशारत (ઇશારત) [अ.] (स्त्री.) –इषारा, संकेत.
इशारामां (ઇશારામાં) –इशारा मिळताच, उशीर न लागता किंवा अधिक त्रास न पडता, लगेच.
इश्तेहार (ઇશ્તેહાર) [अ.] (न.) –जाहीरनामा, घोषणा.
इष्टावो (ઇષ્ટાવો) (पु.) –कंत्राट, बांधणीकरार.
इसपन (ઇસપન) (पु.) –मोहरी.
इसोटो(ઇસોટો) (पु.) –लाकडी जिन्याची एका बाजूची फळी (जिच्यात कुसू काढून पायरी जोडली जाते.)
इस्टापडी (ઇસ્ટાપડી) (स्त्री.) –दार किंवा खिडकी बंद करण्याकरता त्यावर लावलेला बोल्ट, 'स्टॉपर'.
इस्ति(-स्ती) फा (ઇસ્તિફા) (पु.) –राजीनामा.

ई (ઈ)

ई (काठेवाडी भाषेत) –हा, ही, हे.
ईख (ઈખ) (पु.) –ऊस
ईचवु (ઈચવું) (स. क्रि.) –(१) रेचणे, पोटाला तडस लागेपर्यंत खाणें (२) कुलविणे.
ईंजवुं (ઈંજવું) (स. क्रि.) –(१) अर्पण करणे, देऊन टाकणें (२) अभिषेक करणें (३) प्रसन्न करणें (४) तेल घालणें (दिव्यात)

– ईडली पीडली (ઈડલીપીડલી) (स्त्री.)
– ईडियुं (ઈડિયું) (न.)
– ईडीपिडी (ઈડીપીડી) (स्त्री.)
} –वर-वधूना दृष्ट लागू नये म्हणून त्यांच्या वरून ओवाळून टाकतात त्या ओल्या राखेच्या गोळ्या (एक गुजराती समाजातील रूढी)

ईंट (ઈંટ) (स्त्री.) – वीट.
– बंधी (वि.) – विटाचे बांधलेले.
– वाडो (पु.) – विटा भाजण्याची भट्टी.
ईंटाळ(-ळुं) (ઈંટાળ-ળું) (वि.) – विटांचे बनलेले.
– टाळो (पु.) – (१) विटेचा तुकडा. (२) वीट बनविण्याचे अवजार.
– टेरी(-ल) (वि.) – विटांचे.
ईंडुं (ઈંડું) (न.) – (१) अंडे. (२) शिखरावरचा कळस.
– चडाववुं – मोठा पराक्रम किंवा कीर्ति मिळविणे, कळस चढविणे.
ईंडाळ (ઈંડાળ) (स्त्री.) – (१) अंडी घेऊन जाणारी मुंग्यांची रांग. (२) बारीकबारीक अंड्यांचा समुदाय.
ईंढोणी (ઈંઢોણી) (स्त्री.) – चुंबळ.
ईतरावुं (ઈતરાવું) (अ. क्रि.) – बढाई मारणे, ऐट दाखविणे.
ईंधण (-णुं) (ઈંધણ,-ણું) – जळण.
– धोरी (पु.) (१) बैल किंवा ओझे वाहणारा मनुष्य. (२) बैलोबा, मूर्ख.
ईबक (ઈબક) (वि.) – सहा बोटांचा (माणूस).
ईमान (ઈમાન) (पु. न.) – (१) आस्था, श्रद्धा (२) धर्म (३) अंतःकरण (४) प्रामाणिकता.
ईशान (ઈશાન) – (स्त्री.) (१) ईशान्य दिशा. (२) (पु.) महादेव, ईश्वर.
– नी – (१) (वि.) ईशान्येकडील (२) (स्त्री.) दुर्गादेवी.
ईषणा (ઈષણા) (स्त्री.) – (१) वासना (२) स्त्री-पुरुषांसंबंधीची आसक्ती.
ईषत् (ઈષત્) [सं.] (अ.) – जरा, थोडेसे.
ईषा (ઈષા) [सं.] (न.) (१) गाड्याचे किंवा नांगराचे जू, जोखड.
ईस (ઈસ) (स्त्री.) – आडगात, खाटेच्या लांबीकडच्या दोन फळ्यांपैकी एक.
ईसामसीह (ઈસામસીહ) (अ.) – येशू खिस्त.
ईहको (ઈહકો) (पु.) – (१) दुःखोद्गार (२) भय, त्रास.
ईहा (ઈહા) [सं.] स्त्री. – (१) स्पृहा, इच्छा (२) आशा, उमेद (३) उद्योग-धंदा.

उ (ઉ)

उकणाववुं (ઉકણાવવું)
उकाणवुं (ઉકાણવું)
} (स. क्रि.) – (१) 'ऊकणवुं'चे प्रयोजक रूप, पळवून लावणे (२) हडप करणे, चोरून काढून घेणे.

उकमाई – (ઉકમાઈ) (स्त्री.) – उत्साह, शौर्य.
उकरडी (ઉકરડી) (स्त्री.) – लहान उकिरडा.
– डो (पुं.) – शेण-गदाळ्याचा ढीग, उकिरडा.
उकरांटो (ઉકરાંટો) (पु.) – (१) आवेश, उत्तेजना (२) कासाविशी, व्याकुळता.
उकलाववुं (ઉકલાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊकलवुं'चे प्रयोजक रूप, उकलविणे.
उकळाट(-टो) (ઉકળાટ,-ટો) (पु.) – (१) उलघाम, उकाडा (२) संताप.
उकळाववुं (ઉકળાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊकळवुं'चे प्रयोजक, उकळविणे.
उकाणो (ઉકાણો) (पु.) – चोरी, नकळत लाटणे.
उकाळ (ઉકાળ) (पु.) – भरभराटीचा - चढतीचा काळ.
उकाळवुं (ઉકાળવું) (स. क्रि.) – (१) उकळविणे (२) (लाक्ष.) लाभ करणे, भले करणे.
उकाळो (ઉકાળો) (पु.) – (१) उकळणे (२) काढा (३) वाफ (४) संतापाचे कढ.
उकांचळी (ઉકાંચળી) (वि. स्त्री.) – काचोळी न घातलेली.
उकांटवुं (ઉકાંટવું) (अ. क्रि.) – कापणे, थरथरणे.
उकांटो (ઉકાંટો) (पु.) – (१) आवेश (२) ओकारी (३) डोहाळ्याची भावना (४) बिनराबता किनारा.
उकांसण(-णुं) (ઉકાંસણ,-ણું) (न.) – खोदून बाहेर काढणे.
उकांसवुं (ઉકાંસવું) (स. क्रि.) – (१) खोदून बाहेर काढणे. (२) (लाक्ष.) लक्षात-डोक्यात आणणे, विसरलेले ताजे करणे (३) चिथावणी देणे.
उकेरो (ઉકેરો) (पु.) – उकिरडा.
उकेल (ઉકેલ) (पु. स्त्री.) – उकल, (२) निकाल, रस्ता (३) उलगडा.
– आपवो, – काढवो – तोड किंवा निकाल लावणे, मार्ग दाखविणे – सुचविणे, उकलणे.
– पडवो – लक्षात येणे, उकल दिसणे - मिळणे, मिटणे.

–वुं (स. क्रि.)–(१) गुंता काढणे, पीळ उलगडणे, उकलणे, (२) (खाट, गाठ, गड्डी इ.) बांधलेली सोडणे, उलगडणे, (३) पुरते करणे, निकाल करणे, (४) उघडणे, मोकळे करणे.
–णी (स्त्री.)–उकल-निकाल करणे.
उक्ति (ઉક્તિ) [सं.] (स्त्री.)–(१) वचन (२) वाक्चातुर्य, शब्दलालित्य.
उखडामण (ઉખડામણ) (न.)–खोदून काढण्याची मजुरी.
उखडावबुं (ઉખડાવવું) (स. क्रि.)–खोदायला लावणे.
उखरडुं (-णुं) (ઉખરડું,-ણું) (वि.)–(१) उघडे, खुले (२) (न.) गुपित फोडणे.
उखरांटुं (ઉખરાંટું) (वि)–उघडे, न झाकलेले.
उखरांटो (ઉખરાંટો) (पु.)–धातूच्या भांड्यावरील ओगराळ.
उखळावबुं (ઉખળાવવું) (स. क्रि.)–'ऊखळवुं'चे प्रयोजक रूप, पीळ निवेलसे करणे.
उखडियो (ઉખડિયો) (पु.)–उलथने.
उखाड (ઉખાડ) (पु.)–(१) उखडून काढलेली माती, पोपडे (२) खड्डा.
उखा(-खे)डवुं (ઉખા-ખે-ડવું) (स. क्रि.)–'ऊखडवुं'चे प्रयोजक रूप (१) वेगळे करणें, (२) उखडून काढणे. (३) मूळ उपटून काढणे (४) नाश करणें (५) पदच्युत करणे.
उखाणुं (ઉખાણું) (न.)–(१) उखाणा. (२) उदाहरण, दृष्टान्त.
उखालपखाल (ઉખાલપખાલ) (स्त्री.)–उलटी-झाडा, हाग–ओक.
उखा(-खे)ळवुं (ઉખા-ખે-ળવું) (स. क्रि.)–(१) उखडणे. (२) उकलणे.
उखेड (ઉખેડ) (वि.)–(१) लागवडीला आणण्याला अयोग्य. (२) लागवडीत नसलेले.
उगटणुं (ઉગટણું) (न.)–उटणे.
उगमण (ઉગમણ) (स्त्री.)–पूर्वदिशा.
–णुं (वि.)–पूर्वदिशेकडील.
उगाडवुं (ઉગાડવું) (स. क्रि.)–'ऊगवुं'चे प्रयोजक; उगवविणे, उगेल असे करणे.
उगामवुं (ઉગામવું) (स. क्रि.)–उगारणे.
उगार (ઉગાર) (पु.)–(१) सुटका, बचाव (२) बचत, लाभ.
–वुं (स. क्रि.)–'ऊगरवुं'चे प्रयोजक, (१) वाचविणे. (२) बचत करणे, शिल्लक टाकणे.
–रो (पु.)–(१) पाहा 'उगार' (२) पावसाळ्यात उगवणाऱ्या लहानलहान झुडुपांचा समूह.
–रे पडवुं–बचत होणे, शिल्लकीला पडणे.
उगावो (ઉગાવો) (पु.)–(१) उगवणे, वनस्पतींचे वाढणे. (२) पावसाळ्यातील झाडझाडोरा.
उघडावबुं (ઉઘડાવવું) (स. क्रि.)–'ऊघडवुं'चे प्रयोजक, उघडायला लावणे.
उघराई(-त) (ઉઘરાઈ-ત) (स्त्री.)–वसुली.
उघराणी (ઉઘરાણી) (स्त्री.)–(१) येण्याची वसुली. (२) येण्याची मागणी, तगादा.
–चडवी–वसुलीचे काम पुष्कळ साचून राहणे.
–णियो (पु.)–वसुलीचे काम करणारा.
–णुं (न.)–दानांची किंवा येण्यांची यादी, वर्गणी, वसूल केलेला निधी.
–ववुं (स. क्रि.)–निरनिराळ्या ठिकाणांहून जमवून एकत्र करणे, वसुली करणे.
उघलावबुं (ઉઘલાવવું) (स. क्रि.)–'ऊघलवुं'चे प्रयोजक, हिंदकळविणे, उसळविणे.
उघलावो (ઉઘલાવો) (पु.)–(१) आनंदाची ऊर्मी, उसळी. (२) वरघोडा.
उघाड (ઉઘાડ) (पु.)–(१) (आकाशाची) उघडीप (२) नशीब उघडणे.
–नीकळवो–उघडीप होऊन ऊन पडणे.
–पगुं (वि.)–अनवाणी.
–बारुं–(१) (वि.) सताड उघडे, चोराला संधी सापडेल असे (२) (न.) पळून जाण्याची वाट.
–वास (स्त्री.)–उघडझाप.
–वुं (स. क्रि.)–उघडायला लावणे, उघडे करणे, खोलणे.
उघाडुं (ઉઘાડું) (वि.)–(१) खुले, उघडे, न झाकलेले (२) स्पष्ट, सर्वांना समजण्यासारखे (३) उघडे नागडे (४) प्रकट, जाहीर, सर्वांच्या नजरेस पडण्यासारखे (५) निर्लज्ज (६) रक्षित.
–करवुं,–पाडवुं–(१) उघडे-जाहीर करणे (२) लोकांत बेअब्रू होईल किंवा सर्वांना समजून येऊन निंदा होईल असे करणे, फजीत करणे.
–कहेवुं — मनमोकळे, न संकोचता सांगणे.
–थवुं,–पडवुं–(१) प्रकट होणे, बाहेर येणे, माहीत होणे, फजीत होणे, निंदित होणे.
–बोलवुं–(१) स्पष्ट जसे असेल तसे सांगणे (२) बेफाट बोलणे.
उघाडे–(ઉઘાડે) (वि.)–उघड.
–चोक,–छोगे,–बारणे (अ.)–स्पष्ट स्पष्ट, उघडउघड.
–बरडे–एकट्याने, स्वतःवर घेऊन.
–माथे–लाज किंवा भय न ठेवता, उजळपणे.

उघाडो हिसाब – उघडा हिशेब.

उचकामण (न.) }
–णी (स्त्री.) } – उचलण्याची मजुरी.

उचकाववुं (ઉચકાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊचकवुं'चे प्रयोजक, उचलायला लावणे, वर चढविणे, उचलण्याला मदत करणे.

उचराव (ઉચરાવ) (वि.) – उंची, श्रेष्ठ, शुद्ध.

उचराववुं (ઉચરાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊचरवुं'चे प्रयोजक, उच्चारायला लावणे.

उचला(-ळा) ववुं (ઉચલા,-ળા-વવું) (स. क्रि.) – 'ऊचलवुं'चे प्रयोजक, उचलविणे.

उचाक(-ग) र (ઉચાક-ગ-ર) (वि.) – बडतर्फ, स्थानभ्रष्ट.

उचाट (ઉચાટ) (पु.) – (१) चिंता, फिकीर (२) उतावीळपणा.
–मां पडवुं – सचिंत होणे, फिकीर लागणे, घाई होणे.
–टियुं (वि.) – सारखी चिंता करीत बसणारे.

उचारवुं (ઉચારવું) (स. क्रि.) – बोलणे, उच्चारण करणे.

उचाळवुं (ઉચાળવું) (स. क्रि.) – (१) उचलून नेणे, (२) सोडून देणे, (३) खाली – रिकामे – करणे.

उचाळो (ઉચાળો) (प्र.) – घरसामान.

उचाळा भरवा – (१) घर वगैरे रिकामे करून पोबारा करणे. (२) निघून जाणे.

उचे(-घे) डवुं (ઉચે-ઘે-ડવું) (स. क्रि.) – (१) (शिवण) उसवणें (२) उचटून काढणे (३) (कातडी) सोलणे.

उचेल (ઉચેલ) (पु.) – पदराचा लोंबता शेवट.

उच्चरवुं (ઉચ્ચરવું) (स. क्रि.) – उच्चारणे, बोलणे.

उच्चावच (ઉચ્ચાવચ) [सं.] (वि.) – (१) उंच सखल (२) लहान मोठे (३) वेगवेगळ्या प्रकारचे.

उच्छव (ઉચ્છવ) (पु.) – उत्सव.

उच्छं(-छं)ग (ઉચ્છં-છં-ગ) (पु.) – मांडी.

उच्छेद्वुं (ઉચ્છેદવું) (स. क्रि.) – उच्छेद करणें.
–दियुं (वि.) – (१) वंश किंवा वारस नसलेले, नष्टांशाचें (२) उच्छेदक, तळपट करणारा. (३) (न.) निर्वंशाची मिळकत.

उछरंग (ઉછરંગ) (पु.) – उल्लास, आनंद, कल्लोळ.
–गी (वि.) – आनंदाने – हर्षाने वेडा - डी - डे.

उछराववुं (ઉછરાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊछरवुं'चे प्रयोजक रूप, पालनपोषण करून मोठे करणे.

उछळामणी (ઉછળામણી) } (स्त्री.) – (१) चढाओढ, स्पर्धा
उछामणी } (२) लिलाव.

उछळाट (ઉછળાટ) (पु.) – उसळी.

उछाळ (ઉછાળ) (स्त्री.) – छलांग – लांब उडी.
–वुं (स. क्रि.) – (१) उंच फेकणे (२) भांडे हलवून भाजी किंवा शिजणारा पदार्थ खालीवर करणे. (३) उधळणे.
–ळाबंध (अ.) – उसळीसरशी.
–ळियुं – (वि.) (१) उधळे. (२) (न.) गैरवापर, उधळपट्टी.
–ळो (पु.) – (१) उसळी घेऊन उडी. (२) एकदम वाढ. (३) आवेश (४) हल्ला, चढाई (५) ओकारी.

उछाळियां करवां – वाटेल तसे खर्चून टाकणे, उधळपट्टी करणे.

उछांछळुं (ઉછાંછળું) (वि.) – (१) अविचारी, उद्धट, उच्छृंखल. (२) निलाजरे.

उछांछळावेडा (ઉછાંછળાવેડા) (पु. ब. व.) – उद्धट वर्तन.

उछीतुं(-नुं) (ઉછીતું-નું) (वि.) – उसने.

उछेर (ઉછેર) (पु. स्त्री.) – (१) पालन पोषण (२) शिक्षण.
–वुं } (स. क्रि.) – (१) पालनपोषण करून मोठे
उजेरवुं (ઉજેરવું) } करणें. (२) शिक्षण देणे, संस्कारी करणे.

उजडाववुं (ઉજડાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊजडावुं'चे प्रयोजक रूप, उजाड करणे.

उजम(-व)णी (ઉજમ-વ-ણી) (स्त्री.) – उत्सव, समारंभ (२) मेजवानी.

उजमाळुं (ઉજમાળું) (वि.) – (१) उत्साही, हौशी (२) चकचकीत, प्रकाशमान.

उजर (ઉજર) (न.) – (१) बहाणा, निमित्त (२) असहायता.

उजरडुं (ઉજરડું) (न.) – झुंझुरके, अरुणोदय.

उजवणुं (ઉજવણું) (न.) – व्रताचे उद्यापन.

उजवाववुं (ઉજવાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊजववुं'चे प्रयोजक रूप, साजरे करायला लावणे.

उजळियात (ઉજળિયાત) (वि.) – उच्चवर्णीय.

उजागर (ઉજાગર) (वि.) – उज्ज्वळ, उजळ, भपकेदार.

उजागरो (ઉજાગરો) (पु.) – (१) जागरण (२) चिंता.

उजाड (ઉજાડ) (स्त्री.) – उजाडपणा, सर्वनाश.
–ण (वि.) – (१) उजाड करणारे. (२) अपशकुनी.
–वुं (स. क्रि.) – उजाड करणे, सर्वनाश करणें.
–डियुं (वि.) – उजाड करणारे, उच्छेदक.

उजाणी (ઉજાણી) (स्त्री.) – (१) (वन, देऊळ अशा विशिष्ट ठिकाणचे खास) भोजन. (२) मेजवानी.

उजार(-रुं) (ઉજાર–રું) } (वि.) – (१) उजळ. सुंदर.
उजियार(-रुं) (ઉજિયાર–રું) } (२) उत्साही.

उजाश(-स) (पु.) – (१) उजेड, प्रकाश. (२) उज्ज्वलता, तेज.
–वुं (अ. क्रि.) – चकचकाट करणे.
–सो (पु.) – चकचकाट.

उजाळवुं (ઉજાળવું) (सं. क्रि.) – चकचकीत - उजळ - करणे.

उज्जड (ઉજ્જડ) (वि.) – उजाड, वैराण.

उझरडवुं (ઉઝરડવું) (सं. क्रि.) – ओरखडणे.

उझरडो (ઉઝરડો) (पु.) – ओरखडा.
उझेलो (ઉઝેલો) (पु) – (१) सरळपणा (२) मदत.
उटकाई (ઉટકાઈ) (स्त्री.) – (१) (भांडे इ.) घासून चकचकीत करण्याची रीत (२) त्याची मजुरी.
– मण (स्त्री.) – (१) घासण्याकरता वापरण्यात येणारा पदार्थ. (२) घासण्याचा मेहेनताना.
उटकाववुं (ઉટકાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊटकवुं'चे प्रयोजक रूप, घासायला लावणे, घासून घेणे.
उटवणुं (ઉટવણું) (न.) – उटणे.
उटवाववुं (ઉટવાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊटवावुं' चे प्रयोजक रूप, चोळून घेणे, चोळायला लावणे.
उटं(-टां)ग – (ઉટં-ટાં-ગ) (वि.) – (१) बिनबुडाची–गप्पेच्या स्वरूपाची (गोष्ट) (२) काल्पनिक.
– गी (वि.) – गप्पी.
उटांकवुं (ઉટાંકવું) (स. क्रि.) – तोलणे, वजन करणे.
उटांको (ઉટાંકો) (पुं.) – अंदाज.
उटांटियुं (ઉટાંટિયું) (न.) – दम्यासारखा एक रोग.
उठम(-व)णुं (ઉઠમ-વ-ણું) (न.) – सुतक.
उठाउ, (-गीर) (ઉઠાઉ,-ગીર) (वि.) – नजर चुकवून दुसऱ्याची वस्तु उडविणारा – चोरणारा, उचल्या.
उठाडवुं (ઉઠાડવું) (स. क्रि.) – 'ऊठवुं'चे प्रयोजक रूप, उठविणे, जागे करणे.
उठाडी लेवुं – शाळेतून विद्यार्थ्याला काढून घेणे.
उठाडी मेलवुं, – मूकवुं – काढून टाकणे, हाकलून देणे.
उठाववुं (ઉઠાવવું) (स. क्रि.) – (१) उचलणे (२) उचलेगिरी करणे. (३) खूप खाणे (४) उभे करणे, अस्तित्वात आणणे, तयार करणे. (५) पाळणे, बजावणे ('आज्ञा उठाववी')
उठावडाववुं (ઉઠાવડાવવું) (स. क्रि.) – उठावुं'चे प्रयोजक रूप.
उठावुं (ઉઠાવું) (अ. क्रि.) – उभे केले जाणे, जागे केले जाणे.
उठावो (ઉઠાવો) (पुं.) – (१) कल्पनातरंग, गप्प (२) खप, उठाव.
उठांतरी (ઉઠાંતરી) (स्त्री.) - उठून चालायला लागण्याची क्रिया
–करवी – भणवी - पोबारा करणे; निघून जाणे.
उडदाबेगुं (ઉડદાબેગું) (वि.) – (१) चपळ. (२) चंचळ.
उडाउ (ઉડાઉ) (वि.) – (१) उधळे. (२) उडवून देणारे.
– पणुं (न) – उधळेपणा, खर्चिकपणा.
उडा(-रा)डवुं (ઉડા-રા-ડવું) (स. क्रि.) – (माशी, पक्षी) उडेल असे करणे.
उडाण(-न) (ઉડાણ-ન) (वि.) – (१) उडून जाईल असे, (२) पवनवेगी. (३) (न.) उड्डाण.
– घोडो (पु.) – (१) अधांतरी उडणारा (जादूचा) घोडा. (२) पवनवेगी वारू.

उडामणी (ઉડામણી) (स्त्री.) – थट्टा करून उडवून लावणे.
उडाववुं (ઉડાવવું) (स. क्रि.) – (१) उडेल असे करणे. (२) पतंग चढविणे. (३) उडविणे (संपत्ति, तारुण्य). (४) गप्प पसरविणे. (५) चेष्टा करणे.
उडावी देवुं – (१) बेपत्ता करणे. (२) वाटेल तसे खर्चून टाकणे, उडविणे, (३) कापून काढणे, ठार करणे.
उडावुं (ઉડાવું) (अ. क्रि.) – उडण्याची क्रिया होणे.
उडुगण (ઉડુગણ) [सं.] (पु.) – तारागण.
उढरणुं (ઉઢરણું) (न.) — चुंबळ
उढाणियुं (ઉઢાણિયું) (न.) — चुंबळ
उढा(-ढे)णी (ઉઢા-ઢે-ણી) (स्त्री). — चुंबळ
उढा(-ढे) णुं (ઉઢા-ઢે-ણું) (न.) — चुंबळ
– वाळवुं – चुंबळ करण्याकरिता कपड्याची हाताभोवती गुंडाळी करणे.
– मूकवुं – चुंबळ ठेवणे.
उणाववुं (ઉણાવવું) (स. क्रि.) – उणे करणे.
उणावुं (ઉણાવું) (अ. क्रि.) – उणे होणे.
उतरड (ઉતરડ) (स्त्री.) – उतरंड
उतरडवुं (ઉતરડવું) (स. क्रि.) – (१) उसविणे, शिवणाचे टाके तोडून तुकडे वेगळे वेगळे करणे. (२) (कातडी) उतरणे, सोलणे.
उतरडियुं (ઉતરડિયું) (न.) – (कातडी) सोलण्याचे अवजार.
उतराण (ઉતરાણ) (१) स्त्री.) – मकरसंक्रांत, उत्तरायण. (२) या संक्रांतीचा सण (३) (न.) उतरण.
उतरातुं(-दुं) (ઉતરાતું-દું) (वि.) – उत्तरेकडील.
उतरामण (ઉતરામણ) (न.) – णी (स्त्री) – (१) उतरून घेणे, (२) त्याचा खर्च किंवा मजुरी.
उतराववुं (ઉતરાવવું) (स. क्रि.) – (१) उतरून घेणे (२) उतरायला लावणे (३) (डोक्यावरून ओझे) उतरण्याला मदत करणे.
उतरेवड (ઉતરેવડ) (स्त्री.) – उतरंड.
उताप(-पो) (ઉતાપ-પો) (पु.), – ण (न.) – (१) ताप, ऊन्ह, उकाडा (२) चिंता, काळजी (३) संताप, त्रास.
उतारत (ઉતારત) (स्त्री.) –.उदाहरणस्वरूप.
उतारवुं (ઉતારવું) (स. क्रि.) – (१) 'ऊतरवुं' चे प्रयोजक रूप, उतरविणे, उतरायला लावणे. (२) वरून खाली काढणे. (३) धार करणे. (४) नकल करून घेणे. (५) विष उतरविणे. (६) परतीराला नेऊन सोडणे.
– री पाडवुं – (१) बोलणे कटविणे – मध्येच तोडणे. (२) मानहानी करणे.
उतारो (ઉતારો) (पु.) – (१) पडाव, उतरण्याचे ठिकाण (२) उतरून घेतलेला मजकूर, अवतरण.

उतावळ (ઉતાવળ) (स्त्री.) – जलदी, घाई, त्वरा, गती.
–ळियुं (वि.) – (१) घाई करणारे – करविणारे. (२) अधीर, उतावीळ झालेले.
–ळी (स्त्री.) – एक प्रकारचे हळवे भात.
–ळुं (वि.) – (१) जलदी – घाई असलेले (२) उतावीळ झालेले.
उतेडवुं (ઉતેડવું) (स. क्रि.) – उसविणे.
उत्क्रम (ઉત્ક્રમ) [सं.] (पु.) – (१) उलटा क्रम. (२) उल्लंघन. (३) चढती भाजणी.
उत्तम पुरुष (ઉત્તમ પુરુષ) (पु.) – (१) परमेश्वर. (२) श्रेष्ठपुरुष. (३) (व्याक.) प्रथमपुरुष.
उत्तरपथ (ઉત્તરપથ) (पु.) – (१) हिमाल्यावरील उंच उंच उत्तरदिशेकडील मार्ग. (२) देवयान. (३) मृत्यूची तयारी करण्याकरिता करण्यात येणारी तपस्या व तीर्थयात्रा.
उत्तराखंड (ઉત્તરાખંડ) (पु.) – हिमालयाजवळील उत्तर प्रदेशाचा भाग.
उत्तरापथ (ઉત્તરાપથ) (पु.) – विंध्यपर्वताच्या पलीकडचा उत्तरेकडील हिंददेश.
उत्ताप (ઉત્તાપ) [सं.] (पु.) – संताप, चिंता.
उत्तेजन (ઉત્તેજન) (न.) – ना (स्त्री.) – (१) (चांगल्या अर्थी) उत्तेजन, उत्साह, प्रेरणा. (२) (वाईट अर्थी) चिथावणी.
उत्थापवुं (ઉત્થાપવું) (स. क्रि.) – (१) उलटून टाकणे, उलथणे. (२) डळमळीत करणे.
उत्पथ (ઉત્પથ) [सं.] (पु.) – वाईट मार्ग, उन्मार्ग.
उत्पातियुं (ઉત્પાતિયું) – ती (वि.) – (१) स्वस्थ न बसणारे, सारखी चळवळ करणारे. (२) दंगेखोर. (३) उत्पात करणारे.
उथडक (ઉથડક) (वि.) – चपखल (किंवा 'फिट') न बसणारे, न चिकटणारे.
उथडाववुं (ઉથડાવવું) (स. क्रि.) – (१) चिथावणें. (२) आडमार्गाला लावणे.
उथलावबुं (ઉથલાવવું) (स. क्रि.) – (१) उलथणे (२) पदच्युत करणे. (३) उलटेपालटे करणे.
उथाप (ઉથાપ) (पु.) – (१) उलट करणे, बदलून टाकणे, रद्द करणे. (२) उलटी थाप.
–न (न.), **–ना** (स्त्री.) – जागृत करणे.
–वुं (स. क्रि.) – (१) बदलून टाकणे, काढून टाकणे. (२) उलटविणे. (३) अवमानणे, विरुद्ध होणे.
उथामवुं (ઉથામવું) (स. क्रि.) – (१) उचकाउचक करणे, (इकडून उचल तिकडे ठेव, तिकडून उचल इकडे ठेव अशी) उचलाउचली करणे. (२) अस्ताव्यस्त फेकणे. (३) उगीच मेहनत करणे. (४) इकडेतिकडे शोधणे.
उथामो (ઉથામો) (पु.) – उचकाउचक-उचलाउचल करीत राहणे.
उथेवो (ઉથેવો) (पु.) – छपरातले भोक, गळती.
उद(-ध)-मात (ઉદ-ધ-માત) (पु.) – उच्छाद, मस्ती, दंगा.
– तियुं,–तुं (वि.) – दंगा-मस्ती करणारे.
उदयात, उदेती (ઉદયાત, ઉદેતી) (वि. स्त्री.) – ज्या तिथीला सूर्याचा उदय होतो तशी (तिथि).
उदरे आववुं (ઉદરે આવવું) – पोटी येणे, जन्मणे.
उदरणी (ઉદરણી) (वि. स्त्री.) – गर्भवती.
उदरंभरि (ઉદરંભરિ) [सं.] (वि.) – (१) पोटभरू, स्वार्थी. (२) खादाड.
उद(-ध)रावो (ઉદ-ધ-રાવો) (पु.) – चिंता.
उदंबरो(-र) (ઉદંબરો-ર) (पु.) – (१) उंबराचे झाड, औदुंबर. (२) (घराचा) उंबरा (३) हिजडा.
उदात्तवर्ग (ઉદાત્તવર્ગ) (पु.) – उच्च वर्ग, 'ॲरिस्टॉक्रसी'.
उद्दामपक्ष (ઉદ્દામપક્ષ) (पु.) – जहाल पक्ष.
उदान्त (ઉદાન્ત) [सं.] (वि.) – (१) सालस, गरीब. (२) उत्साहयुक्त.
उद्धरवुं (ઉદ્ધરવું) (अ. क्रि.) – (१) वर उठणे किंवा जाणे. (२) उद्धार होणे, मुक्त होणे. (३) सफल होणे.
उद्बोधवुं (ઉદ્બોધવું) (स. क्रि.) – (१) जागे करणे. (२) आठवण देणे.
उद्मस्त,–मस्तीखोर (ઉદ્મસ્ત) (वि.) – (१) दंगेखोर, अति मस्त. (२) कामी.
उद्यमी (ઉદ્યમી) (वि.) – (१) मेहेनती (२) उद्योग-धंदा असलेला-ली-ले.
उधड(–र)कवुं (ઉધડ-ર-કવું) (अ. क्रि.) – (१) धडकणे, कापणे (हृदय). (२) स्तिमित होणे, चमकणे. (३) घाबरणे. (४) घुमणे (भूत झपाटल्याने).
उधडियुं (ઉધડિયું) (वि.) – (१) उक्ते, दरदाम न ठरविता दिलेले (२) तसे काम करणारे.
उधरस (ઉધરસ) (स्त्री.) – ढास, खोकला.
उधरावबुं (ઉધરાવવું) (अ. क्रि.) – 'ऊधरवुं' चे प्रयोजक. (१) पालनपोषण करून मोठे करणे. (२) नांवावर–खात्यावर उधार लिहायला सांगणे.
उधान (ઉધાન) (न.) – (१) उधाण (२) दमा (३) उंच चढणे. (४) पशूची कामेच्छा.
–चडवुं – (१) मोठी भरती–उधाण येणे. (२) दम्याचा हल्ला होणे.
–चकर (वि.) – चक्रर, वेडा (माणूस).
–पायुं (वि.) – अस्थिर मन असलेले, वेड्यासारखे.

उधामो (ઉધામો) (पु.) – अति खटपट, अति प्रयास.
उधायेलुं (ઉધાયેલું) (वि.) – वाळवी लागलेले.
उधार(-रुं) (ઉધાર-રું) (वि.) – (१) उधार (२) पैशाची भरपाई न झालेले.
– नोंध (स्त्री.) – विकलेला माल नोंदण्याची वही.
– पासुं (न.) – उधारी लिहिली जाते ती हिशेबवहीतील बाजू.
– वुं (स. क्रि.) – (१) नावे लिहिणे (२) पालनपोषण करणे.
– रियुं (वि.) – वारंवार उधारी करणारे.
– रो (पु) – (१) उधारीचा हिशेब. (२) वायदा. (३) विलंब, चालढकल. (४) मारामार, कमतरता.
अन्नपाणीना उधारा – खाण्याची मारामार.
उधेई (ઉધેઈ) (स्त्री) – वाळवी.
उधेरवुं (ઉધેરવું) (स. क्रि.) – जात्यातून पीठ झाडून काढणे.
उध्धड (ઉધ્ધડ) (वि.) – उक्तें, दरदाम किंवा वजनमाप न करता दिलेले – ठेवलेले.
उनामणुं,-णियुं / – णो,-णियो (ઉનામણું,-ણિયું) – आंघोळीचे पाणी गरम करण्याचे मोठे तपेले, हंडा. (पु.)
उनारण (ઉનારણ) (न.) – उकळते पाणी ज्वारीचे पीठ चिकट येण्याकरिता घालतात ते, उसळणी.
उनारवुं (ઉનારવું) (अ. क्रि.) – गरम पाणी घालून पीठ मळणे.
उनावुं (ઉનાવું) (अ. क्रि.) – (१) झुरणे, (२) जळफळणे.
उनाळुं (ઉનાળું) वि.) – उन्हाळी.
उनाळो (ઉનાળો) (पु.) – उन्हाळा.
– बेसवो – उन्हाळ्याचा ऋतु लागणे.
उन्मनुं (ઉન્મનું) (वि.) – (१) अधीर, क्षुब्ध, आतुर. (२) खिन्न, दिलगीर.
उपआनो (ઉપઆનો) (पु.) – पाऊण पै, आण्याचा सोळावा भाग.
उपकंठ (ઉપકંઠ) [सं.] – (१) (पु.) शेजारचा भाग. (२) गावाचा टोकाचा भाग (३) पायथ्याचा भाग. (४) (वि.) जवळचे, शेजारचे.
उपकार चडवो – उपकाराचा भार वाटणे, ऋण होणे.
उपक्रमणिका (ઉપક્રમણિકા) (स्त्री.) – (१) प्रस्तावना (२) अनुक्रमणिका.
उपगाम (ઉપગામ) (न.) – लहान गाव, खेडे.
उपचय (ઉપચય) [सं.] (पु.) – (१) संचय, वाढ (२) समुदाय, ढीग (३) समृद्धी, उन्नती.
उपछट(-त) (ઉપછટ–ત) (स्त्री.) – साधनांची विपुलता.
उपजन (ઉપજન) [सं.] (पु.) – परिवार.
उपजाऊ (ઉપજાઊ) (वि.) – (१) सुपीक. (२) उत्पन्न देणारा-री-रे.
उपजाववुं (ઉપજાવવું) (स. क्रि.) – (१) उत्पन्न करणे. (२) जन्म देणे. (३) बनविणे, उभे करणे, कल्पिणे.
उपटण(-णुं) (ઉપટણ–ણું) (न.) – उटणे.
उपटामणी (ઉપટામણી) (स्त्री.) – लग्नाची यादी.
उपटाववुं (ઉપટાવવું) (स. क्रि.) – (१) अस्पष्ट – निस्तेज करणे. (२) दिलगीर करणे.
उपडाववुं (ઉપડાવવું) (स. क्रि.) – (१) उचलायला लावणे. (२) उचलण्याला मदत करणे.
उपणाववुं (ઉપણાવવું) (स. क्रि.) – (१) वारे घायला लावणे. (२) वारे घायला मदत करणे.
उपणियुं (ઉપણિયું) (न.) – वारे देण्याचे साधन (टोपली, सूप वगैरे).
उपतट (ઉપતટ) [सं.] (पु.) – कमी वापरातला किनारा.
उपताप (ઉપતાપ) [सं.] (पु.) – (१) ताप, उकाडा. (२) दुःख, त्रास.
उपतंत्री (ઉપતંત્રી) [सं.] (पु.) – सहसंपादक.
उपत्यका (ઉપત્યકા) [सं.] (स्त्री.) – पायथ्याची – सखलातली जागा.
उपधातु (ઉપધાતુ) [सं.] (स्त्री.) – (१) हलकी – गौणधातू (२) मिश्रधातू.
उपधान (ઉપધાન) [सं.] (न.) – उशी, तक्क्या.
उपधान्य (ઉપધાન્ય) [सं.] (न.) – कडधान्य, हलक्या प्रकारचे धान्य.
उपनाववुं (ઉપનાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊपनवुं' चे प्रयोजक, उत्पन्न करणे, जन्म देणे.
उपनिधि (ઉપનિધિ) [सं.] (पु.) – तारण, ठेव.
उपनिवेश (ઉપનિવેશ) [सं.] (पु.) – संस्थान, वसाहत, 'कॉलनी.'
उपप्रदान (ઉપપ્રદાન) [सं.] (न.) – (१) भेट, नजराणा. (२) लाच.
उपर (ઉપર) (अ.) – (१) वर ('उपर आकाश') (२) अधिक ('सो उपर दस') (३) नंतर ('तेना गया उपर विचार') (४) पुढे ('मुंबई पूनाथी उपर छे') (५) काठी (६) गुणाने–पदवीने जास्त ('केशवसुत आधुनिक कविथी उपर छे') (७) पूर्वी ('बेशो हजारो वर्ष उपर रचायेला छे')
– करवुं – (१) पुढे (प्रसिद्धीस) आणणे, यश गाणे. (२) तरफदारी करणे, बाजू घेणे.
– जवुं – वळणावर जाणे.
– थईने – न मानता.
– नीचे करवुं – वरखाली करून तळापासून हलविणे.

-नीचे थवुं-काळजीने-उतावळीने अंतःकरण वरखाली होणे.
-बेसवुं,-ने उपर बेसवुं-देखरेख ठेवण्याचे काम करणे.
-ने उपर राखवुं-(१) खाली पडू न देणे. (२) तळहातावर झेलणे, अतिशय जपणे.
-पग मूकवो-(१) न मानणे. (२) पायाखाली चिरडणे.
-पडवुं-(१) चढाओढ करणे, (२) मध्ये येणे (३)-च्या आश्रयाला जाणे, बोजा होणे. (४) रूप-गुण इ. त अमक्यासारखे होणे.
-रहीने-स्वतःच्या देखरेखीखाली.
-उपरथी-(अ.)-(१) वरवर, खोलात न शिरता. (२) फक्त पृष्ठभागावरून. (३) सहजासहजी.
-उपरनुं- } (वि.)-वरवरचे, दिमाखी, उथळ.
-चोटियुं-छलुं }
-टपके (अ.)-(१) वरवर, खोलात न शिरता, सहजासहजी. (२) वहीत रीतसर न नोंदता.
-दळ (न.)-जमिनीवरच उभारलेले बांधकाम.
-थी (अ.)-(१) वरच्या स्थानाहून किंवा पृष्ठभागावरून. (२) बाह्यतः
-वट-(१) (स्त्री.) अधिकार नसताना वरिष्ठपणा दाखविणे (२) अवगणना, उलंघन. (३) (वि.) विरुद्ध, अवगणना करणारे. (४) मागे टाकणारे, पुढे जाणारे.
-वटणो (पु.)-वरकंटा, वत्ता.
-वास(-सो) (पु.)-माडीवर राहणे.
-वासियो (पु.)-भंगी.

उपरणी (ઉપરણી) (स्त्री.)-ओढणी.

उपरणुं (ઉપરણું) (न.)-(-णो) (पु.)-उपरणे, अंगावर टाकण्याचे वस्त्र.

उपरत (ઉપરત) [सं.] (वि.)-(१) विरागी. (२) थबकलेले, थांबलेले. (३) शांत. (४) कंटाळलेले.

उपरवाड (ઉપરવાડ) (स्त्री.)-(१) घराच्या, गल्लीच्या किंवा गावाच्या नजीकचा भाग (२) घराचे कांपाउंड.
-वाडियो (पु.)-(१) घराच्या आश्रयाला राहणारा माणूस. (२) जवळच्या गावची शेती करणारा शेतकरी.

उपरवास (ઉપરવાસ) (अ.)-वाऱ्याच्या किंवा प्रवाहाच्या उलट्या गतीने, वरच्या भागाला.

उपरंग (ઉપરંગ) (पु.)-गंमत.

उपराउपर, उपराउ(-छा)परी (ઉપરાઉપર, ઉપરાઉ-છા-પરી) (अ.)-एकामागून एक, मागोमाग.

उपराजवुं (ઉપરાજવું) (स. क्रि.)-कमावणे, मिळविणे.

उपराणुं(-ळुं)(ઉપરાણું-ળું) (न.)-तरफदारी, कैवार.

उपराम (ઉપરામ) [सं.] (पु.)-(१) निवृत्ती. (२) विराम. (३) संन्यास. (४) मृत्यू.

उपरामणी (ઉપરામણી) (स्त्री.)-(१) तफावत. (२) ठरविलेल्या किंमतीच्या वर जे असेल ते.

उप(-फ)रांटुं (ઉપ-ફ-રાંટું) (वि.)-(१) उफराटे (२) एका बाजूला कलंडलेले.

उपरांत (ઉપરાંત) (अ.)-(१) अधिक, आणखी. (२) व्यतिरिक्त, शिवाय. (३) नंतर, त्यावर.

उपरी (ઉપરી)-(१) (पु.) वरिष्ठ अधिकारी. (२) (वि.) वरचे, वरिष्ठ.
-पणुं (न.)-वरिष्ठपणा.

उप(-फ)रुं (ઉપ-ફ-રું) (वि.)-(१) एका बाजूचे. (२) उभे (जसे, 'खाटलो उफरो करवो')

उपरोध (ઉપરોધ) [सं.] (पु.)-(१) प्रतिबंध, अडथळा, विघ्न. (२) वेढा (३) पीडा, दुःख.

उपल (ઉપલ) [सं.] (पु.)-(१) फत्तर, शिला. (२) रत्न.

उपलक (ઉપલક) (वि.)-(१) वरवरचे. (२) फाजील, फालतु. (३) हिशेबाच्या वहीत विशिष्ट खात्याला न टाकलेले.
-मांडवुं,-राखवुं-कोणाच्याही खात्याला न लिहिता नुसती रकम टिपून ठेवणे.
-कियुं (वि.)-वरवरचे, उथळ.

उपलब्ध (ઉપલબ્ધ) [सं.] (वि.)-(१) मिळालेले, प्राप्त. (२) माहीत असलेले.
-ब्धि (स्त्री.)-(१) प्राप्ती, लाभ. (२) बोध, ज्ञान.

उपलाण (ઉપલાણ)-(१) (वि.) वरचे, वरच्या भागाचे, उंचावरचे (२) (न.) वरची बाजू.
-णुं (न.)-वरची बाजू.

उपली (ઉપલી) (स्त्री.)-जमिनींत पुरलेले दगडी उखळ.

उपलुं (ઉપલું) (वि.)-(१) वरील (२) उपर्युक्त.

उपशय (ઉપશય) [सं.] (पु.)-अमुक औषधाच्या किंवा अन्नाच्या परिणामावरून करावयाचे रोगनिदान किंवा उपचार.

उपसंग्रह (ઉપસંગ્રહ) [सं.] (पु.)-(१) आनंदाने संमति (२) मान. (३) घेणे, संग्रह करणे.

उपसंपद(-दा) (ઉપસંપદ-દા) [सं.] (स्त्री.)-बौद्ध भिक्षू होण्याची दीक्षा.

उपसाट (ઉપસાટ) (पु.)-फूग (२) सूज.

उपसाववुं (ઉપસાવવું) (स. क्रि.)-फूग आणणे, उंच करणे.

उपस्कर (ઉપસ્કર) [सं.] (पु.)-(१) सामग्री, साहित्य. (२) सामानसुमान. (३) मसाला. (४) शृंगार, अलंकार. (५) ठपका. (६) इजा करणे.

उपस्कार (ઉપસ્કાર) [सं.] (पु.) – (१) पूर्ती, पुरवणी. (२) दागिना.

उपस्त्री (ઉપસ્ત્રી) [सं.] (स्त्री.) – रखेली.

उपस्थान (ઉપસ્થાન) [सं.] (न.) – (१) देवापुढे पूजेकरिता मंत्र किंवा स्तुती म्हणत उभे राहणे, उपासना. (२) अभिनंदन. (३) राहण्याचे ठिकाण.

उपहार (ઉપહાર) [सं.] (पु.) – (१) भेट, बक्षीस. (२) पूजेचे सामान. (३) वर्गणी.

उपाड,(-डो) (ઉપાડ-ડો) (पु.) – (१) फूग, सूज. (२) पुष्टपणा. (३) जोस, आवेश. (४) आरंभ. (५) कोशिश, प्रयत्न. (६) उचल (ठेवलेल्या पैशांतून काढलेली काही रकम).

उपाडवुं (ઉપાડવું) (सं. क्रि.) – (१) उचलणे, (२) हाती घेणे, अंगावर घेणे, (३) मुळातून ओढून काढणे, (४) पैसे ठेवले असतील तेथून काढणे, (५) चोरी करणे, (६) सुरू करणे.

उपाधि (ઉપાધિ) [सं.] (स्त्री.) – पीडा, आपत्ती (२) जंजाळ, पंचाईत, चिंता. (३) चिह्न, संज्ञा. (४) खास लक्षण, गुणधर्म. (५) पदवी ('डिग्री') (६) किताब. (७) उपनाम, आडनाव. **– मां आववुं, आवी पडवुं** – भानगडीत सापडणे. **– मां पडवुं** – पंचाइतीत सापडणे किंवा पडणे. **– वळगवी** – उपाधीत फसणे, सापडणे.

उपान (ઉપાન) (न.) – जोडा, पादत्राण.

उपाय चालवो – उपाय चालणे, सफळ होणे. **– लेवो** – उपाय करणे.

उपालंभ (ઉપાલંભ) [सं.] (पु.) – ठपका.

उपाश्रय (ઉપાશ્રય) [सं.] (पु.) – (१) जैन साधूंचे राहण्याचे स्थान. (२) आश्रयस्थान.

उपासण (ઉપાસણ) (न.) – विसरलेली किंवा शमलेली गोष्ट पुनः उकरून काढणें.

उपासी (ઉપાસી) (वि.) – (१) आराधक, भक्त. (२) उपवास करणारा – री – रे.

उपेय (ઉપેય) [सं.] (वि.) – (१) उपाय होण्याजोगे. (२) साधण्यासारखे.

उपोसथ (ઉપોસથ) [पाली] (पु.) – उपवासाचे व्रत (बौद्ध).

उफणाववुं (ઉફણાવવું) (स. क्रि.) – बाढविणें.

उफराट (ઉફરાટ) (पु.) – बढाई.

उफराट सुफराट (ઉફરાટ સુફરાટ) (अ.) – मागे आणि पुढे.

उफरांटवुं (ઉફરાંટવું) (अ. क्रि.) – (१) फिरविणें. (२) बाजू फिरविणे, तोंड बदलणे.

उफरांटियुं (ઉફરાંટિયું) (न.) – लिहिलेल्या पानाची किंवा कागदाची मागची बाजू, पाठकोरे पान.

उफरांटियो (ઉફરાંટિયો) (पु.) – भीती.

उफटाई (ઉફટાઈ) (स्त्री.) – गर्व, मीपणा, अहंकार.

उफाणो (ઉફાણો) (पु.), **– न** (न.) – उफाळ, जोश, आवेश.

उफाळो (ઉફાળો) (पु.) – उसळी, उडी.

उफांत(-द) (ઉફાંત-દ) (स्त्री.) – (१) मीपणा, गर्व. (२) मोठेपणाची-श्रीमंतीची ऐट (३) उधळेपणा.

उबटाण (ઉબટાણુ) (न.) – कूज (स्त्री.)

उबळ(-ळे)क (ઉબળ-ળે-ક) (वि.) – वरवरचे, उथळ.

उबाट (ઉબાટ) (पु.) – (१) उबणे, कुजणे. (२) त्यामुळे येणारी सूज किंवा होणारा परिणाम.

उबाडियुं (ઉબાડિયું) (न.) – जळते लाकूड, कोलित.

उबान (ઉબાન) (वि.) – हिंमतवान, बहादुर.

उबावुं (ઉબાવું) (अ. क्रि.) – उबून कुजणे, कुबटणे.

उबाळुं (ઉબાળું) (न.) – अतिशय तापानें आलेला फोड.

उबाळो (ઉબાળો) (पु.) – (१) वाफ (२) उचंबळ (३) चीड, रोष (४) दंगा (५) जळण, गोवऱ्या (६) कल्ला, गोंगाट. **– ऊठवो** – दंगा, ओरडा माजणे–उठणे.

उबेतर (ઉબેતર) (न.) – उन्हाळ्यात विहिरीच्या पाण्यावर काढलेले पीक (२) लग्नाकरिता आलेल्या निमंत्रितांना निरोप देणे.

उबेलो (ઉબેલો) (पु.) – (१) मुरडा होऊन शौचाला लागणे. (२) मुरडा, कळ.

उबेर(-भे)ळवुं (ઉબે-ભે-ળવું) (सं. क्रि.) – (१) पीळ उकलेल असे करणे. (२) पेरलेले उखडून टाकणे. (३) भूतकाळ आठवणे.

उभचर (ઉભચર) (वि.) – (१) पाणी व जमीन दोन्हीवर चालू शकेल असे. (२) (स्त्री पुरुष) दोन्ही जाऊ शकतील असे.

उभड(-ड्)क (ઉભડ-ડ્-ક) (वि.) – (१) अर्धवट उभे, उभ्या अवस्थेतील. (२) स्थिरपणे न बसलेले.

उभडियो (ઉભડિયો) (पु.) – रोजमजूर.

उभयतः (ઉભયતઃ) (अ.) – दोन्ही रीत्या–प्रकारे.

उभयतोभद्र (ઉભયતોભદ્ર) (वि.) – दोन्ही प्रकारे कल्याणकारी किंवा चांगल्या शकुनाचे.

उभयसंभव (ઉભયસંભવ) (पु.) – धर्मसंकट, द्विधा अवस्था.

उभयार्थ (ઉભયાર્થ) (वि.) – द्व्यर्थी, अस्पष्ट.

उभरडो (ઉભરડો) (पु.) – घराचे मधले दालन, माजघर.

उभरण (ઉભરણ) (न.) – (१) उमाळा, (२) ऊत (३) खार (उदा., लोणच्याकरिता खारात टाकलेल्या फोडीवर चढतो तसा).

उभराट (ઉભરાટ) (पु.) – ऊत.

उभरामण (ઉભરામણ) (न.) – उतू जाऊन बाहेर पडलेला द्रव.

उभळाववुं (ઉભળાવવું) (स. क्रि.) – जखम भरत आलेली पुनः ताजी करणे, खपली काढणे.

उभाडवुं (ઉભાડવું) (स. क्रि.) – उभे राहील असे करणे, उभारणे,
उभाण (ઉભાણ) (न.) – खार चढणे.
उभात (ઉભાત) (वि.) – कशिदा किंवा खडी नाहीशी किंवा अस्पष्ट झाली आहे असे.
उभार (ઉભાર) (पु.) – (१) फोपसेपणा (२) पोकळ रुबाब. (३) राखेतून विस्तव बाहेर काढणे.
–णी (स्त्री.) – उंची.
–वुं (स. क्रि.) – राखेतून विस्तव बाहेर काढणे.
उभारी (ઉભારી) (स्त्री.) – पोकळ घुंघरू.
उभाळ (ઉભાળ) (वि.) – (१) उभट (२) घसरते (३) (स्त्री.) चढण.
उभेडु (ઉભેડુ) (पु.) – रोजमजूर.
उभेडुं(-रुं) (ઉભેડું-રું) – उभट.
उभेळवुं (ઉભેળવું) (स. क्रि.) – (१) पाहा 'उबेळवुं'. (२) भाताची करड काढणे.
उभेळो (ઉભેળો) (पु.) – करड.
उमचाडो (ઉમચાડો) (पु.) – दडपणातून सुटण्याचा - सत्ताधाऱ्यापुढे डोके वर करण्याचा - प्रयत्न.
उमदा(-दुं) (ઉમદા-દું) (वि.) – (१) श्रेष्ठ (२) कुलीन (३) मोलाचे.
उमदाई (ઉમદાઇ) (स्त्री.) – उमदेपणा.
उम(-म्म)र (स्त्री.) – वय.
–थवी – म्हातारपण येणे.
–लायक (वि.) – पोक्तवयाचे.
–सामु(–मे) जोवुं – मोठ्या वयाची - वडिलकीची जाणीव ठेवणे.
उमरे पहोंचवुं – वय होणे, वृद्धावस्थेला पोचणे.
उमरदराज (ઉમરદરાજ) [फा.] (वि.) – दीर्घायू.
उमरख (ઉમરખ) (पु. स्त्री.) – इच्छा, वासना, अभिलाषा.
उमलेरिया (ઉમલેરિયા) (पु. ब. व.) – (१) चिमटे, (२) काखेत गुदगुल्या.
उमळको (ઉમળકો) (पु.) – प्रेमाचा – ममतेचा उमाळा.
–आणवो, –लाववो – ममता किंवा प्रेम आपल्यात निर्माण करणे.
–आववो – ममता उत्पन्न होणे - वाटू लागणे.
उमंग (ઉમંગ) (पु.) – (१) उत्साह. (२) अत्यानंद, हर्ष. (३) खुषी, स्वेच्छा.
–गी (वि.) – उत्साही.
उमामहेश्वरी (ઉમામહેશ્વરી) (वि.) – गंगाजमनी.
उमाड(-डियुं) (ઉમાડ-ડિયું) (न.), –डो (पु.) – कोलित.
उमाळी (ઉમાળી) (वि.) – उदार, मुक्तहस्ते खर्चणारा.
उमासी (ઉમાસી) (वि.) – (१) उदार (२) हौशी.
उमिया (ઉમિયા) (स्त्री.) – उमा, पार्वती.
उमेरवुं (ઉમેરવું) (स. क्रि.) – (१) मिळविणे, वाढविणे, अधिक घालणे करणे. (२) एकत्र करणे, गोळा करणे. (३) चिथावणे.
–णी (स्त्री). – (१) मिळविणे, वाढ. (२) चिथावणी.
उमेरो (ઉમેરો) (पु.) – (१) वाढ. (२) मिळवणी.
उमेळवुं (ઉમેળવું) अ. क्रि.) – मुळातून पिळून उखडून काढणे.
उर (ઉર) [सं.] (न.) – (१) हृदय (२) छाती (३) (लाक्ष.) ध्यान, लक्ष.
–नी लागणी – खरा मनापासूनचा भाव.
–राग (पु.) – प्रेम.
–वही (स्त्री.) – (१) बेंबीपासून छातीकडे जाणारी वेलासारखी केसांची रांग (२) पोटावर पडणारी वळी.
–स्राण (न.) – चिलखत.
उरे धरवुं – ध्यानात घेणे.
उरणियुं (ઉરણિયું) (वि.) – कर्जमुक्त.
उरफे (ઉરફે) (अ.) – उर्फ
उराउर (ઉરાઉર) (अ.) – झपाट्याने
उलगुलांट (ઉલગુલાંટ) (स्त्री.) – उलटी कोलांटी.
उलटाववुं (ઉલટાવવું) (स. क्रि.) – उलटविणे.
उल(-ले)मा (ઉલ-લે-મા) [अ.] (पु.) – इस्लामी पंडित.
उलसाववुं (ઉલસાવવું) (स. क्रि.) – उल्लसित करणे.
उलं(-ल्लं)घवुं (ઉલ-લ્લં-ઘવું) (स. क्रि.) – ओलांडणे.
उलंभडो (ઉલંભડો) (पु.) – ठपका, टोमणा.
उलाण (ઉલાણ) (वि.) – गाडीच्या मागच्या भागात जास्त भार पडलेले.
उलाळ (ઉલાળ) – (१) (वि.) नमलेला-ली-ले (२) (पु.) उलाळ, गाडीच्या मागच्या भागात जास्त वजन होणे.
–ळे पडवुं – (मागून काही अडचण आल्याने) काम अटकून पडणे–थबकून राहणे.
–वुं – उलाळ येईल असे करणे.
–ळो (पु.) – उभा आडणा - अडसर (२) उसळी (३) एकदम होणारी उलटी.
ळो पाडवो – अडसर खाली पाडून दरवाजा बंद करणे.
–ळो खेंचवो – अडसर वर उचलून दरवाजा उघडणे.
उलांचो (ઉલાંચો) (पु.) – हिसका, धक्का.
उलांट (ઉલાંટ) (स्त्री.) – कोलांटी.
उलूखल (ઉલૂખલ) (पु.) – उखळ.
उलेखे (ઉલેખે) (अ.) – निष्फळ, फुकट.
उलेचणी (ઉલેચણી) (स्त्री.) – पाणी थोडे थोडे बाहेर काढण्याचे छोटे पात्र.

–णियो, –णो (पु.) – (१) पाणी थोडे थोडे बाहेर काढण्याचे पात्र (२) पाणी तसे बाहेर काढण्याची युक्ती.
उलेचवुं (ઉલેચવું) (स. क्रि.) – (पाणी किंवा कोणताही प्रवाही पदार्थ) थोडया प्रमाणात बाहेर काढणे.
उलेच-चो (ઉલેચ-ચો) (पु.) – ओला रुमाल, पाणी थंड राहण्याकरिता भांडयाला लावण्याचे फडके.
उले(-ल्ल)र (ઉલે-લ્લ-ર) (वि.) – उंच वाढण्याची प्रवृत्ति असलेला–ली–ले.
उल्फत (ઉલ્ફત) [अ.] (स्त्री.) – दोस्ती, स्नेह, प्रेम.
उल्लसवुं (ઉલ્લસવું) (अ. क्रि.) – उल्लसित होणे.
उल्लाप (ઉલ્લાપ) [सं.] (पु.) – (१) वाणी (२) कटाक्ष किंवा तिरस्कारयुक्त बोल. (३) ओरडून बोलावणे. (४) दुःख, भय, राग यांनी स्वरात होणारा फरक.
उल्लास (ઉલ્લાસ) [सं.] (पु.) – (१) उल्लास, आनंद, (२) प्रकाश, उजेड. (३) प्रकरण.
–वुं (अ.) – (१) उल्लसित – आनंदित होणे. (२) प्रफुल्ल होणे (३) प्रकाशणे.
उल्लु बनवुं – मूर्ख ठरणे.
उल्लेखवुं (ઉલ્લેખવું) (स. क्रि.) – (१) लिहिणे, कोरणे. (२) निर्देश करणे (३) वर्णन करणें.
उल्लोल (ઉલ્લોલ) [सं.] (वि.) – (१) खेळकर (२) आनंदी.
उवटण (ઉવટણ) (न.) – (१) उटणे (२) उटणें लावणे (३) भांडी घासण्याकरिता उपयोगात येणारी वस्तु (विटकर इ.)
–णो (पु.) – (१) उटणे. (२) वरवंटा.
उवाट (ઉવાટ) (वि.) – आड, भलते (२) (स्त्री.) आडवाट, भलता मार्ग.
उवेख (ઉવેખ) (पु.) – उपेक्षा, अनादर.
–वुं (स. क्रि.) – उपेक्षा करणे, अनादर दाखविणे.
उशीकुं(-सुं) (ઉશીકું–સું) (न.) – उशी.
उशीकां उथामवा – आजाऱ्याची उत्तम सेवाचाकरी करणे.
उशे(-से)टवुं (ઉશે-સે-ટવું) (स. क्रि.) – अस्ताव्यस्त फेकणे.
उश्केरवुं (ઉશ્કેરવું) (स. क्रि.) – (१) उत्तेजित करणे, भडकावणे, चिथावणे (२) खोटी स्तुती करून चढविणे.
–ण (न.) –णी (स्त्री) – उत्तेजना, चिथावणी.
उश्केराट (ઉશ્કેરાટ) (पु.) – आवेश, उत्तेजना.
उषर्बुध (ઉષર્બુધ) [सं.] वि.) – पहाटे - झुंजुरक्याचे उठणारा-री-रे.
उसपाववुं (ઉસપાવવું) (स. क्रि.) – 'ऊसपवुं'चे प्रयोजक, उपसायला (उसपायला) लावणे.
उसरडवुं (ઉસરડવું) (स. क्रि.) – (१) गोळा करणे (२) कचरा, उष्टे, खरकटे इ. झाडून एके ठिकाणी गोळा करून ठेवणे.
उसरडो (ઉસરડો) (पु.) – (१) अशी गोळा केलेली वस्तू (२) केरकचरा.
उसरण (ઉસરણ) (न.) – कमी होणे, ओसरणे.
उसवण(-णुं) (ઉસવણ-ણું) (न.) – एक प्रकारचा क्षार असलेले पाणी.
उसारवुं (ઉસારવું) (स. क्रि.) – (१) उचलणे (२) फरफटत एके ठिकाणी आणणे.
उसास (ઉસાસ) (पु.) – खोल श्वास.
उसेववुं (ઉસેવવું) (स. क्रि.) – (१) क्षारयुक्त पाणी उकळून त्यात (सूत किंवा रेशीम) बुडवून ठेवणे. (२) वाफारा देणे, (३) गरम पाण्यात ठेवून धुणे. (४) परिशीलन करणे, उपयोगात आणणे.
उस्तवार (ઉસ્તવાર) (वि.) – (१) जबर. (२) साहसी, धाडसी. (३) खंबीर.
–री (स्त्री.) – (१) खंबीरपणा, (२) ताकत, कुवत. (३) सेवाशुश्रूषा, उस्तवारी.
उस्ताद (ઉસ્તાદ) [फा.] – (१) (वि.) वस्ताद, युक्तिबाज, हुषार. (२) (पु.) आचार्य, गुरु.
–दी (स्त्री.) – (१) वस्तादगिरी, हुषारी. (२) युक्तिप्रयुक्ती करण्याची बुद्धी.
उळूखळो (ઉળૂખળો) (पु.) – उखळ
उंदरियुं (ઉંદરિયું) (न.) – उंदीर पकडण्याचा सापळा.
उंबर(-रो) (ઉંબર-રો) (पु.) – (१) उंबराचे झाड. (२) उंबरठा.

ऊ (ઊ)

ऊकडो (ઊકડો) (पु) – (१) वर्षासन (२) रतीब.
ऊकणवुं (ઊકણવું) (अ. क्रि.) – पळून जाणे.
ऊकन (ઊકન) (वि.) – (१) तयार, हजर. (२) वयात आलेला-ली, लग्नायोग्य.
ऊकलवुं (ઊકલવું) (अ. क्रि.) – (१) गाठ उकलणे (२) अक्षरे उकलणे, वाचणे. (३) निर्विघ्न पार पडणे, आटोपणे.
ऊकळवुं (ઊકળવું) (अ. क्रि.) – (१) उकळणे (२) संतापणे.
ऊखडवुं (ઊખડવું) (अ. क्रि.) – (१) सुटे - वेगळे होणे. (२) उखडून - उन्मळून - पडणे. (३) (लाक्ष.) हातातून जाणे, बिघडणे

–ऊखडी पडवुं–उखडणे, संतापणे, मांडू लागणे.
–ऊखडी जवुं–समूळ बरबाद होणे, सत्यानाश होणे.
ऊखडी (ઊખડી) (स्त्री.)–उखळी
ऊखडेल (ઉઊખડેલ) (वि.)–बिघडलेला, हातातून गेलेला; बांड.
ऊखत (-द) (ઊખત-દ) (स्त्री.)–नवल, आश्चर्य.
ऊखर (ઊખર) (वि.)–खार असलेला-ली-ले. (२) (स्त्री.) खाराची जमीन (जिच्यात काही पिकत नाही)
ऊखळ(-ळी,-ळुं) (ઊખળ) (नं.)–(१) उखळ (२) चार बैल जोडलेल्या गाडीचे पुढच्या दोन बैलांच्या खांद्यावरचे जू.
ऊखळवुं (ઊખળવું) (अ. क्रि.)–(१) पीळ उकलत जाणे (२) धुश्शात बोलणे.
ऊखळो (ઊખળો) (पुं.)–(१) उखळ (२) उंचाड-उंच वाढणाऱ्या प्रवृत्तीचा - मुलगा.
ऊगट (ઊગટ) (स्त्री.)–(१) थांबलेल्या गाडीच्या चाकांना मागेपुढे लावलेली टेकणे. (२) उटणे.
ऊगटो (ઊગટો) (पुं)–घोड्याच्या तंगाची म्हणजे कसून आवळलेल्या जिनाची वादी.
ऊगम (ઊગમ) (पुं.)–उगवणे (२) उगम, मूळ (३) सुरुवात.
ऊगमद्रास्त (ઊગમદ.સ્ત) (वि.)–(१) उद्योगी (२) कामसू.
–स्ती (स्त्री.)–उद्योगीपणा.
ऊगर (ઊગર) (स्त्री.)–(१) बचाव (२) बचत.
–वुं (अ. क्रि.)–बचणे (२) शिल्लक राहणे.
ऊगववुं (ઊગવવું) (सं. क्रि.)–उगेल (वाढेल) असे करणे.
ऊगवुं (ઊગવું) (अ. क्रि.)–(१) उगवणे, अंकुर येणे, वाढणे, (२) उगवणे, उदय होणे (३) (मनात) स्फुरणे (४) (लाक्ष.) फळद्रूप होणे.
ऊगता सूरजने पूजवुं–उगवत्या सूर्याला अर्घ्य देणे.
ऊगतां ज आथमवुं–लहानपणी (किंवा वाढत असताना) च मरून जाणे.
ऊगवुं तेवुं आथमवुं–जसेच्या तसे राहणे (दुःख किंवा दुःस्थिती दाखविण्याकरिता असा प्रयोग करतात).
ऊग्या आथम्यानी खबर–घडामोडीची बातमी किंवा जाणीव.
ऊघड (ઊઘડ-ડું) (वि)–(१) स्पष्ट, उघड (२) (न.) स्पष्टीकरण, विवरण.
ऊघडवुं (ઊઘડવું) (अ. क्रि.)–(१) उघडे होणे, उघडणे (२) खुलणे, प्रफुल्ल होणे. (३) स्पष्ट होणे (४) अर्थ साधणे.
ऊघरुं (ઊઘરું) (वि.)–घरदार न केलेले, अविवाहित.
ऊघलवुं (ઊઘલવું) (अ. क्रि.)–(१) हिंदकळणे. (२) लग्न करण्याला (घोड्यावर बसून) निघणे.
ऊंकरांटो (ઊંકરાંટો) (पुं.)–(१) मनातील उत्तेजनेचा अंकुर. (२) थंडी वाजून येणाऱ्या तापात काटा येऊन होणारी जळजळ.

ऊंघ (ઊંઘ) (स्त्री.)–झोप.
–उतारवी–(१) जागरणाने किंवा बरीच साठून राहिलेली झोप काढणे. (२) आळस किंवा अज्ञान काढणे.
–काढवी–(१) पाहा '–उतारवी' (२) झोप काढणे.
–चडवी–(१) झोप डोळ्यांत भरणे. (२) झोप साठणे.
–भरावी–पाहा 'चडवी'.
ऊंघमां जवुं–बेसावध राहणे, गफलतीत राहणे.
ऊंघमां पडवुं–झोप येणे, झोपी जाणे.
ऊंघ वेचीने उजागरो करवो,–वहोरवो–आपण होऊन दुःख अंगावर ओढवून घेणे.
ऊंघट्टु,-टियुं-रेटुं (ઊંઘટ્ટુ,-ટિયું,-રેટું), ऊंघटु (ઊંઘટું) (वि.)–झोप भरलेले.
ऊंघण (ઊંઘણ) (स्त्री.)–(१) झोपणे. (२) फार झोपण्याची सवय.
–रोग–एक प्रकारच्या मधमाशीपासून फैलावणारा घातकी रोग.
–शी (वि)–(१) झोपाळू. (२) आळशी, ऐदी.
ऊंघवुं (ઊંઘવું) (१) झोपणे (२) आळसुटलेपणाने पडून राहणे. (३) अज्ञानात–बेभान–राहणे.
–उंघी जवुं–(१) झोपणें (२) प्रभाव संपणे.
ऊंघाडवुं (ઊંઘાડવું) (स. क्रि.)–(१) झोपविणे (२) शांत करणें.
ऊंघावुं (ઊંઘાવું) (अ. क्रि.)–झोपण्याची क्रिया होणे.
ऊंघाळ,-वुं (ઊંઘાળ,-વું) (वि.)–पाहा 'ऊंघणशी'
ऊचक (ઊચક) (अ.) उक्ते.
ऊचकवुं (ઊચકવું) (स. क्रि.)–(१) उचलणे, डोक्यावर घेणे. (२) (लाक्ष.) ठपका देणे, धमकावणे.
ऊचकी (ઊચકી) (स्त्री.)–उचकी.
ऊचकुं (ઊચકું) (वि.)–(१) उसने घेतलेले (२) नादार.
ऊचको (ઊચકો) (पु.)–हातउसनी दिलेली-घेतलेली रक्कम.
ऊचक्को (ઊચક્કો) (पु.)–दुसऱ्याच्या मालावर चोरीची नजर ठेवणारा मनुष्य, उचल्या. (२) ठक. (३) बहकलेला माणूस.
ऊचडवुं (ઊચડવું) (स. क्रि.)–उखडणे.
ऊचणवुं (ઊચણવું) (स. क्रि.)–(धागे) सुटे करून लावणे.
ऊचमूच (ઊચમૂચ) (अ.)–अचानक.
ऊचरवुं (ઊચરવું) (स. क्रि.)–उच्चारणें, बोलणे.
ऊचल(-ळ)वुं (ઊચલ-ળ-વું) (सं. क्रि.)–(१) उचलणे (२) घरसामान घेऊन चालू लागणे.
ऊचला ऊचल(-ली) (स्त्री.) उचकाउचक (२) धावाधाव (३) गडबड.
ऊचववुं (ઊચવવું) (स. क्रि)–उसने–कर्जाऊ देणे.

ऊची जवुं (अ. क्रि.) – (गाय-म्हैस) आटणे, दूध देणे बंद होणे.
ऊछरभाव (ઊછરભાવ) (पु.) – वाढण्याची शक्ती.
ऊछरवुं (ઊછરવું) (अ. क्रि.) – पालनपोषणाने मोठे होणे, वाढणे.
ऊछरेल पाळेरेल, ऊछर्युं पाळ्युं (वि) – (बाळमृत्यूतून वाचून) वाढून मोठे झालेले.
ऊछळवुं (ઊછળવું) (अं. क्रि.) – (१) उसळणे (२) उसळी मारणे (३) लांब उडी मारणे (४) (काठी, तलवार, वस्तु इ.) वाटेल तशी वापरली जाणे (५) खूप वाढणे (भाव इ.) (६) आवेशात येणे.
ऊछळी भांगवुं – विचार न करता उडी घेणे, साहस करणे, मुद्दाम नुकसानीत पडणे.
ऊछियो (ઊછિયો) (पु.) – उसनवारी (उसन्या घेतलेल्या रकमे)ची किंवा (उसन्या घेतलेल्या वस्तूंची) फेडरकम.
ऊजड (ઊજડ) (वि.) –वैराण, उजाड.
–नोम (स्त्री) – आषाढ शु. ९
ऊजडावुं (ઊજડાવું) (क्रि.) – उजाड होणे.
ऊजडुं (ઊજડું) (न.) – झुंजुरके, पहाटेचा अंधुक प्रकाश.
ऊजम (ઊજમ) (पु.) – हौस, उत्साह.
ऊजमावुं (ઊજમાવું) (अ. क्रि.) – उत्साह येणे–भरणे.
ऊज(-झ)रवुं (ઊજ-ઝરવું) (अ. क्रि.) – संगोपन होऊन वाढणे.
ऊजववुं (ઊજવવું) (स. क्रि.) – (१) उद्यापन करणे. (२) उत्सव करणे, साजरे करणे.
ऊजवुं (ઊજવું) (अ. क्रि.) – धावणे.
ऊजळुं (ઊજળું) (वि.) – (१) उजळ, पांढरे. (२) चकचकीत, तेजस्वी. (३) स्वच्छ, निष्कलंक. (४) उच्च वर्णाचे. (५) सुसंस्कृत. (६) सुखवस्तु.
ऊजळा पगलांनुं – (१) शुभशकुनी. (२) (व्यंग्यार्थी) अपशकुनी.
ऊजळुं करवुं – (१) उजळ करणे, शोभविणे. (२) (व्यं.) काळे करणे, बेअब्रू करणे.
ऊजळुं वाळवुं – फायदा काढणे; उखळ पांढरे करणे.
ऊजळे लूगडे (आववुं) – निष्कलंक, बदनामी न होता (बाहेर पडणे).
ऊजळां लूगडां–कपडां – शुद्ध निष्कलंक अब्रू.
ऊजळाई (ઊજળાઈ) (स्त्री.) – (१) उजळपणा (२) संस्कारिता. (३) सुखवस्तुपणाचा भाव.
ऊजळाट, -पणुं, -मण, -ळाश – उजळपणा.
ऊझववुं (ઊઝવવું) (स. क्रि.) – त्याग करणे, सोडणे.
ऊंच (ઊંચ) (वि.) – (१) उच्च, श्रेष्ठ (२) उमदे.
–नीच (वि.) – उंचसखल.
ऊंचक (-का) नुं (ઊંચક-કા-નું) (वि.) – (१) बहिरे (२) ऐकले न ऐकले करणारे, बेदरकार.

ऊंचकवुं (ઊંચકવું) (स. क्रि.) – (१) खालून वर घेणे, उचलणे. (२) हाती घेणे. (३) डोक्यावर घेणे.
उंचाई (ઊંચાઈ) (स्त्री.) – (१) उंची (२) उंचीचे माप.
ऊंचुं (ઊંચું) (वि.) – (१) उंच (२) उच्च, श्रेष्ठ.
ऊंचा डोळा राखवा – समोर न पाहता दुसरीकडे किंवा वर पाहणे, लक्ष न ठेवणे.
ऊंची आंख करवी – (१) (हातांतल्या कामातून) डोके वर करून पाहणे, लक्ष इतरत्र जाऊ देणे (३) डोळे वटारणे.
ऊंची आंखो कराववी – खूप वाट पाहायला लावणे.
ऊंचुं भाववुं – (१) (दुःख, त्रास इ. तून) सुटणे. (२) गुंतल्या कामातून मोकळे होणे.
– चालवुं – ताठ्याने वागणे.
– करवुं – (१) ओझे उचलून देणे, त्याकरिता हात लावणे. (२) उभे करणे. (३) उखडून काढणे.
– चडाववुं – खोटी प्रशंसा करून चढविणे.
– जवुं – मरणे.
– जोवुं – (१) कामातून फुरसत मिळणे किंवा काढणे (२) दृष्टी टाकणे, समोर पाहणे, लक्ष देणे. (३) लज्जास्पद स्थितीतून मुक्त होणे.
– ने ऊंचुं माथुं राखवुं – अभिमानाने राहणे.
– ने ऊंचुं रहेवुं – (१) चुळबुळ करीत राहणे, शांतपणे न बसणे. (२) कामात चित्त न लागणे.
– बेसवुं – (१) विटाळशी बसणें. (२) कामातून बाजूला बसणें.
– मूकवुं, – मेलवुं – (१) हाताबेगळे करणें, बाजूला सारणें. सोडून देणे (२) छपवून किंवा राखून ठेवणे.
ऊंचुनीचुं (ઊંચુનીચું) (वि.) – उंचसखल.
– करवुं – (१) ठीकठाक बसविणें, साफसूफ करून व्यवस्थित करणें (२) (लाक्ष.) खळबळ उत्पन्न करणे, अशांतता निर्माण करणे.
– थवुं – (१) ऊठबस करणे, धडपडणे. (२) अधीर-अशांत -आतुर होणे.
ऊंचोनीचो हाथ पडवो – आडवातिडवा हात मारून-वाटेल ते करून धन कमावणे.
ऊंचे (अ.) – उंचीवर, डोक्यावर, वरती
– थी (अ.) – (१) अधांतरी, न धरतां (२) वरतून, वरून (३) उंच आवाजाने, स्वर ताणून (४) आकाशातून.
ऊंजण (ઊંજણ) (न.) – (१) तेलपुरवणी (२) दिव्यात घालण्याचे तेल, दिवेल.
– णी (स्त्री.) – मंत्र म्हणून कपड्याच्या किंवा झाडू इ. च्या शेवटाने रोग किंवा भूत पळवून लावण्याची क्रिया.
– णी नाखवी – वरील क्रिया करणें.

–णुं (न.)–राजकुमारीचा किंवा राणीचा लवाजमा.
ऊंजवुं (ઊંજવું) (स. क्रि.)–(१) (दिव्यांत) तेल पुरविणें (२) रोग किंवा भूत पळविण्यासाठी मंत्र टाकणें.
ऊट(-ड)कवुं (ઊટકવું) (सं. क्रि.)–घासणे, उजळणे.
ऊटवावुं (ઊટવાવું) (सं. क्रि.)–अंगाला चोळणे.
ऊटोकूटो (ઊટોકૂટો) (पु.)–धान्य सडल्या-पाखडल्यानंतर राहणारे फोलकट, कुट्टा, कोंडा.
ऊठ(-ठुं) (ઊઠ-ઠું) (वि.)–औट (साडेतीन).
ऊठतां बेसतां (ઊઠતાં બેસતાં) (अ.)–उठल्याबसल्या, प्रत्येक वेळी.
ऊठ पहाणा पग पर (ઊઠપહાણા પગ પર)–आपल्या हाताने आपल्या पायावर कुऱ्हाड मारून घेणे.
ऊठबेस (ઊઠબેસ) (स्त्री.)–ऊठबस.
ऊठी चालवुं–मरणे, मृत्यु पावणे.
ऊठी जवुं–(१) निघून जाणे, चालते होणे (२) शाळा सोडणे, (३) दिवाळे काढणे, वाटोळे होणे. (४) मरून जाणे.
ऊठीने बेठुं थवुं–आजारातून उठणे, बरे होणे.
–(अमुक) रु. नी ऊठवी–इतक्या रुपयांचे नुकसान होणे.
ऊठवेठ (स्त्री.)–(१) ऊठ बस, शुश्रूषा करताना पडणारे श्रम. (२) वेठीच्या स्वरूपाची मेहेनत.
ऊठां (ઊઠાં) (न. ब. व.) औटकीचे पाढे.
–गणाववां, -भणाववां–खेळविणे, फसविणे.
ऊड (ઊડ) (स्त्री.)–उडण्याची शक्ती-गती.
–ई (स्त्री.)–पतंग.
ऊडण (ઊડણ) (वि.)–(१) उडता-ती-ते (२) सांसर्गिक.
–खाटली (स्त्री.)–उडणारी खाट, 'बलून'.
ऊडझूड (ઊડઝૂડ) (अ.)–अविचाराने साहस करून, वेड्यावाकड्या रीतीने.
ऊडमूड (ઊડમૂડ) (अ.)–एकाएकी, गुपचूप.
ऊडसूड (ઊડસૂડ) (अ.)–जाणीव न ठेवता, न सांगतासवरतां.
ऊडवुं (ઊડવું) (अ. क्रि.)–उडणे.
ऊडता काग पाडे एवुं–(१) वाटेल ते करून काम पार पाडणारे, युक्तिबाज (२) दंगेखोर, उत्पाती
ऊडतां पक्षी झालवां–वाटेल ते करून काम पूर्ण करणे.
ऊडती अल्ला (वळगवी)–उलटी पीडा (अंगावर येऊन पडणे).
ऊडतो रोग–सांसर्गिक-साथीचा रोग.
ऊडीने आंखे बाझवुं–एकदम सुंदर वाटणे.
ऊडी जवुं–(१) अदृश्य-गुप्त होणे (२) दूध आटणे.
ऊडी पडवुं–भांडू लागणे, आमोरासमोर उभे राहणे.
ऊडाऊड(-डी) (स्त्री.)–(१) एका मागोमाग एक उडणे. (२) धावाधाव, अति घाई (३) अव्यवस्था, अंदाधुंदी.

ऊडेल(-लुं) (ઊડેલ-લું) (वि.) (१) चंचल वृत्तीचे (२) बाहियात बनलेले (३) ढोरसुद्धा खाणार नाही इतके बिघडलेले.
ऊण (ઊણ)–(१) (वि.) उणे, कमी (२) (स्त्री.) कमतरता, न्यूनता.
–प(-म) (स्त्री.)–(१) खोट, कमतरता (२) अपूर्णता. (३) खोड.
–वुं–विणकामात उणे पडलेले असेल ते तुणून घेणे.
ऊणापणुं (ઊણાપણું) (न.)–उणेपणा.
ऊणापेटनुं (वि.)–गोष्ट पोटात न ठेवू शकणारे.
ऊणुं (ઊણું) (वि.)–अपूर्ण, कमी पडणारे.
ऊंटना शींगडां (न. ब. व.)–आकाशकुसुमासारखी-अशक्य गोष्ट.
ऊंटनां अढारे वांकां–स्वभावतःच वाकडे असणे.
ऊंटनुं पगलुं जाणवुं–सरळ किंवा उघड असलेल्या गोष्टीची माहिती असणे (प्रायः नकारार्थी वापरतात).
ऊंटे चडीने आववुं–सर्वांना दिसेल अशा रीतीने उघड उघड येणे (येणें वसूल करणाऱ्याने).
–ऊंघवुं–उंटावर बसून झोपण्यासारखेच अशक्य ते करणे (केले तर नुकसानच होईल अशा भावार्थाने वापरतात).
ऊंटे कर्यां ढेका तो माणसे कर्यां काठडा–जशी वेळ किंवा प्रसंग पडेल तशी युक्ति लढविणे.
ऊंटडी (ઊંટડી) (स्त्री.)–सांडणी.
–डो (पु.)–ऊंट.
ऊंटडो कोणी तरफ बेसशे?–शेवटी परिणाम काय होईल?, यातून काय निघेल?
ऊंटवैद्य (-द) (पु.)–खोटा वैद्य, वैदू.
–वैदुं (न.)–खोट्या वैद्याचे काम, राक्षसी उपचार.
ऊंटियो (ઊંટિયો) (वि.)–(१) उंटासारखा उंच (२) उंट (३) मंदबुद्धी व सुस्त माणूस. (४) 'क्रेन' (उंटाच्या मानेसारखे दिसणारे खूप वजन उचलणारे यंत्र), यारी
ऊंठ, ऊठ (ઊંઠ, ઊઠ) (वि.)–औटकीचे, औट (साडेतीन)
ऊंडणियुं (ઊંડણિયું) (वि.)–खोलीचे, खोल.
ऊंडळ (ઊંડળ) (स्त्री.)–(१) कव (२) कवेत मावेल तेवढी वस्तू (३) पोटात उठणारी कळ
–वळवी–कळ येणे.
ऊंडळगूंडळ (ઊંડળ ગૂંડળ) (न.)–(१) गोळा (कणकीचा, सुताचा इ.) (२) पोटात गोळा उठणे (३) ना शेंडा ना बुडखा असे बोलणे. (४) (अ.) ना शेंडा ना बुडखा अशा रीतीने, उलटसुलट.
ऊंडुं (ઊંડું) (वि.)–(१) खोल (२) गहन, गंभीर (३) गडद.
–डा पाणीमां ऊतरवुं, –पेसवुं–जोखीम अंगावर घेणे.
–डुं ऊतरवुं–खोलात शिरणे, तपासणे.

ऊंडाई (ઊંડાઈ) (स्त्री.) } –(१) खोली, खोलपणा,
ऊंडाण (ઊંડાણ) (न.) } (२) खोलीचे माप.
ऊतडवुं (ઊતડવું) (स. क्रि.) – शिवण उसवणे.
ऊतरचड (ઊતરચડ) (स्त्री.) – चढउतर.
ऊतरवुं (ઊતરવું) (अ. क्रि.) – उतरणे, खाली येणे.
ऊतरतां पाणी – (१) कमी कमी होत जाणारा जोर-जोम. (२) म्हातारपण.
ऊतरी जवुं – (१) कुजणे, बिघडणे. (२) बरोबर कसाला उतरणे.
ऊतरी पडवुं – (१) झटकन उतरणे. (२) उखडणे, संतापणे, रागाने लढायला तयार होणे. (३) ठपका देणे.
ऊतरेलुं (ઊતરેલું) (वि.) – एकदा वापरून टाकलेले, सेकंडहँड.
ऊतरावुं (ઊતરાવું) (अ. क्रि.) – उतरण्याची क्रिया होणे.
ऊतरी (ઊતરી) (स्त्री.) – (१) गळ्यातला एक दागिना (२) (वि.) कोमल (स्वर)
ऊतर्युंपातर्युं (ઊતર્યુંપાતર્યું) (वि.) – वापरून टाकून दिलेले.
ऊतवुं (ઊતવું) (अ. क्रि.) – पाण्याने किंवा हवेने (लाकूड) वाकडेतिकडे होणे.
ऊतळुं (ઊતળું) (वि.) – खोल नसलेले, उथळ.
ऊथडवुं (ઊથડવું) (अ. क्रि.) – (१) चिथावले जाणे, भडकविले जाणे (२) धोपटले जाणे (३) आडमार्गाला जाणे.
ऊथल (ઊથલ) (वि.) (१) अस्थिर, (२) उलथलेले.
–पाथल – (१) (वि.) उलटेपालटे (२) (स्त्री.) क्रांति, परिवर्तन.
ऊथलावुं (ઊથલાવું) (अ. क्रि.) – उलटे होऊन पडणे, उलटे पालटे–उलथेपालथे होणे.
ऊथलो (ઊથલો) (पु.) – (१) उलथेपालथे होऊन दुसऱ्या बाजूवर पडणे (२) आजार उलटणे. (३) उलटे उत्तर.
–खावो – (१) उलथून पडणे (२) आजार उलटणे.
–मारवो – उलटून टाकणे. (२) पलटी खाणे.
–वाळवो – उलट उत्तर देणे.
ऊथो (ઊથો) (पु.) – कूज, बिघाड.
ऊथोकूथो (ઊથોકૂથો) (पु.) – (१) लहान-मोठी काकडी (२) विनाकारण श्रमाचे किरकोळ काम.
ऊध (ઊધ) (स्त्री.) – गाडीचा दांडा, धुरी.
ऊधई (ઊધઈ) (स्त्री.) – वाळवी.
ऊधड (ઊધડ) (वि.) – उक्ते.
ऊधडुं लेवुं – खूप रागावणे, आडवेतिडवे घेणे.
ऊधडो (ઊધડો) (पु.) – उक्ते काम.
ऊधरवुं (ઊધરવું) (अ. क्रि.) – (संगोपनाने) वाढणे-मोठे होणे.
ऊधर(-रा)वुं (अ. क्रि.) – उधारखाती लिहायला सांगणे. (२) दूर होणे. (३) उद्धरणे.

ऊधळवुं (ઊધળવું) (अ. क्रि.) – पळून जाणे, पोबारा करणे.
ऊन (ઊન) (वि.) – (१) उणे (२) कमी असलेले.
–ता, –म (स्त्री.) – कमीपणा.
ऊन (ઊન) (स्त्री. न.) – लोकर.
ऊनोत्सार (ઊનોત્સાર) (पु.) – लोकर कापून घेणे.
ऊनड (ઊનડ) (वि.) – (१) उनाड (२) अंगचोर (३) लुच्चा-च्ची-च्चे.
ऊनवावुं (ઊનવાવું) (अ. क्रि.) – (१) उष्ण श्वास-उसासे-टाकणे (२) झुरणे.
ऊनुं (ઊનું) (वि.) – (१) गरम, तापलेले. (२) ताप असलेले.
ऊनी आंच (आववी-लागवी) – भाजेल असा-नुकसान, बेअब्रू, होईल, भीती वाटेल असा प्रसंग किंवा वेळ (येणे).
ऊनी वराळ काढवी – अंतःकरणाची जळजळ बाहेर प्रकट करणे, आपले दुःख रडणे.
ऊनुं खावुं – स्वतःच्या कमाईचे खाणे.
ऊनुं लोही – गरम-तरुण रक्त, नवा जोम.
ऊंध (ઊંધ) (स्त्री.) – गाडीची धुरी.
ऊंधुं (ઊંધું) (वि.) – (१) उलटे, (२) खाली डोके वर पाय अशा स्वरूपाचे (३) विरुद्ध, वेडेवांकडे.
ऊंधां पाटा बांधवा – वेडेवाकडे सांगून भ्रमात टाकणे.
ऊंधां पगलानुं – पांढऱ्या पायाचा-ची-चे, अपशकुनी, कमनशिबी.
ऊंधां वाजां वागवां – भलतेच होणे, बाजी बिघडणे.
ऊंधी ईंट चणनार (पु.) – गवंडी.
ऊंधी पागडी मूकवी – पगडी फिरविणे, दिवाळे काढणे.
ऊंधुं करवुं – भलते करणे, वाकडे करणे,
–करी नाखवुं – मारून खाली लोळविणे.
–घालवुं – खाली पाहणे, लाजणे.
–घालीने – (१) मानेवर खडा ठेवून (लाक्ष.), कामातच लक्ष ठेवून (२) इकडे तिकडे न पाहता, साहसपूर्वक, विचार न करतां.
–पडवुं,–वळवुं – (१) उलटे पडणे. (२) बिघडणे.
–मारवुं – बिघडविणे.
–वळी जवुं – (१) बिघडणे (२) अतिशय थकून लोळागोळा होऊन पालथे पडणे.
–वेतरवुं – काहीच्या बाही करून बसणे.
ऊंधे पाये – भलत्या मार्गाने.
ऊंधे मोढे पडवुं – (१) खाली तोंड करून पडणे. (२) (आजाराने) अंथरुणावर पडून राहणे.
ऊंधकरमुं (वि.) – दुराचारी, दुष्टकर्मी.
ऊंधखोदियुं (वि.) – वेडीवाकडी कामे करणारे.

ऊंधी पुतळिनुं (वि.) – (१) उलटी बाहुली असलेल्या डोळयाचा (२) विचित्र (माणूस).
ऊंधुंच(-छ)तुं (वि.) – उलटेपालटे.
  – करवुं – (१) घालमेल करणे (२) गडबड घोटाळा करून ठेवणे.
ऊपज (ઊપજ) (स्त्री.) – (१) निपज, पीक (२) प्राप्ती, मिळकत. (३) नफा.
  – नीपज (स्त्री.) – (१) उत्पन्न व वाढ (२) निपज (३) निव्वळ प्राप्ती.
  – वेरो (पु.) – प्राप्तिकर.
  – वुं (अ. क्रि.) – (१) उपजणे, जन्माला येणे. (२) निपजणे. (३) मिळकत किंवा प्राप्ती होणे. (४) किंमत येणे.
ऊपट (ઊપટ) (स्त्री.) – (१) पैशाची उचल, देणे (ऋण) (२) उटणे.
  – वुं (अ. क्रि.) – निस्तेज पडणे.
ऊपडवुं (ઊપડવું) (अ. क्रि.) – (१) सुजणे, वर येणे (२) उचलले जाणे, (३) निघणे, प्रयाण करणे, चालू लागणे (४) (दुःख, रोग इ.) एकाएकी सुरू होणे, उपटणे (५) पैशांची उचल होणे, (६) चोरले जाणे, (७) खपणे, विक्री होणे.
ऊपणवुं (ઊપણવું) (स. क्रि.) – उपणणे, धान्याला वारे देणे.
ऊपणुं(-ळुं) (ઊપણું-ળું) (न.) – खाटेच्या डोक्याकडचे किंवा पायथ्याकडचे लाकूड-फळी.
ऊपनवुं (ઊપનવું) (अ. क्रि.) – (१) उत्पन्न होणे (२) जन्मणे.
ऊपस(-सा)वुं (ઊપસ-સા-વું) (अ. क्रि.) – (१) बाहेर निघणे. (२) वर येणे. (३) फुगणे (४) सूज येणे.
ऊफणवुं (ઊફણવું) (अ. क्रि.) – (१) (झाड इ.) अंकुरित होणे, वाढणे. (२) मनात फुलणे.
ऊब (ઊબ) (स्त्री.) – कूज, बुरशी.
ऊबक (ઊબક) (स्त्री.), – को (पु.) – उलटीचा येणारा वेग, उबळ.
ऊबट(-ठुं) (ઊબટ-ઠું) (वि.) – (१) कुजून बिघडून गेलेले, कुबटलेले, (२) बेचव.
ऊबड संक्रांत बळी जवी – बिघडणे, सत्यानाश होणे, नांगर फिरणे.
ऊबडुं (ઊબડું) (वि.) – चंप्यावर बसलेले.
  – रहीने – (१) नमून (२) पस्तावून, स्वतःच उमजून.
ऊबवुं (ઊબવું) (अ. क्रि.) – उबून कुजणे.
ऊबळ (ઊબળ) (पु.) – उलटा पीळ-वळ.
ऊब (-भ) ळवुं (ઊબ-ભ-ળવું) (अ. क्रि.) – (१) पीळ उलगडणे, (२) जखम पुनः भळभळणे-वाहू लागणे, उलटणे.
ऊभ,(-ट) (ઊભ,-ટ) (वि.) – उंचेले, उभट.
ऊभड (ઊભડ) (पु.) – (१) रोजमजूर (२) अस्थिर वास्तव्य असलेला माणूस.
  – भैयुं (वि.) – अस्थिर, अनिश्चित.
  – वेरो (पु.) – बिन लागवडीच्या जमिनीवर घेतला जाणारा कर.
ऊभणी (ઊભણી) (स्त्री.) – (१) घराच्या जोत्यापासून माडीपर्यंतची उंची (२) जोतें.
ऊभर(-रा)वुं (ઊભર-રા-વું) (अ. क्रि.) – (१) उतास येणे, (२) ओसंडणे. (३) अतिशय मोठ्या संख्येने धाड येणे. (४) भावनाविवश होणे.
ऊभरो (ઊભરો) (पु.) – (१) उचंबळ, भावनेचा आवेग. (२) ऊत.
  – आववो, - पडवो – उचंबळून येणे.
  – काढवो, - ठालववो – मनातल्या भावनेचा आवेग बाहेर काढणे.
  – बेसवो, - शमवो – आवेग कमी होणे.
ऊभवुं (ઊભવું) (अ. क्रि.) – (१) उभे राहणे, पायांवर उठणे; (२) थांबणे, (३) झुंजीला उभे राहणे-टिकणे, झुंज देणे.
ऊभाऊभ (ઊભાઊભ) – (१) (स्त्री.) सतत उभेच राहणे (२) (अ.) उभ्याउभ्या (३) झपाट्यात.
ऊभुं (ઊભું) (वि.) – (१) उभे (२) थांबलेले, अडकलेले, (३) ताठ, सरळ.
ऊभां हाडकांनुं – कामात हाडे न वाकविणारे, कामाला आळशी.
ऊभी आबरूए – अब्रूदारपणाने.
ऊभी पूंछडीए नासवुं – जीव घेऊन पळ काढणे.
(शरीरमां) ऊभी वाट पडवी – मरण दशेला येऊन ठेपणे.
ऊभुं करवुं – उभे करणे, तयार करणे, घडविणे, बनविणे, निर्माण करणे.
ऊभुं थवुं – आजारातून उठणे.
ऊभुं थई रहेवुं – (१) वाट पहात थांबणे (२) खोटी-विलंब होणे (३) थोपून-थांबून राहणे. (४) चकित होऊन जाणे.
ऊभुं बरस – उभे वर्ष, पूर्ण वर्ष.
ऊभे गळे खावुं – येईल ते थेट घशात टाकणे, खा खा करणे.
ऊभे पगे – (१) एकसारखे उभे, सतत गुंतलेले. (२) झटपट, न थांबता.
ऊभे पगे थई रहेवुं – अधीर-आतुर होणे.
ऊभो मूळो – कामाला कंटाळलेला.
ऊभो रस्तो देखाडवो – (१) सरळ रस्ता दाखविणे, चालते होण्यास सांगणे. (२) बडतर्फ करणे.
ऊमक (ઊમક) (स्त्री.) – अभिमान, गर्व, तोरा.
ऊमगवुं (ઊમગવું) (अ. क्रि.) – स्फुरणे.

ऊमट(-ड)वुं (ઊમટ-ડ-વું) (अ. क्रि.) – (१) जोराने पुढे घुसणे (२) पिकणे, फळ पक्व होणे.
ऊमण (ઊમણુ) (वि.) – अव्यंग, सुंदर.
ऊमर (ઊમર,-રો) (पुं.) – (१) उंबरा. (२) उंबराचे झाड. (३) दोन तासांमधली (नांगराच्या फाळाने पडलेल्या खाचांमधली) जागा.
ऊमरा घसवा, टेकवा – (काम नसता) घरोघर भटकणे.
ऊमरावच्चे बेसवुं – (१) धरणे धरून बसणे. (२) तगादा करणे.
ऊमरे चड(-ढ) वुं – घरात प्रवेश करणे, (कोणाच्या) घरी जाणे.
ऊमरो उठवो, - ऊखडीजवो – निर्वंश होणे, घर उठणे.
– ओळंगवो – मर्यादा सोडणे, घराबाहेर पडणे.
– खोदी नाखवो – (सावकाराने) सारखा तगादा लावणे.
– तजवो – (बेबनाव-भांडण झाल्यामुळे) घर टाकणे.
– मूकी डुंगरो पूजवो – घरचे टाकून दूरचे पूजणे.
– वाटी नाखवो – उंबरा घासणे, एकसारखे त्याच घरी जाणे.
ऊमलवुं (ઊમલવું) (अ. क्रि.) – (१) उमलणे. (२) व्यायला येणे, (३) चुना उमलणे.
ऊमस (ઊમસ) (स्त्री.) – मूर्छा, फेपरे.
ऊंबाडियुं (ઊંબાડિયું) (न.) – कोलीत,
ऊंबेलो (ઊંબેલો) (पु.) – शौचाचा वेग, कळ.
ऊंबेळवुं (ઊંબેળવું) (सं. क्रि.) – पिळणे.
ऊरझवुं (ઊરઝવું) (अ. क्रि.) – (१) उपसून वर येणे, उंचवट होणे. (२) लटकणे.
ऊरझावुं (ઊરઝાવું) (अ. क्रि.) – गोंधळून जाणे.
ऊरवा (ઊરવા) (पु.) – बदनामी.
ऊरुफलक (ઊરુફલક) (न.) – कमरेचे हाड.
ऊरुं (ઊરું) (न.) – मोट ओढण्याकरिता केलेला उतार, बरोटा.
ऊर्जित (ઊર્જિત) [सं.] (वि.) – (१) जबरदस्त, बलवान् (२) श्रेष्ठ, उमदे, सुंदर, कुलीन (३) महान्, भव्य.
ऊर्ण (ઊર્ણ) [सं.] (न.) – (१) लोकर (२) तार, तंतू (३) कोळिष्टक.
– नाभ(-भि) (पु.) – कोळी.
– र्णा (स्त्री.) – (१) लोकर (२) दोन भुवयांमधील केसांची रेषा.
ऊर्मिल (ઊર્મિલ) वि.) – भावनाशील.
ऊल (ઊલ) (स्त्री.) – जिभेवरील कीट.
– उतारवी – तोंड धुताना जिभेवरचे कीट काढणे.
ऊलक (ઊલક) (स्त्री.) – उलटी.
ऊलकुं (ઊલકું) (न.) – नुसत्या आरडाओरडीने पळापळ होणे.
– पडवुं – नुसत्या आरडाओरड्याने घबराट होऊन पळापळ होणे.
ऊलको(-खो) (ઊલકો-ખો) (पु.) – पोकळ नरोटी.
ऊलझवुं (ઊલઝવું) (अ. क्रि.) – गुंतागुंत होणे.
ऊलट (ઊલટ) (वि.) – (१) (वि.) उलटे, उलट. (२) (स्त्री.) उत्साह, हौस.
– पा(-पू) लट – (वि.) – (१) उलटसुलट (२) अव्यवस्थित (३) (स्त्री.) उलटापालट, (४) अव्यवस्था, घोटाळा.
भर(-भेर) (अ.) – उत्साहाने, उत्साहयुक्त होऊन.
ऊलटवुं (ઊલટવું) (अ. क्रि.) – (१) उत्साहाने – हौसेने करणे. (२) लोटणे (गर्दी) (३) हल्ला करणे. (४) उलटे होणे, उलटणे.
ऊलटी (ઊલટી) (स्त्री.) – उलटी.
ऊलटुं (ઊલટું) (वि.) – (१) उलटे (२) विरुद्ध, आडवे (३) विपरीत.
ऊलटी गंगा बहेवी – सरळ व्हायच्या ऐवजी उलटच होणे.
ऊलटानुं (वि.) – उलटे.
ऊलवुं (ઊલવું) (अ. क्रि.) – (मोसम) खलास होणे.
ऊलसवुं (ઊલસવું) (अ. क्रि.) – (१) उल्लसित होणे. (२) भावनाविवश होणे.
ऊलळवुं (ઊલળવું) (अ. क्रि.) – (१) उलाळ येणे (२) खाली होणे, नमणे. (३) उलटणे (गाडी) (४) उडी मारणे (५) नष्ट होणे (६) उत्साहाने गर्दी करून जाणे.
ऊलियुं (ઊલિયું) (न.) – जिभेवरील कीट काढण्याची चपटी पातळ पट्टी.
ऊवट (ઊવટ) (स्त्री.) – (१) आपदा (२) अडचण, त्रास.
ऊशियुं (ઊશિયું) (न.) – गवत कापण्याचा विळा.
ऊस (ઊસ) (पु.) – (१) एक क्षार (२) (स्त्री.) ऊस.
ऊसट (ઊસટ) (वि.) – लागून नसलेले, विलग.
ऊसपवुं (ઊસપવું) (स. क्रि.) – उपसणे.
ऊसरपाटो (ઊસરપાટો) (पु.) – (१) विनाश (२) संपूर्ण निकंदन.
ऊसरवुं (ઊસરવું) (अ. क्रि.) – (१) टळणे, (२) निकंदन होणे, (३) ओसरणे.
ऊहकारो (ઊહકારો) (पु.) – दीर्घ निःश्वास, निसासा.
ऊह (ઊહ) [सं.] (पु.) – (१) तर्क, कल्पना (२) परीक्षण.

ऋ (ઋ)

ऋक्ष (ઋક્ષ) [सं.] (पु. न.) – (१) अस्वल (२) नक्षत्र, तारा, (३) ऋक्षपर्वत.
क्षा – (१) (पु. ब. व.) सप्तर्षि (२) (स्त्री.) उत्तर दिशा.
ऋणियुं,-णी (ઋણિયું,-ણી) (वि.) – कर्जदार, ऋणी.
ऋत (ઋત) [सं. (न.) – (१) सत्य (२) अचल नियम, दैवी नियम. (३) पाणी.
ऋतंभर (पु.) – सत्याला टिकवून धरणारा-परमेश्वर.
ऋति [सं.] (स्त्री.) – (१) कल्याण (२) मार्ग (३) निंदा (४) स्पर्धा (५) गमन.

ऋतु (ઋતુ) [सं.] – (१) (पु.) रजस्वला स्त्रीचा विटाळ (२) (स्त्री.) दोन महिन्यांचा ठरलेला सृष्टीचा ऋतु (४) मोसम (५) हवापाणी.
– ऊतरवी – मोसम पुरा होणे.
– बेसवी – मोसम येणे – सुरू होणे.
– काल (पु.) – गर्भाधानाची वेळ.
– दान (न.) – गर्भाधान.
ऋते (ઋતે) [सं.] (अ.) – शिवाय.

ए (એ)

ए (दर्शक सर्व.) – तो-ती-ते.
एक अश्वे मूंडवुं – सब घोडे बारा टक्के अशी वागणूक करणे.
एक आंख थवी – नजरेला नजर भिडणे.
– आंखमां होवी, - आंखे जोवुं – पक्षपाती दृष्टी असणे.
– आंखमां हसाववा ने एक आंखमां रडाववां – प्रेम आणि भय दोन्ही दाखविणे, जरूरीप्रमाणे हंसविणे आणि रडविणेही.
– एकना मोंमां थूंके एवां – कोणाहूनही उतरतें नाही असे, कोणालाही दबणार नाही असे.
– इंद्रियनुं ज्ञान – एकतर्फी ज्ञान.
– कानथी बीजे काने जवुं – षट्कर्णी होणे.
– काने सांभळी बीजे काने काढी नाखवुं – एका कानाने ऐकून दुसऱ्या कानाने सोडून देणे.
– कांकरे (पथरे) बे पक्षी (पंखी) मारवां – एका दगडाने दोन पक्षी मारणे, एक पंथ दो काज.
– गाडे जोडाय एवा – बरोबर जोडीचे.
– घा एबे ककडा – एक घाव दोन तुकडे.
– चंद्रावा (-वो) चडे एवुं – कांकणभर चढ.
– चूडी चलाणे चडी – चला, एक काम झालं !
– ज गुरुना चेला – कोणी कोणापेक्षा कमी नाही असे, एकाच गुरूचे चेले.
– जाळामां सो साप – पुरती थाप !
– नावमांनुं – एकाच परिस्थितीतले किंवा विचाराचे.
– पछी एक – एकामागून एक, क्रमाक्रमाने.
– पर बे करवुं – शिकायला काही सुरुवात करणे.
– पाण ओछी – बायल्या.
– पायो ओछो होवो – अर्धवट असणे.
– भवमां बे भव करवा – (१) धर्मभ्रष्ट होणे, बाटणे, जातिबाहेर होणे (३) पाट लावणे.
– मगनी(बे)फाड – एकाच झाडाच्या दोन फांद्या, एकाच आईची लेकरे.
– माळाना मणका – एकाच माळेचे मणी.
– मूठीए – एकत्र, एकदम.
– ना एकवीस-एकाशी थाओ – वंशवेल वाढो (असा आशीर्वाद.)
– नुं एक,–ने एक – एकच, तेच ते.
– ना तेर करवा – पराचा कावळा करणे.
– नुं बे न थवुं – पक्के दृढ राहणे, हट्ट न सोडणे, आपल्याच म्हणण्याला चिकटून राहणे.
– पग दूधमां ने एक पग दहींमां
– हाथमां गोळ ने बीजा हाथमां घी } – रामाय स्वस्ति रावणाय स्वस्ति, न याही पक्षात न त्याही पक्षात.
– लाकडीए हांकवुं – (१) सब घोडे बारा टक्के अशी वर्तणूक करणें (२) एकच दंडुका सगळीकडे चालविणे.
– सो आठ पेढी – पूर्वज, वाडवडील.
– हाथे ताळी न पडे – (१) एका हाताने टाळी वाजत नाही, (२) एकट्याने काम होत नसते, (सहकार पाहिजे).
– एक (वि.) – (१) एकाच्या जोडीने एक (२) एकामागून एक.
– काने (अ.) – एकाग्र होऊन.

–खुरी (वि.)–अखंड खुराचा (प्राणी).
–गांठ (स्त्री.)–एकी, गट्टी, मैत्री.
–चकवे } (अ.)–एकचक्री, एकाच्याच हाती सर्व सत्ता
–चक्रे } ठेवून.
–चक्र (वि.)–चक्रवर्ती.
–चक्री (वि.)–(१) एकच चक्र असलेला-ली-ले.
(२) चक्रवर्ती (३) (स्त्री.) एकाच चाकाची सायकल.
–छत्रे (अ.)–एकछत्री.
–जथे(-थ्थे)–सारे मिळून एकदम, एकत्र.
–जात (वि.)–एकाच जातीचे, समान.
–टंगुं,-गियुं (वि.)–एका पायाचे, लंगडे.
–टाणुं (न.)–एकच वेळ जेवणे.
एकठुं (એકઠું)–(१) (वि.) सर्वांचे एकत्रित केलेले
(२) (अ.) एके ठिकाणी, एकत्रमिळून.
–बेसवुं,-मळवुं–एकत्र बसणे, उठणे किंवा भेटणे, परस्परात मेळ असणे.
एकड (એકડ) (वि.)–एकांडा-डी-डे.
एकडियां (એકડિયાં) (न. ब. व.)–बालवर्ग.
एकडो (એકડો) (पु.)–(१) एकाचा आकडा. (२) सही.
(३) कबुली (४) ज्ञातिमंडळ.
एकडा पर बगडो काढवो–शिकायला थोडीबहुत सुरुवात करणे, अक्षरे काढायला शिकणे.
एकडावगरनुं मींडुं–यःकश्चित्, काही किंमत नसलेले.
एकडे एक–एक ते शंभरपर्यंत आकडे काढणे, ते आकडे.
–थी–अगदी पहिल्यापासून.
एकडो करवो–(१) एकाचा आकडा काढणे (२) सही किंवा कबुली देणे किंवा ज्ञातिमंडळ जमा करणे.
–काढवो–एकाचा आकडा काढणे.
–काढी नाखवो–(१) गणतीतून बाद करणे, संबंध सोडणे.
(२) हद्द सोडून देणे.
–कापवो–(१) ज्ञातिमंडळातून किंवा संबंधातून दूर करणे.
(२) मनात न धरणे, न मोजणे.
–पाडवो–(१) एकाचा आकडा काढणे, (२) सही करणे, कबुली देणे.
–लेवो–संमती घेणे.
एकडालियुं (એકઢાળિયું)–(१) (वि.) एकपाखी, एकाच बाजूकडे उतरते छप्पर असलेले. (२) (न.) असे घर.
एकतरफी (એકતરફી) (वि.)–एकाच बाजूने, एका बाजूचे.
एकतंत (એકતંત)–(१) (वि.) आग्रही (२) (पु.) आग्रह.
–ते (अ.)–(१) एक मताने, सर्वांनी मिळून.
(२) खेळीमेळीने. (३) चिकाटीने व जिद्दीने.

एकतंत्र (એકતંત્ર (वि.)–(१) सर्वांची संमती असलेले
(२) फूट न पडलेले (३) एका व्यवस्थेखालचे
(४) (न.) समान व्यवस्था (५) सर्वानुमति.
एकतंबे (એકતંબે) (अ.)–सर्वांनी मिळून.
–ऊभुं रहेवुं–एकी ठेवून टोळीत राहणे.
एकतार (એકતાર) (वि.)–(१) एका तारेचे (२) समान, सारखे (३) एकरस (४) एकचित्त.
–रुं (वि.)–एक तार असलेले. (२) सारखे, समान.
–रो (पु.)–एकतारी.
एकताल (એકતાલ) (पु.)–(१) एक ठेका (तबल्याचा)
(२) ऐक्य.
एकथंभुं (એકથંભું) (वि.)–एकलांबी.
एकदम (એકદમ) (अ.)–(१) ताबडतोब (२) अगदी, बिलकुल.
('एकदम काळुं')
एकदल(-ळ),–ळियुं (એકદલ-ળ,–ળિયું) (वि.)–सारख्या पाकळ्यांचे.
एकदस्ती (એકદસ્તી) (स्त्री.)–कुस्तीतला एक डाव.
एकदंडियु (એકદંડિયું) (वि.)–(१) एकलांबी (२) मरण्याच्या वेळी लागणाऱ्या श्वासासंबंधीचे.
एकदंडो (એકદંડો) (पु.)–मरण्याच्या वेळीं लागलेला श्वास, धाप.
एकदा (એકદા) [सं.] (अ.)–एके काळी (२) पूर्वीच्या काळी.
एकदाणियुं (એકદાણિયું) (न.)–सारख्या मण्यांची माळ, मंगळसूत्र.
एकदाणी (એકદાણી) (वि.) – (१) सगळे दाणे सारखे असणारे.
(२) एकाच आकाराचे, समान.
एकदिल (એકદિલ) (वि.)– ज्यांच्या अंतकरणात वेगळेपणा नाही असे, एकजीव.
–ली–(स्त्री.)–(१) एक हृदय असणे (२) गट्टी, जिवाभावाची मैत्री.
एकदूध (એકદૂધ) (वि.)–एकच दूध प्यालेले, एकाच वंशाचे.
एकदृष्टि (એકદૃષ્ટિ) [सं.]–(१) (वि.) एका डोळ्याचा-ची-चे
(२) (स्त्री.) टक लावून पाहणे, नजरेला नजर भिडवून पाहणे.
(३) एकच मत किंवा विचार असणे.
एकदेश (એકદેશ) [सं.] (पु.)–(१) एक ठिकाण. (२) एक भाग किंवा विभाग, एक बाजू (३) आशय किंवा महत्त्वाकांक्षा.
एकदेशी (એકદેશી) (वि.)–(१) एकाच देशाचे–मुलखाचे
(२) एकाच देशाशी-भागाशी संबंधित, एकतर्फी (३) अपुरे, संकुचित, मर्यादित
एकधा (એકધા) [सं.] (अ.)–(१) एकाच रीतीने (२) एक हाती (३) एकदम, एकाच वेळी (४) एकदा.

एकधारुं (એકધારું) (वि.) – एकसारखे, कसलाही फरक नसलेले.
एकध्यान (એકધ્યાન) [सं.] – (१) (वि.) एकचित्त, एकाग्र (२) (न.) एकाग्रता.
एकनसियुं, एकनसीलुं (એકનસિયું, એકનસીલું) वि.) – झकी, हट्टी, जिद्दी.
एकपक्षी (એકપક્ષી) [सं.] (वि.) – एकतर्फी.
एकपगु (એકપગું) (वि.) – एका पायाचे.
– **गे** (अ.) – अधीरपणे, एका पायावर.
एकपदी (એકપદી) (स्त्री.) – पायवाट.
एकफसली (એકફસલી) (वि.) – वर्षात एकच पीक देणारे, एकपिकी.
एकबारगी (એકબારગી) (अ.) – (१) एका रीतीने, एका बाजूने पाहता (२) एकवेळा.
एकबीजुं (એકબીજું) (सर्व) – परस्पर, एकमेक.
एकबुद्धि (એકબુદ્ધિ) (वि.) – समान विचाराचे.
एकभावुं (એકભાવું) (वि.) – सारख्याच किंमतीचे.
एकभुक्त, एकभोजन (એકભુક્ત, એકભોજન) – (वि.) (१)एक वेळाच जेवणारे (२) एकत्र बसून खाणारे (३) (न.) एकक वेळा खाण्याचे व्रत.
एकमग(-गा) (એકમગ–ગા) (अ.) – एका बाजूला.
एकमतियुं (એકમતિયું) (वि.) – एकाच मताला किंवा परंपरेला चिकटून राहणारे.
एकमती (એકમતી) (स्त्री.) – सर्वांचे एक मत होणे, एकमत.
एकमन (એકમન) (१) (वि.) – एक विचाराचे (२) (न.) एक मनाचे होणे, गट्टी.
– **नुं** – (वि.) – सर्वत्र समान भाव असणारे.
एकमय (એકમય) (वि.) – एकात लीन, एकरूप.
एकमुलकी (એકમુલકી) (वि.) – एकाच देशाचे.
एकमेक (એકમેક) (अ.) – (१) आपापसांत, एकमेकात (२) (सर्व.) एकमेक.
– **ता** (स्त्री.) – एकरूपता.
एकमेर (એકમેર) (अ.) – एका बाजूकडे
एकमेळ (એકમેળ) – (१) (वि.) एक मत झालेले (२) संवादी, एकमेकांशी जमणारे (३) (पु.) मेळ, गट्टी, एकी.
एकरस (એકરસ) (वि.) – (१) एकमेकात बरोबर मिसळलेले. (२) तल्लीन.
एकरंग (-गी) (એકરંગ ગી) (वि.) – (१) समान रंगाचे (२) मिळत्याजुळत्या स्वभावाचे किंवा मताचे.
एकराग (એકરાગ) (वि.) – (१) पाहा 'एकरंगी', (२) (पु.) एकमत, मेळ, गट्टी.
एकराश (એકરાશ) (वि.) – (१) एकाच जातीचे, समान गुणांचे. (२) ज्यांची रास मिळते असे. (३) (स्त्री.) सारखेपणा, मिळतेजुळतेपणा (४) एकी.
एकल (એકલ) (वि.) – (१) एकाकी, एकटा.
– **डुं** (वि.) – एकाकी, एकटे.
– **डो (-डो) कल** (वि.) – एकाकी, एकटेदुकटे
– **ता** (स्त्री.) – एकलेपणा.
– **पीटुं** (वि.) – निराळे, एकटे.
– **पेटुं** (वि.) – आप्पलपोटे.
– **मल्ल** – (पु.) (१) अद्वितीय मल्ल (२) फार जबरदस्त माणूस (३) (वि.) अद्वितीय (४) एकमार्गी.
– **मूडियुं,-मूडुं** (वि.) – एकलकोंडे, स्त्री-पुत्रादि परिवार नसलेले.
– **वायुं** (वि.) – (१) एकटे, एकाकी (२) काही कुटुंब नसलेले (३) निराश्रित.
– **वीर** (पु.) – एकसारखें झुंजणारा वीर.
– **सूरुं** (वि.) – (१) एकाकी, एकांडे (२) आप्पलपोटे, स्वार्थी.
– **हथ्थुं** (वि.) – एक हाती.
एकलियुं (એકલિયું) (न.) – एकालाच झोपण्याच्या मापाची छोटी गादी किंवा रजई.
एकलुं (એકલું) (वि.) – एकटे, एकाकी, अगदी विभक्त किंवा स्वतंत्र.
एकलोहियुं (એકલોહિયું) (वि.) – एकाच रक्ताचे, एकाच कुळात जन्माला आलेले.
एकवगुं (એકવગું) (अ.) – एकदम, एकाच वेळीं, सर्वांनी मिळून.
एकवट (એકવટ) (वि.) – निश्चयी, ठरविलेले मागे न घेणारे.
एकवड (એકવડ) (वि.) – (१) नाजूक बांध्याचे (२) एक थर असलेले.
– **डियुं** (वि.) – नाजूक बांध्याचे, किडकिडीत शरीराचे.
एकवाक्य (એકવાક્ય) [सं.] – (१) (न.) समान – सर्वमान्य मत किंवा अभिप्राय, (२) (वि.) समान मताचे.
एकवार-रे (એકવાર-રે) (अ.) – (१) अमुक वेळी (२) एकदा.
– **कुं** (वि.) – एका वेळचे, अगदीं पहिले.
– **रियुं** (वि.) – (१) एकदाच घडण्याजोगे, एक वेळचे. (२) एक वार मापाचे (३)(न.) एकदा कांडलेले भात; करड.
एकविध (એકવિધ) (वि.) – एका प्रकारचे.
एकवीतीनुं (એકવીતીનું) (वि.) – एकाच खेपेला होईल असे (ज्ञातिभोजन).
एकवीसा (એકવીસા) (पु. ब. व) – एकवीसचा पाढा.
एकवेणि (-णी) (એકવેણિ-ણી) (स्त्री.) – साधी वेणी.
एकशासन (એકશાસન) (न.) – एकछत्री अमल.

एकसट (એકસટ) (वि.) – एकाच समुदायातील.
एकसरखुं (એકસરખું) (वि.) – एकसारखे, समान.
एकसंधि (એકસંધિ) [सं.] (वि.) – जोड नसलेले, सळंग एकातून बनविलेले.
एकसंप (એકસંપ) (१) (वि.) ऐक्य ठेवणारे (२) (पु.) ऐक्य, एकमत (३) सर्वांनी मिळून एक विचार किंवा निश्चय करणे.
एकसाथे (એકસાથે) (अ.) – एकत्रितपणे, (२) जोडीजोडीने, (३) एकदम.
एकसात (એકસાત) (वि.) – एकसारखे, समान, एकरूप.
एकसूत्र (એકસૂત્ર) [सं.] (न.) – डमरू.
एकसूरुं (એકસૂરું) (वि.) – एकच सूर असलेले, एकसूरी, समान सुराचे.
एकसेरुं (એકસેરું) (वि.) – एकशेरी.
एकस्वरी (એકસ્વરી) (वि.) – एक स्वर असलेले.
एकहथुं (-थ्थुं) (એકહથું-થ્થું) (वि.) – एकाच हाती असणारे.
एकंदर (એકંદર) (वि.) – एकूण होणारे.
–रे (अ.) – एकंदरीने, एकंदर विचार करता.
एका (એકા) (पु. ब. व.) – १ ते १०×१ चा पाढा.
एकाएक (એકાએક) (अ.) – अकस्मात, एकदम, एकाएकी.
एकाकार (એકાકાર) [सं.] (वि.) – (१) एक आकाराचे, एकरूप, (२) एकंकार, सरमिसळ.
एकाचार (એકાચાર) [सं.] (पु.) समान आचार-वर्तन.
एकात्म (એકાત્મ) [सं.] (वि.) – (१) स्वतःवरच विसंबणारे, एकाकी (२) समान आत्मा असलेले.
–भाव (पु.) – आत्मैक्य.
एकाद (-दुं) (એકાદ-દું) (वि.) – (१) एखादे (२) एखाद दुसरे (३) क्वचितच एखादे.
एकानएक (એકાનએક) (अ.) – अचानक.
एकार्थ (-र्थी) (એકાર્થ-ર્થી) (वि.) – एकाच-समान अर्थाचे-आशयाचे.
एकाश (-स) ण (-णुं) (એકાશ-સ-ણ-ણું) (न.) – एक वेळच खाणे.
एकासूध (એકસૂધ) (अ.) – तमाम, झाडून सर्व.
एकांक (એકાંક) (वि.) – एक आकडा असलेले (२) एक अंकी (नाटक) (३) एकम् ('युनिट')
एकांग (એકાંગ) (वि.) – (१) एक अंग असलेले (२) अपंग, व्यंग असलेले (३) (पु.) अंगरक्षक (४) (न.) एक अंग किंवा भाग.
–वात (पु.) – अर्धांग वात.
–गी (वि.) – (१) एक तर्फी, एक पक्षी. (२) एकाच गोष्टीचा हट्ट धरून बसलेले.
एकांतवाद (એકાંતવાદ) (पु.) – अमुक एकच खरे, दुसरे नाही असा आग्रह.
एकांतर (એકાંતર) [सं.] (वि.) – (१) एक आड एक असे (२) दर तीन दिवसांनी येणारे.
एकांतरा(-रे) (એકાંતરા-રે) (अ.) – मध्ये एक टाकून, एक आड करून.
एकी (એકી) (वि.) – (१) दोनाने निःशेष भाग न जाणारी (संख्या). (२) (स्त्री.) ऐक्य (३) (लाक्ष.) लघवी लागणे.
–करवी – लघवी करणे.
–जवुं – लघवीला जाणे.
–थवुं – लघवीला लागणे.
एकीकलमे (એકીકલમે) (अ.) – सर्व मिळून,
–टशे(-से) (अ.) – टकमक.
–वखते-वारे (अ.) – एकाच सपाट्यात, एकाच खेपेत.
–साथे (अ.) – सर्वजण मिळून.
एके-क्के (એકે-ક્કે) (वि.) – एकाहि.
एके कोर काची न रहेवी – बरेवाईट सर्व अनुभव येऊन जाणे.
एके कोर काची न राखवी – काही बाकी न ठेवणे.
एकेक (એકેક) (वि.) – (१) एक एक (२) सुटे, वेगवेगळे (३) (अ.) एकां वेळी एक अशा रीतीने.
एकेकुं (એકેકું) (वि.) – एकामागून एक.
एक्कड (એક્કડ) (वि.) – (१) एकांडें (२) एकांतप्रिय (३) कमी मिसळणारें.
एक्को (એક્કો) (पु.) – (१) एक्का (पत्त्यांतील) (२) एक्का (एक बैलांची गाडी) (३) ऐक्य (४) (लाक्ष.) सर्वांत अत्यंत हुषार किंवा कुशल (माणूस), अद्वितीय.
एखलास (એખલાસ) (पुं.) – दोस्ती.
एंघो (એંઘો) (पु.) – वाणगट (तुच्छतापूर्वक वापरलेला शब्द)
एजन (એજન) (अ.) – वरीलप्रमाणे ('डिट्टो')
एझवुं (એઝવું) (स. क्रि.) – स्पर्श करणे.
एंचवुं (એંચવું) (सं. क्रि.) – (१) कुलवणें, फेकणें (२) (पतंग) ओढणे. (३) हिसका खाणे.
एंचणियो (એંચણિયો) (पु.) – (१) पतंग खेचणारा.
एंचाएंची (એંચાએંચી) (स्त्री.) – (१) खेचाखेची (पतंगाची), फेकाफेकी (३) चुरस (एकमेकांत)
एटएटलुं (એટએટલું) (वि.) – इतक्या मोठ्या संख्येनें किंवा मापाने.
एटलुं (એટલું) (वि.) – इतकें.
एटला माटे (એટલામાટે) – एवढ्याकरिता, या कारणाकरिता.
एटलामा (એટલામાં) (अ.) – एवढ्यात, इतक्यात.
एटलुं बधुं (એટલુંબધું) (वि.) – पुष्कळ, कितीतरी.

एटले (એટલે) (अ.) – (१) म्हणजे (२) म्हणून (३) येथपर्यंत.
–थी (अ.) – तेथून
ए(-एं)ठ (એ-એં-ઠ) (वि.) – (१) उष्टें (२) (स्त्री.) उष्टे.
–वाड(-डो) (पु.) – (१) उष्टेंखरकटें (२) केरकचरा, घाण
–काढवो – (१) उष्टें खरकटें काढून स्वच्छ करणें
(२) खरकटी भांडी घासून ठेवणें.
ए(-एं)ठुं (એ-એં-ઠું) (वि.[– (१) पानांत टाकलेलें, उष्टें.
(२) खाऊन, पिऊन किंवा शिवून बिटाळलेलें किंवा बिटाळेल असें (३) उष्ट्यामुळे मलिन झालेले. (४) उष्टें अन्न.
एठे पाणीए छांटे तेवुं नथी – अतिशय कंजूष (माणसाला उद्देशून वापरलेले शब्द).
एड(-डी) (એડ-ડી) (स्त्री.) – टांच.
एडीतळे – टांचेखालीं, कबज्यांत.
एडी देवी – टांचेने दडपणें, टांच मारणें.
एडो (એડો) (पु. वि.) – (१) आडवा, उलटा (२) खराब.
एण (એણ) (न.) – एक जातीचें काळें हरीण.
एणप (એણપ) (स्त्री.) – मकररास.
एणी (એણી) (दर्शक सर्व. स्त्री.) – ती.
एणीपेर(-रे) (એણીપેર-રે) (अ.) – याप्रमाणें.
एणी कोर-गम (એણીકોર,-ગમ) (अ.) – त्या बाजूला.
–थी (अ.) – त्या बाजूकडून.
–नुं – त्या बाजूचे.
एणुं (એણું) (न.) – ढोराचे दूध आटणे.
एणे (એણે) (सर्व.) – त्याने-तिने
–अवसर – त्यावेळी.
एंट (એંટ) (स्त्री.) – (१) जिद्द, हट्ट. (२) साख, पत.
(३) प्रतिज्ञा, पण. (४) ऐट.
–दार – ऐटदार.
–वुं (अ. क्रि.) – (१) गर्व-ऐट करणे. (२) हट्टून बसणे.
एंटाळ, एंटी (એંટાળ, એંટી) (वि.) – हट्टी, आपलेच खरे करणारे.
एतदाल (એતદાલ) (वि.) (१) प्रमाणशीर. (२) समशीतोष्ण.
एदी (એદી) (वि.) – ऐदी, सुस्त.
–खानुं (न.) – आळशांचा अड्डा.
–नुं पाथरणुं (न.) – आळशासारखे पडून राहावे लागण्याची परिस्थिती.
एधाण (એધાણ) (न.) – णी (स्त्री.) – (ओळखण्याचे) चिह्न, संज्ञा, खूण.
–आपवी,-कहेवी – ओळखता यावे किंवा लक्षात यावे म्हणून खूण सांगणे.
–मागवी,-लेवी – ओळखण्याकरिता खूण द्यायला सांगणे, विचारणे.
–मूकवुं – ओळखण्याकरिता काही खूण करणे किंवा वस्तू ठेवणे.
एन (એન) (वि.) – (१) खरे, अस्सल (२) खास, मुख्य,
(३) सुंदर. (४) सामान्यपणे बरे, (५) (स्त्री. न.) शोभा, अब्रू, पत (६) आणीबाणीची वेळ.
–ऊपज (स्त्री.) – (१) विशेष उत्पन्न (२) जमीनमहसूल.
–करज (न.) – खरे कर्ज.
–किंमत (स्त्री.) – खरी किंवा मूळ किंमत.
–खरच, –खर्च (पु. न.) – (१) खास खर्च (२) जमीनीवर होणारा खर्च.
–चोमासुं (न.) – ऐन पावसाळा, भर पावसाळा.
–जमा (स्त्री.) – जमीनमहसुलाची प्राप्ती.
–जमीन (स्त्री.) – खास-लागवडीखालची जमीन.
–जुवानी (स्त्री.) – भरज्वानी.
–तक (स्त्री.) – ऐनसंधी.
–लावणी (स्त्री.) – अस्सल लावणी.
–वावेतर (न.) – अन्न उत्पन्न होईल अशी अगदी पेरणीची जमीन.
–वेळा (स्त्री.) – ऐनवेळ.
एनायत (એનાયત) (स्त्री.) – बक्षिशी.
–करवुं – (किताब इ.) बहाल करणे.
एंधरां (એંધરાં) (न. ब. व.) – जळणाची लाकडे.
एब (એબ) (स्त्री.) – (१) खोड, न्यून (२) दूषण, डाग.
–उघाडवी – (१) खोड उघडी करून दाखविणे. (२) अब्रू उघडी पाडणे, फजीती करणे.
–जोवी – चूक किंवा दोष पाहणे.
–ढांकवी – (१) अब्रूवर पांघरूण घालणे (२) शरीराचा गुह्य भाग झाकणे.
–लागवी – कलंक लागणे.
–दार, एबियल (वि.) – खोड असलेले.
एम (એમ) (अ.) – असे, अशा रीतीने, याप्रमाणे.
–नुं (वि.) – याप्रमाणे असलेले, या पद्धतीचे, या दिशेचे.
–करतां – या रीतीने, असे वागले किंवा घडले असता.
–छतां – असे असले तरी.
–नुं एम, एमने एम (अ.) – जसेच्या तसे, काही बदल न करता.
एमणे (એમણે) (सर्व.) – त्यांनी ('एणे'चे बहुवचन)
एमान (એમાન) (न.) – तांदळाचा शिधा.
एरगेरिया (એરગેરિયા) (वि.) – नाममात्र किंवा काहीच नसलेल्या सरकार-साऱ्याची (जमीन).
एरण-णी (એરણ-ણી) (स्त्री.) – ऐरण.

–नी चोरी ने सोयनुं दान – पाप जेवढे केले त्याच्या प्रमाणात प्रायश्चित्त म्हणून अल्प दान किंवा पुण्यकर्म करणे.
–नी चोरी ने सोयनो डाम – अन्याय, न्याय बरोबर न होणे.
–काकडी (स्त्री.) – पपयीचे झाड, पपई.
एरमडुं (એરમડું) (न.) – मुकटा (सोवळयातला)
एरंडियुं (એરંડિયું) (न.) – एरंडेल.
–आपवुं – (१) रेचक म्हणून एरंडेल देणे (२) धमकी किंवा भीती दाखविणे.
–पीवुं – (एरंडेल प्याल्यासारखे) तोंड वाकडे करणे.
एरा (એરા) – (१) (पु. ब. व.) पंजा (२) (स्त्री.) पकड (३) कबजा, ताबा.
एरावुं (એરાવું) (अ. क्रि.) – (१) हैराण होणे. (२) दाराचा खूर खाचीतून निघणे. (३) वेढले जाणे.
एरुं (એરું) (पु.) – साप.
–झांझर (-सं.) (न.) – साप वगैरे विषारी प्राणी, सापकिरडू.
एरोखेरो (એરોખેરો) (पु.) – सोन्यारुप्याची मोड.
एलची (એલચી) [तुर्की] (पु.) – वकील, एका देशाचा दुसऱ्या देशांत पाठविलेला प्रतिनिधी.
एल(-ळ)ची / एलायची (એલાયચી) (न. स्त्री.) – वेलची.
एलडो(-दो)डो (એલડોડો-એલદોડો) (पु.) – वेलचीचे फळ, वेलदोडा.
एलतेमास (એલતેમાસ) (स्त्री.) – (१) विनंती (२) फरमाईश, शिफारस, सूचना.
एलफेल (એલફેલ) (वि.) – (१) वेडेवाकडे, भलतेसलते (२) अविचारी, पिसाट (३) असभ्य. (४) (न.) नखरा (५) दंगामस्ती (६) असंबद्ध बडबड.
एलरवुं (એલરવું) (अ. क्रि.) – लोणी ताकात मिसळून जाणे.
एलळवुं (એલળવું) (अ. क्रि.) – पाणी सुटणे (हाताला, मिठाला वगैरे)
एला (એલા) (स्त्री.) – वेलचीचे रोप. (२) वेलची.
एलाडुं (એલાડું) (न.) – पावसाची झड.
एलीवार (એલીવાર) (अ.) – (१) या वेळी (२) यंदा.
एवडुं (એવડું) (वि.) – (१) या आकाराचे (२) इतके.
एवण (એવણ) (सर्व. पारशी बोलींतील) – तो, ती, ते.
एवान (એવાન) (न.) – बसण्याउठण्याचा खंड, बैठकीची खोली.
एवुं (એવું) (वि.) – (१) असे, या प्रकारचे, यापद्धतीचे यासारखे.
–वामां (अ.) – एवढ्यात, इतक्यात.
–वे (अ.) – त्या वेळी.
एश (એશ) [अ.] (स्त्री.) – चैन, रंगढंग.
–आराम (पु.) – भोगविलास.
एशियाई (એશિયાઈ) (वि.) – आशिया खंडाचे.
एषणी (એષણી) [सं.] (स्त्री.) – (१) लोखंडी सळी (२) सोनाराचा लहान ताजवा.
एसणुं (એસણું) (न.) – सोनाराची लहानशी शेगडी.
एसरवुं (એસરવું) (अ. क्रि.) – (१) (हाताला, मिठाला वगैरे) पाणी सुटणे (२) ओसरणे, कमी होणे, सुकणे.
एहमक (એહમક) [अ.] (वि.) – मूर्ख.
एळ (એળ) (स्त्री.) – आळी.
एळे (એળે) (अ.) – (१) व्यर्थ, फुकट (२) आयते, विनाश्रम, सहज.
–वेळे (अ.) – व्यर्थ.
–जवुं – व्यर्थ होणे, फुकट जाणे.
एळेसेळे (એળેસેળે) (अ.) – युक्तीने, बारकाईने.

ऐ (ઐ)

ऐड (ઐડ) (वि.) – हट्टी.
ऐतिह्य (ઐતિહ્ય) [सं.] (न.) – परंपरागत वर्णन किंवा गोष्ट.
ऐयाम (ઐયામ) [अ.] (पु.) – (१) वेळ, प्रसंग (२) ऋतु, हवा.
ऐयार (ઐયાર) [अ.] (वि.) – लबाड, लफंगे, फसवे.
ऐरावती (ઐરાવતી) [सं.] (स्त्री.) – विद्युत्.
ऐंद्रजालिक (ઐંદ્રજાલિક) [सं.] (वि.) – खोटे, मायावी, जादूचे.
ऐंद्री (ઐંદ્રી) (स्त्री.) – (१) इंद्राची पत्नी, इंद्राणी. (२) पूर्वदिशा.

ओ (ઓ)

ओ (सर्व.) – (१) तो, ती, ते (२) अरेरे !

ओइयां (ઓઇયાં) (न.) – ढेकराबरोबर येणारा संतोषजनक उद्‌गार

– **करवुं** – (१) जेवण झाल्याचा संतोष दाखविणारा उद्‌गार काढणे. (२) घेऊन टाकणे, पचवून टाकणे.

ओक (ઓક) (न.) – (१) घर, राहण्याचे ठिकाण. (२) आश्रयस्थान.

ओकळी (ઓકળી) (स्त्री.) – (१) लहान लाट किंवा तरंग. (२) सारविताना लहरीसारखी उठणारी आकृती.

ओकाब (ઓકાબ) (न.) – मोठ्या जातीचे गिधाड.

ओखड(-द) (ઓખડ-દ) (न.) – (१) औषध (२) इलाज.

ओखणवुं (ઓખણવું) (अ. क्रि.) – (१) खोदून काढणे, (२) खोडी – दोष काढणे, निंदा करणे, त्रास देणे, (३) कांडणे.

ओखदियुं (ઓખદિયું) (न.) – औषधी वनस्पती.

ओखर (ઓખર) (न.) – मळ, नरक.

– **करवुं** – (गाय-म्हैस अशा जनावरांनी) मळ खाणे, इरड करणे.

– **वाडो,** – **राडो** (पु.) – उकीरडा, मळाची घाण.

– **वुं** (सं. क्रि.) – इरड करणे, मळ खाणे.

– **रायेलुं** (वि.) – इरड केलेले (ढोर)

– **रियुं,** – **री** (वि.) – इरड करणारे.

– **रो** (पु.) – मळ, नरक.

ओखववुं (ઓખવવું) (स. क्रि.) – (१) कातडे सोलणे (२) गोळ, करणे.

ओखाणुं (ઓખાણું) (न.) – उखाणा.

ओखा(-का)त(-द) (ઓખાત) (स्त्री.) – (१) ताकद, कुवत (२) ऐपत.

ओखांगवुं (ઓખાંગવું) (अ. क्रि.) – हंबरणे.

ओगपडायो, ओगणपडो (ઓગપડાયો, ઓગણપડો) (पु.) – प्रणवमंत्र, ॐ.

ओगणा (ઓગણા) (पु. ब. व.) – गणंग.

ओगणिया, – **सा** (ઓગણિયા-સા) (पु. ब. व.) – एकोणिसचा पाढा.

ओगणियुं, णुं – (ઓગણિયું-ણું) (न.) – बायकांच्या कानातला एक दागिना.

ओगलो (ઓગલો) (पु.) – (१) गालाच्या खालच्या तोंडाच्या आतला भाग (२) शिजविताना एकीकडे कच्चा राहिलेला भाग.

ओगळवुं (ઓગળવું) (अ. क्रि.) – पाघळणे, ओघळणे, वितळणे. (२) (शरीर) ओसरणे, सुकणे. (३) विरघळणे (उदा. 'दूधमां खांड ओगळी गयी') (४) (लाक्ष.) मऊ होणे, करुणायुक्त होणे.

ओग(-गा)ट(-ठ) (ઓગ-ગા-ટ) (पु. न.) – जनावराने खाताखाता टाकलेले गवत.

ओगान (ઓગાન) (पु.) – पाण्यावरचा तरंग, लाट.

ओगा(-घा)स (ઓગા-ઘા-સ) (न.) – पाहा 'ओगाट'.

ओगार,-ळ (ઓગાર-ળ) (पु.) – चावूनचावून रस बनविलेली वस्तू.

ओगाळवुं (ઓગાળવું) (सं. क्रि.) – (१) चावून चावून पातळ करणे, रवंथ करणे (२) हळूहळू खाता खाता फस्त करणे.

ओघ (ઓઘ) (पु.) – (१) पुराचा लोंढा, (२) ढीग, (३) जत्था, समुदाय.

ओघड (ઓઘડ) (वि.) – (१) असंस्कारी, बथ्थड, मूर्ख (२) भावना नसलेले, भयाची जाणीव नसलेले.

– **नाथ** (पु.) – असंस्कारी माणूस.

ओघराळुं (ઓઘરાળું) (वि.) – ओगराळे असलेले.

– **ळो** (पु.) – (१) ओगराळे. (२) मुखरसाचा डाग.

ओघरी (ઓઘરી) (स्त्री.) – (१) कपड्याच्या शेवटी मोकळे राहिलेले तंतू, दशी (२) झालर.

ओघलो (ઓઘલો) (पु.) – पाहा 'ओघ'

ओघामण (ઓઘામણ) (स्त्री.) – (१) तिरस्कार (२) त्रास.

ओघाववुं (ઓઘાવવું) (स. क्रि.) – (१) (तोडलेली कणसे) झोडणे (२) 'ओघावुं'चें प्रयोजक, भेदरविणे.

ओघावुं (ઓઘાવું) (स. क्रि.) – (१) भयाने भेदरणे. (२) त्रस्त होणे.

ओघो (ઓઘો) (पु.) – (१) ढीग, गंजी. (२) डडत्या केसांचा झुबका. (३) जेवणारांचा मोठा समूह.

ओचरवुं (ઓચરવું) (स. क्रि.) – उच्चारणे, बोलणे.

ओचरियुं (ઓચરિયું) (न.) – आधारभूत हिशेबी कागद, बिल, 'व्हाउचर', दस्तऐवज.

ओचवुं (ઓચવું) (स. क्रि.) – ठेचून खाणे.

ओचावुं (ઓચાવું) (अ. क्रि.) – इतके भरपूर खाणे की, खाण्यावरची वासना उडणे.

ओचिंतुं (ઓચિંતું) (वि.) – (१) अनपेक्षित, अचानक (२) (अ.) एकदम.

ओच्छव (ઓચ્છવ) (पु.) – (१) उत्सव (२) टाळ–मृदंगासहित भजन कीर्तन.

– **थवो** – (व्यंग्यार्थी) संकट ओढवणे.

ओछ,-प (ઓછ,-પ) (स्त्री.) – न्यून.

ओछ मूकवी – न्यून दाखवणें.

ओछंग (ઓછંગ) (पु.) – मांडी.

ओछाड (ઓછાડ) (पु.) – (१) अंथरण्या-पांघरण्याचे वस्त्र, चादर (२) पांघरूण.

– **वुं** (स. क्रि.) – (१) झाकणे, पांघरूण घालणें (२) आच्छादन करणे.

ओछायो (ઓછાયો) (पु.) – (१) सावली, (२) पडछाया, (३) संकोच, लाज.

ओछावुं (ઓછાવું) (अं. क्रि.) – (१) सावली करणे. (२) पडछाया पाडणें.

ओछावुं (ઓછાવું) (अ. क्रि.) – (१) कमी होणे. (२) हलकेनीच होणे.

ओछाश (ઓછાશ) (स्त्री.) – न्यून.

ओछियां (ઓછિયાં) (न. ब. व.) – लाड.

ओछियो (ઓછિયો) (पु.) – (१) सावली, पाखर (२) सांभाळ, (३) लाड.

ओछुं (ઓછું) (वि.) – (१) कमी, (२) अपूर्ण, अपूर्ते (३) उतरते, हलके.

– **आणवुं,-आववुं,-लाववुं** – (१) मनाला लागणे, वाईट वाटणे. (२) आपण हलके किंवा उतरते आहो अशी मनावर छाप पाडणे, कमीपणा अनुभवणे.

– **थवुं** – डोळ्यापुढून दूर होणे, दृष्टीआड होणे.

– **पडवुं** – कमी पडणे, उतरते आहे असे वाटणे, त्याचे दुःख किंवा अपमान वाटणे.

– **लागवुं** – मनाला लागणे.

– **पात्र** – (वि.) (१) हलक्या कुळीचे किंवा कमी लायकीचे, (२) भडभडे, पोटात गोष्ट न राहणारे, (३) अभिमानी, बढाईखोर.

– **ओछुं थई जवुं** – प्रेमाने किंवा हर्षाने वेडे होऊन जाणे.

– **अधिकुं,–वत्तुं** (वि.) – कमीअधिक, थोडेबहुत.

ओछा ऊतरवुं – कसोटीला कच्चे ठरणे, मागे पडणे.

– **पेटनुं** (वि.) – पोटात गोष्ट न ठेवू शकणारे.

– **बोलुं** (वि.) – अल्पभाषी.

ओछी पांसळी – थोडासा वेडेपणा.

ओछे पाटले बेसवुं – (१) शिव्या देत राहणे. (२) जातिस्वभावावर जाणे. (३) दुसऱ्याच्या नजरेत हलके पडणे.

ओज (ઓજ) (न.) – (१) जमिनीतून किंवा बांधकामाच्या आतून बाहेर पडणारी ओल. (२) मरताना तोंडातून बाहेर पडणारा फेस.

ओजवुं (ઓજવું) (अ. क्रि.) – वाढणे.

ओजस (ઓજસ) [सं.] (न.) – (१) अंगकांती (२) बळ, प्रतिभा, पराक्रम. (४) चैतन्य.

ओजार (ઓજાર) (न.) – हत्यार, अवजार.

ओजोगुण (ઓજોગુણ) [सं.] (पुं) – ओजसचा गुण.

ओझट (ઓઝટ) (स्त्री.) – थप्पड.

ओझट(-ड,-ब) (स्त्री.) (१) सावट (२) झपाटणी (भुताची).

– **लागवी** – (न.) सावट पडणे. (२) भुताने झपाटणे.

ओझडवा (ઓઝડવા) (पुं.) – वारे (भुताने झपाटल्याचे).

ओझडवायुं (ઓઝડવાયુ) (वि.) – ओझरते दिसणारे.

ओझणुं (ઓઝણું) (न.) – मुलीला बापाकडून मिळणारी संपत्ती.

ओझपवुं (ઓઝપવું) (अ.क्रि.) – संकोचणे, शरमणे.

ओझम (ઓઝમ) (पु.) – सावट, वसप.

ओझरियुं (ઓઝરિયું) (न.) – एक प्रकारचे रेशमी कापड.

ओझरी (ઓઝરી) (स्त्री.), – **रुं** (न.) – कोठा, पोट.

ओझल (ઓઝલ) (पु. स्त्री. न.) – (१) पडदा, बुरखा (२) झनाना.

– **पाळवुं** – लाज काढण्याचा किंवा पड्याचा रिवाज पाळणे.

– **रहेवुं** – (१) पड्यात दृष्टिआड राहणे (२) (लाक्ष.) लाजणे.

– **पड (-र) दो** (पु.) – (१) स्त्री-पुरुषांची बैठक वेगळी करणारा मधला पडदा. (२) घुंगट घेण्याचा रिवाज.

– **वायुं** (वि.) – पडदानशीन.

ओझंपो (ઓઝંપો (पु.) – (१) संकोच, शरम (२) अस्वस्थता, चुळबुळ.

ओझाड (ઓઝાડ) (पु.) – छाया, सावली, सावट.

ओझो (ઓઝો) (पु.) – कुंभार.

– **झी** (स्त्री.) – कुंभारीण.

ओट (ઓટ) (पु. स्त्री.) – (१) ओहोटी (२) पडदा (३) (लाक्ष.) पडती दशा (४) (अ.) परत.

ओटण (ઓટણ) (न.) – (१) शिजवून, वाटून किंवा घोटून एकजीव करण्याची क्रिया (२) टीप मारणे.

– **णी** (स्त्री.) – (१) वरीलप्रमाणे (२) वरील क्रिया करण्याची मजुरी.

ओटली (ઓટલી) (स्त्री.) – लहानसा ओटा.

– **लो** (पु.) – ओटा, सोपा

ओटलो उठवो – घर बसणे (निःसंतान होणे किंवा सत्यानाश होणे)

– **घसी नांखवो** – वारंवार फेऱ्या-खेपा टाकणे, उंबरठा झिजविणे.

– **बेसवो** – घर बसणे (लाक्ष.).

–भागवो–(१) घरात कलह उत्पन्न करणे, घर बिघडविणे. (२) निंदा किंवा नालस्ती करणे.

–बळवो–घर बसणे, सत्यानाश होणे. (२) एकेकाच्या गुप्त गोष्टी उघड करून भांडण काढणे.

–वाळवो–वाटोळे करणे. तळपट करणे.

ओटले बेसवुं–(१) (वसुली करण्याकरिता) धरणे धरून बसणे, (२) बरदार घालवून बसणे, (३) स्त्रीने बाजारात बसणे (वेश्या होणे).

ओटवुं (ઓટવું) (स. क्रि.)–(१) टीप मारणे. (२) शिजवून, वाटून किंवा हालवून एकजीव करणे.

ओटाई (ઓટાઈ) (स्त्री.)–वरील क्रियेची मजुरी.

ओटी (ઓટી) (स्त्री.)–ओटी

ओटीमां घालवुं (ઓટીમાં ઘાલવું)–(१) लपवून ठेवणे (२) ताब्यात घेणे.

ओटीवार (ઓટીવાર) (वि.)–(१) भडभडे (२) वाचाळ, बडबडे.

ओटो (ઓટો) (पु.)–ओटा.

ओठववुं (ઓઠવવું) (सं. क्रि.)–(१) बनवून (खोटे) सांगणे, खोटे बोलणे (२) नीट ठेवणे, लावणे (३) रेचून खाणे, खाण्यावर हात मारणे.

ओठंगवुं (ઓઠંગવું) (स. क्रि.)–ओठंगणे, टेकणे.

ओठंगियुं, ओठिं(-ठीं) गण (ઓઠંગિયું, ઓઠિંગણ) (न.)–टेकण, तक्ता.

ओठुं (ઓઠું)–(१) (वि.) शरमिंदे, ओशाळे (२) निस्तेज (३) (न.) पडदा, अंतरपाट (४) पडद्यामुळे अंधार व एकांत असलेली जागा, (५) लपण्याची किंवा आसरा घेण्याची जागा, (६) छाया, पडछाया (७) डाग, (८) बहाणा, (९) पुतळा, (१०) टोमणा (११) नमुना, साचा.

ओड (ઓડ) (पु.)–खोदण्याखणण्याचे काम करणारी जात, त्या जातीचा पुरुष.

–**ण**–ओड जातीची स्त्री.

ओड (पु.)–वारा अटकावण्याचा पडदा.

ओड (स्त्री.)–मान, गर्दन.

–**डियां** (न. ब. व.)–मानेवरील केस.

ओडकार (ઓડકાર) (पु.)–ढेकर.

ओडनुं चोड (वि.)–काहीच्या बाही, विचित्र, उलटेच, 'विनायकाचे वानर' झाल्यासारखे.

–वेतरवुं–'विनायकाचा वानर' करून ठेवणे.

ओडवुं (ઓડવું)–(१) (न.) होडके (२) (स. क्रि.) पुढे ठेवणे, रुजू करणे, (३) ओढणे, (४) थोपविणे (५) (अ. क्रि.) कसेतरी बोलणे-आपल्या मनातले समजाविणे.

ओडाट (ઓડાટ) (पु.)–तकलीफ, कष्ट.

ओडामण (ઓડામણ) (वि.)–उदार, दानशूर, (२) (स्त्री.) कष्ट.

ओडावुं (ઓડાવું) (अ. क्रि.)–(१) आकर्षिले जाणे, ओढले जाणे, (२) कष्ट भोगणे.

ओडुं (ઓડું) (न.)–(१) शेतात उभे केलेले बाहुले, बुजगावणे. (२) खेळणे, बाहुली.

ओडो (ઓડો) (पु.)–जकातनाके.

ओढण (-णुं) (ઓઢણ-ણું) (न.)–ओढणी.

–वुं (सं. क्रि.)–(१) अंग किंवा माथा झाकणे, शरीराबर किंवा डोक्यावर कपडा घेणे, (२) (लाक्ष.) अंगावर (जबाबदारी, साहस) घेणे, (३) दिवाळे काढणे.

ओढाड (ઓઢાડ) (पु.)–आच्छादन, पांघरूण.

–वुं (सं. क्रि.)–आच्छादणे, पांघरूण घालणे.

ओढो (पु)–आच्छादन.

ओण (ઓણ) (अ)–(१) यंदा (२) सांप्रत.

ओतणी (ઓતણી) (स्त्री.)–(१) ओतकाम (२) ओतण्याचे पात्र (३) ओतण्याची कला (४) धातू गाळण्याची भट्टी. (५) ओतण्याची मजुरी.

ओतरंग (ઓતરંગ) (पु. न.)–चौकटीचा वरचा भाग, शिरपट्टी.

ओतरातुं(-दुं) (ઓતરાતું-દું) (वि.)–उत्तरेकडील, उत्तरेचे.

ओतवुं (ઓતવું) (सं. क्रि.)–ओतणे.

ओतळवुं (ઓતળવું) (सं. क्रि.)–(१) विसरणे (२) (अ. क्रि.) सटकणे (गुपचुपपणे.)

ओताडुं (ઓતાડું) (वि.)–भलते, चाकोरीबाहेरचे, अपरिचित.

ओतार (ઓતાર) (पु.)–(१) उतार (२) (अंगात देव आल्याने येणारा) कंप.

ओतारी (ઓતારી) (पु.)–ओतारी.

ओतियारी (ઓતિયારી) (पु.)–महंत, मठाध्यक्ष.

ओतु (ઓતુ) [सं.]–(१) (पु.) बाणा, उभे धागे (२) (स्त्री.) मांजरी.

ओत्तर (ઓત્તર) (वि)–(१) उत्तरेकडील (२) उत्तर दिशा.

ओत्तारी (ઓત્તારી) (अ)–ओ हो! वारेवा!

ओथ (ઓથ) (स्त्री.)–(१) आश्रय, शरण. (२) सहारा, मदत.

ओथरवुं (ઓથરવું) (अ. क्रि.)–भयंकर स्वप्न पडणे.

ओथवुं (ઓથવું) (अ. क्रि.)–शरण जाणे, आसऱ्याला जाणे, सहारा घेणे, हिंमत हारणे.

ओथार (ઓથાર) (पु.)–भयंकर-छाती दडपून टाकील असे स्वप्न.

ओथुं (ઓથું) (न.)–(१) पडदा (२) पडद्यामुळे होणारी अंधारी व एकांताची जागा. (३) लपण्याची जागा.

ओथो (ઓથો) (पु.)–(१) आसरा (२) लुडबुड (३) पाखर.

ओदरवुं (ઓદરવું) (सं. क्रि.)–(१) उदरस्थ होणे, पचणे. (२) निश्चितपणे उपभोगणे.
ओदारवुं (ઓદારવું) (सं. क्रि.)–(१) विदारणे, चिरणे. (२) (जमिनीच्या बाबतीत लाक्ष.) नांगरणे.
ओध (ઓધ)–(१) (न.) बाहुले (२) (स्त्री.) वंश, कुळ. (३) वारसा.
–धे ऊतरवुं–बापाचे गुण-दोष-रोग मुलात येणे.
–लेवुं–खांदा लावणे, बळ देणे, आधार देणे.
ओधवाडी (ઓધવાડી) (पु.)–संतती.
ओधवुं (ઓધવું) (सं. क्रि.)–पसंत होणे, आवडणे.
ओधान (ઓધાન) (न.)–गर्भ राहणे.
ओधियो (ઓધિયો) (पु.)–संधी.
ओध्धो (ઓધ્ધો) (पु.)–हुद्दा.
ओध्धेदार (ઓધ્ધેદાર) (पु.)–हुद्देदार.
–री (स्त्री.)–हुद्देदारी.
ओनाळवुं (ઓનાળવું) (सं. क्रि.)–(१) धान्य पाण्यात धुणे. (२) ओरपणे.
ओप (ઓપ) (पु.)–(१) चकचकीतपणा, (२) स्वच्छता. शोभा,
–आपवो, -चडाववो, -देवो–चकचकीतपणा-शोभा आणणे.
ओपटी (ઓપટી) (स्त्री.)–(१) अडचण (२) विटाळ, ऋतु, (३) बाळंतपण.
–आववी-पडवी–अडचण उत्पन्न होणे.
–काडवी-साचववी–अडचणीच्या काळातून सुरक्षित बाहेर पडणे.
–नो माणस–अडचणीला उपयोगी पडणारा माणूस.
–मां आववुं–अडचणीत सांपडणे, फसणे.
ओपवुं (ઓપવું)–(१) (अ. क्रि.) शोभणे, (२) (स. क्रि.) घासून पुसून चकचकीत करणें. (३) सोन्याची–रुप्याची जिल्हई चढविणे.
ओवाळ(-ळो) (ઓબાળ-ળો) (पु.)–(१) जळण (२) निसरडा झालेला चिखल.
ओभा (ઓભા) (स्त्री.)–अडचण, उपाधी.
–मण(-णी) (स्त्री.)–अडचणीतून किंवा प्रसूतीच्या पीडेतून सुटण्यासाठी तडफड.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) वरील कारणासाठी तडफडणे. (२) गोंधळून जाणे, घाबरून जाणे, पंचाईत पडणे.
ओर (ઓર) (स्त्री.)–(१) चुरस (२) (पु.) ओहोटी.
ओर (वि.)–(१) दुसरे, अन्य. (२) निराळे, असाधारण, विचित्र.
ओर (स्त्री.)–(१) गर्भावरचे बुळबुळीत वेष्टन, वार (२) आंबे आढीत घालणे, आढी घालणे.
ओरडी (ઓરડી) (स्त्री.)–लहान खोली.
–डो (पु.)–(१) दिवाणखाना (२) (लाक्ष.) अंतःपुर, (३) खजिना.
ओरडानुं धन ओटले आववुं–घरच्या संपत्तीचा बाजार मांडणे, किंवा दिमाख दाखविणे.
ओरडा सामुं जोवुं–आपल्या घरची आर्थिक स्थिती लक्षात घेणे, तपासून पाहणे.
ओरडे अजवाळु होवुं–घरांत संतती-संपत्ती असणे.
ओरडे ताळां देवावां–निर्वंश होणे, संतान नसणे, वंशवेल खुरटणे.
ओरडे बेसवुं–विधवा होणे, वैधव्याचा शोक पाळणे.
ओरडो अजमाववो–संतती-संपत्तीने घर शोभणे.
–करवो–(१) घरात कोंडून राहणे (२) वय झाल्याने पतिपत्नींनी वेगवेगळे झोपणे.
–तपासवो–खजिना तपासून पाहणे.
–देहावो,-बसावो–घर बंद होणे, वंश न वाढणे.
–सांचववो–घरच्या संपत्तीची देखरेख ठेवणे.
ओरणी (ઓરણી) (स्त्री.)–(१) जात्यात घास घालण्याची-वैरण्याची क्रिया. (२) घास घालण्याची वेळ (३) घास घालण्याचे तोंड, चावडे. (४) ओरपणे-वरपणे.
–णुं (स.)–जात्यात घालण्याचे धान्य, वैरण.
ओरत (ઓરત) (स्त्री.)–स्त्री, बायको.
ओरतो (ઓરતો) (पु.)–मनची इच्छा, उमेद.
–रही जवो–मनची इच्छा मनातच राहून जाणे, सफळ न होणे.
–वीतवो–मनची इच्छा पूर्ण होणे.
ओरथेरुं (ઓરથેરું) (वि.)–अधिक जवळचे, निकटचे.
ओरदोर (ઓરદોર) (पु)–अभिमान, तोरा.
ओरपवुं (ઓરપવું) (स. क्रि.)–ओरबाडणे, कुरतडणे.
ओरपो (ઓરપો) (पु.)–सारविताना उठणाऱ्या रेघोट्यांपैकी एक उभी रांग.
ओरमाई,–न, –युं (ઓરમાઈ) (वि.)–सावत्र.
ओरमावुं करवुं–(१) मुलाला सावत्र आई आणणे, (मूल झाल्यानंतर) दुसऱ्यांदा लग्न करणे. (२) सावत्रभावनेने वागणे.
ओरमुं (ઓરમું) (न.)–एक मिष्टान्न.
ओरवणी (ઓરવણી) (स्त्री.)–कपडा सुकविण्याकरिता टाकण्याची दोरी किंवा दांडी.
ओरववुं (ઓરવવું) (स. क्रि.)–(१) (कपडा) झाडून वाळत टाकणे. (२) नांगरून जमीन भुसभुशीत करण्याकरिता पाणी पाजणे. (३) भिजविणे, ओले करणे.
ओरवुं (ઓરવું) (स. क्रि.)–(१) वैरणे, जात्यात घास घालणे. (२) चावड्यातून बी पेरणे. (३) वैरणे (शिजण्याकरिता) धान्य आधणात टाकणे (४) तोंडात टाकणे (तिरस्कार दर्शक)

ओरवो (ઓરવો)–गोदी, जहाजे नांगरण्याची जागा.
ओरशि (सि-यो) (ઓરશિ-સિ-યો) (पु.)–सहाण.
–या जेवुं कपाळ–टिकली-गंध नसलेले-पांढरे कपाळ, किंवा विशाल कपाळ.
–या जेवुं साफ–(१) सरळ सपाट. (२) (लाक्ष.) निर्वंश.
ओरस (ઓરસ) (पु)–उरूस.
ओरसडी (ઓરસડી) (स्त्री.)–लहानशी सहाण.
ओरसंगुं (ઓરસંગું) (न.)–मोट आणि दोर यांच्यामधला लाकडाचा तुकडा.
ओरंगो (ઓરંગો) (पु.) (१) कुस्तीतला एक डाव. (२) वेलबुट्टी.
ओराढवुं (ઓરાઢવું) (स. क्रि.)–पांघरूण घालणे, झाकून टाकणे.
ओरियो (ઓરિયો) (पु.)–मनाची उमेद-इच्छा (२) काठावरचा कूप.
ओरी (ઓરી) (स्त्री.)–गोवर.
ओरुं (ઓરું) (वि.)–जवळचे.
ओरे(-रो) (ઓરે-રો) (अ.)–जवळ.
ओरेरुं (ઓરેરું) (वि.)–अधिक जवळचे.
ओरो (ઓરો)–(१) (पु.) वैरणारा (२) (अ.) जवळ.
ओल, ओळ (ઓલ-ળ) (स्त्री.) (१) नागरज्ञातीत वराच्या डोक्याला बांधतात तो रंगीत पटका. (२) जिभेवरचे कीट. (३) शत्रूपाशी जामीन म्हणून ठेवलेला माणूस.
ओलपाववुं (ઓલપાવવું) (सं. क्रि.)–लपविणे, छपविणे.
ओलववुं (ઓલવવું) (सं. क्रि.)–विझविणे.
ओला (ઓલા) (पु.)–कच्चे कातडे.
ओलाण-(णुं) (ઓલાણ-ણું) (न.)–(१) वरोटा, मोट ओढतांना बैलांसाठी बांधलेली उतरती वाट. (२) विझवणे.
ओलाद (ઓલાદ) (स्त्री.)–(१) संतती (२) वंश, कुळ.
ओलाहो (ઓલાહો) (पु.)–मांडव, मंडप.
ओलां (ઓલાં) (न. ब. व.)–गारा.
ओलियुं (ઓલિયું) (वि.)–(१) भावडे, निखालस मनाचे, उदार (२) भाविक.
–यण (वि. स्त्री.)–तशी स्त्री.
–यो (वि. पु.)–तसा पुरुष.
–दोलियुं (वि.)–भोळे आणि उदार.
ओलुं(-ल्युं) (ઓલું-લ્યું) वि.)–ते.
–पेलुं (वि.)–हे आणि ते, फुटकळ.
ओलो (ઓલો) (पु.)–वाईल (चुलीशी जोडलेली).
ओवरण (ઓવરણ) (स्त्री.)–कपडे वाळत टाकण्याची दोरी किंवा दांडी.
ओवराळवुं (ઓવરાળવું) (स. क्रि.)–पाण्याने धान्य स्वच्छ करणे.
ओवारणुं (ઓવારણું) (न.)–अशुभ टाळण्यासाठी किंवा दुःख निवारण व्हावे म्हणून आशीर्वाद देण्याची एक तऱ्हा.
ओवारवुं (ઓવારવું) (स. क्रि.)–(१) तोंडावरून विशिष्ट रीतीने हात ओवाळून बोटे गालांवर मोडणे. (२) ओवाळून टाकणे, कुर्बान करणे. (३) चातीवरून सूत फाळक्यावर उतरणे.
ओवारो (ઓવારો) (पु.)–स्नाना-धुण्याचा घाट, किनारा.
ओवाळ (ઓવાળ) (पु.), ओळ (ઓળ) (स्त्री.)–नदीच्या किंवा समुद्राच्या किनाऱ्याला प्रवाहातून साचून आलेला गाळ किंवा कचरा.
ओवाळवुं (ઓવાળવું) (स. क्रि.)–(१) ओवाळणे (२) अर्पण करणे.
ओवे (ઓવે) (अ.)–होय, हो.
ओश (ઓશ) (स्त्री.)–छाती.
ओश(-स)री (ઓશ-સ-રી) (स्त्री.)–ओसरी, सोपा.
ओश(-स)लो (ઓશ-સ-લો) (पु.)–(१) छाती. (२) रोटी, भाकर.
–करवो-घडवो, टीपवो–(१) भाकर तयार करणे (२) स्वैपाक करणे (३) खूप मारणे.
ओशंक (ઓશંક) (स्त्री.)–शरम, संकोच.
–वुं,-कावुं (अ. क्रि.)–संकोचणे, लाजणे.
–का (स्त्री.)–संकोच, लाज.
ओशियाळ (ઓશિયાળ)–(१) वि.) ओशाळा-ळी-ळे (२) (स्त्री., न.) ओशाळेपणा, मिंधेपणा.
–ळुं (वि.)–ओशाळे, मिंधे, पराधीन.
–ळापणुं–ओशाळेपणा.
ओशिंकळ, ओशिंगण (ઓશિંકળ, ઓશિંગણ) (वि.)–मिंधा, ओशाळा.
ओशिं(-सिं,-शीं,-सीं)जाळुं (ઓશિંજાળું) (वि.)–(१) राबता नसलेले. (२) (न.) राबता नसलेले ठिकाण. (३) अशा ठिकाणी माजलेली कोळिष्टके.
ओशी(-सी)कुं (ઓશીકું) (न.)–उशी.
–करवुं,-उशी म्हणून घेणे.
–मूकवुं-राखवुं–उशाला ठेवणे.
औषधी(-धी) (ઔષધિ) [सं.] (स्त्री.)–औषधि, औषधी वनस्पती
ओष्टो (ઓષ્ટો) (पु.)–अंगात येणे.
ओस (ઓસ) (पु. स्त्री.)–(१) दंव (२) मृगजळ.
ओसड (ઓસડ) (न.)–(१) औषध (२) उपाय, इलाज.
–करवुं–(१) औषध देणे, इलाज करणे. (२) उपायोजना करणे.

–वादवुं–(१) शिक्षा करणें, (२) घाणेरडे बोलणें.
–वेसड (न.)–औषधपाणी.
–डियुं (न.)–औषधी वनस्पती.
ओसणी (ઓસણી) (स्त्री.)–(१) धान्य शिजल्यानंतर जास्त झालेले पाणी काढून टाकतात ती क्रिया. (२) क्षार असलेले पाणी.
ओसरती (ઓસરતી) (स्त्री.)–पाणी उतरणे, ओहोटी.
ओसरवुं (ઓસરવું) (अ. क्रि.)–(१) मागे सरणे, संकोच पावणे, (२) कमी होणे, उतरणे. (३) सुकणे, (४) लाजणे.
ओस(-सा) ववुं (ઓસ-સા-વવું) (सं. क्रि.)–अन्न शिजले म्हणजे जास्त झालेले पाणी काढून टाकणे.
ओसवावुं (ઓસવાવું) (अ. क्रि.)–(१) अन्न शिजणे, उकडणे. (२) कमी होणे (३) (लाक्ष) मनात दुःख पावणे, वाटणे. (४) लाजणे, संकोचणे.
ओसवुं (ઓસવું) (अ. क्रि.)–वितळणे, ठिबकणे.
ओसंग (ઓસંગ) (पु.)–मांडी.
ओसंगावुं (ઓસંગાવું) (अ. क्रि.)–संकोचणे, लाजणें.
ओसंगो (ઓસંગો) (पु.)–लाज, संकोच.
ओसाण(-न) (ઓસાણ-ન) (न.)–अवसान, धीर.
ओसामण (ઓસામણ) (स्त्री.)–(१) अन्न शिजल्यानंतर जास्त झाले म्हणून काढलेले पाणी, (२) अशा पाण्याचा केलेला खाद्यपदार्थ.
ओसार (ઓસાર)–(१) (पु.) भिंतीची जाडी (२) (स्त्री.) आसरा, रक्षण.
–रो (पु.)–ओसरीसारखी मोठी मोकळी पडळ.
ओसार (पु.)–(१) ओसरणे, कमी होणे. (२) पीछेहाट (३) दूर सारणे, (४) भीती, दुबळेपणा.
–देवो–मागे हटणे, ओसरणे.
–रो (पु.)–लाजेने-संकोचाने मागे पडणे.
ओहोमां काढवुं (ઓહોમાં કાઢવું)–उपेक्षा करणे, अवगणना करणें.
ओळ (ઓળ) (स्त्री.)–(१) ओळ, रांग (२) श्रेणी, वर्ग, (३) गल्ली.
ओळ (स्त्री.)–मागे 'ओवाळ' पहा.
ओळखवुं (ઓળખવું) (स. क्रि.)–ओळखणें, जाणणें.
ओळखाण (ઓળખાણ) (स्त्री. न.)–(१) ओळख, परिचय. (२) ओळखण्याचे साधन, चिहून. (३) ओळखीच्या माणसाची खातरजमा.
ओळखाववुं (ઓળખાવવું) (स. क्रि.)–'ओळखवुं'चे प्रयोजक, ओळखायला लावणे.
ओळखावुं (ઓળખાવું) (सं. क्रि.)–(१) ओळखले जाणे, (२) पारख होणे, (३) प्रसिद्ध होणे.

ओळखीतुं (ઓળખીતું) (वि.)–ओळखीचे, परिचित, ज्ञात.
ओळग (ઓળગ) (स्त्री.) (१) सेवा-चाकरी, (२) हेलपाटे घालणे, (३) देवाला संतोषविण्याकरिता त्याच्या दारापर्यंत किंवा पारापर्यंत फेऱ्या घालणे. (४) आशीर्वाद.
–वुं (अ. क्रि.)–सेवाचाकरी करणे, –च्या दारापर्यंत फेऱ्या करणे.
–गाणी (स्त्री.)–भंगीण.
–गाणो (पु.)–भंगी.
ओळघोळ (ઓળઘોળ) (अ.)–डोक्यावरून ओवाळून.
ओळचोळ (ઓળચોળ) (स्त्री.)–डोके (किंवा केस) चोळून धुऊन विंचरणे.

ओळछोळ }
ओळेछोळे } (ઓળછોળ) (अ.)–मुक्तहस्ते, अमाप.
ओळपटियुं (ઓળપટિયું) (वि.)–जेठा मारून बसलेले.
ओळववुं (ઓળવવું) (सं. क्रि.)–वाममार्गाने लुबाडणे, रिचविणे, (२) लपविणे, छपविणे.
ओळवुं (ઓળવું) (स. क्रि.)–कंगव्याने केस विंचरणे.
–चोळवुं–डोके (किंवा केस) चोळून धुऊन विंचरणे.
ओळवो (ઓળવો) (पु.)–घर, इमारत (लपण्याची जागा),
ओळसवुं } (ઓળસવું) (स. क्रि)–(१) मालिश करणे, चोळणे,
ओळांसवुं } (ઓળાંસવું)–(लाक्ष.) खुशामत करणे.
ओळंगवुं (ઓળંગવું)–(१) ओलांडणे, (२) उडी मारून पलीकडे जाणे. (३) अवगणना करणे.
ओळं(-ळां)डवुं (ઓળં-ળાં-ડવું) (स. क्रि.)–ओलांडून जाणे.
ओळंबो (ઓળંબો) (पु.)–ओळंबा (भिंतीचा सरळपणा तपासण्याचे गवंड्याचे साधन.)
ओळंभो (ઓળંભો) (पु.)–(१) ठपका, (२) तक्रार, (३) थट्टा, चेष्टा.
ओळा (ઓળા) (पु. ब. व.)–हावळा (ओल्या हरभऱ्याच्या घाटयांचा भाजलेला हुरडा.)
ओळाओळ (ઓળાઓળ) (अ.)–रांगेने.
ओळाणी (ઓળાણી) (स्त्री.)–फणी, कंगवा.
ओळामणुं (ઓળામણું) (न.)–(१) हातांची ओवाळण्यासारखी क्रिया (अशुभ टळावे म्हणून केलेली) (२) बोळवण.
ओळायो (ઓળાયો) (पु.)–पूर्णसंख्या असल्याचे सूचक '–' असे चिन्ह. उदा. १०–.
ओळिया (ઓળિયા)–(पु. ब. व.) कडधान्य, द्विदल धान्य.
ओळियापटी(-ट्टी) (ઓળિયાપટી) (स्त्री.)–बूच गच्च बसविण्याकरिता आजूबाजूने गुंडाळलेली कापडाची पट्टी.
ओळियुं (ઓળિયું) (न.)–(१) कागद गुंडाळून केलेला कर्णा. (२) पंचाग, टिपण.

ओळीपो (ઓળીપો) (पु.)–सारवताना पडणारी वर्तुळरेषा.
ओळो (ઓળો) (पु.)–हिरव्या हरभऱ्याचा वाफलेला दाणा.
–पाडवो–हावळा तयार करणे.
–वाळवो–गोष्ट उघड करणे.
ओळो (पु.)–(१) सावली, (२) (लाक्ष). ओझरता संपर्क. (३) रक्षण, आसरा.
ओळे उतरवुं–सावलीला (-आसऱ्याला) जाणे, आसरा घेणे.
ओळो पडवो–भ्रष्ट सावली पडणे,
ओळो न लेवो–सावलीसुद्धा पडू न देणे.
ओंतावुं (ઓંતાવું) (अ. क्रि.)–वेडेवाकडे होणे, तिपाड येणे. (उदा. 'चोमासामां बारी ओंताई गयी').

क (ક)

क–शब्दाच्या पूर्वी जोडून 'वाईट', 'अयोग्य' असा अर्थ ध्वनित होतो. उदा. 'कपूत', 'कवखत' इ.
कअवसर (કઅવસર) (पु.)–कुवेळा, वाईट-प्रतिकूल-काळ.
कई (કઈ) (सर्व. स्त्री.)–कोणती.
कंई (કંઈ) (अ.)–कुठे.
कंई (सर्व.)–(१) काही (२) अमुक.
–क (वि., सर्व.)–काही ना काही.
–कंई थवुं–मनात काही अवर्णनीय भावना किंवा गोंधळ किंवा पीडा उत्पन्न होणे.
–नहीं–चिंता नाही (असा उद्गार).
–नहीं तो–दुसरे किंवा आणखी काही नसले तरी, बाकी सगळे सोडून देऊन.
–नुं कंई–काहीच्या बाही, वेडेवाकडे, उलटच.
कंई (वि.)–अनेक.
–क (वि.)–थोडेसे.
कंई (अ.)–वाक्यात प्रश्नार्थक व त्याचवेळी नकारसूचक उपयोग. उदा. 'कंई माराथी जवाय ?' (म्हणजे 'मला जाता येणारच नाही).
क(-ड) कडतुं (કડકડતું) (वि.)–(१) उकळते (पाणी), (२) कडकडीत (कपडा), (३) कडकडित (थंडी).
ककडधज (કકડધજ) (वि.)–(१) मजबूत (२) ताठर (३) महान्, भव्य.
ककडभूस (કકડભૂસ) (अ.)–'कडकड' असा आवाज करीत.
क(-ड) कडवुं (કડકડવું) (अ. क्रि.)–(१) 'कडकड' असा आवाज करणे (२) दात वाजतील इतके थरथरणे. (३) कडकडणे.
क(-ड) कडाट (કડકડાટ) (पु.)–(१) 'कडकड' असा आवाज (२) (अ.) झपाट्याने, सपाट्याने. (३) न थांबता, सटक्याने.
–टी (स्त्री.)–'कडकड' असा आवाज.
ककडी (કકડી) (स्त्री.)–अगदी लहान तुकडा.
–क (वि.)–अगदी थोडेसे.
क (-ड) कडीने (કડકડીને) (अ.)–(१) कडकपणे (२) 'कडकड' होऊन.
ककडो (કકડો) (पु.)–तुकडा.
–डेबचके (अ.)–थोडे थोडे करीत.
–क (वि.)–अगदी थोडासा.
–कोर (न.)–थोडासा भाग.
क(-र) कराववुं (કરકરાવવું) (स. क्रि.)–चरे पाडणे.
क(-र) करूं (કરકરું) (वि.)–(१) खडबडीत (२) (लाक्ष.) तीव्र-तापट स्वभावाचे.
कल(-ळ) कला(-ळा) ट (કલકલાટ)–आरडाओरड, कल्पांत.
क(-ळ)कळवुं (કળકળવું) (अ. क्रि.)–कल्पांत-आकांत करणे. कळकळणे (२) बडबडणे. (३) गणगणणे (४) क्षुब्ध होणे.
ककळी ऊठवुं (કકળી ઊઠવું)–(१) आकांत-आरडाओरड-करणें (२) व्यथित होणें-कळकळणे.
ककळाटियुं (કકળાટિયું) (वि.)–भांडखोर, आरडाओरड करणारे.
ककाटियो (કકાટિયો) (पु.)–चकमकीचा दगड.
ककुभ (કકુભ) [सं.] (स्त्री.)–(१) दिशा, (२) शोभा (३) (पु.) तंबोऱ्याचा भोपळा.
कक्को (કક્કો) (पु.)–(१) 'क' अक्षर (२) वर्णमाला (३). (ला.) प्राथमिक ज्ञान, श्रीगणेशा.
–खरो करवो–आपले ते खरे करणे-करायला लावणे.
–घूंटवो, -करवो–(१) मूळाक्षरे शिकणे, (२) गिरविणे, (३) शिकण्याची सुरुवात करणे, (४) कोणत्याही गोष्टीच्या बाबतीत प्रारंभिक अवस्थेत असणे.
–घूंटया करवो–आपले तेच पुढे करणे, सांगत राहणे.
–मांडवो–मुळापासून आरंभ करणे.
कक्कावारी (કક્કાવારી) (स्त्री.)–मूळाक्षरांचा अनुक्रम.

कक्ष (કક્ષ) [सं.] (पु.) – (१) बगल, काख. (२) बाजू, कुशी. (३) कमरेला बांधण्याचा दोरा, कंदोरा.
कख (કખ) (स्त्री.) – (१) काखमांजरी (२) गवताची काडी.
कखा (કખા) (स्त्री) – निंदा.
कखा,(-य) (કખા, કખાય) (पु.) – (१) कषाय, काढा. (२) भगवा रंग. (३) अस्वच्छता (४) मनोविकार (५) (वि.) तुरट. (६) भगवे.
क(-र) गरवुं (કરગરવું) (अ. क्रि.) – गयावया करणे.
कगरस (કગરસ) (स्त्री.) – धातूचा पदार्थ घासताना पडलेले कण.
कग्गो (કગ્ગો) (पु.) – कावळा.
कघा (કઘા) (पु.) – वाईट जखम.
कंक (કંક) [सं.] (पु.) – (१) ज्याच्या पंखांतून बाणासारखी पिसे सुटतात असा प्राणी–साळुंद्री (२) बगळा.
कंकणी (કંકણી) (स्त्री.) – (१) घुंगूर बांधलेला कमरेचा दोरा. (२) घृणा.
कंकर (કંકર) (पु.) – (१) लहान दगड, खडा (२) चुनखडा.
कंकाल (કંકાલ) [सं.] (न.) – हाडांचा सापळा.
– ली (पु.) – कपाली, शाक्त.
कंकावटी (કંકાવટી) (स्त्री.) – करंडा.
कंकास (કંકાસ) (पु.) – झगडा, भांडण.
– णुं (वि.) – भांडखोर.
– सियण (वि. स्त्री.) – भांडखोर स्वभावाची.
– सियुं (वि.) – भांडखोर.
कंकाळी (કંકાળી) (वि.) – एवढ्याशा तंट्याला मोठे करून बोंबाबोंब करणारे.
कंकु (કંકુ) (न.) – कुंकू.
– छांटवुं – कुंकू शिंपडून मंगलकार्याचा मुहूर्त करणे.
– ना करवा – (१) मंगलकार्य आरंभणे, (२) (लाक्ष-)कामात यश मिळविणे.
– ना कोगळा करवा – जीवन सुख-श्रीमंतीचे असणे.
– ना पगलां – सुख-वैभवाचे शुभ शकुन.
– ना पगलां करवां – आगमनाने घर सुखी करणे.
– ने पगले – अन्ननिशी.
– पडी (स्त्री) – कुंकूपुडी.
कंकूडो (કંકૂડો) (पु.) – पतंग.
कंकेल (કંકેલ) (स्त्री.) – कंकोळ.
कंकोतरी-त्री (કંકોતરી-ત્રી) (स्त्री.) – कुंकुमपत्रिका.
कंगण-न (કંગણ) (न.) – काकण.
– नी (स्त्री.) – (१) काकण (२) फणी.
कंगुरो (કંગુરો) (पु) – (१) कंगोरा, दांतरा (२) खडा.
कचकच (કચકચ) (स्त्री.) – (१) कटकट (२) तक्रार, भांडण.
– वुं (अ. क्रि.) – निरर्थक तक्रार करणे.
– चाट (पु.) – उगीच तक्रार.
– चाववुं (सं. क्रि.) – (१) 'कचकचवुं'चे प्रयोजक (२) आवळून बांधणे. (३) त्रासवून सोडणे.
– चियुं (वि.) – (१) तक्रारखोर, भांडखोर. (२) डोकेफोड करणारे, जिद्दी. (३) चिकचिक उत्पन्न करणारे (पाणी, पाऊस इ.)
कचकडुं (કચકડું) (न.) – कासवाच्या पाठीचे हाड.
कचड(-र)वुं (કચડ-ર-વું) (सं. क्रि.) – (१) चेंगरणे, चिरडणे. (२) वाटणे, (३) चटणी करणे.
कचरी नाखवुं – (१) चिरडून टाकणे, (२) जबरदस्त दबावाखाली ठेवून निःशस्त्र करून टाकणे, दडपून टाकणे.
कचडा(-रा) कचड(-डी,-री) (स्त्री.) – चेंगराचेंगरी.
कचडाट (કચડાટ) (पु.) – भयंकर दाटी, गर्दी.
कचडो (કચડો) (वि. पु.) – सुकुमार, कोवळा.
कचबडुं (કચબડું) (न.) – (१) कैरीची फाक, (२) कासवाची पाठ.
कच(-च्च)रकूट (કચ-ચ્ચ-રકૂટ) (स्त्री.) – (१) भरडून कुटणे, (२) मेहनत, (३) मारामारी, लठ्ठालठ्ठी.
कचरपचर (કચરપચર) (वि.) – (१) कच्चेकोरडे, (२) अपरिपक्व, रस पूर्ण शोषून न घेतलेला (मळ).
कचरियुं (કચરિયું) (न.) – चिरडलेली वस्तू, गळित धान्याचा-बीजांचा तेल असलेला कुटा.
कचरु (કચરુ) (न.) – निरुपयोगी कचरा.
– रो (पु.) – केरकचरा.
कचरापटी(-ट्टी) (કચરાપટ્ટી) – कचऱ्याचा ढीग.
– वाळो (पु.) – झाडूवाला.
कचववुं (કચવવું) (स. क्रि.) – मन दुखविणे.
कचवाट (કચવાટ) (पु.) – (१) असंतोष, (२) बेबनाव, (३) कटकट.
– टियुं (वि.) – कटकटीचे.
– ण (न.) – (१) विस्कटाविस्कट, (२) घबराट, (३) दिलगीर होणे, (४) चोंबडेपणा करणे.
– वुं (अ. क्रि.) – दिलगीर होणे.
कचवुं (કચવું) (वि.) – स्वच्छ न केलेले, घाणेरडे. (२) विस्कटाविस्कट झालेले, अस्ताव्यस्त.
कचाकचि (કચાકચિ) (अ.) – एकमेकांचे केस उपटून (भांडणात)
कचाकची (કચાકચી) (स्त्री.) – जोराची भांडाभांड.
कचारो (કચારો) (पु.) – भयंकर स्वप्न.
कचाल (કચાલ) (पु.) – (१) वाईट चाल (२) (स्त्री.) वाईट वर्तणूक (३) वाईट संवय.

–लो (पु.)–वाईट रिवाज.
कचाश (કચાશ) (स्त्री.)–(१) कच्चेपणा (२), अपक्वपणा (२) न्यूनता, कसर.
कचित्रुं (કચિત્રું) (वि.)–(१) विस्कटलेले (२) मिसळामिसळ केलेले (३) गलिच्छ.
कचियाण (કચિયાણ) (न.)–गर्दी.
कचियारो (કચિયારો) (पु.)–(१) निष्कारण तक्रार (२) कच्च्या विटांचा ढीग.
कचुंबर (કચુંબર) (स्त्री., न.)–(१) कोवळी काकडी, (२) कोशिंबीर.
कचूको (કચૂકો) (पु.)–चिंचोका.
कचूडो (કચૂડો) (पु.)–झोका.
कचूरवुं (કચૂરવું) (स. क्रि.)–पाणी घालून कुस्करणे.
कचेरी (કચેરી) (स्त्री.)–(१) न्यायकचेरी, कोर्ट (२) कार्यालय, ऑफिस (३) दिवाणखाना.
–ए चड(-ढ)वुं,-जवुं–कोर्टाची पायरी चढणे.
–ए बेसवुं–कचेरीजवळ बसून अर्ज वगैरे लिहून देण्याचा धंदा करणे.
कचोळुं (કચોળું) (न.)–(१) लहान पेला (२) कुंकू डबी.
कचर (કચ્ચર) (वि.)–(१) चिरडून फुटून गेलेले (२) मुकामार बसलेले.
–घाण (पु.)–पुरेपूर दुर्दशा.
–नीकळवो, वळवो–पुरेपूर दुर्दशा होणे.
कच्चुं (કચ્ચું) (वि.)–कच्चे, बिनअनुभवी.
कच्चांबच्चां (કચ્ચાંબચ્ચાં)–कच्चीबच्ची.
कच्छ (કચ્છ) [सं.] (पु.)–(१) कासोटा, लंगोटा (२) कासव (३) किनारा, किनाऱ्यावरील प्रदेश (४) नेहमी पाणी असणारा देश.
–मारवो,-वाळवो–कासोटा घालणे, लंगोट आवळणे.
–च्छो (पु.)–कासोटा, लंगोटा.
–प (पु.)–कासव.
कच्छु(-च्छू) (કચ્છુ) [सं.] (स्त्री.)–खरूज (२) साल.
कछवुं (કછવું) (सं. क्रि.)–कासोटा मारणे.
कछोटी (કછોટી) (स्त्री.)–(१) लंगोटी (२) लंगोटीने झाकलेला अवयव.
–बंध (वि.)–लंगोटबंध, ब्रह्मचारी.
कछोरु(-रुं) (કછોરુ) (न.)–द्वाड मुलगा.
कजक (કજક) [फा.] (स्त्री.)–पराणी, अंकुश.
कजळ(-ळा)वुं (કજળવું) (अ. क्रि.)–(१) विझणे (२) राखेने झाकला जाणे, काजळणे.
कजा (કજા) (स्त्री.)–युक्ती.
–गरु (वि.)–युक्तिबाज.
कजा [अ.] (स्त्री.)–(१) मरण (२) नशीब (३) आपत्ती (४) नुकसान (५) (लाक्ष.) अशुभाची शंका.
–गरुं (वि.)–(१) नुकसानकारक (२) मरण आणील असे.
–रजा (स्त्री.)–(१) दैवाचा कोप, संकट (२) मरण.
–रजाए पाळवुं–मरणाच्यावेळी अमलात आणणे.
कजाक (કજાક) [तुर्की] (पु.)–लुटारू.
कजात (કજાત) (वि.)–हलक्या जातीचा-ची-चे, नीच.
कजियो (કજિયો) (पु.)–तंटा, भांडण, तक्रार.
–चूकववो, -पतववो–तंटा मिटविणे.
–मूलवी लेवो, -वेचातो लेवो–भांडण ओढून घेणे.
–होलववो–वाढलेला तंटा मिटविणे.
कजियानुं मों काळुं करवुं–भांडणाचे तोंड नेहमीच काळे असल्यामुळे त्याच्यापासून दूर राहणे, ते मिटविण्याकडेच प्रवृत्ती असणे.
कजियाखोर (वि.)–भांडखोर.
–खोरी (स्त्री.)–भांडखोरी.
–दलाल (पु.)–(१) कोर्टात तंटा लढविण्याची व्यवस्था करून देणारा दलाल. (२) (तिरस्कार भावाने) वकील (३) कजेदलाल.
–रजिया (पु. ब. व.)–भांडणतंटा.
कजियाळुं (वि.)–तंटेखोर.
कजोड (કજોડ) (वि.)–विजोड (२) (स्त्री.) विजोड जोडी.
–डुं (न.)–स्वभाव, रूप, वय इत्यादी बाबतीत असमान, अयोग्य जोडी (वरवधूंची).
कजोरुं (કજોરું) (वि.)–विनाकारण दाब टाकणारे.
कंचन (કંચન) (न.)–(१) शुद्ध सोने (२) धन, दौलत
–नी (वि.)–सोन्याचे.
कंचनी (કંચની) (स्त्री.)–कलावंतीण, नायकीण.
कंचवो (કંચવો) (पु.)–काचोळी.
कंचावुं (કંચાવું) (अ. क्रि.)–(१) फसणे (२) हैराण होणे.
कंचुक (કંચુક) [सं.] (पु.)–(१) काचोळी (२) सापाची कात (३) चिलखत.
–की (१) (स्त्री.) काचोळी (२) (पु.) अंतःपुरांतील हुजऱ्या.
कंजर [सं.] (१) (पु.) ब्रह्मा (२) हत्ती (३) (न.) पोट.
कंजूस (કંજૂસ) (वि.)–कृपण, कंजूष.
–साई (स्त्री.)–कंजूषपणा.
कट (કટ) [सं.] (स्त्री.)–(१) कटी, कंबर (२) गवताची चटई.
कट (स्त्री.)–मेहेनत, मजुरी.
कट (स्त्री.)–फूगट्टी.

कट [सं.] (स्त्री.) – (१) काकण (२) पर्वताचा कडा.

कट दईने - लईने (अ.) – कटकन्, काडकन्, लगेच (तुटणे, मोडणे.)

कटकियो (કટકિયો) (पु.) – सैनिक, योद्धा.

–युं (वि.) – सैन्यासंबंधीचे.

कटकटाववुं (કટકટાવવું) (अ. क्रि.) – (१) (दातांचा) कटकट आवाज करणे (२) (दारावर वगैरे) टकटक करणे, खडखडावणे.

कटकटियुं (કટકટિયું) (वि.) – (१) टकटक आवाज करणारे (२) कटकट करणारे, भांडखोर.

कटकटियो (કટકટિયો) (पु.) – लढवैया.

कटकणुं (કટકણું) (वि.) – कट्कन् तुटण्या–मोडण्यासारखे, ठिसूळ.

कटक बटक (न.) (કટક બટક) – थोडेसे काही (खाणे).

कटकियुं (કટકિયું) (वि.) कट्कन् मोडणारे, कडक (२) (न.) छप्पर (३) माडी, माळा.

कट(-ड)की (કટકી) (स्त्री.) – लहानसा तुकडा.

कटकुं (કટકું) (न.) – (१) लहानसे शेत (२) लष्कर, छावणी.

कट(-ड)को (કટકો) (पु.) – तुकडा.

–कोर (न.) } – गपकन् तोंडात येणारा तुकडा, लचका.
–बटको (पु.) }

कटकोल (કટકોલ) (पु., स्त्री., न.) – पिकदाणी.

कटर (કટર) (स्त्री.) – ताडाच्या किंवा खजुरीच्या खोडाची बनविलेली होडी.

कटलुं (કટલું) (न.) – (१) झोपडे (२) झोपड्याचे दार (३) कपाशीच्या सराट्यांची विणलेली पडदी.

कटवुं (કટવું) (अ. क्रि.) – (१) कडवट होणे (२) वैर करणे, (३) संतप्त होणे.

कटाकट(-टी) (કટાકટી) (स्त्री.) – (१) मारामारी, झोंबाझोंबी (२) जीव घेणारे वैर, (३) तीव्र स्पर्धा.

कटाट (કટાટ) (वि.) – भांडखोर, तक्रारखोर.

कटाणुं (કટાણું) (वि.) – (१) कापलेले (२) कळकल्यासारखे लागणारे (३) बिघडलेले, कडवट (तोंड) (४) (न.) अवेळ.

काटमणुं (કટામણું) (वि.) – (१) कळंक चढेल असे (२) कापले जाण्याजोगे (३) बिघाड झालेले.

कटार (કટાર) (स्त्री.) – (वृत्तपत्राचा) स्तंभ, 'कॉलम'.

कटार(-री) (स्त्री.) – (१) कट्यार (२) (लाक्ष.) कटाक्षयुक्त तीव्र नजर.

कटाव (કટાવ) (पु.) – (१) एक वृत्त (छंद) (२) कटाप (पान) (३) कोतरकाम, (४) कलमे करणे (५) पतंगांची कटाकटी.

–दार (वि.) – कलमी.

कटाववुं (કટાવવું) (स. क्रि.) – (१) कापायला लावणे, कापून घेणे (२) कळकविणे.

कटावुं (કટાવું) (अ. क्रि.) – कळकणे.

कटासणुं (કટાસણું) (न.) – लोकरीचे किंवा गवताचे · दर्भाचे आसन.

कटाह (કટાહ) [सं.] (पु.) – (१) कासवाच्या पाठीचा कठीण भाग, ढाल (२) काहील.

कटि(-टी) (કટિ) [सं.] (स्त्री.) – कंबर, शरीराचा मध्यभाग.

–त्राण (न) – कमरपट्टा, कडदोरा.

–बंध (पु.) – कमरपट्टा.

कटु(-क) (કટુ) (वि.) – (१) कडू (२) तीक्ष्ण (३) (लाक्ष.) अप्रिय.

–पत्र (न.) – पित्तपापडी.

–फल(-ळ) (न.) – (१) कारले (२) एखादे कडू फळ.

कटेव (કટેવ) (स्त्री.) – वाईट - घाणेरडी सवय.

कटेश(-स)री (કટેશરી) (न.) – सरी, गळ्यातला एक दागिना.

कटोकटी (કટોકટી) (स्त्री.) – आणीबाणी.

कटोदान (કટોદાન) (न.) – डबा, झाकण असलेला डबा.

कटोरी (કટોરી) (स्त्री.) – (१) वाटी (२) स्तनभाग झाकणारा कापडाचा तुकडा.

–रो (पु.) – वाटगा.

कट्ट (-ट्टी) (કટ્ટા-ટ્ટી) (स्त्री.) – फुगट्टी, गट्टीमोड.

कट्टुं (કટ્ટું) (वि.) – कट्टर.

कठ (કઠ) (स्त्री.) – (१) ताडपानांची चटई (२) बाफारा, उकाडा (३) आंतरिक पीडा, व्याकुळता (४) टणकपणा.

कठण (કઠણ) (वि.) – (१) कठीण (२) अवघड (३) मजबूत (४) दुःखदायक (५) निर्दय.

–छातीनुं – निधड्या - मजबूत छातीचे.

(छाती-हैयुं) कठण करवुं – मन घट्ट करणे.

कठणपणुं, कठणाई(-श) (કઠણપણું) (स्त्री.) – कठीणपणा.

कठपंजर (કઠપંજર) (न.) – हौदा (उंटावरचा), माकणी.

कठराई (કઠરાઈ) (स्त्री.) – व्याकुळता.

कठलो (કઠલો) (पु.) – (१) घरखटले, सामानसुमान (२) खटले, कुटुंब, परिवार.

कठवुं (કઠવું) (अ. क्रि.) – (१) व्यथा - वेदना होणे (२) व्याकुळणे, गांगरणे (३) उकाडा होणे (४) वाईट वाटणे, बोचणे.

कठवो (કઠવો) (पु.) – (१) तूप - तेल भरण्याचा घडा. (२) आडात बसविण्याची लाकडी चौकट.

कठाम (કઠામ) (न.) – (१) अयोग्य - वाईट ठिकाण (२) मर्मस्थान, दाखवायला लाज वाटेल अशी अंगावरील जागा.

कठारो (કઠારો) (पु.) – बाफारा, उकाडा.
कठियारी(-रण) (કઠિયારી) (स्त्री.) – लाकडे कापून विकण्याचा धंदा करणाऱ्याची - करणारी स्त्री.
–रो (पु.) – तो धंदा करणारा पुरुष.
कठियो (કઠિયો) (पु.) – पैसा, दिडकी.
कठेकाणुं (કઠેકાણું) (न.) – पाहा 'कठाम'.
कठेडो(-रो) (કઠેડો) (पु.) – (१) कठडा. (२) सज्जा (३) खटारा.
–डी (स्त्री.) – लहान कठडा.
कठोडी(-डियुं) (કઠોડી-ડિયું) (स्त्री.) (न.) – लहान पंचपाळे.
–डुं (न.) – पंचपाळे.
–डो (पु.) – (१) सज्जा (२) जहाजाचा मागचा भाग.
कठोळ (કઠોળ) (न) – द्विदल धान्य, कडधान्य.
कड (કડ) (स्त्री.) – कमर.
– डियुं (न.) – कमरेपर्यंत येणारी बंडी.
कड (स्त्री.) – (१) करड (२) शेकड्यावरील करकड.
कडक (वि.) – (१) कडकड आवाज करणारे (२) कठीण. (३) कच्चे, अपरिपक्व (४) उपाशी, सडकून भूक लागलेले.
कडकबंगाळी (કડકબંગાળી) (वि.) – भुकेकंगाल, अतिदरिद्री.
कडकाई, –काश (કડકાઈ) (स्त्री.) – (१) कडकपणा (२) पैशाची ओढाताण–तंगी.
कडकावबुं (કડકાવવું) (स. क्रि.) – ताशा वगैरे वाजवणे.
कडकी (કડકી) (स्त्री.) – लहान तुकडा.
–को (पु.) – तुकडा.
कड(-र)कोचली (કડકોચલી) (स्त्री.) – सुरकुती.
कडखेद (કડખેદ) (पु.) – भाट (शाहीर).
कडखो (કડખો) (पु.) – दुहा किंवा पोवाडा यासारखे वीररसाचे कवन.
कडछी (કડછી) (स्त्री.) – पळी.
–छो (पु.) पळा.
–हलावबो – घालमेल करणे, भानगड करणे, नाक खुपसणे.
कडजील (કડજીલ) (पु.) सतार–वीणा इ. तंतुवाद्यांत बाजूला असणारी तार.
कड(-ड)ण (કડણ) (स्त्री.) – (१) कडा (२) मोटेच्या तोंडाची गोल सळी (३) सवय, व्यसन.
कडतल (કડતલ) (स्त्री.) – (१) टाळ, झांज (२) व्यर्थ कुचेष्टा, निंदा.
कडतलुं (કડતલું) (न.) – कपाशीच्या सराट्यांची बनविलेली पडदी.
कडदो (કડદો) (पु.) – (१) कमी करून देणे (२) मिश्रण (३) काटछाट, सूट.
–करवो – (१) सूट देऊन कमी किंमतीत देऊन टाकणे. (२) हरकत दूर करून सौदा नक्की करणे.
कडप (કડપ) (पु.) – (१) दाब, धाक, अंकुश, वजन (२) कडबा.
कडपलुं (કડપલું) (न.) – तुराट्या किंवा कपाशीची पराटी कापून त्यांचे ठिकठिकाणी ढीग करून ठेवणे.
कडब (કડબ) (स्त्री.) – कडबा.
कडली (કડલી) (स्त्री.) – हातातला एक दागिना.
कडवुं (કડવું) (वि.) – (१) कडू–तुरट (२) अप्रिय.
–वी आंख – नावड किंवा ईर्ष्या दाखविणारी तीक्ष्ण नजर.
–वी जीभ – अप्रिय बोलणे.
–झेर,-वख – कडू जहर, कडू झार.
कडवाट (કડવાટ) (पु.,स्त्री.) – कडवटपणा.
–वुं (स.क्रि.) – कडू औषध देणे.
कडवाणी (કડવાણી) (स्त्री.) – कडू औषध.
कडवाबोलु (કડવાબોલું) (वि.) – कडू बोलणारे.
कडवाश (કડવાશ) (स्त्री.) – कटुता.
कडवी (કડવી) (स्त्री.) – गुळवेल.
कडवो (કડવો) (पु.) – झारी, झारीसारखा गडू.
कडसलो (કડસલો) (पु.) – भिंतीच्या मागे राखलेली गुप्त जागा.
कडा (કડા) (पु.) – एक प्रकारचे भात-तांदूळ.
कडा(-ढा) (કડા-ઢા) (स्त्री.) – (१) कढई (२) मोठ्या तोंडाचे भांडे.
–ई (स्त्री.) – कढई.
कडाकडी (કડાકડી) (स्त्री.) – (१) चढाओढ, चुरस (२) तणातणी (३) मारामारी (४) वैर, शत्रुता.
कडाकूट (स्त्री.),**-टो** (કડાકૂટ) (पु.) – डोकेफोड.
–टियुं (वि.) – डोकेफोडीचे, कंटाळवाणे.
कडाको (કડાકો) (पु.) – (१) 'फाड फाड' 'काड काड' असा मोठा आवाज (२) लंघन.
–का फोडवा – बोटे मोडणे.
–पडवा,-थवा – उपास पडणे.
कडाझूड, कडाबीड (કડાઝૂડ, કડાબીડ) (अ.) – बिनधोकपणे, बेधडक.
कडानुं (કડાનું) (वि.) – (कोणासाठी तरी) राखून ठेवलेले,–च्या लायकीचे (उदा० 'ए रोटलो कूतराना कडानो छे')
कडा(-ढा)युं (કડા-ઢા-યું) (न.) – काहील.
कडार (કડાર) (वि.) – (१) घारे (२) अहंकारी.
कडासन (કડાસન) (न.) – दर्भासन, गवताची चटई
कडियाळी (કડિયાળી) (वि., स्त्री.) – कडी असलेली मोठी काठी.
कडियुं (કડિયું) (न.) – कमरेपर्यंतची बंडी

कडियो (કડિયો) (पु.) – गवंडी
 – याकाम (न.) – गवंडीकाम
कडी (કડી) (स्त्री.) – (१) आकडी, 'हूक' (२) गोल केलेली तार किंवा सळी (३) बेडी (४) कडी (दाराला लावतात ती)
 – करवी – बेडी घालणे
 – देवी,-मारवी – कडी घालणे
 – तोड (वि.) – साखळी तोडील अशा शक्तीचे, मजबूत.
 – बद्ध,-बंद (वि.) – (१) हारबंद (२) साखळी केलेले.
कडुं (કડું) (न.) – गोल केलेली धातूची सळी, मोठी कडी.
कडूखलो (કડૂખલો) (पु.) – कोन.
कडूचुं (કડૂચું) (वि.) – कडवट.
कडे (કડે) (अ.) – पाशी, कडे.
कडेटाट (કડેટાટ) (अ.) – सपाट्याने.
कडेधडे (કડેધડે) (अ.) – निर्विघ्नपणे, फार चांगल्या रीतीने.
कडोकफ (કડોકફ) (न.) – चकमक आणि दोरी असे विस्तव पाडण्याचे अवजार.
कडोळ (કડોળ) (वि.) – बेडौल, कुरूप.
कढण (કઢણ) (वि.) – चिडखोर, कुढणारे. (२) (स्त्री.) व्यसन, (४) मसाला घातलेली कटाची आमटी (सांबारे).
 – णियुं (वि.) – चिडखोर, कुढणारे.
 – वुं (स. क्रि.) – (१) कढविणे, (२) (स. क्रि.) संतापणे, उकळणे.
कढंग (કઢંગ) (पु.) – कुरीति, गैरवर्तणूक.
 – गुं (वि.) – बेडौल.
कढाणुं,-येलुं (કઢાણું) (वि.) – (१) कढविलेले, खूप उकळविलेले. (२) कुढणाऱ्या स्वभावाचे.
कढापो (કઢાપો) (पु.) – (१) उकाडा (२) संताप (३) काढा.
कढापुं (કઢાપું) (न.) – काहील.
कढारुं (કઢારું) (न.) – ढोर बांधण्याची गव्हाण.
कढावुं (કઢાવું) (अ. क्रि.) – काढले जाणे, 'काढवुं'चे कर्मणी.
कढाववुं (કઢાવવું) (सं. क्रि.) – (१) कढविणे, (२) काढविणे.
कढियल (કઢિયલ) (वि.) – खूप कढलेले.
कण (કણ) (पु.) – (१) दाणा (२) अति लहान भाग, (३) कंगोरा, कोर, धार.
कणक (કણક) (१) वि.) – जरा कच्चे, कडक (२) (स्त्री.) कणिक (३) भिक्षान्न.
 – करावबी – भिक्षान्न देणे.
 – केळववी,-गूंदवी,-टूंपवी,-बांधवी – कणिक बांधणे.
कणकणवुं (કણકણવું) – मंद रडणे.
कणकणा(-णी) (કણકણા) (स्त्री.) – (१) कंप (२) उबग.
कणकी (કણકી) (स्त्री.) – तांदळाची कणी.
कणजी (કણજી) (स्त्री.) – करंजीचे झाड.
 – जुं (न.) – करंजीचे बी.
 – जियुं (न.) – करंजीच्या बीचे तेल.
कण(-णो-णाय)तुं (કણતું) (न.) – दरमहा वेतनाकरिता म्हणून देण्यात येणारे धान्य.
कणबी (કણબી) (पु.) – (१) कुणबी (२) त्या ज्ञातीचा (३) (लाक्ष.) ताबेदार, गुलाम.
 – बण (स्त्री.) – कुणबी स्त्री.
कणमणवुं (કણમણવું) (अ. क्रि.) – बारीक आवाजात रडणे.
कणवट(-त,-टियुं) (કણવટ) (न.) – भिक्षा मागून गोळा केलेले फुटकळ धान्य.
 – तियुं (वि.) – भिक्षेवर निर्वाह करणारे.
कणवीर (કણવીર) (न.) – कण्हेर.
कणवुं (કણવું) (अ. क्रि.) – (१) कण्हणे, बारीक आवाजात रडणे, (२) रचणे (३) निवडणे.
कणसुं(-स) (કણસું) (न.) – कणीस.
कणसवुं (કણસવું) (अ. क्रि.) – कण्हणे.
कणसलुं (કણસલું) (न.) – कणीस.
कणसाई (કણસાઈ) (स्त्री.) – मोतीचूर.
कणसाट (કણસાટ) (पु.) – कण्हण्याचा आवाज.
कणा (કણા) (स्त्री.) – (१) लेंडी पिंपळ (२) जिरे.
कणिक (કણિક) (पु. स्त्री.) – कणिक (२) कण, चुरा, (३) कणीस.
कणिका (કણિકા) (स्त्री.) – (१) बारीक कण, बारीक चुरा (३) घट्टा.
कणियुं (કણિયું) (वि.) – कण टिपणारे, (२) कंगोरा असलेले, (३) (न.) गोधडी, किंवा गादी.
कणियो (કણિયો) (पु.) – भुसारी.
कणिश (કણિશ) (पु. न.) – कणीस.
कणी (કણી) (स्त्री.) – (१) पाहा 'कणिका' (२) तळल्यानंतर कढईत जो बारीक भुगा राहतो तो.
 – णुं (न.) – (१) लहान दाणा, कण (२) पाहा 'कणिका' (३) पहा 'कण'.
कणो (કણો) (पु.) – (१) सापाचे थोड्या दिवसांचे पिल्लू (२) फेंटा (३) कणा.
कणोजी (કણોજી) (न.) – कांद्याचे बी.
कणोतुं (કણોતું) (न.) – पहा 'कण-णाय-तुं'
कंटक (કંટક) [सं.] (पु.) – (१) काटा (२) फास (३) आकडा, गळ (४) काटा (अंगावर उमटणारा) (४) (लाक्ष.) विघ्न, (५) वाटेतला काटा, शत्रू.
 – कित,-की (वि.) – (१) काटेरी (२) अडचणीचे, (३) रोमांचित.

– कील (वि.) – काटेरी.
कंटल (કંટલ) [सं.] (वि.) – (न.) काटेरी (२) (पु.) (बाभूळ इ.) काटेरी झाड.
कंटवाड (કંટવાડ) (स्त्री.) – काट्यांचे कुंपण.
कंटारियुं (કંટારિયુ) (न.) – प्रेतावरचा कपडा.
कंटालु (કંટાલુ) [सं.] (स्त्री.) – (१) वांगे (२) बाभूळ.
कंटाळवुं (કંટાળવું) (अ. क्रि.) – कंटाळणे.
कंटाळो (કંટાળો) (पु.) – कंटाळा.
कंटियुं (કંટિયું) (न.) – कणीस.
कंटियो (કંટિયો) (पु.) – जड जेवणानंतर दुसऱ्या दिवशीचा उपास.
कंटी (કંટી) (स्त्री.) – (१) कणसातले बारीक कण (२) कणीस (३) ताजे भात.
कंटी(-टे)वाळो (કંટીવાળો) (पु.) – चुलीवर चढविण्याच्या भांड्याला बाहेरून केलेला मातीचा लेप.
कंटुं (કંટું) (वि.) – कडक, उग्र, लहरी.
कंटुं (न.) – (व्यालेल्या गायी-म्हशीचा) चीक.
कंटोडियुं (કંટોડિયુ) (न.) – (१) केरकचरा टाकण्याचा खड्डा. (२) मळ टाकण्याचा किंवा शौचाचा खड्डा.
कंठ (કંઠ) [सं.] (पु.) – (१) गळा, घसा (२) गळ्यातला घोटा (३) कंठातून निघणारा सूर (४) अंगरख्याचा किंवा कपड्याचा गळा.
– नीलक (पु.) – मोठा दिवा, मशाल.
– रुंधावो – गळा भरून येणे.
कंठे करवुं – पाठ करणे, घोकणे.
– कांटा पडवा, - सोस पडवो – शोष पडणे.
– प्राण आववा – कंठी प्राण येणे.
– होवुं – पाठ असणे, स्मरणात असणे.
कंठाश्लेष (કંઠાશ્લેષ) [सं.] (पु.) – गळ्याला मिठी.
कंठार(-ळ) (કંઠાર) (स्त्री.) – समुद्रकिनारा.
कंठाल (કંઠાલ) (न.) – (१) सुरण (२) कुदळ (३) युद्ध (४) (लाक्ष.) कत्तल.
कंठाळ (કંઠાળ) (स्त्री.) – (१) समुद्रकिनारा (२) घोड्यावर किंवा गाढवावर लादण्याची पडशी (३) भांडी भरण्याचे पोते (४) लाकडाची पाचर.
कंठियुं (કંઠિયું) (वि.) – (१) घसा बसण्यासारखे, (२) घशातून खाली उतरताना कोरडे कोरडे वाटणारे.
कंठी (કંઠી) (स्त्री.) – (१) एक गळ्यातला दागिना (२) गंडा.
– बांधवी – शिष्य करणे किंवा होणे.
– बंधु (वि.) – (१) गुरुबंधु (२) वैष्णव.
कंठो (કંઠો) (पु.) – कंठा, हार.
कंड (કંડ) (पु.) – (१) कुंड (२) विहीर बांधण्याची बाक असलेली वीट.
कंडार (કંડાર) (पु.) – (१) नक्षी, कोरीवकाम (२) आलेख, चित्रकाम.
– वु (स. क्रि.) – कोरणे, नक्षी काढणे.
कंडियो (કંડિયો) (पु.) – करंडा (मोठी करंडी).
कंडी (કંડી) (पु.) – गारुडी.
कंडी(-दी)ल (કંદીલ) – (१) हांडी (२) कंदील.
– लियुं (न.) – (१) दीपस्तंभ (२) दिव्याला वारा लागू नये म्हणून बनविलेले छोटे मातीचे भांडे.
कत (કત) (स्त्री.) – कलमाकरिता काढलेला छाट.
– मारवी – कलमाकरिता छाट मारणे.
कतबा (કતબા) [अ.] (पु.) – निवाडा, लवादनामा.
कतरझोड (કતરઝોડ) (वि.) – (१) एकदा चिकटले की न सुटणारे, चिकट, जिद्दी (२) (अ.) भूत लागल्याप्रमाणे.
कतरणी (કતરણી) (स्त्री.) – धातूचा पत्रा कातरण्याची कात्री.
कतरवेधियुं (કતરવેધિયું) (वि.) – पक्षपाती, वशिल्याचे.
कतरातुं(-युं) (કતરાતું) (वि.) – तिरके.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) तिरके जाणे (२) विरुद्ध जाणे (३) कापणे, कातरणे.
कतरांश (કતરાંશ) (पु.) – (१) वाकुडपणा (२) द्वेष.
कतल (કતલ) (स्त्री.) – कत्तल, कापाकापी.
– गाह (स्त्री.) – कत्तलीची जागा.
कतार (કતાર) (स्त्री.) – (१) रांग (२) कापाकापी, लढाई.
कताल (કતાલ) (वि.) – कत्तल करणारा.
कताल(-ळ) (पु. स्त्री.) – (१) बेबनाव, झगडा, (२) रडारड.
कतोदय (કતોદય) (पु.) – केलेले कर्म उगवणे, कर्मफळ, प्रारब्ध.
कतोदियो (કતોદિયો) (पु.) – वाटमाऱ्या, लुटारू.
कत्ता (કત્તા) (स्त्री.) – ठिकरी (भाजलेल्या मातीच्या भांड्या) चा गोल तुकडा.
कत्रास (કત્રાસ) (पु.) – द्वेष, वैर.
कत्ले आम (કત્લેઆમ) [अ.] (स्त्री.) – अविचारी कत्तल, सरसहा कत्तल, रक्तपात.
कथक (કથક) [सं.] (वि.) – (१) सांगणारा-री-रे (२) (पु.) वक्ता, पुराणिक (२) नट आणि गायक. (४) (न.) म्हण.
कथन (કથન) [सं.] (न.) – (१) वर्णन (२) सांगणे, बोल. (३) विवेचन (४) म्हण.
– नी (स्त्री.) – (१) कथा, गोष्ट (२) सांगण्याची शैली-धर्ती (३) कुचेष्टा.
– वुं (स. क्रि.) – (१) सांगणे, बोलणे (२) कथा-गोष्ट सांगणे (३) टीका किंवा विवेचन करणे.

कथरोट (કથરોટ) (स्त्री.) – काटवट.
कथळवुं (કથળવું) (अ. क्रि.) – (१) चळणे, स्थानभ्रष्ट होणे, निखळणे (२) बिघडणे.
कथाभट(-ट्ट) (કથાભટ) (पु.) – पुराणिक.
कथाशरीर (કથાશરીર) (न.) – कथेचा मुख्य भाग, कथावस्तु
–शेष (वि.) – ज्याच्याविषयी आता कथा करणेच राहिले आहे असे, मृत.
कथानक (કથાનક) (न.) – (१) कथेचा भाग (२) वाईट ठिकाण, (क+थानक), कुस्थळ.
कथीर (કથીર) (न.) – (१) कथील (२) हलकी वस्तू.
कथोल (કથોલ) (स्त्री.) – (१) सुसंधीचा अभाव (२) बिघाड.
–ल,-लुं (वि.) – (१) अयोग्य स्थानाचे (२) कुमुहूर्ताचे. (३) अडचणी असलेले.
कथ्थाई (કથ્થાઈ) (वि.) – कत्थई रंगाचे.
कद (કદ) (पूर्वग) – 'कु' (म्हणजे वाईट, अयोग्य) अशा अर्थी, उदा. कदरूपुं.
कद (न.) – (१) शरीराची उंची, अंगकाठी (२) प्रमाण, विस्तार, आकार (३) वजन, भार (४) पदवी, दर्जा.
–खसवुं – कूळ, दर्जा किंवा वजन घटणे.
कदखला(-ळा)ई (કદખલાઈ) (स्त्री.) – लुच्चेगिरी, धूर्तता.
कदखलि (-ळि)युं (કદખલિયું) (वि.) – लुच्चे, धूर्त.
कदखोळ (કદખોળ) (स्त्री.) – निंदा, कुचाळी.
कदन (કદન) [सं.] (न.) – कंदन.
कदनुं (કદનું) (वि.) – कंदन-नाश करणारे.
कदम (કદમ) [अ.] (न.) – (१) पाय (२) पाऊल.
–निवाज (वि.) – मेहेरबान, कृपाळू.
–बाज (वि.) – जलद चालणारा-री-रे.
–बोस (वि.) – (१) पायांचे चुंबन घेणारे. (२) आशांकित, नम्र.
–बोसी (स्त्री.) – (१) पायांचे चुंबन घेणे (२) पाय धरणे.
कदम (न.) – कदंबाचे झाड.
कदमी (કદમી) (वि.) – प्राचीन.
कदर (કદર) (स्त्री.) – बूज, योग्य ती किंमत-आदर करणे.
–दान (वि.) – गुणज्ञ, बूज राखणारा-री-रे.
–दानी (स्त्री.) – गुणज्ञता.
–दार (वि.) – कदर असणारा.
–वुं (सं. क्रि.) – कदर करणे, बूज राखणे.
कदरज (કદરજ) (वि) – (१) कंजूष, (२) क्षुद्र.
कदर(-रा)वुं (કદરવું) (अ. क्रि.) – मालविले जाणे, विझणे.
कदरी (કદરી) (वि.) – (१) कद्र (२) कदर करणारा-री-रे.
कदरूपुं (કદરૂપું) (वि.) – कुरूप.
कदवा (કદવા) (स्त्री.) – शाप.
कदवान (કદવાન) (वि.) – उंचापुरा.
कदवुं (કદવું) (सं. क्रि.) – मारणे, इजा करणे.
कदशना (કદશના) (स्त्री.) – (१) बेदरकारी (२) चिंता, काळजी.
कदहाडो (કદહાડો) (पु.) – वाईट मोसम (२) दुर्दिन.
कदा (કદા) [सं.] (अ.) – (१) केव्हा (२) कधीकाळी.
–च (अ.) – कदाचित् (२) न जाणों.
–पि (अ.) – कधीही, मुळीच. (नकारवाचक वाक्यांत उपयोग)
कदागरो (કદાગરો) (पु.) – (१) तंटा (२) अदावत, डंख.
कदावर (કદાવર) (वि.) – (१) धिप्पाड (२) मजबूत.
कदासण (કદાસણ) (स्त्री) – कैदाशीण, भांडखोर स्त्री.
कदी (કદી) (अ.) – (१) कधीही, केव्हाही (२) कधी कधी
–क (अ.) – क्वचितच.
–कदी (अ.) – कधी कधी.
कदीम(-मी) (કદીમ-મી) (वि.) – जुने, प्राचीन.
कदीमदी (કદીમદી) (अ.) – चुकून केव्हातरी, कधीमधी
कदीर (કદીર) (वि.) – सर्वशक्तिमान
कदुवा (કદુવા) (स्त्री.) – शाप
कदूरत (કદૂરત) [अ.] (स्त्री.) – (१) गढूळपणा, मलिनता (२) अस्वस्थपणा (३) शंका.
कद्दू (पु.) – (१) दुध्या, दुधीभोपळा (२) आखूड, जाड आणि मजबूत असा लाकडी दंडा. (३) धुण्याचे धोपटणे
कद्रूप (-पुं) (કદ્રૂપ-પું) (वि.) – कुरूप.
कधान (કધાન) (न.) – (१) हलक्या जातीचे धान्य (२) बिघडलेले धान्य.
कधोटुं,-ण (કધોટું-ણુ) (वि.) – किती धुतले तरी स्वच्छ न होणारे.
कनक (કણક) [सं.] (न.) – (१) सोने (२) धन (३) धत्तुरा.
–वर्णुं (वि.) – सोन्याच्या वर्णाचे.
कनकवी (કનકવી) (स्त्री.) – लहान पतंग.
–वो (पु.) – मोठा पतंग.
–वो अपाववो, -मुकाववो – पतंगाला उडते करण्याकरिता दुसऱ्याने त्याला दूर घेऊन जाऊन वर सोडणे.
–वो चगाववो – पतंग उडवणे.
कनजर (કનજર) (स्त्री.) – कुदृष्टि.
कनडवुं (કનડવું) (सं. क्रि.) – नाडणे, त्रास देणे.
कनडगत (કનડગત) (स्त्री.) – नाडणूक.
कनडाट (કનડાટ) (पु.) – नाडणे.
कनवा,-र (કનવા,-ર) (स्त्री.) – पर्वा, चिंता.

कन(-ना)स्तर (કનસ્તર) (न.) – (१) विच्याच्या बेटांची किंवा गवताची टोपली किंवा करंडी (२) जुळी-डी (द्रोणांची) (३) टिनच्या पत्र्याचा डबा.
कने (કને) (सं.) – कडे.
कनेरा (કનેરા) (स्त्री.) – (१) वेश्या (२) हत्तीण.
कनेरी (કનેરી) (स्त्री.) – (१) कण्हेर, तांदळाची कांजी (२) कोर, किनार (३) कंगोरा (४) खारी पुरी.
–रुं (न. व अ.) – किनार, कोर (२) (अ.) कडे, पाशी.
कनेवाळियो (કનેવાળિયો) (पु.) – चोराचा बाहेर उभा राहिलेला साथीदार.
कनोचां (કનોચાં) (न. ब. व.) – कानांचे अगदी खाली लोंबणारे कातडे, चापा.
कन्या (કન્યા) (स्त्री.) – कुंवार मुलगी.
कन्या ऊतरवी – मुलीचे लग्न ठरणे.
–उतार (पु.) – लग्नव्यवहार.
–काळ (पु.) – (१) कुंवारपणाचा काळ (२) मुलीचे लग्न करण्याचा काळ.
–गत (न.) – स्त्रीधन.
–ग्रहण (न.) – मुलीशी लग्न करणे.
–दायो (पु.) – देज, स्त्रीधन
–पुत्र (पु.) – (१) कुमारी कन्येला झालेला मुलगा (२) भाचा.
–राशि (वि.) – (१) कन्यारास (२) बायल्या.
कन्याळुं (કન્યાળું) (न.) – नदीच्या किंवा तलावाच्या काठी काढलेला झरा.
कंतरेह (કંતરેહ) (पु.) – बेबनाव, बेकी.
कंताई,-मणी (કંતાઈ, કંતામણી) (स्त्री.), -मण (न.) – कातण्याची मजुरी.
कंतान (કંતાન) (न.) – (१) तागाचा कपडा (२) गोणपाट.
कंतारी (કંતારી) (पु.) – लेथावर खरादण्याचे-कातण्याचे काम करणारा.
कंतावुं (કંતાવું) (स. क्रि.) – (१) कातले जाणे (२) सुकणे बारीक होणे (३) कमी होणे.
कंथ-त (કંથ-ત) (पु.) – (१) कान्त, प्रियकर (२) पती, भर्ता.
कंथवो (કંથવો) (पु.) – (१) कंथाधारी, बैरागी, बावा. (२) अत्यंत निर्धन मनुष्य.
कंथा (કંથા) [सं.] (स्त्री.) – (१) चिंध्याचे बनविलेले वस्त्र, गोधडी.
–धारी (पु.) – गोधडेबावा, साधु, योगी.
कंदर (કંદર) (न.), -रा (स्त्री.) – गुहा, पहाडातील पोकळ जागा.
कंदो (કંદો) (पु.) – बंदुकीचा दस्ता.
कंदोई (કંદોઈ) (पु.) – हलवाई, मिठाई बनविणारा व विकणारा मनुष्य.
–यण (स्त्री.) – हलवायाची बायको.
कंदोरी (કંદોરી) (स्त्री.) – कमरेचा बारीक दोरा.
–रो (पु.) – (१) कमरेत घालण्याचा गोफाचा दोरा किंवा सोन्यारुप्याची साखळी (२) भिंतीत बांधलेली विटांची किनार. (३) जाड रेघ.
–राबंध (वि.) – कंदोरा घालणाऱ्यापुरते म्हणजे पुरुषापुरते (निमंत्रण).
कंध (કંધ) (स्त्री.) – (१) खांदा (२) (पशूंची) खांद, मान.
कंधर,-रा (કંધર-રા) [सं.] (स्त्री.) – मान, गळा.
कंधोडुं (કંધોડું) (न.) – नांगरटीसाठी विशिष्ट शर्तीवर ढोर भाड्याने ठेवणे.
कंधोतर (કંધોતર) (पु.) – ज्येष्ठ पुत्र, युवराज (मागून आपल्या खांद्यावर जबाबदारी घेणारा)
कंधोलुं (કંધોલું) (न.) – खांदा (२) खांद, मान.
कप (કપ) (पु.) – तोडा (तोफ उडविण्यासाठी लावतात तो), पलिता.
कपची (કપચી) (स्त्री.) – (१) खडी (२) दगड फोडताना पडणारा तुकडा.
कपटकोट (કપટકોટ) (पु.) – ढोंगाचा पडदा.
–निंदा (स्त्री.) – वरकरणी निंदा, फसविण्याकरिता केलेली एखाद्याची निंदा.
–बाजी (स्त्री.) – (१) कपटीपणा (२) कपटाचे जाळे.
कपडछाण (કપડછાણ) (वि.) – (१) वस्त्रगाळ (२) (न.) कपड्यातून चाळून घेणे.
कपडमट्टी (કપડમટ્ટી) (स्त्री.) – हवाबंद करण्यकरिता कपडा बांधून वर मातीचे लिंपण करणे.
कपडुं (કપડું) (न.) – (१) कापड, (२) नेसण्याचे वस्त्र.
कपतरुं(-ळुं) (કપતરું-ળું) (न.) – (१) साल, (२) फाळ, उभा जाड तुकडा.
कपरुं (કપરું) (वि.) – (१) अवघड, कठीण. (२) कडक स्वभावाचे (३) बनेल.
कपरोड (કપરોડ) (स्त्री.) – (१) बीळ, ढोल (झाड, डोंगर, जमीन इ. त पडणारी),
कपाट (કપાટ) (सं.) (न.) – (१) दार. (२) कपाट.
कपाण (કપાણ) (न.) (१) अति उष्ण वाऱ्याचा - लूचा - परिणाम (२) कापणी,
कपाशि(-सि)युं (કપાશિ-સિ-યું) (वि.) – ज्यात कपाशीचे पीक होते असे (शेत).
–यो (पुं.) – (१) सरकी (२) पिकलेल्या करटातून वगैरे निघणारा गाठीसारखा दाणा.

कपाशी(-सी) (કપાશી-સી) (स्त्री.)–घट्टा (पायाचा).
कपास (કપાસ) (पु.)–(१) कापसाचे झाड (२) कापूस.
कपाळ कूटवुं–(१) (शोकाच्या आवेगात) कपाळावर हात मारून घेणे, (२) अतिशय डोकेफोड करणे, (३) हताश होऊन कपाळावर हात बडवून घेणे.
–धोई आववुं–लायक होणे, विधात्याचा लेख पुसून टाकणे.
–फूटवुं–दुर्दैव ओढवणे, दीर्घकाळच्या आशा धुळीस मिळणे.
–ळे कुंकू–लक्ष्मी-संपत्ती, यश.
–ळे काजळ-ळे मेशनो चौंल्लो–अपयश.
–ळे चोडवुं–तिरस्काराने देणे, तोंडावर फेकणे.
–ळे चोटवुं–कपाळी येणे.
–ळे डाम देवो–काहीच न देणे.
–ळे हाथ देवो–खिन्न, निराश होणे.
–कूट (स्त्री.)–डोकेफोड.
–कूटियु–कूटुं (वि.)–(१) कटकट करणारे (२) अतिशय डोकेफोड करायला लावणारे.
–कूटो (पु)–डोकेफोड.
कपूत (કપૂત) (पु.)–नावाला कालिमा लावणारा-वाईट पुत्र.
कपूर (કપૂર) (न.)–कापूर.
–नुं वैतरुं (न)–आनंददायक कामकाज.
कपूरे कोगळा करवा–सुखवैभव भोगणे.
कपूरियां (કપૂરિયાં) (न. ब. व.)–कैरीच्या लांब फोडी, फाकी
कपूरी (કપૂરી) (वि.)–(१) कापरासारखे शुभ्र (२) त्या नावाच्या जातीचे नागवेली पान.
कपेचुं (કપેચું) (वि.)–गुंतागुंतीचे, अवघड, पेचाचे.
कपोटी (કપોટી) (स्त्री.)-टुं (न.)–(१) भाकरी किंवा रोटीवरचा पापड. (२) पातळ साल, (३) पातळ थर.
कप्पर (કપ્પર) (स्त्री.)–(१) कडा. (२) (वि.) अवघड.
कफ (કફ) (पु.)–(१) कफ, श्लेष्मा (२) खोकला (३) बडका (४) चकमकीतून पडणारी ठिणगी घेणारा रू.
कफलात (કફલાત) (स्त्री.)–चुन्याची गार.
कफा (કફા) (वि.)–खप्पा, नाराज.
–मरजी (स्त्री)–नाराजी, खप्पामर्जी.
कफात (કફાત) (स्त्रि.)–(१) मुसलमानी धर्मविधीप्रमाणे प्रायश्चित्त (२) नुकसान (३) झगडा, तंटा.
कफोडुं (કફોડું) (वि.)–(१) विषम, विपरीत, विचित्र. (२) बेडौल, कुरूप (३) योग्य संधी नसलेले.
कबज (કબજ) (वि.)–(१) कबजात असलेले (२) बद्धकोष्ठ असलेले.
कबजागिरो (કબજાગિરો) (पुं.)–मिळकत तारण म्हणून ठेवून त्यावर व्याजाने पैसे काढणे.
कबजान (કબજાન) (पुं.)–कबजा, हवाला.
कबजिय(-या)त (કબજિય-યા-ત) (स्त्री.)–(१) अटकाव (२) मलावरोध, बद्धकोष्ठ.
कबजेदार (કબજેદાર) (वि.)–कबजा असणारा-री-रे.
कबजो (કબજો) (पुं.)–(१) ताबा, हवाला, भोगवटा (२) दडपण, पकड (३) बाह्या नसलेले किंवा आखूड बाह्यांचे कुडते. (४) चोळी.
–करबो–ताब्यात घेणे.
–मेळववो,-लेवो–कायदेशीर रीतीने भोगवटा मिळविणे.
कबड (કબડ) (वि.)–(१) मूर्ख, ढ, गावढळ, (२) (न.) लहानशी भंडारी, कोनाडा.
कबडवुं (કબડવું) (स. क्रि.)–छळणे, नाडणे.
कबडावुं (કબડાવું) (स. क्रि.)–आजारी पडणे.
कबरी (કબરી) (सं.) (स्त्री.)–वेणी.
कबंध (કબંધ) (सं.) (पु. न.)–(१) डोके नसलेले शरीर, नुसते धड (२) राहु.
कबा (કબા) (अ.) (स्त्री.)–(अमीराचा) लांबलचक झगा.
कबाजी (કબાજી) (स्त्री.)–उलट धंदा, मूर्खपणाचे कृत्य.
कबाट (કબાટ) (न.)–कपाट.
कबाड (કબાડ) (वि.)–(१) कुरूप, खराब. (२) दुष्ट (३) (पु.) गंजी (४) (न.) इमारती लाकूड.
–कठ (स्त्री.)–काबाडकष्ट.
–डियुं (वि.)–लठ्ठ आणि शक्तिमान.
–डी (वि.)–(१) इमारती लाकूड करणारा (२) (पु.) तशा लाकडाचा व्यापारी. (३) लाकूडतोड्या.
–डुं (वि.)–(१) कुरूप, (२) दुष्ट नष्ट, व्यभिचारी (३) (न.) दुष्ट किंवा व्यभिचाराचे काम.
कबालो (કબાલો) [अ.] (पु.)–करार, बोली, (२) वस्तूच्या बदली दुसरी वस्तू देणे. (३) वायद्याने पैसे देण्याच्या कराराने केलेली खरेदी.
कबी (કબી) (अ.)–कधीतरी
कबीर (કબીર) [अ.] (वि.)–(१) महान (२) (पु.) भाट, कवी
–रो (पु.)–कबीरपंथी लोकांचे मोठ्या तोंडाचे भिक्षापात्र, कटोरा.
कबीलदार (કબીલદાર) (वि.)–कुटुंबवत्सल.
कबीलो (કબીલો) [अ.] (पु.) (१) बायकामुले. (२) कुटुंब.
कबुलाववुं (કબુલાવવું) (अ. क्रि.)–कबूल करायला लावणे, कबूल करून घेणे.
कबुद्धि, कबूध (કબુદ્ધિ, કબૂધ) (स्त्री.)–कुबुद्धी
कबुधियुं (કબુધિયું) (वि.)–कुबुद्धीचे.
कबूल (કબૂલ) [अ.] (वि.)–मान्य, मंजूर.

–थवुं, -राखवुं – कबूल करणे, मान्य करणे.
–णी (स्त्री.) – कबुली.
कबूल(-ला)त (કબૂલાત) (स्त्री.) – कबुली.
–आपवी, -करवी – (१) कबूल करणे (२) कबुलायत करून देणे.
–मागवी – कबूल आहे का ते विचारणे.
–लेवी – कबुली मिळविणे.
–नामुं – पत्र (न.) – कबुलायत, करारनामा.
कबूलवुं (કબૂલવું) (स. क्रि.) – कबूल करणे.
कबूली (કબૂલી) [अ.] (स्त्री.) – चण्याच्या डाळीची खिचडी.
कबेलुं (કબેલું) (न.) – (१) काळे मोठे कौल (२) खापर.
कबोल (કબોલ) (पु.) – दुर्वचन.
कबा (કબા) (पु.) – जरीचा पायघोळ अंगरखा.
कभाव (-वो) (કભાવ-વો) (पु.) – अप्रीती, तिरस्कार, उबग.
कभोडुं (કભોડું) (वि.) – किती धुतले तरी धुतले न जाण्याइतके घाणेरडे.
कम (કમ) [फा.] (वि.) – (१) कमी (२) वाईट.
–अक्कल (वि.) – (१) कमी बुद्धीचे, मूर्ख. (२) (स्त्री.) कमी बुद्धी.
–असल (वि.) – कमअस्सल, हलक्या घराण्याचे, रखेलीच्या पोटचे.
–आवड,-त (स्त्री.) – कमी गम्य किंवा कुशलता.
–कदर (१) (वि.) – कदर नसलेले (२) (स्त्री.) कमी कदर.
–कौवत (वि.) – कमकुवत, दुर्बळ.
–कौवती (स्त्री.) – दुर्बळपणा.
–खर्च(-खरच) (पु.) – कमी खर्च.
–खर्चा(-खरचा)ळ (वि.) – कमी खर्चाळ.
–जवां(-बान) (वि.) – (१) मितभाषी (२) सबबी न सांगता हुकूम मानणारे (३) तोतरे (४) अपशब्द बोलणारे (५) (स्त्री.) शिवी, अपशब्द.
–जात (वि.) – पाहा 'कम अस्सल.'
–जादे (वि.) – कमीजास्त.
–जोश(-स) (वि.) – (१) आवेश - उत्साहहीन (१) तेजोहीन.
–तर (वि.) – कमी प्रतीचे.
–तरीन (वि.) – सर्वांत कमी प्रतीचे.
–ताकात (वि.) – कमजोर.
–ताकाती (स्त्री.) – कमजोरी.
–ती (वि.) – कमी.
–तोल (वि.) – (१) वजन करताना कमी वजनाचे. (२) ज्याचा जास्त भार – वजन न पडेल असे.
–नजर (स्त्री.) – अवकृपा.
–नसीब (वि.) (१) अभागी. (२) (न.) दुर्भाग्य.
–नसीबी (स्त्री.) – दुर्भाग्य.
–फुरसदी (वि.) – कमी फुरसत असलेले.
–फुरसदी (स्त्री.) – फुरसत कमी असणे.
–बख्त(-खत) (वि.) – (१) कमनशिबी (२) लुच्चा, बदमाष.
–बख्ती(-खती) (स्त्री.) – (१) कमनशिबी (२) बदमाषी, लुच्चेगिरी.
–बेश (वि.) – कमीजास्त
–समज (१) (वि.) कमी समज असणारे (२) (स्त्री.) कमी समज.
कमकमवुं (કમકમવું) (अ. क्रि.) – थरथर कापणे.
कमकमाट (કમકમાટ) (पुं.), –टी (स्त्री.) – (१) थरथराट (२) जुगुप्सा. (३) जुलूम, छळ.
कमकमां (કમકમાં) (नं. ब. व.) – कंप.
–आववां-खावां-छूटवां – कंप सुटणे.
कमकमी (કમકમી) (स्त्री.) – (१) कंप (२) घृणा.
कमखो (કમખો) – कपडा, काचोळी.
कमची (કમચી) [तुर्की] (स्त्री) – (१) चाबूक, कोरडा. (२) चाबकाची दोरी.
कमजरे (કમજરે) (अ.) – व्यर्थ, बरबाद.
कमठाडुं (કમઠાડું) (न.) – चिव्याचे वेळ, पट्टी.
कमठाण (કમઠાણ) (न.) – (१) मोठा परिवार (२) घरप्रपंचाचें सामानसुमान.
कमठायो (કમઠાયો) (पुं.) – बांधकामाचा चांगला अनुभव असलेला मेस्त्री.
कमठाळ (કમઠાળ) (स्त्री.) – फोडलेले लाकूड, फोडलेल्या लाकडाचा फाळ.
कमणवुं (કમણવું) (अ. क्रि.) – (१) दिलगीर होणे, मनात कुढणे, (२) हलके हलके रडणे.
कमत (કમત) (स्त्री.) – कुमति, कुबुद्धी.
–तियुं (वि.) – कुबुद्धी असलेले.
कमन (કમન) (न.) – अप्रीती.
कमर (કમર) [फा.] (स्त्री.) – कंबर.
–कसवी, -बांधवी – कंबर कसणे.
–भागवी, -तूटवी – हताश होणे, वेहिंमत होणे.
–तोडवी, -बेसवी – (१) खूप कष्ट करणे, दुसरा बेहिंमत होईल असे काम करणे.
–पर कांकरो मूकीने – मानेवर खडा ठेवून.
–कस (वि.) – (१) जोरात काम करणारे. (२) (पु.) लढवैया, वीरपुरुष. (३) (न.) कंबरेला मजबुती आणणारे एक औषध.

–तूट-तोड (वि.)–कंबर मोडून टाकील इतके कठीण.
–नुं ढीलुं (वि.)–(१) ढिल्या कंबरेचे, दुर्बळ.
(२) बेहिंमत.
–मां जोर (पु.)–ताकद, हिंमत.
–पटी(-ट्टी) (स्त्री.)–कंबरेची किंवा कोणत्याही वस्तूच्या मध्यभागी बांधण्याची पट्टी.
–बंध (पु.)–(१) कंबरपट्टा (२) (वि). कंबर कसून सज्ज, सावध, तत्पर.
–वा (पु.)–कंबर धरणारा वात.
कमळो (કમળો) (पु.)–कावीळ.
कमंडळ (કમંડળ) (न.)–(१) कमंडलु (२) वाढण्याचे एक पात्र.
कमाउ (કમાઉ) (वि.)–कमावणारे.
कमाचण (કમાચણ) (स्त्री.)–कामाचारिणी, छिनाल स्त्री, वेश्या.
कमाड (કમાડ) (न.)–दार, कवाड.
–देवुं, -वासवुं–दार बंद करणे.
–भागवां–येरझारा करणे, हेलपाटे मारणे.
(वसुली इ. करण्याकरिता).
कमाडुं (કમાડું) (न.)–आळ्यात पाणी यावे म्हणून किंवा बंद व्हावे म्हणून केलेली पाळ.
कमाणी (કમાણી) (स्त्री)–कमाई
–तल (वि.)–कमाविण्याजोगा, कमाविणारा.
कमान (કમાન) [फा.] (स्त्री.)–(१) कमान (२) तीरकमठा, धनुष्य. (३) 'स्प्रिंग'.
–काढवी–कमानीचा आकार देणे.
–चडाववी–धनुष्य वाकवून दोरी चढविणे.
–छटकवी–(१) स्प्रिंग निसटणे (२) (लाक्ष.) राग येणे.
–नाखवी, -बेसाडवी–स्प्रिंग बसविणे.
–कांटो (पु.)–स्प्रिंगचा ताजवा–काटा.
–गर (पु.)–(१) कमान रचणारा-बांधणारा कारागीर.
(२) चितारी (३) हाडे बसविणारा वैद्य.
–दार (वि.)–अर्धगोलाकार.
कमाली(-लि)यो (કમાલિયો) (पु.)–(१) हिजडा (२) (लाक्ष.) पुरुषी स्त्री.
कमारग (કમારગ) (पु.)–कुमार्ग.
कमावतर (કમાવતર) (न. ब. व.)–कुमाता-पिता, मुलाचे अहित करणारे आईबाप.
कमाववुं (કમાવવું) (स. क्रि.)–(१) (कातडे) कमावणे.
(२) 'कमावुं'चे प्रयोजक, कमाई करायला लावणे.
कमावुं (કમાવું) (स. क्रि.)–कमाविणे, मिळकत करणे.
कमी (કમી)–(१) (वि.) कमी (२) उणे, अपुरे
(३) [फा.] (स्त्री.) कमतरता, उणीव.
–करवुं–(१) रद्द करणे (२) बडतर्फ करणे.
कमीन–(કમીન) [फा.] (वि.)–(१) नीच, हलक्या मनाचे.
(२) घाणेरड्या मनाचे, कपटी.
–ना (स्त्री.)–कमीपणा, कमतरता, उणीव.
–नुं (वि.)–कंगाल, पामर, हलके.
कमुरत (કમુરત) (न.)–अशुभ मुहूर्त, अयोग्य काळ.
–तां (न. ब. व.)–अशुभ मुहूर्त असलेले दिवस.
कमूळ (કમૂળ) (वि.)–(१) वाईट मूळ असलेले,
(२) कुळाला बट्टा लावणारे.
कमोत (કમોત) (न.)–अस्वाभाविक मरण.
–तियुं (वि.)–(१) अस्वाभाविक मरण आलेले
(२) अस्वाभाविक मरण येणारे (३) (लाक्ष.) साहसी.
कमोद (કમોદ) (स्त्री.)–एक उंची प्रकारचे भात.
–आपवी–हाग्या मार देणे.
–डो (पु.)–कमोदहून जरा हलक्या प्रकारचे भात.
–दियुं (वि.)–(१) कमोद भात विकणारे
(२) (लाक्ष.) सुगंधी.
कमोसम (કમોસમ) (स्त्री.)–अयोग्य मोसम, अयोग्य काळ.
कम्मर (કમ્મર) (स्त्री.)–कंबर.
कंपवा, -वायु (કંપવા, કંપવાયુ) (पु.)–ज्या रोगामुळे शरीर किंवा अवयव कापतो असा वातरोग.
कंपवुं (કંપવું) (स. क्रि.)–(१) कापणे, थरथरणे
(२) भिणे, डरणे.
कंपाण (કંપાણ) (स्त्री.)–एक प्रकारचा ताजवा.
–णी (पु.)–'कंपाण'वर तोलण्या–जोखण्याचा धंदा करणारा मनुष्य, मापाडी
कंपारी (કંપારી) (स्त्री.)–रो (पु.)–(१) थरथराट
(२) घृणा, उबग.
–आववी, -छूटवी, -वछूटवी–कंप किंवा घृणा उत्पन्न होणे.
कंपो (કંપો) (पु.)–पडाव, छावणी, 'कॅंप'.
कंबल (કંબલ) [सं.] (पु.)–कांबळे.
कंबा (કંબા) (स्त्री.)–(१) चिव्याची पट्टी
(२) सुताराची फूटपट्टी.
कंबु (કંબુ) [सं.] (पु.)–(१) शंख (२) शंखाची बांगडी
(३) दहा लाख ही संख्या.
कंबू (કંબૂ) [सं.] (वि.)–चोरटे, लुच्चे.
कंसार (કંસાર) (पु.)–शिरा, सांजा.
–चोळवो–(१) शिऱ्यात तूप मिसळणे
(२) तूप–शिऱ्याची मेजवानी असणे.
कंसारो (કંસારો) (पु.)–कासार
–रण (स्त्री.)–कासारीण.

कयडो (કયડો) (पु.) – (१) पतंगाची मधली जाड काडी. (२) बोटात घालण्याचा सोन्या - रुप्याचा सल्ला - आंगठी. (३) काढा.

कयडुं (કયડું) (न.) – आजाऱ्याला किंवा बाळंतिणीला देण्याची एक कांजी-राब.

कयुं (કયું) (सर्व.) – कोणते (प्रश्ना.)

कये मोढे (કયે મોઢે) – कोणत्या तोंडाने.

कर (કર) (पु.) – (१) हात (२) कर, सारा, जकात (३) किरण (४) सोंड.

– **घालवो, - नाखवो, - बेसाडवो, - ठोकवो** – कर बसविणे.

– **भाग** (पु.) – कररूपाने सरकारचा भाग.

– **माळा** (स्त्री.) – जपमाळा.

करकटियो (કરકટિયો) (पु.) – चिलखत घातलेला.

करकटी (કરકટી) (स्त्री.) – तिरडी.

करकर (કરકર) (स्त्री.) – (१) बारीक खर (२) द्वेष, डाव (मनातला).

करकरियावर (કરકરિયાવર) (पु.) – मुलीच्या लग्नाच्या वेळी केलेला देण्याघेण्याचा ठराव.

करकसर (કરકસર) (स्त्री.) – काटकसर.

– **रियुं** (न.) – काटकसर करणारे.

करकाटियुं (કરકાટિયું) (वि.) – अस्थिपंजर, हाडकुळे.

करकोचली (કરકોચલી) (स्त्री.) – सुरकुती.

करकोलवुं (કરકોલવું) (स. क्रि.) – कुरतडून खाणे.

करख (કરખ) (पु.) – (१) दुःख, शोक (२) ओढ धस्ती.

करगरवुं (કરગરવું) (अ. क्रि.) – आजीजी करणे.

करगराट (કરગરાટ) (पु., स्त्री.) – आजीजी.

करगस (કરગસ) (स्त्री.) – (१) खर, रेतकण, बारीक खडे. (२) अगदी लहान पातळ तुकडा.

करच (કરચ) (स्त्री.) – अगदी लहान पातळ तुकडा, खाप.

करच(-चो)ली(-ळी) (કરચ-ચો-લી-ળી) (स्त्री.) – सुरकुती.

करचाववुं (કરચાવવું) (स. क्रि.) – चिडविणे, खिजविणे.

करचावुं (કરચાવું) (अ. क्रि.) – (साफ हजामत न केल्यामुळे डोक्यावर बारीक मोठ्या केसांचे) पट्टे पडल्यासारखे होणे.

करचो (કરચો) (पु.) – (१) सफाईने हजामत न केल्यामुळे केसांचे राहिलेले खुंट (२) खेड्यातला अडाणी माणूस.

करज (કરજ) (न.) – कर्ज, ऋण.

– **जी** (वि.) – देणेकरी.

करड (કરડ) (स्त्री.) – (१) दंश (२) चावणे (३) खाज.

करडकणुं (કરડકણું) (वि.) – चावरे.

करडवुं (કરડવું) (स. क्रि.) – चावणे, दंश करणे.

करडाकी(-गी) (કરડાકી-ગી) (स्त्री.) – (१) (वाणीची) वक्रता, व्यंगवचन, मर्मभेदी बोल, (२) फाकडेपणा, (३) कडकपणा.

करडुं (કરડું) (वि.) – (१) करडे (२) कठोर, निर्दय (३) थोडेसे कडू, अरुचिकारक.

करडो (કરડો) (पु.) – पीळ असलेली सोन्यारुप्याची आंगठी.

करणाट (કરણાટ) (न.) – कानाच्या आकाराचे एक वाद्य.

करतब (કરતબ) (न.) – कर्तव्य, कार्य (२) जादू.

करतार (કરતાર) (पु.) – कर्ता.

करतां (કરતાં) (अ.) – पेक्षा.

करतुं - कारवतुं (કારતું - કરવતું) (वि.) – कर्ते, करविणारे, मुख्य पुढारी, कारभारी.

करतूक(-त) (કરતૂક-ત) न (१) कृत्य, करणी (२) वर्तणूक (वाईट).

करप(-ब) (કરપ-બ) (पु.) – दाब, धाक, अंकुर.

– **बेसाडवो** – धाक बसविणे.

– **राखवो** – जरब ठेवणे,

करपत्र (કરપત્ર) [सं.] (न.) – (१) करवत (२) जळक्रीडा.

करपलुं (કરપલું) (न.) – वेंघ किंवा कव.

करपवुं (કરપવું) (स. क्रि.) – कुरतडणे.

करपी (કરપી) (स्त्री.) – खुरपे.

करपी (वि.) – कृपण, कंजूष.

करपीण (કરપીણ) (वि.) – क्रूर, निर्दय.

करपो (કરપો) (पु.) – शेतात पाखरे उडविण्याकरिता बांधलेला माचा.

करबडी (કરબડી) (स्त्री.) – (१) खुरपे (२) पक्ष्यांना दाणे टिपण्यासाठी ठेवलेले शिंके.

करबदरवत (કરબદરવત્) [सं.] – हातावरील बोराइतके स्पष्ट, हस्तामलकवत्.

करबवुं (કરબવું) (स. क्रि.) – भांगलणे, खुरपे फिरवून तण काढणे.

करम (કરમ) (न.) – (१) कर्म, कृत्य (२) कुकर्म, क्रूर कर्म (३) नशीब.

– **उघडवुं** – नशीब उघडणे, चांगला योग जमून येणे.

– **फूटवुं** – दुर्दैव ओढवणे.

– **ना काळा डाघ** – फुटके नशीब.

– **ना भोग** (पु. ब. व.) – मागल्या कर्मांची फळे.

– **नुं आगळ** (वि.) – (१) भाग्यशाली (२) (लाक्ष.) कमनशिबी.

– **नुं बळियुं** (वि.) – नशीबवान.

– **नुं फूटलुं** (वि.) – अभागी.

–बांधवा–पुढच्या जन्मी (वाईट) फळे भोगावी लागण्याजोगी कामे करणे.

–कठण ने काया सुंवाळी–कष्ट काबाडच्याचे अन् शरीर राजाचे, नशिबी राबणूक न् काया कोवळी.

–कूट (स्त्री.)–डोकेफोड, काथ्याकूट.

–वेरो (पु.)–(१) डोईकर (२) नशिबांत लिहिलेली वेठ.

करमाधर्मी (-धरमी) (ક૨માધર્મી) (वि.)–जे कर्मधर्म (नशीब) असेल ते अनुसरणारे–भोगणारे.

करमाळुं (ક૨માળું) (वि.)–कर्मनिष्ठ, कामसू.

करमी (ક૨મી) (वि.)–(१) भाग्यवान (२) धनाढ्य.

करम (ક૨મ) [अ.] (स्त्री.)–(१) उदारता (२) मेहेरबानी, कृपा.

–बक्षिस (स्त्री.)–(१) भाग्यशालीपणा (२) क्षमाशीलता (३) उदारता.

–बख्शी (स्त्री.)–मेहेरबानी करणे.

करम(-मियो) (पु.)–कृमी, जंत.

करमकल्लो (ક૨મકલ્લો) [फा.] (पु.)–कोबी.

करमणवुं (ક૨મણવું) (अ. क्रि.)–कष्टी होणे, आतल्या आत रडणे.

करमावुं (ક૨માવું) (अ. क्रि.)–कोमेजणे.

करमो (ક૨મો) (पु.)–दही व मीठजिरे टाकलेला भाताचा नैवेद्य (देवीचा).

करमोड (ક૨મોડ) (स्त्री.)–लचक.

–खावी–लचक भरणे.

करमोड(-डियो) (पु.)–गुरांचा एक रोग.

करमोडवुं (स. क्रि.) (१) वाकविणे, वळ देणे (२) प्रवाही द्रवाशी थोडेसे घोळून मिसळणे.

करमोडावुं (अ. क्रि.)–लचकणे, वळणे, वाकणे.

करमो(-व)वुं (ક૨મોવું) (स. क्रि.)–प्रवाही द्रव्याशी मिसळणे.

करल (ક૨લ) (न.)–(१) कवठीचे झाड (२) चिकणमाती.

करवडुं (ક૨વડું) (न.)–नाळके.

–डी (स्त्री.)–नाळके असलेली झारी.

–डो (पु.)–नाळके असलेला मोठा लोटा.

करवत (ક૨વત) (स्त्री. न.)–लाकूड कापण्याचे हत्यार, करवत.

–मेलाववुं, मुकाववुं (काशीमा)–पुढच्या जन्मीं इच्छिलेले मिळावे म्हणून करवतीने शरीर कापून प्राणत्याग करणे.

–तियो (पु.)–करवत्या, लाकडे कापून फळ्या काढून देण्याचा धंदा करणारा.

–ती (स्त्री.)–(१) लहान करवत. (२) एक प्रकारची घोडागाडी.

–ती दाव (पु.)–कुस्तीचा एक डाव.

करवरुं (ક૨વરું) (वि.)–(१) कमी पिकाचे (साल) (२) (न.) कमी प्रमाणावरचा दुष्काळ, अवर्षण.

करवालुं (ક૨વાલું) (न.)–तलवार.

करवुं (ક૨વું) (स. क्रि.)–करणे, आचरणे, बनविणे, योजणे, उत्पन्न करणे वगैरे.

–कारववुं (स. क्रि.)–(१) यथासांग सर्व करणे (२) क्रियाकर्म यथासांग करून मोकळे होणे.

करी जोवुं (કરીજોવું)–करून पाहणे, प्रयोग करणे, अजमावून पाहणे.

करवैयो (ક૨વૈયો) (पु.)–करण्याची माहिती असलेला, करणारा.

करशण (ક૨શણ) (न.)–(१) कणीस (२) आलेले पीक (३) शेती.

–णी (पु.)–खेडूत, शेतकरी.

करसफ (ક૨સફ) (स्त्री.)–शाईच्या दौतीला कागदाच्या कपट्याचे गुंडाळून केलेले बूच.

करसांठो (ક૨સાંઠો) (पु.)–तुराटीचा किंवा सरमाडाचा झाडू.

करंक (ક૨ંક) (पु. न.)–(१) अस्थिपंजर (२) (लाक्ष.) प्रेत, मुडदा.

करंजो (ક૨ંજો) (पु.)–कारंजा.

करंड,-क (ક૨ંડ-ક) [सं] (स्त्री.)–करंडा, करंडी.

–डिका (स्त्री.)–लहान करंडी.

–डियो (पु.)–करंडा.

करंदुं (ક૨ંદું) (वि.)–उद्योगी, सतत करीत राहणारे.

करा (ક૨ા) (पु. ब. व.)–गारा.

कराइयत (ક૨ાઇયત) (स्त्री.)–उबग, घृणा, तिटकारा.

कराई (ક૨ાઈ)(पु.)–(१) करवत्या (२) (स्त्री.) खोदण्याचे एक अवजार, ऐदाण.

कराड (ક૨ાડ) (पु.)–(१) कडा (२) उभा खडक.

–डी (स्त्री.) (१) दरड (२) सोनाराचे एक हत्यार.

कराडो (ક૨ાડો) (१) पाहा 'कराड' (२) उभ्या आडव्या लाकडावर करवतीने कापायचे लाकूड ठेवतात ते.

कराणी (ક૨ાણી) (पु.)–(१) जहाजाचा निरीक्षक, (२) (वि.) कर्तेसवर्ते, करू जाणणारे.

कराजी (ક૨ાજી) (स्त्री.)–नाखुषी, नाराजी.

करावीन (ક૨ાબીન) (स्त्री.)–एक लहान आखूड बंदूक.

करामण (ક૨ામણ) (न.)–मणी (स्त्री.) (१) करण्याची मजुरी (२) करायला देणे, करण्याचे माहीत असणे (३) जादू.

करार (ક૨ા૨) [अ.] (पु.)–(१) कबूलात, ठराव, करार (२) दुःखानें आलेली शांती.

–दाद (पु.)–(१) कबुलायत (२) तह करण्याचा अर्ज.

कराल(-ळ) (કરાલ-ળ) [सं.] (वि.) – (१) भयंकर, भयानक, (२) उग्र, तीव्र (३) उंच (४) (स्त्री.) काळी तुळस (५) (पु.) कस्तुरीमृग
– लिनी (स्त्री.) – (१) दुर्गेचे एक भयंकर स्वरूप. (२) भयंकर स्त्री.

कराळियो (કરાળિયો)
करोळियो } (पु.) – मातीची भांडी विकणारा, कुंभार.

करांजवुं (કરાંજવું) (अ. क्रि.) – कुंथणे (२) रेकत रेकत बोलणे.

करांटुं
करेंटु } (કરેંટું) (કરાંટું) (न.) – नुकत्याच व्यालेल्या गायी - म्हशीचा चीक.

करांठी (કરાંઠી) (स्त्री.) – तुराटी, सरमाड.

करियाणुं (કરિયાણું) (न.) – (१) किराण्याच्या दुकानात मिळणारे औषध, मसाला वगैरे किराणा सामान. (२) किराण्याचा धंदा.

करियावर (કરિયાવર) (पु.) – वराला देण्याचा हुंडा वगैरे

करी (કરી) (स्त्री.) – (१) पथ्य (२) काम न करण्याचा दिवस.
– पाळवी – पथ्य पाळणे.

करी(-ने) (अ.) – च्या मुळे, च्या कारणाने.

करीने (કરીને) (अ.) – म्हणून, नावाचा ('दशरथ करीने एक राजा हतो')

करीम (કરીમ) [अ.] (वि.) – दयाळू, उदार.

करुणालु-ळ(ळु) (કરુણાળુ) (वि.) – दयाळू.

करुणाश (કરુણાશ) (स्त्री.) – करुणपणा.

करूप (કરૂપ) (-पु.) (वि.) – कुरूप.

करेटुं(-ठुं) (કરેટું-ઠું) (न.) – नुकत्याच व्यालेल्या गायी - म्हशीचा चीक.

करेठी (કરેઠી) (स्त्री.) – रांगोळी.

करेडुं (કરેડું) (वि.) – बेचव.

करेडो (કરેડો) (पु.) – उभे चक्र असलेल्या चरख्याचा उभा खांब.

करेप (કરેપ) (पु.) – एक प्रकारचे रेशमी कापड किंवा साडी.

करेळी (કરેળી) (स्त्री.) – किंकाळी (२) संतापाची आच - झळ.

करो (કરો) (पु.) – घराची एका बाजूची भिंत.

करोट(-टि,-टी) (કરોટ) – खोपडी, कवटी.

करोठ (કરોઠ) (स्त्री.) – (१) शरीराची कुशी - बाजू. (२) नवस, व्रत.

करोठी (કરોઠી) (स्त्री.) – नवस, व्रत.

करोठुं (કરોઠું) (न.) – (१) परंपरा, चाल, रिवाज. (२) वाकडे लावणारे.

करोड (કરોડ) (स्त्री.) – (१) पाठीचा मणके असलेला उभा कणा, पाठ, पृष्ठवंश. (२) कोटी (संख्या)
– रज्जु (स्त्री.) – पाठीच्या मणक्यांमधून जाणारा मज्जातंतूंचा दोर.

करोयल (કરોયલ) (पु.) – (१) मोर. (२) (स्त्री.) कोकिळा.

करोळियो (કરોળિયો) (पु.) – (१) कोळी (२) त्वचेचा एक रोग (३) कुंभार.

कर्कटी (કર્કટી) (स्त्री.) – तिरडी.

कर्कर (કર્કર) [सं.] (वि.) – (१) कठीण (२) (पु.) हाडूक, कवटीच्या हाडाचा तुकडा.

कर्तरी (કર્તરી) [सं.] (स्त्री.) – कात्री.

कर्तार (કર્તાર) (पु.) – स्रष्टा, विधाता.

कर्पर (કર્પર) [सं.] (न.) – (१) खोपडी, कवटी (२) खापर.

कर्म (કર્મ) [सं.] (न.) – (१) काम, कार्य, क्रिया (२) प्रवृत्ती, धंदा (३) आचरण, नित्यकर्म (४) नशीब, पूर्वजन्मीचे कर्म (५) कर्तव्य (६) कुकर्म, पाप.
– बांधवां, - बंधावां – बरेवाईट फळ भोगावे लागेल अशी कर्मे करणे.
– ना भोग (पु. ब. व.) – दैवयोग, प्रारब्ध.
– नां काळां, - नां कुंडाळां (न. ब. व.) – विधिलिखित ('दुर्दैव' अर्थी).
– कर (वि.) – (१) कर्म करणारे (२) (पु.) काम करणारा मजूर.
– कडा(-डा) (वि.) – पायाळू (म्हणजे असा माणूस की, तो जेथे पाय ठेवील तेथे खणले असता सोन्यामोहोरांचा हंडा सापडेल).
– कार(-री) (पु.) – (१) मजूर (२) कारागीर (३) लोहार (४) बैल.
– कूट (स्त्री.) – कर्मकांडाची माथेफोड.
– चंडाळ (पु.) – दुराचारी, धर्मलंड मनुष्य.
– चोर (वि., पु.) कामचोर, अंगचोर.
– ठ (वि.) (१) आह्निक कर्मांचे कडक पालन करणारा (२) कर्मकुशल (३) बाह्य आचाराचा आग्रही.
– दोष (पु.) – (१) कर्म करण्यात चूक-दोष. (२) कर्माचा बुरा परिणाम. (३) पाप, दुर्गुण.
– न्यास (पु.) – सर्व कर्म ईश्वरसमर्पण करणे.
– भ्रष्ट (वि.) – कर्तव्यकर्मापासून च्युत-विन्मुख.
– मार्ग (वि. – कर्तव्य करून मोक्ष मिळविण्याचा मार्ग.
– रेखा (स्त्री.) – (१) भविष्यसूचक रेखा – अंदाज नशीब.
– वश (वि.) – नशिबाच्या आधीन.

–संजोग (पु.)–नशिबाचा योग.
–स्थान (न.)–कार्यालय, कामधंदा करण्याची जागा.
–हीण(-णुं) (वि.)–कमनशिबी, अभागी.
कर्मण्य (કર્મણ્ય) [सं.] (वि.)–(१) कुशल, वाकबगार (२) (न.) उद्योग, प्रवृत्ती.
–ता (स्त्री.)–वाकबगारी.
कर्मिष्ठ (કર્મિષ્ઠ) (वि.)–(१) कर्म करण्याची आवड असणारा-री-रे (२) कार्यकुशल.
कर्मी (કર્મી) (सं.)–(१) नशीबवान (२) उद्योगी.
कर्षक (કર્ષક) [सं.] (पु.)–शेतकरी.
कर्षण (કર્ષણ) [सं.] (न.)–(१) नांगरट, शेती. (२) ओढाताण (३) आकर्षण.
कर्षी (કર્ષી) (पु.)–शेतकरी.
कलको (કલકો) (पु.)–गलका, आरडाओरड.
कलखणुं (કલખણું) (वि.)–कुलक्षणी.
कलखापरी (કલખાપરી) (स्त्री.)–रो (पु.)–(१) जाळलेल्या मातीची एक औषधी (२) जस्ताचा एक क्षार.
कल(-ळ)जुग (કલ-ળ-જુગ) (पु.)–कलियुग.
कल(-ळ)ण (કલ-ળ-ણ) (न.)–दलदलीची जमीन.
कलदार (કલદાર) (वि.)–हुन्नरी, कलावंत.
कलप(-फ) (કલપ-ફ) (पु.)–केसांना लावण्याचा कलप.
कलपवुं (કલપવું) (अ. क्रि.)–(१) झटणे, (२) कल्पांत करणे, रडणे (३) (स. क्रि.) साध्य करणे.
कलबल (કલબલ) (स्त्री.)–किलबिल.
कलम (કલમ) (स्त्री.)–(१) लेखणी (२) सही (३) चित्रकाराची कुंचली (४) (झाडाचे) कलम. (५) लिखाणातील एक एक मुद्द्याचा क्रमाने येणारा भाग ('कलम ७') (६) करारातील अट (७) (लाक्ष.) भाषा किंवा लिपी.
–**कपावी**–(१) अब्रु जाणे (२) बडतर्फ होणे.
–**करवी**–(१) झाडावर कलम करणे. (२) कलम जमिनीत लावणे.
–**करवुं**–कापून टाकणे, काप काढणे.
–**कापवी**–(१) लेखणीचा काप काढणे. (२) बडतर्फ करणे.
–**घडवी**–तासून लेखणी तयार करणे.
–**चालवी-चलाववी**–अस्खलित लिहीत जाणे, लिहिणे.
–**रोपवी**–कलम केलेली डहाळी जमिनीत लावणे.
–**लागवी**–(कायद्याचे अमुक कलम) लागू होणे, त्याप्रमाणे काम चालणे.
–**कश** [फा.] (वि.)–(१) लेखणी चालवू जाणणारा (२) (पु.) लिहिण्याचा धंदा करणारा, (३) लेखक, (४) मुत्सद्दी.
–**कशी** (स्त्री.)–लेखणी सुरेख वापरणे, सुंदर मोत्यासारख्या अक्षरांनी लिहिणे.
–**कसाई** (पु.)–बेछूट-निर्दय लेखक.
–**चोर** (वि.)–गुप्त लिहिणारा, चोरून लिहिणारा.
–**तराश** [फा.] (पु.)–(१) लेखणी करण्याचा चाकू, (२) लेखणी बनविणारा मनुष्य.
–**त्रांस** (वि.)–लेखणी प्रमाणे तिरके.
–**दान(-नियुं)** (न.)–लेखण्या ठेवण्याची नळी-पेटी.
–**बंदी** (स्त्री.)–(१) कलमवार परिच्छेद पाडून लिहिलेले मुद्देसूद लिखाण (२) जप्ती (३) जप्त केलेल्या वस्तूंची यादी (४) एखाद्या भागाची व्यवस्था किंवा कामकाजाचे धोरण दाखविणारा तपशील (५) करार, शर्ती.
–**बाज** (वि.)–लेखणीबहाद्दर.
कलमी (કલમી) (पु.)–(१) तांदळाची एक जात. (२) कलम करून वाढविलेले.
कलमी,–न (स्त्री.)–गलबताची डोलकाठी.
कलमे शरीफ / कलामे शरीफ (કલમે શરીફ) } (पु.)–कुराण.
कलमो (કલમો) (पु.)–कलमा, कुराणाचे मूळ सूत्र-फर्मान, इस्लामाचे दीक्षावाक्य.
–**पढवो**–विधीप्रमाणे कलमा पढून मुसलमान होणे.
कलशेळ (કલશેળ) (पु.)–(१) गदारोळ, कलकलाट (२) कलरव, अनेक प्रकारचे मधुर आवाज.
कलववुं (કલવવું) (स. क्रि.)–खिजविणे, चिडविणे.
कलवार (કલવાર) (स्त्री.)–दुधी-पांढरी-सुपारी.
कलवो (કલવો) (पु.)–घास, कवळ.
कलशोर (કલશોર) (पु.)–कलरव.
कलंदर (કલંદર) [अ.] (पु.)–(१) एक फकीर (२) निःस्पृह मनुष्य (३) गारुडी (४) वर्णसंकराचा मनुष्य.
कला(-ळा) (કલા-ળા) (स्त्री.)–(१) कोणत्याही वस्तूचा एक भाग (२) चंद्राची कला (३) कालमान (४) युक्ती, हिकमत (५) हुन्नर, कसब.
–**धर** (पु.)–(१) चंद्र (२) मोर (३) कलाकार.
–**वती** (वि. स्त्री.)–(१) कांती असणारी (२) नृत्यादी कला जाणणारी.
–**विधान** (न.)–कलेची रचना.
कलाई (કલાઈ) (स्त्री.)–मुद्गल जोडीचे हात (कसरत).
कलाई (स्त्री.)–कल्हई.
–**करावबी**–(लाक्ष.) साफ मुंडन करून घेणे.
–**गरो, -गार(-रो), -वाळो** (पु.)–कल्हईवाला.
–**सफेतो(-दो)** (पु.)–कल्हईची राख.

कलाक (કલાક) (पु.) – तास. (६० मिनिटे).
– शीशी (स्त्री.) – वालुकायंत्र.
कलागुं (કલાગું) (वि.) – सुमुहूर्त नसलेले, योग्य संधी-अवसर नसलेले.
कलाद (કલાદ) (पु.) – सोनार.
कलापीट (કલાપીટ) (स्त्री.) – रडारड, आरडाओरड.
कलाबो (કલાબો) (पु.) – बाहीचा काप.
कलाम (કલામ) [अ.] (स्त्री.) – (१) वाणी, शब्द, वाक्य (२) चरण, कडी (कवितेची) (३) लेख, लिखाण.
कलाववुं,-पटाववुं (કલાવવું) (स. क्रि.) – युक्तीने समजाविणे.
कलांकलां (કલાંકલાં) (अ.) – पूर्ण उमललेल्या स्थितीत.
कलांठ (કલાંઠ) (वि.) – दंगेखोर आणि लुच्चे.
कलांठी (કલાંઠી) (स्त्री.) – (१) फासळी (२) शरीराची एक बाजू, कुशी.
कलि (-लि) (કલિ-ળિ) (पु.) – (१) तंटा, भांडण (२) लढाई, (३) कलियुग (४) (लाक्ष.) पापबुद्धी.
– काल(-ळ) (पु.) - कलियुगाचा काळ.
– मल (पु.) – कलीचा वाईट प्रभाव, पाप.
कलिं (-ळिं) गड (-डुं) (કલિંગડ) – कलिंगडे, टरबूज.
कलुष (કલુષ) [सं.] (वि.) – (१) चिखल असलेले, गलिच्छ, घाणेरडे. (२) दुष्ट, घातकी (३) पापी. (४) चिखल, मळ. (५) पाप.
– षित (वि.) – (१) घाण झालेले (२) (मन) दुखविलेले, (मनात) काळेबेरे आलेले.
कलेजुं (કલેજું) (न.) – (१) काळीज (२) हृदय, अंतःकरण.
कलेडी } कलोडी } (કલેડી) (स्त्री.) – कालवड
कलेडी (स्त्री.) – पोळी - रोटी शेकण्याचा मातीचा छोटा तवा.
– डुं (न.) – मातीचा तवा.
कलेन्दु (કલેન્દુ) [सं.] (पु.) – बीजेचा चंद्र.
कलोचडी (કલોચડી) (स्त्री.) – सुरकुती.
कल्क (કલ્ક) [सं.] – (१) (वि.) पापी. (२) (पु.) पाप. (३) दंभ, फसवणूक (४) कचरा, चिखल. (५) वाटून बनविलेला गोळा - लगदा (औषधांचा वगैरे) (६) कानांतला मळ.
कल्ली (કલ્લી) (स्त्री.) – (१) गलगा (२) निरी.
कल्लो (કલ્લો) (पु.) – (१) (गवत इ. ची) हातात मावेल एवढी पेंडी, घास (२) प्रसववेदना होत असताना स्त्रीच्या कमरेच्या एका भागावर हाताने द्यावयाचा दाब. (३) कल्ला, गलगा, गोंगाट.
कल्हार (કલ્હાર) (न.) – शुभ्र कमळ.
कवखत (કવખત) (पु. स्त्री.) – अयोग्य वेळ, अशुभ काळ.
कवगुं (કવગું) (वि.) – वशीला किंवा अनुकूलता नसलेले.
कवगो (કવગો) (पु.) – (१) लचक, कळ (२) वाईट गल्ली - मोहल्ला.
कवचन (કવચન) (न.) – कुवचन, अपशब्द.
कवची (કવચી) (न.) – कठीण कातडीचे कवच असलेला प्राणी.
कवछट (કવછટ) (स्त्री.) – (१) ढोरमेहेनत, कंटाळा किंवा थकवा वाटण्यासारखे काम (२) ऋतुकाळ (स्त्रीचा).
कवडवुं (કવડવું) (अ. क्रि.) – (१) बिघडणे, हातांतून जाणे, विभक्त होणे.
कवनी (કવની) – (१) (पु.) कवी भाट (२) (स्त्री.) सांगण्याची घाटणी.
कवर (કવર) (सं.) – (१) (न.) मीठ (२) (पु.) पाठक, वक्ता (३) (वि.) विचित्र, चित्रविचित्र.
कवरक (કવરક) [सं.] (पु.) – कैदी.
कवरधुं (કવરધું) (वि.) – वाकडे, तीक्ष्ण, कटु (वचन).
कवराप (કવરાપ) (स्त्री.) – शेतीत घात नाही अशी अवस्था.
कवराववुं (કવરાવવું) (स. क्रि.) – (१) व्याकुळ करणे, हैराण करणे (२) वर्णन किंवा कविता करणे.
कवरी (કવરી) (स्त्री.) – वेणी.
कवरुं (કવરું) (न.) – (१) विजोडी (२) (वि.) चित्रविचित्र.
कवरो (કવરો) (पु.) – अयोग्य-न साजेसा खर्च.
कवर्ण (કવર્ણ) (स्त्री.) – (१) हलकी जात (२) (वि.) तशा जातीचा-ची-चे.
कवलुं (કવલું) (न.) – कौल.
कवले (કવલે) (स्त्री.) – खराब दशा.
कववुं (કવવું) (स. क्रि.) – (१) कविता करणे (२) स्तुती गाणे, प्रशंसणे (३) वर्णन करणे.
कववुं (अ. क्रि.) – कळ उठणे, वेदना होणे.
कवश (કવશ) – (१) (वि.) ताबेदार, पराधीन (२) (स्त्री.) अडचण.
कवा,-यु (કવા) (पु.) – (१) प्रतिकूळ वारा (२) प्रतिकूळ काळ किंवा वातावरण.
– पेसवो (शरीरमां) – शरीर बिघडणे.
कवाट (કવાટ) (स्त्री.) – कुमार्ग.
कवाण (કવાણ) (न.) – (१) दोष, खोड, (२) लांछन.
– णुं (वि.) – (१) खोड असलेले.
कवार (કવાર) (पु.) – अशुभ दिवस किंवा काळ.
– रे (अ.) – अशुभ दिवशी किंवा वेळी.
कवारी (કવારી) (स्त्री.) – अपकीर्ती.
कवाखुं (કવાખું) (अ. क्रि.) (१) शरीर बिघडणे (२) हाड वगैरे निखळणे (३) आटणे (दूध) (४) निंदित होणे.

कवास (કવાસ) – (पु.) कुस्थान, वाईट ठिकाण
(२) (स्त्री.) दुर्गंधी.
कवास (स्त्री.) – सातू, मध व मीठ घालून केलेले एक पेय.
कविद्या (કવિદ્યા) (स्त्री.) – खोटी विद्या, फसवेगिरी
(२) भूताखेताची - मंत्रतंत्राची विद्या.
कवेण (કવેણ) (न.) – अपशब्द.
कवेळा (કવેળા) (स्त्री.) – अयोग्य किंवा अशुभ वेळ.
कव्य (કવ્ય) [सं.] (न.) – पितरांना दिलेले पिंड इ.
कव्वाल (કવ્વાલ) [अ.] (पु.) – कवाली गाणारा.
कश (કશ) (स्त्री.) (१) ऐदाण (२) मोट ओढण्याचा दोर.
कश(-स) (स्त्री)-ण (न.) – बंडी बांधण्याचा बंद.
कश(-स) - णुं (કશણું) – (न.) – कणीस.
कशालो (કશાલો) (पु.) – रगाडा.
कशी(-सी) - दो (કશી-સી-દો) (पु.) – (१) वीट किंवा कौल खूप तापवून त्याच्या रसाचा बनविलेला गोळा (२) कशीदा, भरतकाम.
कशुं (કશું) (वि.) – काही (अनिश्चितार्थक), (सर्व.) कोणी
– क (वि.) – काहीसे, (सर्व.) कोणीसे.
कश्म(-स्म) - ल (કશ્મલ) (वि.) – (१) वाईट, घाण
(२) नामुष्कीचे (३) (न.) पाप (४) दुःख, विषण्णता.
कष(-स)णी (કષ-સ-ણી) (स्त्री.) – (१) कसोटी
(२) कसोटीची वेळ, आपत्ती (३) कसा.
कषाय [सं.] (કષાય) – (१) (वि.) रंगीत (२) (पु.) काढा
(३) कडवट स्वाद. (४) भगवा रंग (५) कलंक, (६) पाप
(७) (जैनधर्म०) क्रोध, मान, माया व लोभ या चारांपैकी प्रत्येक.
– यित (वि.) – (१) रंगीत (२) भगवे (३) बेचव
(४) कलंक चढलेले.
कष्टावुं (કષ્ટાવું) (अ. क्रि.) – (१) कष्टी होणे (२) प्रसववेदना होणे.
कष्टो (કષ્ટો) (स्त्री.) – देण्यापोटी द्यावयाचा हप्ता.
कस (કસ) (पु.) – (१) कसोटी लावल्यानंतर नक्की केलेला सोन्या-रुप्याच्या भावाचा आकडा (२) कसोटी (३) तथ्य, सार, सत्त्व (४) बळ, जोर.
– काढवो, - जोवो, - लेवो – (१) कस काढणे, पाहणे
(२) माप किंवा प्रमाण काढणे.
– काढवो – सख्त अंगमेहनत करणे.
– चोरवो – कसाचा पुरता फायदा न देणे.
– पर आववुं / कसे आववुं / – चडवुं / – भरावुं – हट्टाला पेटणे.

कसदार (કસદાર) (वि.) – (१) सत्त्वयुक्त (२) रसाळ
(३) धनवान (४) कसोटीतून पार उतरण्याजोगे, ओजस्वी.
कसकस (કસકસ) (स्त्री.) – करकचून बांधल्याने होणारा आवाज.
– तुं (वि.) – (१) करकचून बांधलेले (२) कसेबसे घट्ट ('फिट्') बसणारे.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) करकचून बांधले जाणे
(२) महाप्रयत्नाने घट्ट बसणे (३) (स. क्रि.) करकचून - आवळून बांधणे.
कसटियो (કસટિયો) (पु.) – (१) एकाचा सवा करणारा मनुष्य.
(२) माल तारणावर घेऊन पैसे कर्जाऊ देणारा मनुष्य.
कसडो (કસડો) (पु.) – कंबरेचा दोरा.
कसण (કસણ) (न.) – बंद (बटनाऐवजी असतो तो)
कसणवुं (કસણવું) (स. क्रि.) – घोटून - चोळून एक करणे, कमावणे.
कसणी (કસણી) (स्त्री.) – लहान मुलांना होणारा कफाचा - श्वासाचा एक रोग.
कसणुं (કસણું) (वि.) – (१) दुर्बळ (२) (न.) कणीस.
कसतुं (કસતું) (वि.) – (१) दाबूनदडपून बसते होणारे
(२) कमी पडणारे.
कसद (કસદ) (पु.) – (१) हेतू (२) प्रयत्न.
कसब (કસબ) (पु.) – (१) धंदा, रोजगार, काम (२) हुन्नर, कला, कारागिरी (३) कलाकुशलता, निपुणता
(४) अनीतीचे काम.
– चोर (पु.) – (१) आपले कसब दुसऱ्यांना न दाखविणारा कारागीर, आपली कुशलता चोरणारा कारागीर (२) धंद्यांत ठकविणारा माणूस.
– ण, – बातण (स्त्री.) – वेश्या.
– बी (वि.) – (१) कलाकुशल, निपुण (२) (पु.) कारागीर.
कसब (पु.) – (भरतकामात, विणकामात वापरली जाणारी) सोन्यारुप्याची बारीक तार.
कसबाती (કસબાતી) [फा.] (वि.) – कसब्यात – मोठ्या गावात राहणारा-री-रे.
कसबो (કસબો) [अ.] (पु.) – मोठे गाव.
कसम (કસમ) [अ.] (पु. ब. व.) – शपथ.
– आपवा, - देवा, - खवडावबा – शपथ घ्यायला लावणे.
– खावा – शपथ घेणे.
– नामुं – प्रतिज्ञापत्र, 'ॲफिडेविट्'.
कसमज (કસમજ) (स्त्री) – अयोग्य - खोटी समजूत.
कसमय (કસમય) / कसमो (કસમો) – (पु.) – अवेळ, वाईट वेळ.

कसमोडा (કસમોડા) (पु. ब. व.) – (१) आळोखेपिळोखे द्यावेसे वाटणे (२) प्रसवाच्या वेळी अंग दुखू लागणे - मोडून येणे व वेण यायला लागणे.
  –खावा – (१) अंग मोडावेसे वाटणे (२) रागावणे, रुसणे.
  –वुं (अ. क्रि.) – अंग मोडावेसे वाटणे.
  –डुं (वि.) – चिडके, तेडेखोर.
कसर (કસર) (स्त्री.) – (१) उणीव, कमतरता, न्यूनता (२) कच्चेपणा, अपूर्णता (३) चूक (४) काटकसर (५) नुकसान.
  –आपवी – बिल चुकविताना थोडी सूट देणे.
  –करवी – (१) काटकसर करणे (२) कमी करणे.
  –राखवी – कमतरता - न्यूनता ठेवणे.
  –काढवी – भरपायी करून घेणे, उट्टे काढणे.
  –रियुं (न.) – काटकसरी.
कसरत (કસરત) (स्त्री.) – (१) व्यायाम (२) अभ्यास, तालीम.
  –आपवी – व्यायाम देणे.
  –बाज (पु.) – व्यायामाचा शोकीन.
  –तियुं, –ती (वि.) – व्यायाम करणारे.
कसरावुं (કસરાવું) (अ. क्रि.) – कसर (ताप) येतोसे वाटणे, कसकस वाटणे.
कसली (કસલી) (स्त्री.) – कळशी.
कसलुं (કસલું) (न.) – कणीस.
कस(-सु)-वाण (કસ-સુ-વાણ) (स्त्री.) – आजारीपण, अस्वस्थता.
कसवुं (કસવું) (स. क्रि.) – (१) आवळणे (२) कसोटी घेणे (३) खूप कष्ट देणे, पिळणे (४) त्रास देणे, सतावणे (५) कमी करून देण्याचा प्रयत्न करणे.
कसीने आपवुं - लेवुं – भावतोल वगैरे बाबतीत फार चिकित्सेने देणे - घेणे.
  –काम लेवुं – कसून काम करून घेणे, रगडून काम घेणे.
  –काम पाडवुं – कसोटी घेतल्यानंतर काम सांगणे.
कसाकस,(-सी) (કસાકસ-સી) (स्त्री.) – चढाओढ, चुरस, ओढाओढ.
कसाणुं (કસાણું) (वि.) – कळकट, बेचव.
कसायेलुं (કસાયેલું) (वि.) – (१) वाकबगार, अनुभवी, कसलेले. (२) कळकट.
कसीदो (કસીદો) (पु.) – (१) कशिदा (२) स्तुतीकरिता लिहिलेले काव्य.
कसुतर(-रुं) (કસુતર-રું) (वि.) – (१) कठीण, सुगम नसलेले (२) बिघडून गेलेले (३) वाकडे.
कसुवाण (કસુવાણ) (स्त्री.) – आजारीपण.
कसुवावड (કસુવાવડ) (स्त्री.) – अकाली गर्भपात.
कसुं(-सूं)-बी (કસુંબી) (वि.) – (१) कुसुंब्याच्या फुलासारखे, लाल. (२) (स्त्री.) कुसुंब्याच्या फुलाचा रंग, (३) कुसुंब्याचे बी.
  –बगर (पु.) – कुसुंबी रंग देणारा.
  –बल,(-लुं) (वि.) – कुसुंबी रंगाचे, लाल.
कसुंबो (કસુંબો) (पु.) – कुसुंबा (२) कुसुंब्याच्या फुलाचा रंग (३) त्या रंगाचा कपडा (४) पाण्यात घोटलेली अफू किंवा त्यानिमित्त जमणारी मंडळी.
कसुंबा पाणी करवां, कसुंबो करवो – (१) अफू घोटून (लग्न इ. प्रसंगी) एकमेकांला पाजणे. (२) लग्नाचा मेळावा करणे.
कसुंबो गाळवो, - घोळवो – अफू भिजवून रस करणे.
  –चढवो – अफूची धुंदी चढणे.
  –काढवो, - गाळवो – कुसुंब्याच्या फुलांचा रंग काढणे.
  –चढाववो, - देवो, - मूकवो – कुसुंब्याचा लाल रंग चढविणे.
  –पीवो – कुसुंब्याचे पाणी पिणे. (नशा चढण्यासाठी)
कसूझ (કસુઝ) (स्त्री.) – अयोग्य - खोटी समजूत.
कसूर (કસૂર) [अ.] (स्त्री.) – चूकभूल, दोष, अपराध-गुन्हा.
  –दार (वि.) – चूक करणारा-री-रे.
कसोज(-जुं) (કસોજ-જું) (वि.) – बिघडलेले.
कसोजण (કસોજણ) (स.) – झाडून टाकताना पडणारा कचरा.
कसोटीए चडाववुं, कसोटीमां लेवुं – कसोटीला लावणे, तावणे - सुलाखणे.
कसोटीमां ऊतरवुं – कसोटी करून घ्यायला तत्पर असणे, कसोटीत दाखल होणे.
कस्तर (કસ્તર) (न.) – कस्पट, धूळकण, कचरा. (२) कासार लोक भांड्यावर जोड करताना जो लेप लावतात तो.
कस्ती (કસ્તી) [फा.] (स्त्री.) – पारशांचे जानवे, किंवा ते देण्याचा संस्कार.
  –करवी – मंत्र म्हणून अपवित्रता दूर करणे (पारशांचा पूजाविधी).
  –आपवी, - देवी – कस्ती अंगात घालायला लावण्याचा संस्कार करणे.
कहान(-नो) (કહાન-નો) (पु.) – कृष्ण.
कहार (કહાર) [अ.] (वि.) – निष्ठुर, क्रूर.
कहार (पु.) – भोई, मेणा - पालखी उचलून नेणारा.
कहाववुं (કહાવવું) (सं. क्रि.) – (१) सांगायला लावणे (२) निरोप पाठविणे.
कहीं (કહીં) (अ.) – कुठे (प्रश्नार्थक).
  –क (अ.) – कुठेतरी.
  –कहीं (अ.) – कुठे कुठे.
कहेण(-णुं) (કહેણ-ણું) (न.) – संदेश, निरोप, सांगावा. (२) हुकूम (३) वचन, बोल. (४) निमंत्रण.

–मोकलवुं–सांगावा पाठविणे.
–णी (स्त्री.)–(१) म्हण (२) सांगण्याची शैली. (३) कहाणी (४) लोकापवाद.
–ती (स्त्री.)–(१) म्हण (२) कहाणी (३) लोकापवाद, आक्षेप.
कहेवडा(-रा)ववुं (કહેવડાવવું) (सं. क्रि.)–सांगायला लावणे.
कहेवत (કહેવત) (स्त्री.)–(१) म्हण, लोकोक्ती (२) दृष्टांत, उखाणा.
कहेवराम(-व)ण (કહેવરામણ) (न.)–बोलून दाखवायला लागावे असे असणे, दोष, बदनामी.
कहेवुं (કહેવું) (सं क्रि.)–(१) बोलणे, सांगणे (२) समजाविणे (३) उपदेश-शिकवण देणे (४) आज्ञा करणे (५) ठपका देणे (६) नावे ठेवणे.
कही आपवुं–लगेच परिणाम होणे (२) गुप्त गोष्ट किंवा भविष्य सांगणे.
–छूटवुं–सांगून मोकळे होणे.
–देवुं–गुप्त गोष्ट उघड करणे.
–बतावववुं,-संभळाववुं–पूर्वजांची गोष्ट किंवा ऋण सांगून चार शब्द सुनावणे.
कह्यागरुं (કહ્યાગરું) (वि.)–(१) सांगितलेले करणारे, आज्ञांकित (२) सांगकामे.
कह्युं (કહ્યું)–(१) सांगितलेले ते, वचन, शिकवण, आज्ञा.
–पाळवुं–बोललेले वचन पाळणे.
–मानवुं–शिकवणीप्रमाणे किंवा आज्ञेप्रमाणे वागणे.
कह्यामां रहेवुं–कह्यात राहणे, मानणे, ऐकणे.
कळ मारवी,-वासवी–किल्ली किंवा चाप फिरवून बंद करणे.
कळ आववी,-चडवी–कळ निघणे, त्यामुळे घेरी येणे.
–खाईने–चक्कर किंवा मूर्छा येऊन, कळ येईल अशा रीतीने.
–खाईने पडवुं,-रोवुं–खूप रडणे.
–खाईने हसवुं–खूप हसणे.
–ऊतरवी,-बेसवी–कळ कमी होणे, आराम वाटणे.
कळ (કળ) (पु.)–बारीक चिकट गाळासारखा चिखल, रुतून जाण्यासारखी जमीन, दलदल.
कळ (स्त्री.)–अटकळ, समज.
कळकळ (કળકળ) (स्त्री.)–(१) कलकलाट (१) डोकेफोड (३) आरडाओरड (४) कासाविशी.
–ळाट } (पु.)–रडारड, बोंबाबोंब.
–ळाण }
कळछा (કળછા) (स्त्री.)–बेबनाव, झगडा.
कळज(-जु)-ग (કળજુગ) (पु.)–कलियुग.
–बेसवो,-आववो–माणसांच्या वृत्ती पापी-अधर्मी बनणे.
कळण (કળણ) (न.)–(१) दलदलीची-पाय ठेवताच रुतेल अशी जमीन (२) कळणे, समज.
–णा (स्त्री.)–समज, ज्ञान.
–तर (न.)–(१) कळा, वेदना. (२) अंदाज, अटकळ, हिशेब (३) मोटेचे साधन (चाक, दोर इ.)
–तरु (पु.)–पिकाचा अंदाज काढणांरा माणूस.
–ताणुं (न.)–(१) पिकाचा अंदाज काढण्याचा मेहेनताना. आणेवारीच्या वेळी कमी पीक झालेले पाहून शेतकऱ्याला मिळणारी सूट.
कळथी (કળથી) (स्त्री.)–कुळीथ.
कळपवुं (કળપવું) (स. क्रि.)–(१) मेलेल्याच्या नावाने संकल्प करून दान देणे. (२) कोळपणे. (३) (अ. क्रि.) कामाला-उपयोगाला येणे. (४) झुरणे, रडणे.
कळपी (કળપી) (स्त्री.)–खुरपे.
कळब (કળબ) (स्त्री.)–कोळपणीचे हत्यार.
–वुं (स. क्रि.)–कोळपणी करणे.
कळवळ (કળવળ) (स्त्री.)–(१) कलकलाट, गोंगाट (२) डावपेंच.
–वुं (अ. क्रि.)–कलकलाट करणे.
कळविकळ (કળવિકળ) (स्त्री.)–(१) युक्ति, हिकमत (२) युक्तायुक्त विचार (३) आराम, शांती (४) समज.
कळवुं (કળવું) (स. क्रि.)–(१) समजणे (२) कल्पिणे, अंदाज करणे, हिशेब काढणे (३) (अ. क्रि.) कळा-वेदना येणे चिखलात रुतणे.
कळी जवुं (કળી જવું)–(१) जाणणे, समजणे (२) चिखलात रुतणे.
कळश (કળશ) (पु.)–(१) कळशी (२) कळस.
–चडाववो–कळस चढविणे (लाक्ष.)
कळशे(-शिये)-जवुं–शौचाला जाणे.
कळश(-स)-ली (કલશલી) (स्त्री.)–लोटी, लहान कळशी.
कळशियो (કળશિયો) (पु.)–(१) लोटा (२) शौचाचा रोग.
कळशो (કળશો) (पु.)–लोटा.
कळशी (કળશી) (स्त्री.)–सोळा (कच्च्या) मणांचे माप.
कळहीण (કળહીણ) (वि.)–(१) कलाहीन (२) कळ (चाप) नसलेले (३) कुळहीन.
कळळवुं (કળળવું) (अ. क्रि.)–मोठ्याने ओरडणे.
कळा (કળા) (स्त्री.)–(१) कला (२) (मोराचा) पिसारा.
–करवी–(१) युक्ति किंवा इलाज करणे. (२) आरास-सुंदर मांडामांड करणे. (३) मोराने पंख उभे करून चंद्राकार पसरणे.

–पाडवी–शरीराची कांती किंवा रूप काढून टाकणे किंवा (वेष पालटून) झाकणे.
–कर (पु.)–मोर.
कळाई (કળાઈ) (स्त्री.)–कोपरापासून मनगटापर्यंतचा हाताचा भाग
कळाण (કળાણ) (न.)–(१) चिखलाची-दलदलीची जागा (२) आकलन
कळापो (કળાપો) (पु.)–(१) रडारड (२) कळ, क्लेश, पीडा
कळावुं (કળાવું) (अ. क्रि.)–अनुभवाला येणे, प्रतीत होणे, दिसून येणे, वाटणे.
कळियुं (કળિયું) (वि.)–कुलवान.
–यो (पु.)–कुलवान पुरुष.
कळियो (કળિયો) (पु.)–(१) फळाचे कठीण बीज, आठोळी (२) कळा, पोटरी (ज्यातून फूल व फळ निघते अशी फूट) (३) डाळिंबाचा दाणा.
कळुंडुं(-डु) (કળુંડું) (वि.)–गढूळ.
कळेकळे, कळेवळे (કળેકળે, કળેવળે) (अ.)–युक्तिप्रयुक्तीने, समजुतीने.
कळो (કળો) (पु.)–(१) कळ, क्लेश. (२) आवेश, झणकारा.
कळोई (કળોઈ) (वि.)–(१) गाढ संबंध असणारे (२) (न.) संबंधी.
कळोटी(-ठी) (કળોટી) (स्त्री.)–रांगोळी.
कां (કાં) (अ.)–कां, कोणत्या कारणाने, कशाकरिता (२) किंवा
–के, -जे (अ.)–कारण कीं.
–तो (अ.)–अथवा.
कांई, -क (કાંઈ-ક)–काही, काही ना काही.
कांकरी (કાંકરી) (न. स्त्री.)–(१) बारीक खडा (२) रेती.
–राळुं, -रियुं (वि.)–बारीक रेती किंवा खडे असलेले.
–रियाळुं (वि.)–(१) रेती किंवा बारीक खडे असलेले (२) बोचण्याजोगे.
–रो (पु.)–(१) बारीक खडा (२) काटा, विघ्न (३) शंका, संशय, खटका.
कांकरा पडवा–अंगावर दगड पडणे, जाहीर रीत्या निषेध होणे.
कांकरो काडवो–बाजूला होणे, दूर होणे, अडचण बाजूला करणे.
–काढी नाखवो–(१) मनातला संशय काढून टाकणे, (२) अडचण दूर करणे (३) मनात न घेणे.
–खूंचवो–मनात सलत राहणे.
काइदे आझम (કાઇદે આઝમ) [फा.] (पु.)–महान् नेता.
काई (કાઈ) (स्त्री.)–(१) शरीर, काया (२) पातळ थर, आच्छादन.
काईल (કાઈલ) (स्त्री.)–काहील.
काउ (કાઉ) (पु.)–कावळा.
काउवा(-का)उ (કાઉવાઉ) (अ.)–कावकाव (लाक्ष.)
काकडी (કાકડી) (स्त्री.)–(१) वाळूक, काकडी (२) काकडा (पेटविण्याचा.)
–डो (पु.)–(१) चिंध्यांचा बनविलेला पलिता, काकडा. (२) पडजीभ.
काकडा उतारवा–जळता काकडा फिरवून भूत उतरविणे.
काकडा नाखवा–चकणे (खेळताना),
काकभ (કાકભ) (पु.)–काकवी, राब.
काकर (કાકર) (पु.)–(१) दात (२) हत्तीचा किंवा रानडुकराचा दात (३) करवतीचा दात (४) कातडीला पडलेली कठीण भेग (५) आठोळी (६) बारीक खडा.
–डी (स्त्री.)–अतिशय बारीक दातांची ओळ.
–णी (स्त्री.)–कानस.
–वुं (स. क्रि.)–(१) करवतीला धार करणे (२) चिथावणे, (३) कुरतडत खाणे.
–री (स्त्री.)–बारीक बारीक दातांची ओळ.
काकर (કાકર) (स्त्री)–हातपिंजणाची तात ज्यावर 'थर्र' करून आपटते ती कच्च्या चामड्याची पट्टी.
काकलिया (કાકલિયા) (पु. ब. व.)–देवी, फोड्या.
काकलूदी (કાકલૂદી) (स्त्री.)–काकुळत.
–वेडा (पु. ब. व.)–काकुळतीचे वर्तन.
काकापुरी (કાકાપુરી) (वि.)–(१) तकलुपी (२) जारज (३) (पु.) गुलाम.
काकाबळिया (કાકાબળિયા) (पु. ब. व.)–फोड्या.
काका मामा करवा–खुशामत-तातापुता करणे.
काखली (કાખલી) (स्त्री.)–काख.
काखमां राखवुं-लेवुं–आपल्या बगलेत ठेवणे, पक्षात घेणे.
काखली फूटवी / काखलीमां दूध आववुं }–आनंदाच्या उकळ्या फुटणे.
काखुं (કાખું) (पु.)–काखेतले केस.
काखा (કાખા) (स्त्री.)–विघ्न, हरकत (डाव्यात प्रतिपक्ष्याला हरविण्याकरिता आणलेली)
काग (કાગ) (पु.)–कावळा.
–नुं पींछ थवुं / –नो वाघ करवो }–पराचा कावळा करणे.
–नुं बेसवुं ने ताडनुं पडवुं–कावळा बसायला न् डहाळी मोडायला गाठ.
–ने डोळे राह जोवी–खूप आतुरतेने वाट पाहणे.
–डोळ (वि.)–कुरूप.
–डोळियुं–(१) (वि.) एकाक्ष (२) (न.) एक रेचक वनस्पती.

–ण (स्त्री.)–कावळ्याची मादी.
–विद्या (स्त्री.)–पशुपक्ष्यांची भाषा समजण्याची विद्या.
कागानींद्र (કાગાનીંદ્ર) (स्त्री.)–कावळ्यासारखी (झट्कन् उडून जाणारी) झोप, सावध झोप.
कागारोळ (કાગારોળ) (पु.)–कावकाव, गदारोळ.
कागज-ळ (કાગજ-ળ) (पु.)–(१) कागद (२) पत्र, पत्रिका.
कागडो (કાગડો) (पु.)–कावळा.
–डा ऊडवा–(१) निर्धन-खंक होणे (२) निःसंतान होणे.
–डा ककळवा–सत्यानाश होऊ पहाणे.
–डानी कोटे रतन–अपात्री दान, अयोग्य-न शोभणारा संयोग.
–डानी कोटे कंकोतरी–पोटात गोष्ट न राहणे.
–डानी नजरे जोवुं–खूप सावध राहणे.
–डो दहींथरुं लई गयो–चांगली वस्तू वाइटाच्या हाती गेली.
–डा कामडी (स्त्री.)–(१) इतराजी, अवकृपा (२) अविश्वास.
–डा साणशी(-सी) (स्त्री.)–मूस पकडण्याची सांडशी.
कागडियो (કાગડિયો) (पु.)–पतंग.
कागळ नाखवो–पत्र टपालात टाकणे.
–फोडवो–(१) पाकीट फोडणे. (२) दुसऱ्याचे पाकीट फोडून आतला मजकूर चोरून वाचणे.
–बीडवो–लिहिलेले पत्र पाकिटात घालून बंद करणे, बंद करून टपालात टाकणे.
–मागवो,–लाववो–शिफारस-ओळख-पत्र मागणे किंवा आणणे.
–लखवो–पत्र लिहून समाचार कळविणे.
–दाबणियुं (न.)–'पेपरवेट'
कागळियुं (કાગળિયું) (न.)–(१) कपटा (२) चलनी नोट, हुंडी वगैरेसारखा रोकड मिळवून देणारा कागद.
–यां करवां–पत्रव्यवहार करणे.
–ये चडवुं–(१) अंतराळी मरणे (२) जाहिरात होणे (३) कोर्टात जाणे (४) लिखापढीतच गुंतून जाणे.
–ळियो (पु.)–पत्र घेऊन जाणारा जासूद.
कांगडुं (કાંગડું) (न.)–गणंग, डोळ.
कांगणियुं (કાંગણિયું) (न.)–एक प्रकारचा सुताडा.
कांगरवुं (કાંગરવું) (अ. क्रि.)–रागावणे.
कांगरी (કાંગરી) (स्त्री.)–(१) दात्यांसारखी ओळ किंवा वेलबुट्टी (२) कोर, धार.
कांगरो (કાંગરો) (पु.)–कंगुरा. (२) शिखर (३) भरतकामातील एक वेलबुट्टी-तऱ्हा.
–रादार (वि.)–कंगुरेदार.

कांगुं (કાંગું), कांगलुं (કાંગલું) } (वि.)–(१) दीनदुबळे, गरीब (२) रडके.
काच (કાચ) [सं.] (पु.)–(१) काच (२) आरसा.
काचकी (કાચકી) (स्त्री.)–(१) एक वनस्पती (२) गळ्याच्या द्वाराजवळ होणारा एक रोग. (३) अडचण.
काचड (કાચડ) (स्त्री.)–गळवाच्या आजूबाजूला सुजलेला भाग
काचबो (કાચબો) (पु.)–नर कासव.
–बी (स्त्री.)–मादी कासव.
काचबानी आंखे जोवुं–तीक्ष्ण किंवा मत्सरी नजरेने पाहणे.
काचर (કાચર) (स्त्री.)–लहानसा तुकडा.
–कूचर (न.)–(१) किरकोळ खाद्य वस्तू (२) किरकोळ मोडक्यातोडक्या वस्तूंचा संग्रह.
–रुं (न.)–बारीक फाक.
काचली (કાચલી) (स्त्री.)–नरटे.
–मां पाणी लई डूबी मर–काही करता येत नसेल तर चाळणीत पाणी घालून जीव दे!
काचलां कूटवा–काथ्याकूट करणे.
काचलुं (કાચલું) (न.)–(१) नदीकाठची रेताळ असलेली लागवडीखाली आणलेली जमीन (२) नरटे.
काचुं (કાચુ) (वि.)–(१) कच्चे (न पिकलेले, न शिजविलेले इ.) (२) तकलुपी (३) बिनअनुभवी, अर्धवट, (४) अपूर्ण, ('काचुं काम') (५) कामचलाऊ (पक्के झालेले नव्हे असे उदा. 'काचो हिसाब') (६) दुबळे ('काचा काळजानुं') (७) (न.) कच्चेपणा, कमतरता, अपुरेपणा.
–चा काननुं (वि.)–हलक्या कानाचे.
–ची केद (स्त्री.)–कच्ची कैद.
–ची बुट्टी,–माया (स्त्री.)–भोळसट माणूस (नकारार्थी वापरतात–'ए काई काची माया नथी')
–चु कढाववुं–दिवाळे काढणे.
–कापवुं–(१) अपुरी तयारी असताना, अर्ध्याकच्च्या स्थितीत, किंवा अयोग्य काळी वर्तणे, काही करणे (२) तसे करून काम बिघडवून टाकणे (३) (काम, विचार इ. बाबतींत) घाई करणे.
–खावुं–ओढघस्ती होणे.
–पाडवुं–गर्भपात करणे.
काचोकचियारो,–कबीलो (કાચોકચિયારો,–કબીલો)–सज्ञान न झालेला, लहान वयाच्या मुलांचा परिवार.
काचे घडे पाणी भरवुं–फुकट खटपटणे.
काचुं कुंवारुं (वि.)–लहान वयाचे व अविवाहित.
–कोरुं (वि.)–न शिजवलेले व कोरडे.
–नच (वि.)–अगदीच कच्चे.

–पाकुं (वि.)–थोडे कच्चे, थोडे पक्के, अर्धेमुर्धे शिकलेले.

–पोचुं (वि.)–अनुभव आणि हिंमत नसलेले, भावडे, गैरवाकबगार.

काचोकूचो (કાચોકૂચો) (पु.)–शेवटचा राहिलेला असेल तो भाग.

काछई (કાછઈ) (स्त्री.)–पाणी ओसरल्यानंतरचे पात्र (ज्यात शेती केलेली आहे असे)

काछडी (કાછડી) (स्त्री.)–कासोट्यासारखा धोतराच्या सोग्याचा पाठीमागे खोचलेला एक भाग.

–छूटी जवी–डरणे, घाबरून जाणे.

–झालीने, -पकडीने, दोडवुं–कासोटा धरून पळत सुटणे.

–छूटो (वि.)–व्यभिचारी.

–डो (पु.)–कासोटा.

–डो मारवो, -वाळवो–कासोटा मारणे.

–डो मारीने, -वाळीने–कंबर कसून, अतिशय मेहेनतीने - चिकाटीने.

काछियो / काछी (કાછિયો) (वि.)–काची, भाजी विकण्याचा धंदा करणारा माणूस.

काछो, -टो (કાછો-ટો) (पु.)–कासोटा, कच्छ.

काज (કાજ) (न.)–(१) कार्य. (२) कारण, प्रयोजन

–कार (वि.)–(१) कार्य करण्यास समर्थ (२) उद्योगी.

–गरुं (वि.)–(१) काम करण्यास समर्थ असे (२) तरणेबांड (३) अति लाडके (४) नाजूक, तकलुपी.

काजळ (કાજળ) (न.)–(१) काजळी (२) डोळ्यात घालण्याचे काजळ.

–आंजवुं, –सारवुं–डोळ्यात काजळ घालणे.

–नी कोटडी–सहज कलंक लागेल–संभाळून राहिले पाहिजे असे स्थान.

–कंकु (न. ब. व.)–सौभाग्यवतीची लेणी-काजळ व कुंकू.

–वुं (अ. क्रि.)–काजळी धरणे.

–ळियो (पु.)–हरवलेली वस्तू शोधून देण्याकरिता किंवा घडलेली हकीगत सांगण्याकरिता दुसऱ्या माणसाला बसवून तेलाच्या किंवा शाईच्या ठिपक्यात सर्व दाखविणारा मनुष्य.

काजळीत्रीज (કાજળીત્રીજ) / काजळराणी (કાજળરાણી) (स्त्री.)–श्रावण वद्य तृतीया.

काजा (કાજા) (स्त्री.)–कार्य, कर्तव्य, काम.

–गरुं (वि.)–(१) उद्योगी, कार्यमग्न (२) फायदेशीर.

काजु (કાજુ) (वि.)–(१) चांगले, बरे (२) विनयी.

काजुकळियां (કાજુકળિયા) (पु. ब. व.)–साखरी काजू.

काजे (કાજે) (अ.)–करिता, साठी.

काजो (કાજો) (पु.)–कचरा.

काझगी (કાઝગી) (स्त्री.)–लगाम.

कांचळी (કાંચળી) (स्त्री.)–(१) कांचोळी. (२) कात (सापाची)

–उतारवी, -काढी नाखवी–जुनी खोळ काढून फेकून देणे.

–पहेरवी–(१) नामर्दपणा दाखविणे (२) स्त्रीचा वेष घेणे.

–ळिया पंथ–एक पंथ (ज्यांत धर्माच्या नावावर व्यभिचार चालतो).

–ळियो (पु.)–स्त्रीचे काम करणारा तमाशातील नट, नाच्या पोऱ्या

कांचि(-ची) (કાંચિ-ચી) [सं.] (स्त्री.)–घुंगुर बांधलेला कमरेचा दोरा.

कांचोळां (કાંચોળાં) (न. ब. व.)–आंतडी.

काट (કાટ) (पु.)–किटण, कळंक.

–खावो, -चड(-ढ)वो, वळवो–(१) किटण–कळंक-चढणे (२) बेकार पडून राहण्याने मनुष्याचे तेज किंवा पाणी उतरणे.

–उतारवो, -काढवो–कळंक किंवा किटण काढून टाकणे.

काट (पु.)–इमारती लाकूड.

–नाखवो–घराचे छप्पर आडे, सर इ. लाकूडसामानाने बनविणे.

–कूट (स्त्री.)–(१) मोडकेतोडके सामान (२) घराच्या बांधकामाचा लाकूडमाल.

–पीठियो (पु.)–इमारती लाकडाचा वखारवाला.

–माळ (पु.)–जुनेनवे (सर, बांबू इ.) किरकोळ इमारती लाकूड.

काट (पु.)–दाव्यावर केलेला प्रतिदावा, प्रतिकार.

–छांट (स्त्री.)–काटछाट, दुरुस्ती.

काट (पु.)–विघ्न, अडचण.

–काढवो–(१) विघ्न दूर करणे (२) काटा काढणे.

–कूट (स्त्री.)–कांडणे कुटणे.

काटको (કાટકો) (पु.)–मोठी गर्जना, कडकड असा प्रचंड आवाज.

काटखूण (કાટખૂણ) (पु.)–(१) काटकोन (२) (सुताराचा) गुण्या.

–चोखूण (पु.) काटकोन चौकोन.

–णो (पु.)–काटकोन.

काटरडो (કાટરડો) (पु.)–(१) तळाशी जमलेला कचरा, धूळ इ. (२) कापून वगैरे रीतीने निरुपयोगी झालेला माल, रद्दी सामान.

काटलियो (કાટલિયો) (पु.)–कारटा, अकराव्या दिवसाचे श्राद्धकर्म करविणारा ब्राह्मण.

काटलुं (કાટલું) (न.)–(१) वजन, अमुक निश्चित वजन तोलण्याचा काटा. (२) बाळंतपणात स्त्रियांना देण्यात येणारे

डिंक वगैरेसारखी औषधी घालून केलेले खाद्य.
(३) काटछाट (कापून घेणे) (४) विघ्न, अडचण.
काटलांफूटवां – फुकट धडपड करणे.
– कूवामां नाखवां – झाले गेले विसरून जाणे.
– सांखवां – जोल जमवून पाहणे, तोल बरोबर तपासणे.
काटलुं काढवुं – (१) काटा काढणे, विघ्न दूर करणे.
(२) मारून टाकणे.
काटलुं करवुं – (१) काटा काढणे (२) थोडे देऊन भागविणे.
काटलांदास (કાટલાંદાસ) (पु.) – मध्ये पडून काटछाट करून भागविणारा मनुष्य.
छापेलुं काटलुं (છાપેલું કાટલું) (न.) – सरकारी शिक्याचे वजन किंवा काटा.
काटवुं (કાટવું) (स. क्रि.) – (१) काटणे, कापणे, छेदणे.
(२) चावणे (३) फसविणे.
काटवुं (वि.) – कळंकाच्या रंगाचे.
– वो (पु.) – शोकदर्शक विटके लुगडे.
काटाकाट (કાટાકાટ) (स्त्री.) – (१) कापाकापी (२) कत्तल
(३) अदावत, डंख.
काटोडो (કાટોડો) – (१) चकमकीत वापरला जाणारा दगड.
(२) प्रवाही पदार्थांच्या खाली जमून बसणारा कचरा
(३) कच्च्या धातूतून लोखंड काढून घेतल्यानंतर राहणारा अवशेष.
काट्टी (કાટ્ટી) (स्त्री.) – मृताच्या अकराव्या दिवशी करण्यात येणारी क्रिया. (पु.) ती क्रिया करविणारा भटजी.
काठ (કાઠ) (वि.) – धूर्त, बनेल (२) (पु.) लाकूड (३) इमारती लाकूड (४) उंटावरचे आसन (५) खोक्याची चौकट.
काठडो (કાઠડો) (पु.) उंटावरचे वगैरे आसन.
काठलो (કાઠલો) (पु.) – मुलीला लग्नापूर्वी घालण्यात येणारा दागिना.
काठाळुं (કાઠાળું) (वि.) – उंचापुरा, धिप्पाड.
काठियाणी (કાઠિયાણી) (स्त्री) – काठियावाडी स्त्री.
– डी (पु.) – काठेवाडचा रहिवासी.
काठियो (કાઠિયો) (पु.) गाडीचा पिंजरा – लाकूड सामान.
काठी (કાઠી) (स्त्री.) – (१) जळाऊ लाकूड (२) जमिनीचे एक माप (३) काठी, दंडा. (४) बांधा (शरीराचा)
काठुं (કાઠું) (१) (वि.) कठोर (२) कंजूष (३) कठीण
(४) वाईट (५) (न.) शरीराचा बांधा (६) (ढोल, डफ इ. चे) खोके (७) उंटावर बसण्याची बैठक (८) किनार लावायची आहे असा साडीचा कपडा.
काढवुं (કાઢવું) (स. क्रि.) – (१) काढणे (२) ओढून काढणे
(३) रद्द करणे (४) काढून टाकणे (५) कमावणे, मिळवणे.

काढी जवुं – प्रेत बाहेर काढून पुढच्या क्रियेकरिता घेऊन जाणे.
– नाखवुं – (१) रद्द करणे. (२) नापास करणे. ('अेने परीक्षके शामां काढी नाख्यो?' (३) हिशेबांत न धरणे.
– लेवुं – गुपचुप काढून घेणे. (२) करवून घेणे.
– मूकवुं, मेलवुं – (१) हाकून देणे (२) रजा देणे, बडतर्फ करणे, (३) काढून बाजूला ठेवणे
काढो (કાઢો) (पु.) – (१) काढा (२) शेतात जास्त झालेले पाणी निचरून टाकण्याकरिता काढलेली खाच.
काण - मोकाण (કાણ,-મોકાણ) (स्त्री.) – मरणानंतरचे रडणे - कुटणे करतात ते.
काणुं (કાણું) (वि) – छिद्र किंवा वेध पाडलेले (२) एकाक्ष, काणे (३) (न.) वेध, छिद्र
– णियुं – (१) काणे (२) छिद्र पाडलेले
कांट (કાંટ) (स्त्री.) – काटेरी झाडांची गर्द झाडी.
कांटादार (કાંટાદાર) (वि.) – पाणीदार, तडफदार.
कांटारखुं (કાંટારખું) (न.) – पादत्राण.
कांटाळुं (કાંટાળું) (वि.) – काटेरी.
कांटियुं (કાંટિયું) (न.) – (१) प्रेतावर घालण्याचा कपडा
(२) संडास, शौचकूप.
कांटियो (કાંટિયો) (पु.) – (१) संडास (२) मनात वैर ठेवणारा माणूस.
कांटुं (કાંટું) (न.) – (१) काजे (२) माल देण्या - घेण्याचा प्रायः न साजणारा - करार, सौदा. (३) द्विदल धान्याचा पालापाचोळा.
कांटो (કાંટો) (पु.) – काटा
(कंठे) कांटा पडवा – घशात शोष पडल्यामुळे काटे बोचल्यासारख्या वेदना होणे.
कांटामां आवी पडवुं – अडचणीत सापडणे.
कांटा वेरवा, - वाववा – काटे पेरणे, शत्रुत्व उत्पन्न करणे.
कांटो काढवो – (१) काटा काढणे (२) मनातील खटका दूर करणे.
– मारवो – (१) डंख मारणे. (२) विघ्न आणणे.
– वागवो – काटा लागणे.
कांठली (કાંઠલી) (स्त्री.) – बायकांच्या गळ्यातला एक दागिना, हासळी.
कांठलो (કાંઠલો) (पु.) – (१) गळ्याला बरोबर बसणारा अंगरख्याचा काप. (२) घागर, घडा वगैरेचा गळा.
(३) घाट, काठ (नदीचा)
कांठियुं (કાંઠિયું) (न.), – यो (पु.), कांठी (स्त्री.) – शौचकूप.
कांठो (કાંઠો) (पु.) – (१) किनारा, तट, घाट (२) शेवट
(३) घागर, विहीर इ. चा अगदी वरचा गोलकाठ.
कांठोडुं (કાંઠોડું) (वि.) – कांठापर्यंत - शिगोशीग - भरलेले.

कांडी (કાંડી) (स्त्री.) – काडी (आगकाडी.)
कांडुं (કાંડું) (न.) – मनगट.
– कापी आपवुं – सही करून देणे, लेखी कबुली देणे.
– पकडवुं – (१) आश्रय देणे (२) लग्न करणे (लाक्ष.)
कांडां कलम करवां – गुन्ह्याबद्दल मनगटे तोडून टाकणे.
कांडाघडियाळ (કાંડાઘડિયાળ) – 'रिस्टवॉच', मनगटावरचे घड्याळ.
कांडाछोड (કાંડાછોડ) (वि.) – (१) कितीही पकडीत मनगट धरले असले तरी ते सोडवून घेईल असा, बळवान (२) चढाओढ.
– बळ (न.) – मनगटाची शक्ती.
– बळियुं (वि.) – मनगटात शक्ती असणारे, बळकट.
कात (કાત) (स्त्री.) – (१) ओटीपोट (२) ताकद, कुवत.
कातणी (કાતણી) (स्त्री.) – कातलेल्या सुताचे कुकडे.
कातर (કાતર) [सं.] (१) – डरपोक, भ्याड. (२) भयभीत (३) तिरकस जाणारे (४) कात्री.
– चलाववी, - फेरववी, - मूकवी – काटछाट करणे.
– णी (स्त्री.) – (१) कातरणे, (२) कात्री (३) कणसे कापून घेतल्यानंतर खळे करण्याच्या वेळी ब्राह्मणांना देण्यात येणारा भाग.
कातरवुं (કાતરવું) (सं. क्रि.) – (१) कातरणे (२) कापणे, चावणे (३) कमी करणे (४) कोरणे (५) खणणे (६) (लाक्ष). पाणउतारा करण्यासारखे बोलणे.
कातरियुं (કાતરિયું) (न.) – छपराच्या अगदी खालचाच माळा. (२) भिंत फोडण्याचे चोराचे एक अवजार (३) मेंदू (४) कटाक्ष (५) स्लेटचा फुटलेला मोठा तुकडा.
– गेप(-ब) – डोके फिरलेला-ली-ले.
– मूकवुं – घर फोडणे, चोरी करणे.
– यां खावां, - नाखवां – रागाने किंवा चिडून नजर टाकणे.
कातरो (કાતરો) (पु.) – रोपांवर पडणारी एक कीड. (२) केळांचा घड.
कातळ (કાતળ) (स्त्री.) – अफवा, गप्प.
– मारवी – गप्प ठोकणे.
कातळी (કાતળી) (स्त्री.) – पातळ-चपटी खाप, तुकडा.
कातळुं (કાતળું) (न.) – (१) जाडशी खाप, तुकडा (२) गंडेरी (३) वाटेल तसा कापलेला तुकडा.
कातिल (કાતિલ) [अ.] (वि.) – (१) कत्तल करणारे - करील असे (२) घातक (३) मर्मवेधी.
काती (કાતી) (स्त्री.) – (१) सुरी (२) करवती (३) (लाक्ष.) दगा.
– पेटमा काती होवी, - राखवी – मनात दगाफटका असणे - ठेवणे.
कातुं (કાતું) (न.) – बोथट सुरी.
काथ (કાથ) (न.) – कथन, पुराण (सांगणे).
काथ (पु. न.) – (१) सत्त्व, तेज, (२) मनुष्य म्हणून जिंदगी (३) स्वार्थ.
काथाकबला (કાથાકબલા) (पु. ब. व.) – (१) नालस्ती, खरेखोटे बोलणे (२) नसती भानगड (३) निरर्थक तक्रार.
काथियुं (કાથિયું) (वि.) – (१) काथ्याच्या रंगाचे (२) काथ्याचा दोर (३) काथ्याची चटई (४) काथ्याचा पायपोस.
काथी (કાથી) (स्त्री.) – काथ्या, त्याची दोरी.
काथो (કાથો) (पु.) – (१) कात (२) काथ्या.
– था गोळी (स्त्री.) – कातगोळी.
– था दोरी (स्त्री.) – काथ्याची दोरी.
कादर (કાદર) (वि.) – शक्तिशाली.
कादव (કાદવ) (पु.) – चिखल, गारा.
– उडा(-रा)डवो, - फेंकवो – चिखल उडविणे, निंदानालस्ती करणे.
– खूंदवो – व्यर्थ मेहेनत करणे.
– कीचड (पु.) – अतिशय चिखल.
कादोकदमी (કાદોકદમી) (अ.) – अतिशय प्राचीन काळापासून.
कान आववा – ऐकण्या - समजण्याची शक्ती येणे.
– आमळवा – कान पिळणे.
– उघाडवा / – खोलवा } – सावध करणे, समजेल असे करणे.
– ऊघडवा – खरी स्थिती समजणे, लक्षात येणे.
– करडवा – कानगोष्टी करणे.
– कापवा – (१) अमक्या पेक्षा वरचढ होणे, जितणे (२) भलतेच समजून घेणे.
– खोतरवा – (१) कान कोरणे (२) स्वतःची चूक समजून येऊन शरम वाटणे, (स्वतःचे) कान पकडणे.
– घणा होवा – प्रत्येकाचे ऐकून भ्रमात पडणे, हलक्या कानाचे असणे.
– घरेणे मूकवा – न ऐकणे, बाहेर होणे.
– तळे काढवुं, – तळेथी काढी नाखवुं – ऐकल्यानंतरही लक्ष न देणे, ऐकले न ऐकलेसे करणे.
– देवा, - धरवा – लक्षपूर्वक ऐकण्याचा प्रयत्न करणे.
– ना कीडा खदखदवा, - खरवा – कानात किडे पडणे, अपशब्द ऐकून वीट येणे.
– नी बूट पकडवी – चूक कबूल करणे.
– नुं काचुं (वि.) – (१) बहिरे (२) हलक्या कानाचे.
– पकडवो, - झालवो – (१) चूक दाखविण्यासाठी - शहाणपणा सुचावा म्हणून कान धरणे. (२) स्वतःची चूक कबूल करणे.

–फूटवा–कान फुटण्यासारखा असह्य गोंगाट वाटणे.
–फूंकवा, फूंक मारवी–(१) कान फुंकणे, (२) बोध देणे (३) गुप्त मसलत करणे (४) मंत्र सांगून चेला बनविणे.
–फोडवा, -फोडी नाखवा–भयंकर गोंगाट करणे.
–भरवा, भंभेरवा–कान भरणे.
–मरडवा–ठपका देणे.
–मां आंगळीओ घालवी–न ऐकणे, कानात बोटे घालणे.
–मां कहेवुं–(१) गुपचूप सांगणे (२) (औषधाचा वगैरे) तत्काळ परिणाम होणे.
–मां कांकरा घालवा–ऐकले न ऐकलेसे करणे.
–मां डूचा मारवा } –(१) न ऐकणे (२) शिकवण न मानणे.
–काने दाटा मारवा }
–मां झेर रेडवुं–कान फुंकणे, खोटेनाटे सांगून बहकावणे.
–मां मंत्र मूकवो–(१) उपदेश देणे (२) भुलविणे.
–मांडवा–कान टवकारणे.
–वींधवा–कान टोचणे.
–वींधी नाखवा, –वींधाई जवा–ऐकून हृदयाचे पाणी पाणी होणे.
–सूना थई जवा–(१) बहिरे होणे (२) अपशब्द-कठोर शब्द ऐकणे.
कान आववुं }
काने आववुं } –कानी येणे, ऐकण्यात येणे.
काने पडवुं }
कानेथी काढी नाखवुं–न ऐकलेसे करणे.
काने धरवुं–सांगितल्या गोष्टीकडे लक्ष देणे.
–नाखवुं–कानांवर घालणे, जाणवून देणे.
–हाथ देवा, -धरवा, -मेलवा, -मूकवा–(१) कानावर हात ठेवणे. (२) न मानणे, न ऐकणे.
कानकट्टुं (કાનકટ્ટું) (वि.)–कान कापलेले.
–कोचियुं (न.)–कान टोचण्याचे अवजार.
–कोचियो (पु.)–कान टोचण्याचा धंदा करणारा (सोनार).
–खजूरो (पु.)–पुष्कळ पायांचा किडा.
–खोतरणी (स्त्री.)–कान कोरणे.
–चिमोरी (न.)–वाघूळ.
–चिमडियुं (न.)–(१) वाघूळ, (२) पाकोळी.
–छे (–शे) रियां (न. ब. व.)–कानावर उगवणारे केसांचे झुपके.
–पटी (–ट्टी) (स्त्री.)–कानाची पाळ.
–फटो (पु.)–कानफाट्या.
–फूटुं (वि.)–बहिरे.
–फूसियां (न. ब. व.)–कान फुंकणे.
–फूसियुं (वि.)–(१) चुगलखोर (२) कान फुंकणारे (३) (न.) चहाडखोर माणूस (४) चहाडखोरी.
कानभंभेरणी (કાનભંભેરણી) (स्त्री.)–कान फुंकणे.
काने (–नो) कान (કાનેકાન) (अ.)–(१) कानाकानांवरून (२) खुद्द आपल्या कानांनी.
कानम (કાનમ) (स्त्री.)–काळी जमीन.
कानसील (–ळ) (કાનસીલ-ળ) (पु.)–कानशील.
कानसूरी (કાનસૂરી) (स्त्री.)–कानाचे स्वाभाविक वळण.
कानुडो (કાનુડો) (पु.)–कृष्णाचे लाडके नाव.
कानुं (કાનું) (न.)–एक वाद्य.
कानूगो (કાનૂગો) (पु.)–कायदातज्ज्ञ.
कानून (કાનૂન) [अ.] (पु.)–(१) कायदा, नियम. (२) रिवाज, शिरस्ता.
–नी (वि.)–कायदाविषयक.
कानो (કાનો) (पु.)–(१) काना ('अ' चे 'आ' ज्याने होते तो) (२) भांड्यांची कोर, भांड्याचा कान.
–कान (अ.)–भांड्याच्या काठापर्यंत.
–मातर (पु. ब. व.), –मात्रा (न. ब. व.)–कानामात्रा.
कांत (કાંત) [सं.]–(१) (वि.) इच्छित, प्रिय (२) अनुकूल. (३) सुंदर, मनोहर (४) (पु.) प्रियकर, (५) पती (६) चंद्र (७) मोलाचा खडा, हिरा (८) औषध (९) (न.) केशर (१०) कुंकू (११) एक प्रकारचें लोखंड.
–पक्षी (न.)–मोर
–पाषाण (पु.)–(१) चकमकीचा दगड (२) लोहचुंबक.
–लोह (न.)–लोहचुंबक.
कांतण (કાંતણ) (न.)–कातणे.
कांतवुं (કાંતવું) (स. क्रि.)–(१) सूत काढणे (२) पातळ करणे, घटविणे.
कांतेलुं कांतवुं–केलेले पुनः करणे, व्यर्थ परिश्रम करणे.
कांत्यां कोकडां कपास थवां } –केलेली मेहेनत किंवा काम
कांत्युं पींज्युं कपास थवुं } धुळीस मिळणे.
कांतिलोढुं (કાંતિલોઢું) (न.)–(१) एनॅमेल केलेला लोखंडी पत्रा. (२) लोहचुंबक
कां तो (કાં તો) (अ.)–अथवा, एक तर.
कांदो (કાંદો) (पु.)–(१) कांदा (२) (कोणताही) कंद.
–काढवो–फायदा काढणे.
कांध (કાંધ) (स्त्री.)–(१) खांदा (२) खांद (३) जुंवाने पडलेला मानेवरील घट्टा.
–आपवी–खांदा देऊन उचलण्याला मदत करणे.
–आववी–गुराच्या मानेची चामडी सोलून त्याला सूज येणे.

–पडवी–गुराच्या मानेवर जू ठेवून ठेवून घट्टा पडून तेथील चामडी कठीण होणे.
मारवी–खांद्यावर घ्यायला मदत करणे.
–धाळुं (वि.)–मोठे, मोठेपणा असलेले.
–धियो (पु.)–(१) खांद्यावर ओझे उचलून नेणारा मजूर. (२) बैल (३) (मृताला) खांदा देणारा माणूस. (३) हप्ते ठरवून पैसे देणारा सावकार. (४) साथी (बहुशः बाईट कामांतला)
कांधिया करवा–(१) खांदा देणाऱ्यांना क्रियाकर्मांतराच्या वेळी जेवण घालणे.
कांधी (કાંધી) (स्त्री.)–भिंतीत बसविलेला दगडी सज्जासारखा भाग.
कांधुं (કાંધું) (न.)–हप्त्याप्रमाणे भरण्याची रकम, हप्ता.
कांधां करवां–हप्ते पाडणे.
कांधाखत (न.)–हप्त्यांप्रमाणे देणे चुकते करण्याचा लेखी करार.
कांधे काढवा–हप्त्याने देण्याच्या बोलीने रुपये कर्जाऊ घेणे.
कांधुं चडवुं–हप्त्याची रकम भरण्याची वेळ टळणे.
कांधुं पडवुं–हप्त्याची रक्कम वेळेवर भरता न येणे.
–भरवुं–हप्ता भरणे.
कांधेली (કાંધેલી) (स्त्री.)–जू.
कांधेवळियो (કાંધેવળિયો) (पु.)–नाकेवाला, जकात घेणारा अधिकारी.
–वालियो (पु.)–(१) घराचा भार वाहणारा मुलगा. (२) साथीदार.
काप (કાપ) (पु.)–(१) कापणे (२) कापण्याने पडणारी खूण, (३) बेतण्याची रीत–कौशल्य.
–काढवो–कपडा बेतणे.
–मूकवो–(१) कापणे (२) कापून घेणे, कमी करणे, काढून टाकणे.
–कूप, -पाकूप (-पी) (स्त्री.)–(१) थोडेसे कापून टाकणे, कमी करणे (२) दुरुस्ती (३) काटकसर.
कापडियो (કાપડિયો) (पु.)–कापड विकणारा.
कापडी (કાપડી) (वि.)–(१) कापडी. (२) (स्त्री.) लहानसा कपडा.
–डुं (न.)–काचोळी.
कापडी (-डियो) (કાપડી) (पु.)–कापडी, यात्रा करणारा साधु.
कापणी (કાપણી) (स्त्री.)–(१) कापण्याची रीत (२) कापणी (धान्याची) (३) पत्रा कापण्याची कातर.
कापतुं (કાપતું) (वि.)–मोठ्या रकमेत लहान रक्कम धरून काढलेले (व्याज).

कापली (કાપલી) (स्त्री.)–कापडाचा किंवा कागदाचा लहान तुकडा.
–लो (पु.)–कापडाचा–कागदाचा तुकडा.
कापवुं (કાપવું) (स. क्रि.)–(१) कापणे, कापून अलग करणे (२) कमी करणे (३) दूर करणे, टाळणे.
कापो (કાપો) (पु.)–खोडल्याची रेघ (२) चीर.
काफर (કાફર) (वि.)–(१) मुसलमानी धर्म न मानणारा, नास्तिक (२) लुच्चा (३) जंगली (४) (पु.) पूर्व आफ्रिकेतील मूळ वतनी
–री (पु.)–(१) ॲबिसीनियाचा मूळ रहिवासी (स्त्री.) हबशीण.
–रो (पु.)–दक्षिण आफ्रिकेचा मूळ रहिवासी.
काफलो (કાફલો) (पु.)–(१) समुदाय, संघ, जत्था (२) लढाऊ जहाजांचा काफला.
काफी (કાફી) [अ.] (वि.)–पुरेसे.
काबर (કાબર) (स्त्री.)–(१) एका पक्षाचे नाव (२) भांडखोर बाई.
–कलह (स्त्री.)–बोलाचाली, झगडा.
–चीतरुं (वि.)–रंगीबेरंगी, चित्रविचित्र.
–रियुं, -रुं (वि)–रंगीबेरंगी.
काबस (કાબસ) (पु.)–तेलाच्या तळाला राहिलेला गाळ.
काबिज (કાબિજ) [सं.] (पु.)–कबजेदार, मालक.
काबू (કાબૂ) [तुर्की] (पु.)–(१) ताबा, कबजा (२) अंकुश (३) सत्ता, अधिकार (४) वजन.
–जामवो, -धरावबो, -राखवो / –मां लेवुं, -मां राखवुं } ताब्यात ठेवणे, ताबा ठेवणे.
–दार (वि.)–ताबा असणारा.
काबेल (કાબેલ) (वि.)–(१) समर्थ, (२) वाकबगार.
–लियत (स्त्री.)–वाकबगारी, समर्थता.
–लेबरदाश (-स) (वि.)–सहन करण्याजोगे, खपवून घेण्याजोगे.
काभा (કાભા) (स्त्री.)–कुभार्या, भांडखोर बायको.
कामहीण (કામહીણ) (वि.)–नपुंसक.
काम (કામ) (न.)–(१) काम, कर्म, कृत्य (२) कर्तव्य (३) धंदा, व्यवसाय (४) उपयोग (५) मुकद्दमा, केस, (६) (अ.) करिता ('शुं काम?'=कशाकरितां?)
–आववुं / –लागवुं }–(१) उपयोगी पडणे, कामाला येणे (२) कामी येणे, युद्धांत बळी पडणे.
–करवुं, -करी छूटवुं–मोबदल्याची आशा न ठेवता काम करणे.
–काढी लेवुं, -काढवुं–युक्तीने आपले काम साधून घेणे.

–चालवुं–कोर्टात मुकद्दमा चालणे.
–थवुं–काम पार पडणे.
–तमाम थवुं–मरण पावणे, खलास होणे.
–देवुं–उपयोगी होणे.
–पडवुं–(१)–चा उपयोग किंवा गरज असणे (२)–शी संबंध येणे.
–मळवुं–काम मिळणे, कामाला लागणे, धंद्याला लागणे.
–सरवुं–काम पार पडणे.
–मां आववुं–उपयोगी होणे.
–मां काम करी लेवुं–एका कामात किंवा कामाबरोबर दुसरे काम साधून घेणे–करून घेणे.
–कामे लागवुं–कामाला लागणे.

कामकरंदु (કામકરંદુ) (वि.)–कर्तव्यनिष्ठ, काम करील असे (२) मेहेनती.
–ग (–गी) री (स्त्री.)–(१) सांगितलेले किंवा सोपविलेले काम (२) नोकरी, चाकरी (३) अधिकार.
–गरु (वि.)–उद्योगी, कामसू.
–गार (वि.)–(१) काम-मेहेनत-मजुरी करणारा. (२) (पु.) कामगार, मजुर.
–चलाऊ (वि.)–(१) काम चालविण्यापुरतेच असलेले (२) हंगामी, तात्पुरते.
–चोर (पु.)–(१) सोपविलेले काम बरोबर न करणारा मनुष्य (२) कसब चोरणारा मनुष्य.
–जोग (–गुं) (वि.)–कामापुरते.
–धंधो (पु.)–व्यापाररोजगार.
–सर (अ.)–कामाकरिता, कामाच्या अनुषंगाने.
–साधु (वि.)–काम साधून घेण्यापुरता, स्वार्थसाधु, आपमतलबी.

कामठ (કામઠ) (पु.)–कासव.

कामठियो (કામઠિયો) (पु.)–तीर मारणारा मनुष्य.

कामठी (કામઠી) (स्त्री.)–(१) छोटे धनुष्य (२) (पु.) भिल्ल.
–ठुं (न.)–धनुष्य.

कामडकोटियुं (કામડકોટિયું) (वि.)–(१) कामठी (चिव्याच्या फाकी)चे बनविलेले (२) आता मोडते मग मोडते अशा अवस्थेतले (३) (न.)–चिव्याचे बनविलेले घर.

कामडी (–डुं) (કામડી-ડું) (वि.)–(१) हाडकुळे (२) कामसू (३) चिव्याची पट्टी–फाक.

कामढुं (કામઢું) (वि.)–कामसू.

कामण (કામણ) (न.)–(१) वशीकरण, मोहिनी घालणे (२) मंत्रतंत्र.
–गारुं (वि.)–मोहिनी टाकणारे.
–टूमण (न.)–मंत्रतंत्र.
–वुं (सं. क्रि.)–मोहिनी घालणे.

कामरू (કામરૂ) (पु.)–कामरूप देश.

कामवुं (કામવું) (स. क्रि.)–(१) इच्छा करणे (२) कमविणे.

कामस (કામસ) (पु. स्त्री.)–उसाच्या रसातील गदाळा, गुळातील कचरा.

कामळ (–ळी) (કામળ-ળી) (स्त्री.)–कांबळे.
–ळियो (पु.)–सुरवंट.
–ळो (पु.)–मोठे कांबळे.

कामाटी (–ठी) (કામાટી-ઠી) (पु.)–कामाठी, झाडझूड करणारा नोकर, पट्टेवाला.
–ट (–ठ) ण (स्त्री.)–त्याची बायको.

कामार्थु (કામાર્થુ) (वि.)–उद्योगी, कार्यमग्न, कामसू.

कामुं (કામું) (न.)–(१) काम, कार्य (२) हालचाल, क्रिया.

कामेश्वर (કામેશ્વર) [सं.] ((पु.)–(१) विषयवासनेवर ताबा मिळविणारा पुरुष (२) महादेव.
–री (स्त्री.)–(१) वासनेवर ताबा ठेवणारी स्त्री (२) पार्वती.

कामो (કામો) (पु.)–पराक्रम, शौर्याचे काम.

कामोरो (કામોરો) (पु.)–कामदार.

कांप (કાંપ) (पु.)–(१) काळा, मऊ गाळ (२) 'कँप' (इं.)

कांप (पु.)–थरकाप.
–वुं (अ. क्रि.)–कापणे, थरथरणे.

कांपो (કાંપો) (पु.)–वेंध, वेंघेत मावेल इतका गठ्ठा. (२) एक माणूस उचलू शकेल एवढा बोजा.

कांब (કાંબ) (स्त्री.)–(१) चिव्याची फाक, कांबी (२) चिव्याचा गज (मोजण्याचा).

कांबी (કાંબી) (स्त्री.)–बायकांच्या पायातला एक दागिना (२) मोटेच्या तोंडाचा काठ (३) कातडी बादली.

काय (કાય) [सं.] (स्त्री.)–शरीर, काया.
–कष्ट (न.)–(१) शरीरकष्ट (२) शारीरिक काम (३) तपादी करून देहाचे दमन करणे.
–कष्टी (वि.)–शरीरकष्ट करणारे.
–चिकित्सा (स्त्री.)–शरीराची वैद्यकीय चिकित्सा व उपाययोजना.
–दंड (पु.)–देहदमन.
–रोग (पु.)–शारीरिक रोग.

काय(-र-)टुं (કાય–ર-ટું) (न.)–मेलेल्याच्या अकराव्याची क्रिया किंवा जेवण.
–करवुं–अकराव्या दिवसाची क्रिया करणे.

–वाळवुं–अकराव्याचे जेवण घालणे.
–सरावबुं–अकराव्याची क्रिया करणे.
–टियो (पु.)–(१) कारटा, (२) अकराव्याची क्रिया करविणारा ब्राह्मण.
कायदो (કાયદો) (म.] (पु.)–(१) नियम (२) सरकारी कायदा (३) घोड्याचा लगाम.
–उतारवो, -चडाववो–लगाम उतरविणे-चढविणे.
–चलाववो–(१) कायद्याचा अमल करणे (२) आपलाच हेका चालविणे.
कायदामां लेवुं, -सपडाववुं–कायद्याच्या पकडीत धरणे–सापडणे, गुन्हा लावून किंवा आरोप ठेवून पकडणे.
कायदा-दे-)सर (કાયદા(-દે)સર) (अ.)–कायदेशीर, कायद्याला धरून.
कायनात (કાયનાત) [अ.] (स्त्री.)–पुंजी, दौलत.
कायर (કાયર) (वि.)–भेकड.
कायर(-रुं) (કાયર-રું) (वि.)–(१) कामाला कंटाळणारे, आळशी (२) थकून–कंटाळून गेलेले (३) भेकड, भ्याड.
–करवुं–सतावून सोडणे, त्रास देऊन नको जीव करून टाकणे.
–थवुं–कंटाळणे, त्रासून जाणे.
कायली (કાયલી) (वि.)–(१) आजारी (२) आजाराने त्रासिक-किरकिरे-बनलेले.
काया (કાયા) [सं.] (स्त्री.)–शरीर.
–कसवी–(१) शरीर व्यायामाने मजबूत करणे (२) शरीराचे बळ पुरेपूर वापरणे.
–वणसवी–शरीर क्षीण होणे किंवा बिघडणे, रोग होणे.
–देखाडवी, -उघाडी करवी, -ढांकवी इ.–शरीराचा गुह्य भाग दाखविणे, झाकणे इ.
–पडवी–देह पडणे.
–कष्ट (न.) (स्त्री.)–तप, व्रते वगैरेंनी शरीर कष्टविणे, देहदमन.
–पलटो (पु.)–(१) शरीरात एकदम बदल, नवाच जन्म (२) बाह्य देखावा किंवा वेष पालटणे.
कार (કાર) (पु.) क्रिया, कार्य (२) निश्चय (३) यत्न (४) संबंध, व्यवहार (५) इज्जत, पत (६) कुवत, ऐपत (७) फेरफार.
–जवो–पत जाणे.
–पडवो–दबाव पडणे, शह लागणे.
–पहोंचवो–शह लागणे.
–क (वि.)–करणारे–करविणारे.
कारकर्दगी, -कीर्दी (કારકર્દગી, -કીર્દી) [फा.] (स्त्री.)–(१) कारकीर्द, अमल चालू असतानाचा काळ. (२) अमल चालू असताना केलेले कामकाज, कारभार.

कारच(-चो)बी (કારચ-ચો-બી) [फा.] (स्त्री.)–(१) लाकडावरील कोरीव काम (२) एक प्रकारचे भरतकाम.
कारसाज (કારસાજ) [फा.] (पु.)–कामकाजाची व्यवस्था करणारा, कारभारी.
–साजी (स्त्री.)–(१) कामाची व्यवस्था करणे (२) अनामत फंड (काम सुधारण्याकरिता काढून ठेवलेला.)
–स्तान [फा.] (स.)–(१) कारस्थान, कपट (२) दंगा, मस्ती.
कारोबार (કારોબાર) [फा.] (पु.)–कारभार.
–मंडळी (स्त्री.)–कार्यकारी मंडळ.
–री(वि.)–(१) कारभारविषयक (२) (स्त्री.) कार्यकारी मंडळ.
कारखत (કારખત) (स्त्री.)–तसदी.
कारखानीस (કારખાનીસ) [फा.] (पु.)–कारखान्याचा वरिष्ठ अमलदार.
कारगत (કારગત) (स्त्री.)–(१) कुवत, शक्ती (२) हात पोचणे, वशिला. (३) सार्थकता.
–चालवी, –पहोंचवी–वशिला लागणे, संबंध-हात-पोचणे.
कारज (કારજ) (न.)–(१) काम, कार्य (२) विवाह किंवा मरण या संबंधीच्या खर्चाचा प्रसंग.
–करवुं, –थवुं–त्या प्रसंगीचा खर्च वगैरे करणे, होणे, त्याचा विधि इ. करणे.
–कारी (वि.)–सेवाभावी, परोपकारी.
कारणसर (કારણસર) (अ.)–त्यामुळे, त्या कारणाने.
कारणोत्तर (કારણોત્તર) (पु. न.)–(१) कारण दर्शविणारे उत्तर (२) प्रतिवादीचे प्रत्युत्तर.
कारदान (કારદાન) (न.)–(१) युक्ती. (२) योजना.
कारमुं (કારમું) (वि.)–(१) भयंकर (२) कूट स्वरूपी, अद्भुत (३) दैवी, सुंदर.
कारमोक (કારમોક) (अ.)–एकदम, अवचित.
कारव (કારવ) [सं.] (पु.)–नर कावळा.
–वी (स्त्री.)–कावळा मादी.
कारववुं (કારવવું) (स. क्रि.)–करविणें (जोडधातू म्हणून वापरतात, त्याचा अर्थ 'ती क्रिया वगैरे' असा होतो. उदा. 'जोई कारवीने,' 'करी कारवीने.')
कारवहेवार (કારવહેવાર) (पु.)–कामकाज आणि रीतभात, सामाजिक चालरीत व व्यवहार.
कारवा (કારવા) (पु.)–अब्रू, इज्जत.
कारवी (કારવી) (स्त्री.)–(१) अश्वगंधा (२) मेथी (३) कारल्याचा वेल.
कारसियो (કારસિયો) (पु.)–झोपाळ्याची साखळी किंवा सळी अडकविण्याची कडी.

कारसी (કારસી) (स्त्री.) – एक ताजवा.
कारसो (કારસો) (पु.) – (१) युक्ती (२) बेत, योजना (३) मनसुबा.
कारंज, -जो (કારંજ-જો) (पु.) – (१) कारंजा (२) कारंजा असलेला बगीचा.
काराखडियो (કારાખડિયો) (पु.) – अशुभ समाचार आणणारा माणूस.
कारापारा (કારાપારા) (पु.) – (१) चोळामोळा (२) वाकडेपणाने एखाद्याचे दोष काढणे.
कारिका (કારિકા) (स्त्री.) – सांडणी.
कारी (કારી) (वि.) – (१) भयंकर, दारुण (२) घातक, मारक (३) (स्त्री.) युक्ती.
कारीगर (કારીગર) (पु.) – (१) कारागीर. (२) यंत्रज्ञ (३) कोणत्याही कलेत हुषार असलेला माणूस.
कारीग(-गी) री (કારીગ-ગી-રી) (स्त्री.) – (१) कारागिरी (२) चतुरपणा.
कारीपा(-पे) री (કારીપા-પે-રી) (स्त्री.) – (१) व्यर्थी बोली (२) बोलणे एक करणे एक अशी वर्तणूक (३) जेथे उत्तर एक अवश्य तेथे दोन उत्तरे देणे (४) मुद्दाम होऊन एखाद्याचे दोष काढणे.
कारु (કારુ) [सं.] – (१) (वि.) करणारा, बनविणारा (२) (पु.) शिल्पी, कारागीर. (३) शिल्पीकाम करणारी एक जात.
कारेली (કારેલી) (स्त्री.) – कारल्याचा वेल.
– लुं (न.) – कारले.
कारोतर (કારોતર) [सं.] (पु.) – (१) दारू गाळण्याची वेळांची चाळणी (२) दारूचा फेस.
कार्पट (કાર્પટ) [सं.] (न.) – जुना धडपा.
– टिक (पु.) – कापडी, संन्यासी, चिंध्या वापरणारा यात्रेकरू.
कार्यग्राही (કાર્યગ્રાહી) (वि.) – उद्योगी, कार्यमग्न.
कार्यवाहक (કાર્યવાહક) (वि.) – (१) कारभार करणारा री-रे, (२) (पु.) कारभारी, सेक्रेटरी.
– सभा (स्त्री.) – कार्यकारी मंडळ.
कार्यवाही (કાર્યવાહી) (स्त्री.) – (१) कामकाज चालविण्याची रीत, 'प्रोसीजर', (२) कार्यक्रम.
कार्यसरणि (-णी) (કાર્યસરણિ-ણી) (स्त्री.) – कार्य करण्याची सरणी-रीत.
कार्यसाधक संख्या (કાર્યસાધક સંખ્યા) (स्त्री.) – मंडळाचे कामकाज सुरू करण्याकरिता लागणारी हजर सभासदांची किमान आवश्यक संख्या, 'कोरम'.
काल (કાલ) (स्त्री.) – (१) कालचा दिवस (२) उद्याचा दिवस (३) (अ.) काल किंवा उद्या (३) अलीकडे, थोड्या दिवसापूर्वी किंवा नंतर.
– ऊठीने – भविष्यकाळी, पुढे.
– उपर राखवुं – तहकूब ठेवणे, पुढे ढकलणे.
– ले (अ.) – काल किंवा उद्या.
कालखेपन (કાલખેપન) (न.) – कालक्षेप करणे, विलंब करणे.
काल(-ळ)चिह्न (કાલ-ળ-ચિહ્ન) (न.) – विनाशाची-मृत्यूची खूण.
कालधर्म (કાલધર્મ) (पु.) – (१) काळाला अनुसरून असलेला धर्म. (२) काळाचा धर्म–गुण–नियम (३) मरण, यमधर्म.
कालां(-ळां)तरे (કાલાં-ળાંતરે) (अ.) – कालांतराने.
कालकलाई (કાલકલાઈ) (स्त्री.) – लहानपण.
कालपण (કાલપણ) / कालापणुं (કાલાપણું) } (न.) – मुलाचे बोबडे बोबडे आणि मधुर बोलणें, (२) तोतरे बोलणे.
कालबूत (કાલબૂત) (न.) – (१) जोड्याच्या आत ठोकण्याचा पायाचा लाकडी साचा. (२) घाट, साचा.
कालटी (કાલટી) (स्त्री.) – गवताची चौकोनी गंजी.
कालववुं (કાલવવું) (सं. क्रि.) – कालविणे, मिसळून एक करणे.
कालावाला (કાલાવાલા) (पु. ब. व.) – आजीजी, गयावया.
कालिक (કાલિક) [सं.] (वि.) – काळाशी जमणारे.
कालिंगडुं (કાલિંગડું) (न.) – (१) कलिंगडे. (२) टरबूज
कालुं (કાલું) (वि.) – (१) बोबडे (२) बालिश, समज नसलेले (३) कापशीचे बोंड.
कालां (કાલાં) (न. ब. व.) – लहान मुलाची बोबडी बोली.
– काढवां – बोबडी मधुर बोली बोलणे.
कालांबोबडां (કાલાંબોબડાં) (न. ब. व.) – बोबडी व मोडकी बोली.
कालोर (કાલોર) (स्त्री.) – गवताची गंजी.
काव (કાવ) (पु.) – कावा.
– काढी लेवो – कावा करून काम साधून घेणे.
कावडियुं (કાવડિયું) (न.) – पैसा.
कावडियो (કાવડિયો) (पु.) – कावड उचलून नेणारा.
कावडी (કાવડી) (स्त्री.) – कावड.
– डुं (न.) – कावडीचे लाकूड.
कावडुं (કાવડું) (वि.) – लुच्चे, धूर्त.
कावतरुं (કાવત) (न.) – कपट, कारस्थान
– राखोर, - राबाज (वि.) – कारस्थानी.
कावरी (– ली) (કાવરી-લી) (स्त्री.) – काचेची बांगडी.
कावरुं, - बावरुं (કાવરું,-બાવરું) (वि.) – कावरे बावरे.
कावलुं (કાવલું) (वि.) – अति नाजूक आणि शोभिवंत पण तकलुपी.

कावश (કાવશ) (न.)–शून्यता, रिक्तता.
कावसशा, कावसियो (કાવસશા,કાવસિયો) (पु.)–पक्का-वस्ताद माणूस.
कावळ (કાવળ) (न.)–कपट, कारस्थान.
कावळी (કાવળી) (स्त्री.)–पाणी, दूध इ. वर तरंगणारा पातळ थर.
कावादानी (કાવાદાની) (स्त्री.)–काढा करण्याचे भांडे.
कावादावा (કાવાદાવા) (पु. ब. व,)–कपटकारस्थाने.
कावुं (કાવો) (न.)–(१) छपरावरील कौलांची रांग. (२) (अ. क्रि.) कावणे, कातावणे, कंटाळणे.
कावो (કાવો) (पु.)–(१) बुंद दाणे पाडण्याचे उकळते तेल किंवा तूप (२) काढा.
कावो (पु.)–कावा (२) घोड्याला गोल गोल फिरविणे, घोड्याचा 'राउंड'
काश (–स) (કાશ-સ) (स्त्री.)–(१) आडखीळ, विघ्न (२) चिकटपणा.
काशंडी (–दी) (કાશંડી-દી (स्त्री.)–कासंडी.
काशीए संघ पहोंचवो–गंगेत घोडे न्हाणे.
काशीनुं करवत–पुढल्या जन्मी इच्छित फळ मिळावे म्हणून काशीत जाऊन करवतीने शरीर कापून घेणे.
–मरण–सद्गती
काष्ठ घंटा (કાષ્ઠઘંટા) (स्त्री.)–दांडग्या गुराच्या गळ्यात बांधण्यात येणारे लोंढणे.
काष्ठा (કાષ્ઠા) [सं.] (स्त्री.)–(१) दिशा, प्रदेश (२) हद्द, परिसीमा.
कासद (કાસદ) (पु.)–काशीद, जासूद.
–दुं (न.)–जासूदाचे काम.
कासवास (કાસવાસ) (पु.)–कास (खोकला) व श्वास.
कासळ (કાસળ) (न.)–आडखीळ, विघ्न.
–काढवुं–(१) आडखीळ काढून टाकणे, विघ्न दूर करणे. (२) काटा काढणे.
–जवुं–अडचण मध्ये येण्याचे टळणे.
कासार (કાસાર) [सं.] (पु. न.)–तळे.
काहर (કાહર) (पु.)–भोई, कावडी.
काहल (કાહળ) (पु. न.)–(१) तुतारी, रणशिंग (२) वाजविण्याचे शिंग (३) मोठे ढोल (लष्करी).
काहिली (કાહિલી) (वि.)–(१) आळशी, कामाला कंटाळलेला. (२) आजारी (३) (स्त्री.) आळसुटलेपणा, (४) आजारीपणा (५) कातडीला आग सुटण्याचा रोग, अंगाची काहिली.
काह्युं (કાહ્યું) (वि.)–(१) कावलेले (२) थकलेले, कंटाळलेले (३) आजारी.

काळ (કાળ) (पु.) (१) काळ, वेळ (२) दुष्काळ (३) क्रोध.
–आववो–क्रोध येणे (२) मरण येणे.
–करवो–देहत्याग करणे.
–काढवो–(१) वेळ काढणे (२) दुष्काळाचा आपत्तीचा काळ कंठणे.
–खूटवो–मरण जवळ येणे.
–चढवो–राग येणे.
–थवो–मृत्यू होणे.
–देखवो–यमदूत पाहणे किंवा यमदूतासारखे पाहणे.
–धरवो–राग येणे.
–मांथी आववुं–दुष्काळातून आल्यासारखे वागणे, खाऊ खाऊ करणे, अति भुकेले असणे.
–कराळ (वि.)–(१) काळाप्रमाणे भयंकर. (२) (पु) मृत्यू.
–गळामणुं (वि.)–काळ घालवायला साधन होण्याजोगे.
–चंद्र (पु.)–घातक राशीचा चंद्र.
–चोघडियुं (न.)–घातक मुहूर्त.
–जीभुं (वि.)–घातक-नुकसानकारक जीभ असलेले.
–जूनुं (वि.)–अति प्राचीन.
–ज्वर (पु.)–जीव घेणारा ताप.
–ना कोदरा (पु. ब. व.)–फार जुनी बाब.
–ना कोदरा काढवा–जुनी मढी उकरून काढणे, निंदा करण्याकरिता जुन्या गोष्टी उगाळणे.
–ना खाधा होवा–पुष्कळ वर्षे जगून अनुभवाने पोक्त बनलेले असणे.
–नुं वरस (न.)–दुष्काळी साल.
–निद्रा (स्त्री.) (१)–मृत्यू (२) गाढ झोप.
–भाति (वि.)–काळासारखे.
–मींढ (वि.)–(१) काळे मिचकूट. (२) निष्ठुर (३) (पु.) एक अतिशय काळा आणि कठीण पाषाण, कातळ.
–मुखुं (वि.)–काळाच्या मुखासारखे.
–योग (पु.)–योगायोग.
–वेळा (स्त्री.)–(१) भयंकर वेळ. (२) संध्याकाळ.
–वेलियो (पु.)–(१) मुले चोरून नेणारा (२) लुचा बाबा.
काळक (કાળક) (स्त्री.)–(१) कलंक, डाग (२) काळेपणा.
काळज (કાળજ) (न.)–कलिजा, काळीज.
काळजातूट (કાળજાતૂટ) (वि.)–काळीज तुटेल इतके असह्य–तीव्र.
काळजुं (કાળજું) (न.)–(१) काळीज (२) अंतःकरण, मन.
–कपावुं–कोरावुं–(१) अंतःकरणात तीव्र वेदना होणे, हेवा वाटणे.
–कह्युं न करे एवुं–मानता येणार नाही असे.

–काचुं होवुं–धैर्य, हिंमत नसणे.
–काचुं रहेवुं–मरणासन्न असतानासुद्धा सारखी आठवण करीत राहणे.
–कोतरवुं, -कोरवुं–मनाला संताप करून घेणे.
–खसवुं–मन–बुद्धी संभ्रमित होणे.
–खंडावुं–वेदना, चिंता किंवा मत्सर यामुळे प्राण जातोसे वाटणे.
–खवाई जवुं–अंतःकरणात चिंता किंवा वेदना होणे.
–छोलवुं–संतापणे, व्याकुळ होणे.
–ठरवुं, ठंडुं थवुं–शांती होणे, मनाला संतोष होणे.
–ठेकाणे होवुं–शुद्धीवर असणे.
–तपवुं–संतप्त होणे.
–धडकवुं–काळीज धडधड करणे, भिणे.
–पकडी राखवुं–हिंमत-धैर्य ठेवणे.
–पाकुं होवुं–अनुभवी असणे, फसणार नाही असे असणे.
–फटकी जवुं–आवेशामुळे किंवा धक्क्याने डोके फिरणे.
–फाटी जवुं–काळीज फाटणे, अतिशय दुःख होणे.
–फूटवुं–भान न राहणे, अकलहुषारी नाहीशी होणे.
–फोली खावुं–दुःख घोळीत राहणे.
–बळवुं–अंतःकरणात अतिशय दुःख राहणे.
–बावन हाथनुं होवुं–हुशार-सावध राहणे.
–भराई आववुं–सद्‌गदित होणें, ऊर दाटून येणे.
–रीढुं थवुं–मन कठीण होणे, सरावलेले होणे.
–वश राखवुं–हिंमत न हरणे.
–जानां कटका थवा–हृदयाचे तुकडे होणे.
–जानी कोर–काळजाचा तुकडा, अत्यंत प्रिय मनुष्य.
–जानुं आढुं–हिंमतवान, धीर खचू न देणारा.
–जानुं नर्युं–सावध.
–जानो डंख,-नो डाघ–(१) दारुण आघात (२) हाडवैर, द्वेष.
–जामां चीरा पडवा–अंतःकरणाला तीव्र वेदना होणे.
–जामां कटारी होवी–मनात डंख किंवा कपट असणे.
–जामां कोतरी-कोरी राखेलुं–काळजात कोरून ठेवलेले.
–जा विनानुं–(१) अंतःकरण-जाणीव नसलेले (२) साहसी.
–जे काणुं पडवुं–काळीज भेदून टाकणे.
–जे टाढक बळवी–मन थंड होणे, हृदयाची शांती होणे.
–जे हाथ धरी राखवो–पाहा 'काळजुं पकडी राखवुं'.
काळप (કાળપ) (स्त्री.)–(१) काळेपणा (२) डाग.
काळवेरी (કાળવેરી) (वि.)–काळ्या रंगाचा-ची-चे.
काळंगडुं (કાળંગડું) (न.)–कलिंगडे.
काळा (કાળા) (पु. ब. व.)–कपाळीचा अशुभलेख, दुर्भाग्य.

काळा बजारियो (કાળા બજારિયો) (पु.)–काळाबाजार करणारा व्यापारी.
काळाट (કાળાટ) (पु.)–काळेपणा.
–श (स्त्री.)–(१) काळेपणा (२) सावळा रंग.
काळांजन (કાળાંજન) (न.)–काळे अंजन, सुरमा.
काळांतरे (કાળાંતરે) (अ.)–(१) खूप काळ गेल्यानंतर. (२) काही काळाने (३) कधीतरी.
काळांधोळां (કાળાંધોળાં) (न. ब. व.)–कारस्थान, काळेबेरे.
–करवां–कारस्थान करणे, काळेबेरे घडवून आणणे.
काळियार (કાળિયાર) (पु.)–काळवीट.
काळियुं (કાળિયું) (वि.)–(१) काळ्या रंगाचे (२) (न.) अफू, काळी तंबाखू.
–यो (पु.)–काळी तंबाखू.
–यो बछनाग (पु.)–(लाक्ष.) मनात अतिशय डंख ठेवणारा माणूस.
काळिंगुं (કાળિંગું) (न.)–कलिंगडे.
काळी (કાળી) (वि. स्त्री.)–(१) काळ्या रंगाची (स्त्री) (२) (स्त्री.) काली (देवता)
–कंठी, -गांठी (स्त्री)–स्त्रियांच्या गळ्यातला एक दागिना.
–चौदश(-स) (स्त्री.)–आश्वीन वद्य चतुर्दशी, नरकचतुर्दशी.
–नो ककळाट काढवो–त्या दिवळीं सगळी कचराधाण साफ करणे.
–टीली (स्त्री.)–कलंक, लांछन.
–परज (स्त्री.)–'दूबळा' वगैरे काळ्या रंगाच्या आदिवासी जाती.
–रोटी (स्त्री.)–गोड पुरी, एक मिष्टान्न.
–रात (स्त्री.)–मध्यरात्र, घोर अंधारी रात्र.
–रोळी (स्त्री.)–सांजवेळा.
काळुं (કાળું) (वि.)–(१) काजळी रंगाचे. (२) दुष्ट, अघोर, अनीतिमय (जसे, 'काळुं काम') (३) असह्य, दारुण, तीव्र इ. भाव वाटणारे ('काळो चोर,' 'काळी मजुरी')
काळा अक्षरने कूटी मारवा–अगदी निरक्षर-अशिक्षित असणे.
–अडद-तल-चोरवा–भयंकर पाप करणे.
काळा काळा मंकोडा–अगदी निरक्षर असणे.
–गया ने धोळा आव्या–तरुणपण गेले नि म्हातारपण आले.
काळो चोर (કાળો ચોર)–खुनी किंवा सापडण्याला कठीण असा चोर.
'काळा चोरना लावी आप'–'काय वाटेल ते कर पण माझे देणे देऊन टाक.'
काळा ना धोळा थया–काळ्याचे पांढरे झाले (केस), म्हातारपण आले.

काळा पाणीए काढवुं – हद्दपार करणे.
काळा माथानो मानवी – मनुष्यजात, मनुष्य.
काळां पाणी ओळंगवां – दूर समुद्रापलीकडच्या देशात जाणे, देशांतराला जाणे.
काळुं करवुं – (१) टळणे, दूर जाणे, तोंड न दाखविणे. (२) कलंकित करणे.
–कूतरुं – अत्यंत क्षुद्र, कोणी विचारीत नाही असा-अशी-से.
–गोरुं, -धोळुं, कहेवुं – वाईट हेतूचा आरोप करणे.
–पडवुं – निस्तेज होणे, चेहरा उतरणे.
–पहेरवुं – शोकाची वस्त्रे घालणे.
–मों करवुं – तोंड काळे करणे.
–कट, –ठणक, –डिबांग (वि,) – काळे मिट्ट.
–धोळुं (न.) – दुष्कर्म.
–बल्लक (वि.) – काळे काळे भुतासारखे.
–पाणी (न.) – जन्मठेप.
–बजार (न.) – काळा बाजार.
–भम्मर (वि.) – काळेभोर.
–मेश (वि.) – काळे मिट्ट.
काळो कायदो (કાળો કાયદો) (पु.) – जुलमी कायदा.
काळो कामणगारो (કાળો કામણગારો) (पु.) – मोहिनी टाकणारा काळ्या, श्रीकृष्ण.
काळोतरी (કાળોતરી) (स्त्री.) – मरणाचा समाचार असलेली चिठी.
–तरियो (पु.) – ती चिठी घेऊन जाणारा जासूद.
काळोतरो (કાળોતરો) (पु.) – फणा असलेला नाग.
कांशियां (કાંશિયાં) (न. ब. व.) – झांजाजोड.
कांस (કાંસ) (पु.) – (१) पाणी नेण्यासाठी बांधलेला पाट (२) पाणी वाहून जावे म्हणून केलेली नाली.
कांसकी (કાંસકી) (स्त्री.) – फणी.
कांसको (કાંસકો) (पु.) – कंगवा.
कांसडो (કાંસડો) (पु.) – तलावाचा पलीकडचा काठ.
कांसलुं (કાંસલું) (न.) – काशाचे एक खूप मोठ्या तोंडाचे भांडे, तसराळे.
कांसवुं (કાંસવું) (अ. क्रि.) – (१) खोकणे (२) खाकरणे (३) धापा टाकणे (४) (स. क्रि.) ठासून भरणे.
कांस (કાંસ) (पु. ब. व.) – तण.
कांसार (કાંસાર) (पु.) – कासार.
कांसियो (કાંસિયો) (पु.) – (१) पितळेची पळी (२) कंगवा.
कांसुं (કાંસું) (न.) – कासे (धातु).
–साकूट (स्त्री.) – काशाची मोड.
–साळुं (न.) – काशाची मोठी झांज.
–सां (न. ब. व.) – झांजाजोड.
–सियो (पु.) – काशाचे तसराळे.
–सी (जोड), -सी जोडुं (न.) – काशाची मोठी झांज.
–सी जोडां वगाडवां – (१) धनधान्याचा खडखडाट होणे. भीक मागणे (३) बेकार होणे.
कांस्य (કાંસ્ય) (न.) – कासे.
–कार (पु.) – कासार.
किकलावबुं (કિકલાવવું) (स. क्रि.) – हर्षोत्फुल्ल करणे, आनंदी आनंद होईल असे करणे.
किकियाण (કિકિયાણ) (न.) – किंकाळ्या.
किकियारी (કિકિયારી) (स्त्री.) – किंकाळी.
–रो (पु.) – मोठी किंकाळी.
किंकिणी (કિંકિણી) [सं.] (स्त्री.) – (१) किणकिण करणारी छोटी घंटी, (२) घुंगरू लावलेला करगोटा.
किंकिणाट (કિંકિણાટ) (पु.) – किणकिण आवाज.
किंगलावुं (કિંગલાવું) (अ. क्रि.) – हर्षोत्फुल्ल होणे.
–ण (न.) – हर्षध्वनी.
किचुको (કિચૂકો) (पु.) – चिंचोका.
कितव (કિતવ) [सं.] (पु.) – (१) जुगारी (२) कपटी फसव्या.
किताब (કિતાબ) [अ.] (स्त्री.) – (१) पुस्तक, ग्रंथ.
–खातुं (न.) – ग्रंथभांडार, पुस्तकालय.
–परस्त (वि.) – पुस्तकात डोके खुपसून राहणारा.
कित्तो (કિત્તો) (पु.) – (१) (लिहिण्याचा) फाटा (२) कित्ता, नमुन्याचे हस्ताक्षर. (३) शेताचा तुकडा (४) (अ.) सदरप्रमाणे (म्ह० डिट्टो).
किनखाब (કિનખાબ) (पु.) – (१) जरीबुट्टीचे विणलेले एक कापड. (२) कसब.
किन्नरी (કિન્નરી) (स्त्री.) (१) – किन्नराची बायको (२) सारंगी.
किफायत (કિફાયત) [म.] (स्त्री.) – (१) बचत (२) (वि.) स्वस्त, किफायतशीर.
–ती (वि.) – किफायतशीर, स्वस्त.
किंमत (કિંમત) (स्त्री.) – (१) मूल्य, मोबदला (२) कदर, बूज.
–आंकवी – किंमतीचा अंदाज करणे.
–करवी – (१) मोल करणे (२) कदर करणे.
–थवी – (१) किंमत होणे (२) (कटा०) अब्रू कमी होणे.
–पडवी - बेसवी – किंमत पडणे.
–मूकवी – किंमत ठरविणे, वस्तूवर किंमत लिहिणे.
किरकोल(-ळ) (કિરકોળ) (अ.) – फुटकर.
किरतार (કિરતાર) (पु.) – सृष्टिकर्ता.

किरपा (કિરપા) (स्त्री.) – कृपा.
किरमजी (કિરમજી) (वि.) – किरमिजी रंगाचे.
किरायुं (કિરાયું) (न.) – भाडे.
– यादार (वि.) – (१) भाड्याने राखणारा - राहणारा. (२) भाडेकरी.
किलकार (કિલકાર) (पु.) – आनंदाचा किलकिलाट (२) आनंदाच्या आरोळ्या.
– री (स्त्री.) – किंकाळी, आरोळी.
– वुं (अ. क्रि.) – आनंदाचा किलकिलाट करणे.
किलकारी पाडवी - मारवी – (जोराने) आरोळ्या ठोकणे, किंकाळ्या मारणे.
किल्लाण (કિલ્લાણ) (न.) – पक्ष्यांचा किलबिलाट.
किश्त(-स्त) (કિશ્ત-સ્ત) [फा.] (स्त्री.) – (१) बुद्धिबळाचा एक एक डाव, शह (२) शेतीची पेरलेली जमीन.
किश्ती(-स्ती) (કિશ્તી) [फा.] (स्त्री.) – होडी.
किसम (કિસમ) (स्त्री.) – जात, प्रकार, रीत.
किसमिस (કિસમિસ) (स्त्री.) – बेदाणा.
किस्त (કિસ્ત) [फा.] (स्त्री.) – (१) महसुलाचा वगैरे हप्ता (२) महसूल (३) खंडणी, करभार.
– बंधी (स्त्री.) – हप्तेबंदी.
किस्मत (કિસ્મત) [अ.] (न.) – नशीब.
किस्सो (કિસ્સો) [अ.] (पु.) – (१) कहाणी, अद्‌भुत कथा, हकीकत (२) कल्पित गोष्ट.
– उठाववो, - गोठववो – युक्ती करणे, शक्कल काढणे.
– करवो – युक्ती करणे.
किंवदन्ती (કિંવદન્તી) [सं.] (स्त्री.) – अफवा.
कीकरो (કીકરો) (पु.) – किकरे, एक सुतारी अवजार.
कीकलावुं (કીકલાવું) (अ. क्रि.) – आनंदाचा कलकलाट करणे.
कीकली (કીકલી), (स्त्री.) – छोटी मुलगी,
– लो - कीको (કીકો) (पु.) – छोटा मुलगा, बच्चा.
कीकी (કીકી) (स्त्री.) डोळ्यातली बाहुली.
कीच,(-ड) (કીચ,-ડ) (पु.) – चिखल.
कीट (કીટ) (वि.) – (१) चांगले पाठ केलेले. (२) पूर्ण माहितगार, तरबेज.
कीट (पु.) – (१) कळंक, (२) कचरा, कस्पट (३) गड्डा, गांठ.
कीट(-क) (કીટ) [सं.] (पु.) – किडा.
कीट(-ड)खदुं (કીટખદું) (वि.) – किड्यांनी खाल्लेले.
कीटियुं (કીટિયું) (न.) – (१) लाकडी पट्टी (२) कचरा - कस्पट असलेले.
कीटी (કીટી) (स्त्री.) – कापसात जो पाळापाचोळा किंवा कचरा भरलेला असतो तो.
कीट्टुं (કીટ્ટું) (न.) – बेरी.
कीटो,(-डो) (કીટો,-ડો) (पु.) – (१) विटा किंवा कौले भाजल्याने वितळून घट्ट झालेली माती (२) वितळून नंतर घट्ट झालेली धातू. (३) बाभळीच्या लाकडाची गाठ.
कीड (કીડ) (स्त्री.) – (१) कीड, वाळवी. (२) गजकर्णासारखा रोग. (३) खाज.
कीडियुं (કીડિયું) (न.) – अगदी लहान काचेचा मणी.
कीडी (કીડી) (स्त्री.) – मुंगी.
– उपर कटक – एवढ्याशा गोष्टीकरिता मोठा खटाटोप, विनाकारण आणि अवास्तव प्रयत्न.
– ना मोंने(-मां) कालिंगडुं – (१) मिया मूठभर दाढी हातभर. (२) आवाक्याबाहेरचे.
– ने पांखो आववी – (१) पावसाळ्याची चिह्ने दिसू लागणे, (२) नवी शक्ती येणे.
– नो कुंजर, - वाघ – पराचा कावळा.
– ओ ऊभरावी – मुंग्यांसारखे माणसांचे थवे लोटणे.
– ओ चडवी – (काम करताना) कंटाळा येणे, नावड वाटणे.
– कंथवो (पु.) – कीडमुंगी.
– म(-मं) कोडी (स्त्री.) – कीडमुंगी वगैरे.
– वेग (पु.) – मुंगीसारखा सावकाश वेग.
कीडो (કીડો) (पु.) – पोटावर चालणारा एक लहान किडा.
कीडा सळवळवा – (लाक्ष.) बोलल्यावाचून न राहवणे.
कीधुं (કીધું) (स. क्रि.) – केले. ('करवुं'च्या भूतकाळच्या एकवचनाचे एक रूप)
कीधुं (स. क्रि. भूत०) – सांगितले. ('कहेवुं'च्या भू. का.च्या एकवचनाचे एक रूप)
कीनो (કીનો) [फा.] (पु.) – वैर, डंख (मनांतला).
– नाखोर (वि.) – मनात वैर ठेवणारा-री-रे.
कीमत (કીમત) [अ.] (स्त्री.) – किंमत.
– ती (वि.) – बहुमोल.
कीमियो (કીમિયો) (पु.) – (१) किमया (२) जादू, युक्ती. (३) सहजासहजी पुष्कळ द्रव्य मिळेल किंवा फायदा होईल अशी युक्ती किंवा धंदा किंवा वस्तू.
– यागर [फा.] (पु.) – (१) किमया माहीत असलेला मनुष्य. (२) युक्तिबाज किंवा कलावान मनुष्य (३) फसव्या.
कीर (કીર) (पु) – पोपट.
कीरच (કીરચ) (स्त्री) – (१) अगदी पातळ फाक. (२) संगीन (बंदुकीच्या टोकाला लावतात ती).
कीरत (કીરત) (स्त्री.) – कीर्ती.
कीरतनियां (કીરતનીયાં) (न. ब. व.) – झांजाजोड.
– नियो (पु.) – कीर्तनकार.

कील (કીલ) (पु.)–(१) गाडीच्या चाकात घातलेल्या बंगणाचा मळ. (२) मेख, खुंटा (३) ढोर बांधण्याचा खुंटा.
कीलवो (કીલવો) (पु.)–किल्या बाळगणारा.
कीली (કીલી) (स्त्री.)–लहान छोकरी.
–लो (पु.)–लहान छोकरा.
कीली (स्त्री.)–(१) किल्ली (२) तिजोरी, पैशाची पेटी.
–दार (पु.)–ज्याच्याजवळ किल्ली असते तो मनुष्य.
कीस (કીસ) (स्त्री.)–महसूल.
कुचकुच (કુચકુચ) (स्त्री.)–कानगोष्ट करणे.
कुचित्र, -त्रुं (કુચિત્ર,-ત્રું) (वि.)–कुरूप.
कुज (કુજ) [सं.] (पु.)–मंगळ.
–वार (पु.)–मंगळवार.
कुजाग (કુજાગ) (स्त्री.)–वाईट जागा.
कुंजगली (કુંજગલી) (स्त्री.)–(१) कुंजातून जाणारी अरुंद वाट. (२) अरुंद आणि सावली असलेली गर्द झाडीची वाट. (३) वृंदावनची प्राचीन कुंजगली (जें स्थान यात्रेचे म्हणून मानले जाते).
कुंजडो (કુંજડો) (पु.)–(१) काची. (२) माळी. (३) कंजूप माणूस.
कुंजरावुं (કુંજરાવું) (अ. क्रि.)–(१) वाढ खुंटणे (२) मनात कुढणे.
कुंजार (કુંજાર) (वि.)–कुंजासारखे, घटादार.
कुंजो (કુંજો) (पु.)–कुजा, चंबू.
कुटारो (કુટારો) (पु.)–(१) कुटाकूट. (२) डोकेफोड, नसती पंचाईत.
कुटावुं (કુટાવું) (अ. क्रि.)–(१) कुटले जाणे.
कुटाई जवुं–मार खाणे.
–मरवुं–व्यर्थ धडपडणे.
कुटामण (કુટામણ) (न.)–कुटाकूट.
कुटेव (કુટેવ) (स्त्री.)–घाणेरडी सवय.
कुट्टणी, –नी (કુટ્ટણી) (स्त्री.)–कुंटण.
कुड(-र) तुं (કુડ-ર-તું) (न.)–कुडते.
कुडली (કુડલી), कुडलुं (स्त्री.) (न.)–तेलबुधला.
कुडंतर (કુડંતર) (पु.)–मध्ये घातलेले कूड.
कुंडपुत्र (કુંડપુત્ર) (पु.)–व्यभिचाराने उत्पन्न झालेला पुत्र.
कुंडली (-ळी) (કુંડલી-ળી) (स्त्री.)–(१) लहान गोल आकृती. (२) काठी, भाला, वगैरेच्या टोकाला घालतात ती लोखंडाची विढी.
कुत(-द) कुं (કુત-દ-કું) (न.)–आखूड जाड दंडुका.
कुतुब (કુતુબ) (पु.)–जात्याचा मधला खुंटा. (२) ध्रुवतारा.
कुथ्थो (કુથ્થો) (पु.)–कसर (कागद खाणारी).
कुदकारो (કુદકારો) (पु.)–उडी.
कुदरत (કુદરત) [म.] (स्त्री.)–(१) ईश्वरी शक्ती, निसर्ग, प्रकृती (२) जातिस्वभाव (३) जोर, ताकद.
–ती (वि.)–नैसर्गिक, निसर्गाला धरून.
कुधान (કુધાન) (न.) हलके धान्य.
कुधारो (કુધારો) (पु.)–(१) वाईट–खोटा रिवाज, (२) कुधारणा.
–पडवो-खोटा रिवाज चालू होणे.
कुनेह (કુનેહ) (स्त्री.)–(१) युक्ती (२) चतुरपणा.
कुंद (કુંદ) [फा.] (वि.)–(१) तेज किंवा पाणी किंवा धार नसलेले. (२) कुंद, गुदमरविणारे.
कुंदन (કુંદન) (न.)–शुद्ध सोने.
कुंदी (કુંદી) (स्त्री.)–(१) धुतलेले कपडे ठोकून सफाईदार करण्याचे एक अवजार; लाकडाची मोगरी (२) धुतलेले कपडे सफाईदार करण्याची क्रिया. (३) ठोकणे, मारणे.
–पाक (पु.) मार-ठोक.
कुंदु(-दू)र (કુંદુ-દૂ-ર) (पु.)–एक प्रकारचा झाडाचा डिंक (धुपासारखा वापरतात तो).
कुप्पी (કુપ્પી) (स्त्री.)–बुधली.
–प्पो (पु.)–तेल भरण्याचा बुधला.
कुफर (કુફર) (न.)–नास्तिकता, काफिरपणा.
कुफरान (કુફરાન) [अ.] (न.)–(१) नास्तिकता (२) खोटा आळ, (३) गडबड, दंगा.
कुभारजा (કુભારજા) (स्त्री.)–(१) कुभार्या (२) भांडखोर बाई, कर्कशा.
कुमळुं (કુમળું) (वि.)–कोवळे.
–ळाश (स्त्री.)–कोवळेपणा.
कुमारमंदिर (કુમારમંદિર) (न.)–प्राथमिक शिक्षणाची शाळा.
कुमाविसदार (કુમાવિસદાર) (पु.)–कमाविसदार, महसूल जमा करणारा अधिकारी.
कुमाश (કુમાશ) (स्त्री.)–(१) मऊपणा (२) सफाईदार वीण.
कुंभ (કુંભ) [सं.] (पु.)–(१) घागर, घडा (२) गंडस्थळ.
–मूकवो–वास्तु मुहूर्त करणे.
–कार (पु.)–कुंभार.
कुंभारियुं (કુંભારિયું) (वि.)–(१) कुंभाराचे, कुंभारासारखे. (२) मातीचे बनविलेले, (३) कुरूप, गचाळ.
कुंभी (કુંભી) (स्त्री.)–(१) खांबाखालची लाकडी किंवा दगडी बैठक (२) घराचा खांब (३) दर चार वर्षांनी भरणारा कुंभमेळा.
कुंभी (स्त्री.)–(१) लहानसा घडा-घागर (२) लहान बुधली (मशालीत तेल घालण्याची.).

कुरकुट (કુરકુટ) (पु.) – कोंबडा.
कुरकुरियुं (કુરકુરિયું) (न.) – कुत्र्याचे पिल्लू.
कुरतनी (કુરતની) (स्त्री.) – (१) मुसलमान स्त्रियांचे कुडते (२) मच्छरदाणी.
कुरतुं (કુરતું) (न.) – कुडते.
कुरन(-नि)स (કુરન-ની-સ) (स्त्री.) – नमून-वाकून सलाम करणे.
कुरबान (કુરબાન) (अ.) (वि.) – (१) बळी म्हणून अर्पण केलेले (२) उतरून – ओवाळून टाकलेले.
– नी (स्त्री.) – बलिदान.
कुरसीनामुं (કુરસીનામું) [फा.] (न.) – वंशावळ.
कुराजी (કુરાજી) (स्त्री.) – नाखुषी.
कुरानखानी (કુરાનખાની) (स्त्री.) – कुराण पढणे.
कुल (કુલ) (वि.) – (१) एकूण (२) तमाम, सर्व.
– कुलां (वि.) – (१) पूर्ण अधिकार असलेले, (२) स्वतःचे, खास (३) (अ.) सर्व अधिकारानिशी.
– झपट (अ.) – एकूण, एकंदर मिळून.
कुल(-ळ) (न.) – (१) कुटुंब, घराणे (२) कुलीनता, खानदानी. (३) टोळके (४) (वकिलाचा) अशील, कुल.
– पति – (१) कुटुंबाचा-घराण्याचा वडील पुरुष. (२) १०,००० शिष्यांना खाऊ घालून शिकविणारा ऋषी, (३) विद्यापीठाचा सर्वांत वरिष्ठ अधिकारी, 'चॅन्सेलर'
– नायक (पु.) – कुलपतीच्या खालोखालचा अधिकारी, 'व्हाइस चॅन्सेलर'
कुलडी (કુલડી) (स्त्री.) – (१) कळशीसारखे मातीचे लहान पात्र (२) सोने-रुपे गाळण्याची मूस (३) कुल्हे.
– मां गोळ भागवो – आपसांत समजूत करणे (तिऱ्हाइताला मध्ये न घालता).
कुलाचल(-ळ) (કુલાચલ-ળ) [सं.] (पु.) – सात मुख्य पर्वत (महेन्द्र, मलय, सह्य, शक्तिमान, ऋक्ष, विंध्य, परियात्र).
कुलाबो (કુલાબો) (पु.) – भूशिराची जमीन.
कुले(-ल्ले) (કુલે-લ્લે) (अ.) – एकंदरीने.
कुल्या (કુલ્યા) [सं.] (स्त्री.) – (१) सुशील स्त्री (२) छोटी नदी, कालवा किंवा झरा.
कुल्ली (કુલ્લી) (स्त्री.) – (१) कळशीसारखी लहान मातीची घागर.
– लुं (न.) – (१) तूप-तेल भरण्याची बुधली, (२) कुल्ले.
– लामां हाथ मुकाववो, -मेलाववो – मोठ्या मोठ्या लालुची दाखवून भूल पाडणे.
कुवायरो (કુવાયરો) (पु.) – प्रतिकूल–वाईट वारा.
कुवाली (કુવાલી) (स्त्री.) – आड (पाण्याचा).
कुवाशी(-सी) (કુવાશી-સી) (स्त्री.) – कुमारिका.

कुवृत्ति (કુવૃત્તિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) वाईट आचरण-वर्तन (२) दुष्टबुद्धी (३) हलका धंदा.
कुवेण (કુવેણ) (न.) – अपशब्द.
कुवेणी (કુવેણી) [सं.] (स्त्री.) – मासे ठेवण्याची करंडी.
कुवेतर (કુવેતર) (न.) – विहीर असलेली जमीन.
कुवेती (કુવેતી) (पु.) – मोटेवरचा माणूस.
कुव्वत (કુવ્વત) (स्त्री.) – कुवत, शक्ती.
कुशका (કુશકા) (पु. ब. व.) – भाताचे वगैरे पिंजर.
– काढवा – मार मारून किंवा अतिशय काम करून घेऊन पिट्टा पाडणे.
– खांडवा – निष्फळ प्रयत्न करणे.
कुशकी (કુશકી) (स्त्री.) – कांडलेल्या तांदळाचा कोंडा.
कुशलक्षेम (કુશલક્ષેમ) – (१) (वि.) सुखी व निरोगी (२) (न.) समृद्धी व निरोगिता.
कुशादा (કુશાદા) [फा.] (वि.) – (१) उघडे-मोकळे (२) विशाल (३) निखालस.
कुशीलव (કુશીલવ) [सं.] (पु.) – (१) भाट-चारण (२) गवई (३) नट (४) वाल्मीकि. ५ (ब. व.) कुश आणि लव.
कुसंप (કુસંપ) (पु.) – बेकी, बेबनाव.
– पी (वि.) – बेबनाव करणारे.
कुहाडी (કુહાડી) (स्त्री), – डो (पु.) – कुऱ्हाड.
– नो हाथो – दुसऱ्याचे हत्यार, दुसऱ्याचे काम करून देणारा.
कुहुडां (કુહુડાં) (न. ब. व.) – उपास काढावे लागणे.
– थवां – उपाशी मरणे.
कुळ (કુળ) उजाळवुं – कुळ उजळ करणे.
– बोळवुं – कुळाला बट्टा लावणे.
– गोर (पु.) – वंशपरंपरा उपाध्याय.
– लजामणुं (वि.) – कुळाला लाजविणारे.
– वाट (स्त्री.) – कुळ रीत.
कुंवर (કુંવર) (पु.) – (१) अविवाहित मुलगा. (२) राजकुमार (३) (लाडका) मुलगा.
– पछेडो (पु.) – राजघराण्यात अपत्य जन्मल्याप्रसंगीं राजाला दिला जाणारा नजराणा.
कुंवारका (કુંવારકા) [स्त्री.) – कुमारिका (२) समुद्राला न मिळणारी नदी.
कुंवारडुं (કુંવારડું) (न.) – लहान मुलाच्या मरणाचे मुलांना घातलेले जेवण.
कुंवारुं (કુંવારું) (न.) – लग्न न केलेले.
कूई (કૂઈ) (स्त्री.) – छोटी विहीर, आड.
कूकट (કૂકટ) (न.) – दंभ, ढोंग.
– दम (न.) – खोटी शपथ घेणे.

कूकडभागे (કૂકડભાગે) (अ.)–निम्मेनिम करून.
कूकडां (કૂકડાં) (न. ब. व.)–कोंबडी-बदकी वगैरे.
कूकडी (કૂકડી) (स्त्री.)–कोंबडी.
–डो (पु.)–कोंबडा.
कूकर (કૂકર) (पु.)–(१) कुत्रा. (२) [इं] कुकर, अन्न शिजविण्याचे एक पात्र.
कूकरो (કૂકરો) (पु.)–गळ्याचा घोटा.
कूको (કૂકો) (पु.)–खापरीचा गोल तुकडा, जिभली
कूख (કૂખ) (स्त्री.)–(१) कूस (२) (लाक्ष.) पोट.
–फाटवी–अपत्य होणे.
–मांडवी–स्त्रीला पहिला गर्भ राहणे.
–रहेवी–गर्भ राहणे.
–लाजवी–आईला बट्टा लावणे.
–खे आंगळी करवी–पोटाच्या बाजूला गुदगुल्या करणे.
–खो निचोववी–महादुःख भोगणे.
–खियो (पु.)–स्त्रियांच्या चोळीचा काख झाकणारा भाग.
कूच (કૂચ) (स्त्री.)–रहस्य, गुप्त गोष्ट.
–डो (पु.)–कुजा (पाणी ठेवण्याचा).
कूचडी (કૂચડી) (स्त्री) कुंचा.
–डो (पु.)–(१) कुंचा (भांडी आंतून घासण्याचा वगैरे) (२) मोठा कुंचा (चुना भिंतीला लावण्याचा) (३) कुंचा (पांजणी करण्याचा).
कूचह, कूचो (કૂચહ,-કૂચો [फा.] (पु.)–कुच्ची (गल्ली).
कूची (કૂચી) [सं.] (स्त्री.)–कुंचा.
कूचो (કૂચો) (पु.)–(१) पाहा 'कूचडो' (२) वरचेवर सांगून सांगून चोथा झालेली गोष्ट. (३) कुचाळी.
–करवो–तेच तेच सारखे बोलत राहणे.
–काढवो–पिट्टा पाडणे.
–वाळवो–चाचरत बोलणे.
–पाणी (न. ब. व.)–सत्त्वहीन वस्तू.
कूजडो (કૂજડો) (पु.) मातीची भांडी विकणारा.
कूजो (કૂજો) [फा.] (पु.)–कुजा.
कूंचली (કૂંચલી) (स्त्री.)–कुंची.
कूंची (કૂંચી) (स्त्री.)–(१) किल्ली (२) (लाक्ष.) उपाय, रहस्य जाणण्याचें साधन.
–बेसवी–लागवी–किल्ली लागणे.
कूंजडो (કૂંજડો) (पु.)–कंजूष माणूस.
कूंझडो (કૂઝડો) (पु.)–(१) रागावलेला माणूस (२) द्वेषी माणूस.
कूट (કૂટ) (स्त्री.)–(१) माथेफोड (२) मोड (भांड्यांची वगैरे).
कूटणां (કૂટણાં) (न. ब. व.)–कुटताना बायका जे बोल काढतात ते. (२) माथेफोड.

कूटणी (કૂટણી) (स्त्री.)–कुंटण.
कूटणुं (કૂટણું) (न.)–मरणानंतर ऊर बडवून घेणे, रडणे वगैरे (विधि).
कूटवुं (કૂટવું) (सं. क्रि.)–(१) कुटणे (२) कांडणे (३) मारणे, ठोकणे. (४) मेलेल्या मागे ऊर बडविणे.
कूटियुं (કૂટિયું) (न.) (१) बाजरी कांडून केलेला एक खाद्यपदार्थ (२) मार, ठोक.
–करवुं-काढवुं,-काढी-करी-नाखवुं–खूप पिटणे.
कूटी (કૂટી) (स्त्री.)–सोंगटी.
–खावी,-मारवी–सोंगटी मारणे.
कूटो (કૂટો) (पु.)–(१) कुट्टा, भुस्सा. (२) मार, ठोक.
कूड (કૂડ) (न.)–(१) कपट, ठकवेगिरी (२) (मनातला) खटका.
–कपट (न.)–दगाफटका, कपट, कारस्थान
कूडियुं (કૂડિયું) (वि.)–कपटी, कारस्थानी.
कूडुं (કૂડું) (वि.)–(१) कपटी (२) वाकडे (मनाने) (३) (न.) दोष, न्यून.
–पडवुं–देवाचा अपराध घडणे.
कूडापाडु (કૂડાપાડુ) (वि.)–छिद्रे पाडणारे किंवा विरोध उत्पन्न करणारे.
कूडवुं (કૂડવું) (अ. क्रि.)–चिडणे, कुढणे.
कूणुं (કૂણું) } (वि.)–कोवळे
कूंणुं (કૂંણું) }
कूणप,-णाश (કૂણપ,-ણાશ) (स्त्री.)–कोवळेपणा.
कूंडाळुं (કૂંડાળું) (न.)–कोंडाळे.
–ळां करवां,-वाळवां–घोटाळे करणे.
–ळुं करवुं,-काढवुं–शून्य-शून्याचे वर्तुळ काढणे.
–वाळवुं–(१) दिवाळे काढणे (२) चक्क नाकारणे.
कूंडुं (કૂંડું) (न.)–कुंडी.
कूंडे नाखवुं,-पाडवुं,-फेरववुं–(१) गोल फिरविणे, (२) आडमार्गाला नेणे.
कूंढुं (કૂંઢું) (वि.)–गोलाकार झालेले (शिंग).
कूतकुं (કૂતકું) (न.)–लहान जाडा दंडुका, धोपाटा.
कूतरुं (કૂતરું) (न.)–कुत्रे.
–कान करे छे–अपशकुन होतो.
–राने नाखवुं–व्यर्थ घालविणे.
–राने मोते मरवुं–अतिशय हाल होऊन मरणे.
–रानी ऊंघ–अतिशय सावध झोप.
–रां बिलाडा जेवुं–(१) कुत्र्या-मांजराप्रमाणे एकत्र न येण्याजोगे (२) स्वस्थता नसलेले (जीवन).
–रानो कान,-रानी टोपी–पावसाळ्यात उकिरड्या जागेत उगवणारी पांढऱ्या छत्रीसारखी वनस्पती, कुत्र्याची छत्री.

कूथ (કૂથ) (वि.)–सुंदर, नाजूक.
कूथली (કૂથલી) (स्त्री.)–कुचाळी.
कूथलो, कूथो (કૂથલો, કૂથો) (पु.)–(१) गडबडघोटाळा, गुंतागुंत (२) माथेफोड (३) कुंचा (४) कुचाळी, निंदा.
कूदको (કૂદકો) (पु.)–उडी.
कूदवुं (કૂદવું) (अ. क्रि.)–(१) उडी टाकणे (२) (लाक्ष.) आवाक्याबाहेर भपका किंवा खर्च करणे.
कूदी जवुं–(१) ढांग टाकून ओलांडणे (२) गायीची म्हशीची धार काढता काढता एकदम तिने धार काढू न देणे.
–पडवुं–(१) उडी टाकणे (२) साहस करणे.
–रहेवुं–(१) मन आतल्या आत उड्या मारीत राहणे, आतुर-अधीर होणे (२) अविचाराने वाटेल तसा खर्च करायला तयार असणे.
कूंदली (કૂંદલી) (स्त्री.)–मुसळाच्या खालच्या शेवटाला लावलेली लोखंडाची विढी.
कूंदवुं (કૂંદવું) (स. क्रि.)–(१) कुंदी करणे, कपडा ठोकून साफ करणे.
कूंद(-ध)वुं (न.)–गवताची गंजी.
–वो (पु.)–लाकडांचा लावलेला ढीग.
कूपो (કૂપો) (पु.)–(१) मोठ्या पोटाचे आणि चिंचोळ्या तोंडाचे कातड्याचे भांडे. (२) त्या घाटाची बाटली.
कूवों (કૂઓ) (पु.)–(१) पक्ष्याचे घरटे (२) घुमट असलेले गवताचे झोपडे (३) चुनेगच्ची क्राँकीटची जमीन (४) अशी जमीन ठोकण्याचे लोखंडी साधन.
कूमची (કૂમચી) (स्त्री.)–चाबूक.
कूंपळ (કૂંપળ) (स्त्री.)–नवी फुटणारी कोवळी पालवी.
–ळो (पु.)–कोवळी फूट.
कूंभियो (કૂંભિયો) (पु.)–पाहा 'कुंभियो'.
कूंभुं (કૂંભું) (न.)–जवळजवळ एक एकराचे जमिनीचे माप.
कूंळुं (કૂંળું) (वि.)–कोवळे.
कूर (કૂર) [सं.] (पु.)–भात (शिजविलेले तांदूळ).
कूल (કૂલ) [सं.] (पु.)–किनारा.
कूलो (કૂલો) (पु.)–ढुंगण.
–गोठववो–स्थिरपणे बसणे.
–ला भांगवा–ढुंगणावर खूप मारणे.
–ला भारे थवा–(बसल्या बसल्या आळसाने) शरीर स्थूल होणे.
–ले पानीओ वगाडवी–शक्तीच्या बाहेर साहस करणे.
–ले कोदरा भरडवा–महादुःख भोगणे.
कूवो (કૂવો) (पु.)–(१) विहीर, आड (२) गलबताच्या मधल्या शिडाचा खांब.
–करवो,-पूरवो, कूवो हवाडो करवो–विहिरीत जीव देणे.
कूवामां उतारवुं, कूवामां नाखवुं–अतिशय नुकसानीत टाकणे, फसविणे.
कूवामांनो देडको–कूपमंडूक वृत्तीचा मनुष्य.
कूवे, कूवामां पडवुं–(१) जीव देणे (२) साहस करणें.
कूवाथंभ (કૂવાથંભ) (पु.)–गलबताच्या मधल्या शिडाचा खांब.
कूंवळ (કૂંવળ) (न.)–गव्हाचे पिंजर.
कूहुं (કૂહું) (न.)–(१) कूस, गर्भाशय. (२) फूट (झाडांतून फुटणारी)
कृतिसंग्रह (કૃતિસંગ્રહ) (पु.)–लेखसंग्रह.
कृती (કૃતી) [सं.] (वि.)–(१) कृतकृत्य (२) भाग्यशाली. (३) प्रवीण, कुशल (४) विद्वान (५) धर्माला अनुसरणारा.
के (કે) (अ.)–(१) अथवा ('ए के ते कोईपण चाले') (२) की.
केकर કેકર) [सं.] (वि.)–तिरळे.
केकावल (ळ) (કેકાવલ-ળ) (पु.)–मोंर
केकाण (કેકાણ) (पु.)–(१) घोडा (२) गोंगाट
कैंची (કૈંચી) (स्त्री.)–(१) कात्री (२) कैची (छपराची)
केटलुं (કેટલું) (वि.)–किती (प्रश्नार्थक)
–ली वीशीए (केटले वीसे) सो थाय छे–किती कष्ट पडतात;
–क,-एक (वि.)–काहीसे, थोडे.
–बधुं, केंटलुंय (वि.)–कितीतरी.
केड (કેડ) (स्त्री.)–कंबर.
–झालवी–(१) शरण जाणे, (२) कंबर धरणे.
–ना कटका थवा–कमरेत खूप दुखणे.
केडना मंकोडा जुदा थई जवा–(माराने किंवा थकव्याने) कंबरेचे टाके ढिले होणे.
केडपोतियुं करवुं–कंबरेपर्यंत न्हाणे.
केड(-डो) भागवी–(१) खूप मारणे (२) कंबरडे मोडून टाकणे (३) (अ. क्रि.) कंबर कमजोर होणे.
–मरडवी–कंबर बाकविणे.
–मरडीने ऊभा रहेवुं–पाठ फिरविणे, नाराजी दर्शविणे.
–मां लाकडुं घाल्युं होवुं–शरीर लवचिक न राहणे, कंबर ताठणे.
केडे तेडवुं,-लेवुं–कडेवर घेणे.
केडभांगलुं, केडे भांगलुं (वि.)–(१) कंबर मोडलेले, ताठ उ राहू न शकणारे (२) आळशी.
केडवा–(१) (अ) कमरेपर्यंत येईल असे (२) (पु.) कंबरे वात.
केड (स्त्री.)–पिच्छा, पाठ.
–वो (पु.)–वारस.

केडियुं (કેડિયું) (न.)–कमरेपर्यंत येणारे कुडते किंवा बंडी.
केडी (કેડી) (स्त्री.)–पायवाट.
केडे (કેડે) (अ.)–मागे.
–पडवुं,-भागवुं,-लागवुं-मंडवुं–(१) एकसारखे मागे लागणे. (२) सतावणे, त्रास देणे.
केडो (કેડો) (पु.)–(१) पायवाट (२) पिच्छा, पाठ (३) शेवट (४) (लाक्ष.) त्रास, कटकट.
–मूकवो–पिच्छा सोडणे.
–पकडवो, –लेवो–(१) पिच्छा धरणे, पकडणे. (२) सारखा त्रास देणे, कटकट करणे.
केणी (કેણી) (अ.)–कोणत्या बाजूला, कोणीकडे (प्रश्ना.)
केतन (કેતન) [सं.] (न.)–(१) चिह्न (२) ध्वजा (३) घर, निकेतन.
केतु (કેતુ) [सं.] (पु.)–(१) एक ग्रह, धूमकेतू (२) ध्वजा, निशाण.
–दंड (पु.)–ध्वजाचा दांडा.
–मुख (न.)–धूमकेतूचे तोंड.
केथां(-थे) (કેથાં,-થે) (अ.)–(१) कुठे (२) कुठेही (३) कुठेतरी.
केद (કેદ) (वि.)–(१) बांधलेले (२) (स्त्री.) बंधनावस्था.
–मां खोसवुं,–मां नाखवुं–कैदेत टाकणे.
–खानुं (न.)–तुरुंग.
–दी (वि.)–(१) कैदेत पडलेला-ली-ले (२) (पु.) कैदी.
केदारो करवो (કેદારો કરવો)–मोठा पराक्रम करणे.
के दी (કે દી) (अ.)–कोणत्या दिवशी, केव्हा (प्रश्ना.)
केनुं (કેનું) (वि.)–कुणाचे (प्रश्ना.)
केफ (કેફ) (पु. स्त्री.)–कैफ, नशा.
–करवो–मादक पदार्थ खाणे-पिणे, त्याचे व्यसन असणे.
–ऊतरवो–नशा उतरणे, शुद्धीवर येणे.
–चडवो–नशा चढणे.
–मां पडवुं–व्यसनी बनणे.
केफी (કેફી) (वि.)–कैफ-नशा चढविणारे.
केफियत (કેફિયત) [अ.] (स्त्री.)–कैफियत.
केम (કેમ) (अ.)–(१) का ? (२) कशाकरिता ? (३) कसे ?
केम छे–कसं काय आहे ?
केम करतां-केमे करीने–काही करून.
केम के–कारण की,
केर (કેર) (पु.)–भयंकर जुलूम-नाश.
–वर्तवो–जुलूम होणे, सगळीकडे जुलूम पसरणे.
केरखी (કેરખી) (स्त्री.)–(१) दंतुर वेलबुट्टी (२) सोन्याच्या गोल टिकल्यांची माळ.
केरबो (કેરબો) (पु.)–(१) एक नाच (२) त्या नाचाचे गाणे (३) एक सुगंधी डिंकासारखा पदार्थ, केरबा.
केरार (કેરાર) (स्त्री.)–(१) घोड्याची एक जात (२) फुलाच्या आतील तंतू.
केरां बोरां (કેરાંબોરાં) (न. ब. व.)–क्षुद्र वस्तू.
केरी(કેરી) (स्त्री.)–आंबा फळ.
–गाळो (पु.)–आंब्याचा मोसम.
केरूं (કેરું)–षष्ठीचा अर्थ दाखविणारा प्रत्यय.
केल (કેલ) (पु.)–मळलेला चुना.
–देवो–भिंतीला चुन्याचा गिलावा करणे.
–नो पायो–चुन्याचा पाया.
केवडुं (કેવડું) (वि.)–केवढे ?
–क (वि.)–अंदाजे केवढे ?
–य (वि.)–बरेच.
केवळपणुं (કેવળપણું) (न.)–कैवल्य.
केवाळ (કેવાળ) (स्त्री.)–घराच्या माडीचा पुढे आलेला भाग.
केवुं (કેવું) (वि.)–कसे ?
–क (वि.)–साधारणपणे कसे ?
–य (वि.)–कशाही प्रकारचे.
केश उतरावबा,–कढावबा–केस कापून टाकणे, मुंडण करणे.
–कापी लेवा–(लाक्ष.) फसणे, नुकसान करणे.
–पाश–वेणी.
–लुंचन–केस उपटणे.
–साधन–केस विंचरून बांधणे वगैरे.
केशाकेशि (કેશાકેશિ) (अ.)–एकमेकांचे केस ओढणे.
केशाळ (કેશાળ) (वि.)–केसाळ.
केशी (કેશી) [सं.] (पु.)–(१) सिंह (२) घोडा.
केस (કેસ) [इं.] (पु.)–(१) खटला, मुकद्दमा, काम (२) आजाऱ्याचा दवाखान्यांत करतात तो कागद. (३) एखादी बाब किंवा प्रकरण किंवा तदनुषंगिक व्यक्ती.
–चालवो–मुकद्दम्याचे काम चालणे.
–मांडवो–केस करणे, काम चालविणे, फिर्याद करणे.
केसर (કેસર) (न.)–(२) केशर (२) केसर (फुलातील) (३) (स्त्री.) आयाळ (सिंहाची इ.)
–वर्णुं (न.)–केशरी.
–रियां (न. ब. व.)–केशरी वस्त्र घालून मरणाची पर्वा न करता लढणे.
–रियां करवां–तसे लढून मरणे.
–रियुं–(१) (वि.) केशरी रंगाचे (२) रंगेल, आनंदी (३) (न.) स्त्रियांनी नेसण्याचे केसरी वस्त्र.

केसरपप्पु (કેસરપપ્પુ) (वि.) – नाकावर राग असलेले. (२) शहाणपण नसलेले. (३) रखडे (४) (पु.) रागीट मनुष्य.
केसूडां (કેસૂડાં) (न. ब. व.) – केशरी रंगाची एक प्रकारची फुले.
केळ (કેળ) (स्त्री.) – केळी (झाड).
– ना गर्भ जेवुं – केळीच्या कोंभासारखे, अतिनाजुक, कोमल.
– डो(-दो)डो (पु.) – केळफुल, कोका.
केळववुं (કેળવવું) (स. क्रि.) – पद्धतशीरपणे वाढविणे – संगोपन करणे – सुधारणे – शिक्षण देणे. (२) (कणीक किंवा पीठ) मळणे. (३) कच्चे कातडे कमावणे. (४) कामाला लावून तरबेज करणे.
केळवणी (કેળવણી) (स्त्री.) – (१) पद्धतशीर शिक्षण देणे. (२) शिक्षण, तालीम, (३) विद्या.
– कार (पु.) – शिक्षणतज्ज्ञ, जाणता शिक्षक.
केळियुं (કેળિયું) (न.) – (१) तयार केलेला - मळलेला चुना भरण्याची - उचलण्याची लोखंडाची यारी, घमेले. (२) कानातला एक दागिना.
केळुं (કેળું) (न.) – केळ (फळ).
कैथी (કૈથી) (स्त्री.) – (१) कवठीचे झाड (२) एक लिपी.
कैशिक (કૈશિક) [सं.] (वि.) – केसासारखे, अतिशय बारीक.
– भेद (पु.) – केसासारखा – अतिशय बारीक किंवा अतिशय क्षुल्लक भेद.
कोई (કોઈ) (सर्व.) – कोणी, एखादा.
– क, - एक (वि.) – कोणीतरी, - एक.
कोइतुं (કોઇતું) (न.) – लहान कोयता.
– तो (पु.) – कोयता.
कोक (કોક) (सर्व.) – कोणीतरी एक.
कोक [सं.] (पु.) – (१) पारवा, (२) बेडूक, (३) लांडगा (४) चक्रवाक, सारस पक्षी (५) (न.) कोकशास्त्र.
– लाल (पु.) – भडवा.
कोकडावुं (કોકડાવું) (अ. क्रि.) – शरीर आखडणे, शरीर वा कातडी सुरकुतणे.
कोकडी (કોકડી) (स्त्री.) – (१) कुकडे (सुताचे) (२) कातडीचे सुरकुतणे.
– डुं – वरीलप्रमाणेच.
– डुं उकेलवुं – (१) गुंतलेले कुकडे उकलणे (२) कामातली गुंतागुंत काढणे.
– डी उतारवी – चातीवरचे सूत फाळक्यावर उतरणे.
– डुं गूंचवावुं, – गूंचावुं – कामात गुंतागुंत निर्माण होणे.
– वळवुं – शरीराचे वा कातडीचे सुरकतणे, शरीर आखडणे.
– वळीने सूवुं – अंग आखडून - मोटकुळी करून झोपणे.
कोकरवरणुं, कोकरवायुं (કોકરવરણું, કોકરવાયું) (वि.) – कोमट.
कोकरवुं (કોકરવું) (स. क्रि.) – फुसलावणे, फसविणे.
कोका (કોકા) (पु. ब. व.) – (१) उंची कपडे. (२) (स्त्री.) पापा, चुंबन.
कोको (કોકો) (पु.) – (१) झबले (२) पापा.
कोगळियुं (કોગળિયું) (न.) – कॉलरा.
कोगळो (કોગળો) (पु.) – चूळ.
– करवो – (१) चूळ भरणे. (२) – च्या नावाने आंघोळ करणे, नाव टाकणे.
– लाकंट (वि.) – तोंडात भरून राहील इतके (पाणी).
कोच (કોચ) (न.) – टोचून पाडलेले भोक - छिद्र.
कोचरी (કોચરી) (स्त्री.) – थेरडी.
– रुं (वि.) – (१) टोचून छिद्र पाडलेले, भोकाचे (२) जुने पुराणे.
– रो (पु.) – (१) इंद्र (१) थेरडा.
कोचरानी साल (स्त्री.) – अतिशय जुन्या पुराण्या काळचे कोणते तरी वर्ष.
कोचलुं (કોચલું) (न.) – कवच.
कोचववुं (કોચવવું) (स. क्रि.) – दुखविणे.
कोचवुं (કોચવું) (स. क्रि.) – (१) टोचणे, छिद्र पाडणे (२) भिंत फोडणे (३) (लाक्ष.) मन दुखविणे.
कोचुं (કોચું) (वि.) – (१) सुकून सुरकुतून गेलेले (२) सत्त्वहीन, (३) कुजलेले.
कोट (કોટ) (पु.) – (१) किल्ल्याची तटबंदी (२) कोटी, करोड. (३) अंगात घालण्याचा कोट. (४) (पत्त्याच्या खेळातला) रंकोट.
कोट (स्त्री.) – मान, गळा.
– करवी – (१) एकमेकांच्या गळ्यात पडून रडणे. (२) गळ्यात पडणे.
– मां घालवुं – (१) गळ्यात घालणे (२) प्रेमाने जवळ घेणे.
– मां माळा ने हैयामां छाळा – 'मुखमें राम बगलमें छुरी', 'जिभेवर अमृत, अंतरात विष.'
कोटे कोडियुं बांधवुं – भीक मागणे.
– घालवुं – (१) गळ्यात (दागिना) घालणे (२) जबाबदारी घेणे किंवा घ्यायला लावणे.
– बांधवुं – (१) गळ्यात (जबाबदारी इ.) बांधणे (२) सोबत घेणे.
– वळगवुं – (१) गळ्याला मिठी मारणे (२) बोजा होणे.
कोटकोटान (કોટકોટાન) (वि.) – कोट्यान् कोटी, करोडो.
कोटडी (કોટડી) (स्त्री.) – कोठडी.
– मां पूरवुं – कैदेत टाकणे.

–डुं (न.)–(१) लहान मातीचे घर (२) भिंत.
कोटर (કોટર) [सं.] (न.) झाडाची ढोली.
कोटलुं (કોટલું) (न.)–(१) कठीण कवच (२) ज्यात काही सार-सत्त्व नाही अशी वस्तू.
कोटवाल (કોટવાલ) (पु.)–शहराचा किंवा गावाचा बंदोबस्त ठेवणारा अमलदार, कोतवाल.
–ली (स्त्री.)–बंदोबस्त ठेवण्याचे काम.
कोटियुं (કોટિયું) (न.)–(१) होडके, मचवा (२) जनावराच्या गळ्यात बांधतात ते लोढणे.
कोटी (કોટી) (स्त्री.)–(१) करोड (दशलक्ष) (२) वर्ग, प्रकार. (३) सर्वांत उंच बिंदू. (४) तक्रारीच्या प्रश्नाची एक बाजू-पूर्व पक्ष (५) आलिंगन.
–क (वि.)–करोडो, अगणित.
–करवी–एकमेकांच्या गळ्यात पडणे किंवा पडून रडणे.
कोटुं (કોટું) (वि.)–वाकडे, कुटिल.
कोटुं(-ठुं) (કોટું-ઠું) (न.)–(१) घरटे (२) दुसरा फसेल आणि आपल्याला फायदा होईल असा डाव करणे.
उतारवुं-करवुं–युक्तीने काम साधणे.
कोटां करवां–युक्तिप्रयुक्तीचे डावपेच करणे.
कोठ (કોઠ) (न.)–कवठ.
कोठली (કોઠલી) (स्त्री.)–(१) लहानशी कणिंग (२) छोटे टाके (३) पाणथळ जमिनीत काढलेला कुव्यासारखा खड्डा.
–लो (पु.)–भांडार, पेटाऱ्यासारखी केलेली मातीची बनावट.
कोठायुद्ध (કોઠાયુદ્ધ) (न.)–चक्रव्यूहासारख्या डावपेचाचे युद्ध.
कोठार (કોઠાર) (पु.)–(१) पेव (२) धान्य ठेवण्यासाठी मातीचा उंच उभा केलेला पेटारा, भंडारी. (३) वखार, भांडार (४) खजिना.
–रियुं (न.)–लहान भांडार, वखार.
–री (पु.)–कोठावळा.
कोठी (કોઠી) (स्त्री.)–(१) वखार, पेढी (२) ठाणे, चौकी. (३) घाण पाण्याचा खोल खड्डा. (४) कणगीच्या आकाराची मातीची किंवा धातूची धान्य भरण्याकरिता केलेली वस्तू. (५) आतषबाजीच्या दारुकामाकरिता वापरण्यात येणारा मातीचा नळा.
–उतारवी–पुरण्याकरिता जमीन उकरून खड्ड्यात नळा बसविणे.
–घालवी, नाखवी–(१) दुकान किंवा पेढी काढणे. (२) मुक्काम टाकणे (३) जमिनीत नळाच्या पुढे भंडारी बनविणे.
–धोईने कादव काढवो – निरर्थक कामात फुकट मेहेनत करणे, -घाण होणे.
कोठी (કોઠી) (स्त्री.)–कवठी, कवठाचे झाड
–ठुं (न.)–कवठ.
कोठुं (કોઠું) (न.)–(१) कपट कारस्थान (२) घरटे (३) चेहेरा.
–आपवुं (१) कदर करणे, प्रेमभावाने बोलणे-चालणे. (२) (लाक्ष.) रजा देणे, बडतर्फ करणे. (३) निष्फळ किंवा निराश करणे.
–मळवुं–(१) रजा किंवा बडतर्फी मिळणे (२) निष्फळता किंवा निराशा पदरी पडणे (३) अयशस्वी होणें.
कोठो (કોઠો) (पु.)–(१) पोट (२) शरीर (३) मन, अंतःकरण (४) खाना. (५) पटातले घर, (सोंगटे ठेवण्याचे) (६) मोठी वखार (७) मोठी विहीर. (८) किल्ल्याचा बुरूज (९) म्युनिसिपालिटीची मुख्य कचेरी (१०) कोंडवाडा, (११) व्यूहरचना (१२) कोष्टक (१३) अंगरख्याच्या गळ्याच्या आजूबाजूचा भाग.
–छूटवो,-छूटी जवो–(१) शौचाला होणे. (२) मरणाच्या वेळी शौच होणे, मरण येणे.
–धीकवो–मनात चिंतेने जळणे.
–वटलाववो–निषिद्ध खाणे-पिणे, देह भ्रष्ट करणे.
कोठे पडवुं,–पडी जवुं–विशेष छाप न पडणे, परिणाम होण्याचे थांबणे.
कोड पूरा पाडवा–कोड पुरविणे.
कोडामणुं (કોડામણું) (वि.)–(१) कोड-इच्छा असलेले: (२) नट्टापट्टा केलेले, नटलेले.
कोडीलुं (કોડીલું) (वि.)–इच्छा असलेले.
कोडाण (કોડાણ) (न.)–कडा, दरड.
कोडियुं (કોડિયું) (न.)–(१) पणती (२) मातीची लहानशी झाकणी.
–या जेवुं कपाळ–(१) लहान कपाळ (२) दुर्भाग्य.
कोडी (કોડી) (स्त्री.)–कवडी.
कोडुं (કોડું) (वि.)–रीतभात नसलेले, गांवढळ
कोढ (કોઢ) (पु.)–कुष्ठरोग.
–ढियुं(-येल)–(-लुं) (वि.)–कुष्ठ रोग असलेले.
कोढ (स्त्री.)–(१) गव्हाण, (२) गोठा (३) कारागीर लोकांना काम करण्याला बसण्याची जागा.
–ढारुं,-ढियुं (न.)–गोठा,
कोढी (કોઢી) (स्त्री)–कुऱ्हाड, फरशी.
–ढो (पु.)–(१) मोठी कुऱ्हाड (२) (वि) मंद बुद्धीचा
कोणमात्र (કોણમાત્ર) (वि.)–ज्याचा हिशेब नाही असे.
कोणे (કોણે) (सर्व.)–(१) कुणीही (२) कुणाकडूनही.
कोणियाटवुं (કોણિયાટવું) (स. क्रि.)–कोपरखळ्या देणे.

कोणी (કોણી) (स्त्री.) – (१) कोपराचे टोकदार हाड (२) कोपर.
– **मारीने मार्ग करवो** – जोर करून पुढे घुसणे.
– **वींझवी** – (१) गावात पुढारीपण घेणे (२) देखावा करणे.
कोगी (वि.) – कोन करणारे, कोन असणारे.
कोतर (કોતર) (न.) – गुहा, बीळ.
– **काम** (न.) – कोरीव काम.
– **णी** (स्त्री.) – (१) कोरणे (२) कोरण्याची शैली (३) कोरीव काम, नक्षी. (४) कोरण्याचा मेहेनताना. (५) कोरण्याचे अवजार.
– **वुं** (स. क्रि.) – कोरणे, कुरतडणे, खरडणे.
कोतल (કોતલ) (पु.) – (१) स्वारी न केलेला शृंगारलेला घोडा. (२) अमीर लोकांचा बसण्याचा खास घोडा.
कोता (કોતા) [फा.] (वि.) – (१) संक्षिप्त, टाचके (२) अपूर्ण, कोते.
– **ई** (स्त्री.) – अपुरेपणा, कोतेपणा.
कोतार (કોતાર) (पु.) – माहूत.
कोथळी (કોથળી) (स्त्री.) – (१) थैली, पिशवी (२) अंडकोष.
– **छूटी मूकवी, – नुं मों छोडवुं** – मुक्त हस्ताने पैसे खर्च करणे.
– **मांथी साप नीकळवो, - बिलाडुं नीकळवुं** – अनपेक्षित घडणे, फसणे.
– **रुपिया** – हजार रुपये.
– **छोडामण** – कर्जाऊ पैसे देताना सावकार जे व्याजाचे पैसे आगाऊच कापून घेतो ते.
– **सांथ** (स्त्री.) – जमीनदाराच्या, इनामदाराच्या किंवा सरकारच्या भरण्यामधून दिला जाणारा वटाव.
– **ळो** (पु.) – थैला, पोते
– **ळा जेवुं** – सैल, ढिलें.
– **ळामां पांचशेरी घालीने मारवी** – मुका मार देणे.
– **ळे घालवुं** – (१) दाबून लपवून ठेवणे. (२) चर्चा बंद करणे.
– **ळे जवुं, कोथळो करवो** – थैल्यांत माल भरून फेरी करणे.
कोदाळ (કોદાળ) (वि.) – (१) रेड्यासारखे मंदबुद्धीचे (२) गांवढळ, अशिष्ट, रीतभात नसलेले.
को दी (કોદી) (अ.) – कोणत्या दिवशी.
कोदुं (કોદું) (न.) – म्हातारी किंवा फारच थोडे दूध देणारी म्हैस.
कोदो (કોદો) (पु.) – गांवढळ माणूस.
कोनफळ (કોનફળ) (न.) – रताळे.
कोनुं (કોનું) (सर्व.) – कोणाचे (प्रश्ना०)
कोपटी (કોપટી) (स्त्री.) – भाकरी किंवा रोटीवरचा पापड.
कोपरियुं (કોપરિયું) (वि.) – कोन होणारे - पडणारे (२) (न.) कोपर.

कोपरुं (કોપરું) (न.) – खोबरे.
– **रापाक** (पु.) – (१) खोबऱ्याच्या वड्या. (२) (व्यंग्यार्थी) मार.
– **रेल** (न.) – खोबरेल
कोपवुं (કોપવું) (अ. स.) – कोपणे, संतापणे.
कोपीन (કોપીન) (न.) – लंगोटी (संन्याशाची).
कोबर (કોબર) (न.) – खिंड.
कोबो (કોબો) (पु.) – सिमेंटच्या काँक्रीटची जमीन.
कोम (કોમ) (स्त्री.) – जमात, जात.
– **वाद** (पु.) – जातिवाद.
– **मी** (वि.) – (१) जातीसंबंधीचे, जातीचे (२) एका समाजाचे.
कोयडो (કોયડો) (पु.) – (१) चाबूक (२) कूट प्रश्न, कोडे.
कोयल (કોયલ) (स्त्री.) – कोकिळा.
कोयली (કોયલી) (स्त्री.) – (१) – गळ्याचा एक रोग. (२) जळजळ, आग.
पेटमां कोयली पडवी – पोटात आग पडणे, अतिशय भूक लागणे.
कोयलो (કોયલો) (पु.) – (१) कोळसा. (२) निखारा.
कोर (કોર) (स्त्री.) – (१) किनार (२) किनारपट्टी (साडीची वगैरे) (३) बाजू (४) बाजूचा थोडासा भाग, कोर.
– **चोडवी, - मूकवी, – लगाडवी** – कपड्याच्या किनारीला पट्टी शिवणे.
– **मरडवी** – पक्ष बदलणे.
– **भरवी** – किनारीवर भरतकाम करणे.
– **रे बेसवुं** – बिटाळशी बसणे.
कोरगुं (કોરગું) (वि.) – कोडगे.
कोरट (કોરટ) (स्त्री.) – न्यायकचेरी, कोर्ट.
– **ऊठवी** – कोर्ट उठणे.
– **टे जवुं, - चडवुं** – कोर्टाची पायरी चढणे.
कोरडो (કોરડો) (पु.) – (१) कोरडा, चाबूक (२) (लाक्ष.) सत्ता, दबाव (३) त्रास, जुलूम (४) कूट प्रश्न, कोडे.
कोरणियो (કોરણિયો) (पु.) – (१) कोरून पाडलेली खोवण. (२) कोरण्याचे काम करणारा कारागीर. (३) हाडज्वर.
कोरण (કોરણ) (स्त्री.) – (१) बाजू (२) वस्तूचा टोकावरचा भाग, कोर.
कोरणी (કોરણી) (स्त्री.) – (१) कोरण्याचे अवजार - साधन (२) कोरण्याची कारागिरी.
कोरसुं (કોરસું) (न.) – डाळीचा चुरा.
कोरवांकु (કોરવાંકુ) (वि.) – एका बाजूला नमलेले - ढळलेले.
कोरवाण (કોરવાણ) (वि.) – कोरडे.

कोरवुं (કોરવું) (अ. क्रि.) – (१) कोरणे. (२) कुरतडून काढणे, खरवडणे (३) छिद्र-भोक पाडणे.
कोरसणी (કોરસણી) (स्त्री.) – कोरण्याचे अवजार.
कोराडुं(-ण-णुं) (કોરાડું,-ણ,-ણું) (वि.) – कोरडे, सुके.
कोरांखवुं (કોરાંખવું) (सं. क्रि.) – कटाक्षाने पाहणे, मर्मभेदी कटाक्ष टाकणे.
कोरुं (કોરું) (वि.) (१) कोरडे, सुकें (२) नवे कोरे (३) न शिजविलेले (धान्य).
– करवुं – कोरडे करणे.
– काढवुं – (पावसाळ्यांत) उघडीप देणे - पडणे.
– नीकळवुं – पाऊस बंद होणे.
– पडवुं – (१) दिवस कोरडे जाणे, (२) अनावृष्टी होणे.
– भीनुं करवुं – मुलाने लघवी करून ओला केलेला कपडा किंवा जागा बदलून त्याला झोपविणे.
– कडकडतु (वि.) – कोरे करकरीत.
– कट
– धाकोड } (वि.) – अगदी कोरे.
– मोरुं
कोरे कागळे मतुं (કોરે કાગળે મતું) – अगदी कोऱ्या कागदावर सही.
– लूगडे – कलंक न लागता किंवा धक्का न लावता.
– कोरूं (वि.) – अगदी कोरे.
कोल (કોલ) [अ.] (पु.) – वचन, कबुली, खात्री.
– आपवो – (हातावर हात ठेवून) वचन देणे.
– तोडवो – ठरविलेले मोडणे.
– पाळवो – वचन पाळणे.
– लेवो - कबुली – वचन घेणे.
– करार (पु.) – (१) पाळावयाचे वचन दिले आहे असे करारपत्र (२) तहनामा.
कोल (पु.) – (१) मळलेल्या चुन्याचा गारा. (२) उसाचा रस काढण्याचा चरक.
कोलसी (કોલસી) (स्त्री.) – (कोळशाची) खर (विशेषतः जळलेल्या दगडी कोळशाची)
– सो (पु.) – कोळसा.
कोलवुं (કોલવું) (स. क्रि.) – कुलविणे (विटी दांडूच्या खेळांत)
कोली (કોલી) (स्त्री.) – गाय.
कोलु (કોલુ) (न.) – उसाचा चरक.
कोलुं (न.) – कोल्हे.
कोलुं (वि.) – गहूवर्णी
– लो (पु.) – तशा वर्णाचा माणूस.
कोलो (કોલો) (पु.) – कोन.
कोवडामण (કોવડામણ) (स्त्री.) – कुजविलेली वस्तू.
कोवडा(-रा)ववुं (કોવડા-રા-વવું) (स. क्रि.) – कुजविणे.
कोवाड (કોવાડ) (पु.) – ज्याच्या आधारावर मोटेचे चाक असते ते लाकूड.
कोवाड (वि.) – कुऱ्हाडीच्या धारेसारखी (जीभ, वाणी) (२) जडबुद्धीचा.
कोवाडी (કોવાડી) (स्त्री.), – डो (पु.) – कुऱ्हाड.
कोवावुं (કોવાવું) (अ. क्रि.) – कुजणे, सडणे.
कोशि(-सि) यो (કોશિ-સિ-યો) (पु.) – मोट हाकणारा किंवा मोटेने पाणी काढणारा माणूस.
कोश (કોશ) (स्त्री.) – ऐदाण.
कोश(-शी-स) र (કોસર) (स्त्री.) – कसर, काटकसर.
कोशेटो (કોશેટો) (पु.) – रेशमाच्या किड्याचा कोश.
कोस (કોસ) (पु.) – दीड मैलाचे अंतर.
– वा (अ.) – दीड मैलाइतके.
कोस (पु.) – मोट.
– काढवो
– ताणवो } – मोटेने पाणी काढणे.
– खेचवो
– चालवो – मोट चालणे.
– जोडवो – मोट जुंपणे.
– कूवो – मोट चालण्याजोगी विहीर.
कोसण (કોસણ) (स्त्री.) – कूस, पोट (गर्भाशय).
कोसिया (કોસિયા) (स्त्री.) – वेश्या.
कोसीसुं (કોસીસું) (न.) – (१) तटामधून बंदूक वगैरे मारण्याकरिता केलेले भोक (२) बुरूजावरचे शोभेचे शिखर.
कोसुं (કોસું) (न.) – (१) बाजरी, ज्वारी इ. च्या डोळ्यामधून फुटलेला कोंभ. (२) बाणाचे टोक. (३) (वि.) कोमट, उबदार.
कोह, – वाट - वारो (पु.) (કોહ,-વાટ,-વારો) } – (१) कुजण्याची क्रिया (२) एक त्वचारोग.
– व(-वा)ण (न.) –
कोहपण (કોહપણ) (न.) – चिडखोरपणा.
कोहर (કોહર) (न.) – काळ्या जमिनीत पाणी साचून खड्डा पडतो तो.
कोहवुं (કોહવું) (अ. क्रि. – (१) कुजणे. (२) त्वचारोग होणे.
कोहेलुं (કોહેલું) (वि.) – कुजलेले. (२) त्वचारोग झालेले. (३) चिडचिडे झालेले.
कोह्युं (કોહ્યું) (वि.) – (१) कुजलेले (२) चिडखोर.
कोह्याबोलुं (કોહ્યાબોલું (वि.) – चिडखोर.
कोह्यावेडा (કોહ્યાવેડા) (पु. ब. व.) – चिडखोरपणाचे चाळे.
कोळ (કોળ) (पु.) – मोठा लठ्ठ उंदीर.
– वाई (स्त्री.), - कोळियुं (न.) – उंदीर.

कोळवुं (अ. क्रि.) – (१) अंकुरणे, कोंभ फुटणे, (२) पसरणे, फैलावणे.
कोळावुं (કોળાવું) (अ. क्रि.) – हर्षाने किंवा अभिमानाने फुलणे.
कोळियुं (કોળિયું) (वि.) – कवळाएवढे, थोडेसे.
कोळियो (કોળિયો) (पु.) – घास,कवळ.
– करी जवुं – मटक करून एकदम खाऊन टाकणे.
कोळी (કોળી) (स्त्री.) – कोहाळ्याचा वेल.
कोळींदुं (કોળીંદું) (न.) – अंगरख्याचे बटन.
कोळुं (કોળું) (न.) – कोहाळा.
कोंट (કોંટ) (स्त्री.) – खांद (बैलाची किंवा उंटाची)
कोंटाई (કોંટાઈ) (स्त्री.) – मगरूरी.
कोंटियुं (કોંટિયું) (वि.) – बुझे.
कोंटुं (કોંટું) (न.) – कुटिलपणाचा डाव, कपट.
– बेसवुं – डाव लागू पडणे - सफळ होणे.
कोंटो (કોંટો) (पु.) – कोंभ.
कौवत (કૌવત) (न.) – कुवत, ताकद.
कौवो (કૌવો) (पु.) – कावळा.
क्याडुं (ક્યાડું) (वि.) – भुऱ्या - लाल कत्थई रंगाचे.
– डी (स्त्री.) – तशा रंगाची घोडी.
– डो (पु.) – घोड्याची एक जात.
क्यामत (ક્યામત) (स्त्री.) – ईश्वरापुढे होणाऱ्या न्यायाचा दिवस.
क्यारडी (ક્યારડી) (स्त्री.) – आळे, पाळ.
– डो (पु.) – पाणी भरलेले राहील अशी पाळ केलेले शेत.
क्यारी (ક્યારી) (स्त्री.) – (१) लहानसे आळे (२) पाणी पाजावे लागेल अशी जमीन (३) पाणी भरलेले राहील अशी जमीन. (४) नांगरलेली जमीन.
– रो (पु.) – (१) पाळ (२) आळे.
क्यारे (ક્યારે) (अ.) – केव्हा (प्रश्ना.)
– क (अ.) – केव्हातरी.
– य (अ.) – केव्हाही, कधीही.
क्यास (ક્યાસ) (पु.) – (१) कयास, अटकळ (२) किंमतीचा अंदाज.
– करवो – कयास - कल्पना - अटकळ करणे.
– काढवो / – बांधवो } – किंमतीचा अंदाज करणे.
क्यां (ક્યાં) (अ.) – कुठे (प्रश्ना.)
– क (अ.) – कुठेतरी.
– य (अ.) – कुठेही.
क्रियमाण (ક્રિયમાણ) [सं.] (वि.) – (१) केले जात असलेले, बनत असलेले (२) (न.) क्रियाकर्म, संस्कारविधी.
क्रोडपत्र (ક્રોડપત્ર) [सं.] (न.) – पुरवणी पत्र.
क्रोध करवो (ક્રોધ કરવો) – रागाला येणे.
– मारवो – राग दाबून टाकणे.
– मां आववुं – राग येणे.
क्रोधे भरावुं (ક્રોધે ભરાવું) – संतापणे.
क्रोधाळ, क्रोधी (ક્રોધાળ, ક્રોધી) (वि.) – रागीट, चटकन् राग येणारा - री - रे.
क्रोधिष्ठ (ક્રોધિષ્ઠ) (वि.) – तामसी, भयंकर रागीट.
क्षणदा (ક્ષણદા) (स्त्री.) – (१) रात्र (२) हळद.
क्षणबुद्धि (ક્ષણબુદ્ધિ) (वि.) – क्षणोक्षणी ज्याची बुद्धी बदलते असे, चंचळ.
क्षत (ક્ષત) [सं.] (वि.) – (१) जखमी (२) कमी झालेले (३) (न.) लहानशी जखम, रंध्र.
क्षति (ક્ષતિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) नुकसान, हानी (२) व्यंग, खोड (३) कलंक (४) जखम.
क्षत्र (ક્ષત્ર) [सं.] (पु.) – क्षत्रिय.
– प्रकोप (पु.) – लष्करशाही.
क्षत्राणी (ક્ષત્રાણી) / क्षत्रियाणी } स्त्री – क्षत्रिय जातीची स्त्री, रजपुताणी.
क्षत्री (ક્ષત્રી) (पु.) – क्षत्रिय.
– वट (स्त्री.) – क्षात्रधर्म.
क्षपण (ક્ષપણ) [सं.] (पु.) – उपवास.
– क (पु.) – बौद्ध किंवा जैन साधू.
क्षम (ક્ષમ) [सं.] (वि.) – (१) सहन करण्याजोगे. (२) साधू शकेल असे (३) समर्थ, शक्तिवान् (४) यथार्थ, योग्य. (५) धीर असलेले.
– वुं (स. क्रि.) – क्षमा करणे.
क्षमाक्षण (ક્ષમાક્ષણ) (न.) – क्षमावंत साधू (जैन संज्ञा)
क्षीणास्रव (ક્ષીણાસ્રવ) (वि.) – (बौद्ध.) ज्याचे आस्रव म्हणजे तृष्णारूपी विपत्ती क्षीण झाले आहेत असा.
क्षुण्ण (ક્ષુણ્ણ) [सं.] (वि.) – (१) कांडलेले, दळलेले (२) पाय लागून विटाळलेले. (३) खूप चिंतनाने बरोबर विचार केलेले.
क्षुर (ક્ષુર) [सं.] (पु.) – (१) वस्तरा. (२) जनावराच्या पायाची नखी.
– री (पु.) – न्हावी.
क्षेत्रीय, क्षेत्री (ક્ષેત્રીય, ક્ષેત્રી) [सं.] (पु.) – (१) शेतकरी, खेडूत. (२) आत्मा (३) पती.
क्षेपणी (ક્ષેપણી) [सं.] (स्त्री.) – (१) वल्हे (२) मासे पकडण्याकरिता फेकण्याचे जाळे.
क्षेम(-मं)कर (ક્ષેમ-મં-કર) (वि.) – कल्याणकारी.
क्षेमवृत्ति (ક્ષેમવૃત્તિ) (स्त्री.) – क्षेम संभाळून ठेवण्याची वृत्ति, 'कॉन्झर्वेटिझम्'

ख (ખ)

खख (ખખ) (वि.) – जीर्ण.
खखडबज (ખખડધજ) (वि.) – (१) (वृद्ध असूनही) मजबूत बांध्याचा-ची-चे (२) रुबाबदार, भव्य.
ख(-ड) खडवुं (ખ-ડ-ખડવું) (अ. क्रि.) – खडखडणे, तसा आवाज होणे.
ख(-ड) खडावबुं (ખ-ડ-ખડાવવું) (स. क्रि.) – (१) खडखडविणे (२) खडसावणे, धमकावणे (३) (ढोलावर) टिपरी मारणे.
खखरबखर (ખખરવખર) (अ.) – जीर्ण-शक्तिहीन-झाल्यासारखें.
ख(-र)खरवुं (ખ-ર-ખરવું) (अ. क्रि.) – (१) मनाला लागणे. दुःख होणे (२) (डोळ्यांत) सलणे (३) खरखरणे (०) (स. क्रि.) दुःख देणे.
ख(-र)खरी (ખ-ર-ખરી) (स्त्री.) – (१) घशात झालेला कफ किंवा घशात राहिलेल्या खाल्लेल्या वस्तूचा अंश (ज्याने आवाज घोगरा होतो) (२) सूर, आवाज (३) चिंता, खरखर.
 – बाझवी – घशांत कफ होणे.
ख(-र)खरो (ખ-ર-ખરો) (पु.) – (१) शोक, संताप (२) पस्तावा (३) संशय.
 – करवो – (१) शोक करणे (२) मेलेल्या माणसाच्या घरी जाऊन दुखवटा व्यक्त करणे.
 – काढी नाखवो – संशय दूर करणे.
 – थवो – पश्चात्ताप होणे.
खखरे जवुं (ખખરે જવું) पाहा 'खखरो करवो'
ख(-ळ)खळतुं (ખ-ળ-ખળતું) (वि.) – (१) उकळते (२) खळखळ वाहणारे.
ख(-ळ)खळवुं (ખ-ળ-ખળવું) (अ. क्रि.) – (१) उकळणे, (२) वाहताना खळखळ आवाज करणे. (३) अंगकाठी शिथिल-जीर्ण होणे, अशक्त होणे.
खखळावबुं (ખખળાવવું) (स. क्रि.) – (१) उकळविणे. (२) खूप पाणी घालून धुणे. (३) युक्तीने (पैसे) काढणे.
खख्खु (ખખ્ખુ) (न.) – ख्खो (पु.) – खकार.
खंख (ખંખ) (वि.) – (१) खंक (२) रिक्त, रिकामा-मी-मे. (३) निःसत्त्व, निःसार.
खाली खंख (ખાલીખંખ) – पूर्ण रिक्त किंवा रिकामा-मी-मे.
खंख (पु.) – (१) सूड, बदला (२) सत्यानाश (३) (स्त्री.) काळजी, खंत (४) इच्छा, भूक.
 – भा(-भां) गवी – भूक दूर करणे - भागविणे.
 – वाळवो – (१) सूड, बदला घेणे, कसर न ठेवणे. (२) उजाड करून टाकणे.

खंखरोटवुं (ખંખરોટવું) (स.क्रि.) – उगीच थोडेसे चोपडणे - पुसणे.
खंख(-ग)ळावबुं (ખંખ-ગ-ળાવવું) (स. क्रि.) }
खंखा(-गा)ळवुं (ખંખા-ગા-ળવું) (स. क्रि.) } – (१) खळबळून धुणे. (२) खुळखुळून (तोंड) धुणे.
खंखेरवुं (ખંખેરવું) (स. क्रि.) – (१) झटकणे (२) धमकावणे, दटावणे, मारणे.
खंखोरवुं (ખંખોરવું) (स. क्रि.) – (१) विखुरणे (२) नखाने कोरणे. (३) (निखारे) खालीवर करणे.
खंखोळवुं (ખખોળવું) (स. क्रि.) – (१) चेंदामेंदा करून टाकणे. (२) कोनाकोपऱ्यात शोधणे. (३) खळबळून किंवा खुळखुळून धुणे.
खंखोळा (ખંખોળા) (पु. ब. व.), – ळां (न. ब. व.) – शोधाशोध.
खंग (ખંગ) (पु.) – (१) दीग (२) बदला, सूड (३) वैर. (४) काळजी, खंत.
 – वाळवो – (१) दीग करणे. (२) सूड उगविणे. (३) भरपाई करणे.
खंग (वि.) – अपंग, पांगळे.
खच(-च्च) (ખચ-ચ્ચ) (अ. – (१) गच (२) 'खच' (असा खुपसण्याचा आवाज) करून.
खचकावबुं (ખચકાવવું) (स. क्रि.) – 'खच' करून खुपसणे.
खचकावुं (ખચકાવું) (अ. क्रि.) – (१) विचकणे, अटकणे, अडणे. (२) मागे पडणे.
खचको (ખચકો) (पु.) – (१) खाच, खळगा (२) अडचण, विघ्न.
खचखचवुं (ખચખચવું) (अ. क्रि.) – (१) 'खच खच' आवाज करणे (२) गच्चोगच्च – शिगोशीग भरणे.
खच (-च्च)र (ખચ-ચ્ચ ર) (नं.) – खेचर.
 – री (स्त्री.) – मादी खेचर.
खचरुं (ખચરુ) (न.) – (१) अंगात पाणी नसलेले घोडे (२) म्हातारे, दुबळे.
खचरुं (नं.) – तरुणपणचे मरण.
खचवुं (ખચવું) (स. क्रि.) – (१) जडविणे. (२) गच्चोगच्च भरणे, खचणे.
खचाखच (ખચાખચ) (अ.) – (१) 'खच खच' आवाज (२) गच्चोगच्च.
खचाखची (ખચાખચી) (अ.) – (१) खचित, अवश्य. (१) (स्त्री.) गर्दी, दाटी.
खचित (ખચિત) [सं.] (वि.) – जडविलेले (जसे, 'रत्नखचित').

खचीत (ખચીત) (अ.) – निश्चित, निश्चयेकरून, अवश्य.
 – ताई (स्त्री.) – निश्चितपणा, खात्री.
खचूक खचूक (ખચૂકખચૂક) (अ.) – उसळून हेलकावे खात (घोड्यावर किंवा उंटावर बसून तो धावताना).
खचोखच (ખચોખચ) (अ.) – (१) भसाभस (२) गच्चोगच्च.
खजवाळ (ખજવાળ) / खंजवाळ } (स्त्री.) – खाज.
 – वुं (सं. क्रि.) – खाजविणे.
 – आववी – खाज सुटणे.
खजानची (ખજાનચી) [फा.] (पु.) – खजिनदार.
खजा(-जी)नो (ખજા-જી-નો) (पु.) – (१) खजिना (२) धनदौलत (३) म्यान (४) बंदुकीत गोळी भरण्याची पोकळ जागा. (५) चिलमीत तंबाकू भरण्याचे तोंड. (६) मीठ पिकवितात ते आगर.
 – ने पडवुं – (१) पडलेले राहणे (कोणी विचारीत नाही अशा स्थितीत) (२) जागी जाऊन पडणे, लागी लागणे.
खंचावुं (ખંચાવું) (अ. क्रि.) – अडणे, बिचकणे.
 – मण (स्त्री.) – बिचक, अडणे.
खंज (ખંજ) [सं.] (वि.) – लंगडे, लुले.
खंजर (ખંજર) [फा.] (न.) – खंजीर
खंजोळवुं (ખંજોળવું) (सं. क्रि.) – (१) खाजविणे (२) हलके हलके खाजवीत हात फिरविणे.
खट (ખટ) (वि.) – षट् , सहा.
 – करम, – कर्म (न. ब. व.) – (१) ब्राह्मणाने करावयाची षट्कर्मे (यजन, याजन, अध्ययन, अध्यापन, दान व प्रतिग्रह). (२) धार्मिक नित्यकर्म.
खटक (ખટક) (स्त्री.) – (१) पस्तावा, शल्य (२) काळजी.
खटकवुं (ખટકવું) (अ. क्रि.) – खड्यासारखे बोचणे, सलणे. (२) खटकणे, मनाला लागणे, पस्तावा होणे.
खटको (ખટકો) (पु.) – (१) मनाला होणारे दुःख, खटकणे, पस्तावा. (२) विघ्न (३) संशय (४) काळजी.
 – आववो – (१) विघ्न उत्पन्न होणे. (२) खटकणे.
 – राखवो – (१) मनात संशय किंवा काही खटकल्यासारखे असणे. (२) काळजी.
खटखट (ખટખટ) (स्त्री.) – (१) 'खटखट' असा आवाज (२) हरकत, विघ्न (३) डोकेफोड, कटकट.
 – टारो (पु.) – कंटाळा येईल अशी डोकेफोड.
खटगुण (ખટગુણ) (पु. ब. व.) – षड्गुण (उद्योग, साहस, धैर्य, बळ, बुद्धी व पराक्रम.
खटपट (ખટપટ) (स्त्री.) – (१) युक्तिप्रयुक्तीने काम साधून घेण्याची व्यवस्था, लटपट (२) पंचाईत, डोकेफोड.
 – मां पडवुं – लटपटी करण्यात गुंतणे किंवा फसणे.
 – टियुं वि. – लटपटया, कारस्थानी.
खटपद (ખટપદ) (पु.) – षट्पद, सहा पायांच्या प्राण्यांचा वर्ग. (भुंगा, मधमाशी इ.).
खटबाकी (ખટબાકી) (स्त्री.) – वसूल न होऊ शकणारे येणे किंवा महसुलाची येणे रक्कम.
खटमधुर(-रुं) (ખટમધુર-રું) (वि.) – मधूर - आंबट.
खटमल (ખટમલ) (पु.) – ढेकूण.
खटमासी (ખટમસી) (वि.) – सहामाही.
खटमीठुं (ખટમીઠું) वि. – मधुर - आंबट.
खटरस (ખટરસ) (पु.ब.व.) – (१) षड्रस (२) वि. षड्रसयुक्त.
खटराग (ખટરાગ) (पु.) – (१) सहा राग (प्रमुख) (२) भांडण, बेबनाव (३) सांसारिक जंजाळ.
 – गी (वि.) – भांडखोर.
खटलो (ખટલો) (पु.) – (१) खटले, कुटुंबकबिला, परिवार, सरंजाम (३) मुकद्दमा (४) गुंतागुंतीचे काम.
खट(-टा)ववुं (ખટ-ટા-વવું) (सं. क्रि.) – आंबविणे.
खटवुं (ખટવું) (सं. क्रि.) – लाभ मिळविणे.
खटाई (ખટાઈ) (स्त्री.) – (१) आंबटपणा. (२) आंबट वस्त्र.
खटाउ (ખટાઉ) (वि.) लाभ करून देणारे.
खटाउ पेदाश (ખટાઉ પેદાશ) (स्त्री.) – रखडल्या ढोरांच्या लिलावातून होणारे उत्पन्न.
खटाखट (ખટાખટ) (स्त्री.) – (लाक्ष.) भांडण, तक्रार.
खटापटी (ખટાપટી) (स्त्री.) – (१) गडबड (२) भांडण.
खटारो (ખટારો) (पु.) – (१) खटारा (२) त्याच्यासारखे कोणतेही मोठे वाहन, माल वाहणारी 'मोटर - लॉरी', (३) (लाक्ष.) कर्कश आवाज करणारे खराब वाहन.
खटावुं (ખટાવું) (अ. क्रि.) – आंबणे.
खटाश (ખટાશ) (१) आंबटपणा (२) (लाक्ष.) कडवटपणा, बेबनाव.
खटुंबडुं, खटूंमडुं (ખટુંબડું-ખટૂંમડું) (वि.) – थोडेसे आंबट, आंबटसर.
खड (ખડ) (न.) – (१) गवत, कडबा (२) तण.
खडकलो (ખડકલો) (पु.) – ढीग, एकावर एक रचलेल्या वस्तूंचा समुदाय.
खडकवुं (ખડકવું) (स. क्रि.) – एकावर एक रचणे.
खडकी (ખડકી) (स्त्री.) – (१) देवडी (२) दोन किंवा अधिक घरांपुढची एक समाईक दरवाजा असणारी गल्ली किंवा बोळ.
खडकुं (ખડકું) (न.) – (१) लहान खडक (२) धुण्याचा दगड.
खडखड (ખડખડ) (अ.) – (१) खो खो करून (२) (स्त्री.) तसा आवाज (३) कटकट, पीडा, उपाधी (४) तक्रार, पंचाईत.

–जोग (पु.) – तंट्याचा प्रसंग.
–तु (वि.) – (१) खडखड आवाज करणारे, (२) (न.) सुका नारळ (३) बडतर्फ होणे.
–तुं आपवुं – रजा देणे, काढून टाकणे.
–तुं मळवुं – रजा मिळणे; बडतर्फीचा हुकूम हाती येणे.
खडखडियां (ખડખડિયાં) (न. ब. व.) – झांज.
खडग (ખડગ) (न.) – (१) तलवार (२) गेंड्याच्या नाकावरचे शिंग.
खडण (ખડણ) (वि.) – आळशी.
खडतर(-ल) (ખડતર-લ) (वि.) – (१) दुःख सहन करील असे. (२) मेहेनती (३) मजबूत बांधा असलेले (४) तुच्छ.
खडताल (ખડતાલ) (स्त्री.) – (१) सहा ताल (२) टाळजोड (३) लाकडी पडदी (४) लाथ.
–वुं (सं. क्रि.) – खुराने (जमीन) खोदणे.
खडतुं, -तूस (ખડતું,-તૂસ) (न.) – रजा, बडतर्फी.
खडदुं (ખડદું) (न.) – (१) प्रवाही पदार्थ थिजून बनणारा खडा किंवा ढेप. (२) आकसाने काढलेले (एखाद्याचे) छिद्रदोष.
खडधान (ખડધાન) (न.) – न नांगरता किंवा पेरता उगवलेले धान्य (उदा० सावा, वरी, इ.)
खडधायेलुं, खडधाल (ખડધાયેલું, ખડધાલ) (वि.) – (१) नायटे, खरूज इ. झाल्यामुळे खराब झालेले, कीड पडल्यासारखे. (२) घाण झालेले (३) क्षीण दुबळे झालेले.
खड(-र)पवुं (ખડ-ર-પવું) (सं. क्रि.) – आजूबाजूने थोडेथोडे खणून उखडून काढणे.
खडपियुं (ખડપિયું) (वि.) – सराट्यांची विणलेली जाळी चहूंबाजूंनी लावलेल्या गाडीची मागची फळी - झडप.
खडपुं (ખડપું) (न.) – खोदून - उखडून काढण्याचे अवजार.
खड(-र)बचडुं (ખડ-ર-બચડું) (न.) – खडबडीत, उंचसखल.
–डाई (स्त्री.) – खडबडीत - उंचसखल - पणा.
खडबुं (ખડબું) (न.) – थिजून गेलेल्या प्रवाही पदार्थांचा बनलेला खडा.
खडबूच(-चुं) (ખડબૂચ-ચું) (न.) – टरबूज.
–ची (स्त्री.) – त्याचा वेळ.
खडभड (ખડભડ) (स्त्री.) – (१) खडबड (आवाज) (२) गडबड, धांदल (३) बोलाचाल, तक्रार (४) हस्तक्षेप.
खडमोसाळ (ખડમોસાળ) (न.) – आईचे किंवा बापाचे आजोळ.
खडवढुं (ખડવઢું) (वि.) – गवत वाढणारे.
खडवुं (ખડવું) (स. क्रि.) – (१) लेप लावणे, चोपडणे. (२) डाग लावणे (३) आळ घालणे (४) वाईट कामात साथीदार करणे.
खडवुं (अ. क्रि.) (१) थबकणे, थांबणे (२) हातपाय इ. अवयव बिघडणे - सडणे. (३) ठेचाळून पडणे (४) फिके पडणे, रंग उडून जाणे.
खडी पडवुं, - बेसवुं – अडून पडणे, थांबणे.
खडतुं मूकवुं – टाकून देणे, न मानणे.
खडसल (ખડસલ) (पु.) – इमारतीचा पाया.
खडा (ખડા) (स्त्री.) – (१) खडाऊ (२) वहाणेची टाच.
– **उतार** (वि.) – वहाणा उतरताच स्वीकारली जाणारी (इतकी शहाजोग) हुंडी.
– **उपाड** (वि.) – खडया टाचेची किंवा चपखल बसणारी वाहाण.
खडाई (ખડાઈ) (स्त्री.) – (१) वासरी (गायीचे मादी वासरू) (२) कामचुकारपणा.
खडाउ (ખડાઉ) (स्त्री.) – (१) खडाऊ (२) वाळलेले गवत.
खडाखाट (ખડાખાટ) (न.) – खडाष्टक.
खडाखाट्टु(-ष्टुं, – सट्टुं) (ખડાખાટ્ટુ) (न.) – खडाष्टक.
खडावो (ખડાવો) (पु.) – खडाऊ.
खडियाट (ખડિયાટ) (पु.) – तलावाची फाडी घालून बांधून काढलेली उताराची बाजू.
खडियुं (ખડિયું) (ब.) – (१) पाऊस पुरेसा न पडल्यामुळे शेते सुकून जाणे, सुकवणीचे साल, (२) सुकल्याने भेगा पडलेली जमीन (३) पावसाळ्यात काही दिवस पाऊस न पडल्याने जो उकाडा होतो तो (४) बिबळ्या वाघ (५) तरुण म्हैस.
खडियो (ખડિયો) (पु.) – (१) दौत (२) टिनची बनविलेली चिमणी (दिवा) (३) पुष्कळ खाने असलेली झोळी, पडशी (४) बटवा, चंची.
– **भरवो** – दौतीत शाई भरणे (२) चिमणीत राकेल भरणे.
– **या भरवा, - या पोटला बांधवा** – घरदार सोडून निघून जाणे.
– **खार** (पु.) – टाकणखार.
– **वाघ** (पु.) – बिबळ्या वाघ.
खडी माटी (ખડી માટી) (स्त्री) – पांढरी माती.
खडुं (ખડું) (वि.) – (१) उभे (२) तत्पर, तैयार (३) (न.) पाणी शोषून घेईल असा विटेचा खडा.
खडेखांग (ખડેખાંગ) (अ.) – ताठ.
खडेघाट (ખડેઘાટ) – (१) (वि.) भट्टीत न उकळता धुतलेले. (२) (अ.) ताठरपणे, मगरूरीने.
खडेचोक (ખડેચોક) (अ.) – स्पष्ट स्पष्ट, जाहीररीत्या.
खडेजोडे (ખડેજોડે) (अ.) – आल्याबरोबर, लगेच.
खडो (ખડો) (पु.) – (१) जोड्याची टाच (२) कोंबड्यांना किंवा कबूतरांना ठेवण्याचा पिंजरा.
खड्डु (ખડ્ડુ) (वि.) – (१) अनुभवी (२) हुषार (३) वयोवृद्ध (४) अपंग.
खण / **खणज** (ખણ,-જ) } (स्त्री.) – (१) खाज (२) (पु.) टेबलाचा खण.

खणको (ખણકો) (पु.)–(१] 'खण्' असा आवाज (२) सूळ भोसकल्यासारखी वेदना, सणक.

खणखणियां (ખણખણિયાં) (न. ब. व.)–(१) 'खणखण' आवाज करणारे घुंगरू किंवा चिपळ्यांत असतात तसे पत्र्याचे तुकडे, (२) चिपळ्या, झांजा.

खणखणुं (ખણખણું) (वि.)–खूप शेकलेले, शेकून कडक झालेले.

खणखोज(-त, -तर, -द, -ळ) (ખણખોજ) (स्त्री.)–(१) बारीक तपास, शोध (२) (लाक्ष.) एखाद्याचे दोष शोधीत-निंदा करीत राहणे.

खणखोदियुं (ખણખોદિયું) (वि.)–दोष शोधून निंदा करीत राहण्याची सवय असलेले.

खणचलुं (ખણચલું) (न.)–फावडे.

खणवुं (ખણવું) (सं. क्रि.)–(१) खणणे, खोदणे (२) खाजविणे (३) चिमटा घेणे.

खणस (ખણસ) (स्त्री.)–(१) शंका, संशय (२) वैरभाव (३) खंत, उत्साह (४) शौच–लघवी लागणे (५) सवय.
–थवी–शौचाला लागणे.

खणसे भरावुं–द्वेषभावनेने करणे.

खणसावुं (ખણસાવું) (अ. क्रि.)–(१) संशय येणे (२) वैराने जळणे (३) लघवी–शौचाला लागणे.

खंडवुं (ખંડવું) (सं. क्रि.)–(१) तोडणे, तुकडे करणे (२) मागितले त्याहून अमुक इतके कमी देऊन भागविणे. (३) खंडून स्वस्तात खरीदणे.

खंडी आपवुं (ખંડી આપવું)–(१) ठोकबंद माल कमी किंमतीने देणे (२) देण्यापोटी अमुक किंमत ठरवून वस्तू देणे.
–मूकवुं, -राखवुं–अगोदरपासून ठोकबंद माल स्वस्त किंमतीने घेऊन ठेवणे.
–वाळवुं–ठोकबंद माल खंडीत घेऊन टाकणे.

खंडावुं (ખંડાવું) (अ. क्रिं.)–(१) तोडले जाणे (२) नुकसानीत येणे (३) गर्दीत हैराण होऊन जाणे.

खंडियुं (ખંડિયું) (वि.)–(१) खंडणी भरणारे, ताबेदार (२) तुटलेले, फुटलेले.

खंडियेर (ખંડિયેર) } (न.)–पडकी इमारत, पडलेल्या
खंडेर } घराच्या उभ्या चार भिंती.

खत (ખત) [अ.] (न.)–लेख, करार, दस्तऐवज.
–पत्र (न.)–करार किंवा दस्ताऐवज किंवा त्याच्या संबंधीचे कागद.
–करवुं–दस्तऐवज करणे, लेखी करार करणे.
–फाटवुं–(१) दस्तऐवज रद्द होणे (२) कराराच्या बंधनातून किंवा खर्चातून वाचणे.

खतम (ખતમ) (अ.)–खलास, समाप्त.
–करवुं–(१) पूर्ण करणे (२) मारून टाकणे.
–थवुं–खलास होणे.

खतरवट (ખતરવટ) (अ.)–आग्रहपूर्वक, हट्टाने.
–थईने लागवुं–एकसारखे मागे लागणे.

खतरी (ખતરી) (वि.)–(१) खत्री (ज्ञातीचे) (२) कापड विणण्याचा धंदा करणाऱ्या एका ज्ञातीचे.

खतरुं (ખતરું) (न.)–(१) अडचण, संकट (२) छिद्र, खोड.
–रां खोळवां–छिद्रे शोधणे-पाहणे.

खतरो (ખતરો) (पु.)–(१) धोका, भय, जोखीम (२) संदेह.
–मटाडवो–(१) शंका दूर करणे (२) शौचाला जाणे.
–पाडवो–हरकत आणणे.

खतवणी (ખતવણી) (स्त्री.)–खातेवार टाकण्याची क्रिया.

खतववुं (ખતવવું) (स. क्रि.)–कीर्दीतल्या रकमांची खातेवार नोंद करणे, खतावणी करणे.

खता(-त्ता) (ખતા-ત્તા) [अ.] (स्त्री.)–(१) नुकसान, ठोकर (२) चूक.
–खावी–ठोकर लागणे, नुकसान होणे.

खताब (ખતાબ) (स्त्री.) (१) चूक, उणीव (२) आरोप, दोष देणे (३) शाप.

खतीब (ખતીબ) [अ.] (पु.)–उपदेश करणारा, व्याख्याता.

खत्तो (ખત્તો) (पु.)–(१) कांबळा. (२) ठोकर (३) थापट.
–त्ता खावा–(१) थापट किंवा ठोकर लागणे. (२) चूक करून नुकसान सोसणे.

खद(-दे) डवुं (ખદ-દે-ડવું) (स. क्रि.)–(१) खूप पळायला लावणे (२) फेरे खायला लावणे. (३) खूप कष्ट देणे.

खदडुक खदडुक (ખદડુક ખદડુક) (अ.)–असा (बहुतकरून घोड्याच्या दौडण्याचा) आवाज करून.

खदडुं (ખદડું) (वि.)–घट्ट पोताचे जाड (कापड).

खदडो (ખદડો) (पुं.)–हिजडा.

खदबद (ખદબદ) (अ.)–कुजून खदखद करीत.

पैसा खदबदवा–पुष्कळ पैसा असणे आणि त्याची जाणीव मनात वाटत राहणे.

खदवुं (ખદવું) (अ. क्रि.)–(१) चालणे, पुढे जाणे (२) इकडेतिकडे उगीचच धावणे.

खदिर (ખદિર) [सं] (पु.)–खैराचे झाड.
–सार (पु.)–कात (खाण्याचा).

खदिरि(-री) का (ખદિરિ-રી-કા) (स्त्री.)–लाख

खधरावुं (ખધરાવું) (अ. क्रि.)–(जमीन) खडबडीत होणे.

खनखन (ખનખન) (स्त्री.)–(१) छंद, व्यसन (२) काळजी (३) तपास (४) लघवी-शौचाची शंका.

खनि(-नी) (ખનિ-ની) [सं.] (स्त्री.) – खाण.
खनित्र (ખનિત્ર) [सं.] (न) – कुदळ.
खंत (ખંત) (स्त्री.) – (१) चिवटपणे पाठीमागे लागण्याचा गुण. (२) काळजी.
– ती, - तीलुं (वि.) – (१) काळजी बाळगणारे. (२) उद्यमी.
खंधाई (ખંધાઈ) (स्त्री.) – लुच्चेपणा, धूर्तता.
खंधाडियो (ખંધાડિયો) (पु.) – घरजांवई.
खंधुं (ખંધું) (वि.) – लुच्चे, धूर्त.
खंधोलुं (ખંધોલું) (न.), – लो (पु.) – खांदा.
खप (ખપ) (पु.) – (१) उपयोग, अगत्य, जरूर (२) वापर (३) ओढ, खोट (४) मालाचा उठाव, खप.
– आववुं – (१) उपयोगी होणे (२) खपून जाणे (युद्धात).
– जागवो – वापर सुरू होणे, मागणी वाढणे.
– मां आववुं – उपयोगी होणे.
– पडवो – जरूर पडणे, उपयोग वाटणे.
– लागवुं – उपयोगी होणे, कामाला येणे.
– जोगुं (वि.) – उपयोगापुरते; अवश्य तेवढे.
– त (स्त्री.) – विक्री, उठाव.
– तुं (वि.) – (१) वापरता येण्याजोगे (२) विक्रीजोगे (३) व्यवहारात चालण्याजोगे, घेता येईल - खाता येईल असे.
– नुं (वि.) उपयोगी.
खपरडी (ખપરડી) (स्त्री.) – लहानशी तट्टी.
– डो (पु.) – चिव्याच्या वेळांचा तट्टया.
खपरेल(-लुं) (ખપરેલ-લું) (वि.) – कौलारू.
खपवुं (ખપવું) (अ. क्रि.) – (१) विक्री होणे, उठाव होणे, खपणे (२)वापरले जाणे, खर्चले जाणे, खतम होणे (३) मानले जाणे (४) व्यवहारात चालणे (५) उपयोगाला येणे.
खपी जवुं – (१) विकले जाणे (२) युद्धात कामी येणे, (३) एखाद्या कामी किंवा प्रयत्नात मरून जाणे.
खपाट (ખપાટ) (स्त्री.) – कामटी, चिव्याची पट्टी.
– टियुं (न.) – (१) कामटी (२) चिव्याचा - लाकडाचा काप.
खपाड(-व) वुं (ખપાડ-વ-વું) – 'खपवुं'चे प्रयोजक, खपविणे.
खपुष्प (ખપુષ્પ) [सं.] (न.) – आकाशकुसुम, मिथ्या कल्पना.
खपूकली (ખપૂકલી) (स्त्री.) – लहानशी झोपडी.
– लुं (१) (वि.) – नाजूक, काटकुळे (२) (न.) झोपडे.
खपू(-बू)सवुं (ખપૂ-બૂ-સવું) (अ. क्रि.) – (१) चिकाटीने मागे लागणे, एकाग्र होणे (२) (स. क्रि.) मारणे, झोडणे.
खाई-खपू (-बू) सीने लागवुं – एखाद्या कामाच्या मागे चिकाटीने लागणे.
खपेडी (ખપેડી) (स्त्री.) – (१) साल, पोपडा (२) मेकूड.
– डो (पु.) – (१) चिव्याच्या वेळांचा तट्ट्या (२) चिव्यांचे माचाड.
खपोटी(-डी) (ખપોટી-ડી) (स्त्री.) – (१) एक प्रकारची रेती (२) सालाचा किंवा चामडीचा कठीण भाग (३) पापड (भाकर किंवा रोटीवरचा)
खफगी (ખફગી) [फा.] (स्त्री.) – नाखुषी, इतराजी, रोष.
– वहोरवी, - वेठवी – रोष ओढवून घेणे - सहन करणे.
खफा (ખફા) [अ.] (वि.) – क्रोधायमान, नाराज.
खबकाववुं (ખબકાવવું) (स. क्रि.) – चोरणे, उचलेगिरी करणे.
खब(-ब्ब-)ड (ખબ-બ્બ-ડ) (वि.) – जाड, घट्ट (जसे, दूध)
खबर (ખબર) (पु. व. व.) – (१) समाचार, बातमी (२) निरोप, सांगावा (३) भान, ज्ञान, समज (४) देखरेख, संभाळ.
– आपवी – बातमी देणे.
– करवी – (१) समजून घेणे (२) माहिती काढणे.
– काढवी – बातमी - माहिती मिळविणे.
– पडवी – (१) समजणे, समाचार मिळणे (२) अनुभवाला येणे, माहीत होणे.
– राखवी – संभाळ - काळजी ठेवणे.
– लेवी – (१) माहिती मिळविणे (२) समाचार घेणे, बदला घेणे.
– लई नाखवी – यथास्थित दाखवून देणे, बदला घेणे.
– होवी – माहीत असणे.
– अंतर (पु. ब. व.) (स्त्री.) – (१) माहिती, समाचार (२) तब्येतीचा समाचार.
– दार (वि.) – (१) सावध, (२) समर्थ, तयार.
– पत्र (पु.) – (१) प्रकृतीचा समाचार किंवा पत्र (२) बातमी देणारे वृत्तपत्र.
– पत्री (पु.) – बातमीदार.
खबूकवुं (ખબૂકવું) (अ. क्रि.) – न बघतां उडी टाकणे.
खबूतर (ખબૂતર) (न.) – कबूतर.
ख(-ळ)भळवुं (ખ-ળ-ભળવું) (अ. क्रि.) – (१) खळबळ असा आवाज होणे (२) खळबळून उठणे, वरखाली होणे. (३) (लाक्ष.) मनात अस्वस्थता वाटणे.
खभो (ખભો) – खांदा.
– चडाववो – खांदा चढवून नाकारण्याचा संकेत करणे, कांकूं करणे.
– ठोकवो, – थाबडवो – शाबासकी देणे, उत्तेजन देणे.
– देवो – उचलण्याला मदत करणे, खांदा देणे.
खम (ખમ) [फा.] (स्त्री.) – (१) दंड (कुस्तीच्या वेळी थोपटतात तो) (२) त्या भागाचा स्नायू.

–ठोकवी–दंड थोपटणे.
खमखमवुं (अ. क्रि.)–सहन करून घेणे.
खमच(-चा)वुं (ખમચ-ચા-વું) (अ. क्रि.)–थबकणे, मागे पडणे.
खमण (ખમણ) (न.)–कीस.
–काकडी (स्त्री.)–किसून केलेल्या काकडीचा एक पदार्थ, खमंगकाकडी.
–वुं (सं. क्रि.)–खवणे, किसणे.
–णी (स्त्री.)–किसणी.
खमतल (ખમતલ) (वि.)–सहनशील.
खमतीधर (ખમતીધર) (वि.)–(१) झेपण्याजोगे (२) कुवतीचें.
खमतुं (ખમતું) (वि.)–(१) सहन करू शकेल असे (२) कुवतीचे.
खमवुं (ખમવું) (स. क्रि.)–(१) सहन करणे. (२) क्षमा करणे (जैन०) (३) किसणे (४) (अ. क्रि.) थांबणे.
–खमाववुं (स. क्रि.)–एकमेकांचे दोष माफ करणे (जैन).
खमी जवुं–थांबणे.
खमा (ખમા) (स्त्री.)–(१) क्षमा (२) सबूरी, धीर (३) पाहा 'खम्मा'.
खमार (ખમાર) (पु.)–दारू गाळणारा.
खमीर [अ.] (न.)–आंबविणारी वस्तू, (२) उत्साह, ताकद.
–री (वि.)–(१) आंबलेले (२) उत्साही.
खमीस (ખમીસ) (न.)–एक सैल अंगरखा.
खम्मा (ખમ્મા) (अ.)–'कुशल असो' असे प्रदर्शित करणारा उद्गार.
खंभ(-भो) (ખંભ-ભો) (पु.)–स्तंभ, खांब.
खंभाती (ખંભાતી) (वि.)–एक मजबूत जातीचे (कुलूप).
खयाल (ખયાલ) [अ.] (पु.)–कल्पना, विचार.
खरक(-ख)लो (ખરક-ખ-લો) (पु.)–ढीग.
खरखबर (ખરખબર) (पु. ब. व. व स्त्री.)–समाचार.
खरखर, खरखरी (ખરખર, ખરખરી) (स्त्री.)–(१) पाहा 'खखरी' (२) (अ.) एकामागून एक–एकसारखे गळतात तसे (अश्रू), झपाट्याने.
खरखराजात (ખરખરાજાત) (स्त्री.)–(१) किरकोळ खर्च, (२) घट, नुकसान.
खरगोश(-स) (ખરગોશ-સ) (न.)–ससा.
खरच (ખરચ) (न., पु.)–(१) खर्च, वापर (२) किंमत, लागत (३) मोठी रकम वापरण्याची बरीवाईट संधी.
–करवुं(-वो)–(१) वापरून टाकणे (२) ज्ञातिभोजन घालणे.
–काढवुं–(१) खर्चापुरते मिळविणे (२) ज्ञातिभोजनासारखा खर्च पुरा पाडणे.
–पाडवुं–खर्चखाते टाकणे.
–खूटण–(१) फुटकळ–फालतू खर्च (२) प्रसंगी करण्याचा खर्च.
–पाणी, –ची पाणी (न.)–(१) खर्ची, गुजराण करण्याचे साधन, (२) किरकोळ खर्च.
–पाणी करवां–(१) प्रसंग साजरा करणे (२) भोजन घालणे (३) मुक्तहस्ताने पैसा वापरणे.
–पाणी खूटवां–पैशाचा ताण पडणे, निर्वाहाची पंचाईत होणे.
–वुं (सं. क्रि.)–खर्च करणे.
खरचाउ(-ळ-ळ) (ખરચાઉ) (वि.)–(१) खर्चिक (२) महाग.
खरची (ખરચી) (स्त्री.)–(१) खर्चासाठी लागणारी रकम (२) गुजराण करण्याचे साधन.
–चूनो (पु.)–सामान्य कामी वापरण्याचा साधा चुना.
खरचु (ખરચુ) (न.)–शौच, मळत्याग.
–जवुं–शौचाला जाणे.
खरचो (ખરચો) (पु.)–(१) खर्च (२) खुंट, खोड (३) पतरावळ लावण्याची ताटाची सळी.
खरज (ખરજ) (स्त्री.)–खरूज.
खरजवुं (ખરજવું) (न.)–खाज उठणारा त्वचेचा एक रोग.
खरडकुं (ખરડકું) (न.)–वाहाळ, नाला.
खरडवुं (ખરડવું) (सं. क्रि.)–(१) लेप करणे. (२) घाण करणे, बिघडविणे.
खरड (ખરડ) (स्त्री.)–(उगाळलेला) रपटा.
खरडियुं (ખરડિયું) (न.)–अवर्षण.
खरडो (ખરડો) (पु.)–(१) खर्डा (अक्षरे गिरविण्याचा कागद), (२) कच्चे लिखाण, मसुदा. (३) यादी (४) रपटा, लेप.
खरपडी (ખરપડી) (स्त्री.)–खुरपी.
–डो (पु.)–(१) मोठे खुरपे (२) मोठे उलथने (३) गांवढळ माणूस.
खरपावुं (ખરપાવું) (अ. क्रि.)–नुकसान सोसणे.
खरपी (ખરપી) (स्त्री.)–खुरपे.
–पियो (पु.)–मोठे खुरपे.
खरबचडुं (ખરબચડું) (वि.)–खडबडीत.
–डाई (स्त्री.)–खडबडीतपणा.
खरमची, (ખરમચી) (स्त्री.)–चो (पु.)–सवय.
खरल (ખરલ) (पु.)–खल (खलबत्त्यापैकी).
–करवुं–खलणे.
खरवड (ખરવડ) (स्त्री.)–(१) झाडाच्या सालीचा वरचा खडबडीत भाग. (२) भात किंवा दूध करपून खाली राहणारा भाग.

खर(-रा,-ळा)वाड (ખરવાડ) (स्त्री.) – गावचे मोकळे मैदान ज्यात खळी करतात ते.

खरवाण (ખરવાણુ) (वि.) – दुःख सहन करण्याची शक्ती असलेले.

खरवुं (ખરવું) (अ. क्रि.) – (१)खरणे, गळून पडणे. (२) वरून खाली पडणे (३) (लाक्ष.) हार खाऊन बाजूला होणे – निघून जाणे.

खरतुं करवुं, - मूकवुं – तसेच टाकणे.

खरता तारा देखाडवा – (दिवसाढवळ्या) ठार मारणे, मरणासन्न करणे.

खरसट (ખરસટ) (वि.) – खडबडीत.

खरसलुं (ખરસલું) (न.) – गवत किंवा गवताचे पान किंवा काडी.

खरसूरुं – (लुं) (ખરસૂરું) (वि.) – जरा खारट.

खराई (ખરાઇ) (स्त्री.) – आजारीपणात नाउमेद न होता सहनशीलता ठेवणे.

खराखरी (ખરાખરી) (स्त्री.) – (१) सच्चाई (२) रुजुवात. (३) (लाक्ष.) कसोटीची वेळ.

खराड (ખરાડ) (स्त्री.) – (१) सुकून गळलेला पालापाचोळा किंवा डहाळ्या वगैरे (२) घसारा, घट.

खराद (ખરાદ) (स्त्री.) – घाड (लाकूड, हस्तीदंत वगैरे कातण्याचा)

– वुं (स. क्रि.) – घाडकाम - कातकाम करणे.

– दी (पु.) – घाडकाम करणारा कारागीर.

खराब (ખરાબ) [अ.] (वि.) – (१) वाईट, खट (२) अनीतिमान, भ्रष्ट.

– करवुं – (१) बिघडविणे, (२) (पैसे) वाईट कामाकरिता खर्चणे. (३) एखाद्याचे वाईट करणे.

– थवुं – (१) बिघडणे (२) बाटोळे होणे.

– खस्त(-स्ता) (वि.) – अत्यंत खराब; (२) सत्यानाश झालेले.

– बीनो खाटलो (पु.) – दुःख, सत्यानाश.

खरी (ખરી) (स्त्री.) – खूर.

खरीतो (ખરીતો) (पु.) – (१) सरकारी कागदपत्रांचा मोठा लखोटा. (२) खलिता.

खरीद (ખરીદ) [फा.] (स्त्री.) – खरेदी.

– दार (वि.) – खरेदीदार.

खरीदाववुं (ખરીદાવવું) (स. क्रि.) – खरेदी करायला लावणे.

खरीदावुं (ખરીદાવું) (अ. क्रि.) – खरीदले जाणे.

खरीदियो (ખરીદિયો) (पु.) – खरेदीदार.

खरीदी (ખરીદી) (स्त्री.) – खरेदी.

खरीपट्टी (ખરીપટ્ટી) (स्त्री.) – गावाला देण्यातून मुक्त करण्यासाठी केलेली वर्गणी.

खरीफ (ખરીફ) [अ.] (स्त्री.) – पावसाळ्यातले पीक.

खरुं (ખરું) (वि.) – (१) खरे, यथार्थ (२) शुद्ध, अस्सल (३) प्रामाणिक (४) भाजून कडक केलेले किंवा झालेले (जसे, 'खरी रोटली,' 'खरूं शाक'), (५) बरोबर, ठीक, कमीजास्त नसलेले (जसे, 'खरा बपोर' 'खरा परसेवानुं' इ.) (६) 'भलें,' 'बरोबर' असा आश्चर्यदर्शक उद्‌गार म्हणून या शब्दाचा वापर करतात. (जसे, 'तमे तो खरी वात काढी!' 'आ तो खरुं काम काढ्युं!' इ.)

– करवुं – (१) पक्के करणे (२) रुजुवात करून देणे.

– खोटुं करावबुं – खरेखोटे प्रत्यक्षच ठरविणे.

– पडवुं – खरे ठरणे किंवा तसे सिद्ध होणे.

खरा करवा – आजारातून उठणे.

– परसेवानुं – खऱ्या मेहेनतीचे, हक्काने मिळविलेले.

– बपोर – बरोबर मध्याह्नीचा वेळ.

खरो आंकडो – शेवटचा निश्चित आकडा.

खरापणुं (ખરાપણું) (न.) – खरे असणे, सत्यता.

खरा बोलुं, – राबादी (वि.) – सत्यवादी.

खरुं लोढुं (न.) – पोलाद.

खरे (ખરે) (अ.) – (१) खरोखर, खचित. (२) नक्की.

– रे(-रो)खर, – रेखात (अ.) – खरोखर, खचित.

– रेखरुं (वि.) – खरेखुरे.

खरेटवुं (ખરેટવું) (स. क्रि.) – विकणे.

खरे(-रें)टी (ખરે-રેં-ટી) (स्त्री.) – चिखल सुकल्यानंतर भेगाळलेली जमीन.

खरे(-रें)टुं (ખરે-રેં-ટું) (न.) – (१) नुकत्याच व्यालेल्या गायी-म्हशीचा चीक. (२) देवाला संकट पडणे.

खरेटो (ખરેટો) (पु.) – (१) ओघळ, ओघळाचा डाग. (२) खरपुडी.

खरेडी (ખરેડી) (स्त्री.) – कप्पी, 'पुली,' गडगडी.

खरेरो (ખરેરો) (पु.) – खरारा.

खरो (ખરો) (पु.) – टाच (जोडयाची).

खर्व (ખર્વ) [सं.] (वि.) – (१) व्यंग - खोड असलेले, अपंग, अपुरे (२) टेंगणे.

खलक (ખલક) [अ.] (स्त्री.) – (१) जग, दुनिया. (२) संसार, मनुष्यजात.

खलको (ખલકો) (पु.) – फकिराचा पोषाख.

खलतो (ખલતો) (पु.) – कप्पे कप्पे असलेला थैला, मोठा बटवा.

खल(-ले)ल (ખલ-લે-લ) [अ.] (स्त्री. न.) – (१) हरकत, अडचण. (२) नुकसान.

– नाखवुं, - पहोंचाडवुं, - पडवुं – हरकत किंवा नुकसान होईल असे करणे.

—पडवुं, -पहोंचवुं—हरकत किंवा नुकसान होणे.
खलवां (ખલવાં) (न. ब. व.)—भजी.
खलवुं (ખલવું) (स. क्रि.)—खळणे.
खला (ખલા) [अ.] (पु.)—जेथे कोणी नाही असे - निर्जन स्थळ.
खला(-ळा)वुं (ખલા-ળા-વું) (अ. क्रि.)—(१) अडून राहणे, (२) खलले जाणे.
खलास, -सी (ખલાસ-સી) (पु.)—खलासी.
—सण (स्त्री.)—खलाशाची बायको.
खली (ખલી) (स्त्री.)—खार.
खली(-ळी) (स्त्री.)—(१) खळे (२) कडधान्याची डाळ करण्याची जागा.
खलीफात, -फी (ખલીફાત, ખલીફી) (स्त्री.)—(१) खलीफाचे पद (२) खलीफाची गादी किंवा सत्ता.
खलेची (ખલેચી) (स्त्री.)—कप्पे असलेली थैली.
खलेडी(-री) (ખલેડી-રી) (स्त्री.)—खार.
खलेलुं(-वुं) (ખલેલું-વું) (न.)—(१) खारीक (२) खजूर (३) खजूरी.
खले(-ळे)ळवुं (ખલે-ળે-ળવું) (अ. क्रि,)—मुतणे.
खवडा(-रा)ववुं (ખવડા-રા-વવું) } खाऊ घालणे, खायला
खवाड(-र)वुं } लावणे.
खवळवुं (ખવળવું) (अ. क्रि.)—(१) जमिनीवर किंवा बिछान्यावर लोळणे (२) खाजवून कातडे काढणे (३) खवळणे.
खवावुं (ખવાવું) (अ. क्रि.)—(१) खाल्ले जाणे (२) गंजणे किंवा कीड लागणे, क्षीण होणे.
खवास (ખવાસ) [म.] (पु.)—हुजऱ्या (२) एखाद्या वस्तूचे वैशिष्ट्य - विशेष गुणधर्म (३) स्वभाव.
—ण(-णी) - सी (स्त्री.)—दासी (२) हुजऱ्याची बायको.
खशकूलुं (ખશકૂલું) (वि.)—ठेंगणे.
खसि(-सि)याणुं (ખશિ-સિ-યાણું) (वि.)—शरमिंदे.
—पडवुं—शरमिंदे होणे.
खसकवुं (ખસકવું) (अ. क्रि.)—सरकणे.
खसको (ખસકો) (पु.)—खाच.
खसबो, -ई (ખસબો, ખસબોઈ) (स्त्री.)—सुगंध.
खसम (ખસમ) [अ. (पु.)—पती.
खसर (ખસર) (स्त्री.)—लहानशी चाच.
—को (पु.)—(१) खाच, चाच. (२) ओरखडा.
—वुं (स. क्रि.)—(१) तास मारणे, खाचरे पाडणे (२) निशाणी करणे, रेघ मारणे.
खसरियो (ખસરિયો) (पु.)—रेघणी
खसरो (ખસરો) (पु.)—(१) रेघ (२) ओरखडा.
खसलत (ખસલત) [अ.] (स्त्री.)—(१) सवय (२) वैशिष्ट्य (३) स्वभाव.
खसली (ખસલી) (स्त्री.)—जनावरांना खायला घालण्याचे वाळलेले गवत.
खसलुं (ખસલું) (न.)—गवत, गवताची काडी.
खसवुं (ખસવું) (अ. क्रि.)—(१) सरकणे, एका बाजूला होणे (२) निसरणे (३) (लाक्ष.) करार - वचन - मत इ. बदलणे.
खसी(-स्सी) (ખસી-સ્સી) (स्त्री.)—खच्ची करणे (अंड - वृषण)
खसूस, -न (ખસૂસ, ખસૂસન) [अ.] (अ.)—(१) अवश्य, खचित (२) विशेषेकरून.
खसेडवुं (ખસેડવું) (स. क्रि.)—दूर करणे, - सारणे.
खसोटी (ખસોટી) (स्त्री.)—टो (पु.)—ओटी.
खस्त (ખસ્ત) [फा.] (वि.)—अस्ताव्यस्त टाकलेले, विस्कटलेले.
खळ (ખળ) (वि)—लुच्चा, शठ.
—पण (नं.), -ताई (स्त्री.)—शठता, लुच्चेगिरी.
खळकवुं (ખળકવું) (अ. क्रि.)—(१) शोभणे, चमकणे (२) खडखडणे.
खळको (ખળકો) (पु.)—(१) उक्ती रकम, अमुक इतकी रकम (२) जत्था, समुदाय (३) खळखळ करीत जाणारा पाण्याचा प्रवाह.
खळभळ (ખળભળ) (स्त्री.)—(१) गडबड, गोंगाट (२) मनाची अस्वस्थता - चुळबुळ - घबराट.
—ती ऊठवुं—(१) क्षोभ होणे (२) घाबर - कंप सुटणे.
खळवुं (ખળવું) (अ. क्रि.)—(१) थबकणे, अटकणे (२) (स. क्रि.) खळ लावणे (३) खळणे.
खळियाण (ખળિયાણ) (न.)—आरडाओरडा, रडारड, दंगा.
खळुं (नं)—खळे.
—खळां मागवां—खळ्यावर जाऊन धान्याची भीक मागणे.
—खळुं करवुं—खळ्यात धान्य काढण्याची क्रिया करणे.
खाई—(ખાઈ) (स्त्री.)—(१) खोल खड्डा, खाई (२) खंदक (३) गावातले पाणी जाण्याकरिता खोदलेली नाली. (४) खाण्याची वस्तू, चरितार्थाचे साधन.
—बंधी (स्त्री.)—रक्षणाकरिता खंदक खोदणे.
खाई खपूसीने } (ખાઈખપૂસીને) } (अ.)—चिकाटीने, हात
खाईपीने } धुवून.
खाई बदेलु (ખાઈબદેલું) (वि.)—पक्के, अनुभवी, युक्तिप्रयुक्ती करण्यात वाकबगार.
खाउकड(-ण) (ખાઉકડ-ણ) (वि.)—खा खा करणारे.
खाउकी (ખાઉકી) (स्त्री.)—(१) लाच (२) आहाराचा पदार्थ.
—करवी—(१) खाण्याचा पदार्थ चोरणे (२) लाच घेणे.

खाउघर(-रुं) (ખાઉઘર-રૂં) (वि.)–(१) खा खा करणारे, खादाड (२) लाचखाऊ.
–रावेडा (पु. ब. व.)–खादाडपणा करणे.
खाउपात्र (ખાઉપાત્ર) (वि.)–(१) लोभी (२) लाचखाऊ.
खाएश (ખાએશ) (स्त्री)–इच्छा, अभिलाषा.
खाक(-ख) (ખાક-ખ) [फा.] (स्त्री.)–(१) राख, धूळ (२) जाळलेली धातू (३) नाश.
खाकसार (ખાકસાર) [फा.] (वि.)–(१) पायातळच्या धुळीसारखे, अंकित, नम्र (२) पामर, क्षुद्र.
खाकान (ખાકાન) [तुर्की] (पु.)–सुलतान, बादशहा.
–नी (वि.)–शाही.
खाकी(-खी) (ખાકી-ખી) (वि.)–(१) राख फासलेले, धूळ भरलेले (२) राखी रंगाचे (३) खाकी रंगाचे. (४) (लाक्ष.) ऐहिक, या मातीमधले.
खाखरी (ખાખરી) (स्त्री.)–(१) लहानसा गाकर, पोळी (२) तंबाखूची सुकलेली पाने.
–रो (पु.)–शेकून कडक केलेली पोळी.
खाखसूस (ખાખસૂસ) (अ.)–खचित.
खाखाबीखी (ખાખાવીખી) (वि.)–(१) छिन्नभिन्न (२) त्रस्त, दुःखी (३) (स्त्री.) धूळधाण.
खाखी (ખાખી) (वि.)–(१) निर्धन (२) (न.) खाकी रंगाचा कपडा.
–बंगाळी(-ळी) (वि.) पोट रिकामे पण मिशीला तूप लावून फिरणारा.
–बावो (पु.)–राख फासलेला बुवा.
खांखडियुं (ખાંખડિયું) (वि.)–(१) खोकला झालेले (२) (न.) खोकला, ढास.
खांखणी (ખાંખણી) (स्त्री.)–(१) क्रोधवचन (२) क्रोध (३) आत खडखड वाजणारा सुका बदाम.
खांखत,(-द) (ખાંખત,-દ) (स्त्री.)–(१) बारीकसारीक पंचाईत (२) सतत एकाद्या कामाविषयी काळजी बाळगणे, (३) तिटकारा, वीट.
खांखरोटवुं (ખાંખરોટવું) (स. क्रि.)–तेल थोडे थोडे चोळणे.
खांखांखोळा (ખાંખાંખોળા) (पुं. स. व.)–अगदी कोनाकोपऱ्यात शोधाशोध करणे.
खांग (ખાંગ) (पु.)–खापराचा गोल तुकडा, जिभली. (२) अतिशय उष्णतेने वितळलेला विटांचा किंवा खापरांचा रस.
–ड,-डको (पु.)–विटेचा-खापराचा तुकडा.
खांगडीथुं (ખાંગડીથું) (न.)–शंख-शिंपल्यात राहणारा जीव.
खांगडो (ખાંગડો) (पु.)–शंख-शिंपला-कवडीसारखे किड्याचे घर.
खांगु (ખાંગુ) (पु.)–गुप्तहेर (२) खड्डा.
खांगुं (ખાંગું) (न.)–(१) एका बाजूने उताणी (कवडी किंवा फासा) (२) टेबलाचा खाना.
खाज (ખાજ) (न.)–(१) खाद्यपदार्थ, खाजा (२) (स्त्री.) खरूज, खाज.
खाजली (ખાજલી) (स्त्री.)–एक खाद्यपदार्थ.
–लुं (न.)–(१) एक खाद्यपदार्थ (२) वर्तुळ, गोल, कोंडाळे.
खाजासरा (ખાજાસરા) (पु.)–हिजडा.
खाजुं (ખાજું) (न.)–एक खाद्यपदार्थ.
खांच (ખાંચ) (स्त्री.)–(१) खाच, चाच (२) अडचण, गुंत (३) खोट, नुकसान (४) हिसका (५) जमा आणि खर्च यांचा ताळा न मिळणे, बादतूट.
–को (पु.)–खाच (२) हिसका, धक्का.
–खूंच (स्त्री.)–(१) खाचखोच. (२) बारकावा.
–ड (स्त्री.)–(१) टेकडीच्या बाजूने जाणारी अरुंद वाट, (२) खिंड.
–रो (पु.)–खाच, खाचर.
खांचाखूंची (ખાંચાખૂંચી) (स्त्री.)–लहानसान खड्डे (२) गल्लीकुची, बोळकंड.
खांचो (ખાંચો) (पु.)–(१) चाच, खाडा. (२) अरुंद वाट, बोळकंड (३) कोपरा, वळण (४) (लाक्ष.) हरकत.
–आववो–हरकत येणे.
–करवो–खाच काढणे.
–काढवो–(१) बांधा उभा करणे, हरकत आणणे (२) कोपरा-वळण-काढणे. (गल्लीत, रस्त्यात वगैरे).
–पडवो–(१) हरकत उत्पन्न होणे (२) रस्त्याला एकदम वळण येणे (३) सुतकामुळे वगैरे विघ्न उत्पन्न होणे.
–पाडवो–(१) हरकत आणणे (२) खाच काढणे.
–राखवो–(१) वळण किंवा बोळ ठेवणे (२) हरकत किंवा संशय ठेवणे.
खांचवुं (ખાંચવું) (सं. क्रि.)–(१) ओढून-ताणून धरणे, मागे हटविणे (२) (सं. क्रि) थबकणे.
खांज (ખાંજ) (न.)–लंगडेपणा.
खांजण (ખાંજણ) (स्त्री.)–खाजण, समुद्राचे पाणी भरतीच्या वेळी येऊन भरते ती जागा.
खांजरुं (ખાંજરું) (न.)–(१) कोपरा, एका कोपऱ्यातली (अप्रकट) जागा (२) कुंटणखाना (३) कोठार, धान्य साठविण्याची जागा.
–रे नाखवुं–कोपऱ्यात टाकून देणे, लक्ष न देणे.
–रे पडवुं–कोपऱ्यात पडणे; कोणाच्याही नजरेला न येणाच्या स्थितीत असणे.

खाट (ખાટ) (स्त्री.) – (१) झोपाळा. (२) लाभ.
खाटकी (ખાટકી) (पु.) – खाटीक.
खाट खटुंबटु (ખાટખટુંબટું) (वि.) – मधुर आंबट.
खाटली (ખાટલી) (स्त्री.) – (१) लहान खाट. (२) तिरडी.
– लो (पु.) – (१) खाट, पलंग, चारपायी. (२) (लाक्ष.) आजारीपण. (३) प्रसूती.
– ले पडवुं – आजारी पडणे.
– लेथी पाटले ने पाटलेथी खाटले – खाटेवरून पाटावर नि पाटावरून खाटेवर.
– लो आववो – प्रसूतीची वेळ येणे.
– उपरो थवो – आजारीपण संपल्याने खाट उभी करून ठेवणे.
– ढाळवो – (१) खाट टाकणे. (२) खाटेवर बिछाना करणे.
– ऊभो करवो – खाट उभी करून ठेवणे.
– करवो – आजार आणणे.
– खेंचवो, – ताणवो – खाटेची नवार किंवा दोरी ओढून तंग करणे.
– थवो – आजार येणे.
– पाथरवो – खाट टाकून तीवर बिछाना करणे.
– भरवो – खाटेला नवार दोरी गुंडाळणे.
– भोगववो – आजार काढणे.
– होवो – (१) आजारी असणे. (२) बाळंत असणे.
खाटलावश (ખાટલાવશ) (वि.) – (बाळंत होऊन किंवा आजारी पडून) अंथरुणावर खिळलेला - ली - ले.
खाटवुं (ખાટવું) (स. क्रि.) – फायदा मिळविणे.
खाटी जवुं – (१) कमावणे, मिळवून टाकणे. (२) चडफडाट होणे.
खाटसवादुं(-दियुं) (वि.) – आपला संबंध नसलेल्या बोलण्यात तोंड घालणारे, चोंबडे.
खाटीमीठी (ખાટીમીઠી) (स्त्री.) – मधुर आंबट चकती किंवा गोळी.
खाटुं (ખાટું) (१) आंबट. (२) आंबट तोंडाचे, नाराज.
– खारुं चाखवुं – जगातील सुखदुःखांचा अनुभव घेणे.
– थवुं – (१) बिघडणे. (२) मन नाराज होणे.
– मोळुं थवुं (थई जवुं) – बिनसणे.
– चड, - चूना जेवुं (वि.) – आंबटढाण.
खाड (ખાડ) (स्त्री.) – खंदक, खड्डा.
– डी (स्त्री.) – (१) खाडी (२) समुद्राच्या भरतीचे पाणी जेथपर्यंत नदीत घुसते तो भाग. (३) गटार, मोरी
खाडुं (ખાડું) (न.) – म्हशींचा घोळका.
खाडो (ખાડો) (पु.) – (१) खड्डा. (२) खोट, नुकसान.
– पडवो – नुकसान येणे, खड्डा पडणे.
– पूरवो – (१) नुकसान - खड्डा - भरून काढणे. (२) आत्महत्या करणे.
खाडामां उतारवुं, - नाखवुं – (१) नुकसानीत आणणे. (२) बाटोळे करणे.
– पडवुं – (१) चूक करणे. (२) नुकसान ओढवून घेणे. (३) देणे करून ठेवणे.
खाडा जाजरुं (ખાડાજાજરૂ) (न.) – घराचा - खड्ड्याचा संडास.
खाडाळुं (ખાડાળું) (वि.) – खळगे असलेले.
खाडो खडियो, – खैयो (ખાડો ખડિયો, - ખૈયો) खाचखळगे.
खाण (ખાણ) (स्त्री.) – (१) खाण (१) धान्य भरण्याकरिता केलेले पेव (३) उत्पत्तिस्थान (४) धारेवर पडणारी खाच, खांड; (५) (न.) जनावरांना शिजवून खाऊ घालण्याचे धान्य.
– नीकळवी, - मळवी – खाण सापडणे.
– कढाववी, काढवी – धारेवर पडलेली खांड घासून नाहीशी करणे.
– पडवी – खांड पडणे.
– पूरवी – ढोरांना शिजविलेले अन्न खाऊ घालणे.
खाणियो (ખાણિયો) (पु.) – खाणीतला मजूर.
खाणां (ખાણાં) (न. ब. व.) – मुलांचे उखाणे.
खाणीपीणी (ખાણીપીણી) (स्त्री.) – खानपान.
खाणुं (ખાણું) (न.) – (१) जेवण (२) मेजवानी (३) मरणाचा खाण्यापिण्यात पाळला जाणारा शोक.
– आपवुं – निमंत्रण देऊन भोजन घालणे, मेजवानी देणे.
– खराब थवुं – (१) आजीविका बंद होणे (२) मध्येच विघ्न येणे.
– पाळवुं – खाण्यापिण्यात शोक पाळणे.
खांट (ખાંટ) – (१) एक ज्ञाती (२) (वि) लबाड, धूर्त.
खांटु (ખાંટુ) (वि.) – लबाड, धूर्त, पक्के.
खांड (ખાંડ) (स्त्री.) साखर.
– खावी – वाजवीपेक्षा जास्त चांगले, किंवा खूष होण्याजोगे, मानून घेणे.
– पाथरवी, - पीरसवी, - भभराववी - भरवी, - बापरवी – गोड गोड बोलून खुशामत करणे, साखर पेरणे.
– खाजुं (न.) – साखरेत भरलेला खाऊ.
– नुं नाळियेर (न.) – ज्यातून काहीही काढून टाकण्याजोगे नाही अशी वस्तू किंवा गोष्ट.
खांडकूट (ખાંડકૂટ) (स्त्री.) (१) कांडणे-कुटणे, तसले किरकोळ काम (२) (लाक्ष.) मनाचा उच्चार, घबराट.
खांडणियुं (ખાંડણિયું) (न.) – मुसळ.
– यो (पु.) – उखळ.
– यामां घालीने खांडवुं – आपल्या पंजात घेऊन जुलूम करणे.
– यामां माथुं मूकीने सूवुं – धोक्यात राहणे.
खांडणी (स्त्री.) – लहान उखळ.

–पराई (स्त्री.)–उखळ आणि मुसळ.
–णुं (न.)–कांडणे, (२) कांडण्याची वस्तू किंवा काम (३) मुसळ.
–वुं (सं. क्रि.)–(१) कांडणे, (२) कुटणे (३) चकाचूर-सत्यानाश करणे.
खांडियुं (वि.)–तुटलेले-मोडलेले (२) व्यंग किंवा दोष असलेले (३) मोडक्या शिंगांचे (४) (न.) मोडक्या शिंगांचे ढोर (५) म्हैस, रेडकू.
खांडी (ખાંડી) (स्त्री.)–खंडी.
–बंध (वि.)–खंडोगणती, पुष्कळ (२) (अ.) खंडोगणती
खांडु (ખાંડું) (वि.)–खांड पडलेले, मोडलेले, तुटलेले.
खांडुं (न.)–(१) साधी किंवा दुधारी तलवार (२) (लाक्ष.) वराऐवजी त्याची तलवार घेऊन जाणारे वऱ्हाड-जानोसा.
–मोकलवुं–वराऐवजी त्याची तलवार घेऊन जानोसा पाठविणे.
–डाजंगी–(स्त्री.)–तलवारींनी द्वंद्व युद्ध, झपाझपी.
–डाधर (वि.)–खड्गधारी.
खांडेरुं (ખાંડેરું) (न.)–उंट
खात (ખાત) [स.] (वि.)–खोदलेले.
–मुरत,-मुहूर्त (न.)–पाया घालण्याचा मंगल मुहूर्त किंवा विधी.
खातमो (ખાતમો) (पु.)–(१) शेवट (२) मरण.
खातर (ખાતર) (न.)–खत.
–णी (स्त्री.)–गोवऱ्यांनी भरलेली गाडी.
–उपर,–(पाछळ), दिवेल–नुकसानीत आणखी नुकसान.
–नाखवुं–खत घालणे–देणे.
–भरवुं–गाडीने शेतात खत वाहून नेणे.
–पूंजो–खत होण्याजोगा गदाळा, शेण इ. चा ढीग.
खातर (न.)–(१) चोराने भिंतीला पाडलेले भोक किंवा भगदाड (२) चोरी.
–पडवुं–चोरी होणे.
–पाडवुं–(१) चोरीकरिता भिंत फोडणे. (२) चोरी करणे.
–पडो,-पाडु (पु.)–भिंत फोडणारा, चोर.
–रियुं (न.)–घर फोडण्याचे चोराचे हत्यार.
–री (पु.)–चोर
खातर (स्त्री.)–(१) चाकरी, सरबराई (२) समर्थन, तरफदारी (३) (अ.) करिता ('एनी खातर').
–जमा,-निशा–रुजुवात, शाबिती, पुरावा.
–दार (वि.)–(१) सेवाचाकरी करणारा (२) समर्थक, बाजू घेणारा.
–दारी (स्त्री.)–(१) सेवाचाकरी (२) समर्थन.
–बरदाश(-स) (स्त्री.)–आगतस्वागत, सरबराई.
खातरवुं (ખાતરવું) (स. क्रि.)–(१) जमिनीत खत घालणे. (२) शिव्या देणे.
खातरियो (ખાતરિયો) (पु.)–भूतपिशाच्या विद्येत तरबेज असलेला माणूस, मांत्रिक.
खातरी (ખાતરી) (स्त्री.)–(१) खात्री, विश्वास. (२) निःशंकपणा, निश्चितता (३) पुरावा.
–पडवी–खात्री पटणे.
–दार (वि.)–खात्री असलेला-ली-ले.
–बंध,-पूर्वक–खात्रीने.
खातांपीतां (ખાતાંપીતાં)–निर्वाहाचा खर्च काढताना.
खातुं (ખાતું) (न.)–(१) खातेवार जमाखर्च (२) देण्या-घेण्याचा हिशेब (३) विषय, प्रकरण (४) विभाग (कामकाजाचा).
–उघाडवुं,-खोलवुं–(१) नवा विभाग उघडणे (२) नवे खाते घालणे.
–चलाववुं–पैसा ठेवणे–काढणे चालू ठेवणे.
–चालवुं–(१) पैशाचा व्यवहार चालणे (२) स्वतंत्र विभाग म्हणून काम चालणे.
–चुकते करवुं,-चूकवी देवुं–देणे देऊन मोकळे होणे.
–पडाववुं,-पडावी लेवुं–येण्याबाबत कर्जदाराकडून लेखी कबुलायत करून घेणे.
–पाडवुं–(१) वहीखात्यात एखाद्याचे खाते नव्याने उघडणे (२) देण्याच्या करारावर सही करणे.
–मांडी वाळवुं–राहिलेली येण्याची रकम नुकसानखाते समजून देण्याघेण्याचा हिशेब बंद करणे.
–बंध करवुं–(१) देण्याघेण्याचा व्यवहार बंद करणे (२) आपल्या खात्यात जो पैसा निघत असेल तो काढून घेऊन खाते बंद करणे. (३) शेवटच्या हिशेब काढून तो नव्या खतावणीत लिहून चालू हिशेब बंद करणे. (४) कामाचा विभाग बंद करणे.
–सरभर करवुं–जमा-नावेच्या दोन्ही बाजू-आकडे-बरोबर करणे.
–तावंधी (स्त्री.)–जमीनमहसुलाची रयतवारी पद्धती.
–ताबाकी (स्त्री.)–खात्यावर बाकी निघते ती.
–तावही (स्त्री.)–खतावणी वही.
–तांपोतां (न. ब. व.)–(१) देण्याघेण्याचे हिशेब (२) त्याची वही.
–तापत्रं (न.)–(१) देण्याघेण्याचा व्यवहार (२) देण्या-घेण्यासंबंधीचे लिखाण.
खातुंपीतुं (ખાતુંપીતું) (वि.)–चरितार्थाचे साधन व्यवस्थित असलेले सुखवस्तू (घर).

खाते (ખાતે) (अ.)–(१) नावे, नावावर, हिशेबावर (२) ठिकाणी (जसे, 'मुंबई खाते').
खातून (ખાતૂન) [तुर्की] (स्त्री.)–मोठ्या घरची स्त्री, बेगम.
खाध (ખાધ) (स्त्री.)–(१) आहार, अन्न (२) खोट, नुकसान. (३) खोड, व्यंग (हिऱ्या-मोत्यात).
–खोराकी | (स्त्री.)–भरणपोषणाकरिता आवश्यक
–धाखोराकी | रकम, पोटगी.
–रुं (वि.)–खा खा करणारे, अधाशी.
–रो (पु.)–(१) खोल खड्डा (२) नुकसान.
–धाखर्च (वि.),–धाखाई, (स्त्री.)–निर्वाहखर्च.
–धागळो (पु.)–(१) गोडधाशा (२) अधाशी.
खाधावेध (ખાધાવેધ) (पु., स्त्री.)–शत्रुता, वैर, दुश्मनी.
खाधाळुं (ખાધાળું) (वि.)–व्यंग असणारे.
खाधुं (ખાધું) (स. क्रि.)–'खावुं'चे भूतकाळाचे रूप, खाल्ले.
–धेल(-लुं)–खाल्लेलें.
–धेल पीधेल (वि.)–(१) खाऊनपिऊन सुखी (२) हृष्टपुष्ट.
खाधुं पीधुं झेर थई जवुं, खाधेलुं कूतराने नाखवुं–खाल्लेले अंगाला न लागणे.
खान (ખાન) [फा.] (पु.)–अमीर, शहाजादा, गृहस्थ यांना दिले जाणारे मुसलमानी उपनाम.
–खाना, -खानान (वि.)–खानाचा खान-सर्वांत उच्च पदवी धारण करणारा.
–दान [फा.] (वि.)–(१) घरंदाज, कुलीन (२) प्रतिष्ठित (३) (न.) घराणे, कुटुंब.
–दानी (स्त्री.)–(१) कुलीनता, सज्जनता.
खानगी (ખાનગી) [फा.] (वि.)–(१) स्वतःचे, खासगी. (२) जाहीर नसलेले, गुप्त.
खानाखराब (ખાનાખરાબ) [फा.] (वि.)–सत्यानाश करणारे.
–बी (स्त्री.)–सत्यानाश.
खानाजंगी (ખાનાજંગી) [फा.] (स्त्री.)–यादवी, आपापसात लढाई.
खानाजाद (ખાનાજાદ) [फा.] (वि.)–(१) घरात जन्मलेले आणि वाढलेले (२) (पु.) तसा गुलाम, गुलामाचा मुलगा.
खानाबाद (ખાનાબાદ) [फा.] (पु.)–'घरकुटुंब सुखी असो' असा आशीर्वाद.
खानाशु-सु-मारी (ખાનાશુ-સુમારી) (स्त्री.)–खानेसुमारी.
खानि (ખાનિ) [स.] (स्त्री.)–खाण.
खानुं (ખાનું) [फा.] (न.)–(१) घर, घराचे दालन (२) भंडार, निधी (३) पेटीत, टेबलात किंवा कपाटात केलेला खाना (४) लिहिण्यासाठी वेगळा वेगळा पाडलेला खाना किंवा कोष्टक.
–करवुं, -मूकवुं, -राखवुं–पेटीत कपाटात खाना बसविणे.
–पाडवुं–पत्रकात कोष्टक पाडणे.
खानेआबाद (ખાનેઆબાદ) [फा.] (वि.)–सुखवस्तू घराचे.
खांध (ખાંધ) (स्त्री.)–(१) खांदा (२) खांद (जनावराची) (३) गाडी ओढणाऱ्या बैलाच्या मानेवर पडणारा घट्टा.
–आववी–खांद येणे.
–आपवी–काही उचलताना खांदा देऊन मदत करणे.
–पडवी–ओझे वाहून (जनावराच्या) मानेवर घट्टा पडणे.
–मारवी–उचलण्याला मदत करणे.
खांधियो (ખાંધિયો) (पु.)–(१) खांद्यावर उचलून नेणारा (२) प्रेत वाहणारा, (३) मदत करणारा, सोबती (४) खुशामत्या.
खांधी (ખાંધી) (वि.)–(१) खांद असणारे (२) (पु.) बैल.
खांधुं (ખાંધું) (न.)–हप्ता.
खांधो (ખાંધો) (पु.)–चिखल.
खाप (ખાપ) (स्त्री.)–(१) आरसा (२) अभ्रकाचा पत्रा.
–नुं भरत–काचेच्या किंवा अभ्रकाच्या टिकल्या लावून केलेले भरतकाम.
खापडुं (ખાપડું) (न.)–खापर, खापराचा तुकडा.
खापरी (ખાપરી) (स्त्री.)–मेकूड
खापरुं (ખાપરું) (वि.)–न फसण्याजोगे, कोणाच्या पंजात न सांपडण्याजोगे, चाणाक्ष.
–रो कोडियो (पु.)–(१) कोणी कोणाला फसणार नाही अशा दोन धूर्तांपैकी एक (२) समान प्रतिस्पर्धी.
–रो झवेरी (पु.)–(१) चांपानेरचा एक प्राचीन, अतिशय समर्थ आणि धूर्त झवेरी. (२) (लाक्ष.) महाठक (३) हिऱ्याचा वाकबगार पारखी.
खापवुं (ખાપવું) (सं. क्रि.)–वरवर साल काढणे.
खाब (ખાબ) (पु.)–(१) झोप (२) स्वप्न.
–गाह (स्त्री.)–झोपण्याची जागा.
खाबकवुं (ખાબકવું) (अ. क्रि.)–(१) (पाण्यात) उंचावरून पडणे (२) (लाक्ष.) मध्येच तोंड घालणे.
खाबड (ખાબડ) (न.)–पाण्याने भरलेला खड्डा.
–खूबड (वि.)–खाचखळग्यांचा-ची-चे.
–डुं (न.)–डबके.
खाबोचियुं (ખાબોચિયું) (न.)–डबके.
खाम (ખામ) (पु.)–(१) ठेपा, खांब (२) खांदा (३) (वि.) कच्चे, अपुरे.
खामची (ખામચી) (स्त्री.)–धीर, सबुरी.
खामचुं (ખામચું) (वि.)–काळजी असणारे (२) (अ.) काळजीपूर्वक.
खामणियुं (ખામણિયું) (न.)–मोटेचा दोर.

खामणुं (ખામણું) (न.) – पाण्याची कळशी - माठ वगैरे ज्यावर ठेवतात ती बैठक (२) पसरट आळे (३) आकार, अंगलट.
खामणो (ખામણો) (पु.) – (१) दालन, खंड (२) ठेंगणा माणूस.
खामी (ખામી) [फा.] (स्त्री.) – (१) खोड - कसर, व्यंग, उणीव. (२) खोट, घट, चूक, दोष.
– आववी – व्यंग, खोड किंवा खोट वाटणे, संपणे.
– रहेवी – खोट किंवा न्यूनता असणे, (पूर्ण व्हायला) थोडी कसर राहणे.
खामुखा (ખામુખા) (अ.) – (१) इच्छेने किंवा अनिच्छेने, नाइलाजाने (२) विशेषेकरून (३) मुद्दाम, जाणूनबुजून.
खामुं (ખામું) (न.) – (१) आकार, अंगलट (२) अनुकूल जागा किंवा दिशा (३) डबके.
खामोश (ખામોશ) [फा.] (अ.) – शांत राहा, थांबा ! (या अर्थाचा उद्‌गार)
– शी (स्त्री.) – धीर, शांती, सबुरी.
– शी पकडवी - राखवी – धीर धरणे.
खांप (ખાંપ) (वि.) – (१) लांबसडक होऊन - ताणून पडलेले, झोपलेले. (२) (स्त्री.) – लांबसडक होऊन पडणे - झोपणे. (३) साष्टांग नमस्कार.
खांप, - ण (ખાંપ,-ણ) (१) उणीव, व्यंग, खोड. (२) नुकसान. (३) प्रेतावर टाकण्याचां कपडा, कफन.
खांपवुं (ખાંપવું) (स. क्रि.) – (१) सोलणे, छिलणे (२) वरवर खोदणे.
खांपो (ખાંપો) (पु.) – कापल्यानंतर जमिनीत राहिलेले झाडाचे मूळ (२) तुटलेल्या फांदीचा खोडाला चिकटून राहिलेला बुट्ठा भाग (३) उणीव, व्यंग.
खांभ (ખાંભ) (पु.) – खांब.
– भी (स्त्री.) – (१) स्मारक स्तंभ (२) खोबण, कुस.
– भो (पु.) – शिवेची हद्द दाखविणारा दगड.
खांभुं (ખાંભું) (न.) – गवतकाडीचा कचरा टाकण्याचा खड्डा.
खायकी (ખાયકી) (स्त्री.) – कमाई, पैदास. (२) एखाद्याचे गुपचुप खाणे - मिळविणे.
खायो (ખાયો) [फा.] (पु.) – अंड, वृषण.
खार (ખાર) [फा.] (पु.) – (१) शल्य, द्वेष. (३) मत्सर, ईर्ष्या.
– राखवो – वैर बाळगणे.
खारे जवुं (ખારે જવું) – मत्सरी होणे.
– बळवुं – मत्सराने जळणे.
खारपाट (ખારપાટ) (पु. न.) – मीठ पिकणारी - क्षार असणारी जमीन.
– टियुं (वि.) – क्षारयुक्त जमीन असलेले.
खारभांजणुं (न.) – तोंड स्वादिष्ट करण्यासाठी खाण्याचा पदार्थ.
खारवां (ખારવાં) (न. ब. व.) – पाऊस नसल्याने सुकत चाललेली ज्वारी – बाजरीची ओढलेली ताटे.
खारस्ती (ખારસ્તી) (वि.) – कठोर हृदयाचा - ची - चे, क्रूर.
खारियुं (ખારિયું) (वि.) – (१) द्वेषी, (२) (न.) मीठ लावलेला शेंदाडाचा तुकडा.
खारीलुं (ખારીલું) (वि.) – द्वेषी, डाव धरणारे.
खारुं (ખારું) (वि.) – (१) खारट. (२) खारात टाकलेले. (३) द्वेषी स्वभावाचे.
खारी दाढ थवी – (१) खाण्याची इच्छा करणे. (२) लाच घेणे. (३) नफा मिळविणे.
– पूरी – मीठमसाल्याची पुरी.
– माटी थवी – बिघडणे, वाटोळे होणे, नाश पावणे.
– माटी – सज्जी माती.
खारुं अगर, - ऊस, – दव (वि.) – खारटघोट, अत्यंत खारट.
खाराई (ખારાઈ) (स्त्री.) – खारटपणा.
खाराट (ખારાટ) (पु.) – थोडा खारटपणा.
खाराश (ખારાશ) (स्त्री.) – थोडा खारट. (२) (लाक्ष.) बेबनाव.
खारो (ખારો) (पु.) – पापडखार.
खारोड (ખારોડ) (वि.) – खारा - री - रे (जमीन इ.)
खारोलो (ખારોલો) (न) – मऊ लोखंड.
खाल,-डी (ખાલ,-ડી) (स्त्री.) – (१) कातडे (कच्चे) (२) साल.
खालपी (ખાલપી) (स्त्री.) – चांभारीण.
– पो (पु.) – चांभार.
खालववुं (ખાલવવું) (स. क्रि.) – मोकळे–रिकामे करणे.
खालसा (ખાલસા) (वि.) – (१) स्वतःच्या सर्वस्वी मालकीचे, स्वतःचे. (२) सरकारी. (३) खालसा पंथाचा - ची - चे.
खालिक (ખાલિક) [अ.] (पु.) – विधाता.
खालिस (ખાલિસ) [अ.] (वि.) – (१) शुद्ध. (२) निष्कपट.
खाली (ખાલી) (वि.) – (१) रिकामा - मी - मे. (२) निर्धन, गरीब. (३) (स्त्री.) झिणझिण्या, मुंग्या. (४) (अ.) उगीच, व्यर्थ. (५) फक्त, मात्र.
– करवुं – (१) रिकामें करणे. (२) घर किंवा खोली सोडणे. (३) निर्धन करणे.
– थवुं – (१) रिकामे - वस्ती नसलेले - होणे. (२) जवळ दमडी नसणे.
– पडवुं – (१) वस्ती किंवा वापर नसलेले होणे. (२) रिकामे होणे. (३) शरीराने अशक्त होणे.
– हाथे – रिकाम्या हाती.
– चडवी – अंग आखडल्याने मुंग्या येणे.
– खम, - खंख (वि.) – पूर्णपणे रिकामा - मी - मे.
– पीली (अ.) – विनाकारण, निष्कारण, उगीच.

खालुं (ખાલું) (न.)–(१) जोड्याचे वरचें कातडें. (२) कुकडें भरण्याचा बोरूचा पोकळ तुकडा. (३) खळ्यातील धान्यावर झाकतात ते गवत. (४) पडित ठेवलेले शेत. (५) आळे.
खालां बाळवां–खळयातील धान्य गवताने झाकणे.
खावरुं (ખાવરું) (वि.)–अधाशी.
खावुं (ખાવું) (स. क्रि.)–(१) खाणे, जेवणे. (२) सहन करणे. (जसे, 'मार खावो'). (३) (न.) पक्वान्न (४) शिदोरी, खाऊ.
खाई जवुं–(१) खाऊन टाकणे. (२) उचापत करणे.
खाई जोवुं–खाऊन पाहणे.
खाईने खोदवुं–निमकहराम होणे.
खाई पी ऊतरवुं–संसारातली सुखे भोगून वगैरे निवृत्त होणे.
खाई पीने मंडवुं,-पाछळ पडवुं,-खपूसीने मंडवुं–हात धुवून, चिकाटीने मागे लागणे, पाठ न सोडणे.
खाई बगाडवुं–(१) निमकहराम होणे, (२) खातापिता अंग न धरणे, आजारी राहणे.
खाई लेवुं–खाऊन घेणे.
खाऊं खाऊं करवुं–खा खा करणे.
खातुं धन–ज्यावर वरचेवर खर्च करावा लागतो अशी मिळकत.
खावा धावुं–खायला धावणे, भीती वाटेल असे निर्जन असणे.
खावापीवानो दहाडो–(१) समारंभाचा-मेजवानीचा दिवस. (२) समृद्धीचा काळ.
खावुं तेनुं खोदवुं–खाल्ल्याघरचे वासे मोजणे, निमकहरामी करणे.
खावुंपीवुं–सुखाने राहणे.
खाश (ખાશ) (स्त्री.)–(१) खाण्याची शक्ती (२) हरळीसारख्या खोल मुळीच्या गवताचा टापू.
खास (ખાસ) [अ.] (वि.)–(१) स्वतःचे, स्वतःशी संबंधित. (२) विशेष, सामान्य नसलेला-ली-ले. (३) खरें, अस्सल.
–खवास (पु.)–बादशहाचा किंवा अमीर-उमरावाचा नोकर.
–गत,-गी (वि.)–(१) स्वतःचे (२) खाजगी, गुप्त (३) अगत्याचे, मुद्द्याचे.
–दान (न.)–पानाचा डबा.
–दार (पु.)–(१) सेवक, हुजऱ्या (२) मोतद्दार.
–नवीस (पु.)–खासगी चिटणीस, कारभारी.
–बजार–मोठा-मुख्य बाजार.
–बरदार (पु.)–सरदाराची हत्यारे बरोबर घेऊन फिरणारा अनुचर.
खासडुं (ખાસડું) (न.)–(१) वाहाणा, जोडा. (२) (लाक्ष.) ठपका.
खासडारात (ખાસડારાત)–जोडे उचलणारा म्हणजे तुच्छ मनुष्य. (उदा० 'मारे जाणे खासडारात' म्हणजे 'माझं खेटर अडलंय् समजून घ्यायला.')
खासडा खावां–जोडे खाणे, शिव्या खाणे.
खासडानी तोले (वि.)–तुच्छ.
खासडां मारवां–(१) जोडे मारणे. (लाक्ष.) (२) अवगणना करणे.
(-नुं शुं) खासडुं फाटी गयुं?–अमक्याचे त्यात काय बिघडले?
खासडांखाऊ, खासडकुट्टु,-कूटुं (वि.)–जोडेखाऊ.
खासडांखोर (वि.)–जोडे खाण्याची-शिव्या खाण्याची सवय असलेले, जोडे खाऊनसुद्धा सरळ न वागणारे.
खासडाबाजी (ખાસડાબાજી) (स्त्री.)–(लाक्ष.) जोडाजोडी.
खासडी (ખાસડી) (स्त्री.)–स्त्रीचे पायताण.
खासापीसी (ખાસાપીસી) (स्त्री.)–खुसपुस (कानगोष्टी) करणे.
खासा मंडळी (ખાસા મંડળી) (स्त्री.)–खाशांची मजलीस.
खासियत (ખાસિયત) [अ.] (स्त्री.)–(१) वैशिष्ट्य (२) स्वभाव, प्रकृती. (३) नेहमीची सवय.
खासियां (ખાસિયાં) (न. ब. व.)–कानात खुसपुस.
खासियुं (ખાસિયું) (न.)–(१) गाढवावर लादावयाची पडशी. (२) त्याखाली ठेवलेली गादी.
खासुं (ખાસું) (वि.)-(१) सुंदर, योग्य, बरोबर. (२) (अ.) वाहवा, शाबास!
–दीवा जेवुं–दिव्यासारखे दळढळीत.
खांसवुं (ખાંસવું) (अ. क्रि.)–खोकणे.
खांसी (ખાંસી) (स्त्री.)–खोकला, ढास.
खिचडियुं (ખિચડિયું) (वि.)–(१) मिसळ असलेले, (२) खिचडीच्या उपयोगाचे
खिजवाट (ખિજવાટ) (पु.)–राग.
खिज(-द)मत (ખિજ-દ-મત) (स्त्री.)–सेवाचाकरी.
–गार (पु.)–सेवक, नोकर, चाकर.
–गारी (स्त्री.)–सेवा.
खिजवणी (ખિજવણી) (स्त्री.)–चिडवाचिडवी.
खिजावुं (ખિજાવું) (अ. क्रि.)–चिडविले जाणे.
खिजाववुं (ખિજાવવું) (सं. क्रि.)–चिडविणे.
खिताब (ખિતાબ)–[अ.] (पु.)–पदवी, किताब.
खिमा (ખિમા) (स्त्री.)–क्षमा (जैन).
खियानत (ખિયાનત) [अ.] (स्त्री.)–बेइमानी.
खिराज (ખિરાજ) (स्त्री.)–खंडणी.
खिरोयुं (ખિરોયું) (वि. न.)–दुधाळ (ढोर).
खिलकोडी (ખિલકોડી) (स्त्री.)–खार.
खिल(-ल्ल)त (ખિલ્લત) (स्त्री.)–मानाचा पोशाख.
खिलवट,-णी (ખિલવટ,-ણી) (स्त्री.) फुलण्याची-फुलण्यासारखी-आनंदित होण्याची-होण्यासारखी कृती.
–टो (पु.)–फुलविणारा.

खिलवत (ખિલવત) [अ.] (स्त्री.) – (१) एकांत (२) खल्वत.
खिलाफ (ખિલાફ) [अ.] (वि.) – विरुद्ध.
खिलाफत (ખિલાફત) (स्त्री.) – खलीफाची गादी किंवा सत्ता.
खिलाववुं (ખિલાવવું) (स. क्रि.) – फुलविणे, प्रफुल्लित करणे.
– ट (स्त्री.) – फुलविणे, खुलावट
खिलावुं (ખિલાવું) (अ. क्रि.) – टांगते राहणे, अधांतरी राहणे.
खिलोणुं (ખિલોણું) (न.) – खेळणे.
खिसकाववुं (ખિસકાવવું) (स. क्रि.) – 'खीसकवुं'चे प्रयोजक, सरकविणे, बाजूस सारणे.
खिसकोली (ખિસકોલી) (स्त्री.) – खार.
खिसियाणुं (ખિસિયાણું) (वि.) – शरमिंदे.
खिस्सुं (ખિસ્સું) (न.) – खिसा.
खीखी (ખીખી) (स्त्री.) – (१) खीखी करून हसणे (२) (अ.) खी खी करून.
खीच (ખીચ) (वि.) – (१) गच्च. (२) (स्त्री) खिचडी.
खीचगाल्लुं (ખીચગાલ્લું) (न.) – खटारा.
खीचडी (ખીચડી) (स्त्री.) – खिचडी.
– खवराववी – भरणपोषण करणे.
– खूटवी – अन्न अपुरे पडणे.
खीचा(-चो)खीच (ખીચા-ચો-ખીચ) (सं.) – गच्चोगच्च, ठासून.
खीची (ખીચી) (स्त्री.) – ज्वारीचे - तांदळाचे उकडलेले पीठ.
खीज (ખીજ) (स्त्री.) – (१) चीड, राग. (२) खिजविण्याकरिता पाडलेले नाव.
– काढवी – एकाचा राग दुसऱ्यावर काढणे.
– पडवी – खिजविण्यासाठी दिलेले नाव पडणे.
खीजववुं (ખીજવવું) (स. क्रि.) – चिडविणे, खिजविणे.
खीजवुं (ખીજવું) (अ. क्रि.) – (१) चिडणे, रागावणे. (२) (स. क्रि.) रागे भरणे, दाटणे.
खीण (ખીણ) (स्त्री.) – खिंड.
खींटी (ખીંટી) (स्त्री.) – (१) लहान खुंटा. (२) खुंटी.
– खींटीए पोतियुं होवुं – चिंतेतून किंवा जबाबदारीतून मुक्त होणे.
– खींटीए मूकवुं – बाजूला सारणे, दूर करणे.
खींटडियाळुं (ખીંટડિયાળું) (वि.) – (१) अणकुचीदार (२) आकडी केलेले (३) वाकडे बळविलेले.
खीमणुं (ખીમણું) (न.) – वस्तूची बैठक.
खीर (ખીર) (वि.) – (१) निःसार, व्यर्थ. (२) (स्त्री.) खीर
खीरुं (न.) – (१) पिठात पाणी मिसळून भजी वगैरे करण्याकरिता केलेले घट्ट मिश्रण. (२) आंबविलेला पिठाचा लगदा (जिलबी इ. चा) (३) खिरे, एक जातीची कोवळी काकडी (४) एक प्रकारचा जाड कपडा.

खील (ખીલ) (पु.) – (१) तारुण्यात तोंडावर उठणाऱ्या पुटकुळ्या, मोड्या. (२) चामखीळ (३) जात्यामधला खिळा - खुंटा.
खीलववुं (ખીલવવું) (स. क्रि.) – (१) खुलविणे, फुलविणे. (२) जोडून शिवणे.
खीलवुं (ખીલવું) (अ. क्रि.) – (१) खुलणे, फुलणे, विकसणे. (२) उजळविणे. (३) खुषीत येणे. (४) रंगात येणे, उत्तेजित होणे. (५) दोन तुकडे मधोमध शिवण घालून शिवणे.
खीली (ખીલી) (स्त्री.) – चूक, लहान खिळा.
– चोडवी - ठाकवी - मारवी – (१) खिळा ठोकणे. (२) पडाव टाकणे. (लाक्ष.) (३) विघ्न आणणे.
– खटको (पु.) – (१) खिळा टोचावा तशी सल - वेदना (२) अडचण, विघ्न.
खीलो (ખીલો) (पु.) – मोठा खिळा, मेख, खुंट.
– चोडवो, - ठोकवो, - मारवो – खिळा मारणे.
खीले बांधवुं – (१) खिळ्याला बांधणे. (२) कायमचे जोडून टाकणे. (३) (लाक्ष.) लग्न करून टाकणे.
खीलाउपाड (ખીલાઉપાડ) (अ.) – मुळापासून, निर्वंश होईल अशा रीतीने.
– पाटी (स्त्री.) – पेच पाडण्याचे हत्यार.
– मूळ (न.) – मुख्य मूळ.
– रखुं (वि.) – (१) अमुक खुंटालाच बांधले जाण्याची सवय झालेले. (२) गोठ्यातच बांधून राहण्याची सवय झालेले. (३) वर उठलेल्या खिळ्याच्या आकाराचे.
खीश(-स)र (ખીશ-સ-ર) (पु.) – (१) थंडीचा दिवस (२) (पु. स्त्री.) मकरसंक्रात,
खीसकवुं (ખીસકવું) (अ. क्रि.) – सरकणे, निसरणे.
खीसुं (ખીસું) (न.) – खिसा.
– तर होवुं – खिसा गरम असणे.
– भरवुं – लाच देणे किंवा घेणे.
– खीसामां घालवुं, - मूकवुं – (१) आपल्या सत्तेखाली, पंज्यात आणणे. (२) हिशेबात न घेणे.
– खीसां तर करवां – खूप पैसा मिळविणे.
– खीसा खाली – निर्धन.
खुटाडवुं (ખુટાડવું) (१) खुटेल असे करणे, कमी करणे. (२) पुरे करणे.
खुटामण (ખુટામણ) (स्त्री.) – (१) खोट, घट. (२) फूट, दगा
खुड(-र)दो (ખુડ-ર-દો) (पु.) – खुर्दा.
– करवो – (१) खर्चून खलास करणे. (२) तोडून फोडून चुरा करणे.
– काढवो - काढी नाखवो – मोडून फोडून चुरा करणे.

खुणियाळुं (ખુણિયાળું) (वि.)–कोणी-कोपरा असलेले.
खुतबो (ખુતબો) (पु.)–(१) तारीफ, प्रशंसा. (२) मुसलमान पढतात तो खुतबा.
खुताडवुं (ખુતાડવું) (स. क्रि.)–(चिखलात) रुतविणे.
खुतावुं (ખુતાવું) (अ. क्रि.)–रुतणे.
खुद (ખુદ) [फा.]–(१) (सर्व.) स्वतः (२) (वि.) अस्सल, शुद्ध.
–अखत्यारी (स्त्री.)–स्वतःचा अधिकार-ताबा असणे.
–काश्ता(-स्ता) [फा.] (स्त्री.)–जातकसणुकीची (जमीन)
–कुशी [फा.] (स्त्री.]–आत्महत्या.
–गरजी [फा.]–(१) (वि.) स्वार्थी, आपमतलबी. (२) (स्त्री.) आपमतलबीपणा.
–पसंदगी (स्त्री.)–आपणच तेवढे चांगले अशी भावना, अहंकार.
खुदा (ખુદા) [फा.] (पु.)–ईश्वर, प्रभु.
–करे ने-ईश्वराची कृपा असेल तर, प्रभुकृपेने.
–ई (वि.)–(१) ईश्वराचे, ईश्वरासंबंधीचे. (२) पवित्र (३) दैवी. (४) (लाक्ष.) भोळे (५) (स्त्री.) ईश्वरत्व (६) सृष्टी.
–ताला [फा.] (पु.)–महान् प्रभू.
–परस्त (वि.)–प्रभुपरायण, आस्तिक.
–वंत(-द) [फा.] (वि.)–प्रभुतुल्य (मालकाला किंवा अन्नदात्याला उद्देशून).
–हाफेज–ईश्वर तुमचे रक्षण करो.
खुदी (ખુદી) [फा.] (स्त्री.)–मीपणा.
खुनकी (ખુનકી) [फा.] (स्त्री.)–नशा, धुंदी.
खुनामरकी (ખુનામરકી) (स्त्री.)–खुनाखुनी, कापाकापी.
खुन्नस (ખુન્નસ) (स्त्री., न.)–खुनशीपणा.
–राखवुं–खुनशीपणा मनात ठेवणे, वैरभाव बाळगणे.
–से भरावुं–सूड घेण्याच्या भावनेने भारून जाणे.
–सी (वि.)–खुनशी.
खुपावुं (ખુપાવું) (अ. क्रि.)–खुपसले जाणे.
खुपाववुं (ખુપાવવું) (स. क्रि.)–खुपसणे.
खुफिया (ખુફિયા) [अ.] (वि.)–गुप्त.
खुमारी (ખુમારી) [अ.] (स्त्री.)–(१) नजरेत दिसणारी धुंदी, नशा, मस्ती. (२) धन, वैभव, हुद्दा इ.
–राखवी–गर्व धरणे.
खुमावती (ખુમાવતી) (वि.)–क्षमावंत.
खुर [सं.]-री (ખુર, ખુરી) (स्त्री.)–खूर.
खुरचन (ખુરચન) (न.)–(१) खरवडून एकत्र केलेला खाण्याचा पदार्थ, खरपुडी. (२) काकडीची कोशिंबीर.
–नी (स्त्री.)–चांभाराचे कातडी खरडून काढण्याचे एक हत्यार.
खुरजी (ખુરજી) (स्त्री.)–(स्वारीत बरोबरचे सामान ठेवण्याची घोडेस्वाराची) थैली, पिशवी.
खुरदियो (ખુરદિયો) (पु.)–खुर्दा विकणारा मनुष्य.
खुरशी(-सी) (ખુરશી-સી) (स्त्री.)–खुर्ची.
खुरशेद (ખુરશેદ) [फा.] (पु.)–सूर्य.
खुरसुं (ખુરસું) (न.)–(१) मातीची बैठक (वस्तू ठेवण्याची), शेगडी ठेवण्याचा कट्टा. (२) कसली तरी खुर्ची (तुच्छार्थक).
खुरी (ખુરી) (स्त्री.)–खूर.
खुला(-ल्ला)ण (ખુલા-લ્લા-ણ) (न.)–मोकळी जागा.
खुलावुं (ખુલાવું) (अ. क्रि.)–(१) उघडले जाणे (२) उमलणे.
खुलाववुं (ખુલાવવું) (स. क्रि.)–उघडविणे (२) उमलविणे.
खुलासावार (ખુલાસાવાર) (अ.)–खुलासेवार.
खुलासो (ખુલાસો) [अ.] (पु.)–(१) खुलासा, स्पष्टीकरण. (२) सार, भावार्थ. (३) मार्ग, निकाल. (४) मोकळेपणा. (५) (लाक्ष.) शौच.
–आपवो, -करवो–खुलासा देणे-करणे.
–थवो–(१) स्पष्टता होणे. (२) शौच होणे.
खुलासेथी, -खुलासीने झाडो थवो–साफ शौचाला होणे.
खुल्लुं (ખુલ્લું) (वि.)–(१) उघडे (२) निखालस, चोखट. (३) स्पष्ट (४) उघडेनागडे (५) जाहीर, खुले. (६) असभ्य (७) न वेष्टिलेले (८) फिके.
–करवुं–(१) उघडणे (२) उघड करणे, प्रकट करणे.
–पाडवुं–बाहेर फोडणे.
–मूकवुं–(१) उद्घाटन करणे, उघडे करणे. (२) उघडून किंवा उघड्यात ठेवणे.
खुल्ली रीते–उघडउघड.
–हवा–स्वच्छ-मोकळी हवा.
खुल्ले चोक(-के)–उघडपणे, उघड उघड.
खुल्लो कागळ–(१) वृत्तपत्रातून लिहिलेले पत्र (२) न बंद केलेले पत्र.
खुल्लंखुल्ला (अ.)–उघडउघड.
खुल्लेखुल्लुं (वि.)–साफ उघडे, सताड उघडे
खुवार (ખુવાર) (वि.)–(१) त्रस्त, अतिःदुखी (२) नष्ट, दुर्दशाग्रस्त.
–री (स्त्री.)–नष्टचर्य, दुर्दशा.
खुश (ખુશ) [फा.] (वि.)–(१) प्रसन्न, आनंदित. (२) आरोग्यसंपन्न, निरोगी.
–करवुं–(१) प्रसन्न करणे (२) (लाक्ष.) बक्षिस देणे.
–रहेवुं–प्रसन्न किंवा निरोगी असणे.

–खुशाल–निरोगी व प्रसन्न, अतिशय प्रसन्न.
–दिली (स्त्री.)–आनंदीपणा.
–नवीस (वि.)–सुबक अक्षर काढून लिहिणारा.
–नुमा (वि.)–सुंदर, रमणीय.
–बखती, –बख्ती [फा.] (स्त्री.)–(१) सद्भाग्य. (२) आनंदाची भेट.
–बो, -बोई (स्त्री.)–सुगंध.
–बोदार (वि.)–सुगंधी.
–मिजाज (पु.)–(१) सात्त्विक-आनंदी स्वभाव (२) (वि.) आनंदी.
–मिजाजी (वि.)–(१) आनंदी (२) (स्त्री.) प्रसन्न अवस्था.
खुशी (ખુશી) (स्त्री.)–(१) आनंदी अवस्था (२) मर्जी, इच्छा, रुची (३) (वि.) राजी, खूष.
–नी बात–आनंद देणारी गोष्ट.
–नो सोदो–मर्जीची गोष्ट.
खुशकी (ખુશકી) [फा.] (स्त्री.)–जमीनमार्ग.
खुशहाल (ખુશહાલ) (वि.)–खुशाल, कुशल, क्षेम.
खुशामतनुं खोळियुं (ખુશામતનું ખોળિયું) (वि.)–अतिशय खुशामत करणारा-री-रे.
खुशामतखोर (ખુશામતખોર) (वि.)–खुशामत करण्याची सवय असणारा-री-रे.
खुसरो (ખુસરો) (वि.) (पु.)–मिशा काढलेला.
खुसियो (ખુસિયો) [अ.] (पु.)–(१) वृषण (२) (वि.) खच्ची केलेला.
खूंखारवुं (ખૂંખારવું) (अ. क्रि.)–(१) खाकरणे, घसा साफ करणे. (२) खिंकाळणे.
खूंखारो (ખૂંખારો) (पु.)–(१) खाकरणे. (२) त्याचा आवाज.
खूजली(-ळी) (ખૂજલી-ળી) (स्त्री.)–(१) खाज (२) खरूज.
खूंच, -खांच(ખૂંચ, ખૂંચખાંચ) (स्त्री.)–(१) कोपरा. (२) खुपसून पडणारे भोक. (३) (लाक्ष.) (मनाला) लागणे. (४) मनात राहाणे, वैर. (५) बारकाईने पाहण्याची दृष्टी. (६) वैगुण्य-खोड.
खूंचववुं (ખૂંચવવું) (स. क्रि.)–ओढून घेणे, हिसकून घेणे.
खूंचवुं (ખૂંચવું) (अ. क्रि.)–(१) खुपसणे (२) (मनाला) खटकणे (३) गुंतून जाणे, बंधनात सापडणे.
खूंचाववुं (ખૂચાવવું) (स. क्रि.)–हिसकावून-ओढून घेणे.
खूट (ખૂટ) (स्त्री.)–न्यून, आखुड पडण्याची अवस्था.
–को (पु.)–खोट, कमी.
खूटडुं (ખૂટડું) (न.)–(१) कोलीत, (२) पलिता.
-डो (पु.)–(१) अंगार, विस्तव. (२) कोलीत किंवा पलिता.

खूटल (ખૂટલ) (वि.)–अप्रामाणिक, लबाड.
खूटवुं (ખૂટવું) (अ. क्रि.)–(१) कमी पडणे. (२) पुरेसे होणे.
खूटेल(-लुं (ખૂટેલ-લું) (वि.)–(१) निर्धन झालेले, कंगाल. (२) दगाबाज, विश्वासघातकी.
खूड (ખૂડ) (स्त्री.)–गच्ची, धाबे.
खूण (ખૂણ) (स्त्री.)–(१) दिशा (२) निशाणी, चिह्न.
–णियुं (वि.)–कोन असलेले.
–णे खांचरे (अ.)–कुठेतरी कोपऱ्यात.
खूणो (ખૂણો) (पु.)–कोपरा, कोन.
–पाळवो–वैधव्य पाळणे.
–झालीने बेसी-बेठा रहेवुं–घरांत बसून राहणे.
–पडवो–कोन तयार होणे.
–मूकवो–शोक–सुतक पाळण्याचे संपणे.
खूणामां पडी रहेवुं–कोपऱ्यात-अंधारात-अप्रकट अवस्थेत पडून राहणे.
–होवुं–नुकत्याच आलेल्या वैधव्यामुळे कोपरा सोडून बाहेर न पडणे.
खूणोखांचरो (ખૂણો ખાંચરો)–कोनाकोपरा.
खूंट (ખૂંટ) (पु.)–(१) वळू, गोऱ्हा. (२) (स्त्री.) जमिनीची हद्द दाखविणारा दगड, हद्दीची खूण. (३) (अ.) बरोबर, प्रमाणशीर, पुरेपूर.
खूंटडुं (ખૂંટડું) (न.)–(१) मुळासकट उपटून काढण्याचे हत्यार. (२) बैल. (३) झाडाचे खोड.
खूंटवुं (ખૂંટવું) (स. क्रि.)–(१) मुळासकट उपटून काढणे. (२) निकंदन करणे. (३) तोडून टाकणे.
खूंटुं (ખૂંટું) (न.)–खुंट, खोड, (झाडाचे)
–टो (पु.)–(१) खुंट, मेख. (२) बंदरांत जहाजावर घेतला जाणारा कर. (३) जात्याचा मधला खुंटा.
–घालवो–(१) पाय घुसवणे. (२) पाया घालणे.
–जबरो होवो–जबरदस्त आधार-पाठबळ असणे.
–ठोकवो–(१) एके जागी स्थिरपणे राहणे. (२) पाया घालणे (३) तोड काढणे.
ढीलो थवो, -पडवो–तोरा कमी होणे, नक्षा उतरणे.
खूत (ખૂત) (स्त्री.)–हरकत, अडचण.
खूतवुं / खूंतवुं (ખૂતવું, ખૂંતવું) (अ. क्रि.)–रुतणे.
खूद(-ध)रुं (ખૂદ-ધ-રું) (न.)–मनात वैर ठेवून काहीतरी काढलेला दोष–छिद्र.
खून (ખૂન) [फा.] (वि.)–(१) रक्त (२) वैराची धुंदी (३) हत्या.
–खराबो (पु.)–कत्तल.

–खार [फा.] (वि.)–(१) रक्तपाती (२) घातकी, खुनी.
–रेजी (स्त्री.)–रक्तपात, कत्तल.
खूनस (ખૂનસ) (स्त्री., न.)–खुनाची-सूडाची लालसा.
–से-भरावुं–खून चढणे.
खूंता (ખૂંતા) (स्त्री.)–(१) मनःशांती, सुखसमाधान (२) खंबीरपणा.
खूंताडवुं (ખૂંતાડવું) (सं. क्रि.)–सतविणे. 'खूंतवुं'चे प्रयोजक.
खूंदणुं (ખૂંદણું) (न.)–(१) उड्या टाकीत-नाचत नाचत फिरणे. (२) धांगडधिंगा.
खूंदवुं (ખૂંદવું) (स. क्रि.)–(१) पायाने दाबून टाकणे, पायाखालीं चिरडणे (२) नाचत नाचत गरबा खेळणे. (३) त्रस्त करणे, त्रास देणे, सतावणे.
खूंदाखूंद (ખૂંદાખૂંદ) (स्त्री.)–(१) चेंदामेंदा (२) धांगडधिंगा.
खूंदाळवुं (ખૂંદાળવું) (अ. क्रि.)–खाऊनपिऊन मौज करणे.
खूंध (ખૂંધ) (स्त्री.)–(१) वशिंड (२) कुबड.
–धियुं-धुं (वि.)–कुबडे.
खूपववुं (ખૂપવવું) (स. क्रि.)–जम बसविणे.
खूपवुं (ખૂપવું) (अ. क्रि.)–(१) खुपसणे, भोक पाडणे. (२) रुतणे.
खूब (ખૂબ) [फा.] (वि.)–(१) सुंदर, साजरे (२) पुष्कळ.
–करी–'वाहवा' या अर्थाचा उद्गार.
खूबी (ખૂબી) (स्त्री.)–(१) विशेष गुण, वैशिष्ट्य. (२) रहस्य. (३) मजा, लज्जत. (४) चतुराई, चातुर्य. (५) सौंदर्य (६) भलाई.
–दार (वि.)–वरील गुण असलेले.
खूमचो (ખૂમચો) (पु.)–(१) फार मोठा थाळा. (२) विक्रीच्या वस्तूंनी भरलेला थाळा. (३) थाळ्यात भरलेल्या वस्तू, भेटीच्या वस्तू.
–चावाळो (पु.)–मोठ्या थाळ्यात भरून वस्तू विकणारा फेरीवाला.
खूंपडो (ખૂંપડો) (पु.)–इरल्यासारखी पानांची बनविलेली छत्री.
खूंपरुं (ખૂંપરું) (न.)–खुंट, खोड.
–रो (पु.)–(१) खुंट, खोड (२) धस (कपड्याला लागतो तो) (३) हजामत करताना खुंटासारखे राहिलेले केस.
खे (ખે) (पु. स्त्री.)–(१) क्षय (२) नाश.
–तिथि (स्त्री.)–क्षयतिथी.
खेंखली (ખેંખલી) (वि.)–गळून-जीर्ण होऊन गेलेले, अत्यंत अशक्त.
खेचरी (ખેચરી) (स्त्री.)–(१) देवी, योगिनी (२) एक योगमुद्रा.
खेंच (ખેંચ) (स्त्री.)–(१) ओढ, ताण. (२) आग्रह.
–ताण (स्त्री.)–ओढाताण.
–वुं (सं. क्रि.)–(१) खेचणे. (२) तंग करणे. (३) आग्रह करणे. (४) शोषून घेणे.
खेंची राखवुं–(१) ओढून धरणे. (२) आग्रह न सोडणे.
खेट (ખેટ) (न.)–(१) खेडे (२) (पु. न.) शिकार.
–क (पु.)–(१) शिकारी (२) (न.) व्यसन (३) झपाटणी. (४) खेडेगाव.
–की (पु.)–(१) शिकारी (२) शेतकरी.
खेटली (ખેટલી)–(स्त्री.) भांग (डोक्यात पाडतात तो)
खेड (ખેડ) (स्त्री.)–(१) शेती (२) (न.) खेडे.
–ण (न)–जमीन लागवडीस आणणे.
–णहार (पु.)–(१) शेतकरी (२) गाडी हाकणारा.
–तर (वि.)–नांगरता येईल-शेती वगैरे होईल असे.
–वायो–(पु.)–शेतकरी.
–वुं (स. क्रि.)–(१) (जमीन) नांगरून-वखरून वगैरे शेतीसाठी तयार करणे. (२) (लाक्ष.) सुधारणे, सुसंस्कृत करणे. (३) साहस करणे. (४) (गाडी) चालविणे, हाकणे.
–हक(-हक) (पु.)–जमीन करण्याचा हक्क.
खेडाण (ખેડાણ) (वि.)–(१) नांगरून वगैरे तयार केलेले, नांगरण्याची वगैरे क्रिया चालत असलेले (२) (न.) शेती (३) जमीन तयार करणे.
खेडु (ખેડુ) (वि.)–(१) जमीन शेतीसाठी तयार करणारा (२) (पु.) शेतकरी.
खेडूत (ખેડૂત) (पु.)–शेतकरी.
खेडुं (ખેડું) (न.)–(१) खेडेगाव (२) गेंड्याच्या कातड्याची ढाल (३) भाला.
खेडो (ખેડો) (पु.)–नट.
खेत (ખેત) (न.) शेत
–र (न.)–शेत.
–रपादर (न.)–जमीनजुमला.
–रपाळ (पु.)–(१) शेतीचे रक्षण करणारा देव (२) ग्रामदेवता.
–रवा (अ.)–एका बाबराच्या अंतरावर.
–राई (स्त्री.)–एके ठिकाणी असलेला शेतांचा समूह, जमीनीचा लांब पट्टा.
–राउ(-ड) (वि.)–(१) शेतीविषयक (२) शेतामधून जाणारी (वाट).
खेती (ખેતી) (स्त्री.)–शेती.
–कार (पु.)–शेतकरी.
–वाडी (स्त्री.)–शेतीवाडी. (२) शेतकऱ्यांचा कामधंदा.
खेदानमेदान (ખેદાનમેદાન) (वि.)–जमीनदोस्त, नष्टभ्रष्ट.

खेद्रो(-धो) (ખેદ્રો-ધો) (पु.) – पिच्छा.
खेन (ખેન) (न.) – (१) क्षयरोग (२) कटकट (३) अडचण, विघ्न.
– पडवुं – अतिशय मेहनत पडणे.
– वळगवुं – कटकट मागे लागणे.
– खाटलो (पु.) – (१) क्षयरोग (२) कटकट करणारा माणूस.
खेप (ખેપ) (स्त्री.) – (१) फेरा, हेलपाटा (२) दूरचा प्रवास, सफर. (३) फेऱ्याची मजुरी. (४) धोब्याकडे धुवायला दिलेल्या कपड्यांचे गाठोडे. (५) आयात (६) (एखाद्या गोष्टीच्या) मागे लागणे, चिकाटी (७) हप्ता.
– करवी – फेरा करणे, हेलपाटा खाणे.
खेपट (ખેપટ) (स्त्री.) – (१) धूळ, कचरा (२) (अ.) मुठी आवळून, झपाट्याने.
– पडवुं, - पडी जवुं – मुठी आवळून दौड ठोकणे, सरळ रस्ता गाठणे.
खेपन (ખેપન) (न.) – (१) फेकून देणे. (२) दुःख, पीडा.
खेपानी (ખેપાની) (वि.) – (१) मस्ती - दंगे - खोर (२) हिकमत्या
खेपियो (ખેપિયો) (पु.) – दूत, जासूद.
खेपी (ખેપી) (वि.) – (१) आक्षेप घेणारा - री - रे. (२) जागृत, सावध.
खेमकुशळ (ખેમકુશળ) (न.) – क्षेमकुशल.
खेर (ખેર) (अ.) – (१) बरे असो, चिंता नाही. (२) (स्त्री.) खैर.
– गुजरी – पीडा गेली !
खेर (न.) – खैराचे झाड.
– सार(-ल) (पु.) – (१) खैराच्या झाडातून निघणारा चीक. (२) कात, (खाण्याचा).
खेर (स्त्री.) – धूळ, केर.
खेरखट (ખેરખટ) (अ.) – एकदम, पाहतापाहता.
खेरखाह (ખેરખાહ) [फा.] (वि.) – शुभेच्छक, हितचिंतक.
खेरववुं (ખેરવવું) (अ. क्रि.) – (१) गळून पडेल असे करणे. (२) बाजूला सरकविणे, दूर करणे, काढून टाकणे. (३) सतावणे.
खेरसल्ला (ખેરસલ્લા) (स्त्री.) – (१) समाधान, क्षेमकुशल. (२) (अ.) बरे असो, (अशा अर्थाचा उद्‌गार).
– करवुं – उधळणे, उडविणे, खर्चून टाकणे.
खेरात (ખેરાત) [अ.] (स्त्री.) – दान, पुण्य.
– ती (वि.) – (१) दानाकरिता काढलेले, धर्मादाय. (२) दानी.
खेरियत (ખેરિયત) [अ.] (स्त्री.) – सुखरूप - क्षेम कुशल - असणे.
खेरियुं (ખેરિયું) (वि.) – (१) छिन्नभिन्न - तुकडे तुकडे झालेले. (२) लगेच विझणारे.
खेरीचो (ખેરીચો) (पु.) – सटरफटर वस्तूंचा डबा.
खेरो (ખેરો) (पु.) – दोरींनी विणून तयार केलेला जाळीदार थैला.
खेरो (पु.) – (१) तांदळाच्या पिठाची वडी (२) हुरडा पाडण्याचा दंडा (३) खाली पडलेला भुस्सा.
खेलखाना (ખેલખાના) (पु.) – (१) लष्कराचे सामानसुमान (२) अस्ताव्यस्त पडलेले सामान (३) खराबी.
खेलणी (ખેલણી) (स्त्री.) – नटलेली बाहुली.
– णुं, - वणुं (न.) – खेळणे.
खेलाडी (ખેલાડી) (वि.) – (१) हंसतखेळत काम करून घेणारा, चतुर, मुत्सद्दी (२) (पु,) खेळाडू, नट.
– डु (वि.) – खिलाडू.
खेवट(-टियो) (ખેવટ, ખેવટિયો) (पु.) – (१) मार्गदर्शक, नेता (२) सुकाणू धरणारा.
– टु (न.) – सुकाणू धरण्याचे – होडी हाकण्याचे काम.
खेवना (ખેવના) (स्त्री.) – काळजी, संभाळ.
खेश बिरादर (ખેશ બિરાદર) [फा.] (पु.) – आसेष्ट.
खेस (ખેસ) (पु.) – उपरणे, दुपट्टा.
– खंखेरवो, - खंखेरीने चालता थवुं, – खंखेरी नाखवो - उपरणे झाडून मोकळे होणे, जबाबदारी - अंग झाडून टाकणे.
– नाखवो – खांद्यावर उपरणे टाकणे.
– स पकडवो, खेसे वळगवुं – (१) गळ्यात पडणे (२) न सुटणारे लफडे गळ्यात पडणे.
खेसर (ખેસર) (पु.) – खेचर.
खेसववुं (ખેસવવું) (स. क्रि.) – बाजूला सारणे.
खेसी (ખેસી) (वि.) – निकटचे, जिवाभावाचे.
– सियुं (न.) – निकटचा आप्त.
खेह (ખેહ) (स्त्री.) – (१) धूळ, रजःकण (२) क्षय.
खेळ (ખેળ) (स्त्री.) – आर, पेज, खळ.
खेळो (ખેળો) (पु.) – नाटकात किंवा फार्सात स्त्रीचा वेष घेणारा पुरुष.
खैड (ખૈડ) (स्त्री.) – (१) पाणी न पाजता सुकू देणे (२) पुरता पाऊस न पडल्याने शेते सुकून जाणे. (३) दोराला पीळ देण्याचे अवजार.
– वाळवी – शेतात सुके होऊ न देणे - पाणी पाजणे.
– डियुं (वि.) – (१) बिन पाण्याचे. (२) (न.) सुकलेले शेत.
– डीयो गवार – समजावले तरी समजू न शकणारा जड मनुष्य.
खो(ખો) (स्त्री.) (१) – सवय (२) द्वेष, वैर, डाव.

–भुलाववी – सवय जाईलसे करणे, धडा शिकविणे.

–भूली जवी – (जन्माचा) धडा मिळणे.

–राखवी – द्वेष किंवा वैर बाळगणे, डाव धरणे.

खो (स्त्री.) – खाई, खिंड.

खो (पु.) – वंश, मूळ.

–काढी नाखवो – समूळ नाश करणे.

खोई (ખોઈ) – (१) मुलाला झोपविण्यासाठी बांधलेली झोळी. (२) खोळ.

खोख (ખોખ) (न.) – आकाराने मोठी पण आत रिकामी असलेली वस्तू.

खोखरुं (ખોખરું) (वि.) – (१) भरडा व पोकळ आवाज निघेल असे (२) अर्धमुर्धे फुटले - तुटलेले.

–करवुं – ठोकून काढणे.

–नाळियेर – निरर्थक काम.

खोखली (ખોખલી) (स्त्री.) – म्हातारे कोल्हे. (२) दात पडलेली म्हातारी.

–लुं (वि) – (१) जीर्ण झालेले, वृद्ध. (२) खोकला लागलेले.

–लो (पु.) – (१) खोकला, ढास. (२) जीर्ण - वृद्ध झालेला माणूस.

खोखुं (ખોખું) (न.) – (१) आतून पोकळ असलेली वस्तू. (२) खोके (३) भरपायी होऊन पावलेल्या हुंडीचा कागद. (४) नमुना, साचा (५) मसुदा, कच्चे लिखाण. (६) प्रेत, हाडांचा पिंजरा.

खोचरुं (ખોચરું) (वि.) – (१) पोकळ (२) खांड - खांच - पडलेले (३) वैर. (४) जुना जमाना.

–रेल (वि.) – खांच पडलेले.

खोचरे (ખોચરે) (अ.) – कोपऱ्यात लक्ष न जाईल अशा जागेत.

–पडवुं – उपेक्षिले जाणे.

खोचंडो (ખોચંડો) (पु.) – कोपरा, दुर्लक्षित ठिकाण.

खोज (ખોજ) (स्त्री.) – तपास, शोध.

–वुं (स. क्रि.) – शोधणे.

खोंच (ખોંચ) (स्त्री.) – (१) खाच, खांड (२) कसर, उणेपणा, (३) हरकत, विघ्न (४) अडचण.

खोट (ખોટ) (स्त्री.) – (१) कमी, घट, अपुरेपणा. (२) नुकसान, तोटा. (३) भूल, चूक.

–आववी, -जवी – नुकसान होणे.

–खावी – नुकसान सहन करणे.

–पडवी, –लागवी } – (१) अमक्याची उणीव भासणे. (२) घट येणे.

–भागवी – (१) नुकसान भरून येणे. (२) गरज भागणे.

–नुं छोकरुं – (१) प्रौढपणी झालेले अपत्य. (२) मुले जिवंत न राहाणाऱ्याचे जगलेले अपत्य.

खोटक(-का)वुं (ખોટક-કા-વું) (अ. क्रि.) – अडणे, थबकणे.

खोटको (ખોટકો) (पु) – (१) घट (२) अडणे.

खोटाई (ખોટાઈ) (स्त्री.) (१) खोटेपणा (२) आळशीपणा. (३) हरामी.

खोटाबोलुं (ખોટાબોલું) (वि.) – खोटे बोलणारे, बोललेले वचन बदलणारे.

खोटारवो (ખોટારવો) (पु.) – गोवऱ्या - शेणी जळून गेल्यानंतर राहिलेला राखेचा ढीग.

खोटारुं (ખોટારું) (वि.) – (१) खोटारडे (२) खोटे (३) (न.) खोटे बोलणे. (४) कारस्थान, कपट.

खोटारो (ખોટારો) (पु.) – विटेचा तुकडा. (२) विस्तव. (३) नखरा.

खोटी (ખોટી) – (१) (स्त्री.) विलंब (२) (अ.) विलंब होईल अशा रीतीने, उगीच थांबून राहावे लागेल असे.

–करवुं – वाट पाहायला लावणे, विलंब करणे.

–थवुं – वाट पाहणे, थांबून राहणे.

खोटीलुं (ખોટીલું) (वि.) – (१) अंग न मोडणारे, आळशी (२) वैगुण्य असलेले (३) (न.) संतान नसलेल्यास उशीरा झालेले अपत्य.

खोटुं (ખોટું) (वि.) – (१) खोटे (२) चुकीचे (२) वाईट, खराब (४) बेइमान (५) (न.) नुकसान, अन्याय, वाईट काम.

–करवुं – (१) अयोग्य गोष्ट करणे. (२) अन्याय करणे. (३) द्यावयाचे पैसे न देणे. (४) गमावणे, मनाला लागणे

–काटलुं – (१) उपयोगात न आणण्याजोगा काटा, तराजू. (२) आजारातून न उठण्याजोगा मनुष्य.

–थवुं – (१) खेदजनक घटना घडणे (२) पैसे हरणे.

–लागवुं – वाईट वाटणे, मनाला लागणें.

खोटा हाडकांनुं (वि.) – आळशी, हरामाचे खाणारे.

खोटी चाल – बदचाल, व्यभिचार.

–नजर – कुदृष्टी, वाईट नजर.

खोड (ખોડ) (स्त्री.) – (१) वाईट सवय (२) शारीरिक व्यंग. (३) चूक, दोष, कलंक. (४) (न.) झाडाचे खोड.

–आववी – न्यून - वैगुण्य राहणे.

–काढवी – (१) दोष काढणे. (२) निंदा करणे.

–भागवी – एखादी खोड सोडविणे.

–भुलाववी – (जन्माचा) धडा शिकविणे, वाईट सवय सोडायला लावणे.

–रही जवी – वैगुण्य राहणे.

–खांपण – खोड-दोष.

खोड्वुं (ખોડવું) (स. क्रि.) – (१) पुरणे (२) उभे करणे (३) मोडणे (४) अपंग करणे.
खोडसुं (ખોડસું) (न.) – झाडाचे जुने खोड.
खोडंग(-गा)वुं, खोडावुं (ખોડંગ-ગા-વું, ખોડાવું) (अ. क्रि.) – लंगडणे.
खोडियुं } (वि.) – अपंग, व्यंग असलेले.
खोडीलुं }
खोडो (ખોડો) (पु.) – (१) डोक्यातला कोंडा (२) खवडा (३) संहार, नाश.
–काढवो, -काढी नाखवो – संहार करणे.
–नीकळी जवो – महान् संहार होणे.
खोणियुं (ખોણિયું) (न.) – गुण्या.
खोतरणी (ખોતરણી) (स्त्री.) – (१) दात-कान कोरणे. (२) खुरपे. (३) छन्नी, कोरीव काम करण्याचे हत्यार (४) कोरीव काम, नक्षीकाम.
–णुं (न.) – (१) कोरीव काम करण्याचे हत्यार (२) खुरपे (३) द्वेषाने काढलेले दुसऱ्याचे छिद्र.
खोतरवुं (ખોતરવું) (क्रि.) – (१) कोरणे, (२) दुर्दशा करणे, मुळापासून उखडून काढणे.
खोतरामण (ખોતરામણ) (न.) – कोरीव कामाची मजुरी.
खोतरुं (ખોતરું) (न.) – बहाणा, निमित्त.
खोदणी (ખોદણી) (स्त्री.) – (लाक्ष.) निंदा, एखाद्याची छिद्रे-दोष शोधून काढणे.
–करवी, -खोदवी – दोष पाहात राहणे, निंदा करणे.
खोदुं(-धुं) (ખોદું-ધું) (न.) – (१) लाडाचा जाड ढलपा (२) (वि.) मूढ, ढ, बेअकली.
खोप (ખોપ) (पु.) – (१) वेत, बोरू (२) ढग.
खोपटुं (ખોપટું) (न.) – खोपटे.
खोपरी (ખોપરી) (स्त्री.) – खोपडी.
–मां पवन भरावो, -होवो – डोक्यात वारे शिरणे, गर्वाने फुलणे.
–(एक) खोपरी होवुं – वैशिष्टय दाखविणारा मेंदू असणे.
खोपी, -लुं (ખોપી, ખોપીલું) (वि.) – लटपट्या.
खोफ (ખોફ) [अ.] (पु.) – (१) भय, धोका (२) राग.
–नाक – (वि.) – धोक्याचें, भयानक.
खोबलो, खोबो (ખોબલો, ખોબો) (पु.) – (१) ओंजळ (२) ओंजळभर माप.
–भरवो – ओंजळीत मावेल तितके घेणे.
खोभण(-णी) (ખોભણ-ણી) (स्त्री.) – (१) गुहा, गुफा (२) खोब्रण.
खोभना (ખોભના) (स्त्री.) – खोड, दोष.
खोभरण (ખોભરણ) (स्त्री.) – ढिलाई, उशीर.
खोभरवुं (ખોભરવું) (अ. क्रि.) – खोटी-विलंब होणे, वाट पाहात राहणे, थांबणे.
खोयणी (ખોયણી) (स्त्री.) – फोडणी.
खोयणुं (ખોયણું) (न.) – (१) कोलीत (२) पलिता (३) (लाक्ष.) कोलीत लावणे, भांडणाची ठिणगी पाडणे.
खोयाण (ખોયાણ) (न.) – खोल गुहा.
खोरड, -डुं (ખોરડ-ડું) (न.) – (१) झोपडे, मातीच्या भिंती असलेले लहान घर (२) खोली.
खोरण (ખોરણ) (न.) – विझून गेलेली वस्तू (२) विस्तव हलवून सतेज करण्याचे साधन.
खोरणी (ખોરણી) (स्त्री.) – (१) विझत चाललेल्या विस्तवाला हलवून सतेज करण्याची क्रिया (२) चिथावणी (३) फोडणी.
खोरणुं (ખોરણું) (न.) – पाहा 'खोयणुं'.
खोरवावुं (ખોરવાવું) (अ. क्रि.) – विखरून जाणे.
खोरवुं (ખોરવું) (स. क्रि.) – विस्तव सतेज करण्यासाठी निखारे खालीवर करणे.
खोरसुं (ખોરસું) (न.) – तीन पायांची घोडी, तिपाई.
खोरंचे (ખોરંચે) (अ.) – कोनाकोपऱ्यात, दूर.
खोरंचो (ખોરંચો) (पु.) – अंतराय, विघ्न.
खोराक (ખોરાક) (पु.) – खाद्यपदार्थ.
–की (स्त्री.) – (१) निर्वाहाची वस्तू (२) तिचा खर्च.
–की पोशाकी [फा.] (स्त्री.) – (१) अन्नवस्त्र. (२) त्याचा खर्च.
खोरियुं (ખોરિયું) (न.) – कोलीत.
खोरीठ (ખોરીઠ) (वि.) – (खाण्याच्या बाबतीत) जबरा-री-रे, किंवा शोकीन.
खोरुं (ખોરું) (वि.) – बिटलेले (अन्न).
खोराट (ખોરાટ) (पु.), खोराश (स्त्री.) – बिटकेपणा.
खोल (ખોલ) (स्त्री.) – (१) उणीव (२) सुरकुती (३) ढोल (झाडाची) (४) लोंबू लागलेली जीर्ण कातडी. (५) सापाची कात (६) खोळ (गादी, तक्क्या इ. ची), (७) बिदी (काठी टेकण्याच्या टोकाला लोखंडाची बसवितात ती).
–आववी, -पडवी – खोळ पडणे, तंगपणात ढिलेपणा येणे.
–ऊतरवी, -ऊतरी जवी – चामडी किंवा कात उतरणे-निघून जाणे.
–चडाववी – अभ्रा चढविणे.
–भरवी – कपड्याचा ढिला पडणारा भाग शिवून घेणे.
खोलको (ખોલકો) (पु.) – गाढव.
खोलवणुं (ખોલવણું) (न.) – पेचकस, 'स्क्रू ड्रायव्हर'.
खोलवुं (ખોલવું) (स. क्रि.) – (१) उघडणे (२) काढणे, स्थापन करणे.
खोवुं (ખોવું) (स. क्रि.) (१) – गमावणे. (२) तोटा होणे.
खोई नाखवुं – गमावणे.

–बेसवुं – (१) गमावणे (२) हरणे.
खोवडा(-रा)ववुं (ખોવડા-રા-વ્વું) (स. क्रि.) – गमवायला लावणे, गमावेल असे करणे.
खोवावुं (ખોવાવું) (अ. क्रि.) – हरविले जाणे.
खोसवुं (ખોસવું) (स. क्रि) – खोचणे.
खोह (ખોહ) (स्त्री.) – गुहा.
खोहाण (ખોહાણ) (पु.) – नदीची दरड.
खोहो (ખોહો) (पु.) – (१) खोचणारा मनुष्य (२) लठ्ठ पण आळशी मनुष्य.
खोळ (ખોળ) (पु.) – तेल काढून घेतल्यानंतर राहिलेला तेलबियांचा चोथा, पेंड.
खोळ (स्त्री.) – तपास, शोध.
–वुं (स. क्रि.) – शोधणे, तपास करणे.
खोळंखोळा, खोळाखोळ(-ळी) (ખોળંખોળા, ખોળાખોળ-ળી) (स्त्री.) – शोधाशोध.
खोळंबो(-भो) (ખોળંબો-ભો) (पु.) – खोळंबा, विलंब.
खोळंबे नाखवुं – खोळंबा करून वाट पाहायला लावणे.
–पडवुं – खोळंबा होईल अशा प्रसंगात सापडणे.
खोळाधर (ખોળાધર) (पु.) – जामीन.
–री (स्त्री.) – जामीनगिरी.
खोळांखंखोळां, खोळांखांखां (ખોળખંખોળાં, ખોળાંખાંખાં) (न-ब. व.) – खूप बारकाईचा तपास.
खोळियुं (ખોળિયું) (न.) – (१) अभ्रा (२) शरीर, कलेवर.
–चडाववुं – अभ्रा घालणे.
–यामां जीव आववो – निश्चिंतता वाटणे, जीव भांड्यात पडणे.
–यामांथी जीव ऊडी जवो – जिवंत जीव नसणे, चिंता लागणे, घाबरगुंडी उडणे.
खोळी (ખોળી) (स्त्री.) – विटी (काठीच्या टोकाला बसवितात ती)
खोळो (ખોળો) (पु.) – (१) मांडी (२) काही घेण्याकरिता धोतराचा भाग झोळीसारखा करतात तो.
खोळामां घालवुं – (१) प्रेमाने मांडीवर घेणे. (२) आश्रय देणे.
खोळे घालवुं – मुलगी सासरी जाताना आप्तेष्टांनी तिला पैसे - भेट देणे.
–बेसाडवुं – (१) लग्न ठरण्याच्या वेळी मुलीला सासूसासऱ्याच्या मांडीवर देणे. (२) दत्तक घेणे. (३) विश्वास देणे.
–माथुं मूकवुं – शरण जाणे.
–लेवुं – (१) दत्तक घेणे. (२) स्वीकार करणे.
–सोपवुं – सुपूर्द-हवाली करणे, सोपविणे.
खोळो पाथरवो – आजीजी करणे, पदर पसरणे.
–भरवो – गर्भाधान करणे.
–धरवो, वाळवो – (१) काही घेण्यासाठी ओचा पुढे करणे. (२) मागणे.
ख्याल (ખ્યાલ) (पु.) – कल्पना, विचार, तर्क, स्मरण. (२) पाठ, पिच्छा. (३) गायनाचा एक प्रकार.
–करवो – कल्पना - विचार करणे.
–छोडवो – (१) विचार सोडून देणे. (२) पाठ सोडणे.
–बांधवो – तर्क करणे, कल्पना करणे.
–राखवो – ध्यानात किंवा स्मरणात ठेवणे.
–मां होवुं – लक्षात - स्मरणात असणे.
ख्यालियो (ખ્યાલિયો) (पु.) – ख्याल-टप्पा गाणारा गवई.
ख्याली (ખ્યાલી) (वि.) – (१) कल्पनाराज्यात रमणारा, (२) ख्याल जोडणारा.
ख्वाब (ખ્વાબ) [फा.] (पु. न.) – स्वप्न.
–बी (वि.) – (१) स्वप्नासंबंधीचे (२) स्वप्नाळू.

ग (ગ)

गई (ગઈ) – (१) 'जवुं' या धातूचे भूतकाळचे स्त्रीलिंगी रूप, गेली (एक.), गेल्या (बहु.) (२) (वि.) गेलेली.
–ते गई – कायमची निघून गेली.
–काल – काल, 'आज'च्या अगोदरचा दिवस.
–काले (अ.) – (१) काल (२) (लाक्ष.) जणू नुकतेच.
–गुजरी (स्त्री.) – घडून गेलेली हकीकत - घटना.
गग्गो (ગગ્ગો) (पु.) – गकार.
ग(-ड)गडवुं (ગ-ડ-ગડવું) (अ. क्रि.) – गडगडणे.
ग(-ड)गडाववुं (ગ-ડ-ગડાવવું) (स. क्रि.) – (१) गडगडेल असे करणे (२) सपाट्याने – न थांबता – काम चालविणे.
ग(-ण)गणवुं (ગ-ણ-ગણવું) (अ. क्रि) – (१) नाकात बोलणे. (२) (लाक्ष.) आपली अनिच्छा अस्पष्टपणे दर्शविणे. (३) (स. क्रि.) आपणाशीच बडबडणे.
गगन (ગગન) नां कुसुम - फूल - वीणवां / –पक्षी झालवां – अशक्य काम करणे किंवा करण्याचा प्रयत्न करणे.
–मां उडवुं – (१) अदृश्य – गुप्त – होणे (२) व्यर्थ जाणे. (३) फुगणे (गर्वाने).
–मां गाजवुं – (१) दिगंती गाजणे. (२) मोठेपणाने राहणे.
–मां चडाववुं – अति स्तुती करून चढविणे.

–साथे वातो करवी–(१) बढाई मारणे (२) गगनचुंबी असणे.
गगने चडवुं–(१) फुलून जाणे, आकाश दोन बोटे उरणे (२) आपली किंमत फार वाढवून ठेवणे.
गगरी (ગગરી) (स्त्री.)–लहान घागर, कळशी.
गगरुं (ગગરું) (वि.)–भरभरीत, कणीदार.
गगरो (ગગરો) (पु.)–घागर.
–फेरववो–भीक मागणे.
ग(-ळ) गळवुं (ગ-ળ-ગળવું) (अ. क्रि.)–(१) गळून जाणे. (२) फिके पडणे, निस्तेज होणे.
ग(-ळ) गळुं (ગ-ળ-ગળું) (वि.)–(१) गळून गेलेले, लेचेपेचे. (२) पिकायला झालेले.
–थई जवुं–गद्गद् होणे.
गंग (ગંગ) (स्त्री.)–गंगानदी.
गच (ગચ) (अ.)–गच्च.
–दईने–गचकन.
गच (अ.)–बरोबर–योग्य.
गच [फा.] (स्त्री.)–चुना, कळी.
गचकडियुं (ગચકડિયું) (न.)–बुडतानाची तडफड.
गचन (ગચન) (वि.)–(१) मस्त (२) ठासून भरलेले.
गचरकुं (ગચરકું) (न.)–को (पु.)–आंबट ढेकर.
गचि(-च्चि) युं (ગચિ-ચ્ચિ-યું) (न.)–(१) चुना, वीट इ. चा मिलाफ होऊन घट्ट बनलेला ढिकळा (२) (लाक्ष.) विघ्न.
गचेटो (ગચેટો) (पु.)–गट्टा.
गच्छ (ગચ્છ) (पु.)–समुदाय, जथा.
गच्छी (ગચ્છી) (स्त्री.)–गच्ची.
गज (ગજ) (पु.)–(१) हत्ती (२) लांबी मोजण्याचे चोवीस तसूंचे माप (३) दाराचा अडसर (४) धातूची भरीव सळी, गज
–जेवुं (वि.)–भक्कम, भरीव.
–भरे पण तसु न फाडे–गोष्टी मोठ्या कृती शून्य.
–खावो, -वागवो–बरोबर साधणे, परिणामकारी ठरणे.
गजगाम (ગજગામ) (वि.)–हत्तीवर स्वारी करणारा.
–गाह (न.)–हत्तीच्या पाठीवरची झूल.
–धर (पु.)–शिंपी.
गजियाणी (ગજિયાણી) (स्त्री.)–एक गज मापाच्या पन्ह्याचे एक रेशमी कापड.
गजियुं (ગજિયું) (वि.)–(१) एक गज मापाचे (२) (न.) जाड सुताचे कापड.
गजब (ગજબ) [अ.] (पु.)–(१) अनर्थ (२) आश्चर्य (३) महान दुःख.
–थवो, -करवो, -वर्तवो, -वर्ताववो–अनर्थ होणे-करणे.
–नाक (वि.)–अनर्थ करणारे.
गजरूं (ગજરું) (न.)–गजरा, किंवा वेणी.
गज(-जा)ववुं (ગજ-જા-વવું) (स. क्रि.)–गाजविणे.
गजवाकातरु (ગજવાકાતરુ) (पु.)–खिसेकापू.
गजवुं (ગજવું) (न.)–खिसा.
गजवानो वर (ગજવાનો વર)–मोठा हुंडा दिल्यानेच मिळणारा वर.
गजवामां घालवुं,–मूकवुं–(१) लाच देणे (२) न मानणे-ऐकणे. (३) स्वतःच्या नियंत्रणात घेणे. (४) अमक्यावर ताण करणे.
गजवां भरवां–लाच देणे.
गजवुं जोईने वात करवी–ऐपतीप्रमाणे खर्च करणे.
गजवेल (ગજવેલ) (स्त्री.)–पोलाद.
गजार (ગજાર) (स्त्री.)–मुख्य खोलीच्या बाजूची (स्वयंपाकाची किंवा कोठीची) खोली.
गजुं (ગજું) (न.)–ऐपत, शक्ती.
गजादार (ગજાદાર) (वि.)–ऐपतदार.
गजाहीण (ગજાહીણ) (वि.)–बिनऐपतीचे.
गज्जर (ગજ્જર) (पु.)–(१) देखरेख करणारा सुतार, मिस्त्री. (२) गजर (३) काळ.
गझलगोष्टि (ગઝલગોષ્ટિ) (स्त्री.)–गप्पागोष्टी.
गझलिस्तान (ગઝલિસ્તાન) (न.)–गझलांचा संग्रह.
गंज (ગંજ) (पु.)–(१) ढीग (२) एकात एक बसणाऱ्या वस्तूंची एक प्रकारची उतरंड.
–मारवो–मोठा ढीग करणे.
गंजन (ગંજન) (न.)–(१) जुलूम (२) वरताण (३) (वि.) जुलमी (४) वरचढ.
गंजवुं (ગંજવું) (स. क्रि.)–गांजणे.
गंजावर (ગંજાવર) (वि.)–खूप मोठे.
गंजीनो कूतरो (ગંજીનો કૂતરો) (पु.)–स्वतः खाणार नाही आणि दुसऱ्यांना खाऊ देणार नाही असा मत्सरी मनुष्य.
गंजीनो साप (ગંજીનો સાપ) (पु.)–छुपा शत्रु.
गंजेटी(-री) (ગંજેટી-રી) (वि.)–गांजेकस.
गटगटाववुं (ગટગટાવવું) (स. क्रि.)–गटगट पिऊन टाकणे.
गटकाववुं (ગટકાવવું) (स. क्रि.)–गटगट पिणे किंवा मटकावणे.
गटपट (ગટપટ) (स्त्री.)–हळूहळू चाललेली कानगोष्ट.
गटमट (ગટમટ) (स्त्री.)–सुधबुध.
गटपटर (ગટપટર) (अ.)–वाटेल तसे वेडेवाकडे.
गटियुं (ગટિયું) / गट्टुं-ट्टी (ગટ્ટું-ટ્ટી) } (वि.)–ठेंगणे ठुसके. (२) बुटकें व जाड

गठन (ગઠન) (न.) – एकत्रित करणे-बांधणे.
गठियुं (ગઠિયું) (पु.) – लुच्चा, बनेल.
गठियण (ગઠિયણ) (स्त्री.) – लुच्ची.
गठ्ठो (ગઠ્ઠો) (पु.) – एकत्र घट्ट होऊन बसलेला वस्तूंचा गोळा.
गड (ગડ) (१) गांठ (२) करट (३) (स्त्री.) घडी.
– गचो (पु.) – गडबड घोटाळा.
– गूमड (न.) – लहानमोठी करटे.
गडगडियुं (ગડગડિયું) (न.) – पाणी भरलेला नारळ.
गडदो (ગડદો) (पु.) – ठोसा, धपका.
– दागडदी (स्त्री.) – ठोसाठोशी.
– दापाटुं (न. ब. व.) – लाथाबुकया.
– दापेच (वि.) – ठोशांनी अर्धमेले झालेले.
– दामुक्की (स्त्री.) – ठोसेबुकयांची मारामारी.
– दाटवुं - दाववुं (स. क्रि.) – ठोसे देऊन मारणे.
गडब (ગડબ) (स्त्री.) – गाठ, सूज.
गडबडगोटो (ગડબડગોટો) (पु.) – (१) गडबड घोटाळा, अव्यवस्था (२) हिशेबात भानगड.
– वाळवो – घोटाळा करणे.
– सडबड (स्त्री.) – (१) गडबड घोटाळा. (२) धमाल, गोंगाट.
गडबडाट (ગડબડાટ) (पु.) – गडबड.
गडबडयुं (ગડબડિયું) (वि.) – (१) गडबड्या, धांदल्या (२) (न.) गोता.
गडबवुं (ગડબવું) (स. क्रि.) – (१) दाबून - गच्च - भरणे. (२) मारून मारून अर्धमेले करणे.
गडमथल (ગડમથલ) (स्त्री.) – (१) घालमेल (२) प्रयत्न, धडपड.
गडवुं (ગડવું) (अ. क्रि.) – (१) शिरकणे. (२) गडबडा लोळणे. (३) गडगडत जाणे.
गडाकुं (ગડાકું) (पु., स्त्री.) – (तंबाकूची बहीण) गुडाखू.
– थवुं, - बनवुं – तर्र होणे.
गडारो (ગડારો) (पु.) – (१) उसाचे बी राखून ठेवण्याचा खड्डा. (२) दोन चाकोरीमधली जागा. (३) ढोराच्या शरीराचा मागचापुढच्या पायांच्या मधला भाग.
गडी (ગડી) (स्त्री.) – (१) गाठ (२) घडी (३) गरगडीमधली खाच.
– पडवी – (१) गाठ पडणे. (२) अढी उत्पन्न होणे (३) घडी पडणे.
– वाळवी – घडी करून ठेवणे.
गडेडाट (ગડેડાટ) (पु.) – गडगडाट.
गडेरियो (ગડેરિયો) (पु.) – धनगर.
गडो (ગડો) (पु.) – मोठा खड्डा.

गढ (ગઢ) ढकेलवो - उथलाववो – मोठे मेहनतीचे काम करणे.
– जीतवो - लेवो – मोठा पराक्रम करणे.
गढवी (ગઢવી) (पु.) – गढाचा रखवालदार.
गढवी घेरना घेर – आकांक्षा बांधल्या मोठ्या पण झाले काहीच नाही.
गढी (ગઢી) (वि.) – गढात - किल्ल्यांत राहणारा-री-रे.
गढवुं (ગઢવું) (न.) – मडके (गूळ ठेवण्याचे).
गढाण (ગઢાણ) (न.) – नुसती गवती जमीन.
गढेरो (ગઢેરો) (पु.) – वडील - मुख्य मनुष्य.
गणपति - गणेश (ગણપતિ ગણેશ) पधारवो – (१) शुभ कार्याचा आरंभ होणे. (२) ढेरपोट होणे.
– बेसवा, - बेसाडवा – (१) शुभकार्य सुरू करणे (२) त्याकरिता गणपतीची स्थापना करणे.
– मांडवा – श्रीगणेशा करणे.
गणकारवुं (ગણકારવું) (स. क्रि.) – मानणे, ऐकणे.
गणको (ગણકો) (पु.) – ज्योतिषी.
गणतर (ગણતર) (वि.) – मोजता येण्याजोगे, थोडेसे.
गणतरी, गणती (ગણતરી, ગણતી) (स्त्री.) – (१) गणणे, मोजणे (२) मोजण्याची – गणण्याची पद्धति. (३) गणून हिशेब - करून काढलेली संख्या. (४) अंदाज, हिशेब. (५) (लाक्ष.) मान, प्रतिष्ठा.
गणवुं (ગણવું) (स. क्रि.) – (१) गणणे, मोजणे. (२) हिशेब करणे, उदाहरण करणे. (३) (लाक्ष.) मानणे, आदर करणे. (४) शहाणपणा मिळविणे.
गणसारो (ગણસારો) (पु.) – आवाज देऊन पूर्वसूचना देणे.
गणुं (ગણું) (वि.) – पट (चार गणुं=चौपट).
गणेशियुं (न.) - यो (ગણેશિયું-યો) (पु.) – घरफोड्यांचे एक हत्यार.
गणोत (ગણોત) (स्त्री. न.) – (१) खंड (२) कबुलायत.
– नामुं (न.) – कबुलायत नामा (खंडाचा इ.)
– पटो(-ट्टो) (पु.) – कबुलायत.
– तियो (पु.) – खंडाने जमीन करणारा, कूळ.
गण्युंगाठ्युं (ગણ્યુંગાંઠ્યું) (वि.) – मोजके, थोडेसे.
गंठाई (स्त्री.), गंठामण (ગંઠાઈ, ગંઠામણ) (न.) – (१) मणी इ. गाठण्याची मजुरी. (२) गाठण्याची कला किंवा रीत.
गंठाववुं (ગંઠાવવું) (स. क्रि.) – 'गांठवुं' या धातूचे प्रयोजक.
गंठाई जवुं – वाढ खुंटणे.
गंठियुं (ગંઠિયું) (वि.) – (१) ठकवे, फसवे (२) खिसाकापू.
गंठीछोड (-डो) (ગંઠીછોડ-ડો) (पु.) – गट्ठीसोड, गट्टीचोर.
गंठो (ગંઠો) (पु.) – दाबून बांधलेले गाठोडे.
गंठोडो (ગંઠોડો) (पु.) – बायकांच्या पायांतला किंवा हातांतला एक दागिना.

गंडक (ગંડક) (वि.) – वेडे (२) (पु.) गेंडा.
गंडवो (ગંડવો) (पु.) – वेडा मनुष्य.
गंडूष (ગંડૂષ) [सं.] (पु.) – चूळ.
गंडेरी (ગંડેરી) (स्त्री.) – करवा (सोललेल्या उसाचा).
गत (ગત) [सं.] (वि.) – गेलेले (२) भूतकालचे होऊन गेलेले. (३) मेलेले. (४) (अ.) पर्यंत.
– थवुं – मरणे.
गतागत (ગતાગત) (न.) – जा-ये, जाणे येणे, जन्म-मरण.
गत (ગત) (स्त्री.) – (१) गती, दशा (२) वाद्यावर वाजविण्याची स्वररचना.
– जाणवी – दशा (सहानुभूतिपूर्वक) समजून घेणे.
– रमी जवुं - गंमत – युक्ति करून किंवा लुच्चेगिरी चालवून जाणे.
गते घालवुं – (१) (श्राद्ध करून) सद्‌गतीला पोचविणे. (२) कामी किंवा उपयोगात घेणे. (३) मार्गी लावणे. व्यवस्थित करून देणे.
– जवुं – सद्‌गतीला पावणे.
गतकडुं (ગતકડું) (न.) – (१) नवलाची घटना. (२) थट्टा.
गतकडां काढवां – हंसू येण्यासारखे बोलणे, थट्टा करणे.
गतागम (ગતાગમ) (स्त्री.) – ज्ञान.
गति थवी – (१) सद्‌गती पावणे. (२) दुर्दशा होणे.
गतिमां मूकवुं – गती देणे.
गतियुं (ગતિયું) (वि.) – (१) सद्‌गतीला पावलेले (२) युक्तीने काम करून घेईल असे.
गतीलुं (ગતીલું) (वि.) – लुच्चे, बनेल.
गतेगतुं (ગતેગતું) (न.) – झालेला खर्च परत मिळविणे.
– थवुं – भरपाई होणे.
गद (ગદ) (स्त्री. न.) – (१) खेळातली हार. (२) चोपदार.
गदकुं (ગદકું) (न.) – निमित्त, मिष, बहाणा.
गदग(-ब)दियां (ગદગ-બ-દિયા) (न. ब. व.) – (१) खाण्यापिण्याची, पैशाची किंवा मौजमजेची रेलचेल (२) गुदगुल्या.
गदगदुं (ગદગદું) (वि.) – (१) आत थोडे पाणी असलेले (२) कुजलेले.
गदडवुं (ગદડવું) (स. क्रि.) – (१) (पायाने) दाबणे (२) (लाक्ष.) त्रस्त-हैराण-करणे.
गदल (ગદલ) (स्त्री.) – रूई (रू) भरलेली बंडी.
गदलुं (ગદલું) (वि.) – गदळ असलेले, घाणेरडे.
गदवुं (ગદવું) (अ. क्रि.) – (१) ताठ-खंबीरपणे-उभे राहणे. (२) धावणे. (३) जाणे. (४) (स. क्रि.) घाणेरडे करणे.
गदाई (ગદાઈ) [फा.] (स्त्री.) – (ऐच्छिक) गरीबी, फकीरी.
गदारवुं (ગદારવું) (स. क्रि.) – उभे करणे, आधार देणे.
गदाववुं (ગદાવવું) (स. क्रि.) – धुळीतून किंवा रेतीतून पळविणे, थकविणे.
गदूक (ગદૂક) (न.) – (हाडातला) गुद्दू-मगज.
गदेलुं (ગદેલું) (न.) – गादी.
गधा(-धे)डुं (ગધા-ધે-ડું) (न.) – गाढव.
गधेडापर अंबाडी – गाढवावर अंबारी, न शोभणाऱ्या हलक्या वस्तूवर मोठी शोभा करणे, अयोग्य खर्च.
गधेडा वैतरुं करवुं – यत्‌किंचित् लाभाकरिता ढोरमेहनत करणे.
– नुं पूछडुं पकडवुं - पकडी राखवुं – जिद्द न सोडणे.
– ने ताव चढे तेवुं – अतिशय मूर्ख, फारच ओंगळवाणे.
– ने वळी बगाई – घोटाळ्यात पुनः घोटाळा.
गधेडे चडवुं – जाहीर रीत्या फजीत होणे - मूर्ख ठरणे.
– गवावुं – (१) खूप स्वस्त असणे (२) फजीत होणे.
– बेसवुं – फजीत किंवा बदनाम होणे, अब्रू जाणे.
गधेडियुं (वि.) – मूर्ख.
गधा(-धे)डी (स्त्री.) – गाढवी.
– फूलेके चडी – खोट्या मोठेपणाने चढून जाणे.
गध्धाई (ગધ્ધાઈ) (स्त्री.) – गाढवपणा, मूर्खपणा.
गध्धापाटु (ગધ્ધાપાટુ) (स्त्री. ब.) – लाथाळी.
गध्धामस्ती (ગધ્ધામસ્તી) (स्त्री.) – लाथाळी.
गध्धावैतरुं (ગધ્ધાવૈતરું) (न.) – (१) ढोरमेहेनत (२) विनाकारण मेहेनत.
गध्धेवान (ગધ્ધેવાન) (पु.) – (१) गाढव पाळणारा, (२) गांवढळ माणूस.
गध्धेयुं (ગધેયું) (न.) – (१) एखादी जाड बेडौल वस्तू (२) एक प्राचीन नाणे. (३) धान्यात होणारी एक कीड.
गनसन (ગનસન) (स्त्री.) – कुणकुण, कुजबुज.
– ने (अ.) – कानोकानी.
गनीम (ગનીમ) [अ.] (पु.) शत्रू. (२) मोगल.
– मी (वि.) शत्रूसंबंधी.
गनीमत (ગનીમત) [अ.] (स्त्री.) – ईश्वराची कृपा, सद्‌भाग्य.
गंदकी (ગંદકી) (स्त्री.), गंदवाड (पु., स्त्री.), – वाडो (पु.) – (१) दुर्गंधी येणारा घाणीचा – कचऱ्याचा ढीग किंवा मळमूत्र. (२) अस्वच्छता.
गंदुं (ગંદું) – घाणेरडे.
– गोबरुं (वि.) – घाणेरडे.
गंदाई (ગંદાઈ) (स्त्री.) – घाणेरडेपणा.
गंध (ગંધ) [सं.] (पु., स्त्री.) – (१) वास. (२) सुगंधी पदार्थ, चंदन. (४) कपाळावर लावतात तो टिळा. (५) (लाक्ष.) मिथ्याभिमान (६) नावड, तिटकारा.

–आवबी–दुर्गंधी येणे.
–मारबी–दुर्गंधी सुटणे.
–गज (पु.)–उत्तम जातीचा हत्ती.
–घाण (स्त्री.)–चहूंकडे सुटलेली दुर्गंधी.
–सार (पु.)–(१) सुगंधित वस्तू, अत्तर (२) चंदन.
गंधबरेडो (ગંધબરેડો) (पु.)–पत्ता, समाचार.
गंधवा (ગંધવા) (पु.)–सहवास, सोबत.
गंधाण (ગંધાણ) (न.)–वास मारणे.
गंधावुं (ગંધાવું) (अ. क्रि.)–(१) वास मारणे.
गंधीलुं (ગંધીલું) (वि.)–(१) वास मारणे (२) (लाक्ष.) मत्सरी. (३) भांडखोर. (४) अतिशय कंजूस.
गप(ગપ) [फा.] (स्त्री.)–गप्प, अफवा (२) खोटी गोष्ट.
–उडावबी–अफवा पसरविणे.
–ठोकबी, -मारबी, -हांकवी–गप्प ठोकून देणे.
–चालवी–गप्प-अफवा पसरणे.
–गोबो (पु.)–गप्पा, अफवा.
गपेगप चुबालवो–गप्प झोकून-ठोकून देणे.
गप(-ब) (ગપ-બ) (अ.)–गप.
–दईने–गपकन.
–कावबुं (स. क्रि.)–गपकन घेणे किंवा खाणे.
गपगप (ગપગપ) (स.)–एकापाठीमागून एक, गपागप.
गपतालियुं (ગપતાળિયું) (न.)–(१) चोरी, (२) संबंध सणंगातून न समजेल असा चोरून काढलेला तुकडा.
गपतालीस (ગપતાલીસ) (वि.)–अदमासपंचे (उदा० साठी गपतालीस).
गपतालुं (ગપતાળું) (न.)–चोरून काढलेला तुकडा.
गपसप (ગપસપ) (स्त्री.)–गप्पागोष्टी.
गपागप (ગપાગપ) (अ.) झटपट, एकामागून एक लगोलग.
–पी (स्त्री.)–(१) एकामागून एक पडणाऱ्या बुक्क्यांचा मार.
गपाटो (ગપાટો) (पु.)–गप्प.
–टी (वि.)–गप्प उडविणारा-री-रे.
गपावुं (ગપાવું) (अ. क्रि.)–गुपचुप घुसणे.
गपाववुं (ગપાવવું) (स. क्रि.)–गुपचुप घुसविणे.
गपोडशंख (ગપોડશંખ) (पु.)–गप्पीदास.
गपोडुं (न.),-डो (पु.) (ગપોડું-ડો)–गप्प, अफवा, बाता.
गपोलियुं (ગપોલિયું) (न.)-(१) (शाळेला इ.) बुट्टी देऊन लपून बसणे (२) व्यभिचार.
–करवुं–(शाळेला) बुट्टी देऊन कुठेतरी लपून राहणे.
गप्पुं (ગપ્પું) (न.)–गप्प, बाता.
–प्पी (वि.)–गप्पा मारणारा-री-रे.

गफलत (ગફલત) [अ.] (स्त्री.)–(१) दुर्लक्ष, बेसावधपणा. (२) चूक.
–मां रहेवुं–बेदरकार राहणे, नकळत चूक होणे-करणे.
गफलतियुं, -ती (ગફલતિયું-તી) (वि.)–बेसावधपणा करणारा
गफलुं (ગફલું) (वि.)–सुंदर व धष्टपुष्ट.
गफूर (ગફૂર) [अ.] (वि.)–दयाळू.
गफ्फो (ગફ્ફો) (पु.)–बोकणा.
गबगब (ગબગબ) (अ.)–टाकोटाक. (२) (स्त्री.) चोंबडेपणा.
गबडगंड(-डुं) (ગબડગંડ-ડું) (वि.)–वेडपट, मूर्ख.
गबडगंदुं (ગબડગંદું) (वि.)–गलिच्छ व अव्यवस्थित.
गबडवुं (ગબડવું) (अ. क्रि.)–(१) गडबडणे. (२) लोळणे. (३) (लाक्ष.) (विनाविघ्न) पार पडणे, पुढे सरणे.
गबड्डी(-रडी) (ગબડ્ડી-રડી) (स्त्री.)–एकदम धाव.
–मारवी–धाव घेणे.
गब(-भ)रु (ગબ-ભરુ) (वि.)–(१) मांसल आणि गोरे. (२) भोळेभाबडे.
गबागब (ગબાગબ) (अ.)–(१) लगोलग, टाकोटाक (२) (स्त्री,) घोळवीत राहणे.
–बी (स्त्री.)–(१) बुक्काबुक्की (२) बोलाचाली.
गबार (ગબાર) (स्त्री.)–(१) खड्डा (२) ढोल, पोकळी.
गबारो (ગબારો) (पु.)–(१) छोटी बलून, फुगा (२) वर उंचावर जाऊन फुटणारे दारूकाम.
गबी (ગબી) (स्त्री.)–(विटीदांडूच्या खेळातील) सई (जमिनीत पाडलेली छोटीशी खाच).
गबो(-ब्बो) (ગબો-બ્બો) (पु.)–गांवढळ-अडाणी माणूस.
गबोळो (ગબોળો) (पु.)–(१) गप्प, अफवा. (२) फजिती.
गब्बर (ગબ્બર) (वि.) (१) घट्ट, मजबूत. (२) गबर, खूप पैसा असणारा (३) जबरदस्त.
गभराट (ગભરાટ) (पु.)–घाबरगुंडी.
–टियुं (वि.)–घाबरट.
–मण (स्त्री.)–(१) घाबरून जाणे. (२) भीती.
–मण थवी–घाबरून जाणे.
गभरावुं (ગભરાવું) (अ. क्रि.)–(१) घाबरणे, गोंधळून जाणे. (२) भिणे.
गभा (ગભા) (पु. ब. व.)–बडके.
गभा(-मा)ण (ગભા-ભાણ) (स्त्री.)–गव्हाण.
गभाण ગભાણ (न.)–गावाला लागून असलेली गोचर जमीन, कुरण.
गभार(-रो) (ગભાર-રો) (पु.)–गाभारा.
गम (ગમ) (स्त्री.)–(१) बाजू, (२) रोख. (मताचा) (३) गती, प्रवेश (४) समजशक्ती.

–पडवी–समजणे, लक्षात येणे.
–होवी–समज असणे, ज्ञात असणे.
गम [अ.] (स्त्री.)–(१) दुःख, शोक. (२) दम, सबूरी.
–खावी–दम खाणे, सबूरी राखणे.
–खार (वि.)–सहनशील, दम खाणारे.
–खारी (स्त्री.)–सहनशीलता.
–गीन (वि.)–खिन्न, म्लान, उदास,
–गीनी (स्त्री.)–खिन्नता, उदासपणा.
–गुसार [फा.] (वि.)–दिलासा–आश्वासन देणारा री-रे (२) (पु.) मित्र.
गमगत (ગમગત) (स्त्री.)–पाहा 'गतागम'
गमचां (ગમચાં) (न. ब. व.)–बोलता बोलता एकदम थबकणे.
–खावां–विचकत विचकत बोलणे.
गमवुं (ગમવું)–(१) (अ. क्रि.) गमणे, जमणे (२) (स. क्रि.) आवडणे.
गमतुं घडाववुं–(१) आवडते ते करणे–करविणे (२) (व्यंग.) आवडल्याशिवाय इलाज नसणे.
गमा (ગમા) (पु. ब. व.)–(१) शक्ती (२) शरीराचे सांधे.
–भांगवा–पाय मोडणे, चालण्याची शक्ती नाहीशी होणे.
गमाण (स्त्रीं.)–गव्हाण.
गमाणियुं (ગમાણિયું) (न.)–जे लाकूड आडवे टाकून गव्हाण करतात ते.
गमानक (ગમાનક) (न.)–गोग्रास.
गमार (ગમાર) (वि.)–गांवढळ, अडाणी, मूर्ख.
गमाववुं (ગમાવવું) (स. क्रि.)–(१) खर्चून टाकणे, (२) हरवणे, गमावणे.
गमी (ગમી) (स्त्री.)–(१) दिलगिरी (२) (अ.) कडे.
गमे ते (ગમે તે) (वि.)–(१) काहीही, कोणीही (२) मन मानेल ते.
गमे तेम (ગમે તેમ) (अ.)–(१) वाटेल तसे (२) मनाला येईल तसे, अनिर्बंधपणे, उच्छृंखलपणे (३) अव्यवस्थितपणे.
–करीने–वाटेल तो उपाय करून.
गमो (ગમો) (पु.)–आवड, रुची.
गयुं (ગયું) (क्रि.)–(१) 'जवुं' या धातूचे भूतकाळचे नपु. एकवचनी रूप, गेले. (२) (वि.) गेलेले, घडून गेलेले, भूतकाळचे (२) मेलेले.
गयेलुं (ગયેલું) (वि.)–गेलेले.
गर (ગર) (पु.)–(१) फळातला गर (२) (लाक्ष.) मनातला भेद, मर्म.
गरक (ગરક) (वि.)–(१) गर्क (२) बुडलेले.
–बारी (स्त्री.)–निसटून जाण्याचे दार.
गरकाव (ગરકાવ) (वि.)–गर्क, मग्न.
गरगट (ગરગટ) (पु.)–ठेंगणा ठुसका मनुष्य.
गरगटियुं (ગરગટિયું) (वि.)–जीर्ण व जुने.
गरगडवुं (ગરગડવું) (अ. क्रि.)–(१) गडगडणे (२) गडगडत जाणे.
गरगडियुं (ગરગડિયું) (न.)–(१) सुका नारळ (२) पाण्याचा नारळ. (३) (लाक्ष.) रजा.
गरगडी (ગરગડી) (स्त्री.)–(१) छोटे फिरते चक्र (२) दोऱ्याचें, रीळ.
गरज (ગરજ) [अ.] (स्त्री.) (१) गरज, आवश्यकता, जरूर (२) स्वार्थ.
–पडवी–गरज लागणे, जरूर भासणे.
–सरवी–गरज भागणे, स्वार्थ पुरता होणे.
–मतलबी (वि.)–आपमतलबी.
–वंत–वान, –जाऊ, –जियु, –जी, –जीलुं, –जुं (वि.)–गरजू.
–सवादी (वि.)–स्वार्थी.
गरजवुं (ગરજવું) (अ. क्रि.)–(१) गरजणे, गाजणे (२) ओरडणे.
गरजो (ગરજો) (पु.)–(१) अंकुर, कोंभ (२) काटा, उभा खिळा (३) घस (४) एक अणकुचीदार हत्यार.
गरडवुं (ગરડવું) (स. क्रि.)–(१) गिरविणे (२) घोगरे बोलणे.
गरडो (ગરડો) (पु.)–कित्ता.
गरणी (ગરણી) (स्त्री.)–(१) स्त्री–गुरु (२) जैन साध्वी.
–जी (स्त्री.)–जैन साध्वी.
गरथ (ગરથ) (पु.)–पैसा.
–वेची घेला थवुं–पदरचे खर्चून मूर्ख ठरणे.
गरद, गर्द } (ગરદ, ગર્દ) (स्त्री.)–(१) धूळ (२) (वि.) अडचणीत–गर्दीत सापडलेले.
गरदन (ગરદન) (स्त्री.)–मान.
–कांटा उपर न होवी–मगरूरीने डोके ठिकाणावर नसणे.
–नमवी–(१)–खाली पाहायला लागणे, अब्रू जाणे. (२) नुकसान होणे (३) मरतेवेळी मान गळणे.
–नाखी देवी–मान लुळी पडणे, मान टाकून देणे.
–मारवी (–पु.)–(१) डोके उडविणे (२) वाटोळे करणे.
गरदा (ગરદા) (स्त्री.)–धूळ.
गरदो (ગરદો) (पु.)–जर्दा.
गरनाळ (ગરનાળ) (स्त्री.)–एक प्रकारची तोफ.
गरनाळुं (ગરનાળું) (न.)–पाट (पाण्याचा.)
गरबी (ગરબી) (स्त्री.)–गुजराती बायका गातात ते एक प्रकारचे कवन.

–भट (पु.)–(१) गरबी गाणारा पुरुष, बायकांची गाणी म्हणणारा ब्राह्मण. (२) (लाक्ष.) (वि.) नामर्द, बायक्या.
गरबो (ગરબો) (पु.)–(१) नवरात्रात किंवा ज्वारी पेरल्यानंतर स्थापन केलेल्या देवीपुढे ज्या छिद्र असणाऱ्या मडक्यात तुपाचा नंदादीप लावला जातो ते मडके (२) दिव्याच्या भोवती फिरत फिरत टाळ्या वाजवून म्हणतात ते नाचगाणे (३) रास.
गरबा गावा–(१) रास गाणे (२) गरबा खेळणे (३) (लाक्ष.) नामर्दाईचे काम करणे.
गरबे रमवुं–गरबा गात, नाचत गोल फिरणे.
गरबो कोरावबो–देवीचे म्हणून म्हटलेले मडके शृंगारणे.
–खुंदवो,–रमवो–पाहा 'गरबे रमवुं'
गरभ (ગરભ) (पु.)–(१) गर्भ, गाभा.
–छांट (स्त्री.)–(१) छरे भरलेला दारूचा गोळा. (२) तोफ.
–सुतराउ,–सूतर (वि.)–रेशमाचा ताणा आणि आडवाट सूत असे विणलेले.
गरभावुं (ગરભાવું) (अ. क्रि.)–(१) गर्भ राहणे. (२) बिघडणे, बेचव होणे.
गरभोळुं (ગરભોળું) (न.)–मक्क्याचे दूध भरलेले कणीस.
गरमठर (ગરમઠર) (स्त्री.)–ऊठबस, सेवाचाकरी.
गरमाटो(-वो) (ગરમાટો-વો) (पु.)–उष्णता, गरमी, उकाडा.
गरमी आववी–उष्णता येणे किंवा शुद्धी येणे.
–थवी–(१) उष्णता होणे (२) ऊन लागणे.
–नीकळवी,–फूटी नीकळवी–शरीरावर उष्णतेने फोड येणे.
गरयुं (ગરયું) (न.)–तपेलीसारखा पण बैठक नसलेला मोठा वाडका.
गरवुं (ગરવું) (वि.)–(१) मोठे, महान, गौरवशाली. (२) (अ. क्रि.) गळणे, गळून पडणे (३) हळूहळू आत घुसणे.
गराड (ગરાડ) (वि.)–(१) मोठे (२) (पु.) खड्डा.
गराडी (ગરાડી) (वि.)–व्यसनी.
गरा(-रे)डो (ગરા-રે-ડો) (पु.)–गराडा, इमारतीच्या पायाकरिता खोदलेला खड्डा.
गराशि(-स)यो (ગરાશિ-સ-યો) (पु.)–(१) गावच्या राखणीकरिता मोबदला म्हणून दिलेली जमीन किंवा उक्ती रक्कम भोगणारा. (२) वतनदार रजपूत, राजाशी चुलत नाते असलेला (३) कोणीही रजपूत.
–यण (स्त्री.)–गराशियाची बायको.
गरास (ગરાસ) (पु.)–(१) गावच्या राखणीकरिता मोबदला म्हणून दिलेली जमीन किंवा उक्ती रक्कम (२) राजवंशीयांना चरितार्थाकरिता दिलेली जमीन.
–दार (वि.)–गरास (वतन) धारण करणारा.
–जवो–मोठे नुकसान होणे.
–बंधावबो, बंधावी देवो–मोठा लाभ करून देणे.
गरासण,-णी (ગરાસણ-ણી) (स्त्री.)–(१) गरासियाची बायको (२) गरासिया जातीची स्त्री.
गरियो (ગરિયો) (पु.)–भुंगा.
गरीडुं (ગરીડું) (न.)–शेणाचा गोळा.
गरीबगु(-गु)रबुं (ગરીબગ-ગુ-રબું) (न.)–दीन व कंगाल मनुष्य.
गरीबन(-नि)वाज (ગરીબન-નિ-વાજ) (वि.)–गरीबावर दया करणारा-री-रे, गरीबाचे पोषण करणारा-री-रे.
–परवर (वि.)–गरीबाला आश्रय देणारा.
गरीबाई (ગરીબાઈ) (स्त्री.)–गरीबी (२) सालसपणा, लीनता.
गरूर (ગરૂર) (वि.)–अभिमानी
–री (स्त्री.)–अभिमान.
गरेडी (ગરેડી) (स्त्री.)–छोटे फिरते चक्र, गडगडी.
गरो (ગરો) (पु.)–पावसाळ्यात पाण्याने भरलेला खड्डा.
गरोडो (ગરોડો) (पु.)–ढेड जातीचा पुरोहित.
गर्जन्त (ગર્જન્ત) (वि.)–गरजणारा–गर्जना करणारा-री-रे.
गर्त (ગર્ત) (पु. न.)–खाडा, गर्ता.
गर्भचोर (ગર્ભચોર) (पु.)–जन्मापासून चोर.
गर्भवचन (ગર્ભવચન) (न.)–गर्भयातनेतून सुटण्याकरिता जीवाने ईश्वराला दिलेले (तुझी भक्ती करीन इ.) वचन.
गर्भश्रीमत्ता, गर्भश्रीमंताई } (ગર્ભશ્રીમત્તા) (स्त्री.)–गर्भश्रीमंती.
गर्वीलुं (ગર્વીલું) (वि.)–गर्विष्ठ.
गल (ગલ) (पु.)–(१) गळ, गळांचा झुबका (२) लाच, लालूच. (३) गुप्त गोष्ट किंवा बातमी (४) गर, गाभा (५) विषारी झाडा किंवा लाळ (६) बत्तीचा मोगरा (७) ओढून संपलेल्या चिलमीतील तंबाखू.
–आपवो–(१) मनातली गोष्ट सांगणे. (२) लालूच दाखविणे.
गलकंबल (ગલકંબલ) [सं.] (पु.)–गाय-बैलाच्या गळ्याखाली लोंबणारी कातडी.
गलकी (ગલકી) (स्त्री.)–घोसाळ्याचा वेल.
–कुं (न.)–घोसाळे.
गलखोड (ગલખોડ) (पु.)–(१) निर्णय, उकल, शेवट. (२) दांडगट गुराच्या गळ्यात बांधलेले लोढणे.
गलगली (ગલગલી) (स्त्री.)–लियां (न. ब. व.)–गुदगुल्या.
गलगंडु (ગલગંડુ) (न.)–गालगुंड.
गलढुं (ગલઢું) (वि.)–म्हातारे, वडील.
गलत (ગલત) [अ.] (वि.)–चुकीचे, खोटे.

–ती (स्त्री.) – चूक.
गलधाणी (ગલધાણી) (स्त्री.) – लाह्यांचा लाडू किंवा खाद्य पदार्थ.
गलबा (ગલબા) (पु. ब. व.) – फटाके.
गलबुं (ગલબું) (न.) – गलबला, गलका.
गलबो (ગલબો) (पु.) – (१) गप्पासप्पा (२) एक फुलझाड (गुलवृक्ष).
गलवेल (ગલવેલ) (स्त्री.) – गुळवेल.
गली (ગલી) (स्त्री.) – गुदगुली.
गली (स्त्री.) – गल्ली, अरुंद बोळ.
–कू(-कूं) ची (स्त्री.) – गल्लीकुच्ची.
गलीगली / गलीपची } (ગલીપચી) (स्त्री.) – गुदगुली.
गलीच (ગલીચ) (वि.) – गलिच्छ.
–ची (स्त्री.) – गलिच्छपणा, घाण.
गलीचो (ગલીચો) (पु.) – गालिचा.
गलूडियुं (ગલૂડિયું) (न.) – कुत्र्याचे पिल्लू.
गलूबंद(-ध) (ગલૂબંદ-ધ) (पु.) – गळपट्टा.
गलेफ (ગલેફ) (स्त्री.) – गादी – तक्क्याची खोळ, अभ्रा.
गलेफी (ગલેફી) (स्त्री.) – एक प्रकारची भजी.
गलोटियुं (ગલોટિયું) (न.) – कोलांटी.
गलोठुं(-फुं) (ગલોઠું-ફું) (न.) गालाखालचा तोंडाच्या आतला भाग.
गल्लांतल्लां (ગલ્લાંતલ્લાં) (न. ब. व.) – उडवाउडवी.
गल्लो (ગલ્લો) (पु.) (१) खजिना (२) किरकोळ नाणी टाकण्याचे पात्र.
गवडा(-रा)ववुं (ગવડા-રા-વવું) (स. क्रि.) – 'गावुं'चे प्रयोजक, गायला लावणे.
गवन (ગવન) (न.) – एक प्रकारची साडी.
गवरी (ગવરી) (स्त्री.) – (१) गाय (२) (वि. स्त्री.) सफेद आणि कुठे कुठे तांबडे ठिपके असलेली (गाय).
गवंडर (ગવંડર) (पु.) – गव्हर्नर, मुख्य अधिकारी.
गवानि(-ने)क (ગવાનિ-ને-ક) (न.) – गोग्रास.
गवारा (ગવારા) [फा.] (वि.) – कबूल केलेले.
गवाह (ગવાહ) [फा.] (पु.) – साक्षीदार.
–ही (स्त्री.) – साक्ष.
गवाळां (ગવાળાં) (न. ब. व.) – खेडवळ लोक.
गवाळो (ગવાળો) (पु.) – (१) गळाठा, किरकोळ सामान-सुमानाचा ढीग. (२) तो भरण्याचे पोते.
गवेह (ગવેહ) (स्त्री.) – वैर, अदावत.
गवैयो (ગવૈયો) (पु.) – गवई.
–यण (स्त्री.) – स्त्री गवई.

गहेकवुं (ગહેકવું) (अ. क्रि.) – घमघमणे.
गळकबोळियुं (ગળકબોળિયું) (वि.) – गळ्यापर्यंत खोल (पाणी).
गळकां (ગળકાં) (न. ब. व.) – ठसके (बुडायला लागले म्हणजे लागतात ते).
–खावा – ठसके लागणे.
गळकेरी (ગળકેરી) (स्त्री.) – गुळांबा.
गळको (ગળકો) (पु.) – गोडी, एकदा चाखलेल्या वस्तूचा तोंडात राहून गेलेला स्वाद.
गळगळवुं (ગળગળવું) (अ. क्रि.) – सद्‌गदित होणे. (२) टप्‌टप्‌ पडणे.
गळगळुं (ગળગળું) (वि.) – (१) पोकळ (२) सद्‌गदित.
गळगोटो,-टडो,-टियो (ગળગોટો) (वि. पु.) – गुंडगोळा
गळचट्टुं (ગળચટ્ટું) (वि.) – गुळचट.
गळचवां (ગળચવાં) (न. ब. व.) – गोंधळून बावळटासारखे उभे राहणे किंवा बिचकत बिचकत बोलणे.
–खावां – बिचकत बिचकत बोलणे.
गळचवुं (ગળચવું) (सं. क्रि.) – आकंठ खाणे.
गळचवो (ગળચવો) (पु.) – पुरुषाच्या गळ्यातला एक दागिना.
गळचियुं (ગળચિયું) (वि.) – (१) गळ्यापर्यंत येईल इतके (२) (न.) गळ्याचा भाग (३) बुडणाऱ्या माणसाचे डुबक्या खाणे.
गळची (ગળચી (स्त्री.) – गळा; मान.
गळणी (ગળણી) (स्त्री.) – गाळणी.
गळणुं (ગળણું) (न.) – पाणी गाळण्याचे फडके.
गळती (ગળતી) (स्त्री.) – पाणी गाळणारे पात्र, अभिषेकपात्र.
गळथूथी (ગળથૂથી) (स्त्री.) – नुकत्याच जन्मलेल्या अर्भकाला गूळ, तूप, व पाणी यांचे द्यावयाचे मिश्रण.
–मांथी – अगदी लहानपणापासून–मुळापासून.
गळधरी, गळधाई, गळधी (ગળધરી, ગળધાઈ, ગળધી) (स्त्री.) – पित्ताने गळ्याची होणारी जळजळ.
गळपण (ગળપણ) (न.) – (१) गोडपणा (२) गोड वस्तू.
गळफो (ગળફો) (पु.) – बडका.
गळमाणुं (ગળમાણું) (न.) – एक गोड पेय.
गळवाई (ગળવાઈ) (स्त्री.) – तयार झालेला गूळ ठेवण्याचे खळ्यासारखे ठिकाण.
गळवुं (ગળવું) (स. क्रि.) – (१) गिळणे (२) गाळणे (३) (अ. क्रि.) झिरपणे (४) पाझरणे (५) पिकणे (६) पटणे, समजणे.
गळती गोदडीए – एवढेसे तोंड करून, रिकाम्या हाती.
गळी जवुं – (१) गिळणे. (२) सहन करणे. (३) गळून जाणे.
गळसूणुं (ગળસૂણું) (न.) – गळा सुजून येणे.

गळस्थळ (ગળસ્થળ) (न.) – गाल.
गळहूती (ગળહૂતી) (स्त्री.) – पाहा 'गळथूथी'
गळाटूंपो (ગળાટુંપો) (पु.) – गळचेपी.
– देवो – गळा दाबणे.
गळाफांसो (ગળાફાંસો) (पु.) – गळफास लावून घेणे किंवा लावणे.
गळाबूड (ગળાબૂડ) (वि.) – गळा बुडेल इतके.
गळामण (ગળામણ) (स्त्री.) – (१) (सोने-रूपे) गाळण्याची रीत किंवा मजुरी. (२) गाळताना निघालेला कचरा.
गळियारो (ગળિયારો) (पु.) – नीळ देऊन कपडे, सूत वगैरे रंगविणारा.
गळियुं (ગળિયું) (वि.) – गळून गेलेले.
गळियेल (ગળિયેલ) – नीळीच्या रंगाचे, निळे.
गळियो (ગળિયો) (पु.) – (१) काटेरी झाडोऱ्याचा भारा. (२) मातीचा गोळा. (३) अफूची गोळी.
गळी (ગળી) (स्त्री.) – (१) नीळी. (२) नीळीच्या पानातून काढतात तो निळा रंग (३) आवाजी.
– करवी,–नांखवी – धुऊन कपडे निळीत बुचकळून काढणे.
गळुं (ગળું) (न.) – (१) गळा (२) आवाजी, सूर.
– आववुं – गळ्यातल्या गाठी फुलणे.
– करवुं – फसविणे.
– पकडवुं – गळा धरणें.
– पडवुं – घसा बसणे.
– बांधवुं – गळा अडकणे.
– रहेंसवुं, – रेंसवुं – गळा कापणे, विश्वासघात करणे.
गळा लगी,-सुधी – पुरेपूर, मनसोक्त.
– मां जीभ घालवी – जीभ चावणे (लाक्ष.)
– मां जोतरुं घालवुं,- वळगाडवुं – गळ्यांत लोढणे अडकविणे, जंजाळात टाकणे.
गळे आववुं – (१) जिवावर बेतणे. (२) व्याकूळ होणे. (३) अडचण येणे.
– गळुं मळीजवुं – तहानेने घसा सुकून जाणे.
– झलावुं – कठीण परिस्थितीत पडणे.
– टांटिया आववा,- भरावा } – गळ्याला तात लागणे.
– पवित्रां आववां
– दोरी आववी – (१) गुदमरून जाणे. (२) गळ्याला तात लागणे.
– नख देवो,- मारवो – गळा दाबून मारणे.
– नाखवुं – गळ्यांत अडकविणे, जबाबदारी सोपविणे.
– पडवुं – (१) आळ येणे. (२) अंगावर जबाबदारी टाकणे. (३) गळ्यात पडणे.
– पाणी न पडवा देवुं – हैराण करणे.
– बाझवुं,- वळगवुं – (१) गळ्यांत पडणे (२) घशाखाली न उतरणे (अन्न इ.)
– वळगाडवुं – गळ्यांत अडकविणे.
– हाथ मूकवो – गळ्याची शपथ घेणे.
– थी दोरी काढी नाखवी – डोक्यावरून जोखीम काढून टाकणे
– टूंपो – गळा दाबून मारणे.
– पडु (वि.) – (१) दुसऱ्याची वस्तू हडप करणारा - री - रे.
– ची (स्त्री.) – गुरांचा एक आजार.
गळो (ગળો) (स्त्री.) – गुळवेल.
गळो (पुं.) – व्यसन, सवय.
गळ्युं (ગળ્યું) (वि.) – गोड.
– मध,- साकर (वि.) – अतिशय गोड.
गा (ગા) (स्त्री.) – गाय.
गाउ (ગાઉ) (पु.) – दीडेक मैलाचे अंतर.
गागर (ગાગર) (स्त्री.) – (१) घागर. (२) नांगराचा मधला जाड भाग.
– बेडियुं (न.) – दोन तीन घागरींची उतरंड.
– नी मानता (स्त्री.) – देवीची पूजा करण्याची एक रीत.
– भट (पु.) – घागरीत घणघण आवाज करून पुराणाची सुरुवात करणारा पुराणिक.
गांगडुं (ગાંગડું) (वि.) – (१) न भिजणारे न शिजणारे असे. (२) (पु.) गणंग, डोळ.
– रहेवुं – दाणा न शिजता कच्चा राहणे. (२) न सुधर (३) दोहो पक्षांत अप्रिय होणे.
गांगडो (ગાંગડો) (पु.) – (१) कठीण वस्तूचा तुकडा. (२) कपाशीचे बोंड.
गांगरवुं (ગાંગરવું) (स. क्रि.) – उंटाचे ओरडणे.
गांगलुं (ગાંગલું) (वि.) – (१) निष्प्राण, निःसत्व, निर्माल्यवत्. (२) (न.) नाकातले - गेंगाणे बोलणे (३) बडबड - तक्रार.
गांगुं (ગાંગું) (वि.) – निःसत्व, निष्प्राण, दीन.
गांगो (ગાંગો) (पु.) – (१) घरोघर फिरून तेल विकणारा तेली. (२) गरीब – बापडा माणूस.
गाज (ગાજ) (पु.) – (बटन अडकविण्याचे) काजे (२) (स्त्री.) गर्जना.
गाजरियुं (न.) (ગાજરિયું) (न.), – रियो (રિયો) (पु.) – (लाक्ष.) मोठे उभे गंध.
– खेंचवुं (ખેંચવું), – ताणवुं (તાણવું) – मोठे उभे गंध लावणे.
गाजवीज (ગાજવીજ) (स्त्री.) – ढगांचा गडगडाट आणि विजेचा चमचमाट.

गाजवुं (ગાજવું) (अ. क्रि.) – (१) गाजणे, प्रसिद्धि पावणे. (२) गरजणे.
गाजी-झी (ગાજી-ઝી) [अ.] (वि.) – धर्माकरिता लढणारा किंवा मरणारा.
– मर्द-रद (મર્દ-રદ) (पु.) – बहादुर लढवय्या.
गांछो (ગાંછો) (पु.) – बुरूड.
गांजवुं (ગાંજવું) (स. क्रि.) – (१) फसविणे, फूस लावणे (२) हार खायला लावणे.
गांज्युं जवुं (ગાંજ્યું જવું) – (१) फसणे. (२) दडपले जाणे.
गांजा कसु (ગાંજા કસુ), –खोर(-रियुं) (ખોર,-રિયું) – गांजेकस.
गांजो (ગાંજો) (पु.) – (१) गांजा (२) बांधा, चण.
गाठवुं (ગાઠવું) (अ. क्रि.) – फसणे.
गाठुं (ગાઠું) (वि.) – (१) क्षीण झालेले (२) हरलेले.
गाडर-रुं (ગાડર-,રું) (न.) – मेंढी.
–रियुं (રિયું) (वि.) – (१) मेंढीसंबंधीचे (२) (लाक्ष.) मेंढ्याप्रमाणे गतानुगतिक.
गाडली (ગાડલી) (स्त्री.) – गाडी.
– लुं (-લું) (न.) – लहान गाडी.
गाडवुं (ગાડવું) (स. क्रि.) – गाडणे.
गाडवो (ગાડવો) (पु.) – तूप-तेल भरून ठेवण्याची घागर.
गाडीत,–वान.–वाळो (વાળો) (पु.) – गाडी हाकणारा, गाडीवान.
गाडुं (ગાડું) (न.) – गाडे, छोटी गाडी.
– गबडाववुं (ગબડાવવું), चलाववुं (ચલાવવું) – गाडे–व्यवहार धीराने संभाळणे.
– छोडवुं (છોડવું) – (१) गाडीचे बैल सोडणे. (२) प्रवासात विसावा घेणे.
– धपाववुं (ધપાવવું), – हांकवुं – गाडे संभाळणे.
गाडाना पैडा जेवो – गाडीच्या चाकाएवढा मोठा (रुपया).
– अडा जेवुं – खूप मोठे, पुढे ढळढळीत दिसणारे.
गाडे घालवुं – (चालता येत नसल्यामुळे) गाडीत घालणे.
– चडीने – (१) जुलमाने – उघडाउघड (२) एकाएकी (मरण येणे).
– जोडावुं (જોડાવું), जोतरावुं (જોતરાવું) – गाड्याला जुंपणे, संसारात पडणे.
गाडाचीलो (ગાડાચીલો) (पु.) – चाकोरी.
– खेडु (ખેડુ) (पु.) – गाडी हाकणारा.
गाडुं गरीडुं (न.) – गाडे वगैरे (गाड्याचे सामानसुमान).
गाढ,-ढुं (वि.) – (१) घट्ट (२) अतिशय, फार (अज्ञान, अंधार) (३) मोठे, घोर.
गाणुं (ગાણું) (न.) – (१) गाणे (२) गीत, गायन.
गांठ (ગાંઠ) (स्त्री.) – (१) गाठ (२) झाडाचा डोळा (३) प्लेगाची वा इतर गाठ.
– ओगळी जवी (ઓગળી જવી) – गाठ शरीरात जिरून जाणे.
– करवी (કરવી) – (१) गुपचूप पैसे साठविणे. (२) ऐक्य करणे. (३) अदावत निर्माण करणे.
– थवी – (१) गाठ येणे, प्लेग होणे. (२) गट्टी होणे. (३) ऐक्य होणे.
– घालवी – (१) रक्त साकळणे (२) औदाणा येणे. (३) एखादा भाग सुजणे.
– नीकळवी – प्लेग होणे.
– नुं (वि.) – पदरचे, स्वतःचे.
– नुं उमेरवुं – पदरचे घालून सांगणे.
– नुं गोपीचंदन करवुं, – घसवुं – आपल्या पैशाने आपल्याच तोट्याचे काम करणे.
– पडवी – (१) गाठ पडणे (दोरीत). (२) खुरटणे. (३) मित्रता बांधली जाणे (४) वैर बांधले जाणे.
– पाडवी – गाठ मारणे.
– बांधवी – (१) गाठ मारणे. (२) खूणगाठ बांधणे, निश्चय करणे. (३) स्मरणात ठेवणे. (४) अदावत ठेवणे. (५) गुपचूप पैसा साठविणे.
– बेसी जवी – गाठ जिरून जाणे.
– वाळवी – गाठ मारणे.
गांठे (ગાંઠે) (अ.) – स्वतःजवळ, कब्जात.
गांठे करवुं – गाठीला – संग्रही चार पैसे ठेवणे.
– बांधवुं – आपल्या ताब्यात घेणे, आपल्या मालकीचे करणे.
गांठोगळफो (ગાંઠોગળફો) (पु.) – (१) सूत निघतांना सुताच्या धाग्यात येणारा कचरा (२) संशय.
गांठडी (ગાંઠડી) (स्त्री.) – (१) गाठोडे, (२) धन, संपत्ती.
– डो (पु.) – (मालाची) गाठ, गठ्ठा.
– ण (न.) (१) सांधा (२) दोन धाग्यांना जोडणारी गाठ. मणी वगैरे ओवण्याचा दोरा. (४) मणी वगैरे गाठण्याची कला–रीत.
गांठदार, गांठाळुं, गांठियुं (ગાંઠદાર, ગાંઠાળું ગાંઠિયું) (वि.) – गांठ असलेले, गाठाळ.
गांठवुं (ગાંઠવું) (सं. क्रि.) – (१) मणी वगैरे गाठणे – दोऱ्यात ओवून एकमेकांशी घट्ट बसविणे. (२) दोरी, तार वगैरेचे तुकडे एकमेकांशी गाठ मारून बांधणे. (३) ताब्यात राहून हुकूम मानणे, बधणे. (४) गाठीला-संग्रही ठेवणे, मिळविणे.
गांठियो (ગાંઠિયો) (पु.) - (१) सुकलेल्या हळदीचे कुंड, हळकुंड. (२) चण्याच्या पिठाचा तळून केलेला एक खाद्यपदार्थ. (३) मोठी गाठ (४) (वि.) ज्याने गाठ उठते असा (ताप).

गांठियो वा (पु.) – ज्याने शरीरभर गाठी उठतात असा रोग.
गांठो (ગાંઠો) (पु.) – मोठी गाठ, पेऱ्याच्या पुढची गाठ.
गांडळा (ગાંડળા) (स्त्री.) – पण (न.), गांडाई (स्त्री.) – वेडेपणा, मूर्खता.
गांडपण काडवुं – वेडेपणा करणे, मूर्खपणा दाखविणे.
गांडियुं (ગાંડિયું) (वि.) – वेडे, वेड्यासारखे.
गांडुं (ગાંડું) – (१) (वि.) वेडे, समज नसलेले, नादान, डोके ठिकाणावर नसलेले. (२) (न.) नादान काम किंवा वर्तन.
– घेलुं (वि.) – वेडेपिसे
– तूर (वि.) – वेडेपिसे.
गांडा काडवां – वेड्यासारखे वागणे.
गांडुं गांडुं थई जवुं – आनंदाने वेडे होणे.
गातर (ગાતર) (स्त्री.) – गात्र, शरीराचा अवयव, सांधा.
– ढीला थई जवा – गात्रे शिथिल होणे.
गाथा (ગાથા) [सं.] (स्त्री.) – (१) लोककथा. (२) काव्यकथा. (३) श्लोक. (४) एक प्राकृत भाषा.
गादलुं (ગાદલું) (न.) – रुई पुष्कळ भरलेली गादी.
– ली (स्त्री.) – छोटी बैठकीची गादी.
गाध (ગાધ) [सं.] (वि.) – खोल नसलेले, उथळ.
गानतान (ગાનતાન) (न.) – (१) गाणे बजावणे. (२) (लाक्ष.) चैनबाजी.
गांदरुं (ગાંદરું) (न.) – रो (पु.) – गांवदर, गावालगतची मोकळी जागा.
गांदळुं (ગાંદળું) (न.) – (१) ढलपा (२) एखाद्या वस्तूचा मधोमध सारखा आणि जाड असलेला भाग (३) तुटून पडलेला ढलपा (कड्याचा).
गांधी (ગાંધી) (पु.) – (१) किराणा मालाचा व्यापारी. (२) एक आडनाव.
– नो गांधी ने पोठीनो पोठी – मालकचा मालक नि नोकरचा नोकर, एक पंथ दो काज.
गांधीयाडुं (–णुं) (ગાંધીયાડું-ણું) (न.) – (१) किराणा व्यापार-धंदा (२) (लाक्ष.) सरमेसळ, गुंताडा.
गांधिवडुं (ગાંધીવડું) (न.) – वटो (पु.) – (१) किराणा माल-विक्रीचा धंदा (२) सगळ्या बाबतीतले थोडे थोडे ज्ञान असणे.
गाप (–ब) ची (ગાપ-બ-ચી) (स्त्री), – चुं (च्युं) (न.) – युक्तीने निसटून जाणे किंवा काढून घेणे.
– मारवी, मारवुं – कामातून किंवा मंडळीतून हळूच निसटणे.
गाप (ब) चुं (ગાપ-બ-ચું) (न.) ढलपा.
– नीकळी जवुं – ढलपा तुटून पडणे.
गाफ (–फे) ल (ગાફ-ફે-લ) (वि.) – बेसावध.
– ली (स्त्री.) – पणुं (न.) – बेसावधपणा.
गाबडगूबड (ગાબડગૂબડ) (न. ब. व.) – लहानमोठी इकडे तिकडे पाडलेली भोके.
गाबडी (ગાબડી) (स्त्री) – (१) भोक, छिद्र (२) खाच.
– मारवी – निसटणे.
– डुं (न.) – (१) भोक (२) खाच (३) (लाक्ष) खोट.
गाभ (ગાભ) (पु.) – (पशूचा) गर्भ.
– ण (न.) – (१) एक प्रकारचा ठिसूळ दगड (२) (वि. स्त्री.) गाभण.
गाभरुं (ગાભરું) (वि.) – घाबरलेले.
गाभलुं (ગાભલું) – (१) (वि.) मऊ, ठिसूळ (२) (न.) पिंजलेल्या रूचा पोल. (३) ढगांचा समूह.
गाभाचूंथा (ગાભાચૂંથા) (पु. ब. व.) – रद्दी कागदांचा किंवा कपड्यांचा केलेला चोथा – लगदा.
गाभो (ગાભો) (पु.) – (१) गाभा. (२) गर. (३) रद्दी कपड्यांचा चोथा.
गाभेगाभा काढी नाखवा – (१) सडकून मार देणे. (२) हाडे खिळखिळी करणे.
गाभा नीकळी जवा – (१) खूप मार बसणे. (२) हाडे खिळखिळी होणे.
गाम (ગામ) (न.) – गाव (२) वतन.
– गांडु करवुं, – घेलुं करवुं – रूप-गुणांनीं गावाला वेड लावणे.
– नुं पाप, – नो उतार – गावातला सर्वात वाईट माणूस, गावावरून ओवाळून टाकलेला माणूस.
– माथे करवुं – सगळ्या गावात शोधाशोध करणे.
– रीते दिवाळी – देश तसा वेष.
– हलावी नाखवुं, – मारवुं – गाव हलवून सोडणे.
– मां घर नहीं ने सीममां खेतर नाही – गावात नाही घर रानात नाही शेत असा बेजबाबदार–पत नसलेला.
– वच्चे रहेवुं – चार लोकात राहणे, अब्रूने राहणे, लौकिक सांभाळून राहणे.
– ई (ઈ) (वि.) – साऱ्या गावचे, गावाशी संबंध असणारे.
– गरास (पु.) – (१) राजाने बक्षीस दिलेली जमीन (२) गाववसूलावर किंवा जमीनवसुलावर चालणारा निर्वाह. (३) मालमिळकत, इस्टेट.
– गराशि (-सि) यो (पु.) – इस्टेटवाला माणूस.
– ठाण (ઠાણ) – गावठाण.
– ठी (ઠી) – गावठी.
– डियण (ડિયણ) (स्त्री.) – खेड्यातली बाई.
– डियुं (वि.) – गावचे, गावासंबंधीचे (२) गांवढळ.
– डियो (पु.) – गांवढळ माणूस.
– डुं (न.) – छोटे गाव.

–(मो)तरुं (न.) – ग्रामान्तर करणे.
–लोक (पु. ब. व.) – गावसमाज.
–वखो (वखो) (पु.) – (१) गावाचा वियोग. (२) वियोगदुःख. (३) साऱ्या गावाशी झगडा
–स(-सा) रणी (स्त्री.) – गावजेवण घालणे.

गामात (ગામાત) (वि.) – साऱ्या गावचे - गावाशी संबंध असलेले.

गामी (ગામી) (पु.) – (१) गावाचा मालक (२) गावचा पाटील (३) माळी.

गामेती (ગામેતી) (पु.) – गावचा मुख्य, पाटील.

गामेरुं (ગામેરુ) (न.) – गावजेवण.

गामोटुं (ગામોટ) (वि.) – (१) गावचे. (२) गांवढळ. (३) (पु.) गावचा उपाध्याय.
–टी (पु.) – गावचा उपाध्याय - जोशी.
–टुं (न.) – गावचे उपाध्येपण.

गामोतर (ગામોતર) (पु.) – गावाच्या बाहेर राहून लुटारूपणा करणारा माणूस.

गायब (ગાયબ) (वि.) – अदृश्य.

गायबगलुं (ગાયબગલું) (न.) – ढोराच्या अंगावर बसून किडे खाणारा पक्षी.

गायम (ગાયમ) (पु.) – जहाजाच्या मागच्या बाजूचा एक खांब – दांडा.

गांयजो (ગાંયજો) (पु.) – (१) न्हावी (२) (लाक्ष.) धूर्त माणूस.

गार (ગાર) (स्त्री.) – शेणाचा किंवा मातीचा केलेला व भिजत ठेवलेला गारा.

गारत(-द) (ગારત-દ) [अ.] (वि.) – (१) पराभूत. (२) मृत्युवश.

गारदी (ગારદી) (पु.) – रखवालदार, पहारेकरी, अंगरक्षक, गार्दी.

गारियुं (ગારિયું) (न.) – (१) शेणामातीचा केलेला काला. (२) शिजविलेले अन्न झाकून ठेवण्याकरिता टोपलीसारखे मातीचे भांडे.

गारियो (ગારિયો) (पु.) – चिखल वाहणारा मजूर.

गारो (ગારો) (पु.) – (१) पाहा 'गार' (२) बांधकामात वापरण्यासाठी तयार केलेला चिखल - मळलेला चुना.

गालउपर गाल चढवा – गाल लठ्ठ होणे.

गालपचोरि(-ळि) यां (ગાલપચોરિ-ળિયાં) (न. ब. व.) – गालगुंड होणे, गळ्याच्या गाठी सुजणे.

गालमार (ગાલમાર) (वि.) – बढाईखोर, थापा मारणारा.

गालावेलुं (ગાલાવેલું) (वि.) – अर्धवट (माणूस.)

गालोडुं (ગાલોડું) (न.) – गालाच्या आतील भाग.

गाल्ली (ગાલ્લી) (स्त्री.) – (१) लहानशी गाडी. (२) तीस मणांचे माप.
–ल्लुं (न.) – गाडे.

गावडी (ગાવડી) (स्त्री.) – गाय.

गावदी (ગાવદી) (वि.) – (१) घाणेरडे. (२) गांवढळ, मूर्ख (३) जंगली.

गावली (ગાવલી) (स्त्री.) – दलाली, कमिशन.
–काढी जवुं – जबाबदारी ढकलून देणे.

गावुं (ગાવું) (स. क्रि.) – (१) गाणे. (२) गायन करणे. (३) प्रशंसा – स्तुती करणे (४) तीच तीच गोष्ट पुनः पुनः सांगणे.

गाया करवुं – तीच तीच गोष्ट पुनः पुनः सांगणे.

गायुं गावुं – (१) गायिल्याप्रमाणे गाणे. (२) आंधळे अनुकरण करणे, होस हो करणे.

गाशा, गाशियो (ગાશા, ગાશિયો) [अ.] (पु.) – घोड्याच्या पाठीवर टाकण्याचे जीन, गाशा.
–गुंडाळवो – गाशा गुंडाळणे, पळून जाणे.

गाळ (ગાળ) – (१) (पु.) गाळताना राहिलेला कचरा. (२) (स्त्री.) शिवी, अपशब्द.
–खावी – शिवी खाणे.
–आपवी, -चोपडवी, -चोपडावबी - देवी, -भांडवी, -बोलवी,-संभळाववी – शिव्या देणे.
–ळे चढवुं – शिव्या देत राहणे.
–ळंगाळा(-ळी),-ळागाळी (स्त्री.) – शिव्यागाळी.

गाळवुं (ગાળવું) (स. क्रि.) – (१) गाळणे. (२) आच देऊन वितळविणे. (३) शोषून घेणे, कमी करणे. (४) काढणे (दिवस, आयुष्य), पसार करणे.

गाळियुं (ગાળિયું) (न.) – (१) गुराला बांधण्याची सुरगाठ (फासा) टाकलेली दोरी. (२) कामाचा बोजा, जबाबदारी (३) गाळणे. (४) गाळताना राहिलेला कचरा.

गाळी (ગાળી) (स्त्री.) – (१) शिवी (२) खिंड.

गाळो (ગાળો) (पु.) – (१) सुरगाठ असलेली दोरी, फासा. (२) अमुक काळ (३) मोसम (उदा. 'केरी गाळो'- आंबा मोसम) (४) खंड, घराचा भाग (५) दोन स्थळांमधील किंवा काळांमधील अंतर. (६) रुंदी, पन्हा. (७) अमुक ठिकाण किंवा प्रदेश (८) दळण वैरण्याचे जात्याचे तोंड (९) बांगडीचा व्यास. (१०) शरीराचा बांधा, घण. (११) खिंड. (१२) तफावत, वटाव.

गाळा नरम थई जवा – पाचावर धारण बसणे, धैर्य खचणे.

गाळो गळी जवो – शरीर उतरणे, बारीक होणे.
–करवो – दोरीचा फास करणे.

–काढवो–जात्यात शेवटी तसेच राहिलेले दाणे दळून टाकणे.
–काढी नाखवो–भावात असणारा फरक काढून टाकणे.
–काढी लेवो–बटाव काढणे.
–थवो–पोटात मळ साठणे.
–पडवो–(मध्ये) काळाचे अंतर पडणे.
–पाडवो–(१) वेळाचे अंतर पाडणे. (२) दोरीचा फासा करणे.
–राखवो–(१) बटाव-कमतरता ठेवणे. (२) मध्ये अंतर ठेवणे.
–वाळवो–दोरीचा फासा करणे.
गांसडी (ગાંસડી) (स्त्री.)–गाठोडे, मोटळे.
–डो (पु.)–मोठे गाठोडे.
गांसडां पोटलां बांधवां–सामानसुमान गुंडाळून चालू लागणे.
गिगलाववुं (ગિગલાવવું) (स. क्रि.)–घाबरवून सोडणे.
गिदरडुं (ગિદરડું) (न.)–कोकरू.
गिद्दड (ગિદ્દડ) (वि.)–(१) सुस्त (२) (न.) कोल्हे.
गिनती (ગિનતી) (स्त्री.)–मोजणी, हजेरी घेणे
गिन्नावुं (ગિન્નાવું) (अ. क्रि.)–(१) (पतंग) एका बाजूने तिरकस उडणे. (२) रुसणे.
गिन्नी (ગિન્ની) (स्त्री.)–चक्कर खाण्याची-खायला लावण्याची क्रिया.
गिबाववुं (ગિબાવવું) (स. क्रि.)–ठोसे मारायला लावणे.
गिरजा,-घर (ગિરજા,-ઘર) (न.)–चर्च.
गिरदी (ગિરદી) (स्त्री.)–गर्दी.
गिरदेशी (ગિરદેશી) (स्त्री.)–(१) क्रांती, फेरबदल (२) धन्यता.
गिरदो (ગિરદો) (पु.)–खाली राहिलेला गाळ.
गिरफतार (ગિરફતાર) (वि.)–(१) पकडलेले (२) मग्न.
–री (स्त्री.)–(१) अटक, अडकवून ठेवणे (२) मग्नता.
गिरमिट (ગિરમીટ) (स्त्री.)–हिंदुस्थान बाहेर ब्रिटिश वसाहतीत मजुरीकरिता जाणाऱ्या मजुरांकडून करून घेण्यात येणारे करारपत्र, 'ॲग्रीमेंट' (इं.).
–टियुं (वि.)–गिरमिट–करारपत्राविषयीचे.
–टियो (पु.)–करारपत्रानें बांधलेला मजूर, गिरमिट्या.
गिरमीट (न.)–भोक पाडण्याचे सुताराचें एक हत्यार.
गिरवाववुं (ગિરવાવવું) (सं. क्रि.)–गहाण ठेवायला लावणे.
गिरवी, गीरवी (ગિરવી,ગીરવી) [फा.]–गहाण.
–दार [फा.] (वि.)–गहाण ठेवणारा-री-रे.
गिरिव्रज (ગિરિવ્રજ) (न.)–मगधदेशाचे मुख्य शहर.
गिरेबाज (ગિરેબાજ) [फा.] (न.)–एका जातीचे कबूतर.
गिरेबान (ગિરેબાન) [फा.] (पु.)–गळपट्टा
गिरो (ગિરો, गीरो ગીરો)–(१) (अ.) गहाण (२) (पु.) गहाण ठेवलेली वस्तू.
गिलतान (ગિલતાન) (पु.)–आढ्याला दिलेला त्रिशूलाकार आधार-टेपा.
गिला-ल्ला-खोर (ગિલા-લ્લા-ખોર) (वि.)–चहाडखोर, निंदा करण्याची सवय असलेला.
गिल्ली (ગિલ્લી) (स्त्री.)–(१) विटी (२) बेंड किंवा करट वगैरेमुळे येणारी सूज.
–दंडो (पु.) विटीदांडू, त्याचा खेळ.
गिल्लो (ગિલ્લો) (पु.)–आळ, आक्षेप, निंदा.
गिल्ला उडाववा,–करवा–गणवा–खोटा आळ घेणे, नालस्ती करणे, अफवा उठविणे.
गिस्त (ગિસ્ત) (वि.)–(१) निष्फळ, व्यर्थ, फुकट. (२) (स्त्री.) फौज.
गीगलावुं (ગીગલાવું) (अ. क्रि.)–घाबरणे, आकुळव्याकुळ होणे.
गीगो (ગીગો) (पु.)–बच्चा.
–गी (स्त्री.)–बच्ची.
गीच (ગીચ) (वि.)–गच्च.
–चोगीच (अ.)–दाटीवाटीने, अतिशय गच्च, गर्द.
गीध (ગીધ) (न.)–गिधाड.
गीबत (ગીબત)[अ.] (स्त्री.–(१) नालस्ती, निंदा (२) आळ, आक्षेप (३) चहाडी.
–खोर (वि.)–चहाडखोर, नालस्तीखोर.
गीबवुं (ગીબવું) (स. क्रि.)–ठोसे मारणे.
गीबोगीब (ગીબોગીબ) (अ.)–धबाधब, एकामागून एक.
गीरणी (ગીરણી) (स्त्री.)–गिरणी.
गीरद (ગીરદ) (स्त्री.)–धूळ, रजःकण.
गीरववुं (ગીરવવું) (स. क्रि.)–गहाण ठेवणे.
गीरोखत (ગીરોખત) (न.)–गहाणखत.
गीस (ગીસ) (स्त्री.)–चोरी.
–पडवी–(१) खोट येणे. (२) चोरी होणे. (३) हारणे, मागे पडणे.
–मारवी–चोरणे.
गुचपुच(-छ) (ગુચપુચ-છ) (अ.)–(१) गुपचूप. (२) गिचमिड (लिहिणे). (३) (स्त्री.) कुजबुज.
गुच्छो (ગુચ્છો) (पु.)–(१) गुच्छ. (२) झुलपी (केसांची).
गुज़र (ગુજર) [फा.] (स्त्री.)–गती, प्रवेश.
गुजरवुं (ગુજરવું) (अ. क्रि.)–(१) जाणे, पसार होणे. (२) गुदरणे, डोक्यावर येऊन पडणे. (३) (स. क्रि.) सोडून देणे, दृष्टीआड–दुर्लक्ष करणे.

गुजरी जवुं – मरणे.
गुजराती (ગુજરાતી) (वि.) – (१) गुजरातचा-ची-चे, गुजरातसंबंधीचे (२) (स्त्री.) गुजराती भाषा (३) गुजरातचा रहिवासी.
गुजरातण (ગુજરાતણ) (स्त्री.) – गुजरातची रहिवासी स्त्री.
गुजरान (ગુજરાન) [फा.] (न.) – निर्वाह, गुजारा.
गुजरी (ગુજરી) (स्त्री.) – (१) स्त्रीच्या हातातील एक दागिना. (२) शहरात किंवा कसब्यात भरणारा बाजार.
– भरावी – बाजार भरणे.
गुजारत (ગુજારત) (स्त्री.) – अर्ज दाखल करणे-गुदरणे.
गुजारवुं (ગુજારવું) (सं. क्रि.) – (१) घालविणे, व्यतीत करणे. (२) रुजू करणे, दाद मागणे. (३) दुसऱ्याच्या डोक्यावर टाकणे.
गुजारो (ગુજારો) (पु.) – निर्वाह, गुजारा.
– काढवो – भरणपोषणापुरते मिळविणे.
– चालवो – निर्वाह होणें.
गुंज (ગુંજ) (पु.) – न (न.) – गुणगुण.
गुंजवुं (ગુંજવું) (अ. क्रि.) – गुणगुणणे, गुंजारव करणे.
गुंज (ગુંજ) (न.) – गुह्य, गुप्त गोष्ट. (२) (स्त्री.) गुंज (३) गाठ.
– वट (स्त्री.) – गुजगोष्ट.
गुंजा (ગુંજા) (स्त्री.) – गुंज (लाल बी).
गुंजार (ગુંજાર) (पु.) – गुंजारव.
गुंजाश (ગુંજાશ) (स्त्री.) – ताकद, कुवत.
गुटपु(-मु)ट (ગુટપુ-મુ-ટ) (अ.) – पांघरूण व्यवस्थित लपेटून, गुडुपचिडुप.
गुटी (ગુટી) (स्त्री.) – मातीचा गोळा बांधून कलम करण्याची पद्धती.
– बांधवी – वरीलप्रमाणें कलम करणे.
गुणपाड (ગુણપાડ) (पु.) – आभार, उपकार.
गुणका (ગુણકા) (स्त्री.) – वेश्या.
गुणालुं (ગુણાળું) (वि.) – गुणवान, सद्‌गुणी.
गुणियल (ગુણીયલ) (वि.) – गुणी, सद्‌गुणी.
गुण्णुं (ગુણ્ણું) (वि.) (स.) – पापडाच्या पिठाचा गोळा.
गुंठो (ગુંઠો) (पु.) – गुंठा.
गुत्तो (ગુત્તો) (पु.) – मक्तेदारी.
गुदरवुं (ગુદરવું) (अ.क्रि) – गुदरणे.
गुनो (ગુનો) (न. हकारयुक्त) (पु.) – गुन्हा, अपराध.
गुनामां आववुं – अपराधी होणे, गुन्हा केलेला असणे.
गुंद, गुंदर (ગુંદ, ગુંદર) (पु.) – गोंद, डिंक.
गुंदर पाक (ગુંદર પાક) (पु.) – (१) डिंक मिसळून बनविलेले एक औषध. (२) एक पक्वान्न. (३) (लाक्ष.) मार.

गुंदरियुं (ગુંદરિયું), गुंदियुं (ગુંદિયું) (न.) – (१) डिंकदाणी. (२) चिकट-कटकटी माणूस.
गुंदरियुं चोंटवुं – लफडे मागे लागणे.
गुप्तगंगा (ગુપ્તગંગા) (स्त्री.) – जिचे मन कळत नाही अशी खोल बाई.
गुफा (ગુફા) (स्त्री.) – गुहा.
गुफत (-ते) गो (ગુફત-તે-ગો) [फा.] (स्त्री.) – मसलत, गुजगोष्ट.
गुफतार (ગુફતાર) [फा.] (स्त्री.) – वाणी.
गुबारो (ગુબારો) (पु.) – लहान बलून, फुगा.
गुम (ગુમ) [फा.] (वि.) – हरवलेले, गमावलेले.
– करवुं – नकळत उचलून घेऊन नाहीसे करणे, लपविणे.
– थवुं – दृष्टीआड होणे, गमावले जाणे.
– राह (वि.) – रस्ता चुकलेला-ली-ले.
– सुम (अ.) – गुपचुप.
गुमान (ગુમાન) [फा.] (न.) – अभिमान, गर्व.
– धरवुं,-राखवुं – अभिमान-अहंकार बाळगणे.
– उतरवुं - अहंकार गळणे.
– उतारवुं – अहंकार दूर करणे.
गुमानी (ગુમાની) (वि.) – अभिमानी.
गुमाववुं (ગુમાવવું) (स. क्रि.) – (१) गमावणे (२) धूळधाण करणे, उडविणे.
गुमास्तो (ગુમાસ્તો) (पु.) – कारकून.
गुमास्तागिरी (ગુમાસ્તાગિરી), गुमास्ती (ગુમાસ્તી) (स्त्री.) – कारकुनी.
गुम्मो (ગુમ્મો) (पु.) – बुक्की.
गुंफ (ગુંફ) (पु.) – (१) गोफ (२) झुबका.
गुंबज (ગુંબજ) (पु.) – घुमट.
गुरदो (ગુરદો) (पु.) – (१) लोखंडी मुद्‌गल (२) मूत्रपिंड.
गुरुकूंची (ગુરુકૂંચી) (स्त्री.) – गुरुकिल्ली.
गुरुगम (ગુરુગમ) (स्त्री.) – गुरूकडून मिळविलेले ज्ञान.
गुरुचर्या (ગુરુચર્યા) (स्त्री.) – गुरूची सेवा.
गुरुद्दास (ગુરુદાસ) (वि. पु.) – (१) भला, (२) बावळट.
गुरुमंत्र (ગુરુમંત્ર) (पु.) – (१) गुरूने दिलेला मंत्र (२) (लाक्ष.) गुप्त सल्ला-शिकवण.
– आपवो,- मूकवो – गुप्त शिकवण देणे.
गुरुमान (ગુરુમાન) (न.) – (१) वडिलांविषयी विनय, आदरभाव (२) रुसवा.
गुरुमुख (ગુરુમુખ) (वि.) – गुरूच्या तोंडून मिळालेले (२) गुरूच्या बोधाचे अनुसरण करणारा-री-रे.
गुरुरेखा (ગુરુરેખા) (स्त्री.) – महारेखा, (–) असे विरामचिह्न.
गुरुवारुं (ગુરુવારું) (वि.) – दर गुरुवारी येणारे-सुरू होणारे.

गुल (ગુલ) [फा.] (न.) – (१) फूल (२) गुलाबाचे फूल (३) (लाक्ष.) बत्तीवरचा जळलेला भाग, मोगरा.
– करवुं – विझविणे.
– थवुं – विझणे.
– खार (पु.) – आकाशी लाल रंग.
– खेरी (वि.) – आकाशी लाल रंगाचे.
– छडी (स्त्री.) – (१) एक फूलझाड (२) गुलाबाचा गोटा किंवा तुरा.
– जान (वि.) – सुंदर, मोहक.
– जार(-झा)र [फा.] (पु.) – (१) गुलाबाचा ताटवा (२) (वि.) मनोहर.
– तोरो (पु.) – गुलाबाचा तुरा, गजरा.
– दस्त [फा.] (पु.) – फुलांचा गोटा, तुरा.
– दान [फा.] (न.) – फुलदाणी.
– नार (न.) – डाळिंब.
– रान [फा.] (न.) – फुलवाडी, बगीचा.
गुलतान (ગુલતાન) [फा.] (वि.) – मग्न, तल्लीन.
गुलबान (ગુલબાન) (न.) – (१) आरडाओरड (२) थट्टामस्करीच्या गोष्टी (३) गप्पागोष्टी.
गुलबुं (ગુલબું) (न.) – गप्पासप्पा.
गुलाबजांबुं (ગુલાબજાંબુ) (न.) – गुलाबजांब (एक मिठाई).
गुलामडी (ગુલામડી) (स्त्री.) – खरेदी केलेली दासी - लौंडी.
गुलामदार (ગુલામદાર) (पु.) – गुलाम बाळगणारा धनी.
गुलांट (ગુલાંટ) (स्त्री) – कोलांटी उडी.
गुलिस्तान (ગલિસ્તાન) [फा.] (न.) – बगीचा.
गुल्फ (ગુલ્ફ) [सं.] (पु.) (स्त्री.) – गुडघा.
गुलर (ગુલર) (न.) – उंबर.
गुल्लुं (ગુલ્લું) (न.) – पापडाच्या पिठाचा गोळा.
– पाडवुं – तो गोळा बनविणे.
गुसपुस (ગુસપુસ) (स्त्री.) – कानगोष्ट, गुप्त मसलत.
गुस्ताखाना (ગુસ્તાખાના) [फा.] (वि.) – असभ्य, अपमानकारक
गुस्ताखी (ગુસ્તાખી) [फा.] (स्त्री.) – असभ्यपणा, धिटाई, बेअदबी.
गुस्ल (–सल) (ગુસ્લ-સલ) [अ.] (न.) – स्नान.
– खाना – स्नानगृह.
गुस्सो (ગુસ્સો) – राग.
– आववो – चडवो – राग येणे.
गुस्से करवुं – राग येईलसे करणे–वागणे, चिडविणे.
– थवुं, गुस्सामां आववुं, गुस्से भरावुं – रागावणे, रागे भरणे.
गूंगणुं (ગૂંગણું) (वि.) – गेंगाणे.
गूंगळावुं (ગૂંગળાવું) (अ. क्रि.) – गुदमरणे.

गूंगुं (ગૂંગું) (वि.) – (१) गेंगाणे (२) मुके (३) (न.) मेकूड.
गूंगावेडा (ગૂંગાવેડા) (पु. ब. व.) – (१) मुक्यासारखे चाळे–वर्तन, मुकेपण. (२) कोणत्याही कामात चिकटपणा करीत राहणे. (३) काही येत नसताना उगीचच एखाद्या कामात चिवडाचिवड करणे.
गूंगो (ગૂંગો) (पु.) – गेंगाण्या.
गूज (-झ) (ગૂજ-ઝ) (स्त्री.) – (१) रहस्य, गूज. (२) दोन फळया जोडण्याकरिता दोन्ही बाजूंना टोके असणारा खिळा. (३) (वि.) गुप्त.
गूंच (ગૂંચ) (स्त्री.) – (१) गुंता (२) (लाक्ष.) न उकलणारी अडचण - प्रश्न.
– आववी – गुंता पडणे.
– उकेलवी – (१) गुंता सोडविणे. (२) अडचणीवर तोडगा काढणे.
– पडवी – (१) बळ पडणे. (२) गोत्यात सापडणे. (३) अडचणीत पडणे.
– वण(-णी) (स्त्री.) – (१) गुंता (२) अडचणीची परिस्थिती.
– वणियुं (वि.) – गुंता झालेले–असलेले.
– ववुं (स.क्रि.) – गोत्यात टाकणे.
– वाडियुं (वि?) – गुंतागुंत असलेले.
– वाडो (पु.) – गुंतागुंत.
– वावुं (अ.क्रि.) – (१) दोरा किंवा धागा गुंतून जाणे. (२) (लाक्ष.) गुंतून जाणे, उकल न सापडणे. (३) गोंधळणे, घाबरणे.
गूंच(-छ)ळि (ગૂંચ-છ-ળિ) (स्त्री.) – सूत किंवा दोरा फाळक्यावर गुंडाळून केलेली गुंडी.
गूंच(-छ)ळियाळुं (ગૂંચ-છ-ળિયાળું) (वि.) – गुंडी केलेले.
गूंजियुं (ગૂંજિયું) } (न.) – खिसा.
गूंजुं (-झुं) } (ગૂંજું-ઝું)
गूडकी (ગૂડકી) (स्त्री.) – मुलाचा लेहंगा.
गूडलुं (ગૂડલું) (न.) – पहा 'गुल्लुं'
गूडवुं (ગૂડવું) (सं. क्रि.) – (१) कापणे (लाकूड). (२) खोदणे.
गूडिया (ગૂડિયા) (पु.) – गाडीच्या चाकाचा आरे असणारा मधला भाग.
गूडी (ગૂડી) (स्त्री.) – गुढी.
– पडवो (पु.) – चैत्र शु० प्रतिपदा, गुढी पाडवा.
गूडुं (ગૂડું) (वि.) – गुंड, लुच्चे,
गूडो (ગૂડો) (पु.) – मरणाचा दुखवटा. (२) पायाची नळी. (३) (लाक्ष.) हिंमत, बळ.
गूडा भांगवा – (१) (अ.क्रि.) पाय मोडणे, बळ न राहणे (२) (स.क्रि.) पाय मोडणे, शक्ती खर्ची करणे.

गूण (ગૂણ) (स्त्री.)–(१) गोणी (२) गाढवावर टाकतात ती पडशी (३) चार मणांचे माप.
–पाट (नि.)–गोणपाट.
गूणियुं (ગૂણિયું) (न.)–गोणपाटाचा थैला किंवा पोते.
–यो (पु.)–(१) तांब्याची घागर. (२) पोते. (३) गुण्या (सुताराचा वगैरे).
गूणसूं (ગૂણસું) (वि.)–लठ्ठ व ठेंगणा.
गूध (ગૂધ) (वि.)–(१) खेळकर (२) कामी (३) (स्त्री.) बेंड बरे झाल्यानंतर राहिलेला वण.
गूंतो (ગૂંતો) (पु.)–(१) गुंता (२) वांधा, शंका. (३) कलंक.
–पडवो–वांधा येणे.
–पाडवो–(१) वांधा-हरकत आणणे. (२) शंका घेणे. (३) अलग पडणे, वेगळे मत धरणे.
गूंथ (ગૂંથ) (स्त्री.)–करटाची जखम भरून आल्यानंतर तेथे गाठीसारखे राहते ते.
–ण (न.)–दोऱ्याचे विणकाम.
वुं (स. क्रि.)–दोरा एकमेकांत गुंफून विणकाम करणे.
गूंदवुं (ગૂંદવું) (स. क्रि.)–(१) पायातळी चिरडून टाकणे. (२) तिंबून मऊ करणे. (३) मारणे, ठोकणे.
गूंदा(-दी)-पाक (ગૂંદા-દી-પાક) (पु,)–(१) एक मिठाई. (२) (लाक्ष.) मार.
गूमड(-डुं) (ગૂમડ-ડું) (न.)–बेंड, करट.
गूर (ગૂર) (स्त्री.)–हाडाच्या आत असणारा मगज.
गूरजी (ગૂરજી) (पु.)–एक केसाळ ठेंगणे कुत्रे.
गूरा (ગૂરા) (पु. ब. व.)–पाय.
गूलर (ગૂલર) (न.) }
–रो (पु.) } उंबर.
–रू (न.)–पापडाच्या पिठाचा गोळा.
गूळी (ગૂળી) (स्त्री.)–(१) निळी. (२) किड्याने बनविलेले पांढरट रंगाचे किंवा रंगीबेरंगी घर.
गूवाळणुं, गूसैणुं (ગૂવાળણું, ગૂસૈણું) (न.)–मळ खरडून काढण्याचे पत्र्यासारखे साधन.
गे (ગે) (स्त्री.)–लग.
गेड (स्त्री.)–(१) घडी (२) थर (३) (लाक्ष.) एकमेकांशी बरोबर मिळणे–जुळते होणे.
–बेसवी–(१) बरोबर मेळ बसणे. (२) मेळ किंवा अनुबंध स्पष्ट होणे.
गेडां (ગેડાં) (न. ब. व.)–ताडपत्रे.
गेडी (ગેડી) (स्त्री.)–हॉकीची वाकडी काठी.
–दडो (पु.)–(हाकीची) काठी व चेंडू, हॉकीचा खेळ.
–बाज (वि.)–हॉकीच्या खेळात वाकबगार.

गेंद (ગેંદ) (स्त्री.)–चिंध्या गुंडाळून केलेला चेंडू.
गेब (ગેબ) (वि.)–(१) अदृश्य (२) (न.) अदृष्ट.
गेबी (ગેબી) (वि.)–गुप्त, अदृश्य, गूढ.
–अवाज–(१) अंतर्नाद (२) आकाशवाणी.
–गजब–दैवी आपत्ती.
–गोळो–गप्प, अफवा.
–गोळो गबडाववो–अफवा–गप्प उडवून देणे.
–मार–मुका मार.
गेमे (ગેમે) (अ.)–सर्व प्रकारे सुखी–समृद्ध.
गेंगुं (ગેંગું)–(वि.)–रडके, निष्प्राण.
गेंगाट (ગેંગાટ) (पु.)–आकांत.
गेंधट (ગેંધટ) (वि.)–तल्लीन, मस्त.
गेर (-रो (ગેર-રો) (पु.)–खाली पडलेला चुरा.
गेर [फा.]–'निषेध, अभाव किंवा अयोग्य' या अर्थी शब्दाच्या पूर्वी जोडला जाणारा शब्द.
–आबरू (स्त्री.)–अपकीर्ती, बदनामी.
–इन्साफ (पु.)–अन्याय.
–उपयोग (पु.)–दुरुपयोग.
–कायदे (वि., अ.)–कायद्याविरुद्ध, कायद्यावांचून.
–कायदेसर (अ.)–गैरकायदा.
–खुशी (स्त्री.)–नाखुषी.
–माहित,(-गार) (वि.)–अजाण, अपरिचित.
–मुनास(-सि)ब (वि.)–गैरवाजवी.
–रस्ते (अ.)–अयोग्यरीत्या, गैर.
–रीत (स्त्री.)–अयोग्य रीत.
–लाभ (पु.)–(१) नुकसान, तोटा. (२) अयोग्य लाभ.
–वल्ले (अ.)–(१) सापडणार नाही अशा जागी. (२) अयोग्य ठिकाणी.
–वल्ले जवुं,–पडवुं–(१) योग्य ठिकाणी न पोचणे. (२) हरवणे.
–वहीवट–अव्यवस्था, अंदाधुंदी.
–वाजबी (वि.)–अयोग्य.
–वाटे,–शिरस्ते (अ.)–आडमार्गाने, अनीतीच्या मार्गाने.
–शिरस्तो (पु.)–अयोग्य-खोटी रीत.
–सोई (स्त्री.)–गैरसोय.
गेरत }
गेरियत } (ગેરત, ગેરિયત) [अ.] (स्त्री.)–प्रतिष्ठेची-अब्रूची जाणीव, लाज.
गेरववुं (ગેરવવું) (स. क्रि.)–पाडणे, झटकणे.
गेरुओ(-वो) (ગેરુઓ-વો) (पु.)–भगवा रंग.

गेल (ગેલ) (न.)–(१) लाड (२) लाडाचे खेळ (३) (स्त्री.) गल्ली, वाट. (४) (अ.) मागे.
–वुं (अ. क्रि.)–लाड करून खेळणे.
गेसाळी (ગેસાળી) (स्त्री.)–धूळ.
गेसु (ગેસુ) (पु.)–(केसांची) बट, झुलप.
गोकर्णी (ગોકર્ણી) [सं.] (स्त्री.)–दूर्वा.
गोकशी (ગોકશી) (स्त्री.)–गोवध.
गोकळआठम (ગોકળઆઠમ) (स्त्री.)–गोकुळअष्टमी.
गोकळगाय (ગોકળગાય) (स्त्री.)–गोगलगाय.
गोकळी (ગોકળી) (पु.)–गायींचा गुराखी.
गोकीरो (ગોકીરો) (पु.)–आरडाओरड, गोंगाट.
गोकील (ગોકીલ) (न.)–(१) नांगर (२) शेतातली ढेकळे फोडण्याचे मुसळ.
गोकुळ (ગોકુળ) (न.)–(१) गायींचा कळप (२) गोकुळ गाव.
–चंद्र, -नाथ (पु.)–श्रीकृष्ण.
–पुरी (स्त्री.)–(१) गोकुळ गाव (२) सर्वस्वी सुखी आणि आनंदी कुटुंब किंवा समाज. (३) अतिशय आनंद.
गोकळियो रोग (ગોકળિયો રોગ) (पु.)–विरहामुळे होणारा रोग.
गोख (ગોખ) (पु.)–(१) गवाक्ष, झरोका. (२) कोनाडा.
गोखण (ગોખણુ) (न.)–घोकणे.
–पट्टी (स्त्री.)–घोकंपट्टी.
–वुं (स. क्रि.)–घोकणे.
गोखी काढवुं, -नाखवुं, -पाडवुं, -मारवुं–तोंडपाठ करणे.
गोखी राखवुं–(१) पाठ करून ठेवणे. (२) पक्के लक्षांत ठेवणे.
गोखलो (ગોખલો) (पु.)–झरोका.
–लियुं (न.)–मधपोळ्यातील एक घर.
गोखाटवुं (ગોખાટવું) (स. क्रि.)–घोकंपट्टी करणे.
गोखो (ગોખો) (पु.)–पक्ष्याचे घरटे.
गोगडुं (ગોગડું) (वि.)–तोतरे.
गोगुं (ગોગું) (वि.)–(१) अंगात पाणी नसलेले. (२) अंगात काही कुशलता नसलेले.
गोचर (ગોચર) (वि.)–(१) इंद्रियाला समजण्याजोगे (२) (न.) कुरण.
–ता, –री (स्त्री.)–भिक्षा.
गोचलुं (ગોચલું) (न.)–मंडलाकार पंक्ती, टोळके.
गोचलां गणवां–(१) टिवल्याबावल्या करणे. (२) थबकणे. (३) गोंधळात पडणे.
गोजुं (ગોજું) (वि.)–गलिच्छ.
गोझार (ગોઝાર) (स्त्री.)–दिवाणखान्याच्या बाजूची खोली.
गोझारुं (ગોઝારું) (वि.)–गोहत्या करणारा, पापी. (२) गोहत्या झालेले, अपवित्र.
–रो (पु.)–गायीला मारणारा कसाई.
गोट (ગોટ) (पु.)–(१) घोट (२) लोट (धुराचा) (३) बायका किंवा मुले यांच्या मनगटात घालण्याचा एक सोन्याचा दागिना. (४) दुसऱ्या रंगाच्या कापडाला दुडपून लावलेली किनार.
गोटली (ગોટલી) (स्त्री.)–(१) गुठळी (२) काम चुकविणे, गुटली.
–बाज (वि.)–कामचुकार.
–मारवी–गुटली मारणे, कामचुकारपणा करणे.
गोटलो (ગોટલો) (पु.)–(१) फळाच्या आतील कठीण बीज, गुठली (२) कठीण मांसपिंड.
–घालवो, –चडवो, –बाझवो–(१) स्नायु गुठळीसारखा कडक होणे. (२) त्यामुळे वेदना मारणे.
गोटावुं (ગોટાવું) (अ. क्रि.)–गोल गोल वलये निर्माण होणे. (२) धूर होणे. (३) घोटाळ्यात पडणे.
–ळो (पु.)–(१) घोटाळा (२) अव्यवस्था (३) (हिशेबाच्या किंवा पैशाच्या बाबतीत) गडबड, घालमेल किंवा अफरातफर.
–वळवो–घोटाळा होणे.
–वाळवो–घोटाळा करणे.
गोटियुं (ગોટિયું) (न.)–(१) पगडीच्या आतील भराव, बुतान. (२) कोलीत.
गोटी (ગોટી) (स्त्री)–(१) गोळी (२) लहानशी गाठ. (३) जर जळल्यानंतर राहिलेली धातूची गोळी.
गोटी(-ठी)मडुं, गोटीलुं (ગોટી-ઠી-મડું, ગોટીલું) (न.)–कोलांट.
गोटो (ગોટો) (पु.)–(१) गोळा, पिंड. (२) फुलांचा तुरा, कलगी. (३) धुराचा किंवा धुळीचा लोट. (४) (लाक्ष.) घोटाळा.
–घालवो–(१) घोटाळा करणे. (२) निखारा ठेवणे, धुमसेल असे करणे (३) द्वेषभाव निर्माण करणे, खीळ घालणे.
–वळवो, –वाळवो–पाहा 'गोटाळो वळवो, –वाळवो'
–पोटो (पु.)–(कणकीचा वगैरे) गोळा.
गोठ (ગોઠ) (स्त्री.)–(१) गुजगोष्ट (२) मेजवानी (३) थट्टा, मस्करी. (४) मैत्री, गट्टी.
गोठ, -डुं (न.)–खेडेगाव.
गोठडी (ગોઠડી) (स्त्री.)–मनच्या गोष्टी, हितगूज.
गोठण (ગોઠણ) (पु.)–(१) ढोपर, गुडघा. (२) (स्त्री.) मैत्रीण.
गोठणी (ગોઠણી) (स्त्री.)–(१) चुंबळींसारखी विणून बनविलेली उतरंडीच्या खालची बैठक. (२) रचना (३) व्यवस्था, सोय करून देणे.

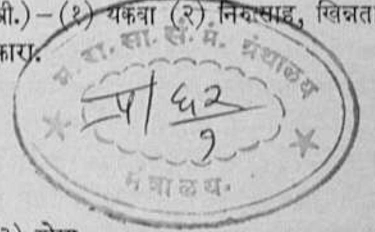
गोठववुं (ગોઠવવું) (स.क्रि.) – (१) व्यवस्थित बसविणे - ठेवणे, जमविणे. (२) नोकरीत किंवा कामधंद्यात ठेवणे - ठेवायला लावणे.
गोठवुं (ગોઠવું) (अ.क्रि.) – जमणे, चपखल बसणे.
गोठियो (ગોઠિયો) (पु.) – जीवश्च कंठश्च मित्र.
गोठियण (ગોઠિયણ) (स्त्री.) – जीवाभावाची मैत्रीण.
गोठी (ગોઠી) (पु.) – जैन मंदिराचा पुजारी.
गोठो (ગોઠો) (पु.) – (१) गोठा (२) घरटे (३) स्वस्थता.
गोड (ગોડ) (न.) – शरिरावर उठणारी गाठ.
– घालवुं – गाठ होणे.
गोड (स्त्री.) – खोदण्याची क्रिया.
– वुं (स. क्रि.) – खोदणे.
गोडाकी (ગોડાકી) (स्त्री.) – लुच्चेगिरी, फसवेगिरी.
गोडियो (ગોડિયો) (पु.) – जादूगार.
गोडे (ગોડે) (अ.) – (१) – प्रमाणे, – सारखे. (२) (न.) – च्या बरोबर च्या सांगाती.
गोत (ગોત) (स्त्री.) – (१) शोध. (२) (न.) गोत्र, कुळ.
गोतडी (ગોતડી) (स्त्री.) – गळा.
गोतर (ગોતર) (न.) – कुळ.
गोतरज (ગોતરંજ)
गोमज (ગોભજ) } (पु.,स्त्री.) – (१) कुळदेवता.
– बेसाडवी(-वा), – मांडवी,–वा – कुळदेवतेची (लग्नप्रसंगी) स्थापना करणे.
गोतरडुं (ગોતરડું) (न.) – कुळदेवतेच्या पूजेकरिता आणलेली माती किंवा वस्तू, किंवा ती आणण्याचा समारंभ - विधि.
गोतरी (ગોતરી)
गोत्री (ગોત્રી) } (वि.) – एकाच गोत्राचा-ची-चे.
गोतर (ગોતર) (न.) – कडधान्याच्या शेंगांची फोलपटे व पानांचा भुसा (ढोरांचे खाद्य).
गोतवुं (ગોતવું) (स. क्रि.) – शोधणे.
– वण (स्त्री.) – शोध.
गोतागोत (ગોતાગોત) (स्त्री.) – शोधाशोध.
गोतीत (ગોતીત) [सं.] (वि.) – अगोचर, इंद्रियातीत.
गोतुं (ગોતું) (न.) – ढोरासाठी शिजविलेले खाद्य.
गोत्रज घडो (ગોત્રજ ઘડો) (पु.) – कुळदेवतेची ज्यात स्थापना करायची तो घडा.
गोत्र समास (ગોત્ર સમાસ) (पु.) – निरनिराळ्या गोत्रांनी एकमेकांत मिसळणे.
– स्खलन (न.) – चुकीने (विसरून) दुसऱ्याचे नाव तोंडातून येणे.
गोथ (ગોથ) (स्त्री.) – (१)गोता(पतंगाचा) (२)(लाक्ष.)भूलथाप.
– खावी – गोता खाणे.
– खवडाववी, – मारवी – गोता खायला लावणे.
– मारीने सूई जवुं – पालथे होऊन पडून राहणे.
गोथणो (ગોથણો) (पु) – शिवाळ बांधण्याची खुंटी
गोथावुं (ગોથાવું) (अ. क्रि.) – गोते खाणे, गोते खात रखडणे.
गोथुं (ગોથું) (न.) – (१) शरिराची पालथी स्थिती (२) कोलांटी (३) डोके खुपसणे.
– खावुं – (१) फसणे. (२) गडगडणे. (३) कोलांटी खाणे.
– मारवुं – (शिंगे असलेल्या प्राण्याने) डोके खाली करून मारणे.
गोथां (ગોથાં) (न. ब. व.) – (१) निष्फळ धडपड, गोते, (२) भूलथापा.
– खावां – निष्फळ धडपड करणे.
गोद (ગોદ) (स्त्री.) – (१) मांडी (२) टोंचणी (३) दखल, हस्तक्षेप, अंतराय, विघ्न.
– घालवी – दखल करणे, विघ्न आणणे.
– मां घालवुं, - मां लेवुं – (१) मांडीवर बसविणे, - झोपविणे. (३) जोपासनेखाली घेणे.
गोदड (ગોદડ) (वि.) – खडबडीत.
गोदडियुं (ગોદડિયું) (वि.) – (१) जाडेभरडे (२) जवळ फक्त गोधडी बाळगणारा (बुवा) (३) (न.) गोबर.
गोदवणी (ગોદવણી) (स्त्री.) – मध्येच हात घालणे, दखल करणे, सतावणी.
गोदवुं (ગોદવું) (स. क्रि.) – खोदणे.
गोदाटवुं (ગોદાટવું) (स. क्रि.) – (१) गुद्दे मारणे (२) (लाक्ष.) टोकणे, वरचेवर जाणीव देणे.
गोदान (ગોદાન) (न.) – (१) गायीचे दान (२) जावळ राखण्याचा विधी.
गोदाववुं (ગોદાવવું) (स. क्रि.) – (१) गोंदवून घेणे. (२) गुद्दा मारणे. (३) वरचेवर टोकून जागृत करणे.
गोदो (ગોદો) (पु.) – (१) टोचेल किंवा खुपेल अशा रीतीने बाहेर आलेले टोक. (२) बुक्का, ठोसा. (३) (लाक्ष.) खोट, नुकसान.
गोधण (ગોધણ) (न.) - गायींचा कळप.
गोधलियुं
गोधुं } (ગોધલિયું, ગોધું) (न.) – वासरू.
गोधुलगन (ગોધુલગન) (न.) – गोरज मुहूर्तावरचे लग्न.
गोधूलि(-ळि-क) (ગોધુલિ-ળિ-ક) (वि.) – गोरज मुहूर्ताचे.
गोधूळियुं (ગોધૂળિયું) (न.) – पाहा 'गोधुलगन'.
गोधो (ગોધો) (पु.) – खच्ची न केलेला गोऱ्हा - पाडा, वळू.

गोंदरुं (गोंदरुं-रो) (न.) } – गांवदर.
–रो (पु.)
गोंद्ळी (गोंदळी) (स्त्री.) – गोल-जाड लाकूड, सर
गोंदो (गोंदो) (पु.) – स्वैपाकात केलेल्या सगळ्या अन्नांची एकत्र खिचडी.
गोंधवुं (गोंधवुं) (स. क्रि.) – बंद जागेत कोंडणे, कैद करणे.
गोंधळ (गोंधळ) (पु.) – (१) भेसळ, खिचडी (२) गडबड, गोंधळ.
गोंधियारुं (गोंधियारुं) (वि.) – (१) कोंडून मरेल अशी हवा-उजेडाशिवायची कोठडी. (२) (न.) हवा-उजेड नसलेले लहान घर.
गोपववुं, गोपवुं (गोपववुं, गोपवुं) (स. क्रि.) – लपविणे, छपविणे.
(गांठनुं) गोपीचंदन करवुं – (जवळचे) पैसे नासून टाकणे, नुकसान आपणच ओढवून घेणे.
गोफणियुं (गोफणियुं) (न.) – (१) गोफणीच्या उपयोगाचे, कठीण. (२) थोड्या तुपाचे कठीण (लाडू).
–यो (पु.) – गोफणीचा दगड.
गोफणडो (गोफणडो) (पु.), गोफणी (स्त्री.) – अंबाड्यावर लटकावण्याचा स्त्रियांचा एक दागिना.
गोबर (गोबर) (न.) – (१) (गायीचे) शेण (२) गोवरीचा चुरा.
गोबरु (गोबरु) – गोवर
गोबरुं – (१) (वि.) घाणेरडे (२) (न.) शेण.
गोबरो (गोबरो) (पु.) – जूं बांधण्याची नांगराची दांडी.
गोबावुं (गोबावुं) (अ. क्रि.) – (एखादी धातूची वस्तु आपटल्याने तिला) पोचा येणे.
गोबो (गोबो) (पु.) – पोचा.
–उचाडवो – पोचा काढणे.
–पडवो – पोचा येणे.
गोम (गोम) (स्त्री.) – (१) खोड (विशेषतः घोड्याची) (२) होना करणे.
गोमटो (गोमटो) (पु.) – विणकामात जोग पाडण्याकरितां केलेलीं पावड्यांची रचना.
गोयणी (गोयणी) } (स्त्री.) – (१) उपाध्यायाची पत्नी.
गोरणी (गोरणी) } (२) सुवासिनी.
–करवी – जमाडवी – सुवासिनीला जेवायला बोलावणे.
–मानवी – सुवासिनीला जेवण घालण्याचा नवस करणे.
–वाळवी – भटजीच्या-उपाध्यायाच्या-बायकोला जेवू घालणे.
गोयरो (गोयरो) (स्त्री.) – गौरीपूजेचे व्रत.

गोर (गोर) [फा.] (पु.) – विचार, मनन.
गोर (पु.) – (१) शेणकुटांचा-गोवऱ्यांचा चुरा, (२) जनावरांचा कळप.
गोर (पु.) – (१) उपाध्याय, पुरोहित. (२) पंडा.
–पदुं (न.) – उपाध्येपणा, भिक्षुकी.
गोरख (गोरख) (वि.) – (१) संयमी (२) (पु.) शैव साधूंचा एक पंथ.
जागे जागे गोरख जागे – पुढचे पुढे पाहू, 'होऊन जाईल' अशा भावार्थाने.
गोरट-टियुं-टुं (गोरट) (वि.) – गोरटे.
गोरतो (गोरतो) (पु.) – सुवासिनीला जेवायला घालण्याचे व्रत.
गोरमा (गोरमा) (स्त्री.) – (१) गौरी (२) कुमारिकांचे गौरी-पूजेचे व्रत, हरतालिका.
गोरल (गोरल) (वि.) – प्रिय.
गोरव (गोरव) (पु.) – वर आणि वऱ्हाडी यांचे मानपानाचे जेवण.
–देवा-नोतरवा – वर-वऱ्हाडींना मानपानाचे जेवण देणे.
गोरस (गोरस) [सं.] (न.) – (१) दूध, दही इ. दुभते. (२) दुभत्याचे भांडे.
–सी (स्त्री.) } – दही, दूध ठेवण्याचे मातीचे भांडे.
–सुं (न.)
गोरंभ(-भा)वुं (गोरंभ-भा-वुं) (अ. क्रि.) – (१) काळ्या ढगांनी आकाश) भरून येणे. (२) धुराने भरणे. (३) न सुचल्याने गोंधळून जाणे.
गोरंभो (गोरंभो) (पु.) – (१) आकाशाचे भरून येणे (२) मनाचा गोंधळ. (३) वेढा.
–घालवो – ढग भरून येणे (२) चेहेरा चढणे (३) अडचणीत टाकणे.
गोराट(-टुं) (गोराट-टुं) (वि.) – ढिसाळ, रेताळ, पिवळट रंगाची माती किंवा जमीन.
गोराणी (गोराणी) (स्त्री.) – (१) पुरोहिताची बायको; (२) गुरुपत्नी किंवा स्त्री-गुरु.
गोरांदे, गोरी (गोरांदे, गोरी) (स्त्री.) – गोऱ्या शरीराची.
गोरियो (गोरियो) (पु.) – गोऱ्हा.
गोरुं (गोरुं) (वि.) – गोरे.
गोराश (गोराश) (स्त्री.) – गोरेपणा.
गोरगफ, – गफाफ (गोरगफ) – गोरेपान.
गोलक (गोलक) [सं.] (पु.) – (१) गोळा (२) विधवेला व्यभिचाराने झालेला मुलगा. (३) पैसे-गल्ला टाकण्याची पेटी.
गोलमाल (गोलमाल) (पु.) – गडबड घोटाळा, अव्यवस्था.

गोलवुं (ગોલવું) (स. क्रि.) – पायांनी तुडविणे.
गोलापो (ગોલાપો) (पु.) – गुलामी.
गोलाबारूद (ગોલાબારૂદ) (पु.) – दारुगोळा.
गोलो (ગોલો) (पु.) – (१) या नावाच्या जातीचा पुरुष (२) जनानखान्याचा नोकर.
गोल्लैयो (ગોલ્લૈયો) (पु.) – न बोलावता जेवीत फिरणारा मनुष्य.
गोल्लो (ગોલ્લો) (पु.) – गोन्हा.
गोवर (ગોવર) (पु.) – शेणकुटांचा चुरा.
गोवरुं (ગોવરું) (न.) – गोवर.
– आववुं – गोवर येणे.
गोववुं (ગોવવું) (स. क्रि.) – गोवणे, गुंतविणे.
गोवानुं गडगडियुं – (लाक्ष.) नारळ.
गोवागण, गोवागरण (ગોવાગણ, ગોવાગરણ) (स्त्री.) – गोव्याकडील स्त्री, गोवेकरीण.
गोवागरुं (ગોવાગરુ) (वि.) – गोव्याकडील, गोव्याचे.
गोवारुं (ગોવારું) (न.) – गायींचा - ढोरांचा कळप.
गोवाल(-ळ)णी (ગોવાલ-ળ-ણી) (स्त्री.) – गवळण.
गोवावुं (ગોવાવું) (अ. क्रि.) – गोवले - गुंतले जाणे.
गोवाळ, – ळियो, – ळो (ગોવાળ) (पु.) – गुराखी, गोपाळ.
गोवाळी, – ळुं (ગોવાળી) (स्त्री.) (न.) – गुराख्याचा धंदा.
गोवांदरुं (ગોવાંદરું) (न.) – गांवदर.
गोशा (ગોશા) [फा.] (पु.) – कोपरा, एकांतस्थान.
– नशीनी, – शेगीरी (स्त्री.) – एकांतवास, एकटे राहणे.
गोशीतला (ગોશીતલા) (स्त्री.) – देवी, फोड्या.
गोष्ठि(-ष्ठी) (ગોષ્ઠિ-ષ્ઠી) (स्त्री.) – (१) वार्तालाप, गप्पागोष्टी, (२) मसलत, गुप्त चर्चा.
गोसांई (ગોસાંઈ) (पु.) – (१) एक साधू - वैराग्याचा प्रकार.
गोह, - र (ગોહ) [सं.] (पु.) – गुहा.
गोहत्यारुं (ગોહત્યારું) वि.) – गोहत्या करणारे.
गोहावुं (ગોહાવું) (अ. क्रि.) अंधारात चाचपडत भटकणे.
गोळ (ગોળ) – (१) (वि.) वर्तुळाकार, गोल (२) (पु.) गोल आकार (३) साव्यालोव्यांची जमात.
– तोडवो – बेटीव्यवहाराच्या ठरीव नात्यागोत्यातून बाहेर पडणे.
– बांधवो – बेटीव्यवहाराकरिता ठरीव नातलगांची किंवा गावांची जमात बांधणे.
– भमरडा जेवुं – भोपळ्या एवढे शून्य.
– गोळ (वि.) – संदिग्ध.
– मटोल (वि.) – (१) बरोबर गोल (२) (लाक्ष.) धष्टपुष्ट.
गोळ (ગોળ) (पु.) – गूळ.
– खावो, – खाई लेवो – स्वार्थ साधणे.
– नुं गाडुं(गाल्लुं)-नुं माटलुं – अति आवडती वस्तू.
– ने पाणीए नाहवुं, – नाही नाखवुं – (१) आशा सोडून देणे. (२) भुलणे.
गोळे वींटाळेली वात – वरून गोड वाटेल अशी - आवडण्याजोगी गोष्ट.
गोळकेरी (ગોળકેરી) (स्त्री.) – गूळ आंबा.
गोळ गोळ (ગોળ ગોળ) (वि.) – (१) चांगलेच मुरलेले - नरम झालेले (२) (लाक्ष.) ज्याचे मन पूर्णपणे विरघळले आहे - अनुकूल झाले आहे असा.
गोळचुं (ગોળચું) (न.) – गुळचट लोणचे.
गोळपापडी (ગોળપાપડી) (स्त्री.) – एक गोड खाद्य पदार्थ.
– आपवी – ठोकणे, मार देणे.
गोळमेजी (ગોળમેજી) (वि., स्त्री.) – गोल मेजाभोवती बसून भरलेली (परिषद).
गोळवो (ગોળવો) (पु.) – गोफणीने मारण्याचा दगड.
गोळियो (ગોળિયો) (पु.) – गूळ भरून ठेवण्याचे मोठे मडके - माठ.
गोळी (ગોળી) (स्त्री.) – (१) पाणी भरून ठेवण्याचा माठ. (२) बंदुकीची गोळी, चघळण्याची गोळी (३) दही लावण्याचे गोलाकार भांडे (४) नुकसान.
– आववी,-बेसवी,-वागवी – खोट–नुकसान येणे.
गोळो (ગોળો) (पु.) – (१) गोळा (२) गोफणीने मारावयाचा गोळा. (३) तोफेचा गोळा. (४) पाणी भरून ठेवण्याचा मोठा माठ. (५) पोटात वायूने उठणारा गोळा. (६) अफवा (७) 'बल्ब', विजेचा दिवा.
– चडवो – पोटात वायू धरणे.
– गबडाववो – (१) अफवा उठविणे, गप्प मारणे (२) विघ्न आणणे.
– ने गोफण साथे जवां – विघ्न दूर होणे.
– पिं(-पीं)डाळो (पु.) – घोटाळा.
गोळपिंडाळो वाळवो – गोल गोल - संदिग्ध - मुद्दा सोडून बोलणे.
गौचर (ગૌચર) (न.) – कुरण.
गौचारण (ગૌચારણ) (वि., पु.) – गुराखी.
गौमुखियुं (ગૌમુખિયું) (वि.) – दीन - केविलवाण्या मुद्रेचे.
गौमुखो वाघ – दिसायला गरीब पण आतून क्रूर असा.
गौडी (ગૌડી) (स्त्री.) – (१) गौड प्रांताची स्त्री. (२) एक बोली (३) गुळापासून बनविलेली दारू.
गौत्रा(-तरा)ट (ગૌત્રા-તરા-ટ) (न.) – तीन रात्र पाळण्याचे गोपूजनाचे स्त्रियांचे एक व्रत (भाद्रपद शुद्ध पक्षात).
ग्रथल (ગ્રથલ) (वि.) – चकित.

ग्रथवुं (ગ્રથવું) (स. क्रि.) – (१) गाठणे, विणणे. (२) रचणे, लिहिणे.
ग्रसवुं (ગ્રસવું) (स. क्रि.) – (१) पकडणे, (२) घास करणे, गिळणे.
ग्रस्तास्त (ગ્રસ્તાસ્ત) (पु.) – ग्रहण सुटण्यापूर्वी सूर्य किंवा चंद्र मावळणे.
ग्रस्तोदय (ગ્રસ્તોદય) (पु.) – ग्रहण असतानाच सूर्याचे किंवा चंद्राचे उगवणे.
ग्रह (ગ્રહ) कठण थवा – भाग्य प्रतिकूल होणे.
– कठण होवा – भाग्य प्रतिकूल असणे.
– गाम जवा, – घरेणे मूकवा – (१) ग्रह अनुकूल नसणे. (२) अकल किंवा शुद्धी नसणे.
– पाधरा होवा – नशीब अनुकूल होणे.
– मळता आववा, – होवा – वर - वधूंचे ग्रह जमणे.
– वांका होवा – नशीब वाकडे असणे.
– सीधा होवा – नशीब अनुकूल असणे.
ग्रहण काढवुं – ग्रहण लागल्यानंतरचा विटाळ काढून टाकण्यासाठी घरातून शिळेपाके अन्न काढून टाकणे तसेच स्वैपाकघर-भांडीकुंडी धुऊन घेणे.
– वखते साप काढवो – शेवटच्या घडीला भानगड उभी करणे, अवेळी काम काढणे.
– वखते साप नीकळवो – अडचणीत अडचण निर्माण होणे, अवेळी काम निघणे.
ग्लानि (ગ્લાનિ) (स्त्री.) – (१) थकवा (२) निरुत्साह, खिन्नता. (३) घृणा, तिटकारा.

घ (ઘ)

घघ्घो (ઘઘ્ઘો) (पु.) – (१) घकार (२) अडाणी किंवा मूर्ख मनुष्य.
घउं (ઘઉં) (पु. ब. व.) – गहू.
– लुं (वि.) – गव्हाच्या रंगाचे.
– लो (पु.) – (१) एक प्रकारचा सुगंधी पदार्थ (२) एक प्रकारचे गवत.
– वर्णुं (वि.) – गव्हाच्या वर्णाचे.
घखवुं (ઘખવું) (सं. क्रि.) – रागावणे, रागे भरणे.
घघरणुं (ઘઘરણું) (न.) – पाटाचे लग्न.
– णवुं (अ. क्रि.) – (१) पाटाचे लग्न करणे (२) (गळ्यातून) घरघर आवाज होणे.
घंघोलियुं (ઘંઘોલિયું) (न.) – (१) खुराड्यासारखे घर. (२) घुंगट (३) (लाक्ष.) धूळधाण.
घच,-क (ઘચ,-ક) (अं.) – गचकन.
– दईने, – देताकने – गचकन, झटपट.
घच(र)डवुं (ઘચ-ર-ડવું) (स. क्रि.) – चिरडणे, चुरेचूर करणे
घचडाघचड(-डी) (ઘચડાઘચડ-ડી) (स्त्री.) – (१) चेंगराचेंगरी (२) जोराने वरखाली हलविण्याची क्रिया.
घचूम (ઘચૂમ) (पु.) – कळप, झुंड.
– लो (पु.) – (१) कळप, झुंड (२) गोंधळ, अव्यवस्था.
घट (ઘટ) (स्त्री.) – (१) नुकसान, खोट (२) कमतरता.
– आववी, – जवी, – पडवी – घट येणे, नुकसान होणे.
घट [सं] (पु.) – (१) घडा (२) शरीर (३) हृदय, मन.
– पाट (पु.) – दृढ आसन.
– मान (वि.) – (१) बनत असलेले (२) संभवित, घडण्याजोगे (३) योग्य.
– माळ (स्त्री.) – (१) रहाटगाडग्यांत बसविलेली मडक्यांची माळ (२) क्रम, प्रणाली.
– स्फोट (पु.) – (१) मेल्यानंतर मडके फोडतात ते (लाक्ष.) कायमचा संबंध तोडून टाकणे (३) तोड, निकाल. (४) गुप्त गोष्टीचे रहस्य बाहेर पडणे.
– टोप (पु.) – (१) चारी बाजू झाकल्या जातील असा (झाडांचा, ढगांचा इ.) समूह (२) तसे अच्छादन – झांकण (३) अवडंबर, भपका.
घटकाववुं (ઘટકાવવું) (स. क्रि.) – गटक गटक करून पिणे.
घटकी (ઘટકી) (स्त्री.) – घुटका.
घटको (ઘટકો) (पु.) – सणक, वेदना.
घटका नाखवा,-भरवा – सणका येणे.
घटतुं (ઘટતું) (वि.) – (१) योग्य, वाजवी. (२) कमी पडणारे.
घटवुं (ઘટવું) (अ. क्रि.) – (१) योग्य असणे, साजणे. (२) बरोबर बसणे, लागू होणे - पडणे. (३) कमी होणे. (४) (कपडा) आटणे.
घटा (ઘટા) (स्त्री.) – जमाव, झुंड, समूह (झाड, ढग इ. चा)
– दार (वि.) – (झाडांची) राई असलेले, (ढगांचा) जमाव असलेले.
घटाडवुं (ઘટાડવું) (स. क्रि.) – कमी करणे.
घटाडो (ઘટાડો) (पु.) – घट, खोट, कमतरता.
घटारत (ઘટારત) (वि.) – योग्य.
घटाववुं (ઘટાવવું) (स. क्रि.) – लागू करणे, बरोबर बसविणे (अर्थ इ.)

घटित (ઘટિત) [सं.] (वि.)–उचित, योग्य.
घडतर (ઘડતર) (न.)–(१) घडण (२) घडविण्याचा मेहनताना (३) शिकून तयार होणे, शिक्षण, तालीम. (४) (वि.) घडवून (ठोकून वगैरे) होणारे.
घडपण (ઘડપણ) (न.)–वार्धक्य.
घडभांग(-ज) (ઘડભાંગ-જ) (स्त्री.)–(१) रचणे व मोडणे, तोड-जोड, (२) (लाक्ष.) विचारांची दोलावस्था-अस्थिरता.
घडमथल (ઘડમથલ) (स्त्री.)–अतिशय खटपट.
घडमांची (ઘડમાંચી) (स्त्री.)–पाण्याचा हंडा ठेवण्याचा माच-घोडी.
घडवी (ઘડવી) (स्त्री.)–लहान टाके.
घडवुं (ઘડવું) (न.)–गूळ भरून ठेवण्याचे घड्यासारखे भांडे.
घडवुं (स. क्रि)–(१) घडविणे, घाट-आकार देणे (२) बनविणे, रचणे, लिहिणे. (३) व्यवस्थित रचणे किंवा बसविणे (४) ठोकणे (धातु) (५) मसुदा तयार करणे. (६) (लाक्ष.) शिकवून-कमावून तयार करणे. (७) मारणे.
घडाईने ठेकाणे आववुं–ठेचा खाऊन–अनुभवाने शहाणे होणे.
घडी नाखवुं–खूप मारणे.
–काढवुं–बनवून किंवा व्यवस्थित रचून किंवा लिहून तयार करणे.
घडवो (ઘડવો) (पु.)–गडवा.
घडाबूड (ઘડાબૂડ) (वि.)–घागर बुडेल इतकेच खोल (पाणी).
घडायेलुं (ઘડાયેલું) (वि.)–अनुभवाने पोक्त झालेले.
घडियाळ (ઘડિયાળ) (स्त्री. न.)–(१) घड्याळ (२) तास (वाजविण्याचा), झांगट.
–ळी (पु.)–घड्याळे विकणारा व दुरुस्त करणारा.
घडियो (ઘડિયો) (पु.)–पाढा.
घडी (ઘડી) (स्त्री.)–(१) घटका (२) (लाक्ष.) क्षण (३) संधी, प्रसंग.
–मांडवी–घटका मोजू लागणे.
–ओ गणवी (१) (-ची)–तयारी असणे (२) मरण ओढवणे, मरणाची तयारी असणे.
–ए घूंट भरावी–(१) विलंब दुःसह होणे (२) मरण येऊन ठेपणे.
–ना छठ्ठा भागमां–पाहता पाहता, क्षणातच.
–घडी ना रंग-क्षणाक्षणाला बदलणारे विचार किंवा परिस्थिती.
घडियुं लगन (ઘડિયું લગન) (न.)–मुहूर्ताशिवाय वाटेल तेव्हा होणारे लग्न, साखरपुडा व लग्न हे दोन विधी एकदमच होतात असे लग्न.
घडीवडी (ઘડીઘડી) (अ.)–वरचेवर.
घडीताळ,–साध (ઘડીતાળ, ઘડીસાધ) (अ.)–मरणाच्या दारी.
घडीभर (ઘડીભર) (अ.)–थोडा वेळ.
घडुडाट (ઘડુડાટ)–घडघड आवाज.
घडुं (ઘડું) (न.)–धान्य किंवा पाणी भरण्याचा मोठा रांजण.
घडो (ઘડો) (पु.)–घडा, घागर.
घडाना कळशिया(घाणिया)करवा–नुकसानीचा धंदा करणे, शंभर सव्वे ऐंशी करणे, उगीच खटाटोप करून नुकसान सोसणे.
घडो गागर थवी–बरावाईट निकाल लागणे, व्हायचा तो परिणाम होणे.
–घाट करवो–(१) मारून टाकणे. (२) वाटोळे करणे.
–ढोळवो–(१) कसेबसे स्नान करणे, अंगावर घागर ओतून घेणे (२) (–च्या नावाने) स्नान करणे, नाते-संबंध तोडणे. (३)-ची जबाबदारी अंगावर घेणे.
–फूटवो–(१) उघड होणे, जाहीर होणे. (२) मोठे नुकसान येणे. (३) मरणे.
–भरावो–घडा भरणे (पापाचा)
–घाट (पु.)–निकाल, फैसला.
–घाट करवो–(१) (लाक्ष.) निकाल करणे, मारून टाकणे. (२) वाटोळे करणे.
–लाडवो (पु.)–प्रेत जाळल्यानंतर स्मशानात लाडवांचा घडा फोडणे (गुजरातेतील एक रूढी.)
–लाडवो आपवो–श्राद्धानंतर घड्यावर लाडू ठेवून ब्राह्मणाला दान करणे.
–लाडवो करवो–निकाल करून टाकणे, काहीतरी करून संपविणे.
–लाडवो थवो–(१) काय व्हायचा तो निकाल होणे (२) मोठे नुकसान येणे.
घढाण (ઘઢાણ) (न.)–गवती रानातले उभे गवत.
घणाघण (–णी) (ઘણાઘણ,-ણી) (स्त्री.)–फार स्नेह, गाढ संबंध.
घणुं (ઘણું) (वि.)–पुष्कळ, खूप.
–करवुं–(१) शक्य ते सर्व करणे. (२) नाना प्रकारे समजावणे. (३) काटकसर करून बचत करणे.
–करीने–प्रायः, बहुतकरून.
–कहेवुं–पुष्कळ सांगणे–समजावणे, विनविणे, ठपका देणे.
–थवुं–फार होणे, पुरते होणे.
–होवुं–आजार जास्त असणे.
घणांघणां वानां करवां–(१) अनेक उपाय करून पाहणे, खूप समजावणे.
घणां थोडां करवां–काटकसर करणे.

घणुंक (ઘણુંક) – (वि.) – घरेचसें.
घणुंखरुं (ઘણુંખરું) (अ.) – बहुधा.
घणुंय (ઘણુંય) (वि.) – पुष्कळच.
घणेरुं घणेरुं) (वि.) – पुष्कळ.
घंट (ઘંટ) (पु.) (१) – घंटा, झंगट, तास. (२) तासावर बाजविलेला टोला. (३) (लाक्ष.) पक्का, धूर्त, बस्ताद.
– फरवो,–वगाडवो – (१) (घरात) नकार घंटा वाजणे, खर्चून जाणे (२) गरीबी असणे.
– वगाडवो – जाहीर करून सांगणे.
– डी (स्त्री.) – (१) अतिशय लहान घंटी. (२) (लाक्ष.) शून्य, काही नसणे.
घंटापथ (ઘંટાપથ) (पु.) – राजमार्ग, मुख्य रस्ता.
घंटाळी (ઘંટાળી) (स्त्री.) – घुंगरांची माळ.
घंटायो (ઘંટાયો) (पु.) – पीठ साठविण्याकरितां बंदोबस्त नसलेले मोकळे जाते.
घंटी (ઘંટી) (स्त्री.) – जाते.
– टंकाववी – जाते टाकवून घेणे.
– तळे हाथ आववो – अडचणीत सांपडणे.
– नुं पड – अवघड काम, मोठा बोजा.
– ए बेसवुं – दळायला बसणे.
घणी घंटीओनो लोट खावो होवो – पुष्कळ अनुभव असणे, पुष्कळ पावसाळे पाहिलेले असणे.
घंटी टंकारो (ઘંટી ટંકારો) (पु.) – (१) सुतारपक्षी (२) जाते टाकविण्याचा आवाज.
घंटीचोर (ઘંટીચોર) (पु.) – (१) धूर्त चोर. (२) खिसेकापू.
घंटु (ઘંટુ) [सं.] (पु.) – हत्तीची घंटा.
घंटो (ઘંટો) (पु.) – (१) मोठी घाट (२) घाटीवरचा टोला.
घन (वि.) – (१) दाट (२) गर्द (३) पुष्कळ (४) (पु., स्त्री.) ढग.
– घटा (स्त्री,) – चहूबाजूंनी ढग जमून येणे.
– चक्कर (वि.) – डोके फिरलेला-ली-ले.
– माळ (स्त्री.) – ढगांचा जमाव.
– रस (पु.) – (१) पाणी (२) काढा करून काढलेले सत्त्व (३) कापूर.
– रव (पु.) – (१) ढगांचा गडगडाट (२) मोर.
– वल्लिका (स्त्री.) – वीज.
घमकवुं (ઘમકવું) (अ. क्रि.) – रुमझुम किंवा खुळखुळ्यासारखा आवाज होणे.
घमकार(-रो), घमको (ઘમકાર-રો, ઘમકો) (पुं.) – रुमझुम किंवा खुळखुळ्यासारखा आवाज.
घमकाववुं (ઘમકાવવું) (वि. क्रि.) – तसा आवाज करणे.
घमघम (ઘમઘમ) (अ.) – रुमझुम किंवा खुळखुळ
– वुं (अ. क्रि.) – रुमझुम किंवा खुळखुळ आवाज होणे.
– माट (पु.) – रुमझुम किंवा खुळखुळ आवाज.
– माववुं (स. क्रि.) – घणघण आवाज होईल असे जोराने बाजविणे.
घम(रडी)चकरडी (ઘમરડી, ચકરડી) (स्त्री. – काळ्यामाळ्या
घमर घमर फरवुं – (१) गोल गोल फिरणे. (२) फुगडी खेळणे.
घमसाण (ઘમસાણ) (न.) – (१) विध्वंस (२) भयंकर युद्ध (३) विनाश. (४) लोकांचा जमाव.
– मचवुं – (१) मोठी गर्दी उसळणे. (२) भयंकर युद्ध चालणे.
घमंड (ઘમંડ) (पु.) – (१) अहंकार, गर्व, घमेंड. (२) दांभिकपणा.
– डी – (१) (वि.) घमेंडखोर (२) (स्त्री.) गर्व, घमेंड.
घमाघम (ઘમાઘમ) (१) (अ.) – घणघण (आवाज) (२) (स्त्री.) गडबड, धांदल. धावाधाव.
घम्मरघंटी (ઘમ્મરઘંટી) (स्त्री.) – मोठे जाते.
– घागरो (पु.) – खूप मोठ्या घेराचा घागरा.
– वलोणुं (न.) – खूप मोठी रवी.
घर (ઘર) (न.) – (१) इमारत (२) कुटुंबाचे निवासस्थान (३) वस्तु ठेवण्याची पेटी, खाना, ठिकाण इ. (उदा० 'चश्मानुं घर', 'सोकटीनु घर' इ.) (४) घरप्रपंच. (५) घराणे.
– अजवाळवुं – घराण्याची-कुटुंबाची प्रतिष्ठा वाढविणे.
– उखेडी नाखवुं – घर उध्वस्त करणे, निर्वंश करणे.
– उघाडवुं – (१) कुटुंबाची इज्जत वाढविणे. (२) वंशजाला जन्म देणे.
– उघाडुं पडवुं – घराची - कुटुंबाची बेअब्रू होणे.
– उघाडुं रहेवुं – (१) वंश चालू राहणे. (२) लग्न होणे.
– उघाडुं होवुं – घर येणाऱ्याजाणाऱ्याच्या स्वागतासाठी उघडे असणे.
– उठावी लेवुं, – उपाडी लेवुं – घराची जबाबदारी उचलणे, चालविणे.
– ऊखडी जवुं – (१) घर उध्वस्त होणे, (२) निर्वंश होणे.
– ऊघडवुं – लग्न करून घर सुरू करणे, अपत्य होणे.
– ऊजळुं थवुं – घराची अब्रू वाढणे.
– ऊभुं करवुं – घर बांधणे.
– ऊभुं रहेवुं – (१) नष्टांश व्हायचा थांबणे. (२) कुटुंबाची अब्रू राहणे. (३) घरप्रपंच निभावणे. (४) घर सत्यानाशातून वाचणे.
– करवुं – (१) कायमची वस्ती करणे. (२) लग्न करणे.
– काणुं करवुं – (१) घरात फूट पाडणे. (२) घरातल्या घरात व्यभिचार करणे.

–काणुं होवुं–घरातली गुप्त गोष्ट घरातल्या माणसाकडूनच बाहेर जाणे.
–कोचवुं–(१) भिंत फोडण्याकरिता भिंतीत भोक पाडणे (२) सगोत्राशी संबंध करणे.
–घालवुं–(१) घर करणे (रोग, व्यसन इ. नी) (२) व्यभिचार करणे. (३) घर बिघडवून टाकणे.
–चलाववुं–संसार चालविणे.
–जवुं–मोठे नुकसान येणे, एक मात्र साधन गमावणे.
–पूछतुं आववुं–आपण होऊन वाट पुसत येणे.
–पूछीने आववुं–मुद्दाम नुकसान करण्यासाठी एखाद्या माणसाने घरात नातलग होऊन येणे, घरची माणसे ढिसूळ आहेत, किंवा आपल्याजोगी होणारी आहेत हे समजून (एखाद्या नोकराने किंवा वधूने) घरात येणे.
–तरतुं करवुं–घर तारणे-वाचविणे, घराची अब्रू वाढविणे.
–तूटवुं–(१) घरात बेबनाव होणे. (२) घराचे पैशाटक्क्याने किंवा माणसांच्या दृष्टीने वाटोळे होणे.
–घर धुजाववुं–सान्या घराच्या माणसावर धाक बसविणे-असणे.
–धोवुं–सारी मालमत्ता उडवून टाकणे.
–निकोलाई जवुं–घर हिशेबातून बाद होणे, व्यवहारात बाळीत पडल्यासारखे होणे.
–फाडवुं–घर फोडणे.
–फूटवुं–घरातच कोणी विश्वासघातकी निपजणे.
–फोडवुं–कुटुंबातल्या माणसांत फूट पाडणे.
–बेसवुं–घर बसणे.
–भरवुं–(दुसऱ्यांना लुटून) आपले घर भरणे.
–भागवुं–(१) पतिपत्नींत बेबनाव होणे किंवा घडवून आणणे (२) लग्न मोडणे. (३) बायको मरणे. (४) घराचा आधार असलेले मनुष्य मरणे. (५) घराचे वाईट होणे. (६) निर्वंश होणे.
–मारवुं–(१) घराचा बिघाड करणे (२) व्यभिचार करणे.
–माथे करवुं–घरभर शोधणे.
–राखवुं–(१) घर खरेदी किंवा भाड्याने घेणे. (२) स्वार्थ साधणे.
–लागवुं–(१) एकुलता एक पुत्र मरणे. (२) घराला आग लावणे (३) घराचे वाटोळे होणे.
–वसाववुं–(१) घर मिळवून सामानसुमानाने सजविणे. (२) लग्न करणे.
–विचारवुं–आपली ताकद तपासणे.
–ऊमरे, -ऊंबरे (अ)–उंबऱ्याला लागून, नजीक.
–ना भूवा ने घरना जागरिया–(१) सगळा लाभ आपसातच व्हावा असा घाट घालणे. (२) कोणी कोणाचा दोष काढू नये आणि मनाला येईल तसे वागावे असे ठरविलेले असणे.
–नुं नाक–ज्याच्यामुळे घराची अब्रु राहते-वाढते असे माणूस.
–नुं माणस–(१) विश्वासू-आपलाच माणूस, (२) पत्नी.
–नो उंदर–घरातले सर्व काही माहित असलेला माणूस.
–नो थंब–कुटुंबाचा आधार.
–नो रोटलो खावो–पदरचे मोडून खाणे.
–भलुं ने आपणे भला–(१) आपले घर बरे आपण बरे, घराच्या बाहेर न निघणे. (२) दुसऱ्याच्या पंचायतीत न पडणे.
–मां घंट करवो,-वागवो–घरात खडखडाट असणे, अतिशय गरिबी असणे.
–मां घोडा फेरववा–अविचारीपणे वागणे.
–मां बार हाथनो वांस फरे
–मां भूत भूसका मारे
–मां शंख वागे
–मां हनुमान हडीओ काढे
–मां हांल्लां कुस्ती करे
 } –घरात नकारघंटा वाजणे, अतिशय गरीब असणे.
–आंगणुं (न.) (१) घराचे आंगण. (२) अतिपरिचित नजीकचे ठिकाण.
–आंगणुं करवुं–अतिशय आतुरतेने वाट पाहणे, आत बाहेर करणे.
–कूकडी (–डियुं)–घरकोंबडा-डी-डे.
–खटलो–(१) घराचे सामानसुमान. (२) संसारव्यवहाराचे कामकाज (३) बायको मुले इ.
–खूणियुं–(वि.) (१)–घरकोंबडे (२) कोपऱ्यात कुठेतरी पडून राहिलेले, अप्रसिद्ध. (३) घरगुती.
–खूणे (अ..)–घराच्या कोपऱ्यात, खाजगीत.
–गोटी (स्त्री.)–सोवळ्याचे वस्त्र.
–घर (अ.)–घरोघर.
–घरणुं (न.)–पाटाचे लग्न.
–घरवुं (अ. क्रि. पाटाचे लग्न करणे.
–घराऊ (वि.)–आपापसातले, खाजगी.
–घालु (वि.)–(१) आपल्याच घराचे नुकसान करणारे. (२) खर्चाळ (३) दगाबाज.
–चोळुं (न.)–बायकांचे नेसण्याचे एक रेशमी वस्त्र.
–णी (स्त्री.)–गृहिणी.
–धणियाणी (स्त्री.)–घरधनीण, कारभारीण.

–धनी (पु.)–घरचा कारभारी-मालक.
–धावडुं (वि.)–(१) वाडवडिलांच्या मिळकतीवर जगणारे. (३) निरुद्योगी.
–धोणी (स्त्री.)–घरचे कपडेलत्ते धुण्याचे काम.
–फाडु (वि.)–घरफोडी करणारा.
–बार (न.)–घरदार.
–बारी (वि.)–(१) घरदार असणारा. (२) संसारी.
–बोळु (वि.)–घर बुडविणारा.
–भंग (पु) –(बायको मेल्यामुळे) घर-संसार मोडून पडणे. (२) (वि.) तशा अवस्थेत असलेला.
–भेदु (वि.)–आपल्या घराचा भेद देणारा.
–मेळे (अ)–(१) आपापसांत समजूत करून (२) मित्रत्वाच्या रीतीने.
–मोखुं (वि.)–घरकोंबडे.
–मोयुं (वि.)–घराकडे तोंड असलेले-वळलेले.
–रखु (वि.)–घराचा संभाळ ठेवील असे.
–वखरी (स्त्री.) } –घराला लागणारे सामानसुमान,
–वाखरो (पु) } 'फर्नीचर' इ.
–वखु (वि.)–घराची आसक्ति असलेले, घरकोंबडे.
–वट (स्त्री.)–(१) घरोबा (२) (वि.) घरासारखा संबंध असलेले.
–वणाउ (वि.)–घरी विणलेले.
–वलुं (वि.)–घराविषयी ममता असलेले.
–वास (पु)–घर करून राहणे, गृहस्थाश्रम.
–वाळी (स्त्री.)–घरधनीण.
–वाळो (पु.)–घरधनी.
–वेरो (पु.)–घरावर असलेला कर.
–वैदु (न.)–घरगुती औषधोपचार.
–सांतेक (न.)–गृहशांतीचा विधी.
–सूत्र (न)–घरसंसार.
घराउ (धराउ) (वि.)–घरगुती, खासगी, एकमेकातले.
घरेबारे (धरेआरे) (अ.)–(१) घरदार असल्याप्रमाणे. (२) घरात आपणच कर्तेसवर्ते असल्याप्रमाणे.
–थवुं–(१) (सुनेने किंवा मुलीने) घरसंसाराच्या बाबतीत सुखी होणे. (२) घर चालविण्यात सत्ताधारी असणे..
–होवुं–(सुनेने किंवा मुलीने) सुखी पत्नी आणि माता असणे.
घरकवुं (धरकवुं) (स. क्रि.)–गुरकावणे.
घरकियुं (धरकियुं) (न.)–गुरकावणी.
घरगतु (-थु, -थ्थु) (धरगतु) (स.)–घरगुती.
घरड (धरड) (स्त्री.)–(१) चाकोरी (२) (लाक्ष) चालू असलेली प्रणाली किंवा रूढी.
–पडवी–चाकोरी पडणे.
–मां पडवुं–(१) चाकोरीत जाणे, बिनधोकपणे चालणे. (२) रूढिग्रस्त होणे.
घरडवुं (धरडवुं) (स. क्रि.)–(९) फरपटत ओढणे. (२) जोराने खाजविणे.
घरडापो (धरडापो) (पु)–(१) म्हातारपण (२) (लाक्ष.) वृद्धासारखा शहाणपणा, ज्यादा शहाणपणा.
–मुं (वि.)–म्हातारे दिसण्याजोगे, म्हाताऱ्याजोगे.
घरडावुं (धरडावुं) (अ. क्रि)–म्हातारे होणे.
घरडियो (धरडियो) (पु.)–(१) उलथण्यासारखे लाकडी साधन. (२) गवत कापण्याचा लहान विळा. (३) धार देण्याचा दगड. (४) घरघर.
घरडुं (धरडुं) (वि.)–(१) म्हातारे, वय झालेले. (२) जुने (३) जीर्ण, पिकलेले.
–पान–पिकले पान.
घरडामां खपवुं–वृद्ध किंवा अनुभवी समजले जाणे.
घरडे घडपण–म्हातारपणात, वृद्धावस्थेत.
घरडुं खख (वि.)–जख्ख म्हातारे.
घरडियो (धरडियो) (वि.)–वृद्ध-वडील मनुष्य.
घरडेरुं (धरडेरुं) (वि.)–वृद्ध, वडील.
घरण (धरण) (वि.)–ग्रहण.
–घेलुं–(वि.)–अर्धवट वेडे.
घर(-रु)णी (धर-रु-णी) (स्त्री.)–गृहिणी.
घराक (धराक) (पु. न.)–(१) ग्राहक (२) खुबी ओळखणारा.
–की (स्त्री.)–(१) गिऱ्हाइकी (२) ग्राहकाचे खाते. (३) खप, उठाव.
घरा(-रे)णियात (धरा-रे-णियात) (वि.)–गहाण घेतलेले किंवा दिलेले.
घराणे (धराणे) (अ.)–गहाण.
घरुं (धरुं) (न.)–वस्तू ठेवण्याचे घर, खाना.
घरेडी (धरेडी) (स्त्री.)–(१) गडगडी (२) घरघर (मरणाच्या वेळची).
घरेडो (धरेडो) (पु.)–(१) घरघर (२) चाकोरी.
घरेणाउ (धरेणाउ) (वि.)–(१) गहाण ठेवलेले (२) गहाणासंबंधीचे.
घरेणुं (धरेणुं) (न.)–दागिना.
घरेणे (धरेणे) (अ.)–गहाण.
घरोपुं (धरोपुं) (न.), घरोपो(-बो) (धरोपो-बो) (पु.)–घरोबा
घलात (धलात) (स्त्री.)–(१) नुकसानी, खोट (२) वसूल न देणे.

घवडवुं (धवडवुं) (अ. क्रि.) – जोराने वाजविणे.
घवावुं (धवावुं) (अ. क्रि.) – जखमी होणे.
घसघस,-साट (धसधस,-साट) (अ.) – गाढ (झोपणे).
घसडबोरो (धसडबोरो) (पु.) – सारखे लिहिण्याची मेहनत.
घस(र)डवुं (धस-र-डवुं) (स. क्रि.) – (१) फरपटणे (२) (लाक्ष.) झपाट्याने - वाटेल तसे लिहिणे किंवा काम करणे.
घसरको (धसरको) (पु.) – (१) पोचा (२) चीर, (३) घासणे.
घसरडो (धसरडो) (पु.) – चरा, ओरखडा.
घसवुं (धसवुं) (स. क्रि.) – (१) एकमेकांस घासणे. (२) चोळणे (३) घासून धार चढविणे (४) (भांडे) घासणे.
घसी नाखवुं – (१) खोडून - पुसून टाकणे (२) हिशेबात - लक्षात न घेणे (३) खपविणे (उदा. 'शरीर घसी नाखवुं')
घसीने कापवुं, - कापी नाखवुं – (१) शेवटापर्यंत कापणे. (२) बोलणे उडवूनच लावणे, उलटेच करणे.
– ना पाडवी – स्पष्ट नकार देणे.
घसाघस (धस.धस) (स्त्री.) – (१) खूप घासण्याची क्रिया (२) (लाक्ष.) घासाघीस.
घसातुं (धसातुं) (वि.) – (१) अपमानजनक, पाणउतारा करणारे (बोलणे). (२) नुकसानकारक.
घसार (धसार) (पु.) – घसारा.
घसारण (धसारण) (न.) – (१) झीज, घसारा. (२) घासण्याने पडलेले कण (३) घसाऱ्याने होणारे नुकसान. (४) (सहाणेवर) घासून पिण्याचे औषध.
घसारवुं (धसारवुं) (न.) – घासून पिण्याचे औषध.
घसारो (धसारो) (पु.) – घसारा, झीज.
– खावो,-वेठवो – नुकसान - खर्च सोसणे.
– पडवो, – पहोंचवो, – लागवो – नुकसान होणे, खर्च होणे.
घसाववुं (धसाववुं) (स. क्रि.) – घासायला लावणे.
घसावुं (धसावुं) (अ. क्रि.) – (१) घासले जाणे. (२) झीज सोसणे, खर्चात किंवा नुकसानीत येणे.
घसाई जवुं – (खूप काम इ. ने.) झिजून जाणे, क्षीण होणे.
घसाईने (धसाइने) (**जवुं**) – लगटून (जाणे).
घसियुं (धसियुं) (वि.) – खडेमीठ नव्हे तर पिठासारखे (मीठ).
घा (धा) (पुं.) – (१) आघात, प्रहार (२) जखम (३) (कागदाचा) दस्ता.
– करवो – (१) आघात करणे (२) योग्य वेळी जोर करणे.
– पडवो – (१) जखम होणे (२) आपत्ति कोसळणे (३) (लाक्ष.) अतिशय सहन करणे.
– मारीने काम करवुं – जोर करून काम करणे.
– मां लूण भरवुं – (१) जखमेवर मीठ चोळणे. (२) आगींत तेल ओतणे.
– भेगो घसरको – मोठ्यांत आणखी थोडे, मोठ्या दुःखांत आणखी आलेले लहान दुःख.
– लागवो – (१) जखम झाल्याइतके दुःख होणे. (२) मोठे नुकसान होणे.
– वागवो – (१) जखम होणे (२) काही ना काही (काम किंवा जोर) होऊ शकणे.
– तेल – जखमेवर लावण्याचे तेल.
– पहाण – जखमेवर ठेवला असता जखम भरून येते असा एक दगड
घाघरो (धाघरो) (पु.) – स्त्रिया कमरेला नेसतात तो एक प्रकारचा मोठा परकर, घागरा.
– राचलण (न.) – स्त्रीची सत्ता असणे - चालणे.
– रा पलटण (स्त्री.) – (१) स्त्रियांचा जमाव (२) हिजड्यांचा जमाव.
– रा पाट (पु.) – घागऱ्याचा कपडा.
– रियो (पु.) – हिजडा.
– री (स्त्री.) – लहान घागरा.
– री पहेरवी – (१) (१) स्त्रीवेष घेणे. (२) नामर्द होणे - असणे, हातांत काकणे भरणे.
– रियुं गोतर – (१) ज्यात मुलीच जास्त जन्मतात व ज्यात मुलींची संख्या जास्त आहे असे कुटुंब (२) स्त्रीप्रधान कुटुंब.
– रियो वस्तार – (१) मुलींचे आधिक्य.
घांघरडवुं (धांधरडवुं) (अ. क्रि.) – (१) भोकाड पसरून खूप रडणे. (२) हंबरणे. (३) (लाक्ष.) ओरडून – मोठा आवाज काढून बोलणे.
घांघलुं (धांधलुं) (न.) – बाधा घालविण्याकरिता (मुलाच्या वगैरे) तोंडावरून हात ओवाळून गालांवर बोटे मोडणे ('घांघला लेवां') (२) वेड्यासारखे वर्तन. ('घांघलां काढवां')
घांघुं (धांधुं) (वि.) – (१) उतावळे (२) बावरलेले
घांच (धांच) (स्त्री.) – (१) चाकोरीत पडलेली खाच, खडडा (२) गुंता, अडचण.
घांची (धांची) (स्त्री-) – (१) (वि.) तेल्याच्या जातीचा. (२) (पु.) तेली
– खुंटवो – तेल संपणे.
– नी घाणी जेवुं – अतिशय घाणेरडे - मळलेले, चिकट.
– नी घाणीए जोडावुं – कंटाळा येण्याजोग्या कामाला जुंपणे.
– नो बळद – (लाक्ष.) (१) घाणीचा बैल. (२) मूर्ख मनुष्य.
घांचण (धांचण) (स्त्री.) – तेलीण.
घांचो (धांचो) (पु.) – बुरूड.

घाट (धाट) (पु.)-(१) आकार, घाट (२) नदीवरचा घाट (३) पहाडी रस्ता (४) संधी, प्रसंग.

-आववो-(१) पाहिजे तो आकार येणे. (२) संधी मिळणे.

-आणवो, -लाववो-(१) पाहिजे तो आकार आणणे. (२) संधी मिळविणे.

-उतारवो,-करवो-(१) घाटाप्रमाणे आकार तयार करणे. (२) मनात योजलेले घडेल असे करणे. (३) युक्ति योजणे. (४) (लाक्ष.) व्यवस्थित पार पाडणे, योजनेत बसेल असे करणे.

-खावो-संधी मिळणे.

-घडवो, -रचवो-(१) आकार बनविणे. (२) युक्ती किंवा कारस्थान करणे. (३) मनसुबा रचणे. (४) संधी साधणे. (५) फार नुकसान करणे. (६) मारून टाकणे.

-घालवो-(१) व्यवस्थित बसणे-करणे. (२) मंगलप्रसंगी (स्त्रीने) पांढरे झिरझिरीत वस्त्र नेसणे.

-बेसवो-व्यवस्थित जमून जाणे, अपेक्षेप्रमाणे होणे.

-मां घालवुं-फसविणे, पेचात पकडणे.

-घाटनां पाणी पीवां-बारा गावचे पाणी पिणे, देशोदेशीचा अनुभव असणे.

-दार (वि.)-चांगल्या घाटाचे, सुंदर.

घाटडी (धाटडी) (स्त्री.)-(१) एका विशिष्ट प्रकाराने रंगविलेले स्त्रियांनी नेसण्याचे रेशमी वस्त्र, साडी. (२) बिन शिवलेला कपडा नेसून त्याची गळ्यावर बांधलेली गाठ.

-ए जवुं-सुवासिनीच्या वस्त्रांत मरणे.

-घालवी-मरणाऱ्या सुवासिनीला माहेरची साडी नेसविणे.

-भीडवी-(१) बिनशिवलेला कपडा (धोतर, साडी इ.) गळ्यावर गाठ बांधून पेहेरणे. (२) मेहेनतीचे किंवा शूरत्वाचे काम करण्यासाठी स्त्रीने आपले ओचे खोवून घेऊन गाठ मारणे. (३) स्त्रीने मेहेनतीचे किंवा शूरत्वाचे काम अंगावर घेणे.

घाटी (धाटी) (वि.)-(१) कोकणी (२) (पु.) कोकणचा रहिवासी पुरुष.

घाटण (धाटण) (स्त्री.)-कोकणची रहिवासी स्त्री.

घाटीलुं (धाटीलुं) (वि.)-घाटदार, डौलदार

घाटुं(-ड,-डुं) (धाटुं) (वि.)-(१) दाट (२) गच्चोगच्च (३) घनदाट, गाढ. (४) कठीण, भरीव.

घाडवुं (धाडवुं) (न.)-गूळ भरून ठेवण्याचे मडके.

घाण (धाण) (पु.)-(१) एका फेऱ्यात शिजविता-तळता येईल किंवा वाटता-कांडता येईल असा समूह (एक घाणा). (२) संहार, सत्यानाश. (३) घण, मोठा हातोडा. (४) लाकूड कोरून खाणारा एक किडा, (५) दुर्गंध.

-काढवो-(१) एक घाणा काढणे. (२) भयंकर संहार करणे.

-घालवो,-नाखवो-घाणा घालणे.

-नीकळी जवो-भयंकर संहार होणे, सत्यानाश होणे.

-पेसवो-(१) जीव घेणारा रोग होणे. (२) फूट शिरणे.

-वळवो-भयंकर संहार-सत्यानाश होणे.

-वाळवो-भयंकर संहार-सत्यानाश करणे.

घाणी (धाणी) (स्त्री.)-तेल गाळण्याचे यंत्र.

-ए जोडवुं-घाण्याला जुंपणे, कंटाळवाण्या कामाला लावणे.

-करवी-घाणी चालविण्याचा धंदा करणे.

-नो बळद-घाण्याचा बैल (लाक्ष.)

-मां घालीने तेल काढवुं-पीलवुं-(१) अत्यंत कठीण कामाला जुंपणे. (२) अत्यंत कडक शिक्षा करणे (३) छळणे.

घांटी (धांटी) (स्त्री.)-(१) गळ्याचा घोटा किंवा पडजिभेची जागा (२) आवाज, सूर (३) (डोंगर चढण्या-उतरण्याचा) घाट. (४) (लाक्ष.) कटोकटीची वेळ. (५) अडचण, विघ्न.

-आववी,-पडवी-कठीण वेळ येणे, विघ्न उत्पन्न होणे.

-फूटवी-(१) आवाज फुटणे (तारुण्यात प्रवेश होताच), तारुण्य येणे. (२) अडचण येणे.

घांटीघूंटी (धांटीधूंटी) (स्त्री.)-(१) वेडीवाकडी वाट (२) (लाक्ष.) अडचणीची वेळ.

घांटो (धांटो) (पु.)-(१) साद, कंठ. (२) मोठ्याने पुकार किंवा साद. (३) रागावून काढलेला आवाज. (४) डोंगरातला वेडावाकडा रस्ता.

-ऊघडवो, -खूलवो-चांगला स्पष्ट आवाज निघणे.

-काढवो-(१) तारस्वराने बोलणे. (२) धमकावणे, ठपका देणे.

-नीकळवो-आवाज निघणे.

-पाडवो-(१) ओरडून बोलावणे. (२) रागावणे.

-बेसवो-आवाज घोगरा होणे, घसा बसणे.

घांटाघांट (धांटाधांट) (स्त्री.)-आरडाओरड.

घात (धात) (पु.)-(१) घाव, प्रहार (२) नाश, खून (३) (स्त्री.) अकाली मरणाची वेळ.

-जवी-मरतामरता वाचणे.

घाम (धाभ) (पु)-(१) उकाडा (२) ताप (उन्हाचा) (३) घाम.

घामच(-छ,-ट) (धाभच-छ-ट) (वि.)-घामट (२) (न.) घाम (३) भेगेतून जहाजात भरलेले पाणी.

घामवुं (धामवुं) (अ. क्रि.) – उकडणे.
घायल (धायल) (वि.) – (१) जखमी (२) (लाक्ष.) कामविकाराने किंवा प्रेमाने पीडित.
घायांबूड्यां (धायांभूड्यां), घायांपडघायां (धायांपडधायां) (वि.) – (१) अपघाताने मेलेले. (२) (न. ब. व.) मार पडून किंवा बुडून वगैरे अपघाताने मेलेली माणसे.
घायो (धायो) (वि.) – (१) जखमी झालेला. (२) जखमी होऊन मेलेला. (३) (पु.) अंतःकरणावर परिणाम करणारे मार्मिक लिखाण. (४) कागदांचा दस्ता.
घारण (धारण) (न.) – (१) घोर निद्रा (२) घोरणे (३) झोपेचे औषध.
घारी (धारी) (स्त्री.) – (१) (डोक्यावर शेंडीच्या भोवती असणारा) घेरा (२) पाणी कापीत जाणारा दगड भिंगरीसारखा फेकल्याने उत्पन्न होणारे वर्तुळ. (३) एक खाण्याचा मिष्ट वड्यासारखा पदार्थ.
घारुं (धारुं) (न.) – रोगाने शरीरात केलेला व्रण.
घाल (धाल) (स्त्री.) – (१) पंगत (२) जेवणारी मंडळी (३) नुकसानी, खोट.
–ऊठवी – पंगत उठणे.
–पडवी, –बेसवी – पंगत बसणे.
–खाद(-ध) (स्त्री.) – नुकसानी, खोट.
–घुसेड (स्त्री.), –घूसण (न.) – काढघाल.
–मेल (स्त्री.) – (१) काढघाल, (२) भानगड, पंचाईत.
–मेलियुं (वि.) – घालमेल करणारे.
–वुं (स. क्रि.) – (१) घालणे (मराठीच्या सर्व अर्थी) र)२ (लाक्ष.) पैसे खाणे (३) बिघडविणे, वाटोळे करणे ('घ) घालवुं').
घालणदास (धालणदास) (पु.) – लोकांचे पैसे खाणारा, दिवाळखोर.
घाव (धाव) (पु.) – (१) जखम (२) समस्या.
घास (धास) (न.) – गवत, हिरवा चारा (२) (स्त्री.) घसारा, झीज. (३) खोट, घट.
–कापवुं – क्षुल्लक काम करणे, निष्कारण श्रम करणे.
–खावुं – जनावरासारखे वागणे.
–चवडाववुं – पाणउतारा करणे.
–कापवी – घट आली तिच्या बदल्यांत काही बळते करून घेणे.
–खावी – खोट सोसणे.
–जवी, -पडवी -लागवी – घट येणे, नुकसान येणे.
–चारो (पु.) – ढोराचा चारा इ.
–पूंजो (पु.) – शेणगदाळा.
घासणी (धासणी) (स्त्री.) – क्षयरोग.
घासतेल (धासतेल) (न.) – राकेल, घासलेट.
घासलेटियो (धासलेटियो) (पु.) – घासलेट विकणारा.
घासवुं (धासवुं) (स. क्रि.) – (१) घासणे (२) (अ. क्रि.) झिजणे, घासले जाणे.
घासाळुं (वि.) – गवती, गवत उगवलेले.
घासियुं (धासियुं) (वि.) – (१) गवत येणारे (रान). (२) गवतामधून उत्पन्न होणारे. (३) (लाक्ष.) निःसत्त्व, हलके.
घासियो (धासियो) (पु.) – (१) गवताची चटई. (२) गवत कापणारा.
घासे(-सो)टियुं (धासे-सो-टियु) (न.) – घरात घालण्याची बांगडी.
घांसी (धांसी) (स्त्री.) – काटेरी वनस्पतींचा ढीग.
घियाळ (धियाळ) (वि.) – जास्त तूप देणारी गाय किंवा म्हैस.
घियो (धियो) (पु.) – तूप विकणारा.
घिसावुं (धिसावुं) (अ. क्रि.) – झिजणे, झिजत जाणे.
घिसाववुं (धिसाववुं) (स. क्रि,) – झिजायला लावणे.
घिस्सो (धिस्सो) (पु.) – काच, खाच.
घी (धी) (न.) – तूप.
–ढळ्युं तो खीचडीमां – वाटींतलें सांडलें तरी ताटांतच
बळतामां घी होमवुं – आगीत तेल ओतणे.
घीकांटो (धीकांटो) (पु.) – तूप जोखले-विकले जाते ते ठिकाण, तूप बाजार.
घीचोपड (धीचोपड) (न.) – तूप आणि तुपासारखा ओशट पदार्थ.
घीच (धीच) (वि.) – दाट.
घीचोघीच (धीचोधीच) (वि.) – अतिशय दाट.
घीम (धीम) (पु.) – शंका, अंदेशा.
घीस (धीस) (स्त्री.) – (१) गस्त (रात्रीची) (२) बुक्क्यांचा मार, ठोक.
–मारवी – चोरी करणे, डल्ला मारणे.
–पडवी – (१) लाभ होणे (२) नुकसान होणे, मागे पडणे. (३) मार पडणे.
–वुं (स. क्रि.) – (१) बुक्के लगावणे, ठोकणे. (२) घासणे.
घीसाघीस (धीसाधीस) (स्त्री.) – (१) ठोकाठोकी. (२) झगडा (३) दंगा धमाल.
घुघवाट (-टो) (धुधवाट-टो), घुघाट (धुधाट) (पु.) – घो घो आवाज (२) गर्जना.
घुच्चो (धुच्चो) (पु.) – बुक्का.

घुमरडी (धुमरडी) (स्त्री.)—(१) चक्राकार फिरणे—नाचणे, फुगडी. (२) फेर, चक्कर. (३) पकडायला आलेल्याला चुकविण्यासाठी एकदम गर्रकन् फिरणे. (४) झोका देणे.
घुमरडवुं (धुमरडवुं) (स. क्रि.)—चक्कर खायला लावणे.
घुमराई (धुमराई) (स्त्री.)—मगरूरी, गर्व.
घुम्मर (धुम्मर) (स्त्री.)—चक्रव्यूह.
घुंमट (धुंमट) (पु.)—(१) घुमट (२) घुमटाच्या आतील पोकळ भाग.
घुम्मो (धुम्मो) (पु.)—बुक्का.
घुरकाववुं (धुरकाववुं) (स. क्रि.)—गुरगुरायला लावणे.
घुरकियुं (धुरकियुं) (न.)—(१) भुंकण्याचा-गुरगुरण्याचा आवाज. (२) रागाचा हुंकार किंवा बोल.
—करवुं—गुरगुरणे, रागाचा हुंकार किंवा बोल काढणे.
घुरवुं (धुरवुं) (अ. क्रि.)—गुरगुरणे, भुंकणे.
घुवड (धुवड) } घूड (धूड) } (पु. न.)—घुबड.
घुसणियुं (धुसणियुं) (वि.)—वाटेल तसे घुसणारे, तशा स्वभावाचे.
घुसपुस (धुसपुस) (१)—(स्त्री.)—कुजबुज (२) (अ.) कुजबुजीच्या स्वरांत.
घुसाडवुं (धुसाडवुं) (स. क्रि.)—घुसविणे, कोंबणें.
घूघर (धूधर) (स्त्री.)—घुंगुर.
घूघरमाळ (धूधरमाळ) (स्त्री.)—घुंगुरमाळ.
घूघरवुं (धूधरवुं) (अ. क्रि.)—फुलून मोठे होणे, पिकणे. (उदा० फोड्या वगैरे).
घूघरावुं (धूधरावुं) (अ. क्रि.)—रागाने डोळे वटारणे.
घूघरी (धूधरी) (स्त्री.)—(१) घुंगुर (२) घुंगुरवाळा (३) घुगऱ्या (उकडलेली ज्वारी).
घूघरो (धूधरो) (पु.)—(१) घुंगुर. (२) घुंगुरवाळा. (३) डाळ पाडण्यासाठी भिजवून वाळविलेले कडधान्य. (४) घुंगुरांचा झुबका. (५) पिकविलेली चुनखडी.
घूघरा बांधवा—(१) नाचणे (२) निर्लज्ज होणे.
—मुकाववा,-मूकवा—घुंगुरांनी सजविणे.
—बनवुं—(१) खेळणे बनणे. (२) आधीन होऊन राहणे (बायकोच्या).
घूघववुं (धुधववुं) (अ. क्रि.)—(१) घो घो आवाज करणे, (२) गर्जणे.
घूघवावुं (धुधवावुं) (अ. क्रि.)—घो घो आवाज होणे.
घूम (धूम) (अ.)—(१) (तर्क करण्यात) गर्क. (२) (नशा येऊन) बेभान.
घूमचो (धूमचो) (पु.)—झुबका, जुडगा.
घूमटो (धूमटो) (पु.)—घुंघट.
—करवो,—खेंचवो,—ताणवो,—वाळवो—डोकीवरचा पदराचा भाग कपाळावर ओढून घेऊन लाज काढणे, घुंघट घेणे.
घूमडवुं (धूमडवुं) (स. क्रि.)—(१) झोके देणे (२) गोल गोल फिरविणे.
घूमराववुं (धूमराववुं) (अ. क्रि)—(१) रागाने मुद्रा चढविणे. (२) डोळे गरगर फिरविणे. (३) पाऊस भरून येणे. (४) ढवळले जाणे.
घूमरी (धूमरी) (स्त्री.)—(१) भोवरा (वाहत्या पाण्यात होतो तो). (२) चक्राकार फेर. (३) डोळे गरगर फिरणे.
—आववी—पाण्यात भोवरा बनणे.
—खावी—(१) गोल फिरणे (२) डोळे गरगर फिरणे.
घूमवुं (धूमवुं) (अ. क्रि.)—(१) गर्रकन् मागे फिरणे. (२) रखडणे. (३) (लाक्ष.) मोठा कारभार करणे. (४) थाटामाटात आनंदित मनानें इकडे तिकडे फिरणे, मौज करणे.
घूमाघूम(-मी) (धूमाधूम-मी) (स्त्री.)—धावाधाव.
घूरकवुं (धूरकवुं) (अ. क्रि.)—गुरगुरणे (२) जोराने भुंकणे (३) (लाक्ष.) रागाने ओरडणे, गुरकावणे.
घूरकाघूरकी (धूरकाधूरकी) (स्त्री.)—एकमेकांवर गुर गुर.
घूरकावुं (धूरकावुं) अ. क्रि.)—गुरगुर होणे.
घूलर-रुं (धूलर-रुं) (न.),—रो (पु.)—उंबर.
घूसण (धूसण) (न.)—(१) आत घुसणे, हक्क नसता प्रवेश. (२) (वि.) घुसण्याचा स्वभाव असलेला-ली-ले.
घूसियुं (धूसियुं) (न.)—घूस पकडण्याचा पिंजरा.
—मध (न.)—(झाडांच्या वगैरे ढोलीत किंवा पोकळीत घुसून बांधलेल्या मोहळातील) मध.
घूंघट (-टो) (धूंघट-टो) (पु.)—पहा 'घूमटो.'
घूणियो (धूणियो) (पु.)—हंडा.
घूंट (धूंट) (पु.)—(१) घोट (२) कंठ (३) (स्त्री.) गुदमरणे.
—भरावी—गुदमरणे.
घूंटडो (धूंटडो) (पु.)—घोट.
—ऊतरवो—(१) घोट खाली उतरणे (१) समजूत पटणे.
—भरवो—घोटभर तोंडात घेणे—पिणे.
घूंटडे घूंटडे—घोटघोटभर.
घूंटण,—णियुं (धूंटण-णियुं) (न.)—गुडघा.
घूंटणे(-णिये) पडवुं—(१) रांगणे (२) पाया पडणे. (३) आजीजी करणे.
घूंटणियां भरवां—मुलाचे रांगणे.
—भांगवां,—भांगी जवां—(१) पाय ढिले पडणे, मागे पडणे, हरणे.

—भांगी नाखवां—हरविणे, मागे टाकणे.

घूंटवुं (घूंटवुं) (स. क्रि.)—(१) घोटणे, वाटणे (पाट्यावर). (२) श्वास रोखून धरणे. (३) अभ्यासाने पुनः पुनः उजळणी करून पक्के करणे.

घूंटी (घूंटी) (स्त्री.)—(१) घोटा (पायाचा) (२) घुटी (लहान मुलाला पाजतात ती) (३) अडचण.

घूंटो (घूंटो) (पु.)—(१) घोटून घोटून केलेला गोळा. (२) घोटण्याचे साधन (वरंवटा इ.) (३) घोटण्याने आलेला तुळतुळीतपणा.

घेंघट (घेंघट) (वि.)—झोपेने किंवा नशेने घेरलेला-ली-ले. (२) (स्त्री.) (आकाश) अंधारून आल्याची स्थिती.

घेटुं (घेटुं) (न.)—बकरें.

—टो (पु.)—नर बकरा.

—टी (स्त्री.)—मादी बकरी.

घेड (घेड) (स्त्री.)—गडू, लोटा.

घेन (घेन) (न.)—(१) नशा, कैफ, धुंदी. (२) मद, अभिमान.

—ऊतरवुं—धुंदी उतरणे.

—चडवुं—धुंदी चढणे.

घेर (घेर) (अ.)—घरी, घराकडे, घरास.

(-ने)घेर ऊठवी—(१) (अमुक इतक्या रकमेची) तूट पडणे. (२) (अमुक इतक्या खर्चाच्या) नुकसानीत येणे (उदा. 'आमां तो कन्हूने रु. १०० ने घेर ऊठी')

—करवुं—(दिवा) मालविणे.

—कांटा पडवा—घर उजाड होणे, निर्वंश होणे.

—गोळी बेसवी—नुकसान होणे.

—जवुं—(१) (दिवा) मालविणे. (२) एखाद्या कामातून वगैरे बाजूला सरणे.

—ताळुं देवावुं—(१) घराचा सत्यनाश होणे, निःसंतान होणे. (२) घरावर जप्ती येणे.

—बेठां—(१) घरबसल्या (२) विनासायास.

—बेठां गंगा आववी—अनायासे मोठा लाभ होणे.

—(-ने)घेर बेसवी—(१) (अमुक इतक्या रकमेचे) नुकसान येणे (२) (बाईने अमक्याशी) पाट लावणे.

—बेसवुं—(१) बेकार बनणे. (२) नोकरीतून बडतर्फ होणे. (३) धरणे धरून बसणे.

—मूकवुं—(१) सोबत न ठेवणे, दूर करणे. (२) गहाण ठेवणे.

घेर (पु.)—(१) घेरावा, परिघ. (२) टोळी, समूह. (३) शेंडीच्या भोवतालचा घेरा. (४) होळीतील खेळ खेळण्याकरिता निघालेल्या माणसांचे टोळके.

—को (पु.)—जथा, समूह.

—ण (स्त्री.)—(१) वेढा, घेरा. (२) झोपेने घेरणे.

—दार (वि.)—(१) घेरावा असणारा (कपडा). (२) मोकळे (अंगाला लगटून नसलेले).

—गभीरुं,—गंभीर (वि.)—घनगंभीर, अतिशय दाट.

—वुं (स. क्रि.)—(१) वेढणे. (२) (जनावरास) पाणी पाजणे.

घेरी लेवुं (घेरी लेवुं)—वेढून टाकणे, वेढा देऊन ताब्यात घेणे.

घेराव,—वो (घेराव-वो) (पु.)—(१) घेरावा, चहूबाजूंनी विस्तार. (२) वेढा.

घेरावुं (घेरावुं) (अ. क्रि.)—वेढले जाणे. (२) सापडणे, वेढ्यात कोंडले जाणे. (३) भरून जाणे, व्यापून टाकणे.

घेरी (घेरी) (स्त्री.)—घेरा (डोक्यावरचा केसांचा).

घेरु (घेरु) (न.)—लाकूड किड्याने कोरून पडलेले पीठ.

घेरुं (घेरुं) (वि.)—(१) गाढ, गडद (रंग). (२) खोल, गहन. (३) धुंद (डोळे).

घेरैयो (घेरैयो) (पु.)—होळीतील खेळ खेळण्याकरिता निघालेला फेऱ्यातला माणूस.

—या चौदश (स्त्री.)—फाल्गुन शुद्ध चतुर्दशी.

घेरो (घेरो) (पु.)—(१) वेढा. (२) अटकाव. (३) समूह, झुंड.

घेलुं (घेलुं) (वि.)—(१) वेडे, खुळे. (२) (न.) वेड. खूळ.

—करवुं—नाद लावणे, वेडे करणे.

—थवुं—वेडे होणे, वेड्यासारखे वागणे.

—लागवुं,-वळगवुं—(१) खूळ लागणे (२) नाद लागणे.

घेलां काढवां—वेड्यासारखे वागणे.

घेलीनो गबाळो—गबाळग्रंथ, अव्यवस्थित गाठोडी इ.

घेलचंद्र(-द्रं) (घेलचंद्र-द्र) (वि.)—कधीं शहाणा, कधीं वेडा होणारा-रे.

घेलछा (घेलछा) (स्त्री.)—(१) वेड (२) नाद, छंद.

—आववी,-लागवी,-वळगवी—कशाचा तरी नाद लागणे.

—करवी-काढवी—वेड्यासारखे वागणे.

घेलाई (घेलाई) (स्त्री.)—वेडेपणा.

घेलातूर (घेलातूर) (वि.)—वेडेपिसे, पूर्ण वेड लागलेले.

घेंश(-स) (घेंश-स) (स्त्री.)—लापशी, कांजी.

—मां घी—गैरवाजवी खर्च.

घैयुं (घैयुं) (न.)—खड्डा.

घो (घो) (स्त्री.)—सुसर.

घोघरुं (घोघरुं) (वि.)—मोठ्या-मसाड्या आवाजाचे.

घोगरो(-ळो) (घोघरो-ळो) (पु.)—(१) मोठा-मसाडा-आवाज (२) गळ्याच्या ज्या भागातून आवाज निघतो तो भाग.

—काढवो—मोठा आवाज काढून बोलणे.

—झालवो—गळा धरणे.

–ताणवो–शिरा ताणून गाणे.
घोघरे बाझवुं–(१) घसा धरणे. (२) न आवडणे.
–सिंदूर देवुं–(१) घसा बसेल असे करणे. (२) जास्त न बोलेल असे करणे.
घो घो (घोघो) (वि. पु.)–अशिक्षित, मूर्ख मनुष्य.
–करवो–तोंड–डोके लपेटून पांघरून घेणे.
घोंकवुं (घोंक्वुं) (स. क्रि.)–(१) कोपरखळी मारणे. (२) खुपसणे.
घोंको (घोंको) (पु)–(१) कोपरखळी (२) बुक्का.
घोंघाट (घोंध ट) (पु.)–गोंगाट.
घोच (घोच) (स्त्री.)–खुपसणे, भोक.
–वुं (स. क्रि.)–खुपसणे.
घोची घालवुं,-देवुं–एकदम खुपसणे.
घोंच (घोंच) (स्त्री.)–(१) चाकोरीत पडलेला खोल खड्डा किंवा खाच. (२) खुपसल्याने झालेली खोल जखम. (३) (लाक्ष.) नुकसान.
–मां पडवुं–खोल चाकोरीत चाके गेल्यामुळे गती कमी होणे.
–परोणो(पु.)–वरचेवर पराणीची टोच मारणे.
–परोणो करवो–वरचेवर टोकणे, सतावणे.
–वुं (स. क्रि.)–खुपसणे.
घोंचाटवुं (घोंचाटवुं) (स. क्रि.)–वारंवार खुपसणे.
घोडादामण (घोडादामण्) (अ.)–आळीपाळीने.
घोडवहेल (घोड्वहेल) (स्त्री.)–घोडागाडी.
घोडागांठ (घोडागांठ) (स्त्री.)–सुरगाठ.
–वाळवी–सुरगाठ मारणे.
घोडापूर (घोडापूर) (न.)–(१) घोडदौडीसारखा एकदम येणारा मोठा पूर. (२) (अ.) (घोडापुराप्रमाणे) वेगाने.
घोडार (घोडार, घोडासर) } (स्त्री.)–तबेला, पागा.
घोडासर
घोडारियो (घोडारियो) (पु.)–तबेल्याची साफसफाई करणारा गडी.
घोडिआट (घोडिआट) (पु.)–आढ्याला आधार देणारे तिकाटणे, घोडी.
घोडियुं (घोडियुं) (न.)–(१) एक प्रकारचा पाळणा. (२) ताडपत्राचा दांडा.
घोडियामांथी झडपावुं–पाळण्यातच लग्न ठरविणे.
घोडियुं बंधावुं–संतती होणे.
घोडिये घर मूकवुं–लहान मुले टाकून मरणे.
घोडियुं बांधवुं–खोळ बांधणे.
घोडियाखातुं (न.)–मोठ्या कारखान्यातील कामकरी स्त्रियांची मुले संभाळण्याचे खाते.

घोडी (घोडी) (स्त्री.)–घोडी (मराठीतील सर्व अर्थांनी).
–ए चड(-ढ)वुं–(१) घोडीवर स्वार होणे. (२) नशा करणे (३) लहरीत येणे.
–कुदाववी–(१) घोडीला उड्या मारीत चालायला लावणे. काठीच्या आधाराने-लंगडत चालणे.
–छूटी के घोडो छूट्यो–कुणाला माहीत काय झाले ते?
–ठाणे आववी–घोडी वाफेला येणे.
–ने ठाण देवुं–घोडीला घोडा दाखविणे.
–पलाणवी–घोडीवर स्वार होणे.
–प्रसवी ने वात प्रसरी–बिनबुडाची अफवा पसरणे.
काळी घोडी–अफू.
लीली घोडी–भांग.
लाल घोडी–दारू.
घोडुं (घोडुं) (पु.)–(१) तट्टू (२) घोडदळ.
घोडो (घोडो) (पु.)–(१) घोडा (२) मोठी लाट (नदीत किंवा समुद्रात), मोठा पूर. (३) घोड्याच्या मानेच्या आकाराची खुटी.
(४) (बंदुकीचा वगैरे) चाप. (५) एखादी वस्तू ठेवण्याकरिता उभी केलेली चारपायी (स्टूल). (६) कपाशीचे बोंड.
घोडापर घोडा वधवा–व्याजावर व्याज चढणे.
घोडाजेवुं–उत्साही, ताठ, मजबूत.
घोडा थाकी जवा–(१) शरीर थकणे. (२) हारणे, पुढे चालण्याची हिंमत न होणे.
–दोडाववा } –मनोरथ करणे, मनात मांडे खाणे.
–बांधवा
–गाउ–खूप लांब अंतर.
–नहीं पहोंचवा–(१) थकून जाणे. (२) शक्ती किंवा कुवत नसणे.
घोडावेगे–अतिशय वेगाने.
(-नुं)घोडुं चडतुं होवुं–जोसात असणे, चढता उत्साह असणे.
घोडुं दोडवुं–योग्य वेळी काम देणे.
–पाडवुं–(१) फार खर्च करून टाकणे (२) (एखाद्याला) भाररूप होणे.
घोडे चडवुं–(१) अग्रेसर होणे. (२) वर होऊन घोड्यावर बसणे. (३) तत्पर होणे. (४) फजीत पावणे.
घोडे चडीने-बेसीने आववुं–(१) घाई करीत येणे. (२) उघड उघड येणे.
–चडीने ऊतरवुं–(१) मूर्ख–बावळट ठरणे. (२) पस्तावा करणे.
घोडे पलाण नाखवुं,-मांडवुं–(१) घोड्यावर जीन कसणे. (२) तयारी करणे, तत्पर होणे. (३) लढण्याकरिता जाणे.

–बेसवुं – घोड्यावर स्वार होणे.
–बेसी गांसडी माथे मूकवी – मूर्खासारखे वागणे.
–घोडो ग(-गं) ठवो – मसलत करणे, खाजगी चर्चा करणे.
घोडो चडावबो – (१) बंदुकीचा चाप उघडणे. (२) ताजव्याच्या दांडीवर कडी चढविणे.
–जोर पर होवो – (१) जोसात असणे. (२) पैज जिंकण्याच्या अवस्थेत असणे.
–झाड थवो – घोडा मागच्या पायावर उभा राहणे.
–देखाडवो – घोडीला घोडा (संभोगाकरिता) दाखविणे.
–पाडवो – बंदुकीचा चाप दाबणे.
–बांध !, –बांधी राख ! – जरा धीर धर.
–बेसी जवो – थकणे, भागणे, हारणे.
–मारी मूकवो – घोडा अतिशय जोरात दौडविणे – दामटणे. (२) घाई करून पळून जाणे.
घोणियुं (घोणियुं) (न.) – ढोल, डग्गा.
घोणियो (घोणियो) (पु.) – तांब्याचा मोठा तांब्या.
घोंटवुं (घोंटवुं) (स. क्रि.) – घोरणे.
घोयुं (घोयुं) (न.) (१) जखम. (२) कशात तरी उगीच सामील होणे.
घोर बोलाववी – घोरणे.
घोर (घोर) (स्त्री.) – मुडदा पुरण्याचा खड्डा, कबर.
–खोदवी – (१) प्रेताकरिता खड्डा खणणे. (२) नाशाची तयारी करणे.
–चणवी – खड्ड्यावर कबर बांधणे.
–खोदियो (पु.) – प्रेताचा खड्डा खणणारा.
–खोदुं (वि.) – मुडदा पाडून खड्ड्यात घालणारे, विनाशक.
घोरवुं (घोरवुं) (स. क्रि.) – (१) घोरणे. (२) गाढ झोपणे. (३) घोर आवाज काढणे.
घोरववुं (घोरववुं) (स. क्रि.) – आवाजाचा गजर करणे.
घोरंभ(-भा) वुं (घोरंभ-भा-वुं) (स. क्रि.) – ढग भरून येणे, आकाश गडगड करणे.
घोरंभो (घोरंभो) (पु.) – ढग भरणे.
घोराघोर (घोराघोर) (स्त्री.) – आरडाओरड व धावाधाव.
घोरी – (घोरी) – (१) (वि.) झोपाळू. (२) (पु.) चरायला जाणारा गुरांचा कळप.
–छूटवो – (१) गुरांचा कळप चरायला निघणे. (२) त्याची वेळ होणे.
घोल (घोल) (वि.) – ढिले, दुबळे.
घोलक(-की) (घोलक-की) (स्त्री.) – कुं (न.) – अगदी अंधार असलेले घर, गलिच्छ वस्तीतील घर.
घोलैयुं, घोल्लुं (घोलैयुं, घोल्लुं) (वि-) – न बोलावता जेवायला जाणारी–री–रे.
घोल्ला महाजन बे पतराळी – न बोलावता जेवायला येणे आणि वर दांडगाई.
घोल्युं (घोल्युं) (वि.) – खच्ची न केलेला पाडा–बैल.
घोळ (घोळ) (पु.) – घबराट, गोंधळ.
–घालवो – गोंधळ घालणे.
–पडवो – वांधा उत्पन्न होणे.
घोळवुं (घोळवुं) (सं. क्रि.) – (१) चहूकडून दाबून नरम करणे. (२) वितळविणें, (३) घोळणे.
घोळीने पी जवुं, घोळी पीवुं – न बधणे, न मानणे.
घोळाघोळ (-ळी) (घोळाघोळ-ळी) (स्त्री.) – (१) खूप घोळणे. (२) (लाक्ष.) मनात विचार घोळत राहणे, मनाची अनिश्चयावस्था.
घोळाया करवुं – (१) घोटाळत राहणे. (२) विचार किंवा गोष्ट मनात घोळत राहणे.
घ्रावुं (घ्रावुं) (स. क्रि.) – (१) हुंगणे (२) अवघ्राण करणे, चुंबन घेणे.

च (च)

चक – (चक) (पु.) – चिकाचा पडदा, जाळीदार पडदा.
–नाखवो – (१) पडदा टाकणे (२) वेश्याव्यवसाय करणे.
चक (पु.) – (१) कुंभाराचे चाक. (२) बचक.
चकचार (चकचार) (स्त्री.) – (१) ऊहापोह, चर्चा. (२) पूसतपास.
–जागवी – चर्चा किंवा पूसतपास सुरू होणे.
चकचूर (चकचूर) (वि.) – (१) चूर, तल्लीन, मग्न. (२) (अ.) चक्काचूर.
चकचूंथ(-ध) (चकचूंथ-ध) (स्त्री.) – (१) चोळामोळा, (२) काथ्याकूट.
चक(-ग)डोल(-ळ) (चक-ग-डोल-ळ) (पु.) – (१) रहाट-पाळणा. (२) (न.) एक पक्षी.
चकडोळे चडवुं – (१) रहाटपाळण्यात बसून चक्कर घेणे. (२) चक्कर येणे, धुंदी चढणे. (३) घोटाळ्यात पडणे. (४) वरचेवर तहकूब होणे.
चकतुं (चकतुं) (वि.) – (१) सावध, दक्ष (२) (न.) – गोल किंवा चौरस ढेप. (३) चट्टा (चामडीवरचा).

चकभूल (ચકભૂલ) (स्त्री.) – बेसावधपणा, बेशुद्धी.
चकमक (ચકમક) (पु.) – (१) ठिणगी पाडणारा एक प्रकारचा दगड (२) (स्त्री.) ठिणगी. (३) चमक. (४) (लाक्ष.) झपाझपी, झगडा.
– झरवी – चकमक उडणे.
चकमंडळ (ચકમંડળ) (न.) – (१) वर गोलगोल फिरणे, तशा फिरणाऱ्या वस्तूंचा समूह (२) थट्टामस्करी करण्याकरिता जमलेले मंडळ.
चकमो (ચકમો) [फा.] (पु.) – बनात, जाड लोकरी कपडा.
चकरचकर (ચકરચકર) (अ.) – गोलगोल.
चकरडी (ચકરડી) (स्त्री.) – (१) चक्कर. (२) गोल फिरणारी चकती, भिंगरी.
– आववी – चक्कर येणे.
– खावी – चक्कर घेणे.
– फेरववी, – रमवी – भिंगरीने खेळणे.
– खवडावी, – रमाडवी – भुलाव्यात टाकणे.
चकरडुं (ચકરડું) (न.) – (१) चक्र. (२) वर्तुळ, शून्य.
– करवुं – मोठे शून्य काढणे, शून्य परिणाम निपजविणे.
चकरदा (ચકરદા) (वि.) – हृष्टपुष्ट.
चकरमकर (ચકરમકર) (न.) – कारस्थान.
चकरवकर (ચકરવકર) (अ) – चक्कर आल्याने बेभान.
(आंखो) चकरवकर थवी – डोळे गरगर फिरून वेडेवाकडे होणे.
चकरावो (ચકરાવો) (पु.) – (१) घेर, परीघ (२) चक्रव्यूह.
– खावो, – चकरावामां पडवुं – (१) फेरा पडणे लांब रस्ता धरणे, वर्तुळाकार फिरणे.
चकरी (ચકરી) (वि.) – (१) गोल आकाराची – चे. (२) (स्त्री.) चक्कर, घेरी.
चकली (ચકલી) (स्त्री.) – (१) चिमणी (पक्षी). (२) (लाक्ष.) पाण्याचा नळ मोकळा करण्याची किल्ली. (३) पाण्याचा नळ.
चकली नानी ने फैंडको मोटो – अवाक्याबाहेरच्या गोष्टी करणे, बाता मारणे.
चकलो (ચકલો) (पु.) – चिमणा.
चकलां चूंथवां – क्षुल्लक कामात डोके घालणे, चिवडाचिवड करणे.
चकलुं (ચકલું) (न.) – (१) मोहोल्ल्यापुढची मोकळी जागा. (२) चव्हाटा.
चकलेदार (ચકલેદાર) (पु.) – चव्हाट्याच्या भागाची रखवाली करणारा - पोलीस.
चकलो (पु.) – चव्हाटा, चव्हाट्यात भरणारा बाजार.
चकलामां जवुं – वेश्यागमन करणे.
– बेसवुं, चकले बेसवुं, चकले दुकान काढवी – मांडवी – वेश्यावृत्ती करणे.
चकले मूकवुं – (१) जाहीर करणे, वेशीवर टांगणे. (२) चव्हाट्यावर मुक्काम टाकणे.
– बात थवी – लोकांत निंदा होणे.
चकलो ठेकाणे न होवो – अक्कल नसणे.
चकवुं (ચકવું) (वि.) – (१) टपून बसलेले. (२) (अ. क्रि.) टपून बसणे. (३) आशाळभूतपणे टक लावून पाहाणे.
चकवे (ચકવે) (अं.) – चक्रवर्तीपणाने ('एक चकवे' – एकछत्री)
चकवो (ચકવો) (पु.) – चक्रवाकपक्षी.
चकळव(वि)-कळ (ચકળવ-વિ-કળ) (वि.) – (१) अत्यंत व्याकुळ (२) (अ.) खूप घाबरून, गोंधळून.
चकंदल (ચકંદલ) (पु.) – फोड.
चकंदु (ચકંદુ) (वि.) – कोणाच्या फंदात न फसणारे, कोणाच्या दबावाखाली न सापडणारे.
चकंदो (ચકંદો) (पु.) – दाबून रुईचा गठ्ठा बांधणारे यंत्र.
चकाचक (ચકાચક) (अ.) – पोट भरून, अतिशय.
चकामुं(-युं) (ચકામું-યું) (न.) – चामडीवर पडलेला चट्टा.
चकारी (ચકારી) (स्त्री.) – पाठीमागे नालस्ती करणे.
चकासवुं (ચકાસવું) (स. क्रि.) – (१) बारीकपणे निरीक्षणे. (२) (अ. क्रि.) प्रकाशणे.
चकोतरुं (ચકોતરું) (स. क्रि.) – रो (पु.) – पपनस, बंपारा.
चकोर (ચકોર) (वि.) – सावध, धूर्त.
चक्कर (ચક્કર) (वि.) – (१) डोके फिरलेला-ली-ले. (२) (न.) चक्र, चाक. (३) चक्राकार रचना करून बांधलेली घरे. (४) घेरी.
– आववां – घेरी येणे.
– खावुं – (१) गोलाकार फिरणे (२) फेरा टाकणे (३) लांबचा रस्ता घेणे.
– फरवुं – (१) चक्राकार फिरणे. (२) विचार बदलणे. (३) उलथापालथ होणे. (४) दैव फिरणे.
– मारवुं – (१) चक्कर खाणे, लांबचा रस्ता घेणे. (२) फेऱ्या घालणे.
– मां पडवुं – (१) गोंधळून जाणे (२) नुकसानीत येणे.
चक्की (ચક્કી) (स्त्री.) – (१) जाते (२) घाणी.
चक्कु (ચક્કુ) (न.) – चाकू.
चक्रगोल(-ळ) (ચક્રગોલ-ળ) (पु.) – लेजिमचा एक खेळ.
– धारा (स्त्री.) – चाकाचा घेर.
– वात (वायु) (पु.) – वावटळ.

चक्ष(-ख) (ચક્ષ-ખ) (न.)–डोळा.
चखाडवुं (ચખાડવું) (सं. क्रि.)–चाखायला लावणे.
चखार (ચખાર) (पु.)–दगलबाज, लुचा.
चगदवुं (ચગદવું) (स. क्रि.)–तुडविणे.
चगदोळवुं (ચગદોળવું) (स. क्रि.)–पायाखाली चिरडून टाकणे.
चगवुं (ચગવું) (अ. क्रि.)–(१) उंच-आकाशात उडणे (पतंग इ.) (२) इशाऱ्यात समजून जाणे. (३) रंगात येणे.
चगळवुं (ચગળવું) (स. क्रि.)–चघळणे.
चगु (ચગુ) (वि)–(१) चाणाक्ष. धूर्त (२) इशाऱ्यात समजणारे.
चगुं (ચગું) (न.)–पुरात वाहून येऊन बसलेला गाळ.
चंग (वि.)–(१) स्वच्छ (२) मजेदार (३) निरोगी (४) पुष्कळ (५) (पु.) तोंडात धरून वाजविण्याचे एक वाद्य (६) पतंगाचे शेपूट (७) (न.) झंगट.
चंगीभंगी (ચંગીભંગી) (वि.)–भांग गांजा पिऊन मस्त राहणारा, व्यसनी (२) व्यभिचारी.
चंगु (ચંગુ) (वि.)–निरोगी.
चंगूल (ચંગૂલ) (न.)–पक्ष्याचा पंजा.
चंगोटी (ચગોટી) (स्त्री.)–झोपताना तोंडावरून व डोक्यावर गुरगटून घेतलेली चादर.
चंगोडी (ચંગોડી) (स्त्री.)–टोपली.
च(-ण)चणवुं (ચ-ણુ-ચણવું) (अ. क्रि.)–(१) चार चरणे, आग होणे (२) मनात जळणे.
च(-र)चरवुं (ચ-ર-ચરવું) (अ. क्रि.)–चरचरणे, आग होणे.
चचूको(-डो) (ચચૂકો-ડો) (पु.)–चिंचोका, कोय.
चच्चार (ચચ્ચાર) (वि.)–चारचार.
चंच(-चु,-चू) (ચંચ-ચુ-ચૂ) (स्त्री.)–चोच.
चंचरी (ચંચરી) [सं.] (पु.) (पु.)–भोंगा.
चंचल(-ळ)(ચંચલ-ળ) (वि.)–(१) अस्थिर, (२) उतावीळ (३) क्षणिक, नाशवंत. (४) दक्ष, सावध.
चंचवाळवुं (ચંચવાળવું) (स. क्रि.)–(१) चोचीत येईल तेवढे थोडे थोडे तोंडात घेऊन घोळविणे (२) (लाक्ष.) चटकन निकाल न करणे, घोळ घालीत बसणे. (३) लाडाने हात फिरविणे.
चट (ચટ) (पु.)–(१) श्राद्धात देवाच्या ठिकाणी ठेवतात ती गाठ मारलेली दर्भाची काडी. (२) काळजी. (३) जिद्द, हट्ट. (४) (अ.) चटकन.
–दईने, –लईने–चटकन, झटकन
चटक (ચટક) (वि.)–(१) भडक ('लालचटक'=लालभडक) (२) (स्त्री.) स्वाद, लज्जत. (३) झटका, डंख. (४) (लाक्ष.) खंत, काळजी.
–(-कं)तुं (वि.)–भरकदार, चटकदार.
–मटक (वि.)–(१) नखरेल (२) (स्त्री.) नखरेलपणाने चालण्याची ढब.
–वुं (स. क्रि.) (१) चटका लावणे. (२) (अ. क्रि.) चमकणे.
–काटवुं (स. क्रि.)–चटका लावणे.
–काववुं (सं. क्रि.)–(१) डंख-झटका मारणे, (२) मनात बोचणे.
चटकावी जवुं–चट्ट करून टाकणे.
चटकी (ચટકી) (स्त्री.)–अतिशय चटका. (२) चिमूट (३) मोहिनी. (४) खुलणारा लाल रंग
चटकुं (ચટકું) (न.)–शिंतोडा, थेंब.
चटको (ચટકો) (पु.)–दंश, चटका.
चटपटी (ચટપટી) (स्त्री.)–(१) अतिशय उत्सुकता, आतुरता. (२) व्याकुळता, त्रास.
चटपटित (ચટપટીત) (वि.)–रंगीबेरंगी वेडेवाकडे पट्टे असलेले.
चटवुं (ચટવું) (अ. क्रि.)–हृदयावर आघात होणे.
चटी जवुं–हृदयाला जाऊन लागणे.
चटाई (ચટાઈ) (स्त्री.)–चटई, सतरंजी.
चटाडवुं (ચટાડવું) (स. क्रि.)–चाटविणे.
चटापटा (ચટાપટા) (पु. ब. व.)–रंगीबेरंगी वेडेवाकडे पट्टे.
चटियुं (ચટિયું) (वि.)–हट्टी, जिद्दखोर.
चटियण (ચટિયણ) (वि. स्त्री.)–हट्टी बाई.
चटूडुं (ચટૂડું) (वि.)–(१) खाण्याचे लोभी. (२) लाच खाणारे.
चटोचट(-ट्ट) (ચટોચટ-ટ્ટ) (अ.)–ताबडतोब, लगोलग, चटाचट
चड (ચડ) (अ.)–पाहतापाहता, जलदीने.
चड(-ढ)ण (ચડ-ઢ-ણ) (न.)–चढण, चढणीचा रस्ता.
–ती (स्त्री.)–(१) चढती, उन्नती (२) बढती.
–तुं (वि.)–(१) वाढणारे, उंच चढणारे (२) श्रेष्ठ.
चडता दहाडा होवा–दिवस जाणे, गरोदर असणे.
–पगारे–भरपगारी.
चडतुं व्याज–चक्रवाढ व्याज.
चडतो दहाडो–(१) चढता दिवस (२) सुस्थितीचे दिवस. (३) गरोदरपणा.
–पहोर–ऊन्ह वाढत जाण्याची वेळ.
–पासो–सुस्थिती.
चडप, चडपचडप (ચડપ, ચડપચડપ) (अ.)–झडपेनें, त्वरेने.
चडपाटवुं (ચડપાટવું) (सं. क्रि.)–झटपट खाऊन टाकणे.
चडभड (ચડભડ) (स्त्री.)–चडफड.
चड(-ढ)वुं (ચડ-ઢ-વું) (स. क्रि.)–(१) चढणे (पायरी) (२) वाढणे (भाव इ.) (३) चढाई करणे (२) शिजणे (३) आकसणे ('कपडुं चडी गयुं') (४) परिणाम होणे (अफू इ. चा)

चडचूला खावुं (ચડચૂલા ખાવું)–स्वैपाक अजून झाला नाही तोवर खाण्याची घाई करणे.
चडी आववुं (ચડી આવવું)–आक्रमण करणे, हल्ला करणे.
–जवुं–(१) संकोच पावणे, आकसणे. (२) (रडताना) श्वास गुदमरणे. (३) संतावणे.
–बेसवुं–(१) स्वार होणे, (२) शिरजोरी करणे. (३) मर्यादा सोडून वागणे, आज्ञा उल्लंघन करणे.
–वागवुं–मर्यादा न पाळणे, भकणे.
चड्ये घोडे आववुं–घोड्यावर बसून येणे (लाक्ष.), घाईघाईने येणे.
चडवुं खातुं–अतिशय अमर्याद आणि अविवेकी वर्तन.
चडवो (ચડવો) (पु.)–मातीचा लहान गडवा.
चड(-र)स (ચડ-ર-સ) (पु.)–(१) एक मादक पदार्थ (२) व्यसन (३) हट्ट, दुराग्रह.
चडसे चड(-ड)वुं–हट्टाला पेटणे.
चड(-र)साचड(-र)सी (ચડ-ર-સાચડ-ર-સી) (स्त्री.)–चुरस, चढाओढ.
चड(-र)सीलुं (ચડ-ર-સીલું) (वि.)–(१) व्यसनी, (२) हट्टी.
चडसुं (ચડસું) (न.)–पंप.
चडाववुं (ચડાવવું) (सं. क्रि.)–चढविणे.
चडावी मारवुं,-मूकवुं–(१) चिथावून–चढवून ठेवणे. (२) लाड करून बहकावणे.
–जवुं–खाऊन टाकणे, गट्ट करणे.
चडावो (ચડાવો) (वि.)–(१) चढाव (२) चिथावणी.
चडियातुं (ચડિયાતું) (वि.)–(पेक्षां) सरस.
चडियातापणुं (ચડિયાતાપણું) (न.)–सरसपणा.
चडी (ચડી) (वि.)–तीव्र, चढा (स्वर).
चडीचोट (ચડીચોટ) (अ.)–एकदम, एका सपाट्यात.
चडे(-रे)राट (ચડે-રે-રાટ) (अ.)–टर्रकन्, मोठा आवाज करून (फाटणे).
चण (ચણ) (स्त्री.)–(१) चूण (पक्ष्यांना टिपण्याकरिता टाकले जाणारे धान्य) (२) चुणी (सुरकुत्या घालून केलेले कपड्याचे शिवण).
चणक (ચણક) [सं.] (पु.)–चणा, हरभरा.
चणतर (ચણતર) (न.)–बंधाई, बांधकाम.
चणवुं (ચણવું) (सं. क्रि.)–(१) भिंत किंवा घर बांधणे. (२) टिपून खाणे.
चणियारुं (ચણિયારું) (न.)–ज्या खळग्यात टेकून दार फिरते तो खळगा.
–खसी जवुं–(१) डोके फिरणे. (२) नुकसान होणे.
चणियारां ठेकाणे राखवां–डोके ठिकाणावर ठेवणे, संयम ठेवणे.
–नचाववां–डोळे मारणे, कटाक्ष टाकणे,

चणो (ચણો) (पु.)–चणा, हरभरा.
चणा करी जवा,–करवा–(१) विचार न करता खर्चणे. (२) फसणे.
–चवराववा–(१) फसविणे. (२) पीडणे, छळणे. (३) नको नकोसे करणे.
–ना झाडउपरथी कूदवुं–खोटी फुशारकी मारणे.
–ममरा फाकीने रहेवुं–चणेकुरमुरे खाऊन दिवस काढणे.
–खार (पु.)–आंब.
–पणी (स्त्री.)–(१) हरभऱ्याचे घाटे असलेले रोप. (२) तशी जुडी.
चंडाळचक्र (ચંડાળચક્ર) (न.)–अनर्थ-अनिष्ट-परंपरा.
चंडूल (ચંડૂલ) (पु.)–अफूचे सत्त्व, चंडोल.
चतराववुं (ચતરાવવું) (स. क्रि.)–चाळविणे.
चतुं(-त्तुं) (ચતું-ત્તું) (वि.)–(१) उलथे, (२) सुलटे.
चनमनियां (ચનમનિયાં) (न. ब. व.)–मौजमजा.
चंत (ચંત) (पु.)–प्रियकर, आशक
चंतववुं (ચંતવવું) (स. क्रि.)–चिंतन-विचार करणे.
चंतनी (ચંતની) (स्त्री.)–प्रिया, माशुक.
चंद (ચંદ) [फा.] (वि.) थोडा-डी-डे.
चंदनी (ચંદની) (स्त्री.)–(१) चांदणे. (२) छत, चांदवा.
चंदरवुं (ચંદરવું) (स. क्रि.)–(१) गोष्ट काढून घेणे. (२) फसविणे.
चंदरवो (ચંદરવો) (पु.)–(१) छताचा रंगीबेरंगी कपडा. (२) छत, चांदवा.
–बांधवो–(१) मांडव घालणे. (२) वेशीवर टांगणे, जाहीर करणे. (३) फजिती उडविणे. (४) कीर्ती गाजविणे.
चंदा (ચંદા) (स्त्री.)–(१) चंद्र (२) चांदणे.
चंदावुं (ચંદાવું) (अ. क्रि.)–(१) डाग पडणे. (२) कूज लागणे.
चंदो (ચંદો) (पु.)–(१) चंद्र. (२) ताम्रपट. (३) चेहेरा, मुखवटा (४) चंद्रासारखा गोल आकार, चांदवा. (५) टिळा, गंध. (६) मोहोर, शिक्का.
चंद्र (ચંદ્ર) (पु.)–(१) चंद्र, (२) गोंदण. (३) टिळा.
–क (पु.)–(१) टिळा, गंध. (२) मोरपिसावरचा डोळा.
चप दईने (ચપ દઈને) (अ.)–एकदम, झटकन.
चपकलुं (ચપકલું) (वि.)–(१) दगाबाज (२) (न.) खोडी, दंगामस्ती.
चप(-ब)काववुं (ચપ-બ-કાવવું) (स. क्रि.)–(१) गरम करून दाबणे, चिकटविणे (२) (न.) फोडणी देणे.
चप(-ब)को (ચપ-બ-કો) (पु.)–(१) डाग (सळी इ. तापवून अंगाला देतात तो) (२) टोमणा. (३) टोमण्याचा डंख.

चपका देवा – टोमणे मारणे.
चपचपु (ચપચપુ) (वि.) – ओले व चिकट, बदबदलेले.
चपट (ચપટ) (वि.) – (१) चिकटलेले, चपटे.
– थई जवुं, – थवुं – जमीनदोस्त होणे.
– बेसवुं – (१) व्यवस्थित सावरून बसणे. (२) सत्यानाश होणे.
– वळवुं – (१) दुहेरी होईल अशी घडी करणे. (२) नाश पावणे. (३) अतिशय नुकसान येणे.
– वुं (स. क्रि.) – चापून बसविणे, मजबूत करणे.
– टावुं (अ. क्रि.) – (१) दाबले जाणे. (२) (लाक्ष.) नुकसानीत येणे.
चपटी (ચપટી) (स्त्री.) – (१) चिमूट (२) त्यात राहील तेवढे माप. (३) चुटकी. (४) चुटकीचा वेळ. (५) चिमटा.
– आववी – चिमटीत सापडणे, पकडले जाणे.
– चांगळुं – थोडेबहुत.
– मां – अगदी थोडक्या वेळात.
– मां आववुं – पेचात सापडणे, फसणे.
– मां उडाववुं – (१) चुटकीने उडवून देणे, झिडकारणे. (२) थट्टेने उडवून लावणे.
– मां लेवुं – पेचात आणणे-पकडणे.
– भरवी – (१) चिमटींत येईल तेवढे पकडणे-धरणे. (२) चिमटा काढणे.
– भरावी – चिमूटभर होणें.
– लेवी – चिमूट घेणे.
– वगाडवी – चुटकी वाजविणे.
– टो (पु.) – मोठी चिमूट.
चपटुं (ચપટું) (वि.) – चपटे, दडपलेले.
चपडवुं (ચપડવું) (स. क्रि.) – चोपणून-ठोकून चपटे करणे किंवा बसविणे (जमीन इ.)
चपडाववुं (ચપડાવવું) (स. क्रि.) – (१) चपटे करणे. (२) झटपट खाऊन टाकणे. (३) चटकन चोरणे.
चपडुं (ચપડું) (वि.) – चौपदरी, चार बाज्या-थर असलेले.
चपण,-णियुं-णुं (ચપણ,-ણિયું-ણું) (न.) – (१) मातीचा वाटगा, पणती. (२) भिक्षापात्र.
चप(-पो)तरु (ચપ-પો-તરું) (न.) – कागदाचा लहान कपटा.
चपरास (ચપરાસ) (स्त्री.) – (१) शिपायाच्या पट्ट्याला जोडलेली व अक्षरे लिहिलेली पितळेची तक्ती-बकल. (२) बिजागर (३) पत्रास, बडेजाव.
– सो कूटवी – (१) बडेजाव करणे. (२) आनंदात येणे.
– सी (पु.) – (१) पट्टेवाला (२) बडेजाव.
चपल(-ळ) (ચપલ-ળ) (वि.) – (१) चलाख, (२) हुषार, धूर्त.
चपसवुं (ચપસવું) (अ. क्रि.) – (१) जोराने दाबणे, (२) पट्दिशी दाबून बसविणें.
चपळां (ચપળાં) (न. ब. व.) – डोळ्यांची उघडझाप, कटाक्ष
चपाट (ચપાટ) (अ.) – (१) साफ, चट्ट (२) सपाट.
चोख्खुं चपाट करी मूक्युं – साफ करून टाकले.
चपाटवुं (ચપાટવું) (स. क्रि.) – झपाझप खाणे, चट्ट करून टाकणे.
चपाटी(-ती) (ચપાટી-તી) (स्त्री.) – (१) चपाती (२) जाड पोळी.
चपेट(-टी) (ચપેટ-ટી) (स्त्री.) – (१) चपाटी, थप्पड. (२) पकड (विशेषेकरून भुताच्या झपाटणीला हा शब्द लावतात). (३) नुकसान, संकट.
– टो (पु.) – थप्पड.
चप्पु (ચપ્પુ) (पु. न.) – चाकू.
चबराक (ચબરાક) (वि.) – (१) चलाख, धूर्त. (२) बोलण्यात मार्मिक.
चबराकियुं (ચબરાકિયું) (न.) – छोटी मार्मिक उक्ती.
चबूतरो (ચબૂતરો) (पु.) – (१) पोलीस ठाणे. (२) कर घेण्याचे नाके. (३) चौथरा.
चबूतरे लई जवुं – पोलीसचौकीवर घेऊन जाणे, फिर्याद करणे.
चबोळवुं (ચબોળવું) (स. क्रि.) – अपशब्द बोलणे, शिव्या देणे.
चमक (ચમક) (स्त्री.) – (१) चमक (२) झणझणाट (३) आश्चर्याचा झटका (४) (पु.) लोहचुंबक.
– पेसवी – एकदम चकित होणे.
– चांदनी (स्त्री.) – चटकचांदणी.
– पथ्थर, – पहाण, (पु.) – बाण (न.) – (१) लोहचुंबक. (२) चकमक.
– वा (पु.) – एक रोग.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) चमचम करणे. (२) चकित होणे. (३) हातातून निसटणे.
– वो (पु.) – चमकदार नखरा.
– काट (पु.) – चमचमाट, झगझगाट. (२) फेफऱ्याचा झटका.
– की (स्त्री.) – चमचम करणारी वेताची छडी.
चमकी ऊठवुं – (१) भडकून जाणे, बुजणे. (२) एकदम चकित होणे.
चमचमवुं (ચમચમવું) (अ. क्रि.) – (१) 'चमचम' असा आवाज होणे. (२) आग आग होणे.
चमची (ચમચી) (स्त्री.) – लहान चमचा (२) चंची.
– चो (पु.) – चमचा.
चमन (ચમન) [फा.] (पु. न.) – (१) बगीचा. (२) मौज. मजा, आनंद.

–वंदी (स्त्री.)–बागवानी (बगीचाचे काम.)
चमर (ચમર) (पु. ब. व.)–धैर्य, हिंमत.
चमरखुं (ચમરખું) (न.)–चरख्याची चात ज्या चामड्याच्या तुकड्यात फिरते तो.
चमरखा जेवुं शरीर–बाळके शरीर.
चमरबंध (ચમરબંધ) (पु.)–चामड्याचा पट्टा.
–धी (वि.)–(१) कमरेला पट्टा बांधलेला-ली-ले (२) शूरवीर व धैर्यवान. (३) (पु.) कमरेला पट्टा बांधलेला–धैर्यवान माणूस. (४) सत्ताधीश.
–धीना चमर बछोडे तेवुं–मोठमोठ्या बहाद्दरांना पाणी पाजेल असा, हिंमतबहाद्दर.
चमरी (ચમરી) (स्त्री.)–चवरी.
चमार (ચમાર) (पु.)–चांभार.
–दूधी (स्त्री.)–एक वेल जिचा उपयोग चांभार लोक चामड्याचे केस काढण्याकरिता करतात.
चम्मड (ચમ્મડ) (वि.)–(१) (चामड्यासारखे) चामट, चिवट (२) (लाक्ष.) कंजूष.
–तोड (वि.)–कंजूष.
चम्मर (ચમ્મર) (स्त्री. न.)–चवरी.
–ढोळवां–चवऱ्या ढाळणे.
चंपत (ચંપત) (वि.)–परागंदा.
चंपल (ચંપલ) (पु. स्त्री. न.)–चप्पल, वाहाणा.
चंपावुं (ચંપાવું) (अ. क्रि.)–(१) दबणे (२) घाणीत पाय पडणे.
चंपी (ચંપી) (स्त्री.)–दाबणे, चोळणे.
चंबूडियो (ચંબૂડિયો)–उभट आकाराचा लोटा.
चरकण (ચરકણ) (वि.)–(१) चिरपणारे. (२) भिऊन रटाट होणारे.
–णुं (वि.)–(१) वरचेवर चिरपणारे (२) (मुलांना, गुरांना) ढाळ होण्याचा रोग.
चरकवुं (ચરકવું) (अ. क्रि.)–चिरपणे.
चरकुं (–खुं) (ચરકું-ખું) (वि.)–किंचित तिखट व कडवट.
चरखो (ચરખો) (पु.)–(१) कापूस वठण्याचे यंत्र (२) गिरणी (३) घाडा, 'लेथ' (हातांनी चालणारा जुन्या पद्धतीचा.) (४) रहाट (सूत काढण्याचा).
–चलाववो–(लाक्ष.) (१) सतत खात राहणे, चरणे (२) एकाग्र मनाने काम करणे.
चरखियुं (ચરખિયું) (वि.)–(१) गिरणीत कामाला लागलेले. (२) चरख्यासंबंधीचे.
चरखी (ચરખી) (स्त्री.)–(१) लहान चरखा. (२) पवनचक्की.
चरचर (ચરચર) (अ.)–(१) झटपट, जल्दीने. (२) (पु.) जळण्याचा आवाज (३) (स्त्री.) चरचर, सौम्य आग होणे. (४) (लाक्ष.) चिंता.
चरचवुं (ચરચવું) (स. क्रि.)–(सेंदूर-गंध इ.) चर्चिणे, लेप लावणे.
चरड (ચરડ) (अ.)–चर्र आवाज (कपडा फाडताना किंवा जोडे घालून चालताना).
–को (पु.)–अंतःकरणात चर्र होणे, धाकधुक.
चरण साहवां–(१) पायांवर डोके ठेवणे. (२) ताबेदार होऊन राहणे.
–सेववां–चरणांचा आश्रय घेणे, चरण धरणे.
चरणवुं (ચરણવું) (स. क्रि.)–(१) डागणे (२) (अ. क्रि.) मनात जळणे. (२) झोपेत दात खाणे.
चरपण (ચરપણ) (न.) कृपणपणा.
–वेडा (पु. ब. व.)–कंजूसपणाचे वर्तन.
चरपणुं (ચરપણું) (वि.)–कंजूस, कृपण.
चरबी (ચરબી) [फा.] (स्त्री.)–(१) मेद (२) (लाक्ष.) मद, अभिमान.
–करवी,–करडवी–उन्मत्तपणाने कुचाळक्या करणे, मिजास किंवा जोर दाखविणे.
–चडवी,–वधवी–माज-अभिमान चढणे.
चरवादार (ચરવાદાર) (पु.)–राऊत, मोतद्दार.
चरवुं (ચરવું) (अ. क्रि.)–(१) चालणे, फिरणे. (२) चरणे. (३) कमावणे, पैदा करणे.
चरी खावुं–(१) काहीही करून पोट भरणे. (२) लाचलुचपत घेणे.
चरंदुं (ચરંદું) (वि.)–(१) चरणारे, (२) (न.) जनावर.
चराका (ચરાકા) (स्त्री.)–ढोरांना चारण्याची जमीन.
–ण (न.)–(१) कुरण (२) चारण्याची मजुरी.
चराववुं (ચરાવવું) (सं. क्रि.)–(१) चारणे, (२) लाच देणे.
चराळ (ચરાળ) (वि.)–(१) बाजवीपेक्षा जास्त उंच. (२) स्पर्श न समजण्याजोगे ('चराळ चामडी').
चरित (ચરિત) [सं.] (न.)–(१) चरित्र. (२) आचरण, वर्तन.
–तार्थ (वि.)–(१) कृतकृत्य. (२) सफळ. (३) (पु.) निर्वाह (४) भावार्थ.
चरु (ચરુ) (पु.)–रुंद तोंडाचे भांडे, डेचकी.
–चडाववो–(१) जेवण देणे (२) जेवण देण्याच्या स्पर्धेत भाग घेणे.
चरेडो(-रो) (ચરેડો-રો) (पु.) (१) धाकधुक (२) चीर.
चरो (ચરો) (पु.)–कुरणाकरिता म्हणून वेगळी ठेवलेली जमीन

चरोतर (ચરોતર) [सं.] (न.) – मही व साबर या दोन नद्यांच्यामधला गुजरातचा प्रदेश.
चर्चापत्र (ચર્ચાપત્ર) (न.) – चर्चेचे वृत्तपत्रात आलेले बातमीपत्र.
–त्री (पु.) – बातमीपत्र पाठविणारा.
चर्चावुं (ચર્ચાવું) (अ. क्रि.) – चर्चिले जाणे.
चर्या (ચર્યા) [सं.] (स्त्री.) – (१) कामकाज, व्यवहार (२) रीतभात, वर्तणूक. (३) सेवा. (४) मुद्रा (आतला भाव दाखविणारी.)
चर्वणा (ચર્વણા) [सं.] (स्त्री.) – (१) चर्वण. (२) आस्वाद, उपभोग.
चळविचळ (ચળવિચળ) (वि.) – अस्थिर, डगमगणारे.
चलण (ચલણ) (न.) – (१) चालणे (२) अमल, सत्ता. (३) चलनी नाणे. (४) रिवाज.
–थवुं – (१) सत्ता चालणे (२) कारभार मिळणे.
–णी (वि.) – व्यवहारात प्रचलित.
चलम (ચલમ) (स्त्री.) – चिलीम.
–ठालववी – ('चलम भरवी'च्या उलट) चिलीम मोकळी करणे.
चलाखो (ચલાખો) (पु.) – समचौरस कापडाचा मोठा तुकडा.
–खी (स्त्री) – तसा लहान तुकडा.
चलाणुं (ચલાણું) (न.) – बसकण असलेला लहान पेला.
चलाववुं (ચલાવવું) (स. क्रि.) – चालविणे, जायला लावणे.
चलियां (ચલિયાં) (न. ब. व.) – पाखरे.
–उराडवां – पाखरे उडवून कणसाचे रक्षण करणे. (२) रमतगमत राहणे, बसून राहणे.
चलियुं फरकवुं – चिटपाखरू फिरकणे. (बहुशः नकारार्थी वापरले जाते.
चलेथो (ચલેથો) (पु.) – पळी.
चल्लुं (ચલ્લું) (न.) – चुळूक, अंजली.
चवड (ચવડ) (वि.) – चामट.
चवडुं (ચવડું) (वि.) – (१) चामट (२) (न.) फाळ.
चवलियुं, चवलुं (ચવલિયું, ચવલું) (वि.) – पापणीचे केस पांढरे असणारे.
चववेरो (ચવવેરો) (पु.) – घराबरचा व जमिनीवरचा कर.
च(–ळ)वळवुं (ચ-ળ-વળવું) (अ. क्रि.) – चुळबुळ करणे. (२) अंगावर खाजल्यासारखे होणे, वळवळणे.
चवाई (ચવાઈ) (स्त्री.) – चावटपणा, मस्करी.
चवाणुं (ચવાણું) (न.) – चुरमुरे–फुटाण्यासारखे भाजके खाणे.
चवो (ચવો) (पु.) – पायाच्या तळव्याला झालेला फोड.
चश्म (ચશ્મ) [फा.] (स्त्री.) – डोळा.
–पोशी (स्त्री.) – कानाडोळा करणे.
चश्मुं (ચશ્મું) (न.) – चष्मा.
चश्मां आववां – (१) डोळ्यांना कमी दिसणे. (२) गर्वानें दिसेनासे होणे.
–ऊतरी जवां – चष्म्याची डोळ्यांना जरूर न राहणे.
–ठेकाणे न होवां–डोके (वृत्ति) ठिकाणावर नसणे.
–फरी जवां – (१) रागावणे. (२) वस्तूचे खरे स्वरूप न दिसणे.
–बेसवां,–लागू पडवां – चष्म्याचा नंबर बरोबर लागू होणे.
चश्मे बुलबुल, चश्मे सुलाख – आंधळे, कमी दिसणारें.
चश्मेधब (ચશ્મેધબ) (वि.) – पार आंधळे.
चश्मो (ચશ્મો) (पु.) – झरा.
चषक (ચષક) [सं.] (पु.) – (१) दारू. (२) दारूचा पेला.
चस (ચસ) (न.) – अति लळा.
चसक (ચસક) (स्त्री.) – नस किंवा सांध्याचे स्नायू एकदम लचकल्यामुळे होणाऱ्या वेदना.
–आववी, –मारवी – वेदना होणे, कळ येणे.
चसकवुं (ચસકવું) (अ. क्रि.) – (१) एखाद्या स्थानापासून निसटणे–बाजूला सरणे, लचकणे (२) माथे फिरणे, पागल होणे.
चसको (ચસકો) (पु.) – (१) सळक, वेदना. (२) उत्कट भाव (३) तलफ (४) चटक (५) नखरेबाजी.
– आववो, – नांखवो, – मारवो – वेदना – कळ येणे.
–करवो – शौक करणे, मजा घेणे.
–पडवो – (अमक्याचा) स्वाद अतिशय आवडणे.
–लागवो – चटक लागणे.
चसचस (ચસચસ) (अ.) – न डगता, – सरता.
–वुं – (अ. क्रि.) – तंग असणे, आवळले जाणे.
–सार (अ.) – (१) न सरेल अशा रीतीने – तंग (२) एका दमात.
चसवुं (ચસવું) (अ. क्रि.) – (१) चळणे, डगणे. (२) खचणे. (४) नुकसानीत जाणे.
चसाचसी (ચસાચસી) (स्त्री.) – चुरस, स्पर्धा.
चहटालि (-ळि) युं (ચહટાલિ-ળિ-યું) (वि.) – जिव्हालोलुप.
चहेरो (ચહેરો) (पु.) – चेहेरा, मुद्रा, सूरत.
चहेरादार (ચહેરાદાર) (वि.) – घोटीव, सुंदर.
चळ (ચળ) (स्त्री.) – खरूज, खाज (२) (साक्ष) कासाविशी, अस्वस्थता.
–आववी, –थवी – (१) खाज येणे. (२) चुळबुळ होणे.
–काडवी, –भागवी – अस्वस्थता दूर करणे.
–राखवी – अस्वस्थता वाटत राहणे.
चळक (ચળક) (स्त्री.) – (१) चकचकाट (२) चमकणारी टिकली.

– वुं (अ. क्रि.) – चकाकणे.
– काट (पु.) – चकचकाट.
– काट मारवो – खूप चकाकणे.
– कारो (पु.) – चमक.
– की (स्त्री.) – (१) चकाकी. (२) चकाकी मारणाऱ्या वस्तूची पखरण (कपड्यावर इ.)
चळवळवुं (ચળવળવું) (अ. क्रि.) – (१) जरा हलणे, वळवळणे (अंगावर) (२) काहीतरी करण्याकरिता तडफडणे. (३) मनाला खटकणे.
चळवळाट (ચળવળાટ) (पुं.) – तडफडाट (२) धडपड (३) खाज.
चळवळियुं (ચળવળિયું) (वि.) – चळवळे.
चळवुं (ચળવું) (अ. क्रि.) – (१) चळणे, डगणे. (२) (लाक्ष.) पतित होणे, च्युत होणे.
चळाई (ચળાઇ) (स्त्री.) – (१) चाळण्याची मजुरी.
चळामण (ચળામણ) (न.) – (१) चाळण्याची मजुरी. (२) चाळताना निघालेला कोंडा.
चळियां पुतळियां (ચળિયાં પુતળિયાં) (न. ब. व.) – (गहू, जव इ. धान्याचे) पिंजर, थाटे.
चँळुं (ચળું) (न.) – चूळ, चुळकी.
– करवुं – जेवल्यानंतर हात-तोंड धुणे.
– लेवुं – चूळ भरण्यासाठी हातात पाणी घेणे.
चा (ચા) (पु. स्त्री.) – चहा.
– खानुं (न.) – हॉटेल.
– दानी (स्त्री.) – चहा ठेवण्याचे भांडे, किटली.
– पाणी (न. ब. व.) – नास्ता.
– पाणी करवां – (१) चहा पिणे, नास्ता-फराळ करणे. (२) फराळाची बैठक करणे.
– पाणीमां – फुटकळ खर्चात.
चाऊर, चाओळ (ચાઊર, ચાઓળ) (न.) – चाहूर (पेरणीसाठी धान्य ज्यातून सोडतात ते लाकडी भांडे).
चाऊस (ચાઊસ) (पु.) – लष्करातील डंका, निशाण वगैरे संभाळणाऱ्या तुकडीचा जमादार.
– जेवुं मों – सुकलेले व उतरलेले तोंड.
चांई (ચાંઈ) (वि.) – (१) लज्जित, शरमिंदा. (२) (स्त्री.) बारीक टिकली.
चांउ करवुं (ચાંઉ કરવું) – गिळंकृत करणे.
चाक (ચાક) (वि.) – (१) निरोगी, तंदुरुस्त ('एनी तबियत चाक छे') (२) चिरलेले, फाटलेले.
– करवुं – (दिवा) मोठा करणे - चढविणे.
– थवुं – उत्साहपूर्ण होणे, जागृत-दक्ष होणे.
चाक (पु.) – (१) चाक (२) चक्राची गोल गती, फेर.
– आपवो, देवो – गोल गोल फिरविणे, घुमविणे.
– चडवो – गोल गोल गती येणे.
– लेवो, खावो – गोल गोल फिरणे.
चाके चडवुं – (१) गोल गोल फिरणे. (२) कुंभाराच्या चाकावर चढणे किंवा ठेवणे (३) (लाक्ष.) एखादी गोष्ट लोकांच्या तोंडी होणे, निंदा होणे, फजीत होणे. (४) मस्तीला येणे.
चाकडो (ચાકડો) (पु.) – कुंभाराचे चाक.
चाकबाक (ચાકબાક) (वि.) – चलाख, हुषार, पक्का.
चाकरडी (ચાકરડી) (स्त्री.) – स्त्री चाकर.
– रियात (वि.) – (१) चाकरी करणारे (२) चाकरीकरिता मिळालेले (३) (पु.) नोकर-चाकर.
– रियुं (न.) – चाकरीपोटी मिळालेले.
चाकरी उठाववी – चाकरी करणे, शुश्रूषा करणे.
– ए जवुं – नोकरीवर जाणे.
– ए रहेवुं – नोकर म्हणून राहणे.
चाखडी (ચાખડી) (स्त्री.) – खडाऊ.
चाग (ચાગ) (पु.) – लाड.
चागलुं(-ळुं) (ચાગલું-ળું) (वि.) – (१) ढोंग करणारे (पवित्रपणाचे किंवा शहाणे असण्याचे (२) लाडाची इच्छा करणारे.
चांखड (ચાંખડ) (वि.) – गरीब, दीन.
चांगळुं (ચાંગળું) (न.) – आचमन.
चाचर (ચાચર) (पु.) – (१) मंडपाच्या बाहेरचा उघडा चौक (२) चव्हाटा. (३) (स्त्री.) चव्हाट्याची देवी.
चांच (ચાંચ) (स्त्री.) – चोच.
– ऊघडवी – चुरुचुरु बोलणे.
– खूपवी – डूबवी – बूडवी – उमज पडणे, करण्याची शक्ती येणे.
– बोळवी – सहज चाखून पाहणे.
– मारवी – (१) कुरतडणे. (२) चोची मारणे. (३) दुसऱ्याच्या बाबतीत नाक खुपसणे. (४) वरवरचे ज्ञान घेणे.
– मां लेवुं – पक्के धरून ठेवणे, पकडीत धरणे.
चांचे चडवुं – निंदा होणे, फजित पावणे.
चांचड (ચાંચડ) (पु.) – घुंगुरटे, चिलट.
चांचवुं (ચાંચવું) (न.) – (१) चोच असणारा धान्यात होणारा किडा. (२) (वि.) बडबडे.
चांचवो (ચાંચવો) (पु.) – टिकाव, कुदळ.
चांचियुं (ચાંચિયું) (वि.) – चोचीच्या आकाराचे, चोच असणारे
चांचियो (ચાંચિયો) (पु.) – (१) चांचा (समुद्रात लुटारूपणा करणारा. (२) चोचीची पगडी घालणारा.

चाट (ચાટ) [सं.] (पु.) (१) विश्वास उत्पन्न करून चोरी करणारा चोर. (२) लजित, शरमिंदे.

चाट (स्त्री.) – (१) कुत्र्याला खायला घालण्याचे भांडे. (२) खाण्याची लालसा. (३) थप्पड. (४) टोमणा.

चाटलुं (ચાટલું) (न.) – आरसा.

चाटवो (ચાટવો) (पु.) – (१) लाकडाची पळी (२) बव्हे.

चाटूडी (ચાટૂડી) (स्त्री.) – (१) लहानसे बव्हे (२) कानकोरणे.

चाठुं (ચાઠું) (न.) – वळ (माराने शरीरावर उठणारा).

चाडखुं (ચાડખું) (न.) – (१) शत्रूवर लक्ष ठेवून पहारा करणारा माणूस, हेर (२) राखणदार, पहारेकरी.

चाडियुं (ચાડિ) (वि.) – चहाडखोर.

–**यो** (पु.) – (१) हाडकुळा माणूस (२) शेतात उभे केलेले बाहुले. (३) गावावरून-आळीवरून ओवाळून टाकलेला माणूस.

चाडी (ચાડી) (स्त्री.) – चहाडी.

चाडीलुं (ચાડીલું) (वि.) – (१) चाड राखणारे, सावध, दक्ष (२) मत्सरी.

चाढुं (ચાઢું) (न.) – (१) गोफणीचा चामड्याचा तुकडा. (२) दिवा ठेवण्याकरिता मध्ये खळगा असलेली तिवई. (३) मुस्कट.

चांट (ચાંટ) (स्त्री.) – तबल्याच्या किनारीचा भाग.

चांटी (ચાંટી) (स्त्री.) – फुकट बढाई.

चातरखुं (ચાતરવું) (स. क्रि.) – (१) हळूच सरकवून घेणे (२) बाजूला सारणे.

चाथी (ચાથી) (स्त्री.) – मलमाची पट्टी.

चादर ओढवी – (१) चादरीने शरीर पांघरून घेणे. (२) दिवाळे काढणे.

–**ओढाडवी** – (१) चादरीने झाकणे. (२) महंत मेल्यानंतर त्याच्या वारसाला त्याच्या गादीवर बसविणे. (३) दिवाळे काढायला लावणे, वाटोळे करणे.

चानक (ચાનક) (स्त्री.) – (१) खंत, काळजी. (२) सावधपणाची सूचना. (३) जागृती, हुषारी.

–**आपवी** – सावध करणे.

–**आववी** – **लागवी** – सावधान होणे, सावध राहणे.

–**राखवी** – (१) सावधानी ठेवणे. (२) काळजी दक्षता बाळगणे.

चानकी (ચાનકી) (स्त्री.) – लहान भाकरी.

चांदरडुं (-णुं) (ચાંદરડું-ણું) (न.) – (१) चांदणे. (२) चांदण्यांचा अंधुक प्रकाश (३) कवडसा.

चांदरणी (ચાંદરણી) (वि.) – (१) चांदणी (रात्र) (२) (स्त्री.) तारा (३) चांदणे.

चांदलाव्हेवार (ચાંદલાવહેવાર) (पु.) – शुभ प्रसंगी पैशाची भेट देण्याघेण्याचा व्यवहार.

चांदलो (ચાંદલો) (पु.) – टिळा, तिलक.

चांदले चोटवुं – नशिबात लिहिलेले असणे, पदरी पडणे.

चांदवुं (ચાંદવું) (वि.) – खट्याळ, खोड्याळ. (२) (न.) खट्याळपणा, मस्ती.

चांदी (ચાંદી) (स्त्री.) – (१) रुपे. (२) एक संसर्गजन्य रोग. (३) चट्टा.

चांदुं (ચાંદું) (न.) – (१) चट्टा (२) चट्टयाचा डाग. (३) (लाक्ष.) लांछन, डाग (४) छिद्र, दोष.

चांदां जोवां,-खोळवां – छिद्रे शोधणे, दोष शोधणे.

चाप (-**पा**) **चीप** (ચાપ-પા-ચીપ) (स्त्री.) – टापटीप, नीटनेटकेपणा. (२) फाजील शहाणपण. (३) कंजूषपणा.

चापलूसी (ચાપલૂસી) [फा.] (स्त्री.) – (१) खुशामत (२) लांबड लावून केलेले बोलणे.

चांपवुं (ચાંપવું) (न.) – चंपा (पायाचा) किंवा पंजा (हाताचा).

चाबखो (ચાબખો) (पु.) – (१) चाबूक (१) मार्मिक, तीक्ष्ण वचन.

चाम (ચામ) (न.) – चामडी.

–**चिमडियुं** (वि.) – (१) चामडी सुरकुतलेले. (२) सुकलेले, जीर्ण. (३) कंजूष.

–**चोरी** (स्त्री.) – व्यभिचार.

–**रस** (पु.) – संभोगसुख.

चामखेडुं (ચામખેડું) (न.) – गारुड्याची पोतडी.

चामठुं (ચામઠું) (वि.) – (१) चुका पहाणारे. (२) फाजील शहाणे. (३) छंदीफंदी (४) (न.) डाग, चट्टा.

चामड (ચામડ) (वि.) – चामट.

चामडियो (ચામડિયો) (पु.) – प्राण्याचे कातडे सोलणारा चांभार.

चामडीनुं नाणुं – कन्याविक्राचा पैसा.

चामडीचोर (पु.) – अंगचोर.

चामडुं (ચામડું) (न.) – सोललेले कातडे.

–**डानां नाणां चलाववां** – जबरदस्ती करणे, अन्याय करणे.

चामडा नाणुं – (१) वेश्यावृत्तीने मिळविलेला पैसा. (२) वरिष्ठ अधिकाऱ्याला दिलेली स्त्रीची लाच.

–**डानुं ताळुं** – (१) पहारेकरीरूपी कुलूप (२) घरचे म्हातारे माणूस (जे नेहमी घरात बसून राहते ते).

–**डां रंगवां** – चामडी रंगविणे-लोळविणे.

–**चूंथवुं** – (१) फुकट मेहनत करणे. (२) व्यभिचार करणे. फजिती करणे.

–**चूंथावुं** – (१) मुडदा पडून राहणे. (२) निरर्थक श्रम करणे. (३) (स्त्रीची) अब्रू जाणे. (४) अपकीर्ती होणे.

चामाचीडियुं (ચામાચીડિયું) (न.) – पाकोळी.
चामोदी (ચામોદી) (स्त्री.) – (१) नखरेबाजपणा (२) खट्याळपणाचा स्वभाव.
चांप (ચાંપ) (स्त्री.) – (१) चाप (बंदुकीचा इ.) (२) पैशाचे पाकीट (३) बोल्ट (४) (लाक्ष.) धाक (५) सावधगिरीची सूचना (६) काळजी, खंत.
– उघाडवी – (१) चाप उघडणे. (२) पैसा खर्चणे.
– करवी – (१) दडपण टाकणे. (२) धाक दाखविणे.
– चडाववी – (१) कळीचा घोडा दाबण्याकरिता उचलणे. (२) चिथावणी देणे.
– देवी – (१) चाप पाडणे, बंद करणे (२) चिथावणे, उत्तेजन देणे.
– थी चालवुं – गतीने चालणे.
– मरडवी – कळ फिरविणे.
– मरडी नाखवी – कळ बिघडवून टाकणे.
– राखवी – (१) दाब ठेवणे, खंत ठेवणे.
– मां राखवुं, - मां लेवुं – ताब्यात ठेवणे.
चांपणियुं (ચાંપણિયું) (वि.) – (१) लाच देण्याची सवय लागलेले. (२) (न.) दाराच्या चौकटीचे वरचे लाकूड.
चांपती (ચાંપતી) (स्त्री.) – ताकीद, पूर्वसूचना.
चांपतुं (ચાંપતું) (वि.) – (१) कडक, तीव्र. (२) छाप टाकणारे.
चांपती उघराणी – कडकपणे केली जाणारी वसुली.
चांपतो इलाज – कडक इलाज.
चांपवुं (ચાંપવું) (सं. क्रि.) – (१) चोपणे, दाबून बसवणे. (२) (लाक्ष.) हात दाबणे, लाच देणे. (३) ठेचून भरणे. (४) आग लावणे.
चांपी घालवुं – (१) डाग देणे. (२) कोपऱ्यात ढकलून देणे.
– देवुं – जाळण्या-पोळण्यासाठी जळतीकाडी लावणे किंवा टाकणे.
चांपीने (ચાંપીને) (अ.) – (१) लगटून (२) जलद (३) कडकून, टाकून (बोलणे). (४) ठेचून, चापून (खाणे).
चांपो (ચાંપો) (पु.) – चाफा.
चार आंख (ચાર આંખ) – देखरेख, सांभाळ.
– करवी – रागाला येणे.
– आंखो थवी – (१) रागाला येणे. (२) डोळ्यांना डोळे भिडणे. (३) मस्ती चढणे.
– काननी वात – दोघांमधली गोष्ट.
– खाण – अंडज, उद्भिज्ज, स्वेदज, जरायुज असे प्राण्यांचे चार मोठे प्रकार.
– खूंट – कोनाकोपरा (२) सारी पृथ्वी.
– दहाडानुं – चार दिवसांचे, क्षणिक.
– दाणा – थोडे धान्य.
– दाणाय न होवा – थोडीसुद्धा अक्कल नसणे.
– लोकमा गणावुं – सर्वत्र अब्रूदार-प्रतिष्ठित मानले जाणे.
– हाथ करवा – काम करताना वाजवीपेक्षा जास्त उतावळ करणे.
चारे चौदे (ચારે ચૌદે) – (१) प्रसंगी (२) केव्हाही.
– हाथ – पूर्णकृपा.
– हाथ हेठा पडवा – कसलाच आधार किंवा उपाय न राहणे.
चारकणुं (ચારકણું) (न.) – भरड.
चारखानी (ચારખાની) (स्त्री.) – चौकटी चौकटी असलेला कपडा.
– खूणियुं (वि.) – चार कोन असलेले.
चारट(-ठ) (ચારટ-ઠ) (स्त्री.) – चार चाके असलेला रथ, बग्गी.
चारणाई (ચારણાઈ) (स्त्री.) – भाटगिरी, खुशामत.
चारियाळुं (ચારિયાળું) (न.) – (१) चराऊ जमीन, गवती रान. (२)फक्त चारा खाणाऱ्या ढोरांचे (तूप) (३) (न.) चारा कापून आणणारा माणूस. (४) चारा बांधण्याचा कपडा.
चारी (ચારી) (स्त्री.) – चूल.
चारुं (ચારું) (न.) – (१) नांगरून टाकलेली पडिक जमीन. (२) इतर ढोरांबरोबर मिळून चरायला जाणारे जनावर.
चारे (ચારે) (अ.) – चारी, सर्वत्र.
– गम - तरफ - पास, - बाजू (अ.) – चहूबाजूंस.
– वेळा (स्त्री.) – संध्याकाळ, दिवसाचा चौथा प्रहर.
चारो (ચારો) (पु.) – (१) चारा (२) इलाज, उपाय. (३) (लाक्ष.) सत्ता.
चाल (ચાલ) (पु.) – चलाववो, पाडवो, बांधवो – रूढी चालू करणे.
चालू (स्त्री.) चालवी – (१) कपट कारस्थान करणे (२) शील राखणे. (३) चालू ठेवणे.
(-नी)चाले चालवुं – (१) (-च्या) चालीने चालणे. (२) (-ला) अनुसरणे
चालचलगत (ચાલચલગત), – चलणी (ચાલચલણી) (स्त्री.) = (१) चालचलणूक (२) चारित्र्य, शील.
– चलणियुं, - चलावुं (वि) – चालचलाऊ, कामचलाऊ.
– चालाकी (स्त्री.) – (१) वेग. (२) अकलहुषारी.
– बाजी (स्त्री.) – (१) कपटी वागणूक किंवा बुद्धी (२) कपटकारस्थान.
चालणगाडी (ચાલણગાડી) (स्त्री.) – पांगुळगाडा.
चालती (ચાલતી) (स्त्री.) – चालण्याची गती.
– पकडवी – चालू लागणे, पलायन करणे.
चालतुं (ચાલતું) (वि.) – (१) चालू, वर्तमान. (२) गतिमान. (३) काम देणारे, चालणारे, उपयोगी.

चालती गाडी प बेसवुं–चालू आहे त्यात मिसळणे, ज्यांची चलती त्यांच्यात जाणे.

चालता लगी,-सुधी (ચાલતાલગી,-સુધી) (अ.)–शक्य तोवर

चालन (ચાલન) (न.)–(१) चालविण्याची–नेण्याची क्रिया (२) हलविणे.

–**हार** (वि.)–(१) चालविणारा. (२) चालणारा.

चालनी अस्थि (न.)–नाकाच्या मुळाशी असलेले चाळणीसारखे हाड.

चालता बळदने आर खोसवी–काम करीत असणाऱ्या माणसाला उगीचच सतावणे.

चालतो रोजगार–चालू धंदा.

चालतां, रस्ते चालतां–काही कारण नसता, उगीचच (भांडण ओढवून घेणे.)

चालतांना वधामणां–उगवत्या सूर्याला अर्घ्य.

चालतां बोलतां–काही आजार नसताना.

चालती सेर– (१) वाहता झरा. (२) चालू आवक.

–**मां पग देवो**–एखाद्याच्या चालू कमाईत विघ्न आणणे.

चालतुं करवुं–(१) सुरू करून देणें. (२) जेवायला सुरुवात करून देणें.

–**वलण करवुं**–शक्तीप्रमाणे कामाची व्यवस्था करणे.

चालतो कजियो वहोरवो,–मूलववो–दुसऱ्याची भानगड अंगावर ओढून घेणे.

चालाक–(ચાલાક) (१) चतुर, हुषार. (२) धूर्त, लुच्चा.

चाली (ચાલી) (स्त्री.)–चाळ.

चावडुं (ચાવડું) (वि.)–(१) बोलघेवडे (२) बोलण्यात चतुर (३) (न.) चावडे (धान्य पेरण्याचे अवजार).

चावणियां (ચાવણિયાં) (न. ब. व.)–दाढ किंवा जबडा.

चावणुं (ચાવણું) (न.)–चणेफुटाण्यासारखे खाणे.

चावरो (ચાવરો) (पु.)–ढेकूण.

चावलां (ચાવલાં) (न. ब. व.)–नखरे, हावभाव. (२) गोड गोड बोलून चांगले वाटायला लावणे.

चावळुं (ચાવળું) (वि.)–अतिशहाणपणा करणारे, चावट.

चावी (ચાવી) (स्त्री.)–(१) किल्ली. (२) (लाक्ष.) उपाय.

–**ऊकलवी, ऊतरवी**–दिलेली किल्ली ढिली होणे.

–**चडाववी**– चढविणे, चिथावणे.

–**टकवी**–किल्ली निसटून तुटणे.

–**बेसवी**–किल्ली लागू होणे.

–**मरडवी**–युक्ती करणे.

–**ऊगाडवी**–(१) किल्ली लावून पाहणे. (२) योग्य उपाय करून पाहणे.

–**लेवी**–यंत्राला किल्ली देता येण्याजोगे असणे.

चास (ચાસ) (पु.)–(१) तास, चाच (नांगरताना पडणारी.) (२) (स्त्री.) नुकसान.

चासको (ચાસકો) (पु.)–(१) ओरडा (२) (स्त्री.) नुकसान.

चासणी (ચાસણી)–(स्त्री.) (१) साखरेचा पाक. (२) नमुना. (३) तास पाडण्याची क्रिया.

चासवुं (ચાસવું) (अ. क्रि.)–तास पाडणे.

चासिया (ચાસિયા) (वि. ब. व.)–पाणी न देता उगवलेला (गहू.)

चाह (ચાહ) (पु.),–**ना** (स्त्री.) (१) पसंती, इच्छा (२) प्रेम.

–**वुं** (स. क्रि.)–(१) इच्छिणे, (२) चाहणे, प्रेम करणे.

चाहन (ચાહન)–(१) (वि.) उघडे (२) (अ.) जाहीरपणे.

चाहे (ચાહે)–इच्छेप्रमाणे, पाहिजे तसे.

चळा (ચાળ) (स्त्री.)–सदऱ्याचा छातीखालचा घेर.

चाळक (ચાળક) (न.)–कळप.

चांल्लो (ચાંલ્લો) (पु.)–(१) टिळा, तिलक. (२) त्यावर लावण्याची चमकणारी टिकली. (३) शुभ प्रसंगी देण्यात येणारी द्रव्याची भेट. (४) गणंग.

–**अमर रहो**–(स्त्रीचे) सौभाग्य अखंड राहो.

–**करवो**–(१) वाग्दान करणे. (२) उगीचच देऊन टाकणे. (३) लग्नाच्या वगैरे शुभप्रसंगी भेट देणे. (४) दंड करणे, नुकसान करणे.

–**चोटवो,–थवो**–(१) अमुक इतक्या रुपयांचा विनाकारण खर्च होणे. (२) इतक्या रुपयांचा दंड होणे.

–**चोडवो**–(१) इतक्या रुपयांचा दंड देण्याची शिक्षा करणे. (२) इतक्या रुपयांच्या नुकसानीत टाकणे.

चिकन (ચિકન) (न.)–भरतकाम.

–**दोज** (पु.) भरतकाम करणारा.

चिकाखाई (ચિકાખાઈ) (स्त्री.)–शिकेकायी.

चिकोटी (ચિકોટી) (स्त्री.)–मनगटावरची पकड.

चिकोर (ચિકોર) (वि.)–उद्धट, फटकळ.

–**वुं** (स. क्रि.)–टोकणे, वरचेवर सांगणे.

चिगोटी (ચિગોટી) (स्त्री.)–डोक्यावरून पांघरूण घेऊन-मुसकट-मारून झोपणे.

चिंगट (ચિંગટ) (वि.)–(१) टापटिपीचे (२) कंजूष, चेंगट.

चिंगु(-गू)स (ચિંગુ-ગૂસ) (वि.)–(१) काटकसरी, कंजूष. (२) शून्य.

चिचरवटी (ચિચરવટી) (स्त्री.)–(१) चिरोटी, जमिनीचा चिंचोळा तुकडा.

चिचरको (ચિચરકો) (पु.)–(१) पिचकारी. (२) झोका.

चिचवाववुं (ચિચવાવવું) (स. क्रि.)–(१) किंचाळायला लावणे, (२) तडफडायला लावणे.

चिचियारी (ચિચિયારી) (स्त्री.) – किंकाळी.
चिचूको(-डो) (ચિચૂકો-ડો) (पु.) – चिंचोका.
चिडकणुं (ચિડકણું) (वि.) – चिडके.
चिडावुं (ચિડાવું) (अ. क्रि.) – रागाला येणे, चिडणे.
चिण(-न)गी (ચિણ-ન-ગી), चिण (-न) गारी (ચિણ-ન-ગારી) (स्त्री.) – ठिणगी.
चितरामण (ચિતરામણ) (न.) – (१) चित्र (२) चित्र काढणे. (३) चित्र काढण्याचा मेहेनताना.
चिता खडकवी (ચિતા ખડકવી) – चितेची लाकडे इ. नीट बसविणे.
चितार (ચિતાર) (पु.) – (१) चित्र (२) हुबेहुब वर्णन.
– आपवो – हुबेहुब वर्णन करणे.
– आववो – बरोबर लक्षात येणे, स्पष्ट दिसणे.
चितारो (ચિતારો) (पु.) – चित्रकार.
चित्त ठेकाणे राखवुं – (१) डोके – मन ठिकाणावर ठेवणे, चित्त स्वस्थ ठेवणे (२) पूर्ण लक्ष देणे.
– होवुं – (१) मनाची स्वस्थता असणे (२) जाणीव-शुद्धी असणे. (३) लक्ष असणे.
चिनाई (ચિનાઈ) (वि.) – (१) चिनी (२) चिनी मातीचे बनविलेले. (३) तकलुपी (४) (स्त्री.) एक प्रकारची रेशमी साडी.
– सि(सीं)ग (स्त्री.) – भाजलेल्या किंवा खारविलेल्या भुईमुगाच्या शेंगा.
चिंतवन (ચિંતવન) (न.) – चिंतन.
चिंतववुं (ચિંતવવું) (स. क्रि.) – चिंतन करणे.
चिभावुं (ચિભાવું) (अ. क्रि.) – (१) कुढणे. (२) आपल्यापाशी नसलेली वस्तू मिळविण्याच्या इच्छेने टकटक पाहणे.
चिमोटी(-डी) (ચિમોટી-ડી) (स्त्री.) – गळा, बोची.
चिराग (ચિરાગ) [फा.] (पु.) – (१) दिवा (२) दिव्याची ज्योत.
चिलावुं (ચિલાવું) (अ. क्रि.) – वेदनेने ओरडणे, कळकळणे.
चिव्वड (ચિવ્વડ) (वि.) – चामट, चिवट.
चिष्टां (ચિષ્ટાં) (न. ब. व.) – नारळाच्या काथ्याच्या रेसा.
चिष्टुं (ચિષ્ટું) (वि.) – सुकून चामट झालेले.
चीकट (ચીકટ) (वि.) – (१) चिकट (२) तेलकट (३) (न. स्त्री.) चिकटपणा. (४) चरबीतत्त्व.
– टावुं (अ. क्रि.) – (१) तेलकट होणे. (२) चिकटणे.
– टुं (वि.) – ओशटपणा असलेले.
चीकटो (ચીકટો) (पु.) – (रेशमी) मुकटा.
चीकणुं (ચીકણું) (वि.) – (१) चिकट, (२) (लाक्ष.) कंजूष. (३) अतिशहाणे.
– जोईने लपसी पडवुं – स्वाद किंवा सत्त्व पाहून लोभावणे, रूप किंवा धन पाहून मोहित होणे.
चीकणाई (ચીકણાઈ), – श } (स्त्री.) – चिकटपणा.
चीकाश (ચીકાશ) }
चीचवाटो (– डो) (ચીચવાટો-ડો) (पु.) – किंचाळी, आरडाओरड.
चीचवावुं (ચીચવાવું) (अ. क्रि.) – तडफडणे.
चीचवुं (ચીચવું) (अ. क्रि.) – किंचाळी फोडणे, ची ची आवाज करणे.
चीचु (ચીચુ) (न.) – उसाचे बाडे.
चीचो (ચીચો) (पु.) – (१) काका (२) एक काळा कठीण दगड.
चीटकवुं (ચીટકવું) (स. क्रि.) – चिकटणे.
चीटकी (ચીટકી) (स्त्री.) – चुटकी.
चीटियुं (ચીટિયું) (नं.) – कळकाचे बेळ, लाकडाची पातळ पट्टी
चीटुं (ચીટું) – (१) (वि.) चिकट, चिकटा असलेले. (२) (न.) तुपाच्या खाली राहणारी बेरी.
चीड (ચીડ) (स्त्री.) – (१) राग (२) तिटकारा.
– काढवी – राग काढणे.
– चडवी – रागाला येणे.
– उतरवी – राग उतरणे.
– वुं (अ. क्रि.) – चिडणे.
चीडववुं (ચીડવવું) – (स. क्रि.) चिडविणे.
चीडवावुं (ચીડવાવું) (अ. क्रि.) – चिडविले जाणे.
चीडियुं (ચીડિયું) (वि.) – (१) चिडके (२) (न.) रागाचा झणकारा.
चीणगो (ચીણગો) (पु.) – फुणगा, ठिणगी.
चीणवुं (ચીણવું) (सं. क्रि.) – (१) चुण्या भरणे. (२) टिपून खाणे.
चीतरवुं (ચીતરવું) (स. क्रि.) – (१) चित्र काढणे, आलेखणे. (२) कसेतरी लिहून काढणे.
चीतरी (– ळी) (ચીતરી-ળી) (स्त्री.) – किळस वाटून येणारे शहारे.
– चडवी – किळस वाटून शहारे येणे.
चीतवुं (ચીતવું) (स. क्रि.) – (१) कल्पिणे (२) इच्छिणे.
चीथडुं (ચીથડું), – रुं (न.) – चिंधी, फाटलेला कपडा.
चीननो शाहुकार (ચીનનો શાહુકાર) – चोर, शठ.
चीनवुं (ચીનવું) – ओळखणे, जाणणे.
चींथरुं (ચીંથરું) – पहा 'चीथरुं'
– रां वीणवां – फाटक्या चिंध्या उचकणें (त्यासारखी गरीब दशा असणे.)
चींथरियुं (ચીંથરિયું) (वि.) – चिंध्या पांघरल्यासारखे (२) (लाक्ष.) सत्त्वहीन (३) सत्त्वहीन वस्तू किंवा लिखाण.

–या मामा–शेतात उभे करतात ते चिंध्यांचे बाहुले.
चींथरेहाल (ચીંથરેહાલ) (वि.)–फाटकीतुटकी वस्त्रे घातल्यासारखें (२) (लाक्ष.) अगदी गरीब.
चींदरडी (ચીંદરડી) (स्त्री.)–(१) कपड्याची लांब पट्टी, चिंधी.
चींधवुं (ચીંધવું) (स. क्रि.)–बोट करून दाखविणे. (२) फर्माविणे.
चीप (ચીપ) (स्त्री.)–लांब चपटी पट्टी.
–वुं (सं. क्रि.)–दाबून खेचून चीप बनविणे.
चीपासोनुं (ચીપાસોનું) (न.)–उच्च प्रकारचे सोने.
चीपियो (ચીપિયો) (पु.)–चिमटा (विस्तव वगैरे धरण्याचा).
चीबुं (ચીબું) (वि.)–नकटे.
चीमळवुं (ચીમળવું) (स. क्रि.)–पिळणे (कान).
चीमळावुं (ચીમળાવું) (अ. क्रि.)–(१) करपणे. (२) मनात जळणे, झुरणे.
चींबोळवुं (ચીંબોળવું) (स. क्रि.)–पिळणे, चुरडणे, चिमटा घेणे.
चीरियुं (ચીરિયું) (न.)–फोड (२) लोणच्याचा तुकडा.
–यां (न. ब. व.)–कैरीच्या फोडींचे लोणचे.
–यां नाखवां–कैरीच्या फोडींचे लोणचे बनविणे.
चील (ચીલ) (स्त्री.)–चीक.
चीलो (ચીલો) (पु.)–(१) चाकोरी. (२) (लाक्ष.) पडलेला रिवाज, रूढी.
चीलेचीले चाल्या करवुं–यंत्रवत् रूढीला अनुसरून वागणे.
चीले पडवुं–वाटेला लागणे.
चीलो कापवो–(१) गाडीवाट सोडून हाकणे. (२) रूढी किंवा शिरस्ता असेल त्याहून वेगळे चालणे.
–पाडवो–नवा शिरस्ता सुरू करणे.
चीवट (ચીવટ) (स्त्री.)–खंत, चिकाटी.
चीस (ચીસ) (स्त्री.)–मोठ्याने ओरड, किंकाळी.
–खाई जवी,–खावी,–त्रासून जाणे, पुनः तीच गोष्ट करण्याची हिंमत न राहणे.
–नाखवी,–पाडवी–ओरड ठोकणे, किंकाळी फोडणे.
–कार, (पु.)–राण, (न.)–साचीस, (स्त्री.)–एकसारख्या किंकाळ्या फोडणे.
चीसुं (ચીસું) (वि.)–(१) अति शहाणे, (२) चिक्कू.
चुकादो (ચુકાદો) (पु.)–निकाल, फैसला.
–संभळाववो–निकाल देणे.
चुकाववुं (ચુકાવવું) (स. क्रि.)–भागविणे.
चुगल (ચુગલ) (वि.)–चहाडी, चुगली.
चुंग(-गा)ल (ચુંગ-ગા-લ) (स्त्री.)–(१) पंजा (२) (लाक्ष.) पकड.
चुंगी (ચુંગી) (स्त्री.)–(१) चिलीम (२) जकात.
चुनंदा(-दुं) (ચુનંદા-દું) (वि.)–निवडक, उत्तम.
चुनाई (ચુનાઈ) (वि.)–चुन्याचे, चुन्यासंबंधीचे.
–रुं (न.)–मळलेला चुना भरण्याचे घमेले.
–रो (पु.)–चुना विकणारा लोणारी.
चुनाळवो (ચુનાળવો) (पु.)–चुना घालण्याची डबी.
चुनाळुं (ચુનાળું) (वि.)–(१) चुना दिलेले, पांढरा रंग दिलेले. (२) चुन्याचे.
चुपकी,-दी (ચુપકી-દી) (स्त्री.)–शांती, मौन.
चुपचाप, चुपाचुप (ચુપચાપ, ચુપાચુપ) (अ.)–गुपचुप.
चुमावुं (ચુમાવું) (स. क्रि.)–कुढणे, मनात जळणे.
चुंमाळां (ચુંમાળાં) (न. ब. व.)–४४ वर्षांचे वय झाल्याने डोळ्यांना कमी दिसू लागणे.
चुराडो (ચુરાડો) (पु.)–विटांचा भुगा, चुराडा, चुरा.
चुलबुलियुं (ચુલબુલિયું) (न.)–खेळकर, गमत्या.
चुसणियुं (ચુસણિયું)–(१) (न.) (बाळाचे) चोखणे. (२) (वि.) शोषणप्रवृत्तीचे.
चुस्त (ચુસ્ત) [फा.] (वि.)–आग्रही, दृढ. (२) तंग.
चूओ(-वो) (ચૂઓ-વો) (पु.)–उंदीर.
चूकतुं (ચૂકતું) (वि.)–चुकते.
–करवुं, चूकते आपवुं–चुकविणे, देऊन टाकणे, भागविणे.
चूकते थवुं–चुकते होणे, शिल्लक न राहणे.
चूकववुं (ચૂકવવું) (सं. क्रि.)–(१) चूक करायला लावणे. (२) भागविणे.
चूगवुं (ચૂગવું) (सं. क्रि.)–टिपून खाणे.
चूं के चां न करवुं–हूं कीं चूं न करणे.
चूंक (ચૂંક) (स्त्री.)–(१) पोटातील आकडी. (२) लहान खिळा, चूक.
–आववी–(१) पोटात कळ येणे. (२) बाईट लागणे. (३) मनात वांधा असणे.
–घालवी–(१) खिळा ठोकणे. (२) विघ्न आणणे.
–जडवी,–ठोकवी–खिळा मारणे.
–मटाडवी–(१) पोटातील कळ दूर करणे-बरी करणे. (२) हरकतीचे कारण दूर करणे.
चूंखडुं (-ळुं) (ચૂંખડું-ળું), चूंच (-घ) ळुं (ચૂંચ-ધ-ળું) (वि.)–चिपक्या डोळ्यांचे, मंद दृष्टीचे.
चूटकी (ચૂટકી) (स्त्री.)–चुटकी.
–को (पु.)–चुटका.
चूड (-डी-) गर (ચૂડ-ડી-ગર) (पु.)–काकणे भरणारा, कासार.
चूडलो (ચૂડલો) (पु.)–चुडा, काकण.
चूडा (ચૂડા) [सं.] (स्त्री.)–(१) शेंडी (२) मस्तक (३) शिखर, टोक.

चूडो (चूडो) (पु.) – काकण, चुडा.
(– ना घरनो) चूडो आववो – (-च्याकडून) स्त्रीला पाट लावण्याचा सांगावा येणे.
– उतारवो – (१) काकणे काढून टाकणे. (२) काकणे फोडून विधवा होणे.
चूण (चूण) (स्त्री.) – (१) खाण्याचा शोध (पक्षाचा). (२) चुणी.
चूंट (चूंट) (स्त्री.) – खाज.
– णी (स्त्री.) – (१) निवड (२) निवडणूक.
– ली (स्त्री.) – चिमूटा.
– वुं (स. क्रि.) – (१) तोडणे, उपटून काढणे. (२) पसंती करणे, निवड करणे.
चूंटी खावुं – एकदम पुष्कळांनी टीकेचा भडिमार करणे.
– नाखवुं – तोडून फेकून देणे.
– लेवुं – (१) तोडून घेणे. (२) निवडून घेणे.
चूंटियाटवुं (चूंटियाटवुं) (स. क्रि.) – पुष्कळ चिमटे घेणे.
चून (चून) (पु.) – (१) आहार (२) चुना.
– खडी – (स्त्री) – चुनखडी.
चूनचूनी (चूनचूनी) (स्त्री.) – एक प्रकारची साखर.
चूनवुं (चूनवुं) (स. क्रि.) – (१) निवडणे (२) पसंत करणे.
चूनुं (चूनुं) (न.) – कडधान्य भरडताना पडलेली बारीक कणी, चून
चूंथ (चूंथ) (स्त्री.) – पीडा, कळ.
– वुं (स. क्रि.) – चोळामोळा करणे, चिवडणे, क्रम किंवा व्यवस्था बिघडून टाकणे.
– थाचूंथ (स्त्री.) – चोळामोळा.
– थारो (पु.) – (१) चोळामोळा करून टाकलेली वस्तू. (२) कळ (३) चिवडाचिवड (४) हृदय पिळवटल्यासारखी वेदना, घाबराट.
– थावुं (अ. क्रि.) – पिळवटले जाणे.
चूंदडी (चूंदडी) (स्त्री.) – एक प्रकारची वेलबुट्टी असलेली रेशमी साडी.
चूंधी (चूंधी) (स्त्री.) – टीकाखोर दृष्टी, छिद्रान्वेषण.
– खोर (वि.) – तशा स्वभावाचे.
चूमवुं (चूमवुं) (स. क्रि.) – पापा घेणे.
चूमी (चूमी) (स्त्री.) – पापा, चुंबन.
चूंपवुं (चूंपवुं) (स. क्रि.) – घोट घोट पिणे.
चूरण (चूरण) (न.) – (१) भुका, भुगा. (२) चूर्ण.
– मुं (न.) – फुटलेला लाडू.
– वुं (स. क्रि.) – भुगा करणे.
चूलावेरो (चूलावेरो) (पु.) – दर चुलीगणिक घेण्यात येणारा कर.
चूला श(-स) ग(-घ) डी (चूलाशगडी) (स्त्री.) – चुलीचीसुद्धा गरज भागविणारी शेगडी.
चूलि (चूलि) (स्त्री.) – चूल.
– लो (पु.) – जळण लावून ठेवण्याकरिता केलेली जागा किंवा व्यवस्था.
चूला उपर-चूले चडी बेसवुं – स्वैपाक करण्याची अशक्य घाई करणे – करायला लावणे.
चूलानुं कंई मों दुखे छे? – स्वैपाकाला काय वेळ लागतोय?
चूलामां घालवुं – (एखाद्याला) स्वैपाकाला बसविणे.
चूलामां बिलाडां आळोटवां – चूल पेटविणे शक्य नाही इतकी गरिबी किंवा ओढघस्ती असणे.
– टांटियो घालुं? – चुलीत काय हाडे घालू?
चूवुं (चूवुं) (स. क्रि.) – ठिबकणे, गळणे.
चूवो (चूवो) (पु.) – (१) उंदीर. (२) पाणी गळण्यासारखे छपराला असलेले भोक. (३) लाकूड किंवा नरोटी जळताना त्यातून निघणारा द्रव.
चूस (चूस) (स्त्री.) – शोषण.
– ण – (१) (न.) शोषण. (२) (वि.) शोषक.
– णी (स्त्री.) – चोखणे.
– वुं (स. क्रि.) – (१) चोखणे. (२) (लाक्ष.) निःसत्त्व करणे.
चेकवुं (चेकवुं) (स. क्रि.) – खोडणे, काट मारणे.
चेको (चेको) (पु.) – काट, खोडण्याने उठलेली रेघ.
चेतवणी (चेतवणी) (स्त्री.) – (१) सावधगिरीची सूचना, आगाऊ सूचना, सावधगिरी.
चेत(-ता)ववुं (चेत-ता-ववुं) (स. क्रि.) – (१) सावध करणे, आगाऊ सूचना देणे.
चेतवुं (चेतवुं) (अ. क्रि.) – (१) पेटणे, चेतणे. (२) आग लागणे. (३) खुणेने समजून जाणे. (४) सावधान होणे, अगोदरच ओळखणे.
चेता (पु. ब. व.) – बातमी, सूचना.
– पहोंचना – (असे होईल अशी) बातमी मिळणे.
चेन (चेन) (न.) – (१) स्वस्थता, आराम. (२) गंमत, मौज, मजा.
– करवुं – मौजमजा करणे.
– पडवुं – स्वस्थता असणे.
चेप (चेप) (पु.) – पू, लस. (२) संसर्ग. (३) दडपण (४) दुराग्रह.
– ऊडवो – संसर्ग लागणे.
– काढवो – (१) पू काढणे. (२) भागवून निकाल करणे, पीडा दूर करणे. (३) भ्रांती दूर करणे.
– छोडवो – (१) सोबत सोडून देणे. (२) दुराग्रह सोडणे.

–फेलाववो–रोगाची साथ पसरणे.
–मूकवो,–मेलवो–लस घालणे.
–लागवो–(१) संगतीचा परिणाम होणे. (२) संसर्गाने रोग होणे.
–लेवो–लस काढून घेणे.
–क (वि.)–सांसर्गिक.
–नाशक (वि.)–रोगाच्या संसर्गाचा नाश करणारे. जंतुघ्न (औषध).
–वुं (स. क्रि.)–(१) दाबणे, पिळून काढणे (२) खुपसणे, रुतविणे. (३) सोबतीने परिणाम करणे.
चेपी (ચેપી) (वि.)–(१) सांसर्गिक (२) दुराग्रही, हट्टी (३) कंजूष.
चेपु (वि.)–कंजूष.
चेरवुं (ચેરવું) (स. क्रि.)–(१) खोडणे. (२) कोरणे. (३) चर्चा करणे.
चेरंचेर (ચેરંચેર), चेराचेर (ચેરાચેર) (स्त्री.)–खोडाखोड.
चेरीमेरी (ચેરીમેરી) (स्त्री.)–चिरीमिरी, छोटेसे बक्षीस.
चेरो (ચેરો) (पु.)–काट (लिखाणावर खोडण्याकरिता मारतात तो).
चेवडो (ચેવડો) (पु.)–चिवडा.
चेववुं (ચેવવું) (स. क्रि.)–भाजणे, गरम करणे.
चैयुं (ચૈયું) (न.)–खाटेची दोरी (अंबाडीची वगैरे)
चोक (ચોક)–(१) (वि.) स्थिर (२) (पु) चौक.
–पूरवा–(१) अंगणात रांगोळी काढणे. (२) मंगलकार्य करणे. (३) शेखमहंमदी करणे.
चोकठु (ચોકઠું) (न.)–(१) चौकट. (२) (लाक्ष.) युक्ती.
–बेसवुं–(१) सांध्याला सांधा बरोबर मिळणे - बसणे. (२) युक्ती जमणे. (३) विवाह जमवून आणणे.
चोकठे चडवुं–(१) घरी जाणे. (२) संबंध ठेवणे.
चोकडी (ચોકડી) (स्त्री.)–(१) '×' असे फुलीचे चिन्ह (२) खोलीत एका कोपऱ्यात पाणी जाण्याकरिता केलेल्या मोरीचे बांधकाम. (३) चोरांची टोळी (उदा. 'चंडाळ-चोकडी')
–मूकवी–(१) फुली मारणे (२) नापास करणे.
चोकडियुं (ચોકડિયું) (वि.)–फुल्याफुल्यांची बुट्टी असणारे. (२) (न.) तशी स्त्रीची साडी.
चोकडुं (ચોકડું) (न.)–(१) कानातला एक दागिना. (२) गाडीवर माल भरण्याकरिता ठेवतात तो लाकडाचा सांगाडा. (३) घोड्याच्या तोंडात लगामाचा घातलेला लोखंडी भाग. (४) (लाक्ष.) लगाम, अंकुश, दाब.
चोकवटी (ચોકવટી) (स्त्री.)–चौरस्ता, चव्हाटा.
चोकवुं (ચોકવું) (स. क्रि.)–(१) माप घेणे. (२) रोवून उभे करणे.
चोक (-क्क) स (ચોક-ક્ક-સ) (वि.)–(१) नक्की, बरोबर. (२) दक्ष (३) खात्रीचा-ची-चे (माणूस). (४) (अ) निश्चितपणे, अवश्य.
चोकसाई (ચોકસાઈ) (स्त्री.)–(१) निश्चितपणा, (२) खात्री. (३) खबरदारी, दक्षता.
–राखवी–सावधानी ठेवणे.
चोकसी (ચોકસી) (पु.)–(१) सोन्यारुप्याचा कस काढणारा. (२) सोन्यारुप्याचा धंदा करणारा सराफ.
चोकाधर्म (ચોકાધર્મ) (पु.)–स्वैपाकघराच्या चौक्याचे–खाण्यापिण्याचे वगैरे नियम पाळणे तेवढाच धर्म.
चोकियात (ચોકિયાત) (पु.)–चौकीदार, पहारेकरी.
चोकियुं (ચોકિયું) (न.)–चार बैलांची गाडी.
चोकी (ચોકી) (स्त्री.)–(१) चौकी (२) राखणदारी (३) तपास सांभाळ, निगराणी (४) (जकातीचे) नाके.
–करवी–देखरेख ठेवणे.
–बांधवी–देव सांभाळ करतो असे दाखविणारा ताईत बांधणे.
–भरवी–राखणदारी करणे.
–राखवी–पहारा करणे.
चोको (ચોકો) (पु.)–(१) चार कोपरे असलेली जागा. (२) चौका (स्वैपाकाचा) (३) मरणोन्मुख माणसाला निजविण्याठी सारवून तयार केलेली जागा.
–करवो–(१) स्वैपाकाची जागा शुद्ध करणे. (२) मरत असलेल्या माणसाला ठेवण्याकरिता जागा सारवून शुद्ध करणे.
–देवो,–वाळवो–(१) सारवून चौका शुद्ध करणे. (२) घोटाळा करणे, काम बिघडविणे.
चोकापर लेवुं,–उतारवुं–घोंगड्यावर उतरविणे (लाक्ष.)
चोकेथी ऊठवुं–मरणाच्या दारातून परत येणे.
चोके नाखवुं,–लेवुं–घोंगड्यावर उतरून ठेवणे.
–पडवुं–मृत्यूच्या दारात पडणे.
चोख (ચોખ) (वि.)–(१) स्वच्छ, चोख. (२) (स्त्री.) स्वच्छता, चोखपणा. (३) (लाक्ष.) निकाल.
–डि(-लि)यात (वि.)–विटाळाशिवायचे, सोवळें
चोखवट (ચોખવટ) (स्त्री.)–(१) स्वच्छता, पवित्रता. (२) स्पष्टता (३) (लाक्ष.) निकाल, खुलासा.
चोखळुं (ચોખળું) (न.)–(१) गावांचा समुदाय (२) परगणा.
चोखंडुं (ચોખંડું) (वि.)–(१) चार कोन असलेले. (२) चौरस. (३) चार खंड (दालने) असलेले.

चोखा (ચોખા) (पु. ब. व.) – तांदूळ (चोखो - एकवचन).
– ओरवा – तांदूळ वेरणे.
– ऊभा रही जवा – भातात काही तांदूळ कचे राहणे.
– चडाववा – (१) देवाची अक्षतांनी पूजा करणे. (२) खुशामत करणे. (३) अक्षता देणे, निमंत्रण देणे.
– चोडवा – (१) कपाळाला अक्षत - कुंकू लावणे. (२) कल्याण इच्छिणे.
– नाखवा, - वेरवा – (१) स्त्रीने पाट लावणे (२) गर्भाधानाचा विधि करणे.
– मूकवा – निमंत्रण देणे.
– पूर (वि.) – (१) एका तांदळाएवढे, जवभर (वजनात किंवा मापात) (२) (लाक्ष.) थोडेसे.
चोखाळवुं (ચોખાળવું) (सं. क्रि.) – (१) साफ करणे, (२) उघड, स्पष्ट करणे.
चोखूंट (ચોખૂંટ) (वि.) – (१) चारी दिशांच्या मर्यादेत येणारे एकूण एक. (२) (अ.) चहूबाजूंस.
चोख्खुं (ચોખ્ખું) (वि.) – (१) स्वच्छ (२) निबळ, भेसळीशिवायचे. (३) खरे, प्रामाणिक. (४) खुले, स्पष्ट.
– करवुं – (१) स्वच्छ करणे. (२) स्पष्ट करणे. (३) घोटाळा नाहीसा करणे. (४) संपविणे.
चोगणुं (ચોગણું) (वि.) – चौपट.
चोगम, (चोगरदम) (ચોગમ, ચોગરદમ) (अ.) – चहूकडे.
चोगान (ચોગાન) (न.) – मैदान.
चोगो (ચોગો) (पु.) – झगा.
चोघडियां (ચોઘડિયાં) (न. ब. व.) – चौघडे.
चोघडियुं (ચોઘડિયું) (न.) – (१) चार घटकांचा वेळ. (२) मुहूर्त.
– जोवुं – मुहूर्त पाहणे - नक्की करणे.
चोघलो (ચોઘલો) (पु.) – पाटील.
चोंक (ચોંક) (स्त्री.) – (मनाला) धक्का.
– वुं (अ. क्रि.) – चमकणे, चरकणे.
चोज (ચોજ) (स्त्री.) – तर्क, युक्तिवाद, बुद्धीची सूक्ष्मता.
चोजावो (ચોજાવો) (पु.) – (१) जावाहून येणाऱ्या लवंग, वेलची, दालचिनी व जायफळ या चार मसाल्याच्या वस्तू (२) गरम मसाला.
चोंचलां (ચોંચલાં) (न. ब. व.) – (१) नखरे, (२) थट्टा.
चोंचलुं (ચોંચલું) (वि.) – उद्धट, अविचारी, मस्तीखोर.
चोट (ચોટ) (स्त्री.) – (१) प्रहार, आघात, बुक्की. (२) संधी. (३) मूठ मारणे (मंत्रविद्येतील) (४) निशाण (गोळीचे वगैरे.)
– आववी – लागणे, जखम होणे, पिळले जाणे.
– मारवी – (१) झडप घालणे. (२) प्रहार करणे. (३) निशाणाला बरोबर गोळी - तीर मारणे. (४) मूठ मारून जीव घेणे.
– वागवी, - लागवी – अपेक्षित आघात होणे, संधी साधणे.
चोट (स्त्री.) – चिकटणे.
चोटवुं (ચોટવું) (स. क्रि.) – (१) चिकटणे. (२) (लाक्ष.) (आपल्याच मताला) आग्रहपूर्वक चिकटून राहणे, प्रभाव ठेवणे (३) (तिरस्कारार्थी) चिकटून बसणे.
– डु, - डूक, - ण (वि.) – चिकटून राहणारे, न चळणारे.
– णुं (वि.) – (१) चिकट (२) (न.) चिकटलेली वस्तू.
चोटली (ચોટલી) (स्त्री.) – (१) शेंडी (२) नारळाची शेंडी.
– ऊभी थई जाय एवुं – अतिशय आंबट किंवा तिखट.
– पकडवी – (१) हलू शकणार नाही अशा रीतीने ताब्यात घेणे (२) कान पकडणे, कबूल करवून घेणे.
– मंतरवी – डावपेचांनी जिंकणे.
– लई जवी – फसविणे.
– लो (पु.) – वेणी, बुचडा.
चोटाडवुं (ચોટાડવું)
चोंटाडवुं } (स. क्रि.) – चिकटविणे.
चोटी (ચોટી) (पु.) – निशाणावर नेम धरणारा नेमबाज. (२) (स्त्री.) शेंडी.
चोट्टुं (ચોટ્ટું) (वि.) – (१) चोरटे. (२) लुच्चे.
चोड (ચોડ) – (१) (स्त्री.) ढीग (२) (वि.) रुंद.
– वळवुं – वाटोळे होणे.
– डाई (स्त्री.) – रुंदी.
चोडवुं (ચોડવું) (स. क्रि.) – चिकटविणे. (२) जडविणे, ठोकून बसविणे. (३) लगावणे. (४) मर्मावर आघात होईल असा कठोर बोल बोलणे.
चोडुं (ચોડું) (वि.) – (१) रुंद (२) चार थरांचे, चौपट.
चोडो (ચોડો) (पु.) – ढीग.
चोंटवुं (ચોંટવું) (स. क्रि.) – चिकटणे.
चोंटियो (ચોંટિયો) (पु.) – चोंटी (स्त्री.) – चिमोटा.
चोतरफ (ચોતરફ) (अ.) – चहू बाजूस.
चोतरो (ચોતરો) (पु.) – चौथरा, चबूतरा (२) पोलीसचौकी, चावडी.
चोतारुं (ચોતારું) (वि.) – चार धाग्यांचे.
– रो (पु.) – चार चार धाग्यांचे विणलेले कापड.
चोथ (ચોથ) (स्त्री.) – (१) चतुर्थी (२) वद्य चतुर्थीला करण्याचे एक व्रत. (३) चौथाई.
चोद(-दि)श (ચોદ-દિ-શ) (अ.) – चहूकडे.

चोधरी (ચોધરી) (पु.)–(१) मुख्य गाडीवान (२) शिवेची राखण करण्याबद्दल वतन भोगणारा.
–रो (पु.)–पोलीसपाटील, पाटील.
चोधार (ચોધાર) (वि., अ.)–(१) मुसळधार, (२) पुष्कळ, घळघळ.
–रुं (वि.)–चार धारा असलेले (हत्यार).
चोपग(-गुं) (ચોપગ-ગું)–(१) (वि.) चार पायांचे, चतुष्पाद (२) (न.) तसे जनावर.
चोप(-पा) (ચોપ-પા-ટ) (स्त्री.)–(१) सोंगट्यांचा खेळ, (२) सोंगट्यांचा पट.
–ढाळवी, -मांडवी–पट मांडणे.
चोपड (ચોપડ) (न.)–(१) (चोपडण्याचे) तूप (२) (वि.) चार थरांचे - घड्यांचे.
चोपडी (ચોપડી) (स्त्री.)–पुस्तक.
–चुंबक (वि.)–पुस्तकातला किडा (लाक्ष.).
चोपडो (ચોપડો) (पु.)–हिशेब लिहिण्याची वही.
–उकेलवो, -काढवो–तपशीलवार टाचण काढणे, इतिहास काढणे.
–राखवो–तपशीलवार हिशेब ठेवणे - नोंद ठेवणे.
–वांचवो–(१) तपशीलवार गुणदोष सांगणे. (२) मोठ्या ग्रंथाचे मोठ्याने वाचन करणे.
चोपडुं (ચોપડું) (वि.)–तेलकट - तुपकट.
चोपण (ચોપણ) (स्त्री.)–(१) कळा, युक्ती. (२) (न.) जमीन धोपटण्याचे धोपटणे - थापटणे.
चोपवुं (ચોપવું) (स. क्रि.)–(१) चोपणे (जमीन). (२) खुपसणे (जमीनीत लावणे) (३) मारणे, ठोकणे.
चोपाट (ચોપાટ) (स्त्री.)–(१) सोंगट्यांचा पट. (२) सपाट जमीन, मैदान (३) सोपा (बसण्या - उठण्याचा).
चोपाड (ચોપાડ) (स्त्री.)–सोपा.
चोपानियुं (ચોપાનિયું) (न.)–(१) चार-पाच पानांचे पत्रक. (२) छोटासा जाहीरनामा (३) लहान वर्तमानपत्र.
चोपायो (ચોપાયો) (पु.)–खाट, चारपायी.
चोपास (ચોપાસ) (अ.)–चहूबाजूस.
चोपाळो (ચોપાળો) (पु.)–झोपाळा.
चोफाळ (ચોફાળ) (पु,)–जाड मोठी पासोडी.
–ओढवो–(१) हुंदके देऊन रडणे (२) दिवाळे काढणे, बाटोळे होणे.
चोफूलुं (ચોફૂલું) (न.)–फुली.
चोफूलो (ચોફૂલો) (पु.)–पानसुपारीचा डबा.
चोफेर (ચોફેર) (अ.)–चौफेर.
चोब (ચોબ) (स्त्री.)–(१) छडी, बारीक काठी (२) तंबूचा मधला खांब.
चोमासु (ચોમાસુ) (वि.)–पावसाळ्यात होणारे.
–सुं (न.)–वर्षाऋतु, पावसाळा.
चोमेर (ચોમેર) (अ.)–चहूबाजूस, चौफेर.
चोरखली (ચોરખલી) (स्त्री.)–वरून न दिसण्याजोगा छुपा खड्डा. (जनावरांना पकडण्याकरिता केलेला)
–चखार (पु.)–चोर वगैरे.
–दानत (स्त्री.)–(१) खोटी दानत, अप्रामाणिकपणा (२) चोरदृष्टी.
–कोटवालने दंडे–चोराच्या उलट्या बोंबा.
चॉरी (ચૉરી) (स्त्री.)–लग्नमंडप.
चोरो (ચોરો) (पु.)–(१) गावात सर्वांना एकत्र जमण्याची - बसण्याची जागा, चावडी (२) पोलीसठाणे. (३) मोठा ओटा.
चोवट (पु. न.)–(१) चव्हाटा, बाजार, खुली जागा. (२) पंचाचा निकाल - निर्णय. (३) पंचाईत, चिवडाचिवड.
–वळवुं–बाटोळे होणे.
चोवाड (ચોવાડ) (वि.)–(१) चारी बाजूंस कुंपण असलेले (२) (न.) कुंपण घातलेले शेत.
चोवाडो (ચોવાડો) (पु.)–ढोरे - बकरी चरण्याचे ठिकाण.
चोवुं (ચોવું) (स. क्रि.)–खुपसणे.
चोष (ચોષ) (पु.)–(१) शोष, दाह (२) चोखण्याची क्रिया.
–वुं (स. क्रि.)–चोखणे.
चोसलुं (ચોસલું) (न.)–वीट, चुना इ. चा घट्ट बनलेला ढिकळा.
चौटुं (ચૌટું) (न.)–बाजार.
चौद भुवन एक थवां–प्रलय होणे, अनर्थ होणे

छ (છ)

छ (છ) (वि.)–सहा.
–पांच करी जवुं–पळून - निसटून जाणे.
–खूण (-णियुं) (वि.)–षट्कोणी.
छक (છક)–(१) (अ.) चकित, दिङ्मूढ (२) (पु.) तोरा, ऐट. (३) (न.) सहाचा पाढा.
–छूंधुं (वि.)–गोळा करून चोळामोळा करून टाकलेले.
छकडी (છકડી) (स्त्री.)–सहा कागदांची जुडी.
–डो (पु.)–सहाचा जथा.

छकवुं (છકવું) (अ. क्रि.) – हातातून जाणे, बिघडणे.
छक्कड (છક્કડ) (स्त्री.) – (१) थप्पड (२) भूलथाप.
– आपवी, - खबरावबी – (१) थप्पड मारणे.
(२) थाप मारणे, फसविणे.
– खावी – (१) थप्पड खाणे (२) फसणे, फसविले जाणे.
छक्का छूटी जवा – नाउमेद होणे, हिंमत हारणे.
छक्कोपंजो (છક્કોપંજો) (पु.) – (१) सट्टयाचा खेळ किंवा गंजीफाचा एक डाव (२) जुगार (३) (लाक्ष.) डावपेच, कपट.
– रमी जवो - डावपेच – दगलबाजी करणे.
छचोक (છચોક) (अ.) – स्पष्टस्पष्ट, खुल्लंखुल्ला, उघडउघड.
छचोर (છચોર) (पु.) – माहीत असलेला प्रसिद्ध चोर.
छछई (છછઈ) (स्त्री.) – लागवड होण्याजोगी समुद्रकाठची जमीन.
छ(-ण)छणवुं (છ-ણ-છણવું) (अ. क्रि.) – (१) छन्छन् आवाज करणे (२) गुणगुणणे (३) उकळणे (पाणी) (४) (लाक्ष.) रागाला येणे.
छ(-ण)छणाट (છ-ણ-છણાટ) (पु.) – (१) खणखणाट (२) राग.
छछरुं (છછરું) (वि.) – उथळ.
छछुं(-छूं)दर(-रुं) (છછુંદર) (न.) – (१) चिचुंद्री (२) दारूकामाचा एक प्रकार (३) (लाक्ष.) (वि.) आडदांड.
– छोडवुं – गप्प ठोकणे, पिल्लू सोडून देणे.
– जेवुं – खोडसाळ, खट्याळ.
– पकडवुं, - गळवुं – धड सोडता येत नाही धड पुरे करता येत नाही अशी स्थिती होणे ('सापे छछुंदर गळ्या जेवी स्थिति')
छछोरुं (છછોરું) (वि.) – बालिश, पोरकट.
छजावटी (છજાવટી) (स्त्री.) – सज्जावरचे लहानसे छप्पर.
छजावबुं (છજાવવું) (स. क्रि.) – (१) सजविणे (२) सज्जा काढून घराला शोभा आणणे (३) छप्पर घालणे.
छजुं (છજું) (न.) – सज्जा
छंछेडवुं (છંછેડવું) (स. क्रि) – चिडणे, खोडया करून त्रास देणे.
छटकवुं (છટકવું) (अ. क्रि.) – (१) एकदम निसटणे, बाजूला सरणे (२) (लाक्ष.) सटकणे, पळ काढणे.
छटकारवुं (છટકારવું) (स. क्रि.) – हडतहुडुत करणे.
छटकियुं (છટકિયું) (न.) – थंड राहण्यासाठी वापरला जाणारा ओला रुमाल.
छटकुं (છટકું) (न.) – डावपेच, कपटजाल.
– मांडवुं – कपटजाल पसरणे.
छटारो (છટારો) (पु.) – दुर्गंधी.
छठ (છઠ) (स्त्री.) – षष्ठी.
– ट्ठी (स्त्री.) – (१) मुलाचा जन्माचा सहावा दिवस (२) त्या दिवशी करण्यात येणारा विधी.
छट्ठीनो लेख – विधीचा लेख, विधिलिखित.
– नुं ऊखडेलुं – जन्मापासूनच खोडयाळ आणि उद्धट.
– नुं धावण काढवुं, – काढी नाखवुं – खूप ओकारी होणे. (२) सडकून ठोक देणे.
छठ्ठुं (છઠ્ઠું) (वि.) – सहावे.
छड (છડ) (पु.) – (१) बोरू (२) भाल्याचा दांडा (३) चिव्याची काठी (४) झाडाची साल
छडकवुं (છડકવું) (स. क्रि.) – विखरून टाकणे.
छडवुं (છડવું) (स. क्रि.) – सडणे (तांदूळ इ.), कांडणे.
छडी नाखवुं – (१) मारणे, ठोकणे (२) फसवून पुष्कळ पैसा काढणे.
– लेवुं – फसवून किंवा नागवून काढून घेणे.
छडाण (છડાણ) (न.) – कोंडा.
छडामण (છડામણ) (न.) – कांडण्याची मजुरी.
छडियात (છડિયાત) (वि.) – सडा, एकला.
छडियुं (છડિયું) (न.) – बैलगाडीतून प्रवास करणारा प्रवासी - उतारू.
छडुं (છડું) (वि.) – (१) सडेफटिंग, एकाकी. (२) (लाक्ष.) अविवाहित. (३) मुलेबाळे नसलेले.
छडेचोक (છડેચોક) (अ.) – खुल्लंखुल्ला, उघडउघड, जाहीर रीत्या.
छणकवुं (છણકવું), छणकारवुं (છણકારવું) (स. क्रि.) – (१) ठसक्यात - रागात बोलणे, तुच्छतापूर्वक बोलणे. (२) सुपाने पाखडणे.
छणकारो (છણકારો) (पु.) – (१) फणकारा. (२) राग, तोरा.
छणको (છણકો) (पु.) – (१) गरम तेलात पाण्याचा थेंब पडताच होणारा 'चर्र' आवाज. (२) रागाचा शब्द, राग. (३) तुच्छतेचा बोल.
छणवुं (છણવું) (स. क्रि.) – (१) बारीक कपड्याने गाळणे किंवा चाळणे. (२) (लाक्ष.) बारीक तपास करणे. (३) ओरखडणे (४) (लाक्ष.) मेलेला मुडदा पुनः उकरून काढणे, विसरलेली गोष्ट पुनः ताजी करणे.
छंटकाव (છંટકાવ) (पु.) – शिडकावा.
छंटकोरवुं (છંટકોરવું) (स. क्रि.) – (१) शिडकावा करणे, शिंपडणे. (२) पाणी शिंपडून विझविणे.
छंटावुं (છંટાવું) (सं. क्रि.) – (१) तुषार उडणे, त्यांनी भिजणे. (२) गाय-म्हैस गाभण होणे.
छंडावुं (છંડાવું) (अ. क्रि.) – (१) सोडून दिले जाणे. (२) बारकाईने तपास होणे, इन्साफ होणे.
छत (છત) (स्त्री.) – (१) अस्तित्व (२) विपुलता (३) छपराच्या आतला व खोलीच्या डोक्यावरचा भाग - छत (४) धाबे, गच्ची.

–जडवी–छताला कारागिरी करणे.
–रायुं (वि.)–उघडे, जाहीर.
–वंत (-तुं) (वि.)–वैपुल्य असलेले (२) पैसा असलेले.
–वाड (स्त्री.)–वैपुल्य-प्रचुरतेची स्थिति
छतां (७तां) (अ.)–तरीही.
–य (अ.)–असे असूनसुद्धा.
छतुं (७तुं) (वि.)–(१) जिवंत, विद्यमान (२) उलथे, सुलटे (३) सरळ, सीधे (४) उघडे, जाहीर.
–राखवुं–(१) वंशवेल चालू ठेवणे (२) सर्व व्यवस्थित संभाळून ठेवणे.
छपतरुं (७पतरुं) (वि.)–(१) उथळ (२) घासून घासून पातळ झालेले (३) (न.) तसे भांडे किंवा शिक्का.
छपवुं (७पवुं) (अ. क्रि.)–लपणे
छपाण (७पाणु) (न.)–छपाई
छपानियुं (७पानियुं) (न.)–पत्रक
छप्पन (७प्पन) (वि.)–(१) मराठी अर्थाप्रमाणे (२) पुष्कळ, अनेक.
–उपर भूंगळो वागवी–(१) खूप पैसा असणे. (२) बिलकूल लक्ष न जाणे, (३) निश्चिंतीने घोरणे.
–ना बिताडवा–खूप सतावणे, त्रास देणे.
–नो देवाळवो–नेहमीचा दिवाळखोर.
–मे पाने–अगदी अनोळखी ठिकाणी.
–वखारी, -वेपारी–अनेक व्यवसायांचा माणूस.
–वेपारी ने भारो कूंची–करायचे नाही काहीच पण रुबाब दांडगा.
–भोग (पु.)–(१) देवाला दाखविण्याचा छप्पन्न पक्वान्नांचा नैवेद्य (२) (लाक्ष.) जगातले सर्व भोगविलास.
छब(-बो)तरुं (७ब-बो-तरुं)–(१) (वि.) उथळ (२) घाणेरडे, चोळवटलेले (३) (न.) घासला गेलेला पतरा (४) चोळवटून टाकलेला कपटा.
छबरडो (७बरडो) (पु.)–नुसता गडबड-घोटाळा, अव्यवस्था, कामाच्या किंवा फळ येण्याच्या नावाने शून्य.
छबवुं (७बवुं) (अ. क्रि.)–(१) (ठरलेल्या भोंग्याला) शिवणे, (ठरलेल्या ठिकाणी) पोचणे (२) छपविणे.
छब(-बी) (७ब-बी) (स्त्री.)–(१) चित्र, तसबीर, 'फोटो', (२) कांती, सौंदर्य.
–उतारवी, -पाडवी, -लेवी–फोटो घेणे.
–दार (वि.)–सुडौल, सुंदर.
छबीलुं (७बीलुं) (वि.)–मोहक सौंदर्य असलेले, देखणे.
छर (७र) (पु.)–(१) मद, मत्तपणा (२) मस्ती (३) वस्तरा (४) (स्त्री.) घोरुची छडी.
–उतारवो–(१) मद-दूर करणे. (२) वस्तऱ्याला धार लावणे.
–ऊडवो, –ऊठवो–वस्तरा उतरणे.
–आववो–मद-माज येणे.
–करवो, –काढवो–(१) बहकून जाणे, मत्त होणे, आनंदाच्या अगदी भरात येणे.
–फेरववो–(१) वस्तऱ्याने हजामत करणे. (२) नाश करणे.
–बेसवो–हजामत करताना वस्तरा लागणे.
छरतुं (७रतुं) (वि.)–(१) वाकणारे, एका बाजूला ढळणारे (२) तिरके.
छरी (७री) (स्त्री.)–सुरी.
–मूकवी–(१) कत्तल करणे. (२) वाटोळे करणे.
छरावींटी (७रावींटी) (स्त्री.)–'बॉल बेअरिंग.'
छलबल (७लबल) (न.)–कपट कारस्थान.
छलकावुं (७लकावुं) (अ. क्रि.)–(१) डचमळणें, हिंदकळणे, (२) (लाक्ष.) अभिमानाने फुलून जाणे.
छलंग (७लंग) (स्त्री.)–ढांग, उडी.
–भरवी, -मारवी–ढांग-उडी टाकणे.
छला(-लो)छल (७ला-लो-७ल) (अ.)–शिगोशिग.
छवावुं (७वावुं) (अ. क्रि.)–(१) झाकले जाणे, आच्छादित होणे. (२) फैलावणे.
छळप्रपंच / –**भेद** } (७ळप्रपंच) (पु.)–दगाफटका.
छळवुं (७ळवुं) (स. क्रि.)–(१) फसविणे, ठकविणे. (२) (अ. क्रि.) भीतीने हबकणे.
छाक (७ाक) (पु.)–(१) नशा, कैफ. (२) तोरा, मगरूरी. (३) (स्त्री.) दुर्गंधी.
–मारवी–दुर्गंधी मारणे.
छाके चडवुं–छाकटे-बेभान होणे.
छाकवुं (७ाकवुं) (अ. क्रि.)–(१) फुलून जाणे (२) हातातून जाणे, बहकणे.
छागलियुं (७ागलियुं)–(वि.) उथळे (२) (न.) उथळेपणा.
छाछर (७ा७र) (स्त्री.)–धातूच्या पत्र्याची पसरट थाळी.
–रुं(-रु) (स्त्री.)–उथळ.
छाज (७ाज) (न.)–(१) छपरात गवत, फळ्या, कळक इ. घालून केलेले आच्छादन (२) छोटी गच्ची.
छाजवुं (७ाजवुं) (स. क्रि.)–(१) गवत इ. नी झाकणे, आच्छादणे, (२) आच्छादित राहणे. (३) लायक होणे. (४) शोभणे, साजणे. (५) पुष्कळ काळपर्यंत टिकणे.
छाजियुं (७ाजियुं) (न.)–शोकाच्या भरात छाती पिटणे.
–यां लेवां–मरणानंतर नाव घेऊन छाती पिटून घेणे.

छायुं (છાયું) (न.)–गवत इ. घालून केलेले एकपाखी छप्पर.
छाण (છાણ) (न.)–शेण.
–देवु–सारवून शुद्ध करणे.
–होवुं–दम - हिंमत असणे.
–पूंजवुं–शेण गोळा करणे.
–मां तरवार मारवी–'बालिश बहु बायकात बडबडला'-प्रमाणे वागणे.
छाणियुं (છાણિયું) (वि.)–(१) शेणासारखे, पोकळ. (२) (न.) शेणामातीचे बनविलेले टोपले.
छाणुं (છાણું) (न.)–जळणासाठी केलेली गोवरी.
छाणवुं (છાણવું) (स. क्रि.)–(१) छाननी करणे (२) चाळणी-गाळणी करणे.
छांट (છાંટ) (स्त्री.)–(१) शिंतोडा, शिंतोडे, बुरबुर (पावसाची) (२) गप्प, बढाई.
–मारवी–(१) गप्पा ठोकणे (२) ऐट मारणे.
–लेवी–पाणी शिंपडून घेऊन शिवाशिवीतून मुक्त होणे.
–णी (स्त्री.)–विखरून टाकण्याची क्रिया, छाटणी.
छांटवुं (છાંટવું) (स. क्रि.)–(१) विखरून पडेल अशा रीतीने टाकणे (२) (लाक्ष.) गप्प ठोकणे, बढाई मारणे. (३) लाच देणे (४) वरवर तोडणे.
–टी (स्त्री.)–(१) थेंब, शिंतोडा. (२) पावसाचे थोडे थेंब.
–टुं (वि.)–गर्विष्ठ.
–टो (पु.)–(१) शिंतोडे, थेंब. (२) (लाक्ष.) डाग, कलंक. (३) शिवाशीव किंवा खाण्यापिण्याचा संबंध. (४) (वि.) थोडासा सुद्धा.
–टा (पु. ब. व.)–(१) शिंतोडे, थेंब (२) बुरबुरीचा पाऊस.
–ऊडवा–(१) शिवाशीव होईल असे शिंतोडे उडणे. (२) वाईट सोबतीमुळे आपल्या लौकिकाला बट्टा लागणे.
छांटो आपवो लेवो–अन्न - पाणी देण्या - घेण्याचा व्यवहार असणे.
–नाखवो–(१) थोडे देणे-वाढणे. (२) अन्नशुद्धीकरिता थोडेसे तूप वाढणे, (३) शिवाशीव जाण्याकरिता, आंघोळ करण्याऐवजी सोन्याचा स्पर्श करून पाणी शिंपडणे.
–बंध थवो - करवो–अन्नपाणी देण्याघेण्याचा संबंध वर्ज्य करणे.
–लेवो–(१) किंचित तूप घेणे. (२)–चे पाणी उडले तरी शिवाशीव नसणे. (३) रोटीव्यवहार असणे.
छांटाभार (છાંટાભાર) (वि.)–उगीच थोडेसे.
छांटोपाणी (છાંટોપાણી) (न.)–(लाक्ष.) दारू.
छांडण (છાંડણ) (न.)–(१) टाकून देणे (२) टाकलेले अन्न.
–वुं (स.क्रि.)–(१) टाकणे (२) फारकत देणे (३) भांड्यात राहू देणे.

छांडी(-डेली) (છાંડી-ડેલી) (वि. स्त्री.)–नवऱ्याने टाकलेली.
छात (છત) (न.)–छत्री.
छातरवुं (છાતરવું) (स. क्रि.)–ओढून बाहेर काढणे.
छाती (છાતી) (स्त्री.)–मराठीतील सर्व अर्थी.
–उपर बेसवुं–छातीवर बसून, -वर सारखी देखरेख ठेवून काम करून घेणे.
–उपर मूकवुं–जवळ, किंवा अगदी पुढ्यात, नको ते आणून ठेवणे.
–उपर हाथ मूकवो–(१) हिंमत बाळगणे. (२) हिंमत-धैर्य देणे. (३) हृदयात असलेल्या ईश्वराला साक्षी ठेवणे.
–उभरावी–छाती भरून येणे.
–ऊंची आववी–अतिशय हर्ष किंवा गर्व वाटणे.
–कूटवी–(१) शोकावेगात छाती पिटणे. (२) पश्चात्ताप करणे.
–चलाववी–हिंमत दाखविणे.
–चालवी–हिंमत राहणे.
–टाढी थवी–समाधान होणे.
–टाढी होवी–अंतःकरणात कसलीही जळजळ किंवा दुःख नसणे.
–ठरवी–संतोष किंवा आनंद होणे.
–ठालववी, -खाली करवी–मनचे दुःख ओकणे, हृदय हलके करणे.
–ठोकवी–(१) हिंमत देणे. (२) शाबासकी देणे.
–तोडवी–अतिशय कष्ट करणे.
–थाबडवी–उत्साह, हिंमत किंवा शाबासकी देणे.
–नुं आवुं–साहस करणारे, हिंमतवान.
–नुं कठण, –नुं घाडुं }–हिंमतवान.
–नो घा–(१) मर्मावरची जखम, मर्माघात. (२) स्वपराक्रम.
–पर पथ्थर मूकवो–शोक दाबून टाकणे, धैर्यानें सर्व सहन करणे.
–पर राखवुं–लाडात पाळणे - वाढविणे, जवळच ठेवून घेणे.
–पाकवी–(१) मुले वाईट निपजणे. (२) छातीत कफ सुटणे - पिकणे. (३) स्तनावर करट होणे.
–पीगळवी–हृदय पाझरणे, दया येणे.
–फाट रडवुं–मोठमोठ्याने गळा काढून रडणे.
–बळवी–अंतःकरण (दुःखाने - मत्सराने) जळणे.
–बेसी जवी, -भागी जवी–दुःख - शोकाने हिंमत गमावणे - हारणे.
–भराई आववी–भावनावेगाने रडू येणे.
–भेर चालवुं–छाती काढून - रुबाबात चालणे.

-मां घालवुं-प्रेमाने घट्ट आलिंगन देणे.
-सरसुं राखवुं-लाडाने आपल्याजवळ बाळगणे.
-हाथ न रहेवी-(१) भावनावेगाने उत्तेजित होणे. (२) हिंमत नाहीशी होणे.
-कढुं (वि.)-बहादुर, तेजस्वी.
-चलुं (वि.)-हिंमतवान.
-पूर (वि.)-छातीला लागण्याइतके.
-भेर (अ.)-(१) हिंमतीने, साहस करुन (२) (उंच चढताना) छाती भरून येण्यासारखे.

छातीए चांपवुं-पहा 'छातीमां घालवुं'
-डाघ लागवो, रहेवो-मनात दुःखाची किंवा सूडाची भावना राहणे.
-वळगाडवुं-(१) हट्टा 'छातीमां घालवुं' (२) सदोदित आपल्याजवळ ठेवून घेणे. (३) (स्तनाला लावून) पाजणे.
-कह्युं करवुं-धैर्य किंवा हिंमत राहणे.

छानुं (છાનું) (वि.)-(१) गुप्त (२) मुके, अबोल.
-छपतुं(-नुं) (वि.)-गुप्त, कोणासही न कळावे असे.
-मानुं (वि.)-गुपचुप.

छानाछानी (છાનાછાની) (स्त्री.)-(१) गुप्त गोष्ट, कानगोष्ट. (२) (अ.) कोणालाही न समजता.

छांदवुं (છાંદવું) (स. क्रि.)-(१) शेणमातीच्या जाड थराने लिंपणे. (२) भांड्यात पडून राहू देणे.

छांदो (છાંદો) (पु.)-शेणमातीचे जाड लिंपण.

छाप (છાપ) (स्त्री.)-(१) छाप (२) शिक्का (३) (लाक्ष.) मनावर घडलेला परिणाम, अभिप्राय (४) प्रभाव (५) पतंगाचे खाली पडणे.
-खानुं (न.)-छापखाना.
-खावी-पतंग एकदम खाली पडणे.
-पडवी-छाप पडणे.
-बेसाडवी-छाप टाकणे.
-वागवी-छापाचा शिक्का बसणे-पडणे.
-गर (पु.)-कपड्यावर शिक्के उठविणारा कारागीर.

छापत (છાપત) (स्त्री.)-साख, अब्रू, पत

छापर (છાપર) (स्त्री.)-पाटा.

छापरुं (છાપરું) (न.)-(१) छप्पर (२) झोपडे.
-उकेलवुं-छप्पर उलगडणे.
-चडवुं,-ठोकवुं-(१) छप्पर घालणे. (२) झोपडे उभे करणे.

छापरां टेकवां-(१) उद्धटपणाचे वर्तन करणे. (२) अतिशय आनंद दर्शविणे.

छापरे चडवुं-गर्वाने फुलून जाणे.
-चडाववुं-खूप स्तुती करून चढविणे.

छापुं (છાપું) (न.)-(१) वर्तमानपत्र. (२) (छापखान्यातला) खिळा.

छापो (છાપો) (पु.)-छापा, अकस्मात हल्ला.
-मारवो-एकदम हल्ला करणे.
-भरवो-कर भरणे.

छापानुं भूत-मुद्रणातील चूक, 'प्रिंटर्स डेव्हिल.'

छाब (છાબ), **छाबडी** (છાબડી) (स्त्री.),-डुं (न.)-चिव्याची छोटी टोपली.
-कळपवी-मृताच्या श्राद्धात ब्राह्मणांना फळफळावळीची टोपली दान देणे.
-मोकलवी-भेट पाठविणे.
-वाळवी-स्त्रीच्या मृत्यूनंतर तिच्या माहेरच्या माणसांनी अंत्यक्रियेचे कपडे वगैरे एका टोपल्यात घालून देणे.

छायो (છાયો) (पु.)-(१) छाया, (२) पडछाया.

छांय-डी (છાંય,-ડી) (स्त्री.),-डो (पु.)-(१) सावली (२) पडछाया.

छार (છાર) (पु.स्त्री.)-(१) आव्यातील (विटेच्या भट्टीतील) भुगा (२) कूज (३) धूळ (४) राखोडी (५) (पु.) मत्सर, अभिमान.
-वुं (स. क्रि.)-(१) जाळून भस्म करणे (२) पुढे ढकलणे, लांबविणे, छपविण्याकरिता काही बहाणा करणे.

छारा(-रोडिया) (છારા(-રોડિયા))-पित्ताच्या जळजळीचे ढेकर.

छारियुं (છારિયું) (न.)-लहान तोंडाचे भांडे घासण्याकरिता वापरण्यात येणारा कुंचा.

छारी (છારી) (स्त्री.)-वस्तूवर चढणारें पातळ पूट.
-वळवी-पूट चढणे.

छाल (છાલ) (स्त्री.)-(१) साल (२) (पु.) तर्क, कल्पना. (३) पिच्छा.

छालकुं (वि.)-(१) उथळ (२) (लाक्ष.) क्षुद्र, हलकट. (३) (न.) दोन बाजूंना पिशव्या असलेले पडशीसारखे गादवावर टाकतात ते गोण.

छालकामां पाणी भरवुं-ढोंग करणे.

छालका पाणीमां फरवुं-थोड्यात फुलून जाणे.

छालां (છાલાં) (न. ब. व.)-(१) फोलपटे (२) त्वचेवरील कठीण, खडबडीत भाग.
-कूटवां-(१) रेसा असलेल्या साली कुटून रेसा अलग करणे (२) व्यर्थ श्रम करणे.
-पडवां-फोड उठणे.
-वीणवां-व्यर्थ धडपड करणे.

छालियुं (છાલિયું) (न.)-रुंद तोंडाचा वाडगा.

छालुं (છાલું) (न.)-(१) वाडगा (२) जात्यांतले पीठ काढण्याचा कुंचला.

छावुं (છાવું,) (स. क्रि.) – आच्छादणे, झाकणे.
छावण (છાવણ) (न.) – छप्पर.
छाश(-स) (છાશ-સ) (स्त्री.) – ताक.
– बाकळां थवुं – (१) ताक आंबणे (२) (लाक्ष.) चेहेरा उतरणे, तोंड आंबट होणे.
– मां पाणी उमेरवुं – अतिशयोक्ती करणे.
छासरियो (છાસરિયો) (पु.) – ६६ दिवसात तयार होणारी पाणी पाजून तयार केलेली ज्वारी.
छाली (છાળી) (स्त्री.) – बकरी.
– ळो (पु.) – बकरा.
छांकु(-टुं) (છાંકુ-ટું) (वि.) – थापाडे.
छांछवुं (છાંછવું) (वि.) – उद्धट.
छांछुं (છાંછું) (वि.) – अस्वच्छ, घाणेरडे. (२) विचार न करता धडपड करणारे (३) (न.) – मंत्र बोलून मारलेली फुंक.
छिछकलुं (છિછકલું) | (वि.) – (१) उच्छृंखल (२) अविचारी
छिछलुं (છિછલું) | (३) दंगेखोर, मस्तीखोर.
छिटकोरवुं (છિટકોરવું) (स. क्रि.) – झारीने पाणी शिंपडणे.
छिनावबुं (છિનાવવું) (स. क्रि.) – (१) छिनावून - हिसकावून घेणे. (२) फसवून घेणे. (३) फोडायला लावणे.
छिनाळवुं (છિનાળવું) (वि.) – व्यभिचारी.
छिनाळी (છિનાળી) (स्त्री.), – ळुं (न.) – जार कर्म, शिनाळकी.
छिपावबुं (છિપાવવું) (स. क्रि.) – लपविणे.
छिलेटुं (છિલેટું) (न.) – सालपट.
छीछरुं (છીછરું) (वि.) – उथळ.
छीट (છીટ) (स्त्री.) – किळस.
छीटुं (છીટું) (न.) – छिद्र, दोष.
छीणवुं (છીણવું) (स. क्रि.) – (१) गाळणे (२) खिसणे (३) चिरणे (भाजी).
छीणी (છીણી) (स्त्री.) – (१) खिसणी (२) लाकूड फोडतांना वापरायची लोखंडी पाचर (३) धातू कापण्याची पोलादी करवत.
– मूकवी – (१) कापून टाकणे (२) बरबाद - वाटोळे करणे.
छीतवुं (છીતવું) (अ. क्रि.) – उथळ पाण्यात जहाज जमिनीत रुतणे.
छीनववुं (છીનવવું) (स. क्रि.) – (१) हिसकावून घेणे, (२) फसवून घेणे.
छीनवुं (છીનવું) (स. क्रि.) – फोडणे, तोडणे.
छीप (છીપ) (स्त्री.) – शिंप.
छीपरुं (છીપરું) – (वि) (१) घाणेरडे (२) (न.) धोब्याचा दगड.
छीपवुं (છીપવું) – (अ. क्रि.) (१) शमणे, भागणे (तहान). (२) लपणे, छपणे. (३) (स. क्रि.) शिंपडणे (४) (गलबत) नांगरणे.
छीपो (છીપો) (पु.) – कपड्यावर छाप मारणारा कारागीर.
छीपानामुं (છીપાનામું) (न.) – मनाला येईल तसा केलेला अडाणी हिशोब.
छील्टुं (છીલટું) (न.) – सालपट.
छीलवुं (છીલવું) (स. क्रि.) – सोलणे, साल काढणे.
छींक (છીંક) (स्त्री.) – शिंक.
– णी (स्त्री.) – तपकीर.
छींट (છીંટ) (स्त्री.) – चीट.
छींडी (છીંડી) (न.) – बोळकंड.
छींडुं (છીંડું) (पु.) – कुंपणाला - कंपौंडाला ठेवलेले भोक – मार्ग (२) (लाक्ष.) दोष, छिद्र, पळवाट.
छुटकारो (છુટકારો) (स्त्री.) – मुक्ती, सुटका, अंत.
छुट्टी (છુટ્ટી) (स्त्री.) – (१) सुट्टी (२) फुरसत.
छुट्टुं (છુટ્ટું) – (वि.) – मोकळे.
छुपाड(-व)वुं (છુપાડ-વ-વું) (स. क्रि.) – छपविणे, गुप्त ठेवणे.
छुपावुं (છુપાવું) (अ. क्रि.) – छपणे, गुप्त राहणे.
छुवडाववुं (છુવડાવવું), छुवाडवुं (છુવાડવું) (स. क्रि.) – शिवायला लावणे.
छुं (છું) (अ. क्रि.) – 'होवुं' धातूचे प्रथम पुरुषी एकवचनी रूप, मी आहे.
छूट (છૂટ) (स्त्री) – मोकळीक (२) परवानगी, मुभा (३) सूट.
– करवी – मनाई असेल ती दूर करणे, मुभा देणे.
– थवी – (१) परवानगी मिळणे. (२) मनाई दूर होणे. (३) अमुक रकमेची सूट देणे.
– लेवी – बंदी किंवा मनाई न मानणे, स्वतंत्रतेने वागणे.
– नी साथे छूट लेवी – (-शी) फाजील किंवा अयोग्य वर्तन करणे.
छूटक (છૂટક) (वि.) – (१) सुटे (२) किरकोळ, घाऊक नव्हे असे.
– बारी (स्त्री.) – निसटून जाण्याचा रस्ता, पळवाट.
– बारो (पु.) – सुटका, मुक्ती.
– को (पु.) – सुटका.
– छाट (स्त्री.) – मोकळीक.
छूटवुं (છૂટવું) (अ. क्रि.) – (१) मोकळे होणे (२) सुटणे.
छूटी पडवुं – जबाबदारी अंगावरून टाकणे, जबाबदारीतून बाजूला होणे.
– जवुं – (१) कैदेतून - बंधनातून सुटणे. (२) कोर्टात निर्दोष ठरणे.

छूटाछेडा (છૂટાછેડા) (पु. अ. ब.) – (१) फारकत, लग्नाच्या बंधनातून मुक्तता. (२) मुलाचा जन्म.
छूटूं (છૂટું) (वि.) – (१) सुटे, मोकळे. (२) अलग, वेगळे. (३) मोकळेचाकळे. (४) (न.) मोड (पैशाची).
–मारवुं – (काहीतरी) हाताने फेकून मारणे.
–मूकवुं – (१) बंधनमुक्त करणे (२) बेकार - बेघर करणे.
छूटी चाले – निरंकुशपणे, अनिर्बंधपणे.
छूटे छेडे, छूटे दुपट्टे – (१) निर्भयपणे. (२) सडे, सामानसुमानाशिवाय.
–मोंए – तोंडाला आवर न घालता.
–हाथे – उदारहस्ते.
छूटापणुं (છૂટાપણું) (न.) – सुटेपणा, मोकळीक,
छूटुं छवायुं (છૂટું છવાયું) (वि.) – अलग अलग, विखुरलेले, पांगलेले, विरळ.
छूतअछूत (છૂતઅછૂત) – (स्त्री.) – शिवाशिवीची भावना.
छूंदणी (છૂંદણી) (स्त्री.) – गोंदण्याची क्रिया.
–णुं (न.) – गोंदण, गोंदलेली आकृती.
–वुं – (अ. क्रि.) – (१) गोंदणे (२) बारीक टोचणे.
छूपवुं (છૂપવું) (अ. क्रि.) – लपणे, छपणे.
छूपाछूप (છૂપાછૂપ) (अ.) – गुप्त रीतीने.
छूपुं (છૂપું) – (वि.) (१) गुप्त, (२) (अ.) गुपचुप.
छूवुं (છૂવું) – (स. क्रि.) शिवणे, स्पर्श करणे.
छे (છે) (अ. क्रि.) – 'होवुं' या धातूचे तृतीयपुरुषी उभयवचनी रूप आहे, आहेत.
छेक (છેક) – (अ.) (१) अगदी (२) (पु.) शेवट, परिसीमा, कड.
छेकणी (છેકણી) (स्त्री.) – (१) खोडणें (२) खोडरबर.
छेकवुं (છેકવું) (सं. क्रि.) – (१) काट मारणे, खोडणे. (२) रबराने पुसणे.
छेकाछेक(-की) (છેકાછેક-કી) (स्त्री.) – खोडाखोड.
छेको (છેકો) (पु.) – काट.
छेटुं (છેટું) (वि.) – (१) दूर असलेले, वेगळे. (२) (न.) अंतर.
–पडवुं – (१) अंतर पडणे. (२) मने अलग होणे.
–भागवुं – अंतर कमी करणे.
–बेसवुं – विटाळशी बसणे.
छेटे (છેટે) (अ.) – दूर, बाजूला.
–बेसवुं – विटाळशी बसणें.
छेडती (છેડતી) (स्त्री.) – (१) छिद्र, दोष. (२) खोडी.
–शोधवी – छिद्र काढणे, त्रास देण्याची संधी पाहणे.
छेडवुं (છેડવું) (स. क्रि.) – (१) छेडण, खोडी काढणे, राग आणणे (२) नाजूक झंकार काढणे. (उदा० 'वीणाना तार छेडवा,') (३) हळुवारपणे गोष्ट काढणे.
छेडाछेड(डी) (છેડાછેડ-ડી) (स्त्री.) – सतावणी.
छेडाछेडी (છેડાછેડી) (स्त्री.) – वराच्या उपरण्याशी वधूच्या पदराची गाठ बांधणे.
छेडो (છેડો) (पु) – (१) शेवट, अंत. (२) हद्द (३) पदर (४) (लाक्ष.) आसरा, मदत.
छेडा गांठवा, - बांधवा – (१) वर-वधूंच्या वस्त्रांची गाठ बांधणे (२) संबंध जोडणें.
–छोडी नाखवा – (१) संबंध तोडून टाकणे (२) हिंमत हारणे.
छेडे गांठ वाळवी – पदराला (स्मरणासाठी) गाठ घालणे, स्मरण ठेवणे, निश्चय करणे.
–बांधवुं – (१) गाठीला बांधणे, ताब्यात घेणे. (२) बोल मागे घेणे (३) व्यसन लागणे.
छेडे बांधी जवुं – सोबत स्वर्गात घेऊन जाणे.
छेडो आववो – पूर्ण होणे, पुरते होणे.
–काढवो – घुंघट काढणे.
–छोडववो – निकाल करून बाजूला करणे.
–छोडवो – फारकत देणे.
–झालवो – (१) शरण जाणे, आसरा घेणे. (२) बरोबर-सांगाती जोडले जाणे. (३) मुद्देमालासह पकडणे. (४) मागे लागणे, आग्रह धरून चिकटणे.
–पाथरवो – आजीजी करणे, पदर पसरणे
–फाडवो – फारकत देणे.
–माथे नाखवो – निर्लज्ज होणे.
–मूकवो – (१) कायमचे नाव टाकणे. (२) शेवट आणणे, सोडून देणे.
–साधवो, - साहवो – आसरा घेणे.
छेंटावुं (છેંટાવું) (अ. क्रि.) – रागावून दूर होऊन चालणे, चिडविले जाणे.
छेतरपिंडी, छेतरबाजी (છેતરપિંડી, છેતરબાજી) (स्त्री.) – फसवणूक, ठकवणूक.
छेतरवुं (છેતરવું) (स. क्रि.) – फसविणे.
छेतरामण (છેતરામણ) (स्त्री.) – फसवणूक.
छेद (છેદ) (पु.) – (१) काट, चिरा. (२) छिद्र (३) नाश.
–उडाडवो – (१) अपूर्णांकाच्या संख्येला संक्षेप देणे. (२) आखूड करणे (३) कापून वेगळे करणे.
–काढवो – (१) भागून कमी करणे. (२) नाश करणे.
–मूकवो – (१) कापून दूर करणे. (२) अंत किंवा निकाल करून टाकणे.
छेदवुं (છેદવું) (स. क्रि.) – (१) कापणे, छेदणे. (२) छिद्र पाडणे (३) सत्यानाश करणे.

छेरवुं (છેરવું) (अ. क्रि.)–पातळ जुलाब होणे.
छेरी जवुं (છેરી જવું)–घाबरून जाणे, हिंमत गमावणे.
छेल (છેલ) (पु.)–भपकेबाज-ऐटबाज माणूस.
 –बटाउ (पु.)–नखरेल-चैनी तरुण.
छेल छेल्लुं (છેલ છેલ્લું) (वि.)–सर्वांत शेवटचे.
छेलवहेलु (છેલવહેલું), छेलवेल्लुं (છેલવેલ્લું) (वि.)–अगदी शेवटचे.
छेल्लुं (છેલ્લું) (वि.)–शेवटचे.
छेल्ली घडी जवी–मरण अगदी नजीक असणे.
 –सनद–शेवटचा जन्म, मनुष्यजन्म.
छेल्लुं घर–स्मशान.
छेल्ले क्यारे पाणी–(१) म्हातारपणचे शेवटचे दिवस. (२) शेवटची हद्द.
 –पगथिये–थेट शेवटच्या हद्दीपर्यंत.
 –पाटले बेसवुं–(१) जातीवर किंवा स्वभावावर जाणे (२) शेवटच्या मर्यादेला जाणे.
 –रविवारे–कधीच नाही.
 –सरवाळे–शेवटी.
छेल्लो अक्षर–(१) शेवटची शिकवण (२) रामनाम.
 –परोणो–मरणाच्या काठावर पोचलेला मनुष्य.
छेवट (છેવટ) (स्त्री., न.)–शेवट, अंत.
 –टे–शेवटी.
छेवाडुं (છેવાડું) (वि.)–शेवटचे.
छेवावुं (છેવાવું) (अ. क्रि.)–(१) शेवटी-उशीरा-येणे. (२) उशीर झाल्याने शरमिंदा होणे.
छेह (છેહ) (पु.)–(१) दगा, विश्वासघात. (२) त्याग. (३) शेवट.
छैयुं (છૈયું) (न.)–मूल.
 –यांछोकरां (न. व. ब.)–मुलेबाळे.
 –यो (पु.)–मुलगा.
छो (છો) (स्त्री.)–चुन्याचा गारा.
 –फेरववी,-वाळवी–धूळधाण करून टाकणे.
 –बंध (वि.)–चुनेगच्चीचे.
छो (अ. क्रि.)–(१) 'होवुं' या धातूचे द्वितीय पुरुषी बहुवचनी रूप, तुम्ही आहां (२) (अ.) बरे तर, असू द्या.
छोकरमत (છોકરમત) (वि.)–(१) मुलासारखे अल्पबुद्धी किंवा हट्टी (२) (स्त्री.) मुलासारखा हट्ट.
 –वाद (वि.)–(१) कमी अकलेचे, उच्छृंखल, अविवेकी (२) तसे वर्तन.
 –वादी (स्त्री.)–उच्छृंखलपणा.
छोकरी आववी–मुलगी जन्मणे.

छोकरुं आववुं–मूल जन्मास येणे.
छोगलो (છોગલો) (पु.)–फडका, टॉवेल.
छोगुं (છોગું) (न.)–(१) फेट्याचा उडणारा शेवट. (२) पागोट्यात खोचलेला फुलांचा तुरा.
उघाडे छोगे–जाहीर रीत्या, खुलेखुले.
छोछ (છોછ) (स्त्री.)–स्वच्छतेची किंवा आचाराची चाड.
छोछुं (છોછું) (वि)–(१) कांही उणीव असणारे (२) एकले असहाय्य.
छोड (છોડ) (पु.)–रोप.
छोडणहार (છોડણહાર) (वि. पु.)–सोडविणारा.
छोड(-डा)ववुं (છોડ-ડા-વવું) (स. क्रि.)–मुक्त करणे, सोडविणे
छोडवुं (છોડવું) (स. क्रि.)–(१) सोडणे (२) त्याग करणे.
छोडवो (છોડવો) (पु.)–रोप.
छोडियुं (છોડિયું) (न.)–(१) साल (२) लाकडाची बारीक भुकटी.
छोडिया जेवुं–पार सुकलेले-बारीक झालेले.
छोडियां उतारवां,-काढवां,-काढी नाखवां,-पाडवां–निर्भत्सना करणे.
छोडी (છોડી) (स्त्री.)–छोकरी, मुलगी.
छोतरुं (છોતરું) (न.)–सालपट, फोलपट.
छो ने (છોને) [अ.]–असू द्या, राहू द्या.
छोभावुं (છોભાવું) (अ. क्रि.)–लज्जित-शरमिंदा होणे, खट्टू होणे.
छोयलुं (છોયલું) (न.)–चुन्यात भरलेली वीट.
 –करवुं–व्यर्थ पिष्टपेषण करणे.
 –लो कूवो–वेड्यावाकड्या केलेल्या प्रातीशिवाय फक्त मजुरी घेऊन केलेले काम.
छोर (છોર) (पु.)–वस्तरा.
छोरवुं (છોરવું) (स. क्रि.)–लांब दांडा आणि फाळ असलेल्या कुदळीने खणणे.
छोरियुं (છોરિયું) (न.)–तशी कुदळ.
छोरी (છોરી) (स्त्री.)–मुलगी.
छोरुं (છોરું) (न.)–मूल.
छोरो (છોરો) (पु.)–मुलगा.
छोल (છોલ) (पु. स्त्री.)–वनस्पतीवरची साल, सालपट.
 –वुं (स. क्रि.)–(१) साल काढणे, सोलणे. (२) वरवर उकरणे. (३) कडक ठपका देणे, निर्भसणे.
छोलाणुं (છોલાણું) (न.)–चुनेगच्चीचे काम.
छोवुं (છોવું) (सं. क्रि.)–(१) शिवणे, शिवून भ्रष्ट करणे. (२) (अ. क्रि.) शिवून भ्रष्ट होणे. (३) (स. क्रि.) चुनेगची करणे.

छोह (છોહ) (पु.) – (१) त्याग (२) वियोग.
छोळ (છોળ) (स्त्री.) – (१) तरंग, लाट (२) डचमळ (३) (लाक्ष.) वैपुल्य.
– मारवी – लाट उसळणे, भरून जाणे.
(कोई वस्तुनी) छोळो वागवी – (एखाद्या वस्तूची) विपुलता असणे, भरून जाणे.

ज (જ)

ज (જ) (अ.) – महत्व, निश्चय, खात्री इ. दर्शविणारा 'च' (उदा. 'एज'तोच, 'आवशो ज'यालच इ.)
जईफ (જઈફ) [अ.] (वि.) – (१) वृद्ध (२) अशक्त.
– फी (ફી) (स्त्री.) – (१) म्हातारपण (२) अशक्तपणा.
जक (જક) (स्त्री.) – (१) जिद्द, हट्ट (२) हुज्जत, तक्रार, डोकेफोड.
– पकडवी, -लेवी – हट्ट करणे.
– छोडवी – हट्ट-हुज्जत सोडून देणे.
जकड (જકડ) (स्त्री.) – खोडा, सापळा.
– जप्त (अ.) – खूप जखडून.
– बंध (अ.) – जखडून.
जकडवुं (જકડવું) (स. क्रि.) – जखडून बांधणे.
जकात (જકાત) [अ.] (स्त्री.) – (१) नाक्यावर घेतात तो कर. (२) (मुसलमानी धर्मात) दान, खैरात.
– नाखवी – जकात ठेवणे.
– दार (पु.) – जकात घेणारा अधिकारी.
– नामुं (न.) – जकातीच्या करांची यादी.
– ती (वि.) – (१) जकातीसंबंधीचे (२) जकातलायक.
जकियुं (જકિયું) / जक्की (જક્કી) } (वि.) – हट्टी.
जख मारवी – झक मारणे, पस्तावणे.
जखवुं (જખવું) (स. क्रि.) – खाऊन टाकणे.
जखड (જખડ) (वि.) – (१) सहज न फाटण्यासारखे, मजबूत (२) अंगाने जाड व बुद्धीने जड.
जग जीतवुं – सर्व काही जिंकणे, पुरते यशस्वी होणे.
जगबत्रीशी(-सी) (જગબત્રીશી-સી) (स्त्री.) – अफवा, लोकप्रवाद.
जगतनो वा वावो – (१) जगातील सुख-दुःखांचा अनुभव येणे. (२) जगातल्या खटपटी-लटपटींचा संसर्ग लागणे.
जगतजाम (જગતજામ) (पु.) – जगाला नियमात ठेवणारा-ईश्वर.
– पाणी (પાણી) (न.) – गांजापाणी, नशापाणी.
– भवाडो (ભવાડો) (पु.) – जाहीरपणे फजीती किंवा बदनामी होणे.
जगतीसुर (જગતીસુર) (पु.) – भूदेव, ब्राह्मण.
जगत(-जी) नो प्रसाद – (१) जगन्नाथाच्या मंदिरातील प्रसाद. (२) वर्णभेद बाजूला ठेवून खाता येण्याजोगा प्रसाद.
– नो रथ – (१) जगन्नाथाचा रथ (२) (लाक्ष.) त्या रथाप्रमाणे आजूबाजूच्या कोणाचीही पर्वा न करता जोराने पुढे जाणारे काम किंवा तंत्र.
जगन (જગન) (पु.) – (१) यज्ञ (२) अतिकठिण किंवा फार मोठे काम.
जगबी (જગબી) (न.) – कुरण, गवती रान.
जगा(-ग्या) (જગા-ગ્યા) (स्त्री.) – (१) ठिकाण, जागा, (२) रिकामी जागा (३) नोकरी (४) बुवा-बैराग्यांचा मठ.
– आपवी – (१) बसायला जागा देणे.
– करवी – (१) दुसऱ्याकरिता जागा मोकळी करून देणे, नोकरीची जागा निर्माण करणे.
– पूरवी – रिकाम्या जागेवर कोणाची तरी भरती करणे.
– लेवी – नोकरीला लागणे. (२) जमीन खरीदणे (३) – चे स्थान संभाळणे.
जगाड(-व) वुं (જગાડ-વવું) (स. क्रि.) – जागे करणे, झोपेतून उठविणे.
जगोजग (જગોજગ) (अ.) – जागोजागी, सर्वत्र.
जंई (જંઈ) (पु.) – पैसा, दोकडा.
जंखजाळ (જંખજાળ) (स्त्री.) – गर्द झाडी.
जंग (જંગ) [फा.] (पु.) – (१) मोठे युद्ध (२) (लाक्ष.) घरातले भांडण, झगडा.
– मचवो – मोठे युद्ध जुंपणे.
जंगडियो (જંગડિયો) (पु.) – सरकारी खजिना एका गावाहून दुसऱ्या गावी नेताना रक्षक म्हणून असलेला लष्करी शिपाई.
जंगल जवुं – शौचाला जाणे.
– सेववुं, – बसाववुं – (१) वनवास घेणे (२) वानप्रस्थी होणे.
जंगलियत (જંગલિયત) (स्त्री.) – जंगली – रानटी – पणा.
जंगली रोझ जेवुं (જંગલી રોઝ જેવું) / जंगलीजट (જંગલી જટ) } वि. – अगदी जंगली.
जंघडियां (જંઘડિયાં) (न. ब. व.) – ढोल वगैरे वाजविणारे, ढोलची.

जंजीर (જંજીર) [फा.] (स्त्री.)-(१) साखळी (२) बेडी (३) घड्याळाची स्प्रिंग (४) पैंजण.
जंजीरो (જંજીરો) (पु.)-(१) पाण्यात बांधलेला किल्ला. (२) बेट (३) चाके लावलेली लहान तोफ.
जटियुं (જટિયું) (न.)-केसांचा गुंता झालेली बट.
जड જડ (स्त्री.)-(१) मूळ (२) मेख, खिळा.
-उखेडवी, -घालवी-निकंदन करणे, घरादारासकट सत्यानाश करणे.
-घालवी, -नाखवी -खोलवर मुळे जाणे.
-घाली बेसवुं-प्रस्थापित होणे, स्थिर होणे, चिकटणे.
-पकडवी-मूळ-मुख्य मुद्दा-पकडणे.
-बाझवी-मूळ धरणे, स्थिर होणे.
जडतुं (જડતું) (वि.)-बरोबर जडेल असे, व्यवस्थित बसेल असे.
जडबुं (જડબું) (न.)-(१) जबडा. (२) जबड्याचे हाड.
-फाटवुं-(१) तोंड मोठे होणे. (२) बोल निघणे.
-बेसाडवुं-कृत्रिम दांत बसविणे.
-भागी नाखवुं-तोंडात मारणे.
-वधवुं-फाजील बोलणे, विचार न करता बोलणे.
जडबांतोड (જડબાંતોડ) (वि.)-(१) उच्चार करायला अवघड (२) अचूक, निरुत्तर करणारा-री-रे.
जडवुं (જડવું) (सं. क्रि.)-(१) घट्ट बसविणे, जडविणे. (२) (अ. क्रि.) सापडणे, गवसणे.
जडसुं (જડસું) (वि.)-अंगाने जाड पण बुद्धीने जड असे.
जडियो (જડિયો) (पु.)-हिरे-माणके जडविण्याचे काम करणारा
जडी (જડી) (स्त्री.)-औषधी मुळी.
जण (જણ) (पु. न.)-पुरुष, व्यक्ति.
जणवुं (स. क्रि.)-जन्म देणे.
जणतर (જણતર)-(१) जन्म देणे, प्रसव. (२) जन्माला आलेले मूल. (३) वंश. (४) संतती.
जणती (જણતી)-जननी
जण (-णा) ववुं (જણ-ણાવવું) (स. क्रि.)-(१) जाणवून देणे. (२) सांगणे (३) प्रसूतीच्या कामी मदत करणे.
जणस (જણસ) (स्त्री.)-(१) जिन्नस, वस्तू (२) माल (३) शिल्लक (४) दागिना (५) अफू.
-भाव (स्त्री. न.)-दागदागिने.
-साट (वि.)-दागदागिन्यांवर देण्याघेण्याचे किंवा दिले-घेतलेले.
-सी (स्त्री.)-रोकड पैसा.
जणावुं (જણાવું) (अ. क्रि.)-(१) जन्माला येणे (२) ऐकण्यात येणे, माहीत होणे. (३) दिसणे (४) बाहेर पडणे.
जणी (જણી) (स्त्री.)-स्त्री व्यक्ती.
-णुं (णुं) (न.)-मनुष्य व्यक्ती.
जतरडु (જતરડુ) (न.), -डो (पु.)-(१) सोन्यारुप्याची तार खेचण्याचे यंत्र (२) सापळा.
-डामां घालवुं-फसविणे, सापळ्यात पकडणे.
जथो(-थ्थो) (જથો-થ્થો) (पु.)-समुदाय, जथा.
जथाबंध (अ.)-अलग अलग नव्हे तर सामूहिक-सामुदायिक.
जदा (જદા) (अ.)-ज्यावेळी.
-तदा (તદા) (अ.)-कोणत्याही वेळी.
जद्दातद्दा (જદ્દા તદ્દા) (अ.)-इकडेतिकडे, वाटेल तसे, बेफाम.
जनश्रुति (જનશ્રુતિ) (स्त्री.)-अफवा.
-सामान्य भाव (-સામાન્ય ભાવ) (पु.)-सर्व माणसे असा भाव.
जनम (જનમ) (पु.)-(१) जन्म. (२) जिंदगी, आयुष्य.
-गांठ (स्त्री.)-वाढदिवस, जन्मतिथी.
-टीप (स्त्री.)-जन्मठेप.
जनमारो (पु.)-जिंदगी, जन्मापासून मरेपर्यंतचा काळ.
जनमोतरी, मोत्री (स्त्री.)-जन्मानंतर घडणाऱ्या भविष्याची माहिती देणारी जन्मपत्रिका.
जनमनुं (જનમનું) (वि.)-जन्माबरोबर आलेले, आजन्म, जन्मापासूनचे.
जनाकारी (જનાકારી) (स्त्री.)-व्यभिचार, शिंदळकी.
जनाक(-ख) (જનાક-ખ) (स्त्री.)-दम, प्राण, शक्ती.
जनाजो (જનાજો) [अ.] (पु.)-(१) मुसलमानात प्रेत घेऊन जाण्याचे खाटले (२) त्याच्या मागोमाग जाणारा समुदाय.
जनाब (જનાબ) [अ.] (वि.)-मेहेरबान (आदरार्थी संबोधन).
-बेआली (वि.)-परम कृपाळू,
जनेता (જનેતા) (स्त्री.)-जननी.
जनोई (જનોઈ) (स्त्री. न.)-जानवे.
जन्नत (જન્નત) [अ.] (न.)-स्वर्ग.
-नशीन (वि.)-स्वर्गस्थ.
जंत्र (જંત્ર) (न.)-(१) छायायंत्र (सावलीवरून वेळ ओळखण्याचे) (२) एक तंतुवाद्य.
जंत्री (જંત્રી) (पु.)-(१) तंतुवाद्य वाजविणारा. (२) जादूगार. (३) (स्त्री.) अनुक्रमणिका, सूची (४) गणित केलेले तयार कोष्टक.
जपियो (જપિયો) (पु.)-(१) जप करणारा, भक्त. (२) यजमानाकरिता जप करणारा.

जफा (જફા) [फा.] (वि.)–(१) जबरे, भारी, मोठे.
जबर (જબર) [फा.] [स्त्री.]–(१) जबरे, भारी, मोठे.
–ज(-द)स्त (वि.)–जबरदस्त.
जबरुं (જબરું) (वि.)–(१) जबरे, बळवान (२) (लाक्ष.) कठीण.
जबान, जबां (જબાન, જબાં) [फा.] (स्त्री.)–(१) जीभ (२) बोली, भाषा.
जम (જમ) (पु.)–यम.
जमण (જમણ) (न.)–(१) जेवण (२) ज्ञातिभोजन.
–वार (पु.)–(१) ज्ञातिभोजन (२) त्याचा दिवस.
जमणुं (જમણું) (वि.)–उजवे.
–अंग,जमणो हाथ–उजवा हात (लाक्ष.)
जमवुं (જમવું) (स. क्रि.)–जेवणें.
जमरूख (જમરૂખ) (न.)–पेरू.
–खी (स्त्री.)–पेरूचे झाड.
जमापासुं (જમાપાસું) (न.) } –वहीखात्यात
जमाबाजु (-जू) (જમાબાજુ-જૂ) (स्त्री.) }
जितकी जमा रकम लिहिली जाते ती बाजू.
जमाई (જમાઈ) (पु.)–जावई.
जमाडवुं (જમાડવું) (स. क्रि.)–(१) जेवू घालणे, (२) जेवण घालणे.
जमात (જમાત) (स्त्री.)–एका ज्ञातीच्या - पंथाच्या लोकांचा समूह, समाज.
जमान (જમાન) (पु.)–जामीन.
–खत (न.)–जामीनखत.
–नी (स्त्री.)–जमानत.
जमानो (જમાનો) (पु.)–दीर्घकाळ, युग, जमाना.
–ना जूनुं (वि.)–प्राचीन, फार काळापासून चालत आलेले.
–नानुं खाधेल (वि.)–खूप पावसाळे खाल्लेला - ली - ले.
जमावट (જમાવટ) (स्त्री.)–(१) लोक जमविणे (२) बरोबर-यथायोग्य मिश्रण.
जमीन (જમીન) [फा.] (स्त्री.)–(१) भुई (२) शेताची जमीन (३) जखम भरल्यानंतर येणारी नवी चामडी.
–आववी–जखम भरून येणे.
–आसमान एक होवुं–अतिशय मगरूरी असणे. (२) फार पाऊस पडणे.
–आसमाननुं छेटुं–जमीन-अस्मानाइतके अंतर.
–करवी–(१) किनाऱ्यावर उतरणे, सफरीवरून परत येणे. (२) जमीन खरेदी करणे. (३) भुई लिंपून - थापून सारखी करणे.
–खणवी, -खोतरवी–लाजेने, पश्चात्तापाने किंवा अपमानाने खाली पाहणे.
–छोडवी–जन्मभूमि सोडून परदेशी जाणे.
–पर पग न मूकवो–(१) जमिनीवर पाय न ठरणे, खूप घाईने चालणे (२) गर्वाने मातणे.
–मरवी–(१) जमिनीचा कस निघून जाणे. (२) जखमेत पू भरून ती खोल होणे. (३) नदीच्या प्रवाहाने जमीन कातरत जाणे.
–माणवी–(१) ठेच लागून लोटांगण घालणे. (२) पळून जाणे.
–मां पेसवुं–(१) ठेंगणेच राहणे. (२) 'दे माय धरणी ठाय' होणे, अतिशय लज्जा वाटणे. (३) पुरले जाणे. (४) मरणे.
–सूंघवी–जमिनीचा कस तपासणे,
जमे (જમે) (वि.)–(१) जमेकडील (२) (स्त्री.) जमा.
जमैयो (જમૈયો) (पु.)–जंबिया.
जमोर (જમોર) (पु.)–जाहीर सामुदायिक आत्महत्या.
–रियो (पु.)–अशी आत्महत्या करणारा.
जम्मर (જમ્મર) (पु.)–महाअनर्थ.
जंप (જંપ) (पु.)–शांति, चित्ताची स्वस्थता.
–वळवो–स्वस्थ, निश्चिंत होणे.
जंपवुं (જંપવું) (अ. क्रि.)–शांतता, निश्चिंतता आणणे. (२) थोडी डुलकी घेणे, डोळा लागणे. (३) दंगा-धुमाकूळ इ.तून परावृत्त होणे.
जंबूर (જંબૂર) (न.)–खिळे उपसून काढण्याचे सुतारी अवजरा.
जंबूरियो (જંબૂરિયો) (पु.)–लहान मुलगा.
जर–(१) (स्त्री.) गर्भावरचे बुळबुळीत वेष्टण, उल्ब. (२) (वि.) जीर्ण.
जर [फा.] (पु.)–(१) पैसा, नाणे, सोने. (२) जर किंवा जरीची कलाबतू.
–कस (पु.)–जर.
–कशी (वि.)–जरीच्या कलाबतूचे.
–कोस (पु.)–खोटा जर.
–खेज (वि.)–फळद्रूप.
–जरीयान (न.)–(१) पैसे, दागिने इ. बहुमोल वस्तू. (२) जरीचे भरतकाम.
–जोखम (न.)–पैसे वगैरे जडजोखीम.
–दोजी (स्त्री.)–जर भरण्याचे काम-कला.
जरजरियुं (જરજરિયું) (वि.)–जीर्ण झालेले, जर्जर, क्षीण.
जरद (જરદ) (वि.)–पिवळे.
जरवुं (જરવું) (अ. क्रि.)–जीर्ण होणे, क्षीण होणे. (२) पचणे (३) गळणे.
जराक (જરાક) (वि.) (अ.)–थोडेसे.

जरातरा (જરાતરા) (अ.)–किंचित्.
जराजरामां (જરાજરામાં), जरातरामां (જરાતરામાં) (अ.)–
(१) विशेष कारण नसताना (२) झटकन.
जरायत (જરાયત) (वि.)–जिरायत.
जरायु (જરાયુ) [सं.] (नं.)–गर्भावरचे वेष्टण.
जरियान (જરિયાન)–(वि.) जरीचे (२) (न.) सोन्या-रुप्याचे दागिने.
जरीक (જરીક) (वि., अ.)–उगीच थोडेसे, थोडेसे.
जरीफ (જરીફ) (स्त्री.)–(१) जमीनमोजणीचे काम.
(२) (पु.) मोजणीदार. (३) (वि.) विनोदी, थट्टेखोर.
(४) समजूतदार.
–खरडो (ખરડો) (पु.)–मोजणीचे पत्रक.
जरीमरी (જરીમરી) (स्त्री.)–पटकी (कॉलरा) (मरीआई).
जरूर (જરૂર) [अ.]–(१) (स्त्री.) गरज, आवश्यकता.
(२) (अ.) अवश्य, अलबत.
–ऊभी थवी,-जागवी,-पडवी–जरूर उत्पन्न होणे.
–त,-रियात (स्त्री.)–अगत्य, आवश्यकता, गरज.
–री (वि.)–जरूरीचे, आवश्यक.
जळताडन (જળતાડન) (न.)–पाण्यावर मारण्यासारखे विफल प्रयत्न.
जळदाह (જળદાહ) (पु.)–प्रेत जाळण्याऐवजी वाहत्या पाण्यात सोडून देणे.
जलं (-लं) द (-ध) र (જલંદર) (न.)–जलोदर रोग.
जलद (જલદ) (वि.)–उग्र, असह्य.
–दी [फा.] (स्त्री.)–(१) त्वरा, घाई (२) (अ.) त्वरेने, घाईने.
जलसो (જલસો)–(१) उत्सव, संमेलन. (२) संगीतसभा.
जलाल (જલાલ) [अ.] (वि.)–झगमगणारे, उज्ज्वल.
–ली (स्त्री.)–झगझगाट.
जलेब (જલેબ) (स्त्री.)–थाटमाट, भपका.
जल्लाद (જલ્લાદ) [अ.] (पु.)–डोके उडविणारा मांग, कसाई.
–दी (स्त्री.)–कसायाचे काम.
जव (જવ) (पु.)–तांदूळ.
–तल मूकवा–श्राद्ध करणे.
जवरअवर (જવરઅવર) (स्त्री.)–वारंवार येजा, राबता.
जवल्लुं (જવલ્લું) (वि.)–विरळा.
–ल्ले (अ.)–क्वचितच.
जवाब (જવાબ) [अ.] (पु.)–उत्तर.
–बी (वि.)–(१) उत्तर मागितलेले (पत्र). (२) ज्याच्या उत्तराकरिता खर्च आला आहे असे.
–बी हुंडी (स्त्री.)–स्वीकारल्याचे उत्तर मिळाल्यानंतरच जिचे पैसे भरायचे अशी हुंडी.
जवारण (જવારણ) (न.)–मुरवण (विरजण्याचे)
–वुं (सं. क्रि.)–विरजणे (दूध).
जवांमर्द (જવાંમર્દ) [फा.] (पु.)–बहादुर, वीर.
जवुं (જવું) (अ. क्रि.)–जाणे (या मराठीतील सर्व अर्थी)
जई चडवुं–एकदम–अकस्मात जाणे.
–मळवुं–(१) गाठणे (२)–च्या पक्षात जाऊन सामील होणे.
जतुं आवतुं थवुं–एकमेकांकडे येण्याजाण्याचा व्यवहार होणे, परिचित होणे.
–करवुं–(१) सोडून देणे, माफ करणे. (२) सोडविणे.
–रहेवुं–(१) जवळून नाहीसे होणे, हरवले जाणे
(२) पळून जाणे. (३) परपुरुषाबरोबर स्त्रीने पळून जाणे.
(४) बैरागी–साधु होणे.
–बेसवुं–(१) जाण्याच्या तयारीत असणे. (२) मरण्याच्या पंथाला लागणे.
जश (–स) (જશ-સ) (पु.)–कीर्ति, यश.
–उपर जूतियां–कदर वाटण्याऐवजी तिरस्कार.
–गावा–चांगले बोलणे, गुण गाणे.
–मळवो–प्रशंसा होणे.
जशना थवा–फत्ते मिळणे, डंका गाजणे.
जशनामी (જશનામી) (वि.)–कीर्तिमान.
जशन (જશન) (न.)–उत्सवाचा–आनंदाचा दिवस.
जसत (જસત)–जस्त.
जहन्नम (જહન્નમ), जहानम (જહાનમ)–नरक.
जहेज (જહેજ) (न.)–कन्यादान करणे.
जहेमत (જહેમત) (स्त्री.)–परिश्रम, मेहेनत.
जळ (જળ) (न.)–पाणी.
–जंपवुं–निरव शांति पसरणे.
–पोतियां करवां–धोतर डोक्याला बांधून स्नान करणे.
–मूकवुं–प्रतिज्ञा करणे.
–रेलवुं–पूर येणे.
–शमवुं–पूर उतरणे.
–जळुं (वि.)–आसवांनी भरलेले.
–जाळ्यां (न. ब. व.)–आसं.
–सोई (स्त्री.)–(संन्याशाचे प्रेत) जाळण्याऐवजी पाण्यात बुडविणे.
जळाधारी (જળાધારી) (स्त्री.)–(१) (शिवलिंगाची) शाळुंकी.
(२) अभिषेकपात्र.
जळापो (જળાપો) (पु.)–कुढणे, जळजळ (मनातली).

जळो (જળો) (स्त्री.) – जळू.
जाक (જાક) (पु.) – (१) बळाने दिलेला धक्का. (२) झीज. (३) वजनाचा दाब. (४) व्यवहाराचा बोजा. (५) खर्चाचा भार.
जागतुं (જાગતું) (वि.) – (१) जागृत (२) सावध, दक्ष.
– ती जोत (वि. स्त्री.) – जागृत देवता.
– तुं मूतरवुं – जाणूनबुजून बिघडविणे.
– तो दहाडो – (१) भरभराटीचा काळ (२) झगड्याचा-बाईट दिवस.
– जोव (वि.) – लगेच परीक्षा दाखविण्याजोगी (देवी).
जागर्ति (જાગર્તિ) [सं.] (स्त्री.) – जाग (२) सावधानता.
जागामीठुं (જાગામીઠું) (वि.) – अर्धवट जागे अर्धवट झोपेत असे.
जागीर (જાગીર) [फा.] (स्त्री.) – जहागीर.
– री (स्त्री.) – (१) जहागीरदारी.
(२) (वि.) जहागिरीसंबंधीचे.
जागो (જાગો) (वि. पु.) – (१) जागणारा (२) जागृत, अप्रमादी.
जांगर (જાંગર) (स्त्री.) – कोल्हेकुई.
जांगलो (જાંગલો) (पु.) – (१) गोरा, टोपीवाला (२) (वि.) जंगली.
जांगी (જાંગી) (स्त्री.) – मोठे ढोल.
जांघ (જાંઘ) (स्त्री.) – मांडी.
– उघाडी करवी – आपण होऊन आपली अब्रू चव्हाट्यावर आणणे.
– घियो (पु.) – मांडी झाकेल एवढी चड्डी.
जाचक (જાચક) (पु.) – याचक.
जाचुं (જાચું) (वि.) – (१) कंटाळा येईल इतकी आजीजी करणारे. (२) याचिलेले. (३) अभिजात, उच्च.
जाजरमान (જાજરમાન) (वि.) – (१) जाज्वल्य (२) लागलीच परीक्षा दाखविणारा-री (देव-देवता) (३) तापट.
जाजरुं (જાજરું) (वि.) – (१) नश्वर, लगेच नाश पावणारे. (२) पामर, बापुडे. (३) जीर्ण झालेले.
जाजरू (જાજરૂ) (पु. न.) – पायखाना, संडास.
जाडुं (જાડું) (वि.) – (१) जाड (२) लठ्ठ (३) जड (४) (लाक्ष.) जड, मंदबुद्धी (५) अशिष्ट, गांवढळ (६) जाडेभरडे.
– खड्ड – घट्ट विणलेले, जाड.
– धख्खड – जाड व मजबूत.
– पातळुं – जाड-पातळ वाटेल तसे, जसे असेल तसे, जेवढे असेल तेवढे.

जाण (જાણ) (वि.) – (१) जाणणारा (२) ओळखीचा, परिचित.
– पण-णुं (न.) – (१) परिचितपणा (२) ज्ञान, गम्य.
जाण (स्त्री.) – (१) माहिती (२) ओळख.
– पिछाण(-न) (स्त्री.) – जानपहेचान, ओळखदेख.
जाणभेदु (જાણભેદુ) (वि.) – रहस्य जाणणारा-री-रे.
जाणवुं (જાણવું) (स. क्रि.) – (१) जाणणे. (२) समजणे, कळविणे.
जाणीजोईने (જાણીજોઈને), जाणीबूजी(-ने) – जाणूनबुजून, मुद्दाम, बुद्ध्या.
जाणीतुं (જાણીતું) (वि.) – (१) ओळखीचे (२) अनुभवी, (३) प्रसिद्ध.
जाणे, जाणे के (જાણે) (अ.) – जणू, जणू काय.
जाणे(-ण्ये) अजाणे(-ण्ये) – कळतनकळत, विनाहेतु.
जात (જાત) (स्त्री.) – (१) जाती, वर्ग (२) कुळ, घराणे. (३) ज्ञाति (४) अंग (५) (लाख.) मूळ स्वभाव.
– चोरवी – (१) अंगचोरपणा करणे (२) जात चोरणे, लपविणे.
– जणावी – मूळ जातीचे किंवा घराण्याच्या स्वभावाचे लक्षण प्रगट होणे, तेज फाकणे.
– जातनुं – विविध, नाना प्रकारचे, चित्रविचित्र.
– तोडवी – अंग मोडून काम करणे.
– नुं अडधुं – तकलुपी शरीराचे, दुबळ्या अंगाचे.
– बोळवी – (१) भ्रष्टाचार करणे. (२) बाटणे.
– मां लेवावुं – कुळाला बट्टा न लागावा म्हणून नुकसान सहन करणे.
– अनुभव (पु.) – स्वतःचाच अनुभव.
– कमाई (स्त्री.) – स्वतः केलेली कमाई.
– जमात (स्त्री.) – सगळी जमात.
– बुद्धि (स्त्री.) – स्वतःची बुद्धी.
– महेनत (स्त्री.) – (१) स्वतः केलेली मेहनत. (२) शरीरश्रम.
– मुचरको (पु.) – जातमुचलका
– रखुं (वि.) – स्वार्थी.
– लखाण (न.) – स्वतः लिहिलेला लेख.
जाते ने जीवे – एकले, एक स्वतःच.
जातीलुं (જાતીલું) (वि.) – स्वजातीय, आपल्या जातीचे.
जाते (જાતે) (अ.) – स्वतः, जातीने. (२) जातीचा.
जाथु(-थू) क (જાથુ-થૂક) (अ.) – सतत राहील – चालत राहील असे.
जादवास्थळी (જાદવાસ્થળી) (स्त्री.) – (१) यादवी, (२) आपआपसात होणारी मोठी मारामारी.

जादूई (જાદૂઈ) - जादूने झालेला - ली - ले, विलक्षण.
जादे (જાદે) (वि.) - जास्त, जादा.
जान (જાન) (स्त्री.) - वऱ्हाडी.
 - माजवुं, जाने जवुं - वरासोबत लग्नाला जाणे.
जान (न.) - (१) नुकसान. (२) (पु.) जीव. (३) दम, शक्ती. (४) (लाक्ष.) प्राणप्रिय मनुष्य.
 - थी बेजान करवुं - मारून टाकणे, भयंकर नुकसान करणे.
 - पर आववुं - (१) जिवावर बेतणे. (२) तळहातावर शिर घेणे.
 - पर करवुं - जिवावरची जोखीम पत्करून करणे.
 - गरु (वि.) - (१) नुकसान करणारे. (२) जीव देऊन किंवा नुकसान सोसून मिळणारे.
 - निसार (वि.) - जीव ओवाळून भक्ती किंवा सेवा करणारा - री - रे.
 - फिशानी (स्त्री.) - प्राणार्पण, बलिदान.
 - माल (पु.) - जीवित वित्त.
जानवर (જાનવર) [फा.] (न.) - (१) जनावर (२) वाघ इ. हिंस्र पशु.
जानी (જાની) [फा.] (वि.) - (१) प्राणाप्रमाणे प्रिय. (२) जीवघेणा.
जानीवासो (જાનીવાસો) (पु.) - जानोसा.
जानोतर (જાનોતર) (स्त्री.) - लग्नाचे वऱ्हाड.
जाप (જાપ) (पु.) - जप.
जापतो (જાપતો) (पु.) - पक्का बंदोबस्त, पहारा.
 - मूकवो - पहारा ठेवणे.
 - राखवो - बंदोबस्तात ठेवणे.
 - तामां राखवुं - ताब्यात ठेवणे, सांभाळणे.
जाफत (જાફત) (स्त्री.) - मेजवानी.
जाफरान (જાફરાન) [अ.] (न.) - केशर.
जाफरमानी (જાફરમાની) (वि.) - केशरी.
जाफाट (જાફાટ) (न.) - बेदरकारी.
जाबजा (જાબજા) [फा.] (अ.) - (१) ठिकठिकाणी, जिकडे तिकडे (२) अतिशय, फाजील.
जामगरी (જામગરી) (स्त्री.) - तोफ पेटविण्याचा काकडा.
 - चांपवी, -मुकवी, -सळगाववी - तोफ-उडविण्याकरिता काकडा पेटविणे (२) (लाक्ष.) चिथावून देणे.
जामण (જામણ) (न.) - (१) मुरवण (२) जमून येण्याची-आळण्याची क्रिया.
जामवुं (જામવું) (अ. क्रि.) - (१) जमून येणे, आळणे, घट्ट होणे (२) एकत्र येणे, जमणे (३) घट्ट बसणे. ('खीलो जाम्यो') (३) पुरते गतीत-रंगात येणे.
जामी जवी - लढाई जुंपणे.
जामो (જામો) [फा.] (पु.) - मोठ्या घेराचा खालपर्यंत येणारा अंगरखा.
जांबु (જાંબુ) (न.) - जांभूळ.
जांबूडियुं (જાંબૂડિયું) (वि.) - जांभळ्या रंगाचे.
 - डो (पु.) - जांभळाचे झाड.
जायको (જાયકો) (पु.) - स्वाद, लज्जत.
जायदाद (જાયદાદ) [फा.] (स्त्री.) - मालमत्ता, इस्टेट'.
जायनशीन (જાયનશીન) [फा.] (पु.) - हक्कदार, वारस.
जार (જાર) (स्त्री.) - ज्वारी.
 - बाजरी (-બાજરી) (स्त्री.) - (लाक्ष.) भरणपोषण.
 - बाजरी थई जवुं - (ज्वारी-बाजरीप्रमाणे) बिन महत्त्वाचे-सर्वसामान्य होणे, स्वस्त होणे.
जारवुं (જારવું) (स. क्रि.) - जीर्ण करणे.
जारी(-रु) (જારી-રુ) (अ.) - चालू.
जालिम (જાલિમ) [अ.] (वि.) - जुलमी, निर्दय.
जावरी (જાવરી) (स्त्री.) - पथ्याचे हलके खाणे.
जावरुं (-ळुं) (જાવરું-ળું) (वि.) - (१) जीर्ण, झिजलेले (२) क्षणभंगुर (३) नाजूक.
जावली (જાવલી) (स्त्री) - झावळी, खजूरीच्या पानांची चटई.
जावळुं (જાવળું) (न.) - काजळी.
जासक (જાસક) (वि.) - बरेच, पुष्कळ, पाहिजे त्याहून जास्त.
जासूस (જાસૂસ) [अ.] (पु.) - (१) हेर (२) जासूद.
 - सी (स्त्री.) - गुप्त बातमी आणण्याचे काम.
जास्ती (જાસ્તી) - (१) (वि.) अधिक (२) (स्त्री.) जुलूम, जबरदस्ती.
 - गुजारवी - अत्याचार-बलात्कार करणे.
जाहि (-हे) द (જાહિ-હે-દ) (वि.) (पु.) - भक्त, तपस्वी.
जाहेर (જાહેર) (वि.) - (१) उघड, सर्वांना कळलेले. (२) सार्वजनिक.
 - दारी (स्त्री.) - बाहेर देखावा-ढोंग करणे, दंभ.
जाहेल (જાહેલ) (वि.) - उग्र, संतापी, तापट.
जाहोजलाली (જાહોજલાલી) (स्त्री.) - भरभराट.
जाळवणी (જાળવણી) (स्त्री.) - सांभाळ, जतन.
जाळववुं (જાળવવુ) (स. क्रि.) - संभाळणे, जतन करणे.
जाळियुं (જાળિયું) (न.) - सहाणे, झरोखा.
जाळुं (જાળું) (न.) - (१) जाळे, जाळी (२) कोळिष्टक.
 - बाझवुं - (१) कोळिष्टके होणे, (२) दृष्टि अंधुक होणे, डोळ्यावर पडदा येणे.
जिकर (જિકર) (स्त्री.) - (१) आग्रह, हट्ट (२) कथन, बोलणे.
जिगर (જિગર) (न.) - (१) हृदय (२) दिलोजान दोस्त.

–होवुं–हिंमत असणे.
जिद्द (જિદ્દ) [अ.] (स्त्री.)–हट्ट, आग्रह.
–पकडवी–आग्रह धरणे.
जिंदान (જિન્દાન) [फा.] [न.]–तुरुंग.
जिल्द (જિલ્દ) [अ.] (स्त्री.)–(१) पुस्तकावरचा चामड्याचा पुट्ठा (२) पुस्तकाचा वेगळा बांधलेला भाग.
जिवाई (જિવાઈ) (स्त्री.)–निर्वाहापोटी बांधून दिलेली रक्कम किंवा जमीन, पोटगी.
जिवाडवुं (જિવાડવું) (स. क्रि.)–जिवंत करणे, जीवदान देणे.
जिवारी (જિવારી) (स्त्री.)–तबला.
जिवारो (જિવારો) (पु.)–जन्म, आयुष्य.
जिवाळी (જિવાળી) (स्त्री.)–(१) तबल्याच्या चामड्यावरची काळी शाई (२) जवारी.
जिसम (જિસમ) (न.)–शरीर.
जी (જી)–(स्त्री.) आई. (२) वडिलांच्या किंवा वरिष्ठांच्या हाकेला उत्तर.
जीजी (જીજી) (स्त्री.)–(१) आई (२) आजी.
–बहेन, -बा (स्त्री.)–मोठी नणंद.
–मा (स्त्री.)–आजी.
–जो (पु.)–आजा.
जींडवुं (જીંડવું) (न.)–(१) बीजकोष, बोंड. (२) आवळेजावळे.
–वे अवेलुं–आवळीजावळी जन्मलेली.
–वानुं छोकरुं–आवळ्याजावळ्यांपैकी एक मूल.
जीतवुं (જીતવું) (स. क्रि.)–जय मिळविणे, जिंकणे.
जीन (જીન) (पु.)–(१) राक्षस किंवा पिशाच (२) (न.) घोड्यावर बैठक म्हणून टाकतात ते.
–पोश (न.)–जिनावर टाकण्याचा कपडा.
जीभ (જીભ) (स्त्री.)–(१) मराठीतील सर्व अर्थी (२) टाकाचे टोक.
–आडी वाळवी–(१) वाकडे बोलणे (२) बोलताना अडखळणे.
–आववी–(१) बोलता येणे (२) जिभेवर उष्णतेने लाली येणे.
–ऊपडवी–मोकळेपणाने बोलले जाणे, बोलण्याची हिंमत होणे.
–करवी–(१) फार बोलणे (२) उलट बोलणे.
–कढाववी–(१) फार त्रास देणे (२) आश्चर्य वाटायला लावणे.
–कसोजी करवी–घाणेरडे अपशब्द बोलणे.
–काढवी–(१) जीभ दाखवून खोडी काढणे (२) चकित होणे.
–कापवाना समाचार–अतिशय वाईट बातमी.
–घसाई जवी–बोलून बोलून थकणे.
–चोरवी–बोलताना अडखळणे.
–झालवी–बोलताना एकदम थांबणे किंवा थांबविणे.
–झलाई जवी–बोलणे शक्य न होणे.
–टूंकी करवी–सबूरी करणे, न बोलणे.
–टूंकी थई जवी–(मरणापूर्वी) वाचा बंद होणे, बोलता न येणे.
–दोडवी–वाटेल तसे बोलणे, निरर्गल बोलणे.
–ना ककडा करवा–स्पष्ट उच्चार करण्याचा प्रयत्न करणे.
–नुं करडुं–कटु बोलणारे.
–ने टेरवे–जिभेच्या शेंड्यावर, तोंडपाठ.
–नो कूचो करवो, –वळवो–सांगून सांगून थकणे.
–बधवी–निरर्थक, किंवा अती, किंवा विचार न करता, बोल बोल बोलणे.
–वळवी–शुद्ध उच्चार होणे.
–वाड्या जेवी होवी–वाटेल तसले अपशब्द बोलणारे असणे.
–वाळवी–शुद्ध उच्चाराची संवय लावणे.
जीभे कांटा पडवा–तहानेने जीभ कोरडी पडणे.
–लोचा वळवा–स्पष्ट किंवा जलद न बोलता येणे, घुटमळणे.
जीभलडी (જીભલડી) (स्त्री.)–जीभ (ललितभावदर्शक शब्द)
जीभाजोडी (–री, –ळी) (જીભાજોડી-રી-ળી) (स्त्री.)–बोलाचाल, भांडण.
जीभिया रस (જીભિયારસ) (पु.)–भांडण करण्याची हौस.
जीभी (જીભી) (स्त्री.)–(१) जिभेच्या आकाराचा गलबताचा पुढचा भाग (२) जिभेवरचे किटण काढण्याकरिता वापरतात ती पट्टी.
जीलब्बे करवुं (જીલબ્બે કરવું)–हांजी हांजी करणे.
जीव (જીવ) [सं.] (पु.)–(१) प्राण (२) प्राणी, जीवजंतु (३) मन, अंतःकरण (४) (लाक्ष.) दौलत (५) दम, सत्त्व (६) काळजी, लक्ष.
–अकारो करवो–मरण्यापर्यंतची तत्परता दाखविणे.
–अडधो करवो–जीव अर्धमेला करणे, छळून त्रस्त करणे.
–अडधो थई जवो–(१) जीव घाबराघुबरा होणे. (२) प्रियजनाकरिता आतुर होणे.
–अडधो थवो–(भयाने किंवा धाकाने) अर्धमेला होऊन जाणे.
–अध्धर थवो–चिंतेने व्याकुळ होणे, मन न लागणे.
–अध्धर फरवो } –(१) लक्ष न लागणे (२) जिवाला
–अध्धर रहेवो } स्वस्थता न वाटणे.

–अधों अधों थई जवो–अतिशय आनंदित होणे.
–उपर आवी जवुं–तळहातावर शिर घेणे.
–उपर आवी पडवुं–जिवावर बेतणे.
–ऊडी जवो–(१) उचाट वाटणे, (२) मरणे.
–ऊंचो थवो–(१) जीव अस्वस्थ होणे (२) मन न लागणे.
–कपाई जवो–अंतःकरणाला घरे पडणे.
–कह्युं करतो नथी–अंतःकरण मानीत नाही.
–काडवो–(१) आत्मघात करणे (२) जीव तोडून मेहेनत करणे (३) अतिशय छळणूक करणे.
–खाटो थवो–मन उडणे.
–घालवो–लक्ष देणे.
–घांटीमां आवी रहेवो–(१) जिव जाण्याच्या बेतात असणे (२) कावरेबावरे होणे.
–घेरावो–जिवाला जीव मिळणे, स्नेह उत्पन्न होणे.
–चगडोळे चडवो–अस्वस्थ होणे, गोंधळात पडणे.
–चलाववो–हिंमत करणे.
–चालवो–(१) हिंमत होणे (२) उदार होता येणे.
–झाल्यो न रहेवो–मन ताब्यात न राहणे.
–छोडवो–पिच्छा सोडणे, त्रास न देणे.
–टगुमगु थवो–(१) जीव आता जातो मग जातो अशी स्थिती होणे, (२) अत्यंत आतुरतेने कावरेबावरे होणे.
–टाढो पडवो–उद्वेग शांत होणे, मनाची शांती होणे.
–टूंको करवो–कंजूष होणे.
–डहोळावो–उलटी होणार असे वाटणे, खूप अस्वस्थता वाटणे.
–ठरवो,-ठरीठाम बेसवो–मनाची शांती होणे.
–ठेकाणे राखवो–(१) मन ताब्यात ठेवणे, (२) स्थिर राखणे.
–ताळवे टंगावो–(१) जणू आता जीव जातो अशा स्थितीत असणे, (२) अतिशय अस्वस्थ होणें.
–थर पडवो–शांती होणे.
–थवो–(१) मनःप्रवृत्ती होणे, (२) बरे भांडवल जमणे.
–थोडो थोडो थवो–(१) दुबळेपणा येणे (२) काकुळत करणे (३) नाउमेद होणे, हिंमत हारणे.
–दाझवो–चिंता वाटणे, मन जळणे.
–धरवो–(१) आजारातून उठणे (२) धीर बाळगणे.
–धरीने–लक्ष ठेवून.
–ना सम–गळ्याची शपथ.
–नाखीने–जीव लावून.
–नाखी देवो–बलिदान देणे.
–नीचे बेसवो–मनाची शांती होणे.
–नुं तरस्युं–दुःख देणारे, सतावीत राहणारे.
–ने जनाख नीकळी जवी–अतिशय संकट पडणे.
–बगाडवो–दानत बिघडविणे.
–भडके बळवो–अतिशय संताप होणे.
–भराई रहेवो–वासना राहणे.
–मळवो–मन एक होणे.
–मानवो–मनाने मानणे.
–मोटो करवो,–राखवो–उदार होणे.
–लागवो–प्रीती जडणे.
–वहालो करवो–मरणाच्या भयाने मागे पडणे.
–हेठो पडवो–जीव भांड्यात पडणे.
–उकाळो (पु.)–जिवाची मत्सराने तगमग.
–जान (वि.)–अतिशय प्रिय.
–तोड (वि.)–अतिशय कष्ट करायला लावणारे (काम).
–दार (वि.)–(१) योग्य (२) उमदा (३) मजबूत, बळकट.
–बळ (न)–जगण्याची शक्ती, प्राण.
–रखुं (वि.)–जीव सांभाळणारे.
–लेण (वि.)–जीवघेणा-णी-णे.
–सटोसट (अ.) जी–जीव धोक्यात घालून.
जीवण (જીવણ) (पु.)–जीवनाचा स्वामी, पती.
जीवत (જીવત) (न.)–जीवित.
–जागत (अ.)–हयातीपर्यंत.
–दान (न.)–जीवदान.
जीवतर (જીવતર) (न.)–सारा जन्म, जिंदगी.
जीवतुं (જીવતું) (वि.)–जिवंत.
–पाणी काढवुं–जमिनीचा तळ फोडून जिवंत पाणी काढणे.
–मारवुं–हाल हाल करणे, छळणे.
–कोयलो,–लाळो–रसरसणारा अंगार.
–जागतुं–जिवंत आणि पुरते सावधान, जिवंत आणि पाणीदार.
जीवनगाळो (જીવનગાળો) (पु.)–जीवन चालविण्याचे साधन.
–दोरी (દોરી) (स्त्री.)–(१) आयुष्य (२) (लाक्ष.) जीवनाचा मुख्य आधार.
–पलटो (પલટો) (पु.)–जीवन परिवर्तन.
–बुट्टी (બુટ્ટી) (स्त्री.)–संजीवनी वनस्पती.
–मूळी (મૂળી) (स्त्री.)–जीवनाचे मूळ; जीवनाधार.
जीवरुं (જીવરું) (वि.)–चलाख, चपळ.
जीववुं (જીવવું) (अ. क्रि.)–(१) जगणे (२) जिवंत असणे, (३) जीवन घालविणे.
जीवा (જીવા) [स.] (स्त्री.)–(१) धनुष्याची दोरी. (२) ज्या (भूमिती).

जीवाजीव (જીવાજીવ) (पु.) – जिवाचा आधार.
जीवात (જીવાત) (स्त्री.) – धान्यातली अळी किंवा किडे.
– पडवी – कीड पडणे, सडणे-नास होणे.
जीविका (જીવિકા) [स.] (स्त्री.) – निर्वाह साधन.
जुआ(-वा)रुं (જુઆ–વા-રું) (न.) – संयुक्त कुटुंबातून विभक्त होऊन मांडलेला नवा संसार.
जुआ(-वा)ळ (જુઆ-વા-ળ) (पु.) – भरती (समुद्राची इ.)
जुओ (જુઓ) (स. क्रि.) – 'जोवुं' (पाहाणे) या धातूचा आज्ञार्थ – पहा.
जुक्त(-गत) (જુક્ત-ગત) (वि.) – (१) जोडलेले (२) योग्य, अनुकूल.
जुग (જુગ) (पु.) – (१) युग (२) (न.) युग्म, जोडी.
– गोजुग (अ.) – युगोयुगी.
– जोर,- बळ (न.) – काळाचे बळ.
जुगरियुं (જુગરિયું) (वि.) – (१) जुगार खेळणारे (२) जुगार.
– यो (पु.) – जुगारी.
जुगतुं (જુગતું) (वि.) – बरोबर होणारे-बसणारे, योग्य.
– ताई (स्त्री.) – बरोबर होण्याची स्थिती.
जुगम (જુગમ) (न.) – युग्म, जोडी.
जुगल (જુગલ) (न.) – जोडी.
– किशोर (पु.) – कृष्ण.
– बारु (न.) – पहा 'जुआरु'.
जुठ्ठु (જુઠ્ઠું) (वि.) – (१) असत्य (२) कृत्रिम, बनावटी. (३) लटके पडलेले (अर्धांगवाताने).
जुत (જુત) (वि.) – (१) जुंपल्यासारखे (२) (न.) बैलजोडी.
जुतावुं (જુતાવું) (अ. क्रि.) – जुंपले जाणे.
जुदाई,(-गिरी) (જુદાઈ,-ગિરી) [फा.] (स्त्री.) – विभक्तपणा.
जुदुं (જુદું) (वि.) – (१) विभक्त, वेगळे. (२) असामान्य, विलक्षण.
जुनवट (જુનવટ) (स्त्री.) – जुनेपणा, जुनाटपणा.
जुनवाणी (જુનવાણી) (वि.) – (१) जुने. (२) जुन्या (सनातनी) विचाराचे.
जुबान (જુબાન) (स्त्री.) – वाणी, बोली.
– नी (स्त्री.) – बोलून सांगितलेली हकीकत, साक्ष.
– नी पडवी – साक्षीत सत्यघटना म्हणून दाखल होणे.
जुमलो (જુમલો) [अ.] (पु.) – एकूण आकडा.
जुमा (જુમા) (पु.) – शुक्रवार.
जुमेरात (જુમેરાત) (स्त्री.) – गुरुवार.
जुम्मो (જુમ્મો) (पु.) – जिम्मा, जबाबदारी.
जुम्मेदार (જુમ્મેદાર) (वि.) – जबाबदार.
जुरत (જુરત), जुरियत (જુરિયત) [अ.] (स्त्री.) – छाती, हिंमत, धैर्य.
जुलफु (જુલફુ) (न.) – झुलपे, केसांची बट.
जुलम (જુલમ), जुल्म (જુલ્મ) (पु.) – (१) जुलूम, जबरदस्ती, सक्ती. (२) अत्याचार, अन्याय.
– गार (वि.) – जुलुमी.
जुवान (જુવાન) (वि. पु.) – तरुण, जवान.
– जोध (वि.) – (१) तरणाताठा. (२) मजबूत, धष्टपुष्ट.
– निया बाजुं (न.) – (१) तरुण स्त्री-पुरुषांचा समूह. (२) दंगेखोर किंवा फाजील साहसी लोकांची टोळी.
– नियुं (वि.) – तरुण.
– नियो (पु.) – तरुण मनुष्य.
जुवार (જુવાર) (स्त्री.) – ज्वारी.
जुस्तेजु,(-जू) (જુસ્તેજુ,-જૂ) [फा.] (स्त्री.) – शोध, बारीक तपास.
जुस्सो (જુસ્સો)(पु.) – (१) उत्साह, जोस (२) भावनावेश, (३) जोम, बळ.
– स्सादार (वि.) उत्साही.
जुहार (જુહાર) (पु.) – 'नमस्कार'वाची शब्द.
– पटोळां (न. ब. व.) – पाडव्यादिवशी आशीर्वाद घेण्याकरिता वंदन करणे.
जू (જૂ) (स्त्री.) – ऊ (डोक्यातील).
जूगटुं (જૂગટું) (न.) – जुगार.
जूज (જૂજ) (वि.) – फार थोडे.
– जाज (वि.) – फारच थोडे.
जूजवुं (જૂજવું) – वेगळे.
जूट (જૂટ) [सं.] (पु.) – केसांचा समूह–संभार.
जूडो (જૂડો) (पु.) – (१) झाडू. (२) संभार.
जूठ (જૂઠ) (न.) – खोटे, असत्य.
– ण (न.) – (१) उष्टे, उष्टे टाकलेले. (२) (पु.) (तमाशातला) विदूषक.
– ठाणुं (न.) – खोटी गोष्ट, खोटे बोलणे.
– ठांबोलुं (वि.) – खोटे बोलण्याची सवय झालेले.
जूठुं (જૂઠું) (वि.) – (१) पहा 'जु ' (१, २, ३ अर्थ) (२) उष्टे.
– पडवुं – (१) असत्य ठरणे. (२) (अंग) लटके पडणे.
जूतवुं (જૂતવું) (स. क्रि.) – जुंपणे, जोडणे.
जूती (જૂતી) (स्त्री.) – वाहाण.
– तियुं-तुं (न.) – वाहाण.
– तियां पडवां – (१) मार पडणे. (२) अपमानित होणे, तिरस्कृत होणे.
जूथ (જૂથ) (न.) – टोळी, समूह.
जूनुं (જૂનું) (वि.) – (१) पुराणे, प्राचीन. (२) जीर्ण

(३) अनुभवी, पोक्त.
-पणुं (वि.) - जुनेपाने.
जूनो जोगी - फार अनुभवी व्यक्ती.
जूनेथी (જૂનેથી) (अ.) - फार काळापासून.
जूंफवुं (જૂંફવું) (अ. क्रि.) - डुलक्या घेणे.
जूंलहवुं (જૂંલહવું) (अ. क्रि.) - जू घालून जुंपणे.
जे (જે) (सर्व) - जो, जी, जे.
-जे (सर्व.) - जो प्रत्येक.
-ते (सर्व.) - कोणी वाटेल तो.
जेओ (જેઓ) (सर्व.) - 'जे' चे बहुवचनी रूप.
जेटलुं (જેટલું) (वि.) - जितके.
-ले (अ.) - (१) जेवढ्यात (२) ज्यावेळी.
जेठ (જેઠ) (पु.) - (१) मोठा दीर (२) ज्येष्ठ महिना.
-ठाणी (स्त्री.) - मोठी जाऊ.
-ठी पुत्र (पु.) - मोठा मुलगा.
जेठीमध (જેઠીમધ) (न.) - ज्येष्ठमध.
-मल - (-ल्ल) (पु.) - बडा मल्ल.
जेणी (જેણી) (वि. स्त्री.) - जो, जी, जे (पारशी गुजराती).
-णे (सर्व.) - 'जे' चे तृतीया विभक्तीचे रूप.
जेतून (જેતૂન) [अ.] (न.) - ऑलिव्ह, बदाम
जे ते (જે તે) (सर्व., वि.) - (१) कोणाही (२) सामान्य.
जेब (જેબ) [फा.] (पु. स्त्री.) - (१) खिसा. (२) शोभा.
-आपवो (-वी) - शोभविणे.
जेम (જેમ) (अ.) - जसे, ज्या रीतीने.
-के (अ.) - जसे, उदाहरणार्थ.
-तेम (अ.) - वाटेल तसे, वाटेल ते करून, कष्टाने.
-नुं - (१) (सर्व. ब. व.) ज्यांचे (२) (वि.) ज्या रीतीचे.
जेर (જેર) [फा] (अ.) - वश, पराजित, अंकित.
-करवुं - ताब्यात घेणे, पराजित करणे.
-दस्त [फा.] वि. - पराधीन, दुबळे, कमजोर.
-बंद (-ध) [फा.] (पु.) - चामड्याचा चाबूक.
जेरो (જેરો) (पु.) - (१) खाली पडलेला भुगा (२) जर्दा.
जेवडुं (જેવડું) (वि.) - जेवढे.
जेवर (જેવર) (न.) - दागिने.
जेवुं (જેવું) (वि.) - जसे, ज्या प्रकारचे.
-तेवुं (वि.) - (१) साधारण (२) वाटेल तसले.
-वे (अ.) - जेव्हा.
जेहाद (જેહાદ) (स्त्री.) - धर्माकरिता असलेले युद्ध.
जो (જો) (अ.) - जर (पुढे 'तो' म्हणजे 'तर'शी संबंधित).
जोईए (જોઈએ) (१) 'पाहिजे' असे अगत्य दर्शविणारे क्रियापद (उदा. 'करवुं जोईये' (२) 'जोवुं' - पहाणे या धातूचे प्रथम पुरुषी बहुवचनी रूप.
-छे - पाहिजे, हवे.
-एम - आवश्यकतेप्रमाणे.
-त्यारे - आवश्यकता असेल तेव्हा.
-त्यां - आवश्यकता असेल तेथे.
जोईतुं (જોઈતું) (वि.) - अवश्य तितके.
-करतुं, -ककारवतुं (वि.) आवश्यक, जरूरीचे.
जोईवुं (જોઈવું) (अ. क्रि.) - जरूरी, उपयोग किंवा इच्छा असणे. (या धातूची पुढील तीन रूपेच फक्त वापरात येतात- जोईये, जोईतुं, जोईशे.)
जोक (-ख) (જોક-ખ) - (स्त्री.) (१)जळू. (२) ढोरांचा कळप.
जो के (જો કે) (अ.) - जरी, यद्यपि (पुढे 'तरी' किंवा 'तथापि'शीं संबंधित.)
जोख (જોખ) (पु.) - (१) सुख, आनंद. (२) (न.) ताजवा, काटा. (३) जोखण्याची रीत.
जोखम (જોખમ) (न.) - (१) धोका, साहस. (२) जबाबदारी. जोखीम.
-खेडवुं - साहस करणे, जोखमीच्या कामात पडणे.
-उठाववुं, -माथे लेवुं, -वहोरवुं - जोखमीचे काम- जबाबदारी - अंगावर घेणे.
-मां उतरवुं - नुकसानीची भीती असणाऱ्या कामात पडणे.
-मां नाखवुं, -मूकवुं - नुकसानीच्या कामात लोटणे.
-वेठवुं - (१) जोखीम अंगावर घेणे, (२) नुकसान सोसणे.
-कारक, -कारी - जोखमीचे.
-दार (वि.) जबाबदार.
जोखमावुं (જોખમાવું) - (क्रि.) - नुकसानीत येणे.
जोखवुं (જોખવું) (स. क्रि.) - (१) तोलणे, वजन करणे (२) (लाक्ष.) मनात तोलून विचार करणे.
जोखसे (જોખસે) (अ.) - अलबत, अवश्य, मोठ्या आनंदाने.
जोखामण (જોખામણ) (ब.) - जोखण्याची मेहेनत.
जोखियो (જોખિયો) (पु.) - तोल-वजन घेणारा.
जोखो (જોખો) (पु.) - (१) तोल घेणारा (२) सुख, मजा. (३) जोखीम.
जोग (જોગ) -गुं (वि) - (१) जोगे, लायक, साजणारे (२) -च्या नावावर, -च्या पत्त्यावर (उदा. 'शाहजोग' 'नाम जोग' (हुंडी) (३) (अ.) कडे (इं. 'टू' च्या अर्थी)
जोग (पुं.) - (१) योग (२) व्यवस्था (३) विणकामात असणारी धाग्यांच्या पेल्याची (क्रॉसची) योजना
-आववो, -बेसवो - योगायोग येणे.
-खावो - योग-मिलाफ होणे.
-पाडवो - विणकामात पेला (क्रास) पाडणे.

–मळतो आववो – घटना जमून येणे. (२) ग्रह जमून येणे.
–लेवो – वैराग्य स्वीकारणे, संसाराचा त्याग करणे.
–साधवो – (१) संधीचा लाभ घेणे. (२) योगसाधना करणे.
–टी (स्त्री.) – जोगडी (तिरस्कारार्थी).
–टो (पु.) – जोगडा.
–ण (स्त्री.) – बैरागीण, योगिनी.
–देव (पु.) – मोठा योगी.
–पति (पु.) – योगेश्वर, शिव.
–वटो (पु.) संन्यास, जोगीपण.

जोगववुं (જોગવવું) (स. क्रि.) – (१) योग-मेळ साधणे, तशी व्यवस्था करणे (२) विवेकपूर्वक भोगणे, संभाळून वापर करणे.

जोगवाई (જોગવાઈ) (स्त्री.) – व्यवस्था, जमवणी.

जोगाण (જોગાણુ) (न.) – घोडा किंवा बैल यांना घालण्याचे धान्य, चंदी.

जोगानजोग (જોગાનજોગ) (स.) – कर्मधर्मसंयोगाने.

जोटडी (જોટડી) (स्त्री.), –डुं (न.) – तरणी म्हैस.

जोटलां (–वां) (જોટલાં-વાં) (न. ब. व.) – जोडवी.

जोटो (જોટો) (पु.) – (१) जोडी (२) एका वस्तूशी सर्वांशांनी मिळती जुळती दुसरी वस्तू.

जोड (જોડ) (स्त्री.) – (१) जोडी (२) तुलनेत-स्पर्धेत बरोबर ठरेल अशी दुसरी वस्तु. (३) तंबोऱ्यातील मधल्या तारा. (४) संगत, सोबत.
–कणुं (न.) – वाटेल तशी जमविलेली कविता (२) कल्पनेने रचलेली गोष्ट.
–कुं (न.) – (१) एकमेकाशी चिकटलेल्या वस्तु. (२) जुळे.
–णी (स्त्री.) (१) जोडकाम. (२) शब्द लिहिताना अक्षरे लिहिण्याची रीत, वर्णलेखन, 'स्पेलिंग'

जोडणीकोश (જોડણીકોશ) (पु.) – शुद्ध लेखनाच्या दृष्टीने रचलेला कोश.

जोडवुं (જોડવું) (स. क्रि.) (१) जोडणे, सांधणे, एकत्र करणे, चिकटविणे. (२) दोन अलग भाग किंवा घटक जोडून एक पूर्ण रचना करणे. (३) जुंपणे (४) नुकसान आलेले भरून देणे. (५) संग्रह करणे ('तेणे खूब पैसो जोड्यो छे')

जोडी काढवुं – कल्पनेने रचून तयार करणे, खोटे-बनवून-सांगणे.

जोडवुं (न.) – जोडी, जुळे.

जोडाजोड (જોડાજોડ) (स्त्री.) – एकमेकाला लागून-लगटून.

जोडाण (જોડાણુ) (न.) – (१) सांधा, सांध (२) गोळा करणे, जमविणे. (३) एकत्र येणे.

जोडियुं (જોડિયું) (वि.) (१) एकत्र राहाणारे (२) जोडीपैकी एक.

जोडायण (જોડાયણુ) (वि.) – (१) सांगाती राहणारी, (२) (स्त्री.) सखी, सोबतीण.

जोडियो (पु.) – सोबती.

जोडी (જોડી) (स्त्री.) – (१) जोडी (२) लहान मुलांच्या वाहाणा.

जोडुं (જોડું) (न.) – (१) जोडी (२) दंपती (३) स्त्रीची चप्पल.

जोडे (જોડે) (अ.) – (१) शी, जोडीला (२) जवळ, नजीक.

जोडो (જોડો) (पु.) – (१) जोडा (पायांतील) (२) पहा 'जोटो'

जोडा पडवा – जोड्यांचा मार पडणे. (२) ठपका मिळणे.

जोत (જોત) (स्त्री. – (१) तेज, प्रकाश. (२) दिव्याची ज्योत.

जोतजोतां,–तामां (જોતજોતાં,-તામાં) (अ.) – पाहता पाहता, निमिषभरात.

जोतरढाळो (જોતરઢાળો) (पु.) – जोतर सोडून बैलाला विसावा देणे.

जोतरवुं (જોતરવું) (स. क्रि.) – जोतराने बैलाला वगैरे जूला जोडणे.

जोती (જોતી) (पु.) – (पारशी) सहायक पुरोहित.

जोद्धो, -ध (જોદ્ધો,-ધ) (पु) – योद्धा, लढवैया.

जोधारमल(-ल्ल) (જોધારમલ-લ્લ) (पु.) – जबरदस्त शूरवीर मर्द

जोबन (જોબન) (न.) – तारुण्य, यौवन.
–वंतुं (वि.) – यौवनयुक्त.

जोबा(-भा) वुं (જોબા-ભા-વું) (अ. क्रि.) – चक्कर येणे.

जोबो, – भो (જોબો,-ભો) (पु.) – चक्कर.

जोर (જોર) [फा.] (न.) – (१) जोर, बळ (२) श्रम (३) प्रभाव.
–करवुं – (१) बळ वापरणे, जोर करणे (२) आग्रह करणे, बळजोरी करणे.
–काढवुं – (१) शक्ती खर्चणे (२) अधिकार-सत्ता-वापरणे.
–चढवुं – गर्वाने मातणे.
–चालवुं – चोर चालणे, सत्तीचा परिणाम होणे.
–पकडवुं – जास्त मजबूत होणे.
–मारवुं – (१) खूप शक्ती वापरून काही करणे (२) झपाटा मारणे.
–पर, – मां आववुं – जबरदस्त होणे, वाढणे.
–कस – (१) व्यायाम करून कसलेला-ली-ले (२) जोर करावा लागेल असे.
–जबराई, जबरी [फा.] (स्त्री.) – जोरजबरदस्ती, जुलूम.
–जुलम (पु.) – बळजबरी.
–तलबी [फा.] (स्त्री.) – खंडणी.
–भेर (अ.) – जोराने.

जोरावर (જોરાવર) [फा.] (वि.) – जोरदार, बळवान.

जोरु (જોરુ) (स्त्री.) – बायको.

जोरो (જોરો) } (पु.) – दडपण, सक्ती, जोरा.
 –तोरो }
जोवडा-रा-ववुं (જોવડા-રા-વવું) (स. क्रि.) – पहावयाला लावणे.
जोवुं (જોવું) (स. क्रि.) – पाहणे, बघणे.
जोई जोईने (જોઈજોઈને) (अ.) – (१) खूप तपासून (२) खूप विचार करून.
जोईने चालवुं, – डगलु भरवुं – विचारपूर्वक काम करणे.
जोई लेवुं – (१) विचार करणे, (२) मारण्याची धमकी देणे.
जोवाजेवुं – (१) पाहाण्यालायक, सुंदर (२) फजीत पावल्यासारखे.
जोश (-ष) (જોશ-ષ) (पु.) – ज्योतिषाचे ज्ञान, ग्रहफळ वगैरे पाहणे.
 –जोवा – भविष्य पाहणे.
जोशन (જોશન) (न.) – पुस्तके वगैरे ठेवण्याची विद्यार्थ्यांची कोथळी, पाकीट.
जोशी(-सी)लुं (જોશી-સી-લું) (वि.) – जोश-आवेश-असलेले.
जोहाकी (જોહાકી) (स्त्री.) – तावेदारी, पडेल तो शब्द उचलण्याची वागणूक.
जोहुकम (જોહુકમ) (पु.) – (१) जुलूम, वर्चस्व. (२) (अ.) हुकुमाप्रमाणे.
 –मी – (स्त्री.) – मुलतानी
जोळ (જોળ) (स्त्री.) – जुळे.
जौंसो (જૌંસો) (पु.) – ठपका.
जौहर (જૌહર) (न.) – जोहार.
जौहर [अ.] (न.) – जडजवाहीर.
ज्ञान आववुं – समज येणे, भान होणे.
 –पामवुं – (१) ज्ञान होणे, माहीत होणे. (२) ब्रह्मज्ञान होणे.
ज्यारे (જ્યારે) (अ.) – जेव्हा.
ज्यारथी (अ.) – जेव्हापासून.
 –नुं (वि.) – ज्या वेळचे.
 –लगी (अ.) – जोवर
ज्यारे त्यारे (अ.) – (१) केव्हा ना केव्हा (२) वाटेल तेव्हा.

झ (ઝ)

झकझोल (-ळ) वुं (ઝકઝોલ-ળ-વું) (स. क्रि.) – भरपूर भरून टाकणे.
झकझोळ (ઝકઝોળ) (वि.) – (१) मग्न (२) (स्त्री.) – (आनंदाची) समृद्धी.
झकोर (ઝકોર) – (१) (स्त्री.) वाऱ्याने होणारी फडफड (२) (न.) – खटारा.
झकोळ (ઝકોળ) (स्त्री.) – (१) फडफडाट (२) वाऱ्याचे वाहणे.
झगर (ઝગર) (वि.) – उजाड, निर्जन.
झगरण (ઝગરણ) (न.) – झगडा, तंटा.
झगार(-रो) (ઝગાર-રો) (पु.) – झगझगाट.
 –रे जवुं – झगमगणे.
झघडवुं (ઝઘડવું) (अ. क्रि.) – झगडणे, लढणे, भांडण करणे.
झघडो (ઝઘડો) (पु.) – झगडा, भांडणतंटा.
झंखना (ઝંખના) (स्त्री.) – (१) आतुरतेने एकसारखा जप, वारंवार स्मरण (२) चिंता, झुरणी.
झंखवाणुं (ઝંખવાણું) (वि.) – लज्जित, ओशाळे.
झंखवावुं (ઝંખવાવું) (अ. क्रि.) – (१) निस्तेज होणे, (२) लज्जित होणे.
झंखवुं (ઝંખવું) (स. क्रि.) – (१) आतुरतेनें एकसारखा जप करणे, (२) चिंता धरणे.
झंखावुं (ઝંખાવું) (अ. क्रि.) – (१) निस्तेज पडणे (२) दिपून जाणे (३) झुरणीस लागणे.
झझकलुं (ઝઝકલું) (न.) – झुंजुरके, संध्याकाळचा प्रकाश.
झ(-ण)णी (ઝ-ણ-ઝણી) (स्त्री.) – तिडीक (रागाची).
झझमवुं (ઝઝૂમવું) (अ. क्रि.) – (वरून) लोंबणे.
झंझेडवुं (ઝંઝેડવું) (स. क्रि.) – (झाड) खूप हालविणे किंवा झाडणे (२) निर्भर्त्सना करणे.
झट (ઝટ) (अ.) – लगेच, तावडतोब.
झटोझट (ઝટોઝટ) (अ.) – झटपट.
झटपटी (ઝટપટી), झटाझ(-प)टी (ઝટાઝ-પ-ટી) (स्त्री.) – झटापट.
झटक (ઝટક) (स्त्री.) – (१) झटका, हिसका (२) झपाटा, त्वरित गती.
 –वुं (स. क्रि.) – हिसका मारणे, (२) झटकन कापणे, (३) वारा देऊन झटकणे.
झटको (ઝટકો) (पु.) – (१) झटका, एक घाव (२) हिसडा.
 –मारवो – घाव करणे, झटक्यात कापून टाकणे.
 झटका खावा – (१) घाव झेलणे (२) कडू बोल ऐकणे.
 झटकाना बोल – कडू बोल.
 झटका पडवा – (१) घाव पडणे (२) दुःख होणे.

झटवुं (ઝટવું) (स. क्रि.) – झडप मारून हिसकून घेणे.
झटी (ઝટી) (स्त्री.) – छोटे झाड.
झडप (ઝડપ) (स्त्री.) – (१) वेग, त्वरा. (२) धडक (३) एकदम धरणे, हिसकून घेणे.
– करवी – त्वरा करणे.
– मारवी – एकदम अचानकपणे धरणे-हिसकून घेणे, झडप घालणे.
– मां आवी जवुं – (१) समोरासमोर एकमेकास थडकणे. (२) भुताखेताने झपाटणे.
झडाझडी (ઝડાઝડી) (स्त्री.) – बोलाचाली, भांडाभांडी.
झडियुं (ઝડિયું) (न.) – (१) (पावसाची) झड (२) झोडण्यासारखा सोटा.
झंड (ઝંડ) (पु.) – (१) एक भूत (२) (वि.) मदमत्त (३) लुच्चे.
झंडियुं (ઝંડિયું) (वि.) – खोल खोल आणि रुंद अशी भयानक वाटणारी (विहीर).
झंडी (ઝંડી) (स्त्री.) – लहान झेंडा.
झनून (ઝનૂન) (स्त्री., न.) – (१) आंधळा आवेश (२) धर्मवेडेपणा (फॅनॅटिसिझम्')
झपट (ઝપટ) (स्त्री.) – (१) त्वरा, वेग (२) झडप. (३) भूतादींचे झपाटणे (४) टक्कर.
– मारवी – झडप घालणे.
– मां आववुं – (१) समोरासमोर थडकणे, धडक मारणे, भुताने झपाटले जाणे.
– वुं (स. क्रि.) – (१) झटपट करणे, घाई करणे (२) झडप घालून हिसकून घेणे (३) मंतरणे.
– टावुं (अ. क्रि.) – (१) झपाट्यात सापडणे, मध्ये सांपडणे, (२) (लाक्ष.) फसणे, अडकणे.
झपवुं (ઝપવું) (अ. क्रि.) – शांत राहणे.
झपाझप,- पी (ઝપાઝપ-પી) (स्त्री.) – (१) मारामारी, झगडा (२) कापाकापी, कत्तल.
झपाटवुं (ઝપાટવું) (स. क्रि.) – वेग वाढविणे, झपाटा मारणे, (२) सपाटा देणे. (३) झट झट खाणे.
झपा(-पे)टो (ઝપા-પે-ટો) (पु.) – (१) वेग, त्वरा. (२) जोराने मारलेला सपाटा (३) धडक.
– काढी नाखवो – (१) धमकावणे (२) खूप मार देणे.
– देवो, – मारवो – जलदीने काम करणे.
झब (ઝબ) (अ.) – अचानक, एकदम.
झबक (ઝબક) (स्त्री.) – चमकणे.
– वुं (अ. क्रि.) – चकित होणे, चमकणे.
झबकारो (ઝબકારો) (पु.) – प्रकाशाची चमचम.
झबकोळवुं (ઝબકોળવું) (स्त्री.) – बुचकळणे.
झबुक (ઝબુક) (अ.) – चमचम.
झबे (ઝબે) (स्त्री.) – बलिदान.
झबो(-ब्बो,-भो,-ब्भो) (ઝબો-ભો-બ્બો-ભ્ભો) (पु.) – लांब डगला, झगा.
झभावुं (ઝભાવું) (अ. क्रि.) – भयंकर जखमी होणे.
झमझमवुं (ઝમઝમવું) (अ. क्रि.) – (१) झणत्कार करणे. (२) चरचरणे, झोंबणें
झमर(-रू)ख (ઝમર-રૂ-ખ) (न.) – झुंबर.
झमवुं (ઝમવું) (अ. क्रि.) – झिरपणे.
झमाझमी (ઝમાઝમી) (स्त्री.) – झोंबाझोंबी.
झंपलाववुं (ઝંપલાવવું) } (अ. क्रि.) – फारसा विचार न करतां
झंपाववुं } उडी घेणे, साहस करणे.
झरडवुं (ઝરડવું) (स. क्रि.) – टर्र असा आवाज करीत (कपडा) फाडणे.
झरडुं (ઝરડું) (न.) – काटेरी झुडूप.
– झाली (पकडी) नाखवुं – क्षुल्लक गोष्टीचा उगीच आग्रह धरणे.
झरण,-णु (ઝરણ-ણું) (न.) – झरा, लहान झरणारा प्रवाह.
झरपवुं (ઝરપવું) (अ. क्रि.) – (१) झिरपणे (२) वितळणे.
झरमर (ઝરમર) (न.) – (१) स्त्रियांच्या गळ्यातला किंवा पायांतला एक सोन्याचा दागिना, (२) एक प्रकारचा तलम कपडा (३) (स्त्री.) (पावसाची) बुरबुर (४) (अ.) झिमझिम
झरूखो (ઝરૂખો) (पु.) – (१) झरोखा (२) सज्जा.
झरेळो (ઝરેળો) (पु.) – भाजल्याने आलेला फोड.
झर्द (ઝર્દ) (वि.) – (१) पिवळे (२) फिके.
झल (-ळ) क (ઝલ-ળ-ક) (स्त्री.) – चमक, लखलखाट.
झलकवुं (ઝલકવું) (अ. क्रि.) – लखलखणे.
झलझलवुं (ઝલઝલવું) (अ. क्रि.) – चकाकणे, झळकणे.
झलावुं (ઝલાવું) (अ. क्रि.) – (१) धरले जाणे. (२) ताठ होणे, अंग धरणे.
झलुं (ઝલું) (वि.) – (सेवा करण्यात) तत्पर.
झलां ने झलां रहेवुं – सेवेत तत्पर राहाणे.
झल्लावुं (ઝલ્લાવું) (अ. क्रि.) – भाजणे, जळणे.
झवेर (ઝવેર) (न.) – (१) जवाहीर (लाक्ष.) पाणी, सत्त्व, दम.
झवेरात (ઝવેરાત) (न.) – हिरे, माणके इ. जवाहीर (२) जवाहिराने मढविलेला दागिना. (३) (लाक्ष.) बळ, दम, सत्त्व.
झळझळीयुं (ઝળઝળિયું) (न.) – डोळ्यांत जमणारे पाणी.
– यां आववां – डोळ्यांत आंसू उभे राहाणे.
झळझळुं (ઝળઝળું) (न.) – सकाळचा किंवा सायंकाळचा फिकट प्रकाश.

झाई, झाही (ઝાઈ,ઝાહી) (पु.) – हितचिंतक, आश्रयदाता, रक्षक.
झाकझमाक (ઝાકઝમાક) (पु.) – भपका.
झाकझमाळ (ઝાકઝમાળ) (वि.) – झळझळीत, उजळ.
झाकमझोळ (ઝાકમઝોળ) – (वि.) स्वच्छ व सुस्पष्ट.
(२) (पु.) मौजमजा.
झाकळ (ઝાકળ) (स्त्री. न.) – दव, दवबिंदु.
– उडाडवुं – (१) सुस्ती घालविणे, (२) धमकावणे.
– उतारवुं, - काढी नाखवुं – धमकावणे, समाचार घेणे.
– ऊडवुं – सुस्ती दूर होणे.
– पडवुं – दव पडणे.
– भर्युं (वि.) – (१) ताजे, हिरवेगार (२) (लाक्ष.) उत्साही.
झाकळियुं (ઝાકળિયું) (वि.) – दवामुळे पोसून वाढणारे (पीक).
झांक(-ख)टुं (ઝાંક-ખ-ટું) (न.) – अंधारून आलेला दिवस.
झांख,-ण (ઝાંખ,-ણ) (स्त्री.) – (१) अंधुकपणा (२) (लाक्ष.) बट्टा, लांछन.
– आववी (आंखे) – बरोबर न सुचणे, अंधुक अंधुक लक्षात येणे.
– मारवी – (१) अस्पष्ट होणे. (२) अंधुकपणाचा पडदा (डोळ्यांवर) येणे.
– वळवी – डोळ्यांना अंधुक दिसणे.
झांखप लागवी – बट्टा लागणे.
झांखवुं (ઝાંખવું) (स. क्रि.) – (१) ओझरते-अस्पष्ट पाहणे. (२) गुपचुप आड राहून पाहणे. (३) (अ. क्रि.) निस्तेजफिके पडणे.
झांखी (ઝાંખી) (स्त्री.) – (१) ओझरती कल्पना किंवा दर्शन. (२) गुपचुप पाहणे. (३) भावपूर्वक दर्शन.
– करवी – दर्शन घेणे.
– थवी – अस्पष्ट कल्पना येणे किंवा दर्शन होणे.
झांखुं (ઝાંખું) (वि.) – (१) अस्पष्ट, अंधुक. (२) कमी प्रकाशाचे, फिके.
झांखरुं (ઝાંખરું) (न.) – काटेरी झुडूप.
– वळगवुं – लफडे लागणे.
झाझुं (ઝાઝું) (वि.) – पुष्कळ.
झांझ (ઝાંઝ) – (स्त्री.) (१) झांजाजोड (२) राग, क्रोध.
– चडवी – राग येणे.
झांझर (ઝાંઝર) (न.] – (१) नुपुर ('झांझरियां' ब. व.) (२) (लाक्ष.) बेडी.
झांझवां (न. ब. व.) – (१) मृगजळ. (२) डोळे दिपल्यामुळे किंवा आसू आल्यामुळे येणारा अंधुकपणा.
– नुं जळ,-नुं नीर (न.) - मृगजळ.
झांझी (ઝાંઝી) (वि.) – चिडखोर.
झाट (-ड) कण (ઝાટ-ડ-કણ) (न.) – झाडताना निघालेला केर.
– णी (स्त्री.) – पाखडणी (सुपाने) (२) पाखडण्याची मजुरी, (३) (लाक्ष.) निर्भत्सना.
– वुं (स. क्रि.) – (१) पाखडणे (२) जोराने झाडणे (३) (लाक्ष.) निर्भत्सना करणे.
झाटको मारवो – (१) घाव मारणे (२) झटका येणे, वेदना होणे.
– लागवो – (१) घाव बसणे, (१) तीव्र वेदना होणे.
झाडो (ઝાડો) (पु.) – (१) शौच, जुलाब (२) विष्ठा (३) झडती, झाडा (४) भूत काढणे.
झाडे जवुं, – फरवा जवुं – शौचास जाणे.
– फरवुं, – बेसवुं – शौच करणे.
झाडो आववो, – ऊतरवो – शौच होणे.
– कबज होवो – बद्धकोष्ठ होणे.
– छूटी जवो, – थई जवो – (१) बंद झालेला शौच सुटणे-होणे, (२) भिऊन जाणे.
– लागवो – शौचाला लागणे.
– जोवो, – लेवो – झाडा-झडती-घेणे.
– झपटो (पु.) – (१) प्रातर्विधी वगैरे (२) भूत काढणे.
झापट (ઝાપટ) (स्त्री.) – (१) धडक (२) भूतपिशाच लागणे.
– वुं (स. क्रि.) – फडकयाने झाडणे (२) फटकारा मारणे (३) विस्तव फुलविण्यासाठी पंख्याने वारा घालणे (४) (लाक्ष.) खूप खाणे.
– टियुं (न.) – (१) झटकणी (२) चिव्याच्या बेळाचा पंखा.
झपाटुं (ઝાપટું) (न.) – जोराची (पावसाची) सर.
झामण (ઝામણ) (न.) – मुरवण.
झामरझोल (-ळ) (ઝામરઝોલ-ળ) – (१) वि. डगमगते, पडणार पडणारसे झालेले (२) (पु.) ढोंग.
झामोरो (ઝામોરો) (स्त्री. ब. व.) – कोवळ्या डहाळींचा झाडाचा टोकाचा भाग.
झांपो (ઝાંપો) (पु.) – (वाड्याचा वगैरे) दरवाजा.
झायल (ઝાયલ) (वि.) – (१) जहाल, तामसी. (२) धरून बसणारा.
झांय (ઝાંય) (स्त्री. (१) प्रतिबिंब, पडछाया (२) तेज, चमक.
झार (ઝાર) (पुं.) – भरती (समुद्राची).
झारवुं (ઝારવું) (स. क्रि.) – ऊन पाण्याच्या धारेने धुणे किंवा शेकणे. (२) थोडे थोडे शिंपडत राहाणे. (३) झाळणे (४) उगीच फुटलेल्या डहाळ्या कापून टाकणे.
झारुं (ઝારું) (न.) – (१) खोडाला फुटलेली मोठी फांदी (२) दरोडेखोरांची टोळी.
झालवुं (ઝાલવું) (स. क्रि.) – धरणे, पकडणे. (२) कैद करणे, पकडून ठेवणे.

झाली राखवुं – आग्रहपूर्वक चिकटून राहाणे, न मानणे.
– पडवुं – आग्रहाने धरून ठेवणे.
झालां (ઝાલાં) (न ब. व.) – टोमणे.
– झालवां – टोमणे सोसणे.
झावसोई (ઝાવસોઈ) (स्त्री.) (१) 'धूला' करीत आवेशाच्या भरात नाचणे आणि आरडाओरडा करणे, दंगा.
– ऊठवी – दंगल माजणे, मारामारी होणे.
– करवी – विचार न ठेवता वाटेल तसे वागणे.
– कूदवी – (१) 'धूला' करीत मोहरमात नाचणे. (२) मोठ्याने आरडा ओरडा करीत नाचणे.
झावां (ઝાવાં) (न. ब. व.) – बुडत्या माणसाची तडफड.
– नाखवां – तडफड करणे, आधारासाठी किंवा आसऱ्यासाठी फुकट धडपड करणे.
झाळ (ઝાળ) (स्त्री.) – (१) जाळ, त्याची आंच (२) (लाक्ष.) क्रोधावेश.
– ऊठवी, – लागवी – (१) अतिशय त्रास होणे. (२) (लाक्ष.) अतिशय संताप येणे.
झिंदादिली (ઝિંદાદિલી) (स्त्री.) – अंतःकरण शाबूत-जिवंत असणे.
झीक (ઝીક) (स्त्री.) – जीग (भरतकामातील).
झीक, झींक (स्त्री.) – आपटण्याची क्रिया, पछाड.
– खावी – पछाड खाणे.
– झीलवी – टक्कर देणे.
– मारवी – पछाड मारणे, तसे धुणे.
– वुं (स. क्रि.) (१) जोराने फेकणे, आपटणे. (२) खाली पाडणे, हरविणे (कुस्तीत).
झीणुं (ઝીણું) (वि.) – (१) बारीक (२) अणकुचीदार (३) पातळ, तलम (४) नाजूक (५) अतिशय काटकसर करणारे.
– कांतवुं – (१ (एखाद्या कामात) खोलात शिरणे, अतिशय बारकाईने तपासणे, बारीक सारीक पाहणे (२) अतिशय काटकसर किंवा कंजूषपणा करणे.
झीणवट (ઝીણવટ), झीणाश (स्त्री.) – (१) बारकावा (२) चतुरता.
झीणो (ઝીણો) (पु.) – जीर्णज्वर.
झींट (ઝીંટ) (स्त्री. न.) – नसती पीडा, लफडे.
झींथरां (ઝીંથરાં) (न. ब. पु.) – झिज्या.
झीपवुं (ઝીપવું), झीलवुं (ઝીલવું) (स. क्रि.) – (१) झेलणे, पकडणे (२) एकाचे बोल किंवा गाणे दुसऱ्याने उचलून घेणे (३) (वाहत्या पाण्यात) आंघोळ करणे, जलक्रीडा करणे.
झीलुं (ઝીલું) (न.) – सुपांनी पाणी उचलून पाटात टाकण्याची रचना.
झुकाववुं (ઝુકાવવું) (स. क्रि.) – (१) झुकायला – नमायला लावणे (२) उडी घेणे, स्वतःला फेकून देणे, बलिदान करणे.
झुकावुं (ઝુકાવું) (अ. क्रि.) – (१) झुकले – नमले जाणे.
झुझार (ઝુઝાર) (वि. पु.) – झुंजार, लढवैया.
झुझाववुं (ઝુઝાવવું) (स. क्रि.) – झुंजविणे (२) दमविणे, थकविणे.
झुंबेश (ઝુંબેશ) (स्त्री.) – आवेशयुक्त हालचाल – चळवळ.
झुरापो (ઝુરાપો) (पु.) – झुरणी, वियोगदुःख.
झूकवुं (ઝૂકવું) (अ. क्रि.) – झुकणे, नमणे (२) लटकणे.
झूंक (ઝૂંક) (स्त्री.) – एकदम डोक्यावर काही येऊन आपटणे.
– वागवी, – लागवी – डोळ्यावर थापड बसणे – लागणे.
– उतारवी – डोळ्यावर थापड बसल्याने होत असलेली वेदना फूंक मारून उतरविणे.
झूझ (ઝૂઝ) (स्त्री.) – झुंज.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) मग्न राहणे (२) झुंजणे.
झूड (ઝૂડ) (न.) – (१) मोठी सुसर (२) मजबूत पकड (३) एक प्रकारचे भूत.
– झापट (न.) – झाडझूडप.
– वुं (स. क्रि.) – (१) झोडणे, झाडणे (२) धोपटणे.
झूडियुं (ઝૂડિયું) (न.) – झोडण्याची काठी.
झूडो (ઝૂડો) (पु.) – जुडी.
झूंटवुं (ઝૂંટવું) (स. क्रि.) – झडप घालून हिसकून घेणे.
झूपकी (ઝૂપકી) (स्त्री.) – पेंग, डुलकी.
झूमखुं (ઝૂમખું) (न.), झूमखो (ઝૂમખો) (पु.) – झुबका.
झूमवुं (ઝૂમવું) (अ. क्रि.) – (१) वरून खाली लोंबणे (२) लटकणे (३) आतुरतेने डोळे लावणे.
झूंप (-पी) (ઝૂંપ-પી) (स्त्री.) – चिता.
झूरवुं (ઝૂરવું) (अ. क्रि.) – झुरणे, तळमळणे. (२) झुरणीने क्षीण होणे.
झूलणुं (ઝૂલણું) (न.) – (१) पाळणा (२) झोपाळा, झूला (३) अंगाईगीत.
झूलो (ઝૂલો) (पु.) – झूला, झोपाळा, हिंदोळा.
झूला खावा – (१) झोके घेणे (२) इकडून तिकडे असे फुकट हेलपाटे खाणे.
झूंसरी (ઝૂંસરી) (स्त्री.) – जू, जोखड, धुरा.
झेण (ઝેણ) (स्त्री.) – (१) बारीक बारीक कण (२) पावसाची बुरबुर, शिंतोडे (३) झिणझिण्या (रागाच्या).
झेबझेबां (ઝેબઝેબાં), (न. ब. व.) – घामाच्या धारा.
झेबेझेब (ઝેબેઝેબ) (अ.) – घामाघूम.
झेर (ઝેર) (न.) – (१) जहर, विष (२) ईर्ष्या (३) वैर.
– काढवुं – सूड घेणे, बदला घेणे.

–थवुं–(१) बिषासारखे होणे. (२) सूड भावना किंवा ईर्ष्या होणें.
–वरसवुं–डोळ्यांतून सुडाच्या ठिणग्या पडणे.
–वाववुं–तंट्याचे बीजारोपण करणे.
–वाळवुं–सूड घेणें.
–री,–रीलुं (वि.)–(१) जहरी (२) ईर्ष्या बाळगणारे
झेरणी (ઝેરણી) (स्त्री.)–लहान रवी.
झेरवुं (ઝેરવું) (स. क्रि.)–लहान रवीने घुसळणे.
झोक (ઝોક) (पु. स्त्री.)–(१) झोक, झुकण्याची गती–स्थिती (२) डोळ्यावर काही आपटणे (३) नुकसान.
–डुं (न.)–गोठा, शेळ्यामेंढ्या कोंडण्याची जागा.
–वुं (सं. क्रि.)–(१) एकदम फेकणें, टाकणें (२) (अ. क्रि.) (१) झोकणे, स्वतःला फेकून देणें, बलिदान करणे.
झोकुं (ઝોકું) (न.)–(झोपेने अंगाचा जाणारा) झोक.
–खावुं, झोकां खावां–झोके जाणे.
झोंकवुं (ઝોંકવું) (स. क्रि.)–आपटणे, फेकून देणे.
झोड (ઝોડ) (न.)–झपाटणी. (भुताखेताची)
–झपट (स्त्री.)–झपाटणी.
झोंट (ઝોંટ) (स्त्री.)–झडप.
–वुं (स. क्रि.)–हिसकून घेणे.
झोलो (ઝોલો) (पु.)–(१) झोला, हिंदोळा. (२) एक झोका.
झोला खावा–(१) झोके खाणे. (२) अनिश्चित स्थितीत रखडणे.
झोंसवुं (ઝોંસવું) (स. क्रि.)–रागाने टाकणे–आपटणे–आदळणे. (२) ठेचून खाणे.
झोंसो (ઝોંસો) (पु.)–धक्का.
झोळ (ઝોળ)–(१) जाळ (२) (न.) झपाटणी.
–वुं (स. क्रि.)–झोके देणे.
झोळावो (ઝોળાવો) (पु.)–(१) खाचखळगे असलेली जमीन (२) ढाळ (उतार).
झोळीमांथी झडपावुं–पाळण्यातच सगाई करणे.

ट (ટ)

टई पडवुं (ટઈ પડવું) (अ. क्रि.)–सर्व अंग फुलून जाणे (फोडांनी वगैरे).
कटवुं (ટકવું) (स. क्रि.)–(१) टिकणे (२) टिकून राहणे.
टकाउ (वि.)–मजबूत, टिकून राहण्याजोगे.
टकाव,–वो (ટકાવ-વો) (पु.)–टिकाऊपणा, मजबुती.
टकावारी (ટકાવારી) (स्त्री.)–शेकडा प्रमाण, टक्केवारी
टको (ટકો) (पु.)–(१) तीन पैसे (२) रुपया, नाणे (३) शेकडा प्रमाणाचा हिशेब (४) टक्कल.
–कराववो–साफ मुंडन करणे.
टका उधरावबा–भीक मागून खाणे.
–करवा–रोखीने विकून पैसे जमा करणे.
–चडवा–व्याज वाढणे.
–चडाववा–(१) मूळ किंमतीवर दलाली वगैरे चढवून भाव वाढविणे (२) अतिशयोक्ती करून सांगणे.
–नी पींजारी–दम नसलेला माणूस.
–नुं त्रण शेर–अगदी स्वस्त.
–नुं माणस–तुच्छ–लक्षात न घेण्याजोगा–माणूस.
टकोर (ટકોર) (स्त्री.)–(१) टोमणा, वक्रोक्ती (२) हळूच इशारा. (३) टोकणे.
टकोरखानुं (ટકોરખાનું) (न.)–नगारखाना.
टकोरवुं (ટકોરવું) (स. क्रि.)–(१) टोला देणे. (२) टोमणा मारणे.
टकोरो (ટકોરો) (पु.)–टोला (२) टोल्याचा 'टण्' आवाज.
टक्कर (ટક્કર) (स्त्री.)–(१) ठोकर, प्रहार. (२) धडकाधडकी.
–झीलवी–हल्ल्यापुढे टिकून राहणे.
–मारवी–वरचढ होणे.
–लागवी–ठेच–ठोकर–लागणे.
–लेवी–मागे न हटणे, सामना देणे.
टगमग (ટગમગ) (वि.)–(१) डगमगते (२) (अ.) टकमक.
टगरट(-म)गर (ટગર-મ-ગર) (अ.)–टकमक, नजर रोखून.
टगुमगु (ટગુમગુ) (वि.)–डगमगते.
टंक (ટંક) (१)–(न.) नाणे, टका (२) नक्की वेळ.
टंके(-को)टंक (ટંકે-કો-ટંક) (अ.)–(१) टाकोटाक (२) शिगोशिग.
टंग (ટંગ) } (स्त्री.)–तंगडी.
टंगडी (ટંગડી) }
टंगाड(-व)वुं (ટંગાડ-વ-વું) (स. क्रि.)–टांगणे.
टंगावुं (ટંગાવું) (अ. क्रि.)–टांगले जाणे, लटकणे.
टच (ટચ) (१)–(वि.) उंची (२) (पु.) सोन्याच्या कसाचा आकडा (३) (अ.) झट.
–दईने–झटकन्.
टचकडी (ટચકડી) (स्त्री.)–चुटकी.
टचकाववुं (ટચકાવવું) (स. क्रि.)–एका घावात कापणे.
टचकियुं (ટચકિયું) (न.)–कमरेपासून लुळे पडणे.

टचकुं (ટચકું) (न.)–टोच.
टचको (ટચકો) (पुं.)–घाव, झटका.
टचली आंगळी (ટચલી આંગળી) (स्त्री.)–करंगळी.
टचाकियो,–को (ટચાકિયો,-કો) (पुं.)–शरीराचे सांधे मोडताना होणारा आवाज.
टचाका फोडवा–(१) सांधे कडकड मोडणे (२) (लाडक्या माणसाच्या तोंडावरून हात फिरवून गालावर) बोटे मोडणे.
टचूकडुं (ટચૂકડું) (वि.)–चिटुकले.
टंच (ટંચ) (वि.)–उत्तम, उंची.
टटळवुं (ટટળવું) (अ. क्रि.)–(१) तळतळणे (२) अधांतरी राहणे.
टटा (–ट्टा) र (ટટા-ટ્ટા-૨) (वि.)–(१) ताठ (२) (लाक्ष.) सशक्त.
–**थवुं**–(१) ताठ उभे राहणे, हुश्शार होणे. (२) शक्ती येणे.
टट्टी (ટટ્ટી) (स्त्री.)–(१) तट्टया (२) चिकाचा पडदा (३) संडास.
–**थवी**–शौचास होणे.
–**जवुं**–शौचास जाणे.
टढियाळुं (ટઢિયાળું)–(१) (वि.) थंडी वाजण्यासारखे, गारठ्याचे (२) (न.) गारठा.
टणपुं (ટણપું) (वि.)–टोणपा.
टंटो (ટંટો) (पु.)–तंटा.
–**फिसाद** (पु.)–तक्रार.
टंडेल (ટંડેલ) (पु.)–(१) तांडेल (२) (लाक्ष.) उंच माणूस किंवा उंचवट वस्तू.
टपकवुं (ટપકવું) (अ. क्रि.)–ठिबकणे, गळणे (खाली).
टपकावबुं (ટપકાવવું) (स. क्रि.)–(१) ठिपके पाडणे. (२) थोडक्यात लिहिणे, टिपण करून घेणे (३) दुसऱ्यातून उतरून घेणे.
टपकुं (ટપકું) (न.)–(१) बिंदु, थेंब (२) शून्य चिह्न.
–**की** (स्त्री.)–टिकली.
–**को** (पु)–जन्मपत्रिका.
टपटपी (ટપટપી) (स्त्री.)–वस्तऱ्याला धार करण्याचा चामड्याचा पट्टा.
टपली (ટપલી) (स्त्री.)–(१) लहानशी थप्पड (२) (लाक्ष.) टोमणा.
–**लो** (पु.)–(१) मोठी जोराची थप्पड. (२) कुंभाराचा हारा. (३) (लाक्ष.) टोमणा.
टपवुं (ટપવું) (स. क्रि.)–(१) मागे टाकणे, पुढे जाणे
टपाटप (ટપાટપ) (अ.)–झटपट.
–**पी** (स्त्री.)–बोलाचाल, झोंबाझोंबी.
टपूस टपूस (ટપૂસ ટપૂસ) (अ.)–मंदपणे, रखडत रखडत.
टप(–पू)सियां (ટપૂસિયાં) (न. ब. व.)–झिजलेले जोडे.
टपोटप (ટપોટપ) (अ.)–लगोलग.
टबाटोच (ટબાટોચ) (अं.)–कडेपर्यंत, शिगेपर्यंत.
टबारो (ટબારો) (पु.)–(१) घरखर्च (२) घरचे सामानसुमान.
टमकवुं (ટમકવું) (अ. क्रि.)–(१) मंद प्रकाश देणे. (२) दुरून मंद प्रकाश दिसणे.
टमटमवुं (ટમટમવું) (अ. क्रि.)–(१) पडेल वाटण्याइतके खाली झुकणे (२) आतुर होणे.
टल्लो (ટલ્લો) (पु.)–(१) धक्का, आघात. (२) हेलपाटा. (३) टक्कल.
–**मारवो**–धक्का मारणे.
टल्ला खवरावबा–हेलपाटे घालायला लावणे.
टल्ले चडावबुं–हेलपाटे खायला लागावेत अशा रीतीने काम रखडत ठेवणे.
ट(–ळ)वळवुं (ટ-ળ-વળવું) (अ. क्रि.)–तळमळणे.
टश(–स) (अ.) (ટશ-સ) (स्त्री.)–अनिमेष–पापणी न लवता–लावलेली दृष्टी.
एकीटशे / **टशे ने टशे** } (अ.)–नजर रोखून.
टहकारो (ટહકારો) (पु.)–दुःखाचा उद्‌गार, हाय हाय.
टंहुको (ટંહુકો) (पु.)–(१) कोकिळाचा किंवा मोराचा आवाज. (२) एखाद्याला हरळी देण्यासाठी काढलेला दीर्घ आवाज. (३) (गोष्ट ऐकताना दिलेला) हुंकार.
–**पूरवो**–हुंकार देणे.
टहेल (ટહેલ) (स्त्री.)–(१) भिक्षा मागताना रोज तेच ते उच्चारले जाणारे बोल. (२) (लाक्ष.) तेच तेच रोज सांगणे किंवा लक्षात आणून देणे.
–**टकारो,–टप्पो**–(१) फेरी, पहारा. (२) देखरेख.
टहेलियो (ટહેલિયો) (पु.)–फेरी घालणारा-टाकणारा.
टळवुं (ટળવું) (अ. क्रि.)–(१) टळणे (२) नाहीसे होणे.
टाचकटुचक (ટાચકટુચક) (वि.)–सटरफटर, किरकोळ.
टांकणी (ટાંકણી) (स्त्री)–टाचणी.
टांकणुं (ટાંકણું) (न.)–(१) टाकविण्याचे हत्यार. (२) प्रसंग, योग. (३) सुप्रसंग.
टांकवुं (ટાંકવું) (स. क्रि.)–(१) टाकविणे (जाते); कोरणे. (२) टाके मारणे, सांधणे (३) एकमेकांशी जोडणे. (४) उध्दृत करणे.
टांकी (ટાંકી) (स्त्री.)–(१) टाकी (२) चट्टयाचा रोग. (३) टाकविण्याची क्रिया. (४) (लाक्ष.) फायदा, परिणाम. (औषधाचा).

–लागवी–परिणाम (औषधाचा होणे).
टांगण (ટાંગણ) (न.)–(१) तट्टू. (२) अति टेंगणा माणूस.
टाचको (ટાચકો) (पु.)–(१) सांधे मोडण्याचा कडकड आवाज. (२) वाईट वाटणे-राग येणे.
टांच (ટાંચ) (स्त्री.)–(१) जप्ती. (२) लेखणीच्या टोकाची तिरकी छाट. (३) झटका. (४) घट, नुकसान.
–मानवी–जप्ती येणे.
–बेसाडवी–जप्ती करणाऱ्याला आणणे.
–पडवी–घट येणे.
–म (स्त्री.)–घट, कमतरता.
–वुं (स. क्रि.)–(१) टाके मारणे. (२) खुपसणे. (३) लेखणीचे टोक छाटणे. (४) काटकसर करणे, खर्च कमी करणे.
–चुं–(वि.) (१) टाचके, अपुरे, कमी. (२) (न.) घट, अपूर्तता.
टाट (ટાટ) (न.)–गोणपाट.
–लुं (न.)–भांडे.
–लुं करवुं–उष्टी भांडी घासणे.
टाटियुं (ટાટિયું) (न.)–गोणपाटाचा तुकडा.
टाटियां (ટાટિયાં) (न. ब. व.)–(१) गाडीचा पिंजरा (२) चिव्याच्या बनविलेल्या खिडक्या.
टाटुं (ટાટું) (न.) (१) चिव्याचा वेळांचा तट्ट्या किंवा झाप. (२) चिव्याच्या तट्ट्याची झोपडी.
टाढ (ટાઢ) (स्त्री.)–थंडी.
–चडवी–(१) थंडी वाजणे, थंडीने कुडकुडणे (२) थंडी वाजून ताप येणे. (३) (लाक्ष.) (अमुक काम करायचे म्हटले की) नकोसे वाटणे.
–फेरा मारे छे–थंडीचे काही चालत नाही.
–क (स्त्री)–गारवा, थंडोसा (२) (लाक्ष.) शांती, निश्चितता.
–क वळवी, -थवी–गारवा वाटणे, थंड वाटणे, शांती होणे.
–कियुं (न.)–गार होण्याकरिता ठेवलेला ओला कपडा किंवा पेय. (२) पाणी गार होण्याकरिता असलेले भांडे,
–तडको (पु.)–ऊन सावली, सुखदुःख.
–डियो (ताव)–थंडी वाजून येणारा ताप.
–ढी (स्त्री.)–प्रेत जाळल्यानंतर थंड झालेली राख.
–ढी वाळवी–राख सावडणे.
टाढाश (ટાઢાશ) (स्त्री.) थंडपणा.
टाढुं (ટાઢું) (वि.)–(१) थंड, शीतल (२) शिळेपाके (३) (लाक्ष.) मंद, जड (४) शांत स्वभावाचे.
–करवुं–(१) थंडोसा आणणे (२) शांत करणे.
–छम करवुं–गिळंकृत करून पचनी पाडणे.
–नाखवुं–तहकूब ठेवणे, लांबणीवर टाकणे.
–पडवुं–शांत होणे.
–पडी जवुं–(१) उत्साह ओसरणे (२) थंड पडणे, शरीरातील उष्णता एकदम कमी होणे (मरतांना होते तशी).
–पाडवुं–(१) शांत करणे (२) (आग) विझविणे.
–पाडी पलाळवुं–शांत करून समजावणे.
–पाणी रेडवुं–उत्साहावर पाणी ओतणे.
–पथरा जेवुं–अत्यंत थंड स्वभावाचे.
–पथरो–कामात अत्यंत ढिला.
–पेट–निश्चितता.
–बोळ–थंडगार.
टाढा पहोरनुं–रिकाम्या वेळचे.
–नी (स्त्री.)–गप्पाष्टके
–(ढे)पाणीए खस जवी–औषधावाचून खोकला जाणे(लाक्ष.)
–सम–देवावरचे फूल उचलून घेतलेली शपथ.
टाढा पाटियां करवां–खाऊनपिऊन निवांत बसणे.
टाढी रसोई–वाडवडिलांपासून आलेली मिळकत.
टाढो मार–मुकामार.
–डाम–टोमणा.
–ढाळवो–आराम घेणे.
टाणुं (ટાણું) (न.)–(१) बरावाईट प्रसंग (२) संधी.
–आववुं–संधी येणे.
–मांडवुं–मंगल प्रसंग साजरा करणे.
–टचकुं–(न.)–सणासुदीचा प्रसंग.
टांटियो (ટાંટિયો) (पु.)–तंगडी, पाय (तुच्छभावार्थी)
–काढवो–जाणे येणे बंद करणे.
–टकवो–एके ठिकाणी स्थिर राहणे.
–वाळवो–दम खाणे, विसावा घेणे
टांटिया आववा–(१) पाय फुटणे, चालायला येणे (२) आपल्या पायावर उभे राहण्याची किंवा दुसऱ्याशी सामना करण्याची ताकद येणे.
–कह्युं करता नथी–थकल्यामुळे पाय चालत नाहीत.
–कापवा–दोर कापून टाकणे, मागचा आधार काढून टाकणे.
–गळे आववां–तंगड्या गळ्यात येणे (लाक्ष.)
–जोरमां होवा–उत्साह आणि मनापासूनची इच्छा असणे.
–तोडवा–फुकट हेलपाटे खाणे, तंगड्या तोडणे.
–नरम थई जवा–(१) थकून जाणे (२) निरुत्साही होणे (३) पैसे गमावणे, नुकसानी येणे.
–नां तोरण करवां–अतिशय रखडपट्टी करणे.
–पहोळा थई जवा–अति खर्चाने किंवा कामाच्या भारामुळें कंबर मोडणे.

–भागवा–(१) पाय दुबळे होणे (२) हिंमत हारणे (३) (विरोधकांच्या) मुळातच घाव घालणे.
–मेळववा–जमेच्या व खर्चाच्या दोन्ही बाजू सारख्या करणे.
–रही जवा–सांधे धरल्यामुळे किंवा खूप चालल्यामुळे पाय आखडणे.
–रंगवा–अतिशय मारणे.
–सामाना गळामां नाखवा, –भेरववा–दुसऱ्याच्या गळ्यात तंगड्या अडकविणे.
–नुं आखुं–कामचोर, अंगचोर.
टापशी(-सी) (टापशी-सी) (स्त्री.)–गोष्ट सांगताना दिलेला हुंकार.
–पूरवी–हुंकार देणे.
टापु (टापु) (पु.)–बेट.
टापुवो, टापो (पु.)–भाकर.
–टीपवो–भाकर करणे.
टाबोटो (टाबोटो)–टाळी.
–टा कूटवा, –पाडवा–नामर्द–भ्याड बनणे.
टांप (टांप) (स्त्री. न.)–(१) विरामचिन्ह (२) पूर्णविराम.
टापडी (टापडी) (स्त्री.)–छोटी घोडी.
–डो (पु.)–लहान घोडा.
टापलुं (टापलुं) (न.)–अतिशहाणपणाचे किंवा बढाईचे बोलणे.
–करवुं–तसे बोलणे.
टाल (टाल) (स्त्री.)–टक्कल.
टाळो (टाळो) (पु.)–(१) टाळाटाळ. (२) रहस्य, चमत्कार. (३) योगायोग.
टिका(-ला)यत (टिका-ला-यत) (१) (वि.) थोरला (२) (पु.) वडील मुलगा, युवराज.
टिक्की (टिक्की) (स्त्री.)–(१) यशस्विता (२) वगवशिला (३) टिकली.
–लागवी–यशस्वी होणे.
–क्को (पु.)–(१) मोठा टिळा (२) (लाक्ष.) नकारार्थी अंगठा दाखविणे.
–क्को करवो–(१) डाग देणे (२) अंगठा दाखविणे.
टिंगाडवुं (टिंगाडवुं) (स. क्रि.)–टांगणे, लटकावणे.
टिंगावुं (टिंगावुं) (अ. क्रि.)–लटकले–टांगले जाणे.
टिचकारी (टिचकारी) (स्त्री.)–मस्करी, थट्टा.
टिचावुं (टिचावुं) (अ. क्रि.)–रखडणे, फुकट हेलपाटे घालणे.
टिटियाण (टिटियाण) (न.), –रो (पु.)–कलकलाट, घरच्यात भांडण.
टिपणियो (टिपणियो) (पु.)–टिपण पाहून भविष्य सांगणारा ज्योतिषी.
टिंबो (टिंबो)
टींबो (टींबो) } (पु.)–मोठे टेकाड.
टीकडी (टीकडी) (स्त्री.)–चकती.
टीकवुं (टीकवुं) (स. क्रि.)–(१) नजर रोखून रोखून पाहणे, (२) टीका करणे.
टीकी (टीकी) (स्त्री.)–(१) सोनेरी किंवा रुपेरी टिकली (२) नजर.
–करवी–टिकली लावणे.
–मारवी–डोळा मारणे.
टीखळ (टीखळ) (न.)–थट्टा.
–ळी (वि.)–मस्करी, थट्टेखोर.
टींगळावुं (अ. क्रि.)–लटकणे.
टीचवुं (टीचवुं) (न.)–(१) ठोकणे (२) धोपटण्याने ठोकून बसविणे (३) टोचून टोचून छिद्रे पाडणे.
टीपणुं (टीपणुं) (न.)–पंचांग.
–उकेलवुं–झाल्या गेल्या गोष्टी काढून झगडा वाढविणे.
टीपवुं (टीपवुं) (स. क्रि.)–(१) धोपट्याने ठोकून बसविणे (२) ठोकून ठोकून घडविणे (३) मारणे, ठोकणे (४) शिक्षा ठोकणे. (५) (लाक्ष.) एकच एक ठोकत बसणे.
टीपुं (टीपुं) (न.)–थेंब.
टीमण (टीमण) (न.)–(१) न्याहारी, नास्ता (२) शिदोरी, (३) लग्नाच्या आदल्या दिवशी इष्टमित्रांना दिलेले जेवण, केळवण.
टीमर (टीमर) (स्त्री.)–टेकाड.
टीलडी (टीलडी) (स्त्री.)–टिकली.
टीली (टीली) (स्त्री.)–टिकली.
–लुं (न.)–टिळा.
–लुं ताणवुं–मोठे गंध लावून सोज्वळपणाचा दंभ करणे.
–लो (पु.)–उभे गंध.
टीशी (–सी) (टीशी-सी), टीसली (टीसली) (स्त्री.)–(१) अंकुर, फूट (२) टोकदार कळी (३) शेखी.
टीशीखोर (टीशीखोर) (वि.)–शेखीखोर, बढाईखोर.
टुंकारा-रो (टुंकारा,-रो) (पु.)–अरेतुरेची भाषा.
टुचकी (टुचकी) (स्त्री.)–चुटकी.
टुचको (टुचको) (पु.)–(१) चुटका. (२) मंत्र-तंत्राचे छोटे वाक्य किंवा प्रयोग (३) संकेत.
टूक (टूक) (स्त्री.)–(१) टोक, शिखर (२) कवितेच्या अमुक इतक्या चरणांचा समूह.
टूंक (टूंक) (स्त्री.)–स्वाभिमानाची जाणीव-भावना.

टूंकाण (ટૂંકાણ) (न.) – (१) संक्षेप (२) आखुडपणा.
टूंकाववुं (ટૂંકાવવું) (स. क्रि.) – थोडके - संक्षिप्त करणे, आखूड करणे.
टूंकुं (ટૂંકું) (वि.) – आखूड, संक्षिप्त, थोडके.
– करवुं – थोडक्यात आटोपणे.
– पडवुं – आखूड पडणे, खुटणे.
टूंक(-का)मां (ટૂંક-કા-માં) (अ.) – थोडक्यात, सारांश.
टूटलुं (ટૂટલું) वि.) – तुटक्या हाताचे, हातांत व्यंग असलेले.
टूंटमूट (ટૂંટમૂટ) (वि.) – मोडके तोडके.
टूंटियुं (ટૂંટિયું) (न.) – (१) अंगाचे मुटकळे करून झोपणे, (२) 'इन्फ्ल्युएन्झा.'
– वाळवुं – अंगाचे मुटकुळे करणे.
टूंडुं (-ड्डुं) (ટૂંડું-ડ્ડું) (वि.) – (१) थोटे (२) दुष्ट, कठोर, नीच.
टूंप, टूंपेटूंप (ટૂંપ, ટૂંપેટૂંપ) (वि.) – सांधे आखडलेले.
टूंपण (ટૂંપણ) (न.) – (१) मुळातून ओढून तोडून काढण्याची क्रिया (२) नींदणी, मांगलण (३) पायांनी खूप तुडविण्याची-मळण्याची क्रिया (४) कणिक मळण्याकरिता घातलेले तूप किंवा तेल.
टूंपवुं (ટૂંપવું) (स. क्रि.) – (१) मुळापासून ओढून काढणे, खुडणे, तोडून टाकणे (२) टोमणे मारून बेजार करणे, शरमिंदे करणे (३) तिंबून पायांनी तुडविणे.
टूंपो (ટૂંપો) (पु.) – (१) गळा दाबणे (२) गळ्यातला घुटा.
– खावो – स्वतः फास लावून घेणे.
टूंबो (ટૂંબો) (पु.) – टोमणा.
टूलुं (ટૂલું) (वि.) – ढिले.
टूवो (ટૂવો) (पु.) – (१) खळगा, पोचा (२) खोल छिद्र, नारू (३) थेंब (४) थेंबाथेंबांनी पाणी देणे (५) मोठा चिमटा (अंगाचा) (६) टोमणा (७) एक प्रकारची कीड.
– पडवो – पोचा येणे.
टूवा देवा – (१) चिमटे घेणे (२) टोमणे मारणे.
– मूकवा – थेंब थेंब पाडणे.
टेक (ટેક) (पु., स्त्री.) – (१) पण, निश्चय, प्रतिज्ञा (२) साख, अब्रू (३) टेकण (४) गाण्याचे ध्रुपद.
– छोडवी(-वो) – निश्चय - प्रतिज्ञा - मोडणे.
– जवी(-वो) – अब्रू जाणे.
– रहेवी(-वो) – (१) संकल्प टिकून राहणे (२) अब्रू – साख राहणे.
टेक(-का)ववुं (ટેક-કા-વવું) (स. क्रि.) – आधार देणे, टेकविणे.
टेकवुं (ટેકવું) (अ. क्रि.) – टेकणे, आधार घेणे.
टेकी (ટેકી) (स्त्री.) – (१) वटकण, लहानसे टेकण (२) टिकली.
– लागवी – (१) चांगली छाप पडणे (२) यशस्वी होणे.
टेकी, - लुं (वि.) – आपल्या बोलाला - संकल्पाला - प्रतिज्ञेला चिकटून राहणारे.
टेको (ટેકો) (पु.) – (१) आधार (२) आधाराची वस्तु (३) पाठिंबा, अनुमोदन.
टें (ટેં) (अ.) – थकून लोळागोळा.
टेंकाववुं (स. क्रि.) – आशा देऊन देऊन अधीर करून ठेवणे
टेच (ટેચ) (स्त्री.) – (१) कचकच, तक्रार (२) अहंमन्यता, गर्व.
टेडुं (ટેડું) (न.) – (१) बोरूचे मूळ (२) पिंडरी.
टेटो (ટેટો) (पु.) – मोठा फटाकडा, तोटा.
टेढुं (ટેઢું) (वि.) – (१) वळलेले, वाकडे, बांक आलेले (२) (लाक्ष.) वेडेवांकडे.
टेंढुं (ટેંઢું) (वि.) – (१) अफूने टेस झालेला (२) (न.) अफीणबाज.
टोकरी (ટોકરી) (स्त्री.) – लहान घंटा (२) घंटेचा लंबक.
टोच (ટોચ) (स्त्री.) – (१) टोक, शिखर (२) टोचून पाडलेले छिद्र (३) टोमणा.
टोचो (ટોચો) (पु.) – गुद्दा, बुक्का.
टोंच (ટોંચ) (स्त्री.) – (१) टोचून पडलेले छिद्र. (२) पाचर (३) टोमणा (४) गुद्दा.
टोडो (ટોડો) (पु.) – (१) तोडा (१. पायातला अलंकार २. तोफ पेटविण्याचा पलिता) (२) एक हजार रुपये किंवा त्यांनी भरलेली थैली.
टोण(-णुं) (ટોણ-ણું) (न.), टोणो ટોણો (पु.) – टोमणा.
टोपरुं (ટોપરું) (न.) – खोबरे.
टोपसुं-(स्युं) (ટોપસું-સ્યું) (न.) – साहेबाची टोपी, 'हॅट' (२) टोपीवाला.
टोयो (ટોયો) (पु.) – शेतात पाखरे उडविणारा.
टोलो (ટોલો) (पु.) } मुंडण केलेले डोके.
टोलुं (ટોલું) (न.) }
– कराववुं – मुंडण करून घेणे.
टोवावुं (ટોવાવું) (अ. क्रि.) – निंदा - निर्भर्त्सना होणे.
टोवुं (ટોવું) (स. क्रि.) – (१) ओरडून पाखरे उडविणे (२) थेंबाथेंबांनी पाणी पाडणे.
टोळ (ટોળ) (पु., स्त्री., न.) – विनोद.
– टप्पो (पु.) – थट्टामस्करीच्या गप्पा.
– टीखळ (न.) – थट्टामस्करी.
टोळियो (ટોળિયો) (पु.) – मस्कऱ्या, विदूषक.
टोळुं (ટોળું) (न.) – टोळी.
टोळे वळवुं – एकत्र होणे, जमाव होणे.
टोळाशाही (स्त्री.) – टोळीची गुंडगिरी, झुंडशाही.

ठ (ઠ)

ठकराई (ઠકરાઈ) (स्त्री.)–(१) ठाकुरकी (२) मालकगिरी, दादागिरी.

ठकराणी (ઠકરાણી) (स्त्री.)–ठाकुराची-लहानशा जमातीच्या सत्ताधाऱ्याची स्त्री.

–**णो** (पु.)–ठाकूर, लहान जमातीचा सत्ताधारी.

–**त** (स्त्री.)–(१) ठाकुरपणा (२) ठाकुराच्या हुकमतीखालची जहागीर.

–**ळुं** (न.)–ठाकुराचे गाव–लहानसे राज्य.

ठगवैद्य (ઠગવૈદ્ય) (पु.)–वैदू, खोटा वैद्य.

ठगाई (ઠગાઈ) (स्त्री.) ठकबाजी.

–**रुं** (वि.)–ठकबाज, टग्या.

ठगठगाववुं (ઠગઠગાવવું) (स. क्रि.)–एखाद्या भांड्यात पदार्थ जास्त मावावा म्हणून ते हालविणे.

ठठ (ઠઠ) (स्त्री.)–गर्दी, जमाव.

–**जामवी,-बाझवी,-भरावी,-मळवी**–गर्दी होणे.

ठठकारवुं (ઠઠકારવું) (स. क्रि.)–ठपका देणे.

ठठरवुं (ઠઠરવું) (अ. क्रि.)–(१) नटणे थटणे (२) काकडणे, (थंडीने) थरथर कापणे.

ठठळवुं (ઠઠળવું) (अ. क्रि.)–(१) (दाणे) न शिजता रटरटत राहाणे (२) जीर्णजर्जर होणे.

ठठारवुं (ઠઠારવું) (स क्रि.)–(१) शृंगारणे, सजविणे, नटविणे.

ठठारो (ઠઠારો) (पु.)–थाटमाट.

ठठोरी(ઠઠોરી) (स्त्री.)–गंमत, थट्टा.

ठठ्ठो (ઠઠ્ઠો) (पु.)–थट्टा.

ठठ्ठाचित्र (ઠઠ્ઠાચિત્ર) (न.)–व्यंगचित्र.

ठणठणपाक (ઠણઠણપાક) (पु.)–मार.

ठंठोरवुं (ઠંઠોરવું) (स. क्रि.)–(१) हाडे मोडतील असे मारणे, (१) फसविणे.

ठंड-डी (ઠંડ-ડી) (स्त्री.)–(१) थंडी, गारठा (२) थंडोसा. (३) पडसे, सर्दी.

ठंडक (स्त्री)–(१) शीतलता, थंडोसा (२) (लाक्ष.) शांती.

–**वळवी**–थंड किंवा शांत होणे.

ठंडुं (ઠંડું) (वि.)–(१) थंड, गार (२) शिळे (३) मंद, जड (४) शांत (५) निश्चिंत.

–**पडवुं**–शांत होणे, संताप कमी होणे.

ठंडी मश्करी–गंभीर चेहरा ठेवून केलेली थट्टा.

ठंडे पेटे–निश्चिंतपणाने, स्वतः न त्रासता किंवा संतापता.

ठपको (ઠપકો) (पु.)–(१) ठपका, दोष देणे (२) दम्याची उबळ ('उधरसनो ठपको') (३) टपटप आवाज.

ठपकामां आववुं–ठपक्याला पात्र होणे, अपराधीदोषी होणे.

ठपकवुं (ઠપકવું) } (अ. क्रि.)–(१) टपटप आवाज होणे,
ठबवुं (ઠબવું) } (२) ठोकणे.

ठमक (ઠમક) (स्त्री.)–ठुमक चाल.

–**दीवी** (स्त्री.)–ठुमकत चालणारी सुंदर स्त्री.

ठम-व-णी (ઠમ-વ-ણી) (स्त्री.)–वाचताना पुस्तक ठेवण्याची घोडी.

ठरठराव (ઠરઠરાવ) (पु.)–पक्का–शेवटचा–ठराव.

ठरठाम (ઠરઠામ), **ठरठेकाणुं** (ઠરઠેકાણું) (न.)–निश्चित राहण्याचे ठिकाण.

ठरड (ઠરડ) (स्त्री.)–वाकडेपणा, बाक.

–**काढवी,-काढी नाखवी**–(१) बाक काढून टाकणे, (२) मारून मारून सीधे करणे (३) चोपून काम करायला लावून दम काढणे.

–**नीकळवी**–काम कर करून दम निघून जाणे.

–**वुं** (स. क्रि.)–दोन किंवा अधिक दोऱ्या एकत्र वळणे.

–**डाट** (पु.)–(१) बाक, वक्रता. (२) तोरा, मिजास.

–**डावुं** (अ. क्रि.)–(१) वाकडे होणे, बाक येणे. (२) (लाक्ष.) वाकडे होणे, रुसणे.

–**डुं** (वि.)–बाक असलेले

ठरवुं (ઠરવું) (अ. क्रि.)–(१) ठरणे-स्थिर होणे. (२) ठरणे–निश्चित होणे (३) ठरणे-थिजून जाणे (४) थंड होणे (५) थंडीने काकडून जाणे (६) विझविणे (७) समाधान–शांति–तृप्ति होणे (८) डोळा लागणे, डोळे मिटणे.

ठरी जवुं–(१) झोप लागून जाणे (२) मरणे.

ठरीठाम (ઠરીઠામ) (अ.)–(१) मूळच्या ठिकाणी, (२) निश्चिंतपणे.

ठरेल (ઠરેલ) (वि.)–पक्व विचाराचा-ची-चे, अनुभवी, समजूतदार.

ठसा-सो-ठस (ઠસા-સો-ઠસ) (अ.)–ठासून, ठेचून.

ठस्सो (ઠસ્સો) (पु.)–ठसका, रुबाब, ऐट.

ठळियो (ઠળિયો) (पु.)–फळातले कठीण बीज, आठळी.

ठा (ઠા) (पु.)–(१) स्थिरपणा (२) ठाव.

ठाकरां (ઠાકરાં) (न. ब. व.)–रजपूत, गरासी, भिल्ल वगैरे लोक.

ठाकोर (ઠાકોર) (पु.)–(१) ठाकूर, छोटा जहागिरदार–सत्ताधारी (२) ठाकोर जातीचा माणूस.

ठागाठैया (ઠાગાઠૈયા) (पु. ब. व.)–काम करतो असे वरून दाखवून वेळ घालविणे.

ठाठ (ઠાઠ) (पु.)–थाट, भपका, सजावट.

ठाठडी (ઠાઠડી) (स्त्री.)—तिरडी.
ठाठुं (ઠાઠું) (न.)—(१) अस्थिपंजर, हाडांचा सापळा, (२) खोके, कोणतीही जीर्ण झालेली वस्तू.
ठाठां (ઠાઠાં) (न. ब. व.)—बरगड्या.
—बेसवां—(१) पडती दशा येणे (२) नाउमेद होणे.
—भागवां, —रंगवां—हाडे मऊ होतील असा मार मिळणे.
ठाठो (ઠાઠો) (स्त्री.)—ऊठबस, सेवाचाकरी.
ठाण (ઠાણ) (न.)—(१) ठिकाण, जागा, (२) तबेला (३) घोडी वाफेला येणे, घोडीची ऋतुदशा.
—देवुं—घोडीला घोडा दाखविणे.
ठाणियो (ઠાણિયો) (पु.)—घोड्याचा तबेला साफ करणारा मोतद्दार.
ठाम (ઠામ) (न.)—(१) ठिकाण, स्थान (२) बसण्याची जागा, आसन (३) भांडे.
—ठींकरां उठाववां—सामानसुमान घेऊन निघून जाणे.
—बेसवुं—(१) गमावलेले सापडणे (२) विधवा स्त्रीने पुनः लग्न करणे (३) (सर्व उपाय हरून) हात टेकणे. (४) ठिकाणावर येणे.
—ठेकाणाविनानुं—घरदार नसलेले, भटके.
—णुं (न.)—भांडेकुंडे.
—पलटो (पु.)—स्थलांतर
—पाटलो (पु.)—पाटपाणी.
ठामेठाम (ઠામેઠામ) (अ.)—ठिकठिकाणी, जागोजाग.
ठायुं (ઠાયું) (वि.)—गंभीर, विवेकी.
ठार (ઠાર) (पु. न.)—(१) दव, धुके (२) गार हवा. (३) ठावठिकाणा.
ठारक (ઠારક) (वि.)—(१) थंड करणारे, शांत करणारे.
—को (पु.)—संतोष, शांती.
ठारवुं (ઠારવું) (स. क्रि.)—स्थिर होईल असे करणे.
ठारोठार (ઠારોઠાર) (अ.)—जागोजाग.
ठालववुं (ઠાલવવું) (स. क्रि.)—रिकामे करणे.
ठालुं (ઠાલું) (वि.)—(१) रिकामे, रिक्त (२) रिकामे, बेकार (३) बंद न केलेले, उघडे (४) (अ.) फुकट, विनाकारण.
—होवुं—(म्हैस किंवा कालवड) गाभण नसणे.
ठावकुं (ઠાવકું) (वि.)—गंभीर, विवेकी, समजूतदार.
ठावकाई (ઠાવકાઈ) (स्त्री.),—पणुं (न.)—गंभीरता, समजूतदारपणा.
ठांस (ઠાંસ) (स्त्री.)—(१) विणाईचा घट्टपणा (२) दिमाख, बढाई, शेखी (३) ढास.
—मारवी—शेखी मिरविणे, बढाई मारणे.
—वुं (स. क्रि.)—(१) ठासून भरणे (पोत्यात, भांड्यात, पोटात) (२) ठसविणे (३) (अ. क्रि.) ढासणे, खोकणे.
ठांसी (ઠાંસી) (स्त्री)—ढास.
—सो (पु.)—(१) ढास (२) ठोसा.
ठिठियारी (ઠિઠિયારી) (स्त्री.)—थट्टा.
ठीक (ઠીક) (वि.)—(१) योग्य, बरोबर (२) बरे.
—करवुं—(१) पाहिजे तसे—योग्य करणे, (२) सुधारणे, दुरुस्त करणे, बरे करणे.
—पडवुं—पसंत पडणे, आवडणे, जमणे
—लागवुं—(१) योग्य आहेसे वाटणे. (२) चांगले दिसणे, शोभणे.
ठीकाठीक (ઠીકાઠીક) (वि., अ.)—जेमतेम, कामचलाऊ, कसेबसे चालण्याजोगे.
ठीकरुं (ઠીકરું) (न.)—(१) भाजलेल्या मातीच्या भांड्याचा तुकडा, ठिकरी (२) (लाक्ष) मातीचे भांडे.
—फेरववुं—भीक मागणे.
ठीकरा फोडवां—नोकरी सोडून देणे.
ठीकरामां धूळ पडवी—(१) खाल्लेसवरलेले व्यर्थ जाणे, (२) चालता निर्वाह अडणे.
ठींगणुं (ઠીંગણું) (वि.)—ठेंगणे.
ठींगरावुं (ઠીંગરાવું) (अ. क्रि.)—(१) खूप थंडी वाजणे, गारठून जाणे (२) भिजून घट्ट होणे (३) वाढ खुंटणे.
ठीजवुं (ઠીજવું) (अ. क्रि.)—थिजणे.
ठीटियुं (ઠીટિયું) (वि.)—(१) तुटकेफुटके, जीर्ण (२) (न.) मोडकेतोडके घर.
ठीब (ઠીબ) (स्त्री.)—फुटलेल्या मडक्याचा तळचा भाग.
ठीलो (ઠીલો) (पु.)—फळाचे कठीण बीज, आठूळी.
ठीसरो (ઠીસરો) (पु.)—चेष्टा, मस्करी.
ठूठवावुं (ઠૂઠવાવું) (अ. क्रि.)—थंडीने काकडून जाणे-कापणे.
ठूठवो (ઠૂઠવો) (पु.)—एकदम भोकाड पसरणे.
ठूणकुं (ઠૂણકું) (न,)—लाकडाचा ओंडका.
ठूंठुं (ઠૂંઠું) (वि.)—(१) थोटे (२) (न.) डहाळ्या नसलेले नुसते झाडाचे खोड (३) थोटुक.
ठूंडी (ઠૂંડી) (स्त्री.)—हनुवटी.
ठूमकी (ઠૂમકી) (स्त्री.)—हिसका (पतंगाला देतात तो.).
—को (पु.)—हिसडा.
ठूंमसुं (ઠૂંમસું) (वि.)—लांबीपेक्षा जाडी जास्त असलेले.
ठूश(-स) (ઠૂશ-સ)—(१) (स्त्री.) दम (२) (वि.) निःसत्त्व, निस्तेज.
ठूंश(-स) (ઠૂંશ-સ) (स्त्री.)—खोटा गर्व, फुशारकी.
ठूसकुं (ઠૂસકું) (वि.)—भोकाड पसरून रडणे.
ठूंसो(-सलो) (ઠૂંસો-સલો) (पु.)—ठोसा, गुद्दा.

टेक,(-डी) (ટેક-ડી) (स्त्री.)–मस्करी.
–डियुं (ડિયું) (वि.)–मस्करी करणारे.
टेकटेकाणे (ટેકટેકાણે) (अ.)–ठिकठिकाणी, जिकडेतिकडे.
टेकडो (ટેકડો) (पु.)–उडी, ढांग.
टेकवुं (ટેકવું) (स. क्रि.)–(१) ढांग टाकून जाणे (२) ठोकणे (३) छाप मारणे (कापडावर).
टेकाणुं (ટેકાણું) (न.)–(१) ठिकाण (२) राहण्याची जागा, मुक्कामाचे ठिकाण (३) पत्ता (४) कामधंद्याची जागा.
–करवुं–(१) व्यवस्थित लावणे (२) कामधंद्याची जागा शोधणे (३) पत्ता लिहिणे (४) नुकसान करणे, नुकसान करून किंवा मारून वेत बांधणे (५) मुलीला सुस्थळी देणे.
–पडवुं–(१) व्यवस्थित लागणे, व्यवस्था होणे (२) ठरणे, नक्की होणे, निश्चित होणे.
टेकाणे आणवुं,-लाववुं–ठिकाणावर आणणे, सुधारणे, समजावून मार्गावर आणणे.
–आववुं–(१) ठिकाणावर येणे, शुद्धीवर येणे (२) ठिकाणी येणे, बरोबर होणे.
–करवुं–(१) ठरलेल्या ठिकाणी ठेवणे (२) छपविणे (३) मारून टाकणे.
–थवुं–निश्चित जागी जाणे.
–पडवुं–(१) नोकरीधंद्याला लागणे (२) मुक्कामाला पोचणे (३) ठरलेल्या ठिकाणी ठेवले जाणे.
–पाडवुं–(१) नोकरीधंद्याला लावणे (२) बंदोबस्तांत ठेवणें, लपविणे (३) वाट लावणे.
–रहेवुं–विवेकमर्यादेत राहणे.
–राखवुं–(१) ठरलेल्या ठिकाणी ठेवणे, हरवू न देणे (२) मर्यादेत ठेवणे.
टेठ (ટેઠ) (अ.)–थेट, शेवटपर्यंत.
–पहोंचवुं–(१) स्वर्गस्थ होणे (२) निश्चित स्थळीं पोचणे.
–नुं (वि.)–(१) शेवटपर्यंतचे (२) धूर्त, पक्के.

टेबुं (ટેબું) (न.)–ठेच, ठोकर.
–बे चडाववुं–ठोकर मारणे.
टेर (ટેર) (अ.)–(१) मूळ ठिकाणी, खऱ्या ठिकाणी (२) ठार.
–टेर (अ.)–ठिकठिकाणी
टेरववुं (ટેરવવું) (अ. क्रि.)–नक्की करायला लावणे (२) पक्के करणे, न हालेल असे करणे (३) अडविणे.
टेरवुं (ટેરવું) (अ. क्रि.)–(१) घडणे, होणे (२) राहणे, थांबणे.
लडाई टेरवी–लढाई सुरू होणे.
टेल(-व)वुं (ટેલ-વ-વું) (स. क्रि.)–(१) ढकलणे, धक्का देणे. (२) पुढे ढकलणे.
टेलो (ટેલો) (पु.)–(१) धक्का (२) ढकलगाडी.
टेश-स (ટેશ-સ) (स्त्री.)–(१) ठोकर, ठेच. (२) लहान पाचर.
–खावी–(१) ठोकर लागणे (२) लाथ खाणे. (३) ठपका घेणे.
–वागवी–ठेच लागणे.
–से चडाववुं–(१) लाथेने उडविणे (२) वाटेल तसे टाकणे, लांबणीवर टाकणे.
टेशी,-सी (ટેશી-સી) (स्त्री.)–पाचर.
टेसवुं (ટેસવું) (स. क्रि.)–ठोकर मारणे (२) (न.) लाथ.
टें (ટેં) (अ.)–(१) चकित (२) अगदी तृप्त, आकंठ भरलेले (३) लोळागोळा होऊन.
ठोकारवुं (ઠોકારવું) (स. क्रि.)–ठोकून बसविणे, ठोकणे.
ठोठ (ઠોઠ) (वि.)–कमअकल, जड, ढ.
ठोठा (ઠોઠા) (पु. ब. व.)–उकडलेले सबंध दाणे.
ठोठुं (ઠોઠું) (न.)–जीर्ण–कमताकद–रद्दी वस्तू.
ठोबारी (ઠોબારી) (वि.)–ठोंब्या.
ठोवुं (ઠોવું) (स. क्रि.)–अडविणे, थांबविणे.
ठोळियो (ઠોળિયો) (पु.)–(१) थट्टेखोर माणूस (२) मूर्ख, अडाणी माणूस.

ड (ડ)

डकाटी (ડકાટી) (स्त्री.)–डाका, दरोडा, लूटफाट.
डकारी (ડકારી) (स्त्री.)–(१) ढेकर (२) सतारीचा आवाज.
–ऊपडवी,–आववी,–थवी–ढेकर येणे.
डक्को (ડક્કો) (पु.)–(१) धक्का (मालधक्का) (२) बांध.
डखल (ડખલ) (स्त्री.)–(१) हस्तक्षेप, ढवळाढवळ, मध्यस्थी (२) अडवणूक.

डखलियुं (ડખલિયું) } (न.)–पालाभाजी टाकून केलेली
डखुं (ડખું) } आमटी किंवा कढी.
डखो (ડખો) (पु.)–(१) पालाभाजी टाकून केलेली आमटी किंवा कढी (२) (लाक्ष.) गोंधळ, घोटाळा (३) वांधा, तक्रार.
–घालवो–वांधा उत्पन्न करणे.
–पडवो–वांधा येणे.

डखोळवुं (ડખોળવું) (स. क्रि.)–दवळणे.
डग (ડગ) (स्त्री.)–डगमग, अस्थिरता.
डग,-लुं (ડગ,-લું) (न.)–(१) पाऊल (२) एक पावलाचे अंतर.
–देवुं,–भरवुं–(१) पाऊल टाकणे–उचलणे (२) मुहूर्त करणे.
–मांडवुं–(१) पाऊल टाकणे (२) पाउले टाकायला शिकणे.
डगडग (ડગડગ) (वि.)–डगमग.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) या बाजूला त्या बाजूला कलणे. (२) (लाक्ष.) डगडगणे.
–गो (पु.)–(१) मनाची डगमग, अस्थिरता (२) वहीम, संशय.
डगर (ડગર) (स्त्री.)–(१) वाट, रस्ता (२) चाकोरी.
डगरी (ડગરી) (स्त्री.)–थेरडी, म्हातारडी.
–रुं (नं.)–म्हातारडे.
–रो (पु.)–म्हातारडा.
डगली (ડગલી) (स्त्री.)–(१) लहान पाऊल.
–लुं (न.)–डगले.
–लो (पु.)–मोठा लांब कोट, 'ओव्हर कोट'
डगवुं (ડગવું) (अ. क्रि.)–चळणे.
डँगश (ડગશ) (स्त्री.)–फत्तर.
डगळवुं (ડગળવું) (स. क्रि.)–(१) चघळणे (२) खाखा करणे.
डगळी (ડગળી) (स्त्री.)–(१) कापडाचा तुकडा (२) समजशक्ति, अकल.
डगळुं (ડગળું) (न.)–जाड मोठा तुकडा किंवा फाळ.
डगुमगु (ડગુમગુ) (वि., अ.)–डगडगते, डगमगत असलेले.
डघावुं (ડઘાવું) (अ. क्रि.)–(१) घाबरून गप्प होणे (२) डाग पडणे.
डघ्घो (ડઘ્ઘો) (पु.)–डग्गा.
डंकवुं (ડંકવું) (अ. क्रि.)–(१) शेवटचे श्वास घेणे (२) जीव जायला विलंब होणे. (३) दंश करणे.
डंकी (ડંકી) (स्त्री.)–पंप.
डंको (ડંકો) (पु.)–(१) डंका, ढोल (२) (लाक्ष.) जयध्वनी.
–करवो–यश कीर्ती मिळविणे, जयजयकार करणे.
–देवो–(१) नगरा वाजविणे (२) विजयाच्या स्वारीला निघणे (३) उत्साहानें काम करायला बाहेर पडणे.
–वागवो–(१) विजयाचा डंका वाजणे (२) कीर्ती होणे.
डंका पडवां–नगारे वाजणे.
डंख (ડંખ) (पु.)–(१) दंश, डसणे (२) धान्याच्या दाण्याला कीड लागल्याने पडणारे भोक, (३) नांगी (४) (लाक्ष.) वैर.
–रहेवो–वैरभावना राहणे.
–राखवो–वैरभाव ठेवणे.
–लागवो–(१) दाण्याला भोक पाडणे (२) मनाला दंश होणे, राग येणे.
–वुं (स. क्रि.)–(१) डसणे, चावणे, नांगी मारणे (२) जोडा लागून पायाला इजा होणे (३) (लाक्ष.) मनात खटक राहणे.
डंगोरुं (ડંગોરું) (न.),-रो (पु.)–दांडके, दंडा.
डचकारवुं (ડચકારવું) (स. क्रि.)–(१) 'चक्चक्' करून बैल वगैरे हाकणे (२) जिभेने नकारसूचक आवाज काढणे.
डचकुं (ડચકું) (न.)–(१) पाण्यात गुदरमरताना किंवा रडताना किंवा कसेबसे गिळताना गळयात होणारा आवाज (२) (कांद्याची) फाक.
डचूरो (ડચૂરો) (पु.)–गळयात किंवा छातीत होणारा कोंडमारा
–बाझवो,–भरवो–गुदमरल्यासारखे होणे.
डट(-ट्ट)ण (ડટ-ટ્ટણ) (वि.)–(१) पुरलेले, जमिनीच्या आतले (२) (न.) शौचकूप, कुव्याचा संडास.
डटंतर (ડટંતર) (न.)–प्रलय, ईश्वरी कोप.
डट्टो (ડટ્ટો) (पु.)–(१) बूच, बुचासारखे वापरलेले चिंध्यांचें वेष्टण (२) दार उघडे राहण्याकरता बसविलेली बिजागरीची खिटी.
डठ्ठर (ડઠ્ઠર) (वि.)–भावनाशून्य, मख्ख
डडळवुं (ડડળવું) (अ. क्रि.)–अशक्त होणे, प्रकृतीने ढासळणे.
डड्डु (ડડ્ડુ) (वि.)–मूर्ख.
डणुं (ડણું) (न.)–जाडा दंडुका, धोपटणे (३) लोढणे.
डंडाटवुं (ડંડાટવું) (स. क्रि.)–दंडुक्याने खूप मारणे.
डंडो (ડંડો) (पु.)–दंडा.
डप(-ब)काववुं (ડપ-બ-કાવવું) (स. क्रि.)–दबकावणे, धमकावणे.
डप(-ब)की (स्त्री.)–(१) डुबकी (२)एकदम नजरेआड होणे.
–को (पु.)–मोठा ठिपका (२) डाग (३) (लाक्ष.) शंका, वहीम (४) धस्स होण्याची क्रिया (५) नुसत्या पिठाचीच केलेली भजी.
–को पडवो–(१) डाग पडणे (२) मोठा ठिपका पडणे, (३) शंका येणे (४) धस्स होणे.
डपट (ડપટ) (वि.)–(१) दुप्पट, दुहेरी (२) लपविलेले.
–वुं (स. क्रि.)–दडपून ठेवणे, लपविणे. (२) लुबाडून दडपणे.
डपेटो (ડપેટો) (पु.)–खूप जोराची दौड.
डफडाववुं (ડફડાવવું) (अ. क्रि.)–(१) हाकारणे (२) दबकावणे, धमकावणे.
डफणुं (ડફણું) (न.)–धोपटणे, दंडुका.

डफणाववुं (ડફણાવવું) (स. क्रि.) – धोपटण्याने - दंडुक्याने ठोकणे.
डफांस (ડફાંસ) (स्त्री.) – खोटी बढाई, फुशारकी
– हांकवी, मारवी – खोटी बढाई सांगणे, – मारणे.
डबकडोयां (ડબકડોયાં) (न. ब. व.) – (१) पाण्यात डुबक्या (२) पाणी भरलेल्या मोठ्या भांड्यात उपट्या भांड्याची बुचकळाबुचकळ.
डबडुं (ડબડું) (न.) – तेल तूप भरून ठेवण्याचा चामड्याचा बुधला.
डबरो (ડબરો) (पु.) – तांब्या-पितळेचा डबा.
डबलुं (ડબલું) (न.) – (१) चामड्याचा बुधला (२) कच्चे मडके (३) डबडे.
डबीर (ડબીર) (पु.) – कारकून, हिशेब लिहिणारा.
डबुं (ડબું) (न.) – पळी.
डबो, डब्बो (ડબો,-ડબ્બો) (पु.) – डबा.
डबोववुं (ડબોવવું) (स. क्रि.) – बुडविणे, बुचकळणे.
डमको (ડમકો) (पु.) – (१) डंका (२) आखूड दांड्याची पळी.
डमडोळ (ડમડોળ) (वि.) – (१) अस्थिर (२) अपूर्ण, अपुरे.
डमणी (ડમણી) (स्त्री.) – (१) दांडके (२) उसाचे कांडे.
डमणियुं (ડમણિયું) (न.) – दोन बैलांची गाडी, दमणी.
डमरवुं (ડમરવું) (अ. क्रि.) – डवरणे, नव्या पालवीने भरणे.
डमाक (ડમાક) (पु.) – दिमाख, भपका, थाट.
डंफाण (-स) (ડંફાણ-સ) (स्त्री.) – खोटी बढाई.
डंफासियुं (ડંફાસિયું) (वि.) – बढाईखोर.
डंबर (ડંબર) (पु.) – बाह्य भपका, अवडंबर.
डंमर (ડંમર) (पु.) – हवेत उडणाऱ्या धुळीचा लोळ.
डर (ડર) (पु.) – भीती.
– लागवो – भीती वाटणे.
– कण,-कु,-पी,-पोक – भित्रा, भ्याड.
– वुं (अ. क्रि.) – भिणे.
डरामणी (ડરામણી) (स्त्री.) – धमकी, भीती.
– णुं (स. क्रि.) – भयानक.
– ववुं (स. क्रि.) – धमकी देणे, भिवविणे.
डसकलो (ડસકલો) (पु.) – भारी वजनाची बेडी.
डसकवुं (ડસકવું) (अ. क्रि.) – हुंदके देणे.
डसकडसक (अ.) – (१) हुंदके देत देत (२) राहून राहून.
डहापण (ડહાપણ) (न.) – शहाणपण.
– करवुं – मध्येच आपली अकल पाजळणे.
डहोळवुं (ડહોળવું) (स. क्रि.) – (१) ढवळणे (२) डोळे लाल होईपर्यंत चोळणे (३) (लाक्ष.) अनेक कामांत नाक खुपसणे.
डहोळुं (ડહોળું) (वि.) – ढवळलेले.

डळवुं (ડળવું) (अ. क्रि.) – (१) नासून जाणे (२) लालसेत मग्न होणे (३) मोडून पडणे.
डळुं (ડળું) (न.) – फाळ (लाकडाचा फोडलेला.)
डाक (ડાક) (स्त्री.) – (१) टपाल (२) प्रवासी, टपाल वगैरे घेऊन जाण्यासाठी केलेली टप्प्यांची (मजल दरमजल वाहतुकीची) व्यवस्था.
– घर (न.) – टपालकचेरी.
डाक डमाक (ડાકડમાક) (पु.) – थाटमाट, भपका.
डाकडमाळ (ડાકડમાળ) (पु.) – घरांतले जुने सटरफटर सामान.
डाकाटी (ડાકાટી) (वि.) – डाका, दरोडा.
डाकीयो (ડાકિયો) (पु.) – खादाड माणूस.
डाकुं (ડાકું) (पु.) – बट्टा लागलेले, अवमानित.
– पडवुं – नक्षा उतरणे.
डाको (ડાકો) (पु.) – (१) दरोडेखोर (२) दरोडा.
डागवुं (ડાગવું) (अ. क्रि.) – नोंदणे, दाखल करून घेणे.
डागळी (ડાગળી) (स्त्री.) (१) ठिगळ, कापडाचा तुकडा. (२) मेंदू, डोके (३) (लाक्ष.) अक्कल.
– देवी,-मारवी – ठिगळ देणे.
– खसवी, – चसकवी, – छटकवी – डोके फिरणे, वेडे होणे.
– ठेकाणे होवी – डोके ठिकाणावर असणे, भान असणे.
डागळो (ડાગળો) (पु.) – विदूषक, मस्कऱ्या.
डाघ (ડાઘ) (पु.) – (१) घाणेरडा डाग, ठिपका (२) (लाक्ष.) बट्टा, कलंक (३) वैर, द्वेष.
– राखवो – द्वेष ठेवणे.
– लागवो – बट्टा लागणे.
डाघाडूघी (ડાઘાડૂઘી) (स्त्री.) – खूप डाग पडून झालेली अस्वच्छता.
डाघी, डाघियुं (ડાઘી, ડાઘિયું) (वि.) – (१) वैर - द्वेष ठेवणारे (२) फाडून खाईल असे, अक्राळविक्राळ.
डाघियो (ડાઘિયો) (पु.) – भयंकर कुत्रा.
डाघु (ડાઘુ) (पु.) – प्रेताला खांदा देणारा.
– मां जवुं – प्रेत पोचवायला जाणे.
डाघेल (ડાઘેલ) (वि.) – (१) डागळलेले, डाग पडलेले. (२) द्वेषी (३) भाजलेले, जळलेले.
डांखरुं (ડાંખરું) (वि.) – हिंमतीचे, साहसी, मरण पत्करणारे.
डांखळी (ડાંખળી) (स्त्री.), – ळुं (न.) – फांदीतून फुटलेली दुसरी लहान फांदी.
डांग (ડાંગ) (स्त्री.) – लाठी.
डांग (न.) – जंगल असलेला डोंगरी प्रदेश.
डांग(–गे) र (ડાંગ-ગે-ર) (स्त्री.) – भात (न कांडलेले), धान.
डाचुं (ડાચું) (न.) – (१) जबडा (२) थोबाड.

डाचाकूट (ડાચાકૂટ) (स्त्री.) – वाचाळपणा, बडबड.
– बळ (न.) – बडबड करण्याचे – वाचाळपणाचे बळ.
डाट (ડાટ) (पु.) – सर्वनाश.
– वळवो – सर्वनाश – वाटोळे – होणे.
डाटणुं (ડાટણું) (न.) – (१) चौकटीवरची सीमेंट कॉंक्रीटची छोटी तुळई, 'लिंटेल' (२) बूच.
डाटवुं (ડાટવું) (स. क्रि.) – (१) पुरणे, गाडणे (२) पुरून लपविणे (३) दाटणे, धमकावणे.
डाटी (ડાટી) (स्त्री.) – (१) धमकी (२) दाटी, गर्दी.
डाटो (ડાટો) (पु.) – बूच.
– देवो – बूच दाबून बंद करणे.
डाटा करवा – उपवासाच्या आदल्या दिवशी ठेचून खाणे.
डाडवुं (ડાડવું) (अ. क्रि.) – आजीजी करणे.
डांड, -गुं (ડાંડ,-ગું) (वि.) – (१) सडे, सडेफटिंग (२) दांडगट, आडदांड (३) लुच्चे, लबाड.
डांगाई, डांगी, डांडाई (स्त्री.) – दांडपणा, शठता.
डांडली (ડાંડલી) (स्त्री. (१) – बारीक फांदी (२) पानाची फूट.
डांडियारास (ડાંડિયારાસ) (पु.) – टिपरीनाच.
डांडियुं (ડાંડિયું) (वि.) – (१) दांडगेपणा करणारे, आडदांड (माणूस) (२) (न.) दांड टाकून तयार केलेला कपडा.
डांडियो (ડાંડિયો) (पु.) – (१) आडदांड माणूस (२) दवंडी पिटणारा (३) लहान पातळ दंडिया.
डांडी (ડાંડી) (स्त्री.) – (१) दांडा (२) दीपस्तंभ (४) साधी किनार (कपड्याची).
डांडे पडवुं – रस्ता धरणे, चालते होणे.
डाफुं (ડાફું) – चावण्यासाठी उघडलेलें तोंड, झाप.
– मारवुं – झाप टाकणे.
डाबलो (ડાબલો) (पु.) – डबा (झाकण असलेला).
डाबुं (ડાબું) (वि.) – (१) डावे (२) (लाक्ष.) नावडते, वेगळे.
– करवुं – (१) डाव्या बाजूला टाकणे (२) विसरून जाणे (३) नावडते म्हणून बाजूला ठेवणे.
– मूकवुं, – मेलवुं – (१) (कोठेतरी) विसरणे, न सापडणे, (२) नावडतें म्हणून बाजूला ठेवणे.
डाबे हाथे मूकी देवुं – वस्तु अशी ठेवली जाणे की, जी झटकन् सापडणार नाही.
डाबा जमणुं-णी (ડાબાજમણું-ણી) (अ.) – (१) डाव्या उजव्या दोन्ही बाजूंस (२) एकदा या बाजूला एकदा त्या बाजूला (३) डाव्याचे उजवे आणि उजव्याचे डावे होईल अशा रीतीने. (४) (लाक्ष.) पक्षपातीपणाने.
– करवुं – (१) पक्षपात करणे (२) कानाडोळा करणे.
डाबेरी (ડાબેરી), डाबो(-भो)डियु (ડાબો-ભો-ડિયું),
डाबोडी (ડાબોડી) (वि.) – डावरे.
डाम (ડામ) (पु.) – (१) अतिशय गरम वस्तूने अंगाला दिलेला डाग (२) (लाक्ष) डाग, कलंक, लांछन.
– वुं (स. क्रि.) – डागणे.
डामकी (ડામકી) (वि.) – ढोंगी, फक्त बाहेर नीटनेटकेपणा दाखविणारा - री - रे.
डामचियो (ડામચિયો) (पु.) – (१) गोधड्या वगैरे ठेवण्याची घोडी (२) डास, मच्छर.
डामण (ડામણ) (न.) – (१) घोडा – गाढवाला पायाला बांधून डांबून ठेवण्याची दोरी (२) चरख्याच्या पाका बांधण्याची दोरी (३) अंगरख्याच्या शेवटाला मारलेली टीप.
डामर (ડામર) (न.) – डांबर.
डामरेज (ડામરેજ) (न.) – 'डिमरेज,' रेल्वेतून आलेला माल वेळेवर न सोडविला असता पडणारी दंडाची रकम.
डामाडोळ (ડામાડોળ) (वि.) – अस्थिर, डोलते, डगमगते.
डामीज(-स) (ડામીજ-સ) (वि.) – डांबिस, बदमाष.
डामुं (ડામું) (न.) – (१) डागल्याचे चिह्न (२) काळा डाग.
डांभवुं (ડાંભવું) (स. क्रि.) – भाजणे, जाळणे.
डामरो (ડામરો) (पु.) – (१) ज्ञातिभोजन (रजपूत लोकांत) (२) वृद्ध आणि अनुभवी मंडळी (३) (लाक्ष.) काही खास लोकांचे मंडळ.
डारवुं (ડારવું) (स. क्रि.) – (१) धमकावणे (२) मना करणे, अडविणे.
डारो (ડારો) (पु.) – धमकी.
डाली (ડાલી) (स्त्री.) – (१) डाळी, टोपली (२) भेट देण्याच्या फुला - फळांची भरलेली टोपली.
– लुं (न.) – (१) ढोरांचे आमोण भरलेला टोपला. (२) तट्ट्याची उभी कणगी.
डांल्लो (ડાંલ્લો) (पु.) – फुणगा, अंकुर (२) दांडा.
डांस (ડાંસ) (स्त्री.) – आजारी माणसाला एखादा पदार्थ खाण्याची रुची वाटणे.
डाह्यलुं (ડાહ્યલું) (वि.) – अतिशहाणे.
डाह्युं (ડાહ્યું) (वि.) – शहाणे, समंजस.
– डमरुं (वि) – (१) शहाणे सुर्ते (२) बाहेरून शहाणे आणि गंभीर दिसणारे.
डाळ (ડાળ) (स्त्री.) – डहाळी.
– खी (स्त्री.), – खुं (न.) – मुख्य खोडाची फांदी.
डाळे वळगवुं – (१) आसरा मिळणे (२) धंद्याला लागणे.
डाळुं पांखडुं न जाणवुं – अमुक वस्तूची काहीच माहिती नसणे.
डिंग (ડિંગ) (स्त्री. न.) – गप्प, बाता.
– मारवी – गप्प ठोकणे, बाता मारणे.

–मारु (वि.)–गप्पीदास.
डिंगलुं (ડિંગલું) (न.)–टोकाचा भाग किंवा तुकडा, नवा दूध भरलेला अंकुर.
डिंगो (ડિંગો) (पु.)–नकारात्मक अंगठा दाखविण्याची क्रिया.
–बतावबो–एकदम नकार दर्शविणे (अंगठा दाखविणे).
डिल (ડિલ) (न.)–शरीर, बांधा.
–ऊतरी जवुं–शरीर वाळणे, लठ्ठपणा कमी होणे.
–भरावुं–ताप येणे, तापाला सुरुवात होणे.
–भारे थवुं–(१) ताप येणे (२) शरीर वजनदार होणे.
–लेवावुं–शरीर वाळणे.
–लेवुं, डिले भरावुं–पुष्ट होणे.
डीचकुं (ડીચકું) (न.)–(१) देठ (२) टोकाकडचा किंवा शिखराकडचा निमुळता भाग.
–को (पु.)–सूज आलेला गांठीसारखा भाग.
डीट / डींट (ડીટ),–डी, –टी (स्त्री.)–स्तनाग्र.
–टियुं (न.)–बारीक देठ.
डींटुं (ડીંટું) (न.)–देठ.
–काढवुं–मूळ काढणे.
–जवुं–पाळामुळापासून नाश होणे.
डींटवुं (स. क्रि.)–देठापासून तोडणे.
डींडवाणुं (ડીંડવાણું) (न.)–गैरवहिवाट, अव्यवस्था, अंदाधुंदी.
डींडवुं (ડીંડવું) (न.)–गर असणारे फळ.
डीफवुं (ડીફવું) स. क्रि.–(१) दांडक्याने मारणे (२) कसेबसे पुरे करणे.
डीफुं (ડીફું) (न.)–दांडके.
डीबुं (ડીબું) (न.)–लाकडाची गाठ, ओंडका.
डीबो (ડીબો) (पु.)–(१) हुंदका (२) मोठा लखोटा.
डीमचुं (ડીમચું) (न.)–लाकडाची मोठी गाठ.
डुंगर (ડુંગર),–रो (पु.)–(१) डोंगर (२) मोठा ढीग.
–टालो पाडवो,–नवडाववो,–मानवो–डोंगरावरची वनस्पती जाळून तो उघडा बोडका करणे.
–वट (वि.)–(१) पहाडी, डोंगराळ (२) (पु.) डोंगरातील वाट.
डुंगळी (ડુંગળી) (स्त्री.)–कांदा.
डुबाडवुं (ડુબાડવું) (स. क्रि.)–डुबविणे, बुडविणे
डुबामणुं (ડુબામણું) (वि.)–बुडण्याजोगे.
डुबास (ડુબાસ) (पु.)–गलबताचा दलाल.
डुमकलास (ડુમકલાસ) (न.)–भारी वजने उचलण्याचे यंत्र.
डूकरो (ડૂકરો) (पु.)–नरडुकर.
डूकवुं (ડૂકવું) (अ. क्रि.)–(१) थकणे, दमणे (२) बंद पडणे (३) आवक खुंटणे (४) हारणे (५) संभ्रमात पडणे.
डूघो (ડૂઘો) (पु.)–आखूड दांड्याची एक मोठी पळी.
डूंख (ડૂંખ) (स्त्री.)–पालवीच्या पुढे फुटणारा भाग.
डूंखरावबुं (ડૂંખરાવવું) (स. क्रि.)–डाफरणे, रागावणे.
डूंगळावुं (ડૂંગળાવું) (अ. क्रि.)–खुरटणे.
डूचवुं (ડૂચવું) (स. क्रि.)–(१) ओठ लावून पिणे (२) मोठा घास घेऊन खाणे, ठेचून खाणे, (३) बूच मारणे.
डूचो (ડૂચો) (पु.)–(१) रद्दी कागदाचा किंवा कापडाचा लगदा. (२) त्याचे बूच (३) मोठा घास (४) (लाक्ष.) असंस्कारी मनुष्य (५) चोळामोळा करून टाकलेले वस्त्र.
–मारवो–बुचाने भोक किंवा तोंड बंद करणे.
डूचा काढवा,–काढी नाखवा–अतिशय श्रम करायला लावून थकविणे, दम काढणे.
–ऊडी जवा–चक्काचूर होऊन नाश पावणे.
डूंटी (ડૂંટી) (स्त्री.)–बेंबी.
–नुं हसवुं–मनातला भाव व्यक्त करणारे हास्य.
–नो उमळको–हृदयापासूनचा उचंबळ.
–टो–बेंबीसारखा वर आलेला भाग.
डूंडी (ડૂંડી) (स्त्री.)–दवंडी.
–पिटाववी,–पिटवी–दवंडी पिटणे.
डूंडुं (न.)–कणीस.
डूंडां वधवां–हजामत वाढणे.
डूंडो (ડૂંડો) (पु.)–(२) नमुना, (२) बेंबीसारखा उपसून वर आलेला भाग.
डुबकुं-की (ડૂબકું-કી) (न. ब. व.)–डुबकी.
–खावी,–मारवी–(१) डुबकी मारणे, काही वेळ पाण्यात नाहीसे होणे (२) नजर चुकवून निसटून जाणे.
–मारी जवुं–एकदम नजरेआड होणे, सटकणे.
डूमको (ડૂમકો) (पु.)–लहान ढोल.
डूमी (ડૂમી) (वि.)–कपटी, आतल्या गाठीचा.
डूमो (ડૂમો) (पु.)–हुंदका.
डूंभारणुं (ડૂંભારણું) (न.)–कोलीत.
डूर (ડૂર) (न.)–पिंजर.
डूल (ડૂલ) (वि.)–(१) मग्न, बुडून गेलेला (एखाद्या विषयातकामात इ.) (२) (न.) कानातला डूल.
–करवुं–ओवाळून टाकणे, गमावायला तयार राहणे.
–थवुं–गमावणे, शर्यतीत हरल्यामुळे दुसऱ्याच्या आधीन होणे (२) फुकट–व्यर्थ–जाणे.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) मग्न होणे (२) बरबाद होणे (३) काही पर्वा नसणे.
डूवो (ડૂવો) (पु.)–(१) दाट प्रवाही पदार्थ (२) गाळ.

डूसकुं (ડૂસકું) (न.) – रडताना मधून मधून जोराने ओढला जाणारा श्वास.
डेंडवुं (ડેંડવું) (न.) – (१) पाण्यातला बिरोळा (२) (अ. क्रि.) डरांव डरांव करणे.
डेंडुं (ડેંડું) (न.) – डरांवडरांव.
डेंडवुं (ડેંડવું) (अ. क्रि.) – डरांव डरांव आवाज काढणे.
डेफरावुं (ડેફરાવું) (अ. क्रि.) – (१) पोट फुगून वर येणे (२) तोंडावर फिकटपणा व सूज येणे.
डेबुं (ડેબું) (न.) – ढुंगण.
डेरावुं (ડેરાવું) (अ. क्रि.) – (डोळे) झोपेने घेरणे.
डेरो (ડેરો) (पु.) – (१) तंबू (२) (लाक्ष.) पडाव, मुक्काम.
– करवो – मुकाम टाकणे.
डेरा ऊठवा – मुकाम हालणे.
डेरो (पु.) – दांडगट ढोराच्या गळ्यात बांधायचे लोढणे.
डेली (ડેલી) (स्त्री.) – देवडी.
– लुं (न.) – (१) मोठे दरवाजे असलेले घर. (२) मोठा दरवाजा.
डोई (ડોઈ) (स्त्री.) – डाव चमचा, डाव.
डोक (ડોક) (स्त्री.) – गळा, मान.
– भागी जवी,-मरडाई जवी – मान वळणे, - मोडून पडणे (मरताना).
डोकरुं(-री-रो) (ડોકરું,-રી,-રો) (वि.) – थेरडे, थेरडी, थेरडा.
डोक(-ख)ली (ડોક-ખ-લી) (स्त्री.) – तूप-तेल काढण्याची पळी.
डोकवुं (ડોકવું), डोका(-व)वुं (अ. क्रि.) – मान काढून पाहणे, डोकावणे.
डोकाबारी (ડોકાબારી) (स्त्री.) – दिंडी.
डोकियुं (ડોકિયું) (न.) – डोकावणे.
– करवुं – (१) डोकावून पाहणे, नजर टाकणे (२) (ब. व.) हळूच-गुपचुप पाहणे. (३) जरा येऊन जाणे.
डोकी (ડોકી) (स्त्री.) – मान.
– धुणाववी – नकार देणे.
– कुं (न.) – डोके.
– कुं काढवुं – अकस्मात् येऊन दाखल होणे.
– कुं कापवुं – विश्वासघात करणे, गळा कापणे.
– कुं धरवुं – (१) मध्ये अडचण आणणे, नडविणे. (२) प्राण देण्याची तयारी दाखविणे.
डोको (ડોકો) (पु.) – कडब्याचे धाट
डोखल (ડોખલ) (स्त्री.) – लहान मुलांचे टोळके.
डोचकुं (ડોચકું) (न.) – डोचके, बोडके.
डोंचवुं (ડોંચવું) (स. क्रि.) – (१) ओढणे, ओढून अडविणे – अटकाव करणे. (२) टोकणे.
डोडकुं (ડોડકું) (न.) – दोडका.
डोडकां छोलवां – (१) कामधंदा नसणे (२) फुकट वेळ घालविणे.
डोडवुं (ડોડવું) (न.) – (१) फळांचा किंवा कणसांचा गुच्छ (२) बोंड.
डोडो (ડોડો) (पु.) – (१) फळ – फूल गर्भात असलेली नवी फूट (२) कणीस.
डोडावुं (ડોડાવું) (अ. क्रि.) – कणसाला येणे.
डोबुं (ડોબું) (वि.) – (१) बिनअकली (२) (न.) म्हैस.
डोबां चारवा – म्हशी राखणे, (लाक्ष.) अशिक्षित राहणे.
– मूंडवां – फुकट वेळ घालविणे.
डोबो (ડોબો) (पु.) – मंदबुद्धीचा मनुष्य.
डोयो (ડોયો) (पु.) – (१) नारळ कोतरून केलेले भांडे (२) पोकळ नारळ. (३) डावचमचा (४) मोठा खिळा.
डोल (ડોલ) (स्त्री.) – (१) बादली (२) (पु.) डोलकाठी.
– ची (स्त्री.) – (१) छोटी बादली (२) चामड्याची बादली (३) (पु.) बादल्यांनी गलबतातले पाणी काढून फेकणारा मनुष्य.
डोलण, – णियुं (ડોલણ-ણિયું) (वि.) – डळमळणारे, अस्थिर.
डोलुं (ડોલું) (न.) – झोक जाणे.
– खावुं – झोक जाणे.
डोलो (ડોલો) (पु.) – (१) ताबूत, डोला (२) डोली, पालखी.
डोशी-सी (ડોશી-સી) (स्त्री.) – म्हातारी बाई.
डोळ (ડોળ) (पु. न.) – (१) आकार, घाट, डौल. (२) ढोंग, सोंग.
– घालु (वि.) – ढोंगी.
– ड(-द)माक (पु.) – थाटमाट, भपका.
– दार (वि.) – डौलदार.
– ववुं (स. क्रि.) – आकार आणणे.
डोळवा (ડોળવા) (पु. ब. व.) – गणंग, डोळ
डोळवुं (ડોળવું) (न.) – लाकडाचा फाळ, जळण.
डोळियुं (ડોળિયું) (न.) – रूपरेखा, नमुना, मसुदा.
डोळियो (ડોળિયો) (पु.) – (१) लांबलचक शिंगांचा बैल (२) भोई, डोलीवाहक.
डोळी (ડોળી) – (१) (स्त्री.) डोली (२) (वि.) ढोंगी.
डोळो (ડોળો) (पु.) – (१) डोळा (२) (लाक्ष.) लक्ष, नजर.
– खूपवो – (१) जमणे, अनुकूल असणे. (२) लोभ सुटणे.
– फटकी जवो – (१) डोळे फाटून जाणे, आश्चर्यचकित होणे (२) मरण जवळ येणे. (३) ईर्ष्या वाटू लागणे.
– राखवो – संभाळ ठेवणे, देखरेख ठेवणे.
डोळो (पु.) – (१) डोहाळा (२) मुलीला सासराहून प्रथमच आणणे.

ढ (ઢ)

ढ (ઢ) (पु.) – अगदी मूर्ख माणूस.

ढग (ઢગ) (पु.) – (१) ढीग, गंजी (२) माहेराहून वधूला विधीप्रमाणे सासरी घेऊन येणे, त्यात असलेली माणसे.

– मारवो – ढीग करणे, गंजी रचणे.

ढगरो (ઢગરો) (पु) – चपराशी, हलक्या पगाराचा शिपाई.

ढगलो (ઢગલો) (पु.) – ढीग, रास, पुंज.

– थई जवुं – (१) अतिशय अशक्त होणे (२) निराश होणे.

– वळी जवो – सर्वांनी मिळून एकत्र होणे (२) निराश होणे.

ढगलाबंध (ઢગલાબંધ) (वि. अ.) – पुष्कळ.

ढगलेढगला (पु. ब. व.) – ढिगावर ढीग.

ढगो (ઢગો) (पु.) – (१) बैल (२) ढ माणूस.

ढंकावुं (ઢંકાવું) (अ. क्रि.) – झाकले जाणे.

ढंग (ઢંગ) (पु.) – (१) रीत, वर्तन (२) (नाना) ढंग, चैनप्रकार.

– मां रहेवुं – विवेक मर्यादेत राहणे, योग्य त्या रीतींभातीने वागणे, चांगली वागणूक ठेवणे.

– मां आववुं – काहीतरी बऱ्या स्थितीला येणे.

– ढाळ (पु.) – (१) स्थिरता, निश्चय (२) पहा 'ढंगधडो' (३) घाट, आकार.

– धडो (पु.) – (१) स्थिरता, निश्चय (२) विश्वास पटण्यासारखे वर्तन, (३) घाट, आकार.

ढचुपचु (ઢચુપચુ) (वि.) – अनिश्चित, डळमळणारे.

ढच्चर (ઢચ્ચર) (वि.) – अति म्हातारे, हाडांच्या सापळ्यासारखे जीर्ण.

ढणक(-का)वुं (ઢણક-કા-વું) (अ. क्रि.) – कामाशिवाय फिरत-रखडत राहणे.

ढणको (ઢણકો) (पु.) – झोपेचा झोला.

ढंढ (ઢંઢ) (वि.) – अगदी पोकळ.

ढंढा(-ढे)र (ઢંઢા-ઢે-ર) (वि.) – अतिशय मोठे.

ढंढेरो (ઢંઢેરો) (पु.) – (१) दवंडी (२) सरकारी जाहीरनामा.

– पीटवो – जाहीर करणे, दवंडी पिटणे.

ढंढोळवुं (ઢંઢોળવું) (अ. क्रि.) – (जागे करण्याकरिता) खूप हलविणे.

ढब (ઢબ) (स्त्री.) – रीत, पद्धती.

– छब (स्त्री.) – रीतभात.

ढबूकवुं (ઢબૂકવું) (अ. क्रि.) – (१) ढोल वाजणे (२) पाण्यात डुबक्या खाणे.

ढबूड(-र)वुं (ઢબૂડ-ર-વું) (स. क्रि.) – (१) व्यवस्थित पांघरूण घालून झोपविणे (२) लाडाने थोपटणे (३) मार देणे.

ढबूडी (ઢબૂડી) (स्त्री.) – स्त्रीचा पुतळा.

ढबूलो (ઢબૂલો) (पु.) – (१) पुरुषाचा पुतळा (२) बिनडोक माणूस.

ढबो, – ढब्बो (ઢબો-બ્બો) (पु.) – (१) बे अकली अनुष्य, (२) नामर्द मनुष्य.

ढमढोल (ઢમઢોલ (वि.) – ढोलासारखे फुगलेले, गलेलठ्ठ.

ढरडवुं (ઢરડવું) (स. क्रि.) – फरपटणे.

ढरडो (ઢરડો) – (१) खाच घस, (२) वेठ.

ढसडवुं (ઢસડવું) (स. क्रि.) (१) फरफटत नेणे. (२) (लाक्ष.) वेठ करणे (३) वाटेल तसे खरकटणे. (४) एखादे काम वाटेल तसे ओढून काढणे.

ढस(–र) डो (ઢસ-રઃડો) (पु.) – फरफटल्यामुळे होणारी घस.

ढसलुं(–ळुं) (ઢસલું ળું) (वि.) – आळशी, सुस्त (२) हलक्या कानाचे.

ढसवुं (ઢસવું), ढसळवुं (ઢસળવું) (अ. क्रि.) – ढासळणे.

ढसुं (ઢસું) (न.) – बारीक रेती.

ढळकवुं (ઢળકવું) (अ. क्रि.) (१) ढळणे, वाकलेले राहणे (२) ढळल्यामुळे सुंदर दिसणे.

ढळवुं (ઢળવું) (अ. क्रि.) (१) ढळणे, एका बाजूला वाकणे (२) वाहत्या पदार्थाबाहेर निघून जाणे. (३) साच्यात ओतल्याने त्या आकाराचे बनणे (४) (लाक्ष.) अमुक वळण घेणे.

ढळी पडवुं – (१) बेशुद्ध होऊन किंवा मरून खाली कोसळणे (२) निश्चयापासून ढळणे.

ढळियुं (ઢળિયું) (न.) – ढेप (२) विटेचा तुकडा.

ढाकळो (ઢાકળો) (पु.) (१) रीतभात, वर्तन (२) शहाणपण, समंजसपणा (३) विवेक, नम्रता (४) बरेपणा.

ढांकण (ઢાંકણ) (न.) – (१) झाकण, आच्छादन. (२) संरक्षण.

– णियुं (१) (वि.) झाकेल असे (२) (न.) झाकण.

– णी (स्त्री.) – (१) लहान झाकण (२) गुडघ्यावरचे हाड.

– णीमां पाणी घाली बूडी मरवुं – लाजेमुळे तोंड न दाखविणे.

ढांक पछेडो, ढोक पिछोडो (पु.) – दोष लपविण्याची युक्ति, बहाणा.

– करवो – छपविणे, छपविण्याकरिता काही निमित्त पुढे करणे.

ढांकवुं (ઢાંકવું) (स. क्रि.) – (१) झाकणे. (२) लपविणे, गुप्त राखणे.

ढांक्युंधीक्युं (ઢાંકયુંધીકયું) (वि.) – आतल्या चिंतेने जळत असलेले.

ढांगरुं (ઢાંગરું) (न.) – मोठी लठ्ठ काकडी.

ढांढुं (ઢાંઢું) (न.) – मेलेले ढोर.

ढांढो (ઢાંઢો) (पु.) – मोठा बैल.

ढाळ (ઢાળ) (पु.)–(१) उतार. (२) रीत, ढब. (३) संबंध, घरोबा. (४) शेतातल्या पिकाचा अंदाज.
–उतारबो–(१) घाटाप्रमाणे आकार बनविणे. (२) बरोबर ढळते ठेवणे. (३) उताराचा रस्ता पार करणे. (४) सारखे करणे.
–ऊतरबो (१) योग जमणे. (२) उतारावरून खाली उतरणे.
–पडबो–एका बाजूला उतरते राहणे.
–मां गांवुं–रागाप्रमाणे–ढंगदार गाणे.
ढाळकी (ઢાળકી) (स्त्री.)–धातू गाळून पाडलेली लगड.
–को)पु.)–(१) मोठी लगड. (२) चालचलणूक, वर्तणूक. (३) काम करण्याची सफाई, हातोटी. (४) समंजसपणा.
–को आवबो–समंजसपणा–समजूतदारपणा येणे.
–णी (स्त्री.)–(१) कापणी. (२) धातू साच्यात ओतण्याची क्रिया किंवा रीत.
ढाळदार (ઢાળદાર) (वि.)–ढाळ–उतार असलेला-ली-ले.
ढाळवुं (ઢાળવું) (स. क्रि.)–(१) नमते करणे, खाली करणे. (आख ढाळवी) (२) अंथरूण घालणे ('खाटलो ढाळवो') (३) खाली टाकणे, गाळणे. ('आंसु ढाळवां') (४) पिकाची कापणी करणे. (५) पिकाचा अंदाज काढणे. (६) धातू गाळून लगड पाडणे.
ढाळियुं (ઢાળિયું) (वि.)–(१) उतार असलेले. (२) (न.) धातू गाळून पाडलेली लगड. (३) उतार असलेले शेत किंवा जमीन. (४) एकाच बाजूला उतरते असलेले छप्पर. (५) उतार असलेले मेज.
–यो (पु.)–(१) कापणी करणारा मनुष्य. (२) शेतात पाणी नेण्याकरिता बांधलेला उतार असलेला पाट. (३) ओतविलेला लंब चौरस तुकडा.
ढाळो (ઢાળો) (पु.)–(१) आराम, विश्रांती (२) रीतभात, वर्तन. (३) पद्धती, ढब.
–करबो–प्रवासात विसावा घेण्याकरिता मुक्काम करणे.
ढिगार (ઢિગાર) (पु.)–ढिगारा, ढीग.
ढिचावबुं (ઢિચાવવું) (स. क्रि.)–(दारू) ढोसायला लावणे.
ढींक (ઢીંક) (स्त्री.)–धपाटा.
ढींकणी (ઢીંકણી) (स्त्री.)–ढेंकी (पोहे करण्याची)
ढींकणुं (ઢીંકણું) (न.)–तमके ('अमकया'च्या जोडीचे).
ढींकवो (ઢીંકવો) (पु.)–नदीच्या किंवा तळ्याच्या सुकलेल्या पात्रात पाण्यासाठी खोदलेला खड्डा.
ढींको (ઢીંકો) (पु.)–बुक्की, गुद्दा.
–कापाटु (न. ब. व.)–लाथा-गुद्द्यांनी केलेली मारामारी.
ढींगली (ઢીંગલી)–स्त्रीचा पुतळा.
–लो (पु.)–पुरुषाचा पुतळा.
ढींच (ઢીંચ) (स्त्री.)–खूप ढोसणे.
ढींचण (ઢીંચણ) (पु.)–गुडघा.
–मांडवा–(मूल) चालायला शिकणे.
–भागवा (स. क्रि.)–(१) गुडघ्यांवर मारून पांगळे करणे (२) (अ. क्रि.) धीर सुटणे (३) जीवनाचा आधार नष्ट होणे.
–पूर (वि.)–गुडघ्याइतका पूर.
–णियुं (वि.)–गुडघ्याला लागेल इतके उंच (२) (न.) गुडघा.
ढींचणे पडवुं–गुडघे टेकून प्रणाम करणे.
ढींचवुं (ઢીંચવું) (स. क्रि.)–ढोसणे.
ढीब (ઢીબ) (पु.)–फत्तर.
–वुं (स. क्रि.)–मार देणे.
ढीमडुं(-णुं) (ઢીમડું-ણું) (न.)–(१) गाठीसारखी कठीण सूज. (२) ज्यावर ठेवून आवळा वगैरे टोचतात असा लाकडाचा तुकडा.
ढीमर (ઢીમર) (पु.)–धीवर, कोळी, मच्छीमार.
ढील (ઢીલ) (स्त्री.)–(१) उशीर, विलंब. (२) शिथिलता, ढिलेपणा (३) (लाक्ष.) बेदरकारी.
–पडवी–ढिले होणे.
–मूकवी–ढिले सोडणे.
–मां पडवुं–(१) उशीर होणे (२) बेदरकार होणे.
–गंडुं (वि.)–भ्याड, नामर्द.
ढीलुं (ઢીલું) (वि.)–(१) ढिले (२) नरम (३) (लाक्ष.) बेहिंमत (४) कमजोर (५) सुस्त, मंद.
–पडवुं–ढिले पडणे.
–मूकवुं–ढिले सोडणे, सूट देणे.
ढीली छातीनुं–कमजोर, भित्रे.
–दोरी मूकवी–मेहेरनजर ठेवणे, मोकळीक देणे.
ढूकडुं, ढूंकडुं (ઢૂકડું, ઢૂંકડું) (वि.)–जवळचे.
ढूकवुं (ઢૂકવું) (स. क्रि.)–जवळ जाणे.
ढूंकढूंका (अ.)–अगदी जवळ.
ढूंकलुं (ઢૂંગલું) (न.)–रोपाच्या आजूबाजूला केलेले कुंपण.
ढूंढवुं (ઢૂંઢવું) (स. क्रि.)–धुंडणे, शोधणे.
ढूंढ(-ण)सुं (ઢૂંઢણ-ણ-સું)–बुरकुंड.
ढूवो (ઢૂવો) (पु.)–(१) वाळवंटात रेती उडून होणारा ढीग. (२) झाडी.
ढूस (ઢૂસ) (वि.)(१) निरुपयोगी, रद्दी (२) (स्त्री.) दम.
ढेक (ઢેક) (वि.)–ढोक, शेवटचे.
ढेकाढळिया, ढेकाढैया (ઢેકાઢળિયા, ઢેકાઢૈયા) (पु. ब. व.)–उंचसखल जमीन.

ढेको (ઢેકો) (पु.) – उंचवटा.
ढेखलो (ઢેખલો), ढेखाळो (ઢેખાળો) (पु.) – विटेचा तुकडा.
ढेंक (ઢેંક) (वि.) – (१) ढोक (२) अगदी हलक्या कोटीचे.
ढेंगी (ઢેંગી) (वि.) – आळशी, ऐदी.
ढेड(-ढ) (ઢેડ(-ઢ)) (पु.) – धेड, महार.
– गुजराती (स्त्री.), – इंग्रजी मिश्रित गुजराथी.
– फजेती (स्त्री.), – तो (पु.) – पराकाष्ठेची फजीती, जाहीर फजीती.
– वाडो (पु.) – (१) महारवाडा. (२) (लाक्ष.) घाणेरडी अस्वच्छ वस्ती.
ढेपुं(-फुं) (ઢેપું-ફું) (न.) – ढेकूळ.
ढेबरुं (ઢેબરું) (न.) – फराळाचा एक पदार्थ (जो शिदोरी म्हणूनही देतात).
ढेबरां बांधीने – (१) सोबत शिधोरी घेऊन (२) (लाक्ष.) निश्चिंती करून.
– बंधाववां – (१) रवाना करणे (२) निरोप देणे.
– बांधवा – (१) रवाना होणे (२) निरोप मिळणे.
ढेर (ઢેર) (पु.) – ढीग.
ढेल,(-डी) (ઢેલ,-ડી) (स्त्री.) – लांडोर
ढोचकुं (ઢોચકું) (न.) – (१) अरुंद तोंडाची मातीची घागर (२) (लाक्ष.) डोचके.
ढोंचरुं (ઢોંચરું) (न.) – आंबोण (गुराचे खाणे).
ढोटो (ઢોટો) (पु.) – धोटा.
ढोंडफोडो (ઢોંડફોડો) (पु.) – पाथरवट.
ढोरढाक, ढोरढाक(-ख)र (ઢોરઢોક,ઢોરઢાક–ખ-ર) (न. ब. व.) – गुरेढोरे वगैरे.
ढोरशाई (ઢોરશાઈ) (वि.) – ढोरासारखे.
ढोरो (ઢોરો) (पु.) – उंचवटा, टेकडी.
ढोलडी (ઢોલડી), – ण, – णी (स्त्री.) – छोटा पलंग, लहान खाट.
ढोलियो (ઢોલિયો) (पु.) – खाट, पलंग.
ढोली (ઢોલી) (पु.) – ढोल वाजविणारा.
(– ने घेर) ढोली बेसवा, – बेसाडवा – मंगलप्रसंग असणे.
ढोलो (ઢોલો) (पु.) – (१) वर, यजमान (२) लठ्ठ, ऐदी, मूर्ख मनुष्य.
ढोळ (ઢોળ) (पु.) – ओप.
ढोळवुं (ઢોળવું) (स. क्रि.) – (१) ओतणे (२) गडबडा लोळायला लावणे. (३) पंख्याने वारा घालणे. (४) (न.) बिनबुडाचे भांडे (५) (लाक्ष.) दोन्ही पक्षांकडे वळणारा माणूस.
(– ने माथे) ढोळवुं, – ढोळी पाडवुं – (– च्या माथ्यावर) जबाबदारी टाकणे.
ढौओ(– वो) (ઢૌઓ-વો) (पु.) – बायकोला ताब्यात न ठेवू शकणारा पुरुष, नामर्द मनुष्य.

त (ત)

तक (તક) (स्त्री.) – संधी, अनुकूल वेळ.
तक(– ग)तक(– ग) (તક-ગ-તક-ગ) (अ.) – चकचकेल असे.
– वुं (स. क्रि.) – चकचकणे.
तक(-ख)ती (તક-ખ-તી) (स्त्री.) – धातूची किंवा काचेची किंवा मार्बलची चौकोनी पाटी (की, जिच्यावर अक्षरे वगैरे काढतात – खोदतात), 'प्लेट'
– मूकवी – दात्याचे नाव घातलेली पाटी.
तकदीर (તકદીર) [अ.] (न.) – नशीब, दैव.
तकरार (તકરાર) (स्त्री.) – (१) झगडा, भांडण, तंटा (२) हरकत.
– उठाववी – हरकत घेणे.
– ऊभी थवी, – पडवी – तक्रार होणे.
– रियुं (वि.) – (१) तक्रारखोर, भांडखोर (२) तक्रार करावी लागण्याजोगे.
तकलीफ (તકલીફ) (स्त्री.) – कष्ट, तसदी.
– उठाववी, – लेवी – कष्ट घेणे.
– मां पडवुं – कष्टांत सापडणे, त्रासात अडकणे.
तकसीर (તકસીર) (अ.) (स्त्री.) – चूक, कसूर.
– वार (वि.) – कसूर करणारा-री-रे.
तकाजो(-दो) (તકાજો-દો) (पु.) – तगादा.
तकाव (તકાવ) (पु.) – निशाण (नेमबाजीचे लक्ष्य), नेम.
– वुं (सं. क्रि.) – नेम धरून पहायला लावणे.
तका(-गा)वी (તકા-ગ-વી) [अ.] (स्त्री.) – शेतकऱ्याला सरकारकडून मिळणारे कर्ज, तगाई.
तकासवुं (તકાસવું) (स. क्रि.) – आशाळभूतपणाने पाहात राहाणे.
तकियो (તકિયો) (पु.) – (१) तक्क्या (२) फकिराला राहण्याचे ठिकाण.
तके(-को)तक (તકે-કો-તક) (अ.) – नेमक्या संधीला.
तकेदारी (તકેદારી) (स्त्री.) – पहारा, देखरेख.
तकोबरी (તકોબરી) (स्त्री.) – अहंकार.

तक्षण (તક્ષણ) [सं] (न.) – कातकाम, खरादकाम.
तखत (તખત) (न.) – सिंहासन.
तखतो (તખતો) (पु.) – (१) आरसा (२) मोठी पाठी ('प्लेट') (३) रंगमंच किंवा मंच.
तगड (તગડ) (स्त्री.) – (१) धावाधाव (२) रखडपट्टी.
तग(–गो)डवुं (તગ-ગો-ડવું) (स. क्रि.) – तंगविणे, रखडविणे, पळापळ करायला लावणे.
तगडुं (તગડું) (वि.) – धष्टपुष्ट.
तगणुं (તગણું) (वि.) – तिप्पट.
तगारुं (તગારું) (न.) – घमेले.
तंग (તંગ) (वि.) – (१] आवळ, चिकटून बसणारे (२) ताणलेले, कसलेले (३) (व्यापाराच्या किंवा पैशाच्या बाबतीत) कडक, मोकळा व्यापार किंवा पैशाची उलाढाल न होणारे (४) कंटाळलेले (५) (पु.) घोड्यावरचे जिन आवळून बांधण्याचा पट्टा.
तंगियो (તંગિયો) (पु.) – आखूड लहेंगा.
तंगी (તંગી) (स्त्री) – कमतरता, तुटवडा, ओढाताण.
तज (તજ) (स्त्री., न.) – दालचिनी.
तजगरो (તજગરો) (पु.) – (१) तपासणी (२) हिशेबतपासणी.
– लेवो – हिशेबतपासणी करणे.
तजवीज (તજવીજ) [अ.] (स्त्री.) – शोध, तपास, (२) युक्ती (३) प्रयाण (४) खबरदारी (५) व्यवस्था, बंदोबस्त.
– राखवी – खबरदारी ठेवणे.
– मां रहेवुं – (१) व्यवस्थेत असणे (२) प्रयत्नात असणे.
तजवुं (તજવું) (स. क्रि.) – त्यागणे, सोडणे, टाकून देणे.
तड (તડ) (पु) – 'तट्' असा आवाज.
– दईने (अ.) – तट्कन.
तड (स्त्री) – चीर.
तड (न.) – (१) पक्ष, फूट (२) वाळवंटात–रणात–चुकून असलेले झाडे व पाणी असलेले ठिकाण.
– पडवुं – फूट पडणे ('तड पडवां' म्हणण्याचा प्रघात आहे.)
तडक (તડક) (स्त्री.) – (१) तिडीक, कळ (२) चीर, घस (कपड्याचा)
– वुं (अ. क्रि.) – चीर पडणे, फुटणे. (२) घाबरणे, भिणे.
तडकाववुं (તડકાવ) (स. क्रि.) – (१) 'तडकवुं'चे प्रयोजक (२) (तार) गरम करून ताणून सरळ करणे.
तडकुं (न.) तडको (पु.) (તડકું, તડકો) – ऊन्ह.
तडकोशीळो (તડકોશીળો) (पु.) – ऊन्ह सावली.
तडतड (તડતડ) – (१) (पु.) फाटण्याचा आवाज (२) (अ.) झटझट.
– बोलवुं – (१) उलट बोलणे, लगेच प्रत्युत्तर देणे (२) भरभर बोलणे.
तड ने फ(–भ)ड (તડનેફ-ભ-ડ) (अ.) – एक घाव अन् दोन तुकडे असे–स्पष्ट स्पष्ट.
– करवुं – असेल तसे स्पष्ट सांगून टाकणे, तसे करून झट्कन निकाल करून टाकणे.
तडफडाट (તડફડાટ) (पु.) – (१) शेखी, बढाई (२) चलाखपणा, चपळपणा.
तडफवुं (તડફવું) (अ. क्रि.) – झट्कन उडी टाकणे.
तडफ(–भ)ड (अ.) – (१) लगेच, झट्कन (२) ताडफाड, तोंडावर (स्पष्ट बोलणे).
तड(–र)फडियां (ત-ર-ફડિયાં) (न. ब. व.) – (१) दुःखाने हातपाय आपटणे (२) तडफडण्याची क्रिया, फुकट तडफड.
तड(–र)बूच (તડ-ર-બૂચ) (न.) – टरबूज.
– ची (स्त्री.) – टरबुजाचा वेल.
तडवी (તડવી) (पु.) – एका पक्षाचा पुढारी.
तडवुं (તડવું) (अ. क्रि.) – मारण्या–झगडण्याकरिता अंगावर धावून जाणे.
तडाक (તડાક) – (१) (पु.) 'ताड' असा आवाज (२) एकदम.
– दईने – ताडकन.
– छींकणी (स्त्री.) – एकसारख्या शिंका आणणारी तपकीर.
तडाको (તડાકો) (पु.) – (१) गप्प, थाप. (२) अचानक नुकसान किंवा वाढ किंवा लाभ.
– पडवो – एकाएकी लाभ होणे.
– का मारवा – थापा मारणे.
– काखोर, तडाकियुं,–की (वि.) – थापेबाज.
– कीदास (पु.) – गप्पिष्ट.
तडाझीक (તડાઝીક) } (स्त्री.) – मारपीट.
तडापीट (તડાપીટ) }
तडा(–डो)तड (તડા-ડો-તડ) (अ.) – एकामागून एक, तडातड.
तडतडी ड (તડાતડી-ડ) (स्त्री.) – (१) बोलाचाली, मारामारी. (२) चढाओढ (३) धमाल, गडबड.
तडातूम (તડાતૂમ) (अ.) – फुगून तुटणार असे.
तडामार (તડામાર) (अ.) – झपाट्याने, सपाट्याने.
तडियुं (તડિયું) (न.) – तटावर–तीरावर–असलेले.
तडिंगो (તડિંગો) (वि. पु.) – धष्टपुष्ट (पुरुष)
तडी (તડી) (स्त्री.) – (१) माराचा वर्षाव (२) दरोडा.
– देवी – एकामागून एक खूप सपाटे लगावणे किंवा शिवीगाळ करणे.
– पडवी – माराचा किंवा शिव्यांचा वर्षाव होणे.
तडुकाववुं (તડુકાવવું) (स. क्रि.) – ओरडायला लावणे.

तड़कवुं (તડ઼કવું) (अ. क्रि.) – खूप मोठ्याने आवाज काढणे, गर्जणे.
तड़को (તડ઼કો) (पु.) – गर्जना, ओरड.
तडुश तडुश (તડ઼શ તડ઼શ) (अ.) – हळूहळू, राहूनराहून.
तड़सवुं (તડ઼સવું) (स. क्रि.) – (१) ताडन करणे (२) तडस लागेल इतके खाणे.
तडेमंकोडे (તડેમંકોડે) (अ.) – एका पायावर, आतुरतापूर्वक.
तडोवडी-ड (તડોવડી-ડ) (स्त्री.) – बरोबरी, सारखेपणा.
तणख(-छ) (તણખ-છ) (स्त्री.) – (१) आग आणि कळ (२) रेड्याची – बैलाची एक खोड – लंगडचाल.
तण(-र)खलुं (તણ-ર-ખલું) (न.) – गवताची काडी.
तणखलाने तोले – काडीसारखे – पुष्पवत् – तुच्छ.
तणखो (તણખો) (पु.) – ठिणगी.
– खा ऊडवा – थोडाबहुत वाईट परिणाम किंवा नुकसान होणे.
– खा नाखवा – (१) शरीरात सळका येणे (२) आग होणे (३) ठणक्यात बोलणे (रागाने).
तणछावुं (તણછાવું) (अ. क्रि.) – (१) अवयव ताणणे (२) लंगडणे (३) कळा भरणे.
तणावुं (તણાવું) (अ. क्रि.) – (१) ओढले जाणे (२) आवाक्याबाहेर झालेल्या कामाचा किंवा खर्चाचा बोजा होणे.
तणाई जवुं – (१) खेचले – वाहात – जाणे (२) तापाने किंवा चिंतेने सुकणे (३) खर्चाच्या खड्डयात पडणे.
– मरवुं – आवाक्या बाहेर खर्च करणे, वादाच्या भरीस पडून नुकसानीच्या खड्डयात पडणे.
तणी (તણી) (स्त्री.) – वेसण.
तणुं (न.) – णी, – णो (पु.) (તણું-ણી-ણો) – षष्ठी विभक्तीचा प्रत्यय.
ततडवुं (તતડવું) (अ. क्रि.) – तडतडणे, तटतटणे, ठसठसणे.
ततडियुं (તતડિયું) (वि.) – जळताना ज्याच्यातून ठिणग्या निघतात असे (लाकूड कोळसा इ)
– यो (पु.) – ठिणगी, तुडतुडी.
ततूडी (તતૂડી) (स्त्री.) – तुतारी.
ततूडुं फूंकवुं – (१) जाहीर करणे (२) दिवाळे काढणे.
तथा (તથા) [सं.] (अ.) – (१) आणि (२) तसेच.
– गत – (१) (वि.) निर्वाणपदाला पोचलेले (२) (पु.) बुद्ध (३) ज्ञानी.
तथा (स्त्री.) – (१) स्पृहा, क्षिति (२) विस्तार, तपशील.
– करवी – (१) चाह करणे (चाहणे), क्षिती बाळगणे. (२) तपशील पाहणे.
तदबीर (તદબીર) [अं.] (स्त्री.) – युक्ती.
तदुपरांत (તદુપરાંત) (अं.) – शिवाय, आणखी.
तद्दन (તદ્દન) (अ.) – (१) अगदी, बिलकुल. (२) निव्वळ.
तन (તન) – (१) (पु.) पुत्र, मुलगा (२) (न.) शरीर.
– थी, – तोडीने, – दईने – खूप मेहनतीने, अंग मोडून.
तनक (તનક) (वि.) – (१) थोडे (२) लहान, नाजूक.
तनखाववुं (તનખાવવું) (स. क्रि.) – त्रास देणे, हैराण करणे. (२) – च्यावर रागावणे.
तनखो (તનખો) (पु.) – पगार.
तनत्राण (તનત્રાણ) (न.) – चिलखत.
तनबदन (તનબદન) (वि.) – (१) जिवलग (२) विश्वासू, इमानदार.
तनमन (તનમન) (अ.) – अतिशय आतुरतापूर्वक, अधीर होऊन.
– नाट (पु.) – आवेश, जोस, अधीरपणा.
तनहा (તનહા) – (१) (वि.) एकटे, एकले (२) (अ.) फक्त.
तनियो (તનિયો) (पु.) – अंगडे, झबले.
तनी (તની) (पु.) – (१) दोरा, धागा (२) जादूमंत्र.
तन्मात्र (તન્માત્ર) [सं.] (वि.) (१) फक्त तेवढेच, शुद्ध. (२) (अ.) थोडेसे (३) (न.) पंचमहाभूतांचे शुद्ध-सूक्ष्मरूप.
तंत (તંત) (पु.) – (१) धागा, तंतू (२) एखाद्या घटनेची किंवा गोष्टीची लांबलचक परंपरा (३) चर्चा, वादविवाद, पंचाईत. (४) पिच्छा (५) जिद्द, हट्ट.
– ताणवो, – बांधवो – वादविवाद करू लागणे.
– पकडवो – एखाद्या गोष्टीचे किंवा घटनेचे मूळ रहस्य जाणणे – लक्षात घेणे. (२) हट्ट धरणे.
– मूकवो – हट्ट सोडून देणे, एखाद्या गोष्टीची पंचाईत करण्याचे सोडून देणे.
– लेवो – चर्चा चालविणे.
तंतरवुं (તંતરવું) (स. क्रि.) – फसविणे.
तंतु कामे लगाडवा – शक्य ते सर्व करणे.
तंतुकीट (તંતુકીટ) (पु.) – रेशमाचा किडा.
– चक्र (न.) – तंतूचे जाळे.
तंते (– तो)तंत (तंते-तो-तंत) (તંતે-તો-તંત) (अ.) (१) एकामागोमाग एक अशा रीतीने (२) बरोबर, तंतोतंत.
तंनूर (તંનૂર) (पु.) – चूल.
तपत (તપત) (स्त्री.) – उष्णता, किंचितसा ताप.
– न (१) – तापणे (२) ताप, गरमी (३) (पु.) सूर्य.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) ऊन-गरम होणे. (२) तप करणे. (३) (लाक्ष.) पुष्कळ वेळ वाट पाहात राहाणे. (४) रागावणे.
तपखीर (તપખીર) (स्त्री.) – (१) तपकीर (२) शिंगाड्याचे पीठ, तवकील.

तपाड(--व)वुं (તપાડ-વ-વું) (स. क्रि.) – तापविणे.
तपास मळवी – शोध लागणे, पत्ता लागणे.
तपासवुं (તપાસવું) (स. क्रि.) – (१) शोध घेणे (२) चौकशी – तपास करणे. (३) खबरदारी बाळगणे.
तपी (તપી) (पु.) – तपस्वी.
तफडाववुं (તફડાવવું) (स. क्रि.) – दुसऱ्याच्या वस्तूची उचलाउचली करणे, चोरून घेणे.
तफडंची (તફડંચી) (स्त्री.) – दुसऱ्याच्या मालाची उचलाउचल, चोरी.
तफरके (તફરકે) (अ.) – अफरातफर केली असल्याप्रमाणे.
तफसील (તફસીલ) [अ.] (पु.) – तपशील, विगत.
तफावत (તફાવત) [अ.] (पु.) – भेद, कमीजास्तपणा.
– करवो – भेद करणे – ठेवणे.
– पडवो – असमानता - फरक असणे.
तफो (તફો) (पु.) – विभाग.
तबकवुं (તબકવું) (अ. क्रि.) – गाढ अंधारात किंचित प्रकाश येणे.
तबक्को (તબક્કો) (पु.) – (१) मजला. (२) स्थिती, दशा. (३) पायरी, इयत्ता. (४) विभाग, खंड.
तबडक (તબડક) (अ.) – तडक, घोड्याच्या वेगाने.
– की (स्त्री.) – (१) घोड्याच्या टापांचा आवाज. (२) दौड.
– को (पु.) – झपाटा, वेग.
तबडाववुं (તબડાવવું) (स. क्रि.) – (१) ताबडणे, पळायला लावणे. (२) दबकावणे, धमकावणे.
तबडूक (તબડૂક) (वि.) – (१) मंदबुद्धी, मूढ. (२) फुगलेल्या शरीराचा.
तबियत (તબિયત) [अ.] (स्त्री.) – (१) मनःप्रकृती (२) शरीर प्रकृती.
तबीब (તબીબ) [अ.] (स्त्री.) – वैद्य, हकीम.
तम(–मे)ण (તમ-મે-ણ) (स्त्री.) – घराची चूल.
तमणुं (તમણું) – तिप्पट.
तमतमुं (તમતમું) (वि.) – फार तिखट.
तम(-मो)ने (તમ-મો-ને) – दुसऱ्या आणि चौथ्या विभक्तींचे रूप.
तमन्ना (તમન્ના) [अ.] (स्त्री.) – इच्छा, अभिलाषा.
तमंचो (તમંચો) (पु.) – पिस्तूल.
तमा (તમા) (स्त्री.) – क्षिती, पर्वा, दरकार. (२) हलकेपणा, कमीपणा.
तमाचो (તમાચો) (पु.) – थप्पड.
– खेंची काढवो, – चोडवो, – चोडी देवो, – मारवो – थप्पड मारणे.
– पडवो, – वागवो – थपडांचा मार पडणे.
तमाम (તમામ) (वि.) – सर्व.
तमाश(-स)बीन (તમાશ-સ-બીન) (पु.) – (१) तमासगीर. (२) तमाशा करणारा.
तमे(-मो) (सर्व.) – तुम्ही.
तम्मर (તમ્મર) (स्त्री.) – चक्कर, अंधारी.
तंबूरा (તંબૂરો) (पु.) – तंबोरा.
तंबोळ (તંબોળ) (पु.) – (१) नागवेलीचे पान. (२) त्याची विडी, विडा. (३) लाल रंग.
– ळण (स्त्री.) – तांबोळीण.
– ळी (वि.) – तांबोळी.
तर (તર) (वि.) – (१) रसाळ, ताजे. (२) संतुष्ट. (३) श्रीमंत. तर्र.
तर (स्त्री.) – तर, होडी.
तरकवुं (તરકવું) (अ. क्रि.) – तर्क करणे, अटकळ बांधणे.
तरकस (તરકસ) (न.) – बाणांचा भाता.
तरकारी (તરકારી) (स्त्री.) – (१) भाजीपाला (२) खाण्याजोगे मांस.
तरकीब (તરકીબ) [अ.] (स्त्री.) – युक्ती.
तरखड (તરખડ) (स्त्री.) – (१) संभाळ, पालनपोषण (२) पंचाईत, भानगड.
तरखाट (તરખાટ) (पु.) – भीती, त्रास, धाक.
तरखूणियुं (તરખૂણિયું) (वि.) – त्रिकोणी.
तरघट (તરઘટ) (पु.) – उंबर, उंबराचे लाकूड.
तरछ (તરછ) (स्त्री.) – मद, अहंकार.
तरछट (તરછટ) (अ.) – अगदी, बिलकुल.
तरछोड (તરછોડ) (पु., स्त्री.) – तिरस्कार, निर्भर्त्सना, धिक्कार.
– वुं (स. क्रि.) – (१) जोराने हिसका मारणे (२) तिरस्कारपूर्वक हाकलून देणे (३) टाकून बोलणे, धिकारणे.
तरज (તરજ) (पु.) – (१) भय, धाक (२) जोर, आवेश (३) (स्त्री.) तर्ज (गाण्याची शैली).
तरजात (તરજાત) (वि.) – (१) हलक्या जातीचे (२) (स्त्री.) हलकी जात.
तरजुमो (તરજુમો) (पु.) – भाषांतर.
– मियुं (वि.) – फक्त शाब्दिक भाषांतर केलेले (भाव - छटा इ. नसलेले).
तरड (તરડ) (स्त्री.) – तडा, चीर.
– वुं, तरडावुं (अ. क्रि.) – (१) तडा जाणे, फाटणे (२) वाकडे होणे (३) रुसून किंवा वाकडे होऊन विरुद्ध वागणे.
– डाट (पु.) – (१) तडा किंवा चीर जाण्याची – फाटण्याची क्रिया (२) अभिमान, गर्व.

–डाईने बोलवुं–रागावून–दरडावून बोलणे.
तरण (तरણ) [सं] (न.)–(१) पोहणे (२) होडी.
–**तारण** (वि.)–उद्धारक.
तरणुं (तरણું) (न.)–काडी
तरणानो मेरु करवो–पिसाचा कावळा करणे.
तरणां चूंथवां–निरर्थक मेहेनत करणे.
तरत (तરત)–लगेच, तावडतोब, विनाविलंब.
–**बुद्धि**–(१) (वि.) हजरजबाबी (२) (स्त्री.) समयसूचक बुद्धी.
तरतपास (तરતપાસ) (स्त्री.)–बारीक तपास.
तरतव (तरतव) (न.)–सार, मुख्य अर्थ.
तरतीब (तरतीબ) [अ.] (स्त्री.)–(१) आचार–रीतभात वगैरेचे शिक्षण (२) व्यवस्था (३) पालनपोषण.
तरधारुं (तरધારું) (वि.)–(१) तीन धारा असलेले (२) तीन सारख्या भागांनी बनलेले.
तरपंखुं (तरપંખું) (वि.)–तीन पाकळ्यांचे.
तरपं(-पिं)डी (तरपं-पिं-ડी) (स्त्री.)–मेलेल्याच्या वर्षश्राद्धादिवशीची क्रिया.
तरपलुं (तरપલું) (वि.)–अशक्त, किडकिडीत.
तरफ (तरફ) [अ.] (स्त्री.)–(१) बाजू, पक्ष (२) तंतुवाद्यातील तरफ (३) (अ.) बाजूस, कडे.
–**दार** (वि.)–बाजूस घेणारा-री-रे.
तरफण (तरફણ) (स्त्री.)–त्रिफण, बी पेरण्याचे तीन दात्यांचे अवजार.
तरफीट (तरફીટ) (स्त्री.)–आपटणे, पछाड.
तरफेण (तरફેણ) (स्त्री.)–(१) बाजू, पक्ष, (२) तरफदारी, कड.
तरफोडवुं (तरફોડવું) (स. क्रि.)–तुच्छतेने बोलणे, धिक्कारणे.
तरफोडो (तरફોડો) (पु.)–तिरस्कार, धिक्कार.
तरबतर (तरબતર) [फा.] (अ.)–ओले चिंब.
तरबियत (तरબિયત) [अ.] (स्त्री.)–शिक्षण, तालीम.
तरबूच (तरબૂચ) (न.)–टरबूज.
तरबोळ (तरબોળ) (वि.)–ओलेचिंब.
तरभड (तरભડ) (स्त्री.)–बोलाचाली, भांडण.
–**वुं** (अ. क्रि.)–आवेशाने बोलणे, भांडण करणे.
तरभेट(–टो) (तरભેટ-ટો) (पु.)–तिकोटा.
तरवर (तरવર) (अ.)–वेगाने खालवर, सरसरत गेल्यासारखे.
–**वुं** (अ. क्रि.)–सरसरणे, खालवर होणे.
–**राट** (पु.)–गडबड-धांदल.
–**रियुं** (वि.)–अधीर, चंचल.
तरवाडो (तरવાડો) (पु.)–खजुरीचे-शिंदीचे झाड छेदणारा, ताडी काढणारा, भंडारी.
तरवायो (तरવાયો) (पु.)–तिपायी.
तरवावुं (तरવાવું) (अ. क्रि.)–(जनावराचा) पुरते दिवस न गेलेला गर्भ पडणे.
तरवुं (तरવું) (स. क्रि.)–(१) पार करणे, ओलांडणे, (२) (अ. क्रि.) पोहणे, तरंगणे (३) (लाक्ष.) बचणे, बाचणे.
तरश(-स) (तरश-स) (स्त्री.)–(१) तहान (२) (लाक्ष.) तीव्र इच्छा.
–**स्युं** (-સ્યું) (वि.)–तहानलेले.
तरस (तरસ)–(१) (न.) तरस नावाचे श्वापद (२) (पु.) क्रोध
–**वुं, तरसावुं** (अ. क्रि.)–तळमळणे, आतुर होणे.
तरसाड (तरસાડ) (स्त्री.)–ताडाची पाने, झावळी.
तरसाववुं (तरસાવવું) (स. क्रि.)–झुरायला लावणे, तडफडायला लावणे.
तरसाळुं (तरસાળું) (न.)–तळ (२) अंदाज.
–**ळो** (पु.)–तळाचा अंत.
तरसांजी (तरસાંજી) (स्त्री.)–तिन्ही सांज.
तरंतरा (तरંતરા) (अ.)–(१) ओले चिंब होऊन. (२) (स्त्री.) खूप पोहणे.
तराई (तराઈ) (स्त्री.)–पर्वताच्या पायथ्याचा प्रदेश.
तराड (तराડ) (पु.)–योग, संधी.
–**खावो,–जामवो,–बाझवो**–योग जमून येणे, संधी येणे.
तराप (तराપ) (स्त्री)–(१) एकदम उडी, झेप (२) पाण्यात मारलेली उडी.
तरापो (तराપો) (पु.)–तराफा.
–**भागवो,–बेरावो**–(१) कुटुंब किंवा मंडळ विसकटणे (२) संसार विसकटणे.
तरामणुं (तराभણું) (वि.)–(१) पोहून जावे लागण्याइतके. (२) पोहता येईल इतके.
तरि (–री) (तरि-री) (स्त्री)–होडी.
तरियुं (तरियुं) (वि.)–तीन प्रकारचे (२) तिसरे.
–**या तोरण**–तीन जातीच्या पानांचे तोरण.
तरियो (तरियो) (पु.)–(१) एक दिवस आड करून येणारा ताप.
तरी (तरी) (स्त्री.)–साय (२) गाळ (३) वर तरंगणारा थर (४) (वि.) तिप्पट (५) (स्त्री.) होडी, तरी (६) जलमार्ग.
तरीके (तरीકે) (अ.)–प्रमाणे, रूपाने.
तरीको (तरीકો) (पु.)–(१) रीत (२) मार्ग.
तरीर (तरीર) (अ.)–अनुक्रमे.
तरी(-रे)लुं (तरी-रे-લું) (न.)–(१) जादा जू (२) घर संसाराचा बोजा.
तरेराट (तरेराट) (पु.)–(१) घसा ताणेल इतकी ओरड (२) क्रोधावेश.

तरेरी (तરેરી) (स्त्री.) – क्रोधावेशाने सुटणारा कंप.
तरेह (तરેહ) (स्त्री.) – रीत, प्रकार.
 – दा(-वा)र (वि.) – १ नाना प्रकारचे, विविध. (२) चित्रविचित्र.
तरोवड (તરોવડ) (वि.) – (१) समसमान (२) (स्त्री.) खुलासा.
तर्जवुं (તર્જવું) (स. क्रि.) – (१) ठपका देणे, धमकावणे (२) धिक्कारणे.
तर्पवुं (તર્પવું) (स. क्रि.) – तृप्त करणे, संतोषविणे.
तल (તલ) (पु.) – तीळ.
तल(–ळ) (तल-ળ) (न.) – (१) तळ (२) तळचा प्रदेश.
तलक (તલક) (अ.) – पर्यंत.
तलख (તલખ) (वि.) – (१) तल्लख, तीव्र (२) (स्त्री.) आतुरतेने वाट पहाणे, ध्यास. (३) व्याकुळता (४) तहान.
 – वलख (अ.) – तहानेने व्याकुळ.
 – वुं (स. क्रि.) – ध्यास घेणे.
 – खां (न. ब. व.) – प्राप्तीसाठी व्याकुळता.
 – खां मारवां – झुरणे, ध्यास घेणे.
तलप (તલપ) (स्त्री.) – (१) उडी, लांब उडी (२) तलफ.
 – चूकवी – (१) अपेक्षिलेली उडी चुकणे (२) तलफेची वेळ निघून जाणे.
 – मारवी – (१) उडी टाकणे (२) तलफ दाबून टाकणे.
 – वुं (अ. क्रि.) – एकदम उडी टाकणे.
तलपापड (તલપાપડ) (वि.) – आतुर, अधीर.
तलपूर (તલપૂર) (वि.) – (१) तिळा एवढे (२) तिळमात्र.
तलब (તલબ) [अ.] (स्त्री.) – तलफ.
तलभार (તલભાર) (वि.) – तिळमात्र.
तलमीज (તલમીજ) [अ.] (पु.) – शिष्य.
तलसवुं (તલસવું) (अ. क्रि.) – तडफडणे, अतिशय आतुर होणे.
तलसाट (તલસાટ) (पु.) – तडफड.
तला(–ल्ला)क (તલા-લ્લા-ક) [अ.] (स्त्री.) – फारकत, घटस्फोट.
तलाश (તલાશ) (स्त्री.) – शोध, तपास.
 – राखवी, – लेवी – खबरदारी ठेवणे, लक्ष ठेवणे.
तवंगर (તવંગર) (वि.) – पैसेवाला, तालेवार, धनवान.
तवाई (તવાઈ) (स्त्री.) – (१) संकट, धाड (२) ताकीद, धमकी.
तवाजो (તવાજો) (पु.) – पाहुणचार, आतिथ्य.
तवारीख (તવારીખ) [अ.] (स्त्री.) – इतिहास.
 – नवीस (पु.) – इतिहासकार.
तवावुं (તવાવું) (अ. क्रि.) – तावून घेणे.
तवाई जवुं – त्रासानें किंवा चिंतेने सुकून जाणे.
तवेथो (તવેથો) (पु.) – उलथनें.
तवो (તવો) (पु.) – तवा.
तवाजेवु – अगदी साफ.
तस (તસ) (स्त्री.) – घस.
तसको (તસકો) (पु.) – (१) अनादर, तिरस्कार (२) ठपका.
 – तोडवो – ठपका देणे.
तसतसवुं (તસતસવું) (अ. क्रि.) – तटतटणे, तटाटणें.
तसबी(–बी) (તસબી-વી) (स्त्री.) – जपमाळ.
तसलमात (તસલમાત) [अ.] (वि.) – (१) अनामत (२) ताब्यांतले (३) (स्त्री.) कब्जा, भोगवटा.
तसल्ली (તસલ્લી) [अ.] (स्त्री.) – आश्वासन, विश्वास, भरंवसा.
तसियो (તસિયો) (पु.) – (१) तडा, चीर (२) रेघ.
तसोतस (તસોતસ) (अ.) – तटाटेल अशा रीतीने, तंग.
तहकीब (તહકીબ) (वि.) – नक्की.
तहसील (તહસીલ) (पु.) – (१) तालुका (२) जमीनमहसूल.
तहेनात (તહેનાત) (स्त्री.) – (१) तैनात, सेवाचाकरी (२) सेवाचाकरी करण्याकरिता हजेरी.
तहेवार (તહેવાર) (पु.) – सणाचा दिवस.
तहोमत (તહોમત) (न.) – आरोप, आळ.
 – दार (वि.) – आरोपी.
 – नामुं (न.) – आरोप ठेवण्याबद्दलचा लेख.
तळ (તળ) (न.) – (१) मूळ (२) पाया (३) जन्मस्थान.
 – घट (पु.) – उंबरठा.
 – धर (वि.) – (१) देणेकरी (२) (लाक्ष.) आशाळभूत (३) (पु.) बलुतेदार (४) भागीदार, शेतकरी.
 – पद (न.) – (१) गावठाण (२) मूळ ठिकाण (३) सपाट जमीन (४) खालसा जमीन.
 – पदुं (वि.) – (१) स्थानिक (२) गावचे, देशी.
 – वट (स्त्री.) – (१) चालून चालून जास्त घासले गेल्यामुळे किंवा उष्णतेमुळे पायांचे तळवे हलुवार होणे, तळावणे. (२) तळवा, तळ (३) जमिनीची सपाटी (४) उंबरठ्याचे घडविलेले लाकूड (५) छपराचे आढे टेकविण्यासाठी समोरासमोरच्या भिंतीवर बसविलेले आडवे लाकूड.
तळवावुं (તળવાવું) (अ. क्रि.) – पायांचे तळवे हलुवार – दुखरे होणे, तळावणे.
तळाई (તળાઈ) (स्त्री.) – पुष्कळ रू भरलेली गादी.
तळातांदळा (તળાતાંદળા) (पु. ब. व.) – (१) भाताच्या लाह्या (२) (अ.) सुटे सुटे करून.
तळावट (તળાવટ) (स्त्री.) – (१) ढोंग (२) जमीन किंवा तिची सपाटी.
तळांसवुं (તળાંસવું) (स. क्रि.) – हळूहळू दाबणे, चंपी करणे.

तळियुं (તળિયું) (न.) – (१) अगदी तळचा भाग (२) तळवा (३) टरबूज.

– आववुं – तळाला लागणे, पूर्ण संपून जाणे.

– टाढुं करवुं – आपली जागा स्थिर करून टाकणे.

– देखावुं – तळ दिसू लागणे, जवळचे संपत येणे.

– न देखावुं – अंत न लागणे.

– झाडवुं – (१) साफ करून टाकणे, पूर्ण रिते करणे (२) खूप धमकावणे.

तळी (તળી) (स्त्री.) – पादत्राणाच्या तळच्या कातड्याला लागून शिवलेली वरची पातळ पट्टी.

– पडवी – अनवाणी चालल्याने पायाचे कातडे कठीण होणे.

तळे (તળે) (अ.) – खाली, तळाला.

– उपर (अ.) – (१) खालवर (२) वरखाली (मन होणे)

तळेटी (તળેટી) (स्त्री.) – पायथ्याचा प्रदेश.

तळ्युंताळ्युं (તળ્યુંતાળ્યું) (वि.) – भाजके, विटाळ न होण्याजोगे (खाद्य).

ता (તા) [फा.] (पु) – (१) ताव (कागदाचा) (२) ताव, ताप, उष्णता.

ताउ (તાઉ) (वि.) – तापट.

ताऊस (તાઊસ) (पु.) – (१) मोर (२) एक तंतुवाद्य.

ताक (તાક) (स्त्री.) – (१) नेम, डाव (२) (पु.) संधी.

– डो (पु.) – (१) संधी (२) धागा, दोरा.

– णियुं (वि.) – नेम धरलेले निशाण पाडणारे.

– वुं (स. क्रि.) – (१) टकमक पाहत राहणे, नजर लावणे. (२) नेम धरणे. (३) इच्छिणे.

ताक्युं तीर लागवुं – मनात धरलेले होणे.

ताकीद (તાકીદ) [अ.] (अ.) – (१) घाई (२) आज्ञा (३) त्वरित करण्याची जरूरी (४) सावधगिरीची सूचना (५) धमकी.

– करवी – घाई करणे.

– आपवी – ताकीद देणे.

ताकुं (તાકું) (न.) – झरोका, लहान खिडकी.

ताकेडुं (તાકેડું) (वि.) – पाहा 'ताकणियुं'

ताको (તાકો) (पु.) – (१) तागा, थाण (२) झरोका.

ताग (તાગ) (पु.) – शेवट, निकाल, अंत.

– आणवो, – लाववो – कडेला लावणे, पार पाडणे.

– काढवो, – लेवो – (१) अंत काढणे (२) अंदाज काढणे.

तागडधिन्ना (તાગડધિન્ના) (पु. ब. व.) – चैनबाजी.

तागडो (તાગડો) (पु.) – (१) धागा, तंतू (२) संधी.

तागवुं (તાગવું) (अ. क्रि.) – अंत काढणे, (२) अंदाज काढणे (३) पार पाडणे. (४) (स. क्रि.) त्यागणे.

ताछ (તાછ) (स्त्री.) – दगड टाकविताना पडणाऱ्या चिपा इ. (२) दागिना घासताना पडणारे कण. (३) चकचकितपणा.

– मारवो – घासून चकचकीतपणा आणणे.

– वुं (स. क्रि.) – तासणे, टाकविणे (दगड), घासून चकचकीत करणे.

ताज – (તાજ) (पु.) – मुकुट, राजमुकुट.

– खानुं (न.) – संडास.

– पोशी (स्त्री.) – राजगादीवर येण्याची क्रिया.

– गी (स्त्री.) (१) ताजेपणा (२) स्फूर्ति, उत्साह (३) आरोग्यसंपन्नता.

ताजणो (તાજણો) (पु.) – चाबूक.

ताजियो (તાજિયો) [अ.] (पु.) – ताबूत.

ताजिया डूबवा, – ठंडा थवा, – गूल थवा – हताश-निरुत्साह होणे.

ताजीम (તાજીમ) [अ.] (स्त्री.) – आदब, मान देण्याची रीत.

ताजुब (તાજુબ) [अ.] (वि.) – चकित.

– बी (स्त्री.) – आश्चर्य.

ताजुं (તાજું) (वि.) – (१) नवे, ताजे. (२) ताजेतवाने. (३) पैशाने भरलेले, गरम.

– तम (वि.) – अगदी ताजे.

ताजेतर (તાજેતર) (वि.) – नुकतेच झालेले – घडलेले.

– मां (अ.) – आत्ताच.

ताजेस (તાજેસ) (न.) – प्रायश्चित्त.

ताट (તાટ) (वि.) – तंग, आवळ (२) ताट, थाळी (३) (न.) गोणपाट.

ताटुं (તાટું) (न.) – बांबूची – गवताची चटई किंवा पडदा.

ताडूकवुं (તાડૂકવું) (अ. क्रि.) – ओरडणे, ओरडून बोलणे.

– को (पु.) – आरड.

ताडो (તાડો) (पु.) – (१) तडतड (२) जुने भांडण (३) आग्रह, हट्ट.

ताण (તાણ) (स्त्री.) – (१) आळोखापिळोखा (२) खेचाताण (३) ओढ, तंगी, (४) आग्रह.

– आववी – (अवयवांना) वाताचा झटका येणे.

– पडवी – तंगी – ओढघस्ती निर्माण होणे.

– वुं (सं. क्रि.) – ताणणे, खेचणे.

ताणीने – लांब आवाज काढून, ओरडून (२) आग्रहपूर्वक.

– लांबु करवुं – ताणून ताणून बिघडवून टाकणे.

ताणी काढेलुं – दुर्बळ, किडकिडीत.

– नाखवुं – (१) अपमान करणे (२) मेल्यानंतर योग्य सन्मान करणे.

– लाववुं – (१) आग्रहपूर्वक धरून घेऊन येणे, (२) बिगर हक्काने उचलून आणणे. (३) जबरदस्तीने ओढून आणणे.

ताणी तू(-तो)शी(-सी)-ने (अ.) ओढूनताणून, मुश्किलीने, मारूनमुटकून.
तातुं (તાતું) (वि.)-(१) खूप गरम (२) तापट (३) ताजे, तेजस्वी.
ताते घाए (अ.)-एका तडाख्यात, एकदम.
तातुंमातुं (તાતુંમાતું) (वि.)-पुष्ट, अंगाने भरलेले.
तादृश (તાદૃશ) [सं.] (वि.)-हुबेहूब.
तान (તાન) (स्त्री.)-(१) (गाण्यातील) तान, (२) एकतानता (३) मस्ती, दंगा.
-चडवी-(१) टाळी लागणे, एकतानता होणे. (२) मस्तीला येणे.
-पूरो (पु.)-तंबोरा.
तानो (તાનો) (पु.)-(१) टोमणा (२) क्रोध.
तांतणो (તાંતણો) (पु.)-धागा, दोरा.
-णे जीव टंगावो-(१) अतिशय चिंतातुर राहणे (२) मरणघटकेत असणे.
तांतरडी (તાંતરડી) (स्त्री.)-लांबट व काटकुळें शरीर.
तांतरवुं (તાંતરવું) (स. क्रि.)-(१) वश करणे (२) तंतूंचे जाळे करणे.
तांतो (તાંતો) (पु.)-(१) धागा (२) रांग, ओळ.
ताप (તાપ) (पु.)-(१) ऊन्ह (२) उष्णता (३) ताप (ज्वर) (४) दबदबा (५) धाक (६) दुःख, मनस्ताप.
-काढवो, नीकळवो-पावसानंतर ढग जाऊन ऊन पडू लागणे.
-खावो-ताप सहन करणे, उन्हात तापणे.
-थवो-उन्हे तापू लागणे, दुपारची वेळ होणे.
-माथे लेवो-दुपारचे ऊन सहन करणे.
तापे नाखवुं, -मूकवुं-उन्हात टाकणे (वाळण्यासाठी)
तापणी (તાપણી) (स्त्री.), -णुं (न.)-शेकोटी.
तापडुं (તાપડું) (न.)-गोणपाट, तागाचा कपडा.
तापवुं (તાપવું) (अ. क्रि.)-(१) शेकणे, तापणे. (२) (स. क्रि.) तप करणे.
तापोटो (તાપોટો) (पु.)-(१) उकाडा (२) तापामुळे येणारा फोड.
ताबे (તાબે) (ग.)-स्वाधीन, ताब्यात, हुकुमाखाली.
तामील (તામીલ) [म.] (स्त्री.)-हुकुमाचा अंमल-तामीली.
तांबाकूंडी (તાંબાકૂંડી) (स्त्री.)-घंगाळ.
तांबाराय (તાંબારાય) (स्त्री.)-झारण्याकरिता) तापवून सांधण्याकरिता) तांब्याच्या रेजकणांची मिसळणी.
तांबियो (તાંબિયો) (पु.)-(१) तांब्या (२) (तांब्याचे नाणे.
तायफो (તાયફો) (पु.)-(१) टोळी, मंडळ (२) गाणे-बजावणे करणारी नायकीण व तिचा ताफा.
तार (તાર) (पु.)-ताव (दस्त्याला एक कागद)
तार [का.] (पु.)-धागा, दोरा, तंतू.
तार [सं.] (वि.)-(१) उत्तम (२) वरचा, उंच (स्वर) (३) (पु.) पलीकडचा किनारा (४) अंत, मुक्ती (५) तरण्याजोगी (पाण्याची) स्थिती.
तारण (તારણ) (न.)-(१) उद्धार, पार, उतार (२) सारांश, तात्पर्य (३) जामीनगिरीबद्दलची वस्तू- पैसा इ.
-आपवुं-(१) खात्री देणे (२) तात्पर्य सांगणे.
-काढवुं-(१) टाचण तयार करणे (२) एकूण तात्पर्य काढणे.
-मां काढी आपवुं-जामीनगिरीबद्दल वस्तू इ. ठेवणे.
-तरण (वि.)-उद्धार करणारा.
तारववुं (તારવવું) (स. क्रि.)-(१) दबलेली वस्तू वर काढणे (२) वरवर काढून घेणे (३) मुटे करून पाणी आरपार ओतून काढणे, पाण्यात मुटे करून बुचकळणे (४) जमा-उधारीचा आकडा खातेवार नक्की करणे (५) नफातोटा काढणे.
तारवुं (તારવું) (स. क्रि.)-तारणे, उद्धरणे, वाचविणे (बुडताना)
ताराज (તારાજ) [फा.] (वि.)-जमीनदोस्त, उध्वस्त.
तारीखियुं (તારીખિયું) (न.)-(१) कॅलेंडर (२) तारखेचा शिक्का.
तारीज (તારીજ) [अ.] (स्त्री.)-जमा-उधारीचा आढावा, तेरीज.
-काढवी-जमाखर्चाचा आढावा काढणे.
तारीमारी (તારીમારી) (स्त्री.)-शिवीगाळी, तेरीमेरी
तारुं (તારું) (सर्व.)-तुझे
तारो (તારો) (पु.)-(१) तारा (२) डोळ्यातली बाहुली (३) निष्णात पोहणारा.
ताल (તાલ) (पु.)-(१) गायनातला ताल (२) मजा, रंग, रस (३) संधी, योग्य वेळ. (४) ताड (५) टाळ (६) युक्ती, कारस्थान.
-आववो-मजा येणे. (२) संधी येणे.
-करवो-(१) रंग करणे, मजा उडविणे. (२) तमाशा करणे.
-जोवो-तमाशा पाहणे.
-पडवो-मजा येणे.
-बेसवो-संधी मिळणे, योग जमणे.
-संचो-युक्तिप्रयुक्ती.
ताल (स्त्री.)-टकल.
-पडवी-(१) टकल पडणे (२) पुष्कळ आपत्ती व दुःखे सहन केलेली असणे.
-की (स्त्री.)-टाळा (तोंडाच्या आतला वरचा घुमटासारखा भाग).
-कुं (न.)-टाळू, डोक्याचा मधला व सर्वांत उंच भाग.

तालमेल (તાલમેલ) (स्त्री.) – (१) टापटीप, नीटनेटकी व्यवस्था. (२) वरवरचा भपका.
तालावेली (તાલાવેલી) (स्त्री.) – चुटपुट, आतुरता, काळजी.
तालिब (તાલિબ) [अ.] (वि.) – इच्छुक.
तालीम (તાલીમ) [अ.] (स्त्री.) – (१) शिक्षण (२) कसरतीचे शिक्षण (३) शिस्त, वळण.
ताले (તાલે) (न.) – नशीब, भाग्य.
–वर-वंत-वान (वि.) – (१) भाग्यवंत (२) मातब्बर, धनवान.
ताव (તાવ) (पु.) – दस्त्यातील एक कागद, ताव.
ताव (पु.) – ताप (ज्वर).
तावडी (તાવડી) (स्त्री.) – कढई.
तावण, (-णी) (તાવણુ-ણી) (स्त्री.) – (१) कढवून शुद्ध करण्याची क्रिया (२) (लाक्ष.) कसोटी.
तावतरियो (તાવતરિયો) (पु.) – ताप वगैरे आजार.
तावदान (તાવદાન) (न.) – (१) खिडकीची काच (२) कागद ठेवण्याची कप्पे असलेली पेटी (३) खुर्चीघाटाची पालखी.
तावरखुं (તાવરખું) (वि.) – तापट, तामसी स्वभावाचे.
तावरसुं (તાવરસું) (न.) – (१) नव्या लागवडीला आणलेल्या जमिनीचे पहिले वर्ष (२) पहिल्या लागवडीचे (शेत).
तावलुं (તાવલું) (वि.) – ताप असलेले.
तावली (તાવલી) (स्त्री.) – बारीक ताप.
ताववुं (તાવવું) (स. क्रि.) – (१) शुद्ध करण्यासाठी उकळविणे – खूप तापविणे. (२) वितळविणे (३) (लाक्ष.) कसणे, कसोटी घेणे.
तावित (તાવિત) (वि.) – कढविलेले, खूप तापवून शुद्ध केलेले (२) कलदार (नाणे).
तावी (તાવી) (स्त्री.) – लहान तवा.
तावीज (તાવીજ) [अ.] (न.) – ताईत.
तावेथो (તાવેથો) (पु.) – तवा.
तास (તાસ) [म.] – (१) (स्त्री.) ताट, थाळी. (२) (पु.) गजराचे घड्याळ. (३) तास (६० मिनिटे) (४) तासून केलेले कलाकुसरीचे काम. (५) स्वाद, मजा, रंग. (६) तासताना किंवा दगड टाकविताना खाली पडणारी कपची-तुकडे.
तासीर (તાસીર) [अ.] (स्त्री.) – (१) लक्षण, गुण, छाप, परिणाम. (२) रूप, आकार, घाट.
–रो (पु.) – मजा, गंमत.
तासुबी (તાસુબી) (स्त्री.) – धर्मांधता.
तासुं (તાસું) (न.) – नगाऱ्याचा एक प्रकार.
तांसळी (તાંસળી) (स्त्री.) – तसराळे.

ताळ (તાળ) (पु., स्त्री.) – झांज.
ताळवुं (તાળવું) (न.) – (१) टाळा (२) डोक्याचा सर्वांत उंच भाग.
ताळाकूंची (તાળાકૂંચી) (स्त्री.) – कुलूप-किल्ली.
–करवी, -मां मूकवुं, -राखवुं – पक्क्या बंदोबस्तात ठेवणे.
ताळी (તાળી) (स्त्री.) – टाळी.
–लागवी – टाळी लागणे, एकतानता होणे.
ताळुं (તાળું) (न.) – कुलूप.
–मारवुं, -वासवुं, -साचववुं – कुलूप घालणे.
–देवावुं – (१) कुलपात बंद होणे (२) वांझ होणे, विनापत्य होणे (३) अवदशा येणे.
ताळो (તાળો) (पु.) – ताळा, मेळ.
ताळोटा (તાળોટા) (पु. ब. व.) – प्रशंसेच्या टाळ्या.
तिक्कड (તિક્કડ) (पु.) – जाड रोट.
तिखारो (તિખારો) (पु.) – ठिणगी.
तिजोरर (તિજોરર) (पु.) – खजीनदार, कोषाध्यक्ष.
तिताली, (-लियुं) (તિતાલી-લિયું) (वि.) – बाष्कळ, निलाजरे, उच्छृंखल.
तिरस्करिणी (તિરસ્કરિણી) [सं.] (स्त्री.) – पडदा, कनात
तिलस्मात (તિલસ્માત) (अ.) (पु.) – चमत्कार.
तिलाट (તિલાટ) (वि.) – गादीचा वारस.
तीकम (તીકમ) (पु.) – (१) टिकाव (२) त्रिविक्रम.
तीखुं (તીખું) (वि.) – (१) तिखट, उग्र (२) पाणीदार, तेजस्वी (३) तामसी, उग्रस्वभावी (४) (न.) पोलाद.
–खां (न. ब. व.) – (१) मिरच्या (२) मिरी.
–तम (वि.) – अतिशय तिखट.
तीड (તીડ) (न.) – टोळ.
–पडवां – टोळधाड येणे.
तीणुं (તીણું) (न.) – (१) धारदार (२) बारीक टोकाचे (३) बारीक पण तीव्र (सूर).
तीन पांच (તીન પાંચ) (स्त्री.) – शेखी, मिजास, पोकळ बढाई.
तीरछुं (તીરછું) (वि.) – तिरके.
तुक (–ख) म (તુક-ખ-મ) (न.) – (१) बीज (२) वीर्य (३) वंश.
तुक्को (તુક્કો) (पु.) – (१) चुटका, छोटी मजेदार गोष्ट. (२) मनाचा तरंग (३) बोथट बाण.
–ऊठवो – मनात एकदम एक कल्पना चमकणे.
–फेंकवो, –लगाववो – एक विचार-कल्पना लोकांत सोडून देणे.
तुंकारवुं (તુંકારવું) (स. क्रि.) – तुच्छतेने बोलणे-वागणे.
तुंगुं (તુંગુ) (वि.) – (१) स्थूल, लठ्ठ, पुष्ट (२) (न.) तुंद, फुगलेले पोट (३) (लाक्ष.) रागाने चढलेला चेहरा.

–ऊतरवुं–राग उतरणे, चेहऱ्यावरचा रागाचा भाव नाहीसा होणे.
–चडवुं–रागाने चेहरा चढणे, तोंडावर संतापाचा भाव येणे.
–भरवुं–भरपूर खाणे.
तुच्छकार, -रो (तुच्छकार-रो) (पु.)–तिरस्कार.
तुज (तुज) (सर्व.)–तुझे.
–ने (सर्व.)–तुला.
तुंड (–द),–डुं (-दुं) (तुंड-द-डुं-दुं) (वि.)–चढेल, उद्धट.
–मिजाज (पु.)–चढेल स्वभाव.
–डा (-दा)ई (स्त्री.)–उद्धटपणा.
तुवंग (तुतंग) (न.)–तर्कट.
तुफेल (तुफेल) (स्त्री.)–वशिला, आसरा.
तुमाखी (तुमाखी)–(१) (वि.) मिजासखोर
(२) (स्त्री.) मिजासखोरी.
तुमार (तुमार) (पु.)–दोन पक्षांमधील दीर्घ पत्रव्यवहार.
–चालवो–पत्रव्यवहार लांबत राहणे.
–रे चडवुं–पत्रव्यवहाराचे कागद वाढत जाणे पण निकाल न होणे.
तुर(-रं)त (तुर-रं-त) (अ.)–लगेच, लागलीच.
तुरतोतुरत (तुरतोतुरत) (अ.)–ताबडतोब, लगच्यालगेच.
तुरंगखानु (तुरंगखानुं) (न.)–(१) कैदखाना, तुरुंग
(२) घोड्याचा तबेला.
तुव(-वे)र (तुव-वे-र) (स्त्री.)–(१) तूर (२) तुरीचे रोप.
तुं (तुं) (सर्व.)–तूं, द्वि. पु. चे एकवचन.
तुंवां (न. ब. व.)–अरेतुरे.
तूक (तूक) (स्त्री.)–कवितेचा चरण.
तूठवुं (तूठवुं) (अ. क्रि.)–तुष्ट होणे, प्रसन्न होणे.
तूत (तूत) (न.)–(१) खोटेनाटे, बनवून सांगितलेली गोष्ट, थाप (२) तर्कट, कारस्थान, जाळे (३) नखरे.
–चालववुं–खोटेनाटे किंवा काही तर्कट उभे करून पसरविणे.
तूतक (तूतक) (स्त्री., न.)–बोटीच्या वरच्या भागात केलेली सपाट जागा, 'डेक'.
तूतियो (तूतियो) (पु.)–कारस्थानी, तर्कटी मनुष्य.
तूती (तूती) (स्त्री.)–(१) पोपटाची मादी (२) मैना.
तूर (तूर) (स्त्री. न.)–(१) शेवरी वगैरेच्या बोंडातील रू (२) सनई.
तूरा (तुरा) (पु. ब. व.)–(१) तुरा (२) तुरीचे दाणे.
तूरुं (तूरुं) (वि.)–तुरट.
तूलुं(-ळुं) (तूलुं-ळुं) (वि.)–निष्कपट, भोळे.
ते (ते) (सर्व.)–तृतीयपुरुष ए. व., तो ती-ते.

तेख (तेख), –ड (स्त्री.)–(१) तजवीज (२) शोध (३) खंत, काळजी (४) काटकसर.
तेखडुं (तेखडुं) (न.)–त्रिकूट.
तेग(-गा) (तेग-गा) [फा.] (स्त्री.)–कट्यार.
तेज (तेज) [फा.] (वि.)–(१) तीक्ष्ण, उग्र, कडक (२) चलाख, चपळ.
तेजण (तेजण) (स्त्री.)–चपळ घोडी.
तेजानो (तेजानो) (पु.)–लवंग, दालचिनी इ. मसाला.
तेटलुं (तेटलुं) (वि.)–तितके, तेवढे.
–ले (अ.)–(१) तेवढ्यात (२) तेवढ्याने.
–लामां (अ.)–तेवढ्यात.
तेड (तेड) (स्त्री.)–(१) तट, काठ (२) बाजू, दिशा.
–वुं (स. क्रि.)–निमंत्रणे.
तेडवा जवुं, तेडी लाववुं–आणायला–बोलवायला जाणे, घेऊन येणे (उदा नववधूला)
तेडी जवुं–बरोबर घेऊन जाणे.
तेडागर (तेडागर) (वि.)–आणायला–बोलवायला जाणारा.
तेडाववुं (तेडाववुं) (स. क्रि.)–(१) तेडवुं'चे प्रयोजक (२) निमंत्रण देणे, बोलावून आणणे.
तेडुं (तेडुं) (न.)–(१) निमंत्रण, बोलावणे (२) नेण्याकरिता येणे.
–आववुं–निमंत्रण येणे, न्यायला येणे.
–करवुं–निमंत्रण देणे, बरोबर यायला सांगणे किंवा बरोबर घेऊन यायला माणूस पाठविणे.
–हकारूं (न)–मोठ्याने ओरडून बोलावणे.
तेणी (तेणी) (सर्व.)–ती, तृ. पु. एकवचनी स्त्रीलिंगी रूप (पारशी बोलीत).
–गम,–मेर (अ.)–त्या बाजूस, तिकडे.
–वार (अ)–त्या वेळी.
तेणे (तेणे) (सर्व.), 'ते'चे तृतीया विभक्तीचे एकवचन.
तेथी (तेथी),–करीने (अ.)–म्हणून, त्याकरिता, त्याकारणाने.
तेनावुं (अ. क्रि.)–पिकणे, तयार होणे.
तेनुं (तेनुं) (सर्व.)–'ते'चे षष्ठीचे एकवचन.
तेम (तेम) (अ.) त्याप्रमाणे, तसे.
तेमणे (तेमणे) (सर्व.)–'ते'चे तृतीयेचे बहुवचन, त्यांनी
–नुं (सर्व.)–'ते' चे षष्ठीचे ब. व., त्यांचे
तेरतांसळी (तेरतांसळी) (स्त्री.)–परस्परात रोटीव्यवहार नसलेल्या वेगवेगळ्या जातींचे लोक.
तेरश–स (तेरश-स) (स्त्री.)–त्रयोदशी.
तेरीख (तेरीख) (स्त्री.)–(१) व्याज मोजण्याचा दिवस (२) व्याजाचा दर.

–चढवी – व्याज वाढत जाणे.
–देवी – व्याज देणे.
–लेवी – व्याज घेणे.
तेरीमेरी (तेरीभेरी) (स्त्री.) – शिव्यागाळी.
तेल (तेल) (न.) (१) मराठी अर्थी (२) (लाक्ष.) दम.
–ऊंजवुं – झिजणाऱ्या भागात तेल टाकणे.
–काढवुं – (१) दम काढणे (२) सत्त्व काढणे.
–जोवुं, तेलनी धार जोवी – डोळ्यांत तेल घालून राहणे.
–घालवुं – मृत्यूनंतरचा शोक विधिपूर्वक सोडणे (गुजरातेत).
–नीकळवुं – दम निघणे.
–पळी करवी – कशीतरी गुजराण करणे.
–रेडावुं – (१) धसका बसणे (२) मत्सर वाटणे.
–मां माख बूडवी – संकोचणे.
तेलण (तेलण) (स्त्री.) – तेलीण
तेलाळुं (तेलाळुं), तेलियुं (तेलियुं) (वि.) – तेलकट
तेवडुं (तेवडुं) (वि.) – तेवढे.
–तेवडुं (वि.) – समसमान
ते वार (-रे) (ते वारे-रे) (अ.) – त्या प्रसंगी, त्यावेळी
तेवुं (तेवुं) (वि.) – तसे, त्यासारखे.
तेवामां (तेवाभां) (अ.) – त्यावेळी, तेवढ्यात.
तेवे (तेवे) (अ.) – त्यावेळी.
तें (तें) (सर्व.) – 'तुं' चे तृतीयेचे ए. व. (त्वां)
तो (तो) (अ.) – (१) तर ('जो' = जर च्या संबंधात) ('जो आवशे तो जईशुं') (२) 'तरी' या अर्थी (हुं तो जईश' = तू आला नाहीस तरी मी जाईन) (३) तरमग ('तो जा!') (४) (दुसरे काही नाही) 'एवढे तरी' या अर्थी ('पासे तो आव')
–तो – विशेष आग्रहदर्शक ('तुं नहीं करे तो तो हुं करवानो ज')
–पछी – तरमग
तोकवुं (तोकवुं) (स. क्रि.) – (१) उचलणे (२) जोखणे.
तोकल (तोकल) (पु.) – ईश्वरावरील आस्था.
तोछडुं (तोछडुं) (वि.) – (१) असभ्य, उद्धट (२) आखूड.
–डाई (स्त्री.) – असभ्यपणा, उद्धटपणा.
तोजी (तोजी) (स्त्री.) – (१) एकरी खंड किंवा महसूल (२) सार, सत्त्व.
तोटावुं (तोटावुं) (अ. क्रि.) – संपणे, तूट पडणे.
तोडे मंकोडे (तोडे भंकोडे) (अ.) – एका पायावर, अधीर होऊन.
तोडो (तोडो) (पु.) – (१) पायांतला चांदीचा तोडा (२) एक हजार रुपयांचा थैला (३) कच्च्या फळांची तोड (४) मिनार, शिखर (५) तोफ उडविण्याचा तोडा.
तोतडा(-ला)वुं (तोतडा-ला-वुं) (अ. क्रि.) – बोलताना जीभ अडखळणे, तोतरे बोलणे.
तोतडुं (तोतडुं) (वि.) – तोतरे.
तोतलुं (तोतलुं) (वि.) – (१) तोतरे (२) बोबडे.
तोतिंग (तोतिंग) (वि.) – भले मोठे, अवाढव्य.
तोतो (तोतो) (पु.) – पोपट.
तो पण (तो पण) (अ.) – तरीही, तथापि.
तोफान (तोफान) (न.) – (१) दंगा, मस्ती (२) भांडण, मारामारी.
–नी (वि.) – दंगेखोर, भांडखोर.
तोबा (तोबा) [अ.] (स्त्री.) – 'आता फार झाले' असे सुचविणारा अत्यंत त्रस्तपणाचा किंवा पश्चात्तापाचा उद्‌गार.
–पोकारवी – त्रस्त होणे, कंटाळून जाणे.
–पोकरावची – त्रस्त होईल असे करणे.
–खत (न.) – जबरदस्तीने लिहून घेतलेले पत्र.
तोर (तोर) (पु.) – (१) तोरा, अहंकार (२) (स्त्री.) साय.
तोर (पु.) – मागावर कपडा तयार होईल तसतसा गुंडाळण्याचे गोल लाकूड.
तोरी (तोरी) (वि.) – (१) मिजासखोर, अहंकारी. (२) (स्त्री.) अहंकार, तोरा. (३) राग.
तोरो (तोरो) (पु.) – तुरा.
तोल (तोल) (पु. न.) – (१) वजन (२) वजनाचा काटा (३) (लाक्ष.) कदर, किंमत (४) प्रतिष्ठा, वजन.
–दार (वि.) – वजनदार.
तोलडी (तोलडी) (स्त्री.) – (१) अन्न शिजविण्याचे मातीचे भांडे (२) स्मशानात प्रेताबरोबर नेतात ती विस्तवाची हंडी.
तोला(-ला)ट (पु.) – वजन करणारा, तोलण्याचे काम करणारा.
तोले (तोले) (अ.) – तुलनेला, बरोबरीला.
तोलो (तोलो) (पु.) – तोळा.
तोशाखानुं (तोशाखानुं) (न.) – सामान ठेवण्याची जागा, कोठार.
तोस्तान (तोस्तान) [फा.] (न.) – एखादी मोठी थोरली घटना किंवा अवाढव्य वस्तू.
तोळवुं (तोळवुं) (स. क्रि.) – (१) तोलणे, जोखणे, (२) उचलणे, (३) तुलना - किंमत - करणे.
फेरवी तोळवुं – बोलून परत उलटणे.
त्यारे (त्यारे) (अ.) – (१) तेव्हा (२) तर मग.
त्यार केडे, – पछी (अ.) – त्यानंतर.
–थी (अ.) – तेव्हापासून.
त्यां (त्यां) (अ.) – (१) तेथे (२) त्या परिस्थितीत.
–तो (अ.) – इतक्यात.

ञगणुं (ત્રગણું) (वि.) – तिप्पट
ञपको (ત્રપકો) (पु.) – एखाद्या द्रव पदार्थाचा डाग पडेल असा उडलेला शिंतोडा.
ञण टकानुं, बदामनुं – तुच्छ, यःकश्चित.
ञपञपतुं (ત્રપત્રપતું) (वि.) – चिंब, गळणारे.
ञमझट (ત્રમઝટ) ञमझीक (ત્રમઝીક) – (१) (अ.) मुसळधार (२) (स्त्री.) झड.
ञमणुं (ત્રમણું) (वि.) – तिप्पट.
ञस (ત્રસ) – (१) (वि.) चल, जंगम (२) (न.) वन.
ञसको (ત્રસકો) (पु.) – (१) द्रव पदार्थाचा शिंतोडा (२) धस (३) निसासा (४) स्वस्थता, निश्चितता.
ञसञसवुं (ત્રસત્રસવું) (अ. क्रि.) – गळणे, ठिपकणे, वर्षणे.
ञसरेणु (ત્રસરેણુ) (न.) – अणु, प्रकाश किरणांत उडतांना दिसणारे रजःकण.
ञसिंग (ત્રસિંગ) (पु.) -- सिंह.
ञस्त (ત્રસ્ત) [सं.] (वि.) (१) भयभीत (२) बुजलेले.
ञंबाळु (ત્રંબાળું) (वि.) – तांब्याचे.
ञाक (ત્રાક) (स्त्री.) – चरख्याची चात.
ञाग, – डो (ત્રાગ-ડો) (पु.) – धागा.
ञाजवुं (ત્રાજવું) (न.) – ताजवा.
– ऊंचु चढवुं – बढती होणे.
– नीचु नमवुं – लाभ होणे, सुखसमृद्धीचे दिवस येणे.
– भारे थवुं – अभिमान येणे.
ञाजवा टूंपाववां – गोंदलेल्यावर गोंदणे.
ञाजूडुं (ત્રાજૂડું) (न.) – (१) ताजवा (२) गोंदणे.
ञाटकवुं (ત્રાટકવું) (स. क्रि.) – अचानक हल्ला करणे, छापा घालणे.
ञाटी (ત્રાટી) (स्त्री.) – ताटी, चिकाचा पडदा, पातळ तट्टी
ञाड (ત્રાડ) (स्त्री.) – मोठ्याने ओरड, गर्जना.
– पाडवी, – नाखवी – ओरड करणे, गर्जना करणे.
– वुं (अ. क्रि.) – गर्जणे.
ञांबुं (ત્રાંબું) (न.) – तांबे.
ञास (ત્રાસ) (पु.) – (१) जुलूम, छळ (२) त्रास, उद्वग, वीट (३) धाक, धास्ती.
– आपवो, – उपजाववो, – करवो, – देवो – जुलूम करणे. त्रस्त करणे, छळणे.
– वर्तवो – जुलूम होणे.
ञासुं (ત્રાસું) (वि.) – तिरकस, वाकडे.
ञाहित (ત્રાહિત) (वि.) – (१) तिऱ्हाईत, तटस्थ (२) अपरिचित.
ञाह्य (ત્રાહ્ય) (अ. व स्त्री.) – त्राही.
– पोकारवी – त्रासून जाणे.
– पोकराववी – त्राही त्राही करायला लावणे.
ञांस (ત્રાંસ) (पु.) – (१) तिरकेपणा (२) फास (३) वजन, काटा (४) तांब्याची वशी.
ञिखूणियुं (ત્રિખૂનિયું) (न.) – त्रिकोणाकार.
ञिभागवुं (ત્રિભાગવું) (स. क्रि.) – तीन सारखे भाग करणे.
ञिभेटो (ત્રિભેટો) (पु.) – तिकोटा, तिकटी.
ञिया (ત્રિયા) (स्त्री.) – स्त्री.
– राज्य (न.) – (१) स्त्रीराज्य (२) स्त्रीची चलती.
ञिराशी (ત્રિરાશી) [सं.] (स्त्री.) – त्रैराशिक
– मांडवी – त्रैराशिकात मांडणे.
ञिवली (ત્રિવલી) [सं.] (स्त्री.) – पोटाच्या तीन वळ्या.
ञीज (ત્રીજ) (स्त्री.) – तृतीया तिथी.
ञीजुं (ત્રીજું) (वि.) – तिसरे.
ञूट (ત્રુટ) (स्त्री.) – उणीव, दोष.
– टो (पु.) – तोटा, खोट.
ञेधा (ત્રેધા) (स्त्री.) – (१) दम, जोर. (२) (अ.) तीन प्रकारे.
ञेवटी (ત્રેવટી) (वि. स्त्री.) – तीन कडधान्यांची मिळून केलेली.
ञेवड (ત્રેવડ) (वि. स्त्री.) – (१) काटकसर. (२) तजवीज, व्यवस्था.
– होवी, - मळवी – काटकसरीचे वळण असणे.
ञेवडुं (ત્રેવડું) (वि.) – (१) तीन थर असलेले. (२) तिप्पट. (३) तीन प्रकारचे.
ञेह (ત્રેહ) (पु.) – पावसाच्या पाण्याची थेट जमिनीत जिरवणी.
– पुरावो – बरकत - चांगले दिवस येणे.
ञोटी (ત્રોટી) (स्त्री.) – (१) कमरपट्टा. (२) कानातला एक दागिना.
ञोवुं (ત્રોવું) (अ. क्रि.) – (१) शरीराने कृश - दुबळे होणे. (२) पूर्ण दिवसांचा न झालेला (ढोराचा) गर्भ पडणे.

थ (થ)

थई (થઈ) (अ. क्रि.) – 'थवुं' या धातूचे भूतकाळाचे स्त्रीलिंगी रूप; झाली, घडली, बनली या अर्थी.
– चूकवुं – पूर्ण होणे, संपणे.
– रहेवुं – (१) पुरते होऊन जाणे. (२) तोड - निकाल - शेवट येणे.
थई (अ.) – द्वारा, - कडून जाऊन, - च्या रस्त्याने.

–ने (अ.)–(१) होऊन. (२) द्वारा इ. (वरीलप्रमाणे).
थक(-का)ववुं (थક-કા-વવું) (स. क्रि.)–थकविणे, दमविणे.
थकित (थકિત) (वि.)–चकित, दिङ्मूढ.
थकी (थકી) (अ.)–हून, पासून, मुळे (पद्यात वापर).
थड (थડ) (न.)–(१) बुंधा. (२) उत्पत्तिस्थान, प्रारंभस्थान.
–थी पांखडां सुधी–आदीपासून अंतापर्यंत.
–बांधवुं–सुरुवात करणे.
थडक (थડક) (स्त्री.)–(१) धडकी. (२) बोलताना भीतीने होणारे त-त-म-म.
–वुं,-कावुं (अ. क्रि.)–(१) धडकी भरणे. (२) तत-मम होणे.
–कार (पु.)–'धाड' असा आवाज.
थडथडवुं (थડથડવું) (अ. क्रि.)–(१) कापणे. (२) थडथड आवाज होणे.
थडमां (थડમાં) (अ.)–नजीक.
थडियुं (थડીયું) (न.)–(१) बुंधा किवा खोड.
(२) वंशवृक्षाचा मूळ बुंधा.
थडी (थડી) (स्त्री.)–थप्पी, एकावर एक रचलेली रास, गंजी.
थथडाववुं (थथડાવવું) (स. क्रि.)–धमकावणे, फार ठपका देणे.
थथरडो (थथरડો) (पु.)–जाड लेप-थर.
थ(-र)थरवुं (थ-र-थरवुं) (स. क्रि.)–(१) कापणे, थरथरणे. (२) भिणे.
थथेडवुं (थथेડવું) (स. क्रि.)–जाड थर होईल असा लेप चढविणे.
थथैयो (थथैयो) (पु.)–नर्तक.
थनगन,-थनगन (अ.)–थै थै (नाचण्याचा आवाज).
–करी रहेवुं–(१) आनंदाने नाचणे. (२) काही करण्याची उत्सुकता-आतुरता दाखविणे.
–नाट (पु.)–(१) थयथयाट. (२) आवेश.
थपडाक, थपाट (स्त्री.)–चपराक, थप्पड.
थपेली (थपेली) (स्त्री.)–थापून केलेली जाड पुरी.
थपोडुं,–लियुं,–लुं (थपोડું,-લિયું,-લું) (न.)–हाताने थापून दिलेला आकार–घाट.
थबडाक (थબડાક) (अ.)–(घोड्याच्या) दौडीचा आवाज.
थमणी (थभણી) (स्त्री.)–मूळ भांडवल.
थंभ ((थंભ) (पु.)–स्तंभ, खांब.
थयुं (थयुं) (अ. क्रि.)–(१) 'थवुं'चे भूतकाळचे न. ए. व., 'झाले' (२) (अ.) बस, पुरे.
थरक (थरક) (स्त्री.)–(१) भीति, धाक (२) थरकाप.
–वुं (अ. क्रि.)–थरकाप होणे.
थरपवुं (थरપવું) (अ. क्रि.)–संतुष्ट होणे.
थरवुं (थरवुं) (स. क्रि.)–(१) थर चढविणे (२) भंडारींत धान्य बिघडू नये म्हणून कडब्याचा वगैरे थर खाली व भोवती लावणे.
थवुं (थवुं) (अ. क्रि.)–(१) होणे (२) जन्मणे, उत्पन्न होणे (३) वाटणे, प्रतीति होणे.
–जवुं–(१) पुरे होणे. (२) नकळत घडणे. (३) होऊन जाणे.
थळवुं (थળવું) (अ. क्रि.)–जमिनीवर रेतीचा थर पसरणे.
थाक (थाક) (पु.)–थकवा.
–ऊतारवो–आराम–विसावा घेणे.
–ऊतरवो–थकवा कमी होणे, ताजेतवाने होणे.
–खावो–विसावा घेणे.
–चडवो–थकवा येणे.
–लो (पु.)–आराम, विसावा.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) थकणे (२) (लाक्ष) कंटाळणे, हरणे.
थाक्याना गाउ–थकलेल्याला लांब लांब वाटणारे कोस किंवा अंतर.
थाणुं (थाણું) (न.)–(१) पडाव, केंद्र (२) पोलीस ठाणे, (३) रोप लावण्याकरिता आळे करून केलेली खोलगट जागा.
थाथा थाबडी (थाथाथाબડી) (स्त्री.)–(१) थोपटून शांत करण्याची क्रिया. (२) समजूत घालण्याची क्रिया.
थान (थान) (न.)–तागा (२) स्तन (३) स्थान (४) नाके.
–क–(न.)–राहण्याचें–थांबण्याचे–ठिकाण.
थांथुं (थांथुं) (वि.)–सुस्त, मंद (२) घाणेरडे ठिकाण
थाप खावी–फसविले–ठकविले जाणे.
–देवी,–मारवी–(१) थापट मारणे, (२) थाप मारणे, (३) जाड लिंपण देणें.
थापडी (थाપડી) (स्त्री.)–(१) गवंड्याचे थापटण्याचे एक अवजार, थापी (२) थापट.
थापण (थाપણ) (स्त्री.)–(१)मूळ भांडवल (२) लिंपण (३) ठेव.
–ओळववी–ठेव घशात घालणे.
–मूकवी–ठेव ठेवणे.
–राखवी–ठेव ठेवून घेणे,–संभाळणे, ठेव म्हणून संभाळणे.
थापवुं (थाપવું) (स. क्रि.)–(१) स्थापणे (२) थापणे.
थापाकुंडुं (थाપાકુંડું) (न.)–रंगाऱ्याचे किंवा धोब्याचे पसरट भांडे.
थापो (थाપો) (पु.)–(१) पाठीचा भाग (२) आढ्यावर झाकण्याचे मोठे नळासारखे कौल (३) कुंकवाच्या हाताची थाप.
थाबडवुं (थाબડવું) (स. क्रि.)–थोपटणे.

थांभलो (थांभलो) (पु.) – खांब.
थाह (थाह) (पु.) – थांग, अंत.
– रहेवो – आटोक्यात असणे.
थाळ (थाळ) (पु., स्त्री.) – मोठी थाळी (२) देवाच्या नैवेद्याचा प्रसाद.
– मानवो – अमुक नैवेद्य दाखविण्याचा नवस करणे.
थाळी (थाळी) (स्त्री.) – (१) ताट (२) ग्रामोफोन रेकॉर्ड.
– जेवडुं कपाळ – (१) रुंद कपाळ (२) सद्भाग्य.
– ठोकवी, - पीटवी – (१) थाळी पिटून दवंडी देणे, जाहीर करणे.
– फेरववी – (१) दवंडी देणे (२) थाळी फिरवून पैसे गोळा करणे.
– मूकवी – (१) जेवणाचे ताट वाढून ठेवणे (२) रेकॉर्ड वाजविण्यासाठी ठेवणे.
– वाजुं – ग्रामोफोन.
थाळुं (थाळुं) (न.) – जात्याची बैठक (२) विहिरीच्या तोंडाला बांधून काढलेली पात्राकार जागा, थारोळे.
थाळे पडवुं – ठिकाणी पडणे.
थिगडियुं (थिगडियुं) (वि.) – ठिगळे जोडलेले.
थी (थी) – तृतीया व पंचमी विभक्तींचा प्रत्यय, कडून, पासून.
थी (-थीं) गडथागड (थी-थीं-गड थागड) (न.) – फाटलेल्याची दुरुस्ती.
थी (-थीं) गडी (-डुं) (थी-थीं-गडी-डुं) (स्त्री.) – लहानसे ठिगळ.
थीगण (थीगण) (न.) – गारा, आंबविलेला चिखल.
थीनुं (थीनुं) (वि.) – थिजलेले, आळलेले, घट्ट.
थीरथूमडुं (थीरथूमडुं) (न.) – कणसांचा ताटवा - समूह.
थुत्कार (थुत्कार) (पु.) – (१) थू आवाज (२) (लाक्ष.) धिकार
थूथो (थूथो) (पु.) – कुंचा.
थूंक (थूंक) (न.) – (१) थुंकी (२) तोंडातून गळणारी लाळ.
– उडाडवुं – उगीच बकवाद करणे.
थूंकेलुं गळवुं – बोललेले वचन न पाळणे.
थूलुं (थूलुं) (न.) – पीठ चाळून उरलेला कोंडा.
थूली (थूली) (स्त्री.) – (१) भरडलेल्या गव्हाची खीर (२) गव्हाचा भरडा.

थेकडो (थेकडो) (पु.) – उडी, लांब उडी, ढांग.
थेकवुं (अ. क्रि.) – लांब उडी मारणे, उडी मारून पलीकडे जाणे, ढांग टाकणे.
थेप (थेप) (स्त्री.) – जाड लिंपण, जाड लेप.
– डो (पु.) – पोपडा.
– वुं (स. क्रि.) – जाड लिंपणे.
थेपाडुं (थेपाडुं) (न.) – उंची प्रतीचे धोतर.
थेभो (थेभो) (पु.) – (१) कल्ला (गालावरचा केशगुच्छ) (२) ठेपा, आधार.
थेली (थेली) (स्त्री.) – थैली.
थेलुं (थेलुं) (न.) – टोळके, झुंड.
थोक (थोक) (पु. स्त्री.) – झुंड, समुदाय, जमाव.
– बंध (वि.) – ठोकबंद, पुष्कळ.
थोडुं (थोडुं) (वि.) – थोडे.
– क (वि.) – थोडेसे.
– घणुं (वि.) – थोडे फार.
थोडाबोलुं (थोडाबोलुं) (वि.) – मित-अल्प-भाषी.
थोडेथोडे (थोडे थोडे) (अ.) – हळूहळू.
थोंट (थोंट) (स्त्री.) – जोराने मारलेली थप्पड.
थोथ (थोथ) (स्त्री.) – पोचट भात.
थोथर (थोथर) (स्त्री.) – तोंडावरची सूज आणि फिकटपणा.
थोथारियुं (थोथारियुं) (न.) – निरुपयोगी भिकारडे पुस्तक.
थोथुं (थोथुं) (न.) – (१) पोचट - पोलरलेला दाणा (२) फाटके-तुटके किंवा लिखाणाच्या दृष्टीने भिकारडे पुस्तक.
थोथो (थोथो) (पु.) – पाने नसलेला केळीचा सोट.
थोभ (थोभ) (पु.) – अडकून पडणे, शेवट.
– ण (स्त्री., न.) – टेकण, अटकण.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) थांबणे, अटकणे, अडणे (२) वाट पाहात थांबणे, खोटी होणे (३) शेवट येणे, विराम पावणे.
थोभा, – भिया (थोभा-भिया) – कल्ले.
थोरो (थोरो) (पु.) – चालचलणूक, रीत.
थोल (थोल) (पु.) – संधी, अनुकूल घडी, मौका.
थोल (स्त्री.) – थापट.
– थापट – थोडाबहुत मार – धमकी.
थोलो (थोलो) (पु.) – शरीराचा लटका पडलेला भाग.

द (દ)

दक्षिणी (દક્ષિણી)–(१) (वि.) दक्षिणेकडील (२) (पु.) (२) (पु.) महाराष्ट्री (३) (स्त्री.) मराठी भाषा.

दक्षिणापथ (દક્ષિણાપથ) (पु.)–विंध्याचलापासून खाली दक्षिणेचा प्रदेश (उत्तरेचा 'उत्तरापथ')

दख (દખ) (न.)–दुःख
 –पडवुं–पीडा किंवा कष्ट होणे.

दखणा (દખણા) (स्त्री.)–दक्षिणा.

दखणातुं (દખણાતું) (वि.)–(१) दक्षिणेकडील (२) उजव्या बाजूचे.

दखल (દખલ) (स्त्री.)–(१) मध्ये पडणे, मध्यस्थपणा करणे, (२) ढवळाढवळ, अडवणूक.
 –गीरी (स्त्री.)–(१) ढवळाढवळ, (२) मध्यस्थी.
 –लियुं (वि.)–ढवळाढवळ करणारे.

दखियुं (દખિયું) (वि.)–दुःखपीडित.

दगडाचोथ (દગડાચોથ) (स्त्री.)–भाद्रपद शुद्ध चतुर्थी, गणेश चतुर्थी.

दगड, (–डुं) (દગડ-ડું) (वि.)–दगलबाज, लबाड.
 –डाई (स्त्री)–हरामखोरी, लबाडी.

दगदगो (દગદગો) (पु.)–वहीम, संशय.

दंग (દંગ) [फा.] (वि.)–चकित.

दंगडी (દંગડી) (स्त्री.)–गवताचा बाजार.

दंगल (દંગલ) (पु., न.)–(१) भांडण, तक्रार (२) कुस्ती (३) कुस्त्यांची दंगल (४) आखाडा.

दझाडवुं (દઝાડવું) (स. क्रि.)–भाजणे, जाळणे.

दझाडो (-पो) (દઝાડો-પો) (पु.)–जळजळ, मनातला संताप.

दझोडियुं (દઝોડિયું) (वि.)–(१) अर्धेमुर्धे जळलेले (२) (न.) कोलीत.

दटवुं (દટવું) (स. क्रि.)–गाडले–पुरले–जाणे

दटाववुं (દટાવવું) (स. क्रि.)–पुरायला लावणे.

दडको (દડકો) (पु.)–(१) लचका (२) शेणाचा पू.

दडदड (દડદડ) (अ.)–(१) पाणी पडण्याचा आवाज (२) खळखळ (अश्रू).

दडबवुं (દડબવું) (सं. क्रि.)–दाबून–ठासून भरणे.

दडमजल (દડમજલ) (स्त्री.)–(१) न थांबता मारलेली मजल. (२) (अ.) अविश्रांत, न थांबता.

दडवुं (દડવું) (स. क्रि.)–(१) (खळ्याची जमीन) धोपटून सारवून गुळगुळीत करणे (२) (अ. क्रि.) धावणे, वाहणे. (वाहात जाणे) (३) गडबडा लोळणे.

दडियो (દડિયો (पु.)–द्रोण.

दडी (દડી) (स्त्री.)–(१) लहान चेंडू (२) चिंध्या लपेटून केलेला गोल गोळा (३) बांधा.

दडो (દડો) (पु.)–चेंडू.

दणुं (દણું) (न.)–लोढणे, लोढण्याचे दांडके.

दंड पीलवा–दंडाचा व्यायाम करणे.
 –क (पु.)–दंडुका.
 –नायक (पु.)–(१) न्यायाधीश (२) वरिष्ठ पोलीस अमलदार (३) सेनापती.
 –नीति (स्त्री.)–(१) शासननीति (२) न्यायव्यवहार.
 –पाल (पु.) (१) वरिष्ठ न्यायाधीश (३) दरवान.
 –प्रणाम (पु.)–साष्टांग नमस्कार.
 –फरोई [फा.] (स्त्री.)–दंडाची वसुली.
 –वत् [सं.] (अ.)–साष्टांग
 –वुं (सं. क्रि.)–(१) शिक्षा करणे (२) दंड करणे.
 –शास्त्र (न.)–शिक्षा करण्याचे शास्त्र, 'पिनॉलॉजी'.

दंडातोड (દંડાતોડ) पु.–दंड्याने तोडलेला झगडा.

दंडियुं (દંડિયું) (वि.)–एकखांबी.

दंडियो (દંડિયો) (पु.)–चौकडी विणलेली एक प्रकारची पाचवारी साडी.

दंडीलु (દંડીલું) (स्त्री.)–दांड, उद्धट.

दंडे (रोदंडेरो) (पु.)–दवंडी.

दंडो (દંડો) (पु.)–(१) दंडा, दंडुका (२) दांडू.

दतवुं (દતવું) (स. क्रि.)–(१) देणे (२) दान घेऊन येणे, कमाई करून येणे.

ददामुं (દદામું) (न.)–दुंदुभी, मोठा डंका.

ददूडो (દદૂડો) (पु.)–वरून धाड धाड पडणारी मोठी धार.

दनियुं (દનિયું) (न.)–(१) रोजी (एक दिवसाची मजुरी) (२) रोजचे गिऱ्हाईक.

दनैयुं (દનૈયું) (न.)–(१) कच्चा रोजमेळ (२) रोजमजूर (३) त्याची मजुरी (४) दैनिक वृत्तपत्र.

दंतगरगडी (દંતગરગડી) (स्त्री.)–दाते असलेली गरगडी, 'कॉग्व्हील'

दंतवुं (દંતવું) (वि.)–दाताड, बाहेर दात दिसत असलेले.

दंतारो (દંતારો) (पु.)–हस्तीदंताचे काम करणारा.

दंताळुं (દંતાળું) (वि.) – (१) दाते असलेले (२) पाहा 'दंतवुं'
दंतियो (દંતિયો) (पु.) – कंगवा.
दपकामण (દપકામણ) (न.) – धमकी.
दपट (દપટ) (वि.) – (१) दुष्ट (२) पुष्कळ (३) जमिनीत पुरलेले.
दप(-पे)टवुं (દપ-પે-ટવું) दपटाववुं (દપટાવવું) (स. क्रि.) – (१) दामटणे (२) लुच्चेगिरीने लपविणे (३) पुरून ठेवणे, साठविणे.
दप(-पे)टो (દપ-પે-ટો) (पु.) – (१) मोलाची वस्त्रे बांधून ठेवण्याचे बासन (२) किंमती वस्त्राचे गाठोडे.
दफणाववुं (દફણાવવું) (स. क्रि.) – (१) हाकारणे (होडी) (२) पुरणे, दफन करणे.
दफ्तर (દફતર) [अ.] (न.) – (१) कामकाजाचे कागद बांधून ठेवण्याचे दप्तर (२) कार्यालय, 'ऑफिस' (३) विद्यार्थ्यांचे पुस्तके ठेवण्याचे पाकीट.
– रे करवुं – अर्ज इ. फाइल करणे (निकालात काढले असे समजून ठेवून देणे).
दफे (દફે) (वि.) – (१) विस्कटून टाकलेले (२) नाश केलेले (३) लांबणीवर टाकलेले. (४) (स्त्री.) खेप (उदा० 'बे दफे' = दोन वेळा)
– करवुं – दूर करणे, नाश करणे (२) विस्कट करून टाकणे. (३) दफन करणे.
– दार (पु.) लष्करांतील एका लहान तुकडीचा अधिकारी.
दबडाववुं (દબડાવવું) (स. क्रि.) – डाफरणे, धमकावणे.
दबवुं (દબવું) (अ क्रि.) – (१) दडपून दाबून टाकणे. (२) दबणे, मऊ पडणे.
दबाण (દબાણ) (न.) – (१) दडपण (२) वजन (३) (लाक्ष.) दडपण, प्रभाव.
– करवुं – (१) दडपणे (२) आग्रह करणे. (३) जबरस्ती करणे.
– नीचे आववुं – उपकाराखाली दबणे.
दबाववुं (દબાવવું) (स. क्रि.) – दडपणे.
दबावुं (દબાવું) – दाबले जाणे.
– वीने चालवुं – जोराने चालणे.
– वीने खावुं – ठासून खाणे.
दबेल (-लुं) (દબેલ-લું) (वि.) – (१) दडपलेले (२) ओशाळें.
दम (દમ) [फा.] (पु.) – (१) श्वास. (२) दमा. (३) प्राणवायू जीव. (४) (लाक्ष.) सत्त्व, पाणी, तेज. (५) धमकी.
– आपवो / – देवो } धमकी देणे, दम देणे.
– ऊपडवो – (१) जोराने श्वास चालणे. (२) दम्याच्या विकाराचा जोर होणे.
– काढवो – (१) शक्ती खिळखिळी करणे, खूप दमविणे. (२) सतावणे, संताप आणणे.
– खावो – दम घेणे, श्वास घेणे.
– खेंचवो – (१) दम मारणे (चिलमीचा) (२) स्वस्थपणाने श्वास घेणे. (३) निमूटपणे सहन करणे, धीर धरणे.
– घूंटवो – गुदमरणे.
– छोडवो – (१) मरून जाणे. (२) आशा किंवा हिंमत सोडून देणे.
– जोवो – पाणी, किंवा जोर, पाहणे.
– ताणवो / – बांधवो } (१) गप राहणे, निमूटपणे सहन करणे. (२) दम घेणे.
– ताणी राखवो – श्वास रोखून धरणे.
– नीकळवो, – नीकळी जवो – (१) फार श्रम पडणे, थकून जाणे. (२) जीव जाणे.
– थवो – दम्याचा विकार जडणे.
– देखाडवो / – बतावबो } भीती - धाक दाखविणे.
– धरवो – (१) दम धरणे, धीर धरणे. (२) विसावा घेणे. (३) श्वास रोखणे.
– पकडवो – वाट पाहणे, थांबणे.
– बांधीने – कंबर कसून.
– भिडाववो – धमकावणे, दडपणे.
– मारवो – (१) चिलमीचा एक दम मारणे. (२) उगीच ऐट मारणे.
– भागवो – (१) वश होणे, ताब्यात जाणे. (२) जोर न राहणे.
– मां ने दममां – ऐटीतच, दमातच.
– रहेवो – सत्त्व - पाणी - गुण असणे.
– राखवो – (१) दबाब - रुबाब ठेवणे. (२) दम खाणे.
– लेवो – (१) श्वास घेणे. (२) विसावा खाणे. (३) दमविणे (४) चिलीम पिणे.
– कसी (स्त्री.) – श्वास रोखून धरण्याची क्रिया.
दमक (દમક) (स्त्री.) – धमक, चमक, तेज.
– दार (वि.) – धमक असलेला - ली - ले, चमक दाखविणारा - री - रे.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) चमकणे (२) (नगारा) वाजणे.
दमडो (દમડો) (पु.) – (१) जीव. (२) दमडा.
दमदमाट (દમદમાટ) (पु.) – (१) दबदबा, थाटमाट (२) (अ.) थाटामाटानें.

दम पर दम (अ.) – वरचेवर.
दम ब दम [फा.] (अ.) – श्वासागणिक.
दमबाज (દમબાજ) (वि.) – दमदाटीने काम करून घेणारा-री-रे.
दमभर (દમભર) (अ.) – घाईघाईने, सारी शक्ती लावून.
दमलं,(-लेल) (દમલું-લેલ) (वि.) – दम्याने पिडलेला-ली-ले,
दमवुं (દમવું) (सं. क्रि.) – (१) (मन) दाबणे – ताब्यात ठेवणे. (२) दमन करणे, पीडणे.
दमाक(-ग) (દમાક-ગ) (पु. न.) – दिमाख.
– की(-गी) (वि.) – ढोंगी, दंभी.
दमाम (દમામ) (पु.) – दबदबा, भपका, ऐट.
दमोदम (દમોદમ) (अ.) – चढाओढीनें.
दया खावी,-लाववी – दया करणे, दया करून सोडून देणे.
दयामणुं (દયામણું) (वि.) – कीव येण्याजोगे, केविलवाणे, दयाजनक.
दर (દર) [फा.] (न.) – (१) दार (२) (अ.) दरेक, प्रत्येक
दर [स.] (न.) – बीळ.
दरकार (દરકાર) [फा.] (स्त्री.) – पर्वा, क्षिती.
– राखवी,-करवी – पर्वा ठेवणे.
दरखत / दरख्त (દરખ્ત) (न.) – झाड.
दरखास्त (દરખાસ્ત) [फा.] (स्त्री.) – (१) अर्जी, अर्ज. (२) प्रस्ताव.
– आपवी – कोर्टात अर्ज दाखल करणे.
– बजाववी – हुकूमनामा अमलात आणण्यासंबंधीचा अर्ज अमलात आणणे.
– मंजूर करवी,-राखवी – प्रस्ताव मान्य करणे.
– मूकवी – दरखास्त दाखल करणे – रुजू करणे.
दरगाह (દરગાહ) [फा.] (न.) – दर्गा.
दरगुजर (દરગુજર) [फा.] (वि.) – माफ केलेले, सहन केलेले.
दरजो – ज्जो (દરજ્જો-જ્જો) (पु.) – (१) दर्जा, पायरी, कोटी, (२) कक्षा, अवस्था (३) हुद्दा, अधिकार. (४) प्रमाण, अंश
दरज्जे चडवुं – वरच्या दर्जाला चढणे, दर्जा वाढणे.
दरद (દરદ) (न.) – पीडा, दुःख.
– ऊपडवुं – एकाएकी दुखायला लागणे.
– बेसवुं – दुःख – वेदना शमणे.
– दी (वि.) – आजारी, पीडित.
दरदागीनो (દરદાગીનો) (पु.) – दागदागिने व पैसेटक्के.
दरदावो (દરદાવો) (पु.) – दावा, हक्क.
दरभियो (દરભિયો) (पु.) – हलक्या मानलेल्या जातींची मरणक्रिया सांगणारा ब्राह्मण.
दरमायो (દરમાયો) (पु.) – मासिक पगार.
दरमियान (દરમિયાન) [फा.], दरम्यान (अ.) – अमुक दोन वेळा-काळा-मध्ये.
– थवुं – मध्ये पडणे.
– गीरी (स्त्री.) – मध्यस्थी.
दरवाणी(-न) (દરવાણી-ન) (पु.) – दरवान, दारावरचा पहारेकरी.
दरवानगी (स्त्री.) – दरवानाची नोकरी.
दरस(-श)वुं (દરસ-શ-વું) (अ. क्रि.) – दर्शविणे.
दराख (દરાખ) (स्त्री.) – द्राक्ष.
दराज (દરાજ) (स्त्री.) – एक त्वचारोग.
दरिद्र (દરિદ્ર) (वि.) – (१) कंगाल, गरीब (२) ऐदी (३) (स्त्री., न.) दारिद्र्य.
दरियाई (દરિયાઈ) [फा.] (वि.) – (१) सागरी (२) समुद्रा-एवढे (३) (स्त्री.) एक रेशमी कपडा.
दरियाफ-फ्त (દરિયાફ-ફ્ત) (स्त्री.) – विवेक, विचार.
– फी (स्त्री.) – तपास, तजवीज.
दरियो (દરિયો) (पु.) – (१) समुद्र (२) (लाक्ष.) विशालत्व असलेले काहीही.
– उलेचवो – (समुद्र उपसण्यासारखे) अशक्य काम करायचे असणे.
– ओळंगवो – मोठ्या पराक्रमाचे काम करणे.
– खेडवो – (व्यापाराकरिता इ. करिता) समुद्राची सफर करणे, तसे साहस करणे.
– डहोळवो – प्रचंड विस्तार असलेल्या कामात मेहनत करणे, साहस पत्करणे.
– सेववो – कामधंद्याकरिता नियमपूर्वक समुद्रसफर करणे.
– या मां डूबकी – (यशाची खात्री नसताना) अज्ञातात उडी.
– यादिल (वि.) – अत्यंत उदारहृदयी.
दरीखान (દરીખાન) (पु.) – पुष्कळ दारे असलेला बंगला.
दरेडवुं (દરેડવું) (स. क्रि.) – पेरताना धान्य एकसारखे खोडीत जाणे.
दरेडो (દરેડો) (पु.) – धार.
दरोगो / दारोगो (દ-દારોગો) (पु.) – फौजदार, तपास करणारा अधिकारी.
दरोबस्त (દરોબસ્ત) [फा.] (वि.) – अखंड, संपूर्ण, निर्दोष.
दर्द (દર્દ) [फा.] (न.) – (१) दुखणे (२) प्रेम.
– नाक (वि.) – दुःखाने भरलेले.
दर्शावबुं (દર્શાવવું) (स. क्रि.) – दाखविणे.
दल(-ळ) (દલ-ળ) (न.) – (१) पान (२) पाकळी (३) सैन्य (४) जाडी, घनता.

दलवाडी (દલવાડી) (पु.)–विटा भाजणारा कुंभार.
दलवाडुं (દલવાડું) (न.)–मेलेल्या ढोराच्या बदल्यात चांभाराकडून मिळणारे कातडे.
दलाड(-र)वुं (દલાડ-ર-વું) (स. क्रि.)–(१) धीर देणे, सांत्वना देणे (२) पाळणे (३) टिकविणे, निभावून घेणे.
दलालुं (દલાલું) (न.)–दलालीचे काम.
दलील (દલીલ) [अ.] (स्त्री.)–आधारार्थ पुढे केलेले कारण, युक्तिवाद.
–करवी–वादविवाद करणे.
दलेलियुं (દલેલિયું) (न.)–तेलबियांच्या बदल्यात दिलेले तेल.
दल्लो (દલ્લો) (पु.)–मूळ भांडवल.
दव (દવ) [स.] (पु.)–(१) वन (२) वणवा (३) (लाक्ष.) संताप.
दवरावबुं (દવરાવવું) (स. क्रि.)–नर दाखविणे (वाफेला आलेल्या मादीला).
दवलुं (દવલું) (वि.)–मान नाही असे, अप्रिय.
दवाड (દવાડ) (पु.)–दावानळ.
–डियुं (वि.)–भाजलेले, जळलेले.
दवात (દવાત) (पु.)–दौत.
–ती–(पु.)–लेखनिक, कारकून.
दवारो (દવારો) (पु.)–धर्मशाळा.
दवावुं (દવાવું) (अ. क्रि.)–फिके पडणे, सुकणे, करपून जाणे.
दवेख (દવેખ) (पु.)–उद्वेग, मनातील आग.
दश(-स)को (દશ-સ-કો) (पु.)–(१) दशक (२) दहा वर्षांचा काळ.
दशमोड (દશમોડ) (वि.)–दिङ्मूढ, बावरलेला-ली-ले.
दशा (દશા) (स्त्री.)–(१) गाडीच्या चाकात घातलेली तेलांत भिजलेली चिंधी (२) दशी (कापडाची) (३) मराठीतील सर्व अर्थी.
–ऊतरवी–ग्रहदशेचा फेरा बदलणे.
–ऊठवी–ग्रहदशेचा फेरा येणे, अवदशा येणे.
–करवी–दुर्दशा करून टाकणे.
–बेसवी–अवदशा येणे.
दशी(-सी) (દશી-સી) (स्त्री.)–दहा वर्षांचा काळ.
–वीशी(-सी) (स्त्री.)–चढतीपडती.
दशों(-सों)द (દશોં-સોં-દ)–(स्त्री.) दहावा हिस्सा.
–दी–(१) दहाव्या हिश्शाचा वाटेकरी (२) भाट.
दसकत (દસકત) (पु.)–(१) अक्षर (२) हाताची लिलावट (३) सही.
–करवा–सही करणे.
–काढवा–चांगले अक्षर काढणे.
–पाडवो–अक्षरे लिहिणे.
–शिक्षक (पु.)–(१) चांगली अक्षरे काढायला शिकविणारा शिक्षक (२) कित्ता, 'कॉपीबुक.'
दशकोई (દશકોઈ) (स्त्री.)–दशक्रोशी, मुख्य शहराच्या आजूबाजूचा वीसेक मैलांचा प्रदेश.
दसियाट (દસિયાટ)–कपड्याच्या शेवटी सोडलेल्या दशा, दशी.
दस्त (દસ્ત) [फा.] (पु.)–(१) हात (२) सत्ता, अधिकार (३) जुलाब, रेच.
–आववो, –ऊतरवो, –थवो–शौच होणे, जुलाब होणे.
–लेवो–जुलाबाचे औषध घेणे.
–कारी (स्त्री)–हातकारागिरी.
–गीर (वि.)–हात धरून चालविणारा, सहाय्यक.
–दराजी (स्त्री.)–छळ, सतावणी.
–बस्ता (वि.)–अनुचर, सेवक.
दस्तराजी (દસ્તરાજી) (स्त्री.)–दुसऱ्याच्या हद्दीत प्रवेश करण्याचा गुन्हा.
दस्ताना (દસ્તાના) [फा.] (पु. ब. व.)–हातांचे मोजे.
दस्तानुं (દસ્તાનું) (न.)–निजून शौच करण्याचे भांडे, 'बेडपॅन'
दस्तूर (દસ્તૂર) [फा.] (पु.)–(१) रिवाज, नियम (२) हक्काचा कर (चौथाईसारखा) (३) पारशांचा पुरोहित.
–री–(१) (वि.) रिवाजासंबंधीचे (२) (स्त्री.) हक्काचा कर (३) पुरोहितपद.
दस्तो (દસ્તો) (पु.)–(१) मुसळ (२) हात्या (३) दस्ता (२४ तावांचा) (४) शिपायांची एक ठराविक संख्येची तुकडी.
दहाडावाळी (દહાડાવાળી) (वि. स्त्री.)–दिवस गेलेली.
दहाडियुं (દહાડિયું) (वि.)–रोजगार.
–यो (पु.)–रोजंदारीचा मजूर.
दहाडी (દહાડી) (स्त्री.)–(१) रोजी (२) (अ.) रोज.
–दहाडी (अ.)–रोजरोज.
दहाडुं (દહાડું) (न.)–स्त्रीच्या विटाळाचा दिवस.
दहाडो (पु.)–(१) दिवस, वार, तारीख, तिथी (२) मेल्यानंतर घालतात ते जेवण. (३) (लाक्ष.) वेळ (४) भाग्य, नशीब.
–आथमवो–पडती दशा येणे.
–आववो–(१) वेळ येणे (२) संधी येणे.
–आवी रहेवो–(१) मरण किंवा मोठे संकट ओढवणे. (२) मुदत पुरी होणे.
–ऊगवो–दिवस उगवणे.
–ऊघडवो–चढती दशा येणे, भाग्य उजळणे.
–ऊठवो–(१) पडती दशा येणे, (२) मरण ओढवणे
–करवो–दिवस (मेलेल्याचे) करणे.

–खूटवो–(१) दिवस निघून जाणे. (२) हिशेबात दिवस कमी होणे.
–खेंचवो–उपवास करणे, लंघन करणे.
–चडतो होवो–उन्नतीचा काळ असणे.
–चडवो–(१) सूर्य–दिवस वर येणे. (२) उशीर होणे. (३) गर्भ राहाणे. (४) रोज नावावर चढणे.
–जागवो, -फळवो–चढती दशा येणे.
–रूठवो–नशीब वाकडे होणे.
–बटवो–विटाळाची पाळी चुकणे.
–वळवो–(१) भाग्य उजळणे (२) काम सिद्ध होणे-जमणे.
दहाडा आवी रहेवा, -खूटी जवा–(१) मरण येणे. (२) मुदत पुरी होणे.
–काडवा–(१) दिवस कंठणे (२) गुजारा करणे.
–पहोंचवा–मुदत पुरी न होणे–अजून शिल्लक असणे.
–भराई चुकवा–दिवस भरणे (लाक्ष.) मरणकाळ ओढवणे.
–भागवा–(१) काळ घालविणे (२) मुदतीतून दिवस कापले जाणे, किंवा कमी धरले जाणे.
–रहेवा–दिवस राहाणे, दिवस जाणे (लाक्ष.)
–लेवा–वेळ जाणे, –लागणे.
–पाणी–(न. ब. व.)–मेलेल्याचे श्राद्धभोजन.
दहीं मूकीने चाटवुं–उगीचच साठवून ठेवणे.
–मांने दूधमां पग रखवो–'रामाय स्वस्ति रावणाय स्वस्ति, करूं पहाणे, दोन्ही पक्षांची खुशामत करणे.
दहेज (દહેજ) (स्त्री. न.)–देज.
दळदार (દળદાર) (वि.)–(१) जाड, (२) भारी, भरीव.
दळणुं (દળણું) (न.)–दळण
–करवुं–दळण्याकरिता धान्य निवडून तयार करणे.
दळद्र (દળદર) (न.)–(१) दारिद्य (२) आळस, ऐदीपणा.
–फेडवु–दारिद्य दूर करणे.
दळवादळ (દળવાદળ) (न.)–(१) जबरदस्त वादळ (२) लष्कर.
दळाई, -मण–दळण्याची मजुरी.
दा (દા) (पु.)–पाहा 'दाव'
दाइयण (દાઈયણ), दाइयाणी, दाई (स्त्री.)–(१) सुईण (२) दाई.
दाई दुश्मन (દાઈદુશ્મન) (पु.)–(१) वारशांत वाटेकरी आणि दुश्मन (२) वैरी.
दाखडो (દાખડો) (पु.)–(१) मेहेनत मजुरी, श्रम (२) दाखला, उदाहरण.
दाखलो करावबो–सिद्ध करून देणे.
–खावो–(१) मेळ जमणे, पत्ता लागणे (२) पुरावा मिळणे.
–गणवो–गणिताचे उत्तर काढणे.
–बेसवो–(१) गणिताचे उत्तर मिळणे. (२) धडा मिळणे.
–बेसाडवो–(१) धडा घेण्यासारखे वागणे (२) गणिताचे उत्तर मिळविणे.
–मळवो–(१) पुरावा मिळणे (२) टिपण मिळणे (३) उदाहरण सांपडणे.
दाखववुं, दाखवुं (દાખવવું, દાખવું)–(स. क्रि.) (१) दाखविणे. ध्यानात आणून देणे, सांगणे (२) (अ. क्रि.) गुण पाजळणे, (३) दुःख करणे.
दागवुं (દાગવું) (स. क्रि.)–पेटविणे, डागणे (तोफ).
दागीनो (દાગીનો) (पु.)–(१) दागिना (२) रक्कम (नक्त)
दाघ (દાઘ) (फा.) (पु.)–डाग.
दाघ (દાધ) (पु.)–दाह.
–देवो–अग्निसंस्कार करणे.
–लागवो–आग होणारी जखम होणे.
दाझ (स्त्री.)–(१) सहानुभूतीची भावना, अनुकंपा. (२) चीड, राग. (३) द्वेष, वैर. (४) करपलेला भाग.
–आववी, -चडवी–राग येणे. जळणे.
–ओलावबी–सूड घेऊन मनातली आग थंड करणे.
–काढवी–पुरेपुर सूड घेणे.
–चढवी–रागाने पेटणे.
–खावी-धराववी, -लागवी–सहानुभूति वाटणे.
–णुं (न.)–भाजण्यासारखी जमीन तापणे.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) भाजणे (२) जळणे, पेटणे (३) करपणे.
दाझ्या उपर-डाम–दुःखावर डागण्या.
दाझीलुं–(દાઝીલું) (वि.)–मत्सरी, द्वेषी, खुनशी.
दाट–(દાટ) (वि.)–(१) अतिशय, पुष्कळ ('मोधुंदाट' म्ह. अतिशय महाग) (२) (पु.) मोठा नाश.
दाटवुं (દાટવું) (स. क्रि.)–पुरणे, गाडणे, दफन करणे (२) दाटणे, धमकावणे.
दाटी (દાટી) (स्त्री)–(१) गर्दी (२) धमकावणी.
–आपवी, -देवी–धमकावणे
दाटो (દાટો) (पु.)–बूच.
दाड(-डि)म (દાડ-ડિ-મ) (न.)–डाळिंब.
–कळी (स्त्री.)–डाळिंबाचा दाणा.
–मी (स्त्री.)–डाळिंबाचे झाड.
दाढ आववी–(१) दाढेचा दात येणे (२) दाढ दुखणे.
–गळवी, -सळकवी–तोंडाला पाणी सुटणे.
–मां घालवुं, -लेवुं, -राखवुं–सूड घेण्याची मनाशी गाठ बांधणे.
दाढे लागवुं, -वळगवुं–स्वाद–चटक लागणे.

दाढवुं (દાઢવું) (अ. क्रि.) – (१) दात बसविणे, कवळी भरणे (२) कटाक्ष करून बोलणे.
दाढी फूटवी – तारुण्य येणे.
– मां हात घालवा – दाढीला हात लावणे, गयावया करणे.
दाण (દાણ) (नं.) – जकात.
– चोकी (स्त्री.) – जकातनाके.
– चोरी (स्त्री.) – जकात चुकविणे.
दाणादार (દાણાદાર) (वि.) – कणीदार, दाणेदार.
दाणापीठ (દાણાપીઠ) (स्त्री.) – धान्यबाजार.
दाणियुं (દાણિયું) (न.) – (१) सौभाग्यवती स्त्रीचा एक दागिना. (२) अर्धे धान्य अर्धा भुसा असे ढोराचे आमोण.
दाणी (દાણી) – (१) (वि.) कराचा हक्कदार, (२) (पु.) कर वसूल करणारा.
– दाणो (દાણો) (पु.) – धान्य (२) दाणा, कण.
– चांपी जोवो – फासा टाकून पाहणे, खडा टाकून पाहणे.
– पाडवो – (१) दाणे पाडणे (२) विधवेने पुनः लग्न करणे.
– भरवो – मोसमात एकदम धान्य भरून ठेवणे.
– दूणी – (पु.) – धान्यधुन्य.
– पाणी (पु., न.) – (१) चरितार्थाचे साधन. (२) अन्नजळ, नशीब.
दाणा उतारवा } – वाळवा } – दृष्ट किंवा भूत काढण्याकरिता धान्याची मूठ डोक्यावरून फिरवून टाकणे.
दांडियुं (દાંડિયું) (न.) – दांड घातलेले वस्त्र.
दातण (દાતણ) (न.) दात स्वच्छ करण्याकरिता बाभूळ, निंब, इ. ची. काडी.
– करवुं – दातणाने दात स्वच्छ करणे.
– नी चोरीए होवुं – भुकेले असणे.
– नी दीवी जेवो – (१) एकुलता एक लाडका आधार (२) काटकुळा माणूस
– णियो – दातण विकणारा.
दातरडुं (દાતરડું) (न.) – गवत कापण्याचे एक हत्यार, विळा
दाथरी (દાથરી) (स्त्री.) – (१) मातीचे ताट (२) तोब्रा (३) मडके.
दाद (દાદ) [फा.] (स्त्री.) – (१) अर्ज, तक्रार. (२) न्याय.
– आपवी, - देवी – (१) तक्रार ऐकणे, न्याय देणे. (२) (लाक्ष.) दाद घेणे.
– खाह (पु.) – दाद मागणारा
– गर (पु.) – न्यायाधीश.
दादर (દાદર) – (१) (पु.) जिना (२) (स्त्री.) खरूज.
– बारी (स्त्री.) – जिना.
दादी (દાદી) (स्त्री.) – आजी.
दादुर (દાદુર) (पु.) – बेडूक.
दादो (દાદો) (पु.) – आजा.
दाधवुं (દાધવું) (अ. क्रि.) – भाजणे.
दाधारंगुं (દાધારંગું) (वि.) – (१) ईर्षाखोर, मत्सरी (२) वेडपट.
दान (દાન) (पु. ब. व.) – दहाचा पाढा.
दानस्तुं (દાનસ્તું) (वि.) – (१) चांगल्या दानतीचा - ची - चे (२) प्रामाणिक (३) समजूतदार.
दानाई (દાનાઈ) [फा.] (स्त्री.) – (१) विवेक, समजूतदारपणा (२) भलमनसाई (३) प्रामाणिकता.
– ब (वि.) – (१) विवेकी, समजूतदार (२) उदार
दानिश (દાનિશ) [फा.] (स्त्री.) – शहाणपण, विवेक.
– मंद (वि.) – समजूतदार, विवेकी.
दानो (દાનો) (वि. पु.) – शहाणा, सुज्ञ, विवेकी.
दांत (દાંત) (पु.) – (१) दात (२) दाता (३) खुनशीपणा, वैर (४) हस्तीदंत.
– आववा – (१) दात येणे (२) बोलण्याचे किंवा उलट उत्तर करण्याचे बळ येणे (३) हसणे.
– करडवा – (१) दिङ्मूढ होऊन जाणे (२) लज्जा वाटणे.
– ककडावीने, - कचकचावीने रहेवुं – हार खाऊन - थकून गप बसणे.
– खाटा करवा – (१) हार देणे, हरविणे (२) पश्चात्ताप करायला लावणे.
– बेसवा – चावल्याने दात उठणे.
– मां छेडो घालवो – अब्रू संभाळणे.
दांते चढवुं – चर्चा होणे, निंदा होणे.
– जीव आववो – फार संकटात असणे.
– तरणुं लेवरावबुं – दाती तृण धरून शरण यायला लावणे.
– तरणुं लेवुं – दीन होऊन शरण जाणे.
– मेल आववो – धनवान होणे.
– लागवुं – चटक लागणे.
दांतरुं(-वुं)(દાંતરું-વું) (वि.) – ओठाबाहेर दात दिसणारे.
दांतियुं (દાંતિયું) (१) – (वि.) दंतुर (२) (नं.) दात काढून चावायला धावणे (३) कापणीनंतर आलेला कोंभ.
– यां करवां – ठणक्यात बोलणे.
दांतियो (દાંતિયો) (पु.) – कंगवा.
दांतो (દાંતો) (पु.) – (१) सूळ (२) ओरखडा (३) वैर.
– राखवो – दात ठेवणे.
दापुं (દાપું) (न.) – हकाचे घेणे.
दाबडदीबड (દાબડદીબડ) (अ.) – लपून छपून, गुप्त रीतीने.
दाबडी (દાબડી) (स्त्री.) – डबी.
– डो (पु.) – डबा.

दावण (દાબણ) (न.) – (१) दबाण, दडपण (२) दमन, सक्ती (३) दाब.
– णियुं (न.) – (१) दडपून ठेवण्याचे वजन (२) कणगीवरचे मातीचे लिंपण - झाकण.
– वुं (स. क्रि.) – (१) दाबणे, दडपणे, तुडविणे (२) (लाक्ष.) जबरदस्ती – सक्ती करणे, दाबात ठेवणे.
दाबो (દાબો) (पु) – धुळीचा ढीग.
दामण (દામણ) (न.) – (१) घोड्या - गाढवाचे - पाय बांधण्याची दोरी, दावणी
दामणुं (દામણું) (न.) – (१) ओशाळे, मिंधे (२) कीव करण्याजोगे, गरीब (३) जाड दोरी.
दामन (દામન) [फ] (न.) – पदर.
– अभडाववुं – स्त्रीच्या शीलाचा - कौमार्याचा भंग करणे.
दामी (દામી) (वि.) – (१) धनवान (२) (स्त्री. न.) जोडीदार.
दायको (દાયકો) (पु.) – दहा वर्षांचा काळ.
दायजो (દાયજો) (पु.) – स्त्रीधन.
दायतुं (દાયતું) (न.) – स्त्रीधनाकरिता म्हणून दिलेली वस्तू (विशेषेकरून शेत)
दायरो (દાયરો) (पु.) – (१) समुदाय, टोळी (२) वृद्ध - अनुभवी मंडळी.
दालान (દાલાન) (फा.) (पु.) – (१) दालन, खंड. (२) चौक, आंगण.
दाव (દાવ) [फा.] (पु.) – (१) डाव (२) फासा (३) अनुकूल संधी (४) पेच.
– फाववो – युक्ती साधणे.
– साधवो – संधी साधणे.
दावडुं (દાવડું) (न.) – पाणी खेचण्याचा रहाट.
दावत (દાવત) [अ.] (स्त्री.) – मेजवानी.
दावाअरजी (દાવાઅરજી) (स्त्री.) – फिर्यादनामा.
दावागीर (દાવાગીર) [फा.] (पु.) – दावा करणारा, फिर्यादी.
दावादळ (દાવાદળ) (न.) – झंझावात.
दावादार (દાવાદાર) [फा.] (पु.) – फिर्यादी, दावा करणारा.
दावुं (દાવું) (अ. क्रि.) – मादीला नर दाखविणे.
दावो (દાવો) (पु.) – (१) दावा, हक्क, मालकी. (२) हक्क मिळविण्यसाठी सरकारात फिर्याद. (३) हक्कासंबंधीची खात्री.
दास्तान (દાસ્તાન) [फा.) (स्त्री.) – (१) वर्णन, अहवाल. (२) (न.) संग्रह, कोठार. (३) भंडारी (धान्याची).
दाळ (દાળ) (स्त्री.) – (१) डाळ (२) आमटी.
– परणाववी – डाळ वाढविण्यासाठी तिच्यात अधिक पाणी मिसळणे.
– मां कांई काळुं होवुं – काहीतरी कपट - कारस्थान असणे.
दाळिया (દાળિયા) (पु. ब. व.) – फुटाणे.
दिक्कत (દિક્કત) (स्त्री.) – (१) अडचण, हरकत. (२) अंदेशा, संशय. (३) कांकूं.
दिगर (દિગર) / दीगर (દીગર) } [फा.] (वि.) – (१) दुसरे, विशेष. (२) पत्राच्या प्रारंभी 'दीगर' म्हणजे 'विशेष लिहिण्यास कारण की' या अर्थी वापरला जातो.
दिंग (દિંગ) (वि.) – चकित.
दिनोदिन (દિનોદિન) (अ.) – दिवसेंदिवस.
दिपावडुं (દિપાવડું) (वि.) – उजळविणारे, शोभिवंत, रूपवान.
दिमाक(-ग) (દિમાક-ગ) (पु.) – (१) मेंदू, बुद्धी. (२) अभिमान, गर्व.
दिय(-ये)र (દિય-યે-ર) (पु.) – दीर (धाकटा).
– वटुं (न.) – दीराशी पुनर्विवाह.
दिल (દિલ) [फा.] (न.) – हृदय, चित्त, मन.
– आपवुं – (१) मनची गोष्ट सांगणे. (२) जिवलग मित्र करणे.
– ऊतरवुं – मन उतरणे.
– ऊठवुं, - ऊठी जवुं – मन न राहणे, स्नेह - गोडी - भाव न राहणे.
– ऊंचु थवुं – अप्रीती किंवा नाराजी होणे.
– ऊंचुं रहेवुं – (१) अप्रीती राहणे. (२) चिंता राहणे.
– करवुं – मनावर घेणे.
– चोंटवुं – चित्त जडणे.
– ठरवुं – मनाला आवडणे, संतोष होणे.
– थवुं – इच्छा होणे,
– दाझवुं – मनाला चटका लागणे. (दुःख पाहून).
– भरावुं – हृदय भरून येणे.
– भारे थवुं – चिंतातुर होणे.
– लगाडवुं – मन लावणे - गुंतविणे.
– नो दरियाव – उदार अंतःकरणाचा.
– कश(-स) (वि.) – चित्ताकर्षक.
– गार (वि.) – प्रेमळ.
– गारी (स्त्री.) – प्रेम, ममता.
– चमन [फ.] – (१) (वि.) मन प्रसन्न होईल असे. (२) (न.) आनंद.
– चस्प [फा.] (वि.) – मनाला आवडण्याजोगे.
– चस्पी (स्त्री.) – आवड.
– दार (वि.) – (१) प्राणप्रिय. (२) उदार. (३) (पु.) प्रियकर. (४) गाढ मित्र. (५) (स्त्री.) प्रिया.

–फरेब (वि.) – मनाला फसविणारे.
–बर (वि.) – (१) मनाला हरण करणारे. (२) (स्त्री.) प्रिया.
–सोज (वि.) – सहानुभूती बाळगणारे.
–सोजी (स्त्री.) – सहानुभूती, समभाव.
दिलावर (દિલાવર) [फा.] (वि.) – (१) मोठ्या मनाचा, उदार. (२) बहादुर, वीर.
–री (स्त्री.) – मनाचा मोठेपणा, उदारपणा.
दिलासो (દિલાસો) (पु.) – आश्वासन, धीर.
दिलेर (દિલેર) [फ] (वि.) – बहादुर, धैर्यवान.
–री (स्त्री.) – बहादुरी.
दिलोजान (દિલોજાન) [फा.] (वि.) – प्राणप्रिय.
दिल्लगी (દિલ્લગી) (स्त्री.) – (१) विनोद, मजा. (२) आवड, गोडी.
दिव (–वे) टियुं (દિવ-વે-ટિયું) (न.) – कंदीलातील वात धरून ठेवणारा आकडा.
–यो (पु.) – मशालवाला.
दिवडियुं (દિવડિયું) (न.) – दिवा ठेवण्याची भिंतीला लावलेली बेठक.
–यो (पु.) – दिवा.
दिवासो (દિવાસો) (पु.) – आषाढ वद्य अमावस्येचे पर्व.
दिवेट (દિવેટ) (स्त्री.) – वात.
दिवेल (દિવેલ) (न.) – एरंडेल.
–ली (स्त्री.) – एरंडी बी.
–लो (पु.) – एरंड.
दिशा ए जवुं – शौचास जाणे.
–बांधवी – (१) दिशा ठरविणे. (२) दिशा लक्षांत ठेवणे.
दिशे (शो) दिश (દિશે-શો-દિશ) (अ.) – दिशोदिशी.
दिष्टि (દિષ્ટિ) [सं] (स्त्री.) – (१) सूचना, आज्ञा, आदेश. (२) सद्भाग्य.
दी (દી) (पु.) – (१) दिवस (२) (लाक्ष.) दशेचा ग्रह.
–उजाळवो – भाग्योदय करणे.
–ऊठवो, -करवो, -रूठवो – दुर्दैव ओढवणे, दैव फिरणे.
–बळवो – नशिबाची दशा सुधारणे.
दीकरी (દીકરી) (स्त्री.) – मुलगी.
–रो (पु.) – मुलगा.
दीठ (દીઠ) (अ.) – प्रत्येकीं, गणिक.
('जणदीठ' = माणसागणिक.)
दीठुं (દીઠું) (स. क्रि.) – 'देखवुं'चे भू. का. रूप, देखिले, पाहिले.
दीठेल (-लुं) (દીઠેલ-લું) (वि.) – पाहिलेले.
दीटं – ड्रं – पाहा 'डींट'
दीदार (દીદાર) [फा.] (पु. ब. व.) – कांती, चेहरा.
दीदी (દીદી) (स्त्री.) – मोठी बहीण.
दीधवान (દીધવાન) (वि.) – (१) दिले त्याशी जुळणारे, दिले असेल त्याच जातीचे. (२) जुने, परंपरेने चालत आलेले.
दीधुं (દીધું) (सं. क्रि.) – 'देवुं' चे भू. का. चे रूप, दिले.
दीधे राखवुं – सतत करीत राहाणे, विवेक विचार न करता डोळे मिटून करीत राहणे.
दीन (દીન) [अ.] (न. पु.) – (१) इस्लाम (२) धर्म.
–परस्त (वि.) – धर्मनिष्ठ.
दीपक (દીપક) (वि.) – उत्तेजक, सतेज करणारा - री - रे. (२) शोभविणारे, दिपविणारे (३) (पु.) दिवा, दीप.
दीपडो (દીપડો) (पु.) – बिबळ्या वाघ
दीप (-पां) ववुं (દીપ-પા-વવું) (सं. क्रि.) – (१) शोभविणे, (२) दिपविणे.
दीपवुं (દીપવું) (अ. क्रि.) – (१) प्रकाशणे, चमकणे. (२) शोभणे.
दीबाचो (દીબાચો) (पु.) – प्रस्तावना.
दीबो (દીબો) (पु.) – हुंदका.
–चडी आववो, – चडी जवो – हुंदका येणे.
दीवादांडी (દીવાદાંડી) (स्त्री.) – दीपस्तंभ.
दीवान (દીવાન) [अ.] (पु.) – (१) प्रधान, दिवाण (२) राजसभा (३) दिवाणखाना (४) प्रकरण.
–नी (वि.) – दिवाणी.
–नी (स्त्री.) – पागलपणा.
–नुं (वि.) – वेडे, पागल.
–नापणुं (न.) – वेडेपणा.
–नाशाळा (स्त्री.) – वेड्यांचे इस्पितळ.
दीवाल (દીવાલ) (स्त्री.) – भिंत.
दीवासळी (દીવાસળી) (स्त्री.) – आगकाडी.
दीवी (દીવી) (स्त्री.) – ठाणवई, दिवा ठेवण्याची घोडी.
दीवो (દીવો) (पु.) – दिवा.
–ऊठवो – (१) नाव उजळणे (२) दिवे लावणे (व्यंगार्थी).
–ओलवाई जवो – कुटुंबांतले किंवा जातीतले चांगले माणूस मरण पावणे.
–घेर जवो – दिवा मालविला जाणे, दिवा जाणे.
–चाक करवो – दिवा मोठा करणे.
–ठारवो – दिवा मालविणे.
–रहेवो – मागे वंश राहणे.
–राज करवो, – राणो करवो – दिवा मालविणे.
दीश(-स) (દીશ-સ) (पु.) – दिवस.
दीसवुं (દીસવું) (स. क्रि.) – (१) दिसणे (२) (लाक्ष.) भासणे, दिसून येणे.

–तुं करवुं–(१) लपविणे, छपविणे (२) तसेच सोडून देणे.
–तुं रहेवुं–डोळ्यांपुढून टळणे.
–तुं राखवुं–डोळ्यांपुढून टळेल असे करणे.
दुआ, (-वा) (દુઆ-વા) [अ.] (स्त्री.)–आशीर्वाद.
–इच्छवी, –चाहवी–आशीर्वाद अपेक्षिणे.
–गीर (वि.)–आशीर्वाद घेणारा-री-रे.
–गो (वि.)–आशीर्वाद देणारा-री-रे.
दुकान (દુકાન) (स्त्री.)–दुकान, विक्रीगृह.
–करवी, –मांडवी–(१) दुकान काढणे (२) वेश्येचा धंदा करणे.
–वधाववी–रात्र झाल्यानंतर दुकान बंद करणे.
दुकाळ (દુકાળ) (पु.)–(१) दुष्काळ. (२) वाण.
–ळियुं (वि.)–उपाशी मरणारे.
दुखाडवुं (દુખાડવું) दुखाववुं (स. क्रि.)–दुखविणे.
दुखाव(-वो) (દુખાવ-વો) (पु.)–पीडा, वेदना.
दुखियारुं (દુખિયારું), दुखियुं (દુખિયું), दुखाळुं (દુખાળું) (वि.)–दुःखाने त्रस्त असलेले.
दुग्धा (દુગ્ધા) (स्त्री.)–आपदा, जंजाळ.
दुंगुं (દુંગું) (वि.)–(१) धूर्त, लुच्चे (२) उद्धट (३) मांसल, लठ्ठ.
दुझाणुं (દુઝાણું) (न.)–दुभते जनावर.
दुणावुं (દુણાવું) (अ. क्रि.)–(१) (खाण्यापिण्याचे) जळून जाणे (२) मनात जळणे.
दुत्तुं (દુત્તું) (वि.)–धूर्त, पक्के.
दुधारो (દુધારો) (पु.)–दूधवाला.
दुनियाई (દુનિયાઈ) (वि.)–संसारी, लौकिक.
दुनियादार (દુનિયાદાર) (वि.)–संसारात-व्यवहारात पडलेला-ली-ले.
–री (स्त्री.)–दुनियेचा व्यवहार.
दुन्यवी (દુન્યવી) (वि.)–संसारी, प्रापंचिक.
दुंद (દુંદ) (स्त्री.)–पोटाचे तोंद.
दुबारा (દુબારા) (अ.)–दुसऱ्यांदा, दुबार, पुनः
दुभागवुं (દુભાગવું) (स. क्रि.)–दोन ने भागणे, अर्धे करणे, दुभंगणे.
दुभाववुं (દુભાવવું) (स. क्रि.)–दुखविणे (मन).
दुभावुं (દુભાવું) (अ. क्रि.)–दुःखी–नाराज होणे, मनांत जळणे.
दुम (દુમ) [फा.] (स्त्री.)–शेपूट.
दुमार(-रो) (દુમાર-રો) (पु.)–(१) दोन बाजूंनी मार (२) धर्मसंकट.
दुमावुं (દુમાવું) (अ. क्रि.)–(१) गळा दाटून येणे, गुदमरणे. (२) नाराज–दुःखी होणे, मनातल्या मनात संतापणे.

दुरस्त (દુરસ્ત) (वि.)–(१) ठीक, जसे असावे तसे. (२) दुरुस्त केलेले (३) वाजवी, योग्य.
–स्ती (स्त्री.)–दुरुस्ती.
दुरंत (દુરંત) [सं.] (वि.)–(१) अनंत, अपार (२) दुष्परिणामी (३) दुर्जेय (४) अगम्य.
दुलाई (દુલાઈ) (स्त्री.)–दुलई, उंची रजई.
दुल्हा (દુલ્હા) (पु.)–नवरा, वर.
दुल्हिन (દુલ્હિન) (स्त्री.)–नवरी, वधू.
दुवाई (દુવાઈ) (स्त्री.)–द्वाही.
दुविधा (દુવિધા) (स्त्री.)–अनिश्चित अवस्था, अस्थिरता.
दुश्वार (દુશ્વાર) [फा.] (वि.)–अवघड, कठीण.
दुहाई (દુહાઈ) (स्त्री.)–द्वाही.
दुहागी (દુહાગી) (वि.)–दुर्भागी, दुःखी.
–गण,-गा (स्त्री.)–नावडती बायको.
दुहो (દુહો) (पु.)–दोहा.
दू (દૂ) (वि.)–दो, दु (सामासात).
दूआ (દૂઆ) (पु. ब. व.)–बे चा (दोनीचा) पाढा.
दूकड (દૂકડ) (न.)–तबला.
दूंगो (દૂંગો) (पु.)–चोर.
दूझवुं (દૂઝવું) (अ. क्रि.)–(१) दूध देणे, पान्हावणे. (२) गळणे.
दूणवुं (દૂણવું) (स. क्रि.)–संतापविणे, सतावणे.
दूणुं (દૂણું) (वि.)–(१) मनाचा संताप करणारे–मनाला नाराज करणारे (२) (न.) नाराजी किंवा तिचे कारण. (३) दुप्पट.
दूतुं (દૂતું) (वि.)–लुच्चे, लबाड.
दूदडा (દૂદડા) (पु. ब. व.)–लहान जोडे.
दूध आखरवुं–विरजण घालणे.
–आपवुं–(१) दूध देणे (२) फायदा करणे.
–चडवुं–(१) स्तनात दूध भरणे. (२) कणसाच्या दाण्यात दूध भरणे. (३) आतुर असणे.
–जामवुं–(१) दूध विरजून दही होणे (२) दूध थिजणे.
–मां काळुं होवुं–काही छुपा दोष–व्यंग किंवा रहस्य असणे.
–मां एळियो भेळववो–भांडण होईल असे करणे.
दूधे धोईने आपवुं–मनापासून आदरपूर्वक देणे.
–मेह वरसवा–आनंदीआनंद चालणे.
दूध ठार–आइस्क्रीम.
–पीतुं (वि.)–दुधात तोंड बुडवून मारून टाकलेले (मूल).
–भाई (पु.)–बाप वेगळे आई एक असे भाऊ.
–मल(-ल्ल)–(१) (पु.) दुधाचा आहार असलेला मल्ल (२) (वि.) पुष्ट, शक्तिमान (३) दूध पिऊन जगणारा.

–वाळो (पु.) – दूधवाला, गवळी.
दूधिया (દૂધિયા) (पु. ब. व.) – दुधाचे (दात).
–युं (वि.) – (१) दुधासारखे पांढरे सफेद (२) नवे, ताजे (३) दुधी भोपळा.
दूधी (દૂધી) (स्त्री.) – दुधीभोपळा.
दूबळुं (દૂબળું) (वि.) – अशक्त, दुबळे.
–ळाई (स्त्री.) – दुर्बलता.
दूबळो (દૂબળો) (पु.) – एक आदीवासी जमातीचा पुरुष.
दूभववुं (દૂભવવું) (स. क्रि.) – दुखविणे (मन).
दूयम (દૂયમ) (वि.) – दुय्यम, गौण.
दूर अंदेश (દૂર અંદેશ) (वि.) – दूरदृष्टी बाळगणारा.
–शी (स्त्री.) – दूरदृष्टीचा गुण.
–शो (पु.) – दूरदृष्टी.
दूरापास्त (દૂરાપાસ્ત) (वि.) – दूर फेकून दिलेले, रद्द केलेले, तिरस्कृत.
दृष्टि करवी – पाहणे.
–चोटवी – भूत लागणे.
–बेसवी – दृष्ट लागणे.
–राखवी – ध्यान – लक्ष ठेवणे, खबरदारी बाळगणे.
–फेर (पु.) – दृष्टिभेद.
दृष्टोदृष्ट (દૃષ્ટોદૃષ્ટ) (अ.) – डोळ्याला डोळा.
देकारो (દેકારો) (पु.) – 'मारा मारा – ठोका ठोका' असा ओरडा.
देखणहार (દેખણહાર) (वि.) – पाहणारा.
देखत (દેખત) (अ.) – पाहताच.
–देखे (अ.) – पाहतापाहता.
–तुं (वि.) – (१) पाहते. (२) समजूतदार, विचारी.
–ती आंखे – जाणूनबुजून.
–तानी आंख मां धूळ नाखवी – जाणत्याला सुद्धा ठकविणे.
देखंतु (वि.) – (१) देखणे, रूपवान (२) दिसण्यापुरते.
देखा (દેખા) (स्त्री.) – प्रत्यक्ष अनुभव.
–देवी – प्रकट होणे, नजरेस पडणे, दिसणे.
देखाड, (-डो) (દેખાડ-ડો) (पु.) – (१) दुसऱ्याला दाखविण्यापुरता देखावा – ढोंग (२) दाखविणे.
देखाडवुं (દેખાડવું) (स. क्रि.) – (१) दाखविणे. (२) चाकू, हात इ. दाखवून भिवविणे (३) मादीला नर दाखविणे.
देखाडी देवुं – (१) गुप्त असेल ते उघड करणे (२) प्रचीती देणे.
देखादेखी (દેખાદેખી) – (१) (स्त्री.) पाहून जसेच्या तसे अनुकरण (२) (अ.) पाहून पाहून, चुरशीला पडून
देखावट (દેખાવટ) (स्त्री.) – दिखावट, शोभा.
देखावडुं (દેખાવડું) (वि.) – सुंदर.
देखावुं (દેખાવું) (अ. क्रि.) – पाहिले जाणे, दृष्टीस पडणे.
देखीतुं (દેખીતું) (वि.) – (१) प्रत्यक्ष, उघड, स्पष्ट. (२) फक्त बाहेरूनच दिसणारे, अवास्तविक.
देग (દેગડો) (पु.) – हांडा.
–डो (पु.) – हांडा.
देडको (દેડકો) (पु.) – बेडूक (नर).
–की (स्त्री.) – (मादी), बेडूक.
देण (દેણ) (न.) – (१) देणे, कर्ज (२) सरकार देणे (३) ऋण, उपकार.
–दार (वि.) – देणेकरी, देणेदार.
–णुं (न.) – कर्ज.
देदार (દેદાર) (पु.) – देखावा.
देन (દેન) (स्त्री.) – गाय.
देन (स्त्री.) – (१) ताकद, मगदूर (२) (न.) दहन, अग्निसंस्कार. (-नी देन होवी – शक्तिवान असणे.)
–देवुं – अग्निसंस्कार करणें.
दे-मार (દે-માર) (अ.) – एकसारखे, वेगाने (उदा. 'वरसादे देमार पड्या कर्युं').
देर (દેર) (पु.) – (१) धाकटा दीर. (२) (स्त्री.) विलंब.
देरडी (દેરડી) (स्त्री.) – (१) उतरंड. (२) लहान देऊळ.
देराणी (દેરાણી) (स्त्री.) – धाकटी जाऊ.
देरासर (દેરાસર) (न.) – देवघर. (२) जैन देवालय.
–री (वि.) – देवालयात राहून नियमित पूजा करणारा-री-रे.
देरी (દેરી) (स्त्री.) – लहान देऊळ.
देरुं (દેરું) (न.) – देऊळ.
देव करवो – देवापुढे पशु-पक्षी मारून त्याचा नैवेद्य दाखविणे.
–काशी ए जवा – देवात देवपण न राहणे.
–देव करतां – (१) खूप गयावया करता. (२) अतिशय प्रयत्न करून.
–थवुं – मरण पावणे.
–ऊठी अगियारश(-स) (स्त्री.) – देव उठतात ती एकादशी, कार्तिक शुद्ध एकादशी.
–तरु (न.) – ज्याच्या खाली गावचे लोक जमतात असा वृक्ष
–लां (न. ब. व.) – घरच्या देवस्थानच्या मूर्ती.
देवता (દેવતા) (पु.) – (१) देव. (२) अग्नी. (३) (स्त्री.) देवी (४) देवत्व.
–ऊठवो – आग लागणे, नाश पावणे.
–ऊठी जवा – शक्ती नाहीशी होणे, देव रुसणे.
–जागवो – भाग्योदय होणे.
–झरवो – तंटा होणे, फार राग येणे.

–पाडवो–अग्नी पेटविणे.
–मूकवो–आग लावणे.
–रेडावा–(१) अतिशय चिंता लागणे. (२) मत्सराने जळणे
–मां घी होमवुं–आगीत तूप-तेल ओतणे.
–ई (वि.)–दैवी, अलौकिक.
देवड (દેવડ) (स्त्री.)–देण्याचा व्यवहार ('लेवड'शी संबंधित)
देवडा(-रा)ववुं (દેવડા-રા-વવું) (स. क्रि.)–द्यायला लावणे.
देवळ (દેવળ) (न.)–मंदिर (विशेषतः खिश्चनांचे)
देवातण(-न) (દેવાતણ-ન) (न.)–देवपण.
देवादार (દેવાદાર) (वि.)–देणेदार.
देवावुं (દેવાવું) (अ. क्रि.)–दिले जाणे.
देवाई जवुं–(१) अटकणे, बंद होणे. (२) संपणे, काही शिल्लक न राहणे. (२) निर्वंश होणे.
देवाळियुं (દેવાળિયું) (न.)–दिवाळे काढणारे, नादार.
–यो (पु.)–दिवाळखोर माणूस.
देवाळुं (દેવાળું) (न.)–दिवाळे, नादारी.
देवुं (દેવું) (न.)–कर्ज, देणे.
–वाळवुं–कर्ज फेडणे.
देवुं (स. क्रि.)–(१) देणे. (२) (लाक्ष.) मारणे, ठोकणे. (३) बंद करणे.
देशा(-सा)ई वटुं (દેશાઈવટું) (न.)–(१) देसाईपद किंवा हक्क. (२) त्याबद्दल सरकारकडून मिळणारे उत्पन्न.
देशा(-सा)ण (દેશા-સા-ણ) (स्त्री.)–देसाईची पत्नी.
देशावर [सं.] (पु.)–परदेश.
देह (દેહ) (न.)–खेडेगाव.
देहात (દેહાત) (स्त्री.)–खेडेगाव.
–ती–(१) (वि.) खेड्यातला-ली-ले. (२) (पु.) खेड्यात राहणारा माणूस.
दोकडो (દોકડો) (पु.)–(१) रुपयाचा शंभरावा भाग. (२) बारा टक्के व्याज. (३) गुण, 'मार्क'
दोख (દોખ) (पु.)–दोष, व्यंग.
दोगानी (દોગાની) (स्त्री.)–(१) आळ. (२) अपकीर्ती.
दोंगुं (દોંગું) (वि.)–(१) लबाड, धूर्त. (२) उद्धट. (३) मांसल.
दोजख (દોજખ) [फा.] (न.) नरक.
दोट (દોટ) (स्त्री.)–दौड, धाव.
–काढवी–धावणे, दौडणे,
–मूकवी–(१) दौड मारणे. (२) अविचाराने वागणे, साहस करणे.
दोटादोट (દોટાદોટ) (स्त्री.)–दौडादौड.
दोटवुं (દોટવું) (अ. क्रि.)–लोळणे, ढुढकणे.

दोटी (દોટી) (स्त्री.)–मुलीच्या बापाला व्याह्याकडून मिळणारा अहेर.
दोड (દોડ) (स्त्री.)–दौड.
–धाम, –मार (स्त्री.)–धावाधाव.
–वुं (अ. क्रि.)–पळणे, पळून जाणे.
दोढ (દોઢ) (वि.)–दीड.
–पायानुं–डोके फिरलेले, बेवकूफ.
–चातुरी (स्त्री.)–फाजील हुशारी.
–डहापण–फाजील शहाणपणा.
–डाह्युं–(१) (वि.) अति शहाणे (२) (न.) अतिशहाणपणा किंवा तसे बोलणे.
–पगुं (न.)–लंगडे.
–ववुं (स. क्रि.)–दीडपट करणे.
–वुं (स. क्रि.)–(१) शिवणे, दोरा भरणे. (२) दीडपट करणे.
–सो (पु.)–दीडशे.
दोढियुं (દોઢિયું)–(१) (वि.) दिडके (२) (न.) दिडक्या पन्ह्यात शिवलेला कपडा. (३) पैसा, कवडी.
दोढि (દોઢી) (स्त्री.)–देवडी.
दोढुं (દોઢું)–दीडपट.
दोतियो (દોતિયો) (पु.)–अर्ज वगैरे लिहून देणारा, कारकून
दोथो (દોથો) (पु.)–बचका.
दोदरुं(-ळुं) (દોદરું-ળું) (वि.)–(१) जर्जर, दुबळे. (२) अर्धवट फुटलेले.
दोदश (દોદશ) (अ.)–सगळीकडे.
दोधारुं (દોધારું) (वि.)–दुधारी.
दोपट (દોપટ) (वि.)–दुप्पट.
दोपिस्तां (દોપિસ્તાં) (न. ब. व.)–अक्षरे गिरविण्याचा जाड पुठ्ठा.
–घूंटवां–(१) कंटाळवाणे काम करीत राहाणे. (२) अक्षर गिरविणे.
दोर (દોર) (पु.)–(१) अमल, सत्ता (२) थाटमाट.
–चलाववो–सत्ता चालविणे.
–तोर (पु.)–ऐट आणि मिजास.
–दमाम (पु.)–सत्तेचा दबदबा.
दोरडी (દોરડી) (स्त्री.)–बारीक दोरी.
–डुं–(न.)–दोर.
–डो (पु.)–मंतरलेला दोरा, दोरा.
दोरववुं (દોરવવું) (स. क्रि.)–(१) हाती धरून चालविणे. मार्ग दाखविणे (२) टीप घालणे, शिवणे.
–णी (स्त्री.)–(१) मार्गदर्शन (२) शिकवण.

दोरखुं (દોરખું) (स. क्रि.) – (१) 'दोरवखुं'प्रमाणे (२) रेघ काढणे. (३) चित्र काढणे.
दोरियो (દોરિયો) (पु.) – (१) पाणी ओढून काढण्याची कळशी. (२) दोरवा (३) चिवा.
दोरी (દોરી) (स्त्री.) – (१) दोरी (२) पतंगाचा दोरा. (३) (लाक्ष.) लगाम, सुत्र (४) मापण्याची दोरी.
– छांटवी – रंगांत भिजविलेल्याने दोरीनें रेघ पाडणे.
– भरवी – (सोट वगैरेची) लांबी मापणे.
– मूकवी – काटकोनात किती आहे ते तपासणे.
– संचार(-रो) (पु.) – (१) कळसूत्री बाहुल्या नाचविणे. (२) (लाक्ष.) मागे राहून कारस्थाने चालविणे.
– छ(-छं)ट (अ.) – सरळ रेघेत.
दोरो (દોરો) (पु.) – (१) दोरा (२) करगोटा (३) मंतरलेला दोरा.
– करवो – (१) दोरा मंतरणे (२) मंतरलेल्या दोराने भूत काढणे.
– परोववो – सुईत दोरा ओवणे.
– भरवो – टाके घालणे, शिवणे (फाटलेले).
दोरा नाखवा – गोधडी वगैरे दोऱ्याने शिवून तयार करणे.
दोराटवुं (દોરાટવું) (स. क्रि.) – टाके घालणे, शिवणे.
दोलतमंद (દોલતમંદ) (वि.) – धनवान.
दोला (દોલા) (स्त्री.) – (१) झोपाळा (२) डोली, पालखी.
दोलाब (દોલાબ) (पु.) – फडताळ, भिंतीतले कपाट.
दोलुं (દોલું) (वि.) – (१) भोळे (२) उदार.
दोवडा(-रा)ववुं (દોવડા-રા-વવું) (स. क्रि.) – दोहायला – धार काढायला लावणे ('दोहवुं'चे प्रयोजक).
दोवावुं (દોવાવું) (अ. क्रि.) – धार काढली जाणे.
दोशी (દોશી) (पु.) – कापड विकणारा फेरीवाला.
– वाणियो (पु.) – फेरीवाला कापडविक्या.
दोहवुं (દોહવું) (स. क्रि.) – (१) दूध-धार काढणे (२) (लाक्ष.) सार काढणे, कस काढून घेणे.
दोह्यलुं (દોહ્યલું) – (१) (वि.) कठीण, अवघड (२) (न.) दुःख, संकट.
दौरो (દૌરો) (पु.) – दौरा, प्रवास.
द्रववुं (દ્રવવું) (अ. क्रि.) – (१) द्रवणे, वितळणे. (२) गळणे, झिरपणे (३) (लाक्ष.) सद्गदित होणे.
द्रुत (દ્રુત) [सं.] (वि.) – (१) गळलेले, झिरपलेले, टपटप पडलेले (२) त्वरित गतीचे.

ध (ધ)

धक,(-ख) (ધક-ખ) (स्त्री.) – (१) तहान (२) उत्साह (३) त्वरा (४) लक्ष.
– मक(-ख) (स्त्री.) – घाई.
धकारवुं (ધકારવું) (स. क्रि.) – झटपट पुढे सारणे.
धकाववु(ધકાવવું) (स. क्रि.) – (१) झटपट पुढे ढकलणे. (२) वाटेल ते करून पुढे चालविणे.
धकेलवुं (ધકેલવું) (स. क्रि.) – (१) ढकलणे. (२) दडपून नेणे.
धकेल पंचे दोडसो करवुं – दडपश्चमे करणे.
धकेलियुं (ધકેલિયું) (वि.) – वाटेल तसे दडपलेले, अप्रमाणित.
धक्कामुक्की (ધક્કામુક્કી) (स्त्री.) – धकाबुकी, मारामारी.
धक्को (ધક્કો) (पु.) – (१) धक्का (२) नुकसान (३) फेरा, हेलपाटा (४) माल चढविण्याउतरविण्याचा धक्का.
– आववो – धक्का बसणे, नुकसान होणे.
– खावो – (१) धक्का खाणे (२) हेलपाटा खाणे.
– पडवो – विनाकारण हेलपाटा पडणे, हेलपाटा फुकट जाणे.
– लागवो, – वागवो – (१) धक्का लागणे. (२) नुकसान होणे.
धक्के चडवुं – एखाद्याकडे हेलपाटे घालावे लागणे. (२) वायदे होत राहणे.
धखधखवुं (ધખધખવું) (अ. क्रि.) – मनात रागाने जळत राहणे.
धखना (ધખના) (स्त्री.) – जप, चिंतन, जळजळ.
धख(-ग)वुं (ધખ-ગ-વું) – (अ. क्रि.) (१) धगधगणे (२) (लाक्ष) तापणे (रागाने) (३) (स. क्रि.) ठपका देणे.
धखारो (ધખારો) (पु.) – (१) ताप, उकाडा (२) (लाक्ष.) चिंता.
धगडो (ધગડો) (पु.) – (१) ढुंगण (२) लंगोटीवाला बैरागी.
धगधगतो चांपवो – (१) डाग देणे. (२) काहीसुद्धा न देणे.
धगश (ધગશ) (स्त्री.) – उत्साह, अतिशय आस्था.
धगारी (ધગારી) (स्त्री.) – (१) थोडी उष्णता (२) बारीक ताप.
धज्ज (ધજ્જ) – (वि.) (१) श्रेष्ठ (२) बळकट (३) जोरदार (४) (स्त्री.) चालण्याची रीत, चाल (५) आकृती.
धजा (ધજા) (स्त्री.) – निशाण, ध्वज.
– उडाडवी – (१) ध्वज फडकविणे (२) जयजयकार करणे.
– ऊडवी,-फरकवची – ख्याती होणे.
– बांधवी – (१) ध्वज चढविणे (२) कीर्ती पसरणे. (३) गुप्त गोष्ट जाहीर होणे.

–गरो (पु.)–(१) ध्वजाची काठी–दंड (२) ध्वज धरणारा.
धड (धड) –(न.) मुंडके नसलेले शरीर, (२) (अ.)–धडाड.
–दईने,- देतुकने – झटकन.
–माथुं – समजूत पडेल असा काही आधार.
धडक (धडक) (स्त्री.)–छातीची धडधड (२) धडकी (३) धडधड.
–पेसवी,- पेसी जवी,- लागवी – धडकी भरणे, भयाच्या आधीन होणे.
–ण (वि.) – भित्रा.
धडकार(-रो) (धडकार-री) (पु.)–धडधड आवाज.
धडकी (धडकी) (स्त्री.)–(१) धाबळी (२) छोटे आसन.
धडडधीब (धडडधीब) (स्त्री.)–अवचित.
धडाको (धडाको) (पु.)–(१) 'धाड' असा मोठा आवाज. (२) ऐकणाऱ्याला धक्काच बसेल अशी विचित्र गोष्ट किंवा घटना (३) काळाचा झपाटा.
–मारवो – झटपट भागविणे, झटपट करून टाकणे.
–काबंध (अ.)–झटक्यासरशी.
धडापीट (धडापीट) (स्त्री.)–जोराने छाती बडवून घेणे.
धडी (धडी) (स्त्री.)–(१) बारदानासकट एकूण वजन, (२) अंदाज, अटकळ (३) एक धडा वजन.
धडुकाववुं (धडुकावुं) (अ. क्रि.)–(१) गाजणे, (२) गाजलेस करणे.
धडूकवुं (धडूकवुं) (अ. क्रि.)–(१) गर्जणे, (२) ओरडून हाक देणे.
धडो (धडो) (पु.)–(१) ताजवा समतोल नसणे (२) पासंग (३) धडा, पाठ(४) नियम, धोरण.
–करवो–(१) पासंग घालून ताजवा समतोल करणे (२) बूज राखणे.
–रहेवो – नियम, माप, मर्यादा किंवा धोरण संभाळले जाणे-असणे.
–लेवो – धडा – बोध घेणे.
–होवो–(१) ताजवा समतोल नसणे (२) काही एक धोरण किंवा नियम असणे.
धण (धण)–(१) (स्त्री.) गरोदर स्त्री. (२) (न.) गायींचा कळप.
–खूंट (पु.)–गायींच्या कळपांत राखलेला बळू.
धणियाणी (धणियाणी) (स्त्री.)–(१) सून (२) पत्नी, (३) घरधनीण.
धणियातुं (धणियातुं) (वि.)–(१) मालक असलेले (२) मालकीचे.
–पु (न.)–मालकीपणा.
धणी (धणी) (पु.)–(१) मालक (२) पती (३) घरधनी.
–करवो–पाटाचा नवरा करणे.
–जोग (वि.),- जोगी (वि. स्त्री.)–मालकालाच मिळेल अशी (हुंडी).
–धोरी (पु.)–(१) मालक (२) रक्षक.
–रणी (पु.)–सगळ्याचा मालक.
–वखुं (वि.)–धनी नसलेले, अनाथ.
धत (धत) (अ.)–थुत् (तुच्छतेचा उद्‌गार.)
धतिंग (धतिंग) (ब.)–(१) दंगा (२) ढोंग, पोकळ धामधूम.
धधडाववुं (धधडाववुं) (स. क्रि.)–निर्भर्त्सना करणे.
धन धन (धन धन) (अ.)–धन्य धन्य.
धनचिह्न (धनचिह्न) (न.)–अधिक (+) चिह्न.
धनं (-ने) तर (धनं-ने-तर) (वि.)–(१) खूप श्रीमंत (२) पुष्कळ वग-वशीला असणारा-री-रे
धनेडुं (-रुं) (धनेडुं-रुं) (न.)–धान्यातला एक किडा, पोर-किडा.
धन्या (धन्या) (वि. स्त्री.)–(१) भाग्यवंता (२) (स्त्री.) आया, नर्स,
धंतर (धंतर) (न.)–(१) जादू (२) हातचलाखीची एक कला.
–मंतर (न.)–जादूटोणा, मंत्रतंत्र.
–वुं (स. क्रि.–फसविणे.
धंतूरो (धंतूरो) (पु.)–धत्तुरा.
–री (स्त्री.)–गांजा-तंबाखू ओढण्याची चिलीम.
धंध (धंध) (पु.)–दंगल.
धंधादार (धंधादार) (वि.)–(१) धंदा असलेला-ली-ले, व्यवसायी (२) उद्योगी (३) (पु.) व्यापारी (४) कारागीर, कसबी.
–री (वि.)–(१) व्यवसायी, धंदेवाईक (२) (स्त्री.) धंदा, उद्योग.
–भाई (पु.)–व्यवसायबंधू
थीं(-थुं) (वि.)–व्यवसायी, उद्योग असलेला–ली-ले.
धंधेरवुं (धंधेरवुं) (स. क्रि.)–जागविण्याकरिता हलविणे.
धंधो (धंधो) (पु.)–(१) व्यवसाय, उद्योग (२) व्यापारधंदा.
–पाणी–(न. ब. व.)–उद्योग धंदा.
धपकारो (धपकारो) (पु.)–धडधड.
धपवुं (धपवुं) (अ. क्रि.)–शिरणे, पुढे घुसणे.
धप्पो (-ब्बो) (धप्पो -ब्बो) (पु.)–धपका.
धफो (धफो) (पु.)–ढीग, रास, थप्पी.
धबकवुं (धबकवुं) (अ. क्रि.)–धडकणे.
–कारो (पु.)–धडधड.

धबडको (ધબડકો) (पु.) – सर्वनाश, बाटोळे
धबडाई जवुं (अ. क्रि.) – पेरलेल्यावर लगेच पाऊस पडल्याने बी नास होणे.
धबडावुं (ધબડાવું) (अ. क्रि.) – फसणे.
धबवुं (ધબવું) (अ. क्रि.) – (१) पडणे (२) (लाक्ष.) दिवाळे काढणे (३) मरणे.
धबी जवुं – (१) मरणे (२) (लाक्ष.) मेल्यासारखे गाढ झोपणे
धबाय नमः (अ.) – (च्या नावाने) शून्य, बाटोळे (असा उद्‌गार)
धबा(-मा)लुं (ધબા-મા-લું) (न.) – भले मोठे बेडौल पागोटे.
धबे(-बो)डवुं (ધબે-બો-ડવું) (स. क्रि.) – (१) हाताने मारणे (२) फसविणे.
धब्बल (ધબ્બલ) (वि.) – (१) ढबोला – ली – ले (२) बुद्धिशून्य, 'ढ'
– चंद,-शा (पु.) – ढबोला ऐदी माणूस.
धब्बो (ધબ્બો) (पु.) – (१) धपका, बुका (२) मोठा ठिपका, डाग
धमक (ધમક) (स्त्री.) – (१) उत्साह, आवेश (२) तेज (३) भपका.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) आवाज गाजणे (२) कापणे, थरथरणे (३) प्रकाशणे.
– कार(-रो) (पु.) – (१) ढमढम असा नगाऱ्याचा वगैरे आवाज (२) उत्साह, आवेश.
– कामणी (स्त्री.) – धमकी.
– काववुं (स. क्रि.) – (१) धमकी देणे, धमकावणे (३) निर्भर्त्सना करणे.
धमचकड (ધમચકડ) (स्त्री.) – (१) धमाल, गडबडधांदल (२) दंगल, उत्पात.
धमण (ધમણ) (स्त्री) – (१) भाता (२) बगीवरचे अच्छादन.
– वुं (स. क्रि.) – (१) भाता चालविणे (२) चिथावणी देणे.
धमधमवुं (ધમધમવું) (अ. क्रि.) – (१) थरथर कापणे (२) खूप तापणे.
– माट – (१) (वि.) तिखट (२) (पु.) दुमदुम आवाज (३) ऐट, तोरा (४) तिखटपणा.
– माववुं (स. क्रि.) – (१) नगारा वाजविणे (२) धमकावणे (३) (लाक्ष.) जोराने झुरका घेणे.
धमधोकार (ધમધોકાર) (अ.) – पूर्ण वेगाने, झपाट्याने.
धमनि(-नी) (ધમનિ-ની) (स्त्री.) – (१) फुंकणी. (२) नस, मुख्य रक्तवाहिनी.
धमपछाड (ધમપછાડ) (स्त्री.) } – दंगल आणि घाई.
– डा (पु. ब. व.) }
धमरुं (ધમરું) (वि.) – पांढरे, ढवळें.
धमरोळ (ધમરોળ) (पु.) – (१) भयंकर रडारड. (२) गदारोळ, आरडाओरडा.
धमवुं (ધમવું) (स. क्रि.) – (१) भाता चालविणे. (२) विस्तवाला वारा घालणे. (३) अग्नीने चांगले तापविणे. (४) ठकविणे, चोरणे.
धम्माधमी, धमाधम-मी (स्त्री.) – मारामारी, गडबड.
धमारवुं (ધમારવું) (स. क्रि.) – (जनावराला) न्हाऊ घालणे.
धमाल (ધમાલ) (स्त्री.) – धांदल, गडबड.
– लियुं (वि.) – धांदल उडवून देणारे, तशा स्वभावाचे.
धमालुं (ધમાલું) (न.) – मोठे बेडौल पागोटे.
धर (ધર) (स्त्री.) – (१) जूं, धुरा. (२) बैल जुंपायला आल्यापासून धरलेले त्याचे वर्ष. (३) सुरुवात. (४) संतोष, विश्वास
– आववी – विश्वास येणे.
– ताणवी – जूं आवळणे.
– खम (वि.) – (१) जूं पेलण्यासारखे, बळकट. (२) प्रवीण.
– धडीथी (अ.) – थेट मुळापासून.
धरछोड (ધરછોડ) (स्त्री.) – धरसोड.
धरण (ધરણ) (स्त्री.) – गाण्याची रीत, चाल.
धरणुं (ધરણું) (न.) – धरणे, त्राग.
धरतीकंप (ધરતીકંપ) (पु.) – धरणीकंप.
धरदहाडो (ધરદહાડો) (पु.) – (१) पहिला दिवस. (२) पहिल्यासारखीच स्थिती.
धरपच (ધરપચ) (स्त्री.) – (१) खोटी धास्ती. (२) बढाई.
धरपत (ધરપત) (स्त्री.) – (९) संतुष्टता. (२) धीर.
– बळवी – संतोष होणे, धीर येणे.
धर(-रा)बोळ (ધર-રા-બોળ) (न.) प्रलय, सत्यानाश.
– वालवो – सत्यानाश - बाटोळे - करणे.
– जवुं – पूर्ण नाश पावणे.
धरम (ધરમ) (पु.) – धर्म.
– फरी बळवो – परमेश्वराकडून सद्‌वर्तनाचे बक्षिस मिळणे.
– नी गाय – (लाक्ष.) शरण-आश्रयाला-आलेला रक्षणीय प्राणी.
– नो कांटो – निखालस न्याय.
– धक्को (पु.) – फुकट फेरा.
धरमाळुं (ધરમાળું) (वि.) – धार्मिक.
धरमूळ (ધરમૂળ) (न.) – मुळारंभ.
धरव (ધરવ) (पु.) – संतोष.
– वु (स. क्रि.) – संतुष्ट करणे.
धरवुं (ધરવું) (स. क्रि.) – (१) धरणे, पकडणे (२) घालणे (३) धारण करणे (४) पुढे करणे.

धर्यु रहेवुं–डोळ्यांपुढून टळणे.
धरार (धરાર) (अ.)–(१) अलबत, अवश्य (२) अगदी.
धरार(-ळ) (पु.)–वाहनात जूंवर अधिक भार पडण्याची स्थिती ('उलाळ'च्या उलट.)
धरावबुं (धરાવવું) (स. क्रि.)–'धरवुं'चे व 'धरावुं' चे प्रयोजक रूप, (२) नैवेद्य दाखविणे.
धरावुं (धરાવું) (अ. क्रि.)–तृप्त होणे.
धरी (धरी) (स्त्री.)–वाहनाचा आस.
धरु (धરુ) (न.)–तरु (उखडून लावणीकरिता तयार केलेले).
–वाडियुं (न.)–तरवांची वाडी.
धरो (धરો) (पु.)–(१) खोल खड्डा (पाण्याचा) (२) कणा (गाडीचा) (३) दूर्वा.
–करवी–मृताची श्रावण-भाद्रपदात त्याच्या नावाने दानक्रिया करणे.
धरामां पडवुं–डोळ्या पुढून टळणे (२) नुकसानीत येणे.
धर्मांतुं (धर्मांतुं) वि.)–धर्मादाय.
धर्मादा (धर्मादा) (वि.)–(१) दानात दिलेले (२) धर्मादायसंबंधीचे.
–दो (पु.)–दान, खैरात.
धर्मासन (धर्मासन) (न.)–न्यायासन.
धर्माळु (धर्माળु) } (वि.)–धर्मनिष्ठ.
धर्मीलुं (धर्मीલું) }
धर्षवुं (धर्षवुं) (अ. क्रि.)–चालून येणे, हल्ला करणे.
धव (धव) } (स्त्री.)–(१) तेज, पुष्टी, शक्ती.
धवत (धवत) }
(२) (अ.) जलदीने.
धवडा (-रा) वबुं (धवડા-રા-વવું) } (स. क्रि) (तान्ह्याला स्तन देऊन) पाजणे.
धवाडवुं (धवाડવું) }
धवडाव्या करवुं–फुसलावून सतत ताब्यात ठेवणे.
धवा (धवा) (स्त्री.)–(१) निरोगीपणा, शक्ती. (२) सुस्थिती.
–वळवी–स्वस्थ होणे, थकवा उतरणे. (२) आजारानंतर पुनः स्वास्थ्य मिळणे, शक्ती येणे. (३) सुस्थिती येणे.
धसको (धसકો) (पु.)–धसका.
धसमस (धसमस) (स्त्री.)–धावाधाव, गडबड, धांदल, घाई.
–वुं (अ. क्रि.)–धावाधाव करणे.
धसवुं (धसवुं) (अ. क्रि.)–घुसणे.
धसारो (धसारो) धसावडो (धसावडो) (पु.)–हल्ला, चढाई.
धा (धा) (पु. स्त्री.)–(१) 'धावा' असा ओरडा (२) हाय.
–नाखवी–मदतीसाठी ओरडा करणे.
धाई (धાઈ) (स्त्री.)–थान, स्तन.

धाक (धાક) (पु. स्त्री.)–(१) भय, धास्ती. (२) अंकुश (३) बहिरेपणा.
–ऊघडवा (–वी)–बहिरेपणा नाहीसा होणे.
–खावी–धास्ती घेणे.
–पडवी–बहिरेपणा वाटणे.
–मानवो(-वी)–काबूत राहणे, भय बाळगणे.
–राखवो–दाब ठेवणे.
धागडियां (धाગડિયાં) (न. ब. व.), –यो (पु.)–धांगडधिंगा.
धागडी (धाગડી) (स्त्री.)–जुन्या फाटक्या वस्त्राची गोधडी.
धागवुं (धाગવું) (अ. क्रि.)—धाकात असणे.
धागी (धाગી) (स्त्री.)–गोधडी.
–गो (पु.)–(१) जुने फाटके वस्त्र (२) दोरा, धागा.
धांख (धांખ), धांखडी (धांખડી) (स्त्री.)–आतुरतापूर्वक वारंवार स्मरण, धोशा.
धांखना (धांખના) (स्त्री.)–धोशा (२) ध्यान, काळजी.
–वुं (स. क्रि.)–(१) धोशा घेणे (२) निरखून पाहणे.
धांखो (धांખો) (पु.)–(१) काळजी, चिंता. (२) वहीम, शंका.
धांगवुं (धांગવું) (न.)–दाराच्या चौकटीचे आडवे लाकूड.
धांगो (धांગो) (पु.)–बुळबुळीत पदार्थाचा पडलेला थेंब.
धाडाधाड (धाડાધાડ) (स्त्री.)–दौडादौड, धावाधाव, धांदल.
धाडपाडु (धाડપાડુ) (पु.)–दरोडेखोर.
धाडांखोरी (धाડાંખોરી) (स्त्री.)–दरोडेखोरी.
–शाही (स्त्री.)–लुटारूंचे राज्य.
धाडियुं (धाડિયું) } –(१) मोठी टोळी.
धाडुं (धाડું) }
धाणक (धाणક) (न.)–धणे.
धाणियुं (धाણિયું) (न.)–निःसत्त्व धान्य, (२) डिंक.
धाणियो (धाણિયો) (पु.)–रजई.
धाणी (धाણી) (स्त्री.)–लाही.
–दालिया जुदा थवा–बेबनाव होणे.
–शेकवी–जुल्म करणे, त्रास देणे.
धात (धात) (स्त्री.)–(१) वीर्य (२) कोष्टक.
–तवावी–क्षीणवीर्य होणे, वीर्य पातळ होणे.
–फूटवी–प्रमेह होणे (२) तारुण्यात येणे.
–मांडवी–गुणाकाराचे कोष्टक मांडणे.
धातकार (धातકાર)–(१) (वि.) झगमगणारे (२) (पु.) आरडाओरड.
धातवुं (धातवुं) (अ. क्रि.)–जमणे, अनुकूल होणे.
धातुकस (धातुકस) (पु.)–धातूचा कस पाहणारा.
–घडो (पु.)–धातू घडविणारा कारागीर.
–पाठ (पु.)–क्रियापदांच्या धातूंची यादी.

–पुष्टि (स्त्री.)–वीर्यपुष्टी.
–वादी (पु.)–(१) धातुशास्त्रज्ञ (२) किमयागार.
धान (ધાન) (न.)–धान्य.
–मूडुं (वि.)–(१) धान्यासाठी तडफडणारे, भुकेने व्याकुळ झालेले, (२) कंजूष.
–वेचु (वि.)–धान्य विकून पैसा करणारे.
धाना (ધાના) (पु. ब. व.)–धान्यादीचे–खाण्यापिण्याचे सुख.
धानियुं (ધાનિયું)–(१) (वि.) शिजलेले धान्य खाणारे, (२) (न.) धान्य ठेवण्याचे भांडे.
धाप (ધાપ) (स्त्री.)–(१) घाईघाईत झालेली चूक (२) थाप, फसवेगिरी (३) (लाक्ष.) चोरी.
–आपवी–थाप देणे, फसविणे.
–खावी–फसणे.
–मारवी–उचलेगिरी करणे.
धापलां (ધાપલાં) (न. ब. व.)–कल्पित कथा-कहाण्या.
धावडधिं(-धीं) गुं (ધાબડધિં-ધીં-ગું) (वि.)–(१) लठ्ठ, जबरदस्त (२) दंगामस्ती करणारे.
धाबडवुं (ધાબડવું) (स. क्रि.)–फसविणे, ठकविणे.
धाबुं (ધાબું) (न.)–(१) घावे (२) डाग (३) फंद, जाळे (४) दुधाची चरवी.
–भरवुं–सीमेंट चुना वगैरेने गच्ची बनविणे.
धाबो (ધાબો) (पु.)–सीमेंट, वीटचुरा यांचा कोबा.
धामणी (ધામણી) (स्त्री.)–अतिशय धिप्पाड म्हैस.
धामो (ધામો) (पु.)–दीर्घकाळचा मुक्काम
–नाखवो–मुक्काम करणे, येऊन राहणे.
धामोडो (ધામોડો) (पु.)–धार काढण्याच्या आवाजाची चुळ्ळ चुळ्ळ.
धारण (ધારણ) (न.)–(१) आधारभूत होणे. (२) धरण्याची क्रिया (३) (स्त्री.) आधार (४) धीर, आश्वासन. (५) आढे (६) बारदानासह वजन.
धारणागत (ધારણાગત) (स्त्री.)–मालाच्या किंमतीत सूट देणे.
धारणांपारणां (ધારણાં પારણાં) (न. ब. व.)–(श्रावण महिन्यात) एक दिवस आड जेवणाचे व्रत
धारणियो (ધારણિયો) (पु.)–(१) आधाराचा खांब (२) आढे.
धारवुं (ધારવું) (स. क्रि.)–(१) मानणे, समजणे (२) इच्छिणे, मनात योजणे (३) अटकळ करणे (४) नक्की करणे.
धारीने जोवुं–टक लावून पहाणे.
धार्युं करवुं–मनात योजलेले करणे.
धारा (ધારા) (स्त्री.)–(१) परंपरा, ओळ. (२) धार (३) वृष्टी,
–यंत्र (न.)–कारंजा.
धारासार (ધારાસાર) (पु)–मुसळधार वर्षाव.
धाराळुं (ધારાળું) (वि.)–धार असलेले.
धारिया (ધારિયા) (पु. ब. व.)–शेतकऱ्याला शेतीच्या खर्चाकरिता दिलेले पैसे.
धारियुं (ધારિયું) (न.)–एक हत्यार.
धारो (ધારો) (पु.)–(१) रिवाज, चाल (२) कायदा.
–पाडवो–शिरस्ता पाडणे.
–बांधवो–(१) कायदा करणे (२) चालरीत नक्की करणे.
धाराधोरण (ધારાધોરણ) (न.)–कायदे, नियम वगैरे,
–पोथी (स्त्री.)–कायद्याचे पुस्तक.
–शास्त्र (न.)–कायदाशास्त्र.
–शास्त्री (पु.)–कायद्याचा पंडित,
–सभा (स्त्री.)–कायदेमंडळ.
धारोडी (ધારોડી)–पाण्याचा प्रवाह.
–डो (पु.)–धबधब्यासारखी धार.
धार्युं (ધાર્યું) (वि.)–(१) योजलेले, नक्की केलेले (२). (न.) धारणा, संकल्प.
धालावेली (ધાલાવેલી) (स्त्री.)–कासाविशी.
धाव (ધાવ) (स्त्री.)–मुलाला पाजण्यासाठी ठेवलेली बाई.
–भाई (पु.)–दूधभाऊ.
धावण (ધાવણ) (न.)–आईचे दूध.
–ऊडी जवुं–स्तनांत दूध न राहणे.
–चडवुं–स्तनात दूध भरून येणे.
–चडी जवुं–स्तनातील दूध सुकून जाणे.
–छोडाववुं, मुकावबुं–मुलाला पाजण्याचे बंद करणे.
(मोंमा, मोंपर)–न सुकायुं होवुं–(१) अगदी बाल्यावस्थेत असणे (२) (लाक्ष.) अगदी लहान– निर्बुद्ध असणे.
–ना दांत होवा–बिनअनुभवी मुलासारखे असणे.
–णी (स्त्री.)–बोंडशी.
–णुं (वि.)–(१) अंगावर पिणारे (२) त्या वयाचे (३) (न.) अंगावर पिणारे मूल.
–वुं (स. क्रि.)–आईचे दूध पिणे.
धावन (ધાવન) (न.)–धांव.
धावुं (ધાવું) (अ. क्रि.)–(१) धावणे. (२) मदतीला धावून जाणे. (३) एकदम रोग अंगभर पसरणे.
धाश (-स) को (ધાશ-સ-કો) (पु.)–धसका.
धांस (ધાંસ) (स्त्री.)–दास.
धिकधिकाववुं (ધિકધિકાવવું) }
धिकाववुं (ધિકાવવું) } (स. क्रि.)–(१) खूप गरम करणे–तापविणे. (२) जोराने पेटविणे.
धिंगुं (ધિંગું) (वि.)–मजबूत, लठ्ठ, जाडा.
धिणोजो (ધિણોજો) (पु.)–(१) मत्सरी मनुष्य (२) ठग,

धिणोवुं (ધિણોવું) (अ. क्रि.) – गाय गाभण राहणे.
धीकडी (ધીકડી) (स्त्री.) – (१) थोडीशी उष्णता (२) बारीक ताप.
धीकतुं (ધીકતું) (वि) – धगधगते (२) जोरात–भरभराटीत चालणारे.
– ती सगडी – (लाक्ष.) चिंतेने जाळणारी बाब.
धीकधीकतुं (ધીકધીકતું) (वि.) – धगधगणारे (२) अतिशय गरम
धीकवुं (ધીકવું) (अ. क्रि.) – धगधगणे, खूप पेटणे.
– तो धंधो – भरभराटीत असलेला धंदा.
धींगाई (ધીંગાઈ) – (१) लठ्ठपणा (२) धिंगामस्ती.
धींगाणुं (ધીંગાણું) (न.) – धिंगाणा.
धीज (ધીજ) (स्त्री.) – कठीण परीक्षा, दिव्य.
धीट (ધીટ) (वि.) – (१) सहनशील, (२) धीट, निर्भय.
धीबवुं (ધીબવું) (स. क्रि.) – धबाधब मारणे.
धीम (-व) र (ધીમ-વ-ર) (पु.) – कोळी, मच्छेमार.
धीमाश (ધીમાશ) (स्त्री.) – धिमेपणा.
धीमुं (ધીમું) (वि.) – (१) धिमे, मंद. (२) शांत (३) थंड (स्फूर्ति, उत्साह इ. बाबतीत.)
– पडवुं – मंद पडणे.
– पाडवुं – शांत करणे.
धीमे, धीमेथी (ધીમે, ધીમે) – सावकाश, मंदपणे, आस्ते आस्ते.
– रहीने – (१) घाई उतावीळ न करता, धिमेपणे. (२) युक्ति-युक्तीने (३) गुपचुप.
धीर (ધીર) (वि.) – (१) धैर्यवान, निश्चयी. (२) गंभीर, पोक्त. (३) (स्त्री.) धीर, धैर्य. (४) साख, भरंवसा, पत.
– गंडुं (वि.) – (१) डरपोक (२) अस्थिर, चंचळ.
धीरज (ધીરજ) (स्त्री.) – (१) धीर, सबूरी. (२) धैर्य, हिंमत.
– राखवी – धीर धरणे.
धीरधार (ધીરધાર) (स्त्री.) – व्याजी रक्कम देणे.
धीरप (ધીરપ) (स्त्री.) – (१) व्यापारात पत (२) धीर.
धीरवुं (ધીરવું) – (१) भरंवसा ठेवणे. (२) भरंवशावर सोपविणे. (३) व्याजी देणे.
धीरुं (ધીરું) (वि.) – (१) धिमे (२) धैर्यवान.
धीरे, धीरेथी, धीरेधीरे (अ.) – आस्तेआस्ते किंवा धैर्याने.
– रहीने – (१) धिमेपणाने (२) युक्तिप्रयुक्तीने.
धीराश (ધીરાશ) (स्त्री.) – धैर्याचा गुण.
धीरो (ધીરો) (पु.) – टेका, ठेपा.
धुक्कड (ધુક્કડ) (न.) – तबला.
धुंगुं (ધુંગું) (न.) – कांटेरी झाडझाडोऱ्यांचे जाळे.
धुजारी (ધુજારી) (स्त्री.) – रो (पु.) – थरथराट, थरकाप.
धुजावुं (ધુજાવું) (अ. क्रि.) – थरकाप होणे, थरथर कापणे.
धुत (ધુત) (वि.) – तिरस्कृत, निर्भर्त्सना झालेले.
– कारवुं – तुच्छतेने वागविणे, तिरस्कार करणे.
धुताई (ધુતાઈ) (स्त्री.) – ठगेगिरी, धूर्तता.
– रण (स्त्री.) – ठक स्त्री.
– रो (पु.) – ठक पुरुष.
धुतारपाटण (ધુતારપાટણ) – (१) (वि.) ठकांनी भरलेले (२) (न.) ठकांचे गाव.
धुन (ધુન) (स्त्री.) – (१) एकसारखे त्याच त्याच कडव्याचे गाणे किंवा त्याच त्याच सुरांची आळवणी. (२) धुंदी, तल्लीनता.
धुपेल (ધુપેલ) (न.) – डोक्यावर घालण्याचे एक प्रकारचे तेल.
धुम (-म्म) स (न.) – धुके.
धुमाडी (ધુમાડી) (स्त्री.) – (१) धुमी, (२) धुरी, धूर.
– घालवी – वैराग्याने मुक्काम टाकणे.
– घालीने बेसवुं – हट्टाने मागणे.
– देवी – धुरी देणे.
– ना बाचका – उगीच धडपड.
– संस्कार – गाढ मैत्री.
– डियुं (न.) – (१) धुराडे (२) (वि.) ज्यातून धूर निघतो असे.
– डो (पु.) – (१) धूर, (२) धुमी.
– डो करवो – (१) धूर करणे. (२) उधळून टाकणे.
– डो काढी नाखवो – चांगला चोप देणे.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) धूर होणे, धुमसणे (२) घोटाळ्यात पडणे.
धुमास (ધુમાસ) (पु.) – (भिंतीला वगैरे लागलेले) धुराचे किटण.
धुंबो (ધુંબો) (पु.) – ठोसा, बुक्का.
धुमाळुं (ધુમાળું) (वि.) – धुराने भरलेले.
धुसळमुसळ (ધુસળમુસળ) (न.) – वराला निरोप देताना देण्यात येणाऱ्या (जूं, मुसळ, रवी आणि चात) अशा वस्तू.
धुसको (ધુસકો) (पु.) – भोंकाड.
धुसमुस (ધુસમુસ) (अ.) – धावाधाव करताना.
धुळाडो (ધુળાડો) (पु.) – धुळीचा लोळ.
धुळेटी (ધુળેટી) (स्त्री.) – धुळवड.
धूखळ (ધૂખળ) (वि.) – (१) धुळकट, धुळीने अस्पष्ट झालेले (२) (न.) धुळीचा लोळ.
धूखळुं (ધૂખળું) (न.) – हल्ला, चढाई.
धूंखाळवुं (ધૂંખાળવું) (स. क्रि.) – खळबळून धुणे
धूज (ધૂજ) (स्त्री) – थरथराट, थरकाप.
– चडवी, - वछूटवी – थंडी वाजून येणे, थरथरणे.

–वुं (अ. क्रि.)–कापणे, थरथरणे.
धूणवुं (धूणवुं) (अ. क्रि.)–आवेशात येऊन हालणे–डोलणे.
धूणी (धूणी) (स्त्री.)–(१) धूर (२) धुमी.
–तापवी–धुणीपाशी बसून तप करणे.
–लागवी–डोळ्यात किंवा खाण्यापिण्याच्या वस्तूत धूर जाऊन परिणाम करणे.
धूतवुं (धूतवुं) (स. क्रि.)–ठकविणे.
धू धू (धू धू) (न.)–नगारा.
धून (धुन) (स्त्री.)–(१) चटक, स्वाद (२) लहर, तरंग (३) त्याच त्याच स्वरांची आळवणी (४) त्याच त्याच चरणांची आळवणी.
धूनी (धुनी) (वि.)–(१) लहरी (२) चटक लागलेले.
धूंध (धुंध) (स्त्री.)–अस्पष्टता, अंधुकपणा.
–कार (पु., न.)–वावटळीने झालेला अंधार
–वाट (पु.)–(१) धुराचा कोंदाट (२) (लाक्ष.) दबून राहिलेला संताप.
–वावुं (अ. क्रि.)–(१) धूर कोंडणे (२) (लाक्ष.) मनात राग दबून राहणे.
धूंधळकुं (धुंधळकुं) (न.)–अस्पष्ट प्रकाश.
धुंधळवुं (धुंधळवुं) (वि.)–(१) धुकट, अस्पष्ट (२) (न.) सकाळ –संध्याकाळचे झुंजुरके.
धूंधळावुं (धुंधळावुं) (अ. क्रि.)–धुराने अस्पष्ट होणे, अंधारणे.
धूंधळुं (धुंधळुं) (वि.) व (न.)–पहा 'धुंधळवुं'.
धूंधी (धुंधी) (वि.)–तल्लीन, मग्न.
धूंआपूंआ (धुंआपूंआ), धूंवांपूंवां (धुंवांपूंवां) (अ.)–रागाने किंवा आवेशाने बेभान.
धूप (धुंप) (पु.)–(१) एक सुगंधी द्रव्य (जाळण्याचे.) (२) (पु., स्त्री.) ऊन.
–धाणुं (न.)–धूपपात्र.
–वुं (स. क्रि.)–(१) धूप करणे (२) ऊन देणे.
–सळी (स्त्री.)–अगर-ऊद-बत्ती.
–छांव (स्त्री.)–(१) ऊनसावली (२) परिस्थितीचा आलट-पालट (३) एक खेळ.
धूम (धूम) (वि., अ.)–(१) जोराने, आवेशाने. (२) पुष्कळ, फाजील. (३) (स्त्री.) दंगल.
धूमर(-स) (धुमर-स) (स्त्री., न.)–धुके.
धूळ (धूळ)–(१) धूळ (२) तुच्छ वस्तू.
–उडाडवी–उगीच निंदा करणे.
–ऊडवी–उजाड वैराण होणे.
–ऊडी जवी–(१) बेदरकारी–निष्काळजीपणा दूर होणे. (२) मातेरे होऊन जाणे.
–करवुं–मातेरे करून टाकणे, बिघडवून टाकणे.
(-नी)–काढी नाखवी, –खंखेरी नाखवी–(१) कांडात काढणे, खूप धमकावणे. (२) (माथाथी-) डोक्यावरची जोखीम उतरणे (३) (पगनी-) येण्या-जाण्याचा संबंध तोडणे.
–खावी–(१) झक मारणे. (२) पस्तावणे. (३) धूळ खात पडणे.
–गजानी वात–यःकश्चित गोष्ट.
–घालवी–लांछन लावणे, बिघडविणे.
–चाटवुं करवुं–धूळ चारणे.
–जवुं–व्यर्थ जाणे, धुळीस मिसळणे.
–नाखवी–(१) (पाटीउपर-) शिकणें (२) (भाणामां-) अन्नात माती कालविणे, तयार काम बिघडविणे. (३) (धोळामा-) म्हातारपणला लांछन लावणे. (४) (नामपर–) काळोखी फासणे.
–थी भूंडुं–धुळीहून तुच्छ लेखून केलेला अपमान.
–नी किंमते, –ने पाडे–यःकश्चित किंमतीला.
–पट्टी करवी–पाणउतारा करणे, धमकावणे.
–पर ठेपां–वरवरची टापटीप.
–फाकवी–(१) आण सोडून देणे. (२) पश्चाताप दर्शविणे, (३) धूळ खाणे, हारणे.
–फाके छे!–झक मारतात!
–फेरववी / –वाळवी } –(१) माती करणे, व्यर्थ करून टाकणे, (२) बिघडविणे (३) पुरणे, धुळीने झाकणे, (४) उपेक्षा करणे.
भेगुं करवुं–जमीनदोस्त करणे.
–क(–को)ट (पु.)–धुळीचा लोळ.
–धोयुं (वि.)–(१) धुळीने माखलेले (२) धूळ धुणारे.
–धोयो (पु.)–सोन्या-चांदीचे कण (धूळ धुवून) जमविणारा.
–(ळी) पडवो (पु.)–चैत्री प्रतिपदा, गुढीपाडवा.
धूंवो (धूंवो), धूंवाडो (धूंवाडो) (पु.)–धूर.
धूंश(–स) (धूंश-स) (१)–(पु.) ऊन (२) (स्त्री.) झड.
धूंसरी (धूंसरी) (स्त्री.)–रुं (न.), –ळ (न.) जूं, धुरा.
धूंसो (धूंसो) (पु.)–जाड कांबळ.
धेडी (धेडी) (स्त्री.)–कन्या, मुलगी.
धेण (–न) (धेण-न) (स्त्री.)–पहिलटकरीण.
धेणावुं (धेणावुं) (अ. क्रि.)–गाय-म्हैस वाफेला येणे.
धो (धो) (पु.)–(१) प्रवाह (२) (पु. स्त्री.) धुणे.
–लागवो–प्रवाहाने धुपून जाणे.
धोकडी (धोकडी) (स्त्री.)–डुं (न.)–(१) रूची मोठी गाठ. (२) देह (३) धोपटणे.

धोकणुं (ધોકણું) (न.)–धुण्याचे धोपटणे.
धोकाराबंध (ધોકારાબંધ) } (अ.)–झपाट्याने.
धोकारे (ધોકારે)
धोकावबुं (ધોકાવવું) (स. क्रि.)–(१) जोराने चालविणे (२) दंडुक्याने धोपटणे (३) (अ. क्रि.) जलद चालणे.
धोको (ધોકો) (पु.)–(१) जाड धोपटणे (२) ठोसा, (३) नुकसान (४) दगा, धोका.
–पहोंचवो–फटका मिळणे, नुकसान होणे.
–हरवो–भय दूर होणे.
धोख (ધોખ) (पु.)–रास.
धोखवुं (ધોખવું) (अ. क्रि.)–(१) अन्नपाण्याविना राहणे (२) झुरणीस लागणे.
धोखो (ધોખો) (पु.)–(१) रोष (२) नुकसान (३) चिंता (४) दगाफटका.
धोगवुं (ધોગવું) (न.)–चौकट.
धोण (ધોણ) (न.), –णी (स्त्री.)–धुणे.
धोत (ધોત) (वि.)–(१) धुवट, स्वच्छ (२) पांढरे सफेद.
–पनोत (वि.)–(१) उदार (२) उध्वस्त.
धोताळ (ધોતાળ) (वि.)–(१) उदार (२) खर्चाळ, उधळे.
धोतियुं (ધોતિયું) (न.)–धोतर.
धोतीजोटो (ધોતીજોટો) (पु.)–धोतरजोडा.
धोध,(-वो) (ધોધ,-વો) (पु.)–धबधबा.
–मार (अ.)–विपुल, मोठ्या धारांनी.
धोन (ધોન) (स्त्री.)–पृथ्वी.
धोनारवुं (ધોનારવું) (स. क्रि.)–मारणे, झोडपणे.
धोपो (ધોપો) (पु.)–दम (चिलीम वगैरेचा).
धोबण (ધોબણ) (स्त्री.)–धोब्याची बायको, धोबीण.
धोबीनो कूतरो–घरदार नसलेला भटक्या माणूस.
धोबीघट्टो (ધોબીઘટ્ટો) (पु.)–धोबी घाट.
धोबुं (ધોબું)–(१) (वि.) बेअकली, ढ (२) (न.) वीट.
धोबो (ધોબો) (पु.)–(१) ढ माणूस (२) ओंजळ.
धोम (ધોમ) (पु.)–(१) सूर्य (२) कडक ऊन (३) क्रोध.
–धखवो–(१) कडक ऊन पडणे. (२) अतिशय रागावणे.
धोयेलुं (ધોયેલું) (वि.)–'धोवु'चे कृदंत, धुतलेले.
–मोती–(१) कोणी आप्तस्वकीय नसलेला एकाकी माणूस. (२) वरवर भपका दाखवणारा माणूस.
धोरण (ધોરણ) (न.)–(१) वळण (२) इयत्ता (३) प्रमाण (४) वहीवाट, पद्धती.
धोरियो (ધોરિયો) (पु.)–(१) बैल (२) दोन बैलांच्या मध्ये असलेला गाडीचा दांडा (३) पाण्याचा पाट (४) शेताची पाळ.
धोरी (ધોરી)–(१) (वि.) मुख्य, मोठा. (२) (पु.) मुख्य बैल (३) मुलगा.
धोरो (ધોરો) (पु.)–(१) गच्चीच्या भोवतालचा कट्टा, ओट्याचा कट्टा (२) झाडाचा पार (३) शेताची पाळ. (४) पुरुष, मर्द.
धोल (ધોલ) (स्त्री.)–थप्पड.
–खावी–पडवी–(१) थप्पड बसणे (२) धडा मिळणे.
धोला(-वा)ई (ધોલા-વા-ઈ) (स्त्री.)–धुण्याची मजुरी, धुलाई.
धोवडा (-रा)वबुं (ધોવડા-રા-વવું) (स. क्रि.)–धुवून घेणे, धुवायला लावणे.
धोवण (ધોવણ) (न.)–(१) धुणे (२) धुलाई.
धोवावुं (ધોવાવું) (अ. क्रि.)–(१) धुतले जाणे (२) (शरीर–) शरीर झिजणे-क्षीण होणे.
धोवाण (ધોવાણ) (न.)–(पाण्याने माती) धुतली जाणे, धुपून जाणे.
धोवुं (ધોવું) (स. क्रि.)–(१) धुणे.
धोई काढवुं,–नाखवुं–(१) बेदम मारणे (२) पाणी फिरवणे (लाक्ष.), व्यर्थ जाईल असे करणे. (३) निंदा करणे, पाणउतारा करणे.
–पीवुं–(१) उगीच साठवून ठेवणे (२) लक्ष न देणे.
–वाळवुं–(१) आपापसात मिटवून घेणे. (२) पाणी फिरविणे.
धोवाई जवुं–(१) व्यर्थ होणे (२) शरीर क्षीण होणे.
धोळमंगळ (ધોળમંગળ) (न. ब. व.)–लग्नावेळची मंगल गीते.
धोळकुं (ધોળકું) (न.)–(१) चुनासफेती (२) (कटाक्षार्थी) बहादुरी.
–करीने आववुं–काही काम पार न पाडता परतणे.
–धोळवुं–(१) सफलता मिळविणे (२) (कटाक्षार्थी) काही तडीला न नेणे.
धोळवुं (ધોળવું) (स. क्रि.)–(१) चुना लावणे (२) (न.) दाट ताक.
धोळी आववुं–(१) काम पार पाडणे, फायदा करून देणे (२) (कटाक्ष.) कार्यसिद्धि न होणे.
धोळुं (ધોળું) (वि.)–पांढरे, उजळ.
धोळाउपर काळुं करवुं–(१) पांढऱ्यावर काळे करणे (२) यशाला काळीमा लावणे
धोळामां धूळ पडवी–म्हातारपणी नावाला बट्टा लागणे.
धोळुं पूणी जेवुं–अतिशय फिके, रक्त नसलेले.
धोळे दहाडे–दिवसाढवळ्या.
धोळाश (ધોળાશ) (स्त्री.)–शुभ्रता, पांढरेपणा.
धोळां (ધોળાં) (न. ब. व.)–पांढरे केस.

धोळियो (ધોળિયો) (वि. पु.)–(१) पांढरा (बैल, कुत्रा इ.) (२) (पु.) निर्धन मनुष्य.
–धळ (वि.)–पांढरे सफेद.
धोंस (ધોંસ) (स्त्री.)–हल्ला.
–पडवी–हल्ला येणे.
धोंसरी (ધોંસરી) (स्त्री.),–रुं (न.)–जू.
धोंसां (ધોંસાં) (न. ब. व.)–गप्पा.
ध्यान (ધ્યાન) (न.)–(१) लक्ष (२) चित्त.
–खेचवुं–लक्ष वेधणे.
–जवुं–लक्ष जाणे, नजर पडणे.
–दोरवुं–लक्ष वेधणे.
–पर लेवुं–लक्षात घेणे.
–बहार जवुं–लक्षात न येणे–राहणे.
–राखवुं–लक्ष ठेवणे.
–मां आववुं–(१) समजणे (२) आवडणे, पसंत पडणे.
–मां राखवुं–लक्षांत ठेवणे, पाठ करणे.
–मां लेवुं–लक्षांत घेणे, दाद देणे.
ध्यावुं (ધ્યાવું) (स. क्रि.)–ध्यान करणे, चिंतन करणे.
ध्रागवुं (ધ્રાગવું) (न.)–चौकटीचे लाकूड.
ध्रावुं (ધ્રાવું) (स. क्रि.)–विरजणे.
ध्राश (–स) को (ધ્રાશ-સ-કો) (पु.)–धसका.
ध्रांगो (ધ્રાંગો) (पु.)–(१) थेंब, टिपूस (२) धागा.
ध्रुजाट (ધ્રુજાટ) (पु.),–री (स्त्री.),–रो (पु.)–कंप, थरथराट.
ध्रुसको (ધ્રુસકો) (पु.)–भोकाड.
ध्रूज (ધ્રૂજ) (स्त्री.)–पहा 'ध्रुजारी'.
–वुं (अ. क्रि.)–कापणे, थरथरणे.
ध्रो (ધ્રો) (स्त्री.)–दूर्वा.
ध्रोपट (ધ્રોપટ) (स.)–धोपट.
ध्रोलियुं (ધ્રોલિયું) (न.)–ताकाचा डेरा.

न (ન)

न (ન) (अ.)–नाही.
नकार (નકાર) (पु.)–(१) न अक्षर किंवा उच्चार (२) नाही म्हणणे.
–भणवो,–वासवो–नाही म्हणणे-सांगणे.
नक्षो (નન્નો) (पु.)–नकार.
नइडे (નઇડે) (अ.)–(१) जवळ, नजीक (२) तोंडाला, पाठीशी.
न'ई (નઈ) (स्त्री.)–दुधीचा वेल.
–युं (न.)–दुधी, दुधीभोपळा.
नकतो (નકતો) (पु.)–(१) तर्कट, मनाचा तरंग. (२) नुक्ता, टिंब.
नकर (નકર) (अ.)–नाहीतर.
नकरामण (નકરામણ) (न.)–हुंडी न स्वीकारली गेल्यामुळे द्यावी लागणारी नुकसानी.
नकरुं (નકરું) (वि.)–(१) अगदी, निव्वळ (२) जमीनसाऱ्यातून मुक्त (३) काही जंजाळ नसलेले.
नकल (નકલ) (स्त्री.)–उंटाच्या नाकातली वेसण.
नकलियो (નકલિઓ) (पु.)–नक्कल करणारा कारकून.
नकवेसर (નકવેસર) (न.)–नाकातली बाळी (वाळी), नथ.
नकशो (નકશો) (पु.)–नकाशा, आलेख.
नकस (નકસ) (पु., स्त्री.)–(१) पत, प्रतिष्ठा (२) जोर, पाणी (अंगात)
नकामुं (નકામું)–(१) (वि.) विनाकारण (२) (अ.) निरर्थक.
नकारवुं (નકારવું) (स. क्रि.)–नाकारणे.
नका (-का) रुं (નકા-ક્કા-રું) (वि.)–(१) (वृत्तीने) वाईट, नाठाळ (२) हट्टी.
नकास (નકાસ) (पु.)–(१) कसाईखाना (२) फाशी देण्याची जागा.
नकाळजुं (નકાળજું) (वि.)–बेफिकीर, निश्चित.
नकीब (નકીબ) [अ.] (पु.)–चोपदार.
नकीर (નકીર) [अ.]–(वि.) (१) अतिशय लहान, तुच्छ (२) गरीब (३) (पु.) एक देवदूत (४) (स्त्री.) रेघ.
नकूचो (નકૂચો) (पु.)–कडी, आकडा (वळविलेला).
नको (-क्को) रडो (નકો-ક્કો-રડો) (पु.)–निर्जळ उपवास.
–खेंचवो–निराहार करणे.
नक्क (-क्कू) र (નક્ક-ક્કૂ-ર)–भरीव.
नख उपर चालवुं–मंदगतीने-हळुवारपणे-चालणे.
–खूंपवो–नख शिरकणे, चंचुप्रवेश होणे.
–नखं बोलवुं–फार मोठ्याने गर्व करून बोलणे.
–पर दहाडा गणवा–अतिशय आतुरतेने वाट पाहणे.
–मारवा–ओरबाडणे.
नखतेल (નખતેલ) (न.)–एक तेल, 'नेप्था'.
नखर (નખર) (न.)–नख.
नखरुं (નખરું) (न.)–नखरा.

–राळुं, –रांखोर, –रांबाज –(वि.) –नखरेल.
नखलो (નખલો) (पु.) –(१) नखाच्या आकाराचे कपाळावरील गंध किंवा टिकली (२) नखाने कातलेले रेशीम (३) ओरखडा (नखाचा).
नखशिख (નખશિખ) (अ.) –पायापासून डोक्यापर्यंत, साऱ्या शरीरभर.
नखावबुं (નખાવવું) (स. क्रि.) –टाकायला लावणे.
नखियुं (નખિયું) (न.) –(१) नखे काढण्याचे हत्यार (२) शिरा काढलेली शेंग (३) नखाचा ओरखडा.
नखियां भरवां –नखाचे ओरखडे काढणे.
नखेतर (નખેતર) (वि.) –अशुभ.
नखेद (નખેદ) (वि.) –अशुभ.
नखोद (નખોદ) (नं.) –(१) सत्यानाश (२) वंशाचा उच्छेद.
–वाळवुं –सत्यानाश करणे, वाटोळे करणे, घरादारावरून नांगर फिरविणे.
–जवुं –(१) निर्वंश होणे (२) पुरते वाटोळे होणे.
–वळवुं –पहा 'नखोद जवुं'
नखोदियुं (નખોદિયું) (वि.) –(१) विनाशकारी (२) वांझ (३) (न.) निर्वंश झालेल्याचे धन.
नखोरियुं (નખોરિયું) (न.) –ओरखडा.
नग (-गु) णुं (નગ-ગુ-ણું) (वि.) –कृतघ्न.
नगद (-दी) (નગદ-દી) (वि.) –(१) रोख, रोकड. (२) किंमती, मूल्यवान (३) मजबूत, जबर.
–घराक –पैसेवाला असामी, मातबर माणूस.
–थईने बेसवुं –दुसऱ्याचे पैसे बुचाडून बसणे किंवा दाबून टाकून स्वतः नादार असल्याचे दाखविणे.
–नाणुं –रोकड मिळकत, वाटेल तेव्हा रोकड रक्कम मिळेल अशी मिळकत.
–नारायण –(१) (पु.) रोकड रुपये (२) (वि.) रोकड पैसे असलेला माणूस (३) (व्यंगार्थी) कंगाल मनुष्य.
–माणस –पक्का –न फसणारा मनुष्य.
–माल –उंची पक्वान्नासारखे भरीव खाद्य, मिष्टान्न.
नगरनारी (નગરનારી) (स्त्री.) –वेश्या.
नगरपडो (નગરપડો) (पु.) –शहरात दवंडी देणे.
नग(-गु)रुं (નગ-ગુ-રું) (वि.) –(१) कृतघ्न (२) निर्लज्ज (३) गुरु नसलेले.
नगारुं (નગારું) (न.) –नगारा.
–रची (पु.) –नगारा वाजविणारा.
नगीन (નગીન) [फा.] (न.) –रत्न.
–गर (पु.) –(१) रत्न जडविणारा.
–नो (पु.) –(१) रत्न (२) चतुर मनुष्य.
नगोड (નગોડ) (स्त्री.) –निर्गुंडी.
नघरोळ (નઘરોળ) (वि.) –(१) उपदेश (शिकवण) लागू न होण्याजोगे, जड (२) बेफिकीर, बेपर्वा.
नंकावुं (નંકાવું) (अ. क्रि.) –फुटणे, तडकणे (काच).
नंखाववुं (નંખાવવું) (स. क्रि.) –'नांखवुं'चे प्रयोजक, टाकायला-घालायला –लावणे.
नंखावुं (નંખાવું) (अ. क्रि.) –(१) 'नांखवुं'चे कर्मणी प्रयोगाचे रूप, टाकले–घातले–जाणे (२) (लाक्ष.) दुबळ–अशक्त होणे (३) ओकणे.
नंखाई जवुं –अतिशय दुबळे होणे, प्रकृति किंवा मन ताळ्यावर न राहणे.
नंग (નંગ) (न.) –(१) नग (२) पैलू पाडलेला हिरा (३) (लाक्ष.) मूर्ख मनुष्य (४) लुच्चा मनुष्य.
नच(-चा)वबुं (નચ-ચા-વવું) (स. क्रि.) –नाचविणे.
नचिंत (નચિંત) (वि.) –बेफिकीर.
–पणुं (न.) –बेफिकिरी, निष्काळजीपणा.
–ते (अ.) –निष्काळजीपणे.
नछरुं (નછરું) (वि.) –अलग, वेगळे.
नछूटके (નછૂટકે) (अ.) –नाइलाजाने.
नछोरवुं (નછોરવું) (वि.) –(१) वांझ (२) नादान, मूर्ख.
नजदीक (નજદીક) [फा.] (अ.) –नजीक, जवळ.
नजर (નજર) (स्त्री.) –(१) दृष्टी (२) लक्ष.
–उतारवी –दृष्ट काढणे.
–उतारी नाखवी –कृपादृष्टी कमी करणे.
–करवी –(१) दृष्टी टाकणे, पाहणे (२) मेहेरबानी करणे.
–खेंचवी –(१) दृष्टी वेधणे (२) डोळे ताणून दूरवर पाहणे.
–घालवी –(१) चित्त गुंतविणे, (२) दानत बिघडविणे.
–चूकवुं –नजरेतून निसटणे, नजरचूक होणे.
–चोंटवी –(१) दृष्ट लागणे (२) दृष्टी चिकटून राहणे.
–पहोंचवी, -चालवी –(१) दृष्टी जाणे–पोचणे (२) बुद्धीमती चालणे.
–बगडवी –कुदृष्टी होणे, पाप करण्याची –कुमार्गी जाण्याची बुद्धी होणे.
–बांधवी –(१) नजरबंदी करणे (२) दृष्ट लागलेली दूर करण्याचा उपाय करणे.
–लागवी –दृष्ट लागणे.
–लागे एवुं –दृष्ट लागण्यासारखें, सुंदर.
–नुं खोटुं –पापी दृष्टीचे, अप्रमाणिक.
–मां आववुं –पसंत पडणे.
–मां घालवुं –(१) ध्यानात ठेवणे (२) हानी करण्याच्या तजविजीस लागणे.

—बक्षी (स्त्री.)—कृपादृष्टी ठेवणे.
—बाग (पु.)—घराजवळचा भाग.
—बाज (वि.)—(१) सावधान, दक्ष, चौफेर नजर ठेवणारा. (२) (पु.) हेर.
नजरा(-रो)नजर (નજરા-રો-નજર) (अ.)—प्रत्यक्ष, देखता.
नजरावुं (નજરાવું) (अ. क्रि.)—दृष्ट लागणे.
नजरियुं (નજરિયું) (न.)—दृष्ट लागू नये म्हणून गालावर लावतात ते काजळाचे बोट.
नजाकत (નજાકત) [अ.] (स्त्री.)—नाजूकपणा.
नजीवुं (નજીવું) (वि.)—निर्जीव, नेभळट (२) अल्प, थोडेसे.
नजूम (નજૂમ) [अ.] (पु.)—ज्योतिर्विद्या.
—मी (वि.)—(१) ज्योतिषविषयक (२) (पु.) ज्योतिषी.
नजेवुं (નજેવું) (वि.)—निर्जीव, नसल्यासारखे.
नटखट (નટખટ) (वि.)—खोडकर, धूर्त.
—डी (स्त्री.)—नटी.
—न (न.)—(१) नटणे, नाचणे (२) अभिनय.
—नागर (पु.)—(१) कुशल नट (२) कृष्ण.
—राज (पु.)—शिव.
—वाई (स्त्री.)—नटाचा धंदा.
—वी (स्त्री.)—नटी.
—वुं (सँ. क्रि.)—(१) नाचणे (२) नाटकात भाग घेणे.
—वो (पु.)—नट.
नटाई (નટાઈ) (स्त्री.)—नटविद्या, नटपणा.
नठारुं (નઠારું) (वि.)—वाईट, गलिच्छ.
नठोर (નઠોર) (वि.)—शिकवणीचा-बोधाचा-उपयोग न होण्याजोगे.
नडतर (નડતર) (स्त्री.)—(१) हरकत, विघ्न (२) (न.) झपाटणी.
नडती (નડતી) (स्त्री.)—हरकत.
नडवुं (નડવું) (स. क्रि.)—नाडणे, हरकत करणे, त्रास देणे.
नणदल (નણદલ) (स्त्री.)—नणंद.
—वीर (पु.)—पती.
नणदी (નણદી) (स्त्री.)—नणंद.
नणदोई (નણદોઈ) / नंदोई (નંદોઈ) } (पु.)—नणंदेचा पती.
नतवाळियो (નતવાળિયો) (पु.)—मेल्यानंतर एक वर्षभर रोज जेवायला घालावयाचा ब्राह्मण.
नतीजो (નતીજો) (पु.)—परिणाम, फळ.
नथी (નથી) (अ. क्रि.)—नाही.
नथु(-थ्थु)भाई (નથુ-થ્થુ-ભાઈ) (पु.)—(लाक्ष.) मोठा महत्त्वाचा माणूस.

नदवुं (નદવું) (अ. क्रि.)—नाद करणे.
नदात(-ति)युं (નદાત-તિ-યું) (वि.)—घेतलेले परत न देणारे, कंगाल.
नदारत,-द (નદારત-દ) [फा.] (अ.)—जवळ नाही , अस्तित्व नाही.
नदावा (નદાવા) (अ.)—आता हक्क गायब, अशा रीतीने.
नदी नाळां करवां—आत्महत्त्येचा प्रयत्न करणे.
नधक्कुं (નધક્કું) (वि.)—कोणाचा धाक नसलेला-ली-ले, निरंकुश.
नधड्कुं (નધડ્કું) (वि.)—(१) निर्भय, साहसी, बेडर, (२) उद्धट.
नधणियुं(-यातुं) (નધણિયું-યાતું) (वि.)—(१) अनाथ (२) बेवारशी.
नधणियातुं दुःख—ज्याचे मूळ समजत नाही असे दुःख.
ननडवुं (નનડવું) (स. क्रि.)—नाडणे, त्रास देणे, सतावणे.
ननामी (નનામી) (वि.)—अनामिक, निनावी.
ननांगडुं(-ड्युं) (નનાંગડું-ડ્યું) (वि.)—छोट्या बांधाचे.
नन्नो (નન્નો) (पु.)—नकाराचा पाढा.
नंदववुं (નંદવવું) (स. क्रि.)—फोडणे (विशेषतः काचेची वस्तु).
नंदवुं (નંદવું) (स. क्रि.)—(१) फोडणे (२) निंदिणे (३) (अ. क्रि.) आनंदणे.
नंदा (નંદા) (स्त्री.)—(१) आनंद (२) नणंद (३) दुर्गादेवी (४) पाडवा, एकादशी किंवा षष्ठी.
नपगुं (નપગું) (वि.)—(१) लंगडे (२) (लाक्ष.) पाय नसलेले, विनाआधार.
नपा(-व)ट (નપા-વ-ટ) (वि.)—वाईट, गलिच्छ.
नफ(-फि)करु (નફ-ફિ-કરું) (वि.)—बेफिकीर.
नफट (નફટ) (वि.)—बेशरम, निर्लज्ज.
—टाई (स्त्री.)—बेशरमी,
नफर (નફર) [अ.] (पु.)—चाकर, गुलाम.
नफरत (નફરત) [अ.] (स्त्री.)—तिरस्कार, घृणा.
नफस (નફસ) [अ.] (पु.)—(१) दम, श्वासोच्छ्वास (२) मनाची इच्छा.
—सानी (वि.)—स्वार्थासंबंधी.
—सानियत (स्त्री.)—(१) स्वार्थ (२) अहंकार.
नबदुं (નબદું) (वि.)—न बाधणारे, उद्धट, निरंकुश.
नबळुं (નબળું) (वि.)—दुर्बळ, अशक्त.
—ळाई (स्त्री.)—अशक्तता, कमजोरी.
—पातळुं (वि.)—(१) बरे वाईट जसे असेल तसे, (२) दुर्बळ.
नबापुं (નબાપું) (वि.)—बाप नसलेले.
नबी (નબી) [अ.] (पु.)—पैगंबर.

नबीरो (નબીરો) (फा.) (पु.) – मुलांचे किंवा मुलीचे अपत्य.
नब्ज़ (નબ્ઝ) [अ.] (स्त्री.) – नाडी.
नभरमुं (નભરમું) (वि.) – (१) भ्रम नसलेला-ली-ले (२) स्वाद नसलेले (३) बेडौल.
नभरेचवुं (નભરેચવું) (अ. क्रि.) – पाणउतारा करणे.
नभवुं (નભવું) (अ. क्रि.) – (१) टिकणे (२) पोसले जाणे, निर्वाह होणे (३) कामचलाऊ होणे.
नभाव (નભાવ) (पु.) – निभाव, गुजारा, टिकाव.
– **णी** (स्त्री.) – निभावणी.
– **वुं** (स. क्रि.) – (१) टिकविणे (२) पोषण देणे.
नमक (નમક) (फा.) (न.) – मीठ.
नमणुं (નમણું) (वि.) – (१) खाली नमलेले (२) वाकलेले, बाक आलेले (३) (न.) नमन.
नमवुं (નમવું) (स. क्रि.) – (१) खाली वाकणे (२) नमस्कार करणे (३) नम्र होणे (४) (लाक्ष.) शरण जाणे, स्वाधीन होणे.
नमी पडवुं – माफी मागणे, स्वाधीन होणे.
नमतुं (નમતું) (वि.) – (१) नमते-ढळते असलेले, (२) पारडे एका बाजूला ढळते (३) ढिले (४) नम्र, विवेकी. (५) (न.) मागे पडणे.
– **आपवुं**, – **जोखवुं**, – **मूकवुं** – (१) तोलताना ढळते पारडे देणे (२) आपला आग्रह सोडून देणे, गम खाणे, पडते घेणे. (३) हार कबूल करणे.
– **दुःख** – कमी होणारे दुःख.
नमती कमान, – **दशा** – पडती दशा.
– **दोरी** – कृपादृष्टी, कमी दडपण.
नमते त्राजवे बेसवुं – चढत्या काळात मैत्री करणे, उगवत्या सूर्याला अर्घ्य देणे.
नमतो दिवस – (१) मावळता दिवस (२) पडतीचे दिवस.
– **पहोरे** – सूर्यास्ताची वेळ.
नमायुं (નમાયું) (वि.) – आईविरहित.
नमार (નમાર) (पु.) – लागवड न करता आलेले भात.
नम्युं (નમ્યું) (वि.) – (१) नमलेले (२) (न.) नमते असलेले,
– **आपवुं** – (१) नमते घेणे, आपला आग्रह सोडून देणे. (२) हार कबूल करणे.
नयणुं (નયણું) (न.) – (१) नयन (२) (वि.) रिकामा (न भरलेला) (कोठा).
नयाबत (નયાબત) [अ.] (स्त्री.) – मुखत्यारी.
नरख (નરખ) (स्त्री.) – (१) निरख, दर, भाव (२) तपास.
नरधुं (નરધું) (न.) – तबला.
नरणुं (નરણું) (न.) – (१) उपाशी (२) एकले, एकटे.
नरतुं (નરતું) (वि.) – वाईट (वागणुकीने).
नरदम (નરદમ) (वि.) – (१) शुद्ध, (मिश्र नसलेले) एकाच जातीचे (२) (अ.) अगदी.
नरपलुं (નરપલું) (वि.) – (१) सडपातळ, दुबळे (२) खोडकर.
नरम (નરમ) (वि.) – (१) मऊ (२) सालस, नम्र (३) ढिले, जोर नसलेले (४) दुबळे.
– **पडवुं** – (दुःख) हलके पडणे, जोर कमी होणे.
नरमाई, – **माश** (स्त्री.) – नरमपणा, नम्रपणा.
नरमो (નરમો) (पु.) – देवकापूस.
नरवा, नरवो (નરવા, નરવો) (पु.) – (१) कायम जमाबंदीची जमीन (२) जमिनीची वंशपरंपरागत वहिवाट.
– **तोडवो**, – **भागवो** – नरवा जमिनीची वाटणी करणे.
नरवी (નરવી) (वि. स्त्री.) – कुमारी.
नरवुं (નરવું) (वि.) – (१) निरोगी (२) (अ.) अगदी, निव्वळ
– **वो** (पु.) – निरोगी माणूस.
नरस, – **सुं** (નરસ-સું) (वि.) – (१) रसहीन (२) वाईट (वागणुकीने).
नराज (स्त्री.) – ऐदाण.
नरा (-रे)णी (નરા-રે-ણી) (स्त्री.) – नख कापण्याचे अवजार.
नरी (નરી) (स्त्री.) – बकरी-मेंढीचे कातडे.
नरुं(-युं) (નરુ-યું) – (१) (अ.) अगदी, निव्वळ (२) (वि.) निरोगी.
नरेडाट (નરેડાટ) (वि.) – वैराण.
नवछकडी (નવછકડી) (स्त्री.) – युक्ति.
– **छंदु** (वि.) – (१) नवे नवे छंद करणारे (२) धूर्त.
– **तर(-रुं)** (वि.)-नवीन, नवे, नवघर.
नवटका (નવટકા) – (१) पैशाची एखादी अनिश्चित संख्या (२) काही न देणे.
नवगजनी जीभ होवी – अतिशय बोल बोल करणे.
– **गजना नमस्कार करवा** – दुरून नमस्कार करणे, दूर राहणे, टाळणे.
– **नेजां थवां**, – **नेजांपाणी ऊतरवुं** – आत कठिण होणे.
– **डो** (पु.) – नवाचा आकडा.
नवजोत (નવજોત) (स्त्री.) – पारशांचा कस्ती घालण्याचा दिवस.
नवडा(-रा)ववुं (નવડા-રા-વવું) (स. क्रि.) – (१) न्हाऊ घालणे, (२) (लाक्ष.) ठकविणे, नुकसानींत पाडणे.
नवनिध,(-धि) (નવનિધ-ધિ) (स्त्री. ब. व.) – (१) कुबेराची नऊ भांडारे (२) सर्व प्रकारची समृद्धि.
नवरंग (નવરંગ) (वि.) – (१) नव्या रंगाचे (२) मोहक.
– **गी** (वि.) – (१) विविधरंगी (२) नटवे, नानाढंगी,
नवरात(-र) (स्त्री.) – नवरात्र.

नवरुं (નવરું) (वि.)–(१) रिकामे (२) बेकार.
–धूप (वि)–अगदी बेकार.
–राई (स्त्री)–रिकामपण, फुरसत.
नवरोज (નવરોજ) [फा.] (पु.)–(१) वसंतऋतुतील सारखा दिवस आणि सारखी रात्र असलेला दिवस (२) पारशांचा नव्या वर्षाचा पाडवा.
नवलकथा (નવલકથા) (स्त्री.)–कादंबरी.
नवलख (નવલખ) (वि.)–(१) नऊ लाख किंमतीचे (२) अगणित (३) अमूल्य.
–खुं (वि.)–नऊ लाखांची पुंजी किंवा प्राप्ति असलेले, धनवान.
नवलनिचोर (નવલનિચોર) (वि.)–नवे नवे कपडे नित्य घालणारा-री-रे.
–वादी (वि.)–नवमतवादी.
नवलशाहीरजी (पु.)–(लाक्ष.) मोठ्या सावकाराचा आव आणणारा–उधळ्या–माणूस.
नवलिका (નવલિકા) (स्त्री.)–छोटी कादंबरी.
नवलुं (નવલું) (वि.)–नवे.
नवशाह (નવશાહ) (पु.)–नवरदेव.
नवशेकुं (નવશેકું)–कोमट.
नवस्त्रुं (નવસ્ત્રું)–(वि.)–विवस्त्र, नागवे.
नवहथ्थुं (નવહથ્થું) (वि.)–नऊ हात लांब.
नवाई (નવાઈ) (स्त्री.)–(१) नाविन्य (२) आश्चर्य, (३) अपूर्वता, अद्‌भुतता.
–थवी–काही अपूर्व-अद्‌भुत घडणे.
–लागवी–आश्चर्य वाटणे.
नवाजवुं (નવાજવું) (स. क्रि.)–(१) नावाजणे (२) भेट देणे.
नवाजि (-जे) श (નવાજિ-જે-શ) [फा.] (स्त्री.)–(१) कृपा (२) भेट.
नवा (-वी) जूनी (નવા-વી-જૂની) (स्त्री.)–काही नवे जुने (जाणण्यासारखे) (२) घडामोड, उलथापालथ.
नवाण (નવાણ) (न.)–तलाव.
नवाणु टका बाद–जवळजवळ खोटे.
–नो धक्को–जबर नुकसान, पुरते बाटोळे.
नवारस (-सुं,-सियुं) वि.)–वारस नसलेले.
नवालो (નવાલો) (पु.)–घास.
नवीसंदो (નવીસંદો) [फा.] (पु.)–(१) लेखक (२) कारकून.
नवे अवतार-नवे जन्मे-आववुं–महाभयंकर आपत्तीतून किंवा दुखण्यातून वाचणे, नवा जन्म होणे.
नवेनामे–नव्याने, पुनः पहिल्यापासून.
नवुंजूनुं (નવુંજૂનું) (वि.)–(१) मागचेपुढचे, नवे आणि जुने (२) नवीन जाणण्यासारखे.
नवुंनक्कोर (નવુંનક્કોર) (वि.)–नवे कोरे.
–तोरुं,-सवुं (वि.)–(१) नुकतेच (२) अपरिचित.
नवेण (નવેણ) (स्त्री.)–(१) स्वैपाकघर, आंघोळ केल्याशिवाय न जाण्याचे-सोवळे स्थळ (२) सोवळेपणा.
–णियुं (वि.)–(१) स्वच्छ, सोवळे (२) (न.) सोवळ्याचे वस्त्र.
–णियो (पु.)–आचारी, बाटग्या.
नवेली (નવેલી) (स्त्री.)–नववधू.
नवेलो (નવેલો) (पु.)–नखालगतचा कातड्याचा (नाजूक) भाग.
नवेसर,-थी (નવેસર,-થી) (अ.)–पुनः नव्याने सुरू करुन.
नवेळियुं, नवेळुं (નવેળિયું, નવેળું) (न.)–(१) बोळ (२) घरामागचे बोळकंड.
नवेळी (નવેળી) (स्त्री.)–(१) बोळ (२) पाणी जाण्याचा पाट, नाली.
नशो (નશો) (पु.)–कैफ, नशा.
नसेनस (નસેનસ) (अ.)–(१) नसानसात (२) साफ, अगदी (खोटे).
नसकोरी (નસકોરી) (स्त्री.)–नाकातली कोवळी कातडी.
–रूं (न.)–(१) नाकपुडी (२) नाक.
–रां फुलाववां–अतिशय मगरूरी असणे.
नसल (નસલ) (स्त्री.)–(१) मूळ, उपत्तिस्थान (२) वंश, कूळ (३) पत्ता, खूण.
नसवाण (નસવાણ) (वि.)–अशक्त, दुबळे बनलेले.
नसवुं (નસવું) (अ. क्रि.)–जोरजोराने हाकल्यामुळे बैलाची मान फुटून येणे.
नसंतान (નસંતાન) (वि.)–(१) अपत्यविहीन (२) वांझ (३) (न.) निर्वंश अवस्था.
नसाडवुं (નસાડવું) (स. क्रि.)–पळवून लावणे.
नसाडी जवुं–पळवून नेणे (दुसऱ्याची बायको).
–मूकवुं–हाकलून देणे, बाहेर काढणे.
नसियत (નસિયત) (स्त्री.)–(१) शिकवण, बोध (२) शिक्षा.
नसियुं (નસિયું) (वि.)–हट्टी, जिद्दी.
नसी (-से) कवुं (નસી-સે-કવું) (स. क्रि.)–शिंकरणे (नाक).
नशीब (નસીબ) [अ.] (न.)–भाग्य.
–जोवरावुं-देखाडवुं–ज्योतिषाकडे जाऊन नशीब पाहणे.
–फरवुं–भाग्य उजळणे.
–फरी वळवुं–नशीब फिरणे.
– (कोईने) वेचवुं–एखाद्यावर अवलंबून राहणे.

–बे डगलां आगळ ने आगळ होवुं–जावे तेथे दुर्दैव आड येणे.
–नुं ऊंचुं–फुटक्या नशिबाचे.
–दार–भाग्यवान.
नसो (નસો) (पु.)–दुर्गंध.
नस्तर (નસ્તર) (न.)–(१) शरीरावरील शस्त्रक्रिया (२) ती करण्याचे हत्यार.
–मूकवुं–शस्त्रक्रिया करणे.
नहारी (નહારી) [का] (स्त्री.)–न्याहारी.
नहि (-हीं) (अ.)–नाही.
नहियुं (નહિયું) (न.)–नखाला लागून असणारा चामडीचा नाजूक भाग.
नहेर (નહેર)–(स्त्री.)–सरोवरातून किंवा नदीपासून काढलेला कालवा.
–रियुं (न.)–(१) छोटा कालवा (२) पाट.
–री (स्त्री.)–कालव्याखालची जमीन.
–रुं (नं.)–वाहाळ, पाट.
नहोर (નહોર) (पु.)–(१) हाताच्या बोटाचे नख (२) नखाचा ओरखडा.
नहोरा (पु. ब. व.)–आजीजी, गयावया.
नळवावुं (નળવાવું) (अ. क्रि.)–अशक्त होणे.
नळियुं (નળિયું) (न.)–कौल, खापरी.
–येल (वि.)–कौलांनी झाकलेले.
नळो (નળો) (पु.)–(१) मोठा नळ (२) पायाचा तळ किंवा त्याचे हाड (३) ओटीपोटापासून छातीपर्यंतचा भाग, पोटाचा भाग.
नळोकडी (નળોકડી) (स्त्री.)–बारीक तोंडाची नळी.
ना (ના.) (अ.) (१) नाही, (२) (स्त्री.) नकार.
–कहेवी, –पाडवी, –संभळाववी–नकार देणे, इन्कार करणे.
ना आवडत (ના આવડત) (स्त्री.)–गम्य–ज्ञान–कौशल्य नसण्याची स्थिती.
ना इत्तेकाकी (નાઇત્તેફાકી) [अ.] (स्त्री.)–(१) मतभेद (२) बेबनाव.
नाई (–वी) (નાઈ-વી) (पु.)–न्हावी.
नाक (નાક) (न.) (१) नाक (२) अब्रू, प्रतिष्ठा (३) कोणत्याहि वर्गाची प्रमुख गोष्ट.
–आववुं–शेंबूड येणे.
–ऊंचुं करवुं–मगरूरी–गर्व करणे.
–कपाई जवुं–अब्रू जांणे.
–कापवुं–अब्रू घालविणे.
–कापे एवुं–बोथट.
–नसीकवुं–नाक शिंकरणे.
–नीचु ने पेट ऊंचुं–दुसऱ्याची खुशामत करून पोट भरणे.
–पर लीलुं घसवुं–चढाओढीत थकविणे, दम काढणे.
–मरडवुं–नाक मुरडणें
–लईने जवुं–अब्रू घेऊन जाणे.
–लीटी ताणवी–अत्यंत दीन होऊन शरण जाणे.
–लेवुं–(१)अब्रू घेणे (२) दुसऱ्याचे नाक स्वच्छ करणे.
–नी दांडीए–नाकासमोर.
–नी दांडी सामे आंखो राखवी–सरळ-प्रामाणिक राहणे.
–मां ऊंट पेसवा, –चालवा–खूब गर्व असणे.
–मां तीर घालवुं–अतिशय छळणे.
–कट्टु (वि.)–(१) कापल्या नाकाचे (२) बेशरम.
–लिसोटी, –लीटी (स्त्री.)–माफी मागण्याकरिता जमिनीवर नाक घासणे.
नाकार (–रो) (નાકાર-રો) (पु.)–नकार.
नाकां (નાકાં) (न. ब. व.)–डाळ-तांदुळाच्या कण्या.
नाकुळुं (નાકુળું) (वि.)–कुळहीन.
नाकुं (નાકું) (न.)–(१) छिद्र, भोक (२) सुईचा नेढा (३) नाके (४) अनेक रस्ते मिळतात असे ठिकाण. (५) रस्त्याचा शेवट किंवा प्रवेशद्वार.
–चुकाववुं–(१) दुसऱ्या रस्त्याने जाऊन जकात चुकविणे, (२) नाकेबंदीतून निसटणे.
–परोववुं–सुईच्या नेढ्यात दोरा ओवणे.
–बेसाडवुं–(१) जकातनाके बसविणे (२) काजात बटन घालणे.
–भरवुं–जकात देऊन टाकणे.
–रोकवुं–आत जाऊ न देणे, प्रवेश अडविणे, नाकेबंदी करणे.
–लेवुं–जकात घेणे.
नाकाबंदी (–धी) (નાકાબંદી-ધી) (स्त्री.)–नाकेबंदी.
नाकेदार (નાકેદાર) (पु.)–नाक्यावरचा ठाणेदार.
नाकेस (નાકેસ) (वि.)–अपुरे.
नाकौवत (નાકૌવત) [फा.] (वि.)–कमजोर, अशक्त.
–ती (स्त्री.)–अशक्ती, कुवतीचा अभाव.
नाखवुं (નાખવું) (स. क्रि.)–पहा 'नांखवुं'.
नाखुदा (નાખુદા) [फा.] (पु.)–तांडेल, नाखवा.
नाखोरी (નાખોરી) (स्त्री.)–घोणा.
नागडुं (નાગડું) (वि.)–(१) नागवे (२) नाजूक, दुबळे.
–डो (पु.)–(१) बैराग्यांचा एक प्रकार (२) जोगडा (३) लुच्चा माणूस.
नागण(णी) (નાગણ-ણી) (स्त्री.)–नागीण.

नाग(र)णुं (નાગ-ર-ણું) (न.)–(१) भांडे उचलण्याकरिता त्याच्या गळ्याला घालतात तो सरकफास (२) मोठा दोर.
नागर (નાગર) [सं.]–(१) (वि.) नगराचा-ची-चे (२) शिष्ट, सभ्य (३) चतुर (४) ब्राह्मणाच्या (किंवा वैश्यांच्या) एका पोटजातीचा (५) (पु.) (व्यंग्यार्थी) महार किंवा भंगी (७) (स्त्री.) सुंठ.
  –री गोठ–(१) चातुर्याने फसविण्याची गोष्ट. (२) फटकळपणा (३) देण्या-घेण्यांत रीतसर व्यवहार ठेवणे.
  –डी, –ण, –राणी (स्त्री.)–नागर स्त्री.
  –त्व (न.)–(१) नागरपणा, सभ्यता (२) लिहिण्याची उच्च शैली.
नागुं (નાગું) (वि.)–(१) उघडे, नागडे (२) बुचके (अलंकाराशिवायचे) (३) (लाक्ष.) निर्लज्ज (४) लुच्चे, लबाड.
  –टाट–(वि.)–उघडेनागडे, असभ्य.
  –तूत–अगदी निर्लज्जपणाची क्रिया, खोटी गोष्ट.
  –पूगुं (वि.)–उघडेनागडे
  –बोलवुं–(१) बीभत्स बोलणे (२) वाकडे बोलणे.
नागो वरसाद–उन्हातला पाऊस. (३) बोललेले नाकारणे, फिरणे.
नागाई (નાગાઈ) (स्त्री.)–(१) निर्लज्जपणा (२) लबाडी.
नांख (નાંખ) (स्त्री.)–वांति, उलटी.
नांखवुं (નાંખવું) (स्त्री.)–(१) टाकणे, फेकणे, विस्कटून टाकणे (२) बाजूला टाकणे, दूर करणे, तसेच ठेवून देणे (३) कर किंवा जकात बसविणे.
नांखी मूकवूं,–राखवुं–(१) घेऊन साठवून ठेवणे, जतन करून ठेवणे (२) काढण्यासारखे असूनहि तसेच ठेवून देणे.
नांगळ (નાંગળ) (स्त्री.)–(१) नांगर (२) अटकाव (३) नांगराला जू बांधण्याचा कासरा.
  –वुं (स. क्रि.)–नांगरणे.
नांगळुं (નાંગળું) (व.)–छिद्र, काजे.
नाचको (નાચકો) (पु.)–गर्वाचा फणकारा.
नाचण (નાચણ) (स्त्री.)–(१) नर्तकी (२) नाचरी–नखरेल तरुण स्त्री.
  –घूंघरी (वि. स्त्री.)–नखरेल (स्त्री).
  –वेडा (पु. ब. व.)–वेश्येचे नखरे-चाळे.
  –णियो (पु.)–नट, नर्तक.
  –णुं (न.)–नाच.
नाचार (નાચાર) [फा.] (वि.)–लाचार.
नाचीज (નાચીજ) [फा] (वि.)–तुच्छ, निकामी.
नाछूटके (નાછૂટકે) (अ.)–जबरदस्तीने, नाइलाजाने.

नाज (નાજ) [फा.] (स्त्री)–लाड.
नाजनीन (નાજનીન) [फा.] (स्त्री.)–(१) प्रिया, (२) सुंदर स्त्री.
नाझणासांकळ (નાઝણાસાંકળ) (स्त्री.)–धार काढायच्या वेळी मारक्या गायीच्या मागच्या पायात घालावयाचा फास.
नाझिम (નાઝિમ) [अ.] (पु.)–वरिष्ठ अधिकारी, गव्हर्नर.
नाट (નાટ) (न.)–नृत्य, अभिनय.
नाटकियुं (નાટકિયું) (वि.)–(१) नाटकासंबंधीचे (२) ढोंगी, सोंगाडे.
नाठाबारी (નાઠાબારી) (स्त्री.)–पळून जाण्याचा मार्ग.
नाठुं (નાઠું) (अ. क्रि.)–धूम ठोकली ('नासवुं'चे भू. का. चे अनियमित रूप).
नाड (નાડ) (स्त्री.)–(१) नाडी (२) कच्च्या चामड्याला पीळ देऊन बनविलेला दोर, नाडा. (३) कमळाचा दांडा. (४) (लाक्ष.) वळण, (५) लगाम, काबू. (६) मान.
  –जोवी–(१) आजार तपासणे (२) वळण पाहणे.
  –ठेकाणे न रहेवी–(१) आजार वाढणे (२) डोके फिरणे, शुद्धि न राहणे.
  –हाथमां होवी–काबू असणे.
नाडवुं (નાડવું) (स. क्रि.)–नाड्याने आवळून बांधणे.
नाडी (નાડી) (स्त्री.)–(१) नाडी, नस (२) बारीक दोरी.
  –खेंचावी, -तूटवी–(१) मरणवेदना होणे (२) कमाविण्याची शक्ति नष्ट होणे.
  –मंतरवी–समजावून–पटवून देऊन ठिकाणावर आणणे किंवा आपलेसे करणे.
  –मूऊं (वि.)–(१) मंद, थंड्या रक्ताचे (२) भावना.
नाडुं (નાડું) (न.)–(१) बारीक दोरी, नाडी (२) विविधरंगी नाडी (३) वेणी बांधण्याची नाडी. (४) मर्यादा.
  –छूटी जवुं–धीर न राहणे.
  –पकडी राखवुं–आग्रह धरून ठेवणे, जिद्द ठेवणे.
  –डाळडी (स्त्री.)–रंगीबेरंगी नाडी.
  –डाछोड (वि.)–(१) विषयी, कामी (२) (स्त्री.) लघुशंका.
  –डावा (अ.)–एका नाड्याच्या-कासऱ्याच्या अंतरावर.
नाणवुं (નાણવું) (स. क्रि.)–तपासणे, चाचपून अदमास घेऊन पाहणे.
नाणां (નાણાં) (न. ब. व.)–(१) पैसे (२) किंमत.
नाणुं (નાણું) (न.)–(१) नाणें (२) पैसा, धन.
नाणाकीय (નાણાકીય) (वि.)–पैशासंबंधीचे, आर्थिक.
  –बाजार (न.)–सराफकट्टा, गुजरी,
  –भीड (स्त्री.)–पैशाचा तुटवडा.
  –मंत्री (पु.)–अर्थमंत्री.

–वट (स्त्री.) – ना बाजार, सराफबाजार.
–वटी (पु.) – (१) सराफ (२) धनवान मनुष्य.
नात (નાત) (स्त्री.) – (१) ज्ञाति, जात (२) ज्ञातिभोजन.
–वरो (पु.) – ज्ञातिभोजन.
नातरस (નાતરસ) (वि.) – घातकी.
नातरुं (નાતરું) (न.) – (१) संबंध (उदा. 'गाम नातरे भाई' = गावाच्या संबंधामुळे भाऊ, गावभाऊ) (२) विधवा किंवा घटस्फोटित स्त्रीचा किंवा स्त्रीशी झालेला विवाह, पाटाचे लग्न. (३) जोडीतून एक नग नाहीसा झाल्यानंतर त्याच्या जागी दुसरी विजातीय वस्तु येणे.
नातवान (નાતવાન) [फा.] (वि.) – लाचार, दुबळे.
नातीलुं (નાતીલું) (वि.) – जातीचे.
नातो (નાતો) (पु.) – नाते, संबंध.
नाथ (નાથ) (स्त्री.) – (१) नथ (२) वेसण (३) जमिनीची धूप थांबविण्यासाठी घातलेला बांध.
नाथणुं (નાથણું) (न.) – ताजवे टांगण्याची दोरी.
नाथवुं (નાથવું) (सं. क्रि.) – (१) (बैलाला) वेसण घालणे (२) ताब्यात आणणे (३) कामात आणून - घालून वाकबगार करणे.
नादर (નાદર) (वि.) – असामान्य, उत्तम.
नादान (નાદાન) [फा.] (वि.) – समज नसलेले, मूर्ख, बेअकली.
नादी (નાદી) (वि.) – (१) नाद असलेले (२) छंदी, तोरा मिरविणारे.
नान (નાન) [फा.] (न.) – मोठ्या चेंडूएवढी पावरोटी.
नान (न.) – (१) कमीपणा (२) कुटुंबात मोठ्या वयाच्या माणसाचा अभाव.
नानकशाई(-ही) (નાનકશાઈ-હી) (वि.) – गुरु नानकांनी स्थापलेला (पंथ).
नानकडुं (નાનકડું) (वि.) – चिमुकले.
नानप (નાનપ) (स्त्री.) – कुटुंबात मोठ्या वयाच्या माणसाचा अभाव. (२) धाकटेपण (३) हलकेपणा, हीनता.
– ण (न.) – बाळपण.
नानम (નાનમ) (स्त्री.) – (१) बाळपण (२) हलकेपणा, कमीपणा, न्यूनता.
नानाभाती (નાનાભાતી) (वि.) – विविध प्रकारचे.
नानी (નાની) (स्त्री.) – आजी (आईची आई).
–नो (पु.) आजा – (आईचा बाप).
नानुं (નાનું) (वि.) – (१) लहान (२) कमी वयाचे (३) छोट्या चणीचे (४) (लाक्ष.) हलके, उतरते.
नाना बापनुं – हलक्या कुळीचे.
नाने मोंए – लहान वयात, वय पाहता आश्चर्यकारक रीत्या.
नानुंशीक (वि.) – (बांध्यात किंवा वयात) लहानसर.
–सूनुं (वि.) – लहानसान.
नांदरवुं (નાંદરવું) (न.) – पहिल्या पावसाने आलेले बारीक गवत - तण.
नांदियो (નાંદિયો) (पु.) – नंदी, पोळ.
नांवडियुं (નાંધડિયું) (वि.) – लहानसे.
नांधली (નાંધલી) (स्त्री.) – मुलगी.
नानुंबापुं (નાનુંબાપું) (न.) – वेसण.
नानोबो (નાનોબો) (पु.) – तरुणांचा समुदाय.
नापतुं (નાપતું) (वि.) – लागू न पडण्यासारखे.
नापाक (નાપાક) (वि.) – अपवित्र.
नापाय(-या,-ये)दार (નાપાયદાર) (वि.) – विना आधार, बिनपायाचे.
नाफरमान (નાફરમાન) [फा.] (वि.) – हुकुमांचा भंग करणारे.
–नी (स्त्री.) – हुकुमाचा भंग.
नाबूद (નાબૂદ) [फा.] (वि.) – (१) नव्हतेच असे, समूळ नष्ट, निर्मूळ.
–दी (स्त्री.) – समूळ उच्छेद.
नाम (નામ) [सं.] (अ.) – म्हणजे, अर्थात् (उदा. 'ब्रह्म नाम वेद, तेनी चर्या नाम उपासना')
नाम (न.) – (१) नाव, संज्ञा (२) कीर्ति.
–करवुं, - काढवुं – (१) नाव काढणे, नामांकित होणे (२) (लाक्ष.) बदनाम होणे.
–जवा देवुं – मनातून टाळणे.
–न देवुं, – न लेवुं – न बोलावणे - हाक मारणे, काही न विचारणे किंवा संबंध न ठेवणे, संबंध सोडणे.
–न पूछवुं – नाव न काढणे, संबंध टाकणे.
–नहीं – बिलकुल नाही.
–बोळवुं – नाव बुडविणे.
–मूकवुं – नाव टाकणे.
–नी पोक मूकवी – (१) – चे नाव घेऊन धायधाय मोकलणे (२)नाव टाकणे, आठवणही न करणे.
–चा (स्त्री.) – ख्याती.
–चीन, – जादु (वि.) – प्रख्यात.
–जोग(-गी) (वि.) – नाव लिहिले असेल त्यालाच मिळण्याजोगी (हुंडी).
–ठाम (न.) – नावगाव.
–दार (वि.) – (१) प्रसिद्ध, नामवंत (२) माननीय.
–दारी (स्त्री.) – प्रसिद्धि, प्रख्याती.
–ना (स्त्री.) -- कीर्ती.
–मुद्रा (स्त्री.) – नावाचा शिक्का.

–योगी (वि.)–शब्दयोगी (अव्यय).
–राशि (वि.)–एकाच राशीच्या नावाचे.
–लेणुं–नामस्मरण.
–वर (वि.)–प्रख्यात.
नामे चडावबुं–नावावर चढविणे, नाव लागणे.
–चालवुं–च्या नावाने कारभार-व्यवहार चालणे, मालक मानला जाणे.
नाम(-मु)क्कर (નામ-મુ-ક્કર) (वि.)–नाकबूल होणारे, एकदा, होय म्हणून नंतर उलटणारे.
–जवुं–नाही म्हणणे, एकदा हो म्हणून पुढे फिरणे-उलटणे.
नामणदीवो (નામણદીવો) (पु.)–लामणदिवा.
नामवुं (નામવું) (स. क्रि.)–(१) प्रणाम करायला लावणे (२) ओतणे (३) (स. क्रिं.) वळणे, बाजूस फिरणे.
नामी,-युं (નામી,-યું) (वि.)–(१) प्रख्यात (२) सुंदर, नामी.
नामुनास(-सि)ब (નામુના-સિ-બ્સ્ત) (वि.)–गैरवाजवी, अयोग्य
नामुराद (નામુરાદ) [फा.] (वि.)–निराश.
नामुं (નામું) [फा.] (न.)–(१) जमाखर्चाचा हिशेब (२) हक्क, हक्काचे येणे (३) वर्णन, इतिहास (४) नावे लिहिणे.
–उतारवुं–(१) जमाखर्च लिहिणे. (२) हिशेबाची नक्कल करणे.
–करवुं– –कडून उधार आणणे-घेणे, नावावर लिहायला लावून आणणे.
–चडी जवुं–लिहायचा शिल्लक हिशेब वाढत जाणे.
–चालवुं–खाते चालू राहणे.
–मांडवुं,-लखवुं–जमखर्चाचा हिशेब लिहिणे.
–ठामु,-लेखुं (न.)–खात्याचा तपशीलवार हिशेब.
नामे (નામે) (अ.)–नावावर, खात्यावर.
–लखवुं–च्या खात्यावर लिहिणे.
–लावबुं–उधार आणणे.
–नाम (अ.)–बरोबर एकाच नावावर.
नामेरी (નામેરી) (वि.)–एकाच-सारख्या नावाचे.
नामोशी (નામોશી) (स्त्री.)–नामुष्की, बेअब्रू.
नायडी (નાયડી) (स्त्री.)–(१) चाकाची नाभी (२) तात चामड्याची वादी (३) धनुष्य (कामठ्याचे).
नायब (નાયબ) (वि.)–हाताखालील, मदतनीस.
नार (નાર) (स्त्री.)–नारी, स्त्री.
- जित (वि.)–बायकोच्या आधीन असलेला.
नारखुं (નારખું) (न.)–(१) चमरखा, चामड्याचे 'बेअरिंग' (२) चाकाच्या नाभीत घालतात ती लोखंडाची बिंडी ('रिंग').
नारवा (નારવા) [फा.] (वि.)–रूढीविरुद्ध, अयोग्य.
नाराजीपो (નારાજીપો) (पु.)–नाखुषी, नाराजी.

नारायण दर्शी टोळुं–(१) नक्षत्रांचा समुदाय, (२) निर्लज्जांचे टोळके.
नारायण नारायण!–आपल्याला काही माहीत नाही रे बाबा, अरेरे, राम राम!
नारायणबलि(-लि) (पु.)–अवगतीला गेलेल्या पूर्वजांच्या उद्धारासाठी द्यावयाचा बलि (पिंड).
नारास्त (નારાસ્ત) [फा.] (वि.)–खोटारडे, अप्रामाणिक.
नारियेळ (નારિયેળ) } (न.)–नारळ.
नाळियेर (નાળિયેર) }
–आपवुं } –(१) विवाहसंबंध बांधण्याचा निरोप धाडणे
–मोकलवुं } (२) नोकरीतून काढून टाकणे.
–चडावबुं–नारळाचा नैवेद्य दाखविणे.
–पकडावबुं,-परखावबुं–बडतर्फ करणे.
–मळवुं–रजा मिळणे, बडतर्फ होणे.
–स्वीकारवुं–विवाहसंबंध करण्याचे मान्य करणे.
–ळी (स्त्री.)–नारळी.
नारु (નારુ) (पु.)–(१) कारूनारू, गावाने आणून बसविलेला कारागीर. (२) त्याच्या हक्काचे देणे (धान्य). बलुते.
नारुं (न.)–नारू.
नाल(-ळ) (स्त्री.)–लांब देठ, दांडी.
नालकी (નાલકી) (स्त्री.)–मेणा.
नालि(-ली) (स्त्री.)–(१) मोरी (२) नाडी, नस.
नालेशी(-सी) (स्त्री.)–नालस्ती.
नावडी (નાવડી) (स्त्री.)–छोटी होडी.
नावण (નાવણ) (न.) (१) स्नान (२) आंघोळीचे पाणी (३) नहाण (४) रज, आर्तव.
–आववुं–रजस्वला होणे, ऋतु येणे.
–णियुं (न.)–(१) स्नान (२) स्नानाची जागा.
–णियो (पु.)–पाणी तापविण्याचा हंडा.
नावलियो (નાવલિયો), नावलो (નાવલો) (पु.)–नवरा.
नावाकेफ (નાવાકેફ) (वि.)–अजाण, अपरिचित.
नावारस(-सी) (નાવારસ) (वि.)–(१) वारस नसलेल (२) अनाथ.
नावी (નાવી) (पु.)–न्हावी.
नास (નાસ) (पु.)–(१) नाकातून धुरी किंवा वाफ घेणे (२) तपास.
–णुं (न.)–पळून जाणे.
–तपास (स्त्री.)–तपास, शोध.
–भाग } (स्त्री.)–पळापळ.
नासानास }
नासमज (નાસમજ) (वि.)–समजशक्ती नसलेले.

नासरडुं (નાસરડું) (न.) – भयाने किंवा त्रासाने पळून जाणे.
नासवुं (નાસવું) (अ. क्रि.) – (१) पळ काढणे, पळून जाणे. (२) दौडणे (३) मागे पडणे.
नासतां भोंय भारे पडवी – पळता भुई थोडी होणे.
नासा(-सीका) [सं.] (स्त्री.) – (१) नाक (२) दरवाजावर जेथे गणपतीचे चित्र काढलेले असते तो भाग (३) अडूळसा.
नासि(-सी)पास (નાસિ-સી-પાસ) (वि.) – निराश.
नास्तो (નાસ્તો) (पु.) – न्याहारी.
नाहक (નાહક) (अ.) – (१) विनाकारण, उगीचच (२) अन्यायाने.
 – नुं (अ.) – विनाकारण.
नाहवुं (નાહવું) (अ. क्रि.) – स्नान करणे.
 – निचोवबुं – (लाक्ष.) नाते गोते असणे, सबंध असणे.
नाही बेसवुं – (१) श्रित होणे (२) अतिशय नुकसानीत जाणे. (३) पैशा. रिकामे होणे.
नाहिंमत (નાહિંમત) (वि.) – धैर्यहीन, डरपोक.
नाळकुं,-चुं-वुं (નાળકું) (न.) – नाळके.
नाळगोळो (નાળગોળો) (पु.) – तोफेचा गोळा.
नाळ (નાળ) (पु.) – नाल.
नाळियुं (નાળિયું) (न.) – बोळकंड.
नाळुं (નાળું) (न.) – (१) वहाळ (२) नाली, पाट, गटार.
निकसाववुं (નિકસાવવું) (स. क्रि.) – (१) बाहेर-परदेशी पाठविणे निर्यात करणे (२) बाहेर काढणे.
निका (-ह) (નિકા) [अ.] (पु.) – लग्न.
 – पडवा – मुसलमानी विधीप्रमाणे लग्न करून देणे.
निकाय (નિકાય) [स.] (पु.) – (१) घर, राहण्याचे ठिकाण (२) शरीर (३) समूह.
निकाल लाववो – भागवून टाकणे, संपवून टाकणे.
निकाश(-स) (નિકાશ-સ) (पु.) – निर्यात.
 – कर (पु.) – निर्यात करणारा.
 – शी (-सी) (वि.) – निर्यातीचे, निर्यातयोग्य.
 – वुं (स. क्रि.) – (१) निर्यात करणे (२) बाहेर काढणे.
निकोरी (નિકોરી) (स्त्री.) – पाट, मोरी.
निकोलवुं (નિકોલવું) (स. क्रि.) – चिंच फोडणे (चिंचोके काढणे).
निक्षेप (નિક્ષેપ) (पु.) – (१) फेक (२) पाठविणे (३) त्याग (४) न्यास, ठेव.
 – पी (पु.) – ज्याच्याकडे ठेव ठेवली तो मनुष्य, 'ट्रस्टी'.
 – प्ता (पु.) – ठेव ठेवणारा.
निखार (નિખાર) (पु.) – मोठी ओहोटी.
 – वुं (स. क्रि.) – धुणे, साफ करणे, खळ काढून टाकणे.

निखालस (નિખાલસ) (वि.) – मोकळ्या-शुद्ध मनाचे.
निगड (નિગડ) [सं.] (न.) – (१) बेडी (२) जंजीर (३) खोडा,
निगमवुं (નિગમવું) (स. क्रि.) – (१) टाळणे, दूर करणे. (२) (अ. क्रि.) बेतणे, गुदरणे.
निगमसभा (નિગમસભા) [सं.] (स्त्री.) – लोकसभा.
निगमागम (નિગમાગમ) [सं.] (न.) – वेदादि शास्त्रे.
निगरण (નિગરણ) [सं.] (न.) – गिळणे.
निगाह (નિગાહ) } [फा.] (स्त्री.) – (१) नजर, दृष्टि.
निघा }
(२) (लाक्ष.) लक्ष, सांभाळ, देखरेख (३) कृपा.
 – करवी – (१) नजर टाकणे (२) कृपादृष्टी करणे.
 – खेंचवी – दंडवत घालणे.
 – राखवी – (१) लक्ष ठेवणे (२) कृपा दृष्टी ठेवणे.
निगाळ(-ळो) (નિગાળ-ળો) (पु.) – (१) ओगराळ (२) घट्ट-दाट-रस (३) गाळताना राहिलेला कचरा.
निगाळवुं (નિગાળવું) (स. क्रि.) – (१) टपटप (थेंब) पाडणे.
निघाल (નિઘાલ) (पु.) – कणसाला दाणे येणे.
निचोड (નિચોડ) (पु.) – (१) पिळून काढलेला रस (२) (लाक्ष.) सार, तात्पर्य.
निचोर(-ल) (નિચોર-લ) [सं.] (पु.) – (१) आच्छादन, डोक्यावरून तोंडावर घेण्याचे वस्त्र. (२) चादर (३) कपडा.
निचोवण (નિચોવણ) (न.) – (१) पिळूण काढणे (२) पिळून काढलेला पदार्थ.
 – वुं (स. क्रि.) – (१) पिळणे (२) (लाक्ष.) सत्त्व-कस न राहील असे करणे.
निछरावळ (નિછરાવળ) (स्त्री.) – दान, बक्षीस.
निछवणियुं (નિછવણિયું) (न.) – पाण्याचा माठ विसळून धुवून काढण्याचा फडका.
निछामण (નિછામણ) (न.) – विसळणे, धुवून काढणे.
निछारो (નિછારો) (पु.) – पाट, मोरी.
निछाळवुं (નિછાળવું) (स. क्रि.) – विसळणे.
निजपण (નિજપણ) (न.) – अहंकार, मीपणा.
निजा(-झा) रा (નિજા-ઝા-રા) (पु.) – कटाक्ष.
निंजरी (નિંજરી) (स्त्री.) – (१) लहानसे घर (२) जमिनीचा लहानसा तुकडा.
निटोल(-ळ) (નિટોલ-ળ) (अ.) – निश्चित.
निठाडवुं (નિઠાડવું) (सं. क्रि.) – संपविणे, शेवट आणणे.
नित (નિત) (अ.) – नित्य, रोज.
 – नवुं (वि.) – नित्यनवे, ताजे.
नितरा(-म)ण (નિતરા-મ-ણ) – गाळून आलेले पाणी.

नितराववुं (નિતરાવવું) (स. क्रि.).–पाणी गाळून येईल असे करणे.
नित्ये (નિત્યે) (अ.) – नित्य.
निदान (નિદાન) (न.) – (१) मूळ कारण (२) रोगाचे निदान. (३) रोगाच्या कारणाची चिकित्सा (४) शेवट, परिणाम (५) (अ.) कमीत कमी, शेवटी, निदान, (६) अवश्य.
निधडक (નિધડક) (अ.) – बेधडक.
निधणियुं (નિધણિયું) (वि.) – अनाथ, पोरके.
निपजण (નિપજણ) (स्त्री.) – निपज, पीक.
निपजाववुं (નિપજાવવું) (स. क्रि.) – उत्पन्न, उत्पादन करणे.
निपनाववुं (નિપનાવવું) (स. क्रि.) – उत्पन्न करणे.
निपाववुं (નિપાવવું) (स. क्रि.) – निपज करणे, बनविणे.
निभडाववुं (નિભડાવવું) (स. क्रि.) – मातीचे भांडे अग्निशुद्ध करण्याकरिता विस्तवावर उलटे ठेवून तापविणे.
निभाऊ (નિભાઊ) (वि.) – (१) टिकाऊ (२) निभण्याजोगे, कामचलाऊ.
निम्भर (નિમ્ભર) (वि.) – (१) भरपूर (२) भरलेले (३) मजबूत.
निमक (નિમક) (न.) – मीठ.
–खार (वि.) – मीठ खाणारा, सेवक.
निमडाववुं (નિમડાવવું) (सं. क्रि.) – पहा 'निभडाववुं'
निमणूक (નિમણૂક) (स्त्री.) – नेमणूक, नियुक्ती.
निमताणो,(-नो) (નિમતાણો-નો) (पु.) – हिशेबतपासणी.
–नदार (पु.) – हिशेबतपासनीस.
निमा(-भा)डो (નિભા-ભા-ડો) (पु.) – कुंभाराचा आवा, भट्टी.
निमाणुं (નિમાણું) (वि.) – खिन्न.
निंबु(-बू) (નિંબુ-બૂ) [स.] (न.) – लिंबू.
नियम बांधवो – (१) कायदा करणे. (२) रिवाज पाडणे.
–राखवो, –लेवो – व्रत घेणे, अमुक एक नियम करणे.
नियमसर (નિયમસર) (अ.) – नियमाप्रमाणे.
निरत (નિરત) (वि.) – निमग्न, तल्लीन.
निरवाण (નિરવાણ) (अ.) – अवश्य.
निराळुं (નિરાળું) (वि.) – वेगळे, विभक्त.
निरांत (નિરાંત) (स्त्री.) – (१) फुरसत, सवड (२) सुख, निश्चिंतपणा (३) शांति, सुरक्षितपणा.
–थवी, –वळवी – निश्चिंत होणे.
–ते (अ.) – (१) आरामाने (२) सावकाश (३) सुखाने.
निरूपवुं (નિરૂપવું) (सं. क्रि.) – निरूपण करणे.
निर्गम (નિર્ગમ) (पु.), –न. (न.) – (१) बाहेर जाणे. (२) दरवाजा.
–वुं (सं.क्रि.) – (१) घालविणे (काळ) (२) बाहेर काढणे, (३) मिटविणे (४) (अ. क्रि.) बाहेर जाणे.
निर्गळवुं (નિર્ગળવું) (अ. क्रि.) – ठिपकणे.
निर्गुण(-णी) (નિર્ગુણ-ણી) (वि.) – (१) गुण नसलेले (२) कृतघ्न.
निर्ग्रंथ (નિર્ગ્રંથ) [सं] (वि.) – (१) बंधनमुक्त (२) गरीब (३) असहाय्य, एकला (४) (पु.) बंधनमुक्त साधु.
निर्घात (નિર્ઘાત) [सं.] (पु.) – (१) झंझावात (२) नाश (३) विजेचा कडकडाट.
निर्दावा (નિર્દાવા) (वि.) – पुन्हा दावा न होण्याजोगे.
निर्धारवुं (નિર્ધારવું) (सं. क्रि.) – नक्की करणे.
निर्बंध (નિર્બંધ) [सं.] – (१) (वि.) अनिर्बंध (२) (अ.) बंधन टाकून (३) (पु.) आग्रह.
निर्बाध (નિર્બાધ) [सं.] (वि.) – काही बाधा – हरकत नसलेले.
निर्भर (નિર્ભર) [सं.] (वि.) – (१) भरलेले (२) पुष्कळ (३) अवलंबित, आश्रित.
निर्भर्त्सना [નિર્ભર્ત્સના] (सं.) (स्त्री.) – (१) खरडपट्टी, तिरस्कार (२) दमदाटी (३) अळीता.
निर्भागी (નિર્ભાગી), – गियुं (वि.) – अभागी.
निर्भागणी (નિર્ભાગણી), – गिणी (वि. स्त्री.) – अभागिण.
निर्भीत (નિર્ભીત), निर्भीरु (वि.) – निडर, निर्भय.
निर्मत (નિર્મત) (वि.) – मतमतांतररहित.
निर्मवुं (નિર્મવું) (स. क्रि.) – (१) निर्माण करणे, रचणे, घडविणे, बनविणे. (३) नक्की करणे.
निर्माण (નિર્માણ) [स.] (न.) – (१) रचना, सर्जन. (२) नशीब, नियती.
निर्माल(-ळ) (નિર્માલ-ળ) (स्त्री., न.) – निर्माल्य.
–ल्य (वि.) – (१) पाणी – सत्त्व – दम नसलेले, नेभळट. (२) (स्त्री. न.) निर्माल्य.
निर्मावुं (નિર્માવું) (अ. क्रि.) – नक्की होणे.
निर्मित [सं.] (वि.) – (१) निर्मिलेले. (२) नक्की झालेले.
निर्मुख (નિર્મુખ) (सं.) (वि.) – (१) न खाता परत गेलेले (२) निराश होऊन परत गेलेले.
निर्मोक (નિર્મોક) [सं.] (पु.) – (१) मोक्ष (२) सापाची कात (३) चिलखत, कवच (४) आकाश.
निर्यास (નિર્યાસ) [सं.] (पु.) – (१) डिंक, डिंकासारखा चीक. (२) क्षार, अर्क.
निर्वचन (નિર્વચન) [सं.] (न.) – (१) बोलणे (२) व्याख्या, विवेचन, टीका (३) व्युत्पत्ती.
निर्वहण (નિર્વહણ) [सं.] (न.) – (१) अंत, समाप्ती (२) निर्वाह (३) नाश.
निर्वंश,(-शी) (નિર્વંશ-શી) [सं.] (वि.) – निःसंतान.
–जवुं – वंशाचा तंतु पुढे न राहणे.

निर्वाण (નિર્વાણ) [सं.] (न.) – (१) मोक्ष, अंतिम शांती शून्यत्व (२) अंत, शेवट, मरण. (३) (वि.) शून्य, शांत (४) अंत-अस्त पावलेले (५) (अ.) निश्चळ, निश्चित, अवश्य.
निर्वासन (નિર્વાસન) [सं.] (न.) – (१) वध (२) गृहत्याग किंवा ग्रामत्याग (३) हद्दपारी.
निर्वाह (નિર્વાહ) (सं.) (पु.) – (१) गुजारा, चरितार्थ (२) टिकाव.
  – क (वि.) – निवाह करणारा.
निलवट (નિલવટ) (न.) – कपाळ.
निवाजवुं (નિવાજવું) (स. क्रि.) – शिरपेच, पदवी वगैरे देऊन सत्कार किंवा संतोषित करणे.
निवाडो (નિવાડો) } (पु.) – निवाडा, निकाल.
निवेडो (નિવેડો) }
  – आववो – आववो, **– लाणवो** – निवाडा करून शेवट करणे, निकाल लावणें.
निवेदवुं (નિવેદવું) (स. क्रि.) – (१) निवेदन करणे, अहवाल देणे (२) नैवेद्य दाखविणे.
निश (નિશ) (स.) (स्त्री.) – (१) निशा, रात्र (२) हळद.
  – चर्चा (स्त्री.) – रात्री (नगरात) होणारी चर्चा.
निशा (નિશા) (स्त्री.) – पाटा (वाटण्याचा).
निशा(-सा)तरो (નિશા-સા-તરો) (पु.) – वरवंटा.
निशान (નિશાન) [फा.] (न.) – (१) चिह्न (२) लक्ष्य, निशान (३) ध्वज (४) चौघडा, डंका.
  – उडाववुं – निशाणावर नेम धरून उडविणे.
  – करवुं – खूण करणे.
  – चडवुं – युद्धाचे निशाण फडकणे.
  – ताकवुं – नेम धरणे.
  – पाडवुं – (१) नेम धरलेले लक्ष्य बरोबर वेधून पाडणे (२) मनाशी योजलेले बरोबर पार पाडणे.
  – मांडवुं – नेम धरणे.
  – वागवुं – निशाण उडविणे.
  – नो हाथी – (१) स्वारीत सर्वात मोहऱ्याला असणारा ध्वजाचा हत्ती. (२) अग्रेसर.
निशानी (નિશાની) (स्त्री.) – (१) चिह्न, खूण (२) संज्ञा.
  – आपवी – ओळखण्याकरिता काही खूण देणे.
  – राखवी – आठवणीकरिता काही खूण ठेवणे.
निशाळ (નિશાળ) (स्त्री.) – शाळा.
  – बेसवी – शिकविणे सुरू असणे.
  – मांडवी – शाळा सुरू करणे.
  – गरणुं – मुला-मुलीला शाळेत घालताना करण्यात येणारा विधी.
  – भाई – शाळासोबती.
  – ळेथी ऊठी जवुं – शाळा सोडणे - शाळेत जाणे बंद करणे.
  – ळे बेसवुं – शाळेत विधिपूर्वक मुलाने दाखल होणे.
  – ळे बेसाडवुं, - मूकवुं – शाळेत मुलाचे प्रथमच नाव घालणे.
निश्चे (નિશ્ચે) (अ.) – (पद्यात प्रयोग) निश्चितपणे, अवश्य
निषेधवुं (નિષેધવું) (स. क्रि.) – मनाई करणे.
निष्कृति (નિષ્કૃતિ) [सं.] (स्त्री.) – (१) निवारण, केलेले न केलेसे करणे, (२) प्रायश्चित्त.
निसबत (નિસબત) } [अ.] (स्त्री.) – (१) संबंध, नाते
निस्बत (નિસ્બત) } (२) पर्वा, क्षिती (३) (अ.) मार्फत.
निसरणी (નિસરણી) (स्त्री.) – शिडी.
  – आपवी – दंगेखोराला किंवा वेड्याला जास्त दंगा करण्याला साधन देणे.
निसार (નિસાર) (स्त्री.) – वरवंटा.
निसासणुं (નિસાસણું) (वि.) – निसासा टाकणारे, रडवेले, निरुत्साही.
निस्तरवुं (નિસ્તરવું) (स. क्रि.) – (१) पार उतरणे (२) (लाक्ष.) पुरते करणे.
निस्तार,-रो (નિસ્તાર-રો) (पु.) – (१) पार उतार (२) उद्धार, मोक्ष.
निस्तारवुं (નિસ્તારવું) (स. क्रि.) – उद्धार करणे, वाचविणे, पार करणे.
निहारिका (નિહારિકા) [सं.] (स्त्री.) – आकाशात फिरणारे वायूमय तेजसमूह.
निहाळवुं (નિહાળવું) (स. क्रि.) – न्याहाळणे.
नी (ની) (पु.) – षष्ठी विभक्तीचा स्त्रीलिंगी प्रत्यय, 'ची'.
नीक (નીક) (स्त्री.) – पाट.
नीकर (નીકર) (अ.) – नाहीतर.
नीकसवुं (નીકસવું) (अ. क्रि.) – बाहेर येणे, निघणे.
नीकसावुं (નીકસાવું) (अ. क्रि.) – बाहेर काढणे.
नीकळवुं (નીકળવું) (अ. क्रि.) – (१) आतून बाहेर पडणे, निघणे, (२) पसार होणे, जाणे (३) प्रकटणे, बाहात येणे, उगम होणे (४) दृष्टीआड किंवा लपलेले असेल ते दृष्टीस पडणे, उदय होणे (५) सुटणे, मुक्त होणे (६) दूर होणे, हटणे.
नीकळी जवुं – (१) सुटून जाणे, निघून जाणे (२) अमर्याद होणे, हातांतून जाणे.
  – पडवुं – (१) बाहेर पडणे (२) गमावणे, नकळत (कुठेतरी) पडणे.
नीकुं (નીકું) (वि.) – (१) स्वच्छ (२) नीटनेटके.
नीगळवुं (નીગળવું) (अ. क्रि.) – गळणे.
नीघल(-ळ)वुं, नीघलावुं (નીઘલ-ળ-વું), (નીઘલાવું) (अ. क्रि.) – कणसात दाणे भरणे.

नीचलुं (नीચલું) वि. – खालचे.
नीचाण (नीચાણ) (न.) – (१) उतार (२) खालची जागा.
नीचुं (नीચું) (वि.) – (१) उतरते (२) ठेंगणे, गिड्डे (३) नीच, हलके.
– घालवुं, -जोवुं – लज्जेने मान खाली घालणे.
– पडवुं – हलके ठरणे, खोटे ठरणे.
– लागवुं – अपमानकारक वाटणे.
नीचा बापचुं – हलक्या कुळाचे.
नीची गरदने,-मूंडिए – खाली मान घालून.
नीचे (अ.) – खाली.
नीठ (नीઠ) (अ.) – नक्की.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) संपणे (२) काळ घालविणे. (३) शेवट येणे.
नीठियो (नीઠિયો) (पु.) – तुटवडा, दुष्काळ.
नीडर (नीડર) (वि.) – निर्भय.
नीतरवुं (नीતરવું) (अ. क्रि.) – (१) टपटप गळणे (२) कचरा खाली बसून पाणी नितळ होणे.
नीतर्युं (नीतर्युं) (वि.) – नितळ झालेले, स्वच्छ.
नींद, नींदर (नींદ,नींદર) (स्त्री.) – निद्रा, झोप.
नींदण (नींદણ) (न.) – निंदणी करून काढलेले तण.
नींदरवुं (नींદરવું) (अ. क्रि.) – झोपणे, निद्रा घेणे.
नींदवुं (नींદવું) (स. क्रि.) – तण काढणे, भांगलण करणे.
नींदामण (नींદામણ) (न.), -णी (स्त्री.) – कांगलण – निंदणी मजुरी.
नीपज नीપજ (स्त्री.) – निपज, पैदास.
– वुं (अ. क्रि.) (१) निपज होणे, उत्पादन होणे. (२) घडणे, परिणाम होणे. (३) लाभ होणे.
नीपट(-ड) (नीપટ-ડ) (वि.) – (१) निर्लज्ज (२) (अ.) अगदी, निव्वळ.
नीपनवुं (नीપનવું) (स. क्रि.) – उत्पादन करणे.
नीभवुं (नीભવું) (अ.क्रि.) – आहे तसेच चालू राहणे, टिकून राहणे.
नीभो (नीભો) (पु.) – कुंभाराची भट्टी, आवा.
नीम (नीમ) (वि.) – निम्मे, अर्धे.
– वैद (-द्य),– हकीम (पु.) – वैदू.
– मे (अ.) – अर्ध्या हिश्शाने.
– मे नीम (वि.) – निमेनिम.
नीम(-व)डवुं (नीમ-વ-ડવું) (अ. क्रि.) – (१) पक्के होऊन – ठरून प्रकट – जाहीर होणे (२) बनून अस्तित्वात येऊन पक्के होणे.
नीमवुं (नीમવું) (स. क्रि.) – नियुक्त करणे, नेमणे.
नीमी (नीભી) (स्त्री.) – हुंडी.
नीमो (नीમો) (पु.) – (१) नवरदेवाचा एक पोशाख, (२) आवा, कुंभाराची भट्टी.
नींभरवुं (नींભરવું) (स. क्रि.) – ताकाचे - दह्याचे - भांडे उकळत्या पाण्याने विसळणे - स्वच्छ करणे.
नीरख (नीરખ) (पु.) – निरख, चालू भाव.
– वुं (स. क्रि.) – निरीक्षणे, लक्षपूर्वक पाहणे.
नीरज (नीરજ) (वि.) – स्वच्छ.
नीरण (नीરણ) (न.) – ढोरापुढे टाकलेले गवत, चारा.
– वुं (स. क्रि.) – चारा टाकणे.
नीरम (नीરમ) (न.) – जहाज पाण्यात समतोल राहावे म्हणून ठेवण्यात येणारे वजन.
नीरो (नीરો) (पु.) – (१) चारा (२) नीरा (पिण्याची).
नीलवर (नीલવર) (पु.) – निळीची शेती करविणारा इंग्रज जमीनदार.
नीली (नीલી) (स्त्री.) – निळी.
नीलोपल (नीલોપલ) (पु.) – मोरचूद.
नीलम (नीલમ) [फा.] (न.) – नीलमणी.
नीवळ (नीવળ) (न.) – दह्याची निवळ – दह्यातून काढून घेतलेले पाणी.
नीवार (नीવાર) / नवार (नवार) } (पु.) – सावे (धान्य).
नीवि(-वी) (नीવિ-વી) (स्त्री.) – (१) साडीची कमरेला घातलेली गाठ (२) गूळ, तूप, दूध वगैरे न खाण्याचे श्रावकांचे व्रत (३) भांडवल, पुंजी.
– बंध (पु.) – घागऱ्याच्या नाडीची गाठ.
नीसरवुं (नीસરવું) (अ. क्रि.) – (१) बाहेर पडणे (२) पसार होणे.
नुक्ती (नुક્તી) (स्त्री.) – राजगिऱ्याच्या पिठात साखर मिसळून केलेले एक खाद्य.
नुक्तेचीन (नुકતેચીન) (वि.) – छिद्रान्वेषी, दुसऱ्याच्या उणीवा शोधणारे.
– नी (स्त्री.) – दुसऱ्याच्या दोषांची टीका-निंदा.
नुकसान (नुકસાન) [अ.] (न.) – (१) तोटा (२) बिघाड, हानि.
– जवुं,-पहोंचवुं – हानि होणे, तोटा होणे.
– उठाववुं – तोटा सहन करणे.
– मां आववुं,-उतरवुं,-पडवुं – बिघाड-हानि होणे, तोट्यात येणे.
– लागवुं – हानि होणे.
नुसखो (नुसખो) (पु.) – वैद्याने लिहून दिलेले औषध किंवा त्याचा कागद, 'प्रिस्क्रिप्शन'.

नुं (नुं) – षष्ठी विभक्तीचा प्रत्यय, 'चें'.
नूगरुं (नूगरुं) (वि.) – (१) गुण न जाणणारे, कृतघ्न (२) निर्लज्ज.
नूनम (नूनभ) (स्त्री.) – न्यूनता, कमीपणा.
नूर (नूर) (न.) – भाडे बोट, रेल्वे इ. तून माल नेण्या-आणण्याचे).
– बेसवुं – भाडे द्यावे लागणे.
– भरवुं – भाडे भरणे.
नूर² [अ.] (न.) – तेज.
– त (स्त्री.) – प्रकाश, तेज.
– री (वि.) – तेजस्वी.
– रेखुदा (न.) – दैवी तेज.
– रेचश्म (न.) – डोळ्यांचे तेज.
ने (ने) (अ.) – (१) आणि (२) द्वितीया व चतुर्थी विभक्त्यांचा प्रत्यय, 'ला'
नेक (नेक) [फा.] (वि.) – (१) प्रामाणिक, सच्चे, न्यायी, (२) नीतिमान (३) धार्मिक (४) (स्त्री.) प्रामाणिकपणा, न्यायीपणा (५) (पु.) हद्द, प्रमाण (६) भाव, दर.
– ठरावबो,-बांधवो – प्रमाण-भाव नक्की करणे.
– राखवो – हद्द संभाळणे.
– नजर (स्त्री.) – स्वच्छ नीती, दानत.
– नामी (स्त्री.) – कीर्ती, ख्याती.
– बख्त (वि.) – भाग्यवान.
– की (स्त्री.) – (१) प्रामाणिकपणा (२) सज्जनता (३) सदाचार.
– कीदार (पु.) – चोपदार.
– को (पु.) – (१) नियम, व्यवस्था (२) कायदा, (३) हद्द, प्रमाण.
नेखम (नेखम) (पु.) – खोल गेलेला खिळा.
नेचो [फा.] (पु.) – नेचा, हुक्क्याची नळी.
नेजवुं (नेजवुं) (न.) – छपराचे पाखे, पाणपट्टी. (२) डोळ्यांवर हाताचा पंजा छपरासारखा धरून पाहणे.
नेजरा (पु. ब. व.) – कटाक्ष, नजरा.
नेजुं (नेजुं) (न.), – जो (पु.) – (१) निशाण (२) बर्ची (३) भाला.
नेट (नेट) (अ.) – नक्की.
नेटां (नेटां) (न. ब. व.), नेटी (स्त्री.) – बारकाईने शोध.
– लेवां – चूक शोधण्याकरिता एकसारखे मागे लागणे.
नेठवुं (नेठवुं) (अ. क्रि.) – हटणे, हरणे.
नेठो (नेठो) (पु.) – शेवट, कड.
नेडु (नेडुं) (वि.) – जवळचे.
– डे (अ.) – (१) तोंडाला, पाठीशी, नजीक.

नेडो (नेडो) (पु.) – (१) प्रेम, लळा. (२) बारकाईचा तपास.
– लागवो – लळा लागणे.
– लेवो – मागे लागून शोध काढणे.
नेतर (नेतर) (न.) – वेत, वेताची छडी.
नेतरुं (नेतरुं) (न.) – (दही घुसळण्याच्या) रवीची दोरी.
नेता पहोंचवा – गुप्त बातमी मिळणे, अगोदर कळणे.
नेन (नेन) (न.) – नयन, नेत्र.
– नो तारो – डोळ्यांतली बाहुली.
नें (स्त्री.) – हुक्क्याची नळी.
नेपुर (नेपुर) (न.) – नूपुर.
नेम (नेम) (स्त्री.) – (१) निशाणी (२) आशय, हेतू (३) (पु.) नियम (४) अर्धा भाग.
– चूकवी – (१) निशाणी चुकणे (२) काम पार न पडणे.
– ताकवी – (१) निशाण धरणे, नेम धरणे (२) हेतू बाळगणे.
– लेवी – नेम धरणे.
– लेवो – व्रत घेणे.
नेमि(-मी) (नेमि-मी) (स्त्री.) – (१) विहिरीवरील गडगडी (२) चाकाचा परीघ.
नेरुं (नेरुं) (अ.) – जवळ.
नेव(-वुं) (नेव-वुं) (न.) – (१) कौल (२) त्यांतून पडणारे पाणी (३) नळा.
नेवां पडवां – कौलातून पावसाचे पाणी खाली पडणे.
नेवे मुकवुं – बाजूला सारणे, दूर करणे, उपेक्षा करणे.
नेवकुं (नेवकुं) (अ.) – बिलकुल, अगदी.
नेवर (नेवर) (न.) – नूपुर.
नेवल (-ळ) (नेवल-ळ) (स्त्री.) – (१) बेडी (२) एक दागिना.
नेवाणी (नेवाणी) (स्त्री.) – जेथे पावसाचे पाणी कौलांच्या नळांतून खाली पडते ती जागा, नळाखालची जागा.
नेस (नेस) (वि.) – (१) अपशकुनी (२) कमनशिबी (३) कंजूष.
नेस (-डो) (नेस, – डो) (पु.) – धनगरांनी रानात बांधलेल्या झोपड्यांचे गाव (२) धनगराची झोपडी.
नेस्ती (नेस्ती) (पु.) – धान्य, तूप, तेल, मसाला इ. चा व्यापारी, वाणी.
नेह (नेह) (पु.) – प्रेम, स्नेह.
– ही (वि.) – स्नेहशील.
नेह (स्त्री.) – हुक्क्याची नळी.
नेहारी (नेहारी) (स्त्री.) – न्याहारी.
नेळ (नेळ) (स्त्री.) – (१) बोळ (२) अरुंद तोंडाची नळी (३) – चो (पु.) – हुक्क्याच्या नळीचा तोंडात घालण्याचा भाग.

नैगम (નૈગમ) [सं.] (पु.) – (१) वाणी, व्यापारी (२) वेद समजावून देणारा (३) नागरिक (४) उपाय (५) उपनिषद.
नैड (નૈડ) (वि.) – शठ, लुचे.
नैयत (નૈયત) [अ.] (स्त्री.) – दानत, वृत्ती.
नैवेद, – द्य (न.) – नैवेद्य.
– धरवुं, – धरावयुं – नैवेद्य दाखविणे.
नो – षष्ठी विभक्तीचा पु. प्रत्यय. 'चा'
नोक(-ख) (નોક-ખ) (वि.) – (१) काही निराळे (२) सुंदर.
नोक(-ख) [फा.] (पु. स्त्री.) – (१) अणी, टोक, (२) अब्रू, ब्रीद (३) शोभा, छटा (४) नोकझोक.
– जाळववी, – राखवी, – साचववी – अब्रू राखणे, ब्रीद संभाळणे.
– लेवी – अब्रू घेणे.
– दार (वि.) – टोकदार.
नोकराणी (નોકરાણી) (स्त्री.) – स्त्री नोकर किंवा नोकराची स्त्री.
– रियाद(-त) (वि.) – (१) नोकरी करणारा-री-रे (२) पराधीन.
नोखुं (નોખું) (वि.) – वेगळे.
– पाडवुं – अलग करणे.
नोंगरवुं (अ. क्रि.) – नांगराला बैल जुंपून नांगरण्याला तयार करणे.
नोझणासांकळ (નોઝણાસાંકળ) (स्त्री.) – दाराची वरच्या चौकटीच्या फळीला लावण्याची कडी.
नोझणुं (નોઝણું) } (न.) – धार काढण्याच्या वेळी नाठाळ
नोंजणुं (નોઝ્જણું) }
गायीच्या मागच्या पायांना बांधण्याची दोरी.
नोतर (નોતર) (स्त्री.) – आमंत्रित पाहुण्यांचा समूह.
– वुं (स. क्रि.) – निमंत्रण देणे.
– रियुं (न.) – निमंत्रित मनुष्य.
– रियो (पु.) – निमंत्रणे द्यायला जाणारा माणूस.
नोतरुं (નોતરું) (न.) – निमंत्रण.
– करवुं – निमंत्रण द्यावयास जाणे.
– कापवुं – निमंत्रण पाठविण्याचे बंद करणे, निमंत्रण मिळण्याचा एखाद्याचा हक्क रद्द करणे.
– झीलवुं – निमंत्रण स्वीकारणे.
नोतरा काढवां – निमंत्रणे पाठविणे.
– करावबां,-फेरववां – निमंत्रणे करणे.
नोधडियो (નોધડિયો) (पु.) – मुलगा, छोकरा.
नोधडी (નોધડી) (स्त्री.) – मुलगी.
नोधलियुं (નોધલિયું) (वि.) – धाकटे.
नोधलुं (નોધલું) } (न.) – मूल.
नोंधलुं }
नोधारुं (નોધારું) (वि.) – निराधार.
नोंध (નોંધ) (स्त्री.) – (१) टाचण, टिपण (२) नोंदवही.
– लेवी – (१) टाचण करणे (२) लक्षात घेणे.
नोबत (નોબત) [अ.] (स्त्री.) – (१) मोठा नगारा. (२) अमुक निश्चित वेळी नगारा वाजण्याचे ठिकाण.
नोम (નોમ) (स्त्री.) – नवमी तिथी.
नोर (નોર) (न.) – (१) पहा 'कर'.
नोरतुं (નોરતું) (न.) – नवरात्रातला प्रत्येक दिवस.
– तां (न. ब. व.) – नवरात्राचे दिवस, आश्विन शुद्ध १ ते ९
नोरो (નોરો) (पु.) – आजीजी, गयावया.
– मानवो – मनापासून आभार मानणे.
नोळ (નોળ) (पु.) – मुंगूस (२) पहा 'नोर'.
नोळवुं (નોળવું) (स. क्रि.) – दही-दुधाचे मातीचे भांडे नारळाच्या शेंडीने घासून स्वच्छ करणे.
नोळियो (નોળિયો) (पु.) – मुंगूस.
नोळुं (નોળું) (न.) – दही-दुधाचे मडके धुण्याची नारळाची वगैरे शेंडी किंवा काथ्या.
नौतम (નૌતમ) (वि.) – अत्यंत नवीन.
नौशाह (નૌશાહ) [फा.] (पु.) – नवरदेव.
न्यक्कार (ન્યક્કાર) [सं.] (पु.) – अपमान.
न्यात (ન્યાત) (स्त्री.) – ज्ञाती, जात.
– नीलुं (वि.) – (१) स्वजातीचे (२) (न.) आपल्या जातीचा माणूस.
– तुं (न.) – नातें.
न्यामत (ન્યામત) (स्त्री.) – (१) धनदौलत (२) सुख (३) दुर्लभ वस्तू.
न्याल (ન્યાલ) (वि.) – (१) कृतार्थ (२) धनवान.
न्योछावर (ન્યોછાવર) (वि.) – (१) समर्पित, बलिदान केलेले, (२) (न.) भेट.

प (५)

पई (પઈ) (स्त्री.) – छापखान्यात निकामी झालेला टाइप – ठसा
पकडी पाडवुं – (१) गाठणे (२) शोधून काढणे.
– राखवुं – (१) पकडून ठेवणे (२) चिकटून राहणे.
– लेवुं – (१) उचलून घेणे (२) एकदम पकडून ताब्यात घेणे किंवा लक्षात घेणे.
पक(-का) ववुं (પક-કા-વવું) (स. क्रि.) – स्वैपाक करणे, शिजविणे. (२) मातीचे वगैरे भांडे भट्टीत भाजून पक्के करणे (३) पिकविणे.
पकवान (પકવાન) (न.) – पकवान्न, तळून बनविलेला खाद्यपदार्थ.
– पाडवां(-वुं) – पक्वान्न बनविणे.
पकवासी (પકવાસી) (स्त्री.) – (१) लेथ, घाडा. (२) तक्तपोशीच्या खाली असलेल्या फळ्यांच्या सांध्याच्या चिरीवर मारलेली फळीची किंवा लोखंडी चीप.
– सुं (न.), सो – (पु.) – (१) कांबट (२) छपराच्या वाश्यांवर मारलेली पट्टी.
पक्कं (પક્કું) (न.) – (१) माहितगार, न फसण्याजोगे (२) धूर्त (३) पुरते (४) पक्के, खंबीर. (५) भ्रष्ट किंवा ओवळे न होण्याजोगे (अन्न).
– क्काई (स्त्री.) – धूर्तता, लुच्चेगिरी.
पक्वाशय (પક્વાશય) (पु.) – कोठा.
पक्ष करवो, – खेचवो – ताणवो – एका पक्षाची बाजू घेणे, पक्षपात करणे.
– लेवो – एखाद्या बाजूची किंवा मुद्द्याची वकिली – तरफदारी करणे.
– मंत्री – (पु.) – वकील.
पक्षापक्ष (પક્ષાપક્ષ) (पु.), – क्षी (स्त्री.) – तट पडणे, भेदभाव.
पक्षोत्पात (પક્ષોત્પાત) (पु.) – कोणत्याहि एका पक्षाकडे न झुकता दोन्ही पक्षांना संभाळून घेणे.
पक्ष्म (પક્ષ્મ) [सं.] (न.) – पापणी.
पख (પખ) (पु.) – पक्ष, बाजू.
– पखा (स्त्री.) – भेदभाव, तट.
पख(-ग)तुं (પખ-ગ-તું) वि.) – विशाल, मोकळे, ऐसपैस.
पखरावुं (પખરાવું) (अ. क्रि.) – पसरणे.
पखवाडीक (પખવાડિક) – (१) (वि.) पाक्षिक (२) (न.) पाक्षिक पत्र.
पखवाडुं(-डियुं) (પખવાડું-ડિયું) (न.) – पंधरवडा, पक्ष.
पखाज (પખાજ) (स्त्री.) – पखवाज.
– जी (पु.) – पखवाजी.

पखालची (પખાલચી)
पखाली (પખાલી) } (पु.) – पखालवाला.
पखाल (પખાલ) (स्त्री.) – (१) सर्व निर्माल्य वगैरे काढून टाकून संध्याकाळी देवस्थानाचे होणारे प्रक्षालन (२) प्रक्षालन
पखाळवुं (પખાળવું) (स. क्रि.) – पाण्याने धुणे.
पग (પગ) (पु.) – (१) पाय (२) (लाक्ष.) ये – जा (३) मूळ.
– आगळ धरवो – पाऊल पुढे टाकणे, पुढे जाणे.
– आववा – (१) पाय येणे, चालायला येणे. (२) स्वावलंबनाची शक्ती येणे (३) चालते होणे, अदृश्य होणे.
– उठाववा, – उपाडवा – (१) जलद जलद चालणे. (२) निघून जाणे, बाजूला होणे.
– उपर पग चडाववा – आळसात किंवा बेफिकीर होऊन बसणे.
– करवा – निघून जाणे, अदृश्य होणे.
– काढवो (१) ये – जा बंद करणे (२) बहिवाट बंद करणे. (३) काढता पाय घेणे. (४) बाजूला करणे – सारणे.
– घालवो – दाखल होणे, मध्येच घुसणे.
– चलाववा – जलद चालणे.
– चंपावो – पाय घाणीत पडणे.
– चालवा – पायांत बळ असणे.
– चांपवा – पाय दाबणे.
– चूंथावा – पायांत गोळे येणे, पाय वळणे.
– छुटो करवो – पाय मोकळे करणे.
– जोईने पाथरणुं ताणवुं – अंथरूण पाहून पाय पसरणे.
– टकवो – बूड स्थिर राहणे.
– टकावी राखवो – (१) येण्या-जाण्याचा संबंध चालू ठेवणे-टिकवणे (२) दम धरणे.
– टाळवा – पाय काढता घेणे, जाणे-येणे किंवा व्यवहार बंद करणे.
– ठोकीने ऊभा रहेवुं – पाय रोखून भक्कमपणे तोंड द्यायला तयार होणे.
– ढीला पडवा – बेहिंमत-निरुत्साही होणे.
– तळे घसी नाखवुं – अतिपरिचयाने अवज्ञा करू लागणे.
– तळे घालवुं – (१) दाबून ठेवणे (२) अंकुशाखाली-नियंत्रणात घेणे.
– तळे चांपवुं – टाचेखाली दाबून टाकणे-ठेवणे.
– तळेनी वाट – पायाखालची वाट.
– तळे मोत होवुं – मरण यायला वेळ न लागणे.
– तळे बळतुं होवुं – स्वतःमध्येच दोष असणे, आपल्या पायाखालीच जळणे.

–तळे वाटी नाखवुं–(१) चांगल्या परिचयाचे करून घेणे (२) तुच्छ गणणे.
–तोडवा–निरर्थक फेऱ्या मारणे.
–तोडाववा–(१) विनाकारण हेलपाटे घालायला लावणे. (२) पाय दाबून घेणे.
–थवा–(१) शक्ति किंवा समजूत यायला लागणे. (२) निघून जाणे, चालते होणे.
–थवो–शिरकाव होणे, येणे-जाणे-परिचय-वळण चालू होणे.
–थाकवा–निरुत्साही होऊन सोडून देणे.
–धोई पीवा–ऋणी राहाणे, उपकार-आभार मानणे.
–न ऊपडवा–(१) पाय न निघणे, (२) संकोच होणे.
–नीकळी जवो–येणे-जाणे-वळण बंद होणे.
–पाछा पडवा–हरणे, हिंमत न होणे.
–पाताळमां–पेटमां होवा–पोटात पाय असणे, आतल्या गाठीचे असणे.
–पेसवो–शिरकाव होणे, जाणे-येणे चालू होणे.
–बांधीने रहेवुं–एके जागी टिकून राहणे.
–भागवा–(१) पायांत अशक्तता येणे, (२) मध्येच अटकणे, निराश होणे. (३) पाय मोडणे, लंगडे करणे (४) नाउमेद करणे (५) हार खायला लावणे.
–मांडवो–(१) पाय रोवून उभे राहणे (२) पुढे कूच करणे (३) प्रवेश करणे (४) धंद्याची सुरुवात करणे.
–मोडवा–निराश होणे.
–वधारवो–वगवशिला वाढविणे.
–वाळवो–विसावा घेणे.
–वाळी बेसवुं–निश्चिंतपणाने आराम करणे.
–कह्यूं करता नथी–पाय पुढे चालतच नाहीत.
–नी चळ भागवी–पायाची खाज जिरविण्याकरिता-फिरण्याकरिता म्हणून फिरणे.
–नुं आखुं,–नुं भागेलुं–चालण्याचा आळस किंवा कंटाळा असलेले.
–नुं खरुं,-सबधुं,-साचुं,-सबळुं–मजबूत पायांचे, खूप चालू शकण्यासारखे.
–उपाडो (पु.)–जलद चाल.
–चंपी (स्त्री.)–पाय दाबणे.
–तोड (स्त्री.)–विनाकारण हेलपाटे.
–दोड (स्त्री.)–पायाचे श्रम.
–थियुं (न.)–पायरी.
–थी–(स्त्री.)–(१) पायवाट (२) पायी चालण्याकरिता रस्ता, 'फूटपाथ'
–दंडी (स्त्री.)–पायवाट
–दंडो–(१) हातात काठी वगैरे न घेता इकडेतिकडे फिरणे. (२) थोडाफार मदतगार (३) जंगलातील पायवाट.
–पाळुं (वि.)–पायी चालणारे.
–पेसारो (पु)–शिरकाव.
–भर (वि)–दुसऱ्याच्या आधाराशिवाय टिकून राहाण्याजोगे.
–भर थवुं–दुसऱ्याच्या आधार न घेता टिकून राहण्याजोगे होणे.
पगे करवुं,–बेसाडवुं–मुलाला हागविण्यासाठी पायांवर बसविणे.
–कमाड ठेलवां–अप्रत्यक्षपणे, युक्तीने काम साधणे.
–कीडिओ चडवी–काम करण्याचा कंटाळा असणे.
–पडवुं–(१) पाया पडणे (२) शरण जाणे.
–लागवुं–(१) पायावर डोके ठेवून नमस्कार करणे (२) माफी मागणे.
–लाग्या !–हरले ! थकले ! कंटाळले !
पगथार (પગથાર) (पु.)–जिन्याच्या पायऱ्यानंतर येणारा रमणा.
पगर (પગર) (पु.)–(१) ढीग, रास. (२) खळ्याकरिता केलेली कणसांची रास किंवा राशीवर बैल फिरविणे.
पगरखुं (પગરખું) (न.)–जोडा.
(-ना) पगरखामां पग मुकवो–ची बरताण करणे,–ची बरोबरी करणे.
पगरण (પગરણ) (न.)–(१) सुमूहूर्त (२) आरंभ.
–(नुं) पगरण करवुं,–मांडवुं–ची सुरुवात करणे.
पगरणियुं (પગરણિયું) (वि)–आरंभाच्या वेळचे.
पगरव–वो (પગરવ-વો) (पु.)–(१) चालण्याचा आवाज, चाहूल (२) (लाक्ष) वरचेवर येणे-जाणे.
पगरवट (પગરવટ) (स्त्री.)–पायवाट.
–टो (पु.) ये-जा.
पगलां (પગલાં) (न. ब. व.)–देव संत इ. च्या पाउलांचा पूजेकरितां ठेवलेला ठसा.
पगली (પગલી) (स्त्री.)–(१) पाउलांची पंक्ती (२) लहान पाउले.
–मांडवी–(लहान मुलाने) हळूहळू चालायला शिकणे.
पगलुं (પગલું) (न.)–(१) पायाच्या तळव्याचा छाप–आकृती (२) पाऊल (३) (लाक्ष.) उपाय.
–काढवुं–पायांच्या ठशांवरून चोराचा वगैरे माग काढणे.
–भरवुं–(१) इलाज–उपाय करणे (२) कायदेशीर फिर्याद करणे (३) एखाद्या कामात पुढे सरणे.
पगलां ओळखवां–(१) पायांची परीक्षा असणे, पाउलांवरून स्वभावाची वगैरे कल्पना करणे. (२) पाठीमागच्या गुप्त हेतूची माहिती–भान असणे.
–करवां,–थवां–देणे करणे, पायधूळ झाडणे (लाक्ष.)

पगले पगले–पाउलावर पाउल टाकून, बरोबर अनुकरण–अनुसरण करून.
पगवाट (પગવાટ) (स्त्री.)–(१) पायवाट (२) खुश्कीचा मार्ग.
पगी (પગી) (पु.)–(१) पायांच्या ठशांवरून चोरांचा माग काढणारा (२) पहारेकरी.
पगेरुं (પગેરું) (न.)–चोराचे पाऊल
–**काढवुं**–पहा 'पगलुं काढवुं'
पंकावुं (પંકાવું) (अ. क्रि.)–प्रख्यात होणे, वाखाणले जाणे.
पंखवा (પંખવા) (पु.)–पक्षघात, लकवा.
पंखी–खेरुं (પંખી,-ખેરું) (न.)–पक्षी, पाखरू.
पंखो करवो–पंख्याने वारा घालणे.
–**खावो**–पंख्याने वारा घेणे.
–**नाखवो**–पंख्याने वारा देणे.
पचक (પચક) (अ.)–(१) 'पचक' असा आवाज करून (थुंकणे) (२) अवचित.
–**डी** (स्त्री.)–पिचकारी.
पचकण (પચકણ) (वि.)–डरपोक.
पचरकवुं (પચરકવું) (अ. क्रि.)–धार सुटणे.
पचरकी (પચરકી) (स्त्री.)–पाण्याची धार.
–**वागवी**–पाण्याची धार सुटणे.
पचरंग, -जियुं, -गी (પચરંગ) (वि.)–(१) पंचरंगी (२) विविध वर्णांचे किंवा जातींचे.
पचववुं (પચવવું) (सं. क्रि.)–पचविणे.
पचवुं (પચવું) (अ. क्रि.)–(१) पचणे, जिरणे. (२) आत सामावणे. (३) रुतणे (४) (लाक्ष.) हरामाचे (पचनी पाडलेले) मिळणे (५) निश्चितपणे भोगण्यासाठी हाती येणे.
पचारवुं (પચારવું) (स. क्रि.)–वारंवार सांगणे, टोकणे (२) टोमणा मारून सांगणे.
पचाववुं (પચાવવું) (स. क्रि.)–(१) पचविणे (२) (लाक्ष.) बरोबर ग्रहण करून आत्मसात् करणे. (३) हरामाचे-अयोग्य रीतीने-मिळविणे.
पचावी पाडवुं–स्वतःच्या कमाईचे नव्हे तर हरामाचे घेऊन दाबून बसणे.
पचीसी उडाववी–फजीती करणे, हुर्रे उडविणे.
पच्छम (પચ્છમ) (वि.)–मागाहूनचे.
–**बुधियुं** (वि.)–पश्चात्‌बुद्धी.
पछडावुं (પછડાવું) (अ. क्रि.)–आपटणे, आपटले जाणे.
पछताल(-ळ) (પછતાલ-ળ) (स्त्री.)–अपशब्दांचा भडिमार.
पछवाडी (પછવાડી) (अ.)–पाठीमागे.
–**डुं**–(१) (वि.)–शेवटचे (२) (न.) पाठीमागचा भाग, पाठ (३) कड.
–**डे** (अ.)–(१) पाठीमागे, पाठीशी. (२) शेवटी.
–(**नी**) **पछवाडे पडवुं, -मंडवुं, -लागवुं**–(१)-च्या मागे लागणे, -चा धोशा घेणे (२) चिडविणे, सतावणे.
पछाट(ड) (પછાટ-ડ) (स्त्री.)–आपटणे.
–**खावी**–एकदम खाली आपटणे.
पछाडवुं (પછાડવું) (स. क्रि.)–(१) जोराने खाली फेकणे-आपटणे (जशी कुस्तीत).
पछाडी (પછાડી) (स्त्री.)–घोड्याचे मागचे पाय बांधण्याची दोरी.
पछाडा खावा, -मारवा–उंचावरून खाली खाली आपटत आपटत येऊन पडणे (२) उगीच तडफड करणे.
पछात (પછાત) (वि.)–(१) मागाहूनचे (२) मागे राहिलेले (३) (अ.) मागाहून.
–**वर्ग** (पु.)–मागस वर्ग.
पछी (પછી) (अ.)–नंतर, मागाहून.
पछीत (પછીત) (स्त्री.)–घराची मागील भिंत.
–**तियुं** (न.)–पिंजरागाडीची मागची फळी.
पछेडी (પછેડી) (स्त्री.)–पांघरण्याची जाडी चादर.
पजवणी(-णुं) (પજવણી) (न.)–त्रास, पीडा.
पजववुं (પજવવું) (स. क्रि.)–त्रास देणे, पीडा देणे, सतावणे.
पजळवुं (પજળવું) (अ. क्रि.)–ओले चिंब होणे.
पजावो (પજાવો) (पु.)–कुंभाराचा आवा.
पजुसण (પજુસણ) (न.)–पर्युषण, भगवान् महावीर जयंतीच्या वेळचे जैनांचे पर्व.
पंच (પંચ) (न.)–न्याय करण्याकरिता नेमलेले पंच.
–**भरावुं, -मळवुं, -बेसवुं**–पंचसभा भरणे, पंचायत भरणे.
–**बोलाववुं, -भरवुं, -मेळववुं**–पंचांची सभा बोलावणे
–**ईंटाळीं** (स्त्री.)–विटांचा मार देण्याची जाहीर शिक्षा.
–**क(-डुं)** (न.)–पंचकडी
–**कणकी** (स्त्री.)–वेगवेगळ्या धान्यांचे मिश्रण, अठरा धान्यांचे कडबोळे.
–**क्यास** (पु.)–(१) पंचांनी प्रत्यक्ष पाहून-तपासून नोंदलेला आपला कयास (२) तसा करावयाचा जाहीर तपास.
–**नामुं**–(न.)–पंचनामा
–**भाग** (पु.)–स्वैपाकाकरिता काढलेल्या सामानातून ब्राह्मणाला देण्याकरिता काढलेला (पीठ, तांदूळ, डाळ, तूप आणि मीठ यांचा) भाग.
–**म** (वि.)–जंगली, अस्पृश्य
–**मासी** (स्त्री.)–पहिलटकरणीला पाचव्या महिन्यात करण्यात येणारा संस्कार.
–**राउ** (वि.)–(१) किरकोळ (विक्री) (२) चारपाच जातींच्या मिश्रणाचे.

–वायका (स्त्री.)–अफवा, लोकांच्या तोंडी पसरलेली गोष्ट.
पंचात (પંચાત) (स्त्री.)–(१) तक्रारीचा निकाल करण्याकरिता नेमलेले पंच (२) पंचांचा तपास (३) पंचांनी दिलेला निर्णय. (४) (लाक्ष.) पंचाईत, भानगड (५) गुंतागुंत, अडचण.
पंचातियो (પંચાતિયો) (पु.)–पंचायत करणाऱ्यांतील एक पंच.
पंचाळ (પંચાળ) (पु.)–लोहार.
पंचियुं (પંચિયું) (न.)–पंचा.
पंची (પંચી) (स्त्री.)–(१) पची (२) (नं.) नथ.
पंजरीपाक (પંજરીપાક) (पु.)–(लाक्ष.) मार.
पंजेटवुं (પંજેટવું) (स. क्रि.)–पाच दाते असलेल्या दाताळाने ओढून एकत्र करणे.
पंजेळो (પંજેળો) (पु.)–फजीती.
पंजो (પંજો) (पु.)–(१) पंजा (२) पत्त्यांतील पंचा.
–खेंची काढवो,–चोंटी देवो–थप्पड मारणे.
–देखाडवो,–बतावबो–थप्पड मारतोसे दाखविणे.
पंजामां लेवुं–पकडीत धरणे.
पंझेटवुं (પંઝેટવું) (स. क्रि.)–सहन करून घेणे, निभावून घेणे.
पट (પટ) (न.)–(१) वस्त्र (२) चौकटी पाडलेला (सोंगट्यांचा वगैरे) कपड्याचा पट (३) पडदा (४) नदीचे पात्र (रुंदी) (५) विस्तार (६) लांब पट्टा (जमिनीचा) (७) फलक.
–खेंचवो,–ताणवो,–भरवो–मध्ये पडदा टाकणे.
पट–(पु.) (१) पुट (२) (संगतीचा) संस्कार, परिणाम (३) (अ.) पटकन.
–आपवो,–देवो–पुट देणे.
–बेसवो,–लागवो–रंग लागणें, संस्कार होणे.
पटकवुं (પટકવું) (स. क्रि.)–आपटणे.
पटक (स्त्री.)–फेकून आपटण्याची क्रिया.
पटकाववुं (પટકાવવું) (स. क्रि.)–(१) झोकात अंगावर घेणे–घालणे–नेसणे (२) आपटायला लावणे.
पटकूळ (પટકૂળ) (न.)–रेशमी–उंची–वस्त्र.
पटको (પટકો) (पु.)–(१) कपड्याचा लहान तुकडा. (२) टॉवेल, रुमाल.
पटपट (પટપટ)–(१) (अ.) जलद, झटपट (२) (स्त्री.) वटवट.
–वुं (स. क्रि.)–(१)जलदी करणे (२) वटवट करणे.
–टाववुं (स. क्रि.)–वेगाने हलविणे (शेपूट).
–टियुं (वि.)–(१) वटवटे (२) (न.) लाकडाचे एक खेळणे (३) हजामाची वस्तऱ्याला धार लावण्याची कातड्याची पट्टी–तुकडा.
पटलाई (પટલાઈ) (स्त्री.)–पाटिलकी.
–लाणी (स्त्री.)–पाटलीण.
पटवारी (પટવારી) (पु.)–तलाठी.
पटवो (પટવો) (पु.)–पटवेकरी.
पटह (પટહ) [सं.] (पु.)–पडघम.
पटंतर (પટંતર) (न.)–रो (पु.)–(१) अंतरपाट (२) विभक्तपणा.
पटा (પટા) (पु. ब. व.)–(१) पट्टा (२) पट्ट्याचे डाव–हात.
पटाउ (પટાઉ) (वि.)–फुसलावले–फसविले–जाण्याजोगे.
पटाक (પટાક) (अ.)–(१) फट्‌करून (२) लगेच.
–दईने,–लईने–एकदम, लगेच.
–डी (स्त्री.)–(१) चुटकी (२) पिस्तूल.
–को (पु.)–फटाका.
पटादार (પટાદાર) (मि.)–(१) पट्ट्यापट्ट्याचे. (२) (पु.) पट्ट्याने-अमुक वर्षांच्या कबुलातीने जमीन घेणारे कूळ. (३) जमीनदार. (४) पट्टेवाला.
पटा(-टो)पट (પટા-ટો-પટ) (अ.)–पटापट, एकामागून एक, जलद.
पटापटी (પટાપટી) (स्त्री.)–(१) बोलाचाली. (२) आडव्या-तिडव्या रेघा.
पटामणी (પટામણી) (स्त्री.)–फुसलावणी.
–णुं (वि.)–(१) फुसलावणारे. (२) (न.) फुसलावणी.
पटारी (પટારી) (स्त्री.)–पेटी.
–रो (पु.)–पेटारा.
पटाववुं (પટાવવું) (स. क्रि.)–(१) फुसलावणें. (२) युक्तीप्रयुक्तीने मन वळविणे–समजावणें.
पटावाळो (પટાવાળો) (पु.)–पट्टेवाला, चपरासी.
पटी(-ट्टी) पडवी–काम साधणे, जमणे, खूप फायदा होणे.
–पाडवी–(१) समजावून सांगून फायद्याच्या कामात घालणे (२) फायदा मिळविण्याचे साधणे.
–लगाड(-ब)वी–(१) खुशामत करणे. (२) लग्गा साधणे. संधी साधणे.
पटो-ट्टो (પટો-ટ્ટો) (पु.)–(१) पट्टा, सनद. (२) कापडाची किंवा चामड्याची लांब पट्टी. (३) कमर पट्टा. (४) रंगाचा लांबरुंद पट्टा. (५) चपराशाचा पट्टा.
–करी आपवो–करारपत्र करून देणे.
पटे लेवुं–कबुलात करून देऊन घेणे.
पट्ट (પટ્ટ) [सं.] (न.)–सिंहासन. (२) (वि.) मुख्य.
पट्टण (પટ્ટણ) (न.)–शहर.
पठाण (પઠાણ) (पु.)–(१) गलबताची पाठ. (२) वाकलेल्या तुळईला आधार देणारा ठेपा. (३) खलाशांचा नायक.
पठ्ठुं (પઠ્ઠું) (वि.)–(१) आपल्याच मस्तीत दंग असलेला. (२) पठ्ठा, पहेलवान.
पड (પડ) (न.)–(१) थर. (२) झाकण. (३) घडी.

पडउत्तर (પડઉત્તર) (न.) – प्रत्युत्तर.

पडकार (પડકાર) (पु.) – (१) ओरडून नावाने बोलावणे. (२) आव्हान.

–वुं (स. क्रि.) – ओरडून नावाने हाक मारणे, पुढे यायला सांगणे, उत्तेजित करणे, चिथावणे.

पडखुं (પડખું) (न.) – (१) कूस. (२) पक्ष. (३) मदत.

–खां ऊचकवां – निंदा करणे.

–खां जोवां – परीक्षा करणे, तपासणे.

–खां सेववां – आश्रयाला किंवा ताबेदारीत राहणे.

–खे रहेवुं – बाजूला – मदतीला राहणे.

–खियुं (वि. न.) – बाजूला – संगती राहणारा, सोबती.

पडगी-घी (પડગી-ઘી) (स्त्री.) – (१) भांड्याची बैठक (२) रोपाच्या किंवा झाडाच्या मुळाच्या भोवती केलेले आळे.

पडघो (પડઘો) (पु.) – प्रतिघोष, उलट आवाज.

–पडवो – (१) प्रतिध्वनी उठणे. (२) उलट उत्तर मिळणे.

–पाडवो – डंका वाजविणे, नाव गाजविणे.

–पडछंद(-दो) (पु.) – उलट आवाज, प्रतिध्वनी.

पडछो (પડછો) (पु.) – (१) पडछाया (२) तुलना.

–न लेवो – सावलीसुद्धा पडून न घेणे.

पडछे मूकवुं – नाखवुं, – तुलना करणे.

पडण (પડણ) (न.) – नमस्कार.

पडतर (પડતર) (वि.) – (१) मूळ किंमतीचे, नफा न चढविलेले. (२) पडिक. (३) न विकता राहिलेला. (४) मोकळे, इमारत नसलेले.

पडताळवुं (પડતાળવું) (स. क्रि.) – (१) पडताळणे (२) आपटणे. (३) खोदून खालवर करणे.

पडताळी (પડતાળી) (स्त्री.) – पत्रावळ.

पडताळो (પડતાળો) (पु.) – एकसारखी मागणी.

पडती (स्त्री.) – पतन, अवदशा

पडतुं (પડતું) (वि.) – (१) पडणारे (२) पडता-ती-ते (३) (न.) पाण्यात उडी.

–तो बोल झीलवो – पडता शब्द झेलणे.

–मूकवुं – उडी टाकणे (पाण्यात).

–नाखवुं – जोरात पडणे.

–तो (पु.) – (पाण्यात) उडी.

पड(-र)थार (પડ-ર-થાર) (पु.) – (१) रमणा (२) रुंद ओटा (३) चुनेगची जमीन.

पड(-र)दो (પડ-ર-દો) (पु.) – (१) पडदा (२) अंतरपाट (३) घुंघट (४) गुप्त गोष्ट.

–काढवो – घुंघट घेण्याचा रिवाज काढून टाकणे.

–उघाडवो, –खोलवो – पडदा दूर करून मन उघडे करणे.

–राखवो – (१) पडदा-बुरखा-घुंघट घेण्याचा रिवाज ठेवणे. (२) मन उघडे न करणे.

–फूटी जवो – रहस्य फुटणे.

–देनशीन, –देपोश (वि.) – पडद्यात राहाणारे.

पडधारा (પડધારા) (स्त्री.) – डोंगराची बाजू.

पडपुं (પડપું) (न.) – अतिशय शुष्क पदार्थ.

पडपूछ (પડપૂછ) (स्त्री.) – पूसतपास.

पडभीतियुं (પડભીતિયું) (न.) – भिंतीच्या आंत असलेलें गुप्त दालन.

पडवा(-वै)यो (પડવા-વૈ-યો) (पु.) – खुर्ची-टेबल इ. च्या पायाखाली घालण्याचा लाकडाचा तुकडा.

पडवुं (પડવું) (अ. क्रि.) – (१) पडणे. (२) जाणे, पळणे. (उदा. – 'आगळ पडवुं' 'रस्ते पडवुं') (३) पतन होणे, भ्रष्ट होणे. (४) हार होणे, युद्धात मरणे. (५) गैरहजेरी पडणे. (उदा. 'निशाळ पडवी', 'दिवस पडवो') (६) दुसऱ्या क्रियापदाच्या कृदंताशीं जोडल्याने 'लाचारी'चा किंवा 'सक्ती'चा भावदर्शविते (उदा. 'જવું પડશે' = जावे लागेल)

पड्या उपर पाटुं – मेलेल्याला मार.

पडी भागवुं – न चालणे, बंद पडणे (धंदा इ.).

–मूकवुं – सोडून देणे.

–रहेवुं – (१) पडून राहणे, झोपून राहणे (२) उपयोगात न येता पडून राहणे.

पडवो (પડવો) (पु.) – पाडवा.

पड-(र)साळ (પડ-ર-સાળ) (स्त्री.) – सोपा, ओसरी

पड(-र)सूदी (પડ-ર-સૂદી) (स्त्री.) – मैदा, गव्हाचे पांढरे पीठ.

पडळ (પડળ) (न.) – डोळ्यांवर येणारा पडदा, पटल.

–आववां, –फरी वळवां – डोळ्यावर पटल येणे, (२) बरोबर न दिसणे, न समजणे.

–उतराववां, –कढाववां – (१) डोळ्यावरचे पटल दूर करणे (२) भानावर आणणे, समजावून देणे.

पडाउ (પડાઉ) (वि.) – (१) काढून हिसकावून-घेतलेले (२) विक्री न होता पडून राहिलेले. (३) (न.) लहान होडी.

पडाक दईने – एकदम, पटकन.

पडा(-डी)दार (પડા-ડી-દાર) (पु.) – दवंडी देणारा, तराळ.

पडापड, -डी (પડાપડ-ડી) (स्त्री.) – उड्या पडण्याची क्रिया.

पडारो (પડારો) (पु.) – बढाई, शेखी.

पडाववुं (પડાવવું) (स. क्रि.) – (१) पडेल असें करणें, पाडायाला लावणे (२) हिसकावून घेणे (३) मर्जीविरुद्ध काढून घेणे - मिळविणे.

पडाळ (પડાળ) (स.) – छपराचे एक पाखे.
पडाळी (પડાળી) (स्त्री.) – मागे एकच भिंत असणारी ओसरी.
पडियुं (પડિયું) (न.) – जात्याचे पेड.
पडियो (પડિયો) (पु.) – द्रोण.
पडी (પડી) (स्त्री.) – (१) लहान पुडी (२) ढोल.
पडीकी (પડીકી) (स्त्री.) – (१) लहान पुडी (२) औषधाची पुडी.
– लखी आपवी, - लखाववी – औषध लिहून देणे.
– कुं (न.) – (१) पुडी, पुडा (२) औषधपुडी.
पडीपथारी (પડીપથારી) (स्त्री.) – मुक्काम.
पडो (પડો) (पु.) – (१) मोठा पुडा, मोठी जुडी. (२) ढोल (३) टिमकी.
– वग (-ज) डाववो – ढोल पिटून जाहीर करणें, दवंडी देणे.
पडोश (પડોશ) (पु.) – शेजार.
– ण (स्त्री.) – शेजारीण.
– शी (पु.) – शेजारी.
पड्युं पाथर्युं (वि.) – (१) मुक्काम टाकून पडलेले, (२) निश्चिंत असलेले.
पढवुं (स. क्रि.) – शिकणे, वाचणे.
पण(-न)घट (પણ-ન-ઘટ) (पु.) – (१) तलाव, (२) पाण्याचा घाट
पणछ (પણછ) (स्त्री.) – धनुष्याची दोरी.
पणी (પણી) (स्त्री.) – भाजीची जुडी.
पणे (પણે) (अ.) – त्या ठिकाणी.
पणो (પણો) (पु.) – रेतीने व धुळीने भरलेली जमीन.
पंड (પંડ) (पु.) – (१) पिंड, शरीर (२) स्वतः (३) पंडुरोग.
– डे (अ.) – जातीने, स्वतः
– डा [सं.] (स्त्री.) – (१) विद्या, ज्ञान (२) सुज्ञपणा, बुद्धी.
पंडाणी (પંડાણી) (स्त्री.) – भटीण, उपाध्यायीण.
पंडिताणी (પંડિતાણી) (स्त्री.) – पंडिता स्त्री, पंडिताची स्त्री.
पंडो (પંડો) (पु.) – क्षेत्रांतला पंडा, भटजी, उपाध्याय.
पंडोपंड (પંડોપંડ) (अ.) – स्वतःच, जातीनेच.
पंडोळुं (પંડોળું) (न.) – पडवळ,
पंड्यो (પંડ્યો) (पु.) – (१) पंतोजी (२) भटजी, उपाध्याय.
पंड्या (પંડ્યા) (पु.) – उपाध्याय.
पत करवुं – (१) मान राखणे (२) हुकूम मानणे, ऐकणे.
पत (પત) (स्त्री. न.) – (१) रक्तपित्त (२) साख, पत, विश्वास.
– करवी – विश्वास बाळगणे.
– खोवी, - जवी – साख किंवा पत गमावणे - जाणे.
– राखवी – अब्रू किंवा पत संभाळून असणे.
पतकाळुं (પતકાળું) (नि.) – कोहाळा.
पतजडी (પતજડી) (स्त्री) – शिशिरऋतु, हिंवाळा.
पत(-त्त)र वेलियुं (પત-ત્ત-ર વેલિયું) (न.) – (१) अळूचे पान (२) त्या पानाची भजी.
पतराज (-जी) (પતરાજ-જી) (स्त्री.) – पत्रास, बढाई.
पतराळी (પતરાળી) (स्त्री.) – (१) जेवणाचे पान. (२) पानांची रांग.
– मांडवी – (१) जेवणाचे पान मांडणे. (२) वाढण्याकरिता पान ठेवणे. (३) जेवणाकरिता पंगत बसविणे.
– मंगाववी – देवळातील प्रसादातून किंमत देऊन पान मागविणे.
– ळुं (न.) – पत्रावळ.
पतरी (પતરી) (स्त्री.) – पत्र्याचा लहान तुकडा.
पतरुं (પતરું) (न.) (१) पत्रा. (२) मोठी परात.
पत(-ता)ववुं (પત-તા-વવું) (स. क्रि.) – भागविणे, भागवून टाकणे, पुरे करून टाकणे, निकाल लावणे.
पतवुं (પતવું) (अ. क्रि.) – (१) पुरे होणे, शेवट होणे. (२) भागणे, निकाल होणे- (३) चुकते करणे.
पती जवुं – (१) मरून जाणे. (२) बरोबर तोड लागणे, चुकते होणे.
पतावट (પતાવટ) (स्त्री.) – तोड, भागवणूक.
पतळवुं (अ. क्रि.) – (१) पाघळणे. (२) रागावणे.
पतंग (પતંગ) (पु.) – (१) पतंग, एक फुलपाखरू. (२) पतंग (उडविण्याचा) (३) गुलाल ज्यातून बनतो असे लाकूड.
– उठाडवो, – चडाववो, – चगाववो – पतंग उडविणे.
– उतारवो – पतंग खाली उतरविणे.
– कटावो – कट्टा कट्टी होणे.
– छलकी जवो – पतंगाची कमान निसटणे.
– लोटवो – पतंग गोते खात खाली येणे.
– गियुं (न.) – एक फुलपाखरू किंवा उडते जीवाणु.
पतंगियानी माफक – ज्योतीवर झेप घेण्यासारखे अविचारीपणाने
पताकडुं (પતાકડું) (न.) – कागदाचा लहान तुकडा.
पतासुं (પતાસું) (न.) – बत्तासा.
– पाडवुं – बत्तासा बनविणे.
पतियाण (પતિયાણ), पतियार (પતિયાર), पतीज (પતીજ) (स्त्री.) – (१) अब्रू. (२) विश्वास, साख.
– करवी – विश्वास ठेवणे.
– खोवी, गुमाववी – विश्वास गमावणे.
– जवी – अब्रू जाणे.
– पडवी – साख पटणे.
पतीजवुं (પતીજવું) (अ. क्रि.) – विश्वास पटणे.
पतीरुं (પતીરું) – पांढऱ्या बकरीचे पिल्लू.

पतेती (પતેતી) (स्त्री.)–पारशी लोकांचा पाडवा.
पतेली (પતેલી) (स्त्री.)–पातेले.
–लुं (न.)–मोठे पातेले.
पत्तर (પત્તર) (न.)–(१) जेवणाचे पान. (२) भिक्षापात्र. (३) (स्त्री.) अब्रू.
–पूरवुं–पान वाढून तयार करणे (देण्याकरिता).
–उखाडवी, –ओखणवी, –खांडवी –फाडवी, –रगडवी–(१) अब्रू बिघडविणे. (२) सतावणे, छळणे.
पत्ति (પત્તિ) [सं.] (पु.)–पदाति, पायदळांतला सैनिक.
पत्तुं (પત્તું) (स.)–(१) पान (झाडाचे, पत्त्यांतले, कागदाचे) (२) पोस्टकार्ड.
पत्तो (પત્તો) (पु.)–(१) पत्ता, ठावठिकाणा. (२) बातमी, समाचार, शोध.
–खावो, –लागवो–(१) शोध–बातमी–, लागणे. (२) संधी मिळणे.
पथरणुं (પથરણું) (न.)–(१) सतरंजी, बिछायत. (२) मृत्यूबद्दल शोक करण्याकरिता आलेल्यांना बसण्याकरिता दिलेले जाजम (एक रिवाज).
–णे जवुं–शोक करायला जाणे.
पथराण (પથરાણ) (स्त्री.)–(१) माती वगैरे पसरून केलेली उंच जमीन. (२) पसरून मांडलेल्या वस्तू.
–ट (पु.)–पसरून केलेली मांडणी किंवा विस्तार, पसारा.
पथराळ(-ळुं) (પથરાળ-ળું) (वि.)–दगडांनी किंवा खड्यांनी भरलेले.
पथरी (પથરી) (स्त्री.)–(१) खडा (२) धार लावण्याचा दगडाचा तुकडा (३) मूतखडा.
–पर चडाववुं–हत्याराला वगैरे धार लावणे.
पथरो (પથરો) (पु.)–(१) दगड (२) फत्तर, (लाक्ष.) भावनाशून्य माणूस (३) विघ्न, आडखीळ.
–नाखवो, –मारवो–विघ्न–हरकत उभी करणे.
–पडवो–विघ्न–हरकत येणे. भुडे सरकवूण घेणे.
–पाकवो–पोटी कुसंतान जन्माला येणे.
–ने पहाणो–(बोलण्यातला शब्दप्रयोग) अमुक नि तमुक.
पथार, –रो (પથાર,-રો) (पु.)–(१) पसारा (२) मोठीं बिछाना.
पथारी (પથારી) (स्त्री.)–(१) बिछाना (२) (लाक्ष) मुक्काम. (३) आजार.
–ए जवुं–जेथे कोणी मेले आहे त्या घरात सोबतीला दहा दिवस भुईवर झोपण्यासाठी जाणे (एक रिवाज).
–ए पडवुं–आजारी पडणे.
–ए पडीने खावुं–वाईट कर्माचे वाइट फळ भोगणे.
–ए लेवुं–घोंगड्यावर काढणे (लाक्ष), मरताना खाली घोंगडीवर घेणे.
–करवी–(१) बिछाना करणे (२) मुक्काम करणे, (३) आजारी पडणे.
–वश (वि.) आजारी.
पथ्थर (પથ્થર) (पु.)–(१) फत्तर, पाषाण, खडक (२) मैलाचा किंवा हद्दीचा दगड.
–उपरनी जड–क्षणभंगुर.
–उपर पाणी–पालथ्या घड्यावर पाणी.
–एटला देव करवा–(१) पुष्कळ देवांची पूजा करणे (२) संतानप्राप्तीकरता वगैरे देवदेवतार्चन करणे.
–तरवो–अशक्य ते घडणे.
–नी छातीं–(१) भावनाशून्य अंतःकरण (२) दगडासारखे मजबूत हृदय.
–पाटी (स्त्री.)–स्लेटपाटी.
–पेन (स्त्री.)–त्या पाटीवर लिहिण्याची पेन्सिल.
–फोडो (पु.)–दगडफोड्या.
–रियुं (नं.)–(१) दगडाचे बनलेले (२) त्यासारखे कठीण (३) दगडी.
पद्टिप्पण (न.)–णी (स्त्री.) (પદટિપ્પણ,-ણી)–तळटीप, 'फूटनोट'.
पदरे पडवुं–शरण–आसऱ्याला येणे–जाणे.
–बांधवुं–गाठी बांधणे.
पदरनुं–स्वतःचे, पदरचे.
पदरखानुं (પદરખાનું)–भटारखाना, सार्वजनिक स्वैपाकघर.
पदारथ–(પદારથ) (पु.)–पदार्थ.
पदे(-दो) डवुं (પદે-દો-ડવું) (स. क्रि.)–(१) तांगडणे, पळापळ करायला लावणे (२) ताबलणे.
पधरामणी (પધરામણી) (स्त्री.)–(१) येणे (मानवाचक शब्द) (२) माननीय अतिथीला देण्यात येणारी भेट किंवा दक्षिणा.
पधरावचुं (પધરાવવું) (सं. क्रि.)–(१) मानाने घेऊन येणे किंवा पोचविणे (२) आपल्याला नको असलेली वस्तू दुसऱ्याच्या गळ्यात बांधणे.
पधारवुं (પધારવું) (अ. क्रि.)–(मानार्थी शब्द) येणे किंवा जाणे.
पनाई (પનાઈ) (स्त्री.) होडी.
पनारो (પનારો) (पु.)–नाइलाजाने–जबरदस्तीने पडलेली गाठ किंवा आलेला संबंध.
(कोईने) पनारे पडवुं–तशी गाठ पडणे, संबंध येणे.
पनाह (પનાહ) [फा.] (स्त्री.)–रक्षण.
–गाह (स्त्री.)–सुरक्षित मुक्काम.

पनियारी (પનિયારી), पनिहारी (પનિહારી) (स्त्री)–पाणी भरणारी बाई.
पनीर [फा.] (न)–दह्यातून पाणी काढून त्याचा बनविलेला खाद्य पदार्थ.
पनुं (પનું) (न.)–पन्हे.
पनो (પનો) (पु.)–पन्हा
पनादार (वि.)–मोठ्या पन्ह्याचे.
पनोती (પનોતી) (स्त्री.)–(१) शनीची दशा, पडती दशा. (२) भाग्यवती स्त्री, जिचे एकही मूल मेलेले नाही अशी स्त्री.
–ऊतरवी–ग्रहदशा संपणे.
–बेसवी–ग्रहदशा सुरू होणे.
–तुं (वि.)–(१) शुभ, मंगल. (२) भरभराटलेले, वंशविस्तार असलेले. (३) निरपत्य माणसाला फारा दिवसांनी झालेले (मूल).
पन्नुं (પન્નું) (न.)–एक जातीचा हिरा, पाचू.
पंतियाळुं (પંતિયાળું) (वि.)–(१) अनेकांशी भागीदारी असलेले. (२) (न.) भागीदारीचा व्यापार किंवा कारभार.
पंतूजी (પંતૂજી) (पु.)–(१) पंतोजी (२) (लाक्ष.) पढतमूर्ख मनुष्य.
पंथक (પંથક) (पु.)–पांथस्थ (२) जासूद (३) प्रदेश, देशाचा अमुक विभाग.
पंथवर (પંથવર) (पु.)–प्रथमवर.
पंथी (પંથી) (पु.)–(१) पांथस्थ (२) (वि.) पंथाचा–ची–चे.
पंदरा (પંદરા) (पु. ब. व.)–पंधराचा पाढा.
–रां (न. ब. व.)–(१) पंधरापंधेरांचा समूह. (२) पंधरवडा.
पपला(-ळा)मण (પપલા-ળા-મણ) (स्त्री.)–लाड लडिवाळ करण्याची क्रिया.
–वबुं (स. क्रि.)–लाड-लडिवाळ करणे.
पपेटी (પપેટી) (स्त्री.)–पहा 'पतेती'.
पपैयुं (પપૈયું) (न.)–पपया–ई.
–यो (पु.)–पपयाचे झाड.
पपैयो (पु.)–(१) भाजल्याने होणारा पाण्याने भरलेला फोड. (२) चातकपक्षी.
पमरवुं (પમરવું) (अ. क्रि.)–सुवास दरवळणे.
–राट (पु.)–घमघमाट.
पमाड(-व)वुं (પમાડ-વ-વું)–(१) ध्यायला लावणे, देणे. ('पामवुं'चे प्रयोजक) (२) कळेल–समजेल असे करणे.
पंपाळवुं (પંપાળવું) (स. क्रि.)–(१) लाडाने हात फिरविणे. (२) लाडावणे. (३) अतिशय काळजीपूर्वक जतन करीत राहणे.
पंपोयो (પંપોયો) (पु.)–विटेचा तुकडा.

पयगाम (પયગામ) (पु.)–(१) संदेश (२) ईश्वरी संदेश.
पयुं (પયું) (न.)–(विहिरीचा) वरवटा, बरोटा.
पर (પર) (अ.)–वर.
पर [फा.] (न.)–पीस.
परकम्मा (પરકમ્મા) (स्त्री.)–परिक्रमा, प्रदक्षिणा.
परकार (પરકાર) [फा.] (पु.)–कंपास.
परख (પરખ) (स्त्री.)–पारख.
–होवी–पारख करण्याची शक्ती असणे.
–ण (वि.)–पारखी.
–वुं (स. क्रि.)–(१) पारखणे. (२) ओळखून काढणे.
–खाववुं (स. क्रि.)–(१) पारखायला लावणे. (२) (लाक्ष.) देणे (३) सांभाळ घेण्याकरिता सोपविणे. (४) समजूत घालणे, समजूत पडेलसे करणे.
–खावुं (अ. क्रि.)–(१) ओळखले जाणे. (२) (लाक्ष.) योग्य वर म्हणून समजले जाणे.
–खियो (पु.)–पारखी.
परखाण (પરખાણ) (न.)–शीड बांधण्याची आडवी काठी.
परगजु (પરગજુ) (वि.)–परोपकारी.
परगणुं (પરગણું) (न.)–तालुका.
परगल (પરગલ) (वि.)–धैर्यवान्, खंबीर.
परचूट(-र)ण (પરચૂટ-ર-ણ) (वि.)–फुटकळ, सुटे, चिल्लर (२) (न.) चिल्लर, खुर्दा.
–णियुं (वि.)–(१) चिल्लर (२) (लाक्ष.) क्षुल्लक.
परचो (પરચો) (पु.)–प्रताप, चमत्कार.
–आपवो–चमत्कार करून आपले बळ दाखविणे.
परछंड (પરછંડ) (वि.)–भव्य, धष्टपुष्ट.
परज (પરજ) (पु.)–ढालीची मूठ.
परज (स्त्री.)–प्रजा, जमात, वर्ग.
परजळवुं (પરજળવું) (अ. क्रि.)–चेतणे, पेटणे, जळणे.
–जाळवुं (स. क्रि.)–पेटविणे, चेतविणे, जाळणे.
परठ (પરઠ), परठण (પરઠણ) (स्त्री.)–(१) कबुलात, करार. (२) वराला किंवा वधूला आहेर म्हणून ठरविलेली रक्कम.
–वुं (स. क्रि.)–(१) नक्की करणे, ठरविणे, करार करणे. (२) प्रस्थान करणे. (३) पकडणे. (४) जाणणे.
–ठो (पु.)–ठराव, कबुलात.
परड (પરડ) (स्त्री.)–(१) डोकेफोड, पंचाईत. (२) पीडा, उपाधी.
–मूकवी–डोकेफोड-पंचाईत-करण्याचे सोडून देणे.
परडो,-डियो (પરડો) (पु.)–बाभूळ शेंग.
–डी (स्त्री.)–कोवळी बाभूळ शेंग.
परण (પરણ) (न.)–लग्न.

–त (न.) – (१) लग्न (उदा. 'चोथुं परणत' = चौथे लग्न) (२) (वि.) – लग्न झालेले, परिणीत.
–वुं (स. क्रि.) – लग्न करणे. (२) (लाक्ष.) अभेद्य संबंध बांधणे.
–णाववुं (स. क्रि.) – (१) लग्न करून देणे (२) दुधात पाणी मिसळणे ('दूधमां पाणी परणाव्युं').
परा़णा(-णै)युं (પરણા-ણૈ-યું) – पणती, मातीचा पेला.
परणियत (પરણિયત) (वि.) – (१) विवाहित (२) (स्त्री.) पत्नी.
परणेत,(-र) (પરણેત,-ર) (न.) – (१) लग्न (२) (स्त्री.) पत्नी.
परण्यो (પરણ્યો) (पु.) – लग्न करणारा, वर.
परत (પરત) – (स्त्री.) भस्म, बारीक पूड. (२) (अ.) परत
परतवुं (પરતવું) (स. क्रि.) – घोटणे, वाटणे.
परती (પરતી) (स्त्री.) – (१) आसारी (२) पतंगाचा दोरा गुंडाळण्याची फिरकी.
परदादो (પરદાદો) (पु.) – पणजोबा.
परदेश खेडवो – कामधंद्यासाठी परदेशात जाण्याचे साहस करणे.
–सेववो – कष्ट सहन करीत परदेशात राहणे.
परधान (પરધાન) (न.) – विवाहापूर्वी वराला नारळ, कुंकुम-पत्रिका व पीतांबर देण्याचा विधी.
परनाळ (પરનાળ) (स्त्री.) – ळुं (न.) – (१) परनाळ (२) जात्याचा मधला खुंटा जिच्यात घालतात ती विळी.
परपारोंठ (પરપારેંઠ) (अ.) – गैरहजेरीत, दुसऱ्याच्या मार्फत.
परपोटो (પરપોટો) (पु.) – (१) बुडबुडा (२) (लाक्ष.) क्षणभंगुर जीवन.
–फूटवो – बुडबुडा फुटणे, ढोंग उघडकीला येणे.
–टियुं – वि. – क्षणभंगुर.
परब (પરબ) (स्त्री) – पाणपोयी.
–डी (स्त्री.) – पक्ष्याना दाणे टाकण्याकरिता एका खांबावर तयार केलेले सार्वजनिक घर.
–बियो (पु.) – पाणपोयीवर बसून पाणी देणारा.
परबा(-भा)रुं (પરબા-ભા-રું) (अ.) – लगेचच्या लगेच, न विचारता सवरता, परभारे.
परबीडियुं (પરબીડિયું) (न.) – पाकीट.
–डो (पु.) – मोठा लखोटा.
परभव [सं.] (पु.) – दुसरा जन्म.
–वुं (अ. क्रि.) – (१) विजयी होणे, सरशी होणे. (२) उत्पन्न होणे (३) (स. क्रि.), छळणे त्रास देणे. (४) हैराण करणे, दमविणे.
परभा (-वा) (પરભા-વા) (स्त्री.) – पर्वा, क्षिती.
परभातियुं (પરભાતિયું) (न.) – भूपाळी.
परभारुं (-युं) (પરભારું-યું) (वि.) – (१) बाहेरचे, त्रयस्थ

परम दहाडो (दिवस) (पु.) – परवाचा दिवस ('काल'च्या अलिकडचा किंवा 'उद्या'च्या पलिकडचा).
परमाण (પરમાણ) – (१) (वि.) प्रमाणासहित, पुराव्यासहित. (२) (अ.) निश्चितपणे, नक्की. (३) (न.) शीड बांधण्याची आडवी डोलकाठी.
परमाणुं (પરમાણું) (न.) – (१) परिमाण, माप. (२) प्रमाण
परमियो (પરમિયો) (पु.) – प्रमेह.
परली (પરલી) (स्त्री.) – पाल.
परव (પરવ) (न.) – पर्व, सण.
परवरवुं (પરવરવું) (अ. क्रि.) – जाणे.
परवरश(-शी) (પરવરશ-શી) (स्त्री.) – बरदास्त (२) पालन - पोषण.
परवरुं (પરવરું) (वि.) – वेष्टिलेले, वेढलेले.
परवल्ली (પરવલ્લી) (स्त्री.) – घोरपड.
परवश पडवुं – पराधीन होऊन राहणे.
परवाड (પરવાડ) (स्त्री.) – शिवाराचा भाग.
परवार (પરવાર) (पु., स्त्री.) – फुरसत, मोकळा वेळ.
–आववो – कामाचा शेवट होणे, मोकळीक मिळणे.
–वुं (अ. क्रि.) – काम आटोपून मोकळे होणें.
परवींटो (પરવીંટો) (पु.) – आसारी.
परसवुं (પરસવું) (स. क्रि.) – स्पर्श करणे, शिवणे.
परसंग (પરસંગ) (पु.) – (१) खाट (२) तीन मैल.
परसेववुं (પરસેવવું) (अ. क्रि.) – घामेजणे.
परसेवो (પરસેવો) (पु.) – घाम.
–उतारवो, - पाडवो – घाम काढणे.
–ऊतरवो, - पडवो – घाम फुटेल इतके मेहेनतीचे काम करणे.
परस्तार (પરસ્તાર) [फा.] (पु.) – (१) सेवक, गुलाम (२) परिचारक.
परस्ती (પરસ્તી) [फा.] (स्त्री.) – (१) पूजा, भक्ती. (२) प्रशंसा. (३) खुशामत.
परस्पर (પરસ્પર) [सं.] (अ.) – एकमेकांला,
परस्पर्शी (પરસ્પર્શી) [सं.] (वि.) – (१) दुसऱ्याला लागू पडणारे, परलक्षी. (२) दुसऱ्यावर परिणाम करणारे.
परह (પરહ) (स्त्री.) – प्रातःकाळी कुरणात चरणे.
परहरवुं (પરહરવું) (स. क्रि.) – टाकणे, सोडणे.
परहेज (પરહેજ) [फा.] (वि.) – (१) बंधनात पडलेले, कैद झालेले. (२) पथ्य पाळणारे. (३) दुष्कर्मापासून दूर राहणारे, संयमी. (४) (स्त्री.) पथ्य. (५) संयम.
–करवुं – कैद करणे.
–गार (वि.) – दुष्कर्मापासून दूर राहणारा-री-रे, संयमी.
–जी (स्त्री.) – (१) कैद. (२) पथ्य.

परंदुं (પરંદું)
परिंदुं (પરિંદું) } (न.) – पक्षी.
पराई (પરાઈ) (स्त्री.) – (१) पहार. (२) ऐदाण.
परागंदे (પરાગંદે) (वि.) – पळून गेलेले.
पराज (પરાજ) (स्त्री.) – परात.
पराणे (પરાણે) (अ.) – (१) जबरदस्तीने. (२) महामेहेनतीने, कसेबसे.
परात(-श) (स्त्री.) – ताकावरचे पाणी.
परापूर्व (પરાપૂર્વ) [सं.] (पु.) – फार जुना काळ.
परायुं (પરાયું) (वि.) – परके.
– ई (स्त्री.) – परकी (स्त्री.) (२) (वि. स्त्री.) दुसऱ्याची
परार (પરાર) (अ.) – गेलेले किंवा येणारे तिसरे वर्ष.
परास्त (પરાસ્ત) [सं.] (वि.) – पराभूत, हरलेले.
पराहत (પરાહત) [सं.] (वि.) – (१) आक्रांत, हल्ला चढलेले, (२) जखमी झालेले. (३) टाकलेले, तिरस्कृत.
पराळ (પરાળ) (न.) – पिंजर (भाताचे).
परांठुं (પરાંઠું) (न.) – तव्यावर तळून केली जाणारी एक प्रकारची जाड भाकरी.
परांत (પરાંત) (वि.) – शिल्लक राहिलेले, शेष.
परांतवुं (પરાંતવું) (अ. क्रि.) – काम संपविणे, काम संपवून मोकळे होणे.
परिखा (પરિખા) [सं.] (स्त्री.) – खंदक.
परिजन (પરિજન) (पु.) – नोकर.
परिणमवुं (પરિણમવું) (अ. क्रि.) – परिणाम निपजणे, परिणत होणे.
परिणाम (પરિણામ) (पु., न.) – अंत, शेवट, फळ.
– आणवुं, – लाववुं – फलित निष्पन्न करणे.
परिपत्र (પરિપત્ર) (न.) – फिरके, 'सर्क्युलर', फिरती नोटीस.
परिपंथी (પરિપંથી) [सं.] (पु.) – वाटमाऱ्या, लुटारू.
परिपाट (पु.) – टी (स्त्री.) (પરિપાટ,-ટી) – (१) प्रथा, रिवाज, नियम (२) शैली, रीत. (३) क्रम.
परिप्रश्न (પરિપ્રશ્ન) [सं.] (पु.) – पुनः पुनः प्रश्न करणे.
परियट (પરિયટ) (पु.) – परीट.
परियुं (न.), परियो (पु.) (પરિયું-યો) – (१) पूर्वज. (२) वंशज.
परिरंभ [सं.] (पु.), – ण (न.) (પરિરંભ) – आलिंगन.
परि(-री) वाद [सं.] (પરિ-રી-વાદ) (पु.) – नालस्ती.
– दी (वि.) – निंदक.
परिष्कार (પરિષ્કાર) [सं.] (पु.) – (१) साजशृंगार (२) संस्कार.
परु (પરુ) (न.) – पू.

परुं (પરું) (वि.) – (१) वेगळे, न्यारे (२) (अ.) दूर, अलग. (३) (न.) उपनगर.
परु(-रो)णो (પરુ-રો-ણો) (पु.) – अतिथी, पाहुणा.
– णागत – णाचाकरी (स्त्री.), – णाचार (पु.) – आतिथ्य, पाहुणचार.
– णी (स्त्री.) – पाहुणी.
परे (પરે) (अं.) – (१) प्रमाणे (२) प्रकारे (३) अमुक ठिकाणी (४) वर.
परे (स्त्री.) – प्रभात, उषःकालाचा प्रकाश, झुंझुरके.
– फाटवी, – फटवी – सकाळ होणे.
परेशान (પરેશાન) [फा.] (वि.) – (१) हैराण, त्रस्त. (२) व्याकुळ, उद्विग्न (३) धूर्त, लुच्चे, चतुर.
– नी (स्त्री.) – (१) अडचण, त्रास (२) उद्वेग.
परोग (પરોગ) (पु.) – शेवट, अंत.
परोढ (પરોઢ) (पु. न.) – सकाळ.
– ढियुं (न.) – पहाट.
परोणो (પરોણો) (पु.) – (१) पाहुणा (२) पराणी (टोच असलेली लांब काठी).
– णा जोगववा – पाहुण्याच्या जेवण्याखाण्याची व्यवस्था करणे.
– णी (स्त्री.) – (१) पाहुणी (२) सुईत ओवलेला दोरा.
परोत (પરોત) (पु.) – पुरोहित.
परोववुं (પરોવવું) (स. क्रि.) – (१) ओवणे (२) गोवणे.
पल (પલ) (न.) – चार तोळ्यांचे माप. (२) (स्त्री.) पळ, क्षणकाल.
पलक (પલક) [सं.] (स्त्री.) – (१) पळ, क्षण (२) [फा.] निमिष, पापणीची उघडझाक.
– दरियाव (पु.) – (१) थोडक्या वेळात पाणीच पाणी करून टाकणारा पाऊस. (२) परमेश्वर.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) पापणीची उघड-झाक करणे (२) पापणीच्या उघडझापेइतकी गती असणे. (३) चमचमणे (४) चळणें, अस्थिर होणे.
पलको, – कारो (પલકો,-કારો) (पु.) – पापणीची उघड - झाक. (२) चमचम (३) इषारा.
पलटणियो (પલટણિયો) (पु.) – पलटणीतील शिपाई.
पलटवुं (પલટવું) (स. क्रि.) – बदलणे.
पलटापलटी (પલટાપલટી) (स्त्री.) – फेरफार, उलथापालथ.
पलटी (પલટી) (स्त्री.), – टो (पु.) – (१) बदल (२) कोलांटी, एकदम क्रांती (३) गाताना स्वर चढविणे, उतरविणे. (४) पट्ट्याच्या खेळांतला एक डाव.
– टो खावो, – मारवो – (१) बदलणे (२) कोलांटी घेणे.

पलपलवुं (પલપલવું) (अ. क्रि.) – चमचमणे, चकचकणे.
पलवट (પલવટ) (स्त्री.) – (१) कंबर बांधणे किंवा ती बांधण्याचा कपडा (२) पदर किंवा त्याचा लोंबणारा शेवट.
पलवलिया (પલવલિયાં) (न. ब. व.) – आसू.
पलववुं (પલવવું) (स. क्रि.) – रिझविणे, राजी करणे.
पलवाड (પલવાડ) (स्त्री.) – कुंपण.
पलळवुं (પલળવું) (अ. क्रि.) – (१) भिजणे (२) (लाक्ष.) मन विरघळणे – मऊ होणे.
पलाकुं(-खुं) (પલાકું-ખું) (न.) – पाढ्यातला प्रश्न.
 – **खी** (स्त्री.) – पाढ्याची ओळ.
पलाण (પલાણ) (न.) – (१) घोड्याच्या पाठीवर आवळण्याचे सामान (२) (घोड्यावर) स्वारी.
 – **करवुं** – स्वारी करणे.
 – **मांडवुं** – स्वारीचे सामान कसणे.
 – **वुं** (अ. क्रि.) – (१) स्वारी करणे (२) स्वारीचे सामान आवळणे.
पलाळवुं (પલાળવું) (स. क्रि.) – (१) भिजविणे (२) (लाक्ष.) मनावर परिणाम करणे (३) दाढी करण्याकरिता ती भिजविणे.
पलाळियुं (પલાળિયું) (न.) – आंघोळीकरिता भिजविण्याचा पंचा.
पलांठी (પલાંઠી) (स्त्री.) – मांडी (बसण्याची एक रीत).
 – **मारवी**, – **वाळवी**, – **वाळीने बेसवुं** – मांडी घालून बसणे, ऐसपेस बसणे.
 – **ठो** – मोठा मांडा (मांडीपेक्षा जास्त जागा व्यापून).
पलांडु (પલાંડુ) (स्त्री.) – कांदा.
पलीत (પલીત) (पु. न.) – भूतप्रेत.
पलीतो चांपवो, – **सूकवो**, – पलिता पेटविणे. (२) ठिणगी टाकणे, चिथावणे
पलट्ट (પલટ્ટ) (न.) – कच्चा कोवळा कांदा किंवा लसूण.
पलेट (પલેટ) (पु. स्त्री.) – कपड्याचा शिवताना मोड किंवा पट्टी घालणे.
पलोट (પલોટ) (स्त्री.) – अनुभव, शिक्षण, तालीम.
पलो(-ळो)टवुं (પલો-ળો-ટવું) (सं. क्रि.) – (१) कामात घालून वाकबगार करणे. (२) शिकवून स्वारीलायक करणे. (घोडे इ.) (३) दाबणे, चंपी करणे.
पल्लुं (પલ્લું) (न) – (१) ताजव्याचे एक पारडे (२) वरातर्फे मुलीला देण्यांत येणारे स्त्रीधन.
पल्लो (પલ્લો) (पु.) – (१) पदर (२) आसरा (३) टप्पा, मजल.
पवई (પવઈ) }
पवैयो (પવૈયો) } (स्त्री.) – हिजडा, नपुंसक.

पवन (પવન) (पु.) – (१) वारा (२) (लाक्ष.) मिजास, दिमाख. (३) फॅशन.
 – **काढी नाखवो** – दिमाख उतरविणे.
 – **चालवो**,-**वावो** – फॅशन सुरू होणे.
 – **फूंकावो** – जोराने वारा वाहणे.
 – **भरावो** – (१) (शरिरात) वात होणे (२) (डोक्यात) वारे शिरणे.
पवाडवुं (પવાડવું) – (स. क्रि.) – पाजणे, प्यायला लावणे.
पवाडी (પવાડી) (स्त्री.) – सज्जावरील छोटी गच्ची.
पवाडो (પવાડો) (पु.) – (१) पोवाडा (२) निंदा, आक्षेप.
पवा(-य)त (પવા-ય-ત) – (१) पांजण (२) शेताला वगैरे पाणी देणे.
पवाली (પવાલી) (स्त्री.) – (१) लहान प्याला (२) उंच नळ्याच्या आकाराचे भांडे.
 – **लुं** (न.) – पेला.
पवित्रां अगियारश(-स) (પવિત્રાં અગિયારશ-સ) (स्त्री.) – श्रावण वद्य ११
 – **बारश(-स)** (स्त्री) – श्रावण शुद्ध १२
पवित्रुं (પવિત્રું) (न.) – (१) देवाला अर्पण केलेली रेशमाची माळ. (२) गळ्यात घालण्याचा मोत्यांचा सर.
पशेमान (પશેમાન) (फा.) (वि.) – पस्तावलेले, शरमलेले.
 – **नी** (स्त्री.) – खेद, पस्तावा.
पस (પસ) (स्त्री.) – ओंजळ.
पसतागियो (પસતાગિયો) (पु.) – काची, भाजीधंदा करणारा.
पसली (પસલી) (स्त्री.) (१) ओंजळ (१) आंगठी (३) आचमनाकरितां केलेला हाताचा खोलगट भाग. (४) भावाची बहिणीला भेट.
 – **लो** (पु.) – ओंजळ.
पसवारवुं (પસવારવું) (स. क्रि.) – लाड करणे.
पसंद (પસંદ) [फा.] (वि.) – (१) मनपसंत (२) निवडलेले, निवडून घेतलेले.
 – **आववुं**, – **पडवुं** – पसंतीला उतरणे, आवडणे.
 – **करवुं** – निवड करणे.
 – **गी** (स्त्री) – आवड-निवड.
पसाय (पु.) – (१) प्रसाद, कृपा (२) खुष होऊन दिलेले बक्षीस
पसायतुं (પસાયતું) (न.) – बक्षीस दिलेली जमीन.
पसार (પસાર) वि. – (१) ओलांडून गेलेले (२) (कसोटीत) उतरलेलें (३) (स्त्री.) शतपावली किंवा फेऱ्या.
पसार – **रो** (पु.) – (१) प्रसार, प्रचार (२) प्रवेश, शिरकाव.
 – **वुं** (स. क्रि.) – (१) पसरविणे (२) लांब करणे.
पसूंदी (પસૂંદી) (स्त्री.) – मैदा.

पस्तोपेश (પસ્તોપેશ) (पु.) (स्त्री.) – चिंता, विचार, मनाची व्यग्रता.
पस्तानुं (પસ્તાનું) (न.) – परगावी जायला निघणे, प्रस्थान. (२) मुहूर्त संभाळण्याकरितां आपल्या घराहून निघून दुसऱ्याच्या घरीं थांबणें.
पस्तावुं (પસ્તાવું) (अ. क्रि.) – पश्चात्ताप – पस्तावा करणे.
– वो (पु.) – पस्तावा.
पस्ताळ (પસ્તાળ)) (स्त्री.) – शब्दांचे एकामागून एक प्रहार.
– पडवी – टोमणे हाणणे.
पस्ती(પસ્તી) (स्त्री.) – (१) रद्दी कागद (२) बाजू, कैवार.
पस्तुं (પસ્તું) (न.) – (१) पिस्ता (२) कैवार, तरफदारी.
– ताणवुं – कैवार घेणे, तरफदारी करणे.
पहाण (-णो) (પહાણ-ણો) (पु.) – खडक, पाषाण, फत्तर.
पहाणवुं (પહાણવું) (स. क्रि.) – रंगविण्यापूर्वी धुणे (कोरा कपडा).
पहिरावबुं (પહિરાવવું) (स. क्रि.) – (भेटीचा - अहेराचा) पोषाख चढविणे.
पहेरछा (પહેરછા) (स्त्री.) – अंगावर घालण्याची रीत.
पहेरण (પહેરણ) (स.) – (१) कुडते, सदरा (२) पेहेरण्याची पद्धत.
– णुं – (न.) – (१) घाघराच्या ऐवजी कमरेला गुंडाळण्याचे वस्त्र (२) अंगावर घेण्याचे वस्त्र.
– वुं (स. क्रि.) – (१) अंगावर घेणें–धारण करणे. (२) पोटात घालणे ('अफीण पहेरवुं).
– वेश (पु.) – पोशाख (२) कपडे पेहेरण्याची रीत.
– रामणी (स्त्री.) – आहेर.
– रावबुं (स. क्रि.) – (१) पोशाक चढविणें - ल्यायला लावणें. (२) युक्ति प्रयुक्तीने दुसऱ्याच्या गळ्यात बांधणे (माल, वस्तू इ.), काही तरी करून फसविणे.
पहेरो (પહેરો) (पु.) – (१) पहारा, चौकी. (२) संभाळ, देखरेख.
– रामां राखवुं – पहाऱ्यात ठेवणे.
– भरवो – पहारा करणे.
– रेगीर (पु.) – पहारेकरी, संत्री.
पहेल (પહેલ) (पु.) – (१) फासा (खेळण्यातला) (२) पैलू.
पहेल (स्त्री.) – स्वतः आरंभ करून केलेले पुढारीपण.
– करवी – (१) पुढे होणे, पुढारीपण करणे, (२) मात करणे
– वहेलुं (वि.) – (१) पहिलेवहिले (२) (अ.) सर्वांत अगोदर.
– वाडो (पु.) – प्रारंभ.
– वाटकूं (वि.) – पहिल्या खेपेचे.
– वेतरी (वि. स्त्री.) – पहिल्या विताची (गाय इ.).
– लां (अ.) – पूर्वी, अगोदर.
– लुं (वि.) – (१) पहिले (२) पहिल्या नंबराचे, मुख्य. (३) (अ.) सर्वांत पुढे.
पहेला खोळानुं – (१) (स्त्रीचे) पहिलेच मूल (२) (लाक्ष.) फार लाडावलेले किंवा लाडके मूल.
– नंबरनुं – श्रेष्ठ दर्जाचे – नंबराचे.
– लेथी – पहिल्यापासून.
– ले घरथी – अगदी सुरुवातीपासून.
– ले पाटले – (१) आरंभी, (२) अगदी शेवटीं – टोकाला.
पहो (-हों) च (પહો-હોં-ચ) (स्त्री.) – (१) पोच (२) पावती (३) (लाक्ष.) समजशक्ती, अकल. (४) ऐपत, सामर्थ्य.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) पोचणे, ठरलेल्या ठिकाणी दाखल होणे. (२) तसेच चालू राहणे, टिकणे (३) (तुलनेला किंवा चढाओढीत) बरोबरीचे होणे.
– ची वळवुं – अडचणीला पुरून उरणे – तोंड देऊन पार होणे.
– ची जवुं – वेळेवर जाऊन पोचणे.
– चाडवुं (स. क्रि.) – पोचवून देणे, पोचेल असे करणे.
– चेलुं (वि.) – पक्कं, न फसणारे.
पहोर (પહોર) (पु.) – प्रहर.
– रो (पु.) – पहारा.
पहोळावुं (પહોળાવું) (अ. क्रि.) – रुंद – पैस होणे.
पहोळुं (પહોળું) (वि.) – (१) रुंद (२) मोकळे, ऐसपैस. (३) बंद नसलेले, मोकळे. (४) सुटे, विखुरलेले.
– थवुं (१) आनंदणे. (२) फाजील उदार किंवा निष्काळजी बनणे.
– थई जवुं – जमीनदोस्त होणे.
– ळे हाथे – उदारहस्ते.
– ळाई (-श) (स्त्री.) – रुंदी.
पहोंची (પહોંચી) (स्त्री.) – पोची (मनगटाचा एक दागिना).
– चो (पु.) – मनगट.
– चा करडवा – (१) गोंधळून जाणे, मनगटे चावीत बसणे (२) पस्तावा करणे.
पळकवुं (પળકવું) (अ. क्रि.) – (न) तोंडाला पाणी सुटणे (२) खाण्याच्या आशेने नेहमी येणे.
पळको (પળકો) (पु.) – (१) पापणीची उघडझाप (२) चमचम.
पळवुं (પળવું) (अ. क्रि.) – (१) जाणे (२) पालन होणे (३) जमणे (४) केस पांढरे होणे (५) प्रकट होणे (६) (स. क्रि.) – (वचन) पाळणे (७) (जमिनीचा) भोगवटा कबजात असणे.
पळशी (-सी) (પળશી-સી) (स्त्री) – खुशामत, मन वळवण्याचे श्रम (झाझात).

पळा (પળા) (स्त्री.)–(१) पालन, परिचर्या, सेवाशुश्रूषा (२) ज्याचे पालन करायचे ते माणूस (मूल, म्हातारे इ.) (३) कंटाळा आणणारे काम.

पळियुं (પળિયું) (न.)–पांढरा झालेला केस.

–यां आववां–केस पांढरे व्हायला लागणे, म्हातारे होणे.

पळिय(-ये) ल (પળિય-યે-લ) (वि.)–पाळ काढलेले–घातलेले.

पळोजण (પળોજણ) (स्त्री)–(१) बरदास्त, ऊठबस, व्यवस्था (२) चिंता, उपाधी.

पा (પા) (वि.)–(१) पाव (२) बाजू.

पाक (પાક) (वि.)–पक्के, तुपांत तयार केलेले.

पाक [फा.] (वि.)–(१) पवित्र (२) प्रामाणिक.

–दामन (वि.)–पवित्र दानतीचे, शीलवान.

पाक [सं] (पु.)–(१) पक्वता (२) पीक (३) उत्पन्न (४) पिकणे (करट वगैरे) (५) स्वैपाक (६) हृदयंगम अर्थगांभीर्य

–के चडवुं–पिकत येणे.

–के मूकवुं–पिकत टाकणे, पिकेल असे करणे.

–चट (वि.)–अर्धवट पिकलेले.

–ट (वि.)–(१) पक्के (२) पोक्त, अनुभवी.

–वुं (अ. क्रि.)–(१) पिकणे, निपजणे, उत्पन्न होणे. (३) पू होणे. (४) (केस) पांढरे होणे. (५) (हुंडीची) ठरविलेली मुदत होणे. (६) फळास येणे, लाभ होणे ('आजनो दिवस पाक्यो')

पाकी (પાકી) (स्त्री)–हरताळ.

–पडवी–हरताळ पडणे.

–खूलवी–हरताळ संपणे.

–पर जवुं–हरताळ करणे.

पाकुं (પાકું) (वि.)–(१) पक्व, पिकलेले (२) पोक्त (३) मिष्टान्नाचे (जेवण) (४) तुपात बनविलेले–न विटाळण्याजोगे–पक्के अन्न (५) पक्के, न फसण्याजोगे. (६) हुषार, वाकबगार. (७) दृढ, खंबीर. (८) पक्के (कच्चे नसलेले).

–घंट (वि.)–अतिशय पक्के–जाणते.

–पान–पिकले पान, वृद्ध मनुष्य.

–मकान–चुना–विटेचे घर.

–लखाण–शेवटचा कायदेशीर लेख.

पाके पाये–खात्रीपूर्वक, निश्चित.

पाको मारवाडी–(१) महाकृपण (२) जबरदस्त ठग.

पाख (પાખ) (स्त्री.)–सहायता, पाठिंबा.

–डुं (न.)–सहायक पक्ष, वगवशिला.

पाखर (પાખર) (स्त्री.)–(१) घोड्यावर किंवा हत्तीवर चढविण्याचे सामान (२) फुलांची चादर, फुलांची पखरण.

पाखाडो (પાખાડો) (पु.)–बोंबाबोंब.

–डा पडवा–आरडाओरड–बोंबाबोंब–करणे.

पाखी (-खे) (પાખી-ખે) (अ.)–शिवाय.

पाखो (પાખો) (पु.)–चुलीवर चढविण्याच्या भांड्याला बाहेरून लावलेला मातीचा लेप.

पागडुं (પાગડું) / **पागढुं** (પાગઢું) (न.)–रिकीब, घोड्यावर बसल्यानंतर उजवा पाय ठेवतात ते.

पागर (પાગર) (स्त्री.)–(१) वारा पडल्यामुळे होडीला दोरीने ओढीस नेणे (२) होडी खेचणे (३) ती दोरी बांधून ठेवण्याचा जमिनीत पुरलेला लोखंडी आकडा.

पागरण (પાગરણ) (न.)–(१) अंथरूण पांघरूण (२) साज शृंगार (३) सुमुहूर्त, चांगली वेळ.

पागियो (પાગિયો) (पु.)–(१) सल्लागार, मदतगार. (३) जासूद, दूत.

पाघ (પાઘ) (स्त्री.)–(१) पगडी (२) (पु.) मोठे पागोटे.

–डी (स्त्री.)–(१) पगडी (२) (लाक्ष.) चांगले काम केल्याबद्दल दिलेले शेलापागोटे. (३) भाड्यानें घर घेताना आगाऊ चोरून द्यावी लागणारी रक्कम (४) (कटाक्ष.) लाच.

–डी उछाळवी–लोकांत फजीती करणे.

–उतारवी–गयावया करणे.

–ऊंधी घालवी–दिवाळे काढणे.

–गमाववी (१) अब्रू गमावणे. (२) फसविले जाणे.

–नीची करवी–(१) बदनाम करणे. (२) गयावया करणे, इकडे साक्ष घेणे.

–फेरववी–(१) बोल दिलेला फिरविणे, पगडी फिरविणें. (२) दिवाळे काढणे, पक्ष बदलणे.

–बगलमां मारवी–अब्रूची पर्वा नसणे.

–बंधाववी–(१) पगडी-पागोटे बांधून घेणे. (२) शेलापागोटे देणे. (३) शाबासकी देणे. (४) मेलेल्याबद्दलचा सुतकीपणा टाकून व्यवहार करायला लावणे.

–लेवी–अब्रू घेणे. (२) जिंतणे, ठकविणे, मार खायला लावणे.

–संभाळवी–अब्रू संभाळणे, सावध राहणे.

–नो धणी–व्यापार-व्यवहारात प्रतिष्ठित.

–नो पेच संभाळवो–अब्रू संभाळणे.

–बंध–(पुरुषानें) पुनर्विवाह करणे.

पांउ (પાંઉ) (पु.)–पावरोटी.

पांकड (-डुं) (પાંકડ-ડું) (वि.)–भाकड (ढोर).

पांकवुं (પાંકવું) (स. क्रि.)–(१) इच्छिणे, अपेक्षिणे (२) धरणे, पकडणे.

पांख (પાંખ) (स्त्री.)–(१) पंख (२) छपराच्या दोन पांखांपैकी एक (३) (लाक्ष.) आसरा.

–मां घालवुं–आसरा देणे, ऊब देणे.

–मां भरावुं–कुशीत शिरणे, आसरा घेणे.

पांखो आववी–(१) पंख फुटणे (साध्या व लाक्षणिक दोन्ही अर्थी (२) उडून जाणे, पळून जाणे.

–फफडाववी–(१) उडण्याचा प्रयत्न करणे. (२) सुटण्याची धडपड करणे.

–विस्तारवी–(१) विस्तार करणे, व्यापक होणे. (२) वंशवेल पसरणे.

पांखडी (પાંખડી) (स्त्री.)–पाकळी.

–डुं (न.)–(१) फांदीच्या बाजूने निघणारी छोटी फांदी. (२) (लाक्ष.) कुटुंबाची शाखा.

पांखाळी (પાંખાળી) (स्त्री.)–घोडीची एक जात.

–ळुं (वि.)–(१) पंख असलेले (२) दाते असलेले (३) फांद्या असलेले.

पांखियुं (પાંખિયું) (न.)–(१) पक्ष, तट (२) डहाळी, शाखा (३) देशी कुलपाचा एका बाजूचा लहान सुटा भाग (४) कात्रीचे पाते.

पांखुं (પાંખું) (वि.)–(१) सुटे सुटे (२) (न.) चाकूचे पाते.

पांगत(-थ) (પાંગત-થ) (स्त्री.)–अंथरुणाचा किंवा खाटेचा पायथ्याचा भाग.

पांगरण (પાંગરણ) (न.)–(१) धोतर किंवा पंचा (२) चोळी (३) चादर किंवा उपरणे.

–वुं (अ. क्रि.)–अंकुर फुटणे.

पांगरुं (પાંગરું) (न.)–रो (पु.)–(१) पाळणा किंवा झोळ अधांतरी धरणारी दोरी (२) ताजव्याची दोरी (३) गोफणीच्या दोन बाजूंच्या रबरी दोऱ्या.

पांगळुं (પાંગળું) (वि.)–(१) पांगळे (२) (लाक्ष.) पंगू, अशक्त, दुर्बळ (३) निराधार.

पांगुं (પાંગું) (वि.)–(१) पांगळे (२) (न.) ढोर.

पांगोठुं (પાંગોઠું) (न.)–(१) खांद्यापासून कोपरापर्यंतचा हाताचा भाग, दंड (२) हलण्या-चालण्याच्या अवयवांचे सांधे.

–ठां चालवां–काम करू शकणे.

–ठां भागवां–(१) हलण्या-चालण्याची शक्ति संपणे किंवा नाहीशी करणे (२) हालता-चालता येणार नाही इतके मारणे.

पाच (પાચ) (न.)–पू.

पाछटवुं (પાછટવું) (स. क्रि.)–आपटणे.

पाछ (-छो)तर (પાછ-છો-તર)–मोसमाच्या पुढच्या भागातले.

पांछरुं (પાછરું) (न.)–खरचटण्याने झालेली जखम.

पाछलुं (પાછલું) (वि.)–(१) मागचे (२) पूर्वीचे, अगोदरचे.

–ली अवस्था–म्हातारपण.

–ली रात–उत्तर रात्र.

–ले पारणेथी–मागच्या दाराने, लपूनछपून.

पाछळ (પાછળ) (अ.)–मागे.

–थवुं–(१) मागे लागणे (२) एकसारखे चिडविणे.

–पडवुं–(१) मागे राहणे (२) एकसारखे चिकाटीने मागे लागणे.

–पडी जवुं–सोबत-बरोबर राहू न शकणे (२) उशीर-वेळ होणे (३) परिस्थितीने किंवा दर्जाने मागस असणे.

–मूकवुं–च्या पुढे जाणे,–ला मागे टाकणे.

पाछुं (પાછું) (वि.)–(१) मागचे (२) (अं.) मागे (३) आणखी, पुनः (४) परत, उलट्या दिशेने (५) बाजूला किंवा दूर.

करवुं–(१) न घेणे (२), न स्वीकारणे, बाजूला टाकणे.

–काढवुं–(१) न घेणे (२) आत येऊ न देता बाजूला सारणे.

–नाखवुं–उलटी करणे.

–पगलुं भरवुं (१) मागचे पाऊल घेणे, हटणे (२) काढणे.

–पडवुं–हरणे, मागे पडणे.

–पुरवुं–(१) पाठ फिरविणे (२) परत देणे.

–वळवुं–(१) बिघडणे, नासणे (२) उलटी होणे (३) मरण पावणे.

पाछी पानी करवी–पाठ दाखविणे, मागे फिरणे.

पाछी लागवी–(१) मरण येणे (२) नुकसान होणे.

पाछोटियुं (પાછોટિયું) (न.)–(१) पिंजऱ्याच्या गाडीची मागची फळी (२) कपड्याच्या आतल्या बाजूस असणारा खिसा.

पाज (પાજ) (स्त्री.)–पाळ, सेतु.

पांच माणसमां–चार लोकांत, जाहीरपणे किंवा सभेत.

–लोकमां–सगळीकडे, सर्व सज्जनांत.

–वरसनुं–तरणाताठा, कर्तबगार.

–शेरनी–इरसाल (शिवी).

–चे आंगळीए–मनःपूर्वक, पूर्ण भक्तीने (देव पूजणे).

–डो (पु.)–पाचाचा आकडा.

–पटो–(पु.)–पट्ट्यापट्ट्याचे रंगीबेरंगी रेशमी व सुती कापड.

–म (स्त्री.)–पंचमी.

पांचमणवुं (પાંચમણવું) (स. क्रि.)–खळ्यात तयार झालेले दाणे जास्त साफ करण्याकरिता वारा देणे.

पाट (પાટ) (पु.) – (१) मोठे ताम्रपत्र (२) मोठा पाट (३) आखखे ठाण, तागा (४) जमिनीचा लांबच लांब पट्टा (५) पायघड्या (६) मंच (७) ढोरांना पाणी पाजण्याचे तळे (८) लांब चौरस तुकडा (९) (ब.) राजगादी (१०) पाढा म्हणणे.

पाटे बेसवुं – (१) राजगादीवर बसणे (२) उच्च अधिकाराच्या जागेवर बसणे (३) पंगतीत देखरेख ठेवण्याकरता बसणे (४) विटाळशी होणे.

पाटकवुं (પાટકવું) (स. क्रि.) – पटकणे, आपटणे.

पाटडी (પાટડી) (स्त्री.) – छोटा पाट.

– **डो** (पु.) – खांब.

पाटण (પાટણ) (न.) पत्तन, नगर.

पाटनगर (પાટનગર) (न.) – राजधानी.

पाटरडी (પાટરડી) (स्त्री.) – मातीचे लहान भांडे, हंडी.

पाटलासासु (પાટલાસાસુ) (स्त्री.) मोठी मेहुणी.

पाटली (પાટલી) (स्त्री.) (१) अरुंद पाट, बाक (२) घोट्यापासून बोटांपर्यंतचा भाग (३) निरी, अरुंद पट्टीची घडी.

– **पहेरवी** – धोतराच्या निऱ्या करून नेसणे.

पाटलो (પાટલો) (पु.) – (१) मंच (२) रुची किंवा रुप्याची जाड मोठी लगडी.

– **ला उपर धूळ नाखवी** – मुळाक्षरे काढायला शिकणे.

– **ला फाडवा** (१) रिकामटेकडे राहून सत्यानाश करणे. (२) शिकण्याविषयी निष्काळजी राहणे.

– **ला मांडवा** – जेवायला पाट मांडणे.

– **ले बेसाडवुं** – आदरसत्कार करणे.

– **लो करवो** – मानपूर्वक दक्षिणा वगैरे देणे.

– **लो गोठवो** – स्वस्थता येणे, व्यवस्था लागणे.

– **पडवो** (१) आदरसत्कार होणे (२) जेवणाचे निमंत्रण मिळणे (३) काम पार पडणे.

– **फरवो** – (१) काम होणे – पार पाडणे (२) येणेजाणे असणे.

पाटवी (પાટવી) (वि.) – (१) ज्येष्ठ (२) (पु.) युवराज.

– **वण** (स्त्री.) – युवराज्ञी.

पाटियुं (પાટિયું) (न.) – (१) फळी (२) फळा (लाकडाचा) (३) बरगडी (४) भांडे.

– **चोडवुं, -लटकाववुं, -मारवुं** – नावाची पाटी लावणे, जाहिरात करणे.

– **यां ऊंचकावां** – धंद्यात खोट येणे, दुकान बंद करावे लागणे.

– **यां गोठववां** – बरोबर बसते करणे - जमविणे.

– **यां देवावां,-भिडावां,-बेसी जवां** – हबकणे (२) बंद होणे (३) नादारीत निघणे.

– **यां मांजवां** – (१) जेवणाची भांडीकुंडी स्वच्छ करणे (२) जेवल्याखाल्ल्यानंतर उष्टेखरकटे करून स्वस्थ होणे.

– **यां रंगावां** – (१) अतिशय मार पडणे (२) फार नुकसानी येणे.

– **यां वाळी देवां** – काम बंद करणे.

पाटियो (પાટિયો) (पु.) – एक विशिष्ट आकाराचे रुंद तोंडाचे मातीचे किंवा धातूचे भांडे.

पाटी (પાટી) (स्त्री.) – (१) (लिहिण्याची) पाटी (२) सुताची किंवा रेशमाची विणलेली पट्टी, नवार (३) लोखंडी पट्टी (४) पाती (५) शेतांची एक पट्टीच्या पट्टी (६) प्रसंग (७) घोड्याला फिरवितांना मारायला लावलेली दौड (८) टोळी, तुकडी.

– **उपर धूळ नाखवी** – शाळेला जाऊ लागणे.

– **उकेलवी-छोडवी** – खाटेची नवार उकलणे - सोडणे.

– **पडवी** – तुकड्या पडणे, गडी वाटले जाणे.

– **भरवी** – खाटेला नवार विणून बांधणे.

– **वाळवी** – वैराण-उजाड करणे.

– **गणित** – (न.) अंकगणित.

– **दार** (पु.) – (१) जमीनदार, वतनदार (२) एक जात.

– **वाळो** (पु.) (१) हेलकरी, पाटीवाला (हमाल) (२) रेल्वेच्या मार्गावर काम करणारा रेल्वे नोकर, 'गँगमन्'

पाटु (પાટુ) (स्त्री.) – लाथ.

पाटूडी (स्त्री.) – डुं, (પાટુડી-ડું) – (१) विशिष्ट आकाराचे लहान मातीचे भांडे. (२) ताकात केलेला ढोकळा, पाटवडी

पाटो (પાટો) (पु.) – (१) पट्टा (कपड्याचा). (२) रूळ (आगगाडीचा). (३) चाकोरी.

– **गोठवो** – मेळ जमणे.

– **चडवो** – (१) स्थिर होणे, बस्तान बसणे. (२) जमण्याजोगे होणे.

– **चडाववो** – (१) 'पाटो चडवो'चे प्रयोजक. (२) चक्रावर पट्टा चढविणे.

– **जामवो** – (१) गट्टी होणे, स्नेह जमणे. (२) येणे-जाणे होऊ लागणे.

– **बाझवो** – बरोबर व्यवस्था लागणे, मेळ जमणे.

– **बांधवो, - मारवो, - लगाववो** – पट्टी बांधणे (जखमेवर).

पाटा बांधवा – (१) कान फुंकणे. (२) भ्रमात पडणे, काही न सुचणे.

पाटे चडवुं – लागी लागणे, स्थिरस्थावर होणे.

– **थी ऊतरवुं** – (१) रुळावरून घसरणे. (२) आडमार्गाला लागणे. (३) संतप्त होणे.

पाटोपाट (પાટોપાટ) (अ.)–हारबंद, सलग.

पाडुं (પાડું) (न.)–(१) पाठीवर होणारे गळू. (२) विहिरीतून पाणी काढण्याकरिता खाली सोडण्याच्या दोरीला बांधावयाची टोपली. (३) चिपाड. (४) कुंवारफोडीचे पान.

पाड (પાડ) (पु.)–(१) आभार. (२) समानता. (३) भाव, किंमत. (४) प्रकार, रीत.

–चडवो–उपकारांचे ओझे चढणे.

–मानवो–आभार मानणे.

–राखवो–उपकारांचे स्मरण राखणे.

–वाळवो–उपकारांचा बदला देणे.

पाड(-डा)प(-पा)डोश (પાડ-ડા-પ-પા-ડોશ) (पु.)–शेजारपाजार, वस्ती.

पाडवुं (પાડવું) (स. क्रि.)–(१) पाडणे. (२) बनविणे (शिक्का वगैरे).

पाडली (પાડલી) (स्त्री.)–बढाई.

पाडियुं (પાડિયું) (न.)–मोहोल्ला, चाळ.

पाडीलुं (પાડીલું) (वि.)–कृतज्ञ, उपकार जाणणारे.

पाडुं (પાડું) (न.)–रेडकू.

–डो (पु.)–नर रेडकू.

पाडो (पु.)–सोन्यांत तांब्याचे वगैरे हीण मिसळतात ते.

पाडो (पु.)–मोहोल्ला.

–वाडियुं (वि.)–मोहोल्ल्याजवळचे, नजीकचे.

पाडो (पु.)–(१) नियम, रूढी, संप्रदाय. (२) पाढा.

पाडोश,(–ण), पाडोशी–पहा 'पडोश, -ण, -शी.'

पाढीहारुं (પાઢીહારું) (वि.)–अनामत ठेवलेले.

पाण (પાણ) (स्त्री.)–पाव भाग, पाव भाग दाखविणारी उभी रेषा. (२) संस्कृतात किंवा हिंदीत वाक्याच्या शेवटी येणारी उभी रेघ.

–मूकवी–शेवट करणे.

पाण (न.)–(१) पिकांना पाणी पाजणे. (२) पांजण. (३) (पु.) हात, पाणि.

पाणकोरुं (પાણકોરું) (न.)–गंजी कपडा, भरडा कपडा.

पाणतियो,-ती (પાણતિયો,-તી (पु.)–शेताला पाणी देणारा.

पाण(-न)बाजरियुं) (પાણ-ન-બાજરિયુ) (न.)–पाणकणीस.

पाणियारी (પાણીયારી) (स्त्री.)–पाणी भरणारी नोकर बाई.

–रुं (न.)–(१) घरात पाण्याची भांडी ठेवण्याची जागा. (२) पाणी भरण्याचें काम. (३) छोटा तलाव.

–रानो मुनशी,–मुनसफ–घरकोंबडा, बायकांत शौर्याची बडबड करणारा.

–रो (पु.)–पाणी भरणारा नोकर.

पाणी (પાણી) (न.)–(१) पाणी. (२) (पाण्याची) धार. (३) तेज. (४) शौर्य. (५) साख, अब्रू. (६) कमी प्रतीच्या धातूच्या भांड्याला सोन्या-रुप्याचे देतात ते पाणी.

–आववुं–(१) पूर येणे, लोंढा येणे. (२) (तोंडाला) पाणी सुटणे. (३) (डोळ्यांत) अश्रू येणे.

–उतरावबुं–मेहेनत करायला लावणे, (काम करणे) कठीण करून ठेवणे.

–उतारवुं–(१) कठीण कामात घालणे–जुंपणे (२) नक्षा उतरणे, तेजस्विता कमी करणे.

–ऊतरवुं–(१) पूर–भर ओसरणे (२) हत्याराचे पाणी उतरणे (३) अब्रू जाणे (४) सक्त मेहेनत पडणे (५) (पायाला) सूज येणे.

–करवुं–धुळधाण करणे, नासणे, गमावणे.

–खरुं करवुं–केवळ ऐट मारण्याची संवय असणे.

–खोवुं,-गमाववुं–तेजस्विता–शौर्य–अब्रू गमावणे.

–चडवुं–(१) वीरश्री चढणे, आवेश येणे, (२) पाणी वाढणे, पूर येणे.

–चडाववुं–(१) वीरश्री उत्पन्न करणे (२) हत्याराला किंवा पोलादाला पाणी देणे.

–छाटवुं–(१) थंड करणे, शांत करणे, (२) मंतरलेले जळ शिंपडून चमत्कार करून दाखविणे.

–छूटवुं–(१) घाम फुटणे (२) तोंडाला पाणी सुटणे (३) भाजी शिजविताना तिला पाणी सुटणे.

–छोडाववुं–मुतायला लावणे, घाबरवून टाकणे.

–जवुं–(१) पाणी आणायला नदी–तलाव इ.कडे जाणे (२) पत नष्ट होणे.

–ठरवुं–(१) पाणी गार होणे (२) पाण्यातला कचरा खाली बसून ते निवळणे.

–थई जवुं–(१) उध्वस्त–धूळधाण–होणे (२) वितळणे.

–पचवुं,-मरवुं–(१) पाणी वाहून न जाता जमिनीत मुरणे (२) आवेश ढिला पडणे.

–पडवुं–(१) पाऊस पडणे (२) मेहेनत पडणे.

–पाणी करवुं–(१) तहानेने व्याकुळ होणे (२) दमवून–लोळागोळा करून टाकणे. (३) अतिशय खूप करणे.

–पावा जवुं–मेलेल्याकरिता मरून जाणे.

–पावुं–(१) धातूला पाणी देणे (२) हत्याराला पाणी देणे. (३) उत्तेजित करणे (४) झाडांना वगैरे पाणी पाजणे.

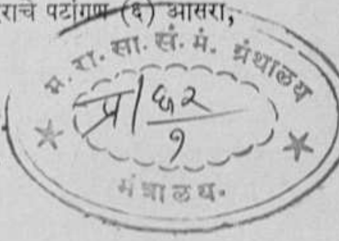
–फटवुं,-फटी वळवुं–पाणी फिरणे, धुळीस मिळणे

–बाळवुं–(१) जुलूम करणे (२) जिवाला त्रास करून घेणे.

–भराई जवुं–,–भराई चूकवुं–(१) शेवटचा काळ येणे. (२) मरणवेळची सूज येणे.

–भरे एवुं–हून हलके, उतरते.
–मूकवुं–प्रतिज्ञा घेणे.
–लागवुं–हवापाण्याचा आरोग्यावर वाईट परिणाम होणे.
–लेवुं–(१) अन्न घेणे (२) नेम घेणे, प्रतिज्ञा घेणे.
–वलोववां–फुकट धडपड करणे.
–थी पातळुं–(१) अत्यंत शरमिंदे (२) अत्यंत काटकसरी.
–नी पेठे राह जोवी–अतिशय आतुरतेने वाट पाहणे.
–नो परपोटो–बुडबुडा, तशी क्षणभंगुर वस्तु.
–मां उतरवुं–(१) संकटात-धोक्यात टाकणे. (२) उपकाराखाली दबणे.
–मां जवुं–निष्फळ होणे.
–मां पारो पडवो–पुनः हाती न लागेल अशा रीतीने निसटणे, गमावणे.
–मां बोळवुं–धुळीस मिळविणे, नास करणे.
–मां मूठीओ भरवी–फुकट धडपड करणे.
–पहेलां पाळ–आगाऊ सावधगिरी.
–चुं (वि.)–(१) पाण्याने भरलेले (२) (न.) पाण्याचा नारळ (३) (लाक्ष.) रजा, बडतर्फी.
–छल्लुं (वि.)–(१) लज्जित, शरमिंदे (२) पहा 'पाणीचुं'
–झल (स्त्री.)–न्याहारी किंवा जेवणानंतर पाणी पिणे.
–ढाळ (पु.) नदीचे पाणी वाहात जाणारा उतार, 'वॉटर शेड'.
–पंथुं (वि.)–पाण्यासारखी जलद गति असलेले.
–पाटलो (पु.)–पाट पाणी, जेवणाची तयारी.
–पोचुं (वि.)–(१) ओलसर, ज्यात थोडे पाणी राहिले आहे असे (२) झडलेले.
–मडुं (न.)–ज्यात पाणी थोडे कमी पडले आहे असा शिजलेला पदार्थ.
–शेरडो (पु.)–पाण्याचा पाट.
पातर (પાતર) (स्त्री.)–(१) वेश्या. (२) खाटेच्या विणाईत चार चार दोऱ्या एकत्र करून आडवाट टाकतात ती.
पातरी (પાતરી) (स्त्री.)–(१) मूग–उडीद वगैरेच्या पानांचा भुका (२) फुलांचा पुडा.
पातरुं (પાતરું) (न.)–(१) पान (झाडाचे) (२) आळवाचे पान (३) त्याची भजी.
–(हाथे) पातरां पाडवां–अंगमेहेनत करणे.
पातळ (પાતળ) (स्त्री.)–(१) जेवणाचे पान, पत्रावळ (२) वाढलेले पान (३) (न.) भिक्षापात्र.
पातळुं (પાતળું) (वि.)–पातळ.
–लियो (पु.)–सडसडीत पण निरोगी, रूपवान पुरुष.
पाताल(–ळ) (પાતાલ-ળ) (न.)–(लाक्ष.) अतिशय खोलातले स्थान.
–फोडवुं–(१) पृथ्वीच्या पोटातून पाणी काढणे (२) अतिशय अवघड असे काम करणे.
–मांथी वात लाववी–अतिशय गुप्त अशा गोष्टीचा शोध लावणे.
–मां पग होवा–पोटात अतिशय कपटी आणि लबाड असणे.
–मां पेसाडवुं–अतिशय शरमिंदे करणे.
–मां पेसी जवुं–(१) अतिशय शरमिंदे होणे (२) लोकांपुढून बाजूला जाणे.
–कुवो (पु.)–तळ न लागणारी विहीर.
–देडकी (स्त्री.)–कारस्थानी स्त्री.
–लियु (वि.)–(१) पाताळापर्यंतचे (२) पाताळासंबंधीचे.
पाती (પાતી) (स्त्री.)–पत्र, चिठ्ठी.
पातुं (પાતું) (न.)–झाडाचे पान.
पाथरण (–णुं) (પાથરણ-ણું) (न.)–(१) सतरंजी, जाजम (२) दुखवटा करायला आलेल्याकरितां आंथरलेली बैठक.
–णे जवुं,–बेसवुं–मेलेल्याच्या घरी शोक करण्याकरिता जाणे (एक रिवाज).
–वुं (स. क्रि.)–(१) आंथरणे (२) पसरणे.
पाथरो (પાથરો) (पु.)–कापणी करून आडवे टाकलेले पीक.
पादर (પાદર) (न.)–गावदरी चे मैदान.
पाद्य (પાદ્ય) [सं.] (न.)–पाय धुण्याचे पाणी.
पाधर (પાધર) (वि.)–(१) उजाड, वैराण (२) मैदानासारखे, मोकळे (३) सरळ धोपट राजमार्ग (४) गावदरीचे मैदान.
पाधरुं (वि.)–(१) सरळ, वाकडेतिकडे नसलेले (२) सरळमार्गी (३) (अ.) परभारे (४) ताबडतोब.
पानखर (પાનખર) (स्त्री.)–शिशिर ऋतू.
पानडी (પાનડી) (स्त्री.)–(१)–लहान कोवळी कोवळी पाने (२) पानाचे लहान लहान अंकुर.
पानदान,–नियुं (પાનદાન) (न.)–पानांचा डबा.
–फूलियुं (वि.)–फुलाच्या पाकळीसारखे, कोमल किंवा हलके.
पान (–नो) ठ (પાન-નો-ઠ) (स्त्री.)–ज्वारी-बाजरीचे लांब पाते.
पानियुं (પાનિયું) (न.)–(१) पृष्ठ, पान (२) (लाक्ष.) नशिबाचा फासा.
पानी (પાની) (स्त्री.)–पायाच्या तळव्याचा टाचेकडचा भाग.
पानुं (પાનું) (न.) (१)–पान (झाडाचे) (२) पृष्ठ (३) पत्त्याचे पान (४) चाकूचे पाते (५) हिरव्या रंगाचे एक रत्न–पाचू (६) (लाक्ष.) नशिबांचा फासा (७) जन्मभराचा संबंध.
–उकेलवुं–त्याच त्याच माणसाबद्दल किंवा बाबतीबद्दल वरचेवर सांगत राहणे.

—उघाडवुं—एखाद्याची नालस्ती सुरू करणे.
—खोळवुं—सूड घेण्याकरिता दुसऱ्याचा मागचा इतिहास शोधणे.
—पडवुं—संबंध येणे, गाठ पडणे.
पानो (પાનો) (पु.)—(१) पन्हा (२) पाणी, आवेश, तेज.
—ऊतरवो—(१) पान्हा फुटून दूध गळू लागणे. (२) आवेश कमी होणे.
—चडवो (१) स्तनात दूध भरून येणे (२) पाजण्याची तीव्र इच्छा होणे, प्रेमाने ऊर भरून येणे (३) आवेश चढणे.
—चडाववो—उत्तेजित करणे, आवेश आणणे.
पांत (પાંત) (स्त्री.)—पंगत, ओळ.
पांती (પાંતી) (स्त्री.)-(१) पक्ष, बाजू (२) रीत, मार्ग (३) भाग, हिस्सा.
पांथी (પાંથી) (स्त्री.)—भांग (केसांचा).
—पूरवी—भांगात शेंदूर इ. भरणे.
पांदडुं फरवुं—भाग्योदय होणे.
—डे पाणी पावुं—छळणे, अतिशय दुःख देणे.
पापोश [फा.] (न.)—पायपोस.
पाबंद (પાબંદ) [फा.] (वि.)—परवश, बांधलेले.
पामतुं (પામતું) (वि.)-(१) (तेल) पोचत राहील अशा व्यवस्थेचें (२) पैशाटक्याने बरोबरीचे
पामवुं (પામવું) (स. क्रि.)-(१) मिळविणे, प्राप्त करणे (२) समजणे, लक्षांत येणे.
पामी जवुं—लक्षात येणे.
पांपण (પાંપણ) (स्त्री.)—पापणीचे केस.
—णियुं (न.)—आंसू.
पांपलुं(-ळुं) (वि.)-(१) नेभळे (२) दुर्बळ, ढिले.
—ळां (न. ब. व.)—दुर्बळ प्रयत्न.
पायक (પાયક) (पु.)—पायदळातला शिपाई.
पायकारत (પાયકારત) (पु.)—स्वतःच्या गावातली जमीन करून शिवाय दुसऱ्या गावची जमीन करणारा शेतकरी-कास्तकार.
पायकिस्त (પાયકિસ્ત) (वि.)—उध्वस्त, वैराण.
पायगा (પાયગા) (स्त्री.)—घोडेस्वारांची तुकडी.
पायचो (પાયચો) (पु.)—सुरवारीचा एक पाय.
पायतख्त (પાયતખ્ત) (न.)—राजधानी.
पाय (-या) दार (પાય-યા-દાર) (वि.)—पाया असलेले, आधार असलेले.
पायबोसी (પાયબોસી) (स्त्री.)—पायांचे चुंबन घेणे.
पायमाल (પાયમાલ) (वि.)—नष्टभ्रष्ट, सत्यानाश झालेला.
पायलागणुं (પાયલાગણું), पायवंदन (પાયવંદન) (न.)—पायांवर डोके ठेवणे.
पायदस्त (પાયદસ્ત) (स्त्री.)—(पारशाची) स्मशानयात्रा.
पायो (પાયો) (पु.)—(१) खुर्ची, टेबल इ. चा पाय (२) धुण्याचे धोपटणे (३) पाया, आधार.
पाया पाडवा—धोपटण्याने आपटून धुणे.
पायो ओछो होवो—डोके थोडेसे फिरलेले असणे.
—टेरववो—(१) आधार देणे (२) टेकू-पाठिंबा देणे.
—नाखवो—(१) पायाचा मुहूर्त करणे (२) प्रारंभ करणे.
—पूरवो—पाया भरणे.
पार (પાર) (पु.)—(१) शेवट (२) हद्द, सीमा (३) काठ, तीर (४) (लाक्ष.) रहस्य (५) मंदिराचे पटांगण (६) आसरा, शरण (७) पाण्यातला उतार.
—आववो—शेवट येणे, संपणे.
—पामवो—रहस्य-मर्म समजणे.
—मूकवो, —लाववो—संपविणे.

पार (स्त्री.)—धरणी.
पारकुं (પારકું) (वि.)—परक्याचे.
—कां करवां (छोकराने)—(१) लग्न करून देणे (२) लग्नसंबंध न ठेवणे.
—धन—मुलगी.
पारखंदु, पारखु (પારખંદુ, પારખુ) (वि.)—पारखी, परीक्षक.
पारखुं (પારખું) (न.)—परीक्षा, पारख.
—देखाडवुं, बतावबुं—प्रत्यय प्रचीती देणे.
पारणुं (પારણું) (न.)—(१) पाळणा (२) पारणे.
पारववुं (પારવવું) (स. क्रि.)—(१) (शेतात नांगराने पडलेल्या) तालातून फाजील रोपटी उपटून काढणे (२) लाख चढविणे.
पारवुं (પારવું) (वि.)—सुटे, अलगअलग.
पारस (પારસ) (पु.)—(१) पाऊस (२) पारसमणी.
—बेसवुं—(१) ऐदी बसणे (२) (कोंबडी) अंड्यावर बसणे (उबवण्याकरिता).
पारसखस (પારસખસ) (स्त्री.)—मोठमोठे फोड येणारी खरूज.
पारसण (પારસણ) (स्त्री.)—पारशी बाई.
पारसात (પારસાત) (अ.)—कडून (चिठ्ठीचपाटीत विक्री करणाऱ्याच्या नावानंतर हा शब्द लिहितात).
पारसाल (પારસાલ) (स्त्री.)—गतसाल.
पारसो (પારસો) (पु.)—कास (दूध भरते ती).
—मूकवो—पान्हा सोडणे.
—से आववुं—(गाय इ.) वाफेला येणे.
—वुं (अ. क्रि.)—पान्हा सोडणे.
पाराप(-व)त (પારાપ-વ-ત) [सं.] (पु.)—पारवा.

पाराशीशी (પારાશીશી) (स्त्री.) – तार मापण्याची नळी, 'थर्मामिटर'.
पारियो (પારિયો) (पु.) – (१) मुलगा (२) पाण्याचा पूर.
पारी (પારી) (स्त्री.) – (१) पहार (२) मुलगा (३) पाण्याचा पूर.
पारेख (પારેખ) (पु.) – झवेरी, जवाहिऱ्याचा पारखी.
पारेवुं, (-वडुं) (પારેવું-વડું) (न.) – पारवा, कबूतर.
पारो (પારો) (पु.) – (१) पारा (२) माळेतला मणी (३) तंबोऱ्याच्या तारेत अडकविलेला मणी (४) बंदुकीची गोळी किंवा छरा (५) हिरडी.
पारोठ (પારોઠ) (वि.) – (१) पडून राहिल्यामुळे कठीण किंवा बरड होऊन गेलेले (शेत) (२) पाणथळ राहिल्यामुळे कस नाहीसे झालेले (शेत).
पारोपार (પારોપાર) (अ.) – आरपार.
पाल (પાલ) (पु.) – (१) लहान तंबू, पाल (२) कित्येक ठिकाणी पाण्यावर जो तेलकट थर दिसतो तो (३) तशा पाण्याने रोगट बनलेला प्रदेश.
–पाकवी, –पार्की रहेवी – घरात बरीचशी माणसे आजारी पडणे.
पालक तात (पु.) – जन्म देणारा पिता नव्हे पण पाळणारा पिता.
पालख (પાલખ) (स्त्री.) – गवंड्याना उंचावर काम करण्याकरिता बांधलेले पायाड.
पालडुं (પાલડું) (न.) – पारडे.
पालणुं (પાલણું) (न.) – पाळणा.
पालर (પાલર) (न.) – पावसाचे पाणी.
पालव (પાલવ) (पु.) – (१) पदर (२) उपरण्याचा किंवा फेट्याचा कुसर केलेला पदर (३) आसरा, शरण.
–गांठण (न.) – वधुवरांच्या वस्त्रांच्या टोकांची गाठ बांधणे.
(–ने) पालवे पडवुं – च्या पदरी पडणे, आश्रयाला जाणे होणे.
पालववुं (પાલવવું) (स. क्रि.) – (१) वाढविणे, पालनपोषण करणे (२) (अ. क्रि.) परवडणे (३) पालवणे, पल्लव फुटणे.
पालुं (પાલું) (न.) – धान्य भरण्याचा तट्ट्या किंवा कणिंग (२) तट्ट्या (३) पेला (४) आसरा, पदर.
(ने) पाले पडवुं, (-नी साथे) पाला पडवां – च्या संबंधात येणे. – च्या आसऱ्याला जाणे.
पालो (પાલો) (पु.) – (१) पाला (२) पेला (३) गाडीवर सावलीसाठी घातलेला तट्टया (४) गार (आभाळातून पडलेली)
पावई (પાવઈ) (स्त्री.) – हिजडा.
पावठो (પાવઠો) (पु.) – विहिरीवर पाणी काढण्याकरिता ज्या खांबांवर रहाट किंवा गडगडी टाकतात त्यापैकी एक खांब.
पावडी (પાવડી) (स्त्री.) – (१) खडाऊ (२) मागच्या ताण्यात पेला तयार करणारी पायाखालची एक फळी.
पावडो (પાવડો) (पु.) – (१) फावडे, खोरे (२) वल्हे (३) लाकडाचा कच्चा पूल.
पावरधुं (પાવરધું) (वि.) – कुशल, निपुण, वाकबगार.
पावरी (પાવરી) (स्त्री.) – दूध-दही ठेवण्याची हंडी.
–रो (पु.) – तोबरा.
पावलुं (પાવલું) (न.) – (१) पावली (२) पाय (३) चप्पल, पादत्राण.
पावलोपा (પાવલોપા) (पु.) – मुलाला पायावर घालून डोलविणे.
पाववुं (પાવવું) (स. क्रि.) – मिळविणे.
पावस (પાવસ) (पु.) – (१) पावसाळा (२) पाऊस.
पावुं (પાવું) (स. क्रि.) – (१) पाजणे (२) मिळविणे.
पावो (પાવો) (पु.) – (१) पावा (२) आगबोटीची शीट.
पाशेरो (પાશેરો) (पु.) – पावशेराचे वजन.
–रामां पहेली पूणी – अगदी सुरुवात.
पास (પાસ) (पु) – (१) स्पर्शाने-संसर्गाने पुट किंवा रंग चढणे. (२) (लाक्ष.) संसर्गाचा परिणाम (३) (स्त्री.) कूस, बाजू (४) (अ.) जवळ.
–बेसवो–लागवो – (१) स्पर्शाने रंग लागणे (२) संसर्गाचा परिणाम होणे.
पास (–ह)टवुं (પાસ-હ-ટવું) (स. क्रि.) – आपटणे.
पासलो (પાસલો) (पु.) – (१) फासा, जाळे (२) फाश्याच्या आकाराचा धातू इ. चा लंबचौरस तुकडा.
पासवान (પાસવાન) (पु.) – हाकेला हजर असणारा नोकर.
पासाखेल (પાસાખેલ) (पु.) – जुगार, फाशांचा खेळ.
पासाशूळ (પાસાશૂળ) (पु.) – (१) पोटाच्या एका बाजूला उठणारा शूळ (२) (लाक्ष.) नेहमीची निकट असणारी उपाधी - त्रास - विघ्न.
पासुं (પાસું) (१) कूस, बाजू (२) पक्ष.
–देवुं – (१) आपल्या बाजूचा पाठिंबा देणे (२) साथ किंवा मदत देणे.
–फेरववुं-बदलवुं – कूस बदलणे (२) पक्ष बदलणे (३) एकदा बोललेले नंतर बदलणे.
–मरडवुं – (१) कूस बदलणे (२) वळण बदलणे.
–वाळीने सूवुं – निश्चिंत झोपणे.
–सेववुं – चाकरी पत्करणे.
पासामां घालवुं – (१) बुचाडून पचनी पाडणे (२) ऊब देणे, आसरा देणे.
पासे (પાસે) (अ.) – (१) जवळ (२) बाजूला (३) ताब्यात, पाशी (४) पुढे.

पासो (પાસો) (पु.) – (१) फासा (खेळण्याचा) (२) धातूचा लंबचौरस तुकडा (३) पाखडण्याची एक रीत (४) पान्हा येणे.
पासा अवळा पडवा – फासे उलटे पडणे.
– ढाळवा – जुगार खेळण्याला फासे टाकून सुरुवात करणे.
– नाखवा-फेंकवा – नशीब अजमावून पाहाणे.
– पोबार पडवा – मनात धरलेले तडीस जाणे.
– सवळा पडवा – नशीब अनुकूल होणे.
पासो चडवो – भाग्योदय होणे.
– जाणवो – कारस्थान समजणे.
पाहटो (પાહટો) (पु.) – सुपात घालून पाखडण्याची एक रीत.
पाहण (પાહણ) (वि.) – आगस, उशीरा होणारे (पीक).
पाहो (પાહો) (पु.) – (१) पहा 'पाहटो'. (२) पहा 'पारसो'.
पाळ (પાળ) (स्त्री.) – बांध.
(-पहेलां)पाळ बांधवी – आगाऊ उपाययोजना करून ठेवणे.
– बांधवी – (१) मर्यादा घालणे (२) उपायाचा विचार करून ठेवणे.
पाळियुं (પાળિયું) (न.) – बांध घालून एका पाटाने पाणी पाजली जाणारी आळी.
पाळियो (પાળિયો) (पु.) – (१) स्मारकाचा खांब (२) पाट (पाण्याचा).
पाळी (પાળી) (स्त्री.) – (१) बोथट सुरी (भाजी कापण्याची) (२) बांध.
पाळुं (પાળું) – (१) (वि.) पायांनी चालणारे, पादचारी (२) (न.) पायांनी चालणारा प्राणी.
– ळो (पु.) – (१) पायीं प्रवास करणारा (२) पायदळातला शिपाई.
पांश(-स)रुं (પાંશ-સ-રું) (वि.) – सरळ, सुश, सरळमार्गी.
– करवुं – मारून ठोकून सरळ करणे.
– ऊतरवुं – जोगते होणे, अनुकूल होणे.
– पडवुं – अनुकूल असणे.
– दोर – सरळ सोट.
पांसळी (પાંસળી) (स्त्री.) – फासळी, बरगडी.
– खसवी, – चसकवी – पागल – वेडे होणे.
– ठेकाणे न होवी – डोके फिरलेले असणे.
पिखाडो (પિખાડો) (पु.) – लोकांत निंदा होणे.
पिगळाववुं (પિગળાવવું) (स. क्रि.) – वितळविणे.
पिंगाणी (પિંગાણી) (स्त्री.) – (१) कुंकवाची डबी–करंडा (२) डोक्याला लावण्याच्या एका तेलाची वाटी.
पिचोटी (स्त्री.) – बेंबीच्या खाली सर्व शिरा एकत्र जुळणारी गाठ.
पिछाण(-न) (પિછાણ-ન) (स्त्री.) – (१) माहिती (२) ओळख.
– वुं (स. क्रि.) – ओळखणे.
पिछोडी (પિછોડી) (स्त्री.) – जाड चादर (पांघरण्याची).
– ओढवी – दिवाळे काढणे.
– मां पथरो लईने कूटवुं – मुद्दा सोडून भलतेच बोलणे.
पिंजर (પિંજર) [सं.] (न.) – पिंजरा.
पिटावुं (પિટાવું) (अ. क्रि.) – मारले जाणे.
पिंडपोयुं (પિંડપોયું) (वि.) – स्वार्थी.
पिंडार(-रो) (પિંડાર-રો) (पु.) – धनगरासारखी एक जात.
पिंडी (પિંડી) (स्त्री.) – पायाच्या नळीच्या मागची पोटरी.
पिंडुं (પિંડું) (न.) – पिल्ल.
– डो (पु.) – गोळा.
पिंडोळियुं (પિંઢોળિયું), पिंढोरी (પિંઢોરી) (वि. न.) – मातीच्या भिंती असलेले (घर).
पितवाडो (પિતવાડો (पु.) – उन्हाळी – हिवाळी पीक होणारे शेत
पित(-त्त)ळियुं (પિત-ત્ત-ળિયું) (न.) – पितळेची लहान वाटी.
पित्तो (પિત્તો) (पु.) – (१) पित्त (२) (लाक्ष.) तीव्र क्रोध.
पित्तळ (પિત્તળ) } (न.) – पितळ.
पीतळ (પીતળ) }
– स्वभावनुं (वि.) – चिडखोर, तापट.
पित्राई (પિત્રાઈ) (पु.) – (१) चुलत भावंडे (२) (वि.) पित्यासंबंधीचे.
– ण (वि. स्त्री.) – चुलत भावाच्या येथे जन्मलेली.
– णी (स्त्री.) – चुलत भावाची बायको.
पित्री (પિત્રી) (पु.) – पितर.
पिपूडी (પિપૂડી) (स्त्री.) – पिप्पाणी.
– वगाडवी – (१) तीच गोष्ट पुनः पुनः आळविणे. होस हो करणे.
पिमळाट (પિમળાટ) (पु.) – सुवास.
पिमळावबुं (પિમળાવવું) (स. क्रि.) – सुगंध पसरविणे.
पिय(-ये)र (પિય-યે-ર) (न.) – माहेर.
– पनोती (वि. स्त्री.) – माहेरी भावंडे वगैरे असणारी.
पियळ (પિયળ) } (स्त्री.) – कपाळावर कुंकू लावणे.
पीयळ (પીયળ) }
पियु (પિયુ) (पु.) – पती.
पिरसण (પિરસણ) (न.) – (१) वाढणे. (२) वाढप.
पिलावबुं (પિલાવવું) (स. क्रि.) – पिळले जाईल असे करणे, पिळायला लावणे.
पिल्लुं (પિલ્લું) (न.) – दोरा गुंडाळून केलेला चेंडू, गोळा.
पिवडाववुं (પિવડાવવું) (स. क्रि.) – प्यायला लावणे, पाजणे.
पिसर (પિસર) [फा.] (पु.) – मुलगा.
पिस्तुं (પિસ્તુ) [फा.] (न.) – पिस्ता.
पिहूडो (પિહૂડો) (पु.) – शिटी.

पी (પી) (अ.) - (१) हुर्यो. (२) पिप्पाणीचा स्वर.
- करवी, - बोलाववी - हुर्यो करणें.
पीक (પીક) (न.) - (१) पीक. (२) (स्त्री.) थुंकी. (३) थुंकीची पिचकारी.
पीखवुं (પીખવું) (स. क्रि.) - निंदा करणे.
पींखवुं (પીંખવું) (स. क्रि.) - (१) विस्कटणे. (२) तोडून फेकून देणे.
पींखी खावुं - टोमणे मारमारून रडवेले करणे.
पींगळुं (પીંગળું) - (१) पिवळट. (२) घारे.
पीगळवुं (પીગળવું) (क्रि.) - (१) वितळणे, ओघळणे (२) दयेनें मऊ होणे.
पीछ (પીછ) (न.) - पीस.
- छुं (न.) - (१) पीस. (२) कळप.
- छानुं पारेवुं करवुं - पराचा कावळा करणे.
पीछो (પીછો) (पु.) - पिच्छा.
पींजारो (પીંજારો) (पु.) - पिंजारी.
पीट (પીટ) (स्त्री.) - मार.
- वुं (स. क्रि.) - (१) मारणे. (२) टिपरी मारणे.
पीठ (પીઠ) (न.) - (१) स्थान, गादी (आचार्यादींची) (२) (स्त्री.) बाजार. (३) बाजारभाव.
- ऊघडवी - बाजारभावाला प्रारंभ होणे.
- टकी रहेवी - बाजारभाव टिकून राहणे.
पीठ (स्त्री.) - पाठ.
- उघाडी पडवी - पाठबळ न राहणे.
- ऊपडवी - पाठ सोलून त्यात पू होणे.
- चोरवी - मागे पडणे, दबणे.
- थाबडवी, - ठोकवी - पाठ थोपटणे.
- ढांकवी - आश्रयाखाली घेणे, मदत करणे.
- देवी - मदत करणे.
- धरवी - (१) पाठिंबा देत राहणे. (२) मार खाण्यासाठी पाठ पुढे करणे.
- पाछळ मूकवुं - (१) काढून ठेवणे, उपयोगात न घेणे. (२) लपविणे, ओळखायला सांगणें.
- पाडवी - (घोड्यावर) स्वारी करून पळायला लावणे, स्वारीसाठी शिकवून तयार करणे.
- पूरवी - पाठबळ देत राहणें.
- फेरववी - सोडून देणें, झिडकारणें.
- भागवी - कठीण कामाला हात घालून त्याचा कठीणपणा नाहीसा करणें.
- लेवी - (१) पिच्छा पुरविणे. (२) एकसारखे मागणे. (३) व्यथा देणे (रोग इ.नी).
- नुं जोर - पाठबळ.
पीठे काळजुं होवुं - शूर असणें.
- पेट चोटवुं - पाटीला पोट चिकटणे.
पीठलुं (પીઠલું) (न.) - पिठले.
पीठिका (પીઠિકા) [सं.] (स्त्री) - (१) छोटे बाजले (बसण्यापुरते) (२) मूर्तीच्या किंवा खांबाच्या खालची बैठक (३) वंशावळ (४) भूमिका (५) प्रकरण, खंड.
पीठुं (પીઠું) (न.) - (१) दुकान किंवा बाजार (विशेषतः लाकडाचे दुकान किंवा दारूताडीचे दुकान) (२) पिठले.
पीड (પીડ) (स्त्री.) - पीडा, त्रास (२) कळ, आकडी (३) वेण, प्रसववेदना.
पीडवुं (પીડવું) (स. क्रि.) - (१) त्रास - पीडा, देणे (२) पकडणे, धरणे, (३) दाबणे.
पीढ (પીઢ) (वि.) - (१) पोक्त, अनुभवी (२) (स्त्री.) वासा, तुळई.
-ढियुं (न.) - (१) तुळी (२) दाढेचा दात (३) हिरडी.
पीणुं (પીણું) (न.) - पेय.
पींढारो (પીંઢારો) (पु.) - पेंढारी
पींढेरी (પીંઢેરી) (वि.) मातीच्या भिंती असलेले (घर)
पीत (પીત) - (१) (न.) पाणी पाजून वाढविलेले पीक (२) (वि.) पिवळे.
पीतुं (પીતું) (न.) (१) गोटी टाकणारा प्रथम उभा राहतो ती सई-छोटा खळगा (२) पातळ, चपटा तुकडा.
पीधुं (પીધું) (स. क्रि.) - 'पीवुं' चें भूतकाळचे रूप.
- धेल(-लुं) - प्यालेला - ली - ले. (२) (वि.) दारू प्यालेला - ली - ले.
पीनस (પીનસ) [सं.] (न.) - जोराची सर्दी-पडसे.
पीप (પીપ) (न.) - करट इ. मधला पू.
पीपळ(-ळो) (પીપળ-ળો) (पु.) - पिंपळ.
- ळे दीवो करवो - सर्वत्र जाहीर करून टाकणे.
- ळे परणाववुं - उंबरच्या झाडाशी मुलीचे लग्न करून तिचे कुवारपण मोडणे.
- ळो ऊगवो - निःसंतान होणे.
- ळो फाटवो - (१) पुष्कळ ब्राह्मण एकत्र जमणे (२) दरोडा पडणे.
पीपियो (પીપિયો) (पु.) - (१) किंकाळी, ओरड (२) चणचणीची ओरड.
पीपी (પીપી) (स्त्री.) - (१) पिप्पाणी (२) 'पी' करून फजीती करणे, हुर्यो उडविणे.
पीमळ (પીમળ) (स्त्री.) - परिमल, सुगंध.
- वुं (अ. क्रि.) - सुगंध पसरविणे.

पीयो (પીયો) (पु.) – डोळ्यातील घाण, चिपडे.
पीरजादो (પીરજાદો) (पु.) – पिराचा मुलगा.
  – मर्द (पु.) – म्हातारा माणूस.
  – रानपीर (पु.) वरिष्ठ पीर.
पीरसवुं (પીરસવું) (स. क्रि.) – वाढणे.
पीरोज (પીરોજ) [फा.] (पु.) – अस्मानी रंगाचे एक रत्न.
  – जी (– जुं) (वि.) – अस्मानी रंगाचे.
पीलवुं (પીલવું) (स. क्रि.) – (१) पिळणे. (२) (लाक्ष.) त्रास–दुःख देणे (३) सरकी काढणे, वठणे.
पीलुं (પીલું) (न.) – कोंबडीचे पिल्लू.
पीलो (પીલો) (पु.) – मुळातून निघालेला कोंभ.
पीवुं (પીવું) (स. क्रि.) – (१) पिणे (२) धूम्रपान करणे.
पीजवुं – (१) सहन करणे (२) न बधणे.
पीशवी (પીશવી) (स्त्री.) – (१) थैली, पिशवी (२) मुसलमान बाईची सुरवार.
पीसणी (स्त्री.) – (१) जातें (२) पिसण्याची पाळी.
  – वुं (स. क्रि.) – (१) दळणे, (२) वाटणे (३) पिसणे (पत्ते).
पीसवो (पु.) – शिटी, शीळ.
  – ताणवो – मोठ्याने–गळा काढून–रडणे.
पीहूडो (પીહૂડો) (पु.) – शीळ.
पीळुं (પીળું) (वि.) – पिवळे.
  – ळक (स्त्री.) – पिवळटपणा, फिकेपणा.
  – ळचटुं (वि.) – पिवळट.
पीळवुं (પીળવું) (स. क्रि.) – (१) कुंकवाने रंगविणे (२) पिवळे करणे.
पीळियुं (પીળિયું) (न.) – (१) वधूला नेसविण्याचे हळदी वस्त्र, हळदी (२) थोडीशी कची असलेली वीट.
पीळुंपच (પીળુંપચ) (वि.) – अतिशय पिवळे - फिके पडलेले.
  – रचक, – रहेचक (वि.) – पिवळे धमक.
पुकार (પુકાર) (पु.) – हाक, पुकारा.
  – वुं (स. क्रि.) – (१) हाक मारणे (२) पुकारा करणे.
पुख्त (પુખ્ત) [फा.] (वि.) – (१) पोक्त, अनुभवी (२) पक्के, धूर्त.
  – ख्ताई (स्त्री.) – पोक्तपणा.
पुगाडवुं (પુગાડવું) (स. क्रि.) – पोचविणे.
पुचकारी (પુચકારી) (स्त्री.) – मुलाला शांत करण्याकरिता ओठातून काढतात तो मृदु आवाज.
पुछडियुं (પુછડિયું) (वि.) – शेपूट असलेले.
  – यो तारो (पु.) – धूमकेतू.
पुछावुं (अ. क्रि.) – विचारले जाणे.

पुठेवाळ (પુઠેવાળ), पूंठेवाळ (પૂંઠેવાળ) (वि.) – उतारवयात जन्मलेले.
पुण्य परवारवुं – पुण्य संपणे.
  – वरो (पु.) – पुण्यदानाचा खर्च.
पुतळियुं (પુતળિયું) (न.) – राणीछाप असलेली मोहोर, गिनी.
पुत्रीज (પુત્રીજ) [सं.] (पु.) – मुलीचा मुलगा, नातू.
पुरखून [फा.] (वि.) – भरपूर रक्त असल्याने पुष्ट.
  – जोर (-श,-स) (वि.) – (१) अतिशय उत्साही, जोरदार. (२) (अ.) भरजोरात, अतिशय उत्साहाने.
  – बहार (वि.) – (१) अतिशय शोभायुक्त (२) (अ.) अतिशय सुंदरतापूर्वक.
पुरजो (પુરજો) (पु.) – धक्का (बोटीचा).
पुरवणी (પુરવણી) (स्त्री.) – (१) पूर्ति, (२) उत्तेजन, चिथावणी.
पुरवार (પુરવાર) (वि.) – शाबित, सिद्ध.
  – करवुं – सिद्ध-शाबित करणे.
  – री – शाबिती.
पुरसीस (પુરસીસ) (स्त्री.) – पूसतपास, तलाशी.
पुरात (પુરાત) (वि.) – पूर्वीचे, जुने, पुराणे.
पुरातत्त्व (પુરાતત્ત્વ) [सं.] (वि.) – प्राचीन काळाशी संबंध असलेली गोष्ट – बाब.
पुराविद (પુરાવિદ) [सं.] (पु.) – प्राचीन गोष्टींचा संशोधक.
पुल (પુલ) [फा.] (पु.) – पूल.
पुस्ती (પુસ્તી) (स्त्री.) – (१) रद्दी कागद (२) मजबुतीसाठी केलेले बांधकाम.
पुस्तो (પુસ્તો) (पु.) – पाण्याचा तडाखा सहन करील असे बांधकाम, धक्का.
पू (પૂ) (अ.) – फजीती – हुर्यो – करण्याचा आवाज.
  – कार (पु.) – तिरस्काराचा आवाज.
पूग (પૂગ) [सं.] (पु.) – (१) ढीग, रास (२) मंडळ (३) सुपारी किंवा तिचे झाड.
पूगवुं (પૂગવું) (अ. क्रि.) – पोहोचणे.
पूंख (પૂંખ) (स्त्री.) – छपराचे पाखे.
  – डुं (न.) – लहान डहाळी.
  – लुं (न.) – बाणाचे पिसे असलेले मागचे टोक.
  – वुं (स. क्रि.) – पेरण्याकरिता पसरून फेकणे.
पूछडुं (न.) - डी (પૂછડું-ડી) (स्त्री), पूंछडुं - डी (પૂંછડું-ડી) – शेपूट.
पूंछडी पटपटाववी – (१) शेपूट हलविणे (२) (लाक्ष.) वश होणे.
पूछगाछ, पूछपरछ (પૂછગાછ, પૂછપરછ) (स्त्री.) – पूसतपास, विचारपूस.

पूछवुं (પૂછવું) (स. क्रि.) – (१) विचारणे (२) तपास करणे (३) सल्ला घेणे (४) विचारणे – करणे.

पूछापूछ (-छी) (પૂછાપૂછ-છી) (स्त्री.) – वारंवार किंवा अनेकांना विचारणे.

पूज्याराधे (ध्य) (પૂજ્યારાધે-ધ્ય) वि. – पूज्य आणि आराध्य (वडिल माणसांच्या पत्रातील मायना).

पूंज (પૂંજ) (स्त्री.) – शून्याचे चिह्न, पूज्य, अनुस्वार.!

–वळवुं – (१) शून्याचे चिह्न काढणे, (२) नाश पावणे (३) रद्द होणे

पूंजणी (પૂંજણી) (स्त्री.) – केरसुणी.

पूंजवुं (પૂંજવું) (स. क्रि.) – गोळा करणे (उदा. 'छाण पूंजवुं' – शेण गोळा करणे).

पूंजी (પૂંજી) (स्त्री.) – संपत्ति, पुंजी.

पूंजो (પૂંજો) (पु.) – कचरा, ढोरांचे शेण–मूत वगैरे कचरा.

पूठ (પૂઠ) (स्त्री.) – (१) पाठीचा भाग (२) कुले (३) (लाक्ष.) पिच्छा.

–करवी – (१) पाहणाऱ्याकडे पाठ करणे (२) अवज्ञा-अवगणना करणे, मान्य न करणे (३) पाठ दाखविणे, हार खाऊन पळ काढणे.

–जोवी – (१) न कळत तपासावर असणे (२) मागे निंदा करणे.

–पूरवी – (१) पाठीमागे सहाय्यरूप असणे. (२) उत्तेजन देणे

–वाळवी – (१) पाठीमागे जाणे (२) आराम घेणे.

–वाळीने न जोवुं – (१) पूर्ण विश्वास ठेवणे (२) अविश्रांतपणे कामात मग्न राहणे.

–ठेकाणुं – (१) अवघड – प्रतिकूल स्थान (२) श्वशुरपक्ष.

–पाछळ – पाठीमागे, गैरहजेरीत.

–पाछळ घा करवो,–नो घा करवो – (१) विश्वासघात करणे. (२) अचानक पाठीमागून हल्ला करणे.

–ठियुं (न.) – (१) चाकाचा घेर ज्या तुकड्यांनी बनतो त्यांतील प्रत्येक (२) पिंजरागाडीची मागची फळी. (३) कुले.

–ठियां फाटवां, –बछूटी जवां, –वेरवां – घाबरून जाणे.

–ठियां रंगवा – सडकून मारणे.

–ठुं (न.) – (१) कडधान्यावरचे टरफल (२) पुठ्ठा (पुस्तकाला घालतात तो) (३) कुले (४) शरीराची मूळ चण किंवा मजबुती.

–ठुं बंधावुं-बाझवुं – शरीर मजबूत होणे.

–ठां वीणवां – टरफले काढून टाकणे.

–ठे पडवुं,-लागवुं – (१) पाठीस लागणे, पिच्छा पुरविणे, (२) चिडविणे, सतावणे.

पूडलो (પૂડલો), **पूडो** (પૂડો) (पु.) – (१) पिठाच्या किंवा डाळीच्या मळलेल्या गोळ्याची तळलेली पुरी (२) मोहोळ.

पूणवुं (પૂણવું) (अ. क्रि.) – भोवणे, नडणे.

पूणी (પૂણી) (स्त्री.) – पेळू.

–वाळवी – पेळू करणे.

पूतनीकरण (પૂતનીકરણ) [सं.] (न.) – कुजणे, दुर्गंध सुटण्याची अवस्था.

पूतळी (પૂતળી) (स्त्री.) – (१) बाहुली, पुतळी (२) डोळ्यांतली बाहुली (३) (लाक्ष.) लावण्ययुक्त स्त्री.

–ळुं – मूर्ती, पुतळा.

पून (પૂન) (न.) – पूज्य, शून्य.

पूनम (પૂનમ) (स्त्री.) – पूर्णिमा.

पूंधियुं (પૂંધિયું) (न.) – (१) मोट चालविणाऱ्याच्या पाठीला बांधण्याचा चामड्याचा तुकडा (२) धोतराला मधोमध दिलेले ठिगळ (३) दांड मारलेले धोतर.

पूप (પૂપ) (न.) – पू.

पूम (પૂમ) (स्त्री.) – (१) कापसाचे रजःकण (रू पिंजतांना हवेंत उडणारे), (२) कापसावर उभे दिसणारे तंतू.

–डी (स्त्री.) – बोंडांत अडकून राहिलेला कापूस.

पूंपरो (પૂંપરો) (पु.) – मुलगा.

पूर (પૂર) – (पु.) (१) पुरेपूर, संपूर्ण (२) (न.) पाण्याचा पूर (३) पुरणपोळी इ. तील भरण किंवा पुरण.

–णी (स्त्री.) – (१) पूर्तता (२) भरतीच्या (वीट इ.) वस्तू, पुरवणी (४) विथावणी.

पूरतुं (પૂરતું) वि. – पुरेसे.

पूरपाट (પૂરપાટ) (अ.) – पूर्ण वेगाने.

पूरववुं (પૂરવવું) (स. क्रि.) – परवडणे, पुरवणे, अनुकूल होणे.

पूरवुं (પૂરવું) (स. क्रि.) – (१) भरणे, भरून काढणे (२) डांबून ठेवणे, अटकेत ठेवणे (३) पुरविणे.

पूरुं (પૂરું) (न.) – पूर्ण, पुरे.

–पडवुं – पुरे पडणे, शक्तीत असणे (२) पुरेसे होणे.

–पाडवुं – गरज सारणे, पूर्तता करणे.

पूरेपूरुं (પૂરેપૂરું) (वि.) – संपूर्ण.

पूर्वशरत (પૂર્વશરત) (स्त्री.) – सुरुवातीची अट

पूर्वापर (પૂર્વાપર) [सं.] (वि.) – (१) मागचेपुढचे (२) (अ.) मागेपुढे.

पूर्वावस्था (પૂર્વાવસ્થા) [सं.] (स्त्री.) – वार्धक्यापूर्वीची अवस्था.

पूळाछूट (પૂળાછૂટ) (वि.) – अमुक रकमेबद्द अमुक मुदतीकरिता जमीन लावून देऊ असे (तारण).

पूळियुं (પૂળિયું) (न.) – गवताची लहान पेंडी.

पूळी (પૂળી) (स्त्री.) – पेंडी.

पूळो (પૂળો) (पु.) – मोठी पेंढी.
 – ऊठवो – पेटणे, नाश पावणे.
 – मूकवो – पेटविणे, नाश करणे.
पेक (પેક) (वि.) – पक्के, धूर्त.
पेकान (પેકાન) (न.) – बाणाचे फळ (तोंडाचा धार असलेला पसरट भाग).
पेखण (પેખણુ) (न.) – पाहणे.
 – णुं (न.) – प्रदर्शन, पुष्कळ लोक पहायला जमतात असा खेळ (नाटका – तमाशाचा वगैरे).
 – वुं (स. क्रि.) – पाहणे.
पेगाम (પેગામ) (पु.) – निरोप, संदेश.
पेगामची (પેગામચી) (पु.) – निरोप्या, दूत.
पें / पे } (अ.) – (१) तुलनेने (२) वर.
पेंगडुं (પેંગડું) (न.) – रिकीब.
 – डामां पग घालवो – (१) – च्या पाउलाने चालणे (२) – च्या पाउलावर पाऊल टाकणे. – च्याप्रमाणे तंतोतंत वागणे.
पेच (પેચ) (पु.) – (१) पेच (स्क्रूला वगैरे असतात ते). (२) स्क्रू (३) (लाक्ष.) युक्ती, हिकमत (४) कारस्थान, जाळे (५) पतंगांच्या दोरांची कटाकटी.
 – करवो – कटाकटी करणे.
 – खेलवो / – रमवो } डावपेच करणे, युक्ती चालविणे.
 – रचवो – कारस्थान रचणे, जाळे टाकणे.
पेचियुं (પેચિયું) (न.) – मार्तुल, 'स्क्रू ड्रायव्हर', पेच उलगड्या-बसविण्याचे साधन.
पेची (-लुं) (પેચી,-લું) (वि.) – कारस्थानी.
पेंजार (પેંજાર) (स्त्री.) – रुं (न.) – पायपोस.
पेट (પેટ) (न.) – (१) पोट (२) जठर, कोठा (३) (लाक्ष.) निर्वाह (४) गर्भाशय (५) मुलेबाळें, पुढचा वंश (६) अंतर, मन.
 – आपवुं – रहस्य सांगणे, – उघड करणे.
 – आववुं – शौच होणे.
 – उघाडीने जोवुं – दुसऱ्याच्या मनची गोष्ट जाणणे.
 – ऊंचुं आववुं – (१) पोट भरणे, तृप्ति होणे. (२) कृतार्थ होणे (३) गर्भ राहणे.
 – खोलवुं – मनची गोष्ट उघड करून सांगणे.
 – गळे अडवुं – पोट ठेचून भरण्याइतके खाणे.
 – घराणे मूकवुं – उपासमार सहन करणे.
 – चडवुं – (१) पोटात वायु साठणे (२) पोटात खदखदणे, एखादी गोष्ट गुप्त न राखता आल्याने ती बाहेर सांगण्याकरिता व्याकुळ होणे.
 – चालवुं – वरचेवर जुलाब होणे.
 – चोंटी जवुं – अतिशय भूक लागणे.
 – चोळीने शूळ उपजाववुं – आपण होऊन दुःख ओढवून घेणे.
 – छूटी जवुं – (१) जुलाब होणे (२) घाबरणे.
 – जुदां थवां – बेबनाव होणे.
 – टाढुं करवुं – (१) पोट – भूक – शांत करणे, खाणे (२) दुसऱ्याची मिळकत पचविणे (३) निश्चिंत होणे.
 – टाढुं थवुं, ठरवुं – निश्चिंतता येणे.
 – तणावुं – वाजवीपेक्षा फार अधिक खाल्ले जाणे.
 – ताणीने मरवुं – उपासमारीने मरणे.
 – थवुं – (१) पोट येणे, गर्भार होणे (२) पोट मोठे होणे.
 – दाबीने रहेवुं – सहन करीत राहणे, सोसणे.
 – नीकळवुं – (१) दोंद निघणे (२) दिवस गेले असल्याचे दिसणे.
 – नी पतराळी थवी – पोट भुकेने पाठीला चिकटणे.
 – नी सगाई – (१) कामापुरता मामा (२) आईबाप आणि मूल यांच्या मधलें नातें.
 – नुं छोकरुं – पोटचे मूल.
 – नुं पाणी न हालवुं – काहीसुद्धा परिणाम न होणे.
 – नुं बळवुं – (१) भुकेलेले (२) मन दुखविले गेलेले.
 – ने भाडुं आपवुं – (१) जगण्यापुरते खाणे (२) खाणे.
 – नो पडदो / – नो मेल } – मनची गोष्ट, गुप्त विचार.
 – पडवुं – पोटाला येणे, जन्माला येणे.
 – पथरो (-पहाण) पडवो – (१) संतान वाईट किंवा पराक्रमहीन निपजणे. (२) मुलगी होणे.
 – पर छरी मूकवी, – पग मूकवो, – पाटु मारवुं – पोटाला चिमटा घेणे (लाक्ष.)
 – पर पोटलुं बांधवुं – वाजवीपेक्षा फार खाणे-मागणे.
 – पर पाकवुं – (१) (हसून हसून) पोट दुखू लागणे. (२) रहस्यांतलें माणूस फुटणे.
 – पर पाणी न पडवा देवुं – स्वस्थ बसू न देणे.
 – पेटलाद(-पाटण) जवुं – अतिशय भूक लागणे.
 – पोषवुं – स्वतःची एकट्याचीच भूक भागविणे.
 – पोयणी बळी जवुं – पोट पाठीला चिकटणे.
 – फाटवुं – (१) पोटाला तडस लागणे. (२) घरातले किंवा रहस्यांतलें मनुष्य फुटणे.
 – फोडवुं – गुप्त गोष्ट सांगणे.
 – बळवुं – (१) मत्सर वाटू लागणे. (२) चिंता वाटणे.

–बाळवुं–उपासमार होणे.
–भरावुं–तृप्ती होणे.
–मां आमळो–(१) मनात वैर. (२) पण, निश्चय.
–मां उतारवुं–(१) पोटात टाकणे. (२) लक्षात घेणे. (३) सहन करणे. (४) दुसऱ्याचे पचनी पाडणे. (५) मनात ठसविणे.
–मां करम बोलवा, -कूकडा बोलवा, -कूवा पडवा–कडकडून भूक लागणे.
–मां काती, –पाळी–मनात वैर, गुप्त कारस्थान.
–मां कूवो–अतिशय भूक.
–मां खूंचवुं–(१) लाच घेण्याची इच्छा होणे (२) मनात काही गाठ असणे.
–मां टांटिया, –मां पग –पोटात पाय ('गोगलगाय नि पोटात पाय' या अर्थी).
–मां तेल रेडावुं–चिंता लागणे.
–मां दांत होवा–पोटात वैर असणे.
–मां दुःखवुं–(१) एखाद्या गोष्टीची चिंता-गाठ मनात राहणे (२) 'आता जवळच आहे' या अर्थाचा उद्गार (उदा. 'हवे मुंबईने शुं पेटमां दुःखे छे ?=आता मुंबई जवळच आली !)
–मां धासको पडवो, –मां फाळ पडवी –धसक्याने दचकणे.
–मां पेसवुं–(१) पोटात शिरणे, विश्वास उत्पन्न करणे (२) मनातले समजून घेणे.
–मां पेसी अंतरस खावुं–विश्वास देऊन दगलबाजी करणे.
–मां पेसी नीकळवुं–मनातली गुह्य गोष्ट समजून घेणे.
–मां बळ्यानी सगाई–जिवाभावाचे नाते.
–मां बार वागवा, -बिलाडां आळोटवां, –कडकडून भूक लागणे, पोटात कावळे ओरडायला लागणे.
–मां भराईने बेसवुं–(१) आसरा घेणे (२) खासगी झालेल्या बोलण्याचा पत्ता लागणे.
–मां रोग होवो–मनात द्वेष किंवा दुष्टभाव असणे.
–मां शेरडो पडवो–पहा 'पेट मां धासको पडवो !
–मां समाववुं–पोटात ठेवणे.
–रहेवुं, -बधवुं–गर्भ राहणे.
–वांसा साथे चोटवुं–पोट पाठीला लागणे.
पेटे अवतार लईए एवुं–पवित्र, सज्जन.
पेटे पडवुं–जन्माला येणे.
पेटे पान छूटवां–मुलाला पाहताच आईला प्रेमाचा पान्हा फुटणे.
पेटे पाटा बांधवा–उपासमार काढणे.

पेटखाई (પેટખાઈ) (स्त्री.)–पोटगी.
–पूर (वि.)–पोटापुरते.
–बळ्युं (वि.)–मनात व्याकुळता असलेले.
–बेसणुं (न.)–वरचेवर जुलाब होणे.
–भरुं (वि.)–(१) पोटभरू (२) अप्पलपोटे (३) आपल्या एकट्याच्या अन्नापुरती नोकरी करणारे.
–वरो (वि.)–पोटगीखर्च.
पेट(-टा)ववुं (પેટ-ટા-વવું) (स. क्रि.)–पेटविणे.
पेटाळ (પેટાળ) (न.)–पोट, आतला भाग.
पेटियुं (પેટિયું) (वि.)–(१) आपल्या एकट्याच्या निर्वाहापुरती नोकरी करणारे. (२) (न.) पोटगी खर्च (३) पगार म्हणून दिलेले पोटापुरते अन्न (४) पगार, रोजी.
–आपवुं–खाण्यापुरता खर्च देणे, रोजी देणे.
–काढवुं, कूटी काढवुं–निर्वाहापुरते कमावणे.
पेटुं (પેટું) (न.)–(१) एखाद्या वस्तूच्या मध्ये पोकळ किंवा दोंदासारखा पुढे आलेला भाग (२) मोठ्या वस्तूच्या पोटात सामावणारा भाग-अंश.
–पूरवुं–हिशेबी काढलेलें पोटखाते रकम घेऊन बंद करणे.
–पाडवुं–पोटखाते काढणे.
पेटाखातुं (પેટાખાતું) (न.) पोटखाते.
–समिति (स्त्री.)–पोटसमिती.
पेटांफोड (પેટાંફોડ) (वि.)–कटमितीचे व्याज.
पेटूडुं (પેટુડું) (वि.)–आपस्वार्थी.
पेटे (પેટે) (अ.)–(१) पोटी, (उदा. 'व्याज पेटे'=व्याजा-पोटी'), बाबत (२) बदली, करिता.
पेठ, -ठे (પેઠ,-ઠે) (अ.)–प्रमाणे, रीतीने.
पेठुं (પેઠું) (वि.)–'पेसवुं' धातूचे भू. भू. का. चे रूप, शिरलेले.
पेडु (-डु) (न.)–ओटीपोट.
पेडुं (પેડું) (न.)–(१) टोळके (२) तमाशा करीत फिरणारी मंडळी (३) दही किंवा दूध भरून ठेवण्याचे मातीचे भांडे. (४) एक गवत.
पेडो (પેડો (पु.)–स्वैंपाकाचे मातीचे मोठे भांडे, हंडी.
पेढली (પેઢલી) (स्त्री.)–'शेल्फ'.
पेढवुं, पेढुं (પેઢવું, પેઢું) (न.)–हिरडी.
पेढी (પેઢી) (स्त्री.)–(१) सावकाराचे दुकान (२) व्यापाऱ्याची पेढी (३) पिढी.
–तूटवी–पेढीने दिवाळे काढणे.
–पर जवुं–दत्तक घेतले जाणे.
–आगत (वि.)–पिढ्यान् पिढ्या चालत आलेले.
–उतार–(१) (वि.) पहा 'पेढी आगत' (२) (अ.) पिढ्यान्पिढ्या.

–नामुं (न.)–वंशवृक्ष.
–पंचक (न.)–वंशाचा नाश करणारे.
पेण (પેણ) (स्त्री.)–दगडी पेन्सिल.
पेणी (પેણી) (स्त्री.)–कढई.
पेंडो (पु.)–(१) पेढा (२) (मातीचा) गोळा.
–आपवो (१) मार देणे (२) बढतर्फ करणे.
पेदळ (પેદળ)–(१) (न.) पायदळ (२) (अ.) पायी (३) (वि.) पादचारी, पायी चालणारे
पेदा (પેદા) (वि.)–(१) उत्पन्न (२) कमावलेले, मिळविलेले.
–करवुं–(१) उत्पन्न करणे (२) संपादणे.
–श (स्त्री.)–निपज, उत्पन्न.
पेधवुं (પેધવું), पेंधवु (પેંધવું) (अ. क्रि.)–(१) सवय पडणे (२) संधी मिळाल्यानें फावणे.
पेधुं (પેધું) (वि.)–(१) सवय पडलेले (२) (न.) सवय.
–पडवुं–(१) सवय पडणे (२) बारंबार फायदा घेण्याकरिता येत राहणे.
पेंतरो (પેતરો) (पु.)–(१) पवित्रा (२) चालबाजी, कारस्थान.
पेपडुं (પેપડું), पेपुं (પેપું) वि.)–ढिले, उत्साहहीन.
पेमाएश (પેમાએશ) (स्त्री.)–जमीनमोजणी.
पेर (પેર) (स्त्री.)–(१) प्रकार, रीत (२) समाचार (३) युक्ती (४) (पु.) पाय.
पेर (स्त्री.)–(१) कांडे (उसाचे, थाटाचे इ.) (२) (न.) पेरू.
पेरवी (પેરવી) (स्त्री.)–(१) तजवीज, व्यवस्था (२) युक्ती (३) प्रयत्न (४) कोटी, दर्जा.
–करवी–तजवीज करणे.
–मां रहेवुं–व्यवस्था करण्याच्या प्रयत्नात असणे.
पेराई (પેરાઈ), पेरी (પેરી) (स्त्री.), पेरियुं (પેરિયું) पेरुं (પેરું) (न.)–कांडे.
पेरे (પેરે) (अ.)–(१) प्रकारे (२) प्रमाणे.
पेल(-वुं) (न.)–पिंजलेल्या रूची दाबून बनविलेली पट्टी.
पेलुं (પેલું) (सर्व.)–(१) ते (२) (वि.) बोट करून समोर दाखविलेले (३) तेरवाचा (दिवस).
पेला जन्ममां, पेले-जन्म (१) पुढच्या जन्मी (२) कधीच नाही.
पेश(-शो) (પેશ-શો) (पु.)–धंदा, पेशा.
पेश (પેશ) [फा.] (अ.)–(१) पुढे (२) वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे (३) कडेपर्यंत.
–करवुं–रूजू करणे, पुढे करणे.
–जवुं, -पहोंचवुं–यशस्वी होणे (धंद्यात)
–पहोंचाडवुं–(१) धंद्यात यश मिळविणे (२) कडेला नेणे.
–कदमी (स्त्री.)–(१) स्वागताला-आणण्याला-जाणे. (२) आगेकूच (३) चढाई.
–कश (पु.),–कशी (स्त्री.)–खंडणी.
–कार (पु.)–(१) कारभारी, शिरस्तेदार (२) हुजऱ्या.
–गा (स्त्री.)–(१) आंगण (२) आंगणात किंवा मंचावर पसरलेले जाजम.
–गी (स्त्री.)–कामापोटी आगाऊ दिलेली रकम किंवा हप्ता
–दस्ती (स्त्री.)–आगाऊपणे केलेले गैरकृत्य, जबरदस्ती.
पेशवाई चलाववी–अमल-सत्ता चालविणे.
पेशानी (પેશાની) (फा.) (पु.)–नशीब.
पेशाब (પેશાબ) [फा.] (पु.)–लघवी.
पेशी (પેશી) (स्त्री.)–मुळाच्या आतला गर (फणस, खजूर इ. सारखा).
पेशी [फा.] (स्त्री.)–खटल्याची सुनावणी.
पेशीनगोई (પેશીનગોઈ) (फा.) (स्त्री.)–भविष्यवाणी.
पेशो (પેશો) (पु.)–धंदा, व्यवसाय.
पेसवुं (પેસવું) (अ. क्रि.)–शिरणे, प्रवेश करणे.
पेसाडवुं (પેસાડવું) (स. क्रि.)- घुसडणे, शिरकविणे.
पेसार(-रो) (પેસાર-રો) (पु.)–(१) प्रवेश (२) गाढ संबंध, परिचय.
पेस्तर (પેસ્તર) (वि.)–आगामी.
पेळ (પેળ) (पु.)–वृषण.
पैड (પૈડ) (स्त्री.)–पंचाईत, डोकेफोड.
पैडोतरुं (પૈડોતરું) (वि.)–ज्याच्या बोलण्याला कधी अंतच नाही असे.
पैडुं (પૈડું) (न.)–चाक, चक्र.
–फरवुं–काम चालू होणे, काम सिद्ध होणे.
पैतुं (પૈતું) (न.)–पातळ चपटा तुकडा.
पैसादार (પૈસાદાર) (वि.)–धनवान, मालदार.
पैसा उडावी जवा–पैसा बुचाडून घेणे, पैसे खाणे.
–ऊपजवा–किंमतीइतके किंवा त्याहून अधिक पैसे मिळणे.
–कूदवा–खूप पैसा असणे.
–खोटा करवा–कर्ज किंवा उसनवारी चुकती न करणे.
–खोटा थवा–दिलेले पैसे परत न मिळणे.
–घलावा–(१) दिलेले पैसे परत न मिळणे, (२) इतरांकडून पैसे खाल्ले जाणे.
–चांपवा–लाच देणे, मूठ दाबणे.
–जोडवा–नुकसानभरपायी देणे.
–तोडी पाडवा–बिनायास पैसे कमावणे.
–नाखवा–पुढच्या लाभाच्या आशेने धंद्यात पैसे गुंतविणे.
- वेरवा–पैसे पेरणे.
पैसोटको (પૈસોટકો) (पु.)–धनदौलत.

पो (પો) (पु, स्त्री.)
पोह (પોહ) (पु.) } –सकाळ.
–फाटवो–सकाळ होणे.
पोईस (પોઇસ) (स.)–'पळ' 'चल हट्' अशा अर्थाचा वाचक उद्गार.
–थई जवुं–पळून जाणे.
पोक (પોક) (स्त्री.)–हंबरडा फोडून रडणे.
–पाडवी–मेलेल्या व्यक्तीचे नाव घेऊन मोठ्याने रडणे.
–मूकवी–(१) मोठ्याने नाव घेऊन रडणे (२) काही निष्पन्न होणार नाही असे मानून सोडून देणे.
–राण (न.)–रडारडीचा आवाज.
–रावबुं (स. क्रि.)–ओरडायला, मोठ्याने हाका मारायला लावणे.
पोकार (પોકાર) (पु.)–(१) पुकार, पुकारा, ओरड. (२) फिर्याद, तक्रार.
–उठाववो–ओरड करणे.
–करवो–(१) पुकारा करणे. (२) ओरड करणे.
–ण (न.)–ओरडा, पुकारा.
–वुं (स. क्रि.)–ओरडून बोलणे किंवा कोणाला बोलाविणे.
पोकेपोक (પોકેપોક) (अ.)–ओरडाआरडा करून.
पोखरो (પોખરો) (पु.)–संडासाची-लघवीची बैठक.
पोगळ (પોગળ) (न.)–ढोंग.
–ळी (स्त्री.)–गाठोडे.
पोंक(-ख) (પોંક-ખ) (पु.)–दूध भरलेली कणसे भाजून काढलेले दाणे.
–पाडवो–कणसे शेकोटीवर भाजून दाणे पाडणे.
–णुं (न.)–(१) नवरा-नवरीचे स्वागत करण्याच्या जूं, मुसळ, रवी व चात या चार वस्तूंपैकी प्रत्येकीला हे नाव लावतात. (२) अशा वस्तूंनी स्वागत करण्याची क्रिया.
–वुं (स. क्रि.)–(१) वरील वस्तू घेऊन स्वागत करणे. (२) पाणी पाजून (झाडांना) वाढविणे.
पोंकियुं (પોંકિયું) (न.)–दूध भरलेल्या दाण्यांचे कणीस.
पोच (પોચ) (स्त्री.)–पोचट दाणा.
–कण (वि.)–पुछाट, भ्याड.
–कुं (न.)–शेणाचा पू.
–चुं (वि.)–(१) नरम, बोटचेपे. (२) नेभळे. (३) (लाक्ष.) पुछाट.
–चुं पडवुं–(१) नरम पडणे. (२) टिकू न शकणे, घाबरणे.
पोचा काळजानुं, पोची छातीनुं–भेकड.
पोटको(-ली) (પોટકો-લી) (स्त्री.)–छोटे गाठोडे.
पोटलीयुं (પોટલિયું) (वि.)–(१) गाठोड्याच्या आकाराचे. (२) गाठोड्यात गुंडाळलेले.
–ये जवुं–शौचाला जाणे.
पोटली पकडवी–वैद्याचा धंदा करणे.
पोटलेपोटलां–खूप, पुष्कळ.
पोटो (પોટો) (पु.)–(१) कंदिलाची गोल काच. (२) चिमणीचे पिलू.
पोठ (પોઠ) (स्त्री.) (१) जनावराच्या पाठीवर दोन्ही बाजूना टाकता येण्यासारखे पडशीसारखे पोते. (२) बंजारी लोकांचा काफला. (३) ओझे वाहणारा बैल.
–ठियो (पु.) (१) दोन्ही बाजूना पडणाऱ्या पडशीचे ओझे वाहणारा बैल. (२) नंदी.
पोडुं (પોડું) (न.)–(१) लिंपणाचा जाड थर. (२) मोहोळ,
पोढण (પોઢણ) (न.)–शयन.
–वुं (अ. क्रि.)–पहुडणे, निजणे.
पोढाडवुं (પોઢાડવું) (स. क्रि,)–झोपविणे, निजविणे.
पोणचवडुं (પોણચવડું) (वि.)–वाकडे, असत्य.
पोणा (પોણા) (पु. ब- व.)–पाऊणकी.
–णियुं (वि.)–पाऊण भागाचे.
–णियो (वि. पु.)–(लाक्ष.)–नामर्द, भेकड.
–णीसो (वि.)–पावणे शंभर.
–णुं (वि.)–पाऊण,
–णोसो (वि.)–पाऊणशे.
पोत (પોત) (न.)–एक विशिष्ट नस कापून उपचार म्हणून त्यातून रक्त काढून टाकणे. (२) आपले खरे स्वरूप.
–प्रकाशवुं–आतला स्वभाव उघड करणे, आपल्या जातीवर जाणें.
पोत (न.)–(१) मूल (२) कपडा (३) (पु.) मचवा (४) (लाक्ष.) कापडाचे विणकाम.
–ज (वि.)–मूल म्हणून जन्माला येणारे (अंड्याच्या रूपाने नव्हे).
–डी (स्त्री.)–धोतर.
–तारो (पु.)–(१) भिजलेला कपडा (२) पोतेरे.
–तियादास (पु.)–ढिला-नेभळट माणूस.
–तियुं (न.)–लहानसे धोतर., पंचा.
–तियुं काढी नाखवुं,-छूटी-जवुं,-फाटी जवुं–घाबरून जाणे.
पोतिया लेवां,-लई लेवां–(१) नुकसान करणे (२) लुटणे (३) भेडसावणे.
–लेवाई जवां–हिंमत नाहीशी होणे, धीर खचणे.
पोतदार (પોતદાર) (पु.)–खजिनदार.
पोतनीस (પોતનીસ) (पु.)–खजिन्याचा हिशोबनीस.

पोतपोतामां (પોતપોતામાં) (स.)–आपापसात.
पोतपोते (પોતપોતે) (सर्व.)–प्रत्येकाने.
पोतरो (પોતરો) (पु.) नातू.
पोतापणुं (પોતાપણું) (न.)–(१) आपलेपणा (२) व्यक्तित्व (३) अस्मिता.
पोतीकुं (પોતીકું) (वि.)–स्वतःचे, आपले, स्वकीय.
पोतुं (પોતું) (न.)–(१) भिजलेला कपडा (२) चुन्यात किंवा रंगात भिजलेला ब्रश (३) सरकारी खजिन्यात महसुलाची भरती.
–करवुं–रंगविण्याकरिता किंवा सफेती मारण्याकरिता रंगांत किंवा चुन्यांत भिजविलेला कपडा फिरविणे.
–फेरववुं–(१) पोतेऱ्याचा कपडा फिरविणे (२) बोळा फिरविणे, पुसून टाकणे.
–भरवुं–भरणा पाठविणे.
–मारवुं–रंगविण्याकरिता किंवा चुना फासण्याकरिता पोतेरे फिरविणे.
–वाहवुं–केलेल्यावर पाणी–बोळा–फिरविणे, धुळीस मिळवणे.
पोते (પોતે) (सर्व.)–स्वतः, जातीने.
पोताने तूंबडे तरवुं–स्वतःच्या बळावर जिंकणे.
पोथकी (પોથકી) (स्त्री.)–खुपऱ्या.
पोथीमांनां रींगणां–पुराणांतली वांगी.
पोदळो (પોદળો) (पु.)–शेणाचा पोह.
पोप (પોપ) (न.)–(१) कोंभ (२) थर.
पोपचुं (પોપચું) (न.)–(१) पापणी (२) पोचट शेंग.
पोपटो (પોપટો) (पु.)–(हरभऱ्याचा) घाटा.
–टा पाडवा–ओल्या हरभऱ्याचा हावळा तयार करणे.
पोपलुं (પોપલું) (वि.)–(१) ठिसूळ, काही सहन न होणारे (२) लाडावून ठेवलेले (३) उगीचच धडपडणारे.
पोपुं (પોપું) (वि.)–दीन, नेभळट.
पोपो (પોપો) (पु.)–काजळाचे गालबोट.
पोबार (પોબાર) (पु. ब. व.)–(१) फाशांच्या खेळातला एक हात (२) विजय, फत्ते.
–करवा,-गणवा–पळून जाणे, पळ काढणे.
–पडवो–फासे अनुकूल पडणे, योजलेली युक्ती साधणे, विजय होणे.
पोमलुं (પોમલું) (वि.)–(१) हर्षाने वेडे झालेले (२) पहा 'पोंपलुं.'
पोमावुं (પોમાવું) (अ. क्रि.)–हुरळून जाणे.
पोयणुं (પોયણું)–पद्मिनी, रात्री उमलणारे कमळ.
पोयुं (પોયું)–'गोल' (फुटबॉलाच्या खेळांतली)

पोर (પોર) (न.)–गावाजवळची लहान वाडी.
पोर (अ.)–गत वर्षी किंवा येत्या वर्षी.
पोरस (પોરસ) (पु.)–(१) आनंदाचा भर (२) पाणी, तेज.
–सावुं (अ. क्रि.)–(१) आनंद उचंबळून येणे (२) आवेशात येणे.
–सीलुं (वि.)–पाणीदार, तेजस्वी, शूर.
पोल (પોલ) (पु.)–(१) पिंजलेला रू (२) (न.) नरम रजई किंवा गादी.
पोल (स्त्री. न.)–(१) पोकळपणा (२) (लाक्ष.) ढोंग (३) अंदाधुंदी.
–चलाववुं–हांकवुं–(१) अंदाधुंदी व अव्यवस्था माजविणे (२) ढोंग माजविणे.
–कार(रूं) (न.)–भोक.
–कारवुं (स. क्रि.)–कोरून काढणे, भोक पाडणे.
पोलाण (પોલાણ) (न.)–(१) पोकळपणा (२) पोकळ भाग.
पोलार (પોલાર) (न.)–भोक.
–वुं (स. क्रि.)–पहा 'पोलकारवुं'
पोलुं (પોલું) (वि.)–(१) पोकळ (२) (लाक्ष.) ढोंगी.
पो(–व)वुं (પોવ-વું-) (स. क्रि.)–(१) ओवणे (२) सुईत टाकणे.
पोश (પોશ) (पु. स्त्री.)–(१) ओंजळ (२) (वि.) ओंजळभर.
पोषा (–सा) वुं (પોષા-સા-વું) (अ. क्रि.)–(१) पोषण केले जाणे, (२) परवडणे (३) खपणे.
पोस (પોસ) (पु.)–(१) नोकरांना वगैरे दिवाळीच्या किंवा आनंदोत्सवाच्या प्रसंगी देतात ती बक्षिशी, पोस्त (२) पौष महिना.
पोसाण (પોસાણ) (न.)–पोषण (२) मागणी, खप.
–तुं (वि.)–पुष्ट.
पोह (પોહ) (पु.)–प्रभात, पहाट.
–फाटवो–पहाट होणे.
पोहाल (પોહાલ) (स्त्री.)–नवीन लागवड केलेली जमीन.
पोळ (પોળ) (स्त्री.)–(१) दरवाजा (२) फाटक असलेली चाळ (३) गल्ली.
पोळियो (પોળિયો) (पु.)–दरवान.
पौंआ(–वा) (પૌઆ-વા) (पु. ब. व.)–पोहे.
प्याज (પ્યાજ) (न.)–कांदा.
प्याली (પ્યાલી) (स्त्री.)–लहान पेला.
–अडाववी–चडाववी, –पीवी, –पी लेवी–दारू पिणे.
प्यालो पीवो–(१) संगतीत मिसळणे (२) हिंदूने मुसलमान होणे.
प्रजवाळवुं (પ્રજવાળવું) (स. क्रि.)–(१) पेटविणे (२) दिपविणे.
प्रजळवुं (પ્રજળવું) [अ. क्रि.]–पेटणे जळणे.
प्रजा (પ્રજા) [सं.] (स्त्री.)–(१) लोक, जनता (२) संतति

–कीय (वि.) – प्रजेसंबंधीचे, प्रजेला लागू असणारे.
–तंत्र (न.) – लोकसत्ताक राज्यतंत्र.
–शाही (स्त्री.) – (१) लोकशाही (२) (वि.) लोकशाहीसंबंधी.
–अस्मितावाद (पु.) – राष्ट्रवाद.
प्रजाळवुं (પ્રજાળવું) (सं. क्रि.) – पहा 'प्रजवाळवुं'
प्रतिघोर (પ્રતિઘોર) (पु.) – प्रतिध्वनी.
प्रत्युत (પ્રત્યુત) [सं.) (अ.) – (१) किंवा (२) नाहीतर (३) उलट.
प्रत्ये (પ્રત્યે) (अ.) – विषयी, कडे.
प्रपंच (પ્રપંચ) (पु.) – (१) संसार (२) विस्तार, मायेचा विस्तार (३) सांसारिक माया (४) कारस्थान.
–रचवो – कारस्थान रचणे.
–रमवो – दगा देणे, कारस्थान करणे.
–वाद (ध्रु.) – भौतिकवाद, 'मटीरिॲलिझम.'
–वी (वि.) – कपटी, कारस्थानी.
प्रभातियुं (પ્રભાતિયું) (न.) – भूपाळी.
प्रसंग (પ્રસંગ) (पु.) – (१) अवसर (२) संबंध, सहवास (३) प्रकरण, विषय (४) घटना.
–पडवो – परिचय होणे
–पाडवो – परिचय करून घेणे.
–भूत (वि.) – प्रसंगाला लागू असलेले, प्रस्तुत.
प्रस्ताव मूकवो, रजू करवो – ठराव मांडणे.
–ऊडी जवो – ठराव नापास होणे.
प्रागड (પ્રાગડ) (स्त्री.) – प्रभात, सकाळ.
–वासवी – सकाळ होणे.
प्राण ऊडी जवा, – नीकळी जवा – मृत्यु होणे.
–काढी नाखवो – (१) अतिशय रंजीस होणे, (२) प्राण ओवाळून टाकणे (३) छळणे.
–खरचवा – स्वतःचा जीव देणे.
–पडीके बंधावा – जीव मुठीत येणे, 'आता कसे होईल' या चिंतेने व्याकुळ होणे.
–पाथरवा – जीव अर्पण करणे.
–पणे (अ.) – प्राणपणाने, जीव धोक्यात घालून.
–पथारी (स्त्री.) – प्राणार्पण.
प्रौढि (પ્રૌઢિ) (स्त्री.) – (१) प्रौढपणा (२) विचाराची किंवा भाषेची प्रौढता (३) चमत्कारपूर्ण आणि साभिप्राय लिखाण.

फ (ફ)

फई (ફઈ), – बा (स्त्रि.) – आत्या
फक(-ग)दंड (ફક-ગ-દંડ) (वि. – (१) उधळे (२) लुच्चे (३) बेफिकीर.
फकरो (ફકરો) (पु.) – परिच्छेद.
फकोडो (ફકોડો) (पु.) – फेकून तोंडात टाकलेला घास.
फक्कड (ફક્કડ) (वि.) – (१) लोकलज्जा सोडून दिलेले, (स्वच्छंदी) (२) नटवे (३) सुंदर. (४) उधळें, बेपर्वा (५) तमाशातला विदूषक.
फगफगवुं (ફગફગવું) (स. क्रि.) – (१) फडफडणे (२) रखडणे (३) फसफसणे.
फगर (ફગર) (स्त्री.) – (१) पराग (२) ढीग.
फग(-गा)ववुं (ફગ-ગા-વવું) (सं. क्रि.) – (१) ठकविणे, फसविणे (२) गैरसमजूत करून देणे (३) उडवून देणे.
फगवुं (ફગવું) (अ. क्रि.) – (१) वाकडे बोलणे, (२) बोलून बदलणे (३) हातावर तुरी देणे.
फगेरो (ફગેરો) (पु.) – (१) छळ, सतावणी (२) उघड फजीती.
फगोडुं (ફગોડું) (वि.) – ढोंगी
फंगोळो (ફંગોળો) – मोठा झोका.
फजल (ફજલ) (वि.) – (१) सुखी, आनंदी. (२) (स्त्री.) कृपा (३) समृद्धी.
फजेत (ફજેત) (वि.) – फजीत.
–खोर वि. – (१) निर्लज्ज (२) दुसऱ्याची फजीती करण्याची सवय लागलेले.
–तो (पु.) – (१) फजीती (२) कैरीच्या कोयी (बाठी) वगैरे धुवून केलेली कढी.
फट कहेवुं – तिरस्कार करणे, 'धिक्कार असो' म्हणणे.
फटक (ફટક) – (स्त्री.) एक जाड काच (आरशाची).
फटकवुं (ફટકવું) (अ. क्रि.) – (१) चलित होणे, (माथे) फिरणे. (२) हातातून जाणे, बिघडणे. (३) (रंग) उडून जाणे (४) दुसऱ्या गोष्टीवर येणे.
फटकार-व-वुं (ફટકાર-વ-વું) (स. क्रि.) – मारणे, छडीने-चाबकाने मारणे.
फटकारुं (ફટકારું) (वि.) – (१) वेडेपिसे, बेफाम (२) बुजलेले (३) स्पष्ट, निर्भीड.
– रो (पु.) (१) फटकारा (२) चित्तभ्रम (३) धसका.
फटकियुं (ફટકિયું) (वि.) (१) लगेच फुटण्याजोगे (२) स्वतःवर

जोखीम न घेणारे (३) फटक फटक आवाज करणारे (४) (न.) सलग एक दार, फाटक.

फटको (ફટકો) (पु.)–(१) फटका (२) (लाक्ष.) नुकसान, हानी (३) टावेल, अंग पुसणे.

–पडवो,–वागवो–(१) फटका बसणे (२) नुकसानीत येणे.

फटाकियो (ફટાકિયો) } (पु.)–फटाका.
फटाको (ફટાકો)

फटाडवुं (ફટાડવું) (स. क्रि.)–फाजील सूट देऊन बहकावणे

फटाणुं (ફટાણું) (न.)–घाणेरडे-बीभत्स गीत किंवा शब्द.

फटाबार (ફટાબાર) } (वि.)–(१) सताड उघडे (२) नंगे, निर्लज्ज.
फटार (ફટાર)

–री (स्त्री.)–बडेपणा.

फटारवुं (ફટારવું) (स. क्रि.)–डोळे वटारणे.

फटाववुं (ફટાવવું)–(१) फितविणे (२) बहकावणे

फटो (ફટો) (वि. पु.)–कानाला भोक पाडलेला, कानफाटया.

फटोर(–ळ) (ફટોર-ળ) (वि.)–(१) नरम व रुची असलेली (सुपारी) (२) (न.) वाऱ्याने पडलेली कैरी.

फड (ફડ) (न.)–(१) दारू गाळण्याची भट्टी (२) बाजार (३) ठाणे (४) नाचगाणे करणारी मंडळी. (५) (अ.) घाईघाईने.

फडक (ફડક) (स्त्री.)–(१) दचका, भीती (२) अंगावरच्या कपड्याचा लोंबणारा शेवट-सोगा.

–वुं (स. क्रि.)–फाडकन कपडा झाडणे.

–कार(-व)वुं (स. क्रि.)–(१) फटकारा मारणे (२) भुरका मारून खाणे.

फडको (ફડકો) (पु.)–(१) कपडा झाडण्याचा आवाज (२) पाभरी (३) भुरका (४) घसका.

–लेवो–भुरका मारणे.

–का मारी लेवा–झटपट थोडेफार खाऊन घेणे.

फडकियुं (ફડકિયું) (न.)–दरवाजाचे दार.

फडचो (ફડચો) (पु.)–(१) निकाल, तोड (२) देणे भागविणे.

–आणवो-लाववो–भागवून टाकणे, निकाल लावणे.

–चामां लई जवुं–दिवाळे जाहीर करून बाकी राहिलेल्या मिळकतीतून देणे भागवून टाकणे.

फडफडवुं (ફડફડવું) (अ. क्रि.)–(१) फडफडणे (२) (भीतीने) थरथर कापणे (३) (रागाने) फाडफाड बोलणे (४) पाठीमागे राग.ने बोलणे.

फडश,-य (ફડશ-ય) (स्त्री.)–फडके.

फडाकी (ફડાકી) (स्त्री.)–(१) गप्प (२) बढाई.

–कियुं (वि.)–(१) गप्पीदास (२) बढाईखोर.

–कीदास (पु.)–गप्पीदास.

फडाववुं (ફડાવવું) (स. क्रि.)–फाडायला लावणे.

फडांभेर (ફડાંભેર) (अ.)–पायांच्या चंप्यांवर बसून.

फडियो (ફડિયો) (पु.)–(१) भुसारी (२) दारूभट्टीवाला.

फडेताळ (ફડેતાળ) (स्त्री.)–फळ्यांची घातलेली पडदी.

फणगर (ફણગર) (पु.)–नाग.

फणगी (ફણગી) (स्त्री.)–लहानसा कोंभ.

–गो (पु.)–कोंभ.

–गो फूटवो–(१) कोंभ फुटणे (२) फाटा फुटणे, नवीन मुद्दा किंवा काम निघणे.

फणसवो (ફણસવો) (पु.)–अंकुर.

फंटायुं (ફંટાયું) (न.)–समाजापासून फटकून राहून कायद्याच्या विरुद्ध वागणूक.

फंटावुं (ફંટાવું) (अ. क्रि.)–(१) दिशा बदलणे (२) भाग-हिस्से पडणे, फुटणे, (३) कपडा ताणला जाणे, तोकडा पडणे.

फतवाखोर (ફતવાખોર) (वि.)–ढोंगी, पाखंडी

फतवो (ફતવો) (पु.)–(१) मुसलमानी धर्माज्ञा (२) ढोंग (३) हुकूम.

–करवो,–मांडवो–ढोंग मांडणे.

–काढवो–(१) धर्माज्ञा प्रकट करणे (२) अरेरावी सरकारने वटहुकूम काढणे.

फतेह (ફતેહ) (स्त्री.)–जीत, फत्ते.

–पामवुं–फत्ते होणे.

–मंद (वि.)–विजयी.

–मंदी (स्त्री.)–विजय.

–मारी (स्त्री.)–एक विशिष्ट प्रकारचे छोटे गलबत, फत्तेमारी.

फदफदवुं (ફદફદવું) (अ. क्रि)–(१) कुजून किंवा आंबून किंवा आंतून खदखदणे (२) पू भरून करट (फोड) फुटू लागणे.

फना (ફના) [अ.] (वि.)–नष्ट, भुईसपाट (लाक्ष.)

–फातिया (पु. ब. व.)–सर्वस्वी नाश.

फंद(-दो) (ફંદ-દો) (पु.)–(१) कारस्थान, कपटजाळ, फंद, (२) (लाक्ष.) दुर्व्यवस्था.

फंदो करवो–ढोंग माजविणे,

फंदो रचवो–कारस्थान रचणे.

फंदी (वि.)–(१) कपटी. (२) ढोंगी. (३) दुर्व्यसनी.

फफळतुं (ફફળતું) (वि.)–उकळणारे.

फफळाववुं (ફફળાવવું) (स. क्रि.)–ओतणे.

फफोलो (ફફોલો) (पु.)–फोड.

फंफेरो (ફંફેરો) (पु.)–खाजगी गोष्ट जाहीर होऊन फजिती होणे.

फंफोसवुं (ફંફોસવું) (स. क्रि.)–बारकाईने तपासणे.

फंफोळवुं (ફંફોળવું)–पहा, 'फंफोसवुं'.

फंफोळा (ફંફોળા) (पु. ब. व.)–शोध, बारीक तपास.
फरकडी (ફરકડી) (स्त्री.)–(१) तकली. (२) चातीवरील चकती. (३) भिंगरी, चक्र (कागदाचे).
फरकवुं (ફરકવું)(अ. क्रि.)–थरथरणे (२) नजरेस पडणे (३)सरणे.
फरकाट (ફરકાટ) फरकारो (ફરકારો) (पु.)–(१) थरथराट (२) चलनवलन.
फरज (ફરજ) (स्त्री.)–कर्तव्य.
–अदा करवी, -बजाववी–आपले कर्तव्य पार पाडणे.
–पडवी–नाइलाजाने करावे लागणे.
–जियात (जि.)–कर्तव्यरूप, आवश्यक.
फरजंद (ફરજંદ) [फा.] (न.)–संतान.
फरजंदारी (ફરજંદારી) [फा.] (स्त्री.)–पिढ्यान् पिढ्या चालत आलेली हक्कदारी.
फरणी (ફરણી) (स्त्री.)–चातीवरची गोल पत्र्याची चकती.
फरताफरती (ફરતાફરતી)–(१) (वि. स्त्री.) आळीपाळीने येणारे, बदलते. (२) (अ.) आळीपाळीने.
फरताराम (ફરતારામ) (पु.)–(१) भटक्या माणूस. (२) आनंदी माणूस.
फरतुं (ફરતું) (वि.)–चारी बाजूंस असलेले. (२) गती असलेले, फिरते. (३) बदलते.
–करवुं–(१)चारी बाजूंस फिरण्याजोगे करणे. (२) गतिमान करणे. (३) पसरण्याजोगे करणे.
–फरवुं–(१) रखडणे. (२) चालू यात्रा करणे.
–फरी वळवुं–(१) चारी बाजूंनी वेढले जाणे. (२) मुख्य कामाशिवायचे आजूबाजूचे काम करून घेणे.
–हरतुं–चालतेफिरते, काम करूं शकण्याजोगें.
–ती छायडी–सुखदुःखाचे फेरे.
फरते (ફરતે) (अ.)–चहू बाजूस,
फरद (ફરદ) [अ.] (न.)–जोडीतले एक.
फरफर (ફરફર) (स्त्री.)–(१) बुरबुर (पावसाची) (२) (अ.) फडफड.
–वुं (अ. क्रि.)–फडफडणे.
फरबे (ફરબે) [फ.] (वि.)–(१) पुष्ट, ताजे. (२) चरबीयुक्त.
फरमान (ફરમાન) [फा.] (न.)–(१) हुकूम. (२) सनद.
–उठाववुं–आज्ञा शिरोधार्य करणे.
–बरदार (वि.)–ताबेदार.
फरमाश(-स) (१) हुकूम. (२) वरिष्ठाची सूचना. (२) शिफारस.
–सी(-शु) वि.)–(१) शिफारशीने मिळालेले (२) हुकमाप्रमाणे तयार केलेले (३) नमुनेदार, उत्तम.
फरमो (ફરમો) (पु.)–फर्मा
फरवुं (ફરવું) (अ. क्रि.)–(१) फिरणे, (२) सहल करणे.
–हरवुं–मनरंजनाकरिता इकडेतिकडे सहज फिरणे, फिरायला बाहेर पडणे.
फरी जवुं–(१) वेढणे (२) वचनभंग करणे (३) पक्ष बदलणे (४) तोंड फिरवून बसणे (५) बदलणे, विरुद्ध होणे.
–बेसवुं–(१) वचनभंग करणे (२) पक्ष बदलणे, (३) तोंड फिरवून बसणे.
–वळवुं–(१) चहूबाजूंनी वेढणे (२) सर्व कामे आटोक्यात घेणे.
फरस (ફરસ), फर्श (ફર્શ) (स्त्री.)–फरशी, लादी.
फरसुं (ફરસું) (वि.)–चणे, वाटाणे खाताना लागणाऱ्या स्वादाचे.
–साट (पु.)–तसा स्वाद.
–साण (न.)–तसल्या स्वादाचा मिष्ट पदार्थ.
फरसीब (ફરસીબ) (स्त्री.)–आज्ञा; कायदा.
फरहंग (ફરહંગ) [फा.] (पु.)–शब्दार्थकोश.
फरंगटी (ફરંગટી) (स्त्री.)–(१) घेरी (२) पाण्याचा भोवरा (३) गोता.
फरंदुं (ફરંદું) (वि.)–(१) अनुभवी, समर्थ (२) भटके.
फरागत (ફરાગત) [अ.] (स्त्री.)–रिकामपण, फुरसत (२) (वि.) रिकामें, मोकळे.
फरामोशी (-सी) [फा.] (स्त्री.)–विसराळूपणा.
फराशी (ફરાશી) (स्त्री.)–उंची प्रकारचे लोखंड.
फरास (ફરાસ) (पु.)–दिवाबत्त्यांचे व साफसफाईचे काम करणारा नोकर, पट्टेवाला.
–खानुं (न.)–बिछायती, दिवाबत्त्या इ. सामानाची कोठडी.
फरियाद (ફરિયાદ) (स्त्री.)–(१) अर्ज (२) तक्रार, फिर्याद (३) दावा.
–मांडवी–दावा लावणे.
फरी (ફરી) (अ.)–पुनः, परत.
–थी (अ.)–पुनः दुसऱ्यांदा.
–फरीने (अ.)–वारंवार.
–पाछुं (अ.)–आणखी एकदा.
फरेडी(ફરેડી) (स्त्री.)–(१) उघडझाप होण्याजोगे पट्ट्यापट्ट्यांचे दार (२) लष्कराची कवायत झाल्यानंतर करण्यात येणारे बंदुकीचे बार.
–मारी आववी–झटकन् जाऊन येणे.
फरेब (ફરેબ) [का.] (पु. स्त्री.)–दगा, धोका.
–बी (वि.)–दगाबाज.
फरेल(-लुं) (ફરેલ-લું) (वि.)–(१) बदललेले, फिरलेले (२) अनुभवी (३) अविचारी, लहरी.
फलकूडी (ફલકૂડી) (वि.)–भोळे, स्तुतीला भाळणारे.
फलन (ફલન) (न.)–(१) फळणे (२) पीक (३) परिणाम.

फलंग (ફલંગ) (स्त्री.)—टांग, उडी
—भरवी-मारवी—टांग टाकणे, उडी मारणे.
फलाणुं ढीकणुं ((ફલાણું ઢીકણું) (वि.)—अमुकतमुक.
फल्लुं (ફલ્લું) (वि.)—(१) रुंद, रुंदट (२) निलालस, खुल्या मनाचे.
—थई जवुं—हर्षनिर्भर होणे.
—थईने फरवुं—नटूनथटून फिरणे.
फश (-स) (ફશ-સ) (स्त्री.)—पराजय, हार.
फस (ફસ) (स्त्री.)—नस, नाडी.
—खोलवी—उपचार म्हणून विशिष्ट नस कापून त्यातून थोडे रक्त गाळणे.
फसकवुं (ફસકવું) (अ. क्रि.)—(१) सटकणे, एकदम धूम ठोकणे (२) धीर सुटणे (३) तुटून पडणे (४) फसकन फाटणे.
फसकी (ફસકી) [अ.] (स्त्री.)—हार.
फसल (ફસલ) (स्त्री.)—(१) मोसम (२) पीक.
—भरवी—वर्षभर पुरेल इतके धान्य मोसमात साठविणे.
—ली (वि.)—हंगामी.
फस (-सा) वुं (अ. क्रि.)—(१) सापडणे, अडकणे. (२) फसणे.
फसाई पडवुं—फसणे, अडकून पडणे.
फळियुं (ફળિયું) (न.)—(१) चाळ, मोहोल्ला (२) पान (३) फळ.
फाक (ફાક) (स्त्री.)—(१) राख (२) चूर्ण, भुकी.
फाकवुं (ફાકવું) (स. क्रि.)—फक्का मारणे, फेकून तोंडांत टाकणे.
फाका (ફાકા) (पु. ब. व.)—(१) चणचण, उपासमार (२) उपवास.
फाकी (ફાકી) (स्त्री.)—औषधाचे चूर्ण.
फाको (ફાકો) (पु.)—फक्का मारलेला घास.
—भरवो,—मारवो—एका वेळी जेवढा फक्का मारता येईल तेवढा मारणे.
—मूठी—थोडेबहुत.
—मूठी आपवी—थोडाबहुत मार देणे.
फाग (ફાગ) (पु.)—(१) वसंतऋतू (२) होळीची शृंगारीक गाणी किंवा अपशब्द.
फांक (ફાંક) (स्त्री.)—चीर, घस.
—भरवी,—मारवी—घस शिवणे.
फांकडुं (ફાંકડું) (वि.)—(१) फाकडे, रंगेल (२) छटेल.
फांकवुं (ફાંકવું) (स. क्रि.)—टीप देणे, घस शिवणे.
फांकुं (ફાકું) (न.)—(१) जादू (२) काट (३) छिद्र.
फांको (ફાકો) (पु.)—तोरा, अभिमान.
फांगडुं (ફાંગડું) (न.)—कपटजाल.
फांगुं (ફાંગું) (वि.)—तिरळे.
फाचर (ફાચર) (स्त्री.)—(१) पाचर (२) सुताराचे एक अवजार (३) (लाक्ष.) विघ्न.
—मारवी—आडकाठी उभी करणे, मेख मारणे.
—रुं (वि)—(१) पसरट, उथळ (२) बाकडे
फाजल (ફાજલ) (वि.)—(१) ज्यादा, अधिक (२) फालतू.
फाजेल (ફાજેલ) (वि.)—(१) विद्यावंत (२) शहाणे.
फांजेटियुं (ફાંજેટિયું) (न.)— ओचा.
फाट (ફાટ) (स्त्री.)—(१) चीर, घस (२) कळ, वेदना (३) (लाक्ष.) फूट (४) गर्व, मद.
—ऊपडवी—एकाएकी वेदना सुरू होणे.
—पडवी—मद चढणे.
—थवी—कळ येणे.
—पडवी—(१) चीर जाणे, घस लागणे (२) विभक्त होणे, फाटाफूट होणे.
—पूरवी,—सांधवी—सांध्यामधली पोकळ जागा-चीर-भरून काढणे.
—फूस (स्त्री.)—अंगाला लागलेल्या कळा.
—फूट (स्त्री.)—विरोध, बेबनाव.
—वुं (अ. क्रि.)—(१) फाटणे (२) बहकणे (३) (अंग) खूप दुखणे.
फाटी नीकळवुं—(१) एकाएकी रोगाची साथ सुरू होऊन पसरणे (२) जोराने उसळून येणे.
—पडवुं—(१) एकाएकी मरणे (२) एकदम चीर जाणे.
फाटुं(—ट्युं) (ફાટું-ટ્યું) (वि.)—(१) फाटलेले (२) असभ्य (३) उद्धट.
फाटी आंखे—(१) बहकून (२) उर्मटपणाने.
फाट्या फरवुं—उन्मत्तपणे चालणे.
फाट्यामां वात होवी—असभ्य किंवा उद्धट झालेले असणे.
—पग घालवो—(१) दुर्बळ पाहून सतावणे (२) दुःखात भर घालणे.
फाट्युं फाट्युं बोलवुं—उद्धट उत्तरे देणे, तोडून बोलणे.
फाड (ફાડ) (स्त्री.)—(१) फाटणे (२) पाचरीचा तुकडा (३) अर्धा रुपया.
फाणु (ફાણું) (न.)—(भिंतीच्या आत पाडलेले) भोक.
फांट (ફાડ) (पु.)—औषध भिजत ठेवून बनविलेले पेय.
फांट (स्त्री.)—(१) ओचा (२) घस, किंवा त्याला टाके घालणे. (३) खंदक.
फाटियो (ફાંટિયો) (पु.)—(१) टाके घालणे (२) घस (३) तट, पक्ष.
फांटो (ફાંટો) (पु.)—(१) शाखा. विभाग (२) द्वेष (३) तरंग.
फानस (ફાનસ) (न.)—बत्ती, कंदील.

–करवुं–बत्ती लावणे.
फांदो (ફાંદો) (पु.)–कपट.
फायदो (ફાયદો) (पु.)–(१) लाभ (२) गुण (३) सुपरिणाम.
–उठाववो–(–चा) लाभ–उपयोग करून घेणे.
–थवो–(१) फायदा होणे (२) (औषधाचा) चांगला परिणाम होणे.
–पडवो–(औषधाचा) चांगला परिणाम होणे.
–रहेवो–लाभ–बचत होणे.
–देमंद–लाभकारक.
फारक (–ग) (ફારક-ગ) (वि.)–(१) मुक्त, (२) रिकामे.
फारगत (ફારગત)–(१) (वि.) मुक्त, सुटका केलेले (२) (स्त्री.) सुटका, मुक्ती.
–ती (स्त्री.)–सुटका, मुक्ती (२) लग्नसंबंध सोडून देणे, घटस्फोट.
फारस (ફારસ) (न.)–फार्स, प्रहसन, गंमत.
फारस (पु.)–इराण देश.
–सी (वि.)–(१) इराणी (२) (स्त्री.) फारसी भाषा.
फाल (ફાલ) (पु.)–(१) पीक (२) (लाक्ष.) विपुलता.
फालतु (ફાલતુ) (वि.)–(१) फिरफोळ (२) बिनकामाचे.
फालवुं (ફાલવું) (अं. क्रि.)–(१) खुलणे, प्रफुल्ल होणे (२) वाढणे, पुष्ट होणे.
फाववुं (ફાવવું) (अ. क्रि.)–(१) साधणे, जमणे (२) सफल होणे.
फालतुं आववुं–जमण्यासारखे होणे, अनुकूल होणे.
फालफूस (ફાલફૂસ) (स्त्री.)–बिन कामाचे रद्दी सामान.
–नी तापणी–भ्याडांची उपद्रवकारक टोळी.
फासलो (ફાસલો) (पु.)–दोन काळामधले किंवा स्थळांमधले अंतर.
फाळ (ફાળ) (स्त्री.)–(१) ढांग (२) धसका (३) धडपा (कपड्याचा).
–पडवी–धसका बसणे.
–भरवी–(१) ढांग टाकणें, उडी घेणे (२) साहस करणे.
फाळकी (ફાળકી) (स्त्री.)–लहान फाळका.
फाळववुं (ફાળવવું) (स. क्रि.)–विभागणे.
फाळियुं (ફાળિયું) (न.)–(१) फेटा (२) पंचा.
–बांधवुं–डोक्याला फेटा बांधणे.
फाळो (ફાળો) (पु.)–(१) हिस्सा, वाटा (२) विभागणी (३) वर्गणी.
–नाखवो–वर्गणी जमा करण्याच्या दृष्टीने प्रत्येकाचा हिस्सा नक्की करणे, आंकडा टाकणे.
–पाडवो–विभागणी करणे.
–भरवो–आपली वर्गणी किंवा हिस्सा देऊन टाकणे.
फाळे पडतुं–हिश्शाला येणारे.
फां फां (ફાંફાં) (न.ब.व.)–विनाकारण–व्यर्थ–धडपड.
–मारवा–व्यर्थ धडपडणे.
फांस (ફાંસ) (स्त्री.)–(१) लाकडाचे बारीक कुसळ (२) (लाक्ष.) अडचण, विघ्न (३) फास.
–काढवी–(१) कुसळ बाहेर काढणे (२) अडचण दूर करणे. (३) विघ्न करणाऱ्याला मारून टाकणे.
–नाखवी–मारवी–अडचण आणणे.
फांसलो (ફાંસલો) (पु.)–(१) शिकाऱ्याचा फास–जाळे. (२) लहान डहाळी.
फांसवुं (ફાંસવું) (स. क्रि.)–(१) फास टाकणे (२) पाशात आवळणे (३) उसविणे (४) खोदणे.
फांसियुं (ફાંસિયું) (वि.)–(१) कपटी, फसवे (२) फास घालून मारणारे.
–यो (पुं.)–फासावर चढविणारा, मांग.
फांसी (ફાંસી) (स्त्री.)–फाशीची शिक्षा.
–ए चडाववुं–फाशी देणे.
–खोरो,–गरो (पु.)–फासावर चढविणारा.
फांसु (ફાંસુ) (अ.)–उगीच, निष्कारण.
फांसुं (ફાંસું) (वि.)–कपटी.
फांसो (ફાંસો) (पु.)–(१) कपट, पाश, जाळे (२) दोरीचा फास.
–खावो–फास लावून घेऊन आत्महत्या करणे.
–देवो–फाशी देणे
फांसोटियुं (ફાંસોટિયું) (न.)–(१) झोळी, ओचा (२) बोटांच्या बेचकात येतील तितक्यांचा समूह.
फिकर (ફિકર) (स्त्री.)–चिंता, काळजी.
फिक्कुं (ફિક્કું) (वि.)–(१) फिके, निस्तेज (२) मवाळ, नरम
फिक्काश (ફિક્કાશ) (स्त्री.)–फिकेपणा.
–मारवी–फिकें दिसणे.
फिटकार (ફિટકાર) (पु.)–धिक्कार.
–वुं (स. क्रि.)–धिक्कार करणे, अनादर करणे.
फिटाड (–व) वुं (ફિટાડ-વ-વું) (स. क्रि.)–फेडणे, भागवून टाकणे.
फितूर (ફિતૂર) (न.)–(१) ढोंग (२) बंड, (३) दंगल.
–जागवुं–दंगा उद्भवणे.
–री (वि.)–बंड करणारे, दंग्यात सामील झालेले.
फिदवी (ફિદવી) [अ.] (पु.)–चाकर.
फियो (ફિયો) (पु.)–प्लीहा.
फिरको (ફિરકો))पु.)–जमात, संप्रदाय (२) टोळी, वर्ग (३) एका राष्ट्राचे लोक.

फिरदोस (ફિરદોસ) [अ.] (स्त्री.)–स्वर्ग.
फिरस्तो (ફિરસ્તો) (पु.)–(१) देवदूत (२) अवतारी मनुष्य.
फिलसूफ (ફિલસૂફ) (पु.)–तत्त्वज्ञानी.
–फी (स्त्री.)–तत्त्वज्ञान
–फी हांकवी–तत्त्वज्ञानाच्या लंब्याचवड्या गोष्टी सांगणे.
फिशि (सि) यारी (ફિશિ-સિયારી) (स्त्री.)–बढाई.
फिसाद (ફિસાદ) (स्त्री.)–(१) दंगा, हुल्लड (२) बंड.
–खोर,-री (वि.)–(१) दंगेखोर (२) बंडखोर.
फीटण (ફીટણ) (वि.)–(१) नाशवंत (२) (न.) नाश.
–काळ (पु.)–प्रलयकाळ.
–ववुं (स. क्रि.)–(१) फेडणे (२) फोडणे, फितविणे.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) टळणे, नाहीसे होणे (२) भागणे
(३) विरुद्ध होणे, तोंड देणे.
फीण (ફીણ) (न.)–फेस.
–काढी नाखवुं–थकवून थकवून फेस आणणे.
–पडवुं–अतिशय श्रम पडणे.
–वुं (स. क्रि.)–(१) फेसणे (२) (लाक्ष.) फायदा काढणे.
फींडलुं (ફીંડલું) (न.)–पिल्लूं.
फींदवुं (ફીંદવું) (स. क्रि.)–अस्ताव्यस्त करून टाकणे,
(२) चोळामोळा करणे (३) दडपणे, चिरडणे.
फींफुं (ફીંફું) (न.)–धान्याच्या दाण्यावरची साल, कोंडा.
फीफां खांडवां–फुकट मेहेनत करणे.
फील (ફીલ) [फा.] (पु.)–हत्ती.
फुआजी (ફુઆજી) (पु.)–मावळा, आत्याचे पतिराज
('फुओ'चे मानार्थी रूप).
फुई (ફુઈ) (स्त्री.)–आत्या.
फुगावो (ફુગાવો) (पु.)–फुगवटा, चलनवाढ.
फुजूल (ફુજૂલ) [अ.] (वि.)–(१) ज्यादा असलेले
(२) निरर्थक असलेले.
फुफवाटो(-डो) (ફુફવાટો) (पु.)–(१) फूत्कार, जोराची फुंक
(२) रागाची धुसफुस.
फुरकत (ફુરકત) [अ.] (स्त्री.)–वियोग.
फुरचो (ફુરચો) (पु.)–तुकडा.
फुरचेफुरचा उडी जवा–तुकडे तुकडे होणे, छिन्नभिन्न होणे.
फुरजो (ફુરજો) (पु.)–(१) बंदरावरील जकातनाके (२) बोटी
नांगरण्याचे ठिकाण.
फुलारो (ફુલારો) (पु.),-श (स्त्री.)–बढाई, ऐट.
फुलाववुं (स. क्रि.)–(१) फुलविणे, (२) फुगविणे (फाजील
स्तुती करून.
फुलावुं (अ. क्रि.)–(१) फुलविले जाणे, (२) फुगविले जाणे.
फुलेल (ફુલેલ) (न.)–सुगंधी तेल.
फुलेवर (ફુલેવર) (वि.)–(१) फुलांचे ठसे किंवा खडी काढलेले
(२) (न.) तसा कपडा किंवा चीट (३) फुलावर (भाजी)
(४) किलवर (पत्त्यातील).
फुल्ली (ફુલ્લી) (स्त्री.)–किलवर.
फुवारो (ફુવારો) (पु.)–(१) कारंजे (२) झरा.
फू करवुं–(१) फुंक मारणे (२) फूत्कार सोडणे (३) उडवून
देणे, अदृश्य करणे (४) खर्चून टाकणे.
–थई जवुं–(१) हवेत उडून जाणे (२) खर्चून जाणे,
खलास होणे, (३) अदृश्य होणे.
फूग (ફૂગ) (स्त्री.)–सडण्याने वर येणारी बुरशी.
–वळवी–बुरशी चढणे.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) बुरशी चढणे (२) फुगणे
(३) फुगविणे (फाजील स्तुतीने), बहकावणे.
फूंक नीकळी जवी–प्राण निघून जाणे.
फूंक मारवी–(१) फूंक मारणे (२) आतून सावधगिरीची सूचना
देणे (३) चिथावणे (४) मोहजाल टाकणे (५) फुंकून
फुंकून विझविणे (६) फुंकून फुंकून थंड करणे.
फूंके फाटवुं–व्रण काढतांच घाबरणे.
फूंकी खावुं–उधळणे, वापरून टाकणे.
फूंकी देवुं–(१) फुंकून टाकणे, येईल त्या भावाने विकून टाकणे
(२) जाळून टाकणे.
फूंकी फूंकीने–अतिशय सावधगिरीने.
–खावुं–दुसऱ्याला न समजेल अशा रीतीने त्याला
लुबाडणे.
फूंकी राखवुं–लाड करणे.
फूंगर (ફૂંગર) (स्त्री.)–नाकपुडी
फूटडुं (ફૂટડું) (वि.)–सुंदर, देखणे.
फूटवुं (ફૂટવું) (अ. क्रि.)–(१) खुलणे, फुलणे, उगवणे, पालवी
येणे (२) फुटणे, तुटणे, (३) जोराने फाटणे (४) गुप्त गोष्ट
बाहेर फुटणे (५) दगा देणे.
फूटी बदाम न होवी–कवर्दिकही नसणे.
फूटी बदामनुं–कवडी किंमतीचे.
फूटेला काळजानुं–हृदयहीन.
फूणगी (ફૂણગી) (स्त्री.)–(१) पुटकुळी (२) लहान बुडबुडा.
फूदडी (ફૂદડી) (स्त्री.)–फुगडी (२) फुली.
फूर्ति (ફૂર્તિ) (स्त्री.)–(१) जागृति (२) उत्साह, स्फूर्ति.
–लुं (वि.)–उत्साही.
फूल आववुं–(१) ऋतुमती होणे (२) आशा वाटू लागणे.
–गूंथवां–रिकामे बसून राहणे.
–चडाववां–फुलें वाहणे.

–थवुं –
–बेसवुं – } –फूल येणे.
–मारवी–बढाई मारणे.
–ने घोडे चडवुं–रिकामी ऐट दाखविणे.
–ले बधावबुं–देवाप्रमाणे मानाचे–भक्तिपूर्वक–स्वागत करणे.
–कोबी (स्त्री)-फुलावर.
–णजी(–शी) (वि.)–स्तुतीने फुगणारे.
–दारू (पु.)–कडक दारू (२) मद्यार्क.
–धार (वि.)–(१) प्रामाणिक (२) पत असलेले.
–फटाक(-कियुं) (वि.)–(१) नट्टापट्टा केलेले (२) तकलुपी, नाजूक.
–फूलुं (वि.)–फुलासारखे प्रफुल्ल किंवा कोमल.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) फुगणे (२) फुलणे, पालवी फुटणे (३) (लाक्ष.) आनंदित होणे (४) बढाई मारणे (५) स्तुती करून फुगविणे.
–वुं फालवुं (अ. क्रि.)–चांगल्या रीतीने–व्यवस्थित–फुलणे व वाढणे.
फूलीने देडको थवुं–गर्वाने अंध होणे.
फूलुं (ફૂલું) (न.)–डोळ्यात पडणारे फूल.
–पडवुं–(डोळयांत) फूल पडणे.
फूवड (ફૂવડ) (वि.)–(१) आळशी, ऐदी (२) मळकट.
फूस (ફૂસ)–(१) (स्त्री.) फजीती, पराजय (२) (वि.) रद्दी, निरुपयोगी (३) (न.) वाळलेले गवत.
–फास (वि.)–हलके, सत्त्वहीन, अंगात पाणी नसलेले.
फेंकवुं (ફેંકવું)–(१) फेकणे, (२) (लाक्ष.) गप ठोकणे.
फेंकारवुं (ફેંકારવું) (स. क्रि.)–विसकटणे, विस्कटून टाकणे.
फेज (ફેજ) (अ.) (पु.)–(१) फज्जा, दुर्दशा (२) शिक्षा.
फेटन (ફેટન) (स्त्री.)–फैटन, बग्गी.
फेण (ફેણ)–(१) (स्त्री.) फणा (२) (न.) फेस.
फेंट (ફેંટ) (स्त्री.)–(१) कमरेभोवती गुंडाळलेला कपड्याचा बंध (२) धमका.
–पकडवी–कमरबंध पकडून धरून ठेवणे.
–मारवी–धमका मारणे.
फेंटो (ફેંટો) (पु.)–(१) फेटा (२) ताडाच्या पानाची मधली नस (३) फसवणूक.
फेंदवुं (ફેંદવું) (स. क्रि.)–(१) चोळामोळा करणे (२) चुथडा करणे (३) विसकटून टाकणे.
फेफर (ફેફર) (स्त्री.)–तोंडावरची सूज व फिकेपणा.
–री (स्त्री.),–रुं (न.) फेपरे.
फेफसुं (ફેફસું) (न.)–फुप्पुस.

फेंफाट (ફેંફાટ) (अ.)–(१) अतिशय वेगाने, फों फों करीत (२) बेफाट (३) चहूबाजूंनी.
फेर (ફેર) (पु.)–(१) फैर, गोळीबार (२) फरक (३) चक्कर (४) पेच (५) घेर (६) अंगावरच्या कपड्याचा लोंबणारा सोगा (७) हेलपाटा (८) स्क्रू (९) (अ.) पुनः.
–आववा–चक्कर येणे.
–खावो
–मां आववुं } –चक्कर घेऊन–लांबच्या रस्त्याने येणे.
–चडवा–चक्कर–घेरी येणे.
–पडवो–(१) फरक पडणे (२) दुरुस्ती होणे.
–पाडवा–पेच पाडणे.
–फूंडाळुं (न.)–(१) चक्कर (२) गुंतागुंत.
–णी (स्त्री.)–(१) हेलपाटा (२) रखडपट्टी.
–फटक (अ.)–वेडेवाकडे भटकल्याप्रमाणे.
–फरक (वि.)–(१) उलटे (२) (अ.) वाटेल तसे.
–बदली (स्त्री.),–बदलो (पु.)–अदलाबदली.
–ववुं (स. क्रि.)–फिरविणे.
–वाळुं (वि.)–(१) पेच असलेले (२) चक्कर खावे लागण्यासारखे लांब (३) फरक असलेले.
फेरावो (ફેરાવો) (पु.)–(१) घेर (२) चक्कर.
फेरियो (ફેરિયો) (पु.)–फेरीवाला.
फेरिस्त (ફેરિસ્ત) [अ.] (स्त्री.)–यादी, टिपण.
फेरो (ફેરો) (पु.)–(१) हेलपाटा, खेप (२) पाळी (३) चक्कर.
–खावो–(१) खेप टाकणे (२) व्यर्थ फेऱ्या घालणे.
–थवो–(१) उगीच हेलपाटा पडणे (२) शौच होणे.
–पडवो–हेलपाटा निरर्थक होणे.
–फळवो–खेप टाकण्याचा हेतू साधणे.
–फांटो करवो,–खावो–कामानिमित्त इकडे तिकडे जाणे-येणे.
–लागवो–शौचाला होणे.
फेल (ફેલ) (पु.)–(१) ढोंग (२) (स्त्री.) बट.
–खोर
–ली } (वि.)–ढोंगी.
फेल गूंथवी–बट वेणीत गुंतविणे.
फेलाव(-वो) (ફેલાવ-વો) (पु.)–(१) विस्तार, प्रसार, फैलाव (२) वृद्धी (३) प्रगती.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) पसरणे, प्रसार पावणे (२) वाढणे.
फेसल (ફેસલ) [अ.] (वि.)–(१) शेवटचे (२) निकालात निघालेले.
–लो (पु.)–निकाल, फैसला.
–लो आणवो–संपविणे, निकाल करणे.

–लो आपवो–निकाल देणे.
–लो मूकवो–शेवट करणे.
फेरवुं (ફેરવું) (स. क्रि.)–(१) तोडणे (२) खाली उतरविणे-पाडणे.
फेस्तो (ફેસ્તો) (पु.)–फजीता.
फेळ (ફેળ) (अ.)–(१) चहूबाजूंनी उघडे (२) अनाथ, पोरके.
फें (ફેં) (अ.)–(१) दम लागल्याचा श्वासाचा आवाज (२) (स्त्री.) हाहाःकार.
फैडको (ફૈડકો) (पु.)–(१) कपडा झटकल्याचा आवाज (२) घाईघाईने जाऊन येणे.
फोई,(-बा) (ફોઈ,-બા) (स्त्री.)–आत्या, मावळण.
फोक (ફોક) (वि.)–फुकट, निरर्थक.
फोकट(-ग)ट (ફોક-ગ-ટ) (वि.)–(१) फुकटचे (२) (अ.) व्यर्थ.
फोकियत (ફોકિયત) [अ.] (स्त्री.)–गर्व, ताठा.
फोज (ફોજ) (स्त्री.)–सैन्य.
फोड (ફોડ) (पु. स्त्री.)–(१) फोडणे (२) तपशील (३) निकाल (४) विभागणी.
–पाडवो–अलग अलग करून दाखविणे, खुलासा करून समजावणे.
–णी (स्त्री.)–फोड करण्याची क्रिया.
फोडली (ફોડલી) / फोल्ली (ફોલ્લી) (स्त्री.)–पुटकुळी.
फोडलो / फोल्लो (पु.)–फोड.
फोडी लेवुं–शिराबर आले ते सहन करणे.
फोत (ફોત) [अ.] (वि.)–कत्तल केलेले, मारलेले.
–रुं (न.)–(१) फोलपट, फोल (२) कपटा.
–रा जेवुं–अर्थ-सत्त्व नसलेले.
फोफळ (ફોફળ) (न.)–पोफळ, सुपारी.
–ळी (स्त्री.)–पोफळीचे-सुपारीचे झाड.
फोफुं (ફોફું) (वि.)–फोपसे, उगीच फुगलेले.
फोफैयो (ફોફૈયો) (पु.)–पाण्याने भरलेला फोड.
फोर (ફોર),-म (स्त्री.)–(१) सुगंध (२) (लाक्ष.) अब्रू, नाव.
–मारवी–(१) सुगंध दरवळणे (२) बढाई-शेखी-मारणे.
फोराई (ફોરાઈ) (स्त्री.)–चपळपणा, स्फूर्ती.
फोरुं (ફોરું) (वि.)–(१) चलाख, चपळ (२) सैल, जरा मोठे (३) हलके, थोडे वजन असलेले (४) (न.) शिंतोडा.
–रां पडवां–शिंतोडे पडणे (पावसाचे).
फोल (ફોલ) (पु.)–चिंचोका काढून टाकलेली चिंच.
फोसलाववुं (ફોસલાવવું) (स. क्रि.)–फुसलावणे, फसविणे.
फोसलामण (ફોસલામણ) (स्त्री.)–फसवणूक, फुसलावणी.
फोसलावुं (ફોસલાવું) (अ. क्रि.)–फसणे, फुसलावले जाणे.

ब (બ)

बकबकियुं (બકબકિયું) (वि.)–बकबक–बटबट करणारे.
बकरकूदी (બકરકૂદી) (स्त्री·)–दंगामस्ती.
बकवा–ट(द) (બકવા,-ટ-દ) (पु.)–बडबड, बटबट.
बकवुं (બકવું) (अ. क्रि.)–(१) बटबट करणे (२) पैज लावणे.
बकाई (બકાઈ) (स्त्री.)–जांभई.
–खावी–जांभई देणे.
बकात (બકાત) (वि.)–(१) उरलेले, बचलेले (२) बाकी, बाद.
–राखवुं–बाद करणे, बाकी ठेवणे.
बकारी (બકારી) (स्त्री.)–ओकारी.
बका(–खा) रो (पु.)–(१) ओरडून बोलावणे, बोंब. (२) बकवाद.
–पाडवो–ओरडून हाक मारणे.
बकाल (બકાલ) (पु.)–(१) काची (२) बाणगट.
–लापीठ (स्त्री.)–भाजीमंडई.
–लुं (नं)–(१) पालाभाजी, भाजी (२) काचीचा धंदा.
बकी (બકી) (स्त्री)–पापा.
बकोर (બકોર) (पुं)–कोलाहल, गोंगाट.
–वुं (स. क्रि.)–मोठ्याने ओरडून बोलावणे.
बक्षवुं (બક્ષવું) (स. क्रि.)–(१) भेट म्हणून देणे, (२) देणे.
बक्षी (બક્ષી) [फा.] (पु.)–लष्कराला पगार वाटणारा अमलदार.
बखतर (બખતર) (न.)–चिलखत.
–रियो (पु.)–चिलखत घातलेला योद्धा.
बखतावर (બખતાવર) [फा.] (वि.)–भाग्यशाली, सुखी.
–कदम (वि.)–शुभ पायाचे.
बखरवुं (બખરવું) (स. क्रि.)–(१) बोचणे, खुपणे (२) पचणे, भोगू शकणे.
बखाबखी (બખાબખી) (स्त्री.)–(१) झगडा, तंटा (२) बखेडा, दंगा.

बखारुं (બખારું) (न) – भोक, गवाक्ष.
बखारो(–खो) (બખારો-ખો) (पु.) – मोठ्याने ओरडून मारलेली हाक, ओरडा.
बखाळा काढवा – उखाळ्यापाखाळ्या काढणे, मनातली जळजळ बोलून दाखवणे.
– पाडवा – ओरडून हाका मारणे.
बखियो (બખિયો) (पु.) – गाठ देऊन घातलेला दोऱ्याचा टाका.
– देवो, – मारवो – गाठ देऊन दोऱ्याचा टाका घालणे.
बखील (બખીલ) [अ.] (वि.) – (१) कंजूष (२) कंगाल.
बखोल (બખોલ) (स्त्री.) – ढोल, पोकळी.
बखखड (બખ્ખડ) (वि.) – जाड, घट्ट.
बख्त (બખ્ત) [फा.] (न) – नशीब.
बगडवुं (બગડવું) (अ. क्रि.) – (१) बिघडणे (२) भ्रष्ट होणे (३) बेबनाव होणे.
बगडियुं (બગડિયું) (वि.) – (१) जोडीचे (२) दोन्ही बाजूला उतरते असणारे (३) एक प्रकारचा कुळव.
बगडो (બગડો) (पु.) – दोन ही संख्या, दोनचा आकडा.
बगडे बे – (१) मुलेबाळे नसलेले दांपत्य, (२) नपुंसक, पाणी नसलेलें (३) दोन जमले की बिघडले अशा अर्थाची उक्ति.
– थवुं – (१) निर्वंश होणे, (२) शून्य होणे.
बगद्दो (બગદ્દો) (पु.) – कचरा, ढीग.
बगभगत (બગભગત) (पु.) – दांभिक भगत.
बगल (બગલ) (स्त्री.) – बगल, काख.
– लेवी – काखेतले केस काढणे.
बगलमां घालवुं–लेवुं – (१) बगलेत घेणे (२) आसरा देणे.
– घाली ऊडी जवुं – फसवून निसटणे.
– मांथी वात करवी – थाप मारणे.
– लो उघाडी थवी – (१) आजूबाजूची मदत नाहीशी होणे (२) जवळचे सर्व नाहीसे होणे, मालमत्ता खलास होणे (३) कामातून मोकळे होणे, निश्चित होणे.
– लो उघाडी मूकवी – लाज काढून ठेवणे, निलाजरे होणे.
– लो उंची करवी } – दिवाळे काढणे.
– लो देखाडवी }
बगलगीर (બગલગીર) (वि.) – आलिंगन देणारे.
– गीरी (स्त्री) – आलिंगन.
– लियो (पु.) – वाटेल त्यावेळी वाटेल तसले काम देणारा माणूस.
बगलदाणा (બગલદાણા) (पु. ब. व.) – सुट्या कड्यांच्या पायांतल्या साखळ्या.
बगवा (બગવા) (पु) – कानातला मळ.
बगवावुं (બગવાવું) (अ. क्रि.) – (झोपेतून उठून) बावरल्या-चावळल्यासारखे होणे.
बगाड,–डो (બગાડ-ડો) (पु.) – (१) बिघाड, (२) नुकसान, खराबी (३) बेबनाव (४) भ्रष्टता.
बगावत (બગાવત) (स्त्री.) – (१) बंड (२) देखरेख.
बगासुं (બગાસું) (न.) – जांभई.
बगुं (બગું) (न. १) भोक (२) भिंतीत पडलेले भोक.
बघार (બઘાર) (वि.) – (१) हृदयशून्य, निष्ठुर (२) बावरलेले.
बंकुं (બંકું) (वि.) – वाकडेतिकडे.
बंकेराव (બંકેરાવ) (पु.), बंको (वि. पु.) – छटेल मनुष्य.
बंखारवुं (બંખારવું) (स. क्रि.) – मोठ्याने हाक मारणे.
बंखारो (બંખારો) (पु.) – ओरडून मारलेली हाक.
बंग (બંગ) (पु) – (१) रीत, तऱ्हा (२) तर्क (३) बुट्टी (वेलबुट्टीप्रमाणे) (४) (वि.) निर्लज्ज, निलाजरे.
बंगडी (બંગડી) (स्त्री.) – बांगडी.
बंगी (બંગી) (स्त्री.) – टिकली.
बचकी (બચકી) (स्त्री.) – लहान गाठोडे.
बचकुं (બચકું) (न.) – (१) चावा (२) बचकेंत मावण्याजोगा तुकडा (३) गाठोडे.
– भरवुं – चावा घेणे, बचक भरणे.
बचको (બચ) (पु.) – मोठे गाठोडे.
बचकोरवुं (બચકોરવું) (स. क्रि.) – (१) बुचकळणे (२) ढोरांना जिभेचा एक विशिष्ट आवाज करून हाकणे.
बचकोरुं (બચકોરું) (न.) – डुबकी.
बचगी (બચગી) (स्त्री.) – बाळपण.
बचपण (બચપણ) (न.) – बाळपण.
बचवुं (બચવું) (अ. क्रि.) – (१) वाचणे (२) शिल्लक राहणे.
बचाई (બચાઈ) (स्त्री.) – बचत.
– उ (वि.) – बचत करणारे.
बचारुं (બચારું) – बिचारे.
बची (બચી) (स्त्री.) – छोटी मुलगी.
बची (–च्ची) (બચી-ચ્ચી) (स्त्री.) – पापा, मुका.
बचेरी (બચેરી) (स्त्री.) – नालस्ती, निंदा
बच्चांकच्चां (બચ્ચાં કચ્ચાં) (न. ब. व.) – कच्चीबच्ची.
बच्चुं (બચ્ચું) (न.) – पिल्लू.
– च्चो (पु.). – लहान मुलगा.
बच्छड (બચ્છડ) (वि.) – खडबडीत.
बजर (બજર) (पु. स्त्री.) – तंबाखू, तपकीर.
– देवी(दांते) – (दातांना) तंबाखू लावणे.
– रियुं (न.) – तपकिरीची डबी.

बज(जा)वणी (બજ-જા-વણી) (स्त्री.) – बजावणी, अमलांत-आचारात आणणे.
बजवुं (બજવું) (अ. क्रि.) – (१) अमलात येणे (२) वाजणे (वाद्य, तास इ.)
– वैयो (पु.) – कुशल वाद्य वाजविणारा.
बजाज (બજાજ) (पु.) – कापड व्यापारी.
– जी (स्त्री.) – (१) विक्रीकौशल्य (२) विकणारा आणि गिऱ्हाईक यांच्यामधली जिगजिग.
बजाणियो (બજાણિયો) (पु.) – डोंबारी.
बजार (બજાર) (पु., स्त्री., न.) – (१) हाट, बाजार (२) गुजरी (३) भाव, दर (४) विक्री-खरेदी.
– बेसी जवुं – भाव गडगडणे.
– वहोरवुं, – होरवुं – बाजारातून गरजेच्या वस्तू खरेदी करणे.
– ण (स्त्री.) – बाजारबसवी.
– पूतळी (स्त्री.) – नटूनथटून फिरणारी स्त्री.
– रु (वि.) – बाजारु, हलके.
– गप (स्त्री.) – अफवा.
– भाव (पु.) – बाजारभाव.
बजीद (બજીદ) (वि.) – आग्रही, हट्टी.
बजोटो (બજોટો) (पु.) – लोटा.
बझाडवुं (બઝાડવું) (स. क्रि.) – (१) चिकटविणे, (२) (लाक्ष.) माथी मारणे.
बझ(-झो)डवुं (બઝ-ઝો-ડવું) – झोडणे.
बट (બટ) (वि) – (१) अंगाने भरलेले (२) भरीव, घट्ट (३) (पु., न.) ठेंगणे मजबूत तट्टू (४) (अ.) अगदी.
बटक (બટક) (वि.) – (१) कडक, कटकन मोडण्यासारखे, (२) परखड बोलणारे.
– ण(-णुं) (वि.) – (१) कडक; काड्कन् मोडणारें.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) काडकन् मोडणे (२) गळून पडणे.
– कावुं (अ. क्रि.) – टर्रकन् फाटणे.
बटकी (બટકી) (स्त्री.) – (१) ठेंगणीठुसकी (२) बटीक (३) रखेली.
– कुं (न.) – (१) बोकणा (२) ठेंगू मनुष्य.
– कुं भरवुं – बोकणा भरणे.
बटाउ (બટાઉ) (वि.) – (१) उधळे (२) छटेल, रंडीबाज.
बटाको(-टो) (બટાકો-ટો) (पु.) – बटाटा.
बटावुं (બટાવું) – (अ. क्रि.) – कुबटणे.
बटाशियां (બટાશિયાં) (न. ब. व.) – धान्याच्या रिकाम्या कणग्या.
– ऊडवां – धनधान्य सर्व संपून – खर्चून जाणे.
बटेरुं (બટેરું) (न.) – मोठी पणती.
बड (બડ) (वि.) – (१) मोठे (२) कडक, कटकन् फुटण्याजोगे.
बडघा (બડધા) (पु. ब. व.) – तयार झालेले पीक काढून घेतल्यावर राहिलेले सरमाड, बडगी.
बडजंगी (બડજંગી) (वि.) – बहादुर.
बडबडो (બડબડો) (पु.) – कुजून खदखदणारी घाण.
बडबवुं (બડબવું) (स. क्रि.) – (१) बडविणे, झटकणे (२) ठासून दाबून भरणे (३) कणसांवर दांडकी मारुन दाणे झाडून काढणे.
बडभागी (બડભાગી) (वि.) – महाभाग्यशाली.
बडमूछो,-छियो (બડમૂછો-છિયો) (वि. पु.) – मिशा काढलेला.
बडवुं (બડવું) (स. क्रि.) – दोन किंवा अनेक धागे एकत्र करुन पीळ देणे.
बडवो (બડવો) (वि. पु.) – (१) मुंडन केलेला, विरूप (२) (पु.) मुंजीचा मुलगा, बटू (३) साले काढलेला ऊस किंवा त्याचे पेर.
– उठाडवो, - दोडावबो, - रूठवो, - मनाववो – मुंज झाल्यानंतर गुरूच्या घरी अध्ययनाकरिता जाण्याचा देखावा करण्याच्या विधीत केल्या जाणाऱ्या क्रिया.
– करवो – सोललेल्या उसाचे पेर काढणे.
बडाई हांकवी, - मारवी – शेखी मिरविणे.
बडाश (બડાશ) (स्त्री.) – बढाई.
बडेजाव (બડેજાવ) (वि.) – (१) मोठा, श्रीमंत (२) (अ.) 'चिरंजीव हो, भाग्यवान हो' असे उद्गार.
बढवुं (બઢવું) (अ. क्रि.) – वाढ होणे, बढती होणे.
बणगुं (બણગું) (न.) – (१) रणशिंग (२) हुल्लड (३) (लाक्ष.) वाखाणणी, स्तुति.
– फूंकवुं – (१) ठिकठिकाणी जाहीर करणे (२) गुणगान करणे (३) बंड चेतविणे.
– गां फूंकवां – स्तुती करणे.
बंठ (બંઠ) (वि.) – (१) बोथट (२) बिनअकली.
बंठस (બંઠસ) (वि.) – (१) ठासून ठोकून भरलेले (२) कर्कश.
बंडियुं (બંડિયું) (न.) – अंगरखा.
बतक (બતક) (न.) (स्त्री) – बदक.
बताड(–व)वुं (બતાડ-વ-વું) (स. क्रि.) – दाखविणे.
बतावुं (બતાવું) (वि.) – दुधारी.
बत्ती (બત્તી) (स्त्री.) – (१) वात (२) दिवा (३) (लाक्ष) उत्तेजन.
– आपवी – उत्तेजन–चिथावणी देणे.
– करवी – दिवा लावणे.
– फाटवी – जीभ उचलली जाणे.
– बतावबी – दिवा–प्रकाश दाखविणे.
– मूकवी – (१) जखमेत वात भरणे (२) पलिता लावणे.

बत्रीश कोठे – चहूंबाजूंनी.
– से कोठे दीवा थवा – अंतरात चहूबाजूंनी शांती–तृप्ती होणे.
– शी(-सी) (स्त्री.) – (१) बत्तिशी (३२ दात) (२) बत्तीस वस्तूंचा समूह (३) स्वादिष्ट भोजन.
– शीए चडवुं – लोकांच्या चर्चेचा विषय होणे, निंदा होणे, स्तुति होणे.
– शी बतावबी – (१) हंसणे (२) धमकी देणे (३) मर्यादशीलपणा सोडून वागणे.
बथावबुं (બથાવવું) (स. क्रि.) – थकवून सोडणे, दमविणे (२) दाबून बसणे (लुबाडून घेऊन पचनी पाडणे).
बथ्थंबथ्था (બથ્થંબથ્થા) (स्त्री.) – लढालढी.
बदकाम (બદકામ) (न.) – (१) दुष्कर्म (२) व्यभिचार.
– कार (वि.) – वाईट, दुष्ट.
– खसलत – (स्त्री.) बदचाल (२) (वि.) बदचालीचे.
– गोई (स्त्री.) – नालस्ती, निंदा.
– चलन (न.) – दुराचरण.
– जबां,–जबान (स्त्री.) – शिवीगाळ करणारे.
– दानत – बेइमान.
– दुआ(-वा) (स्त्री.) – शाप.
– नक्षी (स्त्री.) – बदनामी, अपकीर्ती.
– नजर (स्त्री.) – कुदृष्टी.
– नसीब (वि.) – (१) भाग्यहीन (२) (न.) दुर्भाग्य.
बदन (બદન) [फा.] (न.) – (१) शरीर (२) कुडते.
बदनुं (બદનું) (न.), बदनो (पु.) (બદનો) – पाण्याचे दगडी कुंड (२) संडासात घेऊन जाण्याचे डबडे.
बदबदवुं (બદબદવું) (अ. क्रि.) – जंतूंनी खदखदणे, कुजणे.
बदबो,(-ई) (બદબો-ઈ) [फा.] (स्त्री.) – (१) दुर्गंध (२) बदनामी.
बदल (બદલ) [अ.] (अ.) – बदली, ऐवजी, बद्दल.
बदलावुं (બદલાવું) (अ. क्रि.) – (१) फेर पडणे (२) पालट होणे, फिरणे.
बदली (બદલી) (स्त्री.) – (१) फेर पडण्याची किंवा बदलण्याची क्रिया, फेरफार (२) नोकरीचे किंवा कामाचे ठिकाण किंवा प्रकार बदलणे.
बदले (બદલે) (अ.) – बदली, ऐवजी.
बदलो (બદલો) (पु.) – (१) मोबदला (२) फेरफार (३) सूड, प्रतिकार.
– आपवो – (१) भरपाई करून देणे (२) प्रत्युपकार करणे.
– करवो – अदलाबदल करणे.
– मळवो – मोबदला मिळणे.
लेवो – सूड घेणे.
– वाळवो – पहा 'बदलो आपवो.'
बदवुं (બદવું) (अ. क्रि.) – (१) बधणे, ऐकणे.
बदशि(–सि)कल (બદશિ-સિ-કલ) बदसूरत (બદસૂરત) } (वि.) – कुरूप, बेडौल.
बदहजमी (બદહજમી) [फा.] (स्त्री.) – अपचन.
बदी (બદી) (स्त्री.) – (१)बद, सई (खेळातली (२) दुराचरण, अनीती (३) दुष्ट सवय (४) निंदा.
बदूडुं (બદૂડું) (न.) – वासरू, बछडे.
बधुं (બધું) (वि.) – सगळे, सर्व.
– धे (अ.) – सगळीकडे, सर्वत्र.
बनडी (બનડી) (स्त्री.) – नववधू.
– डो (पु.) – (१) वर, (२) लग्नांतले गाणे.
बनत (બનત) (स्त्री.) – मेळ, स्नेह, गट्टी.
बनता लगी, –सुधी (१) शक्य तो (२) बहुतांशी.
बनती राश – गट्टी, मेळ.
बनवा काळ – भावी.
– जोग – शक्य, संभवनीय.
बने तेवुं – संभवनीय.
बनवुं ठनवुं – नटणे थटणे.
बनाव (બનાવ) (पु.) – (१) घटना, प्रसंग (२) गट्टी, मेळ.
बनावट (બનાવટ) (स्त्री.) – (१) बनविण्याची रीत–घाट (२) कारस्थान (३) मस्करी.
– टी (वि.) – कृत्रिम, खोटे, नकली.
बनाववुं (બનાવવું) (स. क्रि.) – (१) बनविणे, घडविणे. (२) मस्करी करणे, फजीत करणे.
बनां (બનાં) (स्त्री.) – (१) लाज (२) इज्जत.
बनू (–न्नू) स (न.) – लोकरीची जाड धाबळी.
बनेवी (બનેવી) (पु.) – मेहुणा (बहिणीचा नवरा).
बन्ने (–न्नो) (वि.) – दोघेहिजण, उभय.
बंदगी (બંદગી) [फा.] (स्त्री.) – प्रार्थना, अर्जी.
– उठावबी – आज्ञेचे पालन करणे.
– करबी – (१) प्रार्थना करणे (२) सलाम करणे.
– गुजारवी – अर्ज – विनंती करणे.
बंदलो (બંદલો) (पु.) – वर, नवरा.
बंदवो (બંદવો) (पु.) – कैदी, बंदी.
बंदी (स्त्री.) – (१) गुलाम स्त्री, दासी, पकडून आणलेली स्त्री (२) मनाई.
बंदूकियो (બંદૂકિયો) (पु.) – बंदुकवाला शिपायी.
बंदेगार (બંદેગાર) (पु.) – गुलाम, चाकर.
बंदेनवाज (બંદેનવાજ) [फा.] (स्त्री.) – चाकरावर कृपादृष्टी ठेवणारा (संबोधन).

बंदो (બંદો) (पु.) (१) – गुलाम, दास (२) अस्मादिक, खुद्द.
बंधणी (બંધણી) (स्त्री.) – करार, पट्टा.
बंधबेसतुं (બંધબેસતું) (वि.) – (१) चपखल, 'फिट्' (२) अनुकूल, समर्पक.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) बरोबर बसणे, चपखल होणे (२) समर्पक होणे.
बंधाण (બંધાણ) (न.) – (१) (औषधाचा लेप लावून) पोटाला बांधण्याची पट्टी (२) बांधण्याची वस्तू (३) तिची गाठ (४) प्रतिबंध, अटकाव (५) व्यसन.
– णी (वि.) – व्यसनी.
बंधामण, – णी (બંધામણ) (स्त्री) – (१) बांधण्याची मजुरी (२) बांधण्याची पद्धती (३) करार.
बंधारण (બંધારણ) (न.) – (१) बांधणी, रचना (२) व्यसन, सवय (३) पोटाला बांधण्याचा औषधाचा लेप (४) घटना, 'कॉन्स्टिटयूशन'.
– सभा (स्त्री.) – घटना परिषद.
बंधारो (બંધારો) (पु.) – (१) कपडा वेगवेगळ्या रीतीने बांधून वेगवेगळे रंग चढविणारा रंगारी (२) तंबाखूचे पुडे बांधणारा (३) बंधारा.
बंधाववुं (બંધાવવું) (स. क्रि.) – (१) बांधायला लावणे (२) जाताना बरोबर काही बांधून देणे (३) (लाक्ष.) कदर करून बक्षीस देणे.
बंधावुं (બંધાવું) (अ. क्रि.) – बांधले जाणे.
बंधियार (બંધિયાર) (वि.) – (१) बंदिस्त (स्थान) (२) बिन वाहते (पाणी).
– खानुं (न.) – बंदीखाना.
बंधियो (બંધિયો) (पु.) – बांधण्याचा दोर.
बंधी (બંધી) (स्त्री.) – मनाई, बंदी (२) पथ्य (३) हरताळ (४) करार.
बपा(-प्पा-)ई (બપા-પ્પા-ઈ) (स्त्री.) – वडिलांची आई, आजी.
– वो (पु.) – आजा.
बपोर (બપોર) (पु.) – दुपार.
– रा (पु. ब. व.) – दुपारची जेवणे.
री करवी – दुपारच्या वेळचा आराम करणे.
बफाणुं (બફાણું) (न.) – (१) वाफलेली – उकडलेली वस्तू (२) उकडलेल्या कैरीचे लोणचे.
– रो (पु.) – घाम.
– वुं (अ. क्रि.) – उकडण्याने गुदमरून जाणे.
बब्बे (બબ્બે) (वि.) – दोन दोन.
बब्बो (બબ્બો) (पु.) – बकार.
बमणवुं (બમણવું) (अ. क्रि.) – गूंगूं आवाज करणे, भुणभुणणे

बमणुं (બમણું) (वि.) – दुप्पट.
– णी बारश – दुप्पट त्रास, डोकेफोड किंवा अडचण.
बंब (બંબ) (वि.) – (१) अगडबंब (२) (पु.) मृदंगाची डावी बाजू (३) डंका.
– बजाववो – मार देणे.
– बागवो – धनधान्य काही न राहणे.
बंबो (બંબો) (पु.) – (१) बंब (आगीचा व पाणी तापविण्याचा) (२) पंप (३) पाण्याचा मोठा नळ.
– बाखानुं (न.) – आगीचा बंब ठेवण्याचे ठिकाण.
– बावाळो (पु.) – बंबवाला, बंब घेऊन जाऊन आग विझविणारा.
बयान (બયાન) [अ.] (न.) – वर्णन, अहवाल, 'रिपोर्ट'.
बर (બર) [फा.] (पु.) – (१) पन्हा (२) जात (३) माल (४) (अ.) प्रमाणे (५) वर (६) वि. सफल, पूर्ण (७) हवेत से, योग्य.
– आववुं – सफळ होणे.
– नुं होवुं – जातीचा किंवा पन्ह्याचा असणे (कपडा).
बरकवुं (બરકવું) (स. क्रि.) – ओरडून बोलावणे.
बरको (બરકો) (पु.) – ओरडून मारलेली हाक.
बरकी (બરકી) (स्त्री.) – रूची गाठ.
बरको (બરકો) (पु.) – मोठ्याने मारलेली हाक.
बरछट (બરછટ) (वि.) – खडबडीत.
बरजात (બરજાત) (वि.) – हलक्या जातीचे, हलक्या कुळीचे.
बरजोरी (બરજોરી) (स्त्री.) – बळजोरी.
बरड (બરડ) (वि.) – (१) कडक, कटकन् मोडण्या-फुटण्यासारखे (२) अवकाळाचे (वर्ष).
बरडकबोलुं (બરડકબોલું) (वि.) – परखड.
बरडो (બરડો) (पु.) – (१) पाठ (२) सुपारीची एक जात.
– थाबडवो – पाठ थोपटणे.
– बेवड वळी जवो – (१) खूप मार देणे (२) ताठ उभे न रहाता येणे.
बरतरफ (બરતરફ) (वि.) – बडतर्फ.
बरदाश (-स,-स्त) (स्त्री.) – बडदास्त, आतिथ्य, सेवाचाकरी, व्यवस्था.
– सी (पु.) – बडदास्त ठेवणारा नोकर, परिचारक.
बरलवुं (બરલવું) (अ. क्रि.) – बरळणे, झोपेत बडबडणे.
बरहक,-क्क [फा.] (वि.) – सत्य, खरे.
बरागळ (બરાગળ) (स्त्री.) – बारीक ताप.
बराड (स्त्री.) – आरडाओरड, ओरडून मारलेली हाक.
– वुं (अ. क्रि.) – ओरडून हाका मारणे.
– डा पाडवा – ओरडून हाका मारणे, आरडाओरडा करणे.

बरात (બરાત) (वि.)–(१) वराकड्चा जानोसा (२) बरात.
बराबर (બરાબર) (वि.)–बरोबर (२) समान, सारखे
(३) वाजवी (४) पाहिजे तसे, निर्दोष.
–**रियुं** (वि.)–समवयस्क, बरोबरीचे.
–**रियो** (पु.)–बरोबरीचा मित्र.
–**री करवी**–स्पर्धा करणे.
बरु ((બરુ) (पु. न.)–बोरु.
बरो (બરો) (पु.)–(१) तोरा, ताठा (२) बढाई (३) ज्वराने ओठांच्या कोपऱ्यांवर येणारे बारीक फोड.
–**ऊठवो,-ऊडवो,-मूतरवो**–ओठांच्या कोपऱ्यावर तापामुळे लहान लहान फोड येणे, ज्वर उतणे
–**उतरावो**–ताठा उतरविणे.
बरा भागवा–मद उतरविणे.
बरोडुं (બરોડું) (न.)–(१) बोरु (२) थाट (ज्वारी-बाजरीचे).
बरोळ (બરોળ) (स्त्री.)–प्लीहा.
बलके (બલકે), **बल्के**, (બલ્કે) [फा.] (अ.)–इतकेच नव्हे पण
बलगम (બલગમ) (अ.) (पु. न.) बडका, कफ.
बल जावुं (अ. क्रि.)–जीव ओवाळून टाकणे, कुरवंडी करणे.
बलम (બલમ) (स्त्री.)–उकडे भात.
बलववुं (બલવવું) (स. क्रि.)–पुष्ट-बलवान करणे, वाढविणे.
बलवुं (બલવું) (स. क्रि.)–झोपेत बडबडणे.
बला (બલા) (स्त्री.)–(१) पीडा, ब्याद (२) पीडा देणारे पिशाच.
–**जवी,-टळवी**–संकट किंवा ब्याद टळणे.
–**जाणे !**–कोण जाणे !
बलाल (બલાલ) [अ) (वि.)–नीच.
बलियो (બલિયો) (पु.) बैल.
बलिहारी (બલિહારી) (स्त्री.)–(१) खुबी (२) बाहवा.
बलै(लो,-ल्लै)युं (બલૈયું)–(न.) काकण.
–**यां खेचवां**–(१) फारकत-सोडचिठ्ठी देणे, (२) हिशेब पुढे ढकलणे.
–**यां पहेरवां**–(१) स्त्रीने पुनर्विवाह करणे (२) नामर्द बनणे. हातात कांकणे भरणे.
–**लेवां**–मुलाच्या तोंडावरून हात फिरवून गालावर बोटे मोडणे, 'इडापिडा टळो अमंगळ पळो' या अर्थी.
बवाडुं (બવાડું)–नवीन लागवडीच्या जमिनीचे दुसरे वर्ष.
बवासीर (બવાસીર) [अ.] (न.)–मूळव्याध.
बस (બસ) [फा.] (अ.)–(१) पुरे (२) निश्चयवाचक शब्द.
–**करवुं**–पुरे-बंद करणे.
–**थवुं**–पुरते होणे.
बस्तो (બસ્તો) [फा.] (पु.)–गाठोडे, बासन.

बहलाववुं (બહલાવવું) (स. क्रि.)–(१) खुलविणे, प्रफुल्ल करणे (२) पसरविणे (३) (लाक्ष.) आनंदित करणे, रमविणे.
बहववुं (બહવવું) (स. क्रि.)–वाहायला लावणे, वाहविणे.
बहानुं (બહાનું) (न.)–बहाणा, मिष, खोटे कारण.
बहार (બહાર) [फा.] (पु., स्त्री.)–(१) थाटमाट, रंगेलपणा, शोभा (२) आनंद, मौज (३) वसंतऋतू, त्या ऋतूचा रसभरित उन्मादक काळ.
बहार (अ.)–बाहेर.
–**आववुं**–प्रकट होणे, जाहीर होणे.
–**एटलुं अंदर**–बाहेरून बावळट पण आत पक्के.
–**चली** (स्त्री.)–बाहेरचालीची स्त्री.
–**वटियो** (पु.)–(१) बंडखोर (२) लोकांना त्रास देणारा माणूस (३) बाहेर राहून लूटफाट करणारा लुटारू.
–**वटुं** (न.), –**वटो** (पु.)–लुटारूचे किंवा बंडखोराचे काम
–**वास** (पु.)–कुठेतरी राहणे.
–**वासियो** (पु.)–गावाबाहेर राहणारा भंगी.
बहारण (બહારણ) (न.)–सोनाराच्या दुकानातला केर.
–**णियो** (पु.)–तो कचरा धुऊन सोने काढणारा.
बहा (-हो) रवुं (બહા-હો-રવું) (स. क्रि.)–झाडणे.
बहाल (બહાલ) [फा.] (वि.)–(१) मंजूर, कायम (२) प्रसन्न, स्वस्थ.
–**राखवुं**–मंजूर करणे.
–**ली** (स्त्री.)–(१) मंजुरी (२) (वि.) कायमचे.
बहाववुं (બહાવવું) (स. क्रि.)–फैलावणे, पसरविणे.
बहिश्त (-स्त) [फा.] (न.)–स्वर्ग.
बहु (બહુ) (अ.)–पुष्कळ, खूप.
–**करी !**–कमाल केली !
–**थयुं !**–आता पुरे !
–**सारुं !**–ठीक ! बरे !
–**पगी** (स्त्री.)–अफवा.
–**बोलुं** (वि.)–(१) वाचाळ (२) अति शहाणे.
बहेक (બહેક) (स्त्री.)–सुगंध.
–**वुं** (अ. क्रि.)–(१) घमघमणे, दरवळणे (२) बहकणे.
–**कावबुं** (स. क्रि.)–(१) बहकाविणे (२) दरवळून सोडणे.
बहेडुं (બહેડું) (न.)–बेहेडा.
–**डो** (पु.)–बेहेड्याचे झाड.
बहेतर (બહેતર) (वि.)–अधिक चांगले.
बहेन (બહેન) (स्त्री.)–बहीण (२) कोणीही स्त्री (३) (गुजरातेत) स्त्रीच्या नावाला जोडलेला आदरार्थी शब्द (उदा. 'कांताबहेन')
–**पणां** (न. ब. व.)–सखीपणा, मैत्री

–पणी (स्त्री.)–सखी, मैत्रीण.
बहेर (બહેર) (स्त्री.)–(१) बहिरेपणा (२) जडत्व, अचेतनत्व.
–मारवी–बहिरे किंवा जड होणे.
–राट (पु),-श (स्त्री.)–बहिरेपणा.
–राट दाखवो,–मारवो–बहिरेपणाचा परिणाम वाटणे.
बहेरुं (બહેરું) (वि.)–(१) बहिरे (२) बद्द (खणखण न वाजणारे) (३) वेदना किंवा संवेदना न होण्यासारखे.
बहोत,-ताळ (वि.)–पुष्कळ, अधिक.
बहोरवुं (બહોરવું) (स.क्रि.)–झाडू मारणे, कचरा काढणे.
बहोळुं (બહોળું) (वि.)–मोठे, विस्तृत.
–ळे हाथे--मुक्त हस्ते, उदारपणे.
बळकणुं (બળકણું) (वि.)–(१) ज्वालाग्राही (२) मनात जळत राहणारे.
बळखो (બળખો) (पु.)–बडका.
बळण (બળણ) (न.)–जळणे.
बळतण (બળતણ) (न.)–जळण, जळणाची लाकडे.
–रा (स्त्री.)–(१) भाजल्याच्या वेदना (२) जळजळ.
–रा करवी–(१) चिंतेने जळत राहाणे (२) ईर्ष्या करणे.
बळद,-दियो (બળદ;-દિયો) (पु.)–(१) बैल (२) (लाक्ष.) बैलोबा, निर्बुद्ध.
बळपारी (બળપારી) (वि.)–खूप मजबूत.
बळबळ (બળબળ) (स्त्री.)–(१) चिंता (२) तीव्र भावना (३) ईर्ष्या.
–तुं (वि.) (१) भाजेल असे (२) त्रस्त, पीडले जाणारे.
बळवुं (બળવું) (अ. क्रि.)–(१) जळणे (२) पेटणे (३) आग होणे (४) (लाक्ष.) ईर्ष्या करणे.
बळ्युं (બળ્યું) (अ.)–'मरू दे' या अर्थाचा उद्‌गारवाचक शब्द, 'जळ्लें मेलें' असा स्त्रियांच्या तोंडातला उद्‌गार.
बळवो (બળવો) (पु.)–बंड
–जागवो–ऊठवो–बंड उठणे–होणे
–वाखोर (वि.)–बंडखोर.
बळापो બળાપો (पु)–संताप.
–काढवो–आपल्या मनातली जळजळ दुसऱ्यापुढे सांगणे किंवा दुसऱ्यावर काढणे.
बळिया (બળિયા),,–काका,–बापजी (पु. ब. व.)–देवी, फोड्या (२) शीतळा देवी (३) यत्किंचित् कारणाने संतापणारा किंवा वाकडे लावणारा माणूस.
–आववा,-नीकळवा-,पधारवा–देवी–फोड्या येणे.
–काढवा,-टांकवा–देवीची लस टोचणे.
बळियुं (બળિયું) (वि.–बलिष्ठ.
बळिय्रेल (બળિયેલ) (वि.)–मत्सरी.

बळेव (બળેવ) (स्त्री.)–श्रावणी पूर्णिमा.
बा (બા) (स्त्री.)–(१) आई (२) वडीलधाऱ्या स्त्रीच्या नावाला पुढे लावण्यात येणारा शब्द; उदा. 'कस्तुरबा'
– घेलुं (वि.)–आईवेडे.
बाइस [अ.] (पु.)–(१) कारण, सबब (२) खोटे निमित्त.
बाईकल्याणी (બાઈ કલ્યાણી) (वि.)–(१) नामर्द (२) (स्त्री.) भीक (३) गयावया.
–करवी–भीक मागणे.
बाईजी (બાઈજી) (स्त्री.)–सासू.
बायडी (બાયડી) (स्त्री.)–(१) कोणीहि स्त्री. (२) बायको.
–करवी–लग्न करणे
बाड(-ब)लुं (બાઉ-વ-લું) (न.)–जनावराची कास.
बाकरी (બાકરી) (स्त्री.)–हटातटानें झगडा करणे, जिद्दीचें वैर
बाकस (બાકસ) (न.)–आगकाड्यांची किंवा साबूची पेटी
बाकी खेंचवी (બાકી ખેંચવી)–बाकी किंवा शिल्लक रकम पुढे खात्यावर ओढणें
बाकुं(-खुं,-कोरुं) (બાકું,-ખું,-કોરું)–(न.) भोक.
बाखडवुं (બાખડવું)–तंटा–भांडण करणे, रागावणे.
बाखडुं (બાખડું) (वि.)–विऊन फार काळ झाला आहे असे ढोर.
बाखाबोलुं (બાખાબોલું) (वि.)–(१) फटकळ (२) सरळ असेल ते बोलणारे, परखड.
बागडोर (બાગડોર) (स्त्री.)–लगाम.
बाघड (-डुं) (બાઘડ-ડું) (वि.)–(१) मूर्ख, बिनअकली (२) भीषण.
बाघुं (બાઘું) (वि.)–मूढ, बेअकली.
बाघाई (બાઘાઈ) (स्त्री.)–मूढता, बेअकलीपणा.
बाघां (બાઘાં) (न. ब. व.)–व्यर्थ धडपड.
बांक, बांकडो (બાંક,-ડો) (पु.)–बसण्याचे बाक.
बांकुं (બાંકું) (वि.)–(१) फाकडे, नटवे (२) बाकडे, वाकड्या स्वभावाचे (३) साहसी (४) नाजूक (समय, काम इ.)
बांकेराव,–लाल (બાંકેરાવ,-લાલ) (पु.)–छटेल, नटवा.
बांगड (બાંગડ) (वि.)–(१) लुच्चे, लबाड (२) साहसी.
बांगो (બાંગો) (पु.)–पाण्याची कावड.
बाचको (બાચકો) (पु.) बचक, मूठ (२) पाची बोटांनी घेतलेला चिमटा.
–का भरवा (१) मुठीमुठींनी घेणे (२) पंजाने ओरखडे घेणे.
बाज (બાજ) (स्त्री., न.),–डुं–णुं–पत्रावळ.
–मांडवी–पत्रावळ मांडणे.
बाजठ (બાજઠ) }
बाजोठ (બાજોઠ) } (पु.)–छोटे बाजले.

बाजंदुं (બાજંદું) (वि.) – धूर्त, पक्के.
बाजी (બાજી) – (१) पट (२) सोंगट्यांचा किंवा देशी पत्त्यांचा खेळ (३) (पत्त्यातला) हात (४) कारस्थान.
– खेलवी, – रमवी – डावपेच टाकणे.
– गोठववी, – रचवी – युक्ती करणे.
– जवी, बगडवी – योजना निष्फळ होणे.
– जीतवी – बाजी मारणे, यशस्वी होणे.
– मांडवी – कार्यसाधक योजना बनविणे, कवड्या – पत्ते टाकणे – मांडणे.
– हाथथी जवी – बाजी हातातून जाणे.
– हारवो – (१) खेळ टाकला त्यात हार खाणे (२) डावपेच वाया जाणे.
– गर – (पु.) – गारुडी, जादूगार.
– गरनुं रमकडुं – स्वतंत्र व्यक्तित्व नसलेला माणूस, दुसरा नाचवील तसे नाचणारा माणूस.
– गरी – जादूगारी (२) खेळ, तमाशा (३) मायाजाल, कपटजाल.
बाजु – जू (બાજુ-જૂ) [फा.] (स्त्री.) – (१) शेवट (२) दिशा, कूस (३) पक्ष, तरफदारी.
– ए बेसवुं – (१) विटाळशी बसणे (२) कामातून बाजूला होणे, तटस्थ राहणे.
– लेवी – पक्ष घेणे.
बाजे (બાજે) (वि.) – एखादे, कोणीतरी.
बाझवुं (બાઝવું) (स. क्रि.) – (१) मिठी मारणे (२) तंटा करणे, बाचाबाची करणे.
बाझाबाझ (– झी) (બાઝાબાઝ-ઝી) (स्त्री) – बाचाबाची.
बाटकवुं (બાટકવું) (अ. क्रि.) – (१) चिकटणें, (२) झगडणे.
बाटुं (બાટું) – बाटुक.
बाठुं (બાઠું) (वि.) – ठेंगणे, बटु.
बाडुं (બાડું) (वि.) – तिरळे.
बाडी आंखे (नजरे) जोवुं – (१) कानाडोळा करून गुपचुप पाहणे. (२) कानाडोळा करणे.
बाणवुं (બાણવું) (अ. क्रि.) – बोली – करार-करून घेणे.
बाणी (બાણી) (स्त्री.) – (१) ठरविलेली मुदत (२) करार, बोली. (३) मुहूर्त करण्याकरिता दिली जाणारी भेट.
– करवी – शर्त करणें, बोली करणे.
– करावबी – माल खरेदी करून शुभमुहूर्त करणे.
बांट (બાંટ) (न.) – (१) बायकांनी नेसण्याचे एक रेशमी वस्त्र (२) वजनांचा सट (३) काटेरी झाडांची दाट जाळी (४) एक गोड पदार्थ.
बांटवुं (બાંટવું) – (१) (न.) एक झाड (२) (स. क्रि.) वाटणे.
बांटुं (બાંટું) (वि.) – (१) बरोबर न पोसावलेले, कणसे न धरलेले. (२) बाटुक.
बांठ (બાંઠ) (वि.) – ठेंगणे ठुसकें.
बांडियुं (બાંડિયું) – (१) (वि.) शेपूट नसलेले (२) (न.) अर्ध्या बाह्यांचा सदरा.
बांडुं (બાંડું) (वि.) – (१) शेपूट नसलेले (२) (व्यंगामुळे) कुरूप (३) नंगे (शस्त्र).
बातल (બાતલ) (वि.) – (१) बिन कामाचे (२) रद्द केलेले, रद्दबातल.
बाती (બાતી) (स्त्री.) – बात.
बातेन (બાતેન) (वि.) – गुप्त.
बाथ (બાથ) (स्त्री.) – (१) दोन हातांच्या वेंधेत घेतलेली पकड.
– भरवी, – भीडवी, – लेवी – (१) दोन हातांच्या वेंधेत घेणे, भेटणे (२) मोठे कार्य धैर्याने अंगावर घेणे (३) टक्कर देणे.
– मां घालवुं, – लेवुं – (१) दोन हात पसरून त्यांच्या वेंधेत धरणे (२) आश्रयाला घेणे.
बाथंबाथा (—थी) (બાથંબાથા-થી) (स्त्री.) – एकमेकांना मिठ्या मारणे.
बाथोडियुं (બાથોડિયું) (न.) – (१) उगीच धडपड, वळवळ (२) प्रयत्न.
– भरवां, – मारवां, – प्रयत्न करणे.
बाद (બાદ) [अ.] (वि.) – (१) रद्द केलेले, वजा (२) (अ.) नंतर.
– बाकी (स्त्री.) – (१) वजाबाकी (२) वजा करून राहिलेली शिल्लक.
बादलुं (બાદલું) (वि.) – (१) नकली, गिलीट केलेले (२) तकलादी (३) (न.) कशीदा भरलेली साडी.
बादी (બાદી) [पु.] (स्त्री.) – (१) अपचन (२) पोटात होणारा वायू.
बाध (બાધ) (पु.) – (१) अडचण, (२) विरोध, हरकत (३) दोष, पाप (४) पीडा, उपद्रव.
– आववो – विरोध घेणे.
– वुं (स. क्रि.) – लढणे, झगडणे.
बाधा (બાધા) [सं.] (स्त्री.) – (१) नवस, व्रत (२) पीडा, दुःख (३) विघ्न.
– आपवी – नवस किंवा व्रत घ्यायला लावणे – सांगणे.
– आववी, – पडवी – विघ्न येणे.
– करवी, – छोडवी, – मूकवी – घेतलेल्या व्रताची किंवा नवसाची सांगता करणे.
– राखवी, – लेवी – नवस करणे, व्रत घेणे.

बाधे भारे–मोघम, नामनिर्देश न करता.
बान (બાન)–(१) (वि.) जामीन किंवा मोबदल्याचे म्हणून दिलेलं (२) (न.) बिसारा, ठरलेल्या सौद्याची आगाऊ दिलेली रकम (३) जामीन.
–आपवुं–(१) मोबदला देणे (२) बिसारा देणे.
–रहेवुं–जामीन राहणे.
–लेवुं–जामीन घेणे, मोबदला घेणे.
बानक (બાનક) (स्त्री.)–रचना, शैली.
बानडी (બાનડી) } बांदडी (બાંદડી) } (स्त्री.)–लौंडी, दासी.
बानाखत (બાનાખત) (न.)–सौद्याचे ठरलेले पैसे आगाऊ दिल्याचे खत.
बानी (બાની) (स्त्री.)–(१) बोलण्या-लिहिण्याची शैली-ढब. (२) बाणी.
बानु(-नू) (બાનુ-નૂ) (स्त्री.)–घरंदाज स्त्री.
बानुं (બાનું) (न.)–पहा 'बान'
बांधछोड (બાંધછોડ) (स्त्री.)–(१) धरसोड, चालढकल. (२) (लाक्ष.) तोड, निकाल (३) सूट देणे.
–नी वात–(१) शहाण्या व अनुभवी माणसांची सल्ला घ्यावी लागण्यासारखी बिकट गोष्ट (२) निकाल करून टाकण्यायोग्य गोष्ट.
बांधण (બાંધણ) (न.)–(१) बांधण्याचाक कपडा, बैठण (२) बंधन, गांठ.
–णुं (न)–(१) बांधून रंगविलेला कपडा (२) मनातला डंख.
–णां छोडवां–नमते घेणे, हार खाऊन–थकून सोडून देणे.
–लुं (न.)–कब्रस्तान, स्मशान.
बांधी आबरू–झाकलेली अब्रू.
–कमरनुं–जय्यत, तयार.
–जवुं–बांधून घेऊन जाणे.
–मूठी–झाकली मूठ, (लोकात) संभाळून ठेवलेली प्रतिष्ठा.
–लेवुं–बांधून घेणे.
–वात–उघडी न केलेली किंवा न करावयाची गोष्ट.
–दडीनुं–दुहेरी हाडाचे, मजबूत बांध्याचे.
बांध्युं मों–(स्त्रियांत) एक वेळचे जेवणाचे व्रत.
बांध्यो पग–एके ठिकाणी बराच काळ स्थिर राहणे.
–रुपियो–बंदा रुपया.
बांधो (બાંધો) (पु.)–(१) बांधा (२) बंधन.
बापनुं–वारशाला आलेले, हकाने मिळालेले.
बापनो लाडवो–बापाने करून ठेवलेला फायदा.
बापकर्मी (બાપકર્મી) (वि.)–बापाच्या कमाईवर राहणारे.
–जन्मारे, जन्मारामां–बापजन्मी, कधीसुद्धा.
–जी, बापु–वडिलांविषयी मानार्थी उद्गार.
–बोलाववा–त्राही भगवान करून सोडणे.
–डुं (वि.)–बापडे, गरीब.
–दादा (पु. ब. व.)–पूर्वज, वाडवडील.
–ला(-लिया)–अरे बापरे!
–वखुं (वि.)–(१) बापाचा पक्ष घेणारे (२) बापालाच चिकटून राहणारे.
–बचोलां करवां–दादाबाबा करणे, आजीजी करणे
बापी(-पू)कुं (બાપી-પૂકું) (वि.)–बापिके, बापाचे, वारशात मिळालेले.
बापूडियुं (બાપૂડિયું), बापूडुं (वि.)–(१) गरीब बापडे (२) लाडके.
बाफ (બાફ) (पु. स्त्री.)–(१) वाफ (२) उकाडा (३) वाफारा.
–आपवो–वाफाऱ्याने शेकणे.
–थवो–उकाडा होणे, घाम येणे.
–णुं (न.)–वाफेत उकडणे (२) उकडलेली वस्तू (३) जनावराकरिता शिजवलेले आंबोण. (४) कैऱ्यांची भाजी (५) (लाक्ष.) स्वाद नसलेले अन्न (६) गडबड-घोटाळा.
–वुं (स. क्रि.)–(१) शिजविणे (२) (लाक्ष.) चुथडा करणे, बिघडून ठेवणे, घोटाळा करून ठेवणे.
बाबत (બાબત) (स्त्री.)–(१) विषय, मुद्दा, काम, बाब (२) तपशील (३) (अ.) बाबतीत, विषयी.
–ती (स्त्री.)–(१) दलाली, कमिशन, बटाव (२) बलुत्याचे धान्य.
बाबरां (બાબરાં) (न. ब. व.)–डोक्याचे पिसकारलेले केस.
बाबरी (બાબરી) (स्त्री.)–डोक्यावरील केसांचा झुपका.
–उतराववी,–लेवराववी–नवस फेडताना किंवा व्रताची सांगता करताना हजामत करून घेणे.
–राखवी–(१) केस वाढविणे (२) हजामत न करण्याचे व्रत घेणे.
–रुं (वि.)–डोक्यावर केस वाढविलेला.
बाबवारी (બાબવારી) [फा.] (स्त्री.)–वर्गीकरण.
बाबस्ता (બાબસ્તા) (वि.)–संबंधी, नातेवाईक.
बामणियुं (બામણિયું) (न.)–ब्राह्मणाला चालेल असे, सोवळे.
बायडी (બાયડી) (स्त्री.)–(१) बाई (२) पत्नी.
बायलुं (બાયલું) (वि.)–(१) नामर्द, भित्रे (२) बाइलवेडा.
बायस (બાયસ) (पु.)–सबब.
बायुं (બાયું) (न.)–डग्गा.
बांय (બાંય)–(१) बाही (२) हात (३) (लाक्ष.) मदत.

–झालवी,-पकडवी–मदत करणे, सहायक होणे.
–धर (पु.)–जामीन.
–धरी (स्त्री.)–जामीनगिरी, जमानत.
बार (બાર) (न.)–(१) दार (२) आंगण (३) देवडी, ढेली.
–देवुं–दार बंद करणे.
–भिडाववां–दारे बंद करणे.
बार कोळां ने तेर लागा–मालाच्या किंमतीपेक्षा जकातीची रक्कम जास्त होणे.
–नुं चोथ करवुं–अडाणीपणाने काम बिघडून टाकणे.
–बादशाही–पूर्णपणे सुखी अवस्था.
–बावनी वेजा–एकमेकांहून वेगळ्या मतांच्या लोकांचा समूह, असा समूह की ज्यात हक्क सांगणारे सगळे काम करणारा कोणी नाही.
–भैया ने तेर चोका–बारा भैये व तेरा चुली, सोवळ्याचा फाजील अंमल.
–वरसनुं–तरुण व जोमाचा.
–वरसे–खूप दिवसांनी.
–रे दरवाजा खुल्ला–घरात कुठेहि जाण्याची मुभा असणे.
–रे दहाडा ने बत्रीसे घडी–अष्टौप्रहर.
–रे ने चारे–सदासर्वदा.
–रे भागोळो मोकळी–पुरती मुभा, सूट, स्वतंत्रता
–रे मेह उलटवा–(१) जोराचा वर्षाव होणे (२) सर्व प्रकारे ऋद्धिसिद्धी प्राप्त होणे.
–मो चंद्रमा(-होवो)–बेबनाव, विरोध (असणे).
–श(-स) (स्त्री.)–द्वादशी.
–श बेसवी–दुर्दशा होणे.
–श होवी–काम करण्याचा कंटाळा असणे.
बारकस (બારકસ)–माल घेऊन जाणारी बोट.
बारखली(-ळी) (બારખલી-ળી) (वि.)–(१) कमी साऱ्याची (जमीन) (२) (स्त्री.) सारामाफ जमीन.
बारणुं (બારણું) (न.)–दरवाजा.
(एनुं)–काळुं करवुं–(च्या) घरी जाणे (रागाने व नकार द्यायला).
बारणां उघाडां ने खाळे डूचा–पैशाची काटकसर आणि रुपयाचे नुकसान करून घेणे, खोटी काटकसर करणे.
–ठोकतां आववुं–(१) घर विचारीत विचारीत येणे (२) न बोलावता आपण होऊन येणे.
–ठोकवां,-तोडी पाडवां–तगादा लावणे, वरचेवर जाऊन वसुली करणे.
बारणे जवुं–(१) घराबाहेर जाणे (२) लघवी-शौचाला जाणे.
–ताळां देवावां–सत्यानाश होणे, निःसंतान होणे.
–दीवो रहेवो–(१) वंश राहणे (२) घरचे नांव इ. राहणे.
–बपोर चडवा–दिवस बराच वर आला तरी घरात अजून झोपून राहणे.
–बेसवुं–तगादा लावून वसुली करणे.
–हाथी झलवा–खूप श्रीमंत असणे, दारी हत्ती झुलणे.
बारशीं(-सीं)गुं (બારશીં-સીં-ગું) (न.)–सांबर.
बारसाख (બારસાખ) (स्त्री.)–दाराची चौकट.
बारी (બારી) (स्त्री.)–(१) लहान दार (२) (लाक्ष.) पळवाट, बहाणा.
बारीक वखत–आणीबाणीची वेळ.
बारीगर (બારીગર) (वि.)–लटपटे, लुच्चे, उचले.
बारुं (બારું) (न.)–(१) बंदरात शिरण्याचे द्वार (२) दरवाजा (३) पळवाट, बहाणा.
बारूत (બારૂત) (पु.)–बंदुकीची दारू.
बारेवाट (બારેવાટ) (अ.)–(१) बारावाटा, अस्ताव्यस्त अव्यवस्थितपणे (२) सर्वप्रकारे.
बारैयो (બારૈયો) (पु.)–(१) बारा हात लांबीचा सोट (२) बाहेर भटकत राहून चोरी किंवा लूट करणारा (३) झाडू मारणारा व संडास साफ करणारा भंगी.
बारोत (–ते) रसो (બારોત-તે-રસો) (वि.)–बारोदरशे, ११२.
बारोत्रा (બારોત્રા) (न.)–बारा टक्क्यांहून जास्त व्याज, जबर व्याज.
बारोबार (બારોબાર) (अ.)–टाकोटाक, लगेच्या लगेच, न विचारतासवरता.
बाल (બાલ) (पु.)–केस.
–तोड (डो) (पु.) केसतूड.
बालटी (–दी) (બાલટી-દી) (स्त्री.)–बादली.
बालम (બાલમ) (पु.)–(१) प्रियकर (२) पती.
बालागोलुं (બાલાગોલું) (वि.)–एवढेसे, दीनवाणे (तोंड).
बालाजी (બાલાજી) (पु.)–बाळकृष्ण.
बालाश (–शी) (બાલાશ-શી) (स्त्री.)–सांभाळ, बडदास्त.
बालां (બાલાં) (न. ब. व.)–(१) व्यर्थ धडपड (२) निमित्ते, बहाणे.
बावडुं (બાવડું) (न.)–बावळा, बाहू.
बावनवीर (બાવનવીર) (वि.)–शूर, बळवान.
बावनी (બાવની) (स्त्री.)–(१) बावनांचा समुदाय (२) गुजराथी मुळाक्षरे.
बावरुं (બાવરું) (वि.)–घाबरलेले, बावरलेले.
बावलुं (બાવલું) (न.)–(१) बाहुले, पुतळा (२) बुजगावणे.
–खोलवुं–पुतळ्याचे उद्घाटन करणे.

–मुकवुं – स्मारक म्हणून पुतळा उभा करणे.
बावळ (–ळियो) (બાવળ-ળિયો) (पु.) – बाभळ.
–बोवो, –वाववो – तंट्याचे बी पेरणे.
–कांट, –की (स्त्री.) – बाभळबन.
बावळो (બાવળો) (पु.) – काळ्या-पांढऱ्या किंवा लाल–पांढऱ्या रंगाचा घोडा.
बावुं (બાવું) (न.) – कोळ्याचे जाळे, कोळिष्टक.
–पाडवुं – कोळीष्टक साफ करणे.
–बाझवुं – घरांत कोळिष्टके भरणे.
बावो (બાવો) (पु.) – (१) साधु (२) बाप.
–ऊठ्यो बगलमां हाथ – वैराग्याला कसली चिंता!
–नाच्यो एटले बोदली नाची – मोर नाचला म्हणून लांडोर नाचली, एकाने केले म्हणून दुसऱ्याने केले, मोठ्यांनी केले म्हणून लहानांनी केले, पाहून अनुकरण करणे.
बावा आदम – (१) अती वृद्ध पुरुष (२) मनुष्यजातीचा मूळ पुरुष (खिस्ती व मुसलमानी मताप्रमाणे)
–नो वखत – फार प्राचीन काळ.
बावाटोपी (બાવાટોપી) (स्त्री.) – कानटोपी.
बास (બાસ) (स्त्री.) – (१) वास, गंध (२) दुर्गंध.
–आववी, -मारवी–दुर्गंध येणे.
बासटी (બાસટી) –ठ (स्त्री.) – बसायचा लांब पाट.
बासा (બાસા) (पु.) – सार, तत्त्व.
बाहुक (બાહુક) [सं.] (पु.) – (१) वानर (२) कुरूप माणूस.
बाहोश (બાહોશ) [फा.] (वि.) – हुषार.
बाळउछेर (બાળઉછેર) (पु.) – बालसंगोपन.
बाळकी (બાળકી) (स्त्री.) – लहान मुलगी.
बाळकुंवारुं (બાળકુંવારું) (वि.) – बाळब्रह्मचारी.
–रंडा (-डा) (वि. स्त्री.) – बाळविधवा.
–रंडापो (पु.) – बालवैधव्य.
–लग्न (न.) – लहानपणी होणारे लग्न.
–वैद (-द्य) (पु.) – मुलांचा वैद्य.
–सहियर (स्त्री.) – बाळपणापासूनची सखी-मैत्रीण.
–संगाथी,-संघाती – बाळमित्र.
बाळवुं (બાળવું) (स. क्रि.) – जाळणे.
बाळापण (બાળાપણ) (न.) – (१) बालपणा, अज्ञानपणा (२) कुमारीपण.
बाळावर (બાળાવર) (पु.) – लहान वयाचा वर.
बाळुंभोळुं (બાળું ભોળું) (वि.) – मुलासारखे अजाण व भोळे.
बाळेरुं (બાળેરું) (वि.) – लहान वयाचे.
बाळोतियुं (બાળોતિયું) (न.) – (१) बाळोती, बाळाच्या खाली घातलेले दुपटे (२) अतिशय घाण कपडा.

बिगडवुं (બિગડવું) (अ. क्रि.) – (१) – बेबनाव होणे, (२) बिघडणे, खराब होणे.
बिछाववुं (બિછાવવું) (स. क्रि.) – बिछायत घालणे, पसरणे.
बिनपाया (-ये) दार (બિનપાયા-યે-દાર) (वि.) – पाया नसलेले, निराधार.
बिना (બિના) (स्त्री.) – (१) हकीकत (२) घटना.
बिंदी (બિંદી) (स्त्री.) – (१) टिकली (२) अनुस्वाराचा बिंदू.
बियारु (रुं) (બિયારું-વું) (न.) – बीबियाणे.
बियुं (બિયું) (न.) – बी,
–यो (पु.) – फळांतले कठीण बी,
बिरद (બિરદ) (न.) – (१) आण, प्रतिज्ञा (२) यश, ख्याती (३) गद्यपद्यमय राजस्तुती.
–दाल (–ळ) (वि.) – आपली आण पाळणारे,
बिराजवु (બિરાજવું) (अ. क्रि.) – (१) आसन स्वीकारणे (२) शोभणे, विराजणें.
बिरादर (બિરાદર) [फा.) (पु.) (१) बंधू (२) भाऊबंद.
–री (स्त्री.) (१) भाऊपणा (२) ज्ञाती (३) भाऊबंदांचा समाज.
बिरानुं (બિરાનું) (वि.) –परके.
बिलाडी (બિલાડી) (स्त्री.) – (१) मांजरी (२) गळ (३) जहाजाचा नांगर.
–आडी ऊतरवी – मांजर आडवे जाणे.
–ना पेटमां खीर न टकवी – पोटात गुप्त गोष्ट राहू न शकणे,
–नुं बचोलियुं – सदोदित बरोबर ठेवून संभाळावी लागणारी वस्तू.
–ने दूध भळाववुं – (१) आपल्या हाताने गमावणे.
–मूकवी – विहिरीत गळ टाकून शोधणे.
–नो टोप – कुत्र्याची छत्री (पावसाळ्यात उगवणारी).
बिलाडा आववां – डोळ्यांत काजळाचा जाड लेप होणे.
–खेंचवां,-ताणवां-चीतरवां – वाटेल तसे खरडणे किंवा रेघोट्या ओढणे.
–बोलवां – कडकडून भूक लागणे.
बिलाडुं काढवुं – अशी काही गोष्ट मध्येच काढणे की ज्याने रंगाचा भंग होईल.
बिलियान (બિલિયાન) (न.) – पैलू पाडलेला हिरा.
बिलोर (બિલોર) (पु.) – पैलू असलेली एक प्रकारची जाड काच (जिचा आरसा करतात).
बिल्लस (બિલ્લસ) (न.) – वेत.
बिल्ली (બિલ્લી) (स्त्री.) – मांजर, मांजरी.
बिल्लुं (બિલ્લું) (वि.) – (१) लुच्चे, लबाड (२) (न.) एका विटेची पडदी.

–भरी लेवुं–पडदी बांधून घेणे.
बिह्लो (બિલ્લો) (पु.)–(१) बिल्ला (२) (लाक्ष.) पदवी.
बिवडा(-रा)ववुं (બિવડા-રા-વવું) (स. क्रि.)–भेडसावणे, भीती दाखविणे.
बिसमार (બિસમાર) (वि.)–विसरलेले, विस्मृत.
बिसात (બિસાત) [अ.] (स्त्री.)–पुंजी, किंमत, महत्त्व.
बिस्तरो, बिस्त्रो (બિસ્તરો), (બિસ્ત્રો)–अंथरूण, पथारी.
बिस्मिल (બિસ્મિલ) [अ.] (वि.)–घायाळ, तडफडणारे.
बिस्मिल्ला (બિસ્મિલ્લા) [अ.]–अल्लाच्या नावाने.
बिहामणुं (બિહામણું) (वि.)–भयंकर, भयप्रद.
बीक (બીક) (स्त्री.)–भय, दहशत.
–ण(-णुं) (वि.)–भित्रे, डरपोक.
बीच (બીચ) (अ.)–मध्ये.
बीज (બીજ) (स्त्री.)–द्वितीया, बीज.
–जोवी–(१) शुद्ध द्वितीयेचा चंद्र पाहणे (२) शुभशकुन होणे.
–नो चंद्र–मंगल शकुन.
–वर (पु.)–बिजवर.
बीजुं (બીજું) (वि.)–(१) दुसरे (२) दुसऱ्या प्रकारचे (३) (अ.) दुसरे किंवा आणखी.
–जे बेसाडवुं–पाट लावून देणे (स्त्रीचा).
बीजूडुं (બીજૂડું) (वि.)–जोडीचे.
बीट (બીટ) (न.)–(१) शेण (२) पक्ष्याची विष्ठा, शीट.
बीड (બીડ) (न.)–(१) चराऊ–गवती–जमीन (२) कच्चे लोखंड.
बीडवुं (બીડવું) (स. क्रि.)–(१) बंद करणे (२) पाकिटात घालून बंद करणे.
बीडी (બીડી) (स्त्री.)–(१) पानपट्टी (२) विडी.
–आपवी–निरोप देणे.
–खावी–पानपट्टी खाणे.
–पीवी–विडी ओढणे.
–वाळवी–(१) पानपट्टी बनविणे (२) विडी बनविणे.
–डुं (न.)–विडा.
–डुं उपाडवुं,–झडपवुं–विडा उचलणे, पण करून एखादे मोठे काम अंगावर घेणे.
–डुं फेरववुं–कोण विडा उचलतो हे पाहण्याकरिता तो फिरविणे.
–डो (पु.)–मोठा लखोटा.
बीधुं (બીધું)–'बीवुं' चा भूतकाळ, 'भ्याले'.
बीधेल(-लुं) (બીધેલ-લું)–घाबरलेले.
बीनकी (બીનકી) (स्त्री.)–बिंदी, टिकली.
बीनवुं (બીનવું) (अ. क्रि.)–भिणे.
बीना (બીના) (स्त्री.)–हकीकत, घडलेली गोष्ट.
बीनी (બીની) [फा.] (स्त्री.)–लष्कराच्या तोंडाचा–बिनीचा–भाग.
–वाळो (पु.)–त्यावरील अधिकारी.
बीबी (બીબી) (स्त्री.)–(१) मुसलमान पुरुषाची पत्नी (२) खानदान मुसलमान स्त्री.
–जायुं (वि.)–खानदान घरचे.
बीबुं (બીબું) (न.)–(१) साचा (२) खिळा, 'टाईप' (३) आकृती कोरलेला ठसा (४) (लाक्ष.) प्रतिकृती.
–पडवुं–साचाप्रमाणे आकृती बनणे.
–पाडवुं–खिळे पाडणे.
–बा गोठववां–खिळे जुळविणे.
–बां छोडवां–जुळविलेले खिळे मोकळे करून त्यांच्या खान्यात भरणे.
–बा शाळा–फौंड्री, खिळे ओतविण्याचा कारखाना.
बीमार (બીમાર) [फा.] (वि.)–आजारी.
–खानुं (न.)–इस्पितळ.
–री (स्त्री.)–आजारीपण.
–री वळगवी–(१) रोग चिकटणे (२) पीडा लागणे.
बीवुं (બીવું) (अ. क्रि.)–(१) भिणे (२) दचकणे, घाबरणे.
बुकाटवुं (બુકાટવું) (स. क्रि.)–बकाबका खाणे.
बुकानी (બુકાની) (स्त्री.)–दाढी आणि गाल यांवर येईल अशा रीतीने कपडा बांधणे.
बुको (બુકો) (पु.)–तोंड भरून घास, फक्का.
बुजदिल (બુજદિલ) [फा.] (वि.)–बुजरे, घाबरट.
बुजरग (બુજરગ) } बुझुर्ग (બુઝુર્ગ) } (वि.)–(१) वयोवृद्ध (२) अनुभवी, मुरब्बी
–गी (स्त्री.)–अनुभवीपणा.
बुझारुं (બુઝારું) (न.)–पाण्याच्या भांड्यावर झाकण्याचे पात्र.
बुझाववुं (બુઝાવવું) (स. क्रि.)–विझविणे.
बुझावुं (બુઝાવું) (स. क्रि.)–विझणे.
बुट्टी (બુટ્ટી) (स्त्री.)–(१) कानाचा खालचा मांसल भाग, लोळी (२) वेलपत्तीसारखा कशिदा (३) आश्चर्यकारक गुण असणारी वनस्पती (जडीबुट्टी) (४) (लाक्ष.) रामबाण उपाय (५) महाचतुर आणि अनुभवी मनुष्य.
–सूंघाडवी–(१) युक्तीने आपल्या मताचे करून घेणे, समजावून देणे (२) चिथावणी देणे, आग लावणे.
बुट्टो (બુટ્ટો) (पु.)–(१) वेलबुट्टी (२) (लाक्ष.) मनाचे तरंग.
–ऊठवो,-सूझवो–मनात तरंग उठणे.

बुद्दुं (બુઠ્ઠું) (वि.)–(१) बोथट (२) (लाक्ष.) बध्धड (३) भावनाशून्य.
बुठ्ठो (બુઠ્ઠો) (पु.)–(१) मक्याच्या कणसाचे बुरकुंड (२) बध्धड माणूस.
बुडथल (બુડથલ) (वि.)–बध्धड, मूर्ख.
बुडावुं (બુડાવું) (अ. क्रि.)–बुडविले जाणे.
बुडववुं (બુડવવું) (स. क्रि.)–बुडविणे.
बुढ्ढुं (બુઢ્ઢું) (वि.)–म्हातारे, बुढ्ढे.
बुढापो (બુઢાપો) (पु.)–म्हातारपण.
बुत (બુત) [फा.] (न.)–प्रतिमा, मूर्ती.
–कुं (न.)–काळी आणि लठ्ठ स्त्री, हबशीण.
–खानुं (न.)–देऊळ.
–परस्त (वि.)–मूर्तिपूजक.
–परस्ती (स्त्री).–मूर्तिपूजा.
–शकनी (स्त्री.)–मूर्तिखंडन.
बुतान (બુતાન) (न.)–(१) आळ (२) बटन, गुंडी.
बुतारो (બુતારો) (पु.)–झाडू.
बुद्धि चलाववी–डोके चालविणे, समजून घेण्याचा प्रयत्न करणे.
–चालवी–समजून येणे, लक्षात येणे.
–दोडाववी–बुद्धि चालविणे.
–नी खाई,-नो आगळो–बेअकली.
बुनियाद (બુનિયાદ) [फा.] (स्त्री.)–(१) पाया, मूळ (२) (वि.) कुलीन, घरंदाज.
–दी (स्त्री.)–कुलीनता, घरंदाजपणा (२) (वि.) मुळातले, पायाभूत.
बुन्नस (બુન્નસ) (न.)–जाड लोकरीची घावळी.
बुंद (બુંદ) (पु.)–(१) कॉफीचे बी (२) (न.) थेंब.
बुमराण (બુમરાણ) (न.)–आरडाओरडा, हाकाहाक, बोंबाबोंब.
बुमाट (બુમાટ) (स्त्री. नं.)–(१) अफवा (२) बोंब, पुकारा.
बुंब (स्त्री.), बुंबाण (न.), बुंबायात, बुंबारव–आरडाओरडा, गोंगाट.
बुरखेपोश (બુરખેપોશ) (वि.)–बुरखा घालणारा-री-रे.
बुरानकोट (બુરાનકોટ) (पु.)–एक प्रकारचा मोठा डगला, 'ओवरकोट'.
बुरास (બુરાસ) (न.)–ब्रश.
बुलंद (બુલંદ) [फा.] (वि.) (१) भव्य (२) मोठ्या योग्यतेचा –ची–चे (३) उंच, मोठा (आवाज).
बुलाख (બુલાખ) (स्त्री.)–(१) दोन नाकपुड्यांमधील पडदा (२) त्या पडद्याला पाडलेले भोक (३) त्या भोकात घातलेली बाळी.
बुहारवुं (બુહારવું) (स. क्रि.)–झाडू मारणे, केर काढणे.
बुहारी (બુહારી) (स्त्री.)–झाडू, केरसुणी.
बू (બૂ) [फा.] (स्त्री.)–वास, गंध.
बूक (બૂક), बूकडो (બૂકડો), बूको (બૂકો) (पु.)–बोकणा.
बूकणी (બૂકણી) (स्त्री.)–भुकी, बुकणा.
बूकवुं (બૂકવું) (स. क्रि.)–(१) बोकणा भरणे (२) झटझट खाणे.
बूगण (બૂગણ), बूंगण (બૂંગણ) (न.)–धान्य न्यायच्या गाडीत खाली पसरण्याची जाड चादर.
बूघली (બૂઘલી) (स्त्री.)–बरणी.
बूंगवुं (બૂંગવું) (स. क्रि.)–(१) आच्छादन करणे (२) फाजील –जादा–बोलणे.
बूचट (બૂચટ) (वि.)–(१) मूर्ख (२) पोरकट.
बूचियुं (બૂચિયું) (वि.)–बुच्चे (२) कान नसलेले.
बूचुं (બૂચું) (वि.)–(१) नकट्या नाकाचे; भोक न पाडलेल्या नाकाचे (२) कान नसलेले (३) (लाक्ष.) बुच्चे, दागिना नसलेले (नाक किंवा कान).
–चो कारभार–(१) दबदबा नाही असा कारभार (२) फारशी कमाई नसलेला बैठा धंदा.
बूज (બૂજ) (स्त्री.)–समज किंवा कदर.
–वुं (स. क्रि.)–समज असणे.
बूझववुं (બૂઝવવું) (स. क्रि.)–विझविणे.
बूट (બૂટ) (स्त्री.)–कानाचा चापा
–पकडवी–कबूल करणे, गुन्हा किंवा चूक कबूल करणे.
बूडकी (બૂડકી) (स्त्री.)–डुबकी.
बूढ (-ढियो) (બૂઢ-ઢિયો) (पु.)–मोठा वानर.
बूढुं (ढियुं)(બુઢ્ઢુ-ઢિયું)) (वि.)–म्हातारे, वृद्ध.
बूंठ (બૂંઠ) (वि.)–मूर्ख, जड.
बूध (બૂધ) (स्त्री)–बुद्धि, अकल.
बूधुं (બૂધું) (न.)–जाड दांडके.
बूम (બૂમ) (स्त्री.)–(१) पुकारा, उंच स्वराची हाक, ओरड, (२) अफवा.
–ऊठवी–(१) पुकारा, होणे, ओरडा होणे (२) अफवा पसरणे.
–पडवी–(१) पुकारा-ओरडा होणे (२) धावा धावा असा ओरडा होणे.
–पाडवी, –मारवी–(१) ओरडून हाका मारणे (२) फिर्याद करणे.
बूमाबूम (બૂમાબૂમ) (स्त्री.)–हाकाहाक, आरडाओरड, बोंबाबोंब.
बूरुं (બૂરું) (वि.)–वाईट.

–राई, –श (स्त्री.) – (१) दुष्टपणा (२) बेबनाव.
बूरुं (न.) – खांडसारी साखर, बुरासाखर.
बूलुं (બૂલું) (न.) – (१) गुदा (२) कुल्ले, ढुंगण.
–छटकी जवुं, –वछूटी जवुं (१) जुलाब होणे (२) चिंता किंवा धास्ती वाटू लागणे.
बूसकुं (બૂસકું) (न.) – पावसाची झड.
बे (બે) (वि.) – दोन.
–आंखनी शरम – प्रत्यक्ष हजर असण्याचा होणारा परिणाम.
–आंगळ चडे तेवुं – वरचढ, सवाई.
–घोडे चडवुं – दोन घोड्यांवर स्वार होणे, एकदम होणार नाहीत अशी दोन कामे एकदम अंगावर घेणे.
–छीपनुं मोती – (१) मोठे, गोल आणि नमुनेदार मोती (२) निष्कलंक – आदर्श मनुष्य.
–घडीनो परोणो – दोन घटकांचा सोबती (थोड्याच वेळात मरणारा माणूस).
–दाणा – थोडी सुद्धा (अकल नसणे).
(एकनुं) बे न थवुं – आग्रह न सोडणे.
–पेट करवां – अमर्याद जेवणे.
–पैसा छांटवा – लाच देणे.
–भाग – दुप्पट, वाजवीपेक्षा अधिक भाग.
–माथां होवां – गर्वाने डोके फिरलेले असणे.
–मोढानी चाकळण – दुतोंडी माणूस.
–हाथ वच्चे पेट – समदृष्टि आणि निष्पक्ष.
–हाथे जमवुं – (१) भरपूर खाणे (२) भरपूर कमावणे.
–हाथे पागडी झालीने हींडवुं – सावधगिरीने – विचार करून वागणे.
बे (બે) [फा.] (अ.) – बिन, बिगर (उदा. 'बे अकल')
बेउ (બેઉ) (वि.) – दोन्ही.
बेकरार (બેકરાર) (वि.) – बेचैन.
–री (स्त्री.) – बेचैनी, अस्वस्थता.
बेकसूर (બેકસૂર) (वि.) – निरपराध.
बेकायदे (બેકાયદે) (अ.) – गैरकायदेशीर.
बेकार (બેકાર) (वि.) – (१) रिकामा–मी–मे, काम नसलेला–ली–ले (२) बिन कामाचे, निरुपयोगी.
बेक (બેક) (वि.) – थोडेसे.
बेकी (બેકી) (स्त्री.) – (१) दोहोंची जोडी (२) दोनाने भाग जाणारी (सम) संख्या.
–जवुं – शौचाला जाणे.
बेगाना (બેગાના) [फा.] (वि.) – त्रयस्थ, तिऱ्हाईत.
बेगार (બેગાર) (पु. स्त्री.) – वेठ.
–री (पु.) – वेठीला धरलेला मजूर.
बेबाधंदु (બેબાધંદુ) (वि.) – मिसळ, भेसळ केलेले.
बेंगी (બેંગી) (स्त्री.) – (टपालाने पाठवायची) छोटी पिशवी.
बेजा (બેજા) (वि.) – अस्थानी, अप्रस्तुत, अयोग्य.
बेजाज(–र) (બેજાજ,-ર) (वि.) – बेजार, त्रस्त.
बेजान (બેજાન) [फा.] (वि.) – निर्जीव, बेभान.
बेठमलियुं (બેઠમલિયું) (वि.) – बसून राहण्यामुळे नाजूक बनलेले.
बेठाखाऊ (બેઠાખાઉ) (वि. – आयते बसून खाणारा–री–रे.
बेठागरुं, बेठाडु (બેઠાગરું, બેઠાડુ) (वि.) बैठे राहणारे, नेहमी बसून राहणारे.
बेठाबेठ (બેઠાબેઠ) (स्त्री.) – निरुद्योगी बसून राहणे (२) ना नफा ना तोटा असे असणे (३) (अ.) बसूनच असलेले.
बेठी (बेठी) (स्त्री) – बसल्या बसल्या – गंभीरपणे – केलेला थट्टा-विनोद.
–चलाववी, –हांकवी – (१) शांतपणे किंवा दुसऱ्याला न समजेल अशा रीतीने चेष्टा करणे (२) रिकामपणी गप्प–बढाई मारणे.
बेठुं (अ. क्रि.) – (१) 'बेसवुं'चा भूतकाळ, 'बसले' (२) (वि.) बसलेले (३) बसके (बांध्याने) (४) शांतपणे–स्थिरपणे किंवा कसलीही गडबड-घाई न करता होणारे, उदा. 'बेठुं काम', 'बेठो बळवो').
–ठुं करवुं – आजारातून बरे करणे, उठून बसविणे.
–ठुं चडवुं – पाण्याची काढघाल किंवा हालवाहलव न करता शिजविणे.
–ठुं पाणी चलाववुं – काही आधार नसता बढाई मारणे.
–ठुं पाणी पडवुं – हळूहळू पण सतत पाणी पडत राहणे.
बेठा थवुं – (१) उठून बसणे (२) आजारातून बरे होणे (३) पुनः सतेज होणे.
–ठानी डाळ कापवी – आपल्याच पायावर कुऱ्हाड मारून घेणे, आपलाच आधार तोडू पाहणे.
बेठी दडीनुं – (१) बैठ्या – मजबूत – बांध्याचे (२) शांत.
बेठी रमत (स्त्री) – बैठा खेळ.
बेठे खामणे होवुं – बांध्याने बुटके आणि गट्टू असणे.
–ठेलो पोपडो उखाडवो – खाजवून खपली काढणे, शांत झालेला झगडा परत उकरून काढणे.
बेठो भात – पहिल्यापासून अवश्य तितके पाणी घालून ते तसेच जिरवून केलेला भात.
–भाव – (१) वाढ किंवा घट न होईल असा भाव, टिकून राहिलेला भाव (२) घरबसल्या मिळणारा–येणारा भाव.
–हाथी – नवी कमाई न करता घरात असेल तेच संपविणारा माणूस.

बेडकुं (બેડકું) (न.)–(१) बोटाचा सांधा (२) चिंचेचा चिंचोका असणारा भाग, बोंड (३) पावसाने झालेला चिखल.
बेडशी (-सी) (બેડશી-સી), बेडसाई (બેડસાઈ) (स्त्री.)– अहंकार, मीपणा.
बेडाचड (-ढ) (બેડાચડ-ઢ), बेडाफोड (બેડાફોડ) (वि.)–वर लहान खाली रुंद किंवा मोठे असे, शंकूच्या आकाराचे.
बेडियात (બેડિયાત) (पु.)–खलाशी.
बेडियुं (બેડિયું) (न.)–(१) आंब्याच्या झाडांवरून आंबे वरच्यावर काढून घेण्याची जाळीदार झोळी (२) बैलजोडीची गाडी (३) उसाच्या बियाचे दोन डोळ्यांचे पेर.
–ये हांकवुं–बैलजोडीला न बदलता सारखे तसेच हाकणे.
बेडुं (બેડું) (न)–भांड्यांची उतरंड.
बेडो (બેડો) (पु.)–(१) गलबत (२) टोळी, तुकडी (३) पदर खोचणे.
–पार करवो,–थवो–सिद्धी मिळणे.
–वाळवो–पदर खोचणे.
बेडोळ (બેડોળ) (वि.)–(१) बेडौल (२) कुरूप.
बेढब (બેઢબ) (वि.)–(१) बेडौल (२) उद्धट, नम्रता नसलेले (३) धोरण किंवा पद्धती नसलेले (४) फायदा नसलेले.
बेढंग (-गुं) (બેઢંગ-ગું) (वि)–रीत नसलेले, कुरूप.
बेढालियुं (બેઢાળિયું) (वि.)–दोन पाखांचे (छप्पर).
बेणुं (બેણું) (न.)–नदीचा पट, पुळण.
बेत (બેત) (पु.)–(१) मनसुबा (२) युक्ती, योजना (३) बेत.
–उतारवो–(१) तजवीज करणे. (२) योजना पार पाडणे.
बेतकसीर (બેતકસીર) [फा.] (वि.)–निर्दोष.
बेतमा (બેતમા) (फा.) (वि.)–तमा–पर्वा नसलेला–ली–ले बेदरकार.
बेतमीज (બેતમીજ) (फा.) (वि.)–असभ्य, अविवेकी.
बेतरफी (બેતરફી) (वि.)–दोन बाजूंचे.
बेताल(-लु) (બેતાલ-લું) (वि.)–(१) बेताल (२) (लाक्ष.) अव्यवस्थित (३) हातातून गेलेला–ली–ले.
बेताळां (બેતાળાં) (न. ब. व.)–(बे)चाळिशी उलटून गेल्यावर डोळ्यांना येणारा अंधुकपणा किंवा त्याकरिता घालावयाचा चष्मा.
–आववां–चाळिशी येणे.
बेदर्द (બેદર્દ) [फा.] (वि.)–हृदयशून्य, निष्ठुर.
बेदस्तूर (બેદસ્તૂર) [फा.] (वि.)–रिवाजाच्या उलटे.
बेदुं (બેદું) (न.)–अंडे.
बेधारुं (બેધારું) (वि.)–(१) दुधारी (२) द्व्यर्थी, गोलमोल.
–री तरवार–दुसऱ्याचे तसेच वापरणाऱ्याचे दोघांचे नुकसान करणारी गोष्ट.
बेनमून (બેનમૂન) [फा.] (वि.)–अद्वितीय, अजोड.
बेनवा (બેનવા) [फा.] (वि.)–निर्धन, गरीब.
बेपगुं–पगाळुं (બેપગું-પગાળું) (वि.)–दोन पायांचे.
बेपडियुं (બેપડિયું) (वि.)–दोन थर–घड्या–असलेले.
बेफाक(-ग, -ट) (બેફાક-ગ-ટ) (वि.)–(१) बेफाट, अमर्याद (२) (अ.) खुल्लमखुल्ले, जाहीरपणे (३) भरवेगात.
बेफाम (બેફામ) (वि.)–(१) लक्ष किंवा भान नसलेले (२) गाफील.
बेबाक (બેબાક) [फा.] (वि.)–(१) आता काही शिल्लक राहिले नाही अशा प्रकारचे (२) निडर.
बेबाकळुं (બેબાકળું) वि.–बावरलेले, घाबरलेले.
बेबुनियाद (બેબુનિયાદ) [फा.] (वि.)–(१) कमअस्सल, हलक्या कुळीचे (२) निराधार, पाया नसलेले.
बेबोलुं (બેબોલું) (वि.)–खोटे, बोलून पुनः फिरविणारे.
बेभत्तुं(-थ्थुं) (બેભત્તું-થ્થું) (वि.)–(१) दोन जातींचे (२) सरमिसळ असलेले.
बेभरमुं (બેભરમું) (वि.)–अरुचिकर.
बेमना (બેમના) (वि.)–(१) द्विधा मनःस्थिती असलेले (२) मन लागत नाही असे, नाराज, दिलगीर.
बेमरजाद (બેમરજાદ) (वि.)–अमर्याद.
बेमिसल (બેમિસલ) (वि.)–अनुपम, न्यारे, वेगळे.
बेमुनासिब, -सब (બેમુનાસિબ-સબ) [फा.] (वि.)–गैरवाजवी.
बेरख (બેરખ) (अ.)–वारंवार, सतत.
बेरडुं (બેરડું) (वि.)–(१) हट्टी, आग्रही (२) बेरड, लुच्चे.
बेरत (બેરત) (वि.)–(१) लुच्चे (२) उद्धट (३) अवेळीचे (४) (स्त्री.) अवेळ.
बेरहम (બેરહમ) (वि.)–निर्दय.
बेरंग(-गी) (બેરંગ-ગી) (वि.)–(१) उडून गेलेल्या किंवा बिघडलेल्या रंगाचे, विटके, (२) (लाक्ष.) अनिश्चित मतीचे.
बेरागी (બેરાગી) (वि.)–(१) विटलेले (२) अनिश्चित मन असलेले (३) (पु.) बैरागी.
बेरोनक (બેરોનક) (वि.)–निस्तेज.
बेल (બેલ) (पु.)–बैल.
बेल, (-डी) (બેલ-ડી) (स्त्री.)–दोघांची जोडी किंवा त्यांतला एक जोडीदार.
बेलडुं (બેલડું) (वि.)–झगडेखोर.
बेलतेल (બેલતેલ) (न.)–लाकडावर लावण्याचे रोगणयुक्त तेल.
बेलदार (બેલદાર) (फा.) (पु.)–(१) गवंड्याला मदत करणारा मजूर (२) टिकावाने जमीन खोदणारा.
बेलप (બેલપ) (स्त्री.)–साहाय्य.
बेलाखुं (બેલાખું) (न.)–मेढी.

बेऴी (બેલી) (पु.)–वाली, वडील, मददगार.
बेवखत (બેવખત) (अ.)–अवेळी.
बेवड (બેવડ)–(१) (वि.) दुबटलेले (२) (स्त्री.) दुहेरी थर.
–वळी जवुं,-वळवुं–दुमडले जाणें.
–वुं (स. क्रि.)–दुहेरी करणे, दुमडणें.
–डावुं (अ. क्रि.)–दुहेरी किंवा दुप्पट करणे.
–डियुं (वि.)–(१) एकावर एक असे दोर थर असलेले, (२) दुहेरी हाडाचे.
–डिया कोठानुं, बेवडा कोठानुं, बेवडी पांसळीनुं–मजबूत बांध्याचे.
बेश (બેશ) [फा.] (वि.)–ठीक, भले.
बेसऊठ (બેસઊઠ) (स्त्री.)–(१) ऊठबस, (२) (लाक्ष.) मैत्री, घरोबा.
बेसडा(-रा)मण (न.), –णी (स्त्री.)–बसविण्याची–जडविण्याची किंमत.
बेसणी (બેસણી) (स्त्री.)–बैठक, आसन, एखाद्या वस्तूचा चपटा भाग ज्यावर ती स्थिर बसते.
–णुं (न.)–(१) पहा 'बेसणी' (२) बसण्याची रीत–ढब (३) मेलेल्या माणसाच्या घरी शोक करण्याकरिता गोतातल्या माणसांनी एकत्र जमणे (एक रिवाज.)
बेसतम (બેસતમ) [फा.] (वि.)–पुष्कळ, बेश.
बेसती (બેસતી) (स्त्री.)–गाढ मैत्री.
–तुं (वि.)–(१) बसणारे (२) चपखल होणारे, बरोबर बसणारे (३) नवे सुरू होणारे (उदा० 'बेसतुं बरस') (४) जमणारे.
–तुं आववुं–(१) अंगाला बरोबर येणे (२) कामाला उपयोगी येणे (३) पडून न रहाणे.
–तुं ऊठतुं–मिळूनमिसळून असणारे, प्रमाने ये–जा ठेवणारे.
–तुं थवुं–(१) पाहिजे तेवढे बरोबर होणे, बरोबर पुरते होणे (२) उपयोगी येणे.
–तुं पडवुं–(अंगाला) तंग होणे.
–तो पायो–मेळ, जमून आलेला संयोग.
बेसबूर (બેસબૂર) (वि.)–अधीर, उतावीळ.
–री (स्त्री.)–उतावीळपणा.
बेसमज (બેસમજ) (वि.)–बेअकल.
बेसर (બેસર) (वि.)–अर्धी काळी आणि अर्धी रेताड अशी जमीन.
बेसरण (બેસરણ) (न.)–(१) गवंडी–सुतारांचे एकत्र गोळा होण्याचे ठिकाण (२) येणारा खर्च, बसणारी किमत.
बेसवुं (બેસવું) (अ. क्रि.) (१) बसणे (मराठीतील सर्व अर्थी) (२) (फळ–फुल) येणे (३) किंमत पडणे–लागणे. (४) लागणे, चिकटणे (रंग, वास) (५) लागणे, घुसणे ('हाथमां चप्पु बेठो') (६) सुरू होणे, स्थापित होणे. ('कोर्ट बेठी') (७) अर्थ समजणे, रीतीप्रमाणे बसविणे. ('हिसाब–कोयडो बेठो'=हिशेब लागला, कोडे समजले.) (८) बाट पहाणे (९) कस किंवा तीक्ष्णता कमी होणे ('कपडुं बेठुं'=कापड विरले, 'धार बेठी'=धार कमी झाली).
बेस बेस!–राहू दे राहू दे, कळले तुझे शहाणपण!
बेसवा ऊठवानी जगा–(२) बसण्याउठण्याची खोली, दिवाणखाना (२) बैठकीतला माणूस.
बेसवा जवुं–(१) जात जेवणाच्या वेळी देखरेख करायला जाणे. (२) दुखवटा काढायला जाणे. (३) भेटायला जाणे.
बेसी जवुं–(१) पडती दशा येणे (२) चपटे होणे (गाल, पोट) (३) मोडून पडणे (संस्था, घर) (४) दिवाळे काढणे, (५) बाटोळे होणे (६) कस उतरणे (७) थकून जाणे किंवा हार खाणे.
–पडवुं–(१) चालताना एकदम थकून खाली बसणे. (२) धंद्यात किंवा कामात मध्येच खचून जाणे.
–रहेवुं–बसून राहाणे, उद्योग किंवा काही काम न करणे.
निशाळे बेसवुं–शिकायला शाळेत जाणे.
बारणे बेसवुं–तगादा लावणे.
रोजे बेसवुं–रोजंदारीवर कामाला लागणे.
बेसाड (-र) वुं (स. क्रि.)–(१) बसविणे (२) जडविणे, बसते करणे (३) घालणे ('जेलमां बेसाड्यो'=तुरुंगात घातले).
घेर बेसाडवुं–कामावरून–नोकरीतून काढून टाकणे.
ठाम बेसाडवुं–पुनर्विवाह लावून देणे.
बेसामण (બેસામણ) (न.) बसण्याचे भाडे (२) रोगामुळे ढोराला उभे न राहवणे, एकदम कायमची बसकण मारणे.
बेसारु (બેસારુ) (पु.)–उतारू.
बेसावुं (બેસાવું) (अ. क्रि.)–बसण्याची क्रिया होणे, बसणे होणे.
बेसरुं (બેસરું) वि.)–बेसूर, बदसूर.
बेहक (–क्क) (બેહક-ક્ક) [फा.] (वि.)–(१) अधिकार किंवा हक्क नसलेले (२) विना अधिकार, अकारण.
बेहक (अ.)–पुनः उठता येईल अशा रीतीने (ढोर) बसणे.
बेहजूर (બેહજૂર) (अ.)–दोन्ही पक्षांच्या हजेरीत–समक्ष (२) गैरहजेरीत.
बेहया (બેહયા) [फा.] (वि.)–बेशरम.
–ई (स्त्री.)–बेशरमी.
बेहाल (બેહાલ) [फा.] (वि.)–(१) वाईट परिस्थितीत येऊन पडलेले (२) (पु. ब. व.) दुर्दशा.
–ली (स्त्री.)–दुर्दशा.
बेहूदगी (બેહૂદગી) [फा.], बेहूदी (બેહૂદી) (स्त्री.)–मूर्खपणा.

बेहूदुं (બેહૂદું) (वि.) – बेअकलीपणाचे, निरर्थक, अयोग्य.
बेहेस्त (બેહેસ્ત) (न.) – स्वर्ग.
– नशीन – शी (वि.) – स्वर्गवासी.
बेळ (બેળ) (स्त्री.) – चुलीच्या वरचा मोकळा भाग.
बेळे बेळे (બેળેબેળે) (अ.) – बळेबळे, मोठ्या मुश्किलीने.
बैरक (બૈરક) (वि.) – बायकी.
– बुद्धि (स्त्री.) – बाईलबुद्धी.
बैरी (બૈરી) (स्त्री.) – (१) बाई, स्त्री (२) पत्नी.
– करवी – बायको करणे, लग्न करणे.
– वखो (वि. पु.) – बायकोचा कैवार घेणारा, बाइलवेडा.
बैरुं (બૈરું) (न.) – बायको, बाई.
बो (બો) (स्त्री.) – (१) वास, गंध (२) (लाक्ष.) अभिमान.
– आववी – दुर्गंध येणे.
– राखवी – घमेंड बाळगणे.
बोकासुं (બોકાસું) (न.), – सो (पु.) – ओरड, किंचाळी.
बोकी (બોકી) (स्त्री.) – पापा.
– भरवी – पापा घेणे.
बोख (બોખ) (स्त्री.) – (१) पाणी काढण्याची कातड्याची बादली (२) भगदाड, भोक.
– लुं (वि.) – (१) बोतरे (२) (न.) चकित–दंग होण्याची अवस्था.
– लुं पडवुं – चाट पडणे.
बोघरणुं (બોઘરણું) (न.) – भगोणे, रुंद तोंडाचे भांडे.
बोघरो (બોઘરો) (पु.) – मोठा झाडू
बोघलुं (બોઘલું), बोघुं (બોઘું) (वि.) – मूर्ख.
बोच (બોચ) – (१) (वि.) साधे, (२) मूर्ख (पुं.) जोंधळ्याचें रसाळ थाट.
बोचियुं (બોચિયું) (न.) – (१) चिव्याच्या वेलांची टोपली (२) (लाक्ष.) ढिला आदमी.
बोची (બોચી) (स्त्री.) – मान.
– पर कांकरो मूकवो – मानेवर खडा ठेवून काम करणे, सतत ध्यानपूर्वक काम करणे.
– पर चडी बेसवुं – चोपून काम करून घेणे.
बोज (બોજ) (पु.) – (१) भार, बोजा (२) वजन, बोज, दबाव. (३) सफाईदार विणाई (४) (स्त्री.) सवय.
– पडवो – (१) भार पडणे, कष्ट पडणे (२) दबाव पडणे.
– वुं (अ. क्रि.) – परवडणे.
– जो (पु.) – बोजा, ओझे, भार (२) जबाबदारी.
बोटण (બોટણ) (न.) – उष्टावण.
बोटणी (બોટણી) (स्त्री.) – (१) स्तनाची बुंथी (२) बुंथीच्या आकाराचे चोखणे.
बोटवुं (બોટવું) (स. क्रि.) – (१) उष्टे करणे, (२) शिवून ओले करणे, (३) अडवून ठेवणे, अगोदरच कबजात घेऊन ठेवणे.
बोटी राखवुं, - लेवुं (जगा) – जागा अडवून ठेवणे, ताब्यात घेऊन ठेवणे.
बोटियुं (બોટિયું) (न.) – सोवळे (नेसण्याचे), मुकटा.
बोटी (બોટી) – मांसाचा लहान तुकडा.
बोड (બોડ) (स्त्री.) – बीळ (पशू राहण्याकरिता पाडतात ते).
बोडियुं (બોડિયું) (वि.) – (१) केस काढलेले (२) बोडके.
– या अक्षर-काना-मात्रा किंवा शिरोरेखा नसलेली अक्षरे.
बोडुं (બોડું) (वि.) – (१) केस काढलेले (२) (लाक्ष.) उघडे, साफ.
– करवुं – (१) उघडे बोडके, सफाचट करणे (२) लुटून नागवे करणे.
बोडो भात – तूप न घातलेला भात.
बोणी (બોણી) (स्त्री.) – (१) बोहनी, पहिला सौदा (२) वर्षारंभाची बक्षिशी (३) (लाक्ष.) ठपका.
– करावबी – पहिला सौदा करून शकुन करणे.
बोथड (બોથડ) (वि.) (१) बथ्थड (२) सुस्त.
बोदावुं (બોદાવું) (अ. क्रि.) – (१) पाणी पिऊन तृप्त होणे (२) पाण्याने कुजून जाणे.
बोदुं (બોદું) (वि.) – कुजून गेलेले (२) पाणी पिऊन तृप्त झालेले (३) बद्द (४) ढिले (५) तडा गेलेले किंवा चांगले पक्के न झालेले मातीचे भांडे.
बोधलुं (બોધલું) (वि.) – भोळे, अज्ञानी.
बोबडी (બોબડી) (स्त्री.) – जीभ, बोलण्याचे इंद्रिय.
– वधवी – फार बोलणे.
बोबाट (બોબાટ) (पु.) – बोभाटा.
बोयुं (બોયું) (न.) – भेंडीचा दांडा.
बोरियुं (બોરિયું) (न.) – (१) बटन (२) एक दागिना.
बोरी (બોરી) (स्त्री.) – (१) ज्वारी-बाजरीच्या कणसांचे तूस (२) बोऱ्या (खजूर इ. चा).
बोरो (બોરો) (पु.) – झाड धाबळी.
बोल आपवो – (१) वचन देणे (२) पाठ करण्याकरिता दुसऱ्याला म्हणून दाखविणे.
– काढवो – ब्र काढणे.
– दे एवुं – जरूरीच्या प्रसंगी उपयोगी पडणारे.
– देवो – (१) हुंकार देणे, उत्तर देणे (२) उपयोगी पडणे.
– बोलवा – (१) शब्द बोलणे (२) रागाचे शब्द बोलणे.
– मारवो – टोमणा मारणे.
– कणुं, - कुं (वि.) – (१) बोलके, वाचाळ (२) भांडखोर.

–चाल (स्त्री.)–(१) बोलणे चालणे, भेटणे सवरणे. (२) भांडण (३) करार.
–छा (स्त्री.)–बोलण्याची शैली–तऱ्हा.
–ती (स्त्री.)–जीभ.
–बंध (पु)–करार, बोली.
–बाला (स्त्री.)–भरभराट.
बोले बंध न होवा–एकवचनी नसणे, बोललेले बारंवार फिरविणे.
–बोले मोती खरवां–बोलण्यात अद्‌भुत माधुर्य आणि बोध असणे.
बोलवुं (બોલવું) (स. क्रि.)–(१) बोलणे (२) सांगणे (३) (लाक्ष.) रागाने बोलणे (४) भांडण करणे.
–चालवुं–(१) बोलण्या-करण्याचा व्यवहार-संबंध असणे.
–थवुं–बोलाचाली-तक्रार होणे.
सामुं बोलवुं –(१) उलट बोलणे (२) विरुद्ध बोलणे.
(-ने मारी वती) बोलावजो!–ना माझे स्नेहस्मरण सांगा! मी विचारले होते म्हणून सांगा!
बोलाव्युं बोल दे एवुं–(१) उत्तर देईल असे, हाकेला ओ देईल असे.
बोलीं ऊठवुं–मध्येच किंवा अधीरपणाने एकदम बोलू लागणे.
–जवुं–(१) पाठ केलेले म्हणून दाखविणे (२) अधीरपणाने किंवा विचार न करता बोलून टाकणे किंवा तोंडांतून जाणे.
–नाखवुं–(१) निःसंकोचपणे असेल ते बोलणे (२) असेल ते कबूल करणे किंवा सांगून टाकणे.
–बगाडवुं –बोलून काम किंवा संबंध बिघडविणे.
–बतावबुं–बोलून दाखविणे.
–रहेवुं–बोलायचे बोलून पुरे करणे.
बोल्या सामुं न जोवुं–अनुचित बोलले गेले ते मनावर न घेणे.
बोलाबोल (બોલાબોલ) (स्त्री.)–बोलाचाली किंवा तक्रार करणे.
बोलाचाली (બોલાચાલી) (स्त्री.)–(१) तक्रार (२) बोलण्याचालण्याचा संबंध-मित्रता.
–थवी–तक्रार होणे.
–होवी–संबंध असणे.
बोवुं (બોવું) (स. क्रि.)–पेरणे.
बोस (બોસ) (स्त्री.)–चर्चा, वादविवाद (२) हट्ट (३) बळजबरी (४) बढाई, ऐट.
बोसडुं (બોસડું) (वि.)–वास मारणारे, दुर्गंधी.
बोसवुं (બોસવું) (स. क्रि.)–पापा घेणे.
बोसो (બોસો) (पु.)–पापा.
बोळ (બોળ) (पु.)–(१) एक प्रकारचा झाडाचा चीक (२) धान्यातला कचरा.
–घालवो–बोलून बोलून पोट दुखायला लावणे.
–फेरववो–बिघडून ठेवणे, निरुपयोगी करून ठेवणे, बोळा फिरविणे.
बोळकेरी (બોળકેરી) (स्त्री.)–मिठात खारवून ठेवलेली सबंध कैरी, एक प्रकारचे लोणचे.
बोळवुं (બોળવું) (स. क्रि.)–(१) बुचकळणे (२) गमावून टाकणे.
बोळी काढवुं–(धुणे) बुचकळून काढणे.
बोळंबोळ (બોળંબોળ) (अ.)–हिंदकळत, डचमळत.
बोळावाडो (બોળાવાડો) (पु.)–शिवाशीव, बिटाळ.
बोळो (બોળો) (पु.)–(१) भिजवून ठेवलेली कणीक (२) मिठात घालून ठेवलेली कच्ची फळे.
ब्यान (બ્યાન) (न.)–वर्णन.
ब्रह्मस्व (બ્રહ્મસ્વ) (न.)–ब्राह्मणाची मिळकत-धन.
ब्रह्मांडनी आशा (स्त्री.)–कधी पार न पडणारी अशी मोठी आशा.
ब्रह्मिष्ट (બ્રહ્મિષ્ઠ) (वि.)–(१) संपूर्ण वेद जाणणारा (२) ब्रह्मात पूर्ण लीन.
ब्रह्मोदकियुं (બ્રહ્મોદકિયું) (वि.)–ब्राह्मणाच्या पाण्यात शिजविलेले, न विटाळलेले.
ब्रीफ (બ્રીફ) [इं.] (स्त्री.)–अशिलाच्या केसची मांडणी करण्याचे संक्षिप्त टाचण.
–लेवी (१)–ची वकिली स्वीकारणे (२) केसचे टाचण करणे.

भ (ભ)

भकाबोलुं (ભકાબોલું) (वि.)–परखड बोलणारे.
भक्तिभीनुं (ભક્તિભીનું) (वि.)–भक्तीने ओथंबलेले.
भख (ભખ) (पु.)–(१) भक्ष्य (२) (अ.) भकन्, लागलीच.
–वुं (स. क्रि.)–(१) खाणे, भक्षण करणे (२) सांगणे (३) (वाटेल ते) भकणे.
भखळ (ભખળ), भखळेल (ભખળેલ) (वि.)–आचाराविचारात भरकटलेला.
भखळवुं (ભખળવું) (अ. क्रि.)–(१) आचारभ्रष्ट होणे (२) अघाशीपणा करणे.
भख्खड (वि.)–(१) जाडजूड–मजबूत (२) निर्भय (३) गावढळ

(४) भरकटलेल्या आचार–विचाराचे.
भगत (ભગત) (वि.) (१) साधासीधा (२) भजनी लागलेला (३) (पु.) भगत, भजनी लागलेला माणूस.
–माणस (पु.)–साधासीधा आणि देवाला भिऊन चालणारा माणूस.
(रुपियो)–होवो–रुपया बद्द असणे.
भगताई (ભગતાઈ) (स्त्री)–(१) भगतपणा (२) भक्ति.
भगतुं (ભગતું) (न.)–पूजापाठ इ. आचाराची अती खबरदारी.
भगदळ (ભગદળ) } (न.)–भगदाड.
भगदाळुं (ભગદાળું) }
भगदंडी (ભગદંડી) (पु.)–ना घर ना दार असा भटक्या माणूस.
भगरुं (ભગરું) (वि.)–(१) सडसडीत, गिचगोळा नसलेले (२) ठिसूळ (३) विटके.
–रो (पु.)–मोकळा भुका.
भगल (–ळ) (ભગલ-ળ) (न.)–ढोंग, फसवेगिरी.
–भावार्थी–कपटी, दांभिक.
भगवती (ભગવતી) (वि.)–(१) भगवंताला वाहिलेले, भक्त (२) (स्त्री.) देवी.
भग(–गा)ववुं (ભગ-ગા-વવું) (स. क्रि.)–(१) पळवून लावणे. (२) तोडणे, फोडणे.
भगवंत (ભગવંત) (वि.)–(१) भाग्यवंत, श्रीमंत (२) (पु.) श्रीमंत मनुष्य (३) ईश्वर.
भगवान करे ने (फलाणुं) थाय–देव करो नि (अमुक) घडून येवो.
–जुए ! पूछे !–जसे कर्म तशी भगवान शिक्षा करो !
–ना घरनुं,–भगवाननुं माणस–साधुमनुष्य.
–मळ्या !–पाहिजे ते सर्व–किंवा पुरता आसरा–मिळाला !
भगवां करवां,–पहेरवां,–लेवां–संन्यास घेणे, साधु होणे.
भगळ (ભગળ) (न.)–ढोंगी माणूस.
भगाडवुं (ભગાડવું) (सं. क्रि.)–(१) पळवून लावणे (२) फूस लावून–फसवून पळवून नेणे.
भगुवों (वि. पु.)–संन्यास घेतलेला.
भगोटुं (ભગોટું) (न.)–रेशमाचा कोश.
भंग (ભંગ) (पु.)–(१) मोडणे (२) तोडणे (३) नाश (४) विघ्न (५) थाक.
–पडवो–विघ्न येणे, तुटणे, बिघडणे.
–पाडवो–विघ्न आणणे, खंड पाडणे.
भंग (ભંગ) (स्त्री.)–भांग.
–गी (वि.)–भंगड.
भंगाण (ભંગાણ) (क)–(१) भंग (२) तूट.
भंगार (ભંગાર) (पु.)–फुटलेली भांडीकुंडी वगैरे असेच सामानसुमान.
–रो (पु.)–धातूची मोड खरेदी करणारा.
भंगियो (ભંગિયો) (पु.)–भंगी, झाडूवाला.
भंगी (ભંગી) (वि.)–(१) भंगड (२) झाडूवाला.
भचकवुं (ભચકવું) (अ. क्रि.)–आपटणे.
भचकाववुं (ભચકાવવું) (स. क्रि.)–भोसकणे (२) आपटणे.
भचकावुं (अ. क्रि.)–भटकणे, रखडणे.
भजनिक (ભજનિક) (वि.)–भजन गाणारा.
भजनियां (न. ब. व.)–(१) भजने (२) टाळजोडी (वाजविण्याची) (३) (लाक्ष.) शिव्या.
–संभळाववां–शिव्या देणे.
भजववुं (ભજવવું) (स. क्रि.)–नाटक करणे, नाटकात सोंग घेणे.
भजवुं (ભજવું) (स. क्रि.)–(१) भजन करणे, (२) जप करणे. (३) सेवा करणे (४) लाच देणे (५) लेणे (अंगावर) (६) शोभणे.
भजियुं (ભજિયું) (न.)–भजी.
भंजक (ભંજક) [सं.] (वि.)–(१) फोडणारा (२) टाळणारा.
–वुं (स. क्रि.)–फोडणे.
भंजाड (ભંજાડ) (पु.)–मोडतोड, विनाश.
भट (ભટ) (अ.)–लगेच.
भटकण (ભટકણ),–णुं (वि.)–भटके, भटक्या स्वभावाचे.
भटकभालो (ભટકભાલો) (पु.)–वाचाळ मनुष्य.
भटकाटवुं (ભટકાટવું) (स. क्रि.)–(१) मारणे, (२) झोडणे.
भटकावुं (ભટકાવું) (अ. क्रि.)–(१) धडकणे (२) आडवे येणे (३) भटकणे, रखडणे (४) (लाक्ष.) अचानकपणे मिळणे. (५) तंटा होणे.
भटकां(-कियां) (ભટકાં-કિયાં) (न. ब. व.)–(१) तडफड. (२) फेऱ्या.
–मारवां–(१) आतुर होऊन धडपड करणे (२) रखडणे.
भट्टरियुं (ભટ્ટરિયું) (न.) दुभत्या ढोराचे एक खाणे.
भट्टरियुं, भटोळियुं (ભટોળિયું)–(न.)–कुत्र्याचे पिल्लू.
भट्टार (-क) (ભટ્ટાર,-ક) [सं.] (वि.)–नामवंत, माननीय.
भट्टिनी (ભટ્ટિની) [सं.] (स्त्री.)–(१) राणी (२) शेटाणी (३) विद्वान ब्राह्मणाची पत्नी.
भठवुं (ભઠવું) (स. क्रि.)–(१) धमकी देणे, ठपका देणे. (२) (अ. क्रि.) मनातल्यामनात संतापणे, चिडणे.
भठियारखानुं (ભઠિયારખાનું) (न.)–(१) मोठे स्वैयंपाकघर (२) (लाक्ष.) स्वैपाकघरातील कामे.
भठियारी(ભઠિયારી)(-रण) (स्त्री.)–स्वैंपाक करणारी स्त्री, स्वैपाकीण.

–रुं (न)–(१) स्वैपाक करण्याचे काम (२) (लाक्ष.) स्वैपाकघर.
भठोरुं (ભઠોરું) (न.)–जमिनीत पडणारी भेग.
भड (ભડ) (वि.)–(१) बलवान (२) समृद्धी असलेला (३) (पु.) भट, योद्धा, (४) श्रीमंत (५) विहिरीतून पाणी ओढण्याकरिता उभी केलेले लाकडी चौकट (६) (लाक्ष.) ढोंग (८) जमीन सुकून पडलेली भेग.
–काढी नाखवी–ढोंग बाहेर काढणे.
–नीकळी जवी–ढोंग बाहेर पडणे.
भडक (ભડક) (स्त्री.)–(१) भीती, दचका, बुजणे.
–काढवी–दचका दूर करणे.
–पेसवी–दचका बसणे
–भागवी–भीती नाहीशी होणे.
भडकण (ભડકણ), (-णुं) (वि.)–भित्रट, बुजरे.
भडकियुं (ભડકિયું) (वि.)–(१) ज्वालाग्राही, पेटण्याजोगे (२) बुजरट.
भडकी (ભડકી) (स्त्री.)–कांजीसारखा एक खाण्याचा पदार्थ.
भडकुं (ભડકું) (न.), (-को) (पु.)–(१) भडका (२) जाळ.
भडके बळवुं–धाडधाड जळणे.
भडत (ભડત) (न.)–फुपाट्यावर भाजून बनविलेली (वांग्याची) भाजी.
भडथावुं (ભડથાવું) (अ. क्रि.)–फुपाट्यांत भाजणे.
भडथियुं (ભડથિયું), भडथुं (न.)–भरीत.
भडभडियुं (ભડભડિયું) (वि.)–भडभडे, मनांत जे असेल ते सांगणारे.
भडभागणुं (ભડભાગણું) (वि.)–भाग्यवान.
भडभादर (ભડભાદર) (वि.)–(१) मोठे, (२) समृद्धिशाली (३) अब्रूदार.
भडली,(-ळी) (ભડલી-ળી) (स्त्री.)–ऋतू, पाऊस वगैरेचे भाकीत सांगणारी बाई
भडवीर (ભડવીર) (पु.)–शूर योद्धा.
भडवुं (ભડવું) (अ. क्रि.)–झुंजणे, भिडणे, लढणे.
भडवो (ભડવો) (पु.)–(१) बायकोच्या व्यभिचारावर जगणारा (२) वेश्येचा साथीदार (३) बायकोच्या आधीन असलेला नवरा.
भडवाई (ભડવાઇ) (स्त्री.)–(१) भडव्याचे काम किंवा कमाई (२) नामर्दपणा.
–कूटवी–वेश्या मिळवून देण्याचा धंदा करणे.
भडसाळ (ભડસાળ) (स्त्री.)–चुलीतला किंवा शेगडीतला गरम राखेचा–फुपाट्याचा भाग.
भडाको (ભડાકો) (पु.)–धडाका.
–मारवो–(१) उत्साहाने काम करून टाकणे. (२) निःसंकोचपणे बोलणे (३) थाप मारणे.
भडाभूट (ભડાભૂટ) (स्त्री., न.)–(१) धांदल, गडबड (२) अस्ताव्यस्तता.
भडुं (ભડું) (न.)–पडदी.
भडे बेसवुं–(१) मोडून पडणे (२) दिवाळे काढणे (३) निःसंतान होणे (४) चरितार्थ न चालणे.
भणकार(-रो) (ભણકાર-રો), भणको (पु.)–(१) कसल्यातरी आवाजाची पूर्वसूचना, (२) गुंजारव.
(-ना) भणकारा थवा,–वागवा–कशाच्यातरी येण्याची किंवा घडण्याची पूर्वसूचना मिळणे.
भणतर (ભણતર) (न.)–शिक्षण.
भणवुं (ભણવું) (स. क्रि.)–(१) शिकणे (२) म्हणणे, बोलणे. ('भणे नरसैंयो') (३) वाचणे.
–गणवुं–अभ्यास करण्याप्रमाणेच त्याचा उपयोग–वापर करण्याचे ज्ञान असणे.
भणीगणीने–अभ्यास करून तसेच वाकबगार होऊन.
(अगियारा) भणी जवा–पोबारा करणे, (घेऊन) पळून जाणे.
भणामण (ભણામણ) (न.),–णी (स्त्री.)–शिकवणीची फी किंवा खर्च.
भणाववुं (ભણાવવું) (स. क्रि.)–(१) शिकविणे (२) म्हणायला लावणे.
भणावी मूकवुं–शिकवून ठेवणे.
भणी (ભણી) (अ.)–कडे
भंडार (ભંડાર) (पु.)–(१) धान्याचे कोठार (२) खजिना, संग्रह (३) जहाजाच्या डेकच्या खालचा भाग (४) दुकान.
–वुं (स. क्रि.)–(१) कोठारात–खजिन्यात ठेवणे. (२) लपवून ठेवणे.
–रियुं (न.)–(१) भिंतीत बसविलेले झडपेचे भोक–गवाक्ष (२) गाडीच्या खालची पेटी (३) घरात मोठ्या दालनाच्या मागची लहान खोली.
–री (न.)–(१) खजिनदार (२) कोठावळा (३) ताडी आणि दारू गाळण्याचा धंदा करणारी एक जात.
–रो (पु.)–भंडारा (गावजेवण किंवा साधूंना जेवण.)
भंडोळ (ભંડોળ) (न.)–जमा केलेले भांडवल.
–ळियुं (वि.)–(१) खजिन्याशी किंवा भांडवलाशी संबंधित (२) सर्वांच्याच वापराचे.
–ळियो (पु.)–भांडवल असलेला माणूस.
भत्तुं(-थ्थुं) (ભત્તું-થ્થું) (न.)–(१) भत्ता (२) शिधोरी किंवा त्याऐवजी दिला जाणारा पैसा.
भत्रीजो (ભત્રીજો) (पु.)–पुतण्या किंवा भाचा.

–जी (स्त्री.)–पुतणी किंवा भाची.
भथ (ભથ) (स्त्री.)–पाण्याने भरलेली किंवा पाणी भरल्यानें झालेली जमिनीतील भेग.
भथवारुं (ભથવારું) (वि.)–(शेतात) न्याहारी किंवा जेवण घेऊन जाणारे (माणूस).
भद्दल (ભદ્દલ) } (न.)–मुंडन (मंगल कार्याच्या वेळचे.)
भद्दर (ભદ્દર) }
भद्दर (ભદ્દર), भद्दु (न.)–मोठ्या कोटाच्या आतील लहान कोट (किल्ल्यांतील भिंत).
भद्र (ભદ્ર) (न.)–(१) कल्याण (२) सोने.
भद्राकरण (ભદ્રાકરણ) [स.] (न.)–हजामत, मुंडन.
भप(-भ)काववुं (ભપ-ભ-કાવવું) (स. क्रि.)–जोराने किंवा खूप ओतणे.
भप(भ-)की (ભપ-ભ-કી) (स्त्री.)–(१) पतंगाचा दोरा कटाकटीत एकदम सोडून देणे (२) भपका, दिमाख (३) धमकी.
भप्पल (ભપ્પલ) (वि.)–भप्प, लठ्ठ, जाड.
भभक (ભભક) (स्त्री.)–चमचमाट.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) चमचम करणे (२) शोभणे (३) (लाक्ष.) भडकणे, रागावणे.
–की ऊठवुं–(१) अतिशय डोळ्यात भरणे, (२) एकदम रागावणे, भडकणे.
भभको (ભભકો) (पु.)–(१) भपका, रुबाब (२) धमकी.
–करवो–थाटमाट करणे.
–मारवो–ऐट मारणे, रुबाब दाखविणे.
भभडवुं (ભભડવું) (अ. क्रि.)–(१) हावरेपणा करणे, (२) मोठा आवाज काढणे.
भभडो (ભભડો) (पु.)–(१) हावरटपणा (२) काढा.
भभरुं (ભભરું) (वि.)–भरभरीत, भगरे.
भभूकवुं (ભભૂકવું) (अ.)–भडक होणे.
भभूको (ભભૂકો) (पु.)–(१) भडका (२) प्रकाश.
भभूत (–ती) (ભભૂત) (स्त्री.)–विभूति, भस्म, राख.
–चोळवी,–लगाववी–राख फासणे, वैरागी होणे.
भभ्भो (ભભ્ભો) (पु.)–भकार.
भम (ભમ)–फाजील लठ्ठपणा किंवा पोकळपणा दाखविण्याकरिता शब्दाच्या मागे किंवा पुढे लावण्यात येणारा शब्द, (उदा. 'जाडुभम,' 'भमपोल')
भमगरो (ભમગરો) (पु.)–(१) सहाणेवर धार चढविणारा (२) घाडावर (लेथवर) कातणारा.
भमताराम (ભમતારામ) (पु.)–भटक्या.
भमर (ભમર) (स्त्री.)–भुवई (२) भोवरा (पाण्यातला) (३) (पु.) भुंगा, भ्रमर (४) (अ.) गोलगोल, चक्कर.
–डो (पु.)–(खेळातला) भोवरा.
–डो फेरववो–बाटेल तशी सही करणे.
–राळुं (वि.)–सुंदर भुवई असलेले (२) दुर्दैवी, अमंगळ (३) चक्कर चक्कर फिरणारे–भयप्रद.
–रियुं (वि.)–गोल गोल फिरणारे.
भमरी (ભમરી) (स्त्री.)–(१) मादी भुंगा (२) चक्कर.
–रो (पु) (१) भुंगा (२) भोवरा (३) डोक्यावरचा भोवरा.
भम(-म्म)रभोळुं (ભમ-મ્મ-ર ભોળું) (वि.)–(१) निखालस मनाचे (२) प्रेमळ.
भमवुं (ભમવું) (स. क्रि.)–(१) आपल्याभोवती फिणे (२) भटकणे (३) चक्कर येणे.
भमाड(-व)वुं (ભમાડ-વ-વું) (स. क्रि.)–(१) गिरक्या घ्यायला लावणे, फिरायला लावणे (२) भ्रमात टाकणे, फसविणे.
भम्मर (ભમ્મર) (स्त्री.)–भुवई.
–चडाववी–रागाला येणे, रागाने पहाणे.
भंपोल(-ळ) (ભંપોલ-ળ) (वि.)–आतून पोकळ.
भंभारव (ભંભારવ) (पु.)–(१) हंबर (२) मोठ घुमणारा आवाज.
भंभेरवुं (ભંભેરવું) (स. क्रि.)–फुशारविणे, चढविणे.
–णी (स्त्री.)–खुशामतीने चढविणे
भंभो (ભંભો) (पु.)–रांजण.
भंभोळवुं (ભંભોળવું) (अ. क्रि.)–हुडकणे, धडपडणे.
भया (ભયા) (पु.)–(१) भाई, भय्या (२) कित्येक ज्ञातीत जावयाला उद्देशून हे संबोधन वापरतात.
भयो (ભયો) (पु.)–(१) नवस पूर्ण केल्यानंतर मिळवायचा पुजाऱ्याचा आशीर्वाद (२) (अ.) कृतार्थतेचा संतोष झाल्याप्रमाणे; झाले, संपले एकदाचे असा भाव.
भरदोरीए जवुं–गर्भावस्थेच्या शेवटच्या दिवसांत स्थळांतर करणे किंवा बाहेरगावी जाणे (२) अन्न ठेवून मरणे.
भरकूच-(श,-स) (स्त्री.)–सटरफटर निरुपयोगी वस्तूंचा किंवा मुला-माणसांचा समूह.
भरख (ભરખ) (पु.)–भक्ष्य.
–वुं (स. क्रि.)–(१) खाणे (२) चावणे.
भरगत (ભરગત) (न.)–(१) भरून काढलेली स्थिती, पूर्णावस्था (२) भार, वजन.
भरचक(-ट) (ભરચક-ટ) (वि.)–(१) पुष्कळ (२) खच्चून भरलेले.
भरचंदी (ભરચંદી) (स्त्री.)–चंदीची–गवतपाण्याची विपुलता.
भरता(-था)र (ભરતા-થા-ર) (पु.)–भ्रतार, पती.
भरतियुं (ભરતિયું) (न.)–(१) बिल (२) कशातही मावेल तेवढेच माप.

भरथ (ભરથ) (पु.)–(१) देव (२) राजा.
भरनींगळ (ભરનીંગળ) (न.)–(१) भरणे आणि रिकामे होणे (२) चढती-उतरती.
भरपट्टे (ભરપટ્ટે) (अ.)–वाटेल तेवढे, खूप, भरपेट.
भरभरुं (ભરભરું) (वि.)–(१) भरभरीत (२) कणदार.
भरभांखळु (ભરભાંખળું) (न.)–प्रभात, सकाळ.
भरमावुं (ભરમાવું) (स. क्रि.)–(१) भ्रमात सापडणे. (२) फसणे.
भरमार (ભરમાર) (स्त्री.)–विपुलता.
भरल (ભરલ) (स्त्री.)–(१) भूक (२) खोटी भूक.
भरववुं (ભરવવું) (स. क्रि.)–(१) लटकावणे, टांगणे (२) जोडीला घेणे (३) (लाक्ष.) खोटे भुलविणे.
भरवाड (ભરવાડ) (पु.)–गुरेढोरे राखून निर्वाह चालविणारी एक जात.
–डी (स्त्री.)–(लाक्ष.) गडद झोप.
–डी ताणवी–गडद झोप काढणे.
–डुं (न.)–भरवाडाचा धंदा.
भरवुं (ભરવું) (स. क्रि.)–(१) भरवणे (२) साठवणे (३) भरपायी करणे. (४) फळरूपाने मिळणे.
भरतामां भरवुं–जेथे अधिक आहे त्यातच आणखी भर घालणे.
भरी आपवुं–(१) भरपाई करून देणे, भरून देणे (२) टिपणात लिहून देणे (३) मापून देणे.
–काढवुं–(१) भरून देणे (२) स्थापणे, नेमणे.
–पीवुं–न ऐकणे, न बघणे.
–मूकवुं–सांठवून ठेवणे.
–लेवुं–भरपाई करून घेणे.
भराई (ભરાઈ) (स्त्री.)–(१) भरण्याची मजुरी (२) भरण्याची रीत.
–उ (वि.)–अंगाने भरलेले, पुष्ट.
भराडी (ભરાડી) (वि.)–(१) उत्पात करणारे, दंगेखोर, (२) (पुं) चोर, उचल्या.
भराव, –वो (ભરાવ–વો) (पु.)–(१) मेळा, जमाव (२) भरपूरपणा, पूर्णता.
–वो थवो–(१) (पोटांत मळ) साठणे (२) (तापाने वगैरे) शरीर ताठून जाणे.
भरावुं (ભરાવું) (अ. क्रि.)–(१) 'भरवुं'चे कर्मणी रूप, भरले जाणे, भरणे (२) लपून राहणे (३) ताप भरणे, (उदा. 'आजे शरीर भरायुं छे') (४) थकल्याने शरीर ताठून जाणे (५) धरले–पकडले–जाणे (६) फसणे, सापडणे (७) व्यापणे ('मों फोल्लाथी भराई गयुं').
भराई आववुं–(१) ताप भरणे (अंगात) (२) (अंतःकरण) सद्‌गदित होणे (३) (डोळे) पाण्याने भरून येणे.
–जवुं–(१) सापडणे (२) छपणे (३) (अंग) थकव्याने ताठून–आखडून जाणे (४) पुरते भरणे.
–पडवुं–सापडणे, फसणे.
–बेसवुं–लपून राहणे, छपणे.
भरीपूरी (ભરીપૂરી) (अ.)–पुरेपूर.
भरेडी (ભરેડી)(स्त्री.)–(१) शरीराचा वर्ण, रंग, कांती (२) बांधा.
–बळवी–(१) कांती सुधारणे (२) बांधा सुधारणे.
भरोड (ભરોડ) (पु.)–संतोष.
भरोळ (ભરોળ) (पु.)–छडीचा किंवा कशाचा तरी वळ.
भर्युंपूर्युं (ભર્યુંપૂર્યું) (वि.)–भरपूर, पुष्कळ.
भर्यांपूर्यां पहोंचवा–इच्छित होते ते भरपूर मिळणे.
भर्युं भाद्युं (ભર્યુંભાદર્યું)–समृद्ध.
भलकारो (ભલકારો) (पु.)–'वाहवा', 'भले शाबास' असे उद्‌गार.
भलकी (ભલકી) (स्त्री.)–(१) तीर (२) छोटा भाला.
–कुं (न.)–भाल्याचे पाते–फळ.
–को (पु.)–भाला.
भलपण (ભલપણ) (न.)–भलाई, भलेपण.
भल(-लुं)भलुं (वि.)–काही ना काही मोठेपणा किंवा भलेपणा असणारे, वजन–प्रतिष्ठा असणारे.
भलमनसाई (ભલમનસાઈ) (स्त्री.)–भलेपणा.
भलाई, –श (ભલાઈ-શ) (स्त्री.)–(१) भलेपणा, सालसपणा, सज्जनता (२) सज्जन म्हणून नाव.
–श लेवी–भला म्हणून नाव मिळविणे.
भाई भलाशे, भली भलाशे–भलेपणाचे संबंध ठेवून.
भलाभली (ભલાભલી) (स्त्री.)–भलेपणाचे संबंध.
–पृथ्वी छे!–(१) एवढ्या मोठ्या पृथ्वीवर सज्जनही पुष्कळ असणार! (२) एवढी मोठी पृथ्वी पडली आहे!
भलामण (ભલામણ), **–णी** (स्त्री.)–(१) शिफारस, भलावण (२) सोपवणी, सुपूर्द करणे.
भलीभूंडी (ભલીભૂંડી) (स्त्री.)–भलेबुरे बोलणे, टीका.
–उकेलवी–बऱ्या–वाईट गोष्टींची चर्चा करणे, टीका करणे.
–कहेवी–(१) बरे–वाईट सुनावणे (२) शिक्षा देणे.
भलीवार (ભલીવાર) (पु., स्त्री.)–सत्त्व, सार (२) समृद्धी, बरकत (३) कामाचे ज्ञान असणे, कामात हुशारी असणे.
–आववो–(कामात) यश किंवा त्याला चांगले रूप येणे.
भलुं (ભલું) (वि.)–(१) भले, सालस (२) मायाळू (३) सज्जन, सभ्य (४) प्रामाणिक.
–हशे तो–बहुतकरून, संभवतः
भला भाईनी प्रीत–आम्ही बरे तर तुम्ही बरे अशी वरवरची भलाई.

भलो आव्यो ! – आलास बरे झाले !
– धनेतर, – भूप – वाटेल तेवढा मोठा धनवान किंवा सत्ताधीश असा.
भले (ભલે) (अ.) – ठीक, बरे, असो.
– पधार्या ! – या, या ! (स्वागतवाचक उद्‌गार)
– भले (अ.) – बरे बरे, ठीक ठीक.
भव (ભવ) [सं.] (पु.) – (१) जन्म (२) सारा जन्म (३) संसार
– बगडवो, – बळवो – संसार विस्कटणे, जीवनाची धूळधाण होणे, जन्म व्यर्थ जाणे.
– नी भावट भागवी – जन्माचे जंजाळ सुटणे.
– सुधारवो – जीवन सार्थक होणे.
– हारी छूटवुं – जन्मभरचा त्रास सोसणे.
– चक्र (न.) – संसाररूपी चक्र.
– ताण (स्त्री.) – (१) पुनः जन्म घेण्याची तयारी (२) ऐहिक वस्तूंची वासना.
– तारण (वि.) – संसारातून तारणारा.
एक भवमां बे भव करवा – (१) पतीशी प्रतारणा – बेइमानी करणे (२) धर्मांतर किंवा अनाचार करून कुलाचार मोडणे (३) (स्त्रीने) दुसरे लग्न करणे.
भवती (ભવતી) (स्त्री.) – वादविवाद, भवती न भवती.
भवन (ભવન) [सं.] (न.) – (१) घर (२) अस्तित्व.
– ठेकाणे होवुं – डोके किंवा स्मरणशक्ती ठिकाणावर असणे.
भवाई (ભવાઈ) (स्त्री.) – (१) प्रहसन किंवा फार्स यासारखे हलक्या प्रकारचे नाटक (२) (लाक्ष.) फजीती.
भवाडो (ભવાડો) (पु.) – फजीता.
भवा (-वै) यो (पु.) – तमाशातला किंवा फार्सातला नट. (२) (लाक्ष.) निर्लज्ज किंवा फजीती करील असा मनुष्य.
भविक (ભવિક) (वि.) – लाभदायी, उपयोगी (२) खाऊनपिऊन सुखी (३) (न.) कल्याण, सुखवस्तु स्थिती.
भवुं (ભવું) (न.) – भुवई.
– वां चडाववां – रागावणे.
भवोभव (ભવોભવ) (अ.) – जन्मोजन्मी
भश (-स) को (ભશ-સ-કો) (पु.) – तीव्र इच्छा, अतिशय आतुरता.
भस (ભસ) (स्त्री.) – (१) आनंद, सुख (२) (न.) राख, भस्म.
भसकुं (ભસકું) (न.) – सर (पावसाची.)
भसवुं – (ભસવું) (अ. क्रि.) – भुंकणे.
भस्तुं (ભસ્તું) (न.), – स्तो (पु.) – (१) पोट, कोथळी. (२) चामड्याची पिशवी (३) पारशांचे स्मशान.
भळ (ભળ) (स्त्री.) – (१) मिळूनमिसळून जाणे (२) मिसळण्याला प्रथम वाटणारा संकोच.
– भागवी – संकोच दूर होणे

भळकडुं (ભળકડું) (न.) – प्रभात.
भळकुं (ભળકું) (वि.) – (१) मिसळणारे, मिळूनमिसळून वागण्याच्या स्वभावाचे (२) (न.) भाला.
भळवुं (ભળવું) (अ. क्रि.) – (१) मिसळणे, मिळून जाणे. (२) अमक्यासारखे असणे, – शी मिळते – जुळते असणे (३) (लहान बाळाने) दूध ओकणे.
– तुं (वि.) – (१) मिसळून जाईल असे (२) सारखे दिसणारे असे (३) भलते.
भळाववुं (ભળાવવું) (स. क्रि.) – (१) शिफारस करणे (२) सोपविणे.
भाई (ભાઈ) (पु.) – (१) भाऊ (२) कोणाही मनुष्याविषयी शिष्टाचारयुक्त संबोधन.
– बापा (पु. ब. व.) – दादापुता, गयावयासूचक शब्द.
– बापा करवा – (१) दादापुता करणे, गयावया करणे. (२) समजूतदारपणे–नरमाईने वागणे.
– चारो (पु.) – बंधुभावाचे वर्तन, मैत्री.
– जी (पु.) – मोठा दीर.
– दावो (पु.) – भाऊपणाचा हक्क किंवा संबंध.
– भांडु (न. ब. व.) – भावंडे.
– बंधी (स्त्री.) – मैत्री.
– श्री (पु. ब. व.) – मोठ्यांना आदरवाचक संबोधन.
– संग (पु. ब. व.) – बच्चमजी.
भाग चालवो – भागता येणे.
– बटाई (स्त्री.) – शेतीच्या उत्पन्नात भाग देणे.
भागलुं (ભાગલું) (वि.) – (१) फुटलेले, तुटलेले (३) चीर पडलेले.
– ला पग – निराशा.
– लां हाडकां – आळशीपणा.
– ले पगे – (१) भीतभीत (२) निराश होऊन.
– लो (पु.) – (१) भाग, हिस्सा, तुकडा. (२) देवीच्या नैवेद्याचे ताट.
– ला पाडवा – हिस्सा करणे.
हाथपगनुं भागलुं – आळशी, सुस्ती.
भागवुं (ભાગવું) (अ. क्रि.) – (१) मोडणे, तुकडे होणे, (२) नाश पावणे (३) दूर होणे (४) पळून जाणे (५) (स. क्रि.) तुकडे करणे, मोडणे (६) लुटून सत्यानाश करणे (७) परत न देणे, न फेडणे (८) भागणे (९) वळणे (दोर).
भागी जवुं – (१) पळून जाणे (२) मोडणे, फुटणे.
– रात – गेली रात्र, मध्यरात्रीनंतरचा काळ.
भागळ (ભાગળ) / भागोळ (ભાગોળ) } (स्त्री.) – (१) शहराच्या कोटाचा दरवाजा (२) गावदर (३) बाजार, पेठ.

–जवुं–बाहेर शौचास जाणे.
भागोळे दीवा करवा–सर्वत्र जाहीर करणे.
भागळियो (ભાગળિયો) (पु.)–दुकानदार (२) शहराच्या दरवाजाचा कारकुन.
भागाड (ભાગાડ) (पु.)–ढोराच्या पाठीचा हाडांचा भाग.
भागाभाग (ભાગાભાગ), -गी (स्त्री.)–पळापळ.
भागियुं (ભાગિયું) (वि.)–भागीदार.
–यण (स्त्री.)–स्त्री भागीदार.
–यो (पु.)–पुरुष भागीदार.
भागु (वि.)–मेहनतीला कंटाळणारे (२) मेहनतीचे, कठीण.
भागेडु (पु.)–पळपुटा.
भाग्य फरवुं–दुर्भाग्य संपून चांगली दशा येणे.
–फरी वळवुं, –फूटवुं–अवदसा येणे.
भाग्युंतूटयुं (ભાગ્યુંતૂટયું) (वि.)–तुटके फुटके (२) मोडकेतोडके, अडखळत येणारे.
भाग्ये (ભાગ્યે) (अ.)–क्वचित.
भांखोड (ભાંખોડ) (स्त्री.) -डियुं (नं)–गुडघा.
भांगणुं (-रुं) (ભાંગણું-રું) (वि.)–कण्या पडणारे.
भांगवुं (ભાંગવું) (अ. क्रि.)–(१) फुटणे, तुकडे होणे (२) (स. क्रि.) मोडणे, तुकडे करणे (३) (गाव) लुटून जाळून जमीनदोस्त करणे.
–तुं तोल–कमी वजन.
भांग्यानो भीरु–आणीबाणीच्या वेळी मदत करणारा.
भांगी पडवुं–मोडून पडणे.
भांजवुं, भाजवुं (ભાજવું) (अ. क्रि.)–(१) फुटणे, तुकडे होणे, नाश पावणे (२) पळून जाणे (३) (स. क्रि.)–फोडणे, तुकडे करणे.
भांजग (–ध)ड (ભાંજગ-ધ-ડ) (स्त्री.)–(१) झगडा, तंटा (२) पंचाईत, भानगड.
–डियुं (वि.)–(१) भानगडीचे (२) पंचाईत–भानगड–करणारे.
भाटियो (ભાટિયો) (पु.)–(१) दूध विकणारा (२) भाजी विकणारा (खेड्यात).
भाठ (ભાઠ) (स्त्री.), –ठुं (न.)–चमडी सोलून पडलेला चट्टा.
भाठुं (ભાઠું) (न.)–(१) नदीकाठची रेताड जमीन (२) उसाचा मुळे असलेला तुकडा (३) उथळ पाणी असलेले ठिकाण (४) कपड्यावर पडलेला सहसा न धुतला जाणारा डाग.
भाड (ભાડ) (स्त्री.)–(१) धान्य भाजण्याची भट्टी (२) भडभुंजाचे मोठे खापर (३) मोठी विहीर.
–भूंजो (पु.)–भडभुंजा.
भाडवात (ભાડવાત) (पु.)–भाडेकरू.
भाडियो (ભાડિયો) (पु.)–धान्य भाजण्याचे भोके असलेले मातीचे खापर.
भाडुं (ભાડું) (न.)–भाडे.
भाडानी बहेल–(लाक्ष.) वाटेल तेव्हा फेकून–टाकून देता येईल अशी वस्तू.
भाडे राखवुं, –लेवुं–भाड्याने घेणे.
भाडूत (ભાડૂત) (पु.)–भाडेकरू.
–ती (वि.)–(१) भाड्याने ठेवलेले (२) पैशाखातर काम करणारे, भाडोत्री.
भाणावहेवार (ભાણાવહેવાર) (पु.)–रोटीव्यवहार.
–भेद (पु.), भाणांतर (न.)–पंक्तिप्रपंच.
भाणियो (ભાણિયો) (पु.)–भाचा, बहिणीचा मुलगा.
भाणी (ભાણી) (स्त्री.)–भाची.
भाणुं (ભાણું) (न.)–वाढलेले ताट.
–मांडवुं–(१) पान–ताट–मांडणे (२) जेवायला बसणे.
–णा उपरथी उठाडवुं–भरल्या ताटावरून उठविणे.
–णा मां धूळ नाखवी–अन्नात माती कालविणे.
–णां खडखड–(१) जेवताना झगडा (२) रिकामी भांडी वाजणे, गरीबीमुळे उपासमार.
भाणेज (ભાણેજ) (पु.)–भाचा.
–वहु (स्त्री.)–भाचेसून.
–जां (न. ब. व.)–बहिणीची मुले.
–जी (स्त्री.)–भाची.
भांड (ભાંડ) [सं.] (पु.)–(१) मस्कऱ्या (२) विदूषक (३) (न.) भांडे (४) (वि.) असभ्य.
–बोलवुं–शिव्या देणे.
–वुं (स. क्रि.)–(१) शिव्या देणे (२) निंदा–नालस्ती करणे (३) ठपका देणे.
भांडरां (ભાંડરાં) (न. ब. व.)–भावंडे.
भांडु (ભાંડુ) (पु.)–बहीण, भाऊ असा स्वजन.
भांडुं (ભાંડું) (न.)–भांडे.
–डो (पु.)–डेचके, मोठ्या तोंडाचे भांडे.
भात (ભાત) (पु.)–(१) शिजविलेला भात (२) कामाच्या जागी घेऊन जावयाची शिधोरी (३) (पु. न.) भात (धान, साळ).
–लुं (न.)–गरम भाकरी, दूध, तूप वगैरे सकाळचे भोजन.
भातियुं (ભાતિયું) (न.)–भात काढण्याचे उलथने किंवा झारा.
भातुं-थुं (ભાતું-થું) (न.)–(१) प्रवासात बरोबर घेतलेली शिदोरी (२) भत्ता, शिधा.
–बांधवुं–शिधोरी बरोबर घेणे.

–बंधाववुं–शिघोरी तयार करायला लावणे.
भात (ભાત) (स्त्री.)–वेलबुट्टीचा छाप–प्रकार.
–ऊठवी, –पडवी–छाप उठणे, आकृती छापणे.
–पाडवी–(१) वेलबुट्टी उठविणे (२) उठून दिसणे (२) मार देऊन-निंदा करून अपमानित करणे.
–भातवुं, भातीगर (-ळ), –भातीलुं (वि.)–रंगीबेरंगी, तऱ्हेतऱ्हेचे.
भाथी (ભાથી) -थियो (पु.)–शूर, लढवैया.
भाथो (ભાથો) (पु.)–(१) भाता (१ बाणांचा २ हवा फुंकण्याचा) (२) स्वैपाकाचे सामान ठेवण्याची पिशवी.
भादरवानी भेंस–खाऊनपिऊन मस्त झालेली व्यक्ती.
–नो भींडो–अल्पकाळच्या मोठेपणाने चढून गेलेला माणूस.
भान (ભાન) (न.)–(१) शुद्धी (२) स्मरण (३) अक्कल (४) कल्पना, भास (५) सावचेती, काळजी.
–आववुं,-थवुं–(१) शुद्धीवर येणे (१) आठवण येणे (३) कळणे, लक्षात येणे, जाणीव होणे.
–करावबुं–जाणीव करून देणे.
–भूलुं (वि.)–जाणीव विसरलेले.
भाभी (ભાભી) (स्त्री.)–भावजय.
–जी (स्त्री.)–मोठ्या भावाची पत्नी, वहिनी.
भाभु (ભાભુ) (स्त्री.)–(१) वडिलांची आई (आजी) (२) मोठी वहिनी.
भाभो (ભાભો) (पु.)–(१) कुणबी (२) शरीराने लठ्ठ पण बुद्धीने मंद माणूस.
भामुं (ભામું) (न.)–भ्रामक समजूत, वेडेपणा.
–मो (पु.)–भ्रामक कल्पना, मोह.
भांभ(-भे)र (ભાંભ-ભે-ર) (स्त्री.)–झुलपे.
भांभरवुं (ભાંભરવું) (अ. क्रि.)–हंबरणे.
भांभरु (-ळुं)(ભાંભરું-ળું) (वि.)–(१) खारे (२) बेचव (३) घोगऱ्या आवाजाचे.
भायडो (ભાયડો) (पु.)–(१) पुरुष (२) नवरा, दादला.
भायात (ભાયાત) (पु,)–(१) चुलत भावंडे (२) राजाची चुलत भावंडे.
भार (ભાર) (पु.)–(१) वजन (२) अपचन, अजीर्ण (३) (लाक्ष.) जबाबदारी (४) विस्तार (५) वजन, दमाम (६) आधार, उपकार (७) समूह.
–आववो–(१) भार वाटणे (२) कष्ट पडणे.
–उपाडवो–बोजा किंवा जबाबदारी अंगावर घेणे.
–करवो–बोजा टाकणे.
–खोवो,-गुमाववो–वजन-दमाम गमावणे.
–चडवो–(१) परिणाम होणे (२) उपकार होणे.
–छांडवो–मान कमी होणे.
–जवो–भार-वजन गमावणे, हलके पडणे.
–ताणवो–बोजा किंवा जबाबदारी अंगावर घेणे.
–भरवो–भार लादणे.
–भागवो–(१) निःसंकोचपणे बोलण्यासारखा संबंध जडणे (२) मान गमावणे, प्रतिष्ठा कमी होणे.
–मां रहेवुं–आपला मान संभाळून राहणे.
–मूकवो–(१) वजन किंवा भार टाकणे (३) जबाबदारी टाकणे (३) उपकृत करणे (४) महत्त्व देणे (५) भार देणे, आग्रह धरणे.
–रहेवो–(१) पोटात वायु साचल्यामुळे किंवा अपचनामुळे ते जड होणे (२) निष्कारण भार उचलायला लावणे.
–खमुं (वि.)–भार सहन करण्याजोगे.
–खानु (न.)–(१) बोजा लादून नेण्याचे साधन (२) मालगाडी.
–गोळी (स्त्री.)–मुलाच्या पोटातील वायु नाहीसा करण्याकरिता एक औषध.
भारोटियो (ભારોટિયો) } (पु.)–आढे.
भारवट,(-टियो) }
भारण (ભારણ) (न.)–(१) दबाव, वजन (२) वशीकरण.
भारत चलाववुं–लांबड लावणे.
–बळिया (पु. ब. व.)–खूप जोरदार निघालेल्या फोड्या.
भारबरदारी (ભારબરદારી) (वि.)–(१) भार वाहणारे (२) (स्त्री.) भार वाहणे.
भारबोज (ભારબોજ) (पु.)–(१) वजन, बोजा (२) (लाक्ष.) जबाबदारी (३) दमाम.
–वक्कर (पु.)–(१) वजन, ओझे (२) वजन, प्रतिष्ठेचा बोजा.
भारवुं (ભારવું) (स. क्रि.)–(१) (विस्तव) राखेत दडपून ठेवणे (२) वशीकरण करणे.
भारी (ભારી) (वि.)–(१) वजनदार, किंमतीचे (२) (स्त्री.) लहान भारा.
भारे (ભારે) (वि.)–(१) वजनदार (२) कठीण (३) बहुमोल (४) पचण्याला कठीण असे (५) (अ.) अतिशय, खूप.
–करी!–कमाल केली!
–करवुं–कोणतीही गोष्ट अतिशयोक्तीने मोठी किंवा दुर्लभ करणे.
–छेडे–गर्भावस्थेचे शेवटचे दिवस चालू असतांना.
–थवुं–(१) मोठेपणा धरणे (२) वजनात वाढणे (३) कठीण होणे.

–दिले – खिन्न – जड – अंतःकरणाने.
–पगे होवुं – गरोदर असणे.
–पडवुं – (१) अवघड होणे (२) महाग पडणे.
–मिजाज – उग्रस्वभावी.
–लागवुं – आजाराची अस्वस्थता वाटणे.
–खम (वि.) – (१) अब्रूदार, इज्जतदार (२) गंभीर (३) मोठेपणाचा आव आणलेले.
–वाई (स्त्री.) – सगर्भा, गरोदर.
भारो (ભારો) (पु.) – भारा.
–टी (स्त्री.) – लाकडांचा भारा.
–भार (अ.) – (१) भारंभार (२) पुरेपूर.
भाल (ભાલ) (न.) – (१) रेताड जमीन (२) (पु.) भाले.
भालि(-ळि)यो (ભાલિ-ળિ-યો) (पु.) – घागर, घडा.
भाव (ભાવ) [सं.] (पु.) – (१) अस्तित्व (२) प्रकृती, स्वभाव (३) इरादा, हेतू (४) वृत्ती, भावना (५) तात्पर्य, अभिप्राय (६) अभिनय (७) प्रीती (८) आस्था (९) किंमत, दर.
–आववो – चांगला दर येणे.
–उपजवो – प्रेम उत्पन्न होणे.
–ऊछळवा – भाव चढणे.
–करवो – (१) दर ठरविणे (२) हावभाव करणे (३) प्रेम दर्शविणे.
–खावो – (१) भाव खाणे, मोठेपणाचा आव घेणे. (२) नफा खाऊन विकणे.
–छोडवो – मरण पावणे.
–थवो – (१) इच्छा होणे (२) प्रेम – ममता – वाटणे.
–पडवो – (१) भाव निश्चित होणे, भाव आकारला जाणे. (२) भाव पडणे – खाली जाणे.
–पडाववो – (१) भाव निश्चित करायला लावणे (२) बरोबर किंमत पदरी पाडून घेणे.
–भजववो – स्वभावाप्रमाणे वागणे.
–मां चीरी नाखवुं – फार किंमत घेणे.
–राखवो – चाहणे, प्रेम ठेवणे.
–लेवो – (१) किंमत घेणे (२) किंमत विचारणे (३) मन पारखणे.
–भीनुं – भावनेने सद्गदित झालेले.
भावे कभावे – इच्छेने-अनिच्छेने.
भावट (ठ) (ભાવટ-ઠ) (स्त्री) – (१) उपाधी, जंजाळ (२) विचार.
–जवी, –टळवी, –भांगवी – जंजाळातून सुटणे.
भावन (ભાવન) (न.) – (१) भावना, ध्यान (२) टोमणा.
–पाडवां – टोमणे मारणे.
भावर (ભાવર) (पु.) – गृहस्थाश्रम.
भाववुं (ભાવવું) (अ. वि.) – आवडणे (जिभेला).
भावित (ભાવિત) [सं.](वि.) – (१) चिंतिलेले (२) पुट चढविलेले (३) भाविक, भावनाशील (४) शुद्ध, निर्दोष.
–तात्मा (पु.) – स्थिर प्रज्ञेचा मनुष्य, स्थितप्रज्ञ.
भावी (ભાવી) (न.) – नशीब, भविष्य.
भासवुं (ભાસવું) (अ. क्रि.) – (१) दिसणे. (२) वाटणे (३) प्रकाशणे.
भाळ (ભાળ) (स्त्री.) – (१) माग, पत्ता, (२) संभाळ.
–आपवी, –देवी – पत्ता देणे.
–काढवी – (१) शोध – माग काढणे. (२) संभाळ घेणे.
–मळवी – पत्ता लागणे.
–राखवी, –लेवी – संभाळ करणे.
–वण (–णी) (स्त्री.) – सोपविलेली व्यक्ती किंवा वस्तू.
–ववुं (स. क्रि.) – (१) देखरेख किंवा संभाळ ठेवण्याकरिता सोपविणे (२) शिफारस करणे.
–वुं (स. क्रि.) – पाहणे.
भिखार (–री) वेडा (ભિખાર-રી-વેડા) (पु. स. व.) – भिकाऱ्यासारखे वर्तन.
भिंगडुं (ભિંગડું) (न.) – सालीच्या किंवा चामडीच्या वरचा जाडा थर.
भिंगारो ભિંગારો) (पु.) – भुंगा, भ्रमर.
–री (स्त्री.) – मादी भुंगा, भ्रमरी.
भिजाववुं ભિજાવવું) (स. क्रि.) – भिजविणे, 'भीजवुं'चे प्रयोजक.
भिडाववुं (ભિડાવવું) (स. क्रि.) – (१) बंद करायला लावणे (२) घट्ट जोडणे – बांधणे, (३) भिडविणे (४) कोड्यांत टाकणे, बावरविणे (५) धमकावणे.
भिडावुं (ભિડાવું) (अ. क्रि.) – (१) बंद केले जाणें (२) अडचणीत येणे (३) चेमटून जाणे (गर्दीत वगैरे).
भिंड (-डि) माळ (ભિંડ-ડિ-માળ) (स्त्री.) – गोफण.
भितरियो ભિતરિયો) (पु.) – मंदिरात थेट देवाजवळ राहणारा सेवक, सेवेकरी.
भित्ति (ભિત્તિ) (स्त्री.) – भिंत.
भिनावुं (ભિનાવું) (अ. क्रि.) – ओले होणे, भिजणे.
भिलामुं (ભિલામું) (न.), –मो (पु.) – बिब्बा.
–मो उराडवो – (१) वैर ओढून घेणे (२) जागजागी तंट्याची मुळे रोवणे.
–मो मारवो – (१) बिब्ब्याचे तेल काढणे (२) बिब्ब्याचें तेल लावणे.
भिल्लु (ભિલ્લુ) (पु.) – भिल्ल.

भीखवुं (ભીખવું) – (१) (स. क्रि.) दान मागणे (२) (अ. क्रि.) भिकारी होणे.
भीजववुं (ભીજવવું) (स. क्रि.) – भिजविणे.
भीजवुं (ભીજવું) (अ. क्रि.) – भिजणे.
भीड (ભીડ) – (१) (स्त्री.) गर्दी (२) तुटवडा (३) (पु.) मीड, दोन फळ्या एकमेकांशी दाबून जोडण्याचे सुताराचे एक अवजार.
– टाळवी, – भांगवी – अडचणीत मदत करणे.
– पडवी – (१) गरज लागणे, कमतरता वाटणे (२) अडचणीत येणे.
– वुं (स. क्रि.) – बंद करणे, (२) घट्ट करणे, बांधणे (३) दाबणे, भिडविणे.
भीडाभीड (ભીડાભીડ) (स्त्री.) – चेंगराचेंगरी, खूप गर्दी (२) लढाई.
भीडो (ભીડો) (पुं) – फळ्या एकमेकीना जोडण्याचें सुतारी अनजार
भींडी (ભીંડી) (स्त्री.) – (१) भेंडीचे झाड (२) भेंडीचा वाख
– डो (पु.) – भेंडी किंवा तिचे झाड (२) अडचण (३) थाप, गप्प.
– डो घालवो, –मारवो, –मेलवो – (१) गप्प ठोकून देणे, (२) हरकत आणणे.
भीतर (ભીતર) – (न.) (१) आतला भाग (२) अंतःकरण (३) (अ.) आत.
भीतो (ભીતો) (पु.) – भिंतीतला किंवा तिला टेकून उभा केलेला खांब.
भीनाश (ભીનાશ) (स्त्री.) – ओलेपणा.
– भूमि (स्त्री.) – दलदलीची जमीन.
भीनुं (ભીનું) (वि.) – ओले.
– संकेलवुं – एखादे काम किंवा चौकशी पुढे चालू राहू नये म्हणून मध्येच ती रोकणे.
भीनेवान (ભીનેવાન) (वि.) – श्याम, काळसर, सावळे.
भींत (ભીંત) (स्त्री.) – भिंत.
– भूलवी – वाट साफ चुकणे, अगदी वाकड्या मार्गाला लागणे.
– ते चडवुं – नाव किंवा काम भिंतीवर लिहिले जाऊन जाहीर होणे, सर्वत्र फजिती होणे.
– तियुं (न.) – लहान पातळ पडदी.
भीमडां (ભીમડાં) (न. ब. व.) – मूल तोंड मिटून ओठांतून थुंकी उडविते ते चाळे.
भीरया (ભીરયા) (स्त्री.) – भय.
भींस (ભીંસ) (स्त्री.) – चेंगराचेंगर
– वुं (स. क्रि.) – (१) चेंगरणे (२) भेटणे, घट्ट मिठी मारणे.
भुखाळवुं (ભુખાળવું) (वि.) – वखवखलेलें.
भुट्टो (-ठ्ठो) (ભુટ્ટો-ઠ્ઠો) (पु.) – (१) बुरकुंड (२) गोल वांगे.
– ट्टा(-राचोर) (पु.) – भुरटा चोर.
भुड(-र)कस (ભુડ-ર-કસ) (स्त्री.) – सटरफटर अडगळ.
भुलकणुं (ભુલકણું) (वि.) – विसराळू.
भुलवण(-णी) (ભુલવણ-ણી) (स्त्री.) – भूल, भ्रम, भुलावणी
भुलभुलामणी (ભુલભુલામણી) (स्त्री.) – भुलभुलैया.
भुलामणुं (ભુલામણું) (वि.) – (१) विसराळू (२) विसरायला लावणारे.
भुलाववुं (ભુલાવવું) (स. क्रि.) – विसरायला लावणे.
भुलावो (ભુલાવો) (पु.) – भूल, भ्रम.
– वामां पडवुं, -खावो – भूल पडणे, भ्रम होणे.
भुसावुं (ભુસાવું) (अ. क्रि.) – पुसले जाणे.
भुस्को (ભુસ્કો) (पु.) – उडी, सूर, (तलावात इ.)
– मारवो – (१) उडी-सूर-मारणे (२) साहस करणे.
भूकरी (ભૂકરી) (स्त्री.), - रो (पु.) – भुगा, भुकटी.
भूकेभूका (ભૂકેભૂકા) (पु. ब. व.) – भुक्का.
– ऊडी जवा – (१) छिन्नभिन्न होणे, नष्ट होणे (२) चट्टामट्टा होणे.
भूख – (ભૂખ) (स्त्री.) – भूक.
– काडवी – (१) चापून खाणे (२) फारा दिवसांची भूक पुरती करून घेणे.
– मटवी – तृप्त होणे.
– ड्डुं (वि.) – (१) भुकेले (२) भुकेकंगाल.
– मरो (पु.) – उपासमारी.
भूखर (ભૂખર) (वि.) – उजाड, वैराण.
भूखरुं (ભૂખરું) (वि.) – भुरक्या रंगाचे.
भूख्युं (ભૂખ્યું) (वि.) – (१) भुकेलेले (२) (लाक्ष.) लोभी (३) गरीब.
भूंगरा (ભૂંગરા) (पु. ब. व.) – भाजलेले गव्हाचे किंवा हरभऱ्याचे दाणे, फुटाणे.
भूंगरेट (ભૂંગરેટ) (स्त्री.) – गरम राख, फुफाटा.
भूंगळ (ભૂંગળ) (स्त्री. न.) – (१) अडसर (२) सूर धरण्याचे एक फुंकून वाजविण्याचे वाद्य.
– भटियुं (न.) – (१) पंचांग (२) लांबलचक लिखाण.
– भटियुं मळवुं – रजा मिळणे, घरी बसणे.
– भटियो (पु.) – हात पहाणारा ज्योतिषी ब्राह्मण.
– ळी (स्त्री.) – (१) फुंकणी (२) पोकळ नळी (३) विंधी (काडीच्या अगदी टोकाला लोखंडी कडी बसवितात ती) (४) 'स्टेथास्कोप' – डॉक्टरांची छाती तपासण्याची नळी.

–ळुं (न.)–(१) कोणतीही नळीच्या आकाराची वस्तू (२) नळाच्या आकाराचे धुराडे.
–ळुं फुंकवुं–(१) स्तुतिस्तोत्रे गाणे (२) दिवाळे काढणे.
भूंजवुं (ભૂંજવું) (स. क्रि.)–भाजणे.
भूंड (ભૂંડ) (न.)–डुकर.
भूंडुं (ભૂંડું) (वि.)–(१) वाईट (२) द्वेषी (३) बीभत्स.
–ताकवुं–वाईट इच्छिणे.
भूत गयुं ने पलित जाग्युं–आगीतून निघाले आणि फुफाट्यात पडले.
–भमवां–बातमीदार सारखे मागे मागे लागणे.
–भरावुं–अंगात सैतान शिरणे, क्रोध किंवा कशाचे तरी वारे शिरणे.
भूति (ભુતિ) [सं.] (स्त्री.)–(१) अस्तित्व (२) उत्पत्ति (३) समृद्धी (४) भले, कल्याण (५) ऐश्वर्य (६) भस्म.
–नाखवी–वशीकरण करणे, भ्रमिष्ट करणे.
भूर (ભૂર) (वि.)–(१) मूर्ख (२) लुच्चे (३) नामशेष.
भूरकी (ભૂરકી) (स्त्री.)–(१) मंतरलेली राख (२) जादूटोणा (२) मोहिनी.
–नाखवी–(१) मोहिनी टाकणे, भ्रमिष्ट करणे (२) वशीकरण करणे.
भूरशी(-सी) (स्त्री.)–(१) बांधलेल्या रकमेची दक्षिणा (२) (लाक्ष.) ठरलेली लाच.
भूराट,-श (ભૂરાટ,-શ) (स्त्री.)–भुरेपणा.
भूल (ભૂલ) (स्त्री.)–(१) चूक, दोष (२) फसगत (३) विस्मृती (४) गैरसमज.
–आववी–दोष किंवा चूक होणे.
–खावी–चुकणे.
–पडवी–चूक होणे.
–मां नाखवुं–भ्रमात टाकणे.
–मां रहेवुं–भ्रमात राहाणे.
–ववुं (स. क्रि.)–भ्रमात टाकणे, भूल पाडणे, भुलविणे.
–वुं (अ. क्रि.)–चूक करणे.
भूल्या त्यांथी फरी गणवुं–चुकलेल्याचा शोक करीत न बसतां पुनः पहिल्यापासून सुरू करणे.
भूलुं (ભૂલું) (वि.)–(१) चुकलेले, विसरलेले (२) आड-वाटेला गेलेले (३) विसराळू.
भूलुं पडवुं–मार्ग चुकणे.
भूलां भमवां–बरोबर रस्ता न मिळाल्याने रखडत राहाणे.
भूवो (ભૂવો) (पु.)–(१) पाण्याने पडलेला खोल खड्डा. भूतपिशाच काढणारा.
भूसडवुं, भूसवुं (ભૂસડવું, ભૂસવું) (स – क्रि.)–पुसून टाकणे.
भूसु (ભૂસું) (न.)–(१) कोंडा, भुसा (२) भेळ.
–भरावुं (मगजमां)–(१) मद चढणे, ऐट वाटू लागणे, अभिमान करणे (२) भ्रामक समजुती (डोक्यात) भरलेल्या असणे.
भूंआं (न. ब. व.)–पाणी.
भूंसवुं (ભૂંસવું) (स. क्रि.)–पुसून टाकणे, काढून टाकणे.
भूंसी वाळवुं–(१) रद्द करणे, संपवून-भागवून टाकणे (२) कानाडोळा करणे.
भे (ભે) (पु.)–(१) भय (२) धोका.
–कार, भेंकार (वि.)–भयंकर.
भेख (ભેખ) (पु. स्त्री.)–(१) वेष (२) संन्यासाची दीक्षा (३) दरड, कडा.
–उतारवो–बैरागी-वेष काढून टाकणे, पुनः संसारी होणे.
–धरवो–सर्वस्व टाकून संन्यासी होणे.
–लेवो–(१) पहा 'भेख धरवो' (२) एखाद्या ध्येयामागे सर्वस्व सोडून देऊन लागणे.
–वटो (पु.)–संन्यास, जोग.
भेखड (ભેખડ) (स्त्री.)–(१) ढेप (२) कडा (३) (लाक्ष.) नाण्यांची रास.
भेग (ભેગ) (पु.)–मिश्रण.
–वडुं (वि.)–एकत्र झालेले.
भेगाभेगुं (अ.)–जोडीजोडीने, एकत्र.
भेगुं (ભેગું) (वि.)–(१) एकत्र, मिळून (२) मिश्र.
भें (ભેં) (न.)–रडण्याचा आवाज.
–कडो,-कार (पु.)–लांब आवाजाचे रडणे.
–कवुं (अ. क्रि.)–लांब सूर काढून रडणे.
भेचो, भेंचो (ભેંચો) (पु.)–(१) मांसाचा गोळा (२) चोळवटलेली वस्तू.
–काढवो–चिरडून-पिळून टाकणे.
भेज (ભેજ) (पु.)–ओलेपणा.
भेजवुं (ભેજવું) (स. क्रि.)–पाठविणे.
भेजुं (ભેજું) (न.)–मगज, मेंदू.
–जानुं दहीं थवुं–फार श्रमाने मेंदू थकून जाणे.
–जानो भूंजेलो–बेदरकार.
–जामां ऊतरवुं–समज येणे, लक्षात येणे.
–खसवुं–माथे फिरणे, वेडे होणे.
–खाई जवुं–कंटाळा आणणे.
भेड (ભેડ) (न.)–बकरे.
भेडववुं (ભેડવવું) (स. क्रि.)–भिडविणे, शर्यतीत उतरविणे.
भेडियो (ભેડિયો) (पु.)–लांडगा.
भेद (ભેદ) (पु.)–(१) तफावत, फरक (२) वर्ग, प्रकार

(३) रहस्य (४) कपट कारस्थान (५) फूट पाडणे (६) चीर.
 – आपवो – रहस्य सांगणे.
 – उघाडो पाडवो, – खोलवो – रहस्य स्फोट करणे.
 – जाणवो-, – पामवो – गुप्त गोष्ट जाणून घेणे.
 – लेवो – गुप्त गोष्ट जाणून घेणे.
 – दियो (पु.) – रहस्य जाणलेला मनुष्य.
 – दी (वि.) – रहस्यमय, गूढ.
 – दु (पु.) – (१) रहस्य जाणणारा (२) गुप्त हेर (३) फूट पाडणारा.

भेभट (ભેભટ) (स्त्री) – गरम गरम राख.

भेर (ભેર) (स्त्री) – मदत.

भेर (प्रत्यय) – शब्दाला लागला असता 'त्या सह, सहित' असे अव्यय बनवितो. उदा. 'होंसभेर.'

भेरववुं (ભેરવવું) – (१) लटकावणे, चिकटविणे (२) फुशारविणे, चढविणे.

भेरु (ભેરુ) (पु.) – भिडू (खेळातला).

भेला (-का) ड (ભેલા-ળાડ-) (पु.) – नुकसान, बिघाड.
 – वुं (स. क्रि.) – बिघडविणे, नास करणे.

भेव (ભેવ) (न.) मर्म.

भेळ (ભેળ) (पु.) – (१) मिश्रण (२) बिघाड (३) तूट (४) खाण्याची भेळ.
 – वण (-णी) (स्त्री.) – मिश्रण, भेसळ.
 – ववुं (स. क्रि.) – (१) मिसळणे (२) सामील करणे.
 – वुं (स. क्रि.) – (१) मिसळणे, (२) मिळवून घेणे.
 – सेळ (वि.) – (१) एकत्र केलेले, मिश्रित (२) (स्त्री.) मिश्रण.
 – सेळियुं (न.) – मिश्रण केलेले.
 – ळीसाडो (पु.) – (१) एकत्र राहणे-करणे (२) परस्पर चांगला संबंध.
 – ळुं (अ.) – एकत्र, मिळून.

भेंश (-स) (ભેંશ-સ) (स्त्री.) – म्हैस.
 – आगळ भागवत – गाढवापुढे वाचली गीता.
 – मूडुं (वि.) – मंदबुद्धी.
 – सर (पु.) – रेडकू (नर)

भेंसलो (ભેંસલો) (पु.) – दोन चाकोऱ्यांच्या मधला उंचवटा.

भेंसासण (ભેંસાસણ) (पु.) – मोठा जवान रेडा.

भेंसासुर (ભેંસાસુર) (पु.) – (१) भयंकर मनुष्य (२) महिषासुर.

भेंसासूर (ભેંસાસૂર) (पु.) – रेड्यासारखा भसाडा आवाज.

भेंसुं (ભેંસું) (न.) – म्हशीचे कच्चे कातडे.

भेंसो (ભેંસો) (पु.) – बगलेने दडपणे.

भोकवुं, **भोंकवुं** (ભોકવું) (स. क्रि.) – भोसकणे.

भोकारुं (ભોકારું) (न.) – पोकळी.

भोग (ભોગ) (पु.) – (१) भोगण्याची सामग्री (२) नैवेद्य (३) (लाक्ष.) दुर्दशा (४) बलिदान.
 – आपवो – बलिदान देणे.
 – आववुं – (१) उपभोगाला येणे (२) मनासारखे होणे.
 – चडाववो, -धराववो – नैवेद्य दाखविणे, देवापुढे बळी देणे.
 – थवुं, -थई पडवुं – (१) आहुति देणे (२) – च्या भक्ष्यस्थानी पडणे.
 – ना जोग – दुर्दशेचा योग.
 – पडवुं – च्या मालकीत किंवा भोगवट्याला जाणे.
 – फरी वळवा, -मळवा, -लागवा – (१) जिवावर बेतणे, दुर्दैव ओढवणे (२) संकट येणे.
 – लेवो – (१) बळी घेणे (२) प्राण घेणे.
 – जोगे – दैवयोगाने, कर्मधर्मसंयोगाने.
 – वटो (पु.) - उपभोग, मालकी.
 – ववुं (स. क्रि.) – (१) उपभोग घेणे (२) सहन करणे.

भोगियो (ભોગિયો) (पु.) – भोगी पुरुष.

भोजाई (ભોજાઈ) (स्त्री.) – भावजय.

भोट (ભોટ) (वि.) व (पु.) – मूढ, बेअक्कल.

भोटवो (ભોટવો) (पु.) – मातीचा चंबू.

भोटी (ભોટી) (स्त्री.) – कुत्री.

भोटीलुं (ભોટીલું) – कुत्र्याचे पिलू.

भोड (ભોડ) (वि.) – पाडाचा ची-चे.

भोडुं (ભોડું) (न.) – डोके, बोडके (तिरस्कारवाचक).

भोंठुं (ભોંઠું) (वि.) – लाज वाटण्यासारखे, खाली पहायला लावणारे.
 – पडवुं – शर्मिंदे होणे, तोंड उतरणे.

भोंठप (ભોંઠપ) (स्त्री.) – शरम, लज्जा.

भोपाळुं (ભોપાળું) (न.) – (१) पोकळी, ढोल (२) ढोंग.
 – काढवुं – ढोंग बाहेर पडेल असे करणे.
 – नीकळवुं – ढोंग-पोकळपणा बाहेर पडणे.

भोपी (ભોપી) (पु.) – शिवाचा पुजारी.

भोपो (ભોપો) (वि. पु.) – मूर्ख.

भोम (ભોમ) (स्त्री.) – भूमी.

भोमियुं (ભોમિયું) (वि.) – जाणकार, माहीतगार.
 – यण (स्त्री.) – माहीतगार स्त्री.
 – यो (पु.) – (१) माहीतगार-जाणकार पुरुष (२) वाटाड्या.

भोर (ભોર) (पु. स्त्री.) – पहाट.

भोरंभोर (ભોરંભોર) (अ.) – खलास, समाप्ती.
- करवुं – पैसा उधळून-खर्चून टाकणे.
भोर (पु.) – (१) गवताच्या पेंढ्यांनी भरलेली गाडी. (२) गाडीभर भारा.
भोल (ભોલ) (वि.) – फुगलेले.
भोलु (ભોલુ) (पु.) – वानर.
भोळ (ભોળ) (पु.) – (१) भोवळ, चक्कर (२) भोवळ येऊन होणारी उलटी.
भोळुं (ભોળું) – ळियुं (वि.) – भोळे, गरीब, सालस.
- भट (वि.) – भोळेभाबडें.
- ळप (स्त्री.), – ळपण (१) – ळाई (स्त्री.) – भोळेपण.
- ळवणी – भुलावणी.
- ळववुं – भुलविणे.
- भालुं,-ब्रह्म – (१) भोळे भाबडे (२) मोकळ्या मनाचा व प्रामाणिक (३) सहज फसणारा.
भोंय (ભોંય) (स्त्री.) – भुई, जमीन.
- आववी – खपली बसणे, नवी चामडी येणे.
- करवी – माती टाकून सपाट जागा करणे.
- कूंडाळी लखवी – मरणस्थान निर्माण करणे.
- खणवी, – खोतरवी – लाज वाटणे, लाज वाटून होणारे हावभाव करणे, खाली पाहणे.
- नंखावुं – (१) धोंगडीवर काढणे (लाक्ष.), मरायला घालणे, अतिशय भूक लागणे.
- नाखवुं – मेलेल्याला खालीं काढणे.
- पर पगे न मूकवो – (गर्वाने) जमिनीवर पाय न ठरणे.
- भरवी – फुकट हेलपाटा खाणे.
- बराबर करवुं, – भेगुं करवुं – (१) जमीनदोस्त करणे (२) मारून धोपटून झोपविणे.
- भारे पडवी (नासतां) – (पळता) भुई थोडी होणे.
- भागवी – चामडी कुजणे.
- मांथी भभूको नीकळवो – (१) अनपेक्षित ठिकाणाहून हल्ला होणे (२) भयानक लढाई सुरू होणे (३) एकदम पेट घेणे (४) एकदम क्रोधावेश बाहेर पडणे.
- मां पेसवुं – अतिशय शरमणे, लाजेने चूर होऊन जाणे.
- मां मूळियां होवां – बाहेरून साधेभोळे पण आंतल्या गाठीचे.
- सूंघवी – मरणाच्या दारी असणे.
- तळियुं (न.) – तळमजला.
- रुं (न.) – (१) तळघर (२) भुयार.
भोंयरामां राखवुं – अत्यंत गुप्त राखणे.
भोंयशिं(-शीं-सीं)ग (ભોંયશિંગ) (स्त्री.) – भुईमूग शेंग.
भ्रम भागवो – भ्रम दूर होणे.
भ्रमणा (ભ્રમણા) (स्त्री.) – भ्रांती, भ्रामक समजूत.

म (મ)

मउ (મઉ) (वि.) – (१) फारा दिवसांचे भुकेले, भुकेने तळमळणारे (२) ढिले, कच्चे (३) कंजूष (४) (पु.) भुकेल्या दुःखी लोकांचा चत्था.
- थवुं – (१) दबले जाणे, नमणे (२) कंगाल होणे, (३) कंजूष होणे. (४) नेले जाणे.
- डावेडा (पु. ब. व.) – भिकाऱ्यासारखे वर्तन.
- डुं (वि.) – भुकेले.
मकतब (મકતબ) [अ.] (स्त्री.) – शाळा.
मकनुं (મકનું) (वि.) – मस्त, मनस्वी.
- नो हाथी – (१) मातलेला हत्ती (२) कह्यात न राहणारा बेफाम माणूस. (३) ठेंगणा व शरिराने भरलेला मनुष्य.
मकबरो (મકબરો) [अ.] (पु.) – (१) थडगे (२) रोजा.
मकर (મકર) [अ.] (पु.) – कपटकारस्थान, कपटजाल.
- जना (स्त्री.) – स्त्रीचरित्र, स्त्रीचे कारस्थान.
- बाज (वि.) – कपटी, दगाबाज.
मकरवा (મકરવા) (पु. ब. व.) – उसाचे करवे.
मकसद (મકસદ) [अ.] (स्त्री.) – हेतू, इरादा.
मकसूद (મકસૂદ) [अ.] (स.) – जाणूनबुजून.
मकाई (મકાઈ) (स्त्री., पु.) – मका.
- डोडो,-दोडो (पु.) – मक्क्याचे कणीस.
मकात (મકાત) (स्त्री.) – (१) जकात (२) मक्ता, ठेका.
मकान (મકાન) (न.) – घर, इमारत.
मकोडी (મકોડી) -डो } (पु.) – मुंगी, मुंगळा.
मंकोडी (મંકોડી) }
मक्कम (મક્કમ) (वि.) – खंबीर, दृढ.
मक्कर (મક્કર) (पु.) – छळ.
मखमूर (મખમૂર) [अ.] (पु.) – दारू पिऊन तर्र.
मखांतर (મખાંતર) (न.) – निमित्त, बहाणा.
मख्खीचूस (મખ્ખીચૂસ) (वि.) – कंजूष.
मग (મગ) (पु.) – मूग.

–चडवा–काम पार पडणे.
–ओरवा,-भरवा–मूग गिळणे (लाक्ष.).
(-ना) मग वेराई जवा–(१) हौस मरून जाणे (२) खो खो हसू लागणे.
मगबाफणां (મગબાફણાં) (न. ब. व.)–(१) मनातल्या मनात कढणे (२) रुसणे किंवा विमनस्क राहणे (३) लाकडे-गोवऱ्या वगैरे जळाऊ सामान.
मगज (મગજ) (पु.)–चण्याच्या पिठाची एक मिठाई.
मगज (न.)–(१) मेंदू (२) (पु.) फळातला मगज, गीर.
–उपर छारी बळवी–मेंदू ठार मेल्यासारखा होणे.
–ऊंधुं चत्तुं थई जवुं–बुद्धी ताळ्यावर न राहणे.
–कह्युं करतुं नथी–(१) बुद्धी चालत नाही (२) डोके फिरत आहे (३) तोल जात आहे.
–खसी जवुं–वेड लागणे.
–खावुं,-खाई जवुं–डोके खाणे, डोकेफोड करायला लावणे.
–फोडवुं–डोक्याला कंटाळा–शीण–आणणे, मेहनत देणे.
–बहेर मारी जवुं–मेंदू जड–शून्यवत् होणे, बुद्धी कुंठित होणे.
– मांथी खसवुं–विसरणे, विसरायला लावणे.
–मां पवन भरावो–क्रोध वाढणे.
–मां राई होवी–अभिमान असणे.
–मारी (स्त्री)–डोकेफोड.
–जियुं (न.)–मेंदूला पुष्टिदायक असे औषध.
मगजी (મગજી) (स्त्री.)–एखाद्या वस्त्राला दुसऱ्या रंगाची पातळ किनार जोडतात ती.
मगतरुं (મગતરું) (न.)–डास.
–राजेवुं–तुच्छ, क्षुद्र.
मगतुं (મગતું) (वि.)–मोकळेचाकळे, पैस.
मगदळ (મગદળ) (पु.)–(१) मुगाच्या पिठाचा लाडू (२) मुद्गल (व्यायामाचे एक साधन).
–वुं (स. क्रि.)–चिरडून टाकणे.
मगदूर (મગદૂર) (स्त्री.)–(१) ताकद (२) हिंमत.
मगन (મગન) (वि.)–आनंदित, खुषी.
मगफळी (મગફળી) (स्त्री.)–भुईमूग.
मगरियुं (મગરિયું) (न.)–छपरावर जाण्याचे छोटें दार.
मगरूब,-र (મગરૂબ,-ર) (वि.)–अभिमानी.
–बी,-री (स्त्री.)–अभिमान.
मगा (મગા) (स्त्री.)–जागा, ठिकाण.
म (मं) गाववुं (મ-મં-ગાવવું) (स. क्रि.)–मागविणे.
मगावुं (મગાવું) (अ. क्रि.)–मागितले जाणे, मागणी होणे.
मघमघवुं (મઘમઘવું) (अ. क्रि.)–घमघमणे.
मंकोडा (મંકોડા) (पु. ब. व.)–मणके (पाठीचे).
मंग (-रो) (મંગ–રો) (पु.)–टेकाड, टेकडी.
मंगळ (મંગળ)–(१) (वि.) शुभ, कल्याणकारी (२) (न.) कल्याण, सुख (३) आशीर्वादाचे बोल किंवा कुशल चिंतनाचें गीत (४) ग्रंथारंभींची स्तुति.
–गावां=लग्नाच्या वेळीं गाणीं म्हणणे.
मंगाळो (મંગાળો) (पु.)–तीन दगड लावून केलेली कामचलाऊ चूल.
मचक (મચક) (स्त्री.)–पीछेहाट.
–आपवी–मागे हटणे, मागे घेणे, नमते घेणे.
मचकारो (મચકારો) (पु.)–(डोळ्याचे) मिचकणे.
मचको (મચકો) (पु.)–मुरका, शरीराचा नखरेल हावभाव.
मचकोड (મચકોડ) (पु.)–(१) धक्का (२) तिरस्कार.
–वुं (स. क्रि.)–पीळ देणे, पिरगाळणे.
मचडवुं (મચડવું) (स. क्रि.)–पिळणे, पिरगाळणे.
मचवुं (મચવું) (अ. क्रि.)–(१) तल्लीन होणे, एकरूप होणे (२) माजणे, जोरात चालू राहणे (उदा. दंगा).
मछराळ (મછરાળ) (वि.)–(१) डासांनी भरलेले (२) मत्सरग्रस्त.
मछवो (મછવો) (पु.)–मचवा.
मजकूर (મજકૂર) [अ.]–(१) (वि.) सदर, मागे सांगितलेले–लिहिलेले (२) (पु.) अहवाल, हकीकत.
मजनू (મજનૂ) (वि.)–प्रेमवेडा.
मजबूर (મજબૂર) [अ.] (वि.)–निरुपाय, नाइलाज.
मजमु(-मू) (મજમુ-મૂ) [अ.] (वि.)–जोडीचे, जोडीदार.
–दार (पु.)–(१) परगण्याचा हिशेब ठेवणारा किंवा तपासणारा अधिकारी, मुजुमदार (२) भागीदार, जोडीदार.
मजमून (મજમૂન) [अ.] (पु.)–विषय, बनाव, घटना.
मजरे (મજરે) (अ.)–पोटीं, बदली.
–आपवुं–हिशेबाच्या पोटी शेवटचे येणेदेणे काढून देणे.
–लेवुं–चुकता हिशेब भागवून घेणे.
मजरो (મજરો) (पु.)–(१) मुजरा, सलाम (२) मोबदला.
मजहब (મજહબ) [अ.] (पु.)–धर्म, पंथ.
मजा(-झा) (મજા-ઝા) (स्त्री.)–मौज, आनंद.
–मां रहेवुं–आनंदात असणे.
–मां होवुं–सर्वस्वी क्षेम–कुशल असणे.
–नुं (वि.)–आनंददायी, मनोहर.
मजाक (મજાક) [अ.] (स्त्री.)–थट्टा, विनोद.
–की (वि.)–थट्टेखोर.
मजारवाडो (મજારવાડો) (पु.)–कबरस्तान.
मजाल (મજાલ) [अ.] (स्त्री.)–ताकद, बिशात.

मजियारुं (મજિયારું) (वि.) – (१) भागीदार (२) (न.) भागीदार, वाटेकरी.
– **रो** (पु.) – संयुक्त वहिवाट – मालकी.
मजूरमहाजन (મજૂરમહાજન) (न.), – **संघ** (पु.) – मजुरांचे मंडळ, 'ट्रेड युनियन'.
मजूरण (મજૂરણ) (स्त्री.) – मजूर स्त्री.
मजूस (મજૂસ) (स्त्री.) – पेटारा.
मजे,(झे) (મજે,-ઝે) (स्त्री.) – पाहा 'मजा'.
मझधार (મઝધાર) (स्त्री.) – भर प्रवाह.
मझलुं (મઝલું) (वि.) – मधले.
मंछा (મંછા) (स्त्री.) – मनीषा, इच्छा, उमेद, विचार.
– **भूत ने शंका डाकण** – आपली इच्छा आणि शंका हीच भुते.
मंजार (મંજાર) (पु.) – मांजर
मंजिल (મંજિલ) [अ.] (स्त्री.) – इमारत.
– **गाह** (स्त्री.) – धर्मशाळा.
मंजीर (મંજીર) (न.) – पैंजण.
– **रा** (पु. ब. व.) – झांजाजोड.
मंजूर राखवुं – मान्य करणे.
मट (મટ) (स्त्री.) – (१) स्वस्थता, निश्चिंतपणा (२) चाळा.
– **काववुं** (स. क्रि.) – डोळ्यांचे इशारे करून सांगणे.
– **कुं** (न.) – डोळ्यांचा इशारा, पापण्या हालविणे.
– **को** (पु.) – चाळा, हावभाव.
मटकी (स्त्री.) – **कुं** (न.) (મટકી-કું) – मडके, मातीचे भांडे.
मटमटावुं (મટમટાવવું) (स. क्रि.) – पापण्यांची उघडझाप करणे.
मटवुं (મટવું) (अ. क्रि.) – (१) मिटणे (२) रोगमुक्त होणे, बरे होणे.
मटोडी (મટોડી) (स्त्री.) – माती.
– **डुं** (न.) – माती – कचरा वगैरे निरुपयोगी पदार्थ.
मठा (–ठे) रखुं (મઠા-ઠે-રવું) (स. क्रि.) – (१) तुडविणे (२) (ठाकठीक करून किंवा रंधा मारून) धारदार बनविणे. (३) दुरुस्ती-नीटनेटके-करणे (४) मारणे, ठोकणे. (५) आवडीने खाणे.
मठेरणी (મઠેરણી) (स्त्री.) – रंधा
मडदाल (મડદાલ) (वि.) – (१) मुर्दाड (२) निर्बल, नादान. (३) मेलेल्याचे (मांस).
मडदुं (મડદું) (न) – मुडदा, प्रेत.
– **दानी पेठे वळगवुं** – वेताळासारखे चिकटणे.
– **दाने मींढळ बांधवा** – म्हाताऱ्याशी लहान कुमारिकेचे लग्न करणे.
मडागांठ (મડાગાંઠ) (स्त्री.) – सुटता न सुटणारी गाठ, ब्रह्मगाठ.
मडुं (મડું) (न.) – मढे, प्रेत.
मढ (મઢ) (पु.) – (१) राजवाड्याच्या पुढच्या भागाचा उंच (नगारखान्यासारखा) भाग (२) देवडी (३) गढी.
मढी (મઢી), **मढूडी** (–ली) (स्त्री.) – झोपडी, खोपट.
मणको (મણકો) (पु.) – (१) मणी (२) मणका.
– **का मूकवा** – माळेचे मणी फिरविणे.
मणमणियुं (મણમણિયું) (वि.) – एक एक मण वजनाचे.
मणा (મણા) (स्त्री.) – न्यून, कमतरता.
– **राखवी** – कमतरता – न्यून ठेवणे.
मणियार (મણિયાર) (पु.) – मणेर, काकणे बनविणारा.
– **रुं** (न.) – मणेराचा – काकणे बनविण्याचा धंदा.
मणियुं (મણિયું) (वि.) – एक मण वजनाचे.
– **यो** (पु.) – एक मणाचे वजन.
– **वो ढीलो करवो** – पाठीचा मणकान् मणका ढिला करण्यासारखी मजुरी करवून घेणे.
मंडवुं (મંડવું) (अ. क्रि.) – मनापासून (कामाला) लागणे, मग्न होऊन राहणे, (कामाला इ.) चिकटून राहणे.
मंड्या रहेवुं – (कामाला) चिकटून राहणे, गुंग होऊन राहणे.
मंडाई चूकवुं – (१) नादारीत जाणे (२) निर्वंश होणे.
मंडाण (મંડાણ) (न.) – (१) आरंभ, पाया (२) विहिरीवर चाक लावण्याचे उभे खांब.
– **करवुं**, – **मांडवुं** – आरंभ करणे.
मंडाववुं (મંડાવવું) (स. क्रि.) – कामांत गुंतायला लावणे.
घर मंडावुं – लग्न करून संसार सुरू होणे (त्याच्या उलट 'घर भंगावुं')
मतलब (મતલબ) [अ.] (स्त्री.) – (१) आशय, हेतू (२) तात्पर्य, भाव.
– **बिवुं-बी** (वि.) – स्वार्थी, आपमतलबी.
मतवालुं (મતવાલું) (वि.) – (१) मातलेले, मस्त झालेले. (२) नशा चढलेले.
मता (મતા) (स्त्री.) – दौलत, मत्ता, मालमिळकत.
मतारो (મતારો) (पु.) – म्हातारा.
मतालो (મતાલો) (पु.) – आळसाचे आळोखेपिळोखे.
मतियुं (મતિયું) – **लुं** (वि.) – आपल्या मताचा आग्रह धरणारे.
मतुं (મતું) (न.) – साक्षीची किंवा कबुलीची सही.
– **मारवुं** – सही करणे.
मथक (મથક) (न.) – केंद्र, मुख्य ठिकाण.
मथवुं (મથવું) (स. क्रि.) – (१) घुसळणे (२) (अ. क्रि,) मेहेनत करणे.
मथामण (મથામણ) (स्त्री.) – (१) घुसळण, (२) मेहेनत.
मथामथ (મથામથ) (स्त्री.) – वारंवार किंवा अनेकांनी मेहेनत करणे.

मथासरुं (મથાસરું) (न.)–पागोटे, शिरोवेष्टन
मथासरो (મથાસરો) (पु.)–काही झाले तरी न तुटणारा संबंध.
–जडावो–तसा संबंध जडणे.
मथाळी (મથાળી) (स्त्री.)–पागोटे, पगडी.
–ळुं (न.)–(१) शिखर (२) शीर्षक, मथाळा (३) पगडी (४) अंदाज.
–ळुं बांधवुं–(१) माणशी घेणे-देणे ठरविणे (२) मथाळाशीर्षक ठरविणे (३) अंदाज करणे (४) महत्त्वाचा भाग लिहून टाकणे.
मदद (મદદ) (स्त्री.)–मदत.
–दियुं (वि.)–मदत करणारे.
मदरेसा (મદરેસા) (स्त्री.)–मुसलमानी शाळा.
मदारत (મદારત) (स्त्री.)–आतिथ्य.
मदारी (મદારી) (पु.)–गारुडी.
मध (મધ)–(अ.) मध्ये. (२) (न.) मध.
–रात (स्त्री.)–मध्यरात्र.
–मूकीने चाटवुं–निरर्थक साठविणे.
–पूडो (पु.)–पोळे.
–माख (-खी) (वि.)–मधमाशी.
–लाळ (स्त्री.)–लोभ, लालूच.
मधवो (મધવો) (वि.)–धष्टपुष्ट.
मन (મન) [सं.] (न.)–(१) मन, अंतःकरण (२) इच्छा.
–मन उपर लेवुं–लक्षांत घेणे, मनावर घेणे.
–कह्युं करतुं नथी–(१) मन ऐकत नाही–संतुष्ट होत नाही. (२) आश्चर्यमुग्ध होते.
–खाटुं करवुं–मन अप्रसन्न करणे, नाराज करणे.
–घालवुं–लक्ष देणे, काळजीपूर्वक संभाळणे.
–चकडोळे चडवुं–अनिश्चित-अस्थिर अवस्थेत मन राहणे.
–चोरवुं–(१) मनची गोष्ट न सांगणे, मन चोरून ठेवणे. (२) लक्ष न देणे (३) दुसऱ्याचें मन चोरून घेणे-हिरावून घेणे.
–चोळवुं–कचरणे, कांकूं करणे.
–चोंटवुं–(१) मन गुंतणे. (२) मनात भरणे.
–टाढुं करवुं–मन तृप्त करणे.
–थवुं–इच्छा होणे.
–थी ऊतरी जवुं–मनातून उतरणे.
–दोडवुं–तीव्र इच्छा होणे, उत्कंठा लागणे (२) मनानें कल्पना करीत राहणे.
–नीचुं थवुं–मन हलके-नीच होणे.
–नुं पोचुं–(१) कच्च्या दिलाचें २) भेकड.
–नुं मेलुं–(१) मनचे न जाणू देणारे (२) कपटी.
–नुं सूझ्युं–मनात येईल ते.
–नो आंबळो,-डाघ–मनातला डंख, वैरभाव.
–नो मेल–(१) अंतरातील गुप्त गोष्ट (२) कपट.
–नो मोजी–स्वेच्छाचारी, स्वैरवर्तनी.
–परोववुं–मन गुंतविणे, एकरूप–तल्लीन करणे.
–भरवुं–तुष्ट-तृप्त-करणे,
–मानवुं–मनाला पसंत पडणे.
–मान्युं–मनाला हवे तितके-तेवढे.
–मां ऊगवुं–एकदम मनात येणे, एकदम कल्पना येणे.
–मां ऊतरवुं–समजणे, लक्षात येणे, पटणे.
–मां गांठ वाळवी–(१) मनाशी गाठ मारणे (२) निश्चय करणे.
–मां धारवुं–मनाशी विचार करणे–निश्चय करणे.
–मां पेसी नीकळवुं–दुसऱ्याच्या मनातले सर्व काही जाणून घेणे (निषेधार्थक किंवा प्रश्नार्थक प्रयोग केला जातो. उदा., 'कांई पेसी नीकळाय छे')
–मां फुलवुं,–फुलावुं–हर्ष होणे.
–मां लाववुं–लक्षात घेणे, पर्वा करणे.
–मूकीने,–मेलीने–मनःपूर्वक.
–वरतवुं–मनात काय आहे ते ओळखणे–पारखणे.
–वळवुं–संतोष होणे, शांती होणे.
–वाळवुं–संतोष मानणे, शांत होणे.
–सांकडुं करवुं–मन संकुचित करणे.
–उकाळो (पु.)–उद्वेग.
–गमाडो (पु.)–मनोरंजन, करमणूक.
–गमो (पु.)–मनाची रुची.
–दुरस्त (वि.)–स्वस्थचित्त, आरोग्ययुक्त मन असलेले.
–पतीज (वि)–संतोषकारक.
–फेर–(१) (वि.) थोडासा फरक असलेले (२) (पु.) दुःखी किंवा थकलेले मन दुसरीकडे गुंतविणे.
–भर (वि.)–सच्चा दिलाचे.
–भंग–(१) (वि.) निराश (२) (पु.) मनोभंग, निराशा.
–भावतुं (वि.)–मनपसंत.
–मानतुं,–मान्युं (वि.)–मनाला येईल तसे किंवा तेवढे, यथेच्छ.
–मेळापी (वि.)–मन मिळाऊ.
–मोजी (वि.)–स्वच्छंदी, लहरी.
–रमाडो (पु.)–मनाचा आनंद, मनोविनोद.
मनखो (મનખો) (पु.)–मनुष्य म्हणून जीवन.
–बगाडवो–आयुष्य फुकट घालविणे.

–लेवो–(१) जीव घेणे, त्रास देणे (२) प्रतिष्ठा धुळीस मिळविणे.
–खा देह (पु., स्त्री.)–मनुष्यदेह.
मनवणियुं (મનવણિયું) (वि.)–मनाला समजावून वळण्यासारखे.
मनवर (મનવર) (स्त्री.)–आतिथ्य, पाहुणचार.
मन(-ना)ववुं (स. क्रि.)–मन वळविणे.
मनवार (મનવાર) (स्त्री.)–लष्करी बोट.
मनवो (મનવો (पु.)–(१) मनुष्य (२) मन.
मनसब (મનસબ) (पु.)–पदवी, स्थान.
–दार (पु.)–लष्करी तुकडीचा अधिकारी.
मनसूबो (મનસૂબો) [अ.] (पु.)–बेत, इरादा.
मनस्वी (મનસ્વી) (वि.)–(१) स्वच्छंदी, लहरी (२) उदार मनाचे (३) धीरगंभीर (४) मानी.
मनामणुं (મનામણું) (न.)–मनवळवणी.
मनुहार (મનુહાર) (पु.)–मनवळवणी, विनंती.
–री–मनवळवणी-विनंती करणारा-री-रे.
मने (મને) (सर्व.)–'हुं' चें दुसऱ्या व चौथ्या विभक्तीचे एकवचनी रूप, मला.
मंतर (મંતર) (पु.)–मंत्र, जादूटोणा.
–मारवो–मंतरणे, जादू करणे.
–मूकवो–मेलवो–आतून–गुप्त–सल्ला देणे.
–री जवुं–भ्रमात टाकून घेऊन जाणे.
मंदवाड (મંદવાડ) (पु.)–आजारीपण, रोग.
–डियुं (वि.)–रोगी, नेहमी आजारी राहणारे.
मंदुं (મંદું) (वि.)–मंद, धिमे, जड, थोडे.
मपारो (મપારો) (पु.)–(१) भुसारी (२) मापाडी.
मपाववुं (મપાવવું) (सं. क्रि.)–मापायला लावणे.
मफत (મફત) (अ.)–मोफत, फुकट.
–तियुं (वि.)–फुकटे
मभम (મભમ) (वि.)–मोघम, संदिग्ध.
मममम (पु.)–मंमं (खाणे).
–नी पडी छे टपटपनी नहीं–मं मं पाहिजे, नुसती बटबट नको.
ममत (મમત) (पु., न.)–(१) हट्ट, दुराग्रह (२) चुरस.
–पर आववुं–जवुं,–चडवुं–हट्ट करणे, चुरस करणे.
–मूकवो–हट्ट सोडणे.
–ता (स्त्री.)–ममत्व.
–ता ममती (स्त्री.)–चढाओढ
–ती(-लुं) (वि.)–हट्टी, आग्रही.
ममरो (મમરો) (पु.)–(१) चुरमुरा, चुरमुऱ्याचा दाणा, (२) भांडणाची ठिणगी.
–मूकवो–चिथावणी देणे.
ममळाववुं (મમળાવવું) (स. क्रि.)–गिळण्यापूर्वी तोंडात घोळविणे.
ममावो (મમાવો) (पु.)–आईचा बाप.
मद्य (મદ્ય) [फा.] (पु.)–दारू.
–खानुं (न.)–दारूगुत्ता.
मरकट (મરકટ) (वि.)–काटकुळे, दुर्बळ.
मरकडो (મરકડો) (पु.)–स्मित, मंद हसू.
मरक मरक (મરક મરક) } (अ.)–मंद मंद हसत
मलक मलक (મલક મલક) }
–थवुं(मों)–मंद मंद हसणे.
मरकलडुं (મરકલડું); **मरकलुं** (મરકલું) (न.)–मंद हास्य.
मरकवुं (મરકવું) (अ. क्रि.)–मंद मंद हसणे.
मरकी (મરકી) (स्त्री.)–महामारी, प्लेग अशातऱ्हेचे पुष्कळ माणसे मारणारे आजार.
मरघी (મરઘી) (स्त्री.)–कोंबडी.
–घुं (न.)–कोंबडे.
–घो (पु.)–कोंबडा.
मरची (મરચી) (स्त्री.)–(१) मिरचीचे झाड (२) कानातला एक दागिना (३) उडविण्याच्या दारूतला एक प्रकार, मिरची.
–चुं (न.)–(१) मिरची (२) (लाक्ष.) मिरचीसारखा तिखट माणूस.
–चुं मीठुं भभराववुं–मीठमिरची लावून अतिशयोक्तीने सांगणे.
–चां ऊठवां,–लागवां–मिरच्या झोंबणे, राग येणे.
मरज (મરજ) [अ.] (पु.)–रोग, साथ.
मरजाद (મરજાદ),-दा (स्त्री.)–विनय, सभ्यता.
मरजियात (મરજિયાત) (वि.)–ऐच्छिक.
मरजी (મરજી) (स्त्री.)–इच्छा.
–साचववी–मर्जी–मन संभाळणे.
मरजीवो (મરજીવો) (पु.)–(१) समुद्रात बुडून मोती काढणारा पाणबुड्या (२) (लाक्ष.) मरणाची पर्वा नसलेला, तळहातावर शिर घेऊन लढणारा योद्धा.
मरड (મરડ) (पु. स्त्री.), **मरडाट** (મરડાટ) (पु.)–(१) वाक, बाक (२) वक्रता, राग (३) गर्व, ताठा (४) चाळा, नखरा.
–वुं (स. क्रि.)–बाक देणे, वळविणे, पिळणे.
–डावुं (अ. क्रि.)–(१) वाकणे, वळणे, पिळले जाणे. (२) राग चढणे (३) नखरे-चाळे करणे.
–डाशिंग (स्त्री.)–मुरडशेंग.
मरडियो (મરડિયો) (पु.)–चुनखडी.

मरण (મરણ) [सं.] (न.) – मरण, मृत्यु (२) नाश, सर्वनाश.
– नीपजवुं – मरण येणे.
– बगडवुं – मरतांना सुख न लागणे.
– साचववुं मेलेल्याची उत्तरक्रिया किंवा व्यवस्था यथायोग्य करणे.
– सुधरवुं – मरतांना समाधान लाभणे.
मरणियुं (મરણિયું) (वि.) – (१) जिवावर बेतले आहे असे (२) मरणाची पर्वा न करणारे.
मरतबो (મરતબો) (पु.) – मान, दर्जा.
– साचववो, - राखवो – दुसऱ्याचा मान राखणे.
मरद (મરદ) (पु.) – (१) पुरुष (२) मर्द पुरुष (३) (वि.) शूर वीर.
– दानगी (स्त्री.) – (१) शौर्य (२) पौरुष.
मरम्मत (મરમ્મત) [अ.] (स्त्री.) – दुरुस्ती, जीर्णोद्धार.
मरतां जीवतां – पुढे केव्हा तरी.
मरी पडवुं – (१) असेल नसेल ती सगळी शक्ती वापरणे, (२) तुटून पडणे.
मरी परवारवुं – मरून संपणे – खलास होणे.
– फीटवुं – पहा 'मरी पडवुं.'
– मथीने – मोठ्या मुश्किलीने, कसेबसे.
मरवो (મરવો) (पु.) – (१) कोवळी कच्ची कैरी. (२) मरवा.
मरसियो (મરસિયો) (पु.) – मेलेल्या माणसाला उद्देशून छाती बडवून घेत गाण्याचे गीत.
मरहम (મરહમ) [अ.] (पु.) – मलम.
मरहूम (मरहूम) [अ.] (वि.) – स्वर्गस्थ.
मरियुं (મરિયું) (न.) – (१) मिरी (२) मिरीसारखा तिखट स्वभावाचा मनुष्य.
मरी (મરી) (न.) – मिरी.
– फाकवां – रागारागाने बोलणे, ताठ्यात वाटेल ते बोलणे.
– मसालो – गरम मसाला.
मरूवो (મરૂવો) (पु.) – मरवा.
मरो (મરો) (पु.) – (१) मृत्यु, मरण. (२) मरणासारखे दुःख, हाल.
मरोड (મરોડ) (पु.) – बाक, वळण, अक्षराचे वळण.
– दार (वि.) – वळणदार.
– वुं (सं. क्रि.) – वाकविणे.
– डी (स्त्री.) – बूच काढण्याचा स्क्रू.
मर्मर (મર્મર) (वि.) – कुरकुर आवाज करणारे (२) (पु.) (पानांचा) आवाज.
मर्यादा आंकवी, - दोरवी – हद्द ठरविणे.
– छोडवी, - मूकवी – विनय - मर्यादा - सभ्यता सोडणे.
– साचववी – सभ्यता - विनय - मर्यादा संभाळणे.
मलकट (મલકટ) (पु.) – चोळीचा छातीवरील भाग.
मलकमलक (મલકમલક) (अ.) – मंद स्मित करीत.
मलक(-का)वुं (મલક-કા-વું) (सं. क्रि.) – गालातल्या गालात हसणे.
मलकाट (મલકાટ) (पु.) – मंद स्मित.
मलकूडुं (મલકૂડું) (वि.) – (१) हसरे (२) (न.) डोळी.
मलखम,-खंभ (મલખમ,-ખંભ) (पु.) – मलखांब.
मलपतुं (મલપતું) (वि.) – उत्साहाच्या भरात ऐटीने हळूहळू पाउले टाकणारे.
मल(-ळ) मास (મલ-ળ-માસ) (पु.) – अधिक मास.
मलवुं (મલવું) (सं. क्रि.) – (१) भेटणे, एकत्र होणे (२) मळणे, रगडणे.
मलंग (મલંગ) (वि.) – मस्त (फकीर).
मलाई (મલાઈ) (स्त्री.) – साय (दुधावरची).
मलाखुं (મલાખું) (वि.) – तिरळे.
मलाजो (મલાજો) (पु.) – (१) मुलाहिजा, आदर (२) वडिलांचा मान राखण्याकरिता स्त्रिया डोक्यावरून डोळ्यापुढे पदर घेतात ती क्रिया.
मलावडां (મલાવડાં) (न. ब. व.) – गोड गोड बोलून मन प्रसन्न करणे.
मलाववुं (स. क्रि.) – (१) मन प्रसन्न करणे (२) लांबड लावणे, अतिशयोक्ती करणे.
मलिक (મલિક) [अ.] (पु.) – राजा.
– का (स्त्री.) – राणी, राज्यकर्त्री.
मलीदो (મલીદો) (पु) – (१) लाडवाचा चुरा (२) भरपूर सत्त्व असलेला आहार (३) (लाक्ष.) मार.
मलूक (મલૂક) [अ.] (वि.) – उत्तम.
मवडाववुं, मवाडवुं (મવડાવવું, મવાડવું) (स. क्रि.) – मावेल असे करणे, मावायला लावणे.
मश(-स) (न.) – मिष, बहाणा, निमित्त.
मशक (મશક) (स्त्री.) – (१) पाणी भरण्याची कातड्याची पिशवी (२) डास.
मशगूल (મશગૂલ) [अ.] (वि.) – तल्लीन, मग्न.
मशरू (મશરૂ) (पु.) – रेशीम व सूत मिश्र असलेला अनेक रंगांचे पट्टे असलेला कपडा.
मशि(-सि) – याई (મશિ-સિ-યાઈ) (वि.) – मावशीचे किंवा मावशीकडील.
मशी(-सी) (મશી-સી) (स्त्री.) – (१) काजळ (२) दात घासण्याचे किंवा काळे करण्याचे मंजन (३) डासासारखा चावणारा जंतु.

मसको (મસકો) (पु.) – (१) लोणी (२) चक्का (३) (लाक्ष.) खुशामत.
– मारवो,-लगाडवो – खुशामत करणे.
मसनद (મસનદ) [अ.] (स्त्री.) – गादी, सिंहासन.
मसरको (મસરકો) (पु.) – करडा बोल, मर्मवचन.
मसवणी (મસવણી) (स्त्री.) – गौरीपूजन.
मसवाडुं (મસવાડું) (न.) – परडे.
मसवाडो (મસવાડો) (पु.) – (१) गावाच्या पाठीमागची गावदर (२) महिना.
– डा (पु. ब. व.) – गर्भावस्थेचे महिने.
मसळवुं (મસળવું) (स. क्रि.) – रगडणे, जोराने चोळणे, मर्दन करणे.
मसाण (મસાણ) (न.) – स्मशान, मसणवट.
– णियो (पु.) – प्रेताबरोबर स्मशानात गेलेला माणूस.
– णी (वि.) – (१) कंगाल, अपशकुनी
(२) (पु.) स्मशानक्रिया करविणारा (३) मरणक्रिया करण्याचे सामान विकणारा (५) मोठा साधक.
मसात (મસાત) (स्त्री.) – (१) लागवडीस आणण्याच्या जमिनीची मोजणी (२) महसूल.
मसालो पूरवो – (१) चिथावणी देणे (२) अतिशयोक्ती करणे, मीठमसाला लावून सांगणे.
मसूरियुं (મસૂરિયું) (न.) – गर्दी.
मसो (મસો) (पु.) – (१) चामखीळ (२) मूळव्याध.
मसोडुं (મસોડું) (न.) – हिरडी.
मसोतुं (મસોતું) (न.) – चुलीवरचे गरम मांडे धरण्याकरिता वापरावयाचे फडके.
महकूब (મહકૂબ) (वि.) – तहकूब.
मह (–हे) ताब (મહ-હે-તાબ) [फा.] (पु.) – (१) चंद्र (२) (स्त्री.) चांदणे.
महमदियान (મહમદિયાન) (वि.) – मुसलमान.
महा (મહા) (पु.) – माघ महिना.
महाबो (મહાબો) (पु.) – वजन, दमाम, प्रतिष्ठा.
महारत (મહારત) [अ.] (पु.) – वाकबगारी.
महालवुं (મહાલવું) (अ. क्रि.) – उल्हासात वावरणे.
(२) मौज-मजा करणे.
महावत (મહાવત) (पु.) – महात.
महावरो (મહાવરો) (पु.) – (१) अभ्यास, सराव, शिरस्ता, चालू वहिवाट.
– करवो, – पाडवो – सराव करणे.
महिनो (મહિનો) (पु.) – (१) महिना (२) महिन्याचा पगार.
– आववो, – थवो – (१) विटाळशीपणाची मुदत पुरी होणे.
(२) विटाळशी होणे (३) मासिक पगार होणे.
– करवो, – ठरावबो, – बांधवो – मासिक पगार ठरवून देणे.
– पडवो – (१) महिना होऊन जाणे (२) विटाळ येण्याची मुदत होऊन जाणे, गर्भ राहणे.
– ना (पु. ब. व.) – (लाक्ष.) गर्भ राहणे.
– नादार (पु.) – मासिक पगारावर नोकरी करणारा.
– मास (पु.) – जवळजवळ एक महिन्याचा काळ.
महियर (મહિયર) } (न.) – माहेर.
महीरुं (મહીરું) }
महीं (મહીં) (अ.) – आत.
– महीं (अ.) – (१) मधूनमधून, कुठेकुठे (२) केव्हा केव्हा.
महुडी (મહુડી) (स्त्री.) – (१) मोहाचे झाड (२) दारू (३) मोहाचे फूल.
महुरत (મહુરત) (न.) – मुहूर्त.
महेक (મહેક) (पु). – सुगंध.
– वुं (अ. क्रि.) – घमघमाट सुटणे, दरवळणे.
– काट (पु.) – घमघमाट.
महेणुं (મહેણું) (न.) – टोमणा, मर्मवचन.
महेतल (મહેતલ) (स्त्री.) – मुदत, अवधी.
महेतो (મહેતો) (पु.) – (१) शिक्षक (२) गुमास्ता, कारकून.
महेनत (મહેનત) (स्त्री.) – मेहेनत, श्रम.
– ताणुं (न.) – मेहेनतीचा मोबदला, पगार, रोजी.
– तु (वि.) – उद्यमी, उद्योगी.
महेफिल (મહેફિલ) [अ.] (स्त्री.) – (१) सभा, मैफल (२) मेजवानी, वनभोजन.
महेबूब (મહેબૂબ) (वि.) – प्रिय.
महेमान (મહેમાન) (पु.) – (१) पाहुणा, अतिथी (२) जावई.
– गत (ति), – गीरी, – दारी, – नी (स्त्री.) – आतिथ्य, पाहुणचार.
महेर (મહેર) (स्त्री.) – कृपा, दया.
– बान (वि.) – कृपाळू, दयाळू.
महेरम (મહેરમ) (वि.) – मनाने आपले मानलेले, आवडते.
महेराब (મહેરાબ) (पु.) – महिरप.
महेराण, महेरामण (મહેરાણ, મહેરામણ) (पु.) – समुद्र, महार्णव.
महेरो (મહેરો) (पु.) – भोई.
महेल (મહેલ) (पु.) – लात (स्त्री.) – राजमहाल.
महे (-हो) ल्लो (મહે-હો-લ્લો) (पु.) – मोहोल्ला, गल्ली.
महोबत (મહોબત) (स्त्री.) – (१) दोस्ती, निकट परिचय (२) प्रेम.

–ती (वि.) – प्रेम असलेले.
महोर (મહોર) (स्त्री.) – (१) मोहोर (२) शिक्का (३) चलनी नाणे ('रूपामहोर' = रुपया)
–मारवी, लगाववी – (१) छाप शिक्का मारणे (२) विशेष कदर करणे किंवा विशिष्टपणा देणे.
–दार (स्त्री.) – बेगम, स्त्री.
–वुं (स. क्रि.) – (खळ्यात) वारे दिलेल्या दाण्यांबरोबर कणसांचे दांडे पडतात ते झाडून बाजूला काढणे.
महोरुं (મહોરું) (न.) – मोहरे.
मळकुं (મળકું) (वि.) – थोडेसें मवाळ, मऊ.
मळगूगळुं (મળગૂગળું) (वि.) – (१) थोडेसे नरम-मऊ, (२) घाणेरडे.
मळण (મળણ) (न.) – (१) भेट, मिलाफ (२) स्नेह.
मळतर (મળતર) (न.) – नफा, कमाई.
मळतावडुं (મળતાવડું) (वि.) – मनमिळाऊ.
मळतियुं (वि.) – (१) जोडीने मिळून काम करणारे, साथी (२) अमुक पक्षात सामील झालेले.
मळवुं (મળવું) (अ. क्रि.) – (१) मिळणी होणे, संगम होणे, मिसळणे (२) एकरूप बनणे, एक होणे (३) भेटणे (४) समान असणे, मिळते असणे (५) मेळ असणे (६) मिळणे, प्राप्त होणे (७) सापडणे.
मळतुं आववुं – (१) समान–सारखे असणे (२) मिळते–जुळते होणे.
–करवुं – (१) समाधान करणे (२) मिळते जुळते करणे.
मळी जवुं – मिसळून जाणे.
मळ्या भाईनी प्रीत – नावाचे प्रेम, फक्त भेटले म्हणजे दाखविले जाणारे प्रेम.
मळसकुं (મળસકું) (न.) – पहाट.
मळी (મળી) (स्त्री.) – (१) चाकात घातलेल्या तेलाचे आणि चिंध्यांचे बनणारे वंगण (२) हनुमानाच्या मूर्तीवर चढलेले तेलाचे व शेंदराचे पूट.
मा (મા) (स्त्री.) – आई.
–जी (स्त्री.) – आजी, कोणाही वृद्ध स्त्रीचे मानवाचक संबोधन.
–नुं जण्युं – सहोदर, एकाच आईच्या पोटचे.
माआझमा (માઆઝમા) (वि.) – महान, मोठे.
माकड (-ण) (માકડ-ણ) (पु.) – ढेकूण.
माकूल (માકૂલ) (वि.) – योग्य.
माख (-खी) (માખ-ખી) (स्त्री.) – माशी.
–डूबी जवी (तेलमां) – लज्जित–शरमिंदे–होणे, तोंड उतरणे.
–मारीने निचोववी – अतिशय कंजूषपणा दाखविणे.
–खो मारवी – माशा मारणे (लाक्ष).
माखण (માખણ) (न.) – (१) लोणी (२) (लाक्ष) खुशामत.
–चोपडवुं लगाववुं – लोणी लावणे, खुशामत करणे.
माखळ (માખળ) (पु.) – खळ्यातल्या धान्याचा सरकारी हिस्साकरितां काढण्यात येणारा अंदाज.
माग (માગ) (पु.) – (१) रस्ता, मार्ग (२) जागा, बसण्याची जागा (३) मोकळेपणा.
–आपवो – (१) जागा करून देणे (२) सत्कार करणे.
–करवो – (१) रस्ता – वाट – करणे (२) पैसपणा करणे,
–मूकवो (-नी आगळ) – हून कनिष्ठ दर्जाचे ठरणे, – असणे.
–मुकाववो (-नी पासे) – वरचढपणा – श्रेष्ठपणा कबूल करायला लावणे, प्रतिष्ठापद प्राप्त करणे.
माग (स्त्री.) – (१) मागणी (२) वसुली.
–ण (पु.) – (१) भिकारी, याचक (२) (न.) मागणे.
–णियात (वि.) – भिकारी.
–णीमां चडवुं – जास्त किंमतीला मागणी करणे.
–णुं (न.) – (१) मागणी, मागणे (२) येणे.
–वुं (स. क्रि.) (१) परत मागणे (२) द्यायला सांगणे.
–तु (वि.) – (१) मागणारे (२) (न.) येणे, कर्ज.
मागी खावुं – भीक मागून जगणे.
–तागीने – इकडूनतिकडून वाटेल ते करून मिळवून
मागुं (માગું) (न.) – मागणी (बहुतकरून लग्नविषयक).
–आववुं – विवाहसंबंध जोडण्यासाठी मागणी किंवा निरोप येणे.
–करवुं,-मोकलवुं – विवाहसंबंधाचा निरोप पाठविणे.
–झीलवुं – विवाहसंबंध जोडण्याचा निरोप स्वीकारणे.
माघवटो (માઘવટો) (पु.) – पौष शु. पूर्णिमेपासून माघ शु० पूर्णिमेपर्यंत सूर्योदयापूर्वी स्नान करण्याचे व्रत, माघस्नान.
मां – सप्तमी विभक्तीचा प्रत्यय, आत.
मांकड (-ण) (માંકડ-ણ) (पु.) – ढेकूण.
–डुं (न.),-डो (पु.) – लाल तोंडाचे वानर.
मांग (માંગ) (स्त्री.) – (१) मागणी (२) भांग (केसांचा) (३) अंकावरचे (कानाजवळचे) केस.
माछण (માછણ) (स्त्री.) – कोळ्याची बायको.
माछली (માછલી) (स्त्री.), – लुं (न.) – मासा.
माछी (માછી) (पु.) – कोळी.
माजण्युं (માજણ્યું) (वि.) – सहोदर.
माजन (માજન) (न.) – हद्द, सीमा.
–ने रहेवुं – मर्यादेत राहणे.
माजरो (માજરો) (पु.) – वर्णन, हकीकत.
माजायुं (માજાયું) वि.) – एकाच आईचे.

–ई (स्त्री.) – बहीण.
–यो (पु.) – भाऊ.
माजूर (ભાજૂર) (वि.) – (१) आंधळे (२) माजुरी, उन्मत्त, माजलेले.
माझम (ભાઝમ) (वि.) – मध्यम.
माझा (ભાઝા) (स्त्री.) – मर्यादा.
माटे (ભાટે) (अ.) – (१) करिता (२) म्हणून, कारणास्तव.
माटली (ભાટલી) (स्त्री.) – लहान मडके.
माटी (ભાટી) (वि.) – (१) धिप्पाड (२) (पु.) धनी (३) पुरुष (४) (स्त्री.) माती (५) मांस.
माठुं (ભાઠું) (वि.) – (१) खराब, वाईट (२) अशुभ, अमंगल
–करवुं – वाईट करणे.
–तोळवुं – थोडे कमी तोलणे.
–थवुं – अशुभ होणे.
–लागवुं – मनाला ठीक न वाटणे, वाईट वाटणे.
माडी (ભાડી) (स्त्री.) – 'आई' आणि 'देवी' करिता लाडिकपणे मारलेली हाक.
माडीजायो (पु.) – खऱ्या आईचा बच्चा, बहादुर मनुष्य.
माडो (ભાડો) (पु.) – (१) भाकरीचा किंवा रोटीचा फुगलेला पापड (२) पोळे (३) खूप मोठी आणि पातळ पोळी (४) फुलका.
माढ (ભાઢ) (पु.) – (१) महाल, माडी असलेलें सुरेख घर (२) मोहोल्ला, चाळ.
–मेडी (स्त्री.) – दरवाज्यावर बांधलेली माडी.
माण (ભાણ) (स्त्री.) – (१) घागर (२) उतरंड (३) खमीर, आंबविलेला पदार्थ, (४) हद्द, सीमा (५) कैफ (६) मौज, आनंद.
–कमाउ (वि.) – (१) काहीसुद्धा न कमाविणारा (२) आळशी
–भट्ट (पु.) – पुराणिक.
–माण(-णे) (अ.) – (१) कसेबसे (२) आस्तेआस्ते.
–वुं (स. क्रि.) – (१) अनुभवणे, भोगणे (२) (अ. क्रि.) आनंदित होणे.
माणस (ભાણસ) (पु., न.) – मनुष्य.
–नी ओळमां होवुं – माणुसकी बाळगणे.
–मांथी नीकळी जवुं – (१) माणुसकी सोडून वागणे, (२) मर्दपणा गमावणे.
–साई (स्त्री.) – माणुसकी.
माणियो (ભાણિયો) (पु.) – (१) घडा, घागर (२) एक मण दूध, तेल इ. मावेल एवढे पात्र. (३) मणाचे वजन.
माणीगर (ભાણીગર) (पु.) – रसिक मनुष्य, आनंद भोगणारा मनुष्य.
माणीतल (ભાણીતલ) (न.) – विश्रांतीचे – करमणुकीचे स्थान.
माणेकचोक (ભાણેકચોક) (पु.) – दरबारी लोकांच्या वाड्यांच्या मधला चौक.
माणेकठारी (ભાણેકઠારી) (स्त्री.) – शरद्पूर्णिमा.
माणेकथंभ (ભાણેકથંભ) (पु.) – (१) विजयस्तंभ (२) लग्नाच्या वेळी मंडपाकरिता रोवावयाचा खांब.
माणेकनोतरुं (ભાણેકનોતરું) (न.) – मानाकरिता म्हणून दिलेले केवळ नावाचे निमंत्रण.
माणो (ભાણો) (पु.) – आनंद, भोग.
मांटी (ભાંટી) (पु.) – (१) मालक (२) पुरुष.
मांड (ભાંડ) (अ.) – (१) कसेबसे (२) शोभेसाठी उभी केलेली उतरंड.
–मांड (अ.) – पहा 'माण माण'.
मांडणी (ભાંડણી) (स्त्री.) – माडीची उंची.
मांडछांड (ભાંડછાંડ) (स्त्री) – (१) आरास, सामानाची मांडामांड (२) नाव-ठिकाण नक्की करून लिहून घेणे.
मांडवाळ (ભાંડવાળ) (स्त्री.) – (१) तोड, समाधान, निकाल. (२) तहकुबी
मांडवियो (ભાંડવિયો) (पु.) – वधुपक्षाकडील मनुष्य.
मांडवी (ભાંડવી) (स्त्री.) – (१) घरापुढचा बैठकीचा उंचवटा. (२) व्हरांडा (३) बाजार.
मांडवुं (ભાંડવું) (स. क्रि.) – (१) सुरू करणे (२) नोंदणे, टिपणे (३) मांडामांड करणे (४) योजना-स्थापना करणे.
मांडी वाळवुं – भागवून-मिटवून टाकणे (२) तहकूब करणे, बंद ठेवणे.
मांडवो (ભાંડવો) (पु.) – (१) मांडव, मंडप (२) (लाक्ष.) कन्या मुलगी.
–आववो – मुलगी होणे, जन्मणे.
–ऊभो थवो – मुलगी लग्नाजोगी होणे.
–चूकववो – वरपक्षाकडच्या मंडळींना निरोप देण्यापूर्वी वधुपक्षाच्या मंडपात ती आल्यानंतर त्यांना ठरलेल्या पैशांचे देणे-घेणे पुरते करणे.
–वाखरच (पु.) – मंडपखर्च (लग्नखर्चातली एक बाब.)
मात (ભાત) (वि.) – चीत झालेले.
मातम (ભાતમ) [फा.] (न.) – शोक, रडारड.
माता (ભાતા) [सं.] (स्त्री.) – (१) आई (२) देवी (३) फोड्या, देवी.
–आववां – अंगात देवीचा संचार होणे.
–नो कूकडो – बोलका माणूस.
–नो भगत – हिजडा.
–पधारवां – देवी – फोड्या-येणे.

मातुं (માતું),-तातुं (वि.)–मातलेले.
मात्र (માત્ર)–(१) (अ.) फक्त, केवळ (२) नामाला प्रत्यय म्हणून लागला असता 'ते सर्व' असा अर्थ होतो; उदा० 'माणसमात्र'=सर्व माणसे.
मात्रा (માત્રા) [सं.] (स्त्री.)–माप, प्रमाण.
माथातोड (માથાતોડ) (वि.)–अतिशय सख्त.
माथुं (માથું) (न.)–(१) माथे, डोके (२) बुद्धी, मेंदू.
–आपवुं–जीव जाईपर्यंत झुंझणे.
–ऊंचकवुं–विरुद्ध होणे, विरोधास तयार होणे.
–ऊंचुं करवुं–(१) विरुद्ध होणे (२) कामातून फुरसत मिळणे
–ऊंचुं राखवुं–स्वाभिमान राखणे.
–ओळवुं–डोके विंचरणे.
–कापवुं–(१) अतिशय नुकसानी करणे (२) दगा करणे.
–कोराणे मुकवुं–जिवाची पर्वा न करणे.
–खजवाळवुं,-खणवुं–डोके खाजवणे.
–खाई जवुं,-खावुं–बडबडी आणि गडबड ह्यांनी डोके उठणे.
–घराणे मूकवुं–शिर उतरून ठेवणे, मोठे साहस करणे.
–घालवुं–डोके घालणे.
–घूम थवुं,-चडवुं–डोके दुखणे-चढणे.
–धुणाववुं–होय किंवा नाही म्हणण्याकरिता डोके हालविणे
–नीकळी पडवुं–डोके अतिशय दुखणे.
–फाटी जवुं–(१) ताप, वेदना किंवा दुर्गंध यांनी डोके दुखू लागणे (२) राग येणे.
–फेरववुं–माथे फिरणे.
–बोडवुं–(१) काही कामधंदा नसणे (२) काहीच करता न येणे.
–भांगवुं–(१) नाद किंवा गर्व उतरविणे (२) नुकसान करणे.
–भांगे एवुं–सवाई, तुल्यबळ.
–भारे थवुं–(१) गर्व किंवा राग वाढणे (२) डोके. दुखायला लागणे.
–भोंयमां घालवुं–लज्जेने तोंड लपविणे.
–मारवुं–(१) एखाद्या गोष्टीत मन घालणे, मेहेनत करणे (२) तोंड खुपसणे.
–वेगळुं मूकवुं–तळहातावर शिर घेणे.
–सोंपवुं–(१) शरण जाणे (२) जीव देऊन टाकणे.
–होळवुं–पाहा 'माथुं ओळवुं'
माथा उपर होवुं–(१) आश्रयदाता असणे (२) अगदी निकट–जवळजवळ डोक्यावर-असणे.
–ऊतरतुं काम–निष्काळजीपणे केलेले काम.
–थी जवुं–काबूच्या बाहेर जाणे (२) हातातून जाणे.
–ना वाळ खरे तेवुं–अत्यंत वाईट, असह्य.
–ना वाळ घसाई जवा–(१) अतिशय दुःख सहन करावे लागणे. (२) फार काम करावे लागणे.
–नी तुंबडी रही जवी–(१) मनात अतिशय चिंता राहणे (२) फार भार वाहणे.
–नी पाघडी–अग्रेसर, नेता पुरुष.
–नुं–(१) तोडीस तोड होईल असे (२) सवाई.
–नुं फरेल,-फाटेल–कोणाचे सांगणे न ऐकणारे, मिजासखोर व हट्टी.
–नो घा–मनाला लागणारे व असह्य.
–नो मणि–मुकुट–(१) शोभास्वरूप वडील माणूस (२) पती.
–उपर जाणवुं,–लटकवुं–डोक्यावर एखादे भय किंवा संकट टांगते राहणे.
–मां टपला वागवा–ठेचा–ठोकरा-खाणे.
–मां धुमाडो भरावो–गैरसमज असणे.
–मां धुमाडो राखवो–तोरा बाळगणे.
–मां धूळ घालवी–अन्न नाहीशी होणे.
–मां पवन भरावो–(१) गर्विष्ठपणाने किंवा मिजासखोर-पणाने ताठर वागणे (२) डोक्यात चक्कर येणे.
–मां वहेर भरावो–मगरूरी येणे.
–वरगनुं–जीवनाची पर्वा नसलेले.
–साटे माथुं–पुरेपूर सूड.
–उतार (वि)–(१) दरकार किंवा लक्ष नसलेले (२) (अ.) बेदरकारीने.
–ओळ (स्त्री.)–पोटगी.
–कूट (स्त्री.)–डोकेफोड.
–झीक (स्त्री.)–डोकेफोड.
–नूर (वि.)–अतिशय जबर.
–दीठ (अ.)–माणशी.
–बूड (वि.)–डोके बुडेल इतके खोल.
–बोळ (अ.)–डोके आणि अंग भिजवून.
–भारे (वि.)–(१) मोठी ख्याती किंवा हुद्दा असलेले, प्रतिष्ठित (२) मिजासखोर.
–मार (वि.)–असह्य.
–मेली (वि.)–विटाळशी.
–वेरो (पु.)–दरडोई घेतला जाणारा कर.
माथे (માથે) (अ.)–(१) वर (२) 'माथुं'चे सप्तमीचे रूप, माथ्यावर.
–अंकुश होवो–नियंत्रण असणे.
–आववुं–(१) विटाळ येणे (२) जबाबदारी येणे (३) उंच डोक्यावर येणे (सूर्य इ.)

–ओढवुं (१) साडीचा पदर बरोबर डोक्यावर ठेवणे (२) जोखीम घेणे (३) दिवाळे काढणे.
–ओरावुं–(१) अन्यायाने दुसऱ्यावर जोखीम टाकणे. (२) फूसलावून माल गळ्यात बांधणे.
– खेंची लेवुं–(स्वतःवर) जबबदारी ओढून घेणे.
–गाळ चडवी–आळ येणे.
–गाळ मूकवी–आळ घेणे, कलंक चिकटविणे.
–घालवुं–डोक्यावर टाकणे.
–घूघरी मूकी घूमवुं–पुढारीपणा घेऊन लुडबुड करणे.
–चडाववुं–(१) आदरपूर्वक मान्य करणे (आज्ञा, सल्ला) (२) डोक्यावर बसविणे (लाक्ष.)
–चडी बेसवुं,–चडी वागवुं–(१) सांगितलेले न ऐकणे, उद्धट होणे (२) एखाद्याची सत्ता हिरावून घेणे (३) वरचढ होणे.
–चम्मर ढोळावां–राजवंशी वैभव असणे.
–चोंटवुं–डोक्यावर येऊन पडणे.
–छाणां थापवां–डोक्यावर मिरे वाटणे (लाक्ष.)
–छीणी मूकवी–(१) बिघडवून टाकणे (२) नुकसान करणे.
–छेडो नाखवो–(१) डोके झाकून घेणे (२) निर्लज्जपणाचे चाळे करणे.
–छोगां मूके एवुं–(१) चढाओढीत सरशी करील असे (२) सुंदर.
–झाड ऊगवां–अतिशय दुःखे येऊन पडणे.
–ढोळवुं–जबाबदारी गळ्यात टाकणे.
–ताणी लेवुं–स्वतःवर जबाबदारी–भार ओढून घेणे.
–थवुं–(१) विटाळ येणे (२) सर्वांच्या पुढे जाणे.
–थी उतारी नाखवुं–जबाबदारी काढून टाकणे.
–दुश्मन गाजवा–शत्रूचे भय टांगते असणे.
–धूळ घालवी–(१) तंटा उत्पन्न करणे (२) स्वतःकडे ठपका घेणे (३) स्वतःला कलंकित करून घेणे, फजीत पावणे.
–नाखवुं–(१) दुसऱ्याच्या गळ्यात जबाबदारी अडकविणे, (२) दुसऱ्याच्या जबाबदारीवर सोडणे.
–पडवुं–(१) जबाबदारी येऊन पडणे. (२) अंगावर पडणे.
–पाणी फरी वळवुं–(१) बुडणे (२) फुकट जाणे. (३) कंगाल स्थितीला पोचणे.
–पाणी फेरववुं–(१) धुळीस मिळविणे, निष्फळ करणे. (२) मागे टाकणे.
–भागवुं –माथ्यावर खापर फोडणे.
–मोड होवो–पुढारीपणाची जबाबदारी असणे.
–राखवुं–जबाबदारी घेणे.
–शींगडां–अगदी स्पष्ट दिसणारी वस्तू.
–हाथ–आश्रय, कृपा.
–हाथ फेरववो–मूकवो–(१) डोक्यावर हात फिरवणे, आपला गुण, स्वभाव दुसऱ्याला देणे (२) आशीर्वाद देणे.
–हाथ देवो–(१) (निराशेने किंवा खेदाने) कपाळाला हात लावणे (२) आश्वासन देणे.
–होवुं–(१) विटाळशी असणे (२) जबाबदारी असणे (३) स्वागतार्ह होणे.
माथोडुं (માથોડું) (न.)–डोके बुडेल इतकी खोली
माद (માદ) (पु.)–(१) माज, कैफ (२) माज, मद, अहंकार.
मादळियुं (માદળિયું) (न.)–मंतरलेला दोरा, चिठी किंवा ताईत घातलेला धातूचा नळीसारखा किंवा चपटा घाट.
मादा (માદા) (स्त्री.)–मादी.
माधुरी (માધુરી) (स्त्री.)–महसूल न भरू शकलेल्याची जमीन सरकाराकडे परत जाणे.
मान मागवुं–अधिक हांजीपणाची अपेक्षा बाळगणे, आतून आवडत असताना बाहेरून नको नको म्हणून गयावया करणे.
–मोडवुं–अभिमान–ताठा–उतरविणे.
–अकराम–मानमरातब.
–वंतुं (वि.)–मानयुक्त.
मानत (-ता) (માનત-તા) (स्त्री.)–नवस.
–करवी–नवस फेडणे.
–मानवी,–राखवी–नवस करणे.
–मूकवी–नवस पुरा करणे, प्रतिज्ञेतून मुक्त होणे.
मानवुं (માનવું) (स. क्रि.)–(१) कबूल करणे, मान्य करणे. (२) मान देणे, (३) नवस करणे.
मानशुकन (માનશુકન) (पु. ब. व.)–शुभाशुभ चिह्न, लक्षण.
मानसी (માનસી) (वि. स्त्री.)–(१) मनाने केलेली (२) कल्पित.
मानीतुं (માનીતું) (वि.)–अतिप्रिय.
मानीपात (માનીપાત) (पु.)–मान्य करण्याजोगे उत्तर.
मांदगी (માંદગી) (स्त्री.)–आजारपण.
मांदलुं (માંદલું) (वि.)–सदोदित आजारी राहणारे, दुर्बळ, अशक्त.
मांदुं (માંદું) (वि.)–आजारी.
–साजुं (न.)–नरम-गरम प्रकृती असलेले.
माप (માપ) (न.)–(१) लांबी, रुंदी, वजन इ. चे प्रमाण (२) (लाक्ष.) प्रतिष्ठा, वजन (३) कुवत, ऐपत.
–काढवुं,–जोवुं–(१) मापणे (२) अंदाज काढणे (३) कुवत–ऐपत पाहणे.
–खावुं–अब्रू गमावणे.

–राखवुं–(१) मानमर्यादा संभाळणे (२) मर्यादा किंवा धोरण संभाळणे.
–लुं (न.)–मापण्याचे पात्र.
–वुं (स. क्रि.)–(१) अंदाज काढणे (२) मापाचे पात्र भरून मोजणे (३) (लाक्ष.) पाउले टाकीत चालत जाणे.
–पियुं, मापुं (न.)–माप.
माफक (માફક) (वि.)–(१) अनुकूल, पसंत पडण्याजोगे (२) (अ.) प्रमाणे.
–आववु–अनुकूल होणे.
–सर–प्रमाणशीर.
माम (મામ) (स्त्री)–(१) माया, ममता (२) आश्चर्य, नवल (३) धैर्य, खंबीरपणा (४) हट्टीपणा, आग्रह.
मामलत (મામલત) (स्त्री.)–(१) मालमत्ता, (२) मामलेदाराचे काम.
मामलो (મામલો) (पु)–(१) परिस्थिती (२) आणीबाणीची वेळ.
–काबूमां आववो–परिस्थिती आटोक्यात येणे.
–बगडवो–बीफरवो–परिस्थिती हाताच्या बाहेर जाणे.
–लुंटावो–अतिशय नुकसान होणे.
मामा (મામા) (पु. ब. व.)–(१) मामा (२) (लाक्ष.) चोर, शत्रू.
–जगना–अति शहाणे.
–मळवा–चोर भेटणे.
मामूल (મામૂલ) [अ.] (न.)–रिवाज.
–ली (वि.)–सामान्य.
मायकांक(–ग)लुं (માયકાંક-ગ-લું) (वि.)–नेभळे.
मायनो (માયનો) (पु.)–हेतू, इरादा, अर्थ.
माया (માયા) (स्त्री.)–भांग.
काची माया–फसला जाईल असा माणूस.
पहोचेली माया–हुषार माणूस.
मायावलुं (માયાવલું) (वि.)–मायाळू.
मायो (માયો) (पु.)–धनसंग्रह.
मार वि.)–(१) मार, ताडन (२) मरण (३) (लाक्ष.) मारा.
–कणुं (वि.)–मारके.
–झपाट, -झट (स्त्री.)–मारझोड.
–ण (न.)–मारण्याचा तांत्रिक प्रयोग (मंत्रतंत्रांपैकी).
–पछाड (स्त्री.)–मारपीट.
मारको (મારકો) (पु.)–(१) निशाणी, खूण. (२) विकाऊ मालावर मारतात तो शिक्का.
–करवो–निशाणी करणे.
–कानो माल–उंची जातीचा आणि खात्रीचा माल.
मारग (મારગ) (पु.)–मार्ग.
मारफत (મારફત) (अ.)–(१) मार्फत, द्वारा (२) (स्त्री.) दलालामार्फत काम करण्याची रीत (३) दलाली.
–आपवी, -लेवी–दलाली देणे-घेणे.
–करवी–(१) मध्यस्थी करणे (२) दलालीचा धंदा करणे.
–तियो (पु.)–दलाल.
मारफाड (મારફાડ) (स्त्री.)–मारपीट.
मारफो (મારફો) (पु.)–लाकडावरची कानस.
मारमार (મારમાર) (न.)–(१) मारावर मार (२) (अ.) खूप जोर करून (३) मुश्किलीने.
–करवुं–(१) तडाख्यावर तडाखे देणे (२) सक्त ताकीद देणे.
मारवुं (મારવું) (स. क्रि.)–मराठीतील सर्व अर्थी.
मारी खावुं–हिरावून घेऊन पचनी पाडणे.
मार्युं मार्युं फरवुं–घाबरून किंवा व्याकुळ होऊन भटकणे.
मार्युं फरवुं–(१)–ची कमतरता असणे, न मिळणे (२)–ची विपुलता असणे, जेथे जाईल तेथे मिळणे.
मारेलुं घी–शिजताना टाकलेले तूप.
–माणस–कबजात घेतलेला–वश केलेला मनुष्य.
मारा (पु. ब. व.)–तोफेचे–बंदुकीचे तोंड ठेवून निशाण मारण्याकरिता किल्ल्याच्या तटात ठेवतात ती भोके.
मारीतारी (મારીતારી (स्त्री.)–(१) शिवीगाळ (२) निंदा.
मारुं (મારું) (सर्व.)–'हुं' चे षष्ठीचे ए. व., माझे.
–तारुं करवुं–भेदभाव करणे.
–मारुं करवुं–अहंबुद्धि आणि ममत्व ठेवणे.
मारो (મારો) (पु.)–(१) मारून टाकणारा, हत्यारा (२) मारावर मार (३) (लाक्ष.) मारा.
मार्यु (માર્યુ) (वि.)–पीडलेले (उदा. 'बखानो मार्यो' =उपासमारीने त्रस्त.)
माल (માલ) [अ.] (पु.)–(१) सामान (२) पुंजी (३) (लाक्ष.) सत्त्व, दम (४) गांजा.
–मारवो–धनदौलत हडप टाकणे.
मालामाल (वि.)–ठेचून भरलेला, भरपूर झालेला.
–थई जवुं–(१) भरपूर होऊन जाणे (२) (लाक्ष.) बेजार होणे.
मालका (માલકા) (स्त्री.)–राणी.
मालकुं (માલકું) (वि.)–तिरळे.
माल(–ळ)खुं (માલ-ળ-ખું) (न.)–(१) तारेत किंवा दोऱ्यात ओवून एकत्र ठेवलेल्या कागदांचा गठ्ठा (२) हार, माळ (३) (लाक्ष.) पिंजऱ्यासारखे खोके.
–खामां, -खे नाखवुं–(१) कागद एका तारेत गोवून किंवा

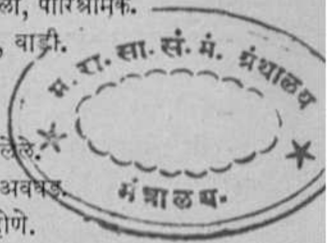
दोऱ्यात शिवून ठेवणे, फाइल करणे (२) (लाक्ष.) मजकूर लक्षात न घेता बाजूला टाकणे.
मामजादी (મામજાદી) (स्त्री.) – वेश्या.
माल(-ळ)ण (માલ-ળ-ણ) (स्त्री.) – माळीण.
मालदार (માલદાર) [फा.] (वि.) – धनवान.
मालधणी (માલધણી), मालधारी (માલધારી) (पु.) – मालक.
मालपाणी (માલપાણી) (न. ब. व.) – मिष्टान्न, पक्वान्नाचे जेवण.
–करवां – (१) मिष्टान्नाचे भोजन करणे (२) दुसऱ्याची मिळकत गडप करून पैसेदार होणे.
–उडाववां –मिष्टान्न झोडणे.
मालम(मी) (માલમ-મી) (पु.) – जहाजातील मालाचा हिशेब ठेवणारा (१) जहाज नेणारा, 'पायलट'.
–होको (पु.) – होकायंत्र.
मालमस्त (માલમસ્ત) वि.) – धनदौलतीच्या मदात गुंगून गेलेला.
मालाफूल (માલાફૂલ) (स्त्री.)–आत्मप्रौढी.
मालिक (માલિક), मालेक (માલેક) (पु.) – (१) मालक, धनी (२) परमेश्वर.
मालुं (માલું) (वि.) – तिरळे
मालूम (માલૂમ) (वि.) – माहीत, ज्ञात.
–करवुं – माहीत करून देणे.
–थवुं, –पडवुं – माहीत होणे.
मालेतुजा(-जा)र (માલેતુજા-જા-ર) – (१) (न.) व्यापारातला श्रेष्ठ व्यापारी (२) (वि.) अतिशय धनवान.
माव (માવ) (पु.) – प्रियकर, पती.
–जी, मावो (पु.) – माधव, श्रीकृष्ण.
मावजत (માવજત) (स्त्री.) – सेवाशुश्रूषा, परिचर्या.
मावठुं (માવઠું) (न.) – अकाली पडणारा पाऊस.
मावडी (માવડી) (स्त्री.) – माउली.
–मुखुं (वि.) – नेभळट.
–डियो (पु.) – आईच्या कक्षात राहणारा मुलगा.
माव(-वी) तर (માવ-વી-તર) (न. ब. व.) – मायबाप.
मावुं (માવું) (अ. क्रि.) – मावणे.
मावो (માવો) (पु.) – (१) खवा (२) गर (३) सत्त्व.
माशी (-सी) (માશી-સી) (स्त्री.) – मावशी.
माशूक (માશૂક) (स्त्री.) – प्रिया.
मासलो (માસલો) (पु.) – (१) मासला, नमुना (२) घाट.
माह (માહ) (पु.) – (१) माघ महिना (२) महिना.
–वारी (वि.) – दरमहिन्याचे.
माहेर (માહેર) (वि.) – माहीतगार.
माह्यरुं (માહ્યરું) (न.) – लग्नाचा मांडव.
मांही(-हे, -ह्य) (अ.) – आत.
–नुं मांहे ने बहारनुं बहार – दोन्ही डगरीवर हात ठेवणारा.
–हेलुं (वि.) – आतले.
माहो(-ह्य) मांहे (ह्य) (अ.) – आतल्याआत, आपापसांत.
मांह्यलीकोर, -पा (अ.) – आतली बाजू.
माळ (માળ) (पु.) – (१) मजला, माडी (२) माळरान, वैराण जमीन (३) (स्त्री.) माळ, माळा (४) चरख्याची माळ.
–भागवो – वैराण जमीन लागवडीला आणणे.
माळवुं (માળવું) (स. क्रि.) – चिवाट्यांनी छप्पर बनविणे.
माळा झालवी – (१) साधु-विरक्त होणे (२) दिवाळे काढणे.
–ना मूळगा जवा – एक घ्यायला जाता तेही हातचे गमावणे.
–नो मणको – प्रिय पुत्र.
–नो मेर – टोळीचा पुढारी.
माळियुं (માળિયું) (न.) – (१) माडी (२) माळा.
माळिंगुं (માળિંગું) (न.) – भिंती नसलेले छप्पर.
माळो (માળો) (पु.) – (१) घरटे (२) अनेक मजली इमारत (३) शेतातला माच.
मिचकारवुं (મિચકારવું) (स. क्रि.) – मिचकावणे.
–कारो (पु.) – मिचकणे.
मिचामणां (न. ब. व.) – (१) मिचकणी (२) डोळे मिचकावून देतात ते इषारे.
मिजबा(-मा)–न (મિજબા-મા-ન) (पु.) – यजमान.
–नी (स्त्री.) – (१) मेजवानी (२) पाहुणचार.
मिजराफ (મિજરાફ) (न.) – तंतुवाद्य वाजविण्याची नखी.
मिजलस (મિજલસ) (स्त्री.) – (१) जलसा (२) सभा.
मिजागरुं (મિજાગરું) (न.) – बिजागर.
मिजाज (મિજાજ) [अ.] (पु.) – (१) राग (२) ताठा (३) प्रकृति, तब्येत.
–करवो – (१) संतापणे (२) मगरूरी चालविणे.
–खसवो,-खोवो,-जवो – तोल जाणे, संतापणे.
–ठेकाणे न होवो – धुश्शात असणे.
–नुं झाडकण – अतिशय मगरूर व तामसी मनुष्य.
–फाटवो – तोल न राहणे, राग उसळून येणे.
–जी (वि.) रागीट, क्रोधी.
मिटाववुं (મિટાવવું) (स. क्रि.) – मिटविणे.
मिट्टी (મિટ્ટી) (स्त्री.) – माती
–दाणादाण थवी – दाणादाण उडणे.
मिणावुं (મિણાવું) (अ. क्रि.) – (१) नशा चढणे (२) पान्हा (ढोराने) चोरणे.
मित्राई (મિત્રાઈ) (स्त्री.) – मित्रता.

मित्राचारी (મિત્રાચારી) (स्त्री.) – दोस्ती.
मिनहून (મિનહૂન) (वि.) – चालू ('माहे मिनहून' = चालू मास.)
मिनाकसो (મિનાકસો (पु.) – आकस
मिन्नतजारी (મિન્નતજારી) (स्त्री.) – आर्जव, गयावया.
मिरात (મિરાત) (स्त्री.) – दौलत, धनसंग्रह.
मिलकत (મિલકત) [अ.] (स्त्री.) – मालमत्ता, धनसंग्रह.
मिलन (મિલન) (न.) – भेट.
– सार (वि.) – मनमिळाऊ.
मिलाप (મિલાપ) (पु.) – भेट.
मिलावट (મિલાવટ) (स्त्री.) – मिसळणी.
– वुं (स. क्रि.) – मिसळणे, एकत्र करणे, मिश्र करणे.
मिसरी (મિસરી) (स्त्री.) – साखर.
मिसल (મિસલ) (स्त्री.) – रीत, पद्धती.
– सर (अ.) – रीतसर.
मिसाल (મિસાલ) [अ.] – (१) (स्त्री.) उदाहरण, दृष्टान्त (२) (अ.) – च्या प्रमाणे.
मिसी(-स्सी) (મિસી-સ્સી) (स्त्री.) – (दातांना लावण्याची काळी) मिश्री.
– लगाडवी – वयात आलेल्या मुलीला पहिल्या प्रथम वेश्येच्या धंद्याची दीक्षा देणे.
मिस्तर (મિસ્તર) (न.) – चुनेगच्चीची सपाटी सारखी करण्याचे गवंड्याचे अवजार.
मिहमेज (મિહમેજ) (स्त्री.) – घोड्याला टाच मारण्याचे साधन.
मीचवुं (મીચવું) (सं. क्रि.) – बंद करणे.
मीज (મીજ) } मींज (મીંજ) } (स्त्री.) – बियांमधला गर.
मीजान (મીઝાન) (न.) – अंदाज, माप.
– सर (अ.) – अंदाज घरून.
मीट (મીટ) (स्त्री.) – एकसारखी नजर.
– मारवी – डोळे बंद करणे.
– मारीने सूई जवुं – डोळे मिटून–निश्चिंत मनाने–झोपणे.
– मांडवी – (१) टक लावून पाहणे (२) (लाक्ष.) (– कडून) आशा करीत राहणे.
– मेळापो – दृष्टिमीलन, नजरानजर.
– टामीट (स्त्री.) – एकमेकांकडे टक लावलेली नजर.
मीटवुं (મીટવું) (अ. क्रि.) – (१) पुसून-नष्ट होऊन-जाणे (२) टळणे, दूर होणे.
मीठुं (મીઠું) (वि.) – (१) मधुर (२) गोड (३) (न.) मीठ.
– मरचुं भभरावुं – मीठमसाला लावून सांगणे.
– लागवुं – झोंबणे, चरचरणे.
– (आंखमां) पडवुं – मत्सर वाटणे.
– कूतरूं – न पिसाळलेले-चांगले-कुत्रे.
मीठा झाडनां मूळ कापवा – (१) हित करणाऱ्याचेच नुकसान व्हावे इतका त्याचा फायदा घेणे. (२) (लाक्ष.) ऊस गोड लागला म्हणून मुळासकट खाणे.
– विनानुं – काही दम नसलेले, भित्रे.
मीठी जमीन – खारी नव्हे, लागवडीलायक जमीन.
मीठडां (મીઠડાં) (न. ब. व.) – (१) प्रेमाचे आलिंगन. (२) अशुभ हरण व्हावे म्हणून आशीर्वाद देतात ती रीत.
– ढाळवां – बाहेरून प्रेम दाखविणे पण आतून ईर्ष्या करणे.
मीठडुं (મીઠડું) (वि.) – (१) गोड (२) गोडगोड बोलणारे.
मीठाचरुं (મીઠાચરું) (वि.) – गोडघाश्या.
मीठाण (મીઠાણ) (न.) – (१) गोडी (२) गोड वस्तू.
मीठाबोलुं (મીઠાબોલું) (वि.) – गोडबोले.
मीठाश (મીઠાશ) (स्त्री.) – गोडी.
मीठी (મીઠી) (स्त्री.) – (१) पापा (२) मिठी.
– लेवी – पापा घेणे.
मीढ्धो (મીઢ્ઢો) (पु.) – (१) धष्टपुष्ट मनुष्य (२) जासूद, टपाली (३) मेढ्या, अग्रेसर मनुष्य.
मीडली (મીડલી) (स्त्री.) – स्त्रीच्या केसांतली गुंता झालेली बट.
मीडियो (મીડિયો) (वि.) – वळलेल्या शिंगांचा (बैल, बकरा).
मीडुं, मींडुं (મીંડું) (न.) – (१) शून्य (२) बिंदू, थेंब.
– फेरववुं, – मूकवुं, – वाळवुं – रद्द करणे, सोडून देणे, पूर्णविराम करणे.
– वळवुं – (१) रद्द होणे (२) खलास होणे (३) निर्वंश होणे.
– डे मूकवुं – काढून टाकणे, रद्द करणे.
मी(मीं)ढळ (મી-મીં-ઢળ) (न.) – लग्नाच्या वेळी मनगटात बांधतात ते एक फळ.
– बांध्या होवां – काम न करू शकणे (ठपका देण्याच्या अर्थी).
मीढी आवळ (મીઢી આવળ) (स्त्री.) – सोनामुखी.
मीण (મીણ) (न.) – मेण.
– काढवुं – (१) खूप मार देऊन नरम करणे (२) मेहेनत करायला लावून पिट्टा पाडणे.
– नुं करी नाखवुं – मऊ मेणासारखे करून टाकणे.
– कप्पड, – कापड – (न.) – मेणकापड.
– णियुं (वि.) – (१) मेण लावलेले (२) (न.) मेणकापड.
– णुं, – णियुं (वि.) – नशेत पडलेले.
– णो (पु.) – (१) कैफ, नशा (२) कैफ चढविणारा विषारी पदार्थ.

मींढुं (भींढुं) (वि.) – (१) आतल्या गाठीचे (२) धूर्त.
मीनडी (भीनडी) (स्त्री.) – मनी, मांजरी.
मीनाकारी (भीनाकारी) (वि.) – बेलबुट्टी – कशीदा – काढलेले (२) (स्त्री.) सोन्याचांदीच्या वस्तूवर रंगीत काम – कारागिरी.
मीनोई (भीनोई) [फा.] (वि.) – स्वर्गीय.
मीरास (भीरास) [अ.] (स्त्री.) – वारसा.
– सी (स्त्री.) – वारसाने मिळालेली मिळकत.
मील (भील) (स्त्री.) – प्रतिपक्ष, विरोधी कंपू.
– बांधवी – विरोधी पक्ष उभा करणे.
मुकदम (भुकद्दम), मुकरदम (भुकरदम) (पु.) – मुकादम, वरचा देखरेख करणारा अधिकारी.
मुकद्दर (भुकद्दर) [अ.] (न.) – नशीब.
मुकनो (भुकनो) (पु.) – बुरखा.
मुकरवुं (भुकरवुं), मुकरी जवुं (अ. क्रि.) – एकदा हो म्हणून मागाहून नाकबूल करणे, फिरणे.
मुकाण (भुकाण) (न.) – ठेवणे, ठेवण्याची क्रिया.
मुकाबलो (भुकाबलो) (पु.) – (१) तुलना (२) मुकाबला, सामना.
मुकाम (भुकाम) [अ.] (पु.) – (१) राहण्याचे ठिकाण, (२) मुकाम, उतारा.
– उठाववो – मुकाम हलविणे.
– उपाडवो – मुकाम एका ठिकाणाहून दुसरीकडे घेऊन जाणे.
मुक्कर (भुक्कर) (वि.) – (१) मुक्रर – निश्चित – केलेले (२) (अ.) खचित, अवश्य.
मुक्की (भुक्की) (स्त्री.) – बुक्की, ठोसा.
मुक्काटवुं (भुक्काटवुं) (स. क्रि.) – बुकलणे.
मुक्ताद (भुक्ताद) (न.) – वार्षिक श्राद्ध.
मुखनां मलोखां करवां – वर वर गोड बोलून खूष करणे.
मुखपट (भुखपट) (न.) – घुंगट.
– पाक (पु.) – तोंडाचा एक रोग.
– बंध (पु.) – प्रस्तावना.
– भंग (वि.) – हिरमुसला, पडलेल्या चेहेऱ्याचा.
– र(-रित) (वि.) – (१) आवाज करणारे (२) वाचाळ.
– रता, – वाचन – उच्चार करून मोठ्याने वाचणे.
– वास (पु.) – जेवल्यानंतर तोंड सुवासिक करण्याकरिता खाण्याची वस्तू.
मुखतेसर (भुखतेसर) (वि.) – संक्षिप्त.
मुखियुं (भुखियुं) (न.) – (१) पडशीचे तोंड शिवण्याची सुतळी (२) (वि.) मुख्य.
– यो (पु.) – मुख्य मनुष्य.
मुखी (भुखी) (पु.) – (१) पुढारी, नायक (२) गावचा पाटील (मुख्य).
मुचरको (भुचरको) (पु.) – मुचलका, जामीनखत.
मुछाळो (भुछाळो) (वि. पु.) – मिशावाला.
मुज (भुज) (सर्व.) – (१) माझे (२) 'हुं' या सर्वनामाला विभक्ति प्रत्यय लागताना 'मुज' असेही रूप होते. उदा० मुजने = मने = मला.
मुजब (भुजब) (अ.) – प्रमाणे.
मुजरे (भुजरे) (अ.) – मोबदला म्हणून.
मुझवण (भुझवण) (स्त्री.) – पहा 'मूंझवण', बावरेपणा.
मुझावुं (भुझावुं) (अ. क्रि.) – (१) गोंधळणे (२) बावरणे.
मुठ्ठी (भुठ्ठी) (स्त्री.) – (१) मूठ (२) धर्मादाय म्हणून दिले जाणारे मूठभर धान्य किंवा पीठ.
– आपवी – दान म्हणून मूठभर धान्य इ. देणे.
– वाळवी – (१) मूठ वळणे (२) दान देण्याचे नाकारणे.
मुडदाल (भुडदाल) (वि.) – (१) मुर्दाड (२) नेभळे (३) मुडद्याचे (मांस).
मुडदुं (भुडदुं) (न.) – प्रेत, मुडदा.
मुंडक (भुंडक) (पु.) – मुंडन केलेला साधू.
मुंडो (भुंडो) (पु.) – एक भिक्षेकऱ्याचा प्रकार.
मुतरडी (भुतरडी) (स्त्री.) – मुतारी.
– णुं (न.) – मूत्रेन्द्रिय.
– राणुं (वि.) – मुत्रे.
– राववुं (स. क्रि.) – मुतायला लावणे.
– रियुं (न) – (१) मुतण्याचे भांडे (२) बैलाचा मूत्रक्रियेचा भाग.
मुतलक(-ग) (भुतलक-ग) [अ.] (अ.) – अगदी.
मुतवल्ली (भुतवल्ली) [अ.] (पु.) – नियामक, व्यवस्थापक.
मुताबिक (भुताबिक) [अ.] – (१) (वि.) अनुकूल (२) (अ.) अनुसार, प्रमाणे.
मुद(-द्द)त (भुद-द्द-त) (स्त्री.) – (१) अवधी (२) ठरविलेला काळ.
– पाकवी – दिलेली मुदत भरणे.
– मारवी – मुदत ठरविणे.
– तियुं, ती (वि.) – मुदत ठरवून दिलेले.
मुदमातुं (भुदमातुं) (वि.) – आनंदित.
मुद्दल (भुद्दल) (१) (न.) – मूळ भांडवल (२) (अ.) बिलकुल, अगदी.
– पर आववुं – जातिस्वभावावर जाणे.
मुद्दाम (भुद्दाम) – (१) (वि.) – पुष्कळ दिवसांचे, चालू (२) (अ.) मुद्दाम, खास (३) निःसंशय, निश्चितपणे (४) साफ, उघडे.
मुनका (भुनक्का) (स्त्री.) – मनुका.

मुनशी (મુનશી) [अ.] (पु.) – (१) लेखक, ग्रंथकार, (२) लेखनिक, कारकून (३) फारसी, – उर्दू – अरबीचा शिक्षक.
मुनासब (મુનાસબ), मुनासिब [अ.] (वि.) – बाजवी, योग्य.
मुनिव्रत (મુનિવ્રત) (न.) – मौनव्रत.
मुनीम (મુનીમ) (पु.) – पेढीवरचा मुख्य कारकून–गुमास्ता.
मुफती (મુફતી) [अ.] (पु.) – मुसलमान पंच.
मुफलिस (મુફલિસ) [अ.] (वि.) – गरीब, दुर्दशा झालेले.
– सी (स्त्री.) – गरीबी.
मुफसिल (મુફસિલ) (न.) – मुख्य शहराखेरीजचा प्रदेश (इं. 'मोफ्युझिल').
मुबारक (મુબારક) [अ.] (वि.) – समृद्ध, भाग्यवान, धन्य, लखलाभ.
(-ने) मुबारक हो, रहो – (न.) लखलाभ असो.
– बादी (स्त्री.) – धन्यवाद, अभिनंदन.
मुमकिन (મુમકિન) [अ.] (वि.) – संभवित, शक्य.
मुमनो (મુમનો) (पु.) – मोमिन.
मुमानियत (મુમાનિયત) [अ.] (स्त्री.) – मनाई, प्रतिबंध.
मुरघी (મુરઘી) (स्त्री.) – कोंबडी.
– घो (पु.) – कोंबडा.
मुरत (મુરત) (न.) – मुहूर्त.
मुरतियो (મુરતિયો) (पु.) – वर.
मुरब्बी (મુરબ્બી) (वि.) (पु.) – (१) वडील (२) आश्रयदाता.
मुरब्बो (મુરબ્બો) (पु.) – मुरंबा.
मुरव्वत (મુરવ્વત) [अ.] (स्त्री..) – (१) मुर्वत, संकोच, लाज, विनय (२) सज्जनता.
मुरशिद (મુરશિદ) [अ.] [पु.] – गुरू, धर्मोपदेशक.
मुरातब (મુરાતબ) [अ.] (स्त्री.) – मानमरातब, प्रतिष्ठा.
मुराद (મુરાદ) [अ.] (स्त्री.) – इच्छा, उमेद.
मुरीद (મુરીદ) [अ.] (पु.) – शिष्य.
– दी (स्त्री.) – शिष्यत्व.
मुलक (મુલક) (पु.) – देश, प्रदेश.
– गीर (पु.) – (१) देश जिंकणारा (२) देशातील श्रेष्ठ.
– गीरी (स्त्री.) – (१) मुलुखगिरी, देश जिंकत जाणे (२) देशप्रमुखाने वसुली किंवा बंदोबस्त करण्यासाठी मुलखात फिरणे (३) देशाटन.
मुलतवी (મુલતવી) (वि,) – तहकूब.
मुलाकात (મુલાકાત) [अ.] (स्त्री.) – भेट.
– ती (वि.) – (१) भेटीसंबंधीचे (२) (पु.) – भेट घेणारा.
मुलाजो (મુલાજો) (पु.) – मुलाहिजा, कदर.
मुलाम (મુલામ) (वि.) – सुरेख.
मुलामो (મુલામો) (पु.) – मुलामा.

मुलायम (મુલાયમ) (वि.) – नरम, मऊ.
मुल्लो (મુલ્લો) (पु.) – मांडवल.
मुवाजेब (મુવાજેબ) (पु.) – मोबदला, पारिश्रमिक.
मुवाडुं (મુવાડું) (न.) – छोटे गाव, वाडी.
मुवाळो (મુવાળો) (पु.) – केस.
मुश्क (મુશ્ક) (स्त्री.) – बुकी.
– बांधवुं – पाठीमागे हात बांधलेले.
मुश्केल (મુશ્કેલ) (वि.) – कठीण, अवघड.
– पडवुं – कठीण - अडचणीचे होणे.
– ली (स्त्री.) – अडचण.
मसद्दी (મુસદ્દી) (वि.) (पु.) – मुत्सद्दी.
– द्दो (पु.) – (१) मसुदा, कच्चा खर्डा (२) गंभीर अर्थ भरलेल्या शैलीचे लिखाण.
मुसार(-रो) (મુસાર-રો) (पु.) – पगार.
– रियुं (वि.) – पगारदार, भाडोत्री.
मुसाहिब (મુસાહિબ) [अ.] (पु.) – साथी, सोबती.
मुसीबत (મુસીબત) [अ.] (स्त्री.) – (१) अडचण, कष्ट (२) आपत्ती, संकट.
मुस्कावुं (મુસ્કાવું) (अ. क्रि.) – (१) गालातल्या गालात हसणे, स्मित करणे (२) खूष होणे.
मुस्ताक (મુસ્તાક) (वि.) – (१) आतुर, (२) खंबीर.
– रहेवुं – खंबीर राहणे.
मूडं (મૂડું) (वि.) – (१) मेलेले, मृत (२) मेले (प्रेमाने किंवा रागाने स्त्रिया उच्चारतात तो उद्गार).
मूआ नहीं ने पाछा थया, – ने मांदा पड्या – एकूण एकच, काही फरक नाही, होते तसेच.
मूई माने धावबुं – निष्फळ प्रयत्न करणे, अशक्य ती आशा बाळगणे.
मूकवबुं (મૂકવવું) स. क्रि.) – ठेवायला किंवा सोडायला लावणे.
मूकवुं (મૂકવું) (स. क्रि.) – (१) टाकणे, सोडून देणे (२) ठेवणे, ठेवून टाकणे (३) लेणे, अंगात किंवा अंगावर घालणे, - पेहेरणे (४) शिकायला ठेवणे.
ऊंचुं मूकवुं – (१) पुरे करणे, हातावेगळे करणे (२) राहू देणे, बाजूला ठेवणे.
पाणी मूकवुं – (१) नेम घेणे, संकल्प करणे (२) पाणी चुलीवर ठेवणे.
वात मूकवी – (१) चर्चा किंवा उल्लेख सोडून देणे (२) बाब पुढे मांडणे.
मूकी देवुं – (१) सोडून – टाकून – देणे (२) ठेवण्याची क्रिया पुरती करणे.
– छांडवुं, – राखवुं – ठेवून घेणे, बाळगून ठेवणे.

मूंगुं (મૂંગું) (वि.)–(१) मुके (२) शांत.
मूछ (મૂછ) (स्त्री.)–मिशी.
–ऊंची रहेवुं–मिशी वर राहणे, अब्रूदार राहणे
–ऊंची राखवी–प्रतिष्ठा संभाळणे, खाली न पाहायला लागण्याजोगे वर्तन ठेवणे.
–नीची थई जवी–प्रतिष्ठा जाणे, नांवाला कलंक लागणे.
–पहेलो मांडवो–लहान वयातच मुलीचा बाप होणे.
मूजी (મૂજી) मूंजी } (वि.)–(१) कंजूष (२) अकल किंवा उत्साह नसलेले, जड.
मूंझवण(-णी) (મૂંઝવણ-ણી) (स्त्री.)–घबराट, मनाची बावरलेली अवस्था, गोंधळ.
–वुं (स. क्रि.)–घाबरवून सोडणे, गोंधळविणे.
मूंझावुं (મૂંઝાવું) (अ. क्रि.)–घाबरणे, गोंधळणे.
मूठी (મૂઠી) (स्त्री.)–मूठ.
–वाळवी–(१) कंजूषपणा करणे (२) गुप्त संग्रह करणे (३) गुप्त ठेवणे.
–वाळीने (दोडवुं, नासवुं)–शक्य तितक्या वेगाने (पळणे.)
मूडकुं (મૂડકું) (न.)–मुंडके, डोके, डोई.
–कावेरो (पु.)–डोईकर.
मूडी (મૂડી) (स्त्री.)–(१) धन, पुंजी (२) भांडवल.
–मंतरवी–फसवून काढून घेणे.
–दार (पु. वि.)–भांडवलदार, पैसेवाला.
–वाद (पु.)–पूंजीवाद.
–शाही (स्त्री.)–भांडवलशाही.
मूडी (स्त्री.)–मुंडी, तोंडाचा किंवा डोक्याचा भाग.
–नीची करवी–नाव घालविणे.
नीची मूडीए–लाज गिळून.
मूडीमोचन करवुं–खाली पाहायला लावणे, मानभंग करणे.
मूडो (મૂડો) (पु.)–(१) शंभर मणांचे वजन (२) वेताचे किंवा घाटाचे गोल माचासारखे आसन, तशी खुर्ची.
मूंडका(-की) (મૂંડકા-કી) (स्त्री.)–मुंडन केलेली स्त्री, बोडकी (स्त्री)
मूंडवुं (મૂંડવું) (स. क्रि.)–(१) मुंडन करणे, (२) (लाक्ष.) फसविणे, ठकविणे (३) चेला बनविणे.
मूंडियो (મૂંડિયો) (पु.)–मुंडी, संन्यासी.
मूदई (મૂદઈ) (न.)–प्रतिपक्षी, शत्रू.
मूमती (મૂમતી) (स्त्री.)–जैन साधू तोंडावर बांधतात तो कपड्याचा तुकडा.
मूरख (મૂરખ) (वि.), (पु.)–मूर्ख.
मूरछी (મૂરછી) (स्त्री.)–(१) मूर्च्छा, बेशुद्धी (२) कॉलरा.
मूरझावुं (મૂરઝાવું) (अ. क्रि.)–कोमेजणे.

मूरत (મૂરત) (स्त्री.)–मूर्ति.
मूल (મૂલ), ल्य–(न.)–मोल.
–बेसवुं–किंमत ठरणे,
–दार (वि.)–मूल्यवान.
–ववुं (स. क्रि.)–(१) मूल्य नक्की करणे (२) खरीदणे (३) कदर करणे.
मूळ घालवुं,–नाखवुं–(१) मुळे फुटणे व जमिनीत रुजणे. (२) कायम होणे, पक्के होणे.
–मां, मूळे–(१) पहिल्याप्रथम, मुळात (२) सुरुवातीला.
–गुं (१) (वि.) मूळ, मूळचे (२) तमाम, समग्र (३) समूळ
–ळियुं (न.)–मूळ.
–ळी (स्त्री.)–(१) मुळाची बारीक बारीक फूट. (२) मूळ.
–ळी सूंघाडवी–(१) जडीबुट्टीचा वास नाकातून ओढायला लावणे. (२) वश करणे, भुलवून आपलेसे करणे.
–ळी दंडा (पु. ब. व.)–विटीदांडूचा खेळ.
–ळो (पु.)–मुळा.
–ळाना पतीका जेवा–नकद, कलदार (रुपया).
–ळाना पाणी होवुं–नेभळट असणे, अंगात पाणी नसणे.
–ळामां मीठुं ने केळामां खांड–जी ती वस्तू आपल्या जागी शोभते.
मृगलियुं (મૃગલિયું) (न.)–हरणाचे पाडस.
–ली (स्त्री.) हरिणी.
–लो (पु.)–हरिण.
में (મેં) (सर्व.)–'हुं'चे तृतीया विभक्तीचे ए. ब., म्यां.
मेखळ (મેખળ) (न.)–(१) कडदोरा. (२) लढाईचे एक हत्यार.
मेखियुं (મેખિયું) (वि.)–(१) अफूबाज. (२) (न.) अफू.
मेखी (મેખી) (वि.) (पु.)–अफूबाज.
–खुं (न.)–अफू.
मेगनी (स्त्री.)–बकऱ्यांची लेंडी.
मेगळ (મેગળ) (पु.)–हत्ती.
मेघरवो (મેઘરવો) (पु.)–आंब्याच्या वगैरे मोहोरातून किंचित किंचित पडणारे मधाचे टिपूस.
मेघाडंबर (મેઘાડંબર) (पु. न.)–(१) ढगांचा जमाव. (२) गर्जना, गडगडाट. (३) छत्र असलेली अंबारी, मेघडंबरी.
मेजर (મેજર) (पु.)–(१) पुष्कळ सह्यांचा अर्ज. (२) पुरावा.
–नामुं (न.)–पुष्कळ सह्यांचा अर्ज असलेला कागद.
मेटवुं (મેટવું) (स. क्रि.)–नष्ट–नाहीसे–करणे, मिटविणे.
मे(-मैं)डक (મે-મેં-ડક) (पु.)–बेडूक.
मेडी (મેડી) (स्त्री.)–लहानशी माडी.

–डो (पु.)–मोठी माडी.
मेढ (મેઢ) (पु.)–(१) लाकडातला एक किडा. (२) खळ्यात मधोमध पुरलेला खांब, तिवडा.
मेथंबो (મેથંબો) (पु.)–कैरीचे एक लोणचे.
मेथीना–(१) मेथीचे लाडू (२) (लाक्ष.) मिष्टान्न. (३) फार मोठा लाभ.
–पाक (पु.)–मेथीचे लाडू. (२) मार.
मेदस्वी (મેદસ્વી) (वि.)–(१) मेद भरलेले. (२) मजबूत, गलेलठ्ठ.
मेदनी (મેદની) (स्त्री.)–(१) जग. (२) गर्दी, जमाव.
मेदान (મેદાન) (न.)–मैदान.
–करवुं–मैदानासारखे सपाट करणे, जमीनदोस्त करणे.
मेदुर (મેદુર) [सं.] (वि.)–मेद असलेले, गलेलठ्ठ.
मेदो (મેદો) (पु.)–मैदा.
–काढवो,–दळवो–काळजी आणि मेहेनत घ्यावी लागण्याजोग्या कामात गुंतणे.
मेर (મેર) (पु.)–(१) मण्यांच्या माळेतला सुरुवातीचा मोठा मणी. (२) शिरोमणी, मुकुट. (३) तांब्याचे एक मोठे भांडे. (४) मेरु पर्वत. (५) एक जमात (सौराष्ट्री). (६) (स्त्री.) बाजू, दिशा.
मेराई (મેરાઈ) (पु.)–शिंपी.
मेरी (મેરી) (स्त्री.)–नारी, स्त्री.
मेल(-ळ) (મેલ-ળ) (पु.)–मीलन, भेट.
मेल (पु.)–मळ, घाण, कचरा.
–कापवो–घाण काढून टाकणे.
–मूकवो (अंतरनो-मननो)–मनात कपट न ठेवणे.
–खाउ (वि.)–मळखाऊ.
–डी (स्त्री.)–डाकीण.
मेलवुं (મેલવું) (स. क्रि.)–सोडणे.
मेलाण (મેલાણ) (न.)–(१) पडाव, मुकाम (२) सुटका, मुक्ती (३) पाऊल
–थवुं–सुटका होणे (ग्रहणातून).
मेली (મેલી) (स्त्री.)–गर्भाभोवती वेष्टून असलेला पातळ पापुद्रा, वार
–विद्या (स्त्री.)–जारणमारण विद्या, भुताखेताची विद्या.
मेलुं (મેલું) (वि.)–(१) गलिच्छ, घाणेरडे (२) कपटी (३) (न.) मळमूत्रादी (४) भूतप्रेत इ.
–उपाडवुं,–वाळवुं–मळ मूत्र इ. उचलून नेणे, टाकून येणे.
–वळगवुं–भूत लागणे.
मेलो(-ळो) (મેલો-ળો) (पु.)–संमेलन.
मेवलो,–लियो (મેવલો, –લિયો) (पु.)–(१) पाऊस (२) मेघस्तुतीचे गीत.
मेवाळो (મેવાળો) (पु.)–संमेलन, एकत्र भेटी.
मेश(-स) (મેશ-સ) (स्त्री.)–काजळ.
–घसवी (मोढे)–(तोंडाला) काजळ फासणे.
–नो चांल्लो–अपकीर्ती.
मेशी (મેશી) (वि.)–कंजूष.
मेह (મેહ) (पु.)–पाऊस.
माग्या मेह वरसवा–पाहिजे तसा पाऊस पडणे, रामराज्य प्रवर्तणे.
मेह-(हु)लो (મેહ-હુ-લો) (पु.)–पाऊस.
मेळ (મેળ) (पु.)–(१) रोजमेळ (२) हिशेब, अपेक्षा, कल्पना. (३) ऐक्य
–आववो–(१) मेळ जमणे, मने जुळणे, गट्टी होणे (२) बरोबर बसते होणे (३) योगायोग जमणे.
–करवो–मेळ जमविणे, सलोखा करणे.
–काढवो,–मेळववो,–बेसाडवो–(१) हिशेबाच्या दोन्ही बाजू जमविणे (२) शिल्लक काढणे (३) बरोबर बसते करणे,
–खावो,–बेसवो–मेळ जमणे (२) मिळते होणे, जुळणे, बरोबर बसते होणे.
–थवो–एकी होणे, स्नेह जमणे.
–बेसवो,–मळवो–(१) हिशेब जमणे, शिल्लक बरोबर येणे, मिळणे (२) मेळ होण्यासारखा योग जमून येणे.
–राखवो–एकी-सद्भाव राखणे.
–लाववो–(१) मेळ जमून घेण्यासारखे करणे (२) सलोखा जमविणे.
मेळवण (મેળવણ) (न.) (१) मिश्रण (२) मुरवण.
–णी (स्त्री.)–(१) बेरीज (२) मिळवणी, मिसळण्याची वस्तू (३) तुलना.
–णुं (न.)–मिश्रणाकरिता टाकण्याची वस्तू.
–वुं (स. क्रि.)–(१) मिसळणे (२) मिळविणे, प्राप्त करणे. (३) तुलना करून पाहणे (४) विरजणे (५) तारा एकमेकींना मिळविणे–जमविणे.
मेळाप (મેળાપ) (पु.) (१) भेट (२) (लाक्ष.) सद्भाव, स्नेह.
–पी (पु.)–बसण्या-उठण्यातला मित्र.
–डो (पु.)–(१) जमाव, (२) मेळावा, सभा-संमेलन.
–वो (पु.)–(१) मेळावा, सभा–संमेलन (२) भेट.
मेळे (મેળે) (अ.)–स्वतः (२) स्वतःच्या राजीखुषीने.
मैयत (મૈયત) (न.)–(१) मरण (२) मरणाचा शोक किंवा समाचार (३) (वि.) मयत.
मोआजिम (મોઆજિમ) (पु.)–प्रतिष्ठित, अब्रूदार.
मोई (મોઈ) (स्त्री.)–विटी.
–दंडा (पु. ब. व.)–विटीदांडू.

–लु (न.)–विटीच्या आकाराचा कसलाही तुकडा.
मों (મોં) (नं.)–(१)–तोंड (२) (लाक्ष.) अब्रू, लाजलज्जा.
–ढांकवुं–(१) बोलणे बंद होणे. (२) आतल्या आत-गुपचुप रडणे.
–नुं पान–(१) अतिशय प्रिय (२) ज्यामुळें शोभा-सौंदर्य येते असे.
–ने चोकठुं नथी–तोंडाला हाड नाही (लाक्ष.)
–नो टाळो करवो–तोंड न दाखविणे, टाळाटाळ करणे.
–पडी जवुं–(१) तोंड उतरणे (२) हिरमुसले होणे.
–मां आंगळा घालवां–तोंडात (आश्चर्याने) बोट घालणे.
–मां डूचो देवो,-मारवो–(१) तोंड बंद करणे (२) तोंड दाबून गुदमरविणे.
–मां थूंकवुं–(लुच्चेगिरीत वगैरे) वरचढ होणे.
–मां थूंके एवुं–तोंडात मारील–वरचढ होईल असे.
–मुकाववुं–(दुसऱ्याचे) रडणे थांबविणे, शोक करणाऱ्याला आश्वासन देणे.
–मूकीने–(१) मान-अब्रू, लाजलज्जा सोडून (२) मुक्त कंठाने.
–वाळवुं–(जवळचे कोणी) मेल्यानंतर तोंडावरून पदर ओढून घेऊन गळा काढून रडणे.
–संताडवुं–तोंड लपविणे, लाजणे, संकोचणे.
–कळा (स्त्री.)–चेहेऱ्याचा आकार.
–जोवुं (वि.)–एकुलते एक, लाडके.
–जोरी (स्त्री.)–बोलाचाली, भांडण.
–पाठ (पु.)–मोठ्याने उच्चार करून पाठ करणे.
–माग्युं (वि.)–मागील तेवढे, हवे तेवढे, खूप.
–माथुं (न.)–शेंडाबुडखा (लाक्ष.)
–मार (वि.)–बोलायला निर्भय आणि प्रभावी.
–रखुं (वि.)–(१) अबोल, संकोची, लाजाळू (२) पक्षपाती.
–उपर देवता मूकनार–मृताचा जवळचा आप्त.
ऊजळुं मों–अब्रूनिशी सुटका.
ऊंचु मों करवुं,-राखवुं–अब्रू-प्रतिष्ठा-संभाळणे.
गळ्युं मों करवुं,-कराववुं–तोंड गोड करणे.
रोज ऊठीने मों जोवानुं–रोज संबंध येणारे असे.
शुं मों लईने आवे?–कोणत्या तोंडाने येईल?
मोकलवुं–(મોકલવું) (स. क्रि.)–पाठविणे (२) पोचवून देणे.
मोकलाववुं (મોકલાવવું) (स. क्रि.)–'मोकलवुं' चे प्रयोजक. पाठवायला लावणे, पोचवायला लावणे.
मोकळुं (મોકળું) (वि.)–(१) मोकळेचाकळे, ऐसपैस (२) खुले (३) (लाक्ष) निखालस मनाचे (४) उदार.
–महालवुं–(१) मोकळेपणाने हिंडणे फिरणे (२) आप्तसंबंधी लोकांपासून स्वतंत्र होऊन स्वच्छंदाने फिरणे.
–मूकवुं–गळा काढून रडणे.
मोकळाण(-श) (મોકળાણ-શ) (स्त्री.)–मोकळेपणा.
मोकाण (મોકાણ) (स्त्री.)–(१) मृत्यूचा समाचार (२) मृताकरिता शोक करायला जमणे (३) (लाक्ष.) पीडा, आपत्ती.
–ना समाचार–वाईट–अशुभ–समाचार.
–मांडवी–(१) मृताकरिता शोक करायला बायांनी एकत्र जमणे (२) अतिशय हानी झाल्याप्रमाणे किंवा होत असल्याप्रमाणे परिस्थिती निर्माण करणे.
मोकूफ (મોકૂફ) [अ.] (वि.)–तहकूब, बंद.
मोको (મોકો) (पु.)–मोका, संधी.
मोख (મોખ) (पु.)–(१) संधी, मोका (२) मोक्याची जागा. (३) सवड, अनुकूलता.
–आववो–(१) सवड मिळणे (२) संधी मिळणे.
–धारवो–(१) कामधंद्याला लावणे. (२) सोय करून देणे.
–मां फरवुं–संधी शोधणे.
–साधवो–संधी साधणे.
मोखरो (મોખરો) (पु.)–तोंडाचा भाग, पुढचा भाग, बिनी.
–तोडवो,–भागवो–शौर्याने सामना देणे, यशस्वीपणे मात करणे.
–साचववो–शौर्याने बिनीची आघाडी संभाळणे.
–रे करवुं–(१) पुढे करणे–ठेवणे (२) नेता करणे.
–रे धरवुं–पुढे ठेवणे.
–रे जवुं–(१) पुढाकार घेऊन चालणे (२) पुढे जाणे–चालणे.
–बेसवुं–(१) पुढे बसणे (२) मानयोग्य समजले जाणे.
मोग (મોગ) (पु., स्त्री.)–(१) कपाळाच्या दोन्ही बाजूंच्या अंकांवर येणाऱ्या बटा (२) (पु.) मूग.
मोगर (મોગર) (वि.)–टरफले काढून टाकलेली (डाळ).
मोगरो (મોગરો) (वि.)–(१) मोगरा (२) मोठा हातोडा (३) लहानशा घुमटासारखा आकार (४) दिव्यातील वातीचा वरचा जळलेला भाग.
मो(-मों)घुं (મો-મોં-ઘું) (वि.)–(१) महाग (२) (लाक्ष.) अतिप्रिय (३) दुर्मिळ (४) आदरपात्र (५) आर्जव करावे लागणारे.
–सोंधु करवुं–मान देणे, आर्जव करणे.
मोघवारी (મોઘવારી) (स्त्री.)–(१) महागाई (२) महागाई भत्ता.
मोघाई,–घारत (स्त्री.)–महागाई.

–मां रहेवुं–आर्जव करून घेणे.
मोघदा (-डा)ट (वि.)–अतिशय महाग.
मोंघेरुं (મોંઘેરું) (वि.)–महागडे.
मोचन (મોચન) (न.)–(१) मुक्त करणे (२) दंभ, भोंदपणा.
मोचण (મોચણ) (स्त्री.)–मोची–चांभार–स्त्री.
मोचम (મોચમ)– न नांगरता राहिलेली शेतातील जागा.
मोचवबुं (મોચવવું) (स. क्रि.)–पिळवटणे, पिळणे.
मोचवुं (મોચવું) (स. क्रि.)–(१) सोडून देणे, मुक्त करणे. (२) दूर करणे.
मोची (મોચી) (पु.)–पादत्राणे शिवणारा चांभार.
मोज (મોજ) (स्त्री.)–मौजमजा (२) मर्जी, इच्छा.
–माणवी, –मारवी–मौजमजा करणे–उडविणे.
–पडवी–मजा येणे (२) मर्जी होणे.
–मां आवे तेम–मर्जीला येईल तसे.
मोजडी (મોજડી) (स्त्री.)–नाजूक किंवा कसबी पादत्राण.
–डुं (न.)–पादत्राण.
मोजशोख (મોજશોખ) (पु.)–भोग विलास.
मोजी (મોજી),–लुं (वि.)–आनंदी स्वभावाचे, (२) विलासी, (३) लहरी.
मोजुं (મોજું) / मोंजो (મોજો) (न.)–तरंग (पाण्यावरचा).
मोजूद (મોજૂદ) (वि.)–हजर, हयात, तयार.
मोजो (મોજો) (पु.)–(१) पुरातून वाहात आलेला गाळ (२) जमिनीचा वाटा-तुकडा.
मोट (મોટ) (स्त्री.)–गाठोडे.
मोटप,-म (स्त्री.)–मोठेपणा, प्रतिष्ठा.
मोटलियो (મોટલિયો) (पु.)–भार वाहणारा मजूर, हमाल.
मोटली (મોટલી) (स्त्री.)–मोटळे, गाठोडे.
मोटवबुं (स. क्रि.)–मोठे करणे.
मोटाभा (મોટાભા) (पु. ब. व.)–पुढारी असलेली आदरणीय व्यक्ती.
–करवुं–पुढारीपणाचे स्थान किंवा मान देणे.
–थवुं–(१) न्याय करणारा पंच पुढारी होणे (२) शाबासकीकरिता पुढे होऊन काम करणे.
मोटियुं (મોટિયું) (न.)–मोटळे, धान्याचे पोते.
मोटियार (મોટિયાર) (पु.)–मोठा किंवा तरणाताठा मुलगा.
मोटियो (મોટિયો) (पु.)–भार उचलणारा मजूर.
मोटुं (મોટું) (वि.)–(१) मोठे (२) (लाक्ष.) उदार (३) प्रतिष्ठित, थोर (४) मुख्य.
–कपाळ–भाग्यवंताचे कपाळ.
–माथुं–वडील मनुष्य.
–मों–(१) हावरा किंवा लोभी स्वभाव (२) रागावल्याने चढलेली मुद्रा.
मोटेथी (મોટેથી) (अ.)–मोठ्या आवाजाने.
–रुं (वि.)–वडीलधारे.
मोठी (મોઢી) (स्त्री.)–(१) भोजन (२) (लाक्ष.) निर्वाह.
–मारवी–खाणे, जेवणे.
–दास (पु.)–खाण्यापिण्याचा शौकीन माणूस.
मोड (મોડ) (पु.)–(१) वळण (२) गर्व, ताठा (३) हट्ट (४) शेतात तोडून पडलेली कणसे.
मोडछी (મોડછી) (स्त्री.)–कॉलरा, पटकी.
मोडवुं (મોડવું) (स. क्रि.)–मोडणे, मोडूनतोडून टाकणे.
मोडुं (મોડું)–(१) (वि.) उशिराचे (२) (न.) उशीर (३) विलंब, कालक्षेप.
मोढवुं (મોઢવું) (न.)–गोवऱ्याचा किंवा गवताचा ढीग.
मोढामोढ (મોઢામોઢ) (अ.)–(१) समक्ष (२) तोंडातोंडी.
मोढियुं (મોઢિયું) (न.)–(१) तोंडाचा सर्वांत वरचा भाग. (२) मोढी, कंदिलाचा वात असलेला भाग. (३) चरख्यात चाक जेथें फिरते तो भाग (४) मुस्की.
मोढुं (મોઢું) (न.)–तोंड.
–अवळुं करी नाखवुं–इकडचे तोंड तिकडे करणे (धमकीवजा भविष्यकाळचा प्रयोग).
–आपवुं–उलट उत्तर करणे, बोलाचालीत उतरणे.
–आवडुं थई जवुं–तोंड एवढेसे करणे, हिरमुसले होणे.
–उपाडवुं–मर्यादा सोडून बोलणे, अपशब्द बोलणे.
–ऊपडवुं–(१) बडबड करीत राहणे (२) बोलण्याची शक्ती किंवा धैर्य येणे.
–करवुं–तोंड-छिद्र-करणे, बाहेर पडण्याचा मार्ग करणे.
–काढवुं–लोकांत अब्रूदारपणाने फिरता येणे.
–खाय ने आंख लाजे–विवेकपूर्वक काम करणे.
–गंधावुं–निंदिले जाणे.
–चडाडवुं–अतिशय लाडिकपणा करणे, लाडावणे.
–चडवुं–राग चढणे.
–चलाववुं–(१) उलट बोलणे (२) शिव्या देणे (३) खाणे.
–चालवुं–(१) सतत सारखे खात राहणे. (२) एकसारखे बोलणे, बोलण्याला मर्यादा न ठेवणे.
–चळवळवुं–खाण्याची इच्छा होणे.
–छांडवुं–मोठ्यांचा शब्द न राखणे, न मानणे.
–जोवा–शेवटची भेट घ्यायला.
–ठेकाणे राखवुं–अंतरातील भाव समजू नये अशा रीतीने चेहरा गंभीर ठेवणे.
–तपासीने बोल!–तोंड संभाळून बोल!

–तोडी लेवुं–(१) रागवून किंवा धमकावून गप बसविणे.
(२) बोलू न देणे.
–धोईने आव!–लायक होऊन ये!
–धोई जवुं–(१) मागे हटणे (२) प्रसंगी खर्च न करणे.
–पडवुं–तोंड उतरणे.
–पहोळुं करवुं–तोंड आ करणे, आश्चर्यचकित होणे.
(२) मरणे.
–पूरवुं,–भरवुं–काहीतरी देऊन समजावणी करणे,
लाच देणे.
–फफडाववुं–रागाने फाडफाड बोलणे.
–फेरवीने–रागाने, दुसऱ्याची पर्वा न करता.
–बगाडवुं–(१) तोंडावर नापसंती दाखविणे (२) तोंड वेचव करणे.
–बहार काढवुं–बाहेर तोंड दाखविणे.
–भराई जवुं–संतुष्ट होणे, तृप्त होणे.
–भागवुं–काहीतरी देऊन समजूत करणे, दाबादाबी करणे.
–भागी जवुं–गोडी मरून जाणे.
–मलकाववुं–हसणे, स्मित करणे.
–रही जवुं–तोंड थकणे.
–राखवुं–मान ठेवणे.
–लेवडाववुं–औषध देऊन तोंड ते गिळत राहील असे करणे.
–लेवाई जवुं–तोंड उतरणे, हिरमुसले होणे.
–वकासीने रहेवुं–तोंड वासून बसणे, (आश्चर्याने किंवा असहायपणाने).
–वटाळवुं–थोडेसे खाणें.
–वाघनुं होवुं–वरून दिसायला शूर असणे.
–वाळवुं–(१) तोंड दिसू नये म्हणून वळविणे, तोंड झांकणे.
(२) बायांनी शोक करण्याकरिता बसून रडणे.

मोढा जेवुं–खराब.
–नी मीठाश–वरवरचा गोडबोलेपणा.
–नी वात–तोंडी सांगितलेली हकीकत किंवा बोलणे.
–नी वातो–तोंडच्या गप्पा-बाफा.
–नुं जूठुं–ज्याच्या बोलण्यावर विश्वास ठेवता येत नाहीं असे खोटे बोलणारे.
–नुं छूटुं–(१) वाचाळ, बडबडे (२) परखड, फटकळ.
–नुं साचुं–एकवचनी, प्रामाणिक.
–पर आववुं–चटकन ध्यानात-स्मरणात येणे
(२) ओठावर येणे.
–पर मारवुं–परखड सांगणे, रोकडे बोलणे.
–पर शाही ढोळावी,–रेडावी–(१) हिरमुसले होणे
(२) अब्रूला कलंक लागणे.
–मां जीभ घालवी–बोलता बोलता बंद होणे, स्तब्ध होणे.
–मां जीभ न होवी–मुकाट बसून राहणे.
–मां डूचो भरवो,-देवो–(१) बोलताना थांबविणे
(२) तोंडात मोठा बोकणा भरणे.
–मां थूंके एवुं–(१) पर्वा न करणारे (२) मागे सारील असे सवायी.
–मां दांत नथी?–काही दम नाही?
–मां मग ओरवा–मूग गिळून बसणे.
–मां माय एवुं–विवेकाला धरून, शोभेल असे.
–मां लीलुं तरणुं घालवुं–दाती तृण धरणे, दीनता दाखविणे.

मोढां लाल थवां–यश मिळणे, यशाचा आनंद होणे.

मोढे करवुं–तोंडपाठ करणे.
–कहेवुं–(१) तोंडावर व स्पष्ट सांगणे (२) तोंडी-स्मरणाने-सांगणे.
–चडवुं–पाठ होणे.
–चडाववुं–लाडाने बहकावून ठेवणे किंवा डोक्यावर बसवून घेणे.
–चडीने–प्रत्यक्ष, स्वतः, खुद्.
–थवुं,–थई जवुं–पाठ होणे.
–थवुं,–थई आववुं–भेटणे, भेटून येणे.
–दूध गंधावुं,–दूध सुकायुं न होवुं–ओठ पिळले तर दूध निघण्याजोगे-लहान-असणे.
–वपोर रमवा–तोंडावर मोहक तकाकी असणे.
–बोलवुं–(१) फक्त बोलणे, करणे काही नाही.
(२) (न भिता) तोंडावर सांगणे.
–बोली जवुं–घोकलेले-पाठ केलेले-म्हणणे.
–मागवुं–प्रत्यक्ष स्वतःच मागणे.
–माथे ओढवुं–(१) दिवाळे काढणे. (२) तोंड झाकून शोक करणे (३) निराश होणे, हरणे.
–माथे हाथ दईने–नाइलाजाने.
–लागवुं–रुची-चव-लागणे.
–साकर पीरसवी–बोलून साखर पेरणे.

अवळुं मोढुं करीने बेसवुं–लक्ष न देणे, पाठ फिरविणे.

शुं मोढुं लईने बोले?, कये मोढे बोले?–कोणत्या तोंडाने बोलणार?

जरा जेटलुं मोढुं थई जवुं–(१) लाजून चूर होणे (२) तोंड पार सुकून जाणे.

लोहियाळुं–लोहीभर्युं–मोढुं होवुं–प्रिय आप्ताचा मृत्यू झालेला असणे.

मोण, मोवण (મોણ, મોવણ) (न.)–तेलमिसळणी.

मोत (મોત) (न.)–मरण.

–फरी बळवुं–अचानक मरण येणे.
–माथे आववुं–अतिशय थकून मरणपंथाला लागल्यासारखे होणे.
मोतियुं (મોતિયું) (न.)–छपराच्या पन्हाळीच्या बाजूस मारलेली पाणपट्टी.
मोतियो (મોતિયો) (पु.)–(१) मोगऱ्याचा एक प्रकार (२) मोतीबिंदू (३) उत्साह, हिंमत.
–आववो–मोतीबिंदू येणे.
मोतिया छूटवा–(१) अतिश्रमाने किंवा भयाने घाम सुटणे. (२) अंतकाळी दरदरून घाम येऊन थंड पडणे.
–मरी जवा, –लेवावा–बेहिंमत होणे.
मोतीए चोक पूरवा–(१) चौक मोत्यांनी शृंगारणे. (२) मनात मांडे खाणे.
–वधाववुं–भावनोत्कटतेने स्वागत करणे, प्रियजनाच्या आगमनाने अत्यानंद होणे.
मोतीना चोक पूरवा–हवेत किल्ले बांधणे, मनचे मनोरथ रचणे.
–मेह वरसवा–आनंदाचा वर्षाव होणे, आनंदीआनंद होणे.
–नां पाणी उतारवा–प्रतिष्ठा कमी करणे.
मोती परोववां–मोती ओवण्यासारखे बारीक काम करणे.
मोथ मारवी–मोठा पराक्रम करणे.
मोद (મોદ) (स्त्री.), मोदियुं (न.)–जाड मोठी चादर.
मोदी (મોદી) (पु.)–(१) धान्य, तूप, मसाला इ. चा व्यापारी. (२) कोठावळा.
–खानुं (न.)–(१) मोदीचे दुकान (२) धान्याचे कोठार (३) सैन्याला दाणागोटा व कपडे पुरविणारे खाते.
मोनियुं (મોનિયું) (न.)–केवळ तोंडापुरते-वरवरचे आमंत्रण.
मोभ (મોભ) (पु.)–आढे.
मोभण (મોભણ) (स्त्री.)–कुटुंबातील मुख्य स्त्री.
मोभादार (મોભાદાર) (वि.)–वजनदार, प्रतिष्ठित.
मोभारियुं (મોભારિયું) (न.)–आढ्यावर झाकण्याचे मोठे कौल.
मोभारो (મોભારો) (पु.)–छपराचा आढ्याजवळचा भाग.
मोभी (મોભી) (पु.)–घरातील वडील-कर्ता-पुरुष.
मोभो (મોભો) (पु.)–प्रतिष्ठा, इज्जत, अब्रू.
मोम (મોમ) (न.)–मेण.
–बत्ती (स्त्री.)–मेणबत्ती.
मोर (મોર) (पु.)–(१) मयूर, मोरपक्षी. (२) मोहरे (सैन्याच्या सर्वांत पुढची रांग) (३) मोहोर (आंब्याचा इ.) (४) घोड्याच्या माथ्याचा एक शृंगार.
–मारवो–पराक्रम करणे, यशस्वी काम करणे.
मोर (अ.)–मोहऱ्याला, तोंडावर, म्होरे (गावठी).
मोर,–छा (स्त्री.)–मुखमुद्रा, चेहेऱ्याचे दर्शन.
मोरची (મોરચી) (स्त्री.)–पाहा 'मोडछी'.
मोरथूथु (મોરથૂથ) (न.)–मोरचूद.
मोरमण (મોરવણ) (न.)–(१) शेणकुटांचा चुरा (२) मुरवण.
मोरववुं (स. क्रि.)–(१) मुरवण घालणे, विरजणे (२) शेंडा खुडणे.
मोरवायो (મોરવાયો) (पु.)–शेंडा.
मोरवुं (મોરવું) (अ. क्रि.)–(१) (झाडाला) मोहोर येणे (२) (स. क्रि.) शेंडे खुडणे, पालाभाजी निवडणे (कोवळी पाने व देठ भाजी करण्याकरिता तोडणे).
मोराखी (મોરાખી) (वि.)–लाज बाळगून-संकोचपूर्वक सांगितलेली (गोष्ट, बातमी इ).
मोराणी (મોરાણી) (वि.).–मुख्य, म्होरके.
मोरापी (મોરાપી) (पु.)–(१) बातमीदार (२) गुन्हेगाराला शोधून काढणारा 'डिटेक्टिव'.
मोरार (મોરાર) (पु.)–श्रीकृष्ण.
मोरुं (મોરું) (वि.)–पुढचे, म्होरचे (गावठी), तोंडाचे (२) (न.) रूप-गुण इ. मध्ये उत्तम मनुष्य (३) मोहरे (बुद्धिबळाच्या खेळातील.)
मोरे (મોરે) (अ.)–पुढे.
मोल (મોલ) (पु.)–पीक.
मोवड (મોવડ) (पु.)–(१) अग्रभाग, तोंडाकडचा भाग (२) (अ.) पुढे.
–डी–(१) (वि.)–पुढे असलेले, अग्रेसर (२) (पु.) पुढारी.
मोवाळ (મોવાળ) (पु.)–घरोबा.
मोवाळो (મોવાળો) (पु.)–केस.
मोवुं (મોવું) (स. क्रि.)–(१) ओले करणे, थोडेसे भिजविणे (२) तेल घालून मिसळणे (कणकीत).
मोसर (મોસર) (स्त्री.)–मिसरूड.
मोसाळ (મોસાળ) (न.)–आजोळ.
मोहकम (મોહકમ) (वि.)–(१) खंबीर, पक्के. (२) पुष्कळ.
मोहताज (મોહતાજ) (वि.)–गरजू, कंगाल.
मोहवुं (મોહવું)–(१) (अ. क्रि.) मोहून जाणे, मुग्ध होणे. (२) (स. क्रि.) मोहविणे.
मोळ (મોળ) (स्त्री.)–(शरीरात वाताचा जोर झाल्याने) तोंडात सुटणारी लाळ (२) मंदी (३) चुंबळ.
मोळवुं (મોળવું) (स. क्रि.)–भाजी निवडणे.
मोळाई(–त) (મોળાઈ-ત) (वि.)–आजोळचे, मामाकडचे.
मोळाश (મોળાશ) (स्त्री.)–मवाळपणा, नरमपणा, मऊपणा.
मोळुं (મોળું) (वि.)–(१) फिके, बेचव. (२) (लाक्ष.) मवाळ, लेचेपेचे.

–मच (वि.)–(१) अगदीच मवाळ. (२) अगदी बेचव.
मोंसूझणुं (ભોંસૂઝણું) (न.)–प्रभात.
मौला (ભૌલા) [अ.] (पु.)–मालक.
म्यानो (મ્યાનો) (पु.)–मेणा.

य (ય)

यकीन (યકીન) [अ.] (न.)–विश्वास.
यख (યખ) [फा.] (पु.)–बर्फ.
यतीम (યતીમ) [अ.] (न.)–अनाथ मूल.
–खानु (न.)–अनाथाश्रम.
यंत्रक (યંત્રક) (न.)–जखम वगैरेवर बांधण्याची पट्टी. (२) घाडा, लेथ. (३) (पु.) यंत्रज्ञ.
यंत्रणा (યંત્રણા) (स्त्री.)–(१) वेदना, क्लेश. (२) नियंत्रण.
यातायात (યાતાયાત) [सं.] (स्त्री.)–जाणे-येणे. (२) जन्ममरणाचे दुःख.
याद (યાદ) [फा.] (स्त्री.)–(१) स्मरण. (२) यादी, टाचण.
–गार (वि.)–(१) आठवण करून देणारे. (२) आठवण राहण्याजोगे.
–गीरी (स्त्री.)–(१) स्मरण. (२) स्मारक.
–दास्त(-स्ती) (स्त्री.)–स्मरणशक्ती.
यादोगण (યાદોગણ) [सं.] (पु.)–समुद्रातील किंवा जळचर प्राण्यांचा समुदाय.
याने (યાને) (अ.)–अथवा.
यार (યાર) [फा.] (पु.)–(१) दोस्त. (२) जार, प्रियकर.
–बाज (वि.)–कामुक, विषयी.
–बाजी (स्त्री.)–(१) दोस्ती, मित्रता. (२) जारकर्म.
–री (स्त्री.)–(१) दोस्ती, मित्रप्रेम. (२) स्त्री-पुरुषाचे वैषयिक प्रेम किंवा संबंध. (३) शीड मोकळे सोडण्याचा दोर. (४) मदत.
–री आपवी, –देवी(-नसीबे)–नशिबाने हात देणे.
याल(-ळ) (યાલ–ળ) [तुर्की] (स्त्री.)–आयाळ (सिंहाची).
याहोम (યાહોમ) (अ.)–बलिदानाचा पुकार, (उदा० 'हरहर महादेव,' 'जय एकलिंगजी').
–करवुं, –करीने झुकाववुं–मरणाची तयारी करून उडी घेणे.
युगंधर (યુગંધર) [सं.] (पु.)–युगप्रवर्तक.
युनान (યુનાન) [फा.] (पु.)–ग्रीस देश.
–नी (वि.)–ग्रीसविषयी, ग्रीसचे.
योग साधवो–(१) संधी साधणे. (२) योगाचा (चित्तवृत्ति निरोधाचा) अभ्यास करणे.
(-ने) योगे, (-ना) योगथी–(१) (-च्या) मुळे, (-च्या) संबंधामुळे.
योजवुं (યોજવું) (स. क्रि.)–(१) जोडणे. (२) योजना-रचना करणे. (३) नियुक्ती करणे, नेमणे. (४) अमुक कामी प्रवृत्त करणे–लावणे.

र (ર)

रकझक (રકઝક) (स्त्री.)–ओढाओढी, भांडणतक्रार.
रकबो (રકબો) (पु.)–(१) शेताच्या आसपासची बिनलागवडीची जमीन (२) क्षेत्रफळ (३) गावाची, शेताची किंवा तालुक्याची वगैरे हद्द.
रकम (રકમ) [अ.] (स्त्री.)–(१) वस्तू (२) दागिना (३) रक्कम, मोठ्यासंख्येनें पैसे (४) संख्या (५) गणिताची रीत.
–उपाडवी–(१) पैसे उसने घेणे (२) एखादी वस्तू किंवा दागिना चोरणे.
–मांडवी, –लखवी–गणिताची रीत लिहिणे.
–बंध (वि.)–बांधलेल्या रकमेची (२) (अ.) एकत्र करून (३) रकमवार, एकामागून एक.
रकान (રકાન) (पु.)–नियम, कानू.
रकाब (રકાબ) (पु.)–रिकीब.
–दार (पु.)–खिदमतगार, हुजऱ्या, सेवक.
रकाबी (રકાબી) (स्त्री.)–बशी.
रक्ति (રક્તિ) [सं.] (स्त्री.)–आसक्ती.
–मान (वि.)–ऐकणारा प्रसन्न होईल असा (कंठ, आवाज.)
रखडवुं (રખડવું) (अ. क्रि.)–(१) विनाकारण हेलपाटे मारणे, भटकणे, रखडणे, (२) (लाक्ष.) अस्थिर परिस्थिती असणे. (३) मध्येच बिघडणे.
रखडाउ (રખડાઉ) (वि.)–(१) रखडणारे, भटकणारे (२) स्वच्छंदी.
रखडामण (રખડામણ) (स्त्री)–रखडपट्टी.

रखती (રખતી) (स्त्री.)–शरम, लाज.
रख(-खा)पत (રખ-ખા-પત) (स्त्री.)–पत–मान संभाळणे.
रखरख (રખરખ) (न.)–तडफड (२) व्याकुळता.
र(ख-)खेवाळ (રખ-ખે-વાળ) (पु.)–रखवालदार.
–ळी (स्त्री.), ळुं (न.) (१) रखवाली, पहारा
(२) त्याबद्दलची मजुरी.
रखात (રખાત) (स्त्री.)–रखेली.
रखावट (રખાવટ) (स्त्री.)–(१) पत-मान-संभाळणे
(२) तरफदारी, समर्थन.
रखे, रखेने (રખે, રખેને) (अ.)–कदाचित, संभवतः
रखेसर (રખેસર) (पु.)–भंगी.
रखेळवुं (રખેળવું) (स. क्रि.)–राखेत मिसळणे.
रखो, रखोपियो (રખો, રખોપિયો) (पु.)–रखवालदार.
रग (રગ) [फा.] स्त्री.–(१) नस, नाडी (२) (लाक्ष.)
मनोवृत्ती, मनःप्रवृत्ती (३) हट्ट.
–ओळखवी.–जाणवी–मनःप्रवृत्ती ओळखणे.
–झालवी,–पकडवी–मनोवृत्ती समजून घेऊन तदनुसार
काम घेणे.
रगे आववुं–क्रोधावेश येणे.
–रगनो भोपियो–पुरेपूर जाणकार.
–रगे राई चोपडवी–नखशिखांत वेदना होतील असे करणे.
–रगे–साऱ्या शरीरभर.
रगड (રગડ)–(१) (पु.) बटाट्याचे तुकडे, हरभरा इ. चा एक
खाद्यपदार्थ (२) (स्त्री.) मालीश (३) सक्त मेहेनत.
–दगड (अ.)–कसेबसे, काहीतरी करून.
–वुं (स. क्रि.)–(१) रगडणे (२) चोळणे (३) (लाक्ष.)
खूप कष्ट करवून घेणे, पीडणे.
–डाट (पु.)–अतिशय कष्टाची मेहेनत.
–डो (पु.)–(१) दाट प्रवाही पदार्थ (२) एखाद्या प्रवाही
पदार्थाच्या खाली ठरणारा कचरा, गाळ (३) लटपट,
झगडा.
रगतरोटी (રગત રોટી) (स्त्री.)–लष्करी नोकरी.
रगदोळवुं (રગદોળવું) (स. क्रि.)–धुळीत लोळविणे.
रगरग (રગરગ) (स्त्री.)–गयावया, काकूळत.
–वुं (अ. क्रि.)–गयावया करणे.
–गाववुं–(१) गयावया करायला लावणे (२) आशा
दाखवून मागाहून दुःखी करणे. (३) तळमळायला लावणे.
रगशियुं (રગશિયું) (वि.)–थंड (वृत्तीचें), धिमे, सुस्त.
–गाडुं (न.)–थंडपणाने–धिमेपणाने चालणारे काम.
रगियुं (રગિયું), रगीलुं (રગીલું) (वि.)–(१) हट्टी (२) विशिष्ट
मनोवृत्तीचे.

रघवाट (રઘવાટ) (पु.)–बावरेपणा, घाबरटपणा.
रंग (રંગ) (पु.)–(१) रंग (२) (लाक्ष.) छाप, परिणाम.
(३) आनंद, मस्ती, तल्लीनता (४) नशा (५) स्नेह, प्रीती.
(६) पत, अब्रू (७) रंगभूमी (८) रणांगण.
–आववो–मजा येणे.
–ऊघडवो–बरोबर रंग जमलेला दिसणे.
–ऊडी जवो–रंग निघून जाणे, विटणे
–करवो–(१) रंग लावणे, रंगणे (२) विजयी होणे.
(३) ख्याती मिळविणे.
–जमाववो–(१) रंग भरेल असे करणे, (२) यशस्वी
करणे.
–जामवो–रंग येणे, रंग भरणे,
–पूरवो–चित्रांत रंग भरणे.
–राखवो–पत राखणे.
–लागवो–(१) (लाक्ष.) छाप पडणे,-चा प्रभाव पडणे.
(२)–चा नाद लागणे.
–नी रोळ–आनंदीआनंद.
–णुं (न.)–(१) रंगविण्याचे काम (२) ब्रश.
–त (वि.)–(१) रंगलेले (२) सुशोभित (३) (स्त्री.)
रंगाची छटा (४) मजा.
–दा (स्त्री.)–फटाकडी.
–पाणी (न.)–कैफ आणणारे पेय.
–पाणी उडाववां–(१) मजा करणे (२) नशाबाजी करणे.
–बेरंगी (वि.)–रंगीबेरंगी.
–भेट (अ.)–उल्लासपूर्वक, अती हर्षाने.
–भोग (पु.)–विषयभोग.
–रस (पु.)–(१) भोगविलास, प्रेमरस. (२) कुंकवाचा रंग.
–रसियुं (वि.)–भोगविलासी.
–राग (पु.)–गाणे बजावणे, मौजमजा.
–रातुं (वि.)–रंगेल.
–रेज [फा.] (पु.)–रंगारी.
–रोगान (न.)–रंगरंगोटी.
–रोळ–(१) (पु.) अति आनंद (२) (वि.) अतिशय
आनंदमग्न.
–लो (पु.)–मसकऱ्या, विदूषक.
रंगरूट (રંગરૂટ) (पु.)–रिक्रूट, लष्करात नवीन भरती होणारा
मनुष्य.
रंगीन (રંગીન) [फा.] (वि.)–रंगीत.
रंगीभंगी (રંગીભંગી) (वि.)–(१) चंगीभंगी (२) व्यसनी.
रंगीलु (રંગીલું) (वि.)–(१) आनंदी, रंगेल (२) सुंदर.
रंगेचंगे (રંગેચંગે) (अ.)–बिनतक्रार, मोठ्या खुषीने.

रंगोळी (રંગોળી) (स्त्री.)–(१) रांगोळी. (२)
–कियुं (न.)–(१) रांगोळे (२) कुंकवाचा करंडा.
रचवुं (રચવું)–(१) (स. क्रि.) रचणे, बांधणे. (२) (अ. क्रि.) (पाणी इ.) जमिनीत जिरणे. (३) आसक्त होणे.
रचामणी (રચામણી) (स्त्री.)–रचण्याची–बांधण्याची मजुरी.
रचपच (રચપચ) (अ.)–(भिजून) चिंब.
रचेलुंपचेलुं (રચેલુંપચેલું), रच्युंपच्युं (રચ્યુંપચ્યું) (वि.)–रत, तल्लीन, मग्न.
रज (રજ)–(१) (वि.) यत्किंचित् (२) (स्त्री.) धुळीचा कण. (३) धूळ, बारीक वाळू (४) (न.) स्त्रीचा मासिक विटाळ.
–भभराववी–शाईनें लिहिलेले वाळण्यासाठी त्यावर बारीक वाळू टाकणे.
–नुं गज करवुं–पराचा कावळा करणे.
रजक (રજક) (न.)–अन्नजळ.
–ऊठवुं–अन्नजळ संपणे.
–लख्युं होवुं–अन्नजळ नशिबात लिहिलेले असणे.
रजवाडुं (રજવાડું) (न.)–संस्थान.
–डो (पु.)–(१) संस्थान (२) रजपूत राहतात तो प्रदेश (३) राजवाडा.
रजा (રજા) (स्त्री.)–(१) परवानगी, संमती. (२) सुट्टी (३) (नोकरीतून वगैरे) मुक्ती.
–उपर ऊतरवुं,–जवुं–रजेवर जाणे.
–पडवी–सुटी होणे.
–मंदी (स्त्री)–अनुज्ञा,
रजाकजा (રજાકજા) (स्त्री)–(१) आजारीपण (२) अनपेक्षित आपत्ती (३) मृत्यू.
रजाळ (રજાળ) (स्त्री)–उजेड.
–ळियुं (न.)–साणे (उजेडाकरिता छपरात ठेवलेले).
रजियुं (રજિયું) (न.)–वाळूदाणी.
रजी (રજી) (स्त्री)–रेती.
रजू (રજૂ) (वि.)–रुजू, हजर केलेले.
–आत (स्त्री.)–रुजवात, हजर करणे.
रजोटी (રજોટી) (स्त्री.)–बारीक धूळ.
–टावुं (अ. क्रि.)–धूळ खात पडणे.
रजोटियुं (રજોટિયું) (न.)–माळा.
रझळपट्टी (રઝળપટ્ટી), रझळपाट (स्त्री.)–विनाकारण–रिकामटेकडे भटकणे, रखडपट्टी
रझळवुं (રઝળવું) (अ. क्रि.)–रिकामटेकडे भटकणे
(काम) रझळी जवुं–काम धूळ खात (बाजूला कुठेतरी) पडणे.
रंच (રંચ) (वि.)–(१) यत्किंचित्, जरा (२) तुच्छ, हलके.
–क (वि.)–थोडेसे, जरासे.
रंज (રંજ) [फा.] (स्त्री.)–खेद, दिलगिरी.
–खेंचवी–मेहनत करणे.
–थवी–खेद होणे.
रंजक (રંજક)–(१) (वि.) जरासे (२) (स्त्री.) बंदुकीचा चाप-जेथे जाऊन आपटतो तेथे ठेवलेली थोडीशी दारू (३) (लाक्ष.) चिथावणी.
–ऊडवी–लढाई जुंपणे.
–खाई जवी–(१) उत्तेजित न होणे (२) बार न उडणे.
–मूकवी–(१) (तोफेला) पलिता लावणे. (२) चिथावणे.
रंजवुं (રંજવું) (अ. क्रि.)–(१) रंज होणे, दुःख-खेद-वाटणे. (२) (स. क्रि.) गांजणे, पीडणे. (३) खूप करणे. (२) रंगणे.
रंजाड (રંજાડ) (पु. स्त्री.)–(१) बिघाड, हानि. (२) दंगा मस्ती, पीडा, गांजणूक.
–वुं (स. क्रि.)–गांजणे, पीडणे.
रंजित (રંજિત) (वि.)–(१) रंगीत (२) प्रसन्न, आनंदित, (३) आसक्त, अनुरक्त.
रंजीदा (રંજીદા) [फा.] (वि.)–खिन्न, दुःखी.
रटण (–न) (રટણ-ન) [सं.] (न.)–जप.
–वुं (स. क्रि.)–बारंबार आठवण करणे, जप करणे,
रद्दण (–ल) (રદ્દણ-લ) (वि.)–अगदी निरुपयोगी, रद्दी,
रडकण (–पु) (રડકણ-ણું) (वि.)–रडके.
रडजी (રડજી) (वि. पु.)–रड्या.
रडता लाडु (पु. ब. व.)–खूप तुपाने भरलेले लाडू (उलट–'हसता लाडू' (लगेच मोडणारे सुके लाडू).
रडती सूरत (वि.)–रडक्या चेहेऱ्याचा-ची-चे.
रडवडवुं (રડવડવું) (स. क्रि.)–रखडणे.
रडी ऊठवुं–(१) झोपेतून एकदम रडत उठणे (२) नुकसानीत येणे (३) थकणे.
–जवुं,–देवुं,–पडवुं–एकाएकी रडू येणे.
रडाकूट (રડાકૂટ) (स्त्री.)–(१) रडारड (२) कलह. (३) (लाक्ष.) निष्फळ कष्ट.
रडापीट (રડાપીટ) (स्त्री.)–रडारड.
रडारड (રડારડ) (स्त्री.)–एकामागून एकाने किंवा सर्वांनी मिळून रडणे.
रडारोळ (રડારોળ) (स्त्री.)–हुंदके दे देऊन रडणे.
रड्युंखड्युं (રડ્યુંખડ્યું) (वि.) (१) चुकलेमाकलेले (२) क्वचितच कोणी (३) विखुरलेले.
रढ (રઢ) (स्त्री.)–(१) नाद, छंद (२) आग्रह, हट्ट.
–लेवी–हट्ट धरणे.
रढियार (રઢિયાર) (वि.)–बिनवारशी, भटकते (ढोर.)

रढियाळुं (રઢિયાળું) (वि.)–सुंदर, मोहक.
रण (રણ) (न.)–(१) बाळवंट (२) बैराण-उजाड प्रदेश. (३) (लक्ष.) चटका देणारे ऊन्ह.
–बखत,-वेळा–भरउन्हाची वेळ.
–बगडो (पु.)–वैराण–उजाड असल्यासारखा प्रदेश.
–बगडे मूकवुं–उजाड प्रदेशात–निराधार अवस्थेत सोडून देणे.
–वासो (पु.)–वनवास.
रणकवुं (રણકવું) (अ. क्रि.)–(१) ठणठण (धातूच्या भाड्यांचा) आवाज होणे. (२) पाड्याचें हंबरणे.
रणकार(-रो) (રણકાર-રો), रणको (पु.)–(१) ठणठणाट (२) ठणठणाट झाल्यानंतर होत राहाणारा कंपयुक्त नाद.
रणकुं (રણકું) (वि.)–धूळ नसलेले, स्वच्छ कठीण सपाटी असलेले.
रणरणवुं (રણરણવું) (अ. क्रि.)–वारा जोराने सुटल्यानंतर त्याचा होणारा आवाज.
रणवास (રણવાસ)–राणीवसा, अंतःपुर.
रणी (રણી)–णियुं (न.)–ऋणी, देणेदार.
रंड (રંડ) [सं.] (वि.)–वांझ, निष्फळ.
–वो (पु.)–(१) विधुर पुरुष (२) नामर्द पुरुष.
रंडापो (રંડાપો) (पु.)–वैधव्य.
रतन (રતન) (न.)–(१) रत्न (२) डोळ्यांतली बाहुली.
–नाळुं (वि.)–तेजस्वी.
रताश (રતાશ) (स्त्री.)–लाली.
रतांज(-द) ली (-ळी) (રતાંજ-દ-લી-ળી) (स्त्री.)–रक्तचंदन.
रतांधळुं (રતાંધળું) (वि.)–रातांधळे.
रतोव (–वा) ई (રતોવ-વા-ઈ) (अ.)–रातोरात.
रथ्थड (રથ્થડ) (पु.)–(१) माती-शेणाचे जाड लिंपण. (२) काँक्रीटचा गारा.
रद (રદ) (वि.)–रद्द.
–बदल (–ली) (स्त्री.)–एक रद्द करून दुसरे पसंत करणे किंवा बदलणे.
–बातल (वि.)–निरुपयोगी.
रदियो (રદિયો) (पु.)–दुसऱ्याचे म्हणणे खोटे पाडणारे प्रत्युत्तर.
–आपवो–तसे प्रत्युत्तर मांडणे.
रनवन (રનવન) (वि.)–अस्ताव्यस्त.
–थवुं–(१) अस्ताव्यस्त होणे, उध्वस्त होणे, (२) धीर सुटणे.
रनोडी (રનોડી) (वि.)–जंगली.
रंधवारी (રંધવારી) (स्त्री.)–स्वैपाकीण.
–रो (पु.)–आचारी.
रंधामण (રંધામણ) (न.) (स्त्री.)–(१) स्वैपाक करण्याची मजुरी (२) स्वैपाकाची रीत.
रंधाववुं (રંધાવવું) (स. क्रि.)–'रांधवु'चे प्रयोजक, स्वैपाक करायला लावणे.
रंधावुं (રંધાવું) (अ. क्रि.)–(१) स्वैपाक होणे (२) (लक्ष.) काम सिद्ध होणे, जमणे, फळणे.
रपा (-पे)टी (રપા-પે-ટી) (स्त्री.), (टो) (पु.)–(१) रपेट (२) फेरा (३) रपेट करायला लावून थकविणे.
रपेटवुं (રપેટવું) (स. क्रि.)–(१) खूप वेगात पळायला लावणे (२) खूप मेहनत करायला लावून दमविणे.
रफ्त (રફ્ત) (स्त्री.)–(१) प्रीती, स्नेह (२) सवय, अभ्यास.
रफ्ते रफ्ते (રફ્તે રફ્તે) (अ.)–हळूहळू, दमादमाने.
रफाई (રફાઈ) (स्त्री.)–(१) उन्नती, उत्कर्ष (२) मुसलमान फकीर आपल्या शरीरात चाकू, दाभण वगैरे भोसकून घेतात ते. (३) (ज्ञानाच्या प्रवृत्तीकरिता) आत्मबलिदान.
रफीक (રફીક) [अ.] (पु.)–भाईबंद.
रफु (રફુ) (वि.)–पळून गेलेले.
–थई जवुं–पळून जाणे, परागंदा होणे.
–चक्कर–(१) (वि.) पळून गेलेले (२) (न.) शत्रूने केलेले नुकसान (३) कपटकारस्थान.
रफेदफे (રફેદફે) (अ.)–उध्वस्त, संपूर्ण नष्ट.
रब (રબ) (स्त्री.)–परमेश्वर.
रबडी (રબડી) (स्त्री.)–बासुंदी.
रबारी (રબારી) (पु.)–धनगरासारखी एक जात, त्या जातीचा मनुष्य.
–रण (स्त्री.)–त्या जातीची स्त्री.
रबी (वी) पाक (રબી-વી-પાક) (पु.)–रब्बीचे पीक.
रब्बड (રબ્બડ) (न.)–रबर.
रमकडुं (રમકડું) (न.)–खेळणे.
रमकावबुं (રમકાવવું) (स. क्रि.)–जोराने मारणे, लगावणे.
रमखाण (રમખાણ) (न.) धिंगाणा, दंगा, मारझोड.
–मचाववुं–वाळवुं–भयंकर दंगा किंवा मारहाण करणे.
रमझट (રમઝટ) (स्त्री.)–पावसाची झड.
रमणुं (રમણું) (न.)–(१) चौक, खुले आंगण (२) जिन्यावरचा रमणा (३) दाराच्या चौकटीचा एक भाग. (४) खेळ.
रमत (રમત) (स्त्री.)–(१) खेळ, गंमत (२) खेळण्याचा प्रकार (विटीदांडू, बुद्धिबळ इ.).
–रोळुं (न.)–निरर्थक खडपट्टी.
–वात (स्त्री)–अगदी सोपी–सहज होणारी गोष्ट, खेळता खेळता होण्याजोगे काम.

–ताराम (पु.)–एके ठिकाणी स्थिर न राहणारा–भटक्या माणूस.
–तियाळ,-तीलुं (वि.)–खेळातच चित्त असलेले, खेळकर.
–तुं (वि.)–(१) खेळणारे (२) अनिर्बंध (३) खुले, मोकळे (४) ढिले.
–तुं करवुं–(१) ढिले–मोकळ्या अंगाचे करणे (२) भोक मोठे बनविणे (३) मारणे.
–तुं पडवुं–फार ढिले होणे, पाहिजे त्याहून जास्त मोठे होणे.
–मूकवुं,-मेलवुं–(१) मोकळे–अनिर्बंध–सोडणे (२) नवसासाठी वध करण्याऐवजी प्राण्याला देवीपुढे मोकळे सोडणे.
–तुं रहेवुं–ढिले राहणे.
–वुं (अ. क्रि.)–खेळणे (२) आनंद–मजा करणे (३) रमणे, मनात घोळणे (४) तमाशा–खेळ करणे. (५) लाड करणे (६) निरर्थक भटकणे, रमणे गमणे.
रंगे रमवुं–(१) क्रीडा करणे (२) कामक्रीडा करणे.
दाव रमवो–युक्ती करणे–डावपेच टाकणे.
राम रमी जवा–जिवावर बेतणे.
रमी रहेवुं, रम्या करवुं–मनात घोळत राहणे.
रमस्तळ, रमस्तान (રમસ્તળ, રમસ્તાન) (न.)–दंगा, मारहाण.
रमाडवुं (રમાડવું) (स. क्रि.)–(१) खेळविणे (२) (लाक्ष.) फुसलावणे, फसविणे.
रमाडी जवुं–फसविणे.
–देवुं–मारून टाकणे.
रमाडो (રમાડો) (पु.)–गंमत, करमणूक.
रमूज (રમૂજ) (स्त्री.)–(१) करमणूक (२) थट्टा, विनोद.
–जी (वि.)–गंमती, विनोदी.
रंभण (-न) (રંભણ-ન) (न.)–(१) चुंबन (२) आलिंगन.
रंभो (રંભો) (पु.)–ऐदाणासारखे एक अवजार.
रवडवुं (રવડવું) (अ. क्रि.)–रखडणे.
रवडी पडवुं–कामधंद्याशिवाय राहणे, निष्फळता मिळणे.
–मरवुं–निरर्थक भटकत राहून थकणे.
रवा (રવા) [फा.] (वि.)–(१) योग्य, रास्त (२) प्रचलित, चालू.
रवाडो (રવાડો) (पु.)–वाईट छंद–नाद.
रवादार (રવાદાર) (वि.)–(१) दाणेदार (२) योग्य म्हणून मान्य करणारे. (३) हितैषी.
–री (स्त्री.)–तरफदारी.
रवाने (રવાને) (अ.)–रवाना.
रवेश (રવેશ) (पु.)–(१) माडीचा बाहेर आलेला भाग, गॅलरी (२) रिवाज, नेम.
रवैयो (રવૈયો) (पु.)–(१) रवी (दही घुसळण्याची) (२) शिरस्ता.
रश(-स) ना (स्त्री.)–(१) जीभ, रसनेंद्रिय (२) दोर, रस्सी. (३) लगाम (४) कटदोरा.
रस (રસ) (पु.)–(१) गोडी (२) लाभ, नफा. (३) पारा.
–आववो,-पडवो–गोडी वाटणे (२) मजा वाटणे.
–उतारवो–(१) मार देऊन हाताची कंड जिरविणे (२) फुकट हेलपाटा खाऊन पायाची कंड जिरविणे. (३) फार वेळ उभे राहणे. (४) वाजवीपेक्षा जास्त बोलणे, वाटेल ते बडबडून जिभेची कंड जिरविणे.
–ऊतरवो–(१) अतिशयोक्ती करणे. (२) (पायाला) सूज येणे (३) वृषणात पाणी भरणे किंवा सूज येणे. (४) फार चाल होण्याने थकून जाणे.
–काढवो–सार काढणे.
–चडवो–हट्टाला पेटणे.
–जामवो–(१) काव्यरसाचा आनंद येणे. (२) मजा येणे.
–पडवो–(१) रुचि लागणे (२) गंमत वाटणे.
–कस (पु.)–कस, सत्त्व, सार.
–बस (वि.)–रसभरित.
–बुद्धि (स्त्री.)–रसज्ञता.
–बोळ (वि.)–रसभरित.
–भर्युं (वि.)–रसभरित.
–भेर [अ.]–रसपूर्वक, मोठ्या गोडीने–उत्साहाने.
रसम (રસમ) (स्त्री.)–रीत, रिवाज.
रसवट (રસવટ) (स्त्री.)–द्वेष, अदावत.
रसवुं (રસવું) (स. क्रि.)–(१) (धातूला) पाणी चढविणे–देणे. (२) सुशोभित करणे.
रसळवुं (રસળવું) (अ. क्रि.)–वेळ काढण्याकरिता उगीच इकडेतिकडे फिरत राहणे, गमत राहणे.
रसळागी (રસળાગી) (स्त्री.),-ट (पु.)–उगीच वेळ काढणे, गमत राहणे.
रसाकशी (-सी) (રસાકશી-સી) (स्त्री.)–ओढाताण, खेचाखेची, रस्सीखेचसारखी चढाओढ.
रसालो (રસાલો) (पु.)–(१) रिसाला, घोडेस्वारांची पलटण. (२) श्रीमंतांचा किंवा अधिकाऱ्यांचा परिवार. (३) प्रबंध, पुस्तक.
रसाळ (રસાળ) (स्त्री.)–(१) विहिरीच्या पाण्याचा अंदाज. (२) रसाळ पदार्थ.
रसियुं (રસિયું) (वि.)–(१) रसाने थबथबलेले. (२) रस उपभोगण्याला आतुर. (३) गोडी अनुभवणारे. (४) हट्टाला पेटलेले.

रसी (રસી) (स्त्री.) – (१) लस (२) रस्सी, दोरी.
रसीद (રસીદ) [फा.] (स्त्री.) – पावती, पोच.
रसीलुं (રસીલું) (वि.) – (१) रस भोगण्याला आतुर असलेले (२) सुंदर, देखणे. (३) स्वादिष्ट.
रसो (રસો) (पु.) – (१) लोणचे, भाजी, मुरंबा वगैरेतील रस. (२) जाड दोर.
रसोइयो (રસોઇયો) (पु.) – आचारी.
– इयण (स्त्री.) – स्वैपाकीण.
रसोई (રસોઈ) (स्त्री.) – (१) स्वैपाक (२) स्वैपाकाचे अन्न, जेवण.
– पाणी (न.) – भोजन किंवा भोजनासंबंधीचे काम,
रसोडुं (રસોડું) (न.) – स्वैपाकघर.
रसोळी (રસોળી) (स्त्री.) – शरीरावर उठून आलेली गाठ.
रस्तामांनी धूळ – (परिणाम) शून्य, निष्फळ धडपड.
रस्तामां पडवुं – (१) चटकन सापडेल अशा स्थितीत पडणे. (२) धूळ खात पडणे. (३) अरक्षित स्थितीत असणे.
रस्ते चडवुं – (१) मार्गाला लागणे. (२) बरोबर चालू होणे.
– पडवुं – (१) चालू लागणे. (२) नोकरीधंद्याला लागणे.
– पाडवुं, – लगाडवुं – मार्गाला लावणे, दिशा दाखविणे. (२) उद्योगाला लावणे.
रस्तो चीरवो – रस्ता ओलांडणे.
रहावट (રહાવટ) (स्त्री.) – बिऱ्हाड.
रहीश (રહીશ) (वि.) – रहिवासी.
रहेठाण (રહેઠાણ) (न.) – राहण्याचे ठिकाण.
रहेणाक (રહેણાક) (पु., स्त्री., न.) – (१) राहण्याचे ठिकाण. (२) राहण्याकरण्याचे मुख्य घर.
रहेणी (રહેણી) (स्त्री.) – राहाणी.
रहेम (રહેમ), (-त) (स्त्री.) – दया, कृपा, मेहेरबानी.
– दिल (वि.) – कृपाळू.
– नजर, रहेमियत (स्त्री.) – कृपादृष्टी.
रहेवर (રહેવર) (पु.) – वाटाड्या.
रहेवास (રહેવાસ) (पु.) – (१) राहणे (२) राहण्याचे ठिकाण.
रहेवुं (રહેવું) (अ. क्रि.) – (१) राहणे (२) टिकणे, स्थिर रहाणे. (३) मावणे, सामावणे. (४) थांबणे. (५) शिल्लक असणे. (६) जगणे, जिवंत राहणे. (७) शांत पडणे, स्वस्थ होणे. (८) नोकरीला लागणे. (९) गर्भ रहाणे.
रही जवुं – (१) अर्धांगवायु होणे, लकवा होणे. (२) मरणे. (३) वाचणे. (४) अडून राहणे. (५) मुक्काम करणे. (६) शिल्लक राहणे.
रहीरहीने – थांबून थांबून.
रहेवा देवुं – (१) थांबविणे, बंद पाडणे. (२) सोडणे, टाकणे. (३) राहू देणे.
रहेवावुं (अ. क्रि.) – (१) राहणे शक्य होणे. (२) चैन पडणे, स्वस्थता वाटणे.
रहेंट (રહેંટ) (पु.) – रहाट (विहिरीवरचा).
रहेंसवुं (રહેંસવું) (स. क्रि.) – चिरून टाकणे, कत्तल करणे.
रह्युं (રહ્યું) (वि.) व (अ.) – राहिले (उदा. 'ना आवो तो रह्युं' – नाही आलात तर राहिले.)
– सह्युं (वि.) – उरलेसुरलेले.
रळतर (રળતર) (न.) – कमाई.
रळवुं (રળવું) (स. क्रि.) – कमावणे.
रळी खपीने ऊतरवुं – (१) मिळवून गमावणे. (२) नफा-नुकसानीत शक्ती खर्च होणे, संसार-व्यवहारात नागविले जाणे. (३) निवृत्तीचा काळ येणे.
रळाउ (રળાઉ) – (वि.) – (१) कमावणारे, कमाऊ. (२) नफा होण्यासारखे.
रळियात (રળિયાત) (वि.) – आनंदी, प्रसन्न.
रळियामणुं (રળિયામણું) (वि.) – सुंदर, रमणीय.
रळी (રળી) (स्त्री.) – आनंद, हर्ष. (२) हौस, कोड.
– राशे (अ.) – बिनतक्रार, खुषीने.
रळो (રળો) (पु.) – कमाई.
राई (રાઈ) (स्त्री.) – राई, मोहरी. (२) दागिन्यात वापरण्यात येणारी झारकामाची धातू. (३) झाडांची रांग ('आंबराई').
– चडवी – लागवी – (१) मोहरीचा परिणाम होणे. (२) नाकाला मिरची झोंबणे (लाक्ष.).
– मीठुं उतारवुं – मीठमोहऱ्या उतरणे (दृष्ट काढण्याकरिता).
राऊत (રાઊત) (पु.) – वीर पुरुष.
राऊस (રાઊસ) (वि.) (१) वाजवी, योग्य. (२) शांत, आशांकित.
राकिम (રાકિમ) [अ.] (पु.) – लेखक.
राख खावी – नम्र–ताबेदार–होणे.
– चाळवी – (१) दिवाळे काढणे. (२) जोगी होणे. (३) भीक मागणे. (४) दुर्दशा होणे.
– चोळावबी (१) पैसा अडका फसवून लुबाडणे, निर्धन करून सोडणे (२) दिवाळे काढायला लावणे.
– माथे घालवी – डोक्यात राख घालणे.
– धूळ थई जवुं – फुकट जाणे.
राखडी (રાખડી) (स्त्री.) – अनिष्टापासून वाचण्यासाठी मनगटाला बांधतात तो काळा दोरा.
राखपत (રાખપત) (स्त्री.) – एखाद्याची जात असलेली अब्रू वाचविणे.

राखरखावट (રાખરખાવટ) (स्त्री.) – (१) समर्थन, तरफदारी (२) एकमेकांना मदत करण्याचा व्यवहार.
राखवुं (રાખવું) (स. क्रि.) – (१) राखणे, पाळणे, बचावणे, संभाळणे. (२) संग्रह करणे, राखून ठेवणे. (३) बाळगणे (उमेद इ.) (४) ठेवणे (दया इ.)
राख राख ! – राहू दे, राहू दे (समजले तुझे शहाणपण !)
राखी मूकवुं – (१) संग्रही ठेवणे. (२) शिल्लक ठेवणे.
– **जोवुं** – प्रयोगाकरिता ठेवणे.
– **रहेवुं** – (१) कबजात ठेवणे. (२) चालू ठेवणे.
– **लेवुं** – (१) खरेदी घेणे (२) अडवून ठेवणे.
राखेली (રાખેલી) (स्त्री.) – रखेली.
– **लो** (पु.) – व्यभिचाराकरिता ठेवलेला पुरुष.
राखोडी (રાખોડી) (स्त्री.) – भस्म, राख.
– **यियुं** (वि.) – राखी रंगाचे.
राग (રાગ) [सं.] (पु.) – (१) मोह, अनुराग, आसक्ती (२) गट्टी, मेळ. (३) क्रोध (४) लाल रंग (५) गायनशास्त्रातील राग. (६) सूर, आवाज.
– **आववो** – बनणे, जमणे, गट्टी होणे.
– **काढवो** – (१) गाणे, मोठ्याने गाणे. (२) मोठ्याने रडणे.
– **खावो** – चांगले जमणे, मेळ बसणे.
– **गावो** – (१) रागानुसार गाणे (२) – च्या कह्यात वागणे.
– **थवो** - मेळ - गट्टी - होणे.
– **लाववो** – मेळ घडवून आणणे.
– **तुं घर** – रागाचे सूर.
– **गे पडवुं** – (१) बरोबर मार्गी लागणे (२) कामधंद्याला लागणे.
– **डो** (पु.) – (गाण्याचा किंवा रडण्याचा) दीर्घस्वर.
– **डो खेंचवो, – ताणवो** – (१) उंच स्वराने गाणे. (२) दीर्घ स्वराने - गळा काढून - रडणे.
राघो (રાઘો) (वि. पु.) – वेडगळ (पुरुष).
रांक (**कुं**) (રાંક-કું) (वि.) – सालस, गरीब (स्वभावाने).
रांग (રાંગ) (स्त्री.) – (१) तटाच्या भिंतीची बाजू. (२) सवारी.
रांगडुं (**ळुं**) (રાંગડું-ળું), **रांगुं** (રાંગું) (वि.) – (१) रोगे, दुबळे, (२) सावकाश चालणारे.
राच (રાચ) (न.) – (१) अवजार (२) घरातले सामान. (३) भांडे. (४) (पु.) मागांत ज्याच्या योगे ताणा वरखाली होतो ती दोरी.
– **रचीलुं** (न.) – घरातले सामानसुमान ('फर्नीचर').
राचवुं (રાચવું) (अ. क्रि.) – (१) आनंदित होणे. (२) शोभणे.
राज (રાજ) (अ.) – विशेष असे.
– **करवो** (**दीवो**) – (दिवा) विझविणे, मालविणे.
– **थवो** (**दीवो**) – (दिवा) विझणे.
राज [फा.] (पु.) – रहस्य.
राज [सं.] (पु.) – (१) राजा (२) (न.) राज्य.
– **आववुं** – (१) राजासारखे आयते बसून खायला मिळणे, (२) कामकाजातून सुटी मिळणे. (३) सर्व सत्ता हाती येणे.
– **कदैवक** (न.) – राजाचा आणि ईश्वराचा कोप, अस्मानी सुलतानी.
– **कारभारी** (पु.) – (१) मुख्य प्रधान. (२) मुत्सद्दी.
– **पखुं** (न.) – राजाचे रक्षण.
– **पाट** (न.) – गादी.
– **भाग** (पु.) – शेतकऱ्याकडून जमीन महसूल घ्यावयाचा भाग.
– **भोग** (पु.) – वैष्णवमंदिरात देवाला दाखवायचा दुपारचा नैवेद्य आणि दर्शन.
– **रमत** (स्त्री.) – राजकारणी डावपेच.
– **रीत** (स्त्री.) – राजाच्या दरबारातील रीतभात.
– **लेख** (पु.) – राजाचे आज्ञापत्र.
– **वट** (स्त्री.) – राजेपदाची प्रतिज्ञा-आण. (२) राजदरबारी रीतभात.
– **वटुं** (न.) – राजपदाचे कामकाज.
– **वण** (स्त्री) – (१) राणी (२) राणीसारखी भाग्यवंत स्त्री.
– **वळुं** (न.) – (१) राजाजवळचे दरबारी हुजरे वगैरे, (२) राजाची कचेरी.
– **वी** (पु.) – (१) राजा (२) राजासारखा भाग्यवंत मनुष्य. (३) (वि.) राजाला साजण्याजोगे.
– **सी** (वि.) – राजाला शोभण्याजोगे (उदा. 'राजसी ठाठ.')
– **स्थान** (न.) – (१) संस्थान (२) रजपुतांचा प्रदेश.
राजगरी (રાજગરી) (स्त्री.) – कांदा.
राजगरो (રાજગરો) (पु.) – राजगिरा.
राजत (રાજત) (न.) – रुपे.
राजन (રાજન) (न.) – राळ
राजवुं (રાજવું) (अ. क्रि.) – शोभणे, प्रकाशणे.
राजा (રાજા) (अ.) – विशेष अशारीतीनें.
– **करवो** – (दिवा) मालविणे, विझविणे.
राजा लोक (રાજાલોક) (पु. ब. व.) – (१) सर्व सत्ताधारी. (२) उदार मनाचा माणूस. (३) ज्याला काम करण्याची इच्छा नाही व जो हवा तसा खर्च करू शकतो असा माणूस.
राजियो (રાજિયો) (पु.) – मृताला उद्देशून शोक करताना गाण्याचे गीत.
राजीपो (રાજીપો) (पु.) – राजीखुषी.
राज्यप्रकरण (રાજ્યપ્રકરણ) (न.) – राजकारण.

–बंधारण (न.)–राज्यघटना.

राड (રાડ) (स्त्री.)–(१) किंकाळी. (२) तंटा. (३) तक्रार, ओरडा. (४) आग्रह, आसक्ती.

–ऊठवी–ओरडा किंवा तक्रार होणे.

–करवी–(१) तक्रार करणे. (२) तंटा करणे. (३) हट्ट करणे.

–नाखवी, –पाडवी–(१) किंकाळी फोडणे. (२) फिर्याद करणे.

–लागवी–छंद लागणे.

राडुं (રાડું) (न.)–(१) ज्वारी-बाजरीचे थाट. (२) तीर. (३) बोरू.

राणीजायुं (રાણીજાયું)–राणीचे अपत्य.

राणीप (રાણીપ) (स्त्री.)–(१) राजीखुषी. (२) सलोखा.

राणुं (રાણું) (वि.)–मालविलेला (दिवा).

–घब (वि.)–गडद अंधार.

राणो करवो–दिवा मालविणे.

रांट (રાંટ) (स्त्री.)–(१) वळण, बांक. (२) बेबनाव.

रांडवुं (રાંડવું) (अ. क्रि.)–विधुर किंवा विधवा होणे.

रांडीछांडी (રાંડીછાંડી) (स्त्री.)–टाकलेली स्त्री.

रांढवुं (રાંઢવું) (न.)–दोर.

रात (રાંત) (पु.)–हजामाचे मानवाचक संबोधन.

रात (स्त्री.)–रात्र.

–आपणा बापनी छे–रात्रीचा वेळ आपलाच आहे.

–नो राजा–(१) चोर. (२) घुबड. (३) दिवसा झोपून रात्री काम करणारा मनुष्य.

–माथे लेवी–रात्रीचे जागरण करणे.

–रेवा (अ.)–रात्री लवकर–उशीरा केव्हातरी.

–वरत (अ.)–रात्री वाटेल त्या वेळी.

–वासो (पु.)–रात्रीचा शेतात राखणीसाठी मुक्काम

रातड (રાતડ) (स्त्री.)–(१) लालसरपणा. (२) गाजर.

रातब (રાતબ) (स्त्री.)–रतीब.

रातम (રાતમ) (स्त्री.)–विद्यार्थ्यांचा गृहपाठ.

रातुं (રાતું) (वि.)–(१) लाल. (२) आसक्त, रत.

–चटक, –चोळ (वि.)–लालभडक.

–पीळुं (वि.)–चिडलेले, भडकलेले.

–मातुं (वि.)–आरोग्यवंत आणि आनंदी असलेले.

रात्रे (રાત્રે) (अ.)–रात्री.

रानी परज (રાની પરજ) (स्त्री.)–जंगलात राहणारी आदिवासी जनता.

रांधवुं (રાંધવું) (स. क्रि.)–(१) स्वैपाक करणे. (२) (लाक्ष.) साधणे, फळ मिळविणे.

रापतो (રાપતો) (पु.)–रिवाज.

राफ,–डो (રાફ-ડો) (पु.)–(१) सापाचे किंवा उंदराचे बीळ. (२) वारूळ.

–डो फाटवो–(लाक्ष.) पेव फुटणे.

राब (રાબ) (स्त्री.)–(१) कांजी (२) उसाच्या रसाचा गूळ होण्यापूर्वीची अवस्था.

–ड (स्त्री.)–(१) दाट चिखल (२) (वि.) जडबुद्धी, मूर्ख.

राबेतो (રાબેતો) (पु.)–रिवाज, नियम.

राभुं (રાભું) (वि.)–असंस्कारी, गांवढळ.

रामनाम जपो–मुकाट बसून राहा, उगे राहून पाहात राहा.

रामनामनी आपवी–मरेस्तोवर मारणे.

राम बोलवा–राम म्हणणे, मरणे.

–रमी जवा–(१) मरणे (२) फुटून चकाचूर होणे. (३) सत्यानाश होणे (४) थंड पडणे, सत्त्वहीन बनणे.

–राम करो–ती गोष्ट सोडून द्या.

–रोटलो थवो–फुटणे, चकाचूर होऊन जाणे.

–कहाणी (स्त्री.)–दुःख कहाणी.

–कहाणी थवी–आपत्ती येणे.

–की (स्त्री.)–जोगीण, बैरागीण.

–कूंडाळुं (न.)–मोठे कुंड.

–कृष्णना वारानुं (वि.)–अति प्राचीन

–गलोलो (पु.)–चिंता नसलेला सुखी व निरोगी माणूस.

–गोवाळियो (पु.)–नागव्याने फिरणारे मूल.

–चकर (न.)–(१) मोठे कुंड, (२) मोठा रोट.

–ठाठियुं (न.)–मोडकीतोडकी जुनी वस्तू.

–डोळी (स्त्री.)–तिरडी.

–दवारो (पु.)–(१) राममंदिर (२) धर्मशाळा.

–दासियुं (वि.)–गरीब, कंगाल, दुःखी.

–नामियुं (न.)–रामनाम असलेला गळ्यातला एक दागिना.

–नामी (स्त्री.)–रामनाम छापलेली चादर–उपरणे.

–नोम (स्त्री.)–रामनवमी.

–भरोंसो (पु.)–ईश्वराधार

–रस (पु.)–(१) मीठ (२) रामभक्तीचा रस.

–राज(-ज्य) (न.)–सुखी व सदाचारसंपन्न राज्य.

–रोटी (स्त्री.)–(१) शिजविलेल्या अन्नाची भिक्षा. (२) मिष्टान्न.

–जणी(-नी) (स्त्री.)–गणिका, नर्तिका, नायकीण,

रामण (રામણ) (स्त्री.)–पीडा, आपदा.

–थवी–आपदा येणे

–वेरी नाखवी–अतिशय दुःख देणे.

–दीवो (पु.) – लामण दिवा.
रामायण (રામાયણ) (न.) – रामकथा. (२) दुःख कहाणी. (३) आपलीच लांबड (४) (स्त्री.) आपदा, त्रास.
– उकेलवुं – मालमसाला लावून गोष्ट सांगणे.
रामी (રામી) (पु.) – (१) माळी. (२) विधवांनी नेसण्याचे वस्त्र.
रामो (રામો) (पु.) – रामा गडी.
रांपडी (રાંપડી) (स्त्री.) – कोळपण.
रांपवुं (રાંપવું) (स. क्रि.) – कोळपण फिरवणे.
रांभो (રાંભો) (पु.) – खोदण्याचे एक अवजार.
राय (રાય) (स्त्री.) – मत, अभिप्राय.
राय आमळुं (રાય આમળું) (न.) – (१) मोठा आवळा, (२) राय आवळा.
रायजग (રાયજગ) (पु.) – (१) राजसूय यज्ञ (२) (लाक्ष.) कोणताही मोठा समारंभ.
रायत (રાયત) (स्त्री.) – (१) पीडानिवारण, आराम (२) पक्षपात, वशिला.
राल (રાલ) (स्त्री.) – राळ.
राव (રાવ) (स्त्री.) – (१) फिर्याद (२) मदतीसाठी काकुळत (३) चहाडी, चुगली.
– करवी, – खावी – फिर्याद करणे.
रावटी (-ठी) (રાવટી-ઠી) (स्त्री.) – (१) गोल गच्ची (२) राहुटी.
रावणियो (રાવણિયો) (पु.) – गावचा चौकीदार.
रावणुं (રાવણું) (न.) – (१) गावची जमात सभा–ज्ञातिसभा. (२) शिपायी लोकांचे राहण्याचे ठिकाण.
– करवुं – (१) नशापाणी करण्याकरिता बैठक भरविणे. (२) पंच बोलावणे.
रावत (રાવત) (वि.) – (१) हुषार. (२) शूरवीर. (३) (पु.) राऊत (४) घोडेस्वार योद्धा.
रावता (રાવતા) (स्त्री.) – राज – रीत, राजेपण.
रावती (રાવતી) (स्त्री.) – दागिन्यात वापरण्यात येणारे रेवण.
– काढवी – (१) दागिने बनविताना धातूचे कण चोरणे. (२) नकळत चोरुन काही हडप करणे.
रावल (રાવલ) (पु.) – (१) लहान रजपूत जहागीरदार किंवा राजा (२) बद्रीनारायणाचा पुजारी.
रावळुं (રાવળું) (न.) – (१) गावची जमातसभा. (२) राजदरबार. (३) जनानखाना.
राश (રાશ) (स्त्री.) – (१) (१६ हाती) दोर (२) लगाम (३) भागीदारी (४) व्याज अधिक मुद्दल मिळून होणारी. रास (५) सरासरी (६) (पु.) रास, ढीग.
– पडवुं – (काम) लागी लागणे, व्यवस्थित होणे.
– भागवी – पीळ देऊन दोर बनविणे.
बनती राश आववी – मेळ जमून येण्याजोगी परिस्थिती येणे, मेळ जमणे.
राशवा (રાશવા) (वि.) – सोळा हाती.
राशी (રાશી) (वि.) – वाईट (माल).
रास (રાસ) (स्त्री.) – (१) भूशिर (२) गाता गाता गोलाकार फिरत करतात तो नाच आणि त्यात गायिले जाणारे गीत.
– डी (स्त्री.) – (१) दोर (२) गळ्यात घालण्याची रुप्याची साखळी.
– डो (पु.) – एक प्रकारचा गरबा नाच (ज्यात घटनेचे वर्णन असते असा.)
रासो (રાસો) (पु.) – वीररसाच्या काव्याचा एक प्रकार.
राह (રાહ) [फा.] (पु.) – (१) रस्ता (२) (स्त्री.) रीत, चाल (३) वाट, प्रतीक्षा.
– जोवी – वाट पाहणे.
– मारवो – नाश करणे.
– दार – (१) (वि.) रस्त्याने चालणारे. (२) (पु.) वाटाड्या.
– दारी (पु.) – (१) वाटसरू (२) (स्त्री.) रस्त्यावरुन नेल्या जाणाऱ्या मालावर घेण्यात येणारा कर. (३) वाटाडेपण.
– बर (पु.) – वाटाड्या.
– बरी (स्त्री.) – वाटाडेपण.
– रसम (स्त्री.) – रिवाज, रूढी.
राहत (રાહત) [अ.] (स्त्री.) – सुख, विसावा, पीडा निवारणाची मदत.
राळ (રાળ) (स्त्री.) – 'डॉलर'.
राळवुं (રાળવું) (स. क्रि.) – गुळगुळीत करणे. (२) आपापसात मिटविणे (३) राळ भरणे.
रिझवट(-ण) (રિઝવટ-ણ) (स्त्री.) – मन रमविण्याची क्रिया किंवा कला.
रिझाववुं (રિઝાવવું) (स. क्रि.) – मन प्रसन्न करणे – रमविणे.
रिझावुं (રિઝાવું) (अ. क्रि.) – संतुष्ट होणे.
रिबावुं (રિબાવું) (अ. क्रि.) – छळणूक होणे, पीडले जाणे.
रिबाववुं (રિબાવવું) (स. क्रि.) – छळ करायला लावणे, त्रास द्यायला लावणे.
रिबामण(-णी) (રિબામણ-ણી) (स्त्री.) – छळ
रियासत (રિયાસત) [अ.] (स्त्री.) – (१) सत्ता, कारकीर्द (२) जहागीर (३) संस्थान.
रिश्तेदार (રિશ્તેદાર) [फा.] (पु.) – आप्त, संबंधी.
– री (स्त्री.) – नाते, संबंध.
रिश्वत (રિશ્વત) [अ.] (स्त्री.) – लाचलुचपत.
– खोर, – ती (वि.) – लाचलाऊ.

रिसामणी (રિસામણી) (स्त्री.) – रुसणे, रागावणे.
– णुं (वि.) – (१) रुसवे, रागीट. (२) (न.) रुसवा, राग.
रिसावुं (રિસાવું) (अ. क्रि.) – रागावणे.
रीखणुं (રિખણું) (न.) – रांगणे.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) रांगणे. (२) भटकणें, रखडणे.
रीझ (રીઝ) (स्त्री.) – आनंद, खुषी.
– वुं (अ. क्रि.) – संतुष्ट होणे, खूष होणे.
– ववुं (स. क्रि.) – आनंदित करणे.
रीड (રીડ) (स्त्री.) – ओरड.
रीढुं (રીઢું) (वि.) – (१) मजबूत, पक्के. (२) दुःख सोसून कठीण बनलेले. (३) न सुधारण्यासारखे.
रीत (રીત) (स्त्री.) – (१) पद्धती (२) मुलीच्या लग्नप्रसंगी केलेली 'यादी.'
– करवी – (१) विधीप्रमाणे – रिवाजाप्रमाणे करणे. (२) विधीपुरते करणे. (३) यादी (लग्नाची) करणें.
– पडवी – रिवाज – रूढी पडणे.
– मां आववुं – गंभीर किंवा पोक्त होणे.
– मां – रहेवुं – रूढीप्रमाणे वागणे, व्यवहार संभाळणे.
– ते (अ.) – (१) प्रमाणे (२) पद्धतीप्रमाणे.
रीबवुं (રીબવું) (स. क्रि.) – छळणे.
रीस (રીસ) (स्त्री.) – राग.
– करवी – (१) राग करणे, (२) वाईट लागणे.
– चडवी, रीसे भरावुं – संतापणे.
– वुं (अ. क्रि.) – पाहा 'रिसावुं.'
रींगण (રીંગણ), – णुं (न.) – वांगे.
– णी (स्त्री.) – वांग्याचे झाड.
रींछ (રીંછ) (न.) – अस्वल.
– डी (स्त्री.) – मादी अस्वल.
– डुं (न.) – अस्वलाचे पिल्लू.
रुआब (રુઆબ) (पु.) – रुबाब, दबदबा.
– करवो – दाब-छाप-टाकण्यासारखे वर्तन करणे.
– पडवो – दुसऱ्यावर दाब-छाप-पडणे.
रुकावट (રુકાવટ) (स्त्री.) – अडथळा, अटकाव, प्रतिबंध.
रुक्को (રુક્કો) (पु.) – छोटी चिठी.
– करवो; – करी आपवो – कामानिमित्ताने चिठी लिहून देणे.
रुख (રુખ) [फा.] (पु.) – (१) गाल (२) चेहेरा (३) रोख, पक्षपात.
रुखसत(-द) (રુખસત-દ) (स्त्री.) – बडतर्फी, रजा.
– आपवी – नोकरीवरून किंवा कामावरून कमी करणे.
– लेवी – मुक्त होणे, रजा घेणे.
रुचवुं (રુચવું) (अ. क्रि.) – रुचणे.

रुज(-जा) (રુજ-જા) (स्त्री.) – रोग, पीडा.
रुझाववुं (રુઝાવવું) (स. क्रि.) – जखम भरेल असे करणे.
रुझावुं (રુઝાવું) (अ. क्रि.) – जखम भरणे, खपली बसणे.
रुमाडो (રુમાડો) (पु.) – आरडाओरड.
रुवांटी (રુવાંટી) (स्त्री.) – रोम, कोवळे केस.
रुयेल(-लुं) (રુયેલ-લું) (वि.) – रूने भरलेले.
रुसवा (રુસવા) (वि.) – फजीत पावलेला, बदनाम झालेला.
– ई (स्त्री.) – फजिती, अपकीर्ती.
रूइयो (રૂઇયો) (पु.) – पिंजारी.
रूए (રૂએ) (अ.) – च्या आधारे किंवा प्रमाणे किंवा कारणे.
रूख (રૂખ) (स्त्री.) – (१) पाहा 'रुख' (२) अटकळ. (३) विचार, मत. (४) बाजाराचा रोख, भावमान. (५) योग्य संधी, मोका.
– जोवी – मोका किंवा संधी पाहणे.
– बांधवी – (१) रोख पाहणे (२) अटकळ करणे.
रूझवुं (રૂઝવું) (अ. क्रि.) – जखम भरून येणे, खपली बसणे.
रूठवुं (રૂઠવું) (अ. क्रि.) – रागावणे.
रूडप (રૂડપ) (स्त्री.) – (१) देखणेपणा, सुंदरता. (२) सज्जनपणा, भलेपणा.
रूडुं (રૂડું) (वि.) – चांगले, छान, सुंदर.
रूडां वानां थवां – शुभ – चांगले – होणे.
रूतवुं (રૂતવું) (अ. क्रि.) – चिकाटीने मागे लागणे.
रूपण (રૂપણ) (न.) – अभिनय.
रूप रूपनो अंबार (રૂપ રૂપનો અંબાર) – सौंदर्याची अतिशयता
रूप रूपनी मणि – अतिशय सुंदर स्त्री.
रूपाळुं (રૂપાળું) (वि.) – सुंदर, देखणे.
रूपामहोर (રૂપામહોર) (स्त्री.) – रुपया.
रूपांदे (રૂપાંદે) (स्त्री.) – सुंदर अंगाची स्त्री.
रूपुं (રૂપું) (न.) – रुपे.
रूबरू (રૂબરૂ) [फा.] (अ.) – समक्ष.
– थवुं – जातीने हजर होणे.
– मां (अ.) – समक्ष, हजुराहुजूर.
रूवुं (રૂવું) (न.) – रोम, शरिरावरील लहान केस.
रूवां ऊभां थवां – रोमांच उभे राहणे.
रूवुं न फरकवुं – यत्किंचितही परिणाम न होणे.
रूवो (રૂવો) (पु.) – जात्याचा मधला खुंटा किंवा खिळा.
रूह (રૂહ) [अ.] (पु. न.) – आत्मा.
– हानी [का.] (वि.) – आत्म्यासंबंधीचे
रूंगुं (રૂંગું) (न.) – रुदन.
रूंध (રૂંધ) (स्त्री.) – ण(-न) (न.) (१) अटकाव, प्रतिबंध. (२) पेच.

–वुं (अ. क्रि.)–(१) रोकणे, अटकाव करणे.
(२) गुदमरविणे.
रूंधामण (રૂંધામણ) (स्त्री)–गुदमरणे.
रेखमाल (રેખમ લ) (पु.)–धातू वगैरेची कठीण पूड, पॉलीशची पूड.
–नो कागळ–पॉलीश पेपर'
रेखीलुं (રેખીલું) (वि.)–रेखीव, स्पष्ट.
रेगिस्तान (રેગિસ્તાન) [फा.] (पु. न.)–वाळवंट, रेताड प्रदेश.
रेंकडी (-ळी) (રેંકડી-ળી) (स्त्री.)–(१) छोटी बैलगाडी, रिंगी. (२) भारवाहक हातगाडी किंवा लॉरी.
रेंकवुं (રેંકવું) (अ. क्रि.)–गाई म्हशींचे हंबरणे.
रेचकुं (રેચકું) (न.)–दोघांच्या भांडणात तिसऱ्याची चिथावणी.
रेजगी (રેજગી) (स्त्री.)–सुटी-किरकोळ-मोड (मोठ्या नाण्याची).
रेंचको (રેંચકો) (पु.)–चिखल, रेंदा.
रेंजीपेंजी (રેંજીપેંજી) (वि.)–(१) नेभळट (२) निरुत्साही
रेडववुं (રેડવવું) (स. क्रि.)–(१) निभावून घेणे, (२) लोळायला लावणे.
रेडवुं (રેડવું) (स. क्रि.)–ओतणे.
रेढियाळ (રેઢિયાળ) (वि.)–(१) भटके, बिनवारशी (२) निरुपयोगी.
–गाडुं–रें रें करीत चालणारे (कामाचे) गाडे.
रेढियुं (રેઢિયું) (वि.)–दाट, घट्ट.
रेढुं (રેઢું) (वि.) (१) भटके, बिनवारशी, कोणी सांभाळ करीत नसलेले. (२) दाट, घट्ट.
–पडवुं–अनाथ–बिनवारशी होणे.
रेण (રેણ) (स्त्री.)–(१) रजःकण, धुळीचा-वाळूचा कण. (२) (न.) झारकाम करण्यास लागणारे द्रव्य.
–वुं (स. क्रि.)–झारकाम करणे.
रेंट (રેંટ) (पु.)–रहाटगाड्यासारखी रचना.
रेंटमाल (રેંટમાળ) (स्त्री.)–रहाटगाडग्यांची माळ.
रेंटियो (રેંટિયો) (पु.)–रहाट, चरखा.
रेंटो (રેંટો) (पु.)–उपरणे.
रेंड (રેંડ) (स्त्री.)–मादी वासरू, वासरी.
रेत (રેત) (स्त्री.)–बारीक रेती.
रेतडी (રેતડી) (स्त्री.)–लहान कानस.
–डो–(पु.)–मोठी कानस.
रेतवी (રેતવી) (वि.)–रेताड.
रेतवो (રેતવો)–(१) बारीक वाळूसारखी धूळ. (२) खणताना खूप रेती निघते अशी विहीर.
रेन (રેન) (स्त्री.)–रात्र.
रेफु (રેફુ) (पु.)–बातमीदार, गुप्तहेर.
रेबचो (રેબચો) (पु.)–पाण्याची खूप दवळादवळ, त्यायोगे झालेला चिखल.
रेबझेब (રેબઝેબ) (अ.)–घामाघूम, घाम निथळत.
रेल (રેલ) (स्त्री.)–(१) पूर (२) (लाक्ष.) रेलचेल.
रेल (स्त्री.)–रूळ (आगगाडीचे).
–गाडी (स्त्री.)–आगगाडी.
रेलवुं (રેલવું) (अ.)–(१) पूर येणे, वेगानें वाहणे. (२) जाणे (३) (स. क्रि.) जोराने ओतणे. (४) ओतणे. (५) पुरात वाहून जाणे.
रेलारेल (રેલારેલ) (स्त्री.)–पूरच पूर, रेलचेल.
रेलियुं (રેલિયું) (वि.)–(१) लहान लहान प्रवाह उपळावेत तसे (२) पुरातून वाहात आलेले (३) (न.) पुरातून वाहात आलेले लाकूड.
रेलो (રેલો) (पु.)–लहान प्रवाह.
रेव (–वं) त (રેવ-વં-ત) (पु.)–घोडा.
रेववुं (રેવવું) (स. क्रि.)–झारणे.
रेश (રેશ) (अ.) (वि.)–जरा, थोडेसुद्धा. (२) (न.) कण, लेश.
रेसो (રેસો) (पु.)–तंतु, रेषा. (वनस्पती, फळ इ. मधल्या).
रेसादार (રેસાદાર) (वि.)–रेषा असलेले.
रैयत (રૈયત) (स्त्री.)–प्रजा.
रो (રો) (पु.)–मर्यादा, सुमार.
रोक (રોક)–(१) (वि.) रोख. (१) (स्त्री.) प्रतिबंध, अडवणूक,
रोककळ (રોકકળ) (स्त्री.)–ळाट (पु.)–रडारड.
रोकटोक (રોકટોક) (स्त्री.)–काहीतरी हरकत किंवा विरोध.
रोकड (રોકડ) (वि.)–(१) नकद. (२) (स्त्री.) रोकड रक्कम.
–मेळ (पु.)–रोकड रकमा दिल्या-घेतल्याच्या हिशेबाची वही.
–डियुं (वि.)–(१) रोकड व्यवहार करणारे. (२) रोकठोक उत्तर देणारे.
–डी (स्त्री.)–दिवसाच्या नेहमीच्या मजुरीच्या वेळाव्यतिरिक्त ज्यादा वेळ कामाला ठेवून घेणे किंवा त्या ज्यादा वेळेच्या कामाची रोख मजुरी.
–डीए जवुं–ज्यादा वेळ कामाला जाणे.
–डुं (वि.)–(१) उधार न ठेवता लगेच रोख दिलेला (पैसा) (२) (नोट नव्हे) नगद पैसा. (३) रोकडे, स्पष्ट. (४) तसे उत्तर.
–डो जवाब–स्पष्ट नकार.
–डो हिसाब–(१) लागलीच व रोखीने केलेला हिशेब. (२) काही घोटाळा नसलेला निःसंदिग्ध हिशेब.
रोकणी (રોકણી) (स्त्री.)–कामावर गुंतवून घेणे. (२) गुंतविलेली रकम.

रोकवुं (રોકવું) (स. क्रि.)–(१) अडविणे, होऊ किंवा जाऊ न देणे. (२) नोकरीत ठेवणे, कामाला लावणे. (३) (पैसा) व्यापारधंद्यात गुंतविणे.
रोकाण (રોકાણ) (न.)–(१) गुंतवणूक. (२) अडवण.
रोकात (રોકાત) (स्त्री.)–रोकड पैसा.
रोकुं (રોકું) (वि.)–अमक्यासारखे, समान किंमतीचे.
रोकूट (રોકૂટ) (स्त्री.)–रडारड, शोक.
रोख (રોખ) (पु.)–(१) इच्छा, आकांक्षा. (२) दमाम, रुबाब.
रोखणुं (રોખણું) (न.)–तंटा, बखेडा.
रोखुं (રોખું) (न.)–जळणाची लाकडे.
रोग ऊपडवो–रोग होणे, रोगाची साथ येणे.
–ऊडवो–रोगाचा संसर्ग लागणे, रोग लागणे.
–काढवो–व्याधी दूर करणे.
–काढी नाखवो–(१) राग किंवा धुसफुस काढून टाकणे. (२) ठिकाणावर आणणे, सीधे करणे.
–चडवो–रोगाचा संसर्ग लागणे.
–चालवो–रोगाची साथ पसरणे.
–थवो, –भरावो–मनाला वाईट लागणे.
–मां बोलवुं–रागाच्या भरात बोलणे.
–चालो (पु.)–रोगाचा फैलाव, रोगाची साथ.
–दोग (पु.), –राई (स्त्री.)–रोगराथी.
रोगियुं, रोगीलुं (वि.)–रोगट, सदोदित आजारी.
रोगो (રોગો) (पु.)–चुना.
रोंक(-ख)णी (રોંક-ખ-ણી) (स्त्री.)–रंधा.
–वुं (स. क्रि.)–रंधा मारणे.
रोचुं (રોચું) (वि.)–(१) सुरकुतलेले (२) गांवढळ, जंगली, असभ्य.
रोज (રોજ) [फा.]–(१) (पु.) दिवस (२) एका दिवसाची मजुरी (३) [अ.] नेहमी.
–ऊठीने [अ.]–दररोज.
–पडवो–खाडा पडणे.
–भरवो } रोजीने काम करणे, रोज मजूर म्हणून
–रोजे जवुं } कामावर जाणे.
–दार (पु.)–रोजमजूर.
–नामुं (न.)–रोजमेळ.
–बरोज [फा.] (अ.)–रोजच्या रोज, दररोज.
रोजंदा (રોજંદા) (अ.)–नेहमी.
रोजिंदार (રોજિંદાર) (वि.) (पु.)–रोजमजुरीचे काम करणारा.
रोजिंदु (રોજિંદુ) (वि.)–रोजचे.
रोंचुं (રોંચું) (वि.)–गांवढळ, असभ्य.
–चो (पु.)–असंस्कृत मनुष्य.
रोटली (રોટલી) (स्त्री.)–पोळी.
–लो (पु.)–जाड भाकरी, रोट (२) (लाक्ष.) आजीविका.
–लो पडाववो, –खोवराववो–निर्वाहाचा धंदा गमावायला लावणे.
–लो जवो, –तूटवो–निर्वाहाचा धंदा जाणे, रोजी बंद होणे.
–लो थई जवुं–दबून चपटे होणे.
–लो बगाडवो–चरितार्थात व्यत्यय आणणे.
–लो वाळवो–(काम) बिघडवून टाकणे.
अडधो–आछो–पातळो–जाडो–सूको रोटलो–मीठभाकरी, गुजारा चालण्यापुरते अन्न.
रळीने रोटलो खावो–(१) मेहेनत करून प्रामाणिकपणे पैसे मिळवून खाणे (२) श्रीमंत नसेल तरी देणेकरी नसणे.
रोटला थवा–दोन पतंग एकात एक अडकून एक होणे.
–नुं भूख्युं–उपजीविकेचे साधन नसलेले, कंगाल.
–भेगुं थवुं–(१) जेवणापुरतें मिळणे (२) व्यवसाय मिळणे.
–वेळा–दुपारची जेवणाची वेळ.
–स्नान करवुं–ताटावर बसण्यांच्या वेळीच आंघोळ करणे.
रोटी (રોટી) (स्त्री.)–(१) पोळी (२) पावरोटी.
रोठुं (રોઠું) (न.)–(१) भरडी सुपारी (२) (लाक्ष.) असंस्कारी-जड मनुष्य.
रोडुं (રોડું) (न.)–विटेचा तुकडा.
रोण (રોણ) (न.)–बखेडा, दंगा.
–मांडवुं, –लेवुं–हट्ट धरून रडणे, रडून भांडणे.
रोण, -न (રોણ,-ન) (स्त्री.)–रात्रीची गस्त, रवण ('राउन्ड').
–करवी, –मारवी–गस्त घालणे.
रोण (स्त्री.)–रोहिणी नक्षत्र.
–दाझवी–रोहिणी नक्षत्र पावसावाचून जाणे.
–रेलवी–रोहिणी पडणे (त्या नक्षत्रावर खूप पाऊस पडणे).
रोणुं (રોણું) (न.)–रडणे.
रोंढुं (રોંઢું) (न.)–तिसरा प्रहर, सायंकाळची वेळ.
–ढो (पु.)–त्या वेळचे जेवण, सायंकाळचे जेवण.
रोतड (રોતડ)-डुं (वि.)–रडके.
रोतुं (રોતું) (वि.)–रडत असलेले.
रोदडुं (-णुं) (રોદડું-ણું) (न.)–(१) रडकथा (२) रडणे.
रोदणां रडवां–हताश होऊन रडकथा सांगत राहणे.
रोदो (રોદો) (पु.)–चाकोरीतील खड्डा.
रोनक (રોનક) [अ.] (स्त्री.)–चकाकी, तेज.
रोपवुं (રોપવું) (स. क्रि.)–(१) (रोप) लावणे (२) पुरुन उभे करणे.
रोपो (રોપો) (पु.)–रोप.

रोफ, (-ब) (રોફ-બ)(पु.)-(१) भपका, दबदबा (२) प्रताप, प्रभाव.
-करवो, -मारवो-(१) ऐट मारणे (२) वरचढपणा दाखविणे, दाब टाकणे.
-चलाववो, -पाडवो, -राखवो-प्रभाव टाकणे.
-बेसाडवो-धाक बसविणे.
रोबड (રોબડ) (वि.)-जड, मूर्ख, अरसिक.
रोमंथ (રોમંથ) [सं.] (पु.)-रवंथ.
रोल (રોલ) (पु.)-(जहाजात बसल्याबर येणारी) चक्कर, गरगरणे.
रोवुं (રોવું) (अ. क्रि.)-(१) रडणे (२) (स. क्रि.)-चे दुःख करणे. (३) (न.) रडणे.
रोवडाववुं (स. क्रि.)-रडायला लावणे ('रोवुं'चे प्रयोजक).
रोशन (રોશન) [फा.] (वि.)-(१) झळकणारे (२) प्रकाशित, जाहीर.
-थवुं-(सर्वांना) कळणे.
-वाळवुं-नुकसान करणे, धूळधाण करणे.
रोळ (રોળ) (पु.)-(१) पटकी, कॉलरा (२) दुर्दशा (३) मोठा समुदाय (४) आरडाओरड (५) झगडा, भांडण.
-चालवो-पटकीची साथ पसरणे.
-वळवो-दुर्दशा होणे, अतिशय नुकसान होणे.
-वाळवो-(१) भय-धाक पसरविणे (२) अतिशय नुकसान करणे. (३) दुर्दशा करून टाकणे. (४) अतिशय खर्च करणे.
रोळववुं (રોળવવું) (स. क्रि.)-लोळविणे.
रोळवुं (રોળવું) (स. क्रि.)-(१) चोळणे, तिंबणे (२) धुळीत लोळविणे. (३) (लाक्ष.) चिरडून मारून टाकणें.
रोळीकोळी (वि. स्त्री.)-संध्याकाळची वेळा.
रोळुं (રોળું) (वि.)-(१) अंधार असलेले, (२) मलिन झालेले. धुळीत लोळलेले. (३) (न.) तंटा, दंगा, धिंगाणा.
रोळो (રોળો) (पु.)-(१) भानगड. (२) गोंगाट, ओरडा. (३) कमाई.

ल (લ)

लईने (લઈને) (अ.)-(१) घेऊन (२) अनुषंगाने.
लक (-क्क) डियुं (લક-ક્ક-ડિયું) (वि.)-(१) लाकडी (२) कठीण (३) झाडालासुद्धा कोळपून टाकण्याजोगे (हिम) (४) (न.) पंचपाळे.
लकवो (લકવો) (पु.)-अर्धांगवायू, पक्षाघात.
-मारवो-पक्षाघात होणे, अर्धे अंग लुले पडणे.
लकीर (લકીર) (स्त्री.)-रेघ
लकूटी (લકૂટી) (स्त्री.)-काठी.
लक्कड (લક્કડ) (न.)-लाकूड.
-कोट (पु.)-(१) लाकडी पडदी, 'पार्टीशन' (२) जहाजातून जेथे लाकडे उतरतात तो धक्का.
-धक्के (अ.)-कडकपणे, जोराने.
-धक्के लेवुं-निर्भर्त्सना करणे.
-फोडो (पु.)-लाकूडफोड्या.
-शी (-सी) (वि.)-लाकडासारखे कठीण.
लक्षणवंतु (वि.)-(१) सुलक्षणी (२) (कटाक्षार्थी कुलक्षणी).
लक्षवुं (લક્ષવું) (स. क्रि.)-(१) टकमक पाहणे (२) नजर लावून बसणे. (३) अंदाज करणे (४) शोधून काढणे, एकदा नजर टाकणे.
लख (લખ) (वि.)-(१) लाख, लक्ष (२) दृश्य (जगत) (३) छंद, नाद.
-चोराशी (स्त्री.)-चौऱ्यांशी लक्ष योनींचे चक्र.
-पति (पु.)-लक्षाधीश.
लखणी (લખણી) (न.)-(१) टिपण, यादी (दानाची किंवा वसुलीची).
-करवी-वसुली करणे.
-णुं (न.)-लिहिण्याची मजुरी.
-त (न.)-(१) करार, सही केलेले लिखाण. (२) ललाटलेख.
-त पत्तर (न.) (१) पत्रावरील लिखाण-मजकूर. (२) कांहीं तरी लिखाण (कच्चे, अनिश्चित).
लखलखवुं (લખલખવું) (अ. क्रि.)-(१) फाटणे, भेग पडणे, पीडा होणे. (२) झळकणे, चकचकणे. (३) वटवट करणे. (४) अतिशय भूक लागणे. (५) तीव्र अभिलाषा वाटणे.
-खाट (पु.)-लखलखाट, झगझगाट.
लखलूट (લખલૂટ) (वि.) -बेसुमार, पुष्कळ.
लखवुं (લખવું) (स. क्रि.)-(१) लिहिणे. (२) रेषा ओढणे, आलेख तयार करणे. (३) अवलोकन करणे, पाहणे.
लखी आपवुं-लिहून देणे.
-पाडवुं-जलद लिहून काढणे.
-मारवुं-असेल त्याहून वेगळे (चुकीने किंवा घाईने) लिहून काढणे.

लखाण (લખાણ) (न.) – (१) लिहिलेला मजकूर. (२) लिहिण्याचा मजकूर.
– पढाण (न.) – लिखित पुरावा.
– पट्टी (-डी) (स्त्री.) – एकसारखे लिहिणे.
लखारो (લખારો) (पु.) – (१) रिकामी बटबट (२) लाखेची चुडी बनविणारा.
लखावट (લખાવટ) (स्त्री.) – (१) लिखाण (२) लिहिण्याची शैली (३) धास्ती (४) बटबट.
लखितंग (લખિતંગ) (वि.) – (पत्र) लिहिणार (तृतीया विभक्तीतील कर्त्यांशी जोडून; 'अमूले लिखितंग').
लखोटवुं (લખોટવું) (स. क्रि.) – (मातीच्या भांड्यावर) लाख चढविणे.
लखोटी (લખોટી) (स्त्री.) – गोटी.
लख्या लेख – विधिलिखित.
लग (લગ) (स्त्री.) – लग, आढ्याचा आधार.
लगझूड (લગઝૂડ) (स्त्री.) – डोकेफोड.
लगट (લગટ) – (१) (वि.) लागून असलेले (२) (अ.) सलग्न, लागून.
लगण (લગણ) – (१) (पु.) बोजा, ओझे. (२) (अ.) पर्यंत.
लगत (લગત) (वि.) – (१) जवळचे (२) (स्त्री.) घरोबा, संबंध, नाते. (३) (अ.) लागून.
– ती (स्त्री.) – लाज, प्रतिष्ठा.
– तुं (वि.) – संबंधी, लागू पडणारे, जवळचे.
लगन (લગન) (न.) – (१) लग्न (२) (स्त्री.) छंद, नाद.
– उकेलवुं – लग्नाच्या बोजातून पार पडणे.
– लखावबुं – लग्नमिती निश्चित केल्याचे लेखी कळविणे.
– लागवी – छंद लागणे
– गाळो (पु.) – लग्नाचा मोसम.
– घडी (स्त्री.) – लग्नाचा मुहूर्त.
– पडो (पु.) – वराकडून वधूपक्षाला लग्नाचा शुभदिवस लिहून पाठविण्यात येणारी कुंकवाची पुडी.
– सरा (स्त्री.) – लगीनसराई.
– नियो (पु.) – वराला घेऊन येण्याकरिता जाणारा वधूकडील आप्त.
– नी (स्त्री.) – छंद, नाद.
लगभग (લગભગ) (अ.) – जवळजवळ (२) सुमारे.
लगवाड (લગવાડ) (स्त्री.) – संबंध, प्रीती.
लगवुं (લગવું) – (१) (न.) नक्की केलेल्या भावाने दररोज अमुक वस्तू घेणे (२) (स. क्रि.) लागणे, चिकटणे (३) पोचणे.
लगाडवुं (લગાડવું) (स. क्रि.) – (१) चिकटविणे (२) लावणे, स्पर्श करविणे (३) चोपडणे (४) पेटविणे.
लगातार (લગાતાર) (अ.) – सतत.
लगार, - रेक (લગાર-,રેક) – (१) (वि.) थोडेसे (२) (अ.) किंचित्काळ.
लगाव (લગાવ) (पु.) – मेण.
लगावबुं (લગાવવું) (स. क्रि.) – (१) पाहा 'लगाडवुं' (१), (२) व (३) (२) मारणे, ठोकणे.
लगी (લગી) (अ.) – पर्यंत.
लगीर, - रेक (લગીર,-રેક) (अ.) – पाहा 'लगार'.
लगोलग (લગોલગ) (अ.) – (१) निकट, चिकटून (२) जवळपास, जवळ.
लग्न लेवुं (- वां) – (१) लग्नाचा मुहूर्त ठरविणे. (२) लग्नाची तयारी करणे.
लग्ने लग्ने कुंवारा – सदोदित अतृप्त.
लघरा (લઘરા) (पु. ब. व.) – कपड्याच्या चिंध्या.
लघुवयी (લઘુવયી) वि.) – लहान वयाचे.
लंक (લંક) – (१) (वि.) धनवान (२) (पु.) ढीग (३) बारीक कमरेची लचक, कमरेचा बाक
– लागवो – (१) श्रीमंत होणे (२) यशस्वी होणे, पार पडणे.
लंका करवी – पेटविणे, मोठी आग लावणे.
– जीतवी – मोठा विजय मिळविणे.
– नी लाडी – फार दूर दिलेली मुलगी.
– बाळवी – गुप्त गोष्ट फोडणे.
– लूंटवी – अतिशय मोठा खजिना ताब्यात घेणे.
लंगडावुं (લંગડાવું) (अ. क्रि.) – लंगडत चालणे.
लंगर (લંગર) (न.) – (१) (बोटीचा) नांगर (२) सदावर्त, अन्नछत्र (३) एका टोकाला वजन बांधलेली दोरी (४) लांब रांग.
– लडाववां – (१) पतंगांचा कटाकटीचा वगैरे खेळ खेळणे. (२) आपापसात तंटा करणे.
– खानुं (न.) – सदावर्त, अन्नछत्र.
– वा (न.) – (१) एका टोकाला वजन बांधलेली दोरी (२) (अ.) नांगर जाईल तितके.
– वार (वि.) – हारबंद, ओळीने लावलेले.
– वार करवुं – ओळीने लावणे.
– वुं (स. क्रि.) – (१) नांगर टाकणे. (२) एकाला एक जोडून साखळी किंवा रांग करणे (३) (लाक्ष.) फंदात अडकविणे.
– रियुं (न.) – पैंजण.
लंगार (લંગાર) (स्त्री.) – लांबच लांब रांग. (२) साखळी.
लंगूर - ल (લંગૂર,-લ) (न.) – शेपूट.
– रियो (पु.) – वानर.
– वा (पु.) – पिच्छा.

लंघावुं (अ. क्रि.) – (१) लंगडत चालणे. (२) सुकून कमी होणे.
लचडवुं (लचडवुं) (स. क्रि.) – चोपडणे.
लचपच (लचपच) (अ.) – भिजून चिंब.
लचवुं (लचवुं) (अ. क्रि.) – माराने वाकणे.
लची जवुं, – पडवुं – (१) वाकणे (२) गयावया करणे.
लच्छो (लच्छो) (पु.) – मांजा.
लजववुं (लजववुं), लजावबुं, लजाडवुं (स. क्रि.) – लाजविणे, लाजेल असे करणे.
लजामणी (लजामणी) (स्त्री.) – लाजाळूचे झाड.
– णुं (वि.) – लाज वाटण्यासारखे, शरम वाटेल असे.
लंचावुं (लंचावुं) (अ. क्रि.) – (१) सुकून बारीक होणे, (२) संकोचणे.
लट (लट) (स्त्री.) – बट (केसांची झुलपे) (२) वडाची मुळी (३) सुताची १६० तारांची जुडी. (४) मोत्यांचा सर.
– पाडवी – सुताच्या १६० तारांची लट बांधणे.
लटक (लटक) (स्त्री.) – (१) लचक (२) मुरका (३) छटा (४) शैली.
– ण (वि.) – (१) लटकणारे, झुलणारे (२) (न.) झूल.
लटकुं (लटकुं) (न.) – नखरा.
– को (पु.) – चाळा, नखरा.
– कोझटको (पु.) – (१) काही थोडीशी फुरसद-सवडीचा वेळ (२) (अ). दैवयोगे, अचानक.
लटपट (लटपट) – (१) (वि.) चंचल, चपळ. (२) एकमेकांला चिकटलेले, प्रेमासक्त (३) (स्त्री.) चपलता, चलाखपणा. (४) मेळ, गट्टी. (५) प्रेमासक्ती. (६) घालमेल, कारस्थान. (७) (अ.) जलदी, झटपट.
– करवी – दुसऱ्याला फसविण्याकरिता लुच्चेगिरी - कारस्थान - घालमेल करणे.
– बनवुं – प्रेमासक्त होणे.
– वुं – स्नेहाने एकमेकांना बिलगणे.
– टियुं – (१) (न.) – वस्तरा घासण्याची चामड्याची पट्टी. (२) (वि.) चलाख, चपळ.
– टियां लेवां – (१) हजामाचा धंदा करणे. (२) बेकार रखडत राहणे.
लटवुं (लटवुं) (अ. क्रि.) – वाकणे.
लटार (लटार) (स्त्री.) – फेरा, हेलपाटा.
लटियर (लटियर) (वि.) – ऐटबाज, रंगेल.
लटी (लटी) (स्त्री.) – (१) वेश्या (२) गप्प, खोटी अफवा.
लट्टू (वि.) – (१) अतिशय नेभळट. (२) परवश (३) स्तब्ध (४) (पु.) भुंगा.
– थई जवुं – (१) खूप आसक्त होणे. (२) नेभळे - नरम - होऊन जाणे.
लठ्ठ (लठ्ठ), लठ (वि.) – (१) लठ्ठ, शक्तिमान. (२) (पु.) लाठी, सोटा.
– ठिं (– ठींगुं) (वि.) – (१) लठ्ठ (२) लुच्चे.
– ठ्ठो (पु.) – (१) गाडीच्या चाकांचा आस. (२) जाड मांजरपाट. (३) लठ्ठ मनुष्य. (४) सोटा.
लडकण (लडकण), – णुं (वि.) – भांडखोर, भांडकुदळ.
लडत (लडत) (स्त्री.) – लढाई.
लडथडवुं (लडथडवुं) (अ. क्रि.) – गोते खाणे, झोक जाणे.
लडवा (– वे) ड (लडवा-वेड) (स्त्री.) – झगडा, भांडाभांडी.
– डियुं (वि.) – भांडखोर, लढाईखोर.
लडवुं (लडवुं) (स. क्रि.) – (१) रागावणे, ठपका देणे. (२) (अ. क्रि.) – झगडा - वादविवाद - बोलाचाली - युद्ध - मारामारी करणे. (३) कोर्टात जाणे. (४) (लाक्ष.) बेबनाव होणे.
लडाक (– कु) (लडाक-कु) (वि.) – (१) लाडके (२) भांडखोर, तंटेखोर.
लडायक (लडायक) (वि.) – (१) लढाऊ. (२) लढू शकण्याजोगे. (३) भांडखोर.
लडालड(-डी) (लडालड-डी) (स्त्री.) – लढाई, तंटा.
लडाववुं (लडाववुं) – (१) लाड करणे. (२) (स. क्रि.) लढविणे, लढायला लावणे.
लडी (लडी) (स्त्री.) – एकाच जातीच्या वस्तूंची ओळ किंवा मालिका. (२) लट.
लढण (लढण) (स्त्री.) – (१) व्यसन, सवय (२) पद्धती
– पडवी – सवय पडणे.
लणणी (लणणी) (स्त्री.) – कापणी किंवा तिचा हंगाम.
लणवुं (लणवुं) (स. क्रि.) – (१) कापणी करणे, पीक उतरून घेणे (२) (लाक्ष.) फळ पदरी घेणे.
लत (लत) (स्त्री.) – (१) व्यसन (२) सवय (३) छंद.
लताड (लताड) (स्त्री.) – (१) लाथ (२) एकदा बोललेले बदलणे. (३) गोता (४) (पु.) सुस्ती.
– खवरावबी, – मारवी – (१) लाथ मारणे. (२) भ्रमात ठेवून फसायला लावणे. (३) नुकसान करणे.
लताडवुं (लताडवुं) (अ. क्रि.) – (१) दुर्दशेला आणणे, नुकसान करणे.
लतीफ (लतीफ) [अ.] (वि.) – सद्‌गुणी, चांगले.
– फो (पु.) – हास्यविनोद.
लत्तां (न. ब. व.) – कपडेलत्ते.
– लेवाई जवां, – लेवावां – (१) लुटले जाणे. (२) नुकसानीत येणे (३) हिंमत गमावणे.

—लेवां—दोष किंवा दुर्बळपणा उघडा करणे.
लत्तो (લત્તો) (पु.)—मोहोल्ला, पेठ.
लथडपथड (લથડપથડ) (अ.)—पाण्याने भिजून चिंब.
लथडवुं (લથડવું) (अ. क्रि.)—(१) ठोकर लागून झोकांडी जाणे. (२) बोलताना अडणे. (३) आजाराने दुबळे होऊन जाणे.
लथडियुं (લથડિયું) (न.)—झोकांडी.
लदावुं (લદાવું) (अ. क्रि.)—लादले जाणे, लादलेले असणे. ('लादवुं'चे कर्मणी रूप).
लप (લપ) (स्त्री.)—(१) पीडा, उपाधी, लफडे (२), (अ.) झटकन, जल्दी.
—दईने—झटकन.
लपकवुं (લપકવું) (अ. क्रि.)—झणकारा मारणे.
लप(-ब)कारो (લપ-બ-કારો) (पु.)—(१) जीभ एकसारखी आत बाहेर करणे. (२) वेदनेने किंवा भयाने एखाद्या अवयवांत सणका मारणे. (३) तुसडेपणाने टाकून बोलणे.
लप(-ब)काववुं (લપ-બ-કાવવું) (स. क्रि.)—(१) भेडसावणे, भीती दाखविणे, भिवविणे. (२) झटपट खाणे, चट्ट करून टाकणे.
लप(-ब)को (લપ-બ-કો) (पु.)—(१) घाणेरड्या पदार्थाचा लोंदा (२) डाग (भाजतात तो) (३) तुसडेपणाने टाकून बोलणे.
—करवो—तुसडेपणाने टाकून बोलणे.
—का करवा—टोमणे मारणे.
—का खावा—टोमणे सहन करणे.
—का चोंटाडवा, —देवा—डाग देणे.
—का तोडवा—बोलण्या—करण्यात किंवा कामात दोष काढीत राहणे.
—का लेवा—(१) धसका बसणे. (२) अतिशय वेदना होणे.
लपछप (લપછપ) (स्त्री.)—कारस्थान, घालमेल.
लपट (લપટ) (स्त्री.)—(१) वेग, झपाटा. (२) धडकणे. (३) फंद, फसवणूक. (४) सुगंध (५) (वि.) तल्लीन, मग्न.
—मारवी—झडप घालून हिसकून घेणे.
लपटावुं (લપટાવું) (अ. क्रि.)—(१) ओशट पदार्थात लिडबिडणे (२) लालूच लागणे, फसणे.
लपटुं (લપટું) (वि.)—(१) भक्कम नसलेले, पोचट, ढिले (२) लोभग्रस्त.
लपडाक (લપડાક) (स्त्री.)—थप्पड.
—चोडवी, —ठोकवी, —देवी—थप्पड-चपराक-मारणे.
—पडवी, —मळवी—(१) थप्पड लागणे. (२) ठपका मिळणे. पुढची धाव थांबणे.
लपरडवुं (લપરડવું) (स. क्रि.)—लेप घालणे.
लपरडो (લપરડો) (पु.)—जाड लेप.
लपलप (લપલપ) (स्त्री.)—(१) बकबक, बडबड. (२) (अ.) झरझप. (३) झणझण.
—पाट (पु. स्त्री.)—बडबड. (२) गडबड, धांदल.
लपसणी (લપસણી) (स्त्री.)—घसरगुंडी.
—णुं (न.)—(१) घसरून पडण्यासारखे. (२) (न.) निसरडे,
—वुं (अ. क्रि.)—(१) निसरणे. (२) घसरून पडणे.
लपाट (લપાટ) (स्त्री.)—थापट, थप्पड.
—टियो (पु.)—थप्पड मारणारा.
लपावुं (લપાવું) (अ. क्रि.)—(१) लपणे. (२) —च्या कुशीत किंवा आश्रयाला जाणे. (३) एकमेकाला चिकटून दाबून बसविणे.
लपियुं (લપિયું) (वि.)—(१) गप्पिष्ट. (२) डोकेफोड करायला लावणारे.
लपेटवुं (લપેટવું) (स. क्रि.)—(१) गुंडाळणे. (२) (लाक्ष.) सामील करून घेणे.
लपेटो (લપેટો) (पु.)—झाकण, आवरण. (२) खूप कलाकुसर असलेले रेशीम विणीचे कापड.
लपेडो (લપેડો) (पु.)—जाड लेप.
लप्पट (લપ્પટ) (वि.)—व्यवस्थित भक्कमपणे चिकटलेले.
लप्पनछप्पन (स्त्री. न.)—(१) लप्पंछप्पं, गुप्त कारस्थान. (२) अति शहाणपण.
लप्पी (લપ્પી) (वि.)—गप्पिष्ट, थापाड्या.
लफरुं (લફરું) (न.)—(१) मेकडाचा रपटा. (२) (लाक्ष.) विघ्न, लफडे.
—लेवुं—(नाकातील मेकूड काढून) नाक साफ करणे.
—वळगवुं—लफडे मागे लागणे.
लब (લબ) [फा.] (पु.)—(१) ओठ (२) (स्त्री.) लाळ.
लबडधक्के (લબડધક્કે) (अ.)—धमकावून, जबरदस्तीने.
लबडवुं (લબડવું) (अ. क्रि.)—लोंबणे.
—तुं मूकवुं—(१) लोंबत ठेवणे, अधांतरी ठेवणे. (२) लक्ष न देणे.
लबडी जवुं—(१) आजारी—अशक्त होणे. (२) पास न होणे.
लबदावुं (લબદાવું) (अ. क्रि.)—(दूध, रस, पाणी इ.ने) थबथबणे. (२) सापडणे, फसणे.
लबाचो (લબાચો) (पु.)—(१) मळलेल्या—फाटक्या कपड्यांचा ढीग. (२) तुटक्याफुटक्या सामानाचा ढिगारा.
—चा उठाववा—मुक्काम हलविणे.
लबाड(-डी) (લબાડ-ડી) (वि.)—खोटे बोलण्याची सवय असलेले.
लबोचुं (લબોચું) (न.)—मुस्कट.

लब्बेक (लब्बेक) (अ.) – 'जी साहेब' अशा अर्थाचा उद्‌गार.
लमणुं (लमणुं) (न.), – णो (पु.) – (कानाजवळचा) अंक, कानशीळ.
– णे हाथ देवा – हताश होणे.
लंबाण (लंबाण) (न.) – (१) दूरता, लांबी. (२) विस्तार.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) लांबणे. (२) खूप वेळ चालणे.
– ई (स्त्री.) – लांबी.
लंबूश(-स) (लंबूश-स) (वि.) – लंबाट, फाजील लांबीचे किंवा उंचीचे.
लयाकत (लयाकत) (स्त्री.) – लायकी, योग्यता.
लयानत (लयानत) (स्त्री.) – (१) शरम, नामुष्की. (२) धिक्कार.
ललचावुं (ललचावुं) (अ. क्रि.) – (१) लोभात सापडून फसणे. (२) मोहित होणे. (३) लालसा ठेवणे.
ललोपतां (ललोपतां) (न. ब. व.) – गोडगोड बोलणे, खुशामत.
लल्लोपच्चो (लल्लोपच्चो) (स्त्री.) – दादापुता, खुशामत.
लव (लव) (वि.) – (१) किंचित, थोडे. (२) (पु.) अंश.
लवथव (लवथव) (स्त्री.) – मधुर व विवेकपूर्ण वाणी.
लवरी (लवरी) (स्त्री.) – बडबड, बटबट.
– ए चडवुं – वाटेल तसे बडबडणे.
लववुं (लववुं) (अ. क्रि.) – बटबट करणे, फार बोलणे.
लवी जवुं – (१) निष्काळजीपणाने रहस्य बोलून जाणे. (२) वाटेल तसे बोलणे.
लवाजम (लवाजम) (न.) – वर्गणी.
लवारुं (लवारुं) (न.) – (१) कोकरू (२) दूधपिते मूल.
लवारो (लवारो) (पु.) – बडबड, बटबट.
लविंग (लविंग) (स.) – लवंग.
लवूरो (लवूरो) (पु.) – ओरखडा.
– भरवो – ओरखडा काढणे, ओरबाडणे.
लव्वो (लव्वो) (पु.) – जिभेचा शेंडा.
लसण (लसण) (न.) – लसूण.
– णियुं (वि.) – (लाक्ष.) सत्त्वहीन, तेजहीन.
लसरको (लसरको) (पु.) – (१) फरफट (२) ओरखडा.
लसलसवुं (लसलसवुं) (अ. क्रि.) – (१) चमकणे (२) तूप किंवा तेल यांनी थबथबणे (३) हर्षभराने खेळणे किंवा नाचणे.
लसवुं (लसवुं) (अ. क्रि.) – (१) झळकणे, शोभणे. (२) खेळणे – नाचणे. (३) निसरणे.
लसंती (लसंती) (वि. स्त्री.) – झळकणारी.
लसोटवुं (लसोटवुं) (स. क्रि.) – खरडत वाटणे, (पाट्यावर – दगडावर).
लहाण (लहाण) (न.) – लाभ, नफा.
– काढवुं – नफा काढणे.
– नीकळवुं – फायदा मिळणे.
– णी (स्त्री.) – आनंदाने पेढे वगैरे वाटणे.
लहाव (-वो) (लहाव-वो) (पु.) – आनंदाचा उपभोग.
लहावुं (लहावुं) – (१) (स. क्रि.) आनंदप्रसंगाकरिता काही वाटणे.
लहियो (लहियो) (पु.) – कारकून, लेखन-काम करणारा मनुष्य.
लहे (लहे) (स्त्री.) – (१) धुंदी, छंद (२) लज्जत, आनंद.
लहेकवुं (लहेकवुं) (अ. क्रि.) – (१) झुलणे. (२) ठुमकत-मुरडत चालणे-बोलणे. (३) स्फुरण पावणे.
लहेको (लहेको) (पु.) – (१) शरिराचा नखरेल चाळा, मुरकण. (२) हेल काढून किंवा घसा फोडून बोलणे.
लहेजत (लहेजत) (स्त्री.) – (१) मजा (२) लज्जत, स्वाद.
लहेजो (लहेजो) [अ.] (पु.) – पळ, क्षण.
लहेर (लहेर) (स्त्री.) – (१) तरंग, लहर (२) गुंगी (३) गंमत (४) मौजमजा.
– आववी – (१) मौज येणे (२) लाटेप्रमाणे येणे. (३) बाई येणे (इंद्रिय आखडणे) (४) गुंगी येणे.
– उडाववी,-करवी,-मारवी – मजा करणे, चैन करणे.
– पडवी – गंमत वाटणे, गोडी वाटणे.
– मां होवुं – आनंदात असणे.
– रे चडवुं – (१) कल्पनातरंगात उडणे. (२) गंमत करीत उत्साहाने भरून जाणे. (३) स्वच्छंदीपणे बोलणे-चालणे-विहरणे.
– वुं (अ. क्रि.) – तरंग उठणे, एकामागून एक लहरी उठणे.
लहेवुं (लहेवुं) (स. क्रि.) – (१) लक्षपूर्वक ऐकणे. (२) लक्षात घेणे, मानणे, ओळखणे. (३) अवलोकन करणे. (४) मिळविणे.
लळकवुं (लळकवुं) (अ. क्रि.) – (१) चकचक करणे. (२) उल्हासात डुलतडुलत येणे. (३) लालसा ठेवणे.
लळवुं (लळवुं) (अ. क्रि.) – (१) नमणे (२) प्रेमाच्या भरात येणे.
लळी पडवुं – नमणे, वाकणे.
– लळीने – खाली वाकवाकून.
ला (ला) (स्त्री.) – ज्वाला, जाळ.
लाइलाज (लाइलाज) [अ.] (वि.) – निरुपाय – नाइलाज – झालेला.
लाओलाद (लाओलाद) [अ.] (वि.) – वांझ, विनापत्य.
लाकड (लाकड) (न.) – लाकूड.
– डी (स्त्री.) – काठी, लाठी.

-डीए पाणी सींचवुं - स्वतः करण्याचे काम दुसऱ्यावर सोपविणे (ज्यामुळे ते बरोबर होत नाही).
-डीओ ऊडवी - काठ्यांनी मारामारी होणे.
-डी करवी - बोट दाखविणे, चिथावणे. (२) काठीने झोडपणे.
-डी झालवी - (मारण्याकरिता) काठी हातात घेणे. (२) प्रहार करण्यापूर्वीच काठी पकडून धरणे. (३) मार्गदर्शन करणे. (४) म्हातारपण येणे.
एक लाकडीए हांकवुं - सर्वांवर सारखा दबाव ठेवणे.
लाकडुं (લાકડું) (न.) - (१) झाडाचे सुकलेले खोड, फांद्या वगैरे (२) जळण (३) (लाक्ष.) विघ्न, अडथळा.
-डानी तलवारे लडवुं - (१) पुरत्या साधनाशिवाय लढणे. (२) खोटे अवडंबर करून काम धकवीत राहणे.
-डां जोवां - घर किंवा कुल पाहणे.
-डां पहोंचवां - स्मशानात जाण्याच्या-मरणाच्या-पंथात असणे.
-डां संकोरवां - उगीच चिथावणी देणे, शांत झालेली लढाई पुनः सुरू करणे.
लाख टकानुं - बहुमोल किंवा फार महत्त्वाचे.
-नो पालनहार - लाखांचा पोशिंदा.
-रुपियानुं - (१) बहुमोल. (२) अत्यंत प्रामाणिक व भला (मनुष्य).
-वातनी एक वात - थोडक्यात-सारांश-की.
-लाखणुं - (वि.) - अत्यंत प्रतिष्ठित.
-पंचोतरी (वि.) - (१) अतिरंजित सांगणारा. (२) (स्त्री.) गप्प.
लाखवुं (લાખવું) - लाख चढविणे.
लाखेणुं (લાખેણું) (वि.) - (१) प्रतिष्ठित, अब्रूदार, सुलक्षणी. (२) लाख रुपये मोलाचे.
लाग (લાગ) (पु.) - (१) संधी, मोका. (२) आधार (३) युक्ती (४) मधली मोकळी जागा.
-आववो - संधी येणे.
-खावो - (१) संधी मिळणे. (२) बरोबर ताब्यात येणे.
(अमुक) लागनुं होवुं - (अमक्या कामाला) लायक असणे.
लागट (લાગટ) [अ.] - सतत, चालू, एकसारखे.
-टुं (न.) - (१) गाढ संबंध (२) परपुरुष किंवा परस्त्री यांचा संबंध.
लागणी (લાગણી) (स्त्री.) - (१) भावना (२) दया, सहानुभूती.
-प्रधान (वि.) - भावनाप्रधान.
लागत (લાગત) (स्त्री.) - (१) मूळ किंमत (२) जकात.
लागतुं वळगतुं (લાગતું વળગતું) (वि.) - कुटुंबी किंवा नात्यागोत्याचे.
लागभाग (લાગભાગ) (पु.) - नात्यामुळे आलेला हिस्सा.
लागलागट (લાગલાગટ) (अ.) - सतत, चालू, एकसारखे.
लागलुं (લાગલું) (अ.) - लागलीच.
लागवग (લાગવગ) (स्त्री.) - वगवशिला.
लागवुं (લાગવું) (स. क्रि.) - (१) वाटणे, मनांत येणे. (२) मनावर परिणाम होणे. (३) संबंध किंवा स्पर्श होणे. (४) संबंध किंवा विवाहसंबंध होणे. (५) दिसणे, भासणे. (६) इच्छा-जरुरी वाटणे. (भूक-तहान) (७) कामामागे पडणे-लागणे, कामात राहणे. (८) लागणे (मराठीतील सर्व अर्थी) (९) स्त्रीचा किंवा पुरुषाचा वाईट संबंध बांधणे. (१०) (अ. क्रि.) पेटणे.
पूठे लागवुं - च्या मागे लागणे, (-ला हैराण करणे).
हाथ लागवुं - सापडणे.
लाग्युं फोडी लेवुं, - भोगववुं - नशिबाला आलेले भोगणे.
लाग्यो भाग्यो दिवाळी - नफा होवो की नुकसान, काम करायचे आहे.
लागु (લાગુ) (वि.) - (१) लागू, संबंधित (२) अनुकूल, बरोबर बसणारे. (३) (अ.) चालू.
लागो (લાગો) (पु.) - (१) हक्काचे मागणे. (२) कर (३) विवाहसंबंध, लागाबांधा (४) पिच्छा.
-घालवो,-नाखवो - कर लावणे, हक्काची वर्गणी वसूल करण्याचा रिवाज सुरू करणे.
लांघण (લાંઘણ), लांघो (લાંઘો) (पु.) - लंघन, उपवास.
लांघणी (લાંઘણી) (स्त्री.) - गाडीच्या जुवाखाली ठेवण्याची घोडी, शिपायी.
लांघो (લાંઘો) (पु.) - ढांग.
लाचार (લાચાર) [फा.] (वि.) - (१) नाइलाज-निरुपाय-झालेला, अगतिक (२) गरीब, दीन.
लाछाकुंवर (લાછાકુંવર) (पु.) - (१) श्रीमंताचा मुलगा (२) श्रीमंत पती.
लाज (લાજ) (स्त्री.) - (१) शरम, लज्जा. (२) मर्यादा, मुलाहिजा, आदर. (३) अब्रू, पत.
-काढवी - पदर डोक्यावरून तोंडावर ओढून घेणे.
लाजा (લાજા) [सं.] (स्त्री.) - भाताची लाही.
लाजिम (લાજિમ) [अ.] (वि.) - योग्य, साजेलसे.
लांचवुं (લાંચવું) (अ. क्रि.) - वाकणे.
लांचुं (લાંચું) (वि.) - कमी.
लांझो (લાંઝો) (पु.) - हरकत.
लाटी (લાટી) (स्त्री.) - लाकूडबाजार.
लाटो (લાટો) (पु.) - (१) लाट, तरंग. (२) साबणाचा किंवा एखाद्या धातूचा लांबडा तुकडा.

लाटा काढवा – लाट लागणे, फायदा मिळविणे.
लाड (न.) – (१) लाड लडिवाळपणा (२) लडिवाळपणाचे वर्तन.
– लडाववां – लाड करणे, लाडिकपणा करणे.
– पहोचवां – पुरे झाले आता लाड अशा अर्थी.
– कणुं (वि.) – लाडके.
– कवायुं (वि.) – लाडांत वाढलेले.
लाडघेलुं (લાડઘેલું) (वि.) – फार लाडाने वाढविलेले.
लाडवायुं (લાડવાયું) (वि.) – लाडात वाढलेले, लाडके.
लाडलुं (લાડલું) (वि.) – लाडके.
लाडवण (લાડવણ) (स्त्री.) – लाडकी स्त्री.
लाडवो (લાડવો) (पु.) – लाडू.
लाडी (લાડી) (स्त्री.) – (१) कोवळी मुलगी (२) नवविवाहित वधू.
लाडु खावानुं काम – अगदी सहज होण्याजोगे-सोपे काम.
लाडो (લાડો) (पु.) – (१) वर (२) लाडोबा
लाणी (લાણી) (स्त्री.) – कापणी.
लांठ (લાંઠ), -ठियुं (न.) – (१) शठ, लुच्चे (२) दंगेखोर.
लात (લાત) (स्त्री.) – लाथ.
लाती (લાતી) (स्त्री.) – बंदरावर असलेली वखार-दुकान.
लाद (લાદ) (स्त्री.) – लीद.
लानत (લાનત) [अ.] (स्त्री.) – शरम.
लाप (-पो)ट (લાપ-પો-ટ) (स्त्री.) – थप्पड.
लापरवा (લાપરવા) [फा.] (वि.) – बेपर्वा.
लाफो (લાફો) (पु.) – (१) थप्पड (२) उथळ्या मनुष्य (३) अडसर.
– फावेडा (पु. ब. व.) – उथळेपणाचें वर्तन.
लांब (-बी) (લાંબ-બી) (स्त्री.) – (१) स्मरणशक्ती (२) स्मरण.
– भात (पु.) – भाताचे बी पडल्याने आपोआप उगवलेले रोप.
लांबीटूंकी (લાંબીટૂંકી) (स्त्री.) – (१) असंबद्ध बडबड (२) तक्रार, तंटा, भानगड.
लांबुं (લાંબું) (वि. – लांब, लांबडे.
लांबी खेंचवी – (१) ताणून देणे. (२) मरणे.
– फाळ भरवी – (१) मोठे साहस करणे. (२) आवाक्याबाहेरचे काम करणे.
– लेखणे लखवुं – मोठा व्यापार सुरू करणे. (२) पराणी घेऊन बैल हाकणे.
– सोडे सुवुं – मरणे.
लांबु करवुं – लांबविणे, पिंजत बसणे. (लाक्ष.)
– काढवुं – पुष्कळ जगणे.
– खेंचवुं – (१) पुष्कळ जगणे (२) टंगळमंगळ करणे, उगीच वेळ काढणे.
– चालवुं (१) फार वेळ चालू राहणे. (२) पुष्कळ दिवस टिकणे.
– थवुं, थई जवुं – (१) पाय पसरून झोपणे (२) लांबडे होणे. जमीनदोस्त करणे, अतिशय नुकसान सोसणे. (३) मरणे.
– पिंगळ करवुं – फुगवून सांगणे.
लांबे पाटे सुवुं – (१) दिवाळे काढणे, अतिशय नुकसानीत येणे. (२) मरण्याच्या स्थितीला पोचणे. (३) निश्चित होऊन किंवा बेपर्वा होऊन पडून राहाणे.
– साथरे सूवुं – (१) दीर्घदृष्टी ठेवून काम करणे. (२) निश्चितपणा बाळगणे. (३) मरण पावणे.
लांबो हाथ करवो – (१) मदतीचा हात पोचविणे किंवा मदतीकरिता हात पुढे करणे, मदत देणे किंवा मागणे. (२) भीक मागणे (३) लांच घेणे (४) विघ्न आणणे.
– छट (वि.) – लांबसडक.
– लच, -लसरक (वि.) – लांबलचक.
लांभ (લાંભ) (वि.) – आपोआप उगवलेले.
लांभवुं (લાંભવું), लांभुं (લાંભું) (नं.) – भाग, हिस्सा.
लाय – ह (લાય – હ) (स्त्री.) – (१) आग (२) अंतःकरणातील जळफळाट.
– थवी, -लागवी – आग होणे, जळफळाट होणे.
पेटमां लाय लागवी – पोटात आग पडणे, अतिशय भूक लागणे.
लायकात (લાયકાત) (स्त्री.) – पात्रता, योग्यता, लायकी.
लायरी (લાયરી) (स्त्री.) – (१) वटवट, बडबड (२) शेखी, प्रौढी.
लार (લાર) (स्त्री.) – लांब रांग.
लाल – (१) (वि.) तांबडें (२) (पु.) छेलछबेला (३) मुलगा, पुत्र (४) माणीक.
– घोडीए चडवुं – नशेंत जाणे.
लालजी (લાલજી) (पु.) – बाळकृष्ण.
लालपाणी (લાલપાણી) (स्त्री.) – (लाक्ष.) दारू.
लालबाई (લાલબાઈ) (स्त्री.) – आग, लाही.
– नी चोकी करवी – सगळीकडे आग लागणे.
लालमलाल (લાલમલાલ) (वि.) – (१) लालभडक (२) (लाक्ष.) फाकडे, नटवे.
लालच (લાલચ) (स्त्री.) – (१) लालूच, लोभ. (२) लाच; लालसा उत्पन्न करणारी वस्तू.
– चु (वि.) – लोभी.
लाला (લાલા) (पु.) – (१) फकड रंगेल-मनुष्य.
लालायित (લાલાયિત) [सं.] (वि.) – (१) स्वादाने तोंडाला पाणी सुटले आहे असे (२) आतुर, उत्कट.
लालाश (લાલાશ) (स्त्री.) – लाली.

लालियो (લાલિયો) (पु.)–(१) महार-बचर्ची (२) लाल कुत्रा किंवा बैल.
–या इंग्लिश–बबर्जीचे मोडकेतोडके इंग्रजी.
लावरुं (લાવરું) (न.)–कुत्र्याचा चावा (२) कुत्र्याचे भुंकणे.
–नाखवुं,-भरवुं–(१) चावा घेणे (२) रागाने बोलणे.
लावलश्कर (લાવલશ્કર) (नं.)–साऱ्या परिवारासह असलेले मोठे लष्कर.
लाववुं (લાવવું) (स. क्रि.)–आणणे, घेऊन येणे.
लाश (-स)–(१) (वि.) बरबाद, नष्ट, (२) (स्त्री.) मुडदा, प्रेत.
–जवुं–नष्ट होऊन जाणे.
लासर (લાસર) (स्त्री.)–टंगळमंगळ.
–रियुं (वि.)–उगीच वेळ काढणारे, बोलणारे पण न करणारे.
लासु (લાસુ) (वि.)–कोरडे, तूप-तेल नसलेले.
लाळी (લાળી) (स्त्री.)–(१) कानाचा चापा (२) घंटेच्या आतील लंबक (३) (पशु-पक्ष्याचे विशेषतः कोल्ह्यांचे) केकाटणे-ओरडा.
–करवी–कोल्ह्यांनी कुई कुई असा ओरडा करणे.
लाळो (લાળો) (पु.)–विस्तव.
लाळा उठवा (अंतरमां)–(अंतःकरणात) आग होणे, अतिशय चिंता लागणे.
लिखितंग (લિખિતંગ) (वि.)–लिहिणार (पत्राच्या शेवटी लिहिणारा असे लिहून आपली सही करतो.)
लिज्जत (લિજ્જત) (स्त्री.)–लज्जत, स्वाद.
लिबास (લિબાસ) [अ.] (पु.)–पोशाख.
लिंबण (લિંબણ) (स्त्री.)–लिंबूचे झाड.
लिलवट (લિલવટ) (न.)–कपाळ.
लिलाऊं, लिलाम (લિલાઉં,-મ) (न.)–लिलाव.
लिसोटी (લિસોટી) (स्त्री.)–लहानशी रेषा किंवा ओरखडा.
–टो (पु.)–मोठी रेषा.
लिहाज (લિહાજ) [अ.] (पु.)–शिष्टाचार, आदर.
लीक (લીક) (स्त्री.) (१) रेघ (२) सीमारेषा, हद्द.
लीखियुं (લીખિયું) (न.)–डोक्यातील लिखा काढण्याची बारीक दातांची फणी.
लीटी (લીટી) (स्त्री.)–(१) बारीक रेघ (२) ओळ, रांग. (३) पद, चरण (कवितेचा) (४) हद्द.
–करवी–(१) ओळी रचणे. (२) चरण पाठ करणे.
–खेंचवी; दोरवी,-पाडवी–रेघ ओढणे.
–टो (पु.)–(१) जाड रेषा (२) काट.
–टा ताणवा–(१) रेघोट्या ओढणे (२) वाटेल तसे लिहिणे.

लीटो मारवो–काट मारणे.
लींट (લીંટ) (स्त्री.)–मेकूड.
लीधुं (લીધું) (स. क्रि.)–'लेवुं'चें भूतकाळाचे रूप, 'घेतले.'
–धेल (-लुं)–घेतलेले.
लीधे (લીધે) (अ.)–च्या मुळे,–च्या कारणास्तव.
लीपण (લીપણ) (न.)–लिंपण, सारवण.
–वुं (स. क्रि.)–जमीन शेणामातीने सारविणे.
लीमडी (લીમડી) (स्त्री.)–लिंबूचे किंवा लिंबाच्या जातीचे कोणतेही झाड.
लीमडे लटकवुं–अवनति पावणे.
लीरो (લીરો) (पु.)–कपड्याचा लांब तुकडा, लांब चिंधी.
लील (લીલ) (स्त्री.)–(१) शेवाळ (२) जिभेवरचा चिकटा. (३) खच्ची न केलेला पाडा-गोऱ्हा.
–उतारवी–जिभेचा चिकटा घासून काढणे.
–परणवी–बायको मरून वर्षसुद्धा न होण्यापूर्वीच दुसरी बायको करणे.
–परणाववी–वर्ष पुरे होण्यापूर्वी मृताचे शेवटचे मासिक-श्राद्ध करणे.
–वळवी–(१) शेवाळ साचणे. (२) बिघडणे.
–वाळवी–दुर्दशा करणे, वाटोळे करणे.
लीलवण (લીલવણ) (न.),-णी (स्त्री.)–पालाभाजी, ताजा पाला.
लीलवय (લીલવય) (न.. स्त्री.)–कोवळे वय, बाळपण.
लीलववुं (લીલવવું) (स. क्रि.)–(१) हिरवेगार करणे. (२) सारविणे.
लीला विस्तारवी–(मोठ्या माणसाचे) परलोकी जाणे.
–विग्रह (पु.)–भक्तांची इच्छा पुरी करण्याकरिता देवाने घेतलेला देह.
लीलाण (લીલાણ) (न.)–हिरवागार प्रदेश.
लीलालहेर (લીલાલહેર) (स्त्री.)–(१) आनंद, सुख (२) समृद्धी.
लीलाश (લીલાશ) (स्त्री.)–हिरवेपणा.
लीलांपाणी (લીલાંપાણી) (न.ब.व.)–घोंटलेल्या भांगेचे पाणी.
लीली घोडी (स्त्री.)–(१) भांग (२) भांगेची नशा.
लीलीपीठ (લીલીપીઠ) (स्त्री.)–भाजीमंडई.
लीलीसूकी (લીલીસૂકી) (स्त्री.)–सुख व दुःख, चढता काळ पडता काळ.
लीलुं (લીલું) (वि.)–(१) हिरवे (२) ओले (३) ताजे (४) अतिशय श्रीमंत.
लीला झाडतळे भूखे मरवुं–(१) अतिशय संकोची असणे. (२) अतिशय आळशी असणे.

–सूकानो विचार–योग्य काय, अयोग्य काय याचा विचार.
लीली लेखण–(१) ताजे लिखाण (२) ताजा कारभार.
(३) व्यवस्थित चालत असलेला व्यापारधंदा.
–वाडी–(१) बहरणारे तारुण्य (२) मुलांबाळांचा विस्तार.
लीलुं करवुं–फायदा करणे, संपत्ती मिळविणे.
–घडपण भोगववुं–म्हातारपण असून तरुणाचा आनंद भोगणे.
लीलो दुकाळ–(१) अतिवृष्टीने आलेला दुष्काळ.
(२) कसलीही कमतरता नसतानाही योग्य खर्च हातून न होणे.
लीलुं कच,-कस (वि.)–हिरवेगार आणि रसभरित.
–छम (वि.)–हिरवेगार.
–पीळुं (वि.)–अतिशय क्रोधाविष्ट.
लीलोतरी (લીલોતરી) (स्त्री.)–(१) ताजी हिरवी वनस्पती.
(२) पालाभाजी, ताजी भाजी.
लीसुं (લીસું) (वि.)–(१) गुळगुळीत (२) निसरडे.
लुगाई (લુગાઈ) (स्त्री.)–बायको, पत्नी.
लुगात (લુગાત) [अ.] (न.)–शब्दकोश.
लुछणियुं (લુછણિયું) (न.)–अंग पुसणे, पुसण्याचे फडके, (टॉवेल इ.).
लुंची (લુંચી) (स्त्री.)–पळता पळता एकदम मागे फिरणे, गिरकी.
लुटणियुं (લુટણિયું) (वि.)–लूट करणारे.
लुटाउ (લુટાઉ) (वि.)–(१) लुटीचे (२) बिनवारशी, अनाथ.
लुटावुं (લુટાવું) (अ. क्रि.)–लुटले जाणे.
लुटाववुं (લુટાવવું) (स. क्रि.)–लुटविणे.
लू (લૂ) (स्त्री.)–उन्हाळ्यातील तापलेल्या वाऱ्याचा झपाटा.
–लागवी–तशा वाऱ्यामुळे आजार येणे.
–वावी–तसा गरम वारा वाहणे.
लूई (લૂઈ) (स्त्री.)–शेवाळ.
लूओ (લૂઓ) (पु.)–लाटण्याकरता घेतलेला कणकीचा लहानसा गोळा.
लूखरी (લૂખરી) (स्त्री.)–खाज, कोरडी खरूज.
लूखस (લૂખસ) (स्त्री.)–खरूज.
लूखियुं (લૂખિયું) (न.)–मातीची चिलीम.
लूखुं (લૂખું) (वि.)–(१) कोरडे, तेलातुपाशिवायचे. (२) नीरस (३) निर्धन, रंक.
–पडवुं–कोरडे असणे किंवा वाटणे.
–हसवुं–ओढून ताणून हसणे.
लूगडुं (લૂગડું) (न.)–(१) कपडा, वस्त्र (२) साडी.
लूगडां उतारवां–(१) आप्ताचा मृत्यू होताच स्नान करण्याकरता कपडे बाजूला काढून ठेवणे. (२) संबंध टाकणे. (३) लुटले जाणे.
–उतारीने वांचजो–मरणाच्या समाचाराचे सूचन (पत्रारंभी लिहितात).
–करवां–मुलीला–बहिणीला कपडे करणे.
–लेवावां–लुटले जाणे.
–बोळ–(१) (अ.) अंगावरच्या कपड्यासकट (२) (न.) तसे स्नान.
लूगदी (લૂગદી) (स्त्री)–लगदा.
लूछणुं (લૂછણું) (न.)–अंगपुसणे.
–वुं (स. क्रि.)–(१) कपड्याने घासून साफ करणे, एखाद्याला घासणे किंवा चिकटविणे.
लूडवुं (લૂડવું) (अ. क्रि.)–लोळणे, गडगडत जाणे.
लूण (લૂણ) (न.)–लवण, मीठ.
–हराम करवुं–निमक हराम होणे.
–हलाल करवुं–इमानदार राहाणे.
–चां (न. ब. व.)–लोणची.
लूणो (લૂણો) (पु.)–भिंतीला वगैरे ओली मुळे येणारा लोणा.
–लागवो–लोणा येणे.
लूंट (લૂંટ) (स्त्री.)–लूट.
–पाडवी–धाड घालून लुटणे.
–वुं–(स. क्रि.)–लुटणे.
लूंठ (લૂંઠ) (वि.)–जबरदस्त, दांडगट.
लूंडी(લૂંડી) (स्त्री.)–लौंडी, दासी.
–डो (पु.)–दास, गुलाम.
लूम (લૂમ) (स्त्री.)–फळांचा घोस.
–खुं (न.),–खो (पु.)–मोठा घोस, झुबका.
–लेवो–मोठा फायदा मिळविणे.
–लंटावो–फायदा गमावणे, नुकसान होणे.
–वुं } (अ. क्रि.)–(१) लोंबणे (२) वाकणे (३) खूप
लूंबवुं } प्रयत्न करणे.
लूलवुं (લૂલવું) (अ. क्रि.)–उष्णता लागणे, सुकणे.
लूली, लूलीबाई (લૂલી, લૂલીબાઈ) (स्त्री.)–जीभ.
–हलाववी–(१) जीभ टाळ्याला लावणे (२) 'हो हो' म्हणत राहणे.
लूलुं (લૂલું) (वि.)–(१) लंगडे (२) अपंग, अशक्त (३) पाया किंवा आधार नसलेले.
लेउवो (લેઉવો) (पु.)–लेवा पाटीदार.
लेखण (णी, -नी,) (લેખણ-ણી-ની) (स्त्री.)–कलम, लेखणी.
लेखववुं (લેખવવું), लेखवुं (स. क्रि.)–हिशेबात घेणे, मानणे, लेखी असणे.
लेखावटियो (લેખાવટિયો) (पु.)–(१) ज्योतिषी (२) हिशेब लिहिणारा कारकून.

लेखितवार (લેખિતવાર), लेखी – (१) (वि.) लिखित, (२) (अ.) लिहून.
लेखुं (લેખું) (न.) – (१) तोंडचा हिशेब. (२) हिशेब (३) (लाक्ष.) ऐपत, शक्ती.
लेखे (લેખે) (अ.) – (१) (अमुक) हिशेबाने, प्रमाणे (२) प्रीत्यर्थ, करिता.
– लागवुं – उपयोगाला येणे.
लेंघावुं (લેંઘાવું) (स. क्रि.) – थोडेसे लंगडत चालणे.
लेंघुं (લેંધું) (वि.) – बावळट, वेडसर
लेण (લેણુ) (न.) – घेणे, येणे.
– दार (पु.) – पैसे कर्जाऊ देणारा.
– देण (स्त्री.) – (१) देण्याघेण्याचा संबंध (२) देणेघेणे.
– णादेणी (स्त्री.) – (१) पूर्वजन्मीचे देणे किंवा घेणे असल्यासारखा संबंध, ऋणानुबंध (२) देण्याघेण्याचा संबंध.
– णुं (न.) – (१) दिलेले कर्ज परत घेणे. (२) ऋणानुबंध असल्यासारखा चांगला संबंध.
लेताण (લેતાણુ) (स्त्री.) – घाबरगुंडी.
लेपडुं (લેપડું) (वि.) – गळेपडू.
लेपडो (લેપડો) (पु.) – पोपडा.
लेफो (લેફો) (पु.) – चिकटलेला चिखलाचा रेंदा.
लेबास (લેબાસ) (पु.) – पोषाख.
लेभागु (લેભાગુ) (वि.) – (१) घेऊन पळून जाणारे (२) इकडून तिकडून दुसऱ्याची वस्तू घेऊन आपली म्हणून दाखविणारे.
लेमेल (લેમેલ) (स्त्री.) – (१) (धांदलीधांदलीत) वरचेवर घेणे आणि ठेवणे. (२) मरण्यापूर्वी खाली घोंगड्यावर घेण्याची तयारी (३) मनाची बावरलेली अवस्था.
लेलूंट (લેલૂંટ) (वि.) – (१) बेसुमार (२) बिनमालकीचे.
लेलूर (લેલૂર) (वि.) – झोपेने घेरलेले.
लेवड (લેવડ) (स्त्री.) – उधार घेण्याचा व्यवहार.
– देवड (स्त्री.) – उसने देण्या-घेण्याचा संबंध.
– डाववुं (स. क्रि.) – (१) उसने घ्यायला लावणे. (२) धमकावणे, निर्भर्त्सना करणे
लेवा देवा (લેવાદેવા) (पु., स्त्री.) – घेण्या-देण्याचा किंवा दुसऱ्या कसल्याही प्रकारचा संबंध.
लेवाल (લેવાલ) (न.) – खरीदणारा (शेअरबाजारात).
लेवावुं (अ. क्रि.) – (१) घेतले जाणे ('लेवुं'चे कर्मणि रूप) (२) (शरीरनुं) सुकणे, फिके पडणे (३) शरमणे, हिरमुसणे.
– ई जवुं – (१) खजील होणे, (२) वाळणे, सुकणे (शरीर).
लेवुं (લેવું) (स. क्रि.) – घेणे. (२) हाती घेणे. (३) धमकावणे.
खबर लेवी – (१) संभाळ ठेवणे. (२) समाचार घेणे (सूड घेणे)
खोळे लेवुं – दत्तक घेणे.
नाम लेवुं – चिडविणे, त्रास देणे.
मनमा लेवुं – (१) मनावर परिणाम करून घेणे, वाईट वाटून घेणे, (२) लक्षात घेणे.
माथे लेवुं – जबाबदारी किंवा जोखीम पत्करणे.
हाथमां लेवुं – (१) पकडणे (२) मारणे (३) ताब्यात घेणे (४) नियंत्रणाखाली घेणे.
लई लेवुं – (१) हाती घेणे, पकडणे (२) हिसकून घेणे. (३) संग्रह करणे, ठेवून घेणे. (४) परत घेणे. (५) उचलून घेणे. (६) पचनी पाडणे.
– आववुं – आणणे, घेऊन येणे
– जवुं – (१) नेणे (२) घेऊन जाणे. (३) चोरणे.
– नाखवुं – (१) धमकी देऊन काढणे. (२) ठपका देणे (३) नावडीने किंवा जबरदस्तीने ग्रहण करणे.
– पडवुं – (१) अंगावर ओढून घेणे (२) गळ्यात पडणे, अडकले जाणे.
– बेसवुं – (१) आरंभ करणे. (२) गृहीत धरणे. (३) पचनी पाडणे.
– मूकवुं – अगोदरच घेऊन ठेवणे.
– राखवुं – अगोदरच आणून ठेवणे.
लोक लागणी (લોકલાગણી) (स्त्री.) – लोकभावना.
– वायका (स्त्री.) – अफवा, लोकात बोलली जाणारी गोष्ट.
– वार्ता (स्त्री.) – लोककथा.
– वृत्त (न.) – समाजजीवन.
लोकाई (લોકાઈ) (स्त्री.) – परकेपणा.
लोकालोक (લોકાલોક) (वि.) – सामान्य लोकाप्रमाणे, विशेष संबंध नसलेले, जेवढ्यास तेवढे असे.
लोकि (-की)क (લોકિ-કી-ક) (पु. न.) – दुखवटा.
लोकियुं (લોકિયું) (वि.) – सामान्य, प्राकृत.
लोच (લોચ) (पु.) – (१) (जैनांत) डोक्याचे केस उपटून काढण्याची क्रिया (२) (न.) अश्रू.
लोचक (લોચક) [सं.] (न.) – (१) गोळा, पिंड (२) काजळ (३) सुताराचे एक अवजार (४) सापाची कात.
लोचना (લોચના) (स्त्री.) – तडफड.
– वुं (अ. क्रि.) – (१) तडफडणे (२) बेचैन होऊन गडबडा लोळणे.
लोचवावुं (લોચવાવું) (अ. क्रि.) – (१) घोटाळ्यात पडणे, अडकणे.
– ई पडवुं – जवुं – (१) गुंतून-अडकून-पडणे, (२) नुकसानीत सापडणे.
लोचावुं (લોચાવું) (अ. क्रि.) – (१) समान पातळीत न राहता

एका बाजूला गोळा होणे. (२) अडकणे. (३) घाबरून जाणे. (४) (डोळे) जड होणे.

लोचो (લોચો) (पु.)–(१) लचका (२) दट्ट्या, बूच. (३) (लाक्ष.) घोटाळा (४) तक्रार, हरकत.

–**करवो**–कागदाचा किंवा कपड्याचा गोल गुंडा(बुचासारखा) करणे. (२) बिघडविणे.

–**काढवो**–(१) गडबड घोटाळा दूर करणे. (२) देणे भागवून टाकणे.

–**पडवो**–बांधा येणे, तक्रार उत्पन्न होणे.

–**पाडवो**–हरकत उत्पन्न करणे.

–**देवो,-मारवो**–दट्ट्या किंवा बूच मारणे.

–**वाळवो**–कागदाचा किंवा चिंधीचा गोल घट्ट गुंडा करणे.

–**पोचो**–(१) लचका (२) दट्ट्या, बूच.

–**लापशी**–(१) गडबड घोटाळा. (२) थोडेबहुत.

लोट (લોટ) (पु.)–पीठ.

–**ऊडवो**–(१) बिघडून जाणे. (२) भिकारी होणे.

–**फाकवो**–(१) वेड्यासारखे भकणे. (२) भयभीतपणा दाखविणे. (३) कंगाली –साधनहीनता दाखविणे.

–**फाके छे**–(१) झक मारतो. (२) जवळ खायला काही नाही.

–**मागवो**–भीक मागणे.

लोटण (લોટણ) (वि.)–गोते खाणारा (पतंग).

लोटपट (લોટપોટ)–(१) (वि.) पार थकलेले (२) (अ.) मुस्कट मारून.

लोटवुं (લોટવું) (अ. क्रि.)–(१) बिछान्यावर पडणे, लोळणे. (२) निजणे (३) कोलांटी खाणे.

लोटियुं (લોટિયું) (क्रि.)–(१) साफ केस काढलेले, मुंडन केलेले, लोट्याच्या बुडासारखे तुळतुळीत. (२) (न.) जात्यातून पीठ पुसून काढण्याचे फडके.

–**करावबुं**–डोके तुळतुळीत करायला लावणे.

लोटुं (લોટું) (न.)–मातीची लहान कळशी, मडके (२) (लाक्ष.) डोके.

लोटा लई लेवा–(१) हिसकून घेणे. (२) फसवून घेणे.

लोटे जबुं–शौचास जाणे.

लोडाववुं (લોડાવવું)–(१) गरगर फिरविणे. (२) डोलविणे.

लोढ (લોઢ) (पु.)–पाण्याची मोठी लाट (२) झोपाळा (३) गरमीने वितळून घट्ट झालेला मातीचा रस–लोखंडाचा गोळा (४) हरकत, तक्रार.

–**नाखवो,-पडवो**–तक्रार किंवा हरकत उत्पन्न करणे किंवा होणे.

लोढवुं (લોઢવું) (स. क्रि.)–कापूस वठणे.

लोढां (न. ब. व.)–लोखंडाची अवजारे.

–**ढी** (स्त्री.)–(१) लोखंडाचा लहान तवा (२) (वि.) लोखंडी.

लोढुं (લોઢું) (न.)–लोखंड.

लोथ (લોથ) (स्त्री)–(१) प्रेत, मुडदा. (२) पीडा, उपाधी. (३) (वि.) अतिशय थकून गेलेले. (४) मूर्ख, ढ (५) निरुपयोगी.

–**थवुं**–अतिशय थकून जाणे.

–**पडवी**–मुडदा पडणे.

–**वहोरवी**–पीडा ओढून घेणे.

–**वळवी**–दुर्दशा होणे.

–**वाळवी**–(१) वाटोळे करणे (२) दुर्दशा करणे (२) भानगड मिटविणे. (३) मुडदा पाडणे.

–**पोथ** (वि.)–थकून लोळागोळा होऊन जाणे.

लोथवुं (લોથવું) (अ. क्रि.)–बेचैन होऊन गडबडा लोळणे.

लोधो (લોધો) (पु.)–धिप्पाड मनुष्य.

लोंदो (લોંદો) (पु.)–चिकट मऊ पदार्थाचा गोळा.

लोपडचोपड (લોપડચોપડ) (वि.)–(१) खूप तेल किंवा तूप घातलेले (२) (लाक्ष.) अतिशयोक्तिपूर्ण (३) (न.) तेलकट पदार्थ; तूप, तेल इ. (४) (लाक्ष.) अतिशयोक्ती (५) खुशामत.

लोपवुं (લોપવું) (स. क्रि.)–उल्लंघन करणे, न मानणे.

लोब (લોબ) (स्त्री.)–(१) स्मरणशक्ती (२) सवय.

लोबडी(-री) (લોબડી-રી) (स्त्री.)–बारीक लोकरीचे कांबळे.

लोभामणुं (લોભામણું) (वि.)–लोभस, लोभावणारे.

लोभावुं (લોભાવું) (अ. क्रि.)–लोभात सापडणे.

लोमविलोम (લોમવિલોમ) [सं.] (वि.)–(१) उलटेसुलटे (२) अनिश्चित.

लोरवुं (લોરવું) (स. क्रि.)–नख मारून जखमी करणे.

लोला (લોલા) [सं.] (स्त्री.)–(१) जीभ (२) वीज.

लोवडा (-रा) बवुं (લોવડા-રા-વવું) (स. क्रि.)–'लोहवुं'चे प्रयोजक, स्वच्छ पुसायला लावणे.

लोवणियुं (લોવણિયું) (न.)–स्वच्छ पुसण्याचे साधन (फडके इ.)

लोवावुं (લોવાવું) (अ. क्रि.)–पुसले जाणे.

लोहर (લોહર) (पु.)–(१) ढ, मूर्ख मनुष्य (२) फुकट वेळ काढणारा-भटक्या-तरुण.

लोहवुं (લોહવું) (स. क्रि.)–स्वच्छ पुसणे.

लोहियाळ (-ळु) (લોહિયાળ-ળું) (वि.)–रक्ताळलेले.

लोहियुं (લોહિયું) (न.)–कढई.

लोही (લોહી) (न.)–(१) रक्त (२) (लाक्ष.) कुळ.

–ऊतरवुं–शरीर फिके पडणे, सुकणे.
–खावुं–दुखवल्याचे खाणे (मेलेल्याचे जेवणे).
–टाढुं पडवुं–(१) निश्चित होणे. (२) राग शांत होणे.
–पीवुं–(१) सतावणे, छळणे. (२) शोषण करणे.
–चूतुं (वि.)–रक्तबंबाळ.
–लु (-लो) हाण (वि.)–रक्तबंबाळ.
–शेकवुं (न.)–अतिशय संताप, जळफळाट.
लोळो (લોળો) (पु.)–जिभेचा शेंडा.
लौकिक (લૌકિક) (न.)–(१) लोकाचार. (२) दुखवटा.
ल्यानत (લ્યાનત) (स्त्री.)–शरम, धिकार.

व (વ)

व (વ) [अ.] (अ.)–आणि, व
वकरवुं (વકરવું) (अ. क्रि.)–संतापणे, चिडणे. (२) बहकणे, हातातून जाणे. (३) वाकडे बोलणे.
वकरी (વકરી) (स्त्री.), –रो (पु.)–(१) विकरा, विक्री. (२) विक्रीचा पैसा (३) विकलेला माल.
वकारवुं (વકારવું) (अ. क्रि.)–(१) संतापणे, चिडणे. (२) (स. क्रि.) संताप आणणे.
वकालत (વકાલત) [अ.] (स्त्री.)–वकिली.
–आपवुं–वकील देणे.
वकासवुं (વકાસવું) (स. क्रि.)–आ वासणे.
वकी (વકી) (स्त्री.)–(१) संभव (२) आशा, उमेद.
वकूफ (વકૂફ) [अ.] (स्त्री.)–वकूब, अकल, समजशक्ती.
वकर (વક્કર) (पु.)–(१) वजन, दबदबा. (२) रीतभात, लायकी. (३) (वि.) दांडगट.
–खोवो,-गुमाववो–प्रतिष्ठा-वजन गमावणे.
वखत (વખત) (पु.)–(१) काळ, वेळ (२) संधी. (३) वाईट दशा (४) फुरसत.
–तपासवो–वेळवखत पहाणे.
–नी छांयडी–सुखदुःखांचे फेरे.
–साचववो–वक्तशीर काम करणे.
–बेवखत (अ.)–वेळी अवेळी.
–सर (अ.)–वक्तशीर.
–ते (अ.)–वेळी, कदाचित.
–तोवखत (अ.)–वरचेवर.
वखाण (વખાણ)–(१) प्रशंसा, वाखाणणी.
वखारे नाखवुं–लगेच लक्ष न देणे, पुनः चटकन दृष्टीपुढे येऊ नये म्हणून बाजूला सारणे.
वखुं (વખું) (न.)–(१) पक्ष (२) आसरा (३) वशिला (४) (वि.) नामाच्या शेवटी हा शब्द लावला असता '–च्या वळणाचे ! –'च्या पक्षाचे' असा अर्थ होतो; उदा. 'बापवखुं'–बापाच्या वळणाचे.
वखो (વખો) (पु.)–(१) उपासमारीचे संकट (२) संकट.
–पडवो–खाण्याची मारामार पडणे.
खावाना वखा पडवा–होवा–खायला काही नसणे.
वखानो मार्यो–उपासमारीने गांजलेला.
वखोडवुं (વખોડવું)–(न.)–(१) खोड, दोष. (२) निंदा, नालस्ती.
–वुं (स. क्रि.)–खोड–दोष काढणे, निंदा करणे.
वखोरो (વખોરો) (पु.)–टेबलाचा किंवा कपाटाचा खाना.
वग (વગ) (पु. स्त्री.)–(१) मोठ्यांशी संबंध (२) पक्ष, बाजू (३) सवड, अवकाश (४) संधी, अवसर.
–करवो (–वी)–(१) पक्ष घेणे (२) सवड करून देणे.
–चालवी–पहोचवी, –लागवी–वशिला लागणे.
–गे करवुं,–पाडवुं–ठिकाणी लावणे, व्यवस्थित ठेवणे.
–गे पडतुं–(१) सवडीप्रमाणे (२) युक्तीने लावलेले.
–गे लगाडवुं–कोणत्या तरी कामात घेणे, कामाला लावणे.
वगडवुं (વગડવું) (अ. क्रि.)–आवाज करणे, वाजणे.
वगडाउ (વગડાઉ) (वि.)–जंगली.
वगडो (વગડો) (पु.)–जंगल, उजाड प्रदेश, रान.
वगर (વગર) (अ.)–विना, शिवाय.
वगवुं (વગવું) (अ. क्रि.)–(१) गती करणे. (२) उडी मारणे. (३) बटबटणे.
वगसग (વગસગ) (स्त्री.)–(१) वगवशिला (२) अवकाश, सवड.
वगळ (વગળ) (पु. न.)–(१) भेग (२) भ्रष्टता, वर्णसंकरता. (३) कपट.
–वंशी (वि.)–वर्णसंकराचे.
वगडावुं (વગડાવું) (अ. क्रि.)–वाजणे.
–ववुं (स. क्रि.)–वाजेल असे करणे.
वगाडवुं (વગાડવું) (स. क्रि.)–(१) वाजविणे, (२) लागेल (दुखापत होईल) असे करणे.
वगियुं, वगीलुं (વગિયું, વગીલું) (वि.)–(१) ओळखीचे, वशिल्याचे (२) पक्षपात करणारे (३) (न) पक्षपात.
वगो (વગો) (पु.)–मोहोळा, भाग.

वगोणुं (વગોણું), –वणुं (न.), –वणी (स्त्री) – निंदा, बदनामी.
वगोवबुं (વગોવવું) (स. क्रि.) – निंदा – कुटाळकी करणे.
वघरणुं (વઘરણું) (न.) – विघ्न.
वघरो (વઘરો) (पु.) – (१) तंटा, बेबनाव. (२) विघ्न. (३) बिघडणे किंवा सङ्क लागणे.
–घालवो – तंटा उत्पन्न करणे – आणणे.
–नाखवो – विघ्न करणे.
वघळवुं (વઘળવું) (अ. क्रि.) – ओघळणे, पाझरणे.
वघार (વઘાર) (पु.) – (१) फोडणी (२) (लाक्ष) उत्तेजना, चिथावणी.
–री खावुं – विनाकारण साठवून ठेवणे.
–णी (स्त्री) – हिंग.
वंक (વંક) (वि.) – (१) वाकडे (२) (पु.) वाकडे वळण.
–बोलामणुं (वि.) – वेडेवाकडे.
–कावुं (अ. क्रि.) – (१) रागावणे, वाकडे होणे. (२) (वाक येऊन) वाकडे होणे.
वच (વચ) (स्त्री.) – मध्य.
–मां (अ.) – मध्ये.
वचकलुं (વચકલું) (न.) – हरकत, विघ्न.
वचक (–का) वुं (વચક-કા-વું) (अ. क्रि.) – (१) वाईट लागणे, तोडून बोलले जाणे. (२) मधूनच पळून जाणे.
वचगाळो (વચગાળો) (पु.) – दरम्यानचा–मधला–भाग.
वचलुं (વચલું) (वि.) – मधले.
वचळवुं (વચળવું) (अ. क्रि.) – मध्येच विघ्न येणे, भंग पडणे, विचका होणे (२) डोके फिरणे. (३) व्यभिचारी होणे, (४) बिघडणे (दूध इ.).
वचाळ (વચાળ) (स्त्री.) – ळुं (न.) – (१) मधली रिकामी जागा (२) पोकळ भोक.
वचाळवुं (વચાળવું) (स. क्रि.) – लाजविणे.
वचेट (વચેટ) (वि.) – मधले.
वच्चे (વચ્ચે) (अ.) – मध्ये.
–बोवच (अ.) – मधोमध.
वछियात (વછિયાત) (पु.) – मोठ्या व्यापाऱ्यातर्फे परदेशात माल खरीदणारा किंवा विकणारा अडत्या.
वछूटवुं (વછૂટવું) (अ. क्रि.) – (१) निसटणे. (२) निसटून बाजूला पडणे.
वछूटुं (વછૂટું) (वि.) – अलग पडलेले.
वछो (વછો) (पु.) – (१) वियोग (२) फाटाफूट.
वछोडवुं (વછોડવું) (स. क्रि.) – चिकटलेले मोकळे करणे, सुटून पडेल असे करणे.
वजा (વજા) (स्त्री.) – (१) समज, बुद्धी, (२) प्रवृत्ति, वळण.
वजीफो (વજીફો) (पु.) – इनाम म्हणून मिळालेली जमीन.
वजूद (વજૂદ) [अ.] (न.) – वास्तविकता, यथार्थपणा.
वजे (વજે) (स्त्री.) – पिकलेल्या उत्पन्नाचा हिस्सा पाडून घेतला जाणारा खंड.
वंचवुं (વંચવું) (अ. क्रि.) – वाचणे.
वचावबुं (વંચાવવું) (स. क्रि.) – (१) वाचायला लावणे, (२) बचावणे.
वंचावुं (વંચાવું) (अ. क्रि.) – (१) वाचले जाणे. (२) निंदा होणे.
वट (વટ) – (१) (वि.) वट्ट (२) (स्त्री.) पण, प्रतिज्ञा. (३) अब्रू. (४) व्याजी लावणे. (५) दबदबा.
वटक (વટક) (स्त्री. पु.) – (१) वरताबळा, ज्यादा होणारी रकम. (२) भरपायी. (३) सूड, बदला.
वटलावुं (વટલાવું) (अ. क्रि.) – हलक्या गणलेल्या जातीत किंवा धर्मात जाणे, बाटणे.
वटलोई (વટલોઈ) (स्त्री.) – तांब्या.
वटवुं (વટવું) (स. क्रि.) – (१) ओलांडणे, पार करणे. (२) (अ. क्रि.) (वेळ) पसार होणे. (३) (पाणी) ओसरणे. (४) पळून जाणे.
वटावबुं (વટાવવું) (स. क्रि.) – (१) मोठ्या नाण्याची मोड घेणे. (२) हुंडीचे किंवा नोटीचे पैसे घेणे. (३) पार करणे, ओलांडणे. (४) पार करायला लावणे.
(–ने) वटावे एवुं – –ला मागे टाकील असे.
वटाळ (વટાળ), (–ळो) (पु.) – विटाळ.
–वुं (स. क्रि.) – विटाळ करणे. (२) बाटविणे.
–ळे एवुं – वरचढ होईल असे.
वटेमार्गु (વટેમાર્ગુ) (पु.) – वाटसरू.
वटेशरी (વટેશરી) (स्त्री.) – (१) वाटखर्ची (२) शिदोरी.
वडपण (વડપણ), (-णुं) (न.) – वडीलपणा.
वडवाई (વડવાઈ) (स्त्री.) – पारंबी.
वडवीर (વડવીર) (पु.) – वडील भाऊ.
वडवो (વડવો) (पु.) – (१) पूर्वज, वाडवडील. (२) बाप किंवा आईचा बाप.
वडाई (વડાઈ) (स्त्री.) – (१) मोठेपणा, कीर्ती. (२) अभिमान, प्रौढी.
वडागरुं (વડાગરું) (वि.) – आगरात तयार होणारे (मीठ).
वडारो (વડારો) (पु.) – प्रौढी.
–रा करवा – प्रौढी मिरविणे.
वडियाई (વડિયાઈ) (स्त्री.) – आजी (वडिलांची किंवा आईची आई).
वडियुं (વડિયું) (वि.) – प्रतिस्पर्धी.

वडुं (વડું) (वि.) – (१) मोठे (२) (न.) वडा (खाण्याचा) (३) 'पट' या अर्थी संख्यावाचक शब्दाच्या शेवटीं ('बेवडु' = दुप्पट) (४) 'आकार' दाखविण्याकरितां सर्वनामाच्या शेवटी ('आवडुं' = एवढे).
वडे (વડે) (अ.) – ने, योगाने.
वडेरुं (વડેરું) (वि.) – वडीलधारे.
वढकण(-णुं) (વઢકણ-ણું) (वि.) – भांडखोर, रागीट.
वढवाड (વઢવાડ) (स्त्री.) – रागावणे-जाजावणे, भांडणतंटा.
वढवुं (વઢવું) – (१) (स. क्रि.) रागावणे. (२) (अ. क्रि.) भांडण करणे. (३) मारामारी करणे.
वढी पडवुं – तंटा होणे.
वणकर (વણકર) (पु.) – विणकर.
– री (स्त्री.) – विणकामाची मजुरी.
वणछो (વણછો) (पु.) – वसप, ओशेटा.
वणज (વણજ) (पु.) – (१) वाणिज्य, व्यापार, धंदा. (२) व्यापाराची वस्तू-माल.
वणतर (વણતર) (न.) – (१) विणकाम. (२) सफाईदार वीण.
वणलोभी (વણલોભી) (वि.) – लोभरहित.
वणवुं (વણવું) (स. क्रि.) – (१) पिळणे, तोडणे (दोर) (२) विणणे (३) लाटणे (४) (लाक्ष.) कामात बाकबगार करणे. (५) निवडणे (धान्य इ.)
वणी नाखवुं – सत्यानाश करणे.
वणीने कहेवुं,-मूकवुं – (१) अतिशयोक्ती करणे, (२) अंदाजाने सांगणे.
वणसवुं (વણસવું) (अ. क्रि.) – (१) बिघडणे, खराब होणे. (२) नाश पावणे.
वणसाड (વણસાડ) (पु.) – बिघाड, नाश.
वणाट (વણાટ) (पु.) – (१) विणकाम. (२) सफाईदार वीण, पोत.
वंटोळ(-ळियो) (વંટોળ-ળિયો) (पु.) – वावटळ.
– ळे चडवुं – (१) वावटळीत सापडणे (२) मन भरकटणे (३) (पतंग) उंच उंच चढतच जाणे.
वंठ (વંઠ) (पु.) – शरिरात वाताचे गोळे येणे.
वंठवुं (વંઠવું) (अ. क्रि.) – (१) हातातून-ताब्यातून जाणे, अमर्याद होणे. (२) (वेळ) निघून जाणे.
वंठी जवुं – (१) हातातून जाणे, बहकणे, बिघडणे. (२) वेळ निघून जाणे.
वत(-र)डवुं (વત-ર-ડવું) (स. क्रि.) – ओरबाडणे.
वतरणुं (વતરણું) (न.) – कलम, लेखणी.
वती (વતી) (अ.) – (१) ने, योगाने (२) वतीने.
वतुं (વતું) (न.) – हजामत.
वतेसर (વતેસર) (वि.) (१) विस्तार असलेले (२) (न.) रिकामी लांबड.
वत्तुं (વત્તું) (वि.) – ज्यादा, ज्यास्त.
वदि (વદિ) (अ.) – वद्य.
वध (વધ) (पु.) – वाढ.
– घट (स्त्री.) – कमीजास्ती.
वधवुं (વધવું) (अ. क्रि.) – वाढणे (२) शिल्लक राहणे. (३) (मागे टाकून) पुढे जाणे.
वात वधी जवी,-पडवी – बोलाचाली वाढत जाऊन हमरीतुमरीवर येणे.
वधाई (વધાઈ) –मणी, (स्त्री.) – (१) आनंदसमाचार (२) आनंदाची वार्ता सांगणाऱ्याला देण्यात येणारी बक्षिसी.
वधारवुं (વધારવું) (स. क्रि.) – (१) वाढविणे, अधिक घालणे. मिळविणे (२) विस्तारणे (३) शिल्लक टाकणे.
वधारे (વધારે) (वि.) – अधिक, विशेष.
– पडतुं (वि.) – अवश्य किंवा योग्य त्याहून जास्त, फाजील.
– रो (पु.) – (१) वृद्धी, वाढ (२) नफा (३) शिल्लक. (४) पुरवणी (५) पुरवणी अंक.
– रानुं – (१) विशेष (२) फाजील उरलेले.
– ववुं (स. क्रि.) – (१) भक्तीने किंवा आशीर्वादरूपाने अक्षता-फुले टाकणे. (२) हर्षयुक्त होऊन स्वागत करणे.
– वो (पु.) – (१) सत्काराची सामग्री. (२) वराला किंवा वधूला पाठविण्याचा आहेर.
वधु (વધુ) (वि.) – अधिक.
वधेरवुं (વધેરવું) (स. क्रि.) – (१) बलिदान देणे (२) फोडणे, वाढविणे (काकण) (३) कापणे.
वनरडो (વનરડો) (पु.) – (१)दुःख, विटंबना. (२) बिघाड (३) झगडा, वाद, वांधा, फजिती.
वनारवुं (વનારવું) (स. क्रि.) – कापणे (भाजी इ.)
वनेरु (વનેરુ) (वि.) – जंगली, भटके.
वंतक (વંતક) (न.) – भूत.
वंताक (વંતાક) (न.) – वांगे.
वंताश (વંતાશ) (वि.) – आशांचे ज्याने वमन केले आहे असा, आशारहित.
वपरावुं (વપરાવું) (अ. क्रि.) – वापरले जाणे.
– ववुं (स. क्रि.) – वापरायला लावणे.
– श (स्त्री.) – वापर, उपयोग.
वफा (વફા) [अ.] (स्त्री.) प्रामाणिकपणा, वचननिष्ठा. (२) भक्ती, श्रद्धा, विश्वास.
– ई (स्त्री.) – इमानदारी, निष्ठा.

–दार (वि.)–वचनाला चिकटून असणारे. (२) विश्वासू. (३) स्वामीनिष्ठ.
वफात (વફાત) [अ.] (स्त्री.)–मृत्यू.
बारे वफात–महमंद पैगंबर यांची पुण्यतिथी–एक सण (मुसलमानी)
वभूट (–ड) ण (વભૂટ-ડ-ણુ) (न.)–पीडा, आपत्ती.
वभो (વભો) (पु.)–(१) वैभव, भरभराट (२) आदर, मर्यादशीलता (३) प्रतिष्ठा, वजन.
वमळ (વમળ) (न.)–पाण्यातला भोवरा.
वरघोडो (વરઘોડો) (पु.)–(१) लग्नाकरिता निघालेल्या नवरदेवाची स्वारी. (२) (लाक्ष.)
–करवो–फजीती करणे, फजिती.
–डानी वाडी–क्षणिक, खोटा देखावा असलेले.
वरचडावो (વરચડાવો) (पु.)–वराचे लग्नाकरिता निघणे.
वरचवुं (વરચવું) (अ. क्रि.)–कंटाळणे.
वरजवुं (વરજવું) (स. क्रि.)–वर्ज्य करणे.
वरजोग (વરજોગ) (वि.)–उपवर (मुलगी).
वरजोळो (વરજોળો) (पु.)–(१) चिंता, काळजी, फिकीर (२) फजीती.
वरडवुं (વરડવું) (स. क्रि.)–(१) ओरखडणे (२) वर्ग पाडणे.
वरडु (વરડુ) (न.)–व्यंजनाला जोडले जाणारे उकाराचे किंवा अकाराचे चिन्ह.
वरणागी (વરણાગી) (स्त्री.)–नटवेपणा.
–गियुं (वि.)–नटवे.
–गुं (वि.)–मोहित, छंद जडलेले.
वरणावरणी (વરણાવરણી) (स्त्री.) जाती पोटजातींचा भेद.
वरणावुं (વરણાવું) (अ. क्रि.)–पिवळे होणे, पाडाला येणे. ('केरीओ वरणाई छे'=आंब्याला पाड आला आहे).
वरत (વરત) (पु., स्त्री.)–(१) मोटेचा दोर (२) (स्त्री.) ढोराची चराई.
वरतणियो (વરતણિયો) (पु.)–(१) गावचा चौकीदार (२) पायांच्या खुणांवरून चोरांचा माग घेणारा. (३) वाटाड्या, वाटेत संभाळ घेणारा.
वरतवुं (વરતવું) } (अ. क्रि.)–(१) चालणे, वागणे. (२) बनणे,
वर्तवुं (વર્તવું) } होणे, वर्तणे. (३) (स. क्रि.) पारखणे, ओळखणे. (४) प्राप्त होणे. (५) चालचलणूक शिकविणे.
वरतारो (વરતારો) (पु.)–(१) भविष्यकथन (२) ज्योतिषी.
–काढवो,-जोवो–भविष्य सांगणे, पत्रिका पहाणे.
वरदी (વરદી) (स्त्री.)–(१) वर्दी, निरोप. (२) हुकूम.
–आपवी–(१) सूचना किंवा हुकूम देणे. (२) हुकूम अमलात आणल्याचे येऊन सांगणे.
–करवी,-पहोंचाडवी–निरोप पोचविल्याचे सांगणे.
–मागवी–हुकूम–परवानगी-मागणे.
वरधसुंवाळुं (વરધસુંવાળું) (न.)–मुलाच्या जन्माचे सोयर
वरम (વરમ) [अ.] (पु.)–सूज.
वरवुं (વરવું) (स. क्रि.)–(१) वर म्हणून निवड करणे, वरणे (२) पसंत करणे (३) (अ. क्रि.) खर्च होणे, वापरले जाणे.
वरवुं (वि.)–(१) विरूप (२) वाईट.
वरशी (-सी) (વરશી-સી) (स्त्री.)–वर्षश्राद्ध.
–वाळवी–वर्षश्राद्ध करणे.
(विवाहनी) वरशी थवी–शुभ होण्याऐवजी अशुभ घडणे.
वरस थवां–म्हातारपण येणे.
–गांठ (स्त्री.)–जन्मदिवस, वाढदिवस.
–दहाडो (पु.)–वर्षाइतका काळ.
–दहाडानो दहाडो–वर्षांत एकदा येणारा दुर्लभ दिवस.
वरसवुं (વરસવું) (अ. क्रि.)–(१) पाऊस पडणे (२) वर्षाव होणे (३) (स. क्रि.) वर्षाव करणे.
वरसाद (વરસાદ) (पु.)–(१) पाऊस (२) वर्षाव.
–चडवो–ढग जमून येणे.
–दी (वि.)–पावसाळी (कोट इ.).
वरसूंद (વરસૂંદ) (स्त्री.)–वर्षावर्षाने मिळणारी बांधील रकम, वर्षासन.
वराड (વરાડ) (पु. स्त्री.)–भाग, हिस्सा.
–डे पडतुं–हिश्शाला येणारे.
वराप (વરાપ) (स्त्री.)–(१) उत्कंठा (२) (जमिनीचा) वाफसा (३) फुरसत.
–आववी–जमीनीला वाफसा येणे.
वराळ (વરાળ) (स्त्री.)–(१) वाफ (२) मनातली जळजळ.
ऊनी वराळे न काढवी–(१) तोंडातून ब्र न काढणे. (२) मनातली आग थोडीसुद्धा प्रकट न करणे.
वराळियुं (વરાળિયું) (१) (वि.) वाफा येत असलेले. (२) वाफेवर शिजविलेले. (३) (न.) वाफ निघून जाण्याचें द्वार.
वरांसवुं (વરાંસવું) (अ. क्रि.)–(१) विश्वास टाकून फसणे, पस्तावणे.
वरांसो (વરાંસો) (पु.)–(१) विश्वास, भरंवसा (२) पस्तावा.
वरे (-रो,-रीं) ठी (વરેઠી) (स्त्री.)–प्रयोजन (वराकडून किंवा मुंज झाल्यानंतर देण्यात येणारे भोजन).
वरो (વરો) (पु.)–ज्ञातिभोजन (२) वापर, खर्च.
वरोटो (વરોટો) (पु.)–रोलर.
वरोळवुं (વરોળવું) (स. क्रि.)–लोळविणे, खाली पाडणे.
वर्ताव (વર્તાવ) (पु.)–वर्तणूक, चालरीत.
वर्ष बेसवुं–नवे वर्ष लागणे.

–वळवुं – दुष्काळानंतरच्या वर्षांत चांगले पिकणे.
वल (વલ) (पु.) – दव.
वलखवुं (વલખવું) (अ. क्रि.) – तडफड करणे.
वलखां (વલખાં) (न. ब. व.) – तडफड.
वल(-ळ) ण (વલ-ળ-ણ) (न.) – (१) वृत्ति, रोख, मनाचे वळण (२) मोड, वळण. (नदीचे, रस्त्याचे) (३) नफ्यातोट्यामधले अंतर.
–अवत्यार करवुं,-पकडवुं,-लेवुं – नीति – धोरण पत्करणे.
–चूकववुं,-पतववुं,-वहेंचवुं – नफानुकसानीची रकम देणे घेणे – चुकती करणे.
वलवलवुं (વલવલવું) (अ. क्रि.) – (१) एकसारखी वटवट करणे. (२) रडतरडत बोलणे, विलाप करणे. (३) तडफडणे.
वलंदो (વલંદો) (पु.) – (दक्षिण आफ्रिकेत वसाहत केलेला) डच रहिवासी.
वलंबावुं (વલંબાવું) (अ. क्रि.) – गुंतविणे.
वलूर (વલુર) (स्त्री.) – खाज, चळ
–वुं (स. क्रि.) – खाजवून रक्त काढणे.
वले (વલે (स्त्री.) – (१) दशा, स्थिती. (२) दुर्दशा (३) उपाय.
–थवी – दुर्दशा होणे.
–करवी – उपाय करणे.
वलो (વલો) (पु.) – एकसारखी आठवण.
वलोणुं (વલોણું) (न.) – (१) घुसळण. (२) घुसळण्याची रवी.
–णावारे (अ.) – (लाक्ष.) वरचेवर.
वलोपात (વલોપાત) (पु.) – (१) उत्कंठतेने येणारी व्याकुळता. (२) आक्रंद, विलाप.
वलोववुं (વલોવવું) (स. क्रि.) – (१) घुसळणे (२) (लाक्ष.) मंथन करणे, खूप उहापोह करणे.
वल्लाववुं (વલ્લાવવું) (स. क्रि.) – चुकते करणे, भागविणे.
वल्लु (વલ્લું) (वि.) – (१) विरोधी, फुटलेले (२) रुंद, (३) प्रेमळ.
ववटा(-ठा)वुं (વવટા-ઠા-વું) (अ. क्रि.) हवेत हलवून सुकविणे.
ववडाववुं (વવડાવવું) (स. क्रि.) – पेरायला लावणे.
ववरजवुं (વવરજવું) (स. क्रि.) – (१) त्यजणे, वर्ज करणे. (२) उपयोगी येणे. (३) रूढीने किंवा परंपरेने ठरणे.
ववावुं (વવાવું) (अ. क्रि.) – पेरले जाणे.
ववळवुं (વવળવું) (अ. क्रि.) – खाज सुटणे.
ववळाट (વવળાટ) (पु.) – (१) खाज, चळ (२) वळवळणे.
वसमुं (વસમું) (वि.) – (१) दुःखजनक (२) कठीण, अवघड.
वसलो (વસલો) (पु.) – जमिनीचा तुकडा.
वसवसो (વસવસો) (पु.) – संशय, वहीम.
वसवाट (વસવાટ) (पु.) – वसाहत, वस्ती.
–टियुं (न.),-यो (पु.) – गावातर्फे जमिनी देऊन बसविलेले हजाम, धोबी वगैरे धंदेवाले.
वसवास (વસવાસ) (स्त्री.) – दुस्वास, चुरस.
वसवुं (વસવું) (अ. क्रि.) – (१) राहाणे, मुक्काम करणे. (२) ठसणे.
वसाणुं (વસાણું) (न.) – (१) औषधे टाकून बनविलेला पाक. (२) मिरी, दालचिनी इ. वस्तू.
वसात (વસાત) (स्त्री.) – (१) मिळकत, साठविलेली संपत्ती (२) हिशेब.
वसावो (વસાવો) (पु.) – रखवालदार.
वसियत (વસિયત) (स्त्री.) – (१) वारसा (२) मृत्युपत्र, 'वुइल'.
–नामुं (न.) – मृत्युपत्र.
वसी (વસી) (पु.) – गावपाटील, गावकारभारी.
वसूकवुं (વસૂકવું) (अ. क्रि.) – (गाय-म्हैस) आटणे.
वस्तार (વસ્તાર) (पु.) – (१) विस्तार (२) मोठे कुटुंब.
–री (वि.) – मोठा कुटुंब कबिला असलेले.
वस्ति (વસ્તિ) [सं.] (पु.) – मूत्राशय.
वहवावुं (વહવાવું) (अ. क्रि.) – फसणे, वाहविले जाणे.
वहाण (વહાણ) (न.) – नाव, मोठा मचवा.
–कमावुं – खूप कमाई करणे.
–वटी (पु.) – (१) खारवा, नाखवा (२) समुद्रप्रवास करणारा व्यापारी. (३) गलबताचा मालक किंवा कप्तान.
–वटुं (न.) – (१) गलबतातून जाऊन व्यापारधंदा करणे. (२) समुद्रप्रवास.
वहाणुं (વહાણું) (न.) – पहाट.
वहाणवावुं – पहाट फुटणे.
वहाणां वही जवा – पुष्कळ दिवस होऊन जाणे.
वहार (વહાર) (स्त्री.) – मदत.
–रे चडवुं,-धावुं – मदतीला धावणे.
वहाल (વહાલ) (न.) – प्रेम.
–सोयुं (वि.) – लाडात वाढलेले.
–लुं (वि.) – प्रिय.
–लेशरी (वि.) – हितेच्छु.
–ली (स्त्री.) – प्रिया.
–लो (पु.) – प्रियकर.
–लोवहाली (न. ब. व.) – प्रिया-प्रियकर.
वही (વહી) (स्त्री.) (१) ईश्वराचा संदेश (२) (लाक्ष.) तंद्री.
–आववी – (१) घेरी किंवा आकडी येणे (२) तंद्री लागणे, वेडाची लहर येणे.
वहीवट (વહીવટ) (स्त्री.) – कारभार, व्यवस्था. (२) पद्धती, शिरस्ता. (३) संबंध.

वहु (વહુ) (स्त्री.)—(१) पत्नी (२) सून.
—करवी—लग्न करणे, बायको करणे.
—तेडवी—सुनेला सासरी बोलावून आणणे.
—वर (स्त्री.)—नववधू, अगदी तरुण बायको.
—वारु (स्त्री.)—तरुण आदरणीय घरधनीण.
वहेण (—न) (વહેણ-ન) (न.)—प्रवाह.
वहेम (વહેમ) (पु.)—(१) वहीम, संशय. (२) भ्रम, खोटी समजूत.
—मावुं (अ. क्रि.)—संशय घेणे.
वहेर (વહેર) (पु.)—(१) करवतीने कापतांना पडलेला भुगा, (२) चीर, भेग.
—ण (न.)—(१) करवत (२) करवतीने कापण्याची क्रिया. (३) कापण्याची मजुरी.
—वुं (स. क्रि.)—करवतीने कापणे.
वहेरो (—आंतरो, —वंचो) (વહેરો) (पु.)—भेद, तफावत, अंतर.
वहेलुं (વહેલું) (वि.)—लवकर.
—ला थवुं—जलदी करणे.
—मोडुं (अ.)—उशिरा किंवा लवकर, केव्हातरी.
वहेवडा (—रा) मण (વહેવડાં-રામણ) (न.)—उचलून नेण्याची—वाहण्याची मजुरी.
—ववुं (स. क्रि.)—उचलून न्यायला लावणे.
वहेवार (વહેવાર) (पु.)—(१) संबंध, घरोबा. (२) व्याजी देण्याघेण्याचे काम किंवा परस्पर व्यवहार. (३) वर्तणूक (४) आचार (५) रूढी.
—रु (वि.)—(१) मध्यम, सामान्य (२) व्यवहारात चालण्याजोगे. (३) व्यवहार्य.
वहेवुं (વહેવું) (स. क्रि.)—(१) वाहून नेणे. (२) सहन करणे. (३) (अ. क्रि.) वाहणे. (४) प्रवाहाने ओढून नेले जाणे. (५) प्रसार होणे, जाणे (६) वाहविणे, फसणे.
वहेती नीके पग देवो—चालू असलेल्या कामात विघ्न आणणे.
वहेती सेर, —गंगा—चालू प्राप्ती.
वहेतुं मूकवुं—(१) बाजूला सारणे, (२) लक्षात न घेणे, रखडत ठेवणे.
वहेळो (વહેળો) (पु.)—वहाळ, छोटा ओढा.
वहेंचण (—णी) (વહેંચણ-ણી) (स्त्री.)—(१) विभागणी, (२) हिस्सा.
—वुं (स. क्रि.)—(१) विभागणे, वाटणे (२) हिस्सेरशीप्रमाणे देणे.
वहोरत (વહોરત) (स्त्री.)—(१) साहस, जोखीम. (२) खरीदलेला माल (३) भिक्षा, भिक्षेत मिळालेले.
—तियो (पु.)—खरेदी करणारा (२) यती.
—वुं (स. क्रि.)—खरेदी करणे. (२) साठविणे (३) मागून आणणे (४) अंगावर घेणे (जोखीम, साहस).
वह्यांवह्युं (વહ્યુંવહ્યું) (वि.)—(१) इकडे तिकडे निष्फळ प्रयत्न करीत असलेले (२) बावरलेले.
वळ (વળ) (पु.)—(१) पीळ, बळ (२) संबंध (३) करामत, युक्ति (४) संधी, डाव (५) ढंग (६) आग्रह (७) गोवऱ्यांच्या राशींची ओळ (८) गाठ.
—आववो, बेसवो—(१) संधी येणे (२) पीळ साधणे.
—नुं माणस—संबंधांतील—त्रगीचा—माणूस, एकमताचा मनुष्य.
—भागवो—उत्तेजना देणे, चिथावणी देणे.
—मां आववुं—संधी मिळणे.
—राखवो—पीळ कायम ठेवणे, पूर्वग्रहांना चिकटून राहणे.
—शीखवो—(१) धोरणाला चिकटून राहणे, नमते न घेणे. (२) दंश ठेवणे.
वळ कवळ (पु. स्त्री.)—अनुकूलता—प्रतिकूलता, घाट आणि युक्तीप्रयुक्ती.
वळगण (વળગણ) (न.)—(१) संबंध, नाते. (२) झपाटणी (भुताची इ.) (३) भूतपिशाच (४) मागे लागलेले काम किंवा मनुष्य (५) व्यभिचाराचा संबंध.
—णी (स्त्री)—दांडी (कपडे टाकण्याची).
—णुं (वि.)—(१) चिकटणारे, झपाटणारे (२) (न.) दांडी.
—वुं (अ. क्रि.)—(१) झपाटणे (२) आग्रहाने मागे लागणे (३) तंटा करणे.
वळगाट (—ड) (વળગાટ-ડ) (पु.)—(१) भूत लागणे. (२) भूत, पिशाच.
—डवुं (स. क्रि.)—माथी मारणे, चिकटविणे.
वळतभाव (વળતભાવ) (पु.)—प्रकृती सुधरायला लागण्याची स्थिती.
वळतर (વળતર) (न.)—मोबदला.
वळता (—तां) (વળતા-તાં); वळती (अ.)—(१) नंतर (२) आणखी, वर.
वळतुं (વળતું) वि.)—(१) विरुद्ध (२) उलटे.
वळवळवुं (વળવળવું) (अ. क्रि.)—(१) वळवळणे, खाज सुटणे.
वळवुं (વળવું) (अ. क्रि.)—(१) वळणे, वाक घेणे. (२) मागे फिरणे. (३) मन वळणे. (४) सुधारणे (५) पलटणे. (६) काम होणे, भागणे.
वळतां पाणी थवां—(१) पाणी ओसरू लागणे. (२) जोर कमी होऊ लागणे.
वळतो दहाडो—चांगल्या स्थितीचा दिवस, भाग्योदय.
पाछुं वळवुं—(१) मागे फिरणे. (२) उलटी होणे. (३) फार पिकणे, उतरणे, स्वाद बिघडणे.

बगळो वळी जवुं – (१) लोळा गोळ होऊन जाणे. (२) मोठ्या प्रमाणात – संख्येने – येणे, जमणे.
बळाको (વળાકો) (पु.) – वळण.
बळामण (વળામણ) (न.) – (१) झाडण्याची मजुरी. (२) झाडून निघालेला केरकचरा.
बळामणुं (વળામણું) (न.) – (१) निरोप देणे (२) (वि.) ओसरणारे (उदा. 'पाणी बळामणां थई गयां' – पाणी ओसरले.)
बळाववुं (વળાવવું) (स. क्रि.) – (१) 'बळवुं' आणि 'वाळवुं'चे प्रयोजक (२) निरोप देणे, वाटेला लावून येणे.
बळावियो (વળાવિયો) (पु.) – (१) वाटाड्या (२) वाटेत संभाळ ठेवणारा सोबती.
बळावुं (વળાવું) (न.) – (१) वाटाड्याचे – वाटेत सोबत करण्याचे – काम, (२) त्याची मजुरी. (३) (अ. क्रि.) निरोप दिला जाणे, वाटेला लावले जाणे.
बळांक (વળાંક) (पु.) – (रस्त्याचे) वळण, मोड.
वळियुं (વળિયું) (न.) – (१) वळी (२) घामाचा डाग (३) घोडा वगैरेंच्या पाठीवर घालावयाची गादी. (४) पोपडा.
वळी (વળી) (स्त्री) – (१) सर (लाकडी) (२) वळी, विढी (३) (अ.) शिवाय, याखेरीज, आणखी, म्हणजे.
वळुं (વળું) (न.) – (१) मंडळ, समुदाय. पक्ष. (२) वळी (लोखंडी) (३) शरीराचा बांधा, चण. (४) अस्तर (५) जमिनीत असणारा पाण्याचा प्रवाह. (६) मनाचा तरंग.
वळंको (વળંકો) (पु.) – तालीम, शिक्षण.
वळोक (વળોક) (पु.) – (१) घाट, मोड. (२) रीतभात, विवेक.
वळोटवुं (વળોટવું) सस. क्रि.) – (१) ओलांडणे (२) वरचढ होणे, सरशी करणे.
वा (વા) (पु.) – (१) वायु, वारा. (२) तरंग (३) वातरोग (४) जीव, प्राण (५) (लाक्ष.) रोगाची लहर किंवा तरंग (६) (अ.) 'अमुक इतक्या अंतराचे' किंवा 'अमुक इतके' अशाअर्थी शब्दांच्या शेवटी हा शब्द जोडण्यात येतो. (उदा. 'खेतरवा' = एक वावराइतक्या अंतराचे)
– आववो – वारा येणे (२) शरीरात वातरोग होणे, अवयव लुला पडणे (३) विचाराचा झटका येणे.
– आवे एम करवुं – मनात येईल तसे करणे.
– उपर जवुं – डोके फिरणे.
– ए ऊडवुं – वाऱ्याच्या वेगाने पसरणे-फैलावणे.
– ए चडवुं – (१) जाहीर होणे (२) विचाराच्या आवेगात सापडणे (३) आनंदोत्फुल्ल होऊन फिरणे.
– ए जवुं – (१) अपुऱ्या दिवसांतच वाळत होणे (२) धूळ साठणे (३) असभ्य लोक गोळा होणे.
– ए रही जवुं – वाताने सांधे धरणे.
– ए वात जवी – गोष्ट वाऱ्यावर पसरणे, सर्वत्र जाहीर होणे.
– काढवो, – काढी नाखवो – (१) दम काढणे, थकवून सोडणे (२) ताठा किंवा अहंपणा उतरविणे, (३) धमकावणे. (४) मारणे.
– खावो – (१) बेकार – हवा खात – राहणे. (२) काम न संपता त्याला वेळ लागणे, धक्के खात राहणे. (३) निरर्थक पडून राहणे.
– छूटवो, - सरवो – वायु सरणे.
– ना घोडा जेवुं – मनाच्या घोड्यावर बसल्यासारखे, लहरी.
– नी साथे वढे एवुं – क्षुल्लक कारणांनी भांडायला उठणारे, भांडखोर.
– नीकळी जवो – (१) थकून जाणे. (२) मरणे.
– नु फोकुं – दिसायला जाडा पण शक्ती नसलेला मनुष्य.
– वावो – परिणाम होणे, विचार किंवा भावना जोराने फैलावणे.
वाई (વાઈ) (स्त्री.) – फेफरे, वात.
वाड (વાડ) (स्त्री.) – पायाला पडणारी भेग.
वाक (વાક) (पु.) – (१) कस, सत्त्व (२) पिठाचा गोळा बांधला जाण्याइतका चिकटपणा.
वाकडवुं (વાકડવું) (वि.) – (१) कडवट (२) हट्टी.
वाकेफ, (–गार) (વાકેફ,-ગાર) (वि.) – (१) माहीतगार, (२) वाकबगार.
वाखरो (વાખરો) (पु.) – घरातले सामानसुमान ('घर' या शब्दाला जोडून वापरतात).
वाखो (વાખો) (पु.) – (१) उपासमारी (२) महामारी.
वागवुं (વાગવું) (अ. क्रि.) – (१) वाजणे (२) लागणे, इजा होणे. (३) (अमुक इतका) वेळ होणे, वाजणे.
– तो घंट – सारखे बोलत राहाणारा माणूस, नारोशंकराची घंटा.
वागलुं (–ळुं) (વાગલું-ળું) (न.), वागोळ (વાગોળ) (स्त्री., न.) – वटवाघूळ (२) रवंथ.
वागोल(–ळ) वुं (વાગોલ-ળ-વું) (स. क्रि.) – रवंथ करणे.
वाग्ये (વાગ્યે) (अ.) – वाजता.
वाघ जेवुं – समर्थ.
– ने कूले मध – दुर्मिळ गोष्ट.
– भगत – ठगभगत.
– मांडवुं – गहाण ठेवणे.
वाघेडुं (વાઘેડું) (न.) – ठिय्या.

वाघो (વાઘો) (पु.)–(१) डगला, पोषाख. (२) गांठोडे.
–घा करवा (ठाकोरजीने)–(देवाला) पोषाख चढविणे (अर्पण करणे).
–घो चडाववो (हनुमानजीने)–(मारुतीला) शेंदूर फासणे.
वांक (વાંક) (पु.)–(१) अपराध, दोष (२) वाकडेपणा (३) वाकी (स्त्रियांच्या हातातला एक दागिना.)
–काढवो–दोष दाखविणे किंवा पाहणे.
–मां आववुं–दोषपात्र किंवा ठपक्याला पात्र होणे.
वांकाई(-श) (વાંકાઈ-શ) (स्त्री.)–(१) वाकडेपणा (२) वाकुडपणा.
–बोलुं–(वि.)–बोलून फिरणारा.
वांकुं (વાંકું) (वि.)–(१) वाकडे, तेढे (२) (लाक्ष.) कुटिल. (३) उलटे, चुकीचे. (४) विरुद्ध (५) (न.) गैरसमज, बेबनाव. (६) वाकडेपणा.
–की दोरी–दुर्भाग्य.
–की पाघडी मूकवी–(१) ऐटबाजी करणे, नटवेपणा करणे. (२) दिवाळे काढणे.
–की नजरे जोवुं–(१) हळूच-चोरुन-पाहणे. (२) रागावणे. (३) कामलोलुपतेने पाहणे. (४) वाकडी नजर करून पाहणे.
–कुं चालवुं–अनीतीने चालणे.
–कुं थवुं–(१) वाईट होणे, भलता परिणाम होणे. (२) रागावणे.
–कुं वळी जवुं–नमणे, वाकणे, झुकणे.
–कुं वाळवुं–(१) नमविणे, वाकविणे. (२) वाकडे करणे.
–कुंचूकुं (वि.)–भलतेसलते, वेडेवाकडे.
–कुं टेंढ (वि.)–पुरते वाकडे.
–कुं वरणागियुं (वि.)–फाकडे, नटवे.
–कुं वसमुं (वि.)–राग-चीड येण्यासारखे, वेडेवाकडे.
–को दहाडो–वाईट दिवस.
वांघुं (વાંઘું) (न.)–गुहा, घळ.
वाछ (-छं) ट (વાછ-છં-ટ) (स्त्री.)–वाऱ्याने आलेले पावसाचे तुषार.
वाछ (-र)डी (વાછ-ર-ડી) (स्त्री.)–वासरी
–डुं (न.)–वासरू.
वाछूट (વાછૂટ)–अपानवायू, पाद.
वाज (વાજ) (वि.)–(१) त्रासलेले (२) हात टेकलेले, हरलेले (३) (स्त्री.) त्रास, पीडा (४) उपदेश.
–आववुं–(१) हात टेकणे, थकणे (२) त्रास होणे.
वाजन (વાજન) (न.)–वाजंत्री, वाजंत्र्याची धामधूम.
वाजबी (વાજબી) (वि.)–योग्य.
वाजि (-जिं)त्र (વાજિ-જિં-ત્ર) (न.)–वाद्य, वाजंत्रे.
वाजुं (વાજું) (न.)–(१) बाजा (२) (एकाच लक्षणाच्या लोकांचे) मंडळ.
वा (-वा) झोडुं (વા-વા-ઝોડું) (न.)–झंझावात.
वांचवुं (વાંચવું) (स. क्रि.)–वाचणे (२) (लाक्ष.) भाकीत करणे. (३) इच्छिणे.
वांझणीने छोकरां आववां–पराकाष्ठेचा उशीर होणे.
वांझणुं (વાંઝણું) } वांझियुं (વાંઝિયું) } (वि.)–(१) वांझ (२) निष्फळ.
वांझियाबारुं (વાંઝિયાબારું) (वि.)–(१) बिनवारशी (२) (न.) एकुलता एक मुलगा.
वाट (વાટ) (स्त्री.) (१) रस्ता, वाट (२) प्रतीक्षा (३) वात दिव्याची (४) धाव (लोखंडाची).
–ऊठवी–(१) बिघडून जाणे, फुकट जाणे (२) कंटाळून सोडून देणे.
–ओसरवी–वाट संपणे, रस्ता कमी होणे.
–चडवी–(दिव्याची) वात चढणे.
–चडाववी–(१) चाकावर धाव चढविणे, (२) वात मोठी करणे.
–पडवी–(१) वाट होणे, छिद्र पडणे (२) दिवेलावणीची वेळ होणे.
–पाडवी–(१) लुटणे (२) निसटून जाण्याचा मार्ग काढणे.
–मारवी–आपल्या वाटेने जाणे.
–मां वहेवुं–(१) सत्यानाश होणे. (२) पळून जाणे.
–मुकाववी–(१) हरविणे किंवा मागे सारणे. (२) अमुक वाटेची रहदारी बंद करणे.
–कूटियो (पु.)–वाटमाऱ्या.
–पाडु (पु.)–(१) वाटमाऱ्या (२) नवा रस्ता शोधून काढणारा.
वाटे ने घाटे–जेथे तेथे, सर्वत्र.
वाटणियो (વાટણિયો) (पु.)–वरवंटा.
वाटवो (વાટવો) (पु.)–चंची, बटवा.
वाटेरु (વાટેરુ) (पु.)–वाटसरू.
वाटो (વાટો) (पु.)–(१) पोटावरची वळी. (२) सुरळी, वळकटी.
वाटा पडवा–पोटावर मोठ्या वळ्या पडणे.
–मूकवा–उधळेपणाने खर्चून टाकणे.
वाड (વાડ) (स्त्री.)–(१) कुंपण, कम्पौंड (२) गल्ली, मोहोल्ला.
–करवी,-बांधवी–(१) सभोवार रक्षणाकरिता जमवाजमव किंवा व्यवस्था करणे. (२) बऱ्या-वाईट कामाकरिता सोबती गोळा करणे.

–वंधावी–(१) घेरले-वेढले-जाणे (२) आजूबाजूला जमाव गोळा होणे.
वाडे चीभडां गळवां–कुंपणानेच शेत खाणे.
–जईने झांखरुं लई आववुं–ज्यादा घेऊ पाहता सर्वच गमावणे.
वाडाबंधी (वाडाबंधी) (स्त्री.)–(१) अलग अलग गट-पक्ष-बांधले जाणे, गटबंदी (२) कोंडवाड्यात अडकलेले.
वाडि(–डि)युं (वाडि-डि-युं) (न.)–बोन्या.
वाडियो (वाडियो) (पु.)–सुतार (विशेषतः गलबत बांधण्याचे सुतारी काम करणारा पारशी मिस्त्री).
वाडी (वाडी)–(१) बाग, मळा. (२) फुले गुंफून केलेली सजावट. (३) ज्ञातिभोजन वगैरेकरिता बांधलेली मध्ये चौक असलेली इमारत. (४) लहानसा वाडा किंवा मोहोल्ला, गल्ली.
–ओ दूझवी–चांगली प्राप्ती होणे.
–ना वरघोडा–तकलुफी पण झकपक वस्तू.
–भरवी–फुलांची सजावट करणे.
–लूँटाई जवी–धुळीस मिळणे.
–पडु (न.)–विहिरीच्या आजूबाजूची जमीन.
–वजीफो (पु.)–जमीनजुमला इ.
–वस्तार (पु.)–कुटुंबकबीला.
वाडो (वाडो) (पु.)–(१) परसू (२) कोंडवाडा (३) मोहोल्ला (४) संडास (५) (लाक्ष.) तट, पक्ष.
–बांधवो, –वाळवो–गट किंवा पक्ष उभारणे.
वाडे जवुं–शौचाला-परसाकडे-जाणे.
वाढ (वाढ) (पु.) (१)–काट, जखम. (२) धार (३) पोटातील कळ (४) कापणी (५) उसाचा मळा (६) चरक.
–काप (स्त्री.)–(डॉक्टर करतो ती) चीरफाड.
–कूटियो (पु.)–(१) चीरफाड करणारा (डॉक्टर) (२) भानगड्या माणूस.
–वुं (स. क्रि.)–कापणे.
वाढियो (वाढियो) (पु.)–(१) उत्कट इच्छा (२) ईर्ष्या.
वाढो (वाढो) (पु.)–सुतार.
वाण (वाणु) (स्त्री.)–(१) बोली (२) खजुरीची किंवा काथ्याची खाट विणताना वापरतात ती दोरी.
वाणियो (वाणियो) (पु.)–(१) बनिया, वैश्य, वाणी. (२) काजव्यासारखा एक किडा.
–यण (स्त्री.)–वाणी जातीची किंवा वाण्याची स्त्री.
–या थई जवुं–प्रसंग बघून नमते घेणे.
–याई (स्त्री.)–(१) बनियापण (२) (लाक्ष.) शौर्याचा अभाव.
–या विद्या (स्त्री.)–बनियागिरी किंवा बनियाचे धोरण.
–या विद्या करवी–(१) समयसूचकता वापरणे. (२) खरे खोटे सांगून काम साधून घेणे.
वाणो (वाणो) (पु.)–बाणा, आडवाट (विणताना आडवा टाकतात तो धागा).
वाणोतर (वाणोतर) (पु.)–गुमास्ता.
वांट (वांट) (पु.)–वाटा.
वांढ (वांढ) (स्त्री.)–(१) चरण्याकरिता चारापाण्याची जागा. (२) दुष्काळामुळे परमुलुखाला जाणाऱ्या दुभत्या जनावरांचा कळप.
वांढी (वांढी) (वि. स्त्री.)–वर न मिळाल्यामुळे कुमारिका राहिलेली.
–ढो (पु.)–वधू न मिळाल्यामुळे अविवाहित राहिलेला.
वात (वात) (स्त्री.)–(१) गोष्ट (२) हकीकत, घडलेली गोष्ट, वृत्तान्त (३) गावगप्पा (४) संभाषण, बोलणे. (५) विषय, बाबत. (६) रीत (७) वर्णन (८) बेत, योजना. (९) गुप्त गोष्ट, रहस्य.
–आपवी–रहस्य उघड करणे-सांगणे.
–आववी–समाचार मिळणे.
–उकेलवी, –काढवी–(१) सांगण्याचा मुद्दा-गोष्ट काढणे, पुढे मांडणे. (२) बोलण्याचा किंवा चर्चेचा विषय बनविणे.
–उकेल्या करवी–तीच तीच गोष्ट चुथडत बसणे.
–उडाडवी–(१) गप्प पसरविणे. (२) मुद्दा सोडून भलतीच गोष्ट काढणे.
–उपाडवी–एखाद्या मुद्द्याची चर्चा सुरू करणे.
–उपाडी लेवी–(१) एकाच्या बोलण्यातून दुसऱ्याने आपले बोलणे सुरू करणे. (२) सांगितल्याप्रमाणे अमल सुरू करणे.
–ऊकलवी–गोंधळातून मार्ग निघणे.
–ऊडवी–गोष्ट पसरणे.
–ऊडी जवी–बोलण्याचा मुद्दा निरर्थक समजला जाऊन दुसरीच गोष्ट निघणे.
–ऊभी करवी–(१) मुद्दा पुढे मांडणे. (२) खोटी गोष्ट रचणे.
–कपाई जवी–पाहा 'वात उडी जवी'.
–करवानुं ठेकाणुं–मनमोकळे बोलण्याचे ठिकाण—प्रिय किंवा विश्वासू मनुष्य.
–करवी–(१) बोलणे, सांगणे (२) चर्चा करणे. (३) हकीकत सांगणे. (४) निंदा करणे.
–कराववी–(१) बोलायला-सांगायला लावणे. (२) निंदेला निमित्त देणे.

–कहुं!–काही खासगी बोलण्याकरिता थांबविण्याचा किंवा बाजूला बोलावण्याचा उद्गार.
–कहेवी–(१) हकीकत किंवा घटना सांगणे. (२) गोष्ट सांगणे.
–कापवी–गोष्ट किंवा बोलणे उडवून लावणे.
–खाई जवी–गळी जवी–बोलल्याचे किंवा विचारल्याचे उत्तर न देणे, मुद्दा दाबून टाकणे.
–चालवी–लोकांच्या तोंडी असणे.
–चोळवी–एकाच गोष्टीचे चर्वितचर्वण करीत राहणे.
–छणवी–एखाद्या गोष्टीची चिकित्सा करणे.
–जोडवी–गोष्ट रचून सांगणे (२) खोटी गोष्ट रचणे
–ना तडाका–(१) निव्वळ गप्पा (२) लढाईच्या गोष्टी.
–नुं वतेसर–वतीगण–करवुं–पराचा कावळा करणे.
–पामवी–गुप्त गोष्ट कळणे.
–फाटवी–(१) गोष्ट पसरणे. (२) गुप्त गोष्ट उघड होणे. (३) हातातून निघून जाणे.
–भारे करवी–गोष्टीला महत्त्व आणणे.
–भारे थवी–(१) जिद्द वाढणे, अभिमान जागणे (२) पूर्वीपेक्षा गुण-किंमत यांत वाढ होणे. (३) अपेक्षेपेक्षा उलटा-वाईट परिणाम सहन करावा लागणे.
–भारे पडी जवी–केलेल्याचा परिणाम सहन न करता येणे.
–मळवी–(१) हकीकत जमणे-मिळती होणे. (२) हकीकत कळून येणे.
–मानवी–(१) सांगितलेले खरे मानणे. (२) ऐकणे, मानणे.
–मारी जवी–(१) मुद्दा बाजूला पडणे. (२) डाव उधळणे, अपेक्षित घडून न येणे.
–मां पडवुं–(१) बोलण्यात गुंतणे (२)–च्या बाबतीत लक्ष घालणे.
–वातमां–बोलता बोलता, सहजासहजी.
एक ज वात–निश्चित निर्णय.
कांई वात छे? (१) काय विशाद आहे? काय समजतो-ते. (२) असे होईल?
(-नी) शी वात!–(-चे) काय सांगावे-वर्णन करावे!
ठीक छे, वात छे तारी–बरे आहे, पाहून घेईन तुला.
वा ए वात चालवी–सर्वत्र बातमी फैलावणे.
वाते लागवुं,–वळगवुं–बोलण्यात गुंतणे.
–वळगाडवुं–बोलण्यात गुंतविणे (चालू प्रसंग विसरायला लावण्याच्या हेतूने).
वातगरुं (वि.)–गोष्टीवेल्हाळ.
–चीत (स्त्री.)–(१) संभाषण. (२) गप्पागोष्टी.
वातू(-तो)डुं (વાતુ–તો-ડું),–डियुं (वि.)–गोष्टीवेल्हाळ.
वादळ (વાદળ) (न.)–ढग, (पावसाचे).
–चडवुं–ढग जमा होणे.
–तूटी पडवुं–(१) जोराचा पाऊस पडणे. (२) (लाक्ष.) एकदम कोसळणे.
–वीखरावुं,–वेरावुं–ढग विखुरणे, पातळ होणे.
वादळियुं (વાદળિયું) (वि.)–डोके फिरलेले, वेडे.
वादळी (વાદળી) (वि.)–(१) मेघश्याम (रंगाचे). (२) ढगातून येणारे (प्रखर ऊन).
वादीगर (વાદીગર) (पु.)–(१) गारुडी, (२) तमाशेवाला नट.
वाधण(-णी) (વાધણ-ણી) (स्त्री.)–उचकी.
वाधर(-री) (વાધર-રી) (स्त्री.)–चामड्याची अरुंद पट्टी किंवा दोरी.
वान (વાન)–(१) (पु.) वर्ण, रंग, वाण. (२) (स्त्री.) थंडीने फाटलेली कातडी. (३) (न.) शरिराचा बांधा, घण.
वानवुं (વાનવું) (वि.)–जंगली, रानटी.
वानी (વાની) (स्त्री.)–खाद्य प्रकार, वानगी.
वानुं (વાનું) (न.)–भोजनातला जिन्नस.
घणां वानां करवां–(१) अनेक प्रकारे समजावणी करणे. (२) ठपका देणे.
सौ सारां वानां थवां–सर्व काही शेवटी भले होणे.
वांतरवुं (વાંતરવું) (स. क्रि.)–बारीक बारीक कातरणे किंवा कुरतडणे.
वांदर (વાંદર) (पु.)–रुं (न.)–वानर.
–राने निसरणी आपवी–माकडाच्या हाती कोलीत देणे.
–रो (पु.)–(१) (नर) वानर (२) चाप, घोडा. (३) कुलपाची कळ. (४) भारी वजन उचलण्याचे यंत्र, 'क्रेन'.
वांधो (વાંધો) (पु.)–(१) हरकत, अडचण. (२) विरोध, झगडा.
–उठाववो–हरकत आणणे.
–पडवो–(१) हरकत-विरोध निर्माण होणे. (२) मन दुखणे
–वचको (पु.)–चूकभूल, उणेदुणे.
वांधाखोरियुं (વાંધાખોરિયું) (वि.)–सतत उणेदुणे काढणारे, दोष-चुका काढीत बसण्याची सवय असलेले.
वापस (વાપસ) (अ.)–परत.
वाम (વામ) (पु., स्त्री.)–वाव.
–भरवी–वाव करून मापणे.
वामणुं (વામણું) (वि.)–ठेंगणे, बुटके.
वामवुं (વામવું) (स. क्रि.)–(१) (वजन कमी करण्याकरिता सामान) फेकून देणे, कमी करणे. (२) मनची गोष्ट सांगणे. (३) उलटी करणे (४) त्यजणे (५) (अ. क्रि.) कमी होणे.

वामाटामा (पु. ब. व.) – अळंटळं, टंगळमंगळ.
वांफळ (વાંફળ) (वि.) – (१) लहरी, अस्थिरवृत्तीचे (२) वायफळ.
वाय (વાય) – (१) (पु.) वायू (२) (स्त्री.) जीत, फत्ते.
वायक (વાયક) (न.) – वाक्य, वचन.
– का (स्त्री.) – गप्प, अफवा.
वायज (-जी) (વાયજ-જી) (स्त्री.) – उपदेश, वचन.
वायडुं (વાયડું) (वि.) – (१) वातूळ (२) वाविष्ट (३) (लाक्ष.) हट्टी, विचित्र स्वभावाचे.
– थवुं – आपलाच हेका चालविणे.
– पडवुं – अंदाजापेक्षा उलटाच परिणाम निष्पन्न होणे.
वायदो (વાયદો) (पु.) – (१) मुदत, अवधी (२) अमुक मुदतीत करण्याचे काम.
– दे चडवुं – वायदे होत राहणे, धक्के खाणे.
– दा चिठ्ठी – अमुक मुदतीत पैसे देण्याचे करारपत्र.
वायरुं (વાયરું) – (१) (वि.) पावसाशिवायचे (२) (न.) कोरडा पावसाळा.
– रो (पु.) – वारा.
– रो काढवो,–काढी नाखवो – (१) खूप धमकावणे (२) थकवून सोडणे (३) अर्धमेले करून सोडणे.
– खावो – हवा खाणे.
– नीकळवो, - नीकळी जवो – कमरेचा काटा ढिला होऊन जाणे, थकून लोळागोळा होऊन जाणे. (२) अर्धमेले होणे.
– वावो – (१) वारा वाहणे. (२) मनात काही विचारतरंग सुरू असणे.
वायल (-ली) (વાયલ-લી) वि.) – पक्के नसलेले, निश्चय नसलेले.
वार (વાર) [सं.] – (१) (पु.) दिवस (२) (स्त्री.) वेळ, खेप. (दसवार' = दहा वेळ) (३) (लाक्ष.) विलंब, उशीर.
– लगाडवी – उशीर लावणे.
– लागवी – उशीर होणे.
– थवो – अमुक वार असणे.
– ना पार थवा – फार उशीर होणे.
– कवार (पु.) – बरा-वाईट दिवस.
– तहेवार (पु.), – परव(ब) (न.) – सणासुदीचा दिवस.
वारणुं (વારણું) (न.) – (१) ओवाळणे. (२) निवारण.
– वाळवुं – एखाद्याला माथी येणाऱ्या दोषातून वाचविणे.
वारवुं (વારવું) (स. क्रि.) – (१) अडविणे, मना करणे. (२) ओवाळणे.
– री जवुं – (१) 'इडा पिडा' वारण्याकरिता विशिष्ट पद्धतीने आशीर्वाद देणे (२) फिदा होणे.
वायुं करवुं – सल्ला ऐकणे.
वाराफरती (વારાફરતી) (अ.) – आळीपाळीने.
वाराफेरा (વારાફેરા) (पु. ब. व.) – वरचेवर येणेजाणे.
वारी (વારી) (स्त्री.) – (१) पाळी (२) बदला घेण्याची संधी.
वारु (વારુ) – (१) (अ.) बरे, ठीक. (२) (वि.) चांगले, सुंदर.
वारेवडीए (વારેવડીએ) (अ.) – वारंवार.
वारो (વારો) (पु.) – (१) क्रम, पाळी, बारी. (२) सुटीचा – काम बंद राहण्याचा – दिवस (३) घडा, कुंभ.
वारोवार (વારોવાર) (अ.) – दुसऱ्या आठवड्यात त्याच दिवशी.
वार्ता(-र्त्ता) (વાર્તા-ર્ત્તા) (स्त्री.) – (१) गोष्ट, कथा (२) हकीकत, समाचार.
वार्ति(-र्त्ति)क (વાર્તિ-ર્ત્તિક) – (१) (न.) विवेचनात्मक टीका, (२) (पु.) बातमीदार, दूत.
वालरा (વાલરા) (स्त्री.) – राब (जमीन - भाजणी).
वालिया (વાલિયા) (पु. ब. व.) – ताजव्याच्या दोऱ्या किंवा साखळ्या.
वाव (વાવ) (स्त्री.) – बाव, आत उतरण्यासाठी पायऱ्या असलेली विहीर.
वावटो (વાવટો) (पु.) – (१) बावटा, निशाण. (२) ध्वज.
वावठवुं (વાવઠવું) (अ. क्रि.) – (कपडे) वाऱ्याने सुकविणे.
वावड(-र) (વાવડ-ર) (पु.) – (१) पत्ता, माग. (२) साथीचा फैलाव.
वावणी (વાવણી) (स्त्री.) – पेरणी.
– णियो (पु.) – पाभर.
वावर (વાવર) (पु.) – वापर.
– वुं (स. क्रि.) – वापरून टाकणे, खर्चणे.
वावलवुं (વાવલવું) (स. क्रि.) – उपणणे, वारा देणे (धान्याला).
वाववुं (વાવવું) (स. क्रि.) – पेरणे.
वावंटोळ (વાવંટોળ) (पु.) – वावटळ.
वावाझोडुं (વાવાઝોડું) (न.) – वावटळ.
वावाश (વાવાશ) (अ.) – उघड्यावर, वारा लागेल अशा जागी.
वावुं (વાવું) (अ. क्रि.) – (१) वारा वाहणे (२) थंडी वाजणे (३) (फुंकून) वाजविणे (४) विणे.
वावेतर (વાવેતર) (न.) – (१) पेरणी (२) पेरणी केलेले धान्य (३) पेरलेली जमीन.
वासण (વાસણ) (न.) – भांडे, पात्र.
– खखडवां – घरात (बहुधा पतिपत्नीत) कलह होणे.
– कूसण (न.) – स्वैपाकाची वगैरे भांडी, भांडीकुंडी.
वासरवुं (વાસરવું) (अ.) – वाऱ्यावर फडफडतील अशा अवस्थेत.

वासवुं (વાસવું) (स. क्रि.)–(१) बंद करणे (२) आवाज करणे, वाजविणे (३) बसविणे (४) (अ. क्रि.) दरवळणे, सुगंध येणे.
वासी (વાસી) (वि.)–शिळे.
वासीदुं (વાસીદું) (न.)–ढोरांचे शेण–मूत वगैरे कचरा.
–दामां सांबेलुं जवुं–सगळेच मुसळ केरात जाणे.
वासु (વાસુ),–पियो,–पी (पु.)–शेतात रात्री वस्ती करून पाहरा करणारा.
वासेल (વાસેલ) (वि.)–पडित टाकलेले.
वासो (વાસો) (पु.)–(१) वास, मुक्काम (२) दिवस (विशेषतः बाळंत झाल्याचा).
वास्ते (વાસ્તે) (अ.)–करिता, प्रीत्यर्थ.
वांस (વાંસ) (पु.)–(१) बांबू, कळक, चिव्याचे झाड. (२) त्याची काठी (३) सात-आठ हातांचे माप.
–करवो–निर्धनता दारिद्य असणे.
वांसडी (-ळी) (વાંસડી-ળી) (स्त्री.)–रुपये भरण्याची चिंचोळी लांब पिशवी, कसा.
वांसलो (વાંસલો) (पु.)–तासणी.
वांसळी (વાંસળી) (स्त्री.)–बासरी, पावा.
वांसिया चोखा (पु. ब. व.)–साबूदाणा.
वांसे (વાંસે) (अ.)–पाठीमागे.
वांसो (વાંસો) (पु.)–पाठ, पाठीचा कणा.
–थाबडवो–शाबासकी देणे, पाठ थोपटणे.
वांसोड (વાંસોડ) (न.)–(१) कळकाचे बन (२) कळक मिळण्याची वखार.
वाळ (વાળ) (पु.)–केस.
वाळण (વાળણ) (न.)–उतार (मंत्रतंत्रांनी झालेल्या परिणामावरील).
वाळवुं (વાળવું) (स. क्रि.)–(१) नमविणे, वाकविणे. (२) वळून आकार देणे (लाडू, बिडी इ.) (३) परतविणे (४) केर काढणे (५) झाकणे 'तेना उपर धूळ वाळ'= त्यावर धूळ झाक) (६) पाणी वळविणे (७) आलेला प्रसंग किंवा क्रिया पुरी करणे ('वरसी वाळवी'=वर्षश्राद्ध करून टाकणे).
कलम वाळवी–कलम लावणे.
केड वाळवी–(कंबर वाकवून) खूप काम करणे.
छेडो वाळवो–तोंड झाकून रडणे.
पग वाळवा–दम घेणे, विसावा घेणे.
मन वाळवुं–मनाची समजूत करणे.
वाळी लाववुं–(१) केर काढून एकत्र गोळा करणे. (२) परतवून आणणे.
–लेवु–(१) केर काढून गोळा करणे. (२) ऐकून घेणे. (३) येण्यापोटी कापून घेणे.
वाळंद (વાળંદ) (पु.)–न्हावी.
वाळियो (વાળિયો) (पु.)–धान्याला वारा देताना राहिलेला कचरा.
वाळु (વાળુ) (स्त्री.)–(१) रेती (२) (न., स्त्री.) रात्रीचे जेवण.
वाळुं (वि.)–(नामाच्या शेवटी लावले असता) '–च्या संबंधाचे,' '–च्या मालकीचे,' असा अर्थ होतो.
वाळो (વાળો) (पु.)–धातूची लांब तार.
विकट (વિકટ) (वि.)–(१) कठीण, विकट. (२) भयंकर.
विकसावुं (વિકસાવું) (अ. क्रि.)–उमलणे, विकास पावणे.
विकारवुं (વિકારવું) (स. क्रि.)–आवाज देणे, बोलावणे.
विखवाण (વિખવાણ) (स्त्री.)–वाग्बाण.
विखवाद (વિખવાદ) (पु.)–द्वेष उत्पन्न होईल अशी बोलाचाली, भांडण.
विखूटुं (વિખૂટું) (वि.)–वेगळे, विभक्त.
विखेरवुं (વિખેરવું) (स. क्रि.)–पसरून टाकणे, सुटे करून फेकणे.
विगत (વિગત) (स्त्री.)–(१) हकीकत, तपशील. (२) उमज.
–पडवी–लक्षात येणे, उमज पडणे.
–वार,–ते–तपशीलवार.
विघोटी (વિઘોટી) (स्त्री.)–दर बिघ्यावर आकारलेला जमीन-महसूल.
विचोविच (વિચોવિચ) (अ.)–मधोमध.
विछोह (વિછોહ) (पु.)–वियोग.
विजापरो (વિજાપરો) (पु.)–निकाल.
विजारी (વિજારી) (स्त्री.)–(१) व्यभिचार (२) लबाडी (३) हातचलाखी.
विटलागी (વિટલાગી) (स्त्री.)–वशीकरण विद्या.
विताडवुं (વિતાડવું) (स. क्रि.)–सतावणे, पीडा देणे, छळणे.
विताड(-व)वुं (વિતાડ વ-વું) (स. क्रि.)–घालविणे, पसार करणे (दिवस, काळ).
विदाय (વિદાય) (वि.)–(१) निरोपिलेले, वाटेला लावून दिलेले (२) (स्त्री.) एकमेकापासून फुटण्याची–विभक्त होण्याची–क्रिया.
–आपवी,–लेवी–निरोप देणे–घेणे.
–गीरी (स्त्री.)–निरोप देण्याची–पोचवून येण्याची क्रिया.
विदारवुं (વિદારવું) (स. क्रि.)–(१) चिरणे, फाडणे, तुकडे करून टाकणे. (२) मारून टाकणे.
विध (વિધ) (स्त्री.)–विधी, रीत, प्रकार.
–विध (वि.)–विविध.

विमासण (વિમાસણ) (स्त्री.) – (१) पस्तावा (२) अतिशय चिंता किंवा चिंतन.
–वुं (अ. क्रि.) – (१) पस्तावणे, मागाहून चिंता करणे. (२) विचार करणे, विचारात पडणे.
वियाजण (વિયાજણ) (न.) – प्रसूती.
वियाण (વિયાણ) (वि. स्त्री.) – (समासाच्या अंती) विणारी किंवा जन्म देणारी ('वरस वियाण' = वर्षावर्षाला जन्म देणारी), (२) (न.) वेत.
वियावुं (વિયાવું) (अ. क्रि.) – विणे.
विरमवुं (વિરમવું) (अ. क्रि.) – थांबणे,
विराजवुं (વિરાજવું) (अ. क्रि.) – विराजमान होणे, शोभणे.
विलसवुं (વિલસવું) (अ. क्रि.) – (१) झळकणे (२) क्रीडा – मौज – करणे (३) (स. क्रि.) साजरे करणे.
विलावुं (વિલાવું) (अ. क्रि.) – (१) कोमेजणे (२) वितळणे.
विलोवुं (વિલોવું) (अ. क्रि.) – आंचळ संकोचून दूध ओढून घेणे.
विवासन (વિવાસન) [सं.] (न.) – हद्दपारी.
विशे(-वे) (વિશે-વે) (अ.) – विषयी, संबंधी.
विश्वासु (વિશ્વાસુ) (वि.) – (१) विश्वास ठेवणारा (२) विश्वासपात्र.
विसराववुं (વિસરાવવું) (स. क्रि.) – 'वीसरवुं'चे प्रयोजक, विसरायला लावणे.
विसराळ (વિસરાળ) (वि.) – विसराळू.
विसंबो (વિસંભો) (पु.) – विश्वास, भरंवसा.
विसात (વિસાત) (स्त्री.) – (१) महत्त्व, किंमत (२) (लाक्ष.) ऐपत, ताकद, दम. (३) गणना, हिशेब.
विसामवुं (વિસામવું) (स. क्रि.) – (१) विश्राम करणे. (२) विसावा घ्यायला लावणे.
विसामो (વિસામો) (पु.) – (१) विसावा (२) विश्रामस्थान.
विसार (વિસાર), – रो (पु.) – विसर.
– वुं (स. क्रि.) – विसरणे.
विस्तरवुं (વિસ્તરવું) (अ. क्रि.) – विस्तार पावणे.
विस्तारवुं (વિસ્તારવું) (स. क्रि.) – विस्तार करणे.
विहाणवुं (વિહાણવું) (अ. क्रि.) – घालविणे (काळ).
विहासवुं (વિહાસવું) (अ. क्रि.) – स्मित करणे.
विहोणुं (વિહોણું) (वि.) – विहीन. ('माविहोणुं' – आई नसलेले)
वीखर (-रा)वुं (વીખર-રા-વું) (अ. क्रि.) – विखुरणे, अलग अलग होणे.
वीघर (-रा)वुं (વીઘર-રા-વું) (अ. क्रि.) – (१) पाघळणे, विरघळणे. (२) विखुरणे. (३) बावरून जाणे. (४) हताश होणे.

वींखवुं (વીંખવું) (स. क्रि.) – (१) पसरणे (२) तोडून टाकणे.
वीघुं (વીઘું) (न.), – घो (पु.) – बिघा (अदमासे २५ गुंठे).
वीछळवुं (વીછળવું) (स. क्रि.) – विसळणे.
वीछी (-छु) / वींछी (-छु) (વીછી-છુ) (पु.) – विंचू.
वीजळी (વીજળી) (स्त्री.) – वीज.
वीजणवारा (વીજણવારા) (पु. ब. व.) – विंझणवारा.
वीजणो / वींजणो (વીજણો) (पु.) – पंखा.
वीजनवुं (વીજનવું) (स. क्रि.) – पंखा हालविणे, वारा घालणे.
वींझवुं (વીંઝવું) (स. क्रि.) – हवेत जोरजोराने फिरविणे.
वीण (વીણ) (स्त्री.) – प्रसववेदना, वेण.
वीणवुं (વીણવું) (स. क्रि.) – (१) निवड करणे. (२) (धान्य इ.) निवडणे.
वीणो (વીણો) (पु.) – सुकाणाचा दांडा.
वींटवुं (વીંટવું) (स. क्रि.) – गुंडाळणे.
वींटावुं (વીંટાવું) (अ. क्रि.) – गुंडाळले जाणे.
वींटाळवुं (વીંટાળવું) (स. क्रि.) – गुंडाळणे.
वींटी (વીંટી) (स्त्री.) – आंगठी.
वींढारवुं (વીંઢારવું) (स. क्रि.) – (१) वाढविणे, संगोपन करणे. (२) अडचण सोसूनही बरोबर बाळगणे.
वीतक (વીતક) (न. स्त्री.) – ओढवलेली आपत्ती.
वीतवुं (વીતવું) (अ. क्रि.) – (१) बेतणे (२) पसार होणे, जाणे (काळ).
वींध (વીંધ) (न.) – छिद्र, (सुईचे) नेढे, वेजे
– णी (स्त्री.) – छिद्र पाडण्याचे हत्यार.
– वुं – (१) छिद्र पाडणे (२) भोसकणे.
वीफरवुं (વીફરવું) (अ.क्रि.) – विफरणे, बिथरणे.
वीरडो (વીરડો) (पु.) – नदीच्या किंवा तलावाच्या सुक्या भागात पाण्याकरिता काढलेला खड्डा.
वीरी (વીરી) (स्त्री.) – बहीण.
– रो (पु.) – भाऊ.
वील (વીલ) (स्त्री.) – भरती.
वीलुं (વીલું) (वि.) – (१) खजील (२) रखडे, मोकाट.
– पडवुं – (१) शरमिंदे होणे, खजील होणे (२) एकाकी पडणे.
– मूकवुं – एकाकी मोकाट-सोडणे.
– मों करवुं – लाजेने, कलंकाने किंवा खेदाने तोंड उतरणे.
वीशी (વીશી) (स्त्री.) – खानावळ.
वीसवसा – (१) शेंभर टके, संपूर्ण (२) बहुतांशी.
वीसी माणस – प्रामाणिक मनुष्य.

–बावीसी–सुखदुःख, चढतीचा काळ-उतरतीचा काळ.
पोणीवीसी–अप्रामाणिक.
वीसमवुं (વીસમવું) (अ. क्रि.)–शमणे, थंड होणे (उष्मा, थकवा इ.).
वीसरवुं (વીસરવું) (अ, क्रि.)–विसरणे.
वीळ (વીળ) (स्त्री.)–भरती.
वेखवुं (વેખવું) (अ. क्रि.)-(१) चकित होणे (२) (स. क्रि.) पाहणे, तपासणे.
वेगरवुं (વેગરવું) (स. क्रि.)–(१) सहन करणे (२) निभावून घेणे.
वेगुं (વેગું) (पु.)–मूर्ख, बथ्थड.
वेंगणुं (વેંગણું) (न.)–वांगें.
वेचवुं (વેચવું) (स. क्रि.)–विकणे.
वेची खाय एवुं–डोक्यावर मिरी वाटणारे, भान न ठेवणारे.
वेचाउ (વેચાઉ) (वि.)–विकाऊ.
वेचाण (વેચાણ) (न.)–विक्री.
–णियुं (वि.)–(१) खरीदलेले (२) विकण्याजोगे.
वेचावुं (વેચાવું) (अ. क्रि.)–'वेचवुं'चे कर्मणि, विकले जाणे.
–तुं (वि.)–खरेदी.
वेजा (વેજા) (स्त्री.)–(१) निशाण (२) विपत्ती (३) प्रजा.
वेठवुं (વેઠવું) (स. क्रि.)–सहन करणे. (२) निभावणे.
वेठियावाड (વેઠિયાવાડ) (स्त्री.)–अनिच्छेने केलेले काम, बेठ.
वेठियो (વેઠિયો) (पु.)–(१) वेठ करणारा (२) वेठीला पकडलेला नोकर.
वेडफवुं (વેડફવું) (स. क्रि.)–उधळणे, उडविणे, नास करणे.
वेडमी / वेढमी (વેડમી) (स्त्री.)–पुरणपोळी.
वेडवुं (વેડવું) (स. क्रि.)–शेवटी जाळी लावलेल्या दुवेळक्या लांब काठीने (आंबे इ.) तोडणे
वेड्वो (વેડ્વો) (पु.)–तलावात किंवा नदीत पाण्यासाठी खोदलेला खड्डा.
–वेडा (पु. ब. व.)–शब्दाच्या शेवटी हा शब्द लावला असता 'च्या सारखे वर्तन' असा अर्थ होतो. ('बायला-वेडा' बायकी चाळे)
वेडांग (વેડાંગ) (पु.)–घोडा.
वेडी (વેડી) (स्त्री.)–शेवटी जाळी लावलेली फळे उतरण्याची दुवेळके केलेली लांब काठी.
वेढ (વેઢ) (पु.)–(१) बोटाचे पेर (२) दोहोंहून अधिक वेढे असलेली अंगठी.
वेढववुं (વેઢવવું) (स. क्रि.)–सामना देणे.
वेढो (વેઢો) (पु.)–(१) बोटाचे पेर (२) लाकडाची गाठ.
वेढे गणाय एटलुं–बोटांवर मोजण्याइतके.
वेण (વેણ) (स्त्री.)–(१) कापसाचे झाड–रोप (२) वेण, प्रसववेदना (३) वचन.
–काढवुं–बोलणे, वचन काढणे.
–मारवुं–टोमणा मारणे.
–राखवुं–शब्द राखणे–मानणे.
वेत (વેત) (पु.)–(१) मोका, संधी (२) व्यवस्था, तजवीज, बेत.
वेतर (વેતર) (न.)–वीत (विण्याची क्रिया).
–आववुं, वेतरे आववुं–(मादी) वाफेला येणे.
–वंठवुं–प्रसूती वाया जाणे.
वेतरण (વેતરણ) (स्त्री.)–(१) बेतणे (कपडा), 'कटिंग' (२) आवश्यक ती तजवीज–व्यवस्था (३) (लाक्ष.) शिक्षा.
–वुं (स. क्रि.)–(१) बेतणे (२) आवश्यक ती व्यवस्था करणे (३) (लाक्ष.) बिघडवून टाकणे.
वेदियुं (વેદિયું) (वि.)–(१) वेदपाठक (२) (लाक्ष.) पढतमूर्ख.
वेध (વેધ) (पु.)–(१) छिद्र (२) दोष, बाध (३) जखम (४) नेम, निशाण.
–वुं (स. क्रि.)–छिद्र पाडणे, (२) नेम धरून मारणे.
वेंत (વેંત) (स्त्री.)–(१) वीत (२) (अ.) ज्या क्रियावाचक शब्दाशी हा जोडला जातो ती क्रिया होताच 'लागलीच' असा अर्थ होतो ('जोतांवेंत'=पहाताक्षणी) (३) (पु.) बेत, व्यवस्था.
–खावो,–बेसवो–संधी मिळणे.
–भरवी–वितीने अंतर मापणे.
–भोंय न सूझवी–कांहींसुद्धां न कळणे, गोंधळातून वाट न सापडणे.
वेंतियुं (વેંતિયું) (वि.)–वीतभर.
वेर (વેર) (अ.)–पर्यंत.
वेर (વેર) (न.)–(१) शत्रुत्व, वैर (२) द्वेष.
–लेवुं,–वाळवुं–सूड घेणे.
वेरण (વેરણ) (न.)–पसरून फेकण्याची क्रिया.
–खे (–छे) रण (वि.)–अस्ताव्यस्त.
वेरवुं (વેરવું) (स. क्रि.)–(१) पसरून फेकणे, विखरून टाकणे. (२) पसरणे (३) (लाक्ष.) खूप खर्च करणे.
वेरान (વેરાન) (वि.)–उजाड.
वेरावुं (વેરાવું) (अ. क्रि.)–(१) विखरून जाणे, सुटे होणे.
वेरे (વેરે) (अ.)–शी (लग्न).
वेरो (વેરો) (पु.)–कर, जकात.
वेलण (વેલણ) (न.)–लाटणे.
वेलो (વેલો) (पु.)–(१) मोठा वेल (२) वंशपरंपरा.

वेलु (-ळु) (વેલુ-ળુ) (स्त्री.) – रेती.
वेवलुं (વેવલું) (वि.) – (१) बावळट (२) गोष्ट पोटात न ठेवता पटकन बोलून टाकणारे (३) विह्वळ.
वेवाइ (વેવાઇ) (पु.) – व्याही.
– वलोट (न.) – व्याह्याकडील सगेसोयरे.
– ण (स्त्री.) – व्याहीण.
वेवातुं (વેવાતું) (वि.) – विवाहाच्या कामात गुंगून गेलेले.
वेविशाळ (વેવિશાળ) (न.) – साखरपुडा, सगाई.
वेसण (વેસણ) (न.) – (१) वेसन (२) पाणी घालून बनविलेले हरभऱ्याच्या पिठाचे कालवण.
वेसट (-टी) (વેસટ-ટી) (स्त्री.) – नथ, नाकातील बाळी.
वेह (વેહ) (पु.) – (१) छिद्र, भोक (२) नेडे (सुईचे) (३) दार.
वेळ (વેળ) (स्त्री.) – (१) (वाताने शरिरात येणारा) वेग, आकडी (२) अवदाणा.
– वळवी – दशा सुधारणे.
– वीतवी – वेळ-काळ-निघून जाणे.
वेळा (વેળા) (स्त्री.) – (१) वेळ, काळ (२) विलंब, उशीर (३) (लाक्ष.) खास प्रसंग (४) विपत्तीची वेळ.
वेळोवेळ (વેળોવેળ) (अ.) – (१) बरोबर वेळेला. (२) वक्तशीरपणे.
वैतरुं (વૈતરું) (न.) – (१) वेठ (२) कंटाळा किंवा थकवा येण्याजोगे काम (३) मेहेनताना.
– रो (पु.) – वेठ करणारा, मजूर.
वैदवारुं (વૈદવારું) (न.) – औषधपाणी.
वदुं (વૈદું) (न.) – वैद्याचा धंदा.
वोकळो (વોકળો) (पु.) – लहान ओढा, बहाळ.
वोडकी (વોડકી) (स्त्री.) – तरुण म्हैस किंवा गाय.
वोह (વોહ) (पु.) – जोराने वाहणारा – ओढ असलेला प्रवाह.
वोळामण(-णुं) (વોળામણ-ણું) (वि.) – (१) वाकडे, वाकदार (२) (न.) वाक.
वोळाववुं (વોળાવવું) (स. क्रि.) – बोळविणे, निरोप देणे, पोचविणे.
वोळावियो (વોળાવિયો) (पु.) – पोचविणारा, पोचविण्यासाठी सोबत जाणारा मनुष्य.
व्यंढल (-ळ) (વ્યંઢલ-ળ) (पु.) – नपुंसक.
व्याजखाद (-ध) (વ્યાજખાદ-ધ) (स्त्री.) – पैसे उगीचच पडून राहिल्याने किंवा मुदतीपूर्वीच परत आल्याने येणारी व्याजाची खोट.
– मुद्दल (न.) – रास.
– वटंतर (न.) – व्याज, कमिशन वगैरेचे उत्पन्न.
– वादुं (न.) – व्याजाचा आणि कमिशनचा धंदा.
– वेरो (पु.) – व्याजाच्या कमाईवर पोट भरणारा.
– जु (जूकुं) (वि.) – व्याजी दिलेले किंवा घेतलेले.
– जु चिट्ठी (स्त्री.) – व्याजी दिलेल्या कर्जाचे खत.

श (શ)

शक (શક) (पु.) – संशय, वहीम.
– जवो – वहीम येणे.
– राखवो, – लेवो – संशय घेणे.
– दार (वि.) – ज्याच्यावर संशय आहे असा.
शक(-क) रियुं (શક-ક્ક-રિયું) (न.) – रताळे.
शक (-क) रपारो (શક-ક્ક-રપારો) (पु.) – शंकरपाळे.
शकवुं (શકવું) (अ. क्रि.) – (१) शकणे (२) संभवणे.
शकोरुं (શકોરું) (न.) – मातीचे फुलपात्र किंवा पणती.
शकल (શક્લ) (स्त्री.) – चेहरा, रूप.
शको (શક્કો) (पु.) – (१) शिक्का (२) सुंदर भव्य चेहरा.
– पडवो – छाप पडणे.
– कादार (वि.) – (१) गोंडस चेहऱ्याचे (२) मोह पाडणारे, भपकेबाज.
शखस (શખ્સ) (पु.) – मनुष्य.
शग (શગ) (स्त्री.) – (१) दिव्याची ज्योत (२) ज्योतीसारखी शंकू आकाराची वस्तू (३) जनावरांचे आचळ.
शगडी (શગડી) (स्त्री.) – शेगडी.
– करवी – शेगडी पेटविणे.
– माथे लेवी-वहोरवी – दुसऱ्याची भानगड आपल्या अंगावर घेणे.
शंकावुं (શંકાવું) (अ.) – (१) शंकित होणे (२) संकोचणे (३) लघवीला, शौचाला लागणे.
शण (શણ) (न.) – ताग.
शणगार (શણગાર) (पु.) – शृंगार, साज.
– वुं (स. क्रि.) – (१) सजविणे (२) दागिने घालणे.
शणगो (શણગો) (पु.) – अंकुर, फूट.
– गावुं (स. क्रि.) – फूट येणे, अंकुर फुटणे.
शतमी (શતમી) (स्त्री.) – गलबतात चढविलेल्या मालाची पावती.

शफा (શફા) (स्त्री.)—आरोग्य.
—खानुं (न.)—दवाखाना, इस्पितळ.
शब(-व) (શબ-વ) (न.)—शव, प्रेत, मुड्दा.
—यान (न.) तिरडी.
शबनम (શબનમ) [फा.] (न.)—(१) दंव (२) पातळ, बारीक मलमलीचे कापड.
शमशमाकार (શમશમાકાર) (वि.)—बेशुद्ध, हालचाल नसलेले.
शमा (શમા) [अ.] (स्त्री.)—(१) मेणबत्ती (२) (लाक्ष.) ज्योती.
शंभुमेळो (શંભુમેળો) (पु.)—भिन्न भिन्न जातींच्या वस्तूंचा किंवा माणसांचा मेळावा. (२) वर्णसंकर.
शयदा (શયદા) [फा.] (वि.)—(१) वेडे. (२) प्रेमवेडे.
शर (શર) (स्त्री.)—नियम, कायदा.
शरणाई (શરણાઈ) (स्त्री.)—सनई.
शरणुं (શરણું) (न.)—शरण, आश्रय.
शरत (શરત) (स्त्री.)—करार, बोली.
—करवी—(१) बोली करणे. (२) पैज मारणे.
—बकवी, —मारवी—होड—पैज मारणे.
—ते पडवुं—पैज लागणे.
शरदी (શરદી) (स्त्री.)—(१) थंडी. (२) सर्दी, पडसे.
शरम (શરમ) (स्त्री.)—(१) लाज, संकोच. (२) प्रतिष्ठा, इज्जत. (३) अप्रतिष्ठा, बेइज्जत.
—नडवी, —पहोंचवी—दडपण पडणे.
—मावुं—(स. क्रि.)—(१) लाजणे. (२) खजील होणे.
—माववुं (स. क्रि.)—(१) लाजविणे. (२) मान बाळगून ऐकेल असे करणे.
—माळ (वि.)—लाजाळू.
—सिंदगी (स्त्री.)—लाज.
—सिंदुं (वि.)—शरमिंदे, खजील.
शरवुं (શરવું) (वि.)—(१) तिखट कानाचे. (२) मातीवर पाणी पडल्याने जो सुवास निघतो त्यासारखे.
शराफ (શરાફ) (पु.)—सावकार.
—फी (वि.)—(१) सावकारीसंबंधीचे. (२) विश्वासपात्र, खात्रीचे. (३) (स्त्री.) सावकारी.
शराफत (શરાફત) [अ.] (स्त्री.)—(१) माणुसकी. (२) पात्रता.
शराब (શરાબ) [अ.] (स्त्री.)—दारू.
—खोरी (स्त्री.)—दारूबाजी.
—वी (वि.)—(१) दारूड्या. (२) (स्त्री.) नशा, मस्ती.
शरारत (શરારત) [अ.] (स्त्री.)—दुष्टपणा.
शरियत (શરિયત) [अ.] (स्त्री.)—कुराणाचे अनुशासन, धार्मिक नियम.
शरीक (શરીક) [अ.] (वि.)—सामील.
शरीगत (શરીગત) [अ.] (वि.)—(१) भाग ठेवणारा. (२) साथीदार. (३) मदतगार, साहाय्यक.
शरीफ (શરીફ) [अ.] (वि.)—(१) कुलीन. (२) प्रतिष्ठित, अब्रूदार. (३) (पु.) शेरीफ.
शरीर कटावुं—कामावाचून शरीर निरुपयोगी होणे.
—गाळवुं—तप इ.ने शरीर सुकवून टाकणे.
—घसावुं—शरीर झिजणे (कामाने वगैरे).
—धीकवुं—शरीर तापणे, खूप ताप येणे.
—मां ऊभी वाट पडवी—सर्व अवयव लुले पडणे, मरणाच्या शेवटच्या घटकेला जाऊन पोचणे.
—मां घण पेसवो—शरिरात रोगरूपी किड्याने घर करणे.
—भराई जवुं—शरीर आखडणे—धरणे (संधीवाताने वगैरे).
—भरावुं—(१) शरीर लठ्ठ होणे, शरिरात रक्त वाढणे. (२) ताप येणे.
—भारे थवुं—(१) शरीर आळसाने जड होणे. (२) ताप आल्यासारखे होणे. (३) लठ्ठ होणे.
—लेवुं—शरीर पुष्ट होणे.
—लेवावुं—शरीर सुकणे.
—वळवुं—शरीर सुधारणे, रक्त वाढणें.
—वाळवुं—(१) शरीर सुधारणे. (२) व्यायामादींनी अवयव लवचिक करणे.
शरु (શરુ) [फा.] (न.)—सुरूचे झाड.
शरू (શરૂ) (वि.)—सुरू केलेले, चालू.
—आत (स्त्री.)—आरंभ, सुरुवात.
—थी—आरंभापासून.
—मां—आरंभी.
शह (શહ) [फा.] (स्त्री.)—सामर्थ्य, दबाव, छाप.
शहादत (શહાદત) [अ.] (स्त्री.)—(१) साक्ष, पुरावा (२) हुतात्मेपण.
शहूर (શહૂર) (न.)—पाणी, राम, सत्त्व.
शाक (શાક)—फळ-कंद-भाजी.
—पांदडुं (न.)—भाजीपाला.
शाख (શાખ) (स्त्री.)—साख, पत (२) साक्ष (३) उपनाम, आडनांव.
—पडवी—(१) पतीची छाप पडणे. (२) उपनाव पडणे.
—पूरवी—साक्ष देणे.
शागरीत (-द) (શાગરીત-દ), शागिर्द (पु.)—(१) शिष्य, चेला (२) सहायक.
शाण (શાણ) (पु.)—(१) कसवटीचा दगड, सहाण (२) चार मासे वजन.

शाणकुं (શાણકું) (न.) – (१) पणती किंवा लोटके (२) भीक मागण्याचे पात्र.
– झलाववुं – भीक मागायला लावणे.
शाणप (શાણપ) (स्त्री.). – ण (न.) – शहाणपण, चातुरी.
शाणुं (શાણું) (वि.) – चतुर, शहाणे.
शाता (શાતા) (स्त्री.) – शांती, स्वस्थता, निश्चितता.
– मां रहेजो – 'सुखी राहा' अशी शुभेच्छा (एकमेकांचा निरोप घेताना).
शान (શાન) [अ.] (स्त्री.) – (१) ऐट (२) दिमाख.
– सोगात (स्त्री.) – (१) रंगेलपणा (२) पाणी, दम, तेज (३) हुषारी.
शामवुं (શામવું) (अ. क्रि.) – शांत होणे.
शामळो, – ळियो (શામળો-ળિયો) (पु.) – श्रीकृष्ण.
शायक (શાયક) (वि.) – शोकीन.
शाय (-हे)र (શાય-હે-ર) (पु.) – कवी, विद्वान.
– री (स्त्री.) – (१) कवित्व, विद्वत्त्व (२) काव्यकला, कविता.
शार (શાર) (पु.) – छिद्र.
– डी (स्त्री.) – छिद्र – भोक – पाडण्याचे टोकदार हत्यार.
– डो (पु.) – विहिरीत जास्त पाणी यावे म्हणून पाडलेले भोक, 'बोरिंग'.
– वुं (स. क्रि.) – भोक पाडणे (विहिरीत इ.).
शाही (શાહી) (स्त्री.) – शाई.
– चूस (पु., न.) – टीपकागद.
शाहुकार (શાહુકાર) (पु.) – (१) सावकार, पैसे कर्जाऊ देण्याचा धंदा करणारा माणूस (२) अब्रूदार, प्रामाणिक मनुष्य (३) (कटाक्षार्थी) चोर, लुटारू.
शाहुडी (શાહુડી) (स्त्री.) – साळुंद्री.
शाहेद (શાહેદ) (पु.) – साक्षीदार.
– दी (स्त्री.) – साक्ष, पुरावा.
शाळ (શાળ) (स्त्री.) – भात, साळ.
– ळियुं (न.) – हलक्या जातीचे भात.
शिकरामण (શિકરામણ) (न.) – (१) (हुंडी) स्वीकारणे. (२) ती स्वीकारण्याचा वटाव.
शिक (-क्क) ल (શિક-ક્ક-લ) (स्त्री.) – चेहरा, मुखाकृती.
शिकस्त (શિકસ્ત) [फा.] (स्त्री.) – पराजय, हार.
– आपवी – पराजय करणे, हार खायला लावणे.
– दिल (वि.) – हताश.
शिकायत (શિકાયત) [अ.] (स्त्री.) – तक्रार, फिर्याद, दोष काढणे.
शिकारवुं (શિકારવું) (स. क्रि.) – स्वीकारणे (हुंडी).
शिखवण (શિખવણ) (स्त्री.) – कान फुंकणे, गुपचूप शिकवण देणे.
शिखवाडवुं (શિખવાડવું) (अ. क्रि.) – (१) शिकविणे (२) (लाक्ष.) कान फुंकणे, चिथावणे.
शिखंड (શિખંડ) (पु.) – श्रीखंड.
शिखाडवुं / शिखाववुं (શિખાડવું) (स. क्रि.) – शिकविणे.
शिखामण (શિખામણ) (स्त्री.) – बोध, शिकवण, सल्ला.
– माथे चडाववी – सल्ला पूर्णपणे मान्य करणे.
शिंगडुं (શિંગડું) (न.) – (१) शिंग (२) रणशिंग.
शिताब (શિતાબ) [फा.] (वि.) – उतावीळ, अधीर.
– बी (स्त्री.) – अधीरपणा, उतावळी.
शियळ (શિયળ) (न.) – शील (स्त्रीचे), सतीत्व, पावित्र्य.
शियाळ (શિયાળ) (पु., स्त्री.), – ळुं, – ळियुं (न.) – कोल्हा, कोल्हे.
शियाळु (શિયાળુ) (वि.) – हिवाळी.
– ळो (पु.) – हिवाळा.
शिरताज (શિરતાજ) (पु.) – (१) मुकुट (२) वडील, वरिष्ठ.
शिरा - रो - ई (શિરા-રો-ઈ) – सुरई.
शिराणुं (શિરાણું) (न.) – उशी.
– णे (अ.) – उशागती
शिरामण (શિરામણ) (न.), – णी (स्त्री.) – नास्ता, सकाळचा फराळ.
शिराववुं (શિરાવવું) (स. क्रि.) – नास्ता करणे.
शिलेखानुं (શિલેખાનું) (न.) – तोफखाना (२) शस्त्रागार.
शी (शीं) कली, शीकी (શીકલી, શીકી) (स्त्री.) – (बैलाच्या तोंडाला बांधतात ते) मुसके.
शीकुं (શીકું) (न.) – शिंके.
शीके (- खे) (શીકે-ખે) (अ.) – मुद्दा.
शीख (શીખ) (स्त्री.) – (१) शिकवण, बोध (२) निरोप देताना देतात ती भेट (३) भरलेल्या पोत्यातून नमुन्यासाठी धान्य बाहेर काढण्याकरिता जे हत्यार खुपसून काढतात ते.
– आपवी – निरोप देणे.
शीखववुं (શીખવવું) (स. क्रि.) – (१) शिकविणे (२) कान फुंकणे, शिकवण देऊन चिथावणे.
शीखवुं (શીખવું) (स. क्रि.) – शिकणे.
शीडवुं (શીડવું) (स. क्रि.) – (१) छिद्र पडलेले भरणे. (२) बंद करणे. (३) (देणे) भागविणे, चुकते करणे.
शीतला (- ळा) (શીતલા-ળા) (स्त्री.) – फोड्या, देवी.
– काढवा - टाकवा – फोड्या काढणे.
शीद, - ने (શીદ, - ને) (अ.) – कशाकरिता ?
शीधुं (શીધું) (न.) – शिधा.
शीश (શીશ) (न.) – डोके.
शीशगर (શીશગર) [फा.] (पु.) – आरसा बनविणारा कारागीर.

शीशम (શીશમ) (न.) – शिसवी.
शीशी (શીશી) (स्त्री.) – बाटली.
– शो (पु.) – शिसा, मोठी बाटली.
शीळस– (શીળસ) (न.) } —फोड्या.
शीळी (શીળી) (स्त्री.) }
शीळुं (શીળું) (वि.) – थंड.
– को (पु.) – सावली.
शुकन (શુકન) (न.) – (१) शकुन (२) शुभशकुन.
– नियाळ (वि.) – शुभशकुनी.
शुकर (શુકર) (पु.) – (१) आभार (२) सौभाग्य (३) विजय.
– गुजारवो(-वा) – आभार मानणे.
– राना (पु. ब. व.) – (१) आभार मानणे (२) जयजयकार.
शुक्र करवो – हित करणे, कार्यसिद्धी करणे.
– थवो, – बळवो – बरकत होणे, लाभ होणे.
शुमार (શુમાર) [फा.] (पु.) – (१) अंदाज (२) हिशेब.
– रे (अ.) – सुमारे, अंदाजे.
शुं (શું) (सर्व) – (१) काय? (२) कोण (३) (नामाच्या शेवटी लागले असता) सारखे ('तोबराशुं मों' = तोबऱ्यासारखे तोंड).
शूध (શૂધ) (स्त्री.) – (१) शुद्ध, भान (२) अकल, समज.
शून (શૂન) (स्त्री.) – शून्य.
– मूकवी – रद्द करणे.
– कार (पु.) – (१) निर्जनता, नीरवता (२) चित्ताची शून्यावस्था
– मून वि. – सुन्न, अगदी गप्प झालेले.
शूर (શૂર) (पु.) – (१) शूरवीर (२) (न.) शौर्य, आवेश.
– आववुं, – चडवुं, – छूटवुं – (१) शौर्याचा आवेश चढणे. (२) आवेश चढणे.
– पर आववुं, – पर चडवुं – शौर्य चढणे.
शूरातन (શૂરાતન) (न.) – शौर्य.
शूरुं (શૂરું) (वि.) – शूरवीर.
शूळ (શૂળ) (स्त्री.) – (१) लांब काटा (२) (न.) कळ, वेदना.
– वागवी – काटा शिरणे.
– ऊपडवुं – कळ सुरू होणे.
शेखच(-स)ल्ली (શેખચ-સ-લ્લી) (स्त्री.) – मनोराज्य.
शेखाई (શેખાઈ) (स्त्री.) – शेखी, बढाई.
शेठ (શેઠ) (पु.) – (१) मोठा अब्रूदार व्यापारी. (२) दुकानदार. (३) मालक, धनी (नोकराचा).
– ठाणी (स्त्री.) – शेठाची पत्नी.
– ठियो (पु.) – (१) सावकार (२) माथ्याला गोरा असलेला बैल.

शेड (શેડ) (स्त्री.) – (१) धार (२) (लाक्ष.) धार पडताना होणारा टोकदार भाग.
– फोडवी, – मारवी – धार पडेल असे करणे.
– वागवी – जोराने धार फुटणे.
– कढुं (वि.) – धारोष्ण (दूध).
शेडा (શેડા) (पु. ब. व.) – शेंबूड.
शेडो (શેડો) (पु.) – शेताच्या भोवतीची सोडलेली पट्टी (ज्यावर गवत उगवते).
शेतरंज (શેતરંજ) (पु.) – बुद्धिबळाचा खेळ.
शेतरंजी (स्त्री.) – सतरंजी.
शेतूर (શેતૂર) (न.) – तुती.
शेर (શેર) (पु.) – (१) शेराचे वजन (२) वाघ, चित्ता, सिंह.
– थवुं – वरचढपणा-शिरजोरी-करणे.
– लोही चडवुं – मूठभर मांस चढणे.
– दिल (वि.) – बहादुर, निर्भय.
शेर (-ल) डी (શેર-લ-ડી) (स्त्री.) – ऊस.
शेरडी (શેરડી) (स्त्री.) – अरुंद वाट, बोळकंड.
– डो (पु.) – (१) पायवाट (२) अश्रूंचे सुकलेले ओघळ (३) धसका.
शेरी (શેરી) (स्त्री.) – (१) बोळ (२) गल्ली.
शेल (– लो)त (શેલ-લો-ત) (पु.) – तलाठी किंवा जमीनदाराचा कारकून.
शेली (શેલી) (स्त्री.) – (१) चकमकीने ज्यात ठिणगी पडते ती दोरी (२) भस्म, राख.
शेलो (શેલો) (पु.) – धार काढण्याच्यावेळी नाठाळ गायीच्या पायांना बांधण्याची दोरी.
शेवडी (શેવડી) (स्त्री.) – जैन साध्वी.
– डो (पु.) – जैन साधू.
शेवाळवुं (શેવાળવું) (स. क्रि.) – (१) कमावणे (२) (काम) सफळतापूर्वक पार पडणे.
शेवालियुं (શેવાળિયું) (वि.) – (१) शेवाळ साचलेले (२) थोडथोडी वाफ निघत असलेले.
शेवुं (શેવું) (वि.) – उतरते.
शेह (શેહ) (स्त्री) – (१) हरविणे, दबाव. (२) दाब, छाप (३) शह.
– खाइ जवुं – पुरते भिणे.
– जोर, – मार वि.) – बलवान, बहादुर.
शे (શેં) (अ.) – कोणत्या कारणाने, का?
शोक (શોક) (स्त्री.) – दुसरी बायको.
– डो (पु.) – दुसरा नवरा.
शोख (શોખ) (पु.) – शौक, हौस, फोड. (२) मौज, चैन.
शोगटाबाजी (શોગટાબાજી) (स्त्री.) – सोंगट्यांचा खेळ.

शोगटी (શોગટી) (स्त्री.) – सोंगटी.
शोधवुं (શોધવું) (स. क्रि.) – (१) शोधणे, तपास करणे. (२) परीक्षा करणे (३) शुद्ध करणे.
शोधंशोधा (શોધંશોધા) (स्त्री.) – शोधाशोध.
शोभीतुं (શોભીતું) (वि.) – शोभणारे, साजणारे.
शोर (શોર) [फा.] (पु.) – आरडाओरडा, गोंगाट.
  – गुल,–बकोर (पु.) – गलगा, कोलाहल.
  – वुं (अ. क्रि.) – आरडाओरड करणे.
शोलो (શોલો) (पु.) – भडका.
शौहर(શૌહર) [फा.] (पु.) – स्वामी, पती.
श्वास (શ્વાસ) ऊपडवो – (१) जोराने श्वासोच्छ्वास चालणे. (२) श्वास लागणे.
  – काढी नाखवो – (१) दम काढून टाकणे, थकविणे. (२) मरण स्थितीला नेणे.
  – खावो – दम घेणे, आराम घेणे.
  – घूटवो – श्वास कोंडणे किंवा विशिष्ट धिम्या गतीने करणे.
  – घेरावो – (१) कंठाशी प्राण येणे (२) मने एकमेकांशी मिळणे, विश्वास संपादन होणे.
  – बहार काढतां लगी – शेवटचा श्वास घेईपर्यंत.
  – भरावो – श्वासोच्छ्वास जोराने चालणे.
  – मारवो – दम कोंडून धरणे.
  – मूकवो – (१) आराम घेणे, निःश्वास टाकणे (२) प्राण टाकणे.
  – लई नाखवो – संताप आणणे, जीव खाणे.

ष (ષ)

षड्यंत्र (ષડ્યંત્ર) [सं.] (न.) – कपट, कारस्थान.

स (સ)

सकडवुं (સકડવું) (स. क्रि.) – आवळून बांधणे, जखडणे.
सकरकंद (સકરકંદ) (न.) – रताळे.
सकंजो(-जो) (સકંજો-જો) (पु.) – (१) खोडा (२) घट्ट पकडून ठेवण्याचा सापळा (३) (लाक्ष.) काबू.
सकार (સકાર) (पु.) – (१) स्वाद, सत्त्व, चांगलेपणा (२) रीत.
सक(-का)ई (वि.) – (१) प्रमाणभूत असल्याचा शिक्का मारलेले, उंची जातीचे, बनावट नसलेले. (२) सुंदर.
सक्कर (સક્કર) (स्त्री.) – साखर.
  – टेटी (स्त्री.) – खरबूज.
  – पारो (पु.) – शंकरपाळे.
सक्कस (સક્કસ) (वि.) – (१) चांगले कसलेले, ताणून घेतलेले. (२) मजबूत, बळकट.
सख (સખ) (स्त्री., न.) – स्वस्थता, चैन.
  – पडवुं – चैन पडणे, स्वस्थता वाटणे.
  – वळवुं – निश्चित होणे, शांती वाटणे.
सखणुं (સખણું) (वि.) – सालस, आडदांड नसलेले (२) शांत बसणारे, गडबड न करणारे.
सखत (સખત) (वि.) – (१) कठीण(मऊ नव्हे असे). (२) मजबूत, बळकट (३) कठोर, निर्दय (४) दमविणारे, थकविणारे. (५) अतिशय (६) कडक, उग्र (७) आग्रहयुक्त, जोरदार ('सखत भलामण' = जोरदार शिफारस) (८) अवघड.
  – हाथे – कडकपणे.
  – ताई, सखती (स्त्री.) – (१) जबरदस्ती (२) कडकपणा (३) प्रतिबंध, बंदी.
सखळडखळ (સખળડખળ) (वि.) – हालणारे, ढिले पडलेले.
सखात (સખાત) (स्त्री.) – भाईबंदी, मित्रता.
सखावत (સખાવત) [अ.] (स्त्री.) – (१) दान, खैरात (२) उदारता.
  – ती (वि.) – दानशूर.
सखी (સખી) [अ.] (वि.) – दानशूर, उदार.
  – नो लाल – अतिशय उदार स्वभावाचा मनुष्य.
सग (સગ) (स्त्री.) – दिव्याची ज्योत.
सगड (સગડ) (पु., स्त्री.) – (१) बातमी, पत्ता, समाचार. (२) चोराचे उमटलेले पाऊल. (३) पिच्छा, पाठ.
सगडो (સગડો) (पु.) – चाळलेली कणीक.
सगपण (સગપણ) (न.) – (१) नाते, रक्तसंबंध. (२) वाग्दान.
सगवड (સગવડ) (स्त्री.) – सोय, अनुकूलता, तजवीज.
  – पडतुं – सोयिस्कर.
सगवण (સગવણ) (स्त्री.) – सांभाळ.

सगांसांई (સગાંસાંઇ) (न. ब. व.)–सगेसोयरे.
सगीर (સગીર) (वि.)–(कायद्याप्रमाणे) कमी वयाचे.
सगुं (સગું) (वि.)–रक्तसंबंधाचे, नात्याचे (२) (न.) नातेवाईक.
–**लागवुं**–नात्याचे–आप्त–असणे.
–**वहालुं** (न.)–आप्तसंबंधी.
–**सहोदर** (न.)–कुटुंबीजन.
सगेसागवे जवुं–आप्तसंबंधाने एखाद्याकडे प्रसंगाने जाणे.
सघळुं (સઘળું) (वि.)–सगळे.
संकडामण (-णी) (સંકડામણ-ણી) (स्त्री.)–(१) जागेची अडचण-संकुचितता (२) अडचण, चेंगराचेंगरी.
–**वुं** (अ. क्रि.)–(१) चेंगरणे (२) जागेची अडचण सोसणे. (३) (लाक्ष.) अडचणीत सापडणे.
–**श** (स्त्री.)–(१) जागेची अडचण–संकुचितता (२) अडचण.
संकळावुं (સંકળાવું) (अ. क्रि.)–संलग्न होणे, जोडले जाणे.
संकेलवुं (સંકેલવું) (स. क्रि.)–आटोपणे, आवरणे, गुंडाळणे.
संकोचवुं (સંકોચવું) (स. क्रि.)–(१) बंद करणे (२) मर्यादित करणे.
संकोचावुं (સંકોચાવું) (अ. क्रि.)–(१) आकसणे (२) संकोच पावणे.
संकोडवुं (સંકોડવું) (स. क्रि.)–पसरलेले गोळा करणे.
संकोरवुं (સંકોરવું) (स. क्रि.)–(१) आणखी आत घालणे (२) प्रज्वलित करणे (३) चिथावणी देणे. (४) पाहा 'संकेलवुं'.
संखारो (સંખારો) (पु.)–पाणी गाळताना गाळणीत राहणारा कचरा.
संखावुं (સંખાવું) (अ. क्रि.)–(१) 'सांखवुं'=सहन करणे या धातूचे कर्मणि रूप, सहन होणे (२) लघवीस-शौचास लागणे.
–**वो** (पु.)–(१) लघवीस किंवा शौचास लागणे. (२) लाज (३) किळस.
संग (સંગ) [सं.] (पु.)–(१) संबंध (२) संयोग. (३) सोबत, संगति (४) आसक्ति (५) मैथुन.
–**दोष** (पु.)–संगतिदोष.
संग [फा.] (पु.)–दगड.
–**तराश** [फा.] (पु.)–पाथरवट.
–**दिल** (वि.)–दगडासारखे कठोर अंतःकरण.
संगटो (સંગટો) (पु.)–मिश्रण.
संगसारी (સંગસારી) [फा.] (स्त्री.)–दगडांनी ठेचून मारण्याची शिक्षा.
संगाथ (સંગાથ) (पु.)–साथ, सोबत (वाटेत).
–**जोवो**–सोबत बरोबर आहे की नाही ते पाहणे.
–**थी**–(१) (वि.)–संगत करणारा (२) (पु.) सांगाती.
संगीथि (સંગીથિ) [सं.] (स्त्री.)–परिषद.
संगीन (સંગીન) [फा.] (वि.)–(१) दगडी (२) टिकाऊ, भक्कम.
संगेमरमर (સંગેમરમર) [फा.] (पु.)–संगमरवर.
संघ काढवो–(१) यात्रेकरूंचा जथा घेऊन निघणे. (२) (व्यंगार्थी) जवळ काही नाही असे दर्शविणे (३) ढोंग उभे करणे.
–**काशीए जवो–पहोंचवो**–गंगेत घोडे न्हाणे, उद्दिष्ट पुरे होणे.
संघवी (સંઘવી) (पु.)–संघाचा नेता.
संघरवुं (સંઘરવું) (अ. क्रि.)–(१) गोळा-जमा करणे, (२) संग्रह करणे, साठविणे (३) समाविष्ट करून घेणे.
संघरो (સંઘરો) (पु.)–संग्रह.
–**राखोर** (वि.)–परिग्रही, जरूरीपेक्षा जास्त संग्रह करण्याच्या वृत्तीचे.
संघाडो (સંઘાડો) (पु.)–कातकाम करण्याचा घाडा-यंत्र, 'लेथ'
–**डियो** (पु.)–कातकाम करणारा.
संघाराम (સંઘારામ) (पु.)–(१) धर्मशाळा (२) मठ, विहार.
सचेत (સચેત) [सं.] (वि.)–(१) सावध (२) चैतन्ययुक्त.
सचोट (સચોટ) (वि.)–(१) बिनचूक, निरर्थक न ठरणारे. (२) (अ.) अचूक रीत्या.
स (-सं)चोडुं (સ-સં-ચોડું)–(१) (वि.) सबंध, सगळे (२) (अ.) अगदी, बिलकुल.
सच्चुं (સચ્ચું) (वि.).–खरे, सत्य.
सजग (સજગ) (वि.)–जागरूक, सावध.
सज(-ज्ज)ड (સજ્જ-જ્જ-ડ) (वि.)–(१) बळकट, भक्कम. (२) भारी, जबर. (३) घट्ट चिकटून बसलेले (४) जडलेले (५) आखडलेले.
–**थई जवुं**–(१) मरणे (२) हबकणे, जडवत् होणे.
–**धाप**–फार मोठा दरोडा.
–**मार**–जबर मार.
–**लेवुं**–खूप धमकावणे, दहशत दाखविणे.
सजनी (સજની) (स्त्री.)–(१) सखी (२) प्रिया.
सजवुं (સજવું) (स. क्रि.)–(१) धारण करणे (२) सजणे तयार करणे, सज्ज करणे.
सजाई (સજાઈ) (स्त्री.)–(१) सामग्री (२) तयारी.
सजात (સજાત) (वि.)–कुलीन, मोठ्या घरचे.
सजापो (સજાપો) (पु.)–आरोग्य, निरोगीपणा.
सजाय (સજાય) (स्त्री.)–शिकवण, समजूत.

सजायो (સજાયો) (पु.)–वस्तरा.
सजावर (સજાવર) (वि.)–योग्य, लायक.
सजावार (સજાવાર) (वि.)–शिक्षा करण्याला पात्र.
सजोड (સજોડ) (वि.)–जोडीदारासहित (स्त्री व पुरुष दोघे)
संच (સંચ) (पु.)–(१) गुप्त व्यवस्था (२) भिंतीत किंवा पेटाऱ्यांत ठेवलेला गुप्त कप्पा.
संचवुं (સંચવું) (स. क्रि.)–(१) गोळा करणे, जमविणे. (२) ढीग करणे, एकावर एक ठेवणे.
संचारवुं (સંચારવું) (स. क्रि.)–शाकारणे (२) ओतणे, फेकणे, शिंपडणे.
संचारो (સંચારો) (पु.)–शाकारणारा.
संचो (સંચો) (पु.)–(१) मंत्र (२) पहा ('संच' (१) स्टोव्ह.
संचोरो (સંચોરો) (पु.)–पापडवाला.
संजवारी (સંજવારી) (स्त्री.)–कचरा, उकिरडा.
संजोग (સંજોગ) (पु.)–(१) भेट (२) योगायोग (३) परिस्थिती.
–वशात् (अ.)–योगायोगाने, दैवयोगाने.
–गी (पु.)–संसारी बावा–साधू.
सटवुं (સટવું) (अ. क्रि.)–सटकणे, निसटणे.
सटोडि(-रि)यो (સટોડિ-રિ-યો) (पु.)–सट्टे खेळणारा.
सटोसट (સટોસટ) (अ.)–सटासट, एकामागून एक.
सड (સડ) (वि.)–(१) भरल्यामुळे ताणलेले–तंग, कठीण, जड (२) स्तब्ध, दिङ्मूढ (३) (अ.) झपाट्याने.
–क (वि.)–दिङ्मूढ, चकित
–थई जवुं–दिङ्मूढ होऊन जाणे.
सडको (સડકો) (पु.)–भुरका.
–भरवो–भुरका मारणे.
सडाक (સડાક) (अ.)– झट.
–दईने,-लईने–फाड्दिशी.
सडियो (સડિયો) (पु.)–आळूचे रोप, पान किंवा दांडा.
सडेडाट (સડેડાટ) (अ.)–(१) कडकड किंवा धो धो (गतिवाचक ध्वनि) करीत, (२) मध्ये अडथळा न होता.
सडो (સડો) (पु.)–(१) बिघाड, कुजणे (२) (लाक्ष.) भ्रष्टाचार.
सढ (સઢ) (पु)–शीड.
सणको (સણકો) (पु.)–(१) सणक, तीव्र वेदना, झणका. (२) (लाक्ष.) मनाची लहर.
सणसार(-रो) (સણસાર-રો) (पु.)–इषारा.
सणंग (સણંગ) (स्त्री.)–(१) जमिनीत केलेला बोगदा (२) वि.) मोड आलेले (वाल).
संडोववुं (સંડોવવું) (स. क्रि.)–सामील करून घेणे, अडकविणे.
सत (સત)–(वि.) (१) खरे. (२) बरे. (३) अस्तित्वधारी. (४) यथार्थ. (५) (न.) अस्तित्व. (६) खरेपणा. (७) सार. (८) सतीत्वाचा आवेश.
–आववुं, –चडवुं–(१) खरेपणाचा जोर चढणे. (२) पतीमागून जाळून घेण्याला तयार होणे.
–बतावचुं–आपल्या सत्यतेची प्रचीती देणे.
सतपत (સતપત) (स्त्री.),–ताट (पु.)–एकसारखी चळवळ–चुळबुळ, अस्थिर अवस्था.
सतमी (સતમી) (स्त्री.)–(१) मालाचे बीजक, बिल. (२) रजाचिठ्ठी.
सतर (સતર) (स्त्री.)–रेघ, ओळ.
सतसाई (સતસાઈ) (स्त्री,)–शंभर श्लोक असलेला ग्रंथ.
सताम(-व)णी (સતામ-વ-ણી) (स्त्री.)–सतावणी, छळ, पीडा.
सतारो (સતારો) (पु.)–(१) तारा, ग्रह. (२) (लाक्ष.) नशीब.
–चडतो होवो–चढती कळा असणे.
–पांशरो होवो–नशीब अनुकूल असणे.
सतावुं (સતાવું) (अ. क्रि.)–समावले जाणे, आत जागा होणे.
–श (पु.)–समावेश, मावणे.
सतां (સતાં) (अ.)–सत्ते, (साताने गुणून.)
सतियुं (સતિયું) (वि)–सत्यवादी, प्रामाणिक.
सतुं (સતું) (वि.)–(१) सत्यमार्गाने चालणारे (२) हयात, चालू.
सतोसतीयुं (સતોસતીયું) (वि.)–(१) हाती कसलेही कौशल्य नसलेले. (२) ठावठिकाणा नसलेले. (३) कोणावरहि ज्याची जबाबदारी नाही असे.
सत्तर आना ने बे पाई–एकशे एक टके उत्तम.
सत्तरा (સત્તરા) (पु. ब. व.)–सतराचा पाढा.
सथरपथर (સથરપથર)–विस्कटलेले, अव्यवस्थित.
सथरामण (સથરામણ) (स्त्री.)–मनाची शांती.
सथवारो (સથવારો) (पु.)–(१) साथ, सोबत (२) मेळा, जथा.
सदगरवुं (સદગરવું) (स. क्रि.)–मानणे, ऐकणे.
सदडुं (સદડું) (वि.)–जाड, घट्ट (प्रवाही द्रव्य).
सदर (સદર) (वि.)–(१) मुख्य, वरिष्ठ, श्रेष्ठ (२) सदरहू (३) अनिर्बंध, संपूर्ण (परवानगी, सत्ता) (४) (न.) वरिष्ठ अधिकाऱ्याची कचेरी किंवा राहण्याचे ठिकाण.
–अदालत (स्त्री.)–वरिष्ठ कचेरी.
–बजार (पुं., स्त्री.)–मुख्य बाजार.
सदवुं (સદવું)–बरोबर–अनुकूल–होणे.
सदंतर (સદંતર) (अ.)–(१) कायमचे (२) पूर्णतः, सर्वथा.
सदारदा (સદારદા) (अ.)–सहज, उगीच.
सदावडुं (સદાવડું) (वि.)–(१) सगळे, सबंध. (२) नेहमीचे.

सदी (સદી) [फा.] (स्त्री.) – शतक.
सदीसा (સદીસ) (अ.) – वक्तशीर, योग्य वेळी.
सद्‌गत (સદ્‌ગત) (वि.) – मृताच्या मागे 'कैलासवासी' या अर्थी लावण्यात येणारा शब्द.
सध्धर (સધ્ધર) (वि.) – (१) शक्तिवान, मजबूत, धिप्पाड. (२) मातबर, श्रीमंत.
– आसामी – (१) देणे न बुडविणारा मनुष्य. (२) श्रीमंत मनुष्य.
सने (अ.) – सनाप्रमाणे, सन.
सनकारवुं (સનકારવું) (अ. क्रि.) – डोळ्याचा इषारा करणे.
– रो (पु.) – (१) डोळ्याचा इषारा (२) कानांना दडे बसणे.
सनमना (સનમના) (स्त्री.) – उदासीनता, खेद.
सनसनाटी (સનસનાટી) (स्त्री.) – आश्चर्याची किंवा हबकून गेल्याची सार्वत्रिक छाप.
सनंद (સનંદ) (स्त्री.) – सनद, परवाना.
– दी (वि.) – परवाना-सनद-असलेले.
सनान (સનાન) (न.) – आप्ताचे मरण झाल्यामुळे केलेले स्नान.
– काढवुं – मृताच्या आप्ताकडे शोक करण्याकरिता जमा होणे.
– ना समाचार – (१) वाईट-अशुभ-समाचार (२) कमनशीब.
– लागवुं – मृताशी स्नान करण्याइतका संबंध असणे.
सनेपात (સનેપાત) (पु.) – सन्निपात.
संतमस (સંતમસ) [सं.] (न.) – (१) सार्वत्रिक अंधार, (२) महामाया.
संतलस (સંતલસ) (स्त्री.) – खाजगी मसलत.
संताकूकडी (સંતાકૂકડી) (स्त्री.) – लपंडावाचा खेळ.
संताडवुं (સંતાડવું) (स. क्रि.) – लपविणे.
संतावुं (સંતાવું) (अ. क्रि.) – गुप्त राहणे, लपणे.
संतोक (-ख) (સંતોક-ખ) (पु.) – संतोष, समाधान.
– वुं (अ. क्रि.) – गुप्त राहणे, लपणे.
संतोरवुं (સંતોરવું) (स. क्रि.) – पीडणे, त्रास देणे.
संतोलो (સંતોલો) (पु.) – बारदानासकट एकूण वजन.
संथागार (સંથાગાર) [पाली] (पु.) – एकत्र विचार करण्याकरिता जमण्याचा सार्वजनिक दिवाणखाना.
संथारो (સંથારો) (पु.) – (जैन) मरण जवळ आहे हे जाणून माया-ममता सोडून मरणपथारीवर पडणे.
संथावुं (સંથાવું) (अ. क्रि.) – (१) गुंतणे, अडकणे. (२) वाग्दान होणे.
संथो (સંથો) (पु.) – सपाट भूमी.
संदेशो (સંદેશો) (पु.) – समाचार, निरोप.
– शा चालवा – वाटाघाटी होणे, एकमेकांचे निरोप आप्तद्वाकरवी येणेजाणे.
संधाडवुं (સંધાડવું) (स. क्रि.) – जोडणे, सांधणे.
संधाण (-न) (સંધાણ-ન) (न.) – (१) जोड, सांध (२) संधान, वशिला (३) लक्ष्य, निशाण. (४) नेमबाजी.
संधारो (સંધારો) (पु.) – भांडी फुटलेली सांधणारा, कासार.
संधुं (સંધું) (वि.) – सगळे, सबंध.
– धे (अ.) – सगळीकडे.
सपटावुं (સપટાવું) (अ. क्रि.) – सापडणें, फसणे, अडकणे.
सपडावुं (સપડાવું) (अ. क्रि.) – पकडले जाणे, सापडणे.
सपनुं (સપનું) (न.) – स्वप्न.
सपरमुं (સપરમું) (वि.) – शुभ पर्वाचे, मांगलिक, खुशालीचे.
सपाटो (સપાટો) (पु.) – (१) झपाटा, वेग. (२) थप्पड (३) गप्पा मारण्याची क्रिया.
– टामां आववुं – झपाट्यात सापडणे.
– टाबंध (अ.) – ताबडतोब, लगेच्या लगेच.
सपाडुं (સપાડું) (न.) – (१) आभार, उपकार. (२) वग, शिफारस.
– चडवुं – उपकाराचे ओझे होणे.
सपारे (સપારે) (अ.) – बरोबर, ठीक.
सपूचुं (સપૂચું) (वि.) – सगळे.
सपूरत (સપૂરત) (स्त्री.) – सोपवणी, सुपूर्द करण्याची क्रिया.
सप्पट (સપ્પટ) (वि.) – अंगाला चिकटून असलेले, तंग.
सफरी (સફરી) (वि.) – (१) प्रवासी (२) प्रवासाचे (३) खर्चाळ (४) (पु.) खलाशी.
सफाई (સફાઈ) [फा.] (स्त्री. (१) स्वच्छता, साफसुफी (२) निष्कपटपणा (३) (लाक्ष.) बढाई (४) नटवेगिरी.
– मारवी, -हांकवी – तोरा मिरविणे.
– मांथी हाथ न काढवो – (१) बढाई मारीत राहणे (२) आपला निर्दोषीपणा मांडीत राहणे.
सफाचट (સફાચટ) (अ.) – अगदी खलास, निपटून चिपटून
सफाळुं (સફાળું) (वि.) – (१) घाबरून व्याकुळ झालेले, (२) अनपेक्षित.
सफील (સફીલ) – (१) वि.) लागून – लगटून असलेले (२) (स्त्री.) कोट, किल्ला.
– हक (-क्क) (पु.) – शेजारहक्क.
– दार (पु.) – उंबऱ्याला उंबरा लागलेला, शेजारी.
सफुं (સફું) (न.)
सफो (સફો) (पु.) } – पृष्ठ, बाजू.
सबक (સબક) [अ.] – (पु., न.) – पाठ, धडा.
सबडको (સબડકો)
सबडाक (સબડાક) } – (पु.) भुरका.

सबडवुं (સબડવું) (अ. क्रि.) – बराच काळ शिळे राहिल्याने बिघडणे.

सबधुं (સબધું) (वि.) – मजबूत बांध्याचे, सहन करण्याची ताकत असलेले.

सबरस (સબરસ) (न.) – मीठ.

सबूर (સબૂર) (स्त्री.) – (१) धीर, सहनशक्ती (२) (अ.) 'थांबा', 'धीर धरा' या अर्थी.

सबोसब (સબોસબ) (अ.) – सपासप.

सभर (સભર) (वि.) – पुरेपूर भरलेले.

सभागी (સભાગી) (वि.) – भागीदार.

सभ्भर (સભ્ભર) (वि.) – (१) भरपूर (२) मातबर, श्रीमंत (३) (वि. स्त्री,) गर्भवती.

सभ्य (સભ્ય) [सं.] – (वि.) (१) शिष्ट (२) (पु.) सभासद.

सम (સમ) (पु. ब. व.) – शपथ.

– आपवा – शपथेने किंवा प्रतिज्ञेने बांधणे.

– खावा, - लेवा – शपथेने बांधून घेणे.

समज, (-ण) (સમજ,-ણ) (स्त्री.) – (१) बुद्धी (२) ज्ञान, शहाणपण (३) एकमेकांनी ठरवून ठेवलेली गोष्ट

– पडवी – लक्षात येणे, समजूत पटणे.

– णुं (वि. – समंजस.

– दार (वि.) – समजूतदार, समजूत पटण्याजोगे.

– वुं (स. क्रि.) – (१) लक्षात घेणे, जाणणे. (२) विचार करणे. (३) खऱ्याखोट्याची तुलना करणे (४) (अ. क्रि.) आग्रह सोडणे, ऐकणे.

– जी लेवुं – एकमेकात समाधानी करून घेणे.

समजाववुं (સમજાવવું) (स. क्रि.) – समजाविणे (२) मन वळविणे (३) शांत करंणे (४) फुसलावणे, फसवणूक करणे.

समजु (સમજુ) (वि.) – समजूतदार, शहाणे.

समजूत (-ती) (સમજૂતી) (स्त्री) – (१) समजूत, ऐकणे, मानणे. (२) समजावणी (३) शिकवण, सल्ला. (४) खुलासा, विवेचन.

– उपर आववुं – एकमेकांनी मिटवून घेणे.

समण (સમણ) (न.) – अंदाजाने अधिक घालण्याची वस्तू.

समणवुं (સમણવું) (स. क्रि.) – हवेत जोराने फिरविणे

समणुं (સમણું) (न.) – स्वप्न.

समथळ (સમથળ) (वि.) – सपाट.

समदो (સમદો) (पु.) – न रंगविलेले ताजे कातडे.

समसमवुं (સમસમવું) (अ. क्रि.) – (१) (वाऱ्याचा) सूं सूं आवाज होणे (२) (मनात) फुणफुणणे.

समाणी (સમાણી) (स्त्री.) – बारीक वस्तु धरून उचलण्याचा नाजूक चिमटा.

समार (સમાર) (पु.) – दुरुस्ती.

– वुं (स. क्रि.) – (१) दुरुस्त करणे. (२) (भाजी) चिरणे. (३) (केस) विंचरून व्यवस्थित करणे.

समाववुं (સમાવવું) (स. क्रि.) – मावण्यासारखे करणे.

समावुं (સમાવું) (अ. क्रि.) – (१) मावणे, समावेश होणे. (२) चालू तंत्रात बरोबर बसणे.

समास (સમાસ) (पु.) – (१) समावेश. (२) संक्षेप.

– थवो – चालू तंत्रात बरोबर बसणे, अनुकूल होऊन राहणे.

समीसंध्या, - सांज (સમીસંધ્યા, - સાંજ) (स्त्री.) – संध्याकाळ.

समुरत (સમુરત) (न.) – शुभमुहूर्त.

समुं (સમું) (वि.) – (१) ठीक, समान, व्यवस्थित (२) (अ.) लगोलग, –च्या बरोबर.

– करवुं – (१) ठीक-व्यवस्थित करणे (२) दुरुस्त करणे.

समूळ, - ळुं } समुळणुं } (સમુળ,-ળું) (वि.) – समूळ, पुरते.

समेटवुं (સમેટવું) (स. क्रि.) – आटोपणे, गुंडाळणे, गोळा करणे.

समेसमुं (સમેસમું) (वि.) – (१) बरोबर, सम (२) यथार्थ.

समयो (સમયો) (पु.) – (१) सर्वांनी मिळून सामोरे जाणे (२) विशिष्ट धर्मांच्या माणसांचा मेळावा.

समो (સમો) (पु.) – (१) समय, काळ, वेळ (२) प्रसंग, अवसर.

– बारीक होवो – काळ कठीण असणे.

– जोवो – (१) वेळकाळ पाहणे. (२) संधी पाहणे.

– वळवो – पहिल्यासारखी चांगली स्थिती होणे.

समोती (સમોતી) (स्त्री.) – एकीने राहिल्याने मिळणारी सुखशांति.

समोतुं (સમોતું) (वि.) – एकदम सगळे, एकत्रित.

समोरवुं (સમોરવું) (अ. क्रि.) – फिरून पालवी फुटणे.

समोल (સમોલ) (स्त्री., न.) – बैलावर जू ठेवताना जी लाकडी खीळ घालतात ती

समोवड (-डुं) (वि.) – (१) बरोबरीचे (२) प्रतिस्पर्धी.

– डाई (स्त्री.) – (१) बरोबरीचे असणे (२) स्पर्धा.

– डियुं (वि.) – (१) सारख्या वयाचे, सारखे (२) प्रतिस्पर्धी.

समोववुं (સમોવવું) (स. क्रि.) – गरम पाण्यात थंड पाणी मिसळणे, सोमट करणे, विसण घालणे.

– ण (न.) – विसण.

संप (સંપ) (पु.) – ऐक्य, मेळ, गट्टी.

संपत (સંપત) (स्त्री.) – (१) संपत्ती (२) (लाक्ष.) साधनबळ.

संपवुं (સંપવું) (अ. क्रि.) – गट्टी करणे, ऐक्य करणे.

संपाडवुं (સંપાડવું) (स. क्रि.) – संपादणे.

संपी, -लुं (સંપી, -લું) (वि.) – मेळात – गट्टींत असलेले.
संपेतरुं (સંપેતરું) (न.) – (१) एखाद्याकडे पोचविण्याकरिता सोपविलेली वस्तू (२) भेटीची-अहेराची वस्तू.
संफ (સંફ) (स्त्री.) – (१) ओळ, रांग (२) बाजू, पक्ष.
संफेट (સંફેટ) (पु.) – (१) झगडा, बोलाचाली. (२) राणा भीमदेवी भाषण.
संबो (સંબો) (पु.) – समूह, जथा.
संभळावुं (સંભળાવું) (अ. क्रि.) – ऐकू येणे, कानांवर पडणे.
–ववुं (स. क्रि.) – (१) ऐकविणे (२) उलट उत्तर देणे, कडक शब्द बोलणे.
संभार (સંભાર) (पु.) – (१) आवश्यक ती सामग्री. (२) भाजीत किंवा लोणच्यात घालण्याचा मसाला.
संभारण (સંભારણ) (न.) – स्मरण.
–णुं (न.) – स्मरण करून देणारी वस्तू, स्मरण.
–वुं (स. क्रि.) – स्मरण करणे.
संभारियुं (સંભારિયું) (वि.) – (१) मसाला घातलेले (२) (न.) मसाला घातलेली भाजी.
संभाळ (સંભાળ) (स्त्री.) – (१) देखरेख, काळजी. (२) रक्षण, जतन.
–नीचे – (१) देखरेखीखाली (२) आश्रयाला.
–राखवी, –लेवी – संभाळणे, काळजी घेणे.
–वुं (स. क्रि.) – (१) संभाळणे, काळजी घेणे. (२) (काम, जबाबदारी) अंगावर घेणे, चालविणे. (३) (अ. क्रि.) सावध राहणे.
संमुख (સંમુખ) (वि.) (१) – पुढे आलेले – असलेले. (२) – च्याविषयी सहानुभूती असलेले. (३) (अ.) प्रत्यक्ष, समोर.
सर (સર) (पु.) – पत्त्याच्या डावातील हुकूम.
–पाडवा, –बोलवा – हुकूम सांगणे (पत्त्याच्या डावात).
सर (पु. ब. व.) – मुद्दल आणि मुदतीचे महिने यांचा गुणाकार.
सर (अ.) – (१) नामाच्या किंवा विशेषणाच्या शेवटी लावल्याने 'प्रमाणे' 'रीतीने' असा अर्थ होतो. ('कायदेसर' = कायद्याप्रमाणे) (२) 'निमित्ताने' या अर्थी ('धंधासर' = धंद्यानिमित्ताने).
सरक (સરક) (स्त्री.) – लगाम.
सरकणुं (સરકણું) (वि.) – गुळगुळीत किंवा निसरडे.
–वुं (अ. क्रि.) – (१) निसरणे, घसरणे, (२) सरकणे.
सरकत (સરકત) (स्त्री.) – पातीदारीचा धंदा.
–ती (वि.) – पातीदारी.
सरकारदरबारे चडवुं – कोर्टकचेरीत जाणे.
सरकारधारो (पु.) – भरणुं (न.) – महसूल.
सरकियुं (સરકિયું) (न.) – सुरगाठ.
सरको (સરકો) (पु.) – शिरका, अतिशय आंबलेला रस.
सरखाई (સરખાઈ) (स्त्री.) – सापणुं (न.) – सारखेपणा.
–खामणी, –वट (स्त्री.) – (१) तुलना (२) बरोबरी.
–खाववुं (स. क्रि.) – तुलना करणे.
सरखुं (वि.) – (१) सारखे, समान, तुल्य. (२) सपाट, व्यवस्थित. (४) योग्य, साजेसे ('मारासरखुं काम' = मला योग्य असे काम).
नहीं सरखुं – (१) नसल्यासारखे (२) तुच्छ, यःकश्चित.
सरखेसरखुं (સરખેસરખું) (वि.) – बरोबरीचे, समवयस्क.
सरगरमी (સરગરમી) [फा.] (स्त्री.) – चलाखपणा, हुषारी.
सरघस (સરઘસ) (न.) – मिरवणूक.
सरजत (સરજત) (स्त्री.) – (१) सृष्ट – उत्पन्न झालेली – वस्तू (२) सृष्टी.
सरजन - सर्जन - हार (સરજન-સર્જન-હાર) (पु.) – सृष्टिनिर्माता, ईश्वर.
सरजवुं, सर्जवुं (સરજવું) (स. क्रि.) – निर्माण करणे, रचणे.
सरजोरी (સરજોરી) [फा.] (स्त्री.) – शिरजोरी.
सरडको (સરડકો) (पु.) – श्वास एकदम वर ओढून घेताना होणारा आवाज, सुरका.
सरत (સરત) (स्त्री.) – (१) नजर (२) स्मरण (३) ध्यान.
–पहोंचवी – नजर जाणे.
–रहेवी – लक्ष - स्मरण - राहणे.
–रहेवुं – आठवणीत राहणे.
–राखवी – लक्ष ठेवणे.
–चूक – नजरचूक, विस्मरण.
सरतुं (સરતું) (वि.) – जवळ असलेले.
सरनामुं (સરનામું) (न.) – नाव गाव वगैरे, पत्ता.
–करवुं – पत्रावर पत्ता लिहिणे.
सरपाव (સરપાવ) (पु.) – बक्षिशी-इनाम म्हणून देण्यात येणारा पोषाख, शिरपाव.
सरपोश (સરપોશ) [फा.] (न.) – (१) झाकण (२) गादी-तक्क्याचा अभ्रा.
सरफराज (સરફરાજ) [फा.] (वि.) – (१) प्रख्यात (२) उच्च पदाला चढलेले.
–जी (स्त्री.) – (१) स्तुती, वाखाणणी. (२) उच्चपदी चढविणे.
सरबसर (સરબસર) [फा.] – (१) (वि.) सगळे, समग्र. (२) (अ.) नखशिखांत, एका टोकापासून दुसऱ्या टोकापर्यंत, पूर्णतः.
सरभर (સરભર) (वि.) – (१) कमी नाही, जास्त नाही असे, समसमान. (२) नफा नाही तोटा नाही असे.

सरभरा (સરભરા) (स्त्री.)–आदरसत्कार, सेवाचाकरी.
सरवडुं,-डियुं (સરવડું-ડિયું) (न.)–सरवट, राहून राहून पडणारा पाऊस.
सरवण (સરવણ) (पु.)–(१) फिरस्ता (२) कावडी, कावड घेऊन भीक मागणारा. (२) भिक्षु, श्रमण.
सरवर (સરવર) [फा.] (वि.)–प्रतिष्ठित, पुढारी.
सरवाणी (સરવાણી) (स्त्री.)–झरा.
सरवा(-वै)युं (સરવા-વૈ-યું) (न.)–एकंदर वर्षाचा आढावा.
सरवाळे (સરવાળે) (अ.)–(१) एकूण, शेवटी, परिणामी, अंती,
–ळो (पु.)–(१) बेरीज (२) बेरीज करून येणारी संख्या किंवा रकम.
सरवुं (સરવું) (वि.)–(१) तिखट कानाचे (२) मोठ्याने बोललेले (३) चपळ (४) (अ. क्रि.) सरकणे, बाजूला होणे (५) पार पडणे, सरणे (गरज)
सरशि(सि)युं (સરશિ-સિ-યું) न.)–जवसाचे-आळशीचे तेल.
सरस (સરસ) (वि.)–(१) चांगले, सुरेख, (२) रसमय (३) सुंदर.
सरसमाचार (સરસમાચાર) (पु. ब. व.)–पत्ता, शोध, माहिती.
सरसव (સરસવ) (पु.)–अळशी, जवस.
सरसवुं (સરસવું) (अ. क्रि.)–सरशी होणे.
सरसाई (સરસાઈ) (स्त्री.)–चुरस, स्पर्धा.
सरसामान (સરસામાન) (पु.)–बिऱ्हाडाचे सामान.
सरसासरसी (સરસાસરસી) (स्त्री.)–चुरस, चढाओढ. (२) (अ.) शर्यतीत कोणी मागे नाही की पुढे नाही अशा स्थितीत.
सरसीधुं (સરસીધું) (न.)–स्वैपाकाचे सामान.
सरसुं (સરસું) (वि.)–(१) सरस, अधिक चांगले (२) (अ.) लगटून, निकट.
–रहेवुं–निकट राहणे.
सरळ(-ल) (સરળ-લ) (वि.)–(१) सरळ (२) सोपे (३) निष्कपटी, उघड्या मनाचे.
सरा (સરા) [फा.] (स्त्री.)–धर्मशाळा, सराई (२) प्रवाह, धारा. (३) ऋतू, मोसम, (लग्नसरा=लग्नसराई.)
–ई (स्त्री.)–(१) धर्मशाळा (२) गल्ली.
सराक (સરાક) (पु. स्त्री.)–दाभण, सूळ.
सराकती (સરાકતી) (वि. स्त्री.)–इनामी जमिनीवरील (कर).
सराडे (સરાડે) (अ.)–सरळ-धोपट-मार्गाने.
–चडवुं–लागी लागणे, मार्गी लागणे.
सराण (સરાણ) (स्त्री.)–सहाण, धार लावण्याचा यंत्रावर लावलेला गोल दगड, 'ग्राइंडर'.
–णे चडाववुं–(१) धार लावणे. (२) आरंभ करून देणे, (३) उत्तेजन देणे.
–णियो (पु.)–धार लावणारा.
सराधरा (સરાધરા) (अ.)–पहिल्यापासून शेवटपर्यंत.
सराफी धंधो–(१) उघड-प्रामाणिक व्यापार. (२) सावकारी.
सरामणुं (સરામણું) (न.)–बचाव.
सरार (સરાર) (अ.)–शेवटपर्यंत.
सराववुं (સરાવવું) (स. क्रि.)–श्राद्ध करणे.
सरावुं (સરાવું) (अ. क्रि.)–(१) कृतार्थ होणे, आनंदित होणे. (२) दिपून जाणे.
सराहना (સરાહના) (स्त्री.)–स्तुति, प्रशंसा.
–वुं (स. क्रि.)–प्रशंसा-स्तुती करणे.
–ही (वि.)–वाखाणणी करण्यासारखे.
सरांढवुं (સરાંઢવું) (स. क्रि.)–एका दोरीने दोन ढोरांना जखडणे.
सरियाम (સરિયામ) (वि.)–(१) मुख्य, धोपट (मार्ग). (२) जाहीर (३) सलग.
सरीखुं (સરીખું) (वि.)–(१) सारखे (२) (अ.) सरसे, लगटून.
सरुं (સરું) (न.)–पार, टोक.
सरूप (સરૂપ) (वि.)–(१) सारखे, समान (२) सुस्वरूप, सुंदर.
सरेतोरे (સરેતોરે) (अ.)–वाजतगाजत, अगदी जाहीरपणे, अगदी उघडपणे.
सरेराश (સરેરાશ) (स्त्री.)–(१) सरासरी (२) (अ.) सरासरीने, (३) अंदाजे.
सरेश (-स) (સરેશ-સ) (पु.)–सरस (चमड्यातून किंवा हाडातून मिळणारा चिकट पदार्थ).
सरैयो (સરૈયો) (पु.)–सुगंधी (सुगंधी वस्तू विकणारा.)
सरोडवुं (સરોડવું) (स. क्रि.)–(१) गवत मोकळे करून पसरणे. (२) जनावरे पळून जाऊ नयेत म्हणून दोघांना एका दोरीने बांधणे.
सरोडुं (સરોડું) (न.)–थाट (ज्वारी-बाजरीचे).
सरोतरी (સરોતરી) (वि.)–वाजवी, न्यायाला धरून असलेले.
सरोतो (-द्दो) (સરોતો-દ્દો) (पु.)–आडकित्ता.
सर्जन (સર્જન) (न.)–(१) सृजन-निर्माण-करणे (२) कृती, निर्मिती (३) सृष्टी.
–जनुं (वि.)–सृष्टीच्या प्रारंभकाळापासून चालत आलेले, फार पुरातन.
सर्जित (સર્જિત) (वि.)–निर्मित (२) नशिबात लिहिलेले.
सर्वे (સર્વે) (सर्व.)–सर्व.
सलक्ष (-ख)णुं (સલક્ષ-ખ-ણું) (वि.)–सुलक्षणी.
सलवावुं (સલવાવું) (अ. क्रि.)–इलाज न सुचल्याने बावरून जाणे, गोंधळणे.

सलाट (સલાટ) (पु.)–पाथरवट.
सलाटी (-टी) (स्त्री.)–धार लावण्याचा दगड.
सलामत (સલામત) [अ.] (वि.)–(१) सहीसलामत, सुरक्षित (२) हयात आणि आरोग्यसंपन्न.
सलाह (સલાહ) [अ.] (स्त्री.)–(१) शिकवण, सल्ला (२) अभिप्राय.
सलूक (સલૂક) [अ.] (स्त्री.)–(१) रीतभात, चालचलणूक (२) सद्भाव, स्नेह (३) भलाई, उपकार.
–काई (स्त्री.)–(१) शिष्टाचार, विनयी वर्तणूक (२) सद्भाव, स्नेह.
सलूणुं (સલૂણું) (वि.)–मनोहर, सुंदर.
सलेपाट (સલેપાટ) (पु.)–रेल्वेच्या रुळाखाली घालतात ती फळी, 'स्लीपर'.
सल्तनत (સલ્તનત) [अ.] (स्त्री.)–बादशाहत, राज्य.
सल्ली (સલ્લી) (स्त्री.)–वस्तरा घासण्याची दगडी पट्टी.
सल्लो (સલ્લો) (पु.)–संदला.
सवळ-(ळुं) (वि.)–सुलट.
–ळा पासा पडवा– हेतु सफळ होणे.
सवा (સવા) (पु.)–(१) अनुकूल वारा (२) (वि.) अनुकूल, पाहिजे तसे.
सवाण (સવાણ) (स्त्री.)–(१) सोबतीचा आनंद–आश्वासन. (२) निश्चिती (३) (न.) मादी वाफेला येणे.
सवाब (સવાબ) [अ.] (न.)–पुण्यकृत्य.
सवायुं (સવાયું) (वि.)–(१) सवापट (२) सवाई.
सवार (સવાર) (स्त्री., न.)–सकाळ.
सवार (वि.)–(१) स्वार झालेले (२) (पु.) स्वार (३) घोडेस्वार शिपाई.
सवालखी(-खुं) (સવાલખી-ખું) (वि.)–सवालाख किंमतीचे, बहुमोल.
सवालजवाब (સવાલજવાબ) (पु. ब. व.)–प्रश्नोत्तरे, (२) बोलाचाली. (३) पूसतपास.
सवावीस (સવાવીસ)–प्रमाणभूत, शिरोधार्य.
सवावुं (સવાવું) (अ. क्रि.)–(१) गाभ जाणे (२) धरले जाणे (३) जमणे, आवडणे.
सवासलुं (સવાસલું) (न.)–(१) बरे वाटावे म्हणून गोड गोड बोलणे. (२) गयावया.
सवासूरियुं (સવાસૂરિયું) (वि.)–सवा सवा वर्षांच्या अंतराने जन्मलेले.
सवे (સવે) (अ.)–(१) लागी, व्यवस्थित, मार्गी. (२) बरे, चांगले.
–करवुं–(१) व्यवस्थित करणे, लागी लावणे. (२) मारून टाकणे.
–पडवुं–(१) अनुकूल होणे (२) लागी लागणे.
सवेळा (સવેળા) (अ.)–वेळेवर
ससडवुं (સસડવું) (अ. क्रि.)–उकळणे.
–डाववुं (स. क्रि.)–खूप गरम करणे, उकळणे.
ससरो (સસરો) (पु.)–सासरा.
ससलो (સસલો)–(पु.) ससा.
सस्तुं (સસ્તું) (वि.)–(१) स्वस्त (२) (लाक्ष.) (समाजात) काही वजन नसलेले.
सहसा (સહસા) (अ.)–(१) घाईने (२) अकस्मात (३) न विचार करता.
सहारो (સહારો) (पु.)–आसरा.
सहियर (સહિયર) (स्त्री.)–सखी.
–यारुं (वि.)–(१) भागीदारी असलेले. (२) एकत्र, हिस्से न पाडलेले (३) (न.) भागीदारी.
सही (સહી)–(१) (स्त्री.) सही (२) (वि.) खरे (३) (अ.) कबूल, मान्य, नक्की.
–करवी–(१) सही करणे (२) कबूल करणे.
–करवुं–नक्की करणे, शेवटची मंजुरी देणे.
–थवुं–(१) सिद्ध होणे, खरे ठरणे. (२) सफळ होणे.
–होवुं–(१) मंजूर असणे (२) खरे असणे.
–साटुं (न.)–सही देऊन नक्की केलेला करार.
सही (स्त्री.)–सखी.
–पणुं (न.)–सखीपण.
सहु (સહુ) (वि.)–सर्व.
सहूलियत (સહૂલિયત) (स्त्री.)–सोपेपणा, सरळपणा.
सहेज (સહેજ) (वि.)–(१) थोडेसे (२) (अ.) उगीच, विशेष कारणावाचून (३) स्वाभाविक रीत्या (४) सहज, विशेष कष्टावाचून.
–साज (वि. अ.)–थोडेबहुत, काही थोडे.
–जे (अ.)–सहज, विशेष कष्टावाचून.
सहेणी (સહેણી) (स्त्री.)–सहन करणे.
सहेल (સહેલ) (वि.)–(१) सोपे, सरळ. (२) (स्त्री.) सहल (३) आनंद, मौज.
–गाह (स्त्री.)–मजेने फिरणे किंवा मजा-आनंद भोगणे किंवा त्याची जागा.
–लाई (स्त्री.)–(१) सहजता (२) सोपेपणा.
–लाणी (वि.)–आनंदी (मनुष्य).
–लुं (वि.)–सोपे.
–लुं सट (वि.)–अगदीच सोपे.
सहेवुं (સહેવું) (स. क्रि.)–सहन करणे.

सहेवडाववुं (सहेवडाववुं) (स. क्रि.) – सहन करायला – सोसायला लावणे.
सळ (सळ) (पु.) – वळ, घडी.
सळ (-ळे)कडी (सळ-ळे-कडी) (स्त्री.) – (१) बारीक सळी (२) (लाक्ष.) उत्तेजन, चिथावणी.
  – करवी – उत्तेजन-चिथावणी-देणे.
सळगवुं (सळगवुं) (अ. क्रि.) – पेटणे.
सळवळवुं (सळवळवुं) (अ.) – (१) वळवळणे (२) अंगावर वळवळणे (३) (लाक्ष.) काही करण्याकरिता आतुर होणे.
सळवुं (सळवुं) (अ. क्रि.) – आतून सडणे.
सळंग (सळंग) (वि.) – (१) जोड नसलेले, सलग, तुटक नसलेले (२) थेटपर्यंतचे (३) (अ.) थेटपर्यंत, मध्ये न थांबता.
  – सूत्र (वि.) क्रमबद्ध, बरोबर जोडलेले.
सळावो (सळावो) – विजेचा चमचमाट.
सळियो ((सळियो) (पु.) – सळी.
सळी आपवी – उत्तेजन-चिथावणी-देणे.
  – करवी – दांडगाई करणे.
  – संचो (पु.) – (१) युक्तिप्रयुक्ती (२) चिथावणी, उत्तेजन.
सळेख्म (सळेख्म) (न.) – पडसे, सर्दी.
सळो (सळो) (पु.) – कूज, बिघाड.
सांई (सांई), सांईडुं (न.) – आलिंगन.
साक (-के)टम (साक-के-टम) (वि.) – सहकुटुंब.
साकटी (-ठी) (साकटी-ठी) (स्त्री.), – टुं (न.), – ठो (पु.) – सर (सागवानी).
साकरवुं (साकरवुं) (स. क्रि.) – साद घालणे, बोलावणे.
साक्षी (साक्षी) – (१) (स्त्री.) साक्ष, (२) (पु.) साक्षीदार.
  – पूरवी – साक्ष देणे, टेकू देणे.
साख (साख) (स्त्री.) – (१) साक्ष (२) झाडावरच पिकलेले फळ (३) दाराच्या चौकटीचे उभे खांब. (४) (लाक्ष.) दार.
  – करवी – साक्षीदार म्हणून सही करणे.
  – गरवी,-पडवी – (१) झाडावर आंबे पिकणे. आंबे उतरण्याची वेळ येणे.
  – प (-पा)डोशी (पु.) – घराला लागूनच असलेला शेजारी.
  – खियुं (न.) – झाडावरच पिकलेले फळ.
  – खियो (पु.) – साक्षीदार.
साखो (साखो) (पु.) – (१) लोकमत किंवा लोकांवर पडलेली छाप. (२) (लाक्ष.) गृहकलह. (३) महान दुःख – आपत्ती.
साखोसाख (साखोसाख) (अ.) – लगेच्यालगेच, लगोलग.
सागमटुं (सागमटुं) (वि.) – सहकुटुंब.
सागरीत(-द) (सागरीत-द) (पु.) – साथीदार (वाईट कामात).
सागु(-बु)चोखा (सागु-बु-चोखा) (पु. ब. व.) – साबूदाणा.
सागोळ (सागोळ) (पु.) – चाळलेला बारीक चुना, संदला.
सांकड (सांकड) (स्त्री.) – (१) भीड, साकडे. (२) अडचण.
  – पडवी – भीड पडणे.
  – डुं (वि.) – (१) अरुंद (२) हलण्याला वाव नसलेले, गच्च (३) संकुचित, अनुदार.
  – डुं पडवुं – भीड पडणे.
  – डो संबंध, सांकडुं लाकडुं – गाढ संबंध.
  – डे आववुं – अडचणीत सापडणे.
डे मांकडे(-ळे) (अ.) – अडचणून, संकोचून, कसेबसे आवळून.
सांकळ (सांकळ) (स्त्री.) – साखळी (२) दार बंद करण्याची कडी (३) जमीन मापण्याचे १०० फुटांचे माप.
  – घालवी – हरकत करणे.
  – चडाववी, – भीडवी, – मारवी - लगाववी - वासवी – कडी घालणे.
  – वुं (स. क्रि.) – (१) साखळीसारखे जोडणे. (२) (अ. क्रि.) – जखडले जाणे.
  – ळियुं (न.) – अनुक्रमणिका.
सांखवुं (सांखवुं) (स. क्रि.) – (१) सहन करणे. (२) क्षमा करणे. (३) मापून पाहणे (४) तुलना करणे.
सांखु (सांखुं) (न.) – (१) मार (२) नांगरून पडीत टाकलेले शेत.
सांगडो (सांगडो) (पु.) – डोली उचलताना टेकण म्हणून घेतलेला लाकडी दांडा.
साच (साच) (न.) – सत्य.
  – कलुं (वि.) – प्रामाणिक, खरे बोलणारा, निष्कपटी.
  – माच (वि.) – (१) खरेखुरे (२) (अ.) खरोखर.
  – वट (स्त्री.) – (१) खरेपणा (२) जतन, सांभाळ.
साचवण(-णी) (साचवण-णी) (स्त्री.), – णुं (न.) – जतन, सांभाळ.
  – वुं (स. क्रि.) – संभाळणे, जतन करणे.
साचाई (साचाई) (स्त्री.) – सच्चेपणा.
  – बोलुं (वि.) – सत्यवादी.
साचुं (साचुं) (वि) – (१) खरे, खरे असेल ते. (२) अस्सल, बनावटी नसलेले (३) खरे बोलणारे (४) एकवचनी.
  – जडुं (वि.) – (१) खरेखोटे (२) (न.) खरेखोटे सांगून कानभरणी.
  – चे (अ.) – (१) नक्की (२) बाजवीपणे.
  – चे साचुं (वि.) – खरेखुरे.
साजवुं (साजवुं) (स. क्रि.) – (१) घासणे, स्वच्छ करणे. (२) (अ. क्रि.) बरोबर बसणे, साजणे. (३) साज घालून तयार होणे. (४) कामातून मोकळे होणे.

साजसामान (સાજસામાન) (पु.)–साधनसामुग्री.
साजु (સાજું) (वि.)–(१) निरोगी, तंदुरुस्त (२) न मोडलेले, सबंध.
–ताजुं (वि.)–चांगले निरोगी व ताजेतवाने.
सांचरवुं (સાંચરવું) (अ. क्रि.)–(१) चालणे (२) जाणे (३) संभाळणे.
सांचवुं (સાંચવું) (स. क्रि.)–साठविणे.
सांच्यं संचयुं–जमा करून साठवून ठेवलेले.
सांचो (સાંચો) (पु.)–(१) साचा (२) यंत्र.
–चाकाम (न.)–(१) यंत्र (२) यंत्रकाम (३) यंत्राची रचना इ.
सांज (-झ) (સાંજ-ઝ) (स्त्री.)–संध्याकाळ.
–पाडवी–काम लांबणीवर टाकणे.
–सवार–रोज, निरंतर.
–रे, –(जे -झे) (अ.)–संध्याकाळच्या वेळी.
सांजी (-झी) (સાંજી-ઝી) (स्त्री.)–(१) संध्याकाळी गावयाचे लग्नगीत (२) आरती.
सांजो (સાંજો) (पु.)–(१) सांजा (२) पुरात वाहून आलेला गदाळा.
साट (સાટ) (स्त्री)–(१) चामड्याची लांब व पातळ पट्टी, वादी. (२) बरगडी.
–को (पु.)–वादीचा बनविलेला चाबूक.
साटववुं (સાટવવું) (स. क्रि.)–(१) सौदा करणे, खरेदी करणे. (२) बोली करणे.
साटवुं (સાટવું) (स. क्रि.)–(१) किंमत ठरविणे, सौदा ठरविणे. (२) खरेदी करणे.
साटाखत (સાટાખત) (न.)–सौद्याविषयीचे करारपत्र, साटेखत.
साटी (સાટી) (स्त्री.)–माणसे ज्यात बसतात तो गाडीचा भाग, साटा.
साटुं (સાટું) (नं.)–करार, बोली. (२) किंमत ठरविणे. (३) बोहानीची (ठरलेल्या) सौद्यापैकी पहिली दिलेली) रक्कम. (४) मालाच्या बदली माल किंवा मुलीच्या बदली मुलगी देणे. (५) मोबदला.
साटे (સાટે) (अ.)–ऐवजी, बदल्यात.
साटो (સાટો) (पु.)–(१) तुपाचे मोवण घातलेली पिठी, (२) गाडीचा साटा-पिंजरा
साटोप (સાટોપ) (वि.)–(१) भपकेबाज (२) अहंकारी. (३) (अ.) घमेंडीने.
साठी वायदा थवा–जवळजवळ साठीला पोचणे.
साठे हाथ घालवा–खूप वृद्ध होणे.
साडलो (સાડલો) (पु.)–साडी.
साडा (-डी) (સાડા-ડી) (वि.)–साडे ('साडा पाच'–साडे पाच).
साडेसात थवुं–(१) धूळधाण होणे, (२) पूर्ण अपयश मिळणे.
सांठी (સાંઠી) (स्त्री.)–सराटी.
–ठो (पु.)–थाट (ज्वारी-बाजरीचे).
सांडसो, साणसो (સાંડસો) (पु.)–सांडशी.
सांढवुं (સાંઢવું) (अ. क्रि.)–घाईने जाणे. (२) सज्ज होणे. (२) (लाक्ष) लढणे.
सांढ (ढियो) (સાંઢ-ઢિયો) (पु.)–(१) बळू, पाडा. (२) (नर) उंट.
–णी (स्त्री.)–(मादी) उंट.
सात उतावळ–अतिशय घाई.
–गळणे गाळवुं–सर्व बाजूंनी भरपूर विचार करणे.
–गाउथी नमस्कार–दुरूनच नमस्कार, संबंध न ठेवणे.
–घर गणवां–उगीचच लोकांच्या घरी हेलपाटे घालणे.
–नागानुं नागुं–अत्यंत लबाड.
–पासनी चिंता–अनेक बाजूंची चिंता.
–पांच पालव वाना होवां–मोठ्या कुटुंबाचे पोषण करायचे असणे.
–पांच थवी–मोठा कठीण प्रसंग येणे, अतिशय बावरून जाणे.
–पेढी उथलाववी–सात पिढ्यांचा उद्धार करणे, खूप शिव्या देणे, निंदा करणे.
–फेरा गरज होवी–अत्यंत जरूर असणे, नाइलाज होणे.
–मण ने सवा शेरनुं (काळजुं)–(१) खूप कठीण, थोडक्यात गडबडून न जाणारे (२) खूप सावध
–वीशे सो गणे तेवुं–अगदीच मूर्ख, बेअकली.
साते अवतार–साताजन्मी, जन्मजन्मांतरी.
–घोडे साथे चडवुं–एकाच वेळी अनेक कामे अंगावर घेऊन पार पाडायला पाहणे.
–पाडे बसजो!–पुष्कळ मुलेबाळे होवोत!
सातम (સાતમ) (स्त्री.)–सप्तमी.
सातरुं (સાતરું) (वि.)–सज्ज केलेले, शृंगारून तयार केलेले.
साथ (સાથ) (पु.)–(१) संगती, सोबत (२) सहकार.
साथरियो (સાથરિયો) (पु.)–वाटेल त्यावेळी वाटेल तेथे बसून सटरफटर सामान विकणारा.
साथरो (સાથરો) (पु.)–(१) दर्भाची चटई. (२) पिंजर घातलेली गादी (३) मृताला ठेवण्याकरिता सारवून तयार केलेली जमीन.
साथळ (સાથળ) (स्त्री.)–मांडी.
साथियो (સાથિયો) (पु.)–(१) स्वस्तिक चिह्न (२) अशिक्षित स्त्री दस्तैवजावर सहीच्या जागी करीत असलेले चिह्न.

–या पूरवा–घराच्या पुढे रांगोळी काढणे.
साथे (સાથે) (अ.)–सोबत, सांगाती, बरोबर.
–लागु (अ.)–(१) बरोबरच, जोडीजोडीने. (२) एकदम.
साद (સાદ) (पु.)–(१) आवाज, सूर (२) मोठ्याने मारलेली हाक.
–करवो–साद घालणे.
–देवो–उत्तर देणे, ओ देणे
–पाडवो–दवंडी पिटणे.
सादगी (સાદગી) [फा.] (स्त्री.)–साधेपणा.
सादड (સાદડ) (वि.)–(१) किरकोळ (२) प्रसिद्ध.
–खर्च (पु. न.)–सार्वजनिक निधीतून सार्वजनिक उपयोगाच्या किंवा धर्मादायाच्या कामाकरिता होणारा खर्च.
–नाणुं (न.)–सरकारच्या ताब्यात ठेवलेला सार्वजनिक निधीचा पैसा.
सादडी (સાદડી) (स्त्री.)–दर्भाची किंवा ताडपत्राची केलेली चटई.
–डुं (न.)–(१) फाटलेल्या चटईचा तुकडा. (२) खजुरीच्या पानाच्या रेसा.
सादर (સાદર) (वि.)–(१) जाहीर, प्रसिद्ध (२) पाशी आलेले (३) (स्त्री.) डोहाळे (४) आनंदोपभोग.
सादुं (સાદું) (वि.)–(१) साधे, अकृत्रिम, सरळ (२) रंगीबेरंगीपणा नसलेले, कोरे (५) मेहनत किंवा कष्ट न पडणारे.
साधनी (સાધની) (स्त्री.)–लेवल बाटली.
साधवुं (સાધવું) (स. क्रि.)–(१) शेवटास नेणे, पार पाडणे. (२) सिद्ध करणे (३) देव किंवा मंत्र वश व्हावा म्हणून साधना करणे. (४) वश करून घेणे. (५) साधून घेणे, फायदा घेणे.
सान (સાન) (स्त्री.)–(१) छटा. (२) इषारा, संकेत. (३) समज. बुद्धी. (४) स्वाभिमान (५) (न.) गहाण टाकण्याचा ऐवज.
–करवी–इषारा करणे.
–मां कहेवुं–संकेताने सांगणे.
–मां मूकवुं–गहाण ठेवणे.
–मां समजाववुं–नुसत्या इषाऱ्याने किंवा थोडक्यात समजावणे.
–वळवी–समजूत येणे.
–खत (न.)–गहाणखत.
–गीरो (वि.)–गहाण ठेवलेले.
–सूध, –शुद्धि–भान, जाणीव.
सानक (સાનક) (स्त्री.)–(१) फुटलेल्या मडक्याचा तळ. (२) बशी, ताटली.

सानी (સાની) (स्त्री.)–(१) तळताना कढईत गळून पडलेला चुरा (२) राख.
सानी वाळवी–चितेतील राख सावडून पाणी टाकून थंड करून नदीत विसर्जन करणे.
सांतरुं (સાંતરું) (वि.)–(१) सज्ज, तयार (२) शरीराने लहान, बांध्याने नाजूक (३) (न.) स्वैपाकाचा शिधा.
सांतळवुं (સાંતળવું) (स. क्रि.)–तुपात-तेलात भाजणे किंवा तळणे.
सांती (સાંતી) (स्त्री.)–एक नांगराची जमीन.
–डुं (न.)–नांगर.
सांथ (સાંથ) (स्त्री.)–खंड (जमिनीचा).
सांथी, -थियो, -डो (पु.)–खंडाने जमीन कसणारे कूळ.
सांधण (સાંધણ) (न.)–(१) सांध (२) अनुसंधान (३) पुरवणी.
–वुं–(१) शिवणे (२) सांध घालणे (३) जोडणे (४) भांड्याला जोड देणे.
सांधे सांधे जूठ्ठुं–सपशेल खोटे.
सांधो खावो–(१) सफळता मिळणे (२) मेळ बसणे.
–बसवो, –मळवो–सांधा–जोड बरोबर बसणे.
सापनो भारो–(१) अत्यंत जोखमीची किंवा संभाळ राखण्याची वस्तू (उदा. कन्या, विधवा इ.), (२) अत्यंत ईर्ष्याखोर मनुष्य.
सापे छछुंदर गळवुं–धरले तर चावते सोडले तर पळते अशी स्थिती.
सापोलियुं (સાપોલિયું) (न.)–(१) छोटा साप (२) सापाचे पिल्लू.
साफ साफ (अ.)–स्पष्ट स्पष्ट.
साफी (સાફી) [अ.] (स्त्री.)–(१) चिलमीचा कपडा (२) प्रौढी, बढाई.
साबरि (-लि) यो (સાબરિ-લિ-યો) (पु.)–दूधदह्याचा व्यापार करणारा.
साबूत (સાબૂત) (वि.)–(१) शाबूत, जसेच्या तसे, (२) हयात (३) भक्कम, मजबूत.
सामटुं (સામટું) (वि.)–(१) एकत्रित (२) (अ.) एकदमच, एकत्रच.
सामसामुं (સામસામું) (वि.)–(१) समोरासमोरचे (२) विरुद्ध (३) चुरस असलेले (४) (अ.) एकमेकांविरुद्ध (५) चढाओढीला.
–मे (अ.)–समोरासमोर.
सामळ, -ळियो -को (સામળ) (पु.)–श्रीकृष्ण.
–ळुं (वि.)–सावळे.

सामाबाळुं (साभावाळुं), –ळियुं (वि.) – विरुद्ध पक्षाचे, शत्रूकडील (मनुष्य).
सामासामी (साभासाभी) (अ.) – (१) एकमेकांविरुद्ध, (२) चढाओढीत.
–आववुं – (१) मारामारी होणे (२) चढाओढ लागणे.
सामुं (साभुं) (वि.) – (१) पुढे-समोर आलेले. (२) विरुद्ध.
–आववुं – सामोरे येणे.
–जवुं – सामोरे जाणे.
–जोवुं – (१) संभाळ घेणे (२) –चा मान ठेवणे.
–थवुं – (१) उद्धटपणे उलट उत्तर देणे (२) मारायला तयार होणे.
–पडवुं – विरुद्ध पक्षात जाणे.
–बोलवुं – उद्धटपणे उलट उत्तर देणे, विरुद्ध बोलणे.
सामी पाघडी मूकवी – शत्रूना करणे.
सामे (साभे) (अ.) – (१) प्रत्यक्ष (२) समोर (३) विरुद्ध होऊन.
–आंगळी करवी – निंदा करणे.
–आंगळी थवी – निंदापात्र होणे.
–बारणे – जवळच.
–मोढे – पुढे येऊन, तोंड समोर ठेवून.
सामैयुं (साभैयुं) (न.) – (वाजतगाजत) सामोरे जाणारी मिरवणूक.
सामोरुं (साभोरुं) (न.) – सामना, विरोध.
सांपट (-ड) (सांपट-ड) (स्त्री.) – (१) दोन हातांचे पंजे एकमेकांवर ठेवून केलेली पोकळी (२) पकड.
सांपडवुं (सांपडवुं) (अ. क्रि,) – (१) मिळणे, प्राप्त होणे. (२) जन्मणे.
सांब (सांभ) (स्त्री.) – जुवाच्या खिळीच्या टोकाला घातलेली लोखंडी विळी.
सांबेल (सांभेल) (स्त्री.) – पाहा 'समोल'.
सांबेलुं (सांभेलुं) (न.) – मुसळ.
सांभर (स्त्री.) -ण (न.) (सांभर, -ण) – आठवण, स्मरण.
सांभरवुं (सांभरवुं) (स. क्रि.) – (१) गोळा करणे (२) (अ. क्रि.) आठवणे.
सांभळवुं (सांभळवुं) (स. क्रि.) – (१) ऐकणे (२) (लाक्ष.) लक्षात-मनावर-घेणे.
सायन (सायन) (स्त्री.) – त्रास, भडीच घटका.
सायबान (सायबान) [फा.] (न.) – घरात येणारे ऊन थांबविण्याकरिता लावलेला पडदा.
सायो (सायो) (पु.) – (१) सावली (२) (लाक्ष.) आसरा (३) फकिराचा झगा.
सारण (सारण) [सं.] (वि.) – (१) निमावून नेणारा, (२) (पु.) विहिरीतून काढलेला पाट.
सारणि (-णी) (सारणि-णी) [सं.] (स्त्री.) – (१) पाट (२) कोष्टक.
सारणी (सारणी) (स्त्री) – फणीतून तार ओढून घेणे.
सारप (सारप) (स्त्री.) – सज्जनता.
सारपवुं (सारपवुं) (स. क्रि.) – खाचरातील निरर्थक असलेले तण काढून टाकून भाताची रोपे पुनः चिखलात रोपणे.
सारववुं (सारववुं) (स. क्रि.) – सार-तात्पर्य-काढणे.
सारवा (सारवा) (स्त्री.) – चांगली सुपीक जमीन.
सारवार (सारवार) (स्त्री.) – बडदास्त, सेवाचाकरी.
सारवुं (सारवुं) (स. क्रि.) – (१) श्राद्ध करणे (२) भागविणे (३) झटकणे, काढून टाकणे (४) डोळ्याला लावणे (५) पार पाडणे (६) पेहेरणे, सजणे (७) सरकविणे.
सारी पेठे (अ.) – पुष्कळ, खूप.
सारु (सारु) (अ.) – करिता.
सारुं (सारुं) (वि., न.) – (१) शुभ, भले (२) सुंदर (३) समस्त, सगळे (४) (अ.) (उत्तरी) बरे, ठीक.
–नरसुं, -माठुं (वि.) – बरेवाईट.
–नरसुं करवुं – हे बरे, हे वाईट अशी चिकित्सा करणे, एकदम पसंत न करणे.
–नरसुं कहेवुं – (१) ठपका देणे (२) निंदा करणें.
(स्त्रीने) सारा दहाडा होवा – गर्भ राहणे.
सारो (सारो) (पु.) – पाडव्या दिवशी पंचांग वाचतात ते, चालू वर्षाचे एकूण भविष्य.
साल (साल) (न.) – (१) बरोबर बसलेला सांधा (२) खीळ, विघ्न
–काढवुं – (१) बरोबर बसणारा सांधा तयार करणे. (२) विघ्न दूर करणे (३) काटा काढणे.
–घालवुं – विघ्न, खीळ घालणे, आणणे.
–बेसाडवुं – बरोबर सांधा बसविणे.
सालगरेह-गीरी (स्त्री.) – जन्मदिवस.
सालववुं (सालववुं) (स. क्रि.) – (१) सांधा बसविणे. (२) (लाक्ष.) भानगड उभी करणे.
सालवी (सालवी) (पु.) – सुतार.
सालवुं (सालवुं) (अ. क्रि.) – (१) सलणे (२) खटकणे.
सालसकंचो (सालसकंचो) (पु.) – गुप्त व्यवस्था, कारस्थान.
सालाताला (सालाताला) (पु. ब. व.) – गयावया.
सालार (सालार) [फा.] (वि.) – मुख्य.
सालियाणुं (सालियाणुं) (न.) – वर्षासन.
सालो (सालो) (पु.) – (१) कडब्याची मोठी गंजी (२) एक शिवी.

सालोत्री (સાલોત્રી) (पु.) – जनावरांचा डॉक्टर.
सालो (સાલ્લો) (पु.) – साडी.
साव (સાવ) (अ.) – अगदीं, बिलकुल.
सावकुं (સાવકું) (वि.) – सावत्र.
सावचेत (સાવચેત) (वि.) – जागृत, सावध.
–ती (स्त्री.) – (१) सावधगिरी (२) सावधगिरीची सूचना.
सावन (સાવન) [सं.] (पु.) – (१) एका सूर्योदयापासून दुसऱ्या सूर्योदयापर्यंतचा एक दिवस (२) (वि.) या हिशेबाने ३० दिवसांचा (महिना), किंवा ३६० दिवसांचे (वर्ष).
सावरणी (સાવરણી) (स्त्री.) – केरसुणी.
सावलुं (સાવલું) (न.) – मातीचा पेला.
सास (સાસ) (पु.) – (१) श्वास, दम (२) (लाक्ष.) जीव, प्राण.
–आववो – प्रकृती ताळ्यावर येणे.
–ऊपडवो, -थवो – (मरणापूर्वीचा) श्वास लागणे.
–काढी नाखवो – (१) खूप दमविणे (२) मरणप्राय करणे.
–चालवो – जिवंत असणे.
सासरी (સાસરી) (स्त्री.), –रुं (न.) – सासर.
–रियुं (न.) – सासरच्या नात्याचा आप्त.
सासोट (સાસોટ) (अ.) – धापा टाकीत.
साहवुं (સાહવું) (स. क्रि.) – धरणे, पकडणे.
साहस (સાહસ) (न.) – (१) जोखमीचे काम (२) अविचारी काम (३) जोखम असूनही धैर्याने उडी घेणे.
–खेडवुं – साहस करणे.
साहेब (સાહેબ) (पु.) – (१) मालक, धनी (२) मोठा मनुष्य (३) ईश्वर.
–खानी (वि.) – उच्चकुलीन माणसांच्या उपयोगाचे.
–बा (स्त्री.) – शेठाणी, प्रतिष्ठित स्त्री.
–बी (स्त्री.) – (१) भरभराट, वैभव (२) मालकपणा.
–बो (पु.) – वर, नवरा, स्वामी.
साहेली (સાહેલી) (स्त्री.) – सखी, मैत्रीण.
साळ (સાળ) (स्त्री.) – माग.
–वी (पु.) – विणकर.
साळावेली (સાળાવેલી) (स्त्री.) – मेहुण्याची बायको.
साळी (સાળી) (स्त्री.) – मेहुणी.
–ळो (पु.) – मेहुणा.
सांसणी (સાંસણી) (स्त्री.) – छुपी चिथावणी.
सांसता (સાંસતા) (स्त्री.) – (१) धीर, सबूरी (२) सत्ता, शक्ती (३) ओढघस्ती, कमतरता.
–तुं (वि.) – आवेश ओसरला आहे असे, मवाळ.
सांसा (સાંસા) (पु. ब. व.) – कमतरता, ओढघस्ती.
सांसो (સાંસો) (पु.) – संकल्पविकल्प, संशय.
सांसोट (સાંસોટ) (अ.) – सरळ, थेट.
सिक(-क्क)ल (સિક-ક્ક-લ) (स्त्री.) – मुखमुद्रा, चेहरा.
सिकलीगर (સિકલીગર) (पु.) – शिकलगार, हत्यारे वगैरे घासून साफ करणारा.
सिक्को (સિક્કો) (पु.) – (१) मोहोर, शिक्का. (२) चलनी नाणे (३) मोठी गोटी.
सितम (સિતમ) [फां]. (पु.) – जुलूम.
–गार (वि.) – जुलुमी.
सितार (સિતાર) [फा.] (पु. स्त्री.) – सतार,
–रियो (पु.) – सतार वजवण्या, सतारिया.
सितारो (સિતારો) (पु.) – (१) तारा, ग्रह (२) (लाक्ष.) ग्रहदशा.
–पांशरो होवो – ग्रहदशा अनुकूल असणे.
सिदावुं (સિદાવું) (अ. क्रि.) – दुःखी होणे, पीडित होणे.
सिधार(-व)वुं (સિધાર-વ-વું) (अ. क्रि.) – चालू लागणे, चालते होणे, निरोप घेणे.
सिपाह सालार (સિપાહ સાલાર) [फा.] (पु.) – सेनापती.
सिपुर्दा (સિપુર્દા) [फा.] (वि.) – सुपूर्द केलेले, सोपविलेले.
सिफत (સિફત) [अ.] (स्त्री.) – (१) विशेष गुण, वैशिष्ट्य. (२) तारीफ (३) हुषारी, चलाखी.
सियम (સિયમ) (वि.) – तिय्यम, तिसऱ्या दर्जाचे.
सिरताज (સિરતાજ) (पु.) – (१) मुकुट (२) (लाक्ष.) शिरोमणी (३) अग्रणी.
–नामुं (न.) – पत्ता.
सिर्फ (સિર્ફ) [अ.] (अ.) – केवळ, फक्त.
सिलसिलो (સિલસિલો) (पु.) – (१) क्रम, प्रथा. (२) साखळी (३) परंपरा (४) कुलपरंपरा.
–लाबंध (वि.) – (१) क्रमानुसार असलेले (२) सलग (३) (अ.) क्रमानुसार.
सिवडामण (સિવડામણ) (न.) –, णी (स्त्री.) – शिवण्याची मजुरी.
सिवडाववुं (સિવડાવવું) (सं. क्रि.) – शिवून घेणे, शिवायला लावणे.
सिसकारवुं (સિસકારવું) (स. क्रि.) – चिथावणी – उत्तेजना देणे.
सिसकारो (સિસકારો) (पु.) – 'सू' असा दातांतून काढलेला आवाज, सुस्कारा.
सिसोटी (સિસોટી) (स्त्री.) – शिटी.
–आपवी – सावध करणे, इषारा देणे.
सीक(-ख) (સીક-ખ) (स्त्री.) – लोखंडी गज.
सीगरो (સીગરો) (पु.) – शेगरा.
सीझववुं (સીઝવવું) (स. क्रि.) – शिजविणे.

सीझवुं (સીઝવું) (अ. क्रि.) – (१) मंद अग्नीवर शिजणे. (२) पार पडणे, साधणे. (३) (लाक्ष.) शांत होणे, (४) दुःखी होणे.
सींचणियुं (સીંચણિયું) (न.) – झाडांना पाणी देण्याची झारी.
सीडवुं (સીડવું) (स. क्रि.) – (१) लिंपण घालणे (२) पुरे करणे, चुकते करणे.
सीडी (સીડી) (स्त्री.) – शिडी.
सीडोसीड (સીડોસીડ) (अ.) – अगदी लगटून, चिकटून.
सीध (સીધ) (स्त्री.) – (१) समाचार, बातमी (२) सरळपणा.
सीधवुं (સીધવું) (अ.) क्रि. – सिद्ध होणे, पार पडणे, साधणे.
सीधुं (સીધું) (वि.) – (१) सरळ (२) सरळमार्गी (३) सोपे (४) निष्कपटी.
–**करवुं** – मारुन ठिकाणावर आणणे.
–**संभळावी देवुं** – तोंडावर किंवा स्पष्ट स्पष्ट सांगणे.
सीधे खेरडे चडवुं – रीतसर, सरळ मार्गाने चालणे किंवा वागणे.
सीधो जवाब – सरळ निष्कपट उत्तर.
सीधुंदोर (સીધુંદોર) (वि.) – अगदी सरळ.
–**सट** (वि.) – अगदी सरळ.
–**सादुं** (वि.) – सरळ व साधे.
सीधुं (न.) – शिधा.
–**पाणी** (न.) – शिधा सामग्री.
–**पाणी खूटवां** – पैसा संपणे.
सीनो (સીનો) (पु.) – छातीचा फुगवटा.
सीपवुं (સીપવું) स. (क्रि.) – शिंपडणे, ओतणे.
सीम (સીમ) (स्त्री.) – शीव, शेताची हद्द.
सीमठोक (સીમઠોક) (अ.) – एकूण एक.
सीरमुं (સીરમું) (वि.) – पाणी न देता केलेले (पीक).
सीरी (સીરી) (वि) – मधुर, स्वादिष्ट.
सीसम (સીસમ) (स्त्री.), न. – शिसवीचे झाड किंवा लाकूड.
सीसी (સીસી) (स्त्री.) – शिशी, बाटली.
सीसुं (સીસું) (न.) – शिसे.
सुकलकडी (સુકલકડી) (वि.) – काटकुळे, दुर्बल शरिराचे.
सुकान (સુકાન) (न.) – सुकाणू.
–**नी** (पु.) – सुकाणू फिरविणारा खलाशी.
सुकावुं (સુકાવું) (अ.) क्रि. – (१) सुकणे, वाळून जाणे. (२) शरीर अशक्त होणे.
सुख नो रोटलो – कष्टावाचून खायला मिळणे, सुखवस्तूपणा.
सुखड (સુખડ) (स्त्री.) – चंदन, चंदनाचा लेप.
सुखडियो (સુખડિયો) (पु.) – हलवाई, मिठाईवाला.
सुखडी (સુખડી) (स्त्री.) – (१) मिठाई (२) दस्तुरी.
–**बंधावबी** – प्रवासाकरिता तेल-तुपात केलेला पदार्थ बरोबर देणे.
सुखन (સુખન) [फा.] (पु.) – शब्द, वचन, बोल.
बे सुखन कहेवा – (१) दोन शब्द बोलणे, शिफारस करणे. (२) सल्ला देणे (३) ठपका देणे.
सुखला (पु. ब. व.) – गव्हाचे भरडे पीठ.
सुखशाता (સુખશાતા) (स्त्री.) – सुखशांती.
सुखसगवड (સુખસગવડ) (स्त्री.) – सुख सोय.
सुखाकारी (સુખાકારી) (स्त्री.) – निरोगीपणा, तंदुरुस्ती.
सुखाळुं (સુખાળું) (वि.) – (१) सुखी (२) सुखाने झोपलेले.
–**ळा थवुं** – आरामात पडणे-झोपणे.
सुग(-घ)री (સુગ-ઘ-રી) (स्त्री.) – सुगरीण पक्षी.
सुगावुं (સુગાવું) (अ. क्रि.) – शिसारी येणे.
सुगाळ (સુગાળ) (वि.) – पुष्कळ, स्वस्त.
सुगाळ(-वुं) (वि.) – लगेच शिसारी चढणारे.
सुघड (સુઘડ) (वि.) – (१) स्वच्छ, निर्मळ. (२) चतुर, विवेकी.
–**ता** (स्त्री.) – (१) स्वच्छता, नीटनेटकेपणा (२) चतुरपणा.
सुडोल (સુડોલ) (वि.) – देखणे, सुडौल.
सुणवुं (સુણવું) (स. क्रि.) – ऐकणे.
सुणाववुं (સુણાવવું) (स. क्रि.) – ऐकविणे, सांगणे.
सुतर(-रुं) (સુતર-રું) (वि.), (अ.) – सोपे, सरळ, सुगम.
सुद (સુદ) (अ.) – शुद्ध, शुक्र पक्षातील.
सुधराई (સુધરાઈ) (स्त्री.) – (१) सुधारणा (२) म्युनिसिपालीटी
–**आववी** – म्युनिसिपालिटीचा कारभार सुरू होणे.
सुधराववुं (સુધરાવવું) (स. क्रि.) – सुधारणा करायला लावणे.
सुधारो (સુધારો) (पु.) – (१) सुधारणा, (२) संस्कृती (३) नवीन चालरीत (४) ठराव सुधारण्याची सूचना.
–**मूकवो** – ठराव सुधारण्याची सूचना मांडणे.
सुधी (સુધી) (अ.) – पर्यंत.
सुध्धां (સુધ્ધાં), **सुध्धांत** (अ.) – सुद्धा, हि, पण.
सुनेरी (સુનેરી) (वि.) – सोनेरी.
सुपरत (સુપરત) (स्त्री.) – (१) सोपणी, सुपूर्द करण्याची क्रिया. (२) (वि.) सोपविलेले.
सुफियाणुं (સુફિયાણું) (वि.) – वरुन दिसायला सुंदर.
सुमार (સુમાર) (पु.) – माप, अंदाज.
–**काढवो** – अंदाज करणे.
–**जोवो** – मर्यादा किंवा शक्ती पाहणे.
–**मां बोलवुं** – कैफात बोलणे.
सुयाणी (સુયાણી) (स्त्री.) – सुईण.
सुरख (સુરખ) (वि.) – लाल, तांबडे.
–**खी** (स्त्री.) – (१) लाली (२) (लाक्ष.) छाप, परिणाम.
सुरता (સુરતા) (स्त्री.) – (१) तंद्री (२) ध्यान (३) शुद्धी, स्मरण, भान.

सुरवाल (-ळ) (સુરવાલ-ળ) (स्त्री.)–सुरवार.
सुराई (-ही) (સુરાઈ-હી) (स्त्री.)–सुरई.
सुराख (સુરાખ) [फा.] (स्त्री.)–भोक, गवाक्ष, सारणे.
सुरीलुं (સુરીલું) (वि.)–सुरेल.
सुलेह (સુલેહ) (स्त्री.)–(१) शांती, लढाई-झगड्याचा अभाव. (२) सलोखा.
सुवडाववुं (સુવડાવવું) } (स. क्रि.)–झोपविणे.
सुवाडवुं (સુવાડવું) }
सुवावड (સુવાવડ) (स्त्री.)–बाळंतपण.
–आववी–प्रसूतीची वेळ येणे.
–डी (स्त्री)–बाळंत होणारी स्त्री.
सुवासण (-णी) (સુવાસણ-ણી) (स्त्री.)–सुवासिनी, सवाष्ण.
सुवांग (સુવાંગ) (वि.)–(१) सगळेच्या सगळे (२) निरपेक्ष ('सापेक्ष'च्या विरुद्ध), 'ॲब्सोल्यूट'
सुसवाट (-टो) (સુસવાટ-ટો) (पु.)–सोसाट (वाऱ्याचा).
सुहाग (સુહાગ) (पु.)–सौभाग्य.
–ण (वि.)–(१) सौभाग्यवती (२) पतीच्या आदराला-प्रीतीला पात्र अशी.
–गियुं,-गी (वि.)–भाग्यवान.
सुहाववुं (સુહાવવું) (स. क्रि.)–शोभविणे.
सुहावुं (સુહાવું) (अ. क्रि.)–शोभणे.
सुंवाळुं (સુંવાળું) (वि.)–(१) मऊमऊ (२) स्वभावाने मृदू (३) (न.) सोयर.
सूकगळुं (સૂકગળું) (न.)–मुडदूस.
सूकुं (સૂકું) (वि,)–(१) शुष्क, कोरडे. (२) कृश, दुबळे.
–रही जवुं–कोरे राहणे, काही परिणाम न होणे.
–को दम–पोकळ दमदाटी-धमकी.
सूको (સૂકો) (पु.)–तंबाखूचा भुका, जर्दा.
सूग (સૂગ) (स्त्री.)–किळस, शिसारी, कंटाळा.
सूंघणी (સૂંઘણી) (स्त्री.)–तपकीर.
सूंघवुं (સૂંઘવું) (स. क्रि.)–(१) वास घेणे, (२) नाकात ओढून घेणे.
सूचववुं (સૂચવવું) (स. क्रि.)–सुचविणे, लक्षात आणून देणे.
सूझ (સૂઝ) (स्त्री.)–समज, एकदम लक्षात येण्याची क्रिया, पोच.
–तुं (न.)–आपल्या मनाला आवडणारे किंवा वाटणारे.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) दिसणे, नजरेस येणे. (२) लक्षात येणे, सुचणे.
सूड (સૂડ)–(१) (वि.) एकदम घेतलेले व सरळ आकारलेले (व्याज) (२) (पु., न.) मूळ.
–वुं (स. क्रि.)–(१) मोडून तोडून टाकणे, नाश करणे. (२) मुळातून खणून काढणे. (३) झोडून साफ करणे. (४) सूड घेणे.
सूडी (સૂડી) (स्त्री.)–(१) अडकित्ता (२) पोपटाची मादी.
–डो (पु.)–(२) मोठा अडकित्ता (२) पोपट.
सूंठ (સૂંઠ) (स्त्री.)–सुंठ.
–फूंकवी–कान फुंकणे, कान भरणे.
सूंडलो (સૂંડલો) (पु.)–टोपला.
सूंढण (સૂંઢણ) (न.)–तयारी, सज्जता.
–वुं (अ. क्रि.)–सज्ज होणे, तयार होणे.
सूंढल (સૂંઢલ) (स्त्री.)–पैरा, बैलाची किंवा मजुरीची एकमेकांना मदत.
सूतर (સૂતર) (न.)–सूत, धागा.
–ने तांतणे बंधायेलुं–प्रेमाच्या बळाने बांधलेले–वश झालेले.
सूतळवुं (સૂતળવું) (स. क्रि.)–गाठणे (मणी इ.), जोडणे, एकात एक गुंतविणे.
सूध (સૂધ) (स्त्री.)–(१) शुद्धी, भान. (२) बातमी, पत्ता.
सूधुं (સૂધું) (वि.)–पाहा 'सीधुं'.
सूनकार (સૂનકાર) (पु.)–शून्याकार.
–मून(-नुं) (वि.)–गपचीप.
सूनु (સૂનુ) (वि.)–(१) उनाड, निर्जन, सुने. (२) रक्षण किंवा संभाळ नसलेले, अनाथ.
–पडवुं–(१) रिकामे–मोकळे राहणे. (२) एकले राहणे.
–मूकवुं–एकटे ठेवणे.
सूंथणुं (સૂંથણું) (न.)–पायजमा, लहँगा.
सूंथियुं (સૂંથિયું) (न.)–(१) चिंध्या वगैरेची चुंबळ (२) (लाक्ष.) चुंबळीसारखें वेडेवाकडे झालेले पागोटे किंवा टोपी.
सूपडुं (સૂપડું) (न.)–सूप.
–डे आववुं–(१) ऋतुमती होणे. (२) पहिल्याच खेपेस सासरी येणे.
सूफ (સૂફ) (न.)–(१) लोकरीचे वस्त्र (२) लोकर.
–फी (वि.)–(१) लोकरीचे (२) सूफी मताचे (३) पवित्र, निर्दोष.
सूबो (સૂબો) (पु.)–प्रांत, इलाखा, सुभा.
सूम (સૂમ) (वि.)–(१) कंजूष, कंगाल (२) शून्य, (३) जड, बुद्धिहीन.
–मारी जवुं–अंधारी आल्यासारखे होणे.
सूमसाम (સૂમસામ) (वि.)–(१) सामसूम (२) (न.) शून्याकार.

सूरज (સૂરજ) (पु.) – सूर्य.
सूरत (સૂરત) (स्त्री.) – मुखाकृती, रूप.
सूल (સૂલ) (न.) – (१) हिशेबाचा किंवा झगड्याचा निकाल – समाधान (२) (वि.) सरळ.
सूलटावुं (સૂલટાવું) (अ. क्रि.) – सुलटे करणे.
सूवुं (સૂવું) (अ. क्रि.) – (१) आडवे होणे. (२) झोपणे.
सूतू जागवुं – अनपेक्षित अडचण येऊन पडणे.
– मूकवुं – न मानणे, न ऐकणे, अवगणना करणे.
– वेचवुं – फसवणूक करणे.
सूतेलो साप जगाडवो – (१) शांत झालेले वैर पुनः पेटविणे. (२) जाणूनबुजून जोखीम ओढवून घेणे.
से (સે) (स्त्री.) – मदत.
– पूरवी – मदतीला धावणे.
सेजळ (સેજળ) (न.) – (१) नदीचे पाणी (२) (वि.) पावसाच्या पाण्याने होणारा (गहू).
सेजार (સેજાર) (न.) – (१) बाफ (२) अंश, थोडा भाग.
सेजियुं (સેજિયું) (न.) – पंचा.
सेंथी (સેંથી) (पु.) – भांग (केसांचा).
सेब (સેબ) [फा.] (न.) – सफरचंद.
सेर (સેર) [फा.] (स्त्री.) – हवा खाणे, सहल.
सेर (स्त्री) (१) ज्या दोऱ्यात मोती, मणी ओवले असतील तो दोरा, सर, माळ. (२) गवताचे चपटे पान किंवा सळी. (३) धारा (४) शीर, नस.
– आववी – धारा–प्रवाह निघणे.
– छूटवी – जोराने प्रवाह वाहू लागणे.
– परोववी – दोऱ्यात माळ गुंफणे.
– सांधवी – हुकूम मानणे.
सेरे आववुं (१) भूतपिशाच झपाटणे. (२) दुःखी करणे.
सेरववुं (સેરવવું) (स. क्रि.) – सरकावणे, हळूहळू बाजूला करणे.
सेवडी (સેવડી) (स्त्री.) – जैन साध्वी.
– डो (पु.) – (१) जैन साधू (२) जादूगार.
सेववुं (સેવવું) (स. क्रि.) – सेवा करणे. (२) उपयोगात घेणे. (३) पक्षिणीने अंडे उबविणे.
सेवो (સેવો) (स्त्री. ब. व.) – शेव.
सेस (સેસ) (स्त्री.) – आहेर
– भरवी – ओंजळ भरणे
सेळभेळ (સેળભેળ) (वि.) – भेसळ केलेले, मिश्रित.
सैकुं (સૈકું) (न.), – को (पु.) – (१) शतक (२) शेकडा.
सैडकुं (સૈડકું) (न.) – (१) सुरका (नाकातून एकदम श्वास आत घेताना होणारा आवाज) (२) सुरगाठ.
– कागाठ (स्त्री.) – सुरगाठ.
सैडण (સૈડણ) (न.) – (१) कौलांना खाली आधार म्हणून छपराच्या बल्ल्यांवर टाकण्यात येणाऱ्या कामट्या वगैरे (२) त्यांना बांधण्याची दोरी.
– वुं (स. क्रि.) – (छपर करण्याकरिता) कामट्या वगैरे पसरून त्या बांधणे.
सैवड(–ढ) (સૈવડ-ઢ) (पु. ब. व.) – फोड्या.
सो ((સો) (पु.) – शंभर.
– ना साठ करवा – खोट खाणे, नुकसानीचा व्यवहार करणे.
सोइयो (સોઇયો) (पु.) – दाभण, मोठी सुई.
सोई (સોઈ) (पु.) – सुई.
सोक (–ग) टी(–ठी) (સોક-ગ-ટી-ઠી) (स्त्री.), – टुं (–ठुं) (न.) – सोंगटे(–टी).
सोगन (સોગન), सोगंद (पु. ब. व.) – शपथ.
– उपर – शपथपूर्वक.
– खावा, – लेवा – शपथ घेऊन–प्रतिज्ञापूर्वक–सांगणे.
– घालवा – शपथ घालणे.
– नामुं – शपथेवर सांगितलेले विधान - कैफियत, 'ॲफिडेविट'.
सोगात (સોગાત) [तुर्की] (स्त्री.) – नजराणा.
सोगामुं (સોગામું) } (वि) – शोकसूचक (वस्त्र).
सोगियुं (સોગિયું) }
सोंघ, – वारी (સોંઘ વારી) (स्त्री.), – घारत (स्त्री., न.) – स्वस्ताई, स्वस्तपणा.
सोंघुं (સોંઘું) (वि.) – स्वस्त.
सोज (સોજ) (पु.) – (१) सूज (लाक्ष.) मनातली जळफळ.
सोज (पु.) – (१) गंभीरपणा (२) सौजन्य (३) चालरीत.
सोजीलुं (સોજીલું) (वि.) – सुलक्षणी, मनमिळाऊ.
सोजुं (સોજું) (वि.) – (१) उत्तम, छान (२) स्वच्छ.
सोजो (સોજો) (पु.) – सूज.
सोटी (સોટી) (स्त्री.) – छडी.
सोड (સોડ) (स्त्री.) – (१) कूस, बाजू. (२) (लाज काढण्याकरिता किंवा झोपताना) तोंडावरून कपडा झाकून घेण्याची क्रिया.
– ताणवी, – ताणीने सूवुं – (१) मुस्कट मारून झोपणे. (२) स्वस्थपणे झोपणे (३) आळसाने पडून राहणे. (४) रुसून जाऊन झोपणे. (५) मरणे.
– मां भरावुं – च्या आसऱ्याला जाणे.
– वण (न.) – पांघरण्याच्या घोंगडीला किंवा जाड चादरीला आतून लावलेली पातळ – मऊ चादर.
सोड (पु. स्त्री.) – वास.
– म (स्त्री.) – सुवास.

–वुं (स. क्रि.)–(१) वास घेणे (२) (अ. क्रि.) वास येणे.
सोडे (સોડે) (अ.)–(१) बाजूला, जवळ. (२) प्रमाणे, रीत्या.
सोदो (સોદો) (पु.)–(१) सौदा, विकण्याचा धंदा, व्यापार (२) व्यापारी साहस.
–पाकवो–(१) व्यापारात यश मिळणे, सौदा चांगला होणे, (२) वायदा पुरा होणे.
सोधरी (સોધરી) (स्त्री.)–तृप्ती, संतोष.
सोनचंपो (સોનચંપો) (पु.)–सोनचाफा.
सोनामहोर (સોનામહોર) (स्त्री.)–सोन्याचा शिक्का.
–जेवुं–बहुमोल, अत्यंत हितकर किंवा सुंदर.
सोनी (સોની), सोनी महाजन (पु.)–सोनार.
सोनुं (સોનું) न.–सोने.
सोनानां नाळियां करवां–सोन्याची कौले छपरावर घालणे, अतिशय श्रीमंत होणे.
सोनाने घूघरे रमवुं,–पारणे झूलवुं–गर्भश्रीमंतीत वाढणे.
सोनानो कोळियो–अत्यंत किंमतीचे अन्न.
सोपट (સોપટ) (अ.)–धोपट.
सोपारा (સોપારા) (पु.)–प्रकरण, अध्याय.
–गणवा–पोबारा करणे.
सोपारी (સોપારી) (स्त्री. न.)–सुपारी.
सोपो (સોપો) (पु.)–रात्रीच्या पहिल्या प्रहरात प्राणी निद्रावश झाल्यानंतर होणारी शांती.
सोफ (સોફ) (स्त्री.)–(१) सूज (२) भयाची धडकी.
सोभाग (સોભાગ) (पु.)–(१) सौभाग्य. (२) सुवासिनीचे सौभाग्यचिह्न.
–उतरावो–विधवेने वेणी वगैरे काढून टाकणे.
सोभागवटुं (સોભાગવટું) (न.)–उंबऱ्याच्या चौकटीचे वरचे आडवे लाकूड.
सोंपण (સોંપણ) (स्त्री.)–सोपवणी, सुपूर्द करणे.
सोंफ (સોંફ) (स्त्री.)–बडीशेप.
सोय (સોય) (स्त्री,)–सुई.
सोयणी (સોયણી) (स्त्री.)–रापी (चांभाराची).
सोरटी (સોરટી) (स्त्री.)–सोडत.
सोरठ (સોરઠ) (पु.)–(१) सौराष्ट्र (२) सोरठा राग.
सोरण (સોરણ) (स्त्री., न.)–झुरणी.
सोरववु (સોરવવું) (स. क्रि.)–आवडणे, जमणे, गमणे.
सोरवुं (સોરવું)–(१) (अ. क्रि.) झुरणें (२) (स. क्रि.) थोडासा टवका काढून किंवा सोलून साफ करणे. (३) (लाक्ष.) खूप पैसा लुबाडणे. (४) भांडणें.
सो वसा (સો વસા) (अ.)–जवळजवळ निश्चितपणें, खात्रीपूर्वक.
सोवावुं (સોવાવું) (अ. क्रि.)–(१) विनाकारण इकडेतिकडे धडपडत राहणे. (२) 'सोवुं'चे कर्मणी, झोप लागणे
सोवा (-हा)सण (-णी) (સોવા-હા-સણ-ણી) (स्त्री.)–सुवासिनी.
सोवुं (સોવું) (स. क्रि.)–सुपात टाकून हालवून झटकणे.
सोस (સોસ) (पु.)–(१) शोष, अतिशय तहान (२) (लाक्ष.) तीव्र इच्छा, सोस (३) फिकीर, चिंता.
सोसवावुं (સોસવાવું) (अ. क्रि.)–(१) रस सुकून जाणे (२) शरीर सुकणें,
सोसवुं (સોસવું) (अ. क्रि.)–(१) सहन करणे, सोसणे. (२) शोषणे, शोषून घेणे.
सोसळुं (સોસળું) (वि.)–(१) विसरभोळे, विसराळू. (२) अनाथ, कोणी संभाळणारे नसलेले.
–काई (स्त्री.)–बेफामपणा.
सोंसरवुं (સોંસરવું), सोंसरुं (સોંસરું)–(१) (वि.) आरपार गेलेले (२) (अ.) आरपार.
–नीकळवुं,-पडवुं–(१) आरपार जाणे (२) न पचणे.
सोहवुं / सोहावुं (સોહવું) } (अ. क्रि.)–शोभणें.
सोहाग (સોહાગ)–(पु.) (१) अहेवपण, सौभाग्यवती असणे. (२) सद्‌भाग्य (३) सौभाग्याचे (स्त्रीचे) कोणतेही चिह्न.
–गी (वि)–(१) सुशोभित (२) सुखी आनंदी.
सोहामणुं (સોહામણું) (वि.)–शोभिवंत, शोभून दिसणारे.
सोळमी घडी जवी–संकट येऊन पडणे, घाबरणे.
सोळे कला–परिपूर्ण.
–शणगार सजीने–पुरेपूर नटूनथटून
–संस्कार थई चूक्या–सर्व सुखदुःखे भोगली.
–सोपारा भणवा–सर्वप्रकारे निपुण-हुषार-होणें.
–सोळ आनी–अगदी सोळा आणे, पाहिजे तसे, यथायोग्य.
सोळ (સોળ) (पु.),–ळुं (न.)–वळ.
सोंळु (સોળું) (वि.)–सोवळे.
सौं (સૌં) (स्त्री)–(१) भान, शुद्धी (२) समज, अकल, (३) स्फूर्ती.
सौ (સૌ) (वि.)–सगळे, सर्व.
स्त्रियाराज (સ્ત્રિયારાજ) (न.)–स्त्रीराज्य.
स्त्रियाळ (ळुं) (वि.)–(१) स्त्रैण, नेभळट (२) बाईलवेडा.
स्वांग (સ્વાંગ) (न,)–सोंग.

ह (હ)

हक (-क) (હક-ક્ક) (पु.)–(१) अधिकार (२) दस्तुरी, कर (३) कर्तव्य (४) सत्य, न्याय (५) (वि.) न्याय्य, योग्य, सत्य.
–अदा करवो–कर्तव्य बजावणे.
–करवो–अधिकार सांगणे, दावा करणे.
–थवुं–मरण पावणे.
–थवो–अधिकार असणे.
–दबाववो, -मारवो–एखाद्याचा रास्त हक्क बुडवून त्याला लुबाडणे.
–मां–बाजूने, तर्फे.
–तलफी [फा.] (स्त्री.)–एखाद्याच्या हक्काची बुडवणूक, अन्याय.
–ताला (पु.)–परमेश्वर.
हकबक (હકબક) (अ.)–अर्थ न समजता, नुसतीच बडबड करून.
हकसाई (હકસાઈ) (स्त्री.)–हक्काबाबतची भरावयाची वर्गणी, दस्तुरी
हकार [सं.] (पु.)–(१) ह अक्षर किंवा त्याचा उच्चार (२) होकार.
–भणवो–हो म्हणणे, होकार देणे.
–श्रुति (स्त्री.)–उच्चारणात 'ह'कार ऐकू येणे.
हकारवुं (હકારવું) (स. क्रि.)–हाकारणे.
हकारुं (હકારું) (न.)–हाक मारून बोलावणे, आमंत्रण
हकारो–हाक मारून बोलावून आणणारा, निमंत्रण देणारा (२) ओरडून दिलेली हाक.
हकालवुं (હકાલવું) (स. क्रि.)–(१) हाकून देणे (२) हाकणे (३) हाक मारून बोलावणे.
हकीकत (હકીકત) [अ.] (स्त्री.)–(१) घडलेली गोष्ट, घटना. (२) खरी बातमी किंवा समाचार. (३) घटना (४) सत्य.
हकूमत (હકૂમત) (स्त्री.)–सत्ता, अधिकार.
–चलाववी, -भोगववी–सत्ता चालविणे-भोगणे.
हगबग (હગબગ) (अ.)–टकमक.
–वुं (अ. क्रि.)–(१) टकमक पाहत राहणे (२) घाबरून गप होणे.
हंकारवुं (હંકારવું) (स. क्रि.)–हाकारणे, हाकणे, चालविणे.
हंखारवुं (હંખારવું) (स. क्रि.)–गाळणे, स्वच्छ करणे.
हंखारो (હંખારો) (पु.)–गाळताना राहिलेला कचरा.
हंगामो (હંગામો) (पु.)–धामधूम, दंगल (२) दंगा, हुल्लड.
हचमचवुं (હચમચવું) (अ. क्रि.)–डगमगणे, पायांतून किंवा सांध्यातून हलणे.

हज (હજ) (स्त्री.)–हाज, मक्केची यात्रा.
हजम (હજમ) (वि.)–(१) पचलेले, जिरलेले (२) (लाक्ष.) उचापतीचे.
–मियत (स्त्री.)–पचनक्रिया, पाचन.
हजरत (હજરત) [अ.] (पु.)–(१) मालक, स्वामी, (२) (मुसलमानात) मोठ्या किंवा पूज्य व्यक्तीला लावण्यात येणारा मानवाचक शब्द, श्रीमान् (३) (स्त्री.) मोठ्या लोकांची सभा.
हजी (-जु) (હજી-જુ) (अ.)–(१) अजून (२) अजूनसुद्धा.
हजूर (હજૂર) (स्त्री.)–(१) 'आपण' या मानार्थी शब्दाचा दरबारी प्रकार (२) सेवा, तैनात.
–भरवी–तैनातीत-प्रत्यक्ष सेवेत-राहणे.
–रात (वि.)–अंगरक्षक.
–रियो (पु.)–(१) हुजऱ्या, तैनातीत राहणारा नोकर. (२) रुमाल.
हटाणुं (હટાણું) (न.)–(१) हाट, बाजार, (२) खरेदी. (३) विकण्याखरीदण्याचा धंदा.
हठ (હઠ) (पु. स्त्री.)–हट्ट, जिद्द, दुराग्रह.
–पकडवी, –लेवी / हठे चढवुं, -भरवुं } हट्ट धरणे.
हठियुं (હઠિયું) (वि.)–हट्टी, जिद्दी.
हठीलुं (હઠીલું) (वि.)–(१) हट्टी (२) न हटणारे.
हठवुं (હઠવું)–(१) (स. क्रि.) हट्ट करणे (२) (अ. क्रि.) हटणे, मागे सरणे.
हडकवा (હડકવા) (पु.)–(१) पिसाळण्याचा रोग (कुत्री, कोल्ही इ.) (२) (लाक्ष.) पिसाळलेपणा.
–लागवो, -थवो–पिसाळण्याचा रोग लागणे.
–युं / हडकायुं } (वि.)–पिसाळलेले.
हडतगड (હડતગડ) (स्त्री.)–जेथे तेथे हडतहुडत होणे.
हडताल (હડતાલ) (स्त्री.)–हरताळ (एक उपधातू).
–मारवी–लिहिलेले खोडणे, रद्द करणे.
हडताल (स्त्री.)–कामधंदा बंद करणे.
–लि (–लि) यो (पु.)–(१) हरताळ पाडणारा, (२) हरताळ पाडण्यात पुढाकार घेणारा.
हडधूत (હડધૂત)–(१) (स्त्री.) हडत हुडुत, (२) (वि.) सगळीकडून तिरस्कारपात्र झालेले.
हडप (હડપ) (स्त्री.)–(१) आग्रह (२) (अ.) झपाझप, गतीने, त्वरेने

-करवुं, -करी जवुं-(१) एकदम गिळणे (२) (लाक्ष.) अन्यायाने लुबाडून घेणे.
-लईने-एकदम, झपाझप.
-वु (स. क्रि.)-गिळणे, लुबाडून पचनी पाडणे.
हडफवुं (હડફવું) (स. क्रि.)-फेकून देणे.
हडपची (હડપચી) (स्त्री.)-हनुवटी.
हडफ (-फे) ट (હડફ-ફે-ટ) (स्त्री.)-टक्कर.
हडफो (હડફો) (पु.)-(१) मूर्ख, बथ्थड माणूस (२) धक्का (३) लहानशी पेटी.
हड (-र) बडवुं (હડ-ર-બડવું) (अ. क्रि.) (१) हडबडून-गडबडून-जाणे (२) बेहिंमत होणे, धैर्य खचणे.
हडसेलवुं (હડસેલવું) (स. क्रि.)-ढकलणे, धक्का देणे.
हडहडतुं (હડહડતું) (वि.)-(१) उकळते (२) (लाक्ष.) पक्के, पूर्ण.
हडी (હડી) (स्त्री.)-दौड.
-काढवी, -मेलवी-दौड काढणे.
हडु (-डे) डाट (હડુ-ડે-ડાટ), हडुडु (अ.)-जोराने पुढे धावत गेल्याचा आवाज.
हडे हडे (હડે હડે) (स्त्री.)-(१) हाड हाड करणे (२) (लाक्ष.) अपमान.
हणवुं (હણવું) (स. क्रि.)-(१) मारून टाकणे, जीव घेणे.
हथवार (હથવાર) (वि. स्त्री.)-विशिष्ट माणसालाच (म्हणजे त्याच्या हातानेच) धार देण्याची सवय झालेली. (गाय-म्हैस)
हथियार (હથિયાર) (न.)-(१) शस्त्र, हत्यार. (२) अवजार, (३) साधन.
-ऊंचकवां, -उगामवां-शस्त्रे घेऊन लढाईला सज्ज होणे.
-बंध-सशस्त्र.
हथेली (-ळी) (હથેલી-ળી) (स्त्री.)-तळहात.
-देखाडवी-काही न देणें, काही मिळणार नाही असा संकेत करणे.
-मां नचाववुं-बाहुलीसारखे नाचविणे.
-मां स्वर्ग बतावबुं-फार मोठ्या आशा दाखवून फसविणे.
हथेवाळो (હથેવાળો) (पु.)-पाणिग्रहण.
हथोटी (હથોટી) (स्त्री.)-(१) हातोटी, कसब. (२) प्रघात, सवय.
हथ्थुं (હથ્થું) (वि.)-(१) हाताच्या मापाचे (समासाच्या शेवटी) ('अढीहथ्थुं'=अडीच हाती) (२) हाती ('एकहथ्थुं'=एक हाती).
हद (હદ) (स्त्री.)-(१) हद्द, मर्यादा, सीमा (२) शेवट, अंत.
-आववी, -थवी-पराकाष्ठेला पोचणे, फार होणे.
-ओळंगवी, -वटाववी-मर्यादेबाहेर जाणे.
-करवी, -वाळवी-पराकाष्ठेला नेणे, कमाल करणे, शर्थ करणे.
-मळवी-दोन सीमा एकत्र मिळणे.
हदियो (હદિયો) (पु.)-(१) नजराणा, भेट, बक्षिसी. (२) परगावाहून घरी येताना मुलांमाणसांसाठी प्रेमपूर्वक आणलेली वस्तू.
हद्द (હદ્દ) [अ.] (स्त्री.)-चतुःसीमा.
हनकन (હનકન) (स्त्री.)-हो-ना, आनाकानी.
हप्तो, हफ्तो (હપ્-ફ્તો) (पु.)-(१) आठवडा (२) हप्ता.
-करवो, -बांधवो-भरणा करायचा त्याचे हप्ते ठरविणे.
-पडवो-ठरविलेल्या मुदतीचा हप्ता भरला न जाणे.
हमजात (હમજાત) [फा.]-(वि.)-स्वतःच्या जातीचे, एकाच जातीचे.
हमडी (હમડી) (स्त्री.)-अहंपणा.
हम(-व)णां (હમ-વણાં) (अ.)-हल्ली, आता.
हमदर्दी (હમદર્દી) [फा.] (स्त्री.)-सहानुभूती.
हमदीन (હમદીન) [फा.] (वि.)-एका धर्माचे.
हमराही (હમ રાહી) [फा.] (स्त्री.)-सोबत, सांगात.
हमवतनी (હમ વતની) (वि.)-एकाच मूळ ठिकाणचे.
हमाम (હમામ) (न.)-न्हाणी.
-खानुं (न.)-न्हाणीघर.
हमियाणी (હમિયાણી) (स्त्री.)-(१) रुपये भरण्याची निमुळती थैली. (२) धन, दौलत.
हमेश(-शा) (હમેશ-શા) [अ.] (अ.)-नेहमी, सर्वदा.
हंफाववुं (હંફાવવું) (अ. क्रि.)-दमविणे, थकविणे, धापा टाकायला लावणे.
हर (હર) [फा.] (वि.)-प्रत्येक.
हरकत (હરકત) [अ.] (स्त्री.)-(१) विघ्न, अडचण (२) बाधा.
हरकोई (હરકોઈ) (वि.)-कोणी वाटेल ते.
हरख (હરખ) (पु.)-आनंद, हर्ष.
-घेलुं (वि.)-हर्षाने वेडे झालेले.
-चमक (स्त्री.)-अतिहर्षाने डोके ठिकाणावर न राहणे.
-पदुडुं (वि.)-अति उत्साही.
-वा (पु.)-हर्षवायू.
-भेर (अ.)-हर्षोत्फुल्ल होऊन.
-(खा)वुं (अ. क्रि.)-हरखणे, आनंदित होणे.
हरगिज(-स) (હરગિજ-સ) (फा.) (अ.)-मुळीच, कधीही (नाही).
हरघडी (હરઘડી) (अ.)-वरचेवर, घडीघडीला.
हरडी (હરડી)-हिरड्याचे झाड.
-डे (स्त्री.)-हिरडा (फळ).

हरतुं फरतुं (હરતું ફરતું) (वि.) – हालचाल करू शकणारे, (आजारातून) बरे झालेले.
हरदम (હરદમ) (फा.) (अ.) – क्षणोक्षणी, नेहमी.
हरफ (હરફ) (पु.) – (१) अक्षर (२) बोल, शब्द.
हरफर (હરફર) (स्त्री.) – ये-जा.
हरवर (હરવર) (स्त्री.) – स्मरण.
हरवायुं (હરવાયું) (वि.) – हारलेले, भ्याड.
हरखुं (હરવું) (वि.) – (१) हिरवे (२) ताजे.
हरस (હરસ) (पु.) – मूळव्याध.
– दूझवा – मूळव्याधीने रक्त पडणे.
हराज (હરાજ) (वि.) – लिलावात विकलेले.
– जी (स्त्री.) – लिलाव.
– जी बोलाववी – लिलाव करणे.
हरायुं (હરાયું) (वि.) – (१) उनाड, भटके (२) उनाडक्या करणारे, अनिर्बंध.
– ढोर – (१) बेवारशी ढोर (२) त्यासारखा बेफाम मनुष्य.
हरियाळी (હરિયાળી) (स्त्री.) – हिरवेचार गवत किंवा हिरवी हिरवी शोभा.
– ळुं (वि.) – हिरवेचार.
हरीफ (હરીફ) [अ.] (पु.) – (१) प्रतिस्पर्धी, चढाओढ करणारा (२) विरोधी, दुश्मन.
– फाई (स्त्री.) – (१) चढाओढ, स्पर्धा, चुरस. (२) शत्रुता.
हरीफरीने (હરીફરીને) – बराचसा प्रयत्न करूनही शेवटी ('हाच उपाय' असा अर्थ दाखविण्याकरिता).
हरुं (હરું) (वि.) – (१) हिरवे (२) स्वादिष्ट (३) (अ.) येथे.
हरेडी(-री) (હરેડી-રી) (स्त्री.) – पिच्छा.
हरेडु (હરેડુ) (वि.) – अतिशय, कमालीचे (व्यसनी).
हरोल(-ळ) (હરોલ-ળ) (स्त्री.) – (१) पिछाडीची तुकडी. (२) ओळ, रांग. (३) जोड, बरोबरी.
– मां आववुं, – ऊभुं रहेवुं, – बेसवुं – स्पर्धा करणे.
हल (હલ) [अ.] (पु.) – निर्णय, निकाल.
– करवुं – सोडविणे, निकाल करणे.
हलक (હલક) (स्त्री.) – (१) कंठ, सूर. (२) शोभा (३) पळ, क्षण.
हलकवुं (હલકવું) (अ. क्रि.) – (१) धक्के मारणे (२) धमाल माजविणे (गर्दी करून).
हलकारवुं (હલકારવું) (स. क्रि.) – (१) मोठ्याने ओरडून हाका मारणे. (२) ओरडून हाकणे.
हलकारो (હલકારો) (पु.) – (१) हलकारी, टपाल नेणारा-आणणारा (२) दूत.
हलकाहोल (હલકાહોલ) (पु.) – हलकल्लोळ, कोलाहल, गोंगाट.
हलफलवुं (હલફલવું) (अ. क्रि.) – खळबळ उडणे, उत्तेजित होणे.
हलसो (હલસો) (पु.) – (१) दम, जोराने दम लागणे, (२) वल्हे. ('हलेसुं' पहा)
हलाक (હલાક) [अ.] (वि.) – (१) त्रस्त (२) कंगाल.
– की (स्त्री.) – (१) आपदा, रखडपट्टी, त्रास (२) हलाखी, ओढघस्ती, कंगाली.
हलाल (હલાલ) [अ.] (वि.) – धर्म्य, कायदेशीर, विहित.
– ली (स्त्री) – इमानदारी, एकनिष्ठा.
– खोर (पु.) – (१) भंगी (२) खाटीक, कसाई. (३) इमानाने काम करून कमाई करणारा.
हलाववुं (હલાવવું) (स. क्रि.) – (१) हलविणे (२) हलवून सोडणे.
हलेतुं (હલેતું) (वि.) – अल्लड (२) धीराचे.
हलेसवुं (હલેસવું) (अ. क्रि.) – (१) वल्ही मारणे, (२) (स. क्रि.) वल्ही मारून चालविणे.
हलेसुं (હલેસું) (न.) – वल्हे.
हवड (હવડ) (वि.) – फार दिवस वावर (वापर) नसलेले.
हवस (હવસ) [अ.] (पु.) – (१) वासना (२) कामवासना (३) लोभीपणा.
– खोर (वि.) – कामुक, विषयलोलुप.
हवा (હવા) [अ.] (स्त्री.) – (१) हवा, वायू (२) वातावरण (३) दमटपणा, ओलावा.
(गाममां) हवा केवी छे? – (१) गावात काय चर्चा चालू आहे? (२) गावात वातावरण कसे आहे? (३) गावात सुवत्ता कशी काय आहे?
– पकडवी – (पतंगात किंवा शिडात वारा भरून) ओढ सुरू होणे.
– थई जवुं – (१) हवेत उडून जाणे (२) (घोडा) वायुवेगाने दौडणे.
– भरावी – घमेंड वाढणे, अहंकार उत्पन्न होणे.
– मां ऊडी जवुं – (१) अदृश्य होणे (२) व्यर्थ जाणे.
– मां बाचका भरवा – फुकट धडपड करणे.
हवाण (હવાણ), हवण (હવણ) (स्त्री.) – संगतीची–सोबतीची ऊब.
हवातियुं (હવાતિયું) (न.) – फुकट प्रयत्न.
हवे (હવે) (अ.) – (१) आता, मग. (२) पुढे, यानंतर.
– थी – आजपासून.
हवेली (હવેલી) [फा.] (स्त्री.) – (१) महाल (२) [सं.] (स्त्री.) वैष्णवमंदिर.
– धर्म – (पु.) – (पुष्टिमार्गी) वैष्णवधर्म.

हशेकुं (હશેકું) (वि.) – कोमट.
हसणुं (હસણું) (वि.) (१) हसरे (२) थट्टेखोर (३) हसे.
हसता लाडु – थोड्या तुपाचे व हातात घेताच भुगा होणारे लाडू.
हसतां हाड भांगवां – (१) व्यंगार्थी बोलणें (२) न समजेल अशा रीतीने नुकसान करणे.
हसतो भील – गोड बोलून दगा देणारा मनुष्य.
हसद (હસદ) [अ.] (स्त्री.) – ईर्ष्या, मत्सर.
हसमुखुं (હસમુખું) (वि.) – हसरे, हसतमुख.
हसरत (હસરત) [अ.] (स्त्री.) – खेद, शोक.
हसवुं (હસવું) (अ. क्रि.) – (१) हसणे (२) गमतीने बोलणे (३) (स. क्रि.) हसे करणे. (४) (न.) हास्य (५) थट्टामस्करी.
– वामांथी खसवुं थवुं – मस्करीची कुस्करी होणे.
– सी काढवुं – हसून उडवून लावणे.
– सी पडवुं – एकदम हसणे.
खडखड हसवुं – खो खो करून हसणे.
हसीहसीने ऊबडा (ऊंधा) थई जवुं – हसता हसता लोळण घेणे.
हसामणुं (હસામણું) (वि.) – गमतीचे, हसू आणण्याजोगे.
हसारत (-थ) (હસારત-થ) (स्त्री. न.) – (१) थट्टा (२) थट्टेचे कारण.
हसावबुं (હસાવવું) (स. क्रि.) – हसविणे.
हसावुं (હસાવું) (अ. क्रि.) – हसण्याची क्रिया होणे.
हस्ती (હસ્તી) (स्त्री.) – अस्तित्व, हयाती.
हळ (હળ) (पु.) – नांगर.
– खेडवुं, – फेरवबुं – जमीन नांगरणे.
– पूणी (स्त्री.) – नांगराचा फाळ.
हळकवुं (હળકવું) (अ. क्रि.) – हालविणे, झोका देणे.
हळभळियुं (હળભળિયું) (वि.) – माणसात मिसळणारे, मनमिळाऊ.
हळमळ (હળમળ) (स्त्री.) – (१) माणसात मिसळणे, स्नेहसंबंध जोडणे. (२) (अ.) मनात खळबळ माजावी किंवा उत्तेजित व्हावे अशा रीतीने.
हळवट (હળવટ) (स्त्री.) – शेती.
हळवुं (હળવું) (वि.) – (१) हलके, (२) मृदू (३) (लाक्ष.) अप्रतिष्ठित, हलक्या कुळीचे.
हळवुं (अ. क्रि.) – (१) जमणे, गमणे, जीव रमणे. (२) अनुरक्त होणे, वाकडा संबंध ठेवणे (परस्त्रीशी). (४) सफळ होण, (५) (स. क्रि.) दोन दोन तासांमधून नांगर फिरविणे.
– मळवुं (स. क्रि.) – (१) एकमेकांना भेटणे-बोलणे, (२) सलोख्याने व ऐक्याने वागणे.
हळोतरुं (હળોતરું) (न.) – पहिल्या पावसाला जमिनीची करण्यात येणारी नांगरट.
हाउ (હાઉ) (पु.) – बागुलबुवा.
हाक (હાક) (स्त्री.) – (१) हाक (२) धाक, दरारा, प्रताप.
– देखाडवी – धाक दाखविणे.
– धरावबी,-मानवी – भिऊन राहणे, आशंकित राहणे.
– राखवी – दरारा ठेवणे.
– वागवी – पराक्रमाची द्वाही फिरणे. दरारा राहणे.
हाक(-के-को) टवुं (હાક-કે-કો-ટવું) (स. क्रि.) – (१) मोठ्याने बोलणे. (२) धमकावणे.
हाकल (હાકલ) (स्त्री.) – बोलावण्याकरिता मोठ्याने दिलेला आवाज.
– वुं (स. क्रि.) – हाक मारून बोलावणे.
हाकवुं (હાકવું) (स. क्रि.) – (१) हाकणे (२) हाक मारून काढून टाकणे.
हाकेम (હાકેમ) (पु.) – अधिकारी, कलेक्टरसारखा वरिष्ठ अंमलदार.
– रस (वि.) – वरिष्ठ अधिकाऱ्याशी ओळखदेख असणारे.
– मी – (१) (वि.) अधिकाऱ्यासंबंधीचे (२) (स्त्री.) अमल, कारकीर्द.
हांकवुं (હાંકવું) (स. क्रि.) – (१) पाहा 'हाकवुं' (२) (लाक्ष.) गप ठोकणे, थाप मारणे.
हांकेडुं (હાંકેડું) (पु.) – हाकणारा
हांक्ये राखवुं (१) वाटेल तसे ओढून नेणे – चालविणे (२) थापा मारीत राहणे.
हाजत (હાજત) [अ.] (स्त्री.) – (१) गरज (शरिराची) (२) शौच – लघवीचा वेग. (३) कच्ची कैद.
– थवी-लागवी – शौचाला–लघवीला लागणे.
– पडवी – सवय पडणे.
– ते जवुं – शौचाला–लघवीला जाणे.
हाजर (હાજર) (वि.) – समक्ष, हजर.
– जामिन (पु.) – जामीन.
– वाशी [फा.] (स्त्री.) – हजर होणे.
– रा हजूर (वि.) – साक्षात्, प्रत्यक्ष.
हाजवुं (હાજવું) (अ. क्रि.) – चिकटून राहणे, कामात राहणे.
हाजिब (હાજિબ) [अ.] (पु.) – दरवान.
हाजियो (હાજિયો) (पु.) – (१) हां म्हणणे, हुंकार (२) खुशामत्या, हो हो म्हणणारा.
हा जी हा (स्त्री.) – (१) खुशामत (२) (अ.) होय होय.
हांजा (હાંજા) (पु. ब. व.) – (१) शरिराचे सांधे (२) (लाक्ष.) हिंमत.

–गगडी जवां–धैर्य गडबडणे.

हाटकवुं (હાટકવું) (स. क्रि.)–(१) हटकणे. (२) गर्जना करणे, (३) धमकावणे.

हाटियुं (હાટિયું) (न.)–भिंतीतले गवाक्ष.

हाड (હાડ) (न.)–(१) शरिरातील हाड (२) बांधा, चण (३) (अ.) अगदी, कमालीचे. (४) अतिशय.

–आववुं–(१) अगदी त्रासून-कंटाळून जाणे. (२) अतिशय दुबळे होणे.

–जवुं–(१) खरे रूप प्रकट होणे (२) हातातून जाणे, बहकणे, बिघडणे (३) पैशाटक्क्याने अगदी दुर्बळ होणे.

–नो रांक–हाडाचा गरीब.

–भांगवा–(१) अतिशय मार देणे, हाडे मोडणे (२) शरिराने अशक्त होणे (३) अंग मोडून श्रम करणे.

–बळवुं–शरीर सुधारणें.

–हसे ने लोही तपे–आप्तालाच सुखदुःख समजणार.

–चर (स्त्री.)–शरिरात राहिलेला बारीक ताप.

–धगी (स्त्री.)–पाहा 'हाडचर'.

–पिंजर (न.)–हाडांचा सापळा.

–मेहनत (स्त्री.)–अंग मोडून केलेली मेहनत.

–कां खोखरां करवां–मारून अर्धमेले करणे.

–कां चालवां–(वृद्धपणी) काम करण्याची शक्ती असणे.

–कांनी हूंडी करवी–सक्त मेहेनत करणे.

–कांनु आखुं,-भागलुं आखा हाडकांनुं, हाडकांनुं हराम }–अंगचोर, आळशी.

–कांनो खरो–मेहेनती, अंग न चोरता काम करणारा.

–कां पधराववां–अस्थी तीर्थात विसर्जित करणे.

–कां पांसळां गणावां–अंगावर हाडे मोजून घेण्यासारखी दुबळीं अवस्था असणे.

–कां बळवां–शरिराचा बांधा चांगला होणे. (२) व्यायामाने शरीर बांधले जाणे.

–कां बाळवां–(१) व्यायाम करणे. (२) मेहनत करणे.

–कां शेकवां–दुःख देणे, त्रास देणे.

हाडछेड (હાડછેડ) (स्त्री.)–हडतहुडुत, तिरस्कार.

हाडमार (હાડમાર) (वि.)–(१) तिरस्कृत, हडतहुडुत केले गेलेले (२) (स्त्री.) सतावणी, पीडा.

हाडे(-डो)हाड (હાડે-ડો-હાડ) (अ.)–थेट हाडापर्यंत, हाडोहाडी.

हाण (હાણ) (स्त्री.)–हानी, नुकसान.

हांडली (હાંડલી) (स्त्री.)–मोठ्या तोंडाचे मातीचे एक भांडे.

हांडी (હાંડી) (स्त्री.)–धातूचे भांडे, हंडा.

हाथ (હાથ) (पु.)–(१) हात (२) रेल्वेचा बाहुटा (३) कृपा (४) लग्नसंबंध (५) अधिकार, ताबा.

–अडकाववो,-अडाडवो–(१) हाताचा स्पर्श करणे. (२) मदत करणे, काम करू लागणे.

–आववुं–(१) सापडणे, मिळणे. (२) ताब्यात येणे.

–उठाववो–(१) हात उगारणे. (२) ताबा सोडणे.

–उपर लेवुं–(१) वश करणे (२) हाती घेणे.

–उपाडवो–मारणे.

–ऊंचो रहेवो–(एखाद्या कामात-बेतात-कारस्थानात) गुरफटून पुनः दोष न लागता मोकळे राहणे. (२) आशा करणारे राहणे.

–करवुं–ताब्यात घेणे.

–करवो–(१) पत्त्याच्या खेळात डाव जिंकणे. (२) खून करणे.

–कापी आपवा–सहीने किंवा कबुलीने बांधले जाणे.

–काळा करवा–(१) कलंक लागण्यासारखे काम करणे, (२) लाच घेणे.

–खंखेरवा–हात झाडून मोकळे होणे.

–खेंची झालवो,-पकडवो–(१) थबकणे (२) खर्चावर अंकुश ठेवणे, काटकसर करणे.

–घसवा–(१) पश्चात्ताप करणे (२) हरणे, थकणे, हात टेकणे.

–घालवो–(१) मध्यस्थी करणे (२) सामिल होणे.

–चडवुं–(१) (काम) येणे, हस्तगत होणे (२) भेट होणे.

–चलाववो–(१) काम करणे, सपाट्याने हात चालविणे. (२) हाताने मारणे (३) गपागप खाणे, हात मारणे. (४) (लिखाणात) सुधारणा करणे.

–चोख्खो न होवो–(१) स्त्री विटाळशी असणे (२) प्रामाणिकपणा नसणे.

–छूटो होवो–(१) उदार किंवा खर्चाळ असणे. (२) मारण्याची सवय असणे.

–जवा–आधार किंवा पाठिंबा नाहीसा होणे. (२) धैर्य खचणे. (३) हातांनी काम करण्याची शक्ती नाहीशी होणे.

–जोवो–(१) सामर्थ्याची प्रचीती पाहणे. (२) हात बघून भविष्य सांगणे.

–झालवो–(१) हात पकडणे. (२) थांबविणे. (३) मदत करणे. (४) पाणीग्रहण करणे.

–टाढा करवा–करण्यासारखे होते ते केल्याचा संतोष मिळविणे.

–ठरवो–हात बसणे.

–ठोकवो–सौदा करणे.

–ताळी देवी–(१) शिताफीने निसटणे. (२) फसगत होणे.

–देखाडवो–(१) शक्तीची साक्ष देणे. (२) कौशल्य-कला दाखविणे.

–देवो–(१) आधार देणे. (२) अटकाव करणे, थांबविणे. (३) (रंगाचा वगैरे) हात देणे, चोपडणे.
–धरवुं–हाती घेणे.
–धरवो–मागणे.
–धोई नाखवा–(१) आशा सोडून देणे. (२) दिवाळे काढणे. (३) जोखमदारीतून किंवा कामातून मोकळे होणे. (४) कामाची शिकस्त करून त्यातून कायमचे मुक्त होणे.
–नाखवो–(१) हात मारणे, लुटणे. (२) हाताने पकडणे.
–नी चळ उतारवी,–भांगवी–मारण्याची इच्छा पुरी करणे, विनाकारण मारणे.
–नी वात–अधिकारातील गोष्ट.
–नुं कर्युं–स्वतः केलेले.
–नु टाढुं–काम करण्यात मंद किंवा आळशी.
–नु पोलुं–उधळे.
–नो मेल–हाताचा मळ (लाक्ष.), तुच्छ वस्तू, सहज गोष्ट.
–पग–(१) मुख्य आधार. (२) मुद्दा.
–पग धोईने–हात धुवून, चिकाटीने.
–पग भागी जवा–(१) कंबर मोडणे, हिंमत नाहीशी होणे. (२) तीव्र शोक होणे.
–पछाडवा–(१) संतापणे, त्रासणे. (२) तीव्र शोक होणे.
–पडवो–बाहुटा पडणे.
–फरवो–(१) चोरी होणे. (२) लिखाणावर हात फिरणे, सुधारणा इ. करणे.
–फोरो होवो–झपाट्याने काम करण्याची कुशलता असणे.
–बाळवा–(१) स्वतः स्वैपाक करणे (२) आपले काम आपणच करणे (३) आगाऊ सही–कबुली–देऊन बांधले जाणे.
–भरावा–पैसे मिळणे, लाच मिळणे.
–भीडमां होवो–पैशाची तूट–कमतरता असणे.
–मां अध्धर राखवुं–अतिशय लाड करणे.
–लागवुं–हाती लागणे, मिळणे.
–लागवो–(१) गाठणे, पोचणे (२) (मिळविण्यात) सफळ होणे.
–वळावो करवो–पुनः लग्न करून देणे.
–वावडुं–चोरील असे.
–सारो होवो–(१) हातात कसब असणे (२) यश देईल असे असणे (३) प्रामाणिक असणे (४) (स्त्री.) विटाळशी नसणे.
–हांल्लां लेवां–उठून निघून जाणे.
–हेठे पडवा–काही न चालणे, निराशा पदरी येणे, धैर्य खचणे.

हाथे (હાથે) (अ.)–(१) हाताने (२) स्वतः, जातीने.
–आंबलीना बंध होवा–हातून पैसा न सुटणे.
–करीने–स्वेच्छेने, आपण होऊन.
–पगे पडवुं–गयाबया-आजीजी करणे.
–हाथ मेळववो–(१) सौदा-करार-करणे (२) लग्न करणे.
आडे हाथे जमवुं–दुष्काळातून आल्यासारखे जेवणे.
–देवुं–खूप मारणे.
आडो हाथ देवो,–धरवो,–राखवो–थांबवून–रोकून–धरणे, अटकावणे.
केडे हाथ देवा–थकणे.
चारे हाथ हेठा पडवा–अगदी हात टेकणे.
माथे हाथ देवा–हताश होणे.
–हाथ होवो–(१) आधार असणे (२) आशीर्वाद असणे.
मोढे हाथ देवो–बोलू न देणे, तोंडावर हात ठेवणे.
हजार हाथनो धणी–परमेश्वर, अनंत हस्तांचा कमलावर.
हाथोहाथ ऊपडी जवुं–हातोहात खपणे.
हाथछड (હાથછડ) (स्त्री.)–हातसडीचे तांदूळ.
–धोणु (न.)–अतिसार.
–प्रत (स्त्री.)–हस्तलिखित-मूळ-प्रत.
–मुचरका (पु. ब. व.)–जातमुचलका.
–वेंत,–मां (अ.)–अगदी जवळ.
हाथेवाळो (હાથેવ.ળો) (पु.)–वर–वधूची हातमिळणी.
हाथो (હાથો) (पु.)–(१) मूठ किंवा दस्ता (२) साहाय्य (३) पक्ष (४) कुंकवाच्या हाताचा ठसा.
–ठोकवो–सौदा नक्की करणे.
कुहाडाना हाथा बनवुं–बाईट–अयोग्य कामात दुसऱ्याचे हस्तक बनणे.
मातानो हाथो होवो–देवीची विशेष कृपा असणे.
हाथोहाथ (હાથોહાથ) (अ.)–(१) ज्याला द्यायचे त्याच्याच हाती (२) एकमेकांच्या मदतीने.
हा ना (स्त्री.)–होना.
हाम (स्त्री.)–हिंमत.
–भीडवी–हिंमत करणे.
हामलवुं (હામલવું) (अ. क्रि.)–हिंमत खचणे.
हामी (હામી) [अं.] (पु.)–(१) हमी घेणारा मनुष्य, जामीन (२) (स्त्री.) जामीनकी.
–भरवी–जामीन राहणे.
हांफ (હાંફ) (पु. स्त्री.),–(पु. स्त्री.) (१) धाप (२) धाप लागून छाती भरून येणे.
–ळुं (वि.)–व्याकुळ, बावरलेले.
–ळुंफांफळुं–(वि.)–घाबरून गेलेले, बावरलेले.

–वुं (अ. क्रि.)–धापा टाकणे.
हाय (હાય)–(१) (अ.) दुःखाचा उद्‌गार (२) [स्त्री.] शाप.
–पोकारवी, –लेवी–आतडे कळकळणे.
–पिटारो–पीट–रडारड.
–वराळ (स्त्री.)–शोक, दुःख.
हार (હાર) (स्त्री.)–(१) पराजय (२) ओळ, पंक्ति.
–मां रहेवुं–(१) रांगेत राहणे (२) (लाक्ष.) चढाओढ करणे.
हार(–रा) दोर (હાર-રા-દોર) (अ.)–हारबंद, एका ओळीत.
हारवुं (હારવું)–(१) (अ. क्रि.)–(१) हरणे, (२) थकणे, हार खाणे (३) (स. क्रि.) स्पर्धेत लावलेली वस्तु गमावणे.
हारसिंगार (હારસિંગાર) (न.)–पारिजातक.
हारियुं (હારિયું) (वि.)–(१) एका हारीचे, समान वयाचे, बरोबरीचे (२) एकाच चालीचे (गाणे) (३) समकालीन.
हारे (હારે) (अ.)–(१) शी, जोडीला (२) तुलनेला.
हारेडुं (હારેડું) (वि.)–दंगेखोर.
हाल (હાલ) (पु. ब. व.)–(१) दशा, अवस्था. (२) दुर्दशा (३) (अ.)–हल्ली.
–नुं (वि.)–हल्लीचे.
–मां (अ.)–हल्ली.
हालत (હાલત) [अ.] (स्त्री.)–(१) स्थिती (२) सवय.
हालरडुं (હાલરડું) (न.)–(१) अंगाई गीत (२) टोळके, टोळी.
हालरुं (હાલરું) (न.)–(१) मुलाला दृष्ट न लागेल अशा वस्तूंची माळ. (२) टोळके (३) मळणी (४) अंगाईगीत, ('हल्लरु')
हालसो (હાલસો) (पु.)–हानी.
हालहवाल (હાલહવાલ) (पु. ब. व.)–(१) दुर्दशा, सत्यानाश, (२) (वि.) दुर्दशेच्या फेऱ्यात सापडलेले.
हालहाल (હાલ હાલ) (अ.)–आताच, याच वेळी.
हाली (હાલી) (स्त्री.)–मुलाला झोपविण्याची झोळी.
–गोरी–अंगाई गीत.
हांल्ली (હાંલ્લી) (स्त्रि.), –ल्लुं (न.)–मोठ्या तोंडाचे मडके.
–ल्लां खखडवां–चोलाचाली होणे, भांडाभांडी होणे.
–ल्लां खंखेरी काढवां–घर खाली करायला लावणे.
–ल्लां फोडवां–(१) भांडण करणे, (२) भांडण करून घर बदलणे (३) कोणत्याही एका कामाला चिकटून न राहणे.
–ल्लुं फोडवुं–पोटावर पाय देणे (लाक्ष.).
–ल्लुं फोडी नाखवुं–(१) नुकसान करणे, वाटोळे करणे (२) डोके फोडणे (३) मारणे.
–ल्लुं फूटवुं–(१) चरितार्थाचा नाश होणे (२) रहस्य फुटणे.

हावरो (હાવરો) (पु.)–(१) खतावणी (२) ताप निघाल्यानंतर होणारी बलबल.
हाश (હાશ)–(१) (अ.) हुश्श (२) (स्त्री.) शांती, स्वस्थता
–करवी–हुश्श म्हणणे, स्वस्थता मिळणे.
हास्तो (હાસ્તો) (अ.)–अवश्य, होयच.
हांसवो (હાંસવો) (पु.)–कुदळ.
हांसियो (હાંસિયો) (पु.)–समास, लिहिताना कागदाच्या डाव्या बाजूला सोडलेली पट्टी, 'मार्जिन.'
हांसी (હાંસી) (स्त्री.)–(१) फजीती (२) मस्करी.
हा हो / हो हा (स्त्री)–(१) धामधूम, गडबड. (२) आरडाओरडा.
हाळी (હાળી) (पु.)–नांगराने शेती करणारा शेतकरी.
हाळो (હાળો) (पु.)–(१) नांगरणारा, शेतकरी (२) पती (३) पुरुष.
हिकराण (હિકરાણ) (न.)–(१) रडारड (२) आरडाओरड, गोंगाट.
हिक्कड (હિક્કડ) (वि.)–(१) भावना-हृदय-शून्य, कठोर (२) कोणाशी न मिसळणारे.
हिक्कळ (હિક્કળ) (न.)–पावसामुळे वाजणारी अतिशय थंडी.
हिचकारु (હિચકારુ) (वि.)–(१) भ्याड, बायल्या (२) अधम, नीच, हीन.
हिचाको (હિચાકો) (पु.)–गर्दी किंवा गर्दीतला धक्का.
हिजरत (હિજરત) [अ.] (स्त्री.)–आपले गाव किंवा जन्मभूमी सोडून निघून जाणे.
हिजरावुं (હિજરાવું) (अ. क्रि.)–झुरणे, मनात जळत राहणे.
हिंडोळो (હિંડોળો) (पु.)–हिंदोळा, झोपाळा.
–ळे चडाववुं–निकाल न होऊ देणे, धक्के खायला लावणे.
हिदायत (હિદાયત) [अ.] (स्त्री.)–शिकवण.
हिमायत (હિમાયત) [अ.] (स्त्री.)–(१) तरफदारी, समर्थन. (२) जमीनसाऱ्यात केलेली वाढ.
–ती (वि. ब. व.)–समर्थन करणारा-पक्षपाती-मनुष्य.
हिमावुं (હિમાવું) (अ. क्रि.)–(१) हिमाने जळून जाणे (२) मनात जळत–कुढत राहणे. (३) कृश होणे.
हिलचाल (હિલચાલ) (स्त्री.)–(१) चळवळ.
हिलामो (હિલામો) (पु.)–खंबीर प्रयत्न (२) बंड.
हिलावुं (હિલાવું) (अ. क्रि.)–हलविले जाणे.
हिलाववुं (હિલાવવું) (स. क्रि.)–हालविणे.
हिलोळवुं (હિલોળવું) (स. क्रि.)–झोके देणे.
हिलोळो (હિલોળો) (पु.)–(१) बारीक लाटेची उसळी (२) लांब झोका. (३) गंमत, मजा.
–खावो–झोके घेणे.

–ळे चडवुं–(१) झोक्यावर झोके घेणे (२) मस्ती करणे.
हिल्लोल(-ळ) (હિલ્લોલ-ળ) (पु.)–(१) तरंग, बारीक लाट, (२) मनाचा तरंग.
हिसाब (હિસાબ) [अ.] (पु.)–(१) गणित (२) जमाखर्चाचा-देण्याघेण्याचा-हिशेब (३) तोंडचा हिशेब, (४) मर्यादा, नियम.
–चूकववो–देणे भागविणे.
–रहेवो–(१) हिशेब राहणे (२) मर्यादा-मान राखला जाणे.
–राखवो–(१) हिशेब ठेवणे (२) मर्यादा-मान संभाळणे.
–किताब (पु)–कीर्द-खतावणी इ. जमाखर्चाच्या वह्या.
–बे (अ.)–हिशेब करून पाहता, हिशेबाने.
हीक (હીક) (स्त्री.)–(१) उचकी (२) सणक, शूळ (३) त्वरा (४) दम.
हीका (હીકા) (स्त्री.)–आचका (मरतेवेळचा).
हीचवुं (હીચવું) (अ. क्रि.)–कुलविणे.
हींचवुं (હીંચવું) अ. क्रि.)–झोला खाणे, डुलकी खाणे.
हींचको (હીંચકો)(पु.)–(१) झोपाळा (२) झोला, झोका.
हींचोळवुं (હીંચોળવું) (स. क्रि.)–झोके घेणे.
हीण (હીણ) (वि.)–(१) अधम (२) हलके, उतरते (३) मिश्रित (४) शिवायचे, न मिसळलेले, न घातलेले.
–कमाउ (वि.)–निरुद्योगी, बिनकमावते.
–पत (स्त्री. न.)–लांच्छन, हीनपणा.
–वुं (स. क्रि.)–(१) हिणविणे, धिकारणे.
हीडछा (હીંડછા) (स्त्री.)–हिंडण्याची-चालण्याची-पद्धती, चाल.
हीर (હીર) [स.] (पु.)–(१) रेशीम (२) तेज, कांती, नूर (३) सत्त्व, दैवत (४) प्रेम (५) हिंमत, धैर्य.
–गुमाववुं–तेज गमावणे,
–हारवुं–अब्रू जाणे.
हीरजी गोपाळ (હીરજી ગોપાળ) (पु.)–कवडीची कमाई नाही आणि क्षणाची फुरसत नाही असा माणूस.
हीलो (હીલો) (पु.)–(१) धक्का (२) नुकसान.
हुडकारवुं (હુડકારવું) (स. क्रि.)–धुडकावणे.
हुडतावबुं (હુડતાવવું) (स. क्रि.)–(१) हुडुत करणे, तुच्छ करणे (२) धमकावणे.
हुब्बे वतन (હુબ્બે વતન) [फा.] (न.)–देशप्रेम.
हुमलो (હુમલો) (पु.)–हल्ला, आक्रमण, चढाई.
हुरमत (હુરમત) [अ.] (स्त्री.)–साख, पत, अब्रू.
हुलराववुं (હુલરાવવું) (स. क्रि.)–मुलाला वर उडवून खेळविणे, झोक्यावर झोके देणे.
हुं (હું) (सर्व.)–प्रथम पुरुष एकवचन, मी.
–पणुं (न.)–मीपणा, अहंकार.
–पद(-दुं) (न.)–अहंकार.
–पदी (वि.)–अभिमानी, अहंकारी.
हुंसातुंसी(-सी) (હુંસાતુંશી-શી) (स्त्री.)–चुरस, स्पर्धा, ओढाताण.
हूकळ (હૂકળ) (पु.)–भांडणाचा कोलाहल.
हूकाहूक (હૂકાહૂક) (स्त्री.)–वानरांचे हुपहुप.
हूंकवुं (હૂંકવું) (अ. क्रि.)–(१) आतुर होणे, (२) जलद जलद पुरे करणे.
हूंडियामण (હૂંડિયામણ) (न.)–हुंडीच्या बटावाचा दर.
हूंडी पाकवी–हुंडीचे-चेकचे पैसे देण्या-घेण्याची मुदत होणे.
–शिकारवी–हुंडीत लिहिल्याप्रमाणे पैसे देणे.
हूंडे (હૂંડે) (अ.)–एकदम, एकत्र मिळून.
हूंडो (હૂંડો) (पु.)–सारा समूह.
हूबहू (હૂબહૂ) [अ.] (वि.)–हुबेहूब, तंतोतंत.
हूरी (હૂરી) [फा.] (स्त्री.)–अप्सरा.
हूलवुं (હૂલવું) (अ. क्रि.)–(१) मोसम संपणे. (२) हर्षयुक्त होणे.
हूंफ (હૂંફ) (स्त्री.)–(१) ऊब (२) (लाक्ष.) आश्रय, मदतीचा हात.
–वळवी–ऊब येणे.
हूंश (હૂંશ) (स्त्री.)–(१) हौस, उत्साह (२) जोर.
हे (હે) (स्त्री.)–धैर्य, हिंमत.
–पूरवी–(१) इच्छा पुरी होणे (२) मदत करणे.
हें (હેં) (अ.)–(१) विस्मयाचा किंवा धमकीचा उद्गार. (२) अं?
हेंकवुं (હેંકવું) (अ. क्रि.)–ओढघस्तीत असणे.
हेज (હેજ) (पु.)–ओलावा.
हेठ (હેઠ) (अ.)–खाली.
–लाण (न.)–खालचा भाग.
–लुं (वि.)–तळचे.
–ळ (अ.)–खाली.
–ठाण(-णुं) (न.)–(१) उतरती (२) (वि.) हलक्या प्रतीचे-जातीचे.
–ठुं (वि.)–(१) उतरते (२) खाली.
–ठे (अ.)–खाली.
–ठे बेसवुं–(१) तळाला साचणे (२) कंटाळून किंवा थकून एखादे काम सोडून स्वस्थ राहणे (३) रसातळाला जाणे, खाली बसणे.
हेड (હેડ) (स्त्री.)–(१) खोडा (२) लोटणे (३) गरोदर स्त्रीला ठराविक वेळी होणाऱ्या शारीरिक वेदना. उदा० ओकाऱ्या वगैरे ('ऊलटीनी हेड') (४) विकावयाच्या बैलांचा तांडा (५) कैद.

हेडकी (હેડકી) (स्त्री.) – उचकी.
–ऊपडवी,-आववी – उचकी येणे.
हेडियो (હેડિયો) (पु.) – विकावयाच्या बैलांचा तांडा घेऊन जाणारा, हेडा
हेडी (હેડી) (स्त्री.) – (१) विकायच्या बैलांचा तांडा (२) बरोबरी.
हेडो (હેડો) (पु.) – फार प्रेम, आसक्ती.
हेत (હેત) (न.) – प्रेम, स्नेह.
–लाववुं – प्रेम किंवा स्नेहभाव निर्माण करणे.
–मठुं (वि.) – माया नसलेले.
–स्वी (वि.) – हितैषी.
–ताळ(-ळुं) (वि.) – मायाळू.
हेबक,-त (હેબક-ત) (स्त्री.) – हबक, धास्ती.
–खावी – धास्ती घेणे.
हैबतावुं (હેબતાવું) (अ. क्रि.) – हबकणे.
हेमक (હેમક) (वि.) – (१) मूर्ख, बेअकली (२) डरपोक, भ्याड.
हेमक्षे(-खे)म (હેમક્ષે-ખે-મ) (वि.) – सुरक्षित, कुशल.
हेरत (હેરત) (स्त्री.) – आश्चर्य, नवल.
–पामवुं – आश्चर्यचकित होणे.
–पमाडवुं – चकित करणे.
–मंद – चकित झालेला-ली-ले.
हेरफेर (હેરફેર) (वि.) – (१) बदललेले, फेरफार झालेले. (२) अदलाबदल झालेले. (३) फेरफार (४) फरक, फेर.
हेरववुं (હેરવવું) (स. क्रि.) – रोज तहकूब ठेवणे.
हेरान (હેરાન) [अ.] (वि.) – त्रस्त, हैराण.
–गत(-ति) (स्त्री.) – पीडा, त्रास, छळ.
हेरियुं (હેરિયું) (न.) – (१) हळूच–गुपचूप–पाहणे. (२) कवडसा (३) झोला, डुलकी. (४) होडीला वारा येईल तसे फिरविणे.
–यां खावां – होडीत बसून वाऱ्याची मजा लुटणे.
–यां हेरवां – (१) हळूच–गुपचूप पाहणे (२) दुसऱ्याची छिद्रे - उणिवा - पाहणे.
हेरु–रो (હેરુ,-રો) (पु.) – हेर, गुप्त जासूद.
–रुं (न.) – (१) हेरणे (२) कवडसा.
हेरोफेरो (હેરફેરો) (पु.) – (१) हेलपाटा, खेप टाकण्यासारखे काही कामकाज.
हेल (હેલ) (स्त्री.) – (१) ओझे, बोजा (२) विकण्याकरिता गाडीत भरलेल्या लाकूड-गोवऱ्या (३) लाकडांची वा गोवऱ्यांची भरलेली गाडी (४) डोक्यावर घेतलेला किंवा घ्यावयाचा हंडा व घागर (५) डोक्यावरून बोजा वाहण्याची मजुरी (६) मजुरीचे काम.
–करी (पु.) – मजूर.
हेलकारो, हेलारो, हेलो (હેલકારો, હેલારો, હેલો) (पु.) – धक्का.
हेलपाटो (હેલપટો) (पु.) – हेलपाटा.
हेली (હેલી) (स्त्री.) – (१) पावसाची झड, सतत वृष्टी (२) मैत्रिणीला उद्देशून वापरलेले संबोधन, 'सखे' (३) प्रेताची राख.
हेवा (હેવા) (पु. ब. व.) – (१) परिचय (२) सवय, शिरस्ता.
हेवातण (–न) (હેવાતણ-ન) (न.) – अहेवपण.
हेवान (હેવાન) [अ.] – (१) (वि.) पाशवी (२) (न.) पशू, ढोर.
–नियत (स्त्री.) – पशुता, पाशवीपणा.
हेवाल (હેવાલ) (पु.) – अहवाल, वृत्तान्त.
हेवावुं (હેવાવું) (अ. क्रि.) – जमणे, जीव रमणे.
हेसियत (હેસિયત) (स्त्री.) – (१) सामर्थ्य (२) वजन, प्रतिष्ठा.
हैडियो (હૈડિયો) (पु.) – गळ्यात गिळताना वरखाली होणारा घाटा.
हैडुं (હૈડું) (न.) – सवय.
हैयुं (હૈયું) (न.) – हृदय, अंतःकरण.
–खाली करवुं,–ठालववुं – मनमोकळे करणे.
–फुटी जवुं – काही अकलच न चालणे.
–हाथ राखवुं – मनाची स्वस्थता ठेवणे, मन दुभंगू न देणे.
–कह्युं ना करे एवुं – अत्यंत आश्चर्यकारक.
–कबुल करतुं नथी – (१) धीर होत नाही. (२) विश्वास बसत नाही.
–फाटवुं – मनावर मोठा आघात होणे.
हैया उपर राखवुं – खूप संभाळ घेणे, अत्यंत प्रेमाने पालन करणे.
–ना लाळा – जळफळ.
–नी होळी – मनाचे दुःख.
–नुं फुट्युं, –फूटेलुं – बुद्धिशून्य.
–नुं मेलुं, –नुं चोर – मनातले जाणवून न देणारे.
–नो हार – गळ्यातला ताईत.
–मां अंगारा ऊठवा – अंतःकरण जळणे, मनात अतिशय दुःख होत राहणे.
–मां गजनी काती होवी – मनात अतिशय कपट-वैर-असणे.
–मां गोखलो होवो – मनातील गोष्ट बाहेर न फोडण्याचा गुण असणे.
–उकलत (स्त्री.) – बुद्धी.
–कूट (स्त्री) – (१) मोठी चिंता (२) अति शोक.
–टवुं (अ. क्रि.) – वेहिंमत होणे, धीर खचणे.
–तोड (वि.) – छाती फुटण्याइतकी मेहेनत करणारे.

–धारण (स्त्री.)–(१) संतोष, समाधान (२) खात्री.
–फूटुं (वि.)–मूढ, बेअक्कल.
–रखुं वि.)–मनातले बाहेर न समजून देणारे.
–सूनुं (वि.)–(१) मूढ, बेअक्कल (२) निष्ठुर.
–ळुं (वि.)–प्रेमळ.
हैये तेवुं होटे–जें पोटात ते ओठात.
–धरवुं–बरोबर लक्षात घेणे.
–हाथ रहेवो–धीर राहणे.
–हाथ मुकाववो–रखाववो–धीर धरायला सांगणे.
–हाथ राखवो–धीर बाळगणे.
होइयां (હોઇયાં) (अं.)–ढेकर, तृप्तीचे उद्‌गार.
–करवुं–गट्ट करणे.
होकारवुं (હોકારવું) (सं. क्रि.)–शिव्या-ठपका देणे.
होंकार / होकार (હોંકાર) } (पु.)–ओरडून हाका मारणे.
होकारो (હોકારો) (पु.)–(१) 'हो', होकार (२) ओरडणे.
होज (હોજ) [अ.] (पु.)–हौद.
होजरी (હોજરી) (स्त्री.)–कोठा, जठर, पोट.
होंची (હોંચી) (अ.)–गाढवाच्या ओरडण्याचा आवाज.
होठ (હોઠ) (पु.)–ओठ.
होड (હોડ) (स्त्री.)–पैज.
–मां ऊतरवुं–पैज मारणे, पैजेत भाग घेणे.
होडो (હોડો) (पु.)–(१) झाकण (२) लाट.
होद्दो (હોદ્દો) (पु.)–(१) हौदा (हत्तीवरचा) (२) हुद्दा, पदवी, अधिकार.
होद्देदार (હોદ્દેદાર) (वि.)–अधिकार असणारा, अधिकारी.
होनार (હોનાર) (वि.)–होणारे, घडणारे.
–त (स्त्री.)–(१) घडणार ती घटना, भविष्य (२) अचानक घडणारी गोष्ट.
होबाळो (હોબાળો) (पु.)–लोकांत प्रसिद्धी, चर्चा किंवा फजीती.
होलववुं (હોલવવું) (स. क्रि.)–मालविणे, विझविणे.
होवाट હોવાટ (पु.)–पळापळ.
होवापणुं (હોવાપણું) (न.)–अस्तित्व.
होवावुं (હોવાવું) (अ. क्रि.)–घाबरून जाऊन पळापळ करणे.
होवुं (હોવું) (अ. क्रि.)–असणे, अस्तित्वात येणे.
होश (હોશ) [फा.] (पु.)–(१) शुद्धी, भान (२) शक्ती, पाणी.
–ऊडी जवा–(भीतीने किंवा संकटामुळे) शुद्धी नाहीशी होणे, घाबरून जाणे.
–मां आववुं–शुद्धीवर-भानावर येणे.
–कोश (पु. ब. व.)–शुद्धी-भान, धैर्य.
होशियार (હોશિયાર) [फा.] (वि.) (१) हुषार, चलाख, निपुण. (२) सावध (३) समजूतदार, अक्कलवंत.
होहा,-हो (હોહા,-હો) (स्त्री.)–(१) गडबड, गोंगाट. (२) जाहिरात किंवा लोकांत चर्चा (३) खळबळाट.
–कार (पु.)–हाहाःकार.
होळवुं (હોળવું) (स. क्रि.)–केस विंचरणे.
होळैयो (હોળૈયો) (पु.)–(१) पूर्ण रकमेपुढे केले जाणारे '/–' असे चिह्न; उदा. '५०/–' (२) होळी खेळणारा.
–युं (न.)–होळीत टाकण्याचे शेणकूट–गोवरी.
होंश (–स) (स्त्री.)–हौस, उत्साह.
–शी, –लुं (वि.)–हौशी, उत्साही.
होंशा (–सा) तोंशी (–सी) (स्त्री.)–मी की तू अशी स्पर्धा, ओढाताण.

१. गुजराती वर्णमाला

અ (अ), આ (आ), ઇ (इ), ઈ (ई), ઉ (उ), ઊ (ऊ),
ઋ (ऋ), એ (ए) ઐ (ऐ), ઓ (ओ), ઔ (औ),
અં (अं), અઃ (अः)

ક (क), ખ (ख), ગ (ग), ઘ (घ),
ચ (च), છ (छ), જ (ज), ઝ (झ)
ટ (ट), ઠ (ठ), ડ (ड), ઢ (ढ), ણ (ण)
ત (त), થ (थ), દ (द), ધ (ध), ન (न)
પ (प), ફ (फ), બ (ब), ભ (भ), મ (म)
ય (य), ર (र), લ (ल), વ (व)
શ (श), ષ (ष), સ (स)
હ (ह), ળ (ळ)

२. महिने व तिथ्यांची नांवे

गुजराती बाराखडीतील मराठीहून वेगळ्या रीतीने लिहिली जाणारी विशेष अक्षरे

જા (जा), જી (जी), જુ (जु), જૂ (जू), રૂ (रू)

टीप : 'क्ष' व 'ज्ञ' ही अक्षरे गुजराती वर्णमालेत 'क्+ष' आणि 'ज्+ञ' अशी जोडाक्षरे मानली आहेत.

महिन्यांची नावे

(विक्रम संवत्)

१ કારતક
२ માગશીર
३ પોષ – (પોસ)
४ માહ – (માઘ)
५ ફાગણ
६ ચૈત્ર
७ વૈશાખ
८ જેઠ
९ અષાડ
१० શ્રાવણ
११ ભાદરવો
१२ આસો

तिथ्यांची नावे

१ પડવો (पुं)
२ બીજ (स्त्री.)
३ તીજ (स्त्री.)
४ ચોથ (स्त्री.)
५ પાંચમ („)
६ છઠ („)
७ સાતમ („)
८ આઠમ („)
९ નોમ („)
१० દશમ („)
११ અગિયારશ(-સ) („)
१२ બારશ(-સ) („)
१३ તેરસ („)
१४ ચૌદશ (-સ) („)
१५ પૂર્ણિમા–પૂનમ („)
३० અમાવ(-વા)સ્યા,
અમાસ (स्त्री.)

३. गुजराती अंक

अंक	गुजराती	मराठी	अंक	गुजराती	मराठी
१	એક	एक	३९	ઓગણચાલીસ	एकुणचाळीस
२	બે	दोन	४०	ચાલીસ	चाळीस
३	ત્રણ	तीन	४१	એકતાલીસ	एकेचाळीस
४	ચાર	चार	४२	બેતાળીસ	बेचाळीस
५	પાંચ	पांच	४३	તેંતાળીસ	त्रेचाळीस
६	છ	सहा	४४	ચુંવાળીસ	चव्वेचाळीस
७	સાત	सात	४५	પિસ્તાળીસ	पंचेचाळीस
८	આઠ	आठ	४६	છેતાળીસ	सेहेचाळीस
९	નવ	नऊ	४७	સુડતાળીસ	सत्तेचाळीस
१०	દશ(-સ)	दहा	४८	અડતાળીસ	अट्ठेचाळीस
११	અગિયાર	अकरा	४९	ઓગણપચાસ	एकुणपन्नास
१२	બાર	बारा	५०	પચાસ	पन्नास
१३	તેર	तेरा	५१	એક્કાવન	एक्कावन
१४	ચૌદ	चौदा	५२	બાવન	बावन
१५	પંધર	पंधरा	५३	ત્રેપન	त्रेपन
१६	સોળ	सोळा	५४	ચોપન	चोपन
१७	સત્તર	सतरा	५५	પંચાવન	पंचावन
१८	અઢાર	अठरा	५६	છપ્પન	छप्पन
१९	ઓગણીસ	एकोणीस	५७	સત્તાવન	सत्तावन
२०	વીસ	वीस	५८	અઠ્ઠાવન	अठ्ठावन
२१	એકવીસ	एकवीस	५९	ઓગણસાઠ	एकुणसाठ
२२	બાવીસ	बावीस	६०	સાઠ	साठ
२३	તેવીસ	तेवीस	६१	એકસઠ	एकसष्ट
२४	ચોવીસ	चोवीस	६२	બાસઠ	बासष्ट
२५	પચીસ	पंचवीस	६३	ત્રેસઠ	त्रेसष्ट
२६	છવીસ	सव्वीस	६४	ચોસઠ	चौसष्ट
२७	સત્તાવીસ	सत्तावीस	६५	પાંસઠ	पासष्ट
२८	અઠ્ઠાવીસ	अठ्ठावीस	६६	છાસઠ	सहासष्ट
२९	ઓગણત્રીસ	एकोणतीस	६७	સડસઠ	सदुसष्ट
३०	ત્રીસ	तीस	६८	અડસઠ	अडुसष्ट
३१	એકત્રીસ	एकतीस	६९	ઓગણોત્તેર	एकुण सत्तर
३२	બત્રીસ	बत्तीस	७०	સિત્તેર	सत्तर
३३	તેત્રીસ	तेहेत्तीस	७१	એકોતેર	एकाहत्तर
३४	ચૌંત્રીસ	चौत्तीस	७२	બોતેર	बहात्तर
३५	પાંત્રીસ	पस्तीस	७३	તિઓતેર	त्र्याहत्तर
३६	છત્રીસ	छत्तीस	७४	ચૂંવોતેર	चौऱ्याहत्तर
३७	સાડત્રીસ	सदतीस	७५	પંચોતેર	पंचाहत्तर
३८	આડત્રીસ	अडतीस	७६	છોતેર	शहात्तर

अंक	गुजराती	मराठी	अंक	गुजराती	मराठी
૭૭	સત્તોતેર	सत्त्याहत्तर	૯૩	ત્રાણું	त्र्याण्णव
૭૮	અઠ્ઠોતેર	अठ्ठ्याहत्तर	૯૪	ચોરાણું	चौऱ्याण्णव
૭૯	ઓગણ્યાએંશી	एकूणऐंशी	૯૫	પંચાણું	पंचाण्णव
૮૦	એંશી	ऐंशी	૯૬	છન્નું	शहाण्णव
૮૧	એક્યાશી	एक्क्याऐंशी	૯૭	સત્તાણું	सत्त्याण्णव
૮૨	બ્યાશી	ब्याऐंशी	૯૮	અઠ્ઠાણું	अठ्ठ्याण्णव
૮૩	ત્ર્યાશી	त्र्याऐंशी	૯૯	નવ્વાણું	नव्याण्णव
૮૪	ચોરાશી	चौऱ्याऐंशी	૧૦૦	સો	शंभर
૮૫	પંચાશી	पंच्याऐंशी	૧૦૧	એક સો એક	एकशेंएक
૮૬	છયાશી	शहाऐंशी	૧૫૦	એક સો પચાસ, દોઢસો	एकशेंपन्नास, दीडशे
૮૭	સત્યાશી	सत्त्याऐंशी			
૮૮	અઠ્યાશી	अठ्ठ्याऐंशी	૨૦૦	બસો	दोनशे
૮૯	નેવ્યાશી	एकूणनव्वद	૨૯૯	બસો નવ્વાણું	दोनशे नव्व्याण्णव
૯૦	નેવું	नव्वद	૧૦૦૦	હજાર	हजार
૯૧	એકાણું	एक्क्याण्णव	૭૫૬૧૭	પંચોતેર હજાર છસો સત્તર	पंचाहत्तर हजार सहाशे सतरा
૯૨	બ્યાણું	ब्याण्णव			

४. पाढे इ.

पाढे म्हणण्याची रीत			निमकी (અર્ધાના આંક)		
૨× ૧= ૨	બે એકા બે	बे एके बे	૧×·।।·=·।।·	એક અર્ધે અર્ધો	एक निम्मे निम्मे
૨× ૨= ૪	બે દુ ચાર	बे दुणे चार	૨×·।।·=૧	બે અર્ધે એક	बे निम्मे एक
૨× ૩= ૬	બે તરી છ	बे त्रीक सहा	૩×·।।·=૧।।	તીન અર્ધે દોઢ	तीन निम्मे दीड
૨× ૪= ૮	બે ચોક આઠ	बे चोक आठ	૪×·।।·=૨	ચાર અર્ધે બે	चार निम्मे दोन
૨× ૫=૧૦	બે પંચા દસ	बे पंचे दहा	૫×·।।·=૨।।	પાંચ અર્ધે અઢી	पांच निम्मे अडीच
૨× ૬=૧૨	બે છક બાર	बे सक बारा	૬×·।।·=૩	છ અર્ધે ત્રણ	सहा निम्मे तीन
૨× ૭=૧૪	બે સાતા ચૌદ	बे साते चौदा	૭×·।।·=૩।।	સાત અર્ધે સાડાત્રણ	सात निम्मे साडेतीन
૨× ૮=૧૬	બે અઠા સોળ	बे आठे सोळा	૮×·।।·=૪	આઠ અર્ધે ચાર	आठ निम्मे चार
૨× ૯=૧૮	બે નવા અઢાર	बे नवे अठरा	૯×·।।·=૪।।	નવ અર્ધે સાડાચાર	नऊ निम्मे साडेचार
૨×૧૦=૨૦	બે દાન વીસ	बे दाहे वीस	૧૦×·।।·=૫	દસે અર્ધે પાંચ	दहा निम्मे पांच

व्यवहारांतील पूर्णांक-अपूर्णांक

·।·	પા	पाव	૧।	સવા	सव्वा	૨।	સવાબે	सव्वादोन
·।।·	અર્ધો	अर्धा, निम्मा	૧।।	દોઢ	दीड	૨।।	અઢી	अडीच
·।।।·	પોણો	पाऊण	૧।।।	પોણાબે	पावणेदोन	૨।।।	પોણાત્રણ	पावणेतीन

